

GenḐ PobḐrḐ

The New Testament in the Gikyode language

ᐅᐅᐅ ᐅᐅᐅᐅ
The New Testament in the Gikyode language

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gikyode

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Apr 2025 from source files dated 25 Apr 2025
4cc402b4-139a-5f33-9af9-fbf62307f663

Contents

Matiyu	1
Maako	57
Luka	92
Gyɔn	154
Yesu Isɔɔ	198
Rom Awura	258
1 Korinti	286
2 Korinti	312
Galati	328
Efiso	338
Filipayi	347
Kolosiya	353
1 Tesalonika	359
2 Tesalonika	364
1 Timoti	367
2 Timoti	375
Taatusi	380
Filimon	383
Hiiburu	385
Gyeemesi	406
1 Piita	413
2 Piita	421
1 Gyɔn	426
2 Gyɔn	433
3 Gyɔn	434
Gyude	435
Gilɛɛnyiile	438

Matiyu Ɔkalan Konkonsɛ Ɔbono Ɔ Nmarasɛ Kyu Lii Yesu So Mɔ

Yesu Kirisito Gɛsu Gɛbono Dɔ Ɔ Lii Mɔ

¹ Yesu Kirisito gi lii daa aye Isirale awura Oloobu Deefidi ɔpaa dɔ, ne Deefidi mɔ gi lii aye Isirale awura aye-naana gyangbarasɛ Aberaham ɔpaa dɔ. Ɔwole baare dɔ gɛrɛ ne a nmarasɛ Yesu mɔ-naanaana gekorogɛ gigyan so gigyan so yela. A nmarasɛ mɔmɔ-anyen lii aye Isirale awura ɔnaana gyangbarasɛ abere kpaa fo Yesu-lɛɛ abere dɔ de fɛ' nyɛ bii gɛsu gɛbono dɔ Yesu Kirisito gi lii mɔ.

² Oloobu Aberaham mɔ-bi ne n gye Ayisiki,

Ayisiki mɔ-bi ne n gye Gyeekɔpo.

Gyeekɔpo mɔ-biana ne n gye Gyuda mɔ-rɛ mɔ-daana de mɔ-tedɛana.

³ Gyuda mɔ-biana ne n gye Pɛrɛsɛ de Saara. (Mɔmɔ-nyi ne n gye Tamare.)

Pɛrɛsɛ mɔ-bi ne n gye Hɛsuron,

Hɛsuron mɔ-bi ne n gye Ram.

⁴ Ram mɔ-bi ne n gye Aminadabɛ, Aminadabɛ mɔ-bi ne n gye Naason.

Naason mɔ-bi ne n gye Salimon,

⁵ Salimon mɔ-bi ne n gye Bowasɛ. (Bowasɛ mɔ-nyi ne n gye Rahabɛ.)

Bowasɛ mɔ-bi ne n gye Obɛdɛ. (Mɔ-nyi ne n gye Ruuti.)

Obɛdɛ mɔ-bi ne n gye Gyɛsi,

⁶ Gyɛsi mɔ-bi ne n gye Wura Deefidi.

Wura Deefidi mɔ-bi ne n gye Solomon.

(Nkana Solomon mɔ-nyi mɔ-kuli ne n gye Yuraya.)

⁷ Solomon mɔ-bi ne n gye Rehobowan,

Rehobowan mɔ-bi ne n gye Abigya.

Abigya mɔ-bi ne n gye Asa,

⁸ Asa mɔ-bi ne n gye Gyehosafatɛ.

Gyehosafatɛ mɔ-bi ne n gye Gyoram,

Gyoram mɔ-bi ne n gye Usiya.

⁹ Usiya mɔ-bi ne n gye Gyotam,

Gyotam mɔ-bi ne n gye Ahasɛ.

Ahasɛ mɔ-bi ne n gye Hɛsekaya,

¹⁰ Hɛsekaya mɔ-bi ne n gye Menasɛ.

Menasɛ mɔ-bi ne n gye Amon,

Amon mɔ-bi ne n gye Gyosaya.

¹¹ Gyosaya mɔ-bi ne n gye Gyekoniya mɔ-rɛ mɔ-daa de mɔ-tedɛana.

Gyekoniya baare abere dɔ ne Babilon awura mɛ nyise aye Isirale awura adedaabo kpaa kyena Babilon.

¹² Mɛ bo Babilon mɔ, Gyekoniya gi korogɛ Sɛɛletɛɛ.

Sɛɛletɛɛ mɔ-bi ne n gye Serubabelɛ.

¹³ Serubabelɛ mɔ-bi ne n gye Abiwudi,

Abiwudi mɔ-bi ne n gye Eliyakim.

Eliyakim mɔ-bi ne n gye Asoro.

¹⁴ Asoro mɔ-bi ne n gye Sadokɛ.

Sadokɛ mɔ-bi ne n gye Akim,

Akim mɔ-bi ne n gye Eliwudi.

¹⁵ Eliwudi mɔ-bi ne n gye Eliyeesa,

Eliyeesa mɔ-bi ne n gye Matan.

Matan mɔ-bi ne n gye Gyeekɔpo,

¹⁶ Gyeekɔpo mɔ-bi ne n gye Gyosɛfo, Mariya mɔ-kuli.

Mariya baare ne n korogɛ Yesu ɔbono ɔ gye Kirisito mɔ. Mɔ ne Wurubuaare gi wolaa tɔgɛ yɛɛ ɔ laa sun de ɔ' baa gyi gewura mɔ Wurubuaare ade so mɔ.

¹⁷ Imɔso aye-naana gyangbarasɛ Aberaham gi korogɛ, ne mɔ-bi gi baa korogɛ. Ne mɔ-naana ɔbono gi korogɛ. Mɛ korogɛ-korogɛ genen gyan'gyan abara so gikpado gudu ginan pɛi ne i baa korogɛ Wura Deefidi. Genen kee ne Deefidi gi korogɛ, ne mɔ-bi gi baa korogɛ, ne mɔ-naana ɔbono gi baa korogɛ. Mɛ korogɛ-korogɛ genen gyan'gyan abara so gikpado gudu ginan pɛi ne Babilon awura mɛ nyise aye Gyuda awura adedaabo kpaa kyena Babilon ɔsowolɛ so mɔ. Genen kee ne lii ibono mɛ kpe Babilon genen mɔ, ɔnaana ɔbono ɔ tɛ genen owi ɔbono dɔ mɔ gi korogɛ, ne mɔ-bi gi baa korogɛ. Ne mɔ-naana ɔbono gi korogɛ. Mɛ korogɛ-korogɛ genen gyan'gyan abara so gikpado gudu ginan pɛi ne i kyu korogɛ ɔbono Wurubuaare gi wolaa tɔgɛ yɛɛ ɔ laa sun de ɔ' baa gyi gewura mɔ Wurubuaare ade so mɔ.

Gyosɛfo Gi Kuu Oderi Wu Yesu Gɛkorogɛ Ilaa

¹⁸ Fɛ' nu genɔɔbono i ba ne mɛ kyu korogɛ Yesu Kirisito mɔ. Imɔ ne nan baa tɔgɛ faa. Owi ɔbono Gyosɛfo kya yɛ Yesu

mɔ-nyi Mariya ne mɛn ti dɛ de abara mɔ, mɛ san wu daa yɛɛ Mariya laa korogɛ gɛbii naa de Wurubuaarɛ Oduduu mɔ so.

19 Gyosefo, Mariya mɔ-kuli mɔ, gye isa ɔbono ɔ kya gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ, ne ɔn kya laarɛ fɛɛ ɔkyii mɔ o' gyi ipeeli sansana. Imɔso o kyu gɛwɔnsa yɛɛ ɔ laa kine mɔ nara dɔ.

20 ɔ kya sa genen gɛwɔnsa gɛdɛ mɔ, ɔ naa dɛ ginsi gidɛ, ne Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko gi ba mɔ asɛ oderi dɔ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Gyosefo, Wura Deefidi mɔ-naana, gɛn sa fo' selɛ yɛɛ fon baa dena fo-ka Mariya. ɔtɔ ɔbono ɔ dɛ faa, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n yɛgɛ ne ɔ dɛ mɔ.

21 ɔnyen ne ɔ laa korogɛ, ne fo laa yela mɔ-ginyen yɛɛ Yesu, i kya nyiile yɛɛ ɔ laa mɔlɛgɛ mɔ-adɛ lii mɔmɔ-ilaa nyenyen giwɔra dɔ."

22 Mariya ilaa idɛ pɛwu i ba daa de i' nye kyena de Wurubuaarɛ agyɛbi abono ɔ wolaa tɔgɛ yela dedaa mɔ. ɔ wolaa tɔgɛ imɔ yela naa de mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo mɔ so yɛɛ,

23 "ɔbono ɔ mɛn nyi ɔnyen mɔ laa da ɔtɔ de ɔ' korogɛ gɛbii nyensɛɛ, ne mɛ laa tɛrɛ gɛmɔ yɛɛ Imanuɛlɛ." (Imanuɛlɛ gɛsɛ ne n gye yɛɛ "Wurubuaarɛ bo aye asɛ.")

24 Gyosefo gi kyingi mɔ, o kyule ilaa ibono Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ mɔ mɔ, ne o kyu Mariya dena.

25 Mɔ-rɛ mɔ berɛ, mɛ mɛn dɛ ginyen de gikyii kaabore ɔ korogɛ gɛbii mɔ. Ne Gyosefo gi yela mɔ-ginyen yɛɛ Yesu.

2

Abelensɛ Ako Mɛ Ba De Mɛ' Baa Faala Yesu

1 Mɛ korogɛ Yesu daa Betelɛhɛm, Gyudiyaa gɛsinkpan so owi ɔbono Herodɛ gye Gyudiyaa wura mɔ. Mɛ korogɛ mɔ mɔ, abelensɛ abono mɛ nyi agyɛkpebi ilaa mɔ ako mɛ lii de owi ɔbaaliiten so ba Gyerusalem ɔsowolɛ so.

2 Mɛ baa taasɛ yɛɛ, "A' kerɛ gɛbii gɛbono mɛ korogɛ ne gɛ laa baa gyi gɛwura sa Gyuda awura mɔ. A wu gɛmɔ-gigyɛkpebi gi baa lii de owi ɔbaaliiten so. Imɔ ne a ba de a' baa n̄mii gɛmɔ de a' kyu

buubuu ɔbono ɔ gye gɛmɔ-lɛɛ mɔ kyu sa gɛmɔ faa."

3 Wura Herodɛ gi nu ilaa ibono so mɛ naa mɔ, i kyogedɛ mɔ-gisen dɔ. Genen kee ne i kyogedɛ Gyerusalem awura mɔ pɛwu asen dɔ ne.

4 Wura Herodɛ gi tɛrɛ Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo abelensɛ de mɔmɔ Gyuda awura n̄bara an̄marasɛbo mɔ pɛwu baa gyan. Ne ɔ taasɛ ɔmɔ yɛɛ, "Nyamɛsɛ ɔbono mɛ n̄marasɛ mɔ-ilaa yela yɛɛ Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' baa gyi gɛwura aye pɛwu so mɔ, fonɛ ne mɛ laa korogɛ mɔ?"

5 Ne mɛ lɛɛ genɔ yɛɛ, "Mɛ laa korogɛ mɔ daa Betelɛhɛm, Gyudiyaa gɛsinkpan so. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi wolaa yɛgɛ mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo ɔko gi n̄marasɛ Betelɛhɛm ɔsowolɛ mɔ so ilaa yela.

6 ɔ n̄marasɛ yɛɛ, 'Fo, Betelɛhɛm, Gyudiyaa gɛsinkpan so ɔsowolɛ,

Gyudiyaa isowolɛ dɔ mɔ, mɛ kya kyu fo yɛɛ fon gye ɔsowolɛ gbaa ɔko.

In̄ gye genen.

Fo mɔ dɔ ne mɛ laa korogɛ wura belɛ.

Mɔ ne nan kerɛ Wurubuaarɛ adɛ Isirale awura mɔ so.' "

7 Herodɛ adɛ mɔ mɛ tɔgɛ mɔ genen mɔ, ɔ tɛrɛ asafo mɔ lii nkan, ne ɔ taasɛ ɔmɔ de ɔ' bii abere abono mɛ wu gigyɛkpebi mɔ gi lii mɔ.

8 Mɛ tɔgɛ mɔ mɔ, o nyiile ɔmɔ yɛɛ mɛ' kpe Betelɛhɛm, ne ɔ tɔgɛ denge ɔmɔ-ansi yɛɛ, "Fɛ' kpaa laarɛ gɛbii mɔ dandan. Fɛ wu gɛmɔ mɔ, fɛ' yɛgɛ mɛ-aso a' nu de mɛ kee n' kpaa n̄mii gɛmɔ de n' kyu buubuu ɔbono ɔ gye gɛmɔ-lɛɛ mɔ sa gɛmɔ."

9 Asafo mɔ mɛ nu Wura Herodɛ ilaa tɔgɛsɛ mɔ, ne mɛ kyon. Mɛ kya kpe mɔ, mɛ kii wu gigyɛkpebi gibono mɛ wolaa wu owi ɔbaaliiten so mɔ gi gyangbara gi sa ɔmɔ. Abere abono gi fo n̄fono gɛbii mɔ gɛ bo mɔ, gi yelɛ.

10 Mɛ wu gigyɛkpebi mɔ gi yelɛ genen mɔ, i wɔra ɔmɔ ɔkon gikyɔ kyɔdɛ.

11 Mɛ loo gɛten mɔ dɔ, ne mɛ wu gɛbii mɔ gɛmɔ-rɛ gɛmɔ-nyi Mariya. Mɛ wu gɛmɔ mɔ, mɛ n̄mii gɛmɔ ne mɛ kyu buubuu sa gɛmɔ. Mɛ bugi mɔmɔ-atɔ ne mɛ lɛɛ ilaa boogyalonsɛ sa gɛmɔ. Ilaa mɔ ne n gye sika kɔkɔɔ de onufuii de gitikee.

12 Imo ide gemara mo, Wurubuaare gi ka sa asafu mo oderu do yee men' baa kii naa de Herode ase. Imoso me kyu de okpa banban oko kpe gawi.

Me Kyu Kyokyo Mo Sele Kpe Igyipiti

13 Asafu mo me kyon mo, imo genye mo Wurubuaare do osoo oko gi ba Gyosefo ase oderu do baa toge mo yee, "Koso puru gebii mo gemo-re gemo-nyi de fe' sele kpe Igyipiti gesinkpan so. Fe' kyena nno kaabore abere abono nan toge fo yee fe' kii ba. Wura Herode kya laare gebii mo imooten."

14 Imoso Gyosefo gi koso ne o puru gebii mo gemo-re gemo-nyi genye gebono sele kpe Igyipiti.

15 Me kyena nno kaabore Wura Herode gi wu'. Me kyu gebii mo kpe Igyipiti genen mo, ilaa ibono Wurubuaare gi wolaa toge yela naa de mo-ikalan otogebo mo so mo i yegge i ba gesintin. I kya nyiile yee Wurubuaare gi wolaa toge yela yee, "Ne tere me-bi lii Igyipiti gesinkpan so."

Me Moob Nbi

16 Wura Herode gi wu yee asafu mo me pene mo men' baa naa de mo ase mo, i wora mo ginyadon gikyo kyode. Imoso o sun asa, ne me kpe Betlehem osowole mo-re mo-nsowolebi pewu ibono i kyaaboo mo mo, ne me moob nbii nyense nbono pewu gi fo nsi nnyo kyu kpelege mo. I kya nyiile yee Herode gi nu lii asafu mo ase yee gigyekpebi mo gi lii mo, imo nsi nnyo ne.

17 Kyu naa de nbii nde lewu so ne ilaa ibono Wurubuaare ikalan otogebo Gyeremaya mo gi toge yela mo i ba gesintin. I kya nyiile yee Gyeremaya baare gi wolaa wu asa gikpen giko lewu ilaa toge yela yee,

18 "Me nu osulon Rama osowole so. Ako me kya su ne me kya saawo ken-ken. Oloobu Reekyele mo-naanaana ne n kya su ma-a sa momo-biana. Me toge wora momo kpon. Me men' nu. I kya nyiile yee momo-biana men' baa me bo no."

Me Lii Igyipiti Kpe Nasarete

19 Wura Herode lewu gemara mo, Wurubuaare do osoo oko gi baa lee mo-nyoro nyiile Gyosefo oderu do Igyipiti.

20 Ne o toge mo yee, "Koso, puru gebii mo gemo-re gemo-nyi de fo' kii kpe Isirale gesinkpan so. Abono nkana me kya laare gebii mo-imooten mo me wu'."

21 Genen so Gyosefo gi koso puru gebii mo gemo-re gemo-nyi kii kpe Isirale gesinkpan so.

22 O fo nno mo, o nu yee Herode lewu gemara mo, mo-bi Arekilose ne n yii mo-se giyaa Gyudiyaa gibaafon so. O nu genen mo, i wora mo gifuu yee me' kii kpe nno kpaa kyena. Ne Wurubuaare gi gya mo oderu do yee on sa o' kpe nno. Imoso me bage kpe Galeli gibaafon so.

23 Me fo nno mo, me kpaa kyena osowole oko so me kya tere mo yee Nasarete. Me kyu gebii mo kpaa kyena nno genen mo, i yegge ilaa ibono Wurubuaare ikalan atogebo mo me wolaa toge kyu lii gemo so mo i ba gesintin. I kya nyiile yee me wolaa toge yela yee, "Me laa tere mo yee Nasaretenyen."

3

Gyon Gi Toge Toge Sa Asa

Yee Me' Loro Momo-Gekyena Do Gyoo Wurubuaare

1 Genen owi obono mo, Gyon obono o baa gyere asa Wurubuaare sagyere mo gi kpe o te Gyudiyaa gipen do o kya toge o sa abono me kya kpe mo ase mo yee,

2 "Fe' nu feye-nyoro gese de fe' kyeege lii ilaa nyenyen giwora do. Ide kon ne Wurubuaare laa yegge mo-gewuragyi do akyenabi a' ba asa do."

3 Wurubuaare ikalan otogebo, Isaya, gi wolaa wu Gyon baare ilaa nmarase yela yee,

"Asa me laa nu oko gigyebi' gipen do o laa kpen o kya toge yee, 'Fe' loro feye-gekyena do gyoo Wurubuaare de o' nye naa de okpa ntintin ba feye ase.'"

4 Gyon gegbe suuse mo, me kyu daa gekpatitii ifuu kyu luo gemo, ne o kyu gebue owole wora liide. Mo-ilaa gyise

ne n gye nkpenfuree nko oyuduu de nmasan.

⁵ Ɔ bo gipen mo do nno mo, asa sakyɔ me kya lii Gyɛrusalem osowole so, Gyudiyaa gesinkpan pewu so, de gesinkpan gebono ge kyaaboo Gyoodan obon mo pewu so me kya kpe mo ase.

⁶ Me kya kpaa lee ilaa nyenyen ibonoana me wɔra mo toge, ne ɔ kya gyere omɔ Wurubuaare sagyere Gyoodan obon do.

⁷ Farasii de Saadusii akpen do awura sakyɔ kee me kpe mo ase yee o' gyere momo Wurubuaare sagyere. Gyɔn gi wu momo genen mo, ɔ toge sa momo yee, "Fe de fee awoo abono a bo giboro mo gikpen! Wurubuaare ginyadon geke mo ge kya ba. Ɔ laa biide asa nyenyen pewu giso. Imoso feye kee fe wu yee i kaabore fe' sele lii Wurubuaare ginyadon mo do?"

⁸ Fe' wɔra ilaa wɔrase ibono i laa lee nyiile yee fe nu feye-nyoro gese gesintin mo daa.

⁹ Feɲ sa fe' penɛ feye-nyoro yee ibono fe kpe nye fe gye Aberaham opaa do asa faa so mo, Wurubuaare laa yee kyee feye. N' toge feye yee Wurubuaare laa taale yee abui ade a' bingiri Aberaham opaa do asa.

¹⁰ Anyamese me de fee iyii. Oyii kamaase obono on kya soro abi mo, Wurubuaare gi ti puru mo-gekyoo ɔ laa ne mo too kyu kpaa wɔra ogya do.

¹¹ Me, n de daa nkyu n kya gyere feye Wurubuaare sagyere de i' lee nyiile yee fe nu feye-nyoro gese, fe laa kyeege lii feye-ilaa nyenyen giwɔra do. Obono ɔ laa ba me-gemara mo bere, ɔ don me ilaa kamaase do. Fee n' ba gese de n' puru mo-ayaawole keda sa mo gbaa mo, men fo. Genen kaase obono mo, Wurubuaare Oduduu de ogya ne ɔ laa kyu gyere asa Wurubuaare sagyere.

¹² "Kaase obono gi ti baala de ɔ' barage ilaa dense aworabo lii ilaa nyenyen aworabo do. Ɔ laa kyu ilaa dense aworabo mo kyu kpaa yela mo ase de ɔ' biide ilaa nyenyen aworabo mo giso gekpaa-gekpaa. I laa wɔra fee genobono me kya fon omoloo mo. Me kya kyu omoloo abi mo yela geten dense de me' kyu afonfontee

mo kpaa fue de me' yii amo ogya. Genen ogya obono men kya nu giwu'."

Gyɔn Gi Gyere Yesu Wurubuaare Sagyere

¹³ Nke nbono do mo ne Yesu gi lii Galeli gesinkpan so kpaa tu Gyɔn Gyoodan obon mo ase yee o' gyere mo Wurubuaare sagyere.

¹⁴ Yesu gi toge mo genen mo, Gyɔn men laare de o' kyule. Ɔ taase Yesu yee, "Fo ne n kaabore fo' gyere me Wurubuaare sagyere. Ne fo ne n kii ba me ase yee n' gyere fo Wurubuaare sagyere?"

¹⁵ Ne Yesu gi lee geno yee, "Yeege de i' ba genen aberɛ ade do. Imo-ɔkpa so ne de a' nye wɔra ilaa ibono i gye Wurubuaare gelaare mo pewu." Yesu gi toge genen mo, Gyɔn gi nu gese, ne o gyere mo Wurubuaare sagyere mo.

¹⁶ Ɔ kpe gyere Yesu Wurubuaare sagyere mo ta mo, Yesu gi lii nkyu mo do. Ɔ baa diire mo-ansi kere mo, Wurubuaare do i bugi, ne o wu Wurubuaare Oduduu gi kpelege lii nno fee bonbue baa gyan' mo so.

¹⁷ Wurubuaare gi tonge lii soso yee, "Me-bi ne. Mo-ilaa i bo me-gisen do. Ɔ kya gyi me-ginsi."

4

Ilaa Nyenyen Pewu Gemu Gi Soo Yesu Idoo

¹ Imo gemara mo Wurubuaare Oduduu mo gi kyu Yesu kpe gipen do de ilaa nyenyen pewu gemu mo ɔ' nye soo mo idoo kere yee ɔ laa nye mo de o' nu mo ase?"

² Yesu bo gipen mo do mo, ɔ nminde geno toloowi kalaade genen-n nke ikue-inyo. Nke ikue-inyo mo gemara mo, akon a kya mo mo.

³ Nfono mo, ilaa nyenyen gemu mo, mo obono ɔ kya soo anyamese idoo mo, gi ba mo ase baa toge mo yee, "Nengyene gesintin fo gye Wurubuaare mo-bi mo, toge abui ade yee a' bingiri agyudo."

⁴ Yesu gi kine, ne ɔ toge sa mo yee, "Me nmarase Wurubuaare agyebi owole mo do yee,

'I men gye agyudo wole so ne nyamese laa nye gekyena;

i gye daa Wurubuaare genɔ do gigyebi kamaase so.' "

⁵ Lii nfono mɔ, ilaa nyenyen pewu gemu mɔ gi kyu Yesu kpe Gyerusalem osowole obono Wurubuaare gi lorɔ yela sa mɔ-ɔson mɔ. Me fo nno mɔ, ilaa nyenyen pewu gemu mɔ gi kyu Yesu gyan' Wurubuaare ɔson obu mɔ nfono i bo lege-lege mɔ,

⁶ ne o kii soo mɔ ɔdoɔ kere yee, "Nengyene fo gye Wurubuaare mɔ-bi gesintin mɔ, lee fo-nyoro kpaa too gese; Wurubuaare agyebi owole mɔ do mɔ, i toge yee,

'Wurubuaare laa toge sa mɔ Wurubuaare do isɔɔ mɔ yee me' kere fo so.'

Ne

'me laa koolɛ fo. Gisidi gbaa fo man sidi.'

⁷ Yesu gi kine, ne o lee genɔ yee, "Wurubuaare agyebi mɔ kee a toge yee, 'Gen sa fo' daase fo-Wura Wurubuaare kere yee o laa wɔra fo-gelaare sa fo.' "

⁸ Yesu gi kii kine genen mɔ, ilaa nyenyen pewu gemu mɔ gi kyu Yesu kpe gibii bele giko gimu so, ne o yeege Yesu gi wu gesinkpan so isowole kpei-kpei pewu imɔ-re imɔ-nyisigyi mɔ.

⁹ O nyiile Yesu genen mɔ, ne o kii soo Yesu ɔdoɔ kere yee, "Nengyene fo laa nmii de fo' kyu buubuu son me mɔ, nan kyu ilaa ibono ne nyiile fo faa pewu sa fo."

¹⁰ Nfono mɔ Yesu gi lee genɔ kine yee, "Lii me ase, ilaa nyenyen pewu gemu! Me nmarase Wurubuaare agyebi owole mɔ do yee,

'Nmii de fo' kyu buubuu sa fo-Wura Wurubuaare.

Mɔ-wole guan ne i kaabore fo nyamese fo' son.' "

¹¹ Yesu gi lee genɔ genen mɔ, ilaa nyenyen pewu gemu mɔ gi taa mɔ yeege, ne Wurubuaare do isɔɔ me kpe mɔ ase kpaa kere mɔ so.

Yesu Gi Kyon Kpe Galeli

¹² Yesu gi nu yee me keda Gyɔn tii de obu mɔ, o lii nfono kyon kpe Galeli gesinkpan so.

¹³ Ɔn baa kyena Nasarete osowole so. Ɔ kyon kpaa kyena Kapreeniyon osowole

obono o bo Galeli obon bele mɔ gigengen giko so. Genen gigengen gibono gi bo de Sebulun de Nafitali nsinkpan so.

¹⁴ Ɔ kpaa kyena nno daa de asa abono me bo nno mɔ me' nye Wurubuaare fatela obono Isaya dare mɔ-owole do mɔ. Isaya gi wɔra Wurubuaare ikalan otogebo. Mɔ-owole mɔ do mɔ, o toge

¹⁵ yee

"Fe' nu Sebulun de Nafitali nsinkpan so asa ilaa.

Genen gesinkpan gebono ge bo de Gyɔdan obon gibenbe giko so

kyu kpe de Galeli obon bele mɔ ase.

Asa sakyɔ abono me men kya son Wurubuaare mɔ

me te saare Gyuda awura do Galeli nno.

¹⁶ Asa abono me te ilaa nyenyen gibiri do mɔ

me laa nye Wurubuaare fatela o' wu omɔ hayin.

Gesinkpan so nfono me men nyi Wurubuaare ase gekyena okpa mɔ, ide kon gedɛ ge laa ke mɔmɔ."

¹⁷ Lii owi obono Yesu gi kpe Galeli mɔ, o yii gese o kya toge o kya sa asa yee, "Fe' nu feye-nyoro gese de fe' taa feye-ilaa nyenyen giwɔra yeege. Ide kon ne Wurubuaare laa yeege mɔ-gewuragyi do akyenabi a' ba asa do ne."

Yesu Gi Yii Gese Ɔ Kya Lee Mɔ-Akasebo

¹⁸ Geke gedɛ mɔ, Yesu naa Galeli obon bele mɔ gigengen so mɔ, o wu iken alebo anyɔ ako, Simon Piita mɔ-re mɔ-tede Andiru, me kya too asewu.

¹⁹ Yesu gi wu mɔmɔ mɔ, o toge sa omɔ yee, "Fe' baa buu me de fe' wɔra me-akasebo. Ne wu yee nkana fe gye iken alebo. Npere bere nan yeege fe' san laare daa asa de me' nye Wurubuaare ase gekyena."

²⁰ Ɔ toge sa mɔmɔ genen mɔ, ayaa abono so mɔ, me taa mɔmɔ-asewu mɔ yeege, ne me naa buu mɔ.

²¹ Me naa kpe ansi do nmaraa mɔ, o kii wu onyen oko mɔ-re mɔ-tede, Gyeemesi de Gyɔn, Sebedi mɔ-biana. O wu mɔmɔ mɔ, mɔmɔ-re mɔmɔ-se me bo gikolii do me kya lorɔ mɔmɔ-asewu, ne o toge mɔmɔ yee me' baa wɔra mɔ-akasebo.

²² Ayaa abono so mɔ, mɛ taa mɔmɔ-gikolii mɔ de mɔmɔ-sɛ yɛgɛ, ne mɛ naa buu mɔ.

Yesu Gi Nyiile Asa Wurubuaare ɔkalan Mɔ Ne ɔ Kyɛ Alɔbo

²³ Yesu gi kingi de Galeli gɛsinkpan so pɛwu ɔ kya tɔgɛ Wurubuaare ɔkalan konkɔnsɛ mɔ ɔ kya sa asa. Wurubuaare gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ ilaa ne ɔ dɛ ɔ kya nyiile ɔmɔ gɛnen. ɔ naa mɔmɔ Gyuda awura akyangbon dɔ ɔ kya nyiile asa, ne ɔ naa asa mɔ dɔ ɔ kya kyɛ mɔmɔ-alɔbi kpɛi-kpɛi kamaase.

²⁴ Mɔ-ilaa wɔrase i kpaɔ nu gyan' de Siiriya gɛsinkpan so, imɔso asa mɛ sola mɔmɔ-alɔbo pɛwu ba mɔ asɛ. Alɔbo mɔ mɛ kya lɔ alɔbi nyenyɛn de alɔbi kpɛi-kpɛi. Ako mɛ kya lɔ gilɔ tɔrɔsɛ ne ako mɛ gye ɔtɛgɛsɛana, ne ɔ kyɛ mɔmɔ pɛwu. ɔ kosore ilaa nyenyɛn oduduu kpɛi-kpɛi lii ako so kee.

²⁵ Sakpii belɛ naa o buu mɔ. Ako mɛ lii Galeli, ne ako mɛ lii Isowolɛ Gudu gɛsinkpan so. Ako mɛ lii Gyɛrusalem de isowolɛ sɛnsɛ ibono i bo Gyudiya gɛsinkpan mɔ so. Ako kee mɛ lii gɛsinkpan gɛbono gɛ bo Gyɔɔdan ɔbon gibenbɛ giko mɔ so.

5

Yesu Gi Nyiile Asa Ilaa Gibii Giko So

¹ Yesu gi wu sakpii belɛ mɔ mɔ, ɔ dii kpe gibii giko so, ne ɔ kpelegɛ kyena. Mɔ-akasebo mɔ mɛ baa kyena kyaabɔɔ mɔ,

² ne o yii gɛsɛ ɔ kya nyiile ɔmɔ ilaa yɛɛ,

³ “Amudɛnsɛbo ne n gye abono ilaa i tiri mɔmɔ ne mɛ kerɛ daa Wurubuaare mɔ.

Wurubuaare gɛwuragyi dɔ akyenabi a gye mɔmɔ-lɛɛ.

⁴ Amudɛnsɛbo ne n gye asa abono mɔmɔ-asɛn dɔ i kya dɛɛ mɔmɔ mɔ.

Wurubuaare laa yɛgɛ mɔmɔ-asɛn a' tɔrɔ mɔmɔ.

⁵ Amudɛnsɛbo ne n gye asa abono mɛ kya bara mɔmɔ-nyoro gɛsɛ mɔ.

Mɔmɔ ne nan baa nye gɛsinkpan mɔ so gɛkyena gɛbono Wurubuaare gi ka yɛla sa mɔ-adɛ mɔ.

⁶ Amudɛnsɛbo ne n gye asa abono mɛ kya laare mɛ' gyi gɛsintin sa Wurubuaare

ne i kya tiri mɔmɔ fɛɛ akon abɛɛ bolefo ne n dɛ ɔmɔ mɔ.

Wurubuaare laa kpaɔ mɔmɔ de mɛ' taalɛ gyi gɛsintin sa mɔ.

⁷ Amudɛnsɛbo ne n gye asa abono mɛ kya su asa gitolon mɔ.

Wurubuaare laa su mɔmɔ gitolon kee.

⁸ Amudɛnsɛbo ne n gye asa abono mɔmɔ-asɛn dɔ i fuuli mɔ.

Mɛ laa nye wu Wurubuaare de mɔmɔ-ansi.

⁹ Amudɛnsɛbo ne n gye asa abono mɛ kya bara gisen yuuli asa dɔ mɔ.

Wurubuaare laa tɛrɛ mɔmɔ yɛɛ mɔ-biana gɛsintin.

¹⁰ Amudɛnsɛbo ne n gye asa abono mɛ kya gyi gɛsintin sa Wurubuaare,

ne ako mɛ kya ka mɔmɔ-ansi kyu lii imɔ so mɔ.

Wurubuaare gɛwuragyi dɔ akyenabi a gye mɔmɔ-lɛɛ.

¹¹ Amudɛnsɛbo ne n gye fɛye abono fɛ gye mɛ-akasebo

ne mɛ so ne asa mɛ kya saalɛ fɛye,

ne mɛ kya ka fɛye-ansi,

ne mɛ kya kɛɛ abon kpɛi-kpɛi ma-a gyan fɛye so.

¹² Fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye ɔkon de fɛ' kyaa.

I lii fɛɛ Wurubuaare ntɛɛla belɛ gi dɛ sa fɛye Wurubuaare dɔ.

Fafaanan ne mɛ ka Wurubuaare ikalan atɔgɛbo

abono mɛ kyena kyena kyon mɔ ansi kee ne.”

Yesu Akasebo Mɛ Dɛ Fɛɛ Nfɔlɛ De Fatela

¹³ Yesu gi da gikpalɛ sa mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, “Fɛ dɛ fɛɛ nfɔlɛ sa gɛsinkpan so asa. Ne fɛɛ nfɔlɛ gi ta nmɔ-ɔkon mɔ, nne ne fɛ laa wɔra de gi' kii wɔra ɔkon? Nmɔ-agyan a ta. Mɛ laa too nmɔ fue daa de asa mɛ' kyise nmɔ de ayaa.

¹⁴ “Fɛ dɛ fɛɛ fatela sa gɛsinkpan so asa. Fɛye so mɔ, asa mɛ laa bii Wurubuaare gɛsintin ɔkpa mɔ kusaa fɛɛ gɛnɔɔbono ɔsowolɛ gyan gibii so ne ɔɲ kya ɲara mɔ.

¹⁵ ɔko mɛɲ bo no ɔ laa nyɔga fatela de o' kyu fɛɛ gɛlɔbi bun mɔ so. ɔ laa kyu

kyɔɔga daa de i' nye wu okamaase obono ɔ bo geten mo do mo.

16 Genen kee ne i kaabore fe' yegɛ fɛyɛ- idense ibono fe kya wɔra mo i' wɔra fɛɛ fatela de asa me' nye wu de me' yen fɛyɛ- se Wurubuaare obono ɔ bo soso mo.

Yesu Anyiilebi Kyu Lii Mosisi Nbara Mo So

17 “Fɛ nyi yɛɛ ne ba de n' baa kyɛɛge Mosisi nbara mo abɛɛ ilaa ibono Wurubuaare ikalan atogɛbo mo me toge yela mo daa? Kuaa, ne ba daa de n' baa yegɛ i' ba fɛɛ genɔobono me nmarase yela mo.

18 Gesintin ne n' kya toge fɛyɛ faa, fɛɛ genɔobono Wurubuaare do in tii yela okara faa mo, Wurubuaare nbara nbono ɔ yela mo, ba-a nmo-gigyebi kolon gi man kyɛɛge kaabore ilaa kamaase ibono me nmarase yela mo i ba gesintin.

19 Lii genen so mo fo obono fo laa toge yɛɛ nbara nko gin tiri ne fo man gyi nmo so mo, fo kee fo man wɔra nyamesɛ tirise Wurubuaare gewuragi gekyena mo do. Ne fo obono fo nyiile asa kee yɛɛ in tiri yɛɛ me' gyi Wurubuaare nbara mo nko so mo, fo kee fo man wɔra nyamesɛ tirise Wurubuaare gewuragi gekyena mo do. Fo obono, mo, fo laa gyi nmo so ne fo laa nyiile asa yɛɛ me' gyi nmo so mo, fo ne nan wɔra nyamesɛ tirise Wurubuaare gewuragi gekyena mo do.

20 N' toge fɛyɛ yɛɛ nengyene fe man gyi gesintin don ibono nbara anmarasebo mo de Farasii awura mo me kya wɔra mo, fe man nye Wurubuaare gewuragi do gekyena mo kpa-a.

Yesu Ilaa Nyiilese Kyu Lii Ginyadon So

21 “Fɛ nu yɛɛ dedaa mo, Wurubuaare nbara anmarasebo mo me toge yɛɛ, ‘Fɛn sa fe' moɔ isa. Obono ɔ moɔ isa mo, me' kperɛ mo nbele agyibo ase.’

22 Mi-i me mo, n kya toge mi-i tigi fɛyɛ yɛɛ fo okamaase obono fo kpe nye soɔ ginyadon wɔra fo-nanbo gbaa mo, me' kperɛ fo nbele agyibo ase. Fo obono fo saale fo-nanbo yɛɛ on bo giko do mo, me' kperɛ fo nbele agyibo abelense ase. Obono, mo, ɔ laa toge sa mo-nanbo yɛɛ on bo asa do mo, mo bere, ɔ kya sa mo-nyoro okpa de o' kpe ogya obono Wurubuaare

kya biide ilaa nyenyen aworabo giso mo do ne.

23-24 “Lii imo ide so mo, nengyene fo oko fo kpe Wurubuaare asunbi olɛeten fo' kpa lɛɛ asunbi ne fo nyingi yɛɛ fo toro fonanbo so mo, taa fo-asunbi ato mo yegɛ nno de fo' kpe de fo-re fo-nanbo mo fe' kpa toge lɔro pei de fo' loo kii baa lɛɛ genen asunbi abono sa Wurubuaare.

25 Nengyene oko gi tere fo oko nbele ne fe kya kpe nbele mo ogyiten mo, fe' wolaa toge lɔro okpa do nno pei de fe' loo loo. I men gyɛ genen mo, fonbii ɔ laa kyu fo kpe nbele ogyibo mo ase de obono, mo, o' kyu fo kpa wɔra ngbe awura obelense abaa do de ɔ' keda fo tii de obu.

26 Gesintin ne n' kya toge fɛyɛ faa, me keda fo tii de obu genen mo, fo laa sii nno genen-n kpa fo owi obono okara me' wu yɛɛ fo ka fo-ilaa nyenyen giko mo ta, pei de me' loo tigi fo.

Yesu Ilaa Nyiilese Kyu Lii Gedena Genyida So

27 “Fɛ nu me naa kyena toge yɛɛ, ‘Gɛn sa fo' lii fo-ka abɛɛ fo-kuli gemara.’

28 Mi-i me mo, n kya toge mi-i sa fɛyɛ yɛɛ fo obono fo wu okyii ne fo sa gewonsa yɛɛ fo nye mo, fo laa laare mo mo, fo ti nyida gedena ne.

29 “Nengyene fo oko fo gyise ginsi gi kya wu ilaa ne i kya yegɛ fo kya wɔra ilaa nyenyen mo, logede gimɔ lɛɛ fue! Fo-nyoro getɛeko i lii giden ne fo nye kyena Wurubuaare ase mo, i boran don ibono Wurubuaare laa kyu fo-nyoro gimumuli too wɔra ogya do mo.

30 Ne fɛɛ fo gyise gibaa ne n kya yegɛ fo kya wɔra ilaa nyenyen mo, kebi gimɔ fue. Fo-nyoro getɛeko i lii giden ne fo nye kyena Wurubuaare ase mo, i boran don ibono Wurubuaare laa kyu fo-nyoro gimumuli too wɔra ogya do mo.

Yesu Ilaa Nyiilese Kyu Lii Okyii Gikine Ilaa So

31 “Genen kee ne me naa kyena toge yɛɛ, ‘Obono ɔ laa kine mo-ka mo, i kaabore ɔ' sa mo gikine owole.’

32 Mi-i me mo, n kya toge mi-i sa fɛyɛ yɛɛ nengyene i men gyɛ yɛɛ fo-ka gi lii fogemara daa so ne fo kine mo ne okyii mo

gi kpaɔ dena ɔbanban mɔ, fo ne n yegɛ mɔ ɔ nyida gɛdena genen. Ne ɔnyen ɔbono ɔ dena genen ɔkyii ɔbono mɔ, mɔ, kee gi tɔɔ Wurubuaare gelaare adenabi nbara. Wurubuaare kya kyu imɔ yɛɛ ɔko mɔ-ka ne ɔ laare genen.

Yesu Ilaa Nyiilese Kyu Lii Ntan Gika So

³³ “Genen kee ne fe nu yɛɛ dedaa mɔ nbara anmarasebo mɔ me tɔge sa asa yɛɛ, ‘Nengyene fe ka ntan sa Wurubuaare mɔ, fe’ gyi n mɔ so; feŋ sa fe’ yegɛ i’ gbangɛ.’

³⁴ Mi-i me mɔ, n kya tɔge feye yɛɛ, ntan ne n gye ntan, feŋ sa fe’ ka. Feŋ sa fe’ ka yɛɛ ‘a kerɛ fɛɛ soso,’ i lii fɛɛ soso nno mɔ, i gye Wurubuaare gɛwura gɛgyapaa.

³⁵ Feŋ sa fe’ tɔge yɛɛ ‘a kerɛ fɛɛ gɛsinkpan.’ Gɛsinkpan ne n gye Wurubuaare ayaa okyiseten. Feŋ sa fe’ ka yɛɛ ‘a kerɛ fɛɛ Gyerusalem.’ Wurubuaare gye Wura bele sa ɔkamaase, ne Gyerusalem ne n gye mɔ-ɔsowole gbaa’ gɛsinkpan gɛdɛ so.

³⁶ Feŋ sa fe’ ka yɛɛ ‘a kerɛ fɛɛ aye-amu’. I kya nyiile yɛɛ fe maŋ taale yegɛ feye-amu ɔman kolon o’ fuuli abɛɛ o’ biiri.

³⁷ Fe’ yegɛ feye-‘en’ ɔ’ wɔra ‘en’, de feye-‘kuaa’ ɔ’ wɔra ‘kuaa’. Ilaa ibono i laa kii bɔla imɔ idɛ so mɔ, i laa lii daa ɔbonsan, nyamese nyenyɛn mɔ ase.

Yesu Ilaa Nyiilese Kyu Lii Akyobo So

³⁸ “Me kii tɔge sa adedaabo mɔ yɛɛ, ‘ɔbono ɔ boori mɔ-nanbo ginsi mɔ, me’ boori mɔ-lɛɛ kee ka giko.

ɔbono ɔ kyigi mɔ-nanbo ginyi mɔ, me’ kyigi mɔ-lɛɛ kee ka giko.’

³⁹ Me, mɔ, n kya tɔge mi-i sa feye yɛɛ nengyene ɔko gi wɔra fo ɔko ilaa nyenyɛn mɔ, gɛŋ sa fo’ kyu ilaa nyenyɛn ka mɔ giko. ɔko gi da fo ɔtan gyise so mɔ, kisee bene-lɛɛ mɔ kee sa mɔ de o’ kii da.

⁴⁰ Fo dɛ ɔko giko ne ɔ tere fo nbele, ne yɛɛ ɔ laa kyu fo-gɛgbe kyu yii giyaa mɔ, tese kyu fo awo gɛgbe kee bɔla mɔ.

⁴¹ ɔko gi nyise fo yɛɛ fo’ sola mɔ-gɛsola sa mɔ gikpaaten kolon mɔ, sola sa mɔ de fo-re mɔ fe’ naa akpaaten anyɔ.

⁴² ɔko gi kole fo ilaa iko ne fo bo mɔ, sa mɔ. Ne ɔko kya laare de ɔ’ paa fo ilaa iko ne fo bo imɔ mɔ, paa mɔ.

⁴³ “Fe nu me tɔge gɛdɛ gɛko yɛɛ, ‘Fe’ laare feye-nanboana ilaa de fe’ kyo feye-akyobo.’

⁴⁴ Me bere n kya tɔge feye yɛɛ fe’ laare feye-akyobo kee ilaa de fe’ dalaa sa asa abono me kya ka feye-ansi mɔ.

⁴⁵ Fe kya wɔra genen mɔ, fe laa wɔra feye-se ɔbono ɔ bo soso mɔ mɔ-biana. I lii fɛɛ Wurubuaare kya yegɛ owi kya lii sa anyamese dense de anyenyɛn pɛwu. ɔ kya yegɛ nyangbon kya da sa abono me kya gyi gɛsintin sa mɔ de abono men kya gyi gɛsintin sa mɔ mɔ pɛwu.

⁴⁶ Fe kya laare asa abono me kya laare feye-ilaa wole mɔ, nne so ne Wurubuaare laa tɛɛla feye? Lenpoo asɔbo abono me kya kudi asa gyi mɔ gbaa kee me kya laare daa abono me kya laare mɔmɔ-ilaa mɔ.

⁴⁷ Nengyene fe kya faala daa feye-subuana wole mɔ, fe wɔra ilaa don asa sense mɔ ne? Gɛsinkpan so asa kpei-kpei abono me men kya son Wurubuaare mɔ gbaa me kya faala mɔmɔ-subuana genen.

⁴⁸ Imɔso fe’ yegɛ feye-ginyamese dense gi’ ta gudu fɛɛ genɔbono feye-se Wurubuaare-lɛɛ gi ta gudu mɔ.

6

Gidense Awɔrabi

¹ “Fe laa wɔra gidense mɔ, fe’ kerɛ feye-nyoro so dɔɔdan de in sa i’ ba yɛɛ asa so ne fe kya wɔra de me’ wu de me’ yen feye. Nengyene genen ne n gye feye-nwɔnsa mɔ, fe maŋ baa nye ntɛɛla nko lii feye-se Wurubuaare ɔbono ɔ bo soso mɔ ase.

² Fɛɛ fe wɔra idense sa ayenbo mɔ, feŋ sa fe’ kyu imɔ kyu da gikpengboo. Genen ne abono me kya diire mɔmɔ-nyoro mɔ me kya wɔra mɔmɔ-akyangbon dɔ de sansana de asa me’ nye yen mɔmɔ ne. Me wɔra genen mɔ, ntɛɛla nbono me laa nye mɔ pɛwu ne.

³ Nengyene fo kyu bene wɔra gidense sa yenbo mɔ, gɛŋ yegɛ de gyise ɔ’ bii

⁴ de genen gidense gibono fo wɔra mɔ gin sa gi’ lii gewi. I ba genen mɔ, fo-se Wurubuaare ɔbono ɔ kya wu asiiri dɔ mɔ ne nan tɛɛla fo.

Adalaabi

⁵ “Ƒe laa dalaa kee mɔ, Ƒe sa Ƒe' wɔra Ƒe asa abono me kya son Wurubuaare ansi so giyan mɔ. Me kya dalaa mɔ, mɔmɔ-ilaa laarese ne n gye yee me' kpaa yelee mɔmɔ-akyangbon dɔ abee sansana de nyamese kamaase ɔ' nye wu mɔmɔ yee mɔmɔ ne n yelee me kya dalaa faa. Gesintin ne n' kya tɔge Ƒeye faa, me kya wɔra genen mɔ, nteela nbono me laa nye mɔ pɛwu ne.

⁶ Ƒeye bere, fo ɔko fo laa dalaa mɔ, loo fo-obu dɔ de fo' tii gisin wɔra fo-nyoro de fo' dalaa sa fo-se Wurubuaare obono asa men kya wu mɔ de ansi mɔ. Mɔ obono ɔ kya wu asiiri dɔ mɔ laa nu fo-gɛdalaa.

⁷ “Ƒe laa dalaa mɔ, Ƒe sa Ƒe' tɔge ilaa kolon Ƒe kya kpe Ƒe kya ba bolo-bolo. Genen ne asa abono men nyi Wurubuaare agyebi mɔ me kya dalaa ne. Mɔmɔ ase mɔ me nyi daa yee nengyene me kya dalaa ilaa kolon me kya kpe me kya ba bolo-bolo genen mɔ, imɔ ne nan yee mɔmɔ-ikpere i' nu mɔmɔ ase.

⁸ Ƒeye bere, Ƒe sa Ƒe' wɔra Ƒe mɔmɔ. Pɛi de Ƒe dalaa mɔ, Ƒeye-se Wurubuaare ti o nyi ilaa ibono i tiri Ƒeye mɔ.

⁹ “Imɔso ɔkpa obono so Ƒe laa kyu dalaa mɔ ne n gye yee:

‘Aye-se, fo obono fo bo soso,
yee asa me' buu fo yee fo-nkon ne n
gye Wurubuaare.

¹⁰ Yee fo-gɛwuragyi dɔ akyenabi a' ba
asa dɔ.

Yee fo-gelaare ge' wɔra gesinkpan so,
Ƒee genɔobono fo-gelaare ge kya wɔra
soso fo ase nno mɔ.

¹¹ Sa aye nde geke geɛde-lee ilaa gyise.

¹² Kyu aye-ilaa nyenyen kyu kyee aye
Ƒee genɔobono aye kee a kyu ilaa
nyenyen ibono asa me wɔra aye mɔ
kyu kyee ɔmɔ mɔ.

¹³ Kpaa aye de ilaa iko in sa i' nye aye pene
de a' wɔra ilaa nyenyen.

Men sa fo' yee de a' loo ilaa nyenyen
pɛwu gemu mɔ abaa dɔ.

[I lii Ƒee gɛwuragyi, ɔlon, de nyisigy
i gye daa fo-lee gekpaa-gekpaa. I' ba
genen.]’

¹⁴ “Nengyene Ƒe kyu asa ilaa nyenyen
ibono me wɔra Ƒeye mɔ kyu kyee ɔmɔ mɔ,

Ƒeye-se obono ɔ bo soso mɔ kee laa kyu
Ƒeye-lee ilaa nyenyen kyu kyee Ƒeye.

¹⁵ Nengyene Ƒe man kyu asa ilaa
nyenyen kyee mɔmɔ mɔ, Ƒeye-se Wu-
rubuaare kee man kyu Ƒeye-lee ilaa
nyenyen kyu kyee Ƒeye.

Genɔ Anmindebi

¹⁶ “Ƒe laa nminde genɔ kee mɔ, Ƒe men
sa Ƒe' boɔda. Genen ne asa abono me kya
son Wurubuaare ansi so giyan mɔ me kya
wɔra ne. Me kya taa mɔmɔ-nyoro yee
de ɔkamaase gi nye ne o wu mɔmɔ mɔ ɔ'
nye bii yee me nminde nno. N kya tɔge
Ƒeye gesintin yee me kya wɔra genen mɔ,
nteela nbono me laa nye mɔ pɛwu ne.

¹⁷ Ƒeye bere fo ɔko fo laa nminde genɔ
mɔ, foro fo-ansi de fo' pubuu fo-gimu

¹⁸ de ɔko-re ɔko ɔ men sa ɔ' bii yee
fo nminde genɔ. Genen mɔ, fo-se Wu-
rubuaare obono asa men kya wu de ansi
mɔ wole ne ɔ' bii sa fo. Mɔ obono ɔ kya
wu asiiri dɔ mɔ ne nan teela fo.

Ƒe' Kyu Ƒeye-Ansi Gyan' Wurubuaare Dɔ Ilaa So

¹⁹ Ƒe men sa Ƒe' baala ato yela sa Ƒeye-
nyoro geɛ gere.

Gerena mɔ ntakpenbi gi laa nyida amɔ
abee a laa kuu ideri

abee iyu me laa boori loo puru koso.

²⁰ Ƒe' wɔra idense geɛ gere de Ƒe' kpaa
nye imɔ so nteela Wurubuaare dɔ.

Wurubuaare dɔ-lee nteela bere,
ntakpenbi gin kya nyida imɔ ne in
kya kuu ideri

ne iyu men kya nye boori loo nno
kpaa puru.

²¹ I lii Ƒee nfono Ƒeye-ato a bo mɔ
nfono kee ne Ƒeye-nwɔnsa gi bo.

²² “Ƒeye-nwɔnsa gi boran mɔ, Ƒe de Ƒee
obono mɔ-ansi a boran mɔ. Ƒeye-ansi a
boran mɔ, Ƒe laa wu ilaa kamaase.

²³ Ne Ƒee Ƒeye-ansi an boran mɔ, Ƒeye-
ilaa kamaase i bo daa gibiri dɔ. Nengyene
Ƒeye-gewɔnsa gebono ge kya yee Ƒe kya
nu ilaa geɛ mɔ ge nyida mɔ, Ƒe laa wɔra
Ƒee agyaatanbo. Ƒe laa tansi kyena gibiri
dɔ sirim!

²⁴ “Nyamese ɔko men bo no ɔ laa taale
son awura anyɔ. ɔ laa laare ɔko ilaa de
ɔ' kyo ɔko, abee ɔ laa buu ɔko, ne ɔ man

kyu obanban mo tere sei. Fe man taale son Wurubuaare de fe' kii son aterenbi.

Fen Sa Fe' Suiili Kyu Lii Feye-Gekeyena Do Ilaa Tirise So

²⁵ “Imoso n kya toge mi-i sa feye yee fen sa fe' suiili kyu lii feye-gekeyena do ilaa tirise so, fee ilaa ibonoana fe laa gyi abee fe laa nun abee fe laa kyu gyan' feye-nyoro so mo. Wurubuaare obono o sa feye nkpa mo man taale sa feye agyudo kee? Obono o sa feye nyoro gibi mo man taale sa feye ilaa ibono fe laa kyu gyan' feye-nyoro so mo?”

²⁶ Fe' taa laa ansi kere nbuii. Gin kya duu, gin kya tee, ne gin bo agyudo ikoolayelaten. Imo-re imo genen gbaa faa, feye-se obono o bo soso mo kya sa momo agyudo owi kamaase do. Ne feye mo de-e? Fe men nyi yee fe don nbuii gbaa bun?

²⁷ Feye do ane ne nan sa gewonsa mo-nyoro so de o' taale kyu ba-a geke kolon bola mo-nkpa so?

²⁸ “Ne meneto so ne fe kya suiili ilaa ibono fe laa kyu gyan' feye-nyoro mo so? Fe' laa ansi kere genobono iyii i kya wora afototo mo. In kya wora gesun, ne in kya luo akuru sa imo-nyoro.

²⁹ Imo genen gbaa mo, n kya buu mi-i sa feye yee, Wura Solomon mo-re mo-awurato pewu mo, o men nye akuru abono a wora odan fo genen afototo ade.

³⁰ Iyii ibono i kya bingiri ngya mo gbaa ne Wurubuaare kya gyere imo loro kanpe faa. Feye anyamese ne o laa lee ansi yee de fe' naa gibolonbukpan? O, feye asa ade! Gisogyi gibono fe bo sa Wurubuaare mo gin kyoo.

³¹ Fen baa suiili yee, ‘Mene ne a laa gyi? Mene ne a laa nun? Mene ne a laa kyu gyan' aye-nyoro so?’

³² Asa abono me men nyi Wurubuaare agyebi mo ansi ne n kya peere genen ilaa ideana so. Feye-se obono o bo soso mo nyi yee i tiri feye.

³³ Feye bere, fe' laare daa genobono Wurubuaare gewuragi do akyenabi a laa ba asa do mo de fe' nyanga ansi gyi gesintin sa Wurubuaare. Fe ti fe kya wora genen mo, Wurubuaare laa yee ilaa sense ideana pewu kee i' yii feye-abaa.

³⁴ Imoso fe men sa fe' suiili kyu lii okelle so. Oke geke mo ge laa bara gemolee. Imoso in kaabore fe' baa kyu okelle gikpon kyu too nde-lee gikpon so.

7

Yesu Gi Nyiile Asa Yee Me Men Sa Me' Toge Yee Oko Men Boran

¹ “Fen sa fe' kere oko ilaa worase de fe' toge yee on boran de Wurubuaare kee o men' kere feye-ilaa worase toge yee fen boran.

² Genobono okara fe kya kyu toge yee feye-nanboana men boran mo, genen kee ne Wurubuaare laa kyu toge yee fen boran ne. Okpa obono so fe laa kyu bun feye-nanboana gipuee mo, Wurubuaare laa kyu genen okpa obono so kee bun feye gipuee.

³ Mene n wora so ne fo kya wu fo-nanbo ilaa nyenyen pii ibono o kya wora mo toge ne fon kya wu fo-lee ibele ide? I de daa fee fo wu gikpara gi bo oko ginsi do, ne fon kya wu yee gegyakpaabi ge taa fo-lee do.

⁴ Nne so ne fo laa toge sa fo-nanbo yee, ‘O, me-nanbo, kere, gikpara gi bo fonginsi do. Yee n' lee gimoo sa fo.’ --Yee gegyakpaabi ge taa fo-lee do?

⁵ O, gikereansi anyamese! Fe' lee nyakpaabi nbono gi taa feye-ansibi do mo de fe' nye wu doodan kpaa lee akpara abono a bo feye-nanboana lee ansi abi do mo.

⁶ “Fen sa fe' kyu Wurubuaare okalan mo kpaa toge sa asa abono Wurubuaare gelaare ilaa giwora in fe momo-giso mo. Genen asa abono me de daa fee igyoono kpense. Fe wora genen mo, me laa kyu ginyadon kisee dun feye. I de daa kee fee fe kyu awurato too sa akuuri. Me laa kyise-kyise amo daa nugidi giyan.

Fe' Kole Wurubuaare

⁷ “Fe' dalaa kole Wurubuaare; o laa sa feye. Fe laare mo, fe laa nye. Fe nme Wurubuaare gisin mo, o laa tigi feye.

⁸ I kya nyiile yee okamaase obono o kpe o kya kole Wurubuaare mo, o laa sa mo. Ne obono o kpe o kya laare mo, o laa nye, ne obono mo, o kpe o kya nme Wurubuaare gisin mo, o laa tigi mo.

9 Feye dɔ ɔsɛ ɔmɔ ne n bo no yɛɛ mɔ-bi laa kolɛ mɔ bodobodo de o' kyu daa gibui kyu sa mɔ?

10 Abɛɛ mɔ-bi laa kolɛ mɔ ɔken de o' kyu daa giwɔɔ sa mɔ?

11 Feye abono fɛ gye ilaa nyenyɛn awura mɔ gbaa ne n kya bii kyu ilaa dɛnsɛ kyu sa fɛye-biana faa. Menɛto so ne aye-sɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ maŋ kyu ilaa dɛnsɛ kyu sa asa abono mɛ kya kolɛ mɔ mɔ?

12 “Genɔɔbono fɛ kya laare fɛɛ asa mɛ' wɔra sa feye mɔ, fɛ' wɔra imɔ ɔnan kee sa asa. Mosisi nbara mɔ de Wurubuaare ikalan atɔgebo mɔ ilaa nyiilese mɔ gese pɛwu ne.

13 Fɛ' loo de gebunono pi-i gebono ge de kpe Wurubuaare ase gekyena mɔ dɔ mɔ. Wurubuaare gisobiide geten mɔ gebunono lɛɛ mɔ bere ge ŋmangɛ, ne ɔkpa ɔbono ɔ de kpe genen gebunono mɔ ase mɔ gye daa otinpon. Asa sakyɔ me naa mɔ so.

14 Gebunono gebono ge de kpe Wurubuaare ase gekyena mɔ dɔ mɔ geŋ ŋmangɛ, ne ɔkpa ɔbono ɔ de kpe genen gebunono mɔ ase mɔ gye daa gekpasuɛɛ. Asa kalɛɛ ne n kya wu genen ɔkpa ɔbono bii.

Asa Ako Mɛ Kya Kɛɛ Abon Yɛɛ Wurubuaare ɔkalan Ne Mɛ Kya Tɔge

15 “Fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro so de asa abono mɛ kya kɛɛ abon yɛɛ Wurubuaare ikalan ne mɛ kya tɔge mɔ. Ansi so mɔ, mɛ de fɛɛ isandɛ, yɛgɛ mɔmɔ-itɔ dɔ mɔ, mɛ don agbowugbowu.

16 Mɔmɔ-ilaa wɔrase ne fɛ laa kyu bii mɔmɔ-gisen dɔ ilaa. I de daa fɛɛ genɔɔbono fɛ kya kerɛ oyii abi kyu bii mɔ-gidebi mɔ. Mɛ kya tɛɛ mango lii giwii oyii so? Mɛ kya tɛɛ payaa abi lii fɔlɔgɛ oyii so?

17 Nyamesɛ ɔbono mɔ-gisen dɔ i boran mɔ kya wɔra daa ilaa dɛnsɛ, ne ɔbono mɔ-gisen dɔ in boran mɔ kya wɔra daa ilaa nyenyɛn.

18 I de daa fɛɛ iyii. Oyii ɔbono ɔ bo alanfiya mɔ maŋ taale sɔrɔ abi nyenyɛn, ne oyii ɔbono ɔ kya lɔ mɔ maŋ taale sɔrɔ abi dɛnsɛ.

19 Oyii kamaase ɔbono ɔ maŋ sɔrɔ abi dɛnsɛ mɔ mɛ laa ŋɛ mɔ kyu wɔra ɔgya dɔ.

20 Imɔso asa ilaa wɔrase ne fɛ laa kyu bii yɛɛ mɛ gye Wurubuaare ikalan atɔgebo gesintin?

21 “I mɛŋ gye nyamesɛ kamaase ɔbono ɔ kpe nyɛ ɔ kya terɛ me yɛɛ, ‘Me-wura, me-wura’ mɔ ne nan nyɛ ɔkyenaten Wurubuaare gewuragyi mɔ dɔ. Genen mɔ, asa abono mɛ kya wɔra me-sɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ gɛlaare mɔ wole.

22 Gɛkaabono Wurubuaare laa gyi anyamesɛ pɛwu nbele mɔ, asa sakyɔ mɛ laa terɛ me yɛɛ, ‘Aye-wura, aye-wura’ de mɛ' tɔge sa me yɛɛ, ‘A tɔge Wurubuaare ikalan sa asa, a gya ilaa nyenyɛn oduduu kpei-kpei koso asa so, ne a wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono i lɛɛ Wurubuaare ɔlon nyiile asa mɔ fo-ginyɛn dɔ.’

23 Nfono ne nan tɔge tigi mɔmɔ yɛɛ, ‘Mɛŋ nyi feye. Fɛ gye daa ilaa nyenyɛn awɔrabo. Fɛ' naa me-ansi so!’

Yesu Yɛɛ Asa Mɛ' Gyi Mɔ-Ilaa Tɔgesɛ So

24 “ɔkamaase ɔbono ɔ kya nu me-ilaa tɔgesɛ idɛ ne ɔ kya wɔra imɔ so ilaa mɔ, ɔ de fɛɛ ɔsɛɛbo ɔbono o yii obu. ɔ laa yii gɛsɛ ɔpɔɔrɛ mɔ, o kuru kpa tu gifole, pɛi ne ɔ too ɔpɔɔrɛ gyan' gifole mɔ so.

25 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, nyangbon gi baa da, afuu bele a da ne ibon i bɔla baa da de genen obu mɔ. Imɔ genen gbaa mɔ, ɔ mɛŋ boori, i lii fɛɛ ɔ pɔrɔ mɔ dandan gyan gifole so.

26 Nyamesɛ ɔbono, mɔ, ɔ kya nu me-ilaa tɔgesɛ idɛ ne ɔ mɛŋ kya wɔra imɔ so ilaa mɔ, kaase mɔ de fɛɛ ɔnyɛn ɔbono oŋ nyi ɔlaako ne o yii obu gyan' daa giŋɛsii so mɔ. ɔ mɛŋ kuru gɛsɛ ɔpɔɔrɛ mɔ geten.

27 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, nyangbon de afuu bele a baa da, ne ibon i bɔla baa da de obu mɔ. Obu mɔ yii daa giŋɛsii so so mɔ, ɔ tɔrɔ daa wurum!”

28 Yesu gi tɔge genen ilaa idɛana ta mɔ, mɔ-ilaa nyiilese mɔ i wɔra sakpii ɔbono o nu imɔ mɔ giyan.

29 I lii fɛɛ mɛ nu mɔ-anyiilebi mɔ, mɛ wolaa wu yɛɛ Wurubuaare ne n sa mɔ genen ilaa nyiilese mɔ. I mɛŋ gye genen ne mɔmɔ-nbara aŋmarasebo mɔ mɛ kya nyiile ilaa ne.

8

Yesu Gi Kye Okononbu Ōko

¹ Yesu gi nyiile asa ilaa mɔ ta mɔ, mɔ-rɛ sakpii belɛ ɔbono o buu mɔ mɔ mɛ kpelegɛ lii gibii mɔ so mɛ kya ba.

² Nfono mɔ okononbu ɔko gi lii tu mɔ. Okononbu mɔ gi kpelegɛ ηmii mɔ-ayaa dɔ, ne ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Me-wura, nengyene i gye fo-gɛlaare dɔ mɔ, fo laa taale kye me."

³ Ō kole Yesu genen mɔ, Yesu gi tenge mɔ-gibaa kpaɛ yii mɔ, ne ɔ lɛɛ genɔ sa mɔ yɛɛ, "I gye me-gɛlaare; fo-gilo mɔ gi' ta." Ayaa abono so mɔ, okononbu mɔ alɔtɔ mɔ a ta, ne

⁴ Yesu gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Gɛɪ sa fo' tɔgɛ sa ɔko-rɛ ɔko yɛɛ me ne n kye fo. Naa kpaɛ wɔra nbara ilaa ibono Mosisi gi yela sa okononbu kamaase ɔbono mɔ-gilo gi ta mɔ. Imɔ ne n gye yɛɛ fo laa kpere fo-nyoro kpaɛ nyiile Wurubuaare asunbi ɔlɛɛbo de ɔ' kerɛ fo-nyoro pɛwu gyan'. Ō laa wu yɛɛ fo-gilo mɔ gi ta, de fo' kyu fo-afaala kyu sa mɔ de o' kyu lɛɛ asunbi sa Wurubuaare sa fo. Imɔ ne nan yɛgɛ asa mɛ' bii yɛɛ fo-alɔtɔ mɔ a ta gesintin."

Yesu Gi Kye Asogya Ōbelense Ōko Dega

⁵ Yesu gi kyon kpe Kapɛɛniyon. Ō loo nno mɔ, Rom awura asogya ɔbelense ɔko gi lii kpaɛ gyangara mɔ ne ɔ kole mɔ

⁶ yɛɛ, "Me-wura, me-dega dɛ me-geten dɔ, ɔ kya lɔ ibono i bo lon. Nfono ɔ kpe ɔ dɛ mɔ ne ɔ dɛ. Ō tansi ɔ kya yiyɛɛ. Imɔso gyan' me-giwoo."

⁷ Yesu gi kyule sa mɔ yɛɛ, "Nan kpaɛ kye mɔ sa fo."

⁸ Yesu gi tɔgɛ mɔ genen mɔ, asogya ɔbelense mɔ gi lɛɛ genɔ sa Yesu yɛɛ, "Me-wura, me ɔdɛ mɛɪ kaabore ibono fo' kpe me-geten dɔ. Fo kpe nyɛ lɛɛ genɔ mɔ, me-dega mɔ gilo mɔ gi laa ta.

⁹ Me gbaa-gbaa kee n gye ɔbelense ɔbono n bo abelense ako gɛsɛ. Ne n' bo abono, mɔ, mɛ bo me gɛsɛ mɔ. Nengyene nɛ lɛɛ genɔ yɛɛ, 'fo ɔdɛ, kpe faa' mɔ, kaase mɔ laa kpe, abɛɛ n' tɔgɛ yɛɛ, 'fo ɔdɛ, ba gɛrɛ' mɔ, kaase mɔ laa ba. Nengyene nɛ tɔgɛ me-dega yɛɛ 'wɔra idɛ!' mɔ, imɔ ne ɔ laa wɔra."

¹⁰ Yesu gi nu ɔbelense mɔ ilaa tɔgɛsɛ mɔ mɔ, i dɛ mɔ-genɔ gikyɔ. Nfono ne Yesu gi kisee tɔgɛ sa sakpii ɔbono o buu mɔ mɔ yɛɛ, "Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa, ba-a aye Isirale awura mɔ dɔ gbaa, mɛɪ wu nyamese ɔbono ɔ bo gisɔɔgyi belɛ gidɛ ɔnan sa me fɛɛ Rom ɔbelense baare.

¹¹ N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ gɛkaako mɔ asa sakyɔ mɛ laa lii nsinkpan kpɛi-kpɛi so baa nyɛ ikyenaten Wurubuaare gɛwuragyɪ mɔ dɔ taa aye-Isirale awura ako yɛgɛ. Genen asa abono mɔmɔ-rɛ aye-naanaana Aberaham de Ayisiki de Gyeekɔpo mɛ laa wɔra abaa gyi.

¹² I san aye Isirale awura abono nkana Wurubuaare gɛwuragyɪ mɔ gɛ gye aye-lɛɛ mɔ, aye dɔ abono mɛɪ sɔɔ Wurubuaare gyi mɔ berɛ, Wurubuaare laa lɛɛ mɔmɔ lii mɔ asɛ kyu kpaɛ too wɔra nfono i tansi i bo gibiri mɔ. Genen gibiri gibono dɔ mɔ osulon de anɛbi giwɛ ne n bo nno."

¹³ Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa asogya ɔbelense mɔ yɛɛ, "Naa fo kya kpe. I' wɔra sa fo fɛɛ genɔɔbono fo sɔɔ me gyi faa." Genen owi ɔbono dɔ gbaa-gbaa mɔ, mɔ-dega mɔ gi nyɛ alanfiya mɔ-geten dɔ.

Yesu Gi Kye Alɔbo Sakyɔ

¹⁴ Yesu gi naa kpe Piita gɛwi. Ō loo geten mɔ dɔ mɔ, o wu Piita mɔ-saa kyiiɛ dɛ ɔ kya lɔ ɔkyagyɪi,

¹⁵ ne Yesu gi yii mɔ. O yii mɔ mɔ, ɔkyagyɪi mɔ gi taa mɔ yɛgɛ, ne ɔ taale kii koso keda mɔ-gisafo.

¹⁶ Imɔ gɛdɔdɛ mɔ asa mɛ kyu alɔbo de asa sakyɔ abono ilaa nyenyɛn oduduu kpɛi-kpɛi i tɛ mɔmɔ so mɔ kyu ba Yesu asɛ. Yesu gi kpe lɛɛ genɔ daa ne ilaa nyenyɛn oduduu mɔ i koso mɔmɔ so. Ō kye asa abono mɛ kya lɔ mɔ pɛwu kee.

¹⁷ Yesu gi wɔra genen ilaa idɛ mɔ, i kyena de ilaa ibono Wurubuaare ikalan ɔtɔgɛbo Isaya gi wolaa tɔgɛ lii mɔ so mɔ. Ō tɔgɛ yɛɛ,

"Ibono a gye nbaari so mɔ,

o kyu imɔ yɛɛ mɔ-nyoro ne i gye.

Ne ɔ kye aye-alɔtɔ sa aye."

Asa Ako Mɛ Kole Yesu Yɛɛ Mɛ Laa Buu Mɔ

¹⁸ Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ bo Galeli ɔbon belɛ mɔ asɛ, ne Yesu gi wu yɛɛ

sakpii mɔ gi kyaabɔɔ mɔ mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, “A' fara kpe gibenbɛ.”

¹⁹ Mɛ kya laare mɛ' kyon mɔ, Gyuda awura nbara ɔnmarasebo ɔko gi ba Yesu ase, ne ɔ kole Yesu yɛɛ, “Ɔbelense, nan buu fo kpe geten kamaase gebono fo kya kpe mɔ.”

²⁰ Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Agbowugbowu gbaa mɛ bo ibɔ dɛsɛ, ne nbuii mɛ bo asisaa. Me, anyamese pɛwu mɔmɔ-daa mɔ berɛ, menɔ bo me-gimu okunten.”

²¹ Yesu akasebo mɔ dɔ ɔko berɛ gi kole mɔ yɛɛ, “Me-wura, yɛgɛ me n' kpaɔ pule me-sɛ pɛi de n' lɔɔ baa buu fo.”

²² Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Fo berɛ, baa buu me daa de asa abono Wurubuaare ase gɛkyena mɔ ilaa in fɛ ɔmɔ-giso mɔ mɛ' pule abara.”

Yesu Gi Yɛgɛ Afuu A Taa Gida Yɛgɛ

²³ Yesu gi dii loo gikolii dɔ mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ, ne mɛ kyon.

²⁴ Mɛ kpaɔ fo nkyu mɔ nsana getɛeko mɔ de-e, afuu belɛ ako a tigi, a kya da ginyadon so. I yɛgɛ nkyu gi kya loo gikolii mɔ dɔ. Genen aberɛ abono mɔ Yesu berɛ gi dɛ ginsi gidɛ.

²⁵ Nfono mɔ, mɔ-akasebo mɔ mɛ da mɔ kyingi, ne mɛ tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Aye-wura, mɔlɛgɛ aye! A kya laare de a' sii.”

²⁶ Yesu gi lɛɛ genɔ yɛɛ, “O, fɛye asa adɛ! Menɛ n wɔra ne i bo fɛye gifuu genen? Gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa me mɔ pɛwu ne?” Nfono ne ɔ koso ne ɔ tɔgɛ afuu mɔ yɛɛ a' taa gida yɛgɛ de nkyu mɔ, mɔ, gi' wɔra bɔyin. Nfono mɔ, ilaa kamaase i sii faa kurun.

²⁷ Mɔ-akasebo mɔ mɛ wu genen mɔ, i wɔra mɔmɔ giyan. Mɛ san ma-a taase abara yɛɛ, “Menɛ nyamese ɔnan ne? Kere, afuu de nkyu gbaa gi kya nu mɔ-gɛdɛ.”

Yesu Gi Kosore Ilaa Nyenyɛn Oduduu Anyen Anyɔ Ako So

²⁸ Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ fara nkyu kpe gibenbɛ Gadara awura gɛsinkpan so. Ɔ fo nno mɔ, anyen anyɔ ako mɛ lii ibuni opuleten baa gyangara mɔ. Ilaa nyenyɛn oduduu kpei-kpei i tɛ mɔmɔ so, i kya yɛgɛ mɛ kya tansi wɔra asa abono mɛ kya kyu de nno mɔ

anyanyan. Imɔso asa mɛ selɛ de mɛ' kyu de ɔkpa ɔbono.

²⁹ Anyen anyɔ adɛ mɛ wu Yesu mɔ, ilaa nyenyɛn oduduu kpei-kpei ibono i tɛ mɔmɔ so mɔ i kpen ken-ken taase Yesu yɛɛ, “Wurubuaare mɔ-bi, aye-rɛ fo menɛ ase? Fo ba de fo' baa wɔra aye-awɔrɔfɔɔ pɛi de Wurubuaare gisobiidɛ owi mɔ ɔ' lɔɔ fo abɛɛ?”

³⁰ Aberɛ abono mɔ, akuuri gikpen belɛ giko gi yelɛ gi kya gyi sindi nfono.

³¹ Imɔso ilaa nyenyɛn oduduu kpei-kpei ibono i tɛ anyen mɔ so mɔ i kole Yesu yɛɛ, “Nengyene fo laa gya aye koso mɔ, yɛgɛ a' kpaɔ kyena akuuri gikpen gidɛ so.”

³² Yesu gi lɛɛ genɔ yɛɛ, “Fɛ' koso naa.” Imɔso ilaa nyenyɛn oduduu kpei-kpei mɔ i koso anyen mɔ so kpaɔ kyena akuuri mɔ so. Ayaa abono so mɔ, akuuri gikpen mɔ pɛwu gi selɛ kpelegɛ de ogee kpaɔ loo ɔbon dɔ, ne nkyu mɔ gi gyi mɔmɔ.

³³ Anyen abono mɛ kya kere akuuri mɔ so mɔ, mɛ selɛ kpe nten dɔ kpaɔ tɔgɛ ilaa ibono i ba mɔmɔ-akuuri mɔ so de ilaa ibono Yesu gi wɔra sa anyen anyɔ mɔ pɛwu sa asa.

³⁴ Ɔsowolɛ mɔ so asa mɛ nu genen mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ lii baa kere Yesu. Mɛ wu mɔ mɔ, mɛ dɛ mɔ gisere yɛɛ ɔ' lii mɔmɔ-gɛsinkpan so.

9

Yesu Gi Kye Ɔtegɛsɛ

¹ Yesu gi dii loo gikolii mɔ dɔ kii fara ɔbon mɔ kpe ɔsowolɛ ɔbono so ɔ tɛ mɔ.

² Yesu bo nno mɔ, asa ako mɛ sola ɔtegɛsɛ ɔko de gifengen kyu bara mɔ yɛɛ ɔ' kye mɔ. Yesu gi wu yɛɛ asa adɛ mɛ sɔɔ mɔ gyi yɛɛ Wurubuaare ɔlon bo mɔ dɔ mɔ, ɔ tɔgɛ sa ɔtegɛsɛ mɔ yɛɛ, “Me-bi, yɛgɛ fo-gisen gi' tɔrɔ fo. Nɛ kyu fo-ilaa nyenyɛn ibono fo wɔra Wurubuaare mɔ kyu kyɛɛ fo.”

³ Nfono mɔ Gyuda awura nbara anmarasebo ako mɛ tɔgɛ sa mɔmɔ-nyoro yɛɛ, “Ɔnyen baare kya tɔngɛ fɛɛ mɔ ne n gye Wurubuaare!”

⁴ Yesu gi bii mɔmɔ-nwɔnsa dɔ. Imɔso ɔ taase mɔmɔ yɛɛ, “Menɛ n wɔra so ne fɛ kya sa genen nwɔnsa nyenyɛn ndɛ?”

⁵ Nan tɔgɛ ilaa inyo sa ɔtɛgɛsɛ baarɛ. Giko ne n gyɛ yɛɛ,

'Nɛ kyu fo-ilaa nyɛnyɛn ibono fo wɔra Wurubuaarɛ mɔ kyɛɛ fo.'

Ginyɔsɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ,

'Koso de fo' naa.'

Imɔ idɛ dɔ mɔ, imɔmɔ ne fɛ laa wu de fɛyɛ-ansi?

⁶ N kya laarɛ de fɛ' nyɛ bii yɛɛ mɛ, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n bo ɔkpa gɛsinkpan so de n' kyu asa ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra Wurubuaarɛ mɔ kyɛɛ mɔmɔ." Genen so mɔ o kisee tɔgɛ sa ɔtɛgɛsɛ mɔ yɛɛ, "Koso puru fo-gifengen de fo' naa kpe gɛwi."

⁷ Gɛsintin mɔ, ɔtɛgɛsɛ mɔ gi koso, ne ɔ naa kyon kpe mɔ-gɛwi.

⁸ Sakpii mɔ gi wu genen mɔ, i dɛ ɔmɔ-gɛnɔ ne mɛ yen Wurubuaarɛ yɛɛ o kyu genen ɔlon baarɛ ɔnan kyu sa nyamesɛ.

Yesu Gi Terɛ Matiyo Yɛɛ ɔ' Wɔra Mɔ-ɔkasebo

⁹ Yesu gi lii nfono ɔ kya kpe mɔ, o wu ɔnyɛn ɔko tɛ mɔ-gɛsun ɔwɔraten. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Matiyo. Genen Matiyo mɔ gyɛ daa lɛnpoo sɔɔbo. Yesu gi wu mɔ genen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Baa buu me de fo' wɔra mɛ-ɔkasebo." Gɛsintin mɔ, Matiyo gi koso buu mɔ.

¹⁰ Imɔ gɛmara mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ kpe Matiyo gɛwi. Mɛ tɛ mɛ kya gyi mɔ, lɛnpoo asɔɔbo abono Gyuda awura asɛ mɔ mɛ gyɛ asa nyɛnyɛn mɔ de ilaa nyɛnyɛn awɔrabo sɛnsɛ sakyo mɛ baa tu mɔmɔ, ne mɔmɔ-rɛ mɔmɔ mɛ wɔra abaa gyi dabɔlɛ.

¹¹ Farasii awura mɔ mɛ wu genen mɔ, mɛ baa taasɛ Yesu akasebo mɔ yɛɛ, "Mɛnɛ n wɔra so ne fɛyɛ-ɔbelɛnsɛ kya wɔra abaa gyi de lɛnpoo asɔɔbo de ilaa nyɛnyɛn awɔrabo sɛnsɛ daa?"

¹² Yesu gi nu genen mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ sa Farasii awura mɔ yɛɛ, "Fɛɛ gɛnɔɔbono ɔlɔbo tiri ɔkyɛbo mɔ, genen kee ne ilaa nyɛnyɛn awɔrabo mɛ tiri me ne. I mɛnɛ gyɛ abono mɛ bo alanfiya mɔ ne n tiri ɔkyɛbo.

¹³ Mɛ nmarasɛ ilaa ibono nan baa tɔgɛ faa yela Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ mɔ dɔ yɛɛ,

'Mɛ, Wurubuaarɛ, n kya laarɛ fɛ' su asa gitolon daa;

i mɛnɛ gyɛ asunbi abono fɛ laa lɛɛ sa mɛ mɔ ne n' kya laarɛ.'

Fɛ' nu genen ilaa idɛ, fɛ' kasɛ imɔ gɛsɛ, de fɛ' bii yɛɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo ne nɛ ba de n' baa tɔgɛ yɛɛ mɛ' wɔra mɛ-akasebo. I mɛnɛ gyɛ abono mɛ nyi yɛɛ mɛ ti mɛ gyɛ gɛsintin awura mɔ."

Ako Mɛ Taasɛ Yesu Ilaa Kyu Lii Nnɔ Gɛnminde So

¹⁴ Nfono mɔ Gyɔn ɔbono ɔ gyɛrɛ asa Wurubuaarɛ sagyɛrɛ mɔ akasebo ako mɛ ba Yesu asɛ baa taasɛ mɔ yɛɛ, "Aye-rɛ Farasii awura a kya nminde nnɔ. Ne mɛnɛ n wɔra ne fo-lɛɛ akasebo mɔ bɛrɛ mɛnɛ kya nminde nnɔ daa?"

¹⁵ Yesu gi lɛɛ gɛnɔ da mɔmɔ gikpalɛ yɛɛ, "I mɛnɛ gyɛ abɛrɛ adɛ ne mɛ laa wɔra genen. I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono aye Gyuda awura a kya kpɛii ɔkyɛii mɔ. A' kyu yɛɛ me ne n gyɛ ɔkyɛiifɔ mɔ-kuli mɔ. Mɛ-kyɛmɛnɛana mɛ ba me asɛ a san a kya gyi ɔkon mɔ, i laa sa de mɛ' bɔɔda? Kuaa. I laa baa fo owi ɔko mɔ, i laa baa puru ɔkyɛiifɔ mɔ kuli mɔ lii mɔ-kyɛmɛnɛana mɔ asɛ. Lii genen owi ɔbono kyu kyon mɔ, i laa sa de mɛ' nminde nnɔ kon."

Akyɛnabi Pobɔrɔ Abono Yesu Gi Bara Mɔ Gikpalɛ

¹⁶ Yesu gi kii da mɔmɔ gikpalɛ kyu nyiile yɛɛ mɔ bɛrɛ ɔ bara akyɛnabi pobɔrɔ. ɔ da gikpalɛ mɔ yɛɛ, "Nɛngyɛnɛ gikuru dedaa gi tɛɛ mɔ, mɛnɛ kya kyu gikuru pobɔrɔ gipanan kyu baa tii ɔtɛɛten mɔ. Fɛ wɔra genen mɔ, gikuru pobɔrɔ mɔ gɛten i laa kyigi lɛɛ de i' wɔra ɔbo belɛ nyɛ ibono i wolaa tɛɛ mɔ.

¹⁷ A' kii laa ansi kɛrɛ gɛnɔɔbono mɛ kya kyu nta kyu wɔra nbuɛ iwolɛ dɔ mɔ de a' kɛrɛ. ɔko manɛ kyule kyu nta pobɔrɔ kyu wɔra nta ɔwɔraten iwolɛ dedaa dɔ. ɔbono ɔ wɔra genen mɔ, gyɛrɛbi ne ɔ kya laarɛ. Nta mɔ gi laa paadɛ nta ɔwɔraten iwolɛ mɔ de nta mɔ gi' duuli fuɛ de iwolɛ mɔ, mɔ, kee i' nyida. Mɛ kya kyu nta pobɔrɔ kyu wɔra daa nta ɔwɔraten iwolɛ pobɔrɔ dɔ. Genen ne mɛ laa kɛrɛ nta mɔ

nmɔ-rɛ nmɔ-iwɔraten mɔ pɛwu so ne i man gyi gyerebi.”

Yesu Gi Kyingi Gebolonbubii Geko Ne Ɔ Kye Ɔkyii Ɔko

¹⁸ Yesu san Ɔ kya tɔnge de mɔmɔ mɔ, Gyuda awura ɔbelense ɔko gi baa nmii mɔ-ayaa dɔ kole mɔ yee, “Me-bi kyiise gi kpe wu' ayaa ade so ne. Imɔ genen gbaa mɔ, fo kpe ne fo kpaa kyu fo-abaa gyan' mɔ so mɔ, Ɔ laa kyingi.”

¹⁹ Yesu gi nu ɔbelense mɔ ase, ne mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ me koso buu mɔ.

²⁰ Me kya kpe mɔ, ɔkyii ɔko gi naa de Yesu gemara-gemara, ne Ɔ kpaa yii Yesu gegbe ginɛbi. I kya da de genen ɔkyii ɔbono mɔ, imɔ-nsi gudu nnyɔ ne.

²¹ Pɛi ne Ɔ laa yii Yesu gegbe mɔ genen mɔ, Ɔ tɔge sa mɔ-nyoro yee, “Me-gibaa gi taa kpe nye yii mɔ-gegbe mɔ, n nyi ibono i laa kye me.”

²² O yii gegbe mɔ genen mɔ, Yesu gi kisee kere. O wu mɔ mɔ, Ɔ tɔge sa mɔ yee, “Me-bi, yegɛ fo-gisen gi tɔrɔ fo! Gisɔgyi gibono fo bo sa me mɔ ne nan kye fo.” Ayaa abono so mɔ, ɔkyii mɔ gilɔ mɔ gi ta.

²³ Yesu gi kyon kpaa loo Gyuda awura ɔbelense mɔ geten dɔ nfono gebii kyiise mɔ ge wu' mɔ. O wu genɔɔbono ilon abiibo de asa abono me ba geli mɔ me kya saawo me kya wɔra olanba mɔ,

²⁴ Ɔ tɔge sa mɔmɔ yee, “Ɔkamaase Ɔ' lii gere! Gebii mɔ gen wu'. Ge de daa.” Ɔ tɔge yee gebii mɔ gen wu' mɔ, me kyu mɔ nmase daa.

²⁵ Yesu gi gya mɔmɔ lii mɔ, Ɔ loo obu ɔbono dɔ obuni mɔ de mɔ. Ɔ kpaa keda mɔ gibaa dɔ, ne Ɔ kyingi koso yele.

²⁶ Genɔɔbono Yesu gi kyingi gebii mɔ mɔ i nu gyan' de genen gesinkpan gebono so pɛwu.

Yesu Gi Kye Agyaatanbo Anyɔ Ako

²⁷ Yesu gi lii geten mɔ dɔ Ɔ kya kyon mɔ, agyaatanbo anyɔ ako me buu mɔ gemara-gemara me kya kpen mɔ yee, “Wura Deefidi ɔnaanabi, su aye so!”

²⁸ Yesu gi loo geten gebono dɔ Ɔ bo mɔ, agyaatanbo mɔ me naa kpaa tu mɔ nno. Ɔ taase ɔmɔ yee, “Fe sɔɔ gyi yee nan taale bugi fɛye-ansi ade sa fɛye?” Me kyule yee, “Een, aye-wura.”

²⁹ Nfono ne Yesu gi kyu mɔ-abaa gyan mɔmɔ-ansi mɔ so, ne Ɔ tɔge yee, “I' wɔra fɛe genɔɔbono fe sɔɔ me gyi mɔ sa fɛye.”

³⁰ Nfono mɔ, mɔmɔ-ansi mɔ a bugi, ne Yesu gi tɔge sa mɔmɔ gensipeere so yee, “Fe men sa fe' tɔge sa ɔko-rɛ ɔko yee me ne n kye fɛye.”

³¹ Imɔ genen gbaa mɔ, me lii mɔ ase mɔ, me naa kpaa tɔge ibono Ɔ wɔra sa mɔmɔ mɔ sa asa genen gesinkpan gebono geten kamaase.

Yesu Gi Kye Omuumuu

³² Abono nkana me gye agyaatanbo mɔ me kya lii Yesu ase mɔ, asa ako me kyu ɔnyen ɔko bara Yesu yee Ɔ' kye mɔ. Ɔ men kya tɔnge, i kya nyiile yee ilaa nyenyen oduduu te mɔ so.

³³ Yesu gi kosore ilaa nyenyen oduduu mɔ lii ɔnyen mɔ so, ne Ɔ taale Ɔ kya tɔnge. Sakpii ɔbono Ɔ yele nfono mɔ gi wu genen mɔ, i wɔra mɔmɔ giyan, me san tɔge yee, “A men ti wu genen ilaa ide ɔnan Isirale gesinkpan gedɛ so kere.”

³⁴ Farasii gikpen mɔ dɔ awura bere, me kya tɔge daa yee, “Ilaa nyenyen oduduu pɛwu gemu mɔ ne n kya sa Yesu ɔlon. Imɔso ne Ɔ kya taale gya ilaa nyenyen oduduu koso asa so genen.”

Yesu Gi Su Asa So

³⁵ Yesu gi naa de isowole bele-bele de iburu-buru ibono i kyaabɔ genen gesinkpan gebono so mɔ pɛwu. Ɔ naa Gyuda awura akyangbon dɔ Ɔ kya nyiile asa Wurubuaare gewuragyɛ dɔ akyenabi mɔ so ilaa. Wurubuaare ɔkalan konkonse mɔ ne Ɔ de Ɔ naa genen, ne Ɔ kya kye asa alɔbi kpei-kpei kamaase.

³⁶ Yesu gi wu sakpii bele ɔbono Ɔ kya kyena ba mɔ ase mɔ, mɔmɔ-ila i wɔra mɔ ayen. I lii fɛe ilaa kpei-kpei i kya nyala mɔmɔ, ne me men nyi genɔɔbono me laa wɔra de i' mɔlegɛ mɔmɔ mɔ. Me wɔra fɛe isande ibono men bo ɔkparebo mɔ.

³⁷ Genen so mɔ, Ɔ tɔge sa mɔ-akasebo mɔ yee, “Asa abono i kaabore me' nu Wurubuaare ɔkalan konkonse mɔ me de fɛe ɔmɔlogɔ ne n pɛere ndɔɔ bele nko dɔ. Akɛbibo mɔ, mɔ, men kyɔ sa ndɔɔ wura mɔ.

38 Imɔso fɛ' dalaa kole Wurubuaare obono ɔ gye Ndɔɔ Wura mɔ yɛɛ mɔ gbaa-gbaa o' kyu abono mɛ laa kebi ɔmɔlogɔ mɔ ba mɔ-ndɔɔ mɔ dɔ."

10

Yesu Gi Sun Mɔ-Isɔɔ Gudu Anyɔ Mɔ

1 Yesu gi tere mɔ-akasebo gudu anyɔ mɔ ba mɔ ase, ne ɔ sa mɔmɔ olon de mɛ' taale gya ilaa nyenyɛn oduduu kpei-kpei koso asa so. Genen olon mɔ laa yegɛ mɛ laa taale kye asa alɔɔ kpei-kpei kamaase kee.

2 Genen asa gudu anyɔ abono ne n wɔra mɔ-isɔɔ. Mɔmɔ ne n gye

Simon obono mɛ kya tere mɔ-ginyɛn giko kee yɛɛ Piita mɔ,

de Simon mɔ-tede Andiru,

Gyeemesi de mɔ-tede Gyɔn, Sebedi mɔ-biana;

3 Filipino de Batolomiyu,

Tomaase de Matiyo obono nkana ɔ kya sɔɔ lenpoo mɔ,

Gyeemesi, Alefayo mɔ-bi, de Taadiyuse,

4 Simon obono ɔɲ kya kyule mɔ-ɔsowole so mɔ,

de Gyudase Isikaayɔte obono gemara-gemara ɔ fɛ Yesu sa mɔ-akyobo mɔ.

5 Yesu gi keda mɔ-isɔɔ gudu anyɔ ade sun. ɔ laa sun mɔmɔ mɔ, ɔ ka sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛɲ sa fɛ' kpe de asa abono mɛ mɛɲ gye Gyuda awura mɔ gibaafon, ne fɛɲ sa fɛ' loo Samariya awura isowole iko so.

6 Fɛ' kpe daa Isirale awura wole ase. Mɛ de fɛɛ isande ibono i fue mɔ.

7 Fɛ naa mɔ, fɛ' tɔgɛ tɔgɛ sa asa yɛɛ, 'Wurubuaare gewuragi dɔ akyenabi mɔ a kya laare a' ba asa dɔ kon.'

8 Fɛ' kye abono mɛ kya lɔ mɔ, de fɛ' kyingi asa abono fɛ wu mɛ wu' mɔ. Fɛ' kye ikononbu de fɛ' kosore ilaa nyenyɛn oduduu kpei-kpei asa so. Ne kyu genen olon baare kyɛɛ fɛye; fɛye kee fɛ kye asa mɔ, fɛ' kyu kyɛɛ mɔmɔ.

9 Fɛ mɛɲ' kyu aterɛnbi ne n gye aterɛnbi wɔra fɛye-igo ibɔ dɔ.

10 Fɛ mɛɲ' puru ba-a atɔ ɔwɔraten abɛɛ gegbe giwɔra nyɔsɛ. Fɛ mɛɲ' puru ayaawole abɛɛ oyii tugɛsɛ keda. Gesun ɔwɔrabo gi kaabore ɔ' nyɛ mɛ' kere mɔ so.

11 "ɔsowole kamaase obono so fɛ laa loo mɔ, fɛ' laare obono asa mɛ kya buu mɔ mɔ de fɛ' kpaa loo mɔ ase. Fɛ' kyena mɔ ase kaabore fɛ laa lii genen ɔsowole obono so.

12 Geten gebono dɔ fɛ laa sogɛ genen mɔ, fɛ loo mɔ, fɛ' faala gemɔ dɔ asa.

13 Nengyene gisen yuuli gi kaabore mɔmɔ mɔ, gisen yuuli gi laa wɔra mɔmɔ-lɛɛ. Ne gisen yuuli giɲ kaabore ɔmɔ mɔ, gi laa kii ba fɛye ase.

14 Nfono fɛ loo ne nno asa mɛ kine mɛ mɛɲ sɔɔ fɛye abaa anyɔ abɛɛ mɛ mɛɲ nu fɛye ase mɔ, fɛ lii ɔsowole mɔ so abɛɛ geten gebono dɔ mɔ, fɛ' kpiisi mɔmɔ-ɔsowole so abɛɛ mɔmɔ-geten dɔ ise ibono i yii fɛye-ayaa mɔ yela mɔmɔ.

15 N kya tɔgɛ fɛye gesintin yɛɛ gɛkɛ gebono Wurubuaare laa biide asa pɛwu giso mɔ, genen ɔsowole obono so asa-lɛɛ gisobiide gi laa nyaakyɔ don Sodom de Gomora isowole so awura-lɛɛ mɔ.

16 "Fɛ' nu yɛɛ n kya sun fɛye fɛɛ nsandɛbii ne n kya kpe agbowugbowu dɔ. Imɔso fɛ' bii fɛye-nyoro akedabi. Fɛ' wɔra fɛye-nyoro faa dolon-n fɛɛ abonbuɛ.

17 Fɛ' kere fɛye-nyoro so de asa abono n kya sun fɛye mɔmɔ ase mɔ. Mɔmɔ dɔ ako mɛ laa kpare fɛye kpe nbele agyibo ase de mɛ' taa fɛye awulibi mɔmɔ-akyangbon dɔ.

18 Mɛ so mɔ, mɛ laa biide fɛye ako kpe abeyin abelɛnsɛ de awura-awura ansi dɔ. Mɛ kyu fɛye kpe genen mɔ, i laa bugi ɔkpa sa fɛye de fɛ' nyɛ tɔgɛ me-ilaa sa mɔmɔ-rɛ gesinkpan so asa kpei-kpei.

19 Mɛ keda fɛye mɔ, fɛɲ sa fɛ' yegɛ i' wɔra fɛye gewɔnsa yɛɛ fafaanan ne i kaabore fɛ' kpaa tɔgɛ abɛɛ ilaa ide ne fɛ laa tɔgɛ nbele nbono dɔ ne. Owi mɔ gi fo mɔ, Wurubuaare laa sa fɛye ilaa ibono i kaabore fɛ' tɔgɛ mɔ.

20 I kya nyiile yɛɛ iɲ gye fɛye gbaa-gbaa ne nan tongɛ fɛye-gibaa so. Fɛye-sɛ Wurubuaare Oduduu ne nan tongɛ naa de fɛye so.

21 I laa ba yɛɛ fɛye dɔ ako fɛye-daana abɛɛ fɛye-tedeana gbaa mɛ laa fɛ fɛye sa asa de mɛ' mɔɔ fɛye. ɔsɛ laa kyu genen kee wɔra mɔ-bi. Ne gebii gɛ laa koso yele gemɔ-sɛ de gemɔ-nyi so de gɛ' yegɛ asa

mɛ' mɔɔ mɔmɔ.

²² Me so mɔ, ɔkamaase laa kyo fɛye. Ɔbono ɔ laa yeɛ mɔ-ayaa so ka gyan' me so kpaa lii mɔ, Wurubuaare laa mɔɛge mɔ de ɔ' nye ɔkyenaten mɔ ase.

²³ Nengyene mɛ ka fɛye-ansi ɔsowole ɔko so mɔ, fɛ' sele kpe ɔsowole banban so. N kya tɔge fɛye gesintin yeɛ fɛ maŋ naa aye-Isirale awura isowole mɔ pɛwu so gyan' pɛi ne me, anyamese pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan kii ba gesinkpan so.

²⁴ “Ilaa ɔkasebo maŋ taale don mɔ-onyiilebo, ne dega maŋ taale don mɔ-wura.

²⁵ Nengyene fo gye ɔkasebo ne ilaa ibono asa mɛ de mɛ kya wɔra fo-onyiilebo mɔ mɛ de ma-a wɔra fo kee mɔ, bii yeɛ genen ne i kaabore i' ba ne. Nengyene fo gye dega ne mɛ de ilaa ibono mɛ kya wɔra fo-wura mɔ ma-a wɔra fo mɔ, bii yeɛ genen ne i kaabore i' ba ne. Nengyene asa mɛ tere me ɔbono n gye geten wura mɔ yeɛ Besibuli, ilaa nyenyen pɛwu gemu mɔ, me-ade ne mɛ laa yege? Mɔmɔ-lee asebi a laa don me-lee ade gbaa.

²⁶ “Imɔso fɛ maŋ sa fɛ' sele anyamese. Sei maŋ bo no i ŋara yeɛ i maŋ lii gifuli, abee ilaa iko i bo asiiri dɔ yeɛ i maŋ lii gɛwi.

²⁷ Imɔso ilaa ibono n kya tɔge fɛye genye mɔ, fɛ' tɔge sa asa owi kenken, ne ilaa ibono n kya tɔge fɛye adɛɛdɛɛ dɔ aye-wole mɔ, fɛ' liire imɔ da gikpengboo.

²⁸ Fɛŋ sa fɛ' sele abono mɛ laa mɔɔ nyamese nyoro gibi mɔ wole ne mɛ maŋ taale nyida mɔ-oduduu bɔla mɔ. Fɛ' sele daa Wurubuaare ɔbono ɔ laa taale kyu fɛye too wɔra ɔgya dɔ fɛye-lewu gemara de i' nyida fɛye-nyoro de oduduu pɛwu mɔ.

²⁹ Abonbue abono mɛ kya fɛ mɔmɔ anyɔ aterebi gibi kolon daa mɔ gbaa, fɛye-se Wurubuaare nyi mɔmɔ pɛwu so. Mɔmɔ dɔ ɔkolon maŋ kya wu' yeɛ ɔ maŋ nyi mɔ so.

³⁰ Ne fɛye mɔ de-e? Wurubuaare nyi dabɔle fɛye-gimu dɔ iman gegyɔnɔ gbaa.

³¹ Imɔso fɛ maŋ sa fɛ' sele gifuu. Fɛ tiri sa Wurubuaare gikyo don genen abonbue abono gikpadɔ gifonɛɛ-gifonɛɛ.

³² “Ɔbono ɔ yeɛ asa dɔ tɔge yeɛ me ne n gye mɔ-wura mɔ, genen ne me kee nan lee tɔge me-se Wurubuaare ɔbono ɔ bo soso mɔ ansi dɔ yeɛ ɔ gye me-sonbo.

³³ Ne ɔbono, mɔ, o kine me sansana yeɛ maŋ gye mɔ-wura mɔ, genen ne me kee nan kine mɔ me-se Wurubuaare ɔbono ɔ bo soso mɔ ansi dɔ yeɛ maŋ nyi mɔ.

³⁴ “Fɛŋ sa fɛ' tɔge yeɛ ne ba gesinkpan so faa mɔ, i laa yege asa mɛ' nye gisen yuuli kyu kyena de abara. Me-giba mɔ gi laa barage asa abono mɛ kya nu me-gede mɔ lii abono maŋ kya nu me-gede mɔ dɔ.

³⁵ Ɔnyen mɔ-re mɔ-se mɛ maŋ nu abara ase.

Ɔkyii mɔ-re mɔ-nyi mɛ maŋ nu abara ase. Ne ɔkyii mɔ-re mɔ-saa kyiiɛ mɛ maŋ nu abara ase.

³⁶ Asa abono mɛ laa kyo fɛye gikyo mɔ mɛ laa lii daa fɛye-giyaa dɔ.

³⁷ “Fo ɔbono fo kya laare fo-se abee fo-nyi ilaa don genɔɔbono fo kya laare me-ilaa mɔ, foŋ kaabore fo' wɔra me-ɔkasebo. Fo ɔbono fo kya laare fo-bi nyense abee fo-bi kyiiɛ ilaa don me-lee mɔ, foŋ kaabore fo' wɔra me-ɔkasebo.

³⁸ Ne fo ɔbono fo maŋ kyule wu awɔɔfɔɔ me so de fo' kase me-gidebi, ba-a mɛ laa da fo-aŋanbi oyii so mɔɔ mɔ ne fo maŋ kyule genen mɔ, foŋ kaabore fo' wɔra me-ɔkasebo.

³⁹ Fo ɔbono fo kya kɔɔse fo-nkpa fii yela fo-gibaa so mɔ, Wurubuaare ase gekyena ɔnan mɔ ge laa lii fo-gibaa. Ne fo ɔbono, mɔ, kyu lii me so ne fo-nkpa gi lii fo-gibaa mɔ, fo laa nye Wurubuaare ase gekyena.

⁴⁰ “Isa ɔbono ɔ sɔɔ fɛye abaa anyɔ mɔ, me ne ɔ sɔɔ abaa anyɔ genen. Ne ɔbono ɔ sɔɔ me abaa anyɔ mɔ, Wurubuaare ɔbono o sun me mɔ kee ne ɔ sɔɔ genen.

⁴¹ Ɔbono o wu Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo bii, ne genen so ne ɔ sɔɔ mɔ abaa anyɔ mɔ, ɔ laa nye Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo nteela Wurubuaare ase. Ɔbono o wu bii yeɛ ɔko kya gyi gesintin sa Wurubuaare, ne genen so ne ɔ sɔɔ mɔ abaa anyɔ mɔ, ɔ laa nye gesintin agyibo nteela Wurubuaare ase.

⁴² Ɔko gi wu nbii nde dɔ geko bii yeɛ me-ɔkasebo ne ɔ gye, ne genen so ne ɔ sa mɔ

nkyu nunse mo, n kya toge feye gesintin, kaase mo man wora imo too nkyu do. Wurubuaare nteela gi de sa mo."

11

Gyon Obono O Gyere Asa Wurubuaare Sagyere Mo

Gi Sun Asa Yesu Ase

¹ Yesu gi ka mo-akasebo gudu anyo mo ta mo, o koso o naa de isowole kpei-kpei ibono i bo genen gesinkpan gebono so mo o kya nyiile asa ilaa ne o kya toge Wurubuaare okalan konkonse mo o sa momo.

² Yesu naa o kya nyiile ilaa genen mo, Gyon obono o naa kyena gyere asa Wurubuaare sagyere mo tii de obu, ne o nu Yesu Kirisito ilaa worase mo so. Genen so mo o sun mo-lee akasebo ako Yesu ase

³ yee me' kpaa taase mo yee, "Fo ne n gye omolegebo obono a nu yee o laa ba mo abee a' kere nyamese banban oko kpei okpa daa?"

⁴ Gyon isoo mo me kpe kpaa taase Yesu genen mo, Yesu gi lee geno sa omo yee, "Fe' kpaa toge ilaa kamaase ibono fe baa nu de feye-aso de ibono fe baa wu de feye-ansi n kya wora faa sa mo.

⁵ Ne yege agyaatanbo ansi a bugi, ne otageseana me koso me naa.

Ne yege ikononbu aloto a ta, ne isintiribu me kya nu ilaa.

Ne kyingi abono me wu' mo ako.

Ne ne toge Wurubuaare okalan konkonse mo sa ayenbo.

⁶ Imoso omudensebo ne n gye obono mo-gisoo gyi gi man koso me so mo."

Yesu Gi Toge Gyon Ilaa Sa Sakpii Mo

⁷ Gyon akasebo mo me kya kii mo, Yesu gi yii gese o kya toge Gyon ilaa o kya sa sakpii obono o bo mo ase nfono mo. Moge tonge mo do mo, o taase sakpii mo yee, "Owi obono fe kpe Gyon ase gipen mo do kpaa nu mo-ilaa togeso mo mo, mene isa onan ne fe kpaa kere daa? Fe wu mo mo, o de fee gifedaa ne afuu a kya da gimoo a kya kpe a kya ba abee?"

⁸ Ne on de genen mo, nne ne o de? Fe wu o bun gikuru dense? Kuaa, nkana akuru dense abunbo ne fe kya laare de

fe' kpaa kere bere mo, ofaanan fe kpe daa awura-awura nwi.

⁹ Imoso fe kpe Gyon ase mo, mene nyamese onan ne fe kpaa kere daa? Wurubuaare ikalan otogebo abee? En, n kya buu mi-i sa feye yee o don Wurubuaare ikalan otogebo gbaa.

¹⁰ Gyon ne n gye Wurubuaare osoo obono me nmarase mo-ilaa yela Wurubuaare agyebi do yee Wurubuaare laa sun mo de o' gyangbara kpaa toge sa asa yee me' loro momo-akyenabi gyoo me obono nan baa molege asa mo.

¹¹ Gesintin ne n kya toge feye faa, in ti koroge nyamese obono o don Gyon baare. Abono, mo, me laa nye Wurubuaare gewuragyi do akyenabi lii nperu kyu kyon mo, momo do obono on fo sei gbaa mo, laa don Gyon.

¹² Lii abere abono Gyon gi yii gese o kya toge Wurubuaare okalan mo o kya sa asa baa lii de nde mo, asa me kya nyanga ansi ma-a nyise de me' nye Wurubuaare gewuragyi do akyenabi mo. Gensipere awura ade me de ansiolon me kya nye genen akyenabi abono.

¹³ Lii ko-o dedaa kyu baa lii Gyon abere ade mo, asa me wolaa wu Wurubuaare gewuragyi do akyenabi abono so ilaa toge yela, ne me nmarase imo wora Wurubuaare nbara iwole do de mo-ikalan atogebo iwole do.

¹⁴ N' toge sa feye abono fe laa kyule soo imo gyi mo yee Wurubuaare ikalan otogebo oko gi toge yee 'Ilaagya laa kii ba'. Gyon ne o dare genen.

¹⁵ Obono o bo aso mo, o' nu."

¹⁶ Yesu gi kii taase sakpii mo yee, "Meneto gbaa ne nan nye kyu kesere de nde asa ade ne?" Yesu gi taase genen mo, o kii lee gese sa sakpii mo yee, "Nde asa me de fee nbii ne n kpaa gyan' sansana geteeko. Me gyan' genen mo, me kya toge me kya sa abara

¹⁷ yee,

'A lan akore ne a bii ilon sa feye mo, fe kine, fej kyaa.

A kpen saawo bii lewu ilon de fe' saawo mo, fe kine, fej saawo.' "

¹⁸ Yesu gi lee gese yee, "Gyon gi ba gesinkpan so faa mo, o kya nminde

geno belen-belen ne o men kya nun nta. Imoso asa me kya toge yee, 'Ilaa nyenyen oduduu ne n te mo so.'

¹⁹ Me, anyamese pewu momo-daa mo, mo, ne ba gesinkpan so faa, n kya gyi n kya nun. Imoso asa me kya toge yee, 'Kere, onyen baare! Ogyibelebo de nta nunbo ne o gye. Mo-kyemenana ne n gye lenpoo asoobo abono me kya kudi asa gyi mo de ilaa nyenyen aworabo sense.' Feñ nu nde asa mo ilaa togesee?" Ne Yesu gi kii toge bola yee, "Ilaa ibono nyamese kya kyu olaako ginyi wora mo ne n kya nyiile yee mo-olaako ginyi mo gi boran."

Gisobiide Gi De Gi Gyoo Isowole Iko So Asa

²⁰ Nfono mo Yesu gi yii gese o kya toge isowole iko so asa ilaa yee me bo ilaa nyenyen, yegge nkana o kyu Wurubuaare olon kyu wora amunale ilaa gbaa'gbaa gikyo ne me men nu Wurubuaare gedde de me' taa momo-ilaa nyenyen giwora yegge.

²¹ O toge yee, "O, Korasin osowole so asa, feye laako! O, Besayida osowole so asa, feye laako! Ne kyu Wurubuaare olon wora amunale ilaa gbaa'gbaa feye-isowole so ibono fe wu de ansi. Nengyene nkana Taya de Sidon awura ne nen nye me-ilaa ibono wu genen mo, ofaanan me ti wolaa taa momo-ilaa nyenyen giwora yegge. Nkana ofaanan me kya booda kyena me kya peere ansi lee nyiile Wurubuaare yee me nu momo-nyoro gese.

²² N kya toge feye yee geakaabono Wurubuaare laa biide asa nyenyen pewu giso mo, feye-lee i laa wora nyenyen don Taya de Sidon awura-lee.

²³ Ne feye Kapreeniyon awura mo de-e? Fe nyi yee Wurubuaare laa kyu feye kpe mo ase? Kuaa, o laa too feye wora daa obo do nfono o kya biide ilaa nyenyen aworabo giso momo-lewu gemara mo. I lii fee ne kyu Wurubuaare olon kyu wora amunale ilaa gbaa'gbaa feye-osowole so ne fe wu de feye-ansi. Nengyene nkana Sodom awura ne nen nye me-ilaa ibono wu genen mo, ofaanan momo-osowole san o yii baa lii de nde.

²⁴ N kya toge mi-i sa feye yee geakaabono Wurubuaare laa biide asa nyenyen pewu

giso mo, feye-lee i laa wora nyenyen don Sodom awura-lee mo."

Yesu Yee Asa Me' Ba Mo Ase De Me' Nye Nkyoola

²⁵ Owi obono Yesu san o kya toge Wurubuaare okalan konkonse mo so ilaa o sa asa mo, Yesu gi faala Wurubuaare yee, "Me-se, soso de gesinkpan pewu Wura, n kya faala fo yee fo kyu genen ilaa ide nara abono me nyi olaako mo de abono me see mo, ne fo san lee imo-gewi nyiile daa nbii de asa abono me men nyi gisee mo.

²⁶ Gesintin, me-se. Imo ibono ne n wora fo obole."

²⁷ Yesu gi kii toge yee, "Me-se Wurubuaare gi kyu ilaa kamaase wora me-abaa do. Oko men bo no o nyi me, Wurubuaare mo-bi mo, genen mo, me-se Wurubuaare wole. Genen kee ne oko men bo no o nyi Wurubuaare, genen mo, me obono n gye mo-bi mo; me-re asa abono n' kya laare de n' lee mo-gewi nyiile omo mo wole ne nan nye bii mo.

²⁸ "Feye abono pewu feye-gekyena do ilaa i bo olon sa feye, ne i wora fee gesola i kya nu feye mo, fe' ba me ase. Nan soo feye de fe' kyoola.

²⁹ Fe' nu me-gede de fe' kase me-gidebi. Fe wora genen mo, feye-asen a laa kyena feye geten kolon. I kya nyiile yee n gye nyamese obono n kya bara me-nyoro gese, ne n' poo lii me-gisen do.

³⁰ Me ase gekyena gen bo sen, ne gesola gebono nan kyu sola feye mo gen bo duduu."

12

Yesu Bo Olon Geke Kyoolase So

¹ Genen nke nbono do imo geke kyoolase geko mo, Yesu mo-re mo-akasebo mo me kya kpe geteeko, ne me baa loo awayu ndoo nko do. Me kya kyon mo, akon a de mo-akasebo mo, ne me yii gese me kya kyade awayu mo, me kya fologe me kya we.

² Farasii gikpen mo do ako me wu momo genen mo, me toge sa Yesu yee, "Kere, fo-akasebo mo me kya kyade

awayu adɛ faa, gesun ne mɛ kya wɔra aye-geke kyoolase mɔ faa. Aye-nbara mɔ gin kya sa ɔkpa genen.”

³ Yesu gi lɛɛ genɔ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ nyi yɛɛ in de ɔkpa genen faa mɔ, imɔso fɛn ti kale Deefidi mɔ-rɛ mɔ-nanboana ilaa Wurubuaare agyɛbi mɔ dɔ kerɛ? Mɛ nmarase nno yɛɛ owi ɔko dɔ mɔ, akon a de Deefidi mɔ-rɛ mɔ-nanboana.

⁴ Imɔso ɔ loo Wurubuaare ɔson panpan mɔ dɔ kpa puru bodobodo ɔbono asa mɛ kyu bara Wurubuaare mɔ, ne ɔ gyi ne ɔ kyu iko kee sa mɔ-nanboana mɔ. Nafo aye-nbara mɔ gin kya sa ɔkpa yɛɛ fo nyamese giyan fo' nye gyi genen bodobodo ɔbono, genen mɔ, aye Gyuda awura asunbi alɛbo wole.

⁵ Ne fɛn ti kale Wurubuaare agyɛbi dɔ nfono mɛ nmarase Wurubuaare asunbi alɛbo gesun wɔrase ilaa mɔ? Nno i kya nyiile yɛɛ Wurubuaare asunbi alɛbo mɔ mɛ bo mɔmɔ-gesun wɔrase mɛ kya wɔra Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ geke kyoolase, ne Wurubuaare mɛn kya kyu imɔ yɛɛ mɛ tɔrɔ geke kyoolase nbara.

⁶ N kya tɔge mi-i sa fɛye yɛɛ, mɛ ɔbono n yeɛ fɛye ase gerɛnaa faa nɛ don Wurubuaare ɔson obu mɔ.

⁷ Wurubuaare gi tɔge yela mɔ-agyɛbi ɔwole dɔ yɛɛ,

‘Mɛ Wurubuaare, n kya laare fɛ' su asa gitolon;
i mɛn gye asunbi abono fɛ laa lɛɛ sa me mɔ
ne n' kya laare.’

Fɛmɛn nu agyɛbi adɛ gɛsɛ mɔ, nkana fɛ maŋ bun me-akasebo adɛ gipueɛ. I lii fɛɛ mɛ mɛn wɔra ilaa nyɛnyɛn iko.

⁸ Imɔso fɛ' nu yɛɛ me, anyamese pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n bo ɔlon dabɔɛ geke kyoolase mɔ so.”

Yesu Gi Kye Gibaa Wuse Wura Geke Kyoolase

⁹ Yesu gi lii nfono ne ɔ naa kpa loo Gyuda awura gikyangbon giko dɔ.

¹⁰ ɔnyɛn ɔko bo nno, mɔ-gibaa giko gi wu'. Ne asa abono mɛ bo genen gikyangbon gibono dɔ mɔ ako mɛ kya dii Yesu de mɛ' nye kyu mɔ wɔra nbeɛ dɔ. Imɔso mɛ taase mɔ yɛɛ, “Aye-nbara gi kya sa ɔkpa yɛɛ a' kye alobo geke kyoolase?”

¹¹ Yesu gi lɛɛ genɔ taase mɔmɔ yɛɛ, “Ne fɛɛ fɛye ɔko bo sandɛ ne ɔ tɔrɔ ɔbo dɔ geke kyoolase mɔ de-e? ɔ maŋ kpa lɛɛ mɔ lii genen ɔbo mɔ dɔ?”

¹² Ne nyamese mɔ mɛn tiri don sandɛ gbaa bun? Imɔso fɛ' bii yɛɛ aye-nbara gi kya sa aye ɔkpa de a' wɔra idense geke kyoolase.”

¹³ Nfono mɔ ɔ tɔge sa ɔnyɛn gibaa wuse wura mɔ yɛɛ, “Tenge fo-gibaa mɔ.” Gesintin mɔ, ɔ tenge gimɔ, ne gibaa mɔ gi kii kyingi wɔra fɛɛ gidense mɔ.

¹⁴ Farasii gikpen mɔ dɔ awura mɛ wu genen mɔ, mɛ lii kpa da gedɛ genɔɔbono mɛ laa nye Yesu mɔ mɔ.

Yesu Mɛn Laare Mɛ' Sola Mɔ-Ginyɛn Yɛɛ ɔ Kya Kye Alobo

¹⁵ Yesu gi nu yɛɛ mɛ da gedɛ mɛ kya laare mɔ-imɔɔten mɔ, ɔ lii nfono kpe gten pobɔrɔ. ɔ kya kpe mɔ, sakpii bele ɔko gi buu mɔ. ɔ kye abono pɛwu mɛ kya lɔ mɔ,

¹⁶ ne ɔ ka sa mɔmɔ yɛɛ mɛn sa mɛ' tɔge isa ɔbono ɔnan ɔ gye mɔ sa asa.

¹⁷ ɔ ka sa mɔmɔ genen daa de mɔ Yesu ilaa ibono Wurubuaare gi tɔge kyu naa de mɔ-ikalan ɔtɔgebo Isaya so mɔ i' nye ba gesintin. ɔ tɔge yɛɛ,

¹⁸ “Fɛ' kerɛ ɔbono nɛ lɛɛ gibaa yii yɛɛ ɔ' wɔra me-gesun mɔ.

Mɔ-ilaa i bo me-gisen dɔ; ɔ tansi ɔ kya gyi me-ginsi.

Nan yege me-Oduduu mɔ ɔ' kyena mɔ dɔ, de ɔ' tɔge sa gesinkpan so asa kpei-kpei yɛɛ

nan gyi mɔmɔ pɛwu nbeɛ gesintin ɔkpa so.

¹⁹ ɔ maŋ lɔgedɛ de ɔko, ne ɔ maŋ puiide asa so.

Asa mɛ maŋ nu yɛɛ mɔ ne n naa ɔ kya kpen de ikpa faa.

²⁰ Abono mɛ gye afɔɛbo de abono mɛn ti sɔɔ Wurubuaare gyi dandan mɔ, ɔ maŋ nɛala mɔmɔ ne ɔ maŋ yege i' yɔɔ mɔmɔ-nyoro.

ɔ maŋ lɛɛ ansi yege mɔmɔ kpa fo gekaabono ɔ laa yege gesintin ge' gyi ilaa kamaase so mɔ.

²¹ Mɔ so ne gesinkpan so asa kpei-kpei mɛ laa kyu mɔmɔ-ansi gyan'.”

Yesu Gi Gyi Ilaa Nyenyen Pɛwu Gɛmu So

²² Imo ide gɛmara mo, asa ako me kyu onyen oko kyu bara Yesu. Genen onyen mo gye gyaatanbo ne o kii o gye omuumuu. I kya nyiile yee ilaa nyenyen oduduu te mo so. Yesu gi kosore genen oduduu nyenyen obono lii onyen mo so, ne o taale o kya tonge ne o kya wu ilaa.

²³ Asa abono me koola nfono mo me wu genobono Yesu gi kosore ilaa nyenyen oduduu mo lii onyen mo so mo, i de momo pɛwu geno. Me san ma-a taase abara yee, "Itɛfaa ode ne n gye Wura Deefidi onaanabi obono a kere mo-okpa mo do-o?"

²⁴ Farasii awura me nu ilaa ide mo, me lee geno yee, "Mo ode bere, ilaa nyenyen oduduu pɛwu gɛmu mo obono me kya tere mo-ginyen giko yee Besibuli mo ne n kya sa mo olon. Imoso ne o taale o kya gya ilaa nyenyen oduduu kpei-kpei koso asa so genen."

²⁵ Yesu, mo, gi bii momo-nwansa do, ne o toge sa momo akpale do yee, "Nengyene ilaa nyenyen gɛmu mo ne n kya yee n' kosore mo-ade mo, i laa wɔra fee wura mo-re mo-ade ne n kya ko de abara. Me kya ko genen mo, mo-gɛwuragyi mo ge laa nyida. Osowole kolon do asa abee geten kolon do asa me ye momo-nyoro do me kya ko mo, genen osowole obono abee geten gɛbono ge laa boori.

²⁶ Imoso nengyene i gye gesintin yee ilaa nyenyen pɛwu gɛmu mo kya kosore mo-ade ilaa nyenyen oduduu kpei-kpei mo, me ye momo-nyoro do ne. Nne so ne mo-gɛwuragyi ge laa de kpe?

²⁷ "Feye yee Besibuli olon do ne n' kya kosore ilaa nyenyen oduduu asa so? Ne ibono feye-ade ako, mo, kee me kya kosore ilaa nyenyen oduduu asa so faa mo de-e? Ane olon do ne me kya kosore imo genen daa? Feye gbaa-gbaa ade mo me laa kyole feye yee in gye Besibuli olon do ne isa laa taale kosore ilaa nyenyen oduduu kpei-kpei.

²⁸ Genobono i de faa mo, Wurubuaare Oduduu mo ne n' de mi-i kosore ilaa nyenyen oduduu asa so. Imoso i kya lee i kya nyiile feye yee Wurubuaare

gɛwuragyi do akyenabi a ti a bo feye do ne."

²⁹ Ne Yesu gi kii da gikpale sa omo yee, "Ilaa nyenyen pɛwu gɛmu mo de daa fee onyen bolonse obono o kya dii mo-geten dandan. Nne ne fo oko fo laa wɔra de fo' loo genen geten gɛbono do yuuri mo-atɔ? Pɛi ne fo laa yuuri mo-atɔ mo, genen mo, fo nminde mo.

³⁰ "Fɛ' nu yee obono on kya buu me mo kya so akwole de me ne. Obono on kya kpaa me de n' koola asa mo, o kya yaase momo ne.

³¹ N kya toge mi-i sa feye yee, ilaa nyenyen kpei-kpei kamaase ibono fo nyamese fo laa wɔra mo de asebi kamaase abono fo laa saale Wurubuaare mo, i laa sa de Wurubuaare o' kyu imo kyu kyee fo. Ibono oko laa saale Wurubuaare Oduduu mo bere, Wurubuaare man kyu imo ibono kyu kyee mo.

³² Fo obono fo toge me, anyamese pɛwu momo-daa mo, nyoro so ilaa nyenyen mo, i laa sa de Wurubuaare o' kyu kyee fo. Obono, mo, o laa saale Wurubuaare Oduduu mo bere, Wurubuaare man kyu kyee mo gekyena gedɛ do ne o man kyu kyee mo gekyena poboro gɛbono ge laa baa ba gekaako mo do.

Nyamese Laawɔra Ne N Kya Nyiile Mo-Gidebi

³³ "Fɛ' kere nyamese ilaa wɔrase de fɛ' kyu bii mo-gisen do ilaa. I de daa fee genobono oyii bo alanfiya ne mo-abi sorose kee mo a boran mo. Ne fee on bo alanfiya mo, mo-abi kee an boran. Oyii abi ne me kya kyu bii mo-alanfiya. Nyamese ilaa wɔrase kee ne me kya kyu bii mo-gisen do ilaa.

³⁴ Fɛ de fee awo abono a bo giboro mo gikpen. Feye ilaa nyenyen awura ade, ilaa dense imo ne nan lii feye-nno do? Ilaa ibono i bo nyamese gisen do mo, imo ne o kya lee toge.

³⁵ Nyamese dense bere, ilaa dense ne n bo mo-gisen do, ne ilaa dense ne nan lii mo-geno do. Ne nyamese nyenyen, mo, ilaa nyenyen ne n bo mo-gisen do, ne ilaa nyenyen kee ne nan lii mo-geno do.

³⁶ N kya toge mi-i sa feye yee gekɛ gɛbono Wurubuaare laa gyi anyamese

pewu nbele mɔ, anyantɔge kamaase abono fo ɔko fo tɔge mɔ fo laa yeɛ Wurubuaare ansi dɔ lɛɛ fo-genɔ ilaa ibono so fo tɔge amɔ mɔ.

³⁷ Fo nyamese fo-genɔ dɔ ilaa tɔgese ibono fo laa tɔge gesinkpan so mɔ ne Wurubuaare laa kyu gyi fo-nbele de o' bun fo gipueɛ abeɛ o' sa fo aso."

Asa Mɛ Laare Ilaa Lɛɛnyiilese Lii Yesu Ase

³⁸ Nfono mɔ nbara anmarasebo ako de Farasii gikpen mɔ dɔ asa ako mɛ tɔge sa Yesu yeɛ, "ɔbelense, a kya laare fo' wɔra ilaa ibono i laa lɛɛ nyiile aye yeɛ Wurubuaare ne n sa fo ɔlon ɔbono fo de mɔ."

³⁹ Yesu gi lɛɛ genɔ sa mɔmɔ yeɛ, "Feye nde asa ade! Fe bo ilaa nyenyen ne feŋ kya son Wurubuaare gesintin ɔkpa so! Genen so ne fe kpe fe kya laare fe' wu ilaa lɛɛnyiilese faa. Ilaa kolon guan-n ne Wurubuaare laa wɔra sa feye de fe' wu. Genen ilaa ibono mɔ i laa wɔra daa feɛ ibono i ba Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo Gyoona so mɔ.

⁴⁰ Feɛ genɔɔbono Gyoona gi gyi nke nsa toloowi kalaade ɔken bele ɔto dɔ mɔ, genen kee ne me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ, nan gyi nke nsa toloowi kalaade gesinkpan ɔbo dɔ ne.

⁴¹ "Owi ɔbono Wurubuaare laa gyi anyamese pewu nbele mɔ, Ninifa awura mɛ laa koso yeɛ tɔge yeɛ i kaabore Wurubuaare o' bun feye nde asa gipueɛ. I lii feɛ Gyoona owi mɔ, Gyoona gi tɔge Wurubuaare ɔkalan sa Ninifa awura mɔ, mɛ nu mɔmɔ-nyoro gese ne mɛ kyeege lii mɔmɔ-ilaa nyenyen giwɔra dɔ. Feye bere, fe nye me ɔbono ne don Gyoona mɔ n bo feye ase gere nde faa, ne fe maŋ sɔɔ gyi.

⁴² Geɛkaabono kee mɔ wura kyiiɛ ɔbono o gyi geɛwura Siiba gesinkpan so dedaa mɔ laa koso yeɛ tɔge yeɛ i kaabore Wurubuaare o' bun feye nde asa ade gipueɛ. I lii feɛ Wura Solomon owi mɔ, genen ɔkyii baare gi nu mɔ-ɔlaako ginyi mɔ so, ne ɔ koso lii ko-o mɔ-geɛwi geten bogetase kpaa nu Wura Solomon ɔlaako ginyi ilaa nyiilese mɔ. Feye bere, fe nye me ɔbono ne don Wura Solomon mɔ, n

bo feye ase gere nde, ne fe kine fe maŋ sɔɔ me gyi.

⁴³ "Nengyene ilaa nyenyen oduduu i koso isa so mɔ, i kya naa kingi, ne i kya wɔra imɔ feɛ i naa gesinkpan so nfono nkyu giŋ bo mɔ. I naa i naa i kya laare ɔkyoolaten. Nengyene in nye ɔkyoolaten mɔ,

⁴⁴ i kya tɔge sa imɔ-nyoro yeɛ, 'Nan kii kpaa kyena isa ɔbono n wolaa n te mɔ so mɔ.' I kii kpe isa mɔ ase mɔ, i kya kpaa wu yeɛ isa mɔ gi wɔra feɛ geten gebono mɛ kpa gemɔ lɔrɔ, ge wɔra ɔdan, ne ɔko maŋ te gemɔ dɔ mɔ.

⁴⁵ Nfono mɔ, ilaa nyenyen oduduu mɔ i kya kpaa tere imɔ-nanboana sono ibono i bo ilaa nyenyen don imɔ-nyoro mɔ kyu baa bola imɔ-nyoro so de i' kii kpaa kyena isa mɔ so. Nengyene i ba genen mɔ, i kya lɔrɔ wɔra nyenyen sa isa mɔ don gigyangbarase mɔ. Genen ne i laa wɔra sa nde nke nde dɔ asa abono mɛ bo ilaa nyenyen mɔ ne."

Yesu Gi Nyiile Asa Abono ɔnan Mɛ Gye Mɔ-Subuana Mɔ

⁴⁶ Yesu san ɔ kya tonge de asa mɔ mɔ, mɔ-nyi de mɔ-tedeana mɛ ba, mɛ yeɛ neŋmanman mɛ kya laare mɛ' wu mɔ.

⁴⁷ ɔko gi tɔge sa Yesu yeɛ, "Kere, fo-nyi de fo-tedeana mɛ yeɛ neŋmanman mɛ kya laare mɛ' wu fo."

⁴⁸ Yesu gi lɛɛ genɔ taase mɔ yeɛ, "Ane ne n gye me-nyi? Aneana ne n gye metedeana?"

⁴⁹ Nfono mɔ ɔ lɛɛ gibaa nyiile mɔ-akasebo mɔ ne ɔ tɔge yeɛ, "Me-nyi de metedeana ne!

⁵⁰ Isa ɔbono ɔ kya wɔra me-se Wurubuaare ɔbono ɔ bo soso mɔ gelaare mɔ, mɔ ne n gye me-tede, mɔ ne n gye me-pikyii, mɔ ne n gye me-nyi."

13

Dɔɔbo ɔko Gikpale

¹ Genen geke kolon gebono mɔ, Yesu gi lii geten mɔ dɔ kyon ɔbon bele mɔ gigengen. ɔ fo nno mɔ, ɔ kpelege kyena ne o nyiile asa ilaa.

² Sakpii bele ɔko gi kyaabɔɔ mɔ. Genen so mɔ ɔ dii loo gikolii dɔ ɔ te; asa mɔ, mɔ, mɛ san mɛ yeɛ gigengen so.

³ Ɔ tɔge mɔmɔ ilaa gikyo akpale dɔ. Ɔ da gikpale giko sa mɔmɔ yee, “Dɔɔbo ɔko gi kyena. Owi ɔko dɔ mɔ, ɔ koso kpe ndɔɔ kpaa nmade ayu.

⁴ Ɔ kya nmade ayu mɔ mɔ, ako a tɔrɔ ɔkpa dɔ, ne nbuii me baa tɔɔse amɔ gyi.

⁵ Ayu mɔ ako, mɔ, a tɔrɔ kpandan so. Amɔ abono a kpaala kɔrɔ. I kya nyiile yee ise ibono i bo kpandan mɔ so mɔ in kyɔ,

⁶ imɔso ayu mɔ a men nyɛ de amɔ-ilin i' loo gese. Owi gi dii mɔ, a wiili ne a wu'.

⁷ Ako kee a tɔrɔ iwe dɔ. Abono a kɔrɔ mɔ, iwe mɔ i koso bun wɔra amɔ, ne a wu'.

⁸ Amɔ ako, mɔ, a tɔrɔ gesinkpan dense so. Amɔ bere, a kɔrɔ, ne a sen da amu kanpe. Dɔɔbo mɔ gi kebi amɔ mɔ, ɔ nye abono ɔnan o kyu nmade mɔ, amɔ ako ikue-inun, ako ikue-isa, ne ako mɔ oko de saalaa.”

⁹ Yesu gi da gikpale mɔ ta mɔ, ɔ tɔge yee, “Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu!”

¹⁰ Nfono mɔ Yesu akasebo mɔ me tu sindi mɔ ne me taase mɔ yee, “Mene n wɔra so ne fo kya tɔnge daa akpale dɔ fi-i sa mɔmɔ?”

¹¹ Yesu gi lee genɔ sa mɔmɔ yee, “Feye bere Wurubuaare laa lee mɔ-gewuragyi dɔ akyenabi mɔ ilaa boduduuse nyiile feye. I men gye mɔmɔ asa sense ade.

¹² I lii fee ɔbono ɔ kya nu Wurubuaare ase mɔ, ɔ laa nu de o' nu imɔ gese. Ne ɔbono, mɔ, ɔn kya nu Wurubuaare ase mɔ, ipii ibono o nu mɔ gbaa, i laa kii lii mɔ-gimu dɔ.

¹³ Genen asa abono ɔnan bere, me de mɔmɔ-ansi me kya kere, men kii me wu sei, me kya nu ilaa de mɔmɔ-aso, men kii ma-a nu imɔ gese. Imɔso ne n' kya tɔnge de mɔmɔ akpale dɔ mɔ.

¹⁴ Mɔmɔ-ilaa ide i kyena de ilaa ibono Isaya gi wolaa wu tɔge yela mɔ. Ɔ tɔge yela yee,

‘Me laa kpe me kya nu ilaa, me man kii nu imɔ gese.

Me laa kpe me kya kere ilaa, me man kii wu sei.

¹⁵ I lii fee mɔmɔ-nwɔnsa dɔ in bugi de ilaa gese ginu.

Mɔmɔ-aso a tii, ne me baala mɔmɔ-ansi bun.

Ne fee i men gye genen mɔ, ofaanan me kya wu ilaa.

Me kya nu ilaa de mɔmɔ-aso, ne me kya nu ilaa gese.

Ne fee me nye me kya nu ilaa gese mɔ, nkana me laa kii ba me ase de n' kye mɔmɔ-gilɔto gibono me kya lo mɔ.’

¹⁶ Yesu gi kii tɔge sa mɔ-akasebo mɔ yee, “Feye bere, amudensebo ne n gye feye. Feye-ansi a kya wu ilaa, ne feye-aso a kya nu.

¹⁷ Gesintin ne n' kya tɔge feye faa, Wurubuaare ikalan atɔgebo de asense abono me gyi gesintin sa Wurubuaare baa kyon mɔ mɔmɔ sakyɔ me tansi laare me' nye wu ilaa ibono fe kya wu faa, men kii nye. Me tansi laare me' nye nu ilaa ibono fe kya nu faa, men kii nye.

Yesu Gi Lee Dɔɔbo Gikpale Mɔ Gese

¹⁸ “Fe' nu dɔɔbo mɔ gikpale mɔ gese kon.

¹⁹ Ayu abono a tɔrɔ ɔkpa dɔ mɔ a de fee asa abono me kya nu Wurubuaare gewuragyi dɔ akyenabi mɔ so ilaa ne men kya nu imɔ gese mɔ. Ɔbonsan, nyamese nyenyɛn mɔ ne n kya baa sɔge amɔ lii mɔmɔ-asen dɔ.

²⁰ Ayu abono a tɔrɔ kpandan so mɔ a de fee asa abono me kpe nu Wurubuaare agyebi mɔ, ne me kya sɔɔ amɔ de ɔkon,

²¹ yege men kya sɔɔ amɔ wɔra mɔmɔ-asen dɔ mɔ. Me de daa fee nbokyu. Ɔgenda ɔko gi kpe tu mɔmɔ abee asa me kpe ka mɔmɔ-ansi kyu lii agyebi mɔ so mɔ, fe laa kere mɔ, me kya luu nyoro.

²² Ayu abono a tɔrɔ iwe dɔ mɔ a de fee asa abono me kya nu Wurubuaare agyebi, ne gesinkpan gede so nsuiili de aterenbi gilaare i kya gyi mɔmɔ-amu mɔ. Imɔso men baa ma-a taale wɔra agyebi mɔ so ilaa mɔmɔ-gekyena dɔ.

²³ Ayu abono a tɔrɔ gesinkpan dense so mɔ bere, a de fee asa abono me nu Wurubuaare agyebi mɔ, ne me nu gese wɔra amɔ so ilaa mɔmɔ-gekyena dɔ fee genɔɔbono dɔɔbo mɔ gi nye ayu abono ɔnan o kyu nmade mɔ, ako gikpado ikue-inun, ako ikue-isa, ne ako mɔ oko de saalaa mɔ.”

Ife Gikpale

²⁴ Yesu gi kii tɔge sa mɔmɔ yee, “Genɔɔbono Wurubuaare gewuragyi dɔ akyenabi mɔ a kya ba asa dɔ mɔ i de fee gikpale gibono nan baa da faa. Dɔɔbo ɔko gi duu awayu mɔ-ndɔɔ dɔ.

²⁵ Imɔ genye asa pewu me de mɔ, mɔ-ɔkyobo gi kpaɔ duu ife wɔra mɔ-awayu mɔ dɔ, ne ɔ naa kyon.

²⁶ Awayu mɔ de ife mɔ i kɔrɔ. Owi ɔbono awayu mɔ a boori a kya mada mɔ, ne me wu yee ife i saare awayu mɔ dɔ.

²⁷ Nfono mɔ dɔɔbo mɔ adega mɔ me baa taase mɔ yee, ‘ɔbelense, in gye awayu ne fo duu fo-ndɔɔ mɔ dɔ? Fone dɔ ne ife ide ɔnan i lii?’

²⁸ Ne dɔɔbo mɔ gi lee genɔ yee, ‘ɔkyobo ɔko ne n duu ife mɔ genen.’ Ne mɔ-adega mɔ me taase mɔ yee, ‘Fo kya laare a' kpaɔ kyigi ife mɔ de i' san awayu mɔ wole?’

²⁹ ɔ lee genɔ yee, ‘Kuaa. Nengyene fe laa kyigi ife mɔ mɔ, fe laa naa kyigi dabɔle de awayu mɔ.

³⁰ Imɔso fe' yee awayu mɔ de ife mɔ pewu i' yele dabɔle. I baa fo owi ɔbono a laa gbaa awayu mɔ mɔ, nan tɔge gesun awɔrabo mɔ yee me' daa gikebi ife mɔ nminde imɔ adiila-adiila de me' yii imɔ ɔgya pei de me' lɔɔ gbaa awayu mɔ kyu kpaɔ gyan' me-gigbaran so.’ ”

Maasade Gibi De Bodobodo Gelin Akpale

³¹ Yesu gi kii da gikpale giko sa mɔmɔ yee, “Genɔɔbono Wurubuaare gewuragyi dɔ akyenabi mɔ a kya yelege asa dɔ mɔ i de daa fee Maasade giponfe ilaa.

³² Maasade gibi gi kere faa nini-nini. Aponfe abi pewu dɔ mɔ, gimɔ ne men kiire. Dɔɔbo gi duu Maasade gibi mɔ-ndɔɔ dɔ mɔ, gi kya kɔrɔ wɔra giponfe bele baa don giponfe kamaase. Gi kya wɔra oyii gbaa, ne nbuii gi kya baa luo asisaa gimɔ-nygalenbi dɔ.”

³³ Yesu gi kii da asa mɔ gikpale giko yee, “Genɔɔbono Wurubuaare gewuragyi dɔ akyenabi mɔ a kya yelege asa dɔ mɔ i de daa fee gelin gebono me kya kyu wɔra bodobodo ne ɔ kya njan dii mɔ. Me kya kyu genen gelin gebono kyu bagade bodobodo nnyufo fee imudu isa' dɔ mɔ,

ge kya yelege loo saare nnyufo mɔ pewu dɔ de bodobodo mɔ ɔ' nye dii.”

Yesu Gi Lee Akpale Mɔ Gese Sa Mɔ-Akasebo Mɔ

³⁴ Yesu gi tɔge sa sakpii mɔ genen mɔ, ɔ tɔge imɔ pewu daa akpale dɔ. ɔ men tɔge mɔmɔ ilaa iko yee ɔn da gikpale. ɔ kya tɔnge akpale dɔ genen mɔ,

³⁵ i nye kyena de ilaa ibono Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo ɔko gi wolaa tɔge yela mɔ. ɔ tɔge yela yee,

“Nan tɔnge akpale dɔ sa mɔmɔ.

Nan tɔge mɔmɔ asiiri ilaa

ibono asa me men ti nu imɔ kere gekaako mɔ.”

³⁶ Yesu gi tɔnge ta mɔ, ɔ lee sakpii mɔ ɔkpa, ne ɔ naa kpaɔ loo geten dɔ. ɔ loo geten dɔ mɔ, mɔ-akasebo mɔ me ba mɔ ase baa taase mɔ yee, “Ife mɔ gikpale gibono fo da mɔ gese ne n gye yee mene?”

³⁷ Yesu gi lee genɔ sa mɔmɔ yee, “Dɔɔbo ɔbono ɔ duu awayu mɔ ne n gye me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ.

³⁸ Ndɔɔ mɔ ne n gye gesinkpan. Awayu mɔ ne n gye asa abono me kya nye ɔkyenaten Wurubuaare gewuragyi dɔ mɔ, ne ife mɔ, mɔ, ne n gye asa abono me bo ɔbonsan, nyamese nyenyen mɔ gikpen dɔ mɔ.

³⁹ ɔkyobo ɔbono, mɔ, ɔ baa duu ife mɔ ne n gye genen ɔbonsan, ilaa nyenyen pewu gemu mɔ. Awayu mɔ gigbaa owi mɔ ne n gye owi ɔbono gesinkpan so gekyena ge laa yela ɔkara mɔ. Adega abono me laa gbaa awayu mɔ ne n gye Wurubuaare dɔ isɔɔ.

⁴⁰ Fee genɔɔbono me laa koola ife de me' dee imɔ mɔ, genen kee ne me laa kyu wɔra asa nyenyen owi ɔbono gesinkpan so gekyena ge laa yela ɔkara mɔ.

⁴¹ Me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ, nan sun me-isɔɔ yee me' kpe me-ade abono n kya gyi gewura mɔmɔ so mɔ ase. Isɔɔ mɔ me ba mɔ, me laa baa tɔɔse ilaa nyenyen awɔrabo pewu de ilaa ibono pewu i kya yege me-ade me' wɔra ilaa nyenyen mɔ lee lii me-gewuragyi mɔ dɔ.

⁴² Me tɔɔse mɔmɔ lee genen mɔ, me laa kyu mɔmɔ too wɔra ɔgya gin-gin dɔ. Osulon de anebi giwe ne n bo nno.

⁴³ Genen owi obono do mo asa abono me gyi gesintin sa Wurubuaare mo me laa nelegi fee owi momo-se Wurubuaare gewuragi gekyena mo do. Obono o bo aso mo, o' nu."

Awuratɔ Abono A Njara De Gegyi Boogyalonse Akpale

⁴⁴ Yesu gi toge sa momo yee, "Genobono fe laa nye Wurubuaare gewuragi do akyenabi mo i de fee gikpale gibono nan baa da faa. Awuratɔ gbaa' ako a njara ndoo nko do, ne onyen oko gi kpaabeendi amo. I tansi wɔra mo okon gikyo, ne o lɔro amo njara, ne o kpaafe ilaa kamaase ibono o bo mo, ne o kii kpaasoo gesinkpan gebono do awuratɔ mo a bo mo."

⁴⁵ Yesu gi da gikpale banban kyu lii Wurubuaare gewuragi do akyenabi mo so yee, "Ilaa ofebo oko kya laare ngyi boogyalonse nko de o' soo.

⁴⁶ O wu nko nbono gi bo kanpe ne gi tansi gi bo ogyalon mo. O wu nmo genen mo, o kpaafe ilaa kamaase ibono o bo mo ne o kpaasoo genen ngyi nbono.

Asewu Gikpale

⁴⁷⁻⁴⁸ "Wurubuaare gewuragi do gekyena mo ge fo mo, ge laa wɔra fee genobono iken akedabo me kya too asewu mo. Asewu mo a kya keda iken kpei-kpei gikyo de me' biide amo-re iken mo lii gyan' gigengen so. Me lee iken mo mo, me kya kyee iken nyenyen lii idense do. Me kya kyu idense mo wɔra nkeebii do, ne me kya kyu inenyen mo, mo, kyu too fue.

⁴⁹ Fafaanan kee ne i laa wɔra owi obono gesinkpan so gekyena ge laa yela okara mo ne. Wurubuaare do isoo me laa baa kyee abono me bo ilaa nyenyen mo lee lii abono me kya gyi gesintin sa Wurubuaare mo do

⁵⁰ de me' kyu asa nyenyen mo kpaasoo ogya gin-gin do. Osulon de anebi giwe ne n bo nno."

⁵¹ Yesu gi da akpale ade sa momo genen mo, o taase momo yee, "Fe nu ilaa ibono ne toge feye faa pewu gese?" Me lee geno yee, "Een."

⁵² Yesu gi toge sa momo yee, "Nbara onmarasebo kamaase nyi Wurubuaare

agyebi dedaa ne o kii nye kase Wurubuaare gewuragi do akyenabi ilaa bola mo, o de fee geten wura obono o bo ilaa dedaa de ilaa poboro pewu mo-ilaa oyelaten mo. Nengyene i gye ilaa dedaa ilaa mo, o bo nno, ne i kii i gye ilaa poboro ilaa kee mo, o bo nno."

Yesu Gewi Awura Me Menj Soo Mo Gyi

⁵³ Yesu gi da genen akpale ade pewu ta mo, o koso lii nfono

⁵⁴ ne o kii kpe osowole obono so me bela mo mo. O nyiile asa ilaa momogikyangbon do. Mo-ilaa nyiilese mo i de asa mo geno, ne me san me kya taase abara yee, "Fone ne ode gi kpaanye genen olaako ginyi gide lii? Nne ne o wɔra ne o nye olon baare o kya wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono i kya de geno faa?"

⁵⁵ In gye kaafenta mo-bi mo ne? In gye mo-nyi ne n gye Mariya? Ne in gye Gyeemesi, de Gyosefo, de Simon de Gyudase momo-daa mo ne?

⁵⁶ In gye aye-re mo-pikiiana ne n te gere? Ne fone do ne o nye imo ide pewu lii daa?"

⁵⁷ Yesu menj gye isafo sa momo so mo, me kine me menj soo mo gyi. Ne Yesu gi toge sa momo yee, "Wurubuaare ikalan otogebo kya gyi ginsi geten kamaase, genen mo, mo gbaa-gbaa mo-gewi abee mo-geten do wole."

⁵⁸ Asa me menj soo mo gyi so mo, on kyu Wurubuaare olon wɔra amunale ilaa gbaa'gbaa nno gikyo.

14

¹ Genen nke nbono do mo, Wura Herode obono o kya kere Galeli gesinkpan so mo gi nu Yesu ilaa wɔrase so.

² O nu imo genen mo, o toge sa mo adega yee, "Gyon obono o naa kyena gyere asa Wurubuaare sagyere mo ne. O kyingi lii ibuni do daa so ne o nye Wurubuaare olon o kya wɔra ilaa gbaa'gbaa genen faa."

Genobono I Ba Ne Gyon Gi Nye Lewu Mo

³⁻⁴ Genobono i ba ne Gyon gi nye lewu mo ne n gye yee Wura Herode mo-tede Filipo gi dena okyii oko, me kya tere mo

yee Herodiyase, ne wura mo gi soḡe okyii mo kyu dena. Gyon gi nu genen mo, o toḡe sa Wura Herode yee ibono o soḡe motede mo-ka dena mo, in boran, in de okpa genen. O toḡe mo genen mo, wura mo gi yee me kpaa keda mo, ne me nminde mo kyu kpaa tii de obu.

⁵ Nkana wura mo gi laare o' yee me' mo mo. O kii o sele sakpii mo. I kya nyiile yee sakpii mo kya buu Gyon yee o gye Wurubuaare ikalan otogebo.

⁶ Geke gede mo Wura Herode kya gyi mo-geke korogese gesi. Mo-re monanboana me te me kya gyi geke bele mo mo, Herodiyase mo-bi obolonbu oko gi lii kyaa tala asa mo ansi. Mo-gekyaa mo ge wora Wura Herode obole gikyo.

⁷ Imoso o ka sa obolonbu mo yee, "Ilaa kamaase ibono fo kya laare mo, toḡe me, nan kyu sa fo. Nengyene fo taase me ne men nye sa fo mo, ne toro ntan."

⁸ Obolonbu mo gi lii kpaa taase mo-nyi, ne mo-nyi gi toḡe mo ilaa ibono i kaabore o' taase mo. Imoso obolonbu mo gi kii baa toḡe wura mo yee, "N kya laare Gyon obono o gyere asa Wurubuaare sagyere mo gimu tangalan do feye-ansi do gere."

⁹ Obolonbu mo gi taase genen mo, Wura Herode gisen do i nyida mo. O ti ka ntan abelense mo ansi do so mo, o kyule ne o toḡe mo-adega mo yee me' wora ilaa ibono obolonbu mo kya laare mo sa mo.

¹⁰ Imoso o sun ne me kpaa ten Gyon gimu nfono o tii de obu mo,

¹¹ ne me kyu gimu taga tangalan do kyu bara obolonbu mo, ne obolonbu mo gi kyu kperere mo-nyi.

¹² Gyon akasebo mo me nu genen mo, me kpaa kyu mo-gibuni mo kyu kpaa pule, ne me kpaa buu sa Yesu.

Yesu Gi Sa Sakpii Bele Agyudo Ne Me Gyi Kaabo

¹³ Yesu gi nu Gyon lewu mo so mo, o dii loo gikolii do ne o lii nfono o bo mo de o' kpe nfono asa men te mo. Asa sakyu me nu yee Yesu gi koso nfono mo, me naa de ayaa lii momo-isowole so de me' kpaa tu mo.

¹⁴ Yesu gi fo nfono o kya kpe mo, o baa lii gikolii mo do mo, o wu sakpii bele ti o

yele. O wu momo genen mo, momo-ilaa i wora mo ayen, ne o kye-kye abono me kya lo mo.

¹⁵ I wora gedode mo, mo-akasebo mo me kpaa toḡe sa mo yee, "Nfono a bo faa, i gye daa ife nsana, ne owi gi ta. Imoso lee sakpii mo okpa de me' naa kpe isowole ibono i sindi gere mo de me' kpaa nye agyudo soo gyi."

¹⁶ Yesu gi kisee toḡe sa momo yee, "In tiri yee me' kpe geteeko. Feye gbaa-gbaa fe' sa momo ilaa iko de me' gyi."

¹⁷ Me lee geno yee, "Aye ase gere a bo daa ibodobodo inun de iken inyo."

¹⁸ Yesu gi toḡe momo yee, "Fe' kyu imo bara me gere."

¹⁹ Me kyu kperere mo, ne Yesu gi toḡe sa sakpii mo yee me' kpelege kyena ife bonboli mo so. Me kyena mo, o puru ibodobodo inun de iken inyo mo ne o diire mo-ansi kere soso, o kyu afaala sa Wurubuaare, ne o gbaa gbaa ibodobodo mo do kyu sa mo-akasebo mo, ne momo, mo, me ye sa sakpii mo.

²⁰ Okamaase gi gyi kaabo, ne i kii san. Mo-akasebo mo me koola agyisan mo mo, a bola nkeebii gudu nnyo.

²¹ Anyen abono me saare asa abono me gyi agyudo mo gegyono ge laa wora fee anyen nwe ikue-inyo de saalaa. Akyii de nbii-lee gegyono gen to.

Yesu Gi Naa Nkyu So, I Men Muine Mo Loo

²² Imo gemara mo, Yesu gi yee mo-akasebo mo me dii loo gikolii do de me' gyangbara mo fara kpe gibenbe giko mo so de mo mo o' lee sakpii mo okpa de o' baa tu momo.

²³ Yesu gi lee momo-okpa ta ne i san mowole mo, o dii kpe gibii giko so o' kpaa dalaa. O sii nno mo-wole genen kaabore i bun.

²⁴ Genen owi obono mo mo-akasebo mo me ti pale gikolii mo kyon geta. Afuu a kya da nkyu mo so, ne i yee gikolii mo gi kya kyengben. Afuu mo a kya da a kya ba de momo ase so.

²⁵ I baa fo gibaadiike mo, Yesu naa nkyu mo so o kya kpe de mo-akasebo mo ase.

²⁶ Me wu mo o naa nkyu mo so o kya ba mo, i nmaa momo-gisen, me kya kpen

yee, "Obuni ne!" Ne i wɔra mɔmɔ gifuu, me san ma-a saawo.

²⁷ Ayaa abono so mɔ, Yesu gi tɔge sa ɔmɔ yee, "Fe' keda nyoro! Me Yesu ne. Feŋ sa fe' sele gifuu."

²⁸ Yesu gi tɔge sa ɔmɔ genen mɔ, Piita gi tɔge sa mɔ yee, "Me-wura, nengyene i gye fo mɔ, tɔge me kee de n' naa nkyu mɔ so baa tu fo."

²⁹ Yesu gi lee genɔ yee, "Naa ba." Nfono mɔ Piita gi lii gikolii mɔ do ɔ naa nkyu mɔ so ɔ kya kpe Yesu ase.

³⁰ O wu ibono afuu mɔ a kya da de ɔlon mɔ, i wɔra mɔ gifuu. Genen so mɔ, o yii gese ɔ kya muiine ɔ kya loo nkyu mɔ do. ɔ kya loo mɔ, ɔ saawo yee, "Me-wura, mɔlege me!"

³¹ Ayaa abono so mɔ, Yesu gi tengɛ mɔ-gibaa keda mɔ, ne ɔ taase mɔ yee, "Kere, gisɔgyi gibono fo bo sa me mɔ pewu ne? I wonɛ ne fo sɔɔ fo-nyoro akyɔɔle?"

³² Yesu mɔ-re Piita me baa dii loo gikolii mɔ do mɔ, nfono mɔ, afuu mɔ a taa gida yee.

³³ Mɔ-akasebo abono me bo gikolii mɔ do mɔ me nmii mɔ kyu buubuu sa mɔ ne me kya tɔge yee, "Gesintin, fo gye Wurubuaare mɔ-bi!"

Yesu Gi Kye Alobo Genesarete

³⁴ Me fara ɔbon bele mɔ genen mɔ, me lii gikolii mɔ do dii gyan' Genesarete gesinkpan so.

³⁵ Genesarete awura me wu Yesu bii mɔ, me yeege i nu gyan' genen gesinkpan gebono so pewu yee Yesu gi loo mɔmɔ ase. Me nu genen mɔ, me kyu mɔmɔ-asa abono me kya lo mɔ pewu bara mɔ.

³⁶ Me kole mɔ yee ɔ' yeege me' yii ba-a mɔ-gegbe ginɛbi. Ne gesintin mɔ, ɔkamaase ɔbono ɔ nye ne o yii mɔ-gegbe mɔ, mɔ-aloto a kya ta.

15

Ako Me Kya Penɛ Asa Yee Mɔmɔ-Nbara Gi Gye Wurubuaare-Lee

¹ Imɔ ide gemara mɔ, Farasii gikpen mɔ do asa ako de Gyuda awura nbara anmarasebo ako me lii Gyerusalem ba Yesu ase baa taase mɔ yee,

² "I wonɛ so ne fo-akasebo mɔ me kya kere ansi taa aye-itiibilaa mɔ giwɔra yeege daa? Imɔ ne n gye yee me laa gyi mɔ, meŋ kya foro mɔmɔ-abaa aye-itiibilaa aforobi de sei ɔŋ' sa ɔ' kyɔlese mɔmɔ-Wurubuaare ɔson."

³ Yesu gi lee genɔ sa ɔmɔ yee, "Ne feye mɔ de-e? I wonɛ so ne feye-itiibilaa so mɔ, fe kya kere ansi taa Wurubuaare nbara mɔ yeege daa?"

⁴ Wurubuaare gi yela nbara yee, 'Buu fo-se de fo-nyi.' Nko kee ne n gye yee, 'Fo ɔbono fo tɔge nno wɔra fo-nyi abee fo-se mɔ, me' mɔɔ fo.'

⁵ Feye Farasii awura de nbara anmarasebo mɔ bere, fe kya nyiile daa yee oko laa taale tɔge sa mɔ-nyi abee mɔ-se yee, 'Ilaa ibono n bo ne nkana nan kyu kpaa feye mɔ, nan lɔro imɔ yela sa Wurubuaare.' Nengyene ɔ nye tɔge genen mɔ, feye yee in baa i tiri yee ɔ baa buu mɔ-se de mɔ-nyi de ɔ' kpaa mɔmɔ.

⁶ Feye-anyamese itiibilaa ide so mɔ, fe kya nyaa Wurubuaare nbara mɔ yela nkan.

⁷ Fe bo gikereansi! Wurubuaare ɔkalan ɔbono Isaya gi nu tɔge mɔ i kyena de feye-ila wɔrase ide gesintin so.

⁸ "Isaya gi nu Wurubuaare gi tɔge yee, 'Ansi so ne me-asa ade me kya lee me-ginyen; Mɔmɔ-nwɔnsa do bere, me-re ɔmɔ an bo gesu.

⁹ Me kya son me daa ansi so giyan. I kya nyiile yee anyamese-lee nbara ne me de me kya penɛ me kya nyiile asa yee i gye me Wurubuaare-lee.' "

Nyamese Nwɔnsa Ne N Kya Kyɔlese Mɔ-Wurubuaare ɔson

¹⁰ Nfono ne Yesu gi tere sakpii ɔbono ɔ bo nfono mɔ ba mɔ ase, ne ɔ tɔge sa mɔmɔ yee, "Fe' yela giso de fe' nu gese yee,

¹¹ i meŋ gye ilaa ibono i kya loo nyamese genɔ do mɔ ne n kya kyɔlese mɔ-Wurubuaare ɔson. Ilaa ibono i kya lii nyamese genɔ do mɔ ne n kya kyɔlese mɔ-Wurubuaare ɔson."

¹² Nfono mɔ Yesu akasebo mɔ me tu sindi mɔ ne me taase mɔ yee, "Fo bii yee

ilaa ibono fo tɔge mɔ i loo Farasii awura mɔ?"

¹³ Yesu gi lɛɛ genɔ yɛɛ, "Farasii awura ilaa nyiilese mɔ i de fɛɛ iyii ibono i men gye me-se ɔbono ɔ bo soso mɔ ne n duu imɔ mɔ. ɔ laa kyigi imɔ pɛwu fue daa.

¹⁴ Genen so mɔ, fɛ' taa ɔmɔ yɛge! Me gye daa agyaatanbo abono me de mɔmɔ-nanboana agyaatanbo de iyii! Nengyene gyaatanbo laa keda mɔ-nanbo genen mɔ, mɔmɔ anyɔ me laa wolaa tɔrɔ ɔbɔ dɔ."

¹⁵ Nfono ne Piita yɛɛ, "Lɛɛ ilaa ibono fo tɔge sa sakpii mɔ gɛse sa aye."

¹⁶ Yesu gi lɛɛ genɔ taase mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, "Imɔso fɛye kee fɛye-nwɔnsa dɔ in ti bugi de fɛ' nu ilaa gɛse?"

¹⁷ Fɛ men nyi yɛɛ ilaa ibono i kya loo nyamese genɔ dɔ mɔ i kya kyon kpe mɔ-ɔtɔ dɔ de ɔ' kɔɔ fue?"

¹⁸ Ilaa ibono i kya lii fo-genɔ dɔ mɔ i kya lii daa fo-gɛwɔnsa dɔ. Imɔ ibono ne n kya kyɔlese nyamese Wurubuaare ɔson.

¹⁹ I kya nyiile yɛɛ nyamese kya sa gɛwɔnsa pɛi ne ɔ kya wɔra ilaa nyenyen fɛɛ ɔ kya mɔɔ isa, ɔ kya lii mɔ-ka abɛɛ mɔ-kuli gemara, ɔ kya laare ogyibara, ɔ kya yuuri, ɔ kya ten ɔko genɔ nbele dɔ, abɛɛ ɔ kya nyida asa.

²⁰ Genen ilaa idɛana ne n kya kyɔlese nyamese Wurubuaare ɔson. Nyamese gi gyi ne ɔn foro mɔ-abaa aye-itiibilaa aforobi mɔ, imɔ ibono i man taale kyɔlese mɔ-Wurubuaare ɔson."

Isafokyii Gi Sɔɔ Yesu Gyi

²¹ Yesu gi lii nno, ne ɔ kyon kpe gɛsinkpan gɛko so, gɛ sindi Taya de Sidon isowole.

²² ɔkyii ɔko tɛ nno, ɔ gye daa Keenakyii. O nu Yesu so. Imɔso ɔ naa ɔ kya kpe mɔ ase mɔ, ɔ kya kpen ɔ kya kole mɔ yɛɛ, "Me-wura, Deefidi ɔnaanabi, su me so! Ilaa nyenyen oduduu tɛ me-bi kyiiise so, i kya nyala mɔ gikyɔ!"

²³ ɔkyii mɔ gi kole Yesu genen mɔ, Yesu men tɔge mɔ sei-sei. Nfono mɔ, mɔ-akasebo mɔ me tu ba mɔ ase baa tɔge mɔ yɛɛ, "Gya ɔkyii mɔ. O buu aye ɔ kya wɔra olanba."

²⁴ Ne Yesu gi lɛɛ genɔ tɔge yɛɛ, "Wurubuaare gi sun me yɛɛ n' baa kpa daa

aye Isirale awura abono me de fɛɛ isande ibono i fue mɔ."

²⁵ ɔ tɔge genen mɔ, ɔkyii mɔ gi dabole kpa ɔmii Yesu ayaa dɔ kole mɔ yɛɛ, "Me-wura, kpa me!"

²⁶ Yesu gi tɔge sa mɔ yɛɛ, "In kaabore fɛɛ ɔko o' kyu nbii agyudɔ abono me laa gyi mɔ kyu too sa igyoono."

²⁷ Ne ɔkyii mɔ gi tɔge yɛɛ, "Me-wura, i gye gɛsintin bere. Imɔ, mɔ, igyoono gbaa kee me kya nye tɔɔse ibono mɔmɔ-wuraana me kya gyi ne i kya lii tɔrɔ lepe gikɔɔdɔ mɔ gyi."

²⁸ Nfono ne Yesu gi tɔge sa ɔkyii mɔ yɛɛ, "ɔkyii, gisɔgyi gibono fo bo sa me mɔ gi tansi gi nyaakyɔ! Ibono fo kole me mɔ, i' wɔra sa fo." Genen owi ɔbono dɔ mɔ, mɔ-bi mɔ gi nye mɔ-nyoro lii ilaa nyenyen oduduu mɔ abaa dɔ.

Yesu Gi Kye Asa Alɔtɔ Ne ɔ Sa Asa Sakyɔ Agyudɔ

²⁹ Yesu gi lii nno kpa naa Galeli ɔbon bele mɔ gigengen so. ɔ dii gyan' gibii giko so, ne ɔ kpelege kyena.

³⁰ ɔ kpelege kyena mɔ, sakpii bele ɔko gi ba mɔ ase. Me kyu alɔbo sakyɔ bara mɔ yɛɛ ɔ' kye, fɛɛ itegeseana, agyaatanbo, isintiribu, asa abono me lii adin, de abono me kya lɔ alɔbi kpei-kpei mɔ. Me kyu mɔmɔ baa yela Yesu ayaa dɔ, ne ɔ kye mɔmɔ.

³¹ Sakpii mɔ gi wu ibono agyaatanbo me kya wu ilaa, ɔtegeana me koso me kya naa, abono me lii adin mɔ me kii nye mɔmɔ-nyoro, ne imuumuu me kya tɔnge genen mɔ, i de mɔmɔ-genɔ gikyɔ, ne me yen Wurubuaare yɛɛ Wurubuaare ɔbono mɔmɔ Isirale awura me kya son mɔ ne n sa Yesu ɔlon ne ɔ kya kpa asa genen.

³² Imɔ ide gemara mɔ, Yesu gi tere mɔ-akasebo mɔ ba mɔ ase ne ɔ tɔge sa ɔmɔ yɛɛ, "Asa ade ilaa i bo me ayen. Nde nke nsa ne me bo me ase faa, men baa me bo sei de me' gyi. Men kya laare n' tɔge mɔmɔ yɛɛ me' naa kpe mɔmɔ-nwi yɛge me men nye sei gyi. Ne wɔra genen mɔ, me laa tɔrɔ agbale ɔkpa dɔ."

³³ Mɔ-akasebo mɔ me taase mɔ yɛɛ, "Fone dɔ ne a laa nye agyudɔ sa genyamesebi gɛde de me' gyi kaabo ife nsana gɛɛ?"

³⁴ Yesu gi taase mómó yée, “Ibodobodo ifoné ne fè bo?” Mè lée genó sa mó yée, “A bo ibodobodo sono de nkenbii kalése nko.”

³⁵ Nfono ne Yesu gi tóge sa asa abono pèwu mè buu ómó mó yée mè' kpelege kyena. Mè kpelege kyena gésinkpan mó,

³⁶ ó puru ibodobodo sono mó de iken mó, ó kyu afaala kyu sa Wurubuaare, ne ó gbaa gbaa imó dó kyu sa mó-akasebo mó yée mè' ye sa sakpii mó de mè' gyi. Ne mè sóó ye sa mómó.

³⁷ Mè ye genen mó, ókamaase gi nye gyi kaabo, ne i fo mómó kii san. Yesu akasebo mó mè koola agyisan mó mó, i bóla nkeebii sono.

³⁸ Anyen abono mè gyi genen agyudo abono mó gègyónó gè gye nwe ikue-inyó. Akyii de nbii-lée gègyónó gèj too.

³⁹ Asa mó mè gyi ta mó, Yesu gi lée mómó-ókpa, ne ó dii loo gikolii dó kyon kpe Magadan gésinkpan so.

16

Asa Ako Mè Kolé Yesu Yée

Ó' Wóra Ilaa Lènyiilese Lii Wurubuaare Dó

¹ Farasii de Saadusii akpen mó dó asa ako mè ba Yesu ase mè' baa kolé mó yée ó' wóra ilaa lènyiilese lii Wurubuaare dó sa mómó de mè' nye bii yée Wurubuaare ne n sa mó ólon óbono ó de mó. Mè kya kolé mó genen mó, mè kya daase mó mè kya keré daa.

² Yesu gi lée genó sa mómó yée, “Owi kya kpe ó' kpaa tóró ne ó pèere kó-ó mó, fè kya wu bii tóge yée, ‘Ókè owi laa lii.’

³ Genen kee ne gèdè gè kè ne fè wu nyangbon gi sin kiti-kiti-kiti mó, fè kya bii tóge yée, ‘Nde nyangbon laa da.’ Fè kya wu Wurubuaare awolé bii tóge yée ide ne nan wóra, ne gésintin i kya ba genen. I woné ne fèj kii fa-a bii keré nke nde dó lée ilaa dó de fè' bii ilaa ibono Wurubuaare kya lée ó kya nyiile feye mó?

⁴ Feye nde asa adé! Fè bo ilaa nyenyén ne fèj kya son Wurubuaare gésintin ókpa so! Genen so ne fè kpe fè kya laare fè' wu ilaa lènyiilese faa. Ilaa kolon guan-n ne Wurubuaare laa wóra sa feye de fè' wu. Genen ilaa ibono mó i laa wóra daa fèe

ibono i ba Gyoona so mó.” Yesu gi tóge genen mó, ó naa kyon taa mómó yége.

Bodobodo Gelin Gikpale

⁵ Yesu mó-re mó-akasebo mó mè kyon kpe gibenbé giko mó so mó, mó-akasebo mó mè nyingi yée mè tan bodobodo so.

⁶ Yesu gi tóge sa ómó yée, “Fè' keré fèye-nyoro so dódan. Farasii awura de Saadusii awura ilaa i de fèe gelin gebono gè kya yége bodobodo kya ñan mó.”

⁷ Yesu gi tóge sa mómó genen mó, mè kyu mè kya taase abara yée, “Ibono a menj de bodobodo mó so ne ó tóge aye genen faa abèe?”

⁸ Mè kya taase abara genen mó, Yesu gi ti bii ilaa ibono mè dare mó. Imóso ó taase mómó yée, “Mené n wóra ne fè kya tóge kyu lii bodobodo óbono fè menj de mó so? Gisóogyi gibono fè bo sa me mó pèwu ne?”

⁹ Fèj ti bii isa óbono n gye mó? Fè tan ibodobodo inun ibono ne gbaa-gbaa imó dó sa asa nwe ikue-inyó de saalaa ne mè gyi kpon mó so? Agyisan nkeebii nfoné ne fè koola mó?

¹⁰ Ne fè tan ibodobodo sono ibono ne gbaa-gbaa imó dó sa asa nwe ikue-inyó ne mè gyi kpon mó so? Agyisan nkeebii nfoné ne fè koola mó?

¹¹ Nkana i kaabore fè wolaa nu gèse yée inj gye bodobodo ilaa ne n' dare. N kya nyiile feye daa yée fè' keré fèye-nyoro so kyu lii Farasii de Saadusii awura mó so. Mómó-ilaa i de fèe gelin gebono gè kya yége bodobodo kya ñan mó.”

¹² Nfono mó, mó-akasebo mó mè nu gèse kon yée inj gye bodobodo ilaa ne ó dare. Ó dare daa Farasii awura de Saadusii awura mó ilaa nyiilese ibono i kya yelege i kya nyida ilaa mó.

Piita Gi Lée Tóge Isa Óbono Ónan Yesu Gye Mó

¹³ Yesu mó-re mó-akasebo mó mè kya laare mè' sindi Sèsariya-Filipayi ósowolé mó, ó taase mómó yée, “Asa ase mó, mené nyamese ónan ne me, anyamese pèwu mómó-daa mó, n gye daa?”

¹⁴ Ne mè lée genó yée, “Ako mè kya tóge yée fo gye Oloobu Gyón óbono ó naa kyena gyere asa Wurubuaare sagyere mó. Ako mó yée kuaa. Fo ne n gye Oloobu Ilaagya. Ne ako, mó, yée Wurubuaare

ikalan atogεbo iloobu mε dε oko fεε Gyεremaya abεε obanban oko ne n kyingi lii ibuni dε ba genen.”

¹⁵ Nfono ne Yesu gi kii taase mε-akasebo mε yεε, “Ne fεye mε de-e? Menε nyamese onan ne fε nyi yεε n' gye?”

¹⁶ Simon Piita gi lεε genε yεε, “Fo ne n gye obono Wurubuaare gi sun yεε fo' baa mεlegε mε-ade de mε' nye Wurubuaare ase gεkyena mε. Mε obono ε bo nno gεkpaa-gεkpaa mε mε-bi ne n gye fo.”

¹⁷ Nfono ne Yesu gi toge sa mε yεε, “Fo Simon, Gyoona mε-bi, fo gye omudensebo! I men gye nyamese ne n lεε ilaa ide nyiile fo. Me-se Wurubuaare obono ε bo soso mε ne n lεε nyiile fo genen.

¹⁸ N' buu sa fo yεε nan tere fo yεε Piita. (Piita gese ne n gye yεε gifole.) Fεε genεobono gifole gi laa taale yεge obu ε' wεra εlon mε, genen kee ne nengyene ne koola me-asonbo gikpen mε mε, genen gifole gide ne nan wεra mεmε-gεkpara. Ba-a lεwu gbaa man taale tii me-asonbo gikpen mε.

¹⁹ Nan yεge fo' kere Wurubuaare gεwuragyi dε akyenabi mε gebunono mε so; ilaa ibono fo man sa εkpa gεsinkpan so mε, Wurubuaare obono ε bo soso mε kee man sa εkpa, ne ibono fo sa εkpa gεsinkpan so mε, Wurubuaare obono ε bo soso mε kee gi sa εkpa.”

²⁰ Nfono ne Yesu gi ka sa mε-akasebo mε yεε men sa mε' toge sa εko-re oko yεε mε ne n gye obono Wurubuaare gi sun yεε ε' baa mεlegε mε-ade de mε' nye mε ase gεkyena mε.

Yesu Gi Toge Mε-Giwukyingi Mε So Ilaa

²¹ Lii nfono mε Yesu gi yii gese ε kya toge ε kya sa mε-akasebo mε yεε i gye ilaa ibono i laa ba yεε ε laa kpe Gyεrusalem de ε' kpaa wu εlaawuse kpei-kpei gikyo Gyuda awura asunbi alεεbo abelense de nbara anmarasebo mε de mεmε-abelense sense mε abaa dε. Asa me laa mεε mε. Mε mεε mε mε, imε gεke sase mε, ε laa kyingi lii ibuni dε.

²² Nfono mε Piita gi kyu Yesu lii nkan ne o yii gese ε kya gya mε yεε εn baa toge genen. ε toge mε yεε, “Me-wura,

Wurubuaare ε' kpare fue! I men sa i' ba fo so gεkaako!”

²³ Yesu gi kisee toge sa Piita yεε, “Naa me ase, ilaa nyenyen gεmu! Fo kya laare fo' nyida me-ilaa sa me. Fo-gεwεnsa gεn gyan' Wurubuaare gelaare so. Anyamese-lεε gelaare so ne fo-gεwεnsa gε gyan'.”

²⁴ Ne Yesu gi kisee toge sa mε-akasebo mε yεε, “Obono ε kya laare de ε' wεra me-εkasebo mε, kaase ε' kyu mε-nyoro fue me so de ε' kyule sεε awεrεfεε abono a laa tu mε me so mε abaa anyε, ba-a me laa da mε ananbi oyii so mεε me so mε, mε' da mε.

²⁵ I kya nyiile yεε fo obono fo kya korεse fo-nkpa fo kya yela fo-gibaa so mε, Wurubuaare ase gεkyena onan gε laa lii fo-gibaa. Ne fo obono mε, kyu lii me so ne fo-nkpa gi lii fo-gibaa mε, fo laa nye Wurubuaare ase gεkyena.

²⁶ Fo nyamese fo nye gεsinkpan gεde so ilaa kamaase pεwu, ne fo too fo-εkyenaten Wurubuaare ase mε fue mε, fo nyi yεε fo nye gεkyena ne? Menε ne fo laa kyu sa Wurubuaare de fo' kii nye εkyenaten mε ase?

²⁷ Fε' bii yεε me, anyamese pεwu mεmε-daa mε, nan kii ba gεsinkpan so mε, me-re Wurubuaare dε isεε ne nan ba. Me-se Wurubuaare nyisigyi ne nan kyu ba. Ne kii ba mε, nan kyu nyamese kamaase gεkyena dε ilaa wεrase kyu tεela mε.

²⁸ Gεsintin ne n' kya toge fεye faa, fεye abono fε yele gerεnaa faa fε man wu' ta pei de fε' lεε wu yεε me, anyamese pεwu mεmε-daa mε, n de me-gεwuragyi n kya kpelegε mii ba gεsinkpan so.”

17

Wurubuaare Gi Lεε Yesu Nyisigyi Nyiile Mε-Akasebo Asa' Ako

¹ Imε nke nsee gεmara mε, Yesu gi kyu Piita de Gyeemesi de Gyεn, Gyeemesi mε-tede, ne me dii kpe gibii bele giko so mεmε wole.

² Mε bo nno genen mε, Yesu nyoro gi kyεεge kii lεrε wεra εdan too, ne mε-ansi dε i kya nεlegi fεε owi. Mε-ngbε nbono o suu mε gi fuuli gi kya nεlegi faa nεla-nεla.

³ Mē baa kii kerē mō, iloobu inyo iko ne: Mosisi mō-rē Ilaagya. Mē ba Yesu aṣe, mōmō-rē mō mē yeḷe mē kya gyi nsingyi.

⁴ Mē yeḷe genen mō, Piita gi tōge sa Yesu yēe, “Me-wura, i wōra ɔdan yēe a bo gerēnaa. Nengyene fo kya laare mō, nan yii ipanpan isa' sa fēye: fo-lēe ɔko, Mosisi-lēe ɔko, de Ilaagya-lēe ɔko.”

⁵ Piita men ti taa tōge ta mō, gibunto ḡelegise giko gi baa bun mōmō so faa kpem, ne Wurubuaare gigyebi' gi lii gibunto mō dō tōge akasebo mō yēe, “Mēgisen dō obi ne n gye Yesu. ɔ kya gyi mēginsi. Fē' nu mō aṣe.”

⁶ Mō-akasebo mō mē nu gigyebi' mō genen mō, i tansi wōra mōmō gifuu, ne mē kpeleḡe dē kyu mōmō-ansi bun ḡesinkpan.

⁷ Nfono ne Yesu gi tu kpe mōmō aṣe, ne o yii mōmō, ne ɔ tōge sa mōmō yēe, “Fē' koso, fēḡ sa fē' sele gifuu.”

⁸ Mē diire mōmō-ansi kerē mō, men baa wu ɔko baa too de Yesu.

⁹ Mē kii kpeleḡe mē kya ba mō, Yesu gi da mōmō tii yēe, “Fēḡ sa fē' tōge ilaa ibono Wurubuaare gi lēe nyiile fēye faa sa ɔko nperē. Me, anyamese pēwu mōmō-daa mō ne wu' kii kyingi lii ibuni dō mō pei de fē' lōo gyi imō so ḡesingyi sa asa.”

¹⁰ Yesu akasebo mō mē tōge sa mō yēe, “Aye Gyuda awura nbara aḡmarasebo mō mē kya kyena tōge sa aye yēe Oloobu Ilaagya laa kii lii Wurubuaare dō ba pei ne ɔbono Wurubuaare laa sun de ɔ' baa gyi ḡewura mō Wurubuaare ade so mō ɔ' lōo ba. Ne fo ne n gye genen isa ɔbono mō, mēne n wōra so ne Ilaagya men wolaa ḡyangbara fo ba?”

¹¹ Yesu gi tōge sa ɔmō yēe, “I gye ḡesintin yēe i kaabore Ilaagya ɔ' ḡyangbara ba de ɔ' baa lōo ilaa kamaase yela pei de n' lōo ba.

¹² N' buu sa fēye yēe Ilaagya gi ti wolaa kii ba ne Gyuda awura mē men bii mō. Mē wōra mō ḡenɔɔbono mē kya laare mō. Genen kee ne me, anyamese pēwu mōmō-daa mō, nan wu awōrɔfɔo mōmō-abaa dō ne.”

¹³ Yesu gi tōge sa mō-akasebo mō genen mō, ide kon mē bii yēe Gyōn ɔbono ɔ

gyere asa Wurubuaare sagyere mō ne ɔ dare genen.

Yesu Gi Kosore Ilaa Nyenyen Oduduu Gēbii Gēko So

¹⁴ Mē kii kpaa tu sakpii mō mō, ɔnyen ɔko gi ba Yesu aṣe, ne ɔ ḡmii mō-ansi dō kole mō

¹⁵ yēe, “ɔbelense, su me-bi baare so sa me. ɔ kya lōo gilō tōrōse, ɔ kya yiyēe gikyo. I kya taale kuu mō too ɔgya dō, nke nko mō, nkyu dō.

¹⁶ Nē kyu mō bara fo-akasebo mō mō, mē men taale kye mō.”

¹⁷ Yesu gi nu genen mō, ɔ tōge yēe, “O! Fēye nke nde dō asa! Fēḡ kya sōo Wurubuaare gyi. Fē bo ḡenɔbiide! Nke nfone ne nan kyena fēye aṣe, n kpe mi-i nye gisen mi-i sa fēye daa? Fē' kyu ḡebii mō bara me gerēnaa.”

¹⁸ Nfono mō Yesu gi tōge sa ilaa nyenyen oduduu ibono i te ḡebii mō so ne ḡe kya lōo gilō tōrōse mō yēe i' koso ḡebii mō so ɔ kerē imō faa. Ayaa abono so mō, ilaa nyenyen oduduu mō i koso ḡebii mō so, ne ḡebii mō gilō mō gi ta.

¹⁹ Imō ḡemara mō, mō-akasebo mō mē baa taase Yesu mōmō-wole yēe, “I wone so ne aye bere a men taale gya ilaa nyenyen oduduu mō koso ḡebii mō so daa?”

²⁰ Yesu gi lēe ḡenɔ sa ɔmō yēe, “ḡisɔogyi gibono fē bo sa Wurubuaare mō ḡiḡ fo ilaa iko so daa ne n yeḡe ne i ba genen. ḡesintin ne n kya tōge fēye faa, nkana fēye-ḡisɔogyi mō gi dabole gi kerē pii fēe Maasade giponfe gibi ḡbaa mō, fē laa taale tōge sa genen gibii gibono fē kya wu faa yēe, ‘Koso ḡere kpe faanaa.’ ḡesintin mō gi laa koso. Sei men don fēye-giwōra. [

²¹ Imō-rē imō genen mō, pei ne fē laa taale kosore ilaa nyenyen oduduu ide ɔnan mō, i tiri ḡenɔ ḡminde de ndalaa.]”

Yesu Gi Kii Tōge Mō-Giwukyingi Mō So Ilaa

²² Yesu mō-rē mō-akasebo mō mē naa de Galeli mō, Yesu gi tōge sa ɔmō yēe, “Ako mē laa kyu me, anyamese pēwu mōmō-daa mō, wōra asa abaa dō

²³ de mē' mōo me. Mē mōo me mō, imō ḡeke sase mō, nan kyingi lii ibuni dō.”

Akasebo mɔ mɛ nu genen mɔ, mɔmɔ-asen dɔ i tansi wɔra mɔmɔ ayen gikyo.

Yesu Gi Tɔge Wurubuaare ɔson Obu Mɔ Too-Too So Ilaa

²⁴ Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ kpe Kapɛɛniyon mɔ, Wurubuaare ɔson obu mɔ too-too asɔbo ako mɛ ba Piita ase, ne mɛ taase mɔ yɛɛ, “Feye-ɔbelense kya too Wurubuaare ɔson obu mɔ too-too ne?”

²⁵ Piita gi lɛɛ genɔ sa mɔmɔ yɛɛ, “En, ɔ kya too.” Piita gi loo geten dɔ mɔ, Yesu ne n daa gikyu too-too mɔ ilaa kyu tu mɔ. ɔ taase Simon Piita yɛɛ, “Simon, fo ase mɔ, nengyene wura gi bara gesinkpan so too-too sa asafo abɛɛ fɛɛ mɛ' dɔɔ de mɛ' ye ne gemɔ so too-too gi ba mɔ, i kaabore nten abi kee mɛ' too genen too-too mɔ?”

²⁶ Piita gi lɛɛ genɔ yɛɛ, “Kuaa.” Ne Yesu yɛɛ, “I gye gesintin. Nten abi mɔ bere men bo too-too ɔbono dɔ. Imɔso me kee men bo me-se Wurubuaare ɔson obu mɔ too-too mɔ gitoo dɔ.

²⁷ Imɔ-rɛ imɔ genen mɔ, aɲ kya laare a' wɔra too-too asɔbo mɔ ginyadon. Imɔso kpe ɔbon mɔ dɔ kpaa too daaruwa. ɔken ɔbono fo laa daa gilɛɛ mɔ, kere mɔ-genɔ dɔ, fo laa wu aterenbi gibi. Lɛɛ gimɔ de fo' kyu kpaa too me-rɛ fo-lɛɛ.”

18

Nbii Ilaa I Tiri Wurubuaare

¹ Genen owi ɔbono dɔ mɔ, Yesu akasebo mɔ mɛ ba mɔ ase baa taase mɔ yɛɛ, “Wurubuaare gewuragyi dɔ akyenabi mɔ dɔ mɔ, anɛ ne n don mɔ-nanbo?”

² Nfono mɔ Yesu gi tere gebii geko ba mɔ ase ne o kyu gemɔ yeɛ mɔmɔ-ansi dɔ.

³ ɔ tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, “Gesintin ne n' kya tɔge fɛye faa, nengyene fɛ maɲ kyɛɛge wɔra fɛye-nyoro fɛɛ nbii mɔ, fɛ maɲ nye Wurubuaare gewuragyi dɔ akyenabi mɔ kpa-a.

⁴ Imɔso fo ɔbono fo bara fo-nyoro gese wɔra fɛɛ genen gebii gedɛ mɔ, fo ne nan don fo-nanboana Wurubuaare gewuragyi dɔ akyenabi mɔ dɔ.

⁵ Nengyene me so ne fo ɔko fo sɔɔ gebii fɛɛ gedɛ ɔnan abaa anyɔ mɔ, me ne fo sɔɔ genen.

⁶ “ɔbono, mɔ, ɔ laa yɛge apiipii abono mɛ sɔɔ me gyi mɔ dɔ ɔko gisɔɔgyi gi' koso me so mɔ, nengyene fɛɛ mɛ kyu gibui bele ɲminde kyaga de kaase ɔbono gibɔ ne mɛ too mɔ wɔra apoo dɔ mɔ, i tɛɛ i bɔ.

⁷ Ilaa ibono i kya yɛge asa gisɔɔgyi gi' koso me so mɔ i nyaakyo gesinkpan so, imɔso gesinkpan so asa, mɔmɔ laako! I wɔra nne mɔ, genen ilaa ibonoana i laa ba. ɔbono ɔ laa yɛge i' ba genen mɔ bere, mɔ laako!

⁸ Nengyene fo-gibaa abɛɛ fo-giyaa gi kya yɛge fo-gisɔɔgyi gi' koso me so mɔ, kebi gimɔ fue! I boran yɛɛ fo-nyoro getɛko i lii giden de fo' nye kyena Wurubuaare ase don ibono Wurubuaare laa kyu fo-rɛ fo-abaa anyɔ de fo-ayaa anyɔ too wɔra ɔgya ɔbono ɔɲ kya wu' gekaako mɔ dɔ mɔ.

⁹ Ne fɛɛ fo-ginsi ne n kya yɛge fo-gisɔɔgyi gi' koso me so mɔ, loɲedɛ gimɔ lɛɛ fue! I boran yɛɛ fo' kyu ginsi kolon kpaa kyena Wurubuaare ase don ibono Wurubuaare laa kyu fo-rɛ fo-ansi anyɔ too wɔra ɔgya ɔbono dɔ ɔ kya biide ilaa nyenyen awɔrabo giso mɔ.

¹⁰ “Fɛ' kere fɛye-nyoro so dɔɔdan de feɲ sa fe' tɔge yɛɛ apiipii ade dɔ ɔko men gye sei. N kya tɔge mi-i sa fɛye yɛɛ Wurubuaare dɔ isɔɔ ibono mɛ kya kere mɔmɔ so mɔ mɛ kya wu me-se Wurubuaare ɔbono ɔ bo soso mɔ owi kamaase. [

¹¹ Me, anyamese pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, ne ba gesinkpan so de n' baa mɔɲegɛ abono mɛ fue Wurubuaare ɔkpa mɔ de mɔmɔ-rɛ Wurubuaare nsana i' nye lɔrɔ.]”

Sande Fuese Gikpals

¹² Nfono mɔ Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, “N' taase fɛye ilaa iko. Nengyene nyamese bo isande ikue-inun ne ɔkolon gi fue mɔ, ɔ maɲ taa asense mɔ yɛge abii dɔ nfono mɛ kya gyi mɔ de ɔ' kpaa laare ɔbono ɔ fue mɔ?”

¹³ Gesintin, ɔ laa laare sandɛ mɔ kpaa wu mɔ. O wu mɔ mɔ, i laa wɔra mɔ ɔkon gikyo kyɔde don isande ikue-inan de saalaa isande sango mɔ me san mɔ.

¹⁴ Genen kee ne fɛye-se Wurubuaare de ne. In gye mɔ-gelaare yɛɛ apiipii ade dɔ ɔko ɔ' fue Wurubuaare ɔkpa mɔ de

mɔ-ɔkyenaten Wurubuaare ase ɔ' lii mɔ-gibaa.

Genɔɔbono Fo Laa Lɔrɔ Fo-re Fo-Nanbo Yesu Sonbo Nsana

¹⁵ “Nengyene fo-nanbo ɔbono ɔ sɔɔ me gyi mɔ gi wɔra fo ilaa nyenyen mɔ, kpe mɔ ase de fo' kpaa tɔge mɔ ilaa nyenyen ibono ɔ wɔra fo mɔ fo-re mɔ wolɛ. Nengyene o nu fo gese mɔ, fo-re mɔ nsana i lɔrɔ ne.

¹⁶ Ne fɛɛ ɔ menɔ nu fo gese mɔ, laare me-sonbo ɔko abɛɛ anyɔ bɔla de fo-nyoro de fɛye pɛwu fo' kpe mɔ ase. I lii fɛɛ Wurubuaare agyebi dɔ mɔ i tɔge yɛɛ pɛi ne fɛ laa bun isa gipueɛ yɛɛ ɔ wɔra

ilaa nyenyen mɔ,
i kaabore i' nye asa anyɔ abɛɛ asa'
abono mɛ kyule

yɛɛ ɔ wɔra genen ilaa nyenyen ibono gesintin.

¹⁷ Nengyene ɔ menɔ nu mɔmɔ kee gese mɔ, kyu genen ilaa ibono kyu kpaa too me-asonbo gikpen mɔ ansi dɔ. Ne fɛɛ ɔ menɔ nu me-asonbo gikpen mɔ gese kee mɔ, fɛ' kyu mɔ fɛɛ ɔ gye daa abono menɔ kya son Wurubuaare mɔ dɔ ɔko abɛɛ ilaa nyenyen awɔrabo mɔ dɔ ɔko.

¹⁸ “Gesintin ne n' kya tɔge fɛye faa, ilaa ibono fɛɛ sa ɔkpa gesinkpan so mɔ, Wurubuaare ɔbono ɔ bo soso mɔ kee man sa ɔkpa; ne ibono fɛ sa ɔkpa gesinkpan so mɔ, Wurubuaare ɔbono ɔ bo soso mɔ kee gi sa ɔkpa.

¹⁹ N' kii tɔge sa fɛye yɛɛ nengyene fɛye dɔ anyamese anyɔ fɛ wɔra genɔ dalaa kole me-se Wurubuaare ɔbono ɔ bo soso mɔ ilaa iko mɔ, ɔ laa wɔra imɔ sa fɛye.

²⁰ Fɛ' nu yɛɛ nfono asa anyɔ abɛɛ asa' mɛ gyan' me-ginyen dɔ mɔ, n bo mɔmɔ ase.”

Dega ɔbono ɔɔ Bo Gitolon Mɔ Gikpale

²¹ Nfono mɔ Piita gi ba Yesu ase baa taase mɔ yɛɛ, “Me-wura, gikpado gifone ne fɛɛ me-nanbo gi wɔra me ilaa nyenyen ne i kaabore n' kyu kyɛɛ mɔ? Gikpado sono abɛ-ɛ?”

²² Yesu yɛɛ, “Kuaa, i menɔ gye gikpado sono wolɛ. N' tɔge sa fo yɛɛ ikue-isa de saalaa genen-n gikpado sono.

²³ “Imɔso fɛ' nu. Wurubuaare gɛwurgyi dɔ akyenabi mɔ a de fɛɛ

gikpale gibono nan da faa. Owi ɔko dɔ mɔ, wura ɔko gi kyena. ɔ bo adegɔ. Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, ɔ sa gɛwɔnsa yɛɛ ɔ laa tere mɔ-adege mɔ de mɛ' baa buu-buu akɔ abono mɛ de mɔ mɔ sa mɔ.

²⁴ ɔ tere mɔmɔ ɔko ɔko. Dega gyang-barase ɔbono ɔ ba mɔ de mɔ gikɔ ibono i tansi i gye gikɔ belɛ. Nengyene fo buu-buu aterebi mɔ mɔ, fo man bii amɔ-gegyɔnɔ.

²⁵ ɔ taase mɔ mɔ, ɔ menɔ nye de ɔ' ka. Imɔso wura mɔ yɛɛ mɛ' keda mɔ-re mɔ-ka de mɔ-biana, de mɛ' kpaa kyu mɔ-atɔ abono ɔ bo mɔ pɛwu dabɔle kyu kpaa fɛ de mɛ' kyu baa ka mɔ gikɔ mɔ.

²⁶ Nfono ne dega mɔ gi kpelege nmii wura mɔ ansi dɔ kole mɔ yɛɛ, ‘Nye gisen sa me. I wɔra mɔ, nan baa ka fo.’

²⁷ Wura mɔ gi nu genen mɔ, i wɔra mɔ ayen, ne o kyu gikɔ mɔ pɛwu kyu kyɛɛ mɔ. Ne ɔ sa mɔ ɔkpa yɛɛ ɔ' naa.

²⁸ “Dega mɔ gi kpe lii mɔ-wura mɔ ase mɔ, ɔ kpaa gyangara mɔ-nanbo dega ɔko. Mɔ-nanbo ɔbono de mɔ gikɔ kee. Gikɔ gibono ɔ de mɔ mɔ gi laa wɔra fɛɛ aterebi abono ɔnan gesun ɔwɔrabo laa nye ibose isa' dɔ mɔ. Genen gikɔ mɔ so mɔ, ɔ kpe wu mɔ mɔ, ɔ too keda mɔ. Ne ɔ nmere mɔ-gibɔ dɔ yɛɛ ɔ' ka mɔ-gikɔ mɔ.

²⁹ Mɔ-nanbo mɔ, mɔ, gi kpelege nmii mɔ-ayaa dɔ kole mɔ yɛɛ, ‘Nye gisen sa me. I wɔra mɔ, nan baa ka fo.’

³⁰ On kyule, ne ɔ yege mɛ keda mɔ kpaa tii de obu. Nengyene ɔ' ka gikɔ mɔ mɔ, pɛi de mɛ' lɔɔ tigi mɔ.

³¹ “Mɔ-nanboana adegɔ mɛ nu genɔɔbono dega mɔ gi kyu wɔra mɔ-nanbo mɔ mɔ, i menɔ wɔra mɔmɔ ɔkon, ne mɛ kpaa buu sa mɔmɔ-wura mɔ.

³² Wura mɔ gi nu genen mɔ, ɔ yege mɛ kpaa tere mɔ ba mɔ ase. ɔ kpe da de ginsi wu mɔ mɔ, ɔ taase mɔ yɛɛ, ‘ɔnyen, genen ne fo de ne? Fo de me gikɔ belɛ ne fo kole me mɔ, menɔ kyu kyɛɛ fo?’

³³ Fo menɔ nyi yɛɛ i kaabore fo' su fo-nanbo so fɛɛ genɔɔbono ne su fo so mɔ?’

³⁴ Ilaa ibono dega mɔ gi kyu wɔra mɔ-nanbo mɔ i kyu wura mɔ ginyadon gikyɔ. Imɔso ɔ yege mɛ keda mɔ kpaa tii de obu de mɛ' kii biide mɔ-giso bɔla kpaa fo owi ɔbono ɔkara ɔ laa ka gikɔ mɔ pɛwu mɔ.”

³⁵ Yesu gi lɛɛ gikpale mɔ gɛsɛ yɛɛ, “Genen kee ne Wurubuaare gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ a dɛ ne. Fo ɔbono fonanbo laa wɔra fo ilaa nyenyɛn ne fo man kyu kyɛɛ mɔ lii fo-gisen dɔ mɔ, mɛ-sɛ Wurubuaare ɔbono ɔ bo soso mɔ laa wɔra fo fɛɛ genɔɔbono wura mɔ gi wɔra mɔ-dega ɔbono on su mɔ-nanbo so mɔ.”

19

Yesu Gi Tɔge ɔkyii Gikine Ilaa

¹ Yesu gi tɔge ilaa idɛ ta mɔ, ɔ lii Galeli nfono kyon kpe ɔbon Gyɔɔdan gibenbe giko so Gyudiya gɛsinkpan so.

² Sakpii bele gi buu mɔ. Mɛ loo nno mɔ, ɔ kyɛ kyɛ abono mɛ kya lɔ mɔ.

³ Farasii gikpen dɔ awura ako mɛ ba mɔ asɛ de mɛ' baa soo mɔ idoo kerɛ. Genen so mɔ mɛ taase mɔ yɛɛ, “Imɔso aye-nbara gi kya nyiile yɛɛ nyamese laa taale yele ilaa kamaase ibono ɔ kya laare mɔ so kine mɔ-ka?”

⁴ Yesu gi lɛɛ genɔ taase ɔmɔ yɛɛ, “Fɛ mɛn ti kale Wurubuaare agyɛbi kyu lii imɔ so do-o? Mɔ-agyɛbi mɔ a kya nyiile yɛɛ lii ko-o gɛsɛ de gɛsɛ mɔ, Wurubuaare gi lɛɛ ɔnyen oyuduu de ɔkyii oyuduu.

⁵ Wurubuaare gi tɔge nfono yɛɛ, ‘Imɔ idɛ so mɔ, ɔnyen laa taa mɔ-sɛ de mɔ-nyi yɛgɛ de o' kyu mɔ-nyoro mada de mɔ-ka de mɔmɔ asa anyɔ mɛ' bingiri nyamese kolon.’

⁶ Imɔso ɔnyen mɔ-rɛ mɔ-ka mɛn baa mɛ gye asa anyɔ, mɛ bingiri nyamese kolon. Ibono Wurubuaare ne n kyu mɔmɔ daboɛ wɔra nyamese kolon faa mɔ, ɔko ɔn sa ɔ' barage mɔmɔ dɔ.”

⁷ Farasii awura mɔ mɛ kii taase Yesu yɛɛ, “Genen berɛ mɔ, menɛ ne n wɔra so ne Mosisi gi yela nbara yɛɛ nengyene ɔnyen laa kine mɔ-ka mɔ, ɔ' sa mɔ gikine ɔwole de ɔ' lɛɛ mɔ-ɔkpa mɔ daa?”

⁸ Yesu gi lɛɛ genɔ sa ɔmɔ yɛɛ, “Fɛye-aso dɔ i kɔrɔ ifuu so daa ne Mosisi gi sa fɛye ɔkpa de fɛ' kine fɛye-kaana genen. Nkana lii gɛsɛ de gɛsɛ mɔ, i mɛn dɛ genen.

⁹ N' buu sa fɛye yɛɛ nengyene i mɛn gye yɛɛ fo-ka gi lii fo-gɛmara so ne fo kine mɔ kpaa kyu ɔkyii pobɔrɔ mɔ, fo tɔrɔ Wurubuaare glaare adenabi nbara. ɔ

kya kyu imɔ yɛɛ ɔko mɔ-ka ne fo laare genen.”

¹⁰ Yesu gi tɔge genen mɔ, mɔ-akasebo mɔ mɛ tɔge sa mɔ yɛɛ, “Nengyene fafaanan ne gedena ilaa i dɛ berɛ mɔ, nyamese man tɛsɛ dena mɔ, nkana i boran.”

¹¹ Yesu gi lɛɛ genɔ sa mɔmɔ yɛɛ, “Gi-maadena mɔ in gye nyamese kamaase ne nan taale kyena, genen mɔ, abono Wurubuaare gi kyu sa mɔmɔ mɔ wole.

¹² I kya nyiile yɛɛ i bo ilaa kpei-kpei ibono so anyen ako mɛn kya dena mɔ. Ako berɛ, i koroge ɔmɔ de genen daa. Ako mɔ, mɔ, mɔmɔ-nanboana anyamese ne n kya keda mɔmɔ lɛɛ awɔrɛbi. Ako, mɔ, mɛn kya dena mɔ, mɛ kya laare mɛ' nye nyoro kpaa asa de mɛ' nye Wurubuaare gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ. ɔbono ɔ laa taale wɔra genen mɔ, ɔ' wɔra.”

Yesu Gi Sɔɔ Npii Buru-buru Abaa Anyɔ

¹³ Owi ɔko dɔ mɔ, asa ako mɛ dɛ nbii ma-a bara Yesu yɛɛ o' kyu mɔ-abaa gyan' mɔmɔ so de ɔ' dalaa sa mɔmɔ. Mɔ-akasebo mɔ, mɔ, mɛ kya gya mɔmɔ yɛɛ mɛ' kiiri nbii mɔ.

¹⁴ Yesu gi wu genen mɔ, ɔ tɔge sa mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, “Fɛ' yɛgɛ nbii mɔ mɛ' ba me asɛ; fɛn' baa tii mɔmɔ-ɔkpa. Abono mɛ dɛ fɛɛ genen nbii ndɛana ɔnan mɔ ne nan nye Wurubuaare gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ.”

¹⁵ Ne o kyu mɔ-abaa gyan' nbii mɔ so, ne ɔ naa lii nno kyon.

Anɛ Ne Nan Nye ɔkyenaten Wurubuaare Gɛwuragyi Dɔ?

¹⁶ Owi ɔko dɔ mɔ, ɔnyen ɔko gi ba Yesu asɛ baa taase mɔ yɛɛ, “ɔbelɛnsɛ, menɛ ilaa densɛ ne nan wɔra de n' nye Wurubuaare asɛ gɛkyena gɛkpaa?”

¹⁷ Yesu gi kisee taase mɔ yɛɛ, “Fo kya taase me kyu lii ilaa densɛ so faa mɔ, fo mɛn nyi yɛɛ Wurubuaare wole ne n gye nyamese densɛ? Nengyene fo kya laare fo' nye ɔkyenaten Wurubuaare asɛ mɔ, gyi mɔ-nbara mɔ so.”

¹⁸ Ne ɔnyen mɔ gi taase Yesu yɛɛ, “Nbara nmɔ?” Yesu gi lɛɛ genɔ yɛɛ, “Gɛn sa fo' mɔ isa, gɛn' lii fo-ka abɛɛ fo-kuli

gemara, gen' yuuri, gen' ten oko geno nbele do.

¹⁹ Buu fo-se de fo-nyi de fo' laare fonanbo fee fo-nyoro."

²⁰ Onyen mo gi lee geno sa Yesu yee, "N ti n kya gyi genen nbara nde pewu so. Menε ne n kii san me?"

²¹ Yesu gi toge sa mo yee, "Nengyene fo kya laare fo ta gudu bere mo, naa kpaafε fo-ilaa ibono fo bo mo pewu de fo' kyu aterenbi mo kyu ye sa ayenbo. Fo wora genen mo, fo laa nye nteela Wurubuaare do, de fo' san naa baa buu me wora meokasebo."

²² Onyen mo gi nu genen mo, mo-gisen do i nyida mo, ne o naa kyon. I kya nyiile yee o tansi o bo ato gikyo. O kere mo, o man taale wora genen.

²³ Nfono mo Yesu gi toge sa mo-akasebo mo yee, "N' toge feye gesintin yee i tansi i bo lon sa aterenbi awura de me' nye okyenaten Wurubuaare gewuragi do.

²⁴ N' kii toge sa feye yee pei de aterenbi wura o' nye okyenaten Wurubuaare gewuragi do mo, i laa wora olon sa mo don genobono gekpatitii ge laa loo obaato obo do lii mo."

²⁵ Yesu akasebo mo me nu imo ide mo, i tansi de omo-geno, ne me san taase yee, "Genen bere mo, anε kaase ne nan nye Wurubuaare ase gekyena ne?"

²⁶ Yesu gi kere momo faa yiridididi ne o lee geno yee, "Imo ide i don nyamese giwora; Wurubuaare bere, sei menj fo mo-giwora."

²⁷ Nfono mo Piita gi taase mo yee, "Aye, mo, ibono a taa gesinkpan so ilaa kamaase yegε ne a naa a buu fo faa mo, nne ne?"

²⁸ Yesu gi toge sa mo-akasebo mo yee, "Gesintin ne n' kya toge mi-i sa feye faa, geakaako mo, Wurubuaare laa lee gekyena poboro. Genen abere abono mo, me, anyamese pewu momo-daa mo, nan kyena me-nyisigyige gyapaa so n kya gyi gewura. Feye abono, mo, fe gye me-akasebo gudu anyo mo kee fe laa kyena ngyapaa so fe kya gyi gewura Isirale nten gudu nnyo mo so fe kya gyi momo-nbele fa-a sa momo.

²⁹ Ne nyamese kamaase obono o taa mo-geten yegε abee mo-se, abee mo-nyi, abee mo-daana, abee mo-tedeana, abee mo-pikiiana, abee mo-biana abee monsinkpan yegε me so mo, kaase laa nye imo-onan gikpado ikue-inun de o' kii nye kyena Wurubuaare ase gekpaa-gekpa."

³⁰ Ne Yesu gi kii toge yee, "Genen gekyena poboro gebono do mo abono me gye abelense gesinkpan so ilaa do mo ako me laa kpaabingiri nbii, ne abono me gye nbii gese gere ilaa do mo ako, mo, me laa kpaawora abelense."

20

Gesun Aworabo Gikpale

¹ Yesu gi toge yee, "Genobono asa me laa nye nteela Wurubuaare gewuragi mo do mo i laa wora fee gikpale gibono nan baa da faa. Geten wura oko ne n kyena. O bo gifole giko ndoo. Geke gede mo, o kyingi nyenyenge fu-u kpaalaare gesun aworabo de me' kpaawora gesun mondoo do sa mo de o' ka omo giko.

² Mo-re gesun aworabo mo me gyi gigya, ne o kyule yee o laa ka omo genobono me kya ka geke toloowi-lee giko mo, ne o yegε me kyon ndoo mo do.

³ Owi gi dii mo, o kpe oyiido, ne o kpaawu anyen banban ako me te menj kya wora sei.

⁴ O wu momo genen mo, o toge sa momo yee, 'Feye kee fe' baa kyon kpaawora gesun sa me me-ndoo do de n' ka feye giko genobono i laa kyena sa me-re feye mo.'

⁵ Gesintin mo, asa mo me kpe. Owi gi kyena nten nsana mo, o kii kpaanyε ako ne me kpe. Owi gi gbaa mo, o kii kpaanyε abanban, ne me kpe.

⁶ I san nmaraa de owi o' toro mo, o kii kpe oyiido kpaawu anyen ako me te giyan menj kya wora sei. Ne o taase omo yee, 'Menε n wora ne fe kya waala geke mumuli, fe menj kya wora sei?'

⁷ Me lee geno sa mo yee, 'A menj nye oko de o' baa sa aye gesun de a' wora de o' ka aye giko.' Ne ndoo wura mo yee, 'To, feye kee fe' kii baa kyon kpe me-ndoo do.'

⁸ "Owi gi ta mo, ndoo wura mo gi toge obono o kya kere mo-ndoo mo so o kya

sa mɔ mɔ yɛɛ, 'Tere gɛsun awɔrabo mɔ de fo' ka mɔmɔ giko. Ka lii abono mɛ ba gɛmara gɛmara mɔ, de fo' kyu kpaa loge de abono mɛ daa gikpe ndɔɔ mɔ dɔ mɔ.'

⁹ ɔ ka abono mɛ kpe ndɔɔ mɔ dɔ owi kya laare ɔ' tɔrɔ mɔ, mɔmɔ ɔkamaase gi nye aterebi abono mɛ kya ka gɛke toloowi giko mɔ.

¹⁰ I tu abono mɛ daa gikpe ndɔɔ mɔ dɔ mɔ, mɛ nyi yɛɛ mɔmɔ bere mɛ laa nye aterebi don abono men kpe belen mɔ. Imɔ genen mɔ, mɔmɔ kee mɛ nye daa genɔɔbono mɛ kya ka gɛke toloowi-lɛ giko mɔ.

¹¹ Mɛ sɔɔ mɔmɔ-aterebi kale mɔ, mɛ yii gɛsɛ mɛ kya logede de ndɔɔ wura mɔ yɛɛ,

¹² 'Asa abono mɛ ba gɛmara gɛmara mɔ men wɔra gɛsun keɛla iko. Aye, mɔ, a yele owi keɛle so wɔra gɛsun toloowi mɔ, fo kya ka aye-re ɔmɔ pɛwu giko kyɛɛ-kyɛɛ?'

¹³ "Ndɔɔ wura mɔ gi lɛɛ genɔ sa mɔmɔ dɔ ɔko yɛɛ, 'Onyen, men kudi fo gyi. Me-re fo aɲ tɔge kyule daa yɛɛ gɛke giko ne nan ka fo?'

¹⁴ Imɔso kyu fo-aterebi de fo' naa fo kya kpe. N kya laare de n' ka ɔkamaase ɔbono nɛ nye gɛmara gɛmara mɔ kee giko fɛɛ fo-lɛɛ mɔ ɔnan.

¹⁵ Men bo ɔkpa de n' kyu me-aterebi kyu wɔra ilaa ibono n kya laare mɔ? Abɛɛ fo wu me-gidense gibono nɛ wɔra mɔ, i kya loo fo daa? "

¹⁶ Yesu gi da gikpalɛ gide ta mɔ, ɔ lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, "Genen ne i laa wɔra ne. Owi ɔbono asa mɛ laa nye ntɛɛla Wurubuaare gɛwuragi mɔ dɔ mɔ, abono mɛ gye nbii gɛsinkpan so ilaa dɔ mɔ ako mɛ laa kpaa wɔra abelense, ne abono mɛ gye abelense gɛsɛ gere ilaa dɔ mɔ ako, mɔ, mɛ laa kpaa bingiri nbii."

Yesu Gi Kii Tɔge Mɔ-Lɛwu Mɔ So Ilaa

¹⁷ Yesu kya kpe Gyɛrusalem mɔ, ɔ kyu mɔ-akasebo gudu anyɔ mɔ lii nkan ne ɔ tɔge sa ɔmɔ

¹⁸ yɛɛ, "Fɛ' nu. A kya kpe Gyɛrusalem faa, ako mɛ laa kyu me, anyamese pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, wɔra aye Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelense de aye-nbara aɲmarasebo abaa dɔ. Mɔmɔ, mɔ, mɛ

laa tɔge yɛɛ n gye ilaa nyenyen ɔwɔrabo, imɔso n' wɔra ɔmɔɔsɛ,

¹⁹ de mɔmɔ kee mɛ' kyu me wɔra asa abono mɛ men gye aye Gyuda awura mɔ abaa dɔ. Genen asa abono mɛ laa gyaabii me ikpa kpɛi-kpɛi so, de mɛ' taa me awulibi, de mɛ' da me aɲanbi oyii so mɔɔ. Ne wu' mɔ, imɔ gɛke sase mɔ, nan kyingi lii ibuni dɔ."

ɔkyii ɔko Gi Kpaa Kole Gebelense Yesu Ase Sa Mɔ-Biana

²⁰ Imɔ gɛmara mɔ Yesu akasebo ako mɔmɔ-nyi gi kyu mɔmɔ ba mɔ ase baa kole mɔ ilaa iko. Akasebo mɔ mɛ gye Sebedi mɔ-biana. ɔkyii mɔ gi baa ɲmii mɔ-ayaa dɔ

²¹ ne Yesu gi taase mɔ yɛɛ, "Menɛ ne fo kya laare?" ɔ lɛɛ genɔ yɛɛ, "Owi ɔbono fo laa gyi gɛwura mɔ, yɛge me-biana anyɔ ade mɛ' wɔra fo-nwurabi nbono mɛ laa sindi fo titiritii, ɔko ɔ' kyena fo-gibaa gyise so de ɔko, mɔ, ɔ' kyena fo-bene so."

²² Yesu gi lɛɛ genɔ tɔge sa mɔ-akasebo anyɔ mɔ yɛɛ, "Fɛ men nyi ilaa ibono fe kya kole faa. Imɔso fe laa taale wu ɔlaawuse ɔbono ɔnan ɔ de ɔ gyoo me mɔ?" Mɛ kyule mɔ yɛɛ, "En, a laa taale."

²³ Nfono mɔ, Yesu gi tɔge sa ɔmɔ yɛɛ, "Gɛsintin mɔ, fe laa wu ɔlaawuse ɔbono ɔnan nan wu mɔ. Me ase ikyenaten mɔ bere, men bo ɔkpa de n' lɛɛ yɛɛ ɔde ne ɔ' kyena me-gibaa gyise so abɛɛ ɔde ne ɔ' kyena me-bene so. Genen ikyenaten ibono i gye sa daa abono me-se Wurubuaare gi wolaa lɔrɔ yela sa mɔmɔ mɔ."

²⁴ Yesu akasebo sense gudu mɔ mɛ nu ilaa ibono mɔmɔ-nanboana anyɔ, nyamese mɔ-re mɔ-tede mɔ, mɛ kpaa kole Yesu mɔ, i loo ɔmɔ.

²⁵ Imɔso Yesu gi tere mɔmɔ pɛwu baa mɔ ase ne ɔ tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛɛ genɔɔbono fe nyi mɔ, abono mɛ men nyi Wurubuaare agyɛbi mɔ mɔmɔ-awura awura mɛ kya kyu abono mɛ bo mɔmɔ gɛsɛ mɔ kyu wɔra fɛɛ mɔmɔ-nbide. Mɔmɔ-anyamese gbaa'gbaa mɔ kee mɛ kya kyu ɔlon mɛ kya gyi gebelense asa sense so.

²⁶ Feye-lɛɛ bere, iɲ kaabore i' wɔra fɛɛ asa ade. Nengyene ɔko kya laare ɔ' wɔra

nyamese gbaa' feye do mo, i kaabore o' wora mo-nyoro fee feye-dega,

²⁷ ne obono o kya laare o' wora feye-wura mo, i kaabore o' wora mo-nyoro fee feye-gebide.

²⁸ I lii fee me, anyamese pewu momo-daa mo gbaa, men ba gesinkpan so yee asa me' son me. Ne ba daa de n' baa son asa de n' kyu me-nkpa kyee de i' lee asa sakyoo lii ilaa nyenyen giwora do kiiri momo sa Wurubuaare."

Yesu Gi Bugi Agyaatanbo Anyo Ako Ansi

²⁹ Yesu mo-re mo-akasebo mo me kya lii Gyeriko osowole so mo, sakpii bele oko buu momo.

³⁰ Me kya kpe mo, agyaatanbo anyo ako ne n te okpa nkan. Me kpe nu yee Yesu ne n kya kyon faa mo, me yii gese me kya kpen ken-ken yee, "Aye-wura, Wura Deefidi onaanabi, su aye so!"

³¹ Sakpii obono o buu Yesu mo gi gya omo yee me' bun omo-nno so. Me kya gya momo genen mo, ide kon gbaa ne me lora me kya kpen ken-ken yee, "Aye-wura, Wura Deefidi onaanabi, su aye so!"

³² Nfono mo Yesu gi sii yelee ne o tere momo ne o taase momo yee, "Men ne fe kya laare n' wora sa feye?"

³³ Me lee geno yee, "Aye-wura, a kya laare aye-ansi a' bugi."

³⁴ Momo-ilaa i wora Yesu ayen ne o kyu mo-abaa yii momo-ansi mo. Ayaa abono so mo, momo-ansi a bugi me kya wu ilaa kamaase, ne me san naa buu mo.

21

Yesu Gi Loo Gyerusalem Fee Wura

¹ Yesu mo-re mo-akasebo mo me kya fuude Gyerusalem mo, me kpaa fo Betefagye osowole obono o gyan' Nfo Iyii Gibii Mo so mo. Me fo nno mo, Yesu gi sun mo-akasebo mo do anyo

² yee, "Fe' kpe osowole obono o bo aye-ansi do faa. Fe kpe fe kya loo osowole mo so mo, fe laa wu bee kyiiise kyaa de ofe, mo-bi yelee mo ase. Fe' sange mo de fe' kyu mo-re mo-bi mo bara me.

³ Ne fee oko gi taase feye ilaa iko mo, fe' toge mo yee, 'Wura mo yee o tiri abee

mo.' Fe toge genen mo, me laa yee de fe' kyu abee mo ba ayaa ade so."

⁴ Genobono Yesu laa gyan' bee so loo Gyerusalem mo, i laa yee ilaa ibono Wurubuaare gi toge naa de mo-ikalan otogebo oko so mo i' nye ba gesintin. O wolaa toge Gyerusalem ilaa yela. (Gyerusalem ginyen giko ne n gye Sayon.) O toge yee,

⁵ "Fe' toge sa Sayon awura yee, 'Fe' kere feye-wura kya ba feye ase. O bara mo-nyoro gese; o gyan' bee so. Mo-bee obono gye daa bee fole; o men ti see.' "

⁶ Yesu akasebo mo me kpe kpaa wora fee genobono o toge momo mo.

⁷ Me kyu bee mo mo-re mo-bi mo bara mo, ne me kyu momo-akuru too bun abee mo so, ne o dii gyan'.

⁸ Sakpii mo do ako me kyu momo-akuru too mo-okpa do, ne ako me ne iyii afedaa me kya too de okpa yee o' baa naa.

⁹ Asa abono me gyangbara Yesu de abono me buu mo-gemara mo pewu me kya kpen yee,

"Ayenbi a gye fo-lee, Wura Deefidi onaanabi! Wurubuaare o' kosore fo-gimu!

Wurubuaare ginyen do ne fo naa fo kya ba faa!

Ayenbi a' wora Wurubuaare obono o bo soso-soso mo-lee!"

¹⁰ Yesu gi loo Gyerusalem mo, osowole mo gi gyigisi. Nno asa mo me san me kya taase yee, "Ane ne n ba daa?"

¹¹ Sakpii mo mo-re Yesu me naa mo me lee geno sa momo yee, "Yesu, Wurubuaare ikalan otogebo mo ne n ba. O lii Nasarete osowole obono o bo Galeli gesinkpan so mo."

Yesu Gi Gya Gigya Agyibo Lii Wurubuaare Oson Obu Gikpaara Mo So

¹² Yesu gi loo Wurubuaare oson obu mo gikpaara mo so, ne o gya abono me kya gyi gigya nno mo. O da abono me kya boori aterenbi mo iteebulu too. O da abono me kya fe abonbue mo ngyapaa kee too, ne

¹³ o toge sa momo yee, "Me nmarase Wurubuaare agyebi ako yela yee,

'Me-ɔson obu mɔ laa wɔra daa ɔdalaaten.' Feye, mɔ, fɛ kyu nno bingiri iyu gikpalan."

¹⁴ Agyaatanbo de itegese me yege asa me kyu mɔmɔ ba Yesu ase Wurubuaare ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so nno, ne ɔ kye mɔmɔ.

¹⁵ Gyuda awura asunbi alɛbo abelense de mɔmɔ-nbara anmarasebo mɔ me kya wu ilaa dense ibono Yesu kya wɔra ne i kya de asa genɔ mɔ ne me kya nu ibono nbii me kya yen mɔ mɔ, i kya loo mɔmɔ. Nbii mɔ me kya kpen me kya yen mɔ Wurubuaare ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so nno yee, "Ayenbi a' wɔra Wura Deefidi ɔnaanabi mɔ-lɛɛ!" Genen so mɔ, i kyu abelense mɔ ginyadon,

¹⁶ ne me taase Yesu yee, "Ibono ade me kya tɔge faa, fon kya nu de fo' gya mɔmɔ?" Yesu gi lɛɛ genɔ sa mɔmɔ yee, "N kya nu kyɔde. Wurubuaare agyebi ako a tɔge yee,

'Nyii de abono me san ma-a nyabo mɔ ne fo yege me kya yen fo de i' tansi gyi fo-ginsi.'

Imɔso fɛn ti kale nno?"

¹⁷ Yesu gi taase abelense mɔ genen mɔ, ɔ naa taa mɔmɔ yege ne ɔ kyon kpaa de Betani.

Yesu Gi Tɔge Nno Wɔra Gifeeya Oyii ɔko

¹⁸ Gede kese nyenyenge mɔ, Yesu gi kii ɔ kya kpe Gyerusalem mɔ, akon a de mɔ.

¹⁹ O wu gifeeya oyii ɔko yele ɔkpa nkan. ɔ bage kpe mɔ ase mɔ, ɔn wu ba-a gibi kolon oyii mɔ so, afɛdaa wole ne o wu. Nfono mɔ Yesu gi tɔge nno wɔra oyii mɔ yee, "Fon baa nye sɔrɔ abi gɛkaako!" ɔ tɔge genen mɔ, oyii mɔ gi wu'.

²⁰ Owi ɔbono Yesu akasebo mɔ me wu imɔ mɔ, i de mɔmɔ-genɔ gikyɔ, ne me taase mɔ yee, "Nne ne gifeeya oyii mɔ gi ti kpe wu' kusaa genen?"

²¹ Yesu gi lɛɛ genɔ sa mɔmɔ yee, "N kya tɔge feye gesintin, nengyene fɛ sɔɔ Wurubuaare gyi ne fɛn sɔɔ feye-nyoro akyɔɔle feye-asen dɔ mɔ, fɛ laa wɔra ilaa ibono ne kyu wɔra oyii baare faa mɔ ɔnan. Ne i mɛn gyɛ imɔ ibono wole gbaa. Nkana fɛ laa taale tɔge gibii gide yee,

'Koso gere kpaa tɔrɔ apoo dɔ,' gesintin mɔ, i laa wɔra genen.

²² Ilaa kamaase ibono fɛ laa dalaa kolɛ Wurubuaare mɔ, nengyene fɛ sɔɔ mɔ gyi yee ɔ laa wɔra sa feye mɔ, i laa yii feye-gibaa."

Abelense Ako Me Daase Yesu Kere

²³ Imɔ gemara mɔ, Yesu gi kii kpe Wurubuaare ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so ɔ kya nyiile asa ilaa, ne Gyuda awura asunbi alɛbo abelense mɔ de mɔmɔ abelense sence ako me ba mɔ ase baa taase mɔ yee, "Ilaa ibonoana fo kya wɔra faa mɔ, anɛ ginyen dɔ ne fo kya wɔra imɔ daa? Anɛ ne n sa fo ɔkpa yee fo' wɔra imɔ?"

²⁴ Yesu gi lɛɛ genɔ sa mɔmɔ yee, "Me kee nan taase feye ilaa kolon. Nengyene fɛ lɛɛ genɔ sa me mɔ, nan tɔge feye ɔbono ginyen n de n kya wɔra ilaa mɔ.

²⁵ Wurubuaare sagyere ɔbono Gyɔn gi gyere asa mɔ, anɛ ne n sa mɔ ɔkpa? Wurubuaare abɛɛ nyamese?" Yesu gi taase ɔmɔ genen mɔ, akyɔɔle a tɔrɔ mɔmɔ wole-wole so, ne me tɔge yee, "Nengyene a kyule sa mɔ yee Wurubuaare ne n sa Gyɔn genen ɔkpa ɔbono mɔ, ɔ laa taase aye yee ne mɛnɛ n wɔra ne a mɛn sɔɔ Gyɔn gyi?"

²⁶ Ne fɛɛ a kii tɔge yee nyamese ne n sa Gyɔn genen ɔkpa ɔbono mɔ, an nyi ilaa ibono sakpii baare laa kyu wɔra aye mɔ. I lii fɛɛ mɔmɔ pɛwu me kya buu Gyɔn yee Wurubuaare ne n sun mɔ yee ɔ' wɔra genen ne ɔ gyɛ daa Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo."

²⁷ Genen so mɔ me lɛɛ genɔ sa Yesu yee, "A mɛn nyi." Ne Yesu gi kisee tɔge abelense mɔ yee, "Fɛ man tɔge me bere mɔ, me kee man tɔge feye ɔbono ɔ sa me ɔkpa ne n' kya wɔra ilaa ibono n kya wɔra mɔ."

Nyii Nnyɔ Nko Gikpale

²⁸ Yesu gi kii tɔge sa mɔmɔ yee, "Fɛ' nu gikpale gide de n' taase feye gimɔ so ilaa. Owi ɔko dɔ mɔ, ɔnyen ɔko gi kyena. ɔ bo nbii nyenseɛ nnyɔ. Geke gede mɔ, ɔ kpaa tɔge sa ɔbelense mɔ yee, 'Me-bi, ndɛ kpe me-ndɔɔ kpaa wɔra gesun sa me.'

²⁹ Mɔ-bi mɔ gi lɛɛ genɔ sa mɔ yee, 'Man kpe.' Imɔ gemara mɔ, o nu mɔ-nyoro gese

yee oṅ kpe m̀, in boran, ne ɔ koso kpe ndɔɔ m̀.

³⁰ M̀m̀-ɛ m̀ gi kpa a tɔge ɔpii m̀ ilaa kolon ibono kee. ɔpii m̀ gi kyule yee, 'Yo-o, me-ɛ, nan kpe,' ne oṅ kii kpe.

³¹ Im̀so nbii nnyɔ nde dɔ m̀, ɔm̀ m̀ ne n wɔra m̀-ɛ m̀ gelaare ne?" Yesu gi taase genen m̀, asa m̀ me lee geno yee, "M̀-ɛ belense m̀." Me lee geno genen m̀, Yesu gi tɔge sa m̀m̀ yee, "N kya tɔge feye gesintin yee, tutu akyii de lenpoo asɔɔbo abono fe kya kyu m̀m̀ yee me gye asa nyenyen m̀ me laa nye Wurubuaare gɛwuragyi dɔ gɛkyena taa feye yee.

³² Im̀ gese ne n gye yee Gyɔn gi baa nyiile feye genɔɔbono fe laa gyi gesintin sa Wurubuaare m̀, fe men kyule sɔɔ m̀ gyi. Lenpoo asɔɔbo de tutu akyii m̀ bere me sɔɔ m̀ gyi. Fe dabɔle wu ibono genen asa ade me sɔɔ Gyɔn gyi m̀, im̀ gemara m̀, fe men kyeege feye-nwɔnsa de feye kee fe' sɔɔ m̀ gyi."

Yesu Gi Kii Da Abelense M̀ Gikpale Giko

³³ Yesu gi tɔge sa abelense m̀ yee, "Fe' kii nu gikpale giko. Geten wura ɔko gi kyena. ɔ dɔɔ gifɔle giko ndɔɔ. (Me kya kyu genen gifɔle gibono abi kyu wɔra nta.) ɔ pɔɔ ɔpɔɔre kyaabɔɔ ndɔɔ m̀, ɔ wɔra nta m̀ ɔdooten, ne ɔ pɔɔ obu faa lege-lege nfono asa me laa nye dii ndɔɔ m̀ m̀. ɔ wɔra im̀ ide ta m̀, ɔ kyu ndɔɔ m̀ kyu wɔra asa ako abaa dɔ yee me' kere nm̀ so sa m̀ de m̀-ɛ ɔm̀ me' ye agyan abono me laa nye m̀. Ne ɔ koso kpe gesinkpan geko so kpa keela.

³⁴ Gifɔle m̀ abi abere teese a fo m̀, ndɔɔ wura m̀ gi lee m̀-adege ako sun m̀-ndɔɔ akerebo m̀ ase yee me' kpa sɔɔ m̀-lee ogyiten bara m̀.

³⁵ Adege m̀ me kpe m̀, ndɔɔ akerebo m̀ me keda m̀m̀ ne me daare ɔko ne me m̀ ɔko ne me da ɔbanban abui.

³⁶ Ndɔɔ wura m̀ gi nu ilaa ibono i ba m̀, ɔ kii sun adege abono me nyaakyo nye agyangbarase m̀. M̀-ndɔɔ akerebo m̀ me kii wɔra ɔm̀ fee agyangbarase m̀-lee m̀.

³⁷ Im̀ tiikara m̀, ɔ lee m̀ gbaa-gbaa m̀-ɛ sun m̀m̀ ase. ɔ tɔge sa m̀-nyoro

yee, 'Me-ɛ m̀ bere, me laa kyu buubuu sa m̀.'

³⁸ M̀-ɛ m̀ gi kpe m̀, m̀, ndɔɔ akerebo m̀ me kpe da de ginsi wu m̀ m̀, me tɔge sa abara yee, 'ɔbono ɔ laa gyi m̀-ɛ atɔ m̀ ne n kya ba faa. A' m̀ m̀ de m̀-tɔgyi m̀ ɔ' nye sii de aye.'

³⁹ Me tɔge sa abara genen m̀, gesintin m̀, me keda ndɔɔ wura m̀ m̀-ɛ m̀ ne me biide m̀ lii ndɔɔ m̀ dɔ ne me m̀ m̀.

⁴⁰ Yesu gi da gikpale m̀ ta m̀, ɔ taase m̀m̀ yee, "Ndɔɔ wura m̀ gi kpa ba m̀, mene ne ɔ laa kyu wɔra m̀-ndɔɔ akerebo abono?"

⁴¹ Me lee geno yee, "ɔ laa yeege genen asa nyenyen abono me laa wu' awɔɔɔɔ lewu de ɔ' kyu m̀-ndɔɔ m̀ kyu sa akerebo dense abono me laa kyu m̀-lee ogyiten sa m̀ im̀-abere dɔ m̀."

⁴² Yesu gi kii taase m̀m̀ yee, "Fen ti kale Wurubuaare agyebi ade? Me nmarase yee,

'Gibui gibono ibu apɔɔɔbo m̀ me kyu too gɛbaamara m̀ genen gibui gibono ne n kii baa yeege ne obu m̀ gi wɔra olon ɔ yelee faa.

Wurubuaare ilaa wɔrase ne i gye.

I bo aye ɔbole ne i kya de aye-geno.' "

⁴³ Yesu gi kii tɔge bɔla yee, "Im̀so n' tɔge feye yee ɔkpa ɔbono Wurubuaare gi sa feye ne fe kya kere m̀-gewuragyi dɔ akyenabi ilaa so m̀, ɔ laa sɔge lii feye ase de ɔ' kyu sa asa abono me laa wɔra ilaa ibono i laa kaabore genen akyenabi abono m̀.

⁴⁴ Fe' kii nu Wurubuaare agyebi ade kee.

'Nyamese kamaase ɔbono ɔ laa tɔɔ gibui gibono so m̀, kaase laa gbaa gberi-gberi.

Ne gibui m̀, m̀, ne n kii baa tɔɔ fo ɔko so m̀,

fo laa kɔɔ faa dogo-dogo wɔra fee nnyufo.' "

⁴⁵ Gyuda awura asunbi alebo abelense m̀ de Farasii awura m̀ me nu Yesu akpale ade m̀, me bii ibono m̀m̀ ne ɔ dare.

⁴⁶ Im̀so me laare de me' keda m̀. Me kii me sele sakpii ɔbono ɔ bo nno m̀

gifuu. I lii fɛɛ sakpii mɔ gi sɔɔ Yesu gyi yɛɛ ɔ gye Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo.

22

Wura Mɔ-Bi Mɔ Gedenake Gɛke Bele Gigyi Gikpale

¹ Yesu gi kii da gikpale sa asa

²⁻³ yɛɛ, “Fɛ' nu genɔɔbono asa mɛ laa nye kyena Wurubuaare gɛwुरagyɛ dɔ gɛkaako mɔ so ilaa. Owi ɔko dɔ mɔ wura ɔko gi wolaa tɔge asa yela yɛɛ ɔ laa kpɛii ɔkyɛi sa mɔ-bi. Imɔso, i wɔra mɔ, mɛ' baa gyi genen gɛke bele mɔ kpaa mɔ.

“Gɛke mɔ gɛ fo mɔ, o sun mɔ-adege ako yɛɛ mɛ' naa tere tere abono ɔ da gibaa tere mɔ yɛɛ mɛ' ba. Adege mɔ mɛ kpaa tere mɔmɔ mɔ, mɛ kine yɛɛ mɛ man ba.

⁴ Ne o kii sun mɔ-adege banban yɛɛ mɛ' kpaa tɔge sa abono ɔ da gibaa tere mɔ yɛɛ, ‘Fɛ' kere! Ne yɛge mɛ mɔɔ anaade abono mɛ kiire mɔ de abono mɛ bo nfo mɔ kyu wɔra agyudɔ; mɛ wɔra ilaa kamaase loge; imɔso fɛ' baa gyi.’

⁵ Adege mɔ mɛ kpaa tɔge asa mɔ genen mɔ, mɛ mɛn ka mɔmɔ-genɔ; mɔmɔ ɔkamaase gi koso mɔ, ɔ kyon mɔ-gesun dɔ. ɔko gi kyon mɔ-ndɔɔ dɔ ne ɔbanban mɔ gi kyon mɔ-ilaa ɔfɛten.

⁶ Ne ako, mɔ, mɛ keda wura mɔ adege mɔ daare mɔɔ.

⁷ Wura mɔ gi nu genen mɔ, i kyu mɔ ginyadon, ne o sun mɔ-asogya ne mɛ kpaa mɔɔ genen asa amɔɔbo abono, ne mɛ yii mɔmɔ-ɔsowole mɔ ɔgya.

⁸ “Nfono mɔ ɔ tere mɔ-adege mɔ ako ne ɔ tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, ‘Mɛ wɔra gedena mɔ agyudɔ mɔ ta. Abono nɛ da gibaa tere mɔ, mɔ, mɛ mɛn kaabore mɛ' nye agyudɔ mɔ gyi ne.

⁹ Imɔso fɛ' naa loo nten dɔ de fɛ' kpaa tere asa abono ɔkara fɛ laa nye mɔ yɛɛ mɛ' ba de mɛ' baa gyi.’

¹⁰ Gesintin mɔ, mɔ-adege mɔ mɛ naa loo nten mɔ dɔ ne mɛ kpaa koola asa abono ɔkara mɛ nye mɔ, adense de anyenyɛn pɛwu, ne asa mɔ mɛ baa bola obu ɔbono dɔ mɛ kya wɔra gedena mɔ ilaa mɔ.

¹¹ “Wura mɔ gi loo obu mɔ dɔ de ɔ' faala abono mɛ kya gyi gɛke bele mɔ ma-a kpaa mɔ mɔ, o wu ɔnyen ɔko bo nno. Oɲ

suu gɛgbe gɛbono ɔnan mɛ kya kyu kpe gedena gɛke gigyɛ mɔ.

¹² Wura mɔ gi wu genen mɔ, ɔ taase mɔ yɛɛ, ‘ɔnyen, nne ne fo wɔra ne fo nye loo gere yɛge fon suu gɛgbe gɛbono mɛ kya suu kpe gedena gɛke gigyɛ mɔ?’ ɔnyen mɔ mɛn nye genɔ.

¹³ Nfono mɔ wura mɔ gi tɔge mɔ-adege abono mɛ kya kere gɛke mɔ gigyɛ so mɔ yɛɛ, ‘Fɛ' nminde ɔnyen mɔ ayaa de abaa de fɛ' kyu mɔ lii kpaa too wɔra nfono i bo gibiri mɔ. Osulon de anɛbi giwe ne n bo nno.’ ”

¹⁴ Yesu gi da gikpale mɔ ta mɔ, ɔ tɔge yɛɛ, “I bo nno yɛɛ Wurubuaare gi tɔge asa sakyo yɛɛ mɛ' baa nye ɔkyenaten mɔ-gɛwुरagyɛ mɔ dɔ. Akalese, mɔ, ne ɔ tɔɔse lɛɛ yɛɛ mɛ laa nye genen gɛkyena gɛbono.”

Mɛ Soo Yesu Ido

¹⁵ Nfono mɔ Farasii awura gikpen mɔ dɔ ako mɛ lii asa mɔ dɔ kpaa da genɔ genɔɔbono mɛ laa soo Yesu idoo de mɛ' nye mɔ mɔ-ilaa tɔgeɛ dɔ mɔ.

¹⁶ Imɔso mɛ sun mɔmɔ-akasebo ako de Wura Herode gemara abuubo ako kpe mɔ ase. Abono mɛ kpaa too mɔ soso taase mɔ yɛɛ, “ɔbelense, a wu yɛɛ fo gye gesintin wura. Fo kya nyiile asa Wurubuaare ɔkpa gesintin ɔkpa so, ne fo mɛn sele ɔko. Fo bere, fo mɛn kya kere nyamese sakyo abɛɛ mɔ-nyisigyɛ ɔbono ɔ bo mɔ de fo' buu ɔko don ɔko.

¹⁷ A de fo gisere, tɔge aye, imɔso Rom wura bele ɔbono ɔ kya kere aye so ne ɔɲ kya son Wurubuaare mɔ, i de ɔkpa yɛɛ a' sɔɔ mɔ-lenpoo abɛɛ a mɛn sa a' sɔɔ?”

¹⁸ Yesu, mɔ, gi deɛ yɛɛ mɛ de nwonsa nyenyɛn, imɔso ɔ tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ gye o-dun-me, o-fon-me anyamese! Mene so ne fɛ kya soo me idoo genen?”

¹⁹ ɔko ɔ' lɛɛ aterɛnbi abono fɛ kya kyu sɔɔ lenpoo mɔ gibi ba de n' kere.” Gesintin mɔ, mɛ kyu aterɛnbi mɔ gibi mɔ kyu sa mɔ.

²⁰ Ne ɔ taase mɔmɔ yɛɛ, “Anɛ gimu de mɔ-ginyɛn ne n gyan' aterɛnbi gibi gide so faa?”

²¹ Mɛ lɛɛ genɔ yɛɛ, “Rom wura bele mɔ-lɛɛ.” Ne Yesu gi kisee tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, “To. Genen bere mɔ, ilaa ibono i gye Rom

wura bele mɔ-lɛɛ mɔ fɛ' kyu sa mɔ, ne ibono, mɔ, i gye Wurubuaare-lɛɛ mɔ, fɛ' kyu sa Wurubuaare."

²² Mɛ nu genɔɔbono Yesu gi lɛɛ genɔ sa mɔmɔ mɔ, i de mɔmɔ-genɔ gikyɔ, ne mɛ san naa kyon taa mɔ yɛɛ.

Saadusii Awura Mɛ Taase Yesu Ilaa

²³ Genen gɛkɛ gɛbono mɔ, Saadusii gikpen dɔ awura ako mɛ ba Yesu ase. (Saadusii awura adɛ ne n kpɛ mɛ de yɛɛ nengyene nyamesɛ gi wu' mɔ, i ta. In baa i bo getɛko mɛ laa kpaa kyena, ne Wurubuaare man kyingi asa gɛkaako.) Genen asa adɛ mɛ baa tɔɛ sa Yesu

²⁴ yɛɛ, "ɔbelense, Mosisi gi yela nbara nko sa aye yɛɛ,

'Nengyene onyen gi wu' taa mɔ-ka yɛɛ owi obono mɔ-ka mɔ mɛn ti koroge sa mɔ mɔ, mɔ-daa abɛɛ mɔ-tede o' kyu okyii mɔ lɛɛ gikulaa de mɔ-rɛ mɔ mɛ' koroge nbii sa mɔ-kuli obono o wu' mɔ.'

²⁵ To. Owi oko dɔ mɔ onyen oko mɔ-rɛ mɔ-tɛɛana aseɛ mɛ kyena aye-ɔsowole baare so gɛɛ. Genen onyen mɔ gi dena okyii. Mɔ-rɛ mɔ-ka mɔ mɛn koroge, ne o wu' taa mɔ-ka mɔ yɛɛ. Mosisi nbara nbono ɔ yela sa aye mɔ so mɔ, mɔ-gigyanmara mɔ gi kyu okyii mɔ lɛɛ gikulaa.

²⁶ Mɔ-rɛ okyii mɔ mɛ mɛn koroge, ne mɔ kee gi wu' taa okyii mɔ yɛɛ. ɔsase mɔ kee, genen; ne mɔmɔ anyen sono mɔ pɛwu mɛ dena okyii mɔ, ne mɛ wu' taa mɔ yɛɛ. Okyii mɔ mɛn koroge sa mɔmɔ oko-rɛ oko.

²⁷ Laalaalogɛ mɔ, okyii mɔ kee gi wu'."

²⁸ Mɛ tɔɛ Yesu genen mɔ, ne mɛ taase mɔ yɛɛ, "To, nengyene Wurubuaare laa kyingi asa gɛsintin mɔ, mɔmɔ anyen sono adɛ dɔ mɔ, anɛ ne n bo okyii mɔ genen gɛkyena pobɔɔ mɔ dɔ? I kya nyiile yɛɛ owi obono mɛ tɛ de ansi mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ dena mɔ gyan'."

²⁹ Yesu gi lɛɛ genɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ fuɛ. I kya nyiile yɛɛ fɛ mɛn nyi Wurubuaare agyɛbi mɔ, ne fɛ mɛn nyi Wurubuaare olon obono ɔ bo mɔ kee.

³⁰ Asa abono Wurubuaare laa kyingi de mɛ' kyena gɛkyena pobɔɔ mɔ, gɛdena

gɛn baa gɛ bo no sa mɔmɔ. Mɔmɔ-gɛkyena gɛ laa wɔra daa fɛɛ Wurubuaare dɔ isɔɔ-lɛɛ mɔ onan."

³¹ Yesu gi kii tɔɛ sa Saadusii awura mɔ yɛɛ, "Fɛ kya sɔɔ akycɔle yɛɛ asa mɛ wu' mɔ in baa i bo getɛko mɛ kya kpaa kyena faa mɔ, a' kerɛ Wurubuaare agyɛbi ɔwole mɔ dɔ de a' kerɛ. Imoso fɛ mɛn ti kale mɔ-agyɛbi abono mɛ nmarase yela sa fɛye nno

³² yɛɛ,

'Me ne n gye Aberaham Wurubuaare.

N gye Ayisiki Wurubuaare,

ne n' gye Gyeekɔpo Wurubuaare' mɔ?

Aberɛ abono Wurubuaare gi tɔɛ genen ilaa ide sa Mosisi mɔ, genen asa adɛ mɛ ti wolaa wu'. Ne fɛɛ iloobu ide mɛn bo getɛko daa mɔ, Wurubuaare man tɔɛ yɛɛ, 'N gye mɔmɔ-Wurubuaare.' Nkana ɔ laa tɔɛ daa yɛɛ, 'Nɛ naa kyena wɔra mɔmɔ-Wurubuaare yɛɛ.' "

³³ Sakpii obono ɔ bo nfono mɔ gi nu genɔɔbono ɔ lɛɛ gɛsɛ mɔ, i de mɔmɔ-genɔ.

Yesu Gi Nyiile Asa Wurubuaare Nbara Nbono Gi Tansi Gi Tiri Mɔ

³⁴ Farasii awura mɔ mɛ nu yɛɛ Saadusii awura mɔ ayaa an fo gɛsɛ Yesu ase mɔ, mɔmɔ kee mɛ kpaa nminde ba.

³⁵ Mɛ fo mɔ, mɔmɔ dɔ obono ɔ gye nbara onyiilebo mɔ gi taase Yesu ilaa iko de ɔ' daase mɔ kerɛ. ɔ taase yɛɛ,

³⁶ "ɔbelense, Wurubuaare nbara mɔ dɔ mɔ, nmɔ mɔ ne n tansi gi tiri daa?"

³⁷ Yesu gi lɛɛ genɔ sa mɔ yɛɛ, "Nbono gi tiri mɔ ne n gye yɛɛ, 'Laare fo-Wura Wurubuaare lii fo-gisen dɔ. Kyu fo-gisen pɛwu de fo-gɛwɔnsa pɛwu kyu laare Wurubuaare ilaa.'

³⁸ Genen nbara ndɛ ne n don nsense mɔ, ne nmɔ ne n tansi gi tiri.

³⁹ Nnyɔsɛ nbono kee gi tiri mɔ gi de fɛɛ nbono nɛ tɔɛ kyon mɔ. Nmɔ ne n gye yɛɛ, 'Laare fo-nanbo fɛɛ fo-nyoro.'

⁴⁰ Wurubuaare ikalan atɔɛbo ilaa nyiile mɔ de Mosisi nbara mɔ pɛwu dɔ mɔ genen nbara nnyɔ ndɛ ne n gye nmɔ-gɛmu."

Yesu Gi Kisee Taase Farasii Awura Mɔ Ilaa Iko

41 Owi obono Farasii awura mo me san me bo Yesu ase mo, Yesu kee gi taase momo ilaa taasese yee,

42 "Obono Wurubuaare laa sun de o' baa gyi gewura mo Wurubuaare ade so mo, nne ne n gye feye-gewansa kyu lii mo so? Ane onaanabi ne o gye?" Me lee geno sa mo yee, "O gye daa Deefidi onaanabi."

43 Ne Yesu gi kii taase momo yee, "Ne i wone ne Wurubuaare Oduduu mo gi yegde Deefidi gi wolaa tere genen onaanabi mo yee, 'Me-Wura' mo daa? Deefidi gi wolaa toge yela yee,

44 'Wurubuaare laa toge sa me-Wura mo yee,
"Baa kyena me-gibaa gyise so de me-re fo a' gyi gewura de n' yegde fo' kyise fo-akyobo de fo-ayaa." ' ' "

45 Yesu gi kii lee gese yee, "Deefidi kya tere mo yee, 'Me-Wura' faa mo, nne so ne o laa kii kisee wora daa Deefidi onaanabi?"

46 Asa mo do oko-re oko men taale lee geno sa Yesu. San kyu lii genen geke gebono mo, oko men baa taale da otu taase Yesu ilaa de o' daase mo kerere.

23

Wora Abelense Mo Ilaa Nyiilese; Geni Wora Momo-Ilaa Worase

1 Nfono mo Yesu gi toge sa sakpii mo de mo-akasebo mo yee,

2 "Nbara anmarasebo mo de Farasii awura mo ne n bo okpa de me' lee Mosisi nbara mo gese sa asa.

3 Imoso ilaa kamaase ibono me kya toge feye kyu lii nmo so mo fe' nu de fe' wora imo. Momo-ilaa worase bere ne fen sa fe' wora. I lii fee ilaa ibono me kya nyiile feye mo, in gye imo ne me kya wora.

4 Momo-anyiilebi mo a de daa fee nsola boduduuse nbono gin bo gisola mo ne me de ma-a nyise asa. Momo gbaa-gbaa bere, me man kyu ba-a momo-gibaa taa puru kpa mo.

5 "Me kya wora ilaa kamaase mo, me kya laare daa de asa me' wu de me' nye yen momo. Wurubuaare agyebi abono aye Gyuda awura a kya kyu mada aye-asegbele so de abono a kya kyu kyaga aye-abaa do mo, me kya yegde momo-lee

bere i kya wora ibele-bele. Aye-itiibilaa ibono a kya kyu kyaga de aye-ngbe mo, me kya yegde momo-lee bere i kya tansi wora gisoro.

6 Ne fee me laa gyi geke bele mo, abee me kya kpe momo-akyangbon do mo, abelense de anyamese gbaa'gbaa ikyenaten ne me kya laare.

7 Me kya laare de asa me' tere momo yee 'Anyiilebo' de me' kyu buubuu faala momo sakpii do de okamaase o' wu.

8 "Feye bere fen sa fe' yegde asa me' tere feye do oko yee 'Onyiilebo.' I lii fee feye pewu fe gye gikpen kolon do asa ne onyiilebo kolon ne fe bo. Me ne n gye feye-onyiilebo obono.

9 Fen sa fe' tere oko yee 'aye-se' gesinkpan so gere. I kya nyiile yee fe bo daa ose kolon, mo ne n gye Wurubuaare obono o bo soso mo.

10 Genen kee ne fen sa fe' yegde asa me' tere feye do oko yee 'Ogyangbarabo'; ogyangbarabo kolon guan-n ne fe bo, mo ne n gye me obono Wurubuaare gi sun yee n' baa gyi gewura mo Wurubuaare ade so mo.

11 Obono o tansi o gye nyamese gbaa' feye do mo gi kaabore o' wora daa feye-dega.

12 Obono o diire mo-nyoro mo, Wurubuaare laa kpelegere mo gese, ne obono, mo, o bara mo-nyoro gese mo, Wurubuaare laa diire mo."

Nbara Anmarasebo De Farasii Awura, Feye Laako!

13 Nfono mo, Yesu gi kisee toge sa abelense mo ako yee, "Feye nbara anmarasebo de feye Farasii awura, feye laako! Fe gye daa o-dun-me, o-fon-me anyamese! Fe kyu ilaa ibono nkana i laa yegde asa me' nye Wurubuaare gewuragyi do akyenabi mo kyu nara momo. Feye gbaa-gbaa fe men kya kyu genen akyenabi mo kyu kyena, ne abono, mo, me kya laare me' kyena genen gekyena mo, fe kya ne fologe fe kya tii momo-okpa. [

14 Feye nbara anmarasebo de feye Farasii awura, feye laako! Fe gye daa o-dun-me, o-fon-me anyamese! Fe kya kudi akyii ikulaabo momo-re momo-biana gyi,

yegε fεye, mɔ, ne n kii fa-a dalaa faa bolo-bolo de asa mε' nyε yen fεye yεε fεye ne n nyi gɛdalaa. Owi ɔbono Wurubuaare laa gyi fεye-nbele mɔ, fεye-gisobiide gi laa nyaakyɔ too.]

15 Fεye nbara aɲmarasebo de fεye Farasii awura, fεye laako! Fε gye daa o-dun-me, ɔ-fon-me-anyamese! Fε kya naa nkyu so de nsinkpan so gyan' de fε' taa nyε ba-a nyamese kolon ɔ' kyεεge baa buu fεye-lεε Wurubuaare asonbi mɔ. Fε nyε ɔkolon genen mɔ, fε kya yegε ɔ kya kii bingiri daa isa ɔbono ɔ kaabore o' kpe ɔgya dɔ mɔ-lεwu gemara mɔ kii don fεye-lεε mɔ!

16 “Fεye laako! Fε dε daa fεε agyaatanbo ne n gyangbara mε sa agyaatanbo. Fε kya nyiile asa yεε nengyene ɔko gi ka Wurubuaare ɔson obu mɔ ntan mɔ, ɔ laa taale yegε i' gbangε. Sika kɔkɔɔ ɔbono ɔ bo Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ mɔ bere ne ɔko gi kyu ka ntan mɔ, fεye ase mɔ, gi gye ntan bele.

17 Fε dε fεε agyaatanbo, ne fε mεɲ nyi ɔlaako! Imɔ imɔmɔ ne n tiri gikyɔ, sika kɔkɔɔ mɔ abεε Wurubuaare ɔson obu mɔ daa? In gye Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ ne sika kɔkɔɔ mɔ dε so ne ɔ gye Wurubuaare-lεε?

18 Fε kya nyiile asa kee yεε nengyene ɔko gi ka Wurubuaare asunbi ɔlεeten mɔ ntan mɔ, mɔ-ntan mɔ giɲ gye ntan nko. Nengyene o kyu ilaa ibono ɔ laa kyu lεε asunbi mɔ bere daa kyu ka ntan mɔ, fε kya kyu nmɔ yεε gi gye ntan bele.

19 Mene gigyaaatanbo ne n kya mɔɔ fεye faa? Ilaa ibono mε kyu ba mε' baa lεε asunbi mɔ ne n tiri abεε Wurubuaare asunbi ɔlεeten mɔ ne n tiri daa? In gye asunbi ɔlεeten mɔ ne n kya yegε asunbi atɔ mɔ a kya nyε bingiri Wurubuaare-lεε?

20 Imɔso nengyene isa gi ka Wurubuaare asunbi ɔlεeten mɔ ntan mɔ, ɔ ka dabɔle de asunbi atɔ abono a gyan' asunbi ɔlεeten mɔ so mɔ pewu ne.

21 Nengyene ɔko gi ka Wurubuaare ɔson obu mɔ ntan mɔ, ɔ ka dabɔle de Wurubuaare ɔbono ɔ bo obu mɔ dɔ mɔ kee ne.

22 Ne fεε ɔko gi ka Wurubuaare dɔ ntan mɔ, ɔ ka Wurubuaare gεwuragyapaa

mɔ ntan de Wurubuaare ɔbono ɔ te gεwuragyapaa mɔ so mɔ ntan kee ne.

23 “Fεye nbara aɲmarasebo de fεye Farasii awura, fεye laako! Fε gye o-dun-me, ɔ-fon-me-ana gikyɔ! Ansi so mɔ, fε kya yε fεye-afεdaa gyise fεε agbεεma de malebokyɔ de benkeni afεdaa dɔ gikpado gudu-gudu de fε' kyu gikolon-gikolon kyu kpa kyεε Wurubuaare fεε genɔɔbono i dε sa fεye mɔ. Ilaa ibono i tiri gikyɔ Wurubuaare nbara mɔ dɔ mɔ bere, fε kya nyaa imɔ ibono yela nkan. Fεε fε laa gyi gεsintin sa asa abεε fε' su asa so, abεε fε' sɔɔ Wurubuaare gyi mɔ, fε kya lεε ansi taa imɔ ibono yegε. Nbara nbono ne i kaabore fε' tansi gyi nmɔ so. In gye yεε fε' taa nbono fε ti fε kya gyi nmɔ so mɔ yegε bere.

24 Fε dε fεε agyaatanbo ne n gyangbara mε sa agyaatanbo. Fε kya wɔra fεε ɔbono ɔ laa wu kyεsen mɔ-agyudɔ dɔ de ɔ' bii lεε pɛi de o' gyi mɔ, ne tεtemenyi bere gi bo mɔ-agyudɔ dɔ ne ɔ maɲ bii lεε mɔ!

25 “Fεye nbara aɲmarasebo de fεye Farasii awura, fεye laako! Fε gye o-dun-me, ɔ-fon-me-anyamese gεsintin! Fε dε fεε asa abono mε kya foro mɔmɔ-nwε de mɔmɔ-ilepe nyoro so taa imɔ tudɔ yegε mɔ. Imɔ ne n gye yεε ansi so giyan ne fε kya gyere lɔrɔ fεye-nyoro. Fεye-itɔ dɔ de fεye-amu dɔ bere onsipara de gεkyo ne n bɔla nno.

26 Farasii awura, fε gye agyaatanbo gεsintin! Fε' foro fεye-nwε tudɔ de imɔ-nyoro so kee i' wɔra ɔdan.

Wurubuaare Laa Biide Fεye Nde Asa Ade Giso

27 “Fεye nbara aɲmarasebo de fεye Farasii awura, fεye laako! Fε gye daa o-dun-me, ɔ-fon-me-anyamese! Fε dε fεε nkyan nbono mε pɔrɔ nmɔ ne gi bo kanpe ansi so, yegε nmɔ tudɔ mɔ, awuye de anyamese gyɔse ne n bo nno!

28 Genen ne ansi so mɔ, asa mε laa kyu fεye yεε gεsintin awura ne fε gye, yegε gikereansi de ilaa nyenyen ne n bɔla fεye-itɔ dɔ.

29 “Fεye nbara aɲmarasebo de fεye Farasii awura, fεye laako! Fε gye o-dun-me, ɔ-fon-me-anyamese! Fε kya kere

ansi pɔɔ Wurubuaare ikalan atogɛbo de abono mɛ gyi gɛsintin sa Wurubuaare baa kyon mɔ ako nkyan, ne fɛ kya denkyi mɔmɔ ako-lɛɛ,

³⁰ de fɛ' kyu gyaabii asa yɛɛ, 'Fɛɛ aye ne nan kyena aye-naanaana abere dɔ mɔ, nkana a maŋ kyule ibono mɛ mɔɔ Wurubuaare ikalan atogɛbo mɔ.'

³¹ Imɔ mɔ mɔ, ibono fɛ nye kyule yɛɛ fɛye-naanaana ne n mɔɔ Wurubuaare ikalan atogɛbo mɔ faa mɔ, fɛye-rɛ mɔmɔ fɛ gye daa oyuduu kolon.

³² Imɔso fɛ' tɛsɛ logɛ fɛye-naanaana gɛsun gɛbono mɛ yii gɛsɛ mɔ!

³³ "Fɛ bo ilaa nyenyɛn ne fɛ gye asa amɔɔbo fɛɛ awɔɔ abono a bo gibɔɔ mɔ! Wurubuaare laa bun fɛye gipueɛ de o' kyu fɛye too wɔra ɔgya ɔbono dɔ ɔ laa biide ilaa nyenyɛn awɔrabo giso mɔ. Fɛ maŋ nye lii genen gisobiide gibono dɔ.

³⁴ N' tɔgɛ sa fɛye yɛɛ pɛi de i' lɔɔ fo genen mɔ, nan sun Wurubuaare ikalan atogɛbo de asɛbo de Wurubuaare nbara aŋmarasebo fɛye ase. Fɛ laa mɔɔ mɔmɔ ako, de fɛ' da mɔmɔ ako aŋanbi iyii so mɔɔ de fɛ' taa mɔmɔ ako awulibi fɛye-akyangbon dɔ de fɛ' ka mɔmɔ ako ansi lii isowole so kpe isowole so.

³⁵ Imɔ ide so mɔ, asa abono mɛ gyi gɛsintin sa Wurubuaare ne asa mɛ mɔɔ mɔmɔ mɔ pɛwu, Wurubuaare laa kyu imɔ-ilaa kyu taase fɛye ndɛ asa de o' biide fɛye-giso. ɔ laa yii gɛsɛ taase fɛye ilaa kyu lii Abele ɔbono ɔŋ wɔra sei ne mɛ mɔɔ mɔ mɔ kyu genen-n kyu kpaa fo Sakariya, Barakaya mɔ-bi mɔ-lɛɛ lewu mɔ so. Sakariya ɔbono mɔ mɛ mɔɔ mɔ daa Wurubuaare asunbi ɔlɛten de Wurubuaare obu bele mɔ nsana.

³⁶ N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin yɛɛ Wurubuaare laa biide fɛye ndɛ asa adɛ giso kyu lii genen asa abono so.

³⁷ "O, Gyerusalem asa! Fɛye ne n kpe fa-a mɔɔ Wurubuaare ikalan atogɛbo mɔ, ne fɛ kya too abui fa-a mɔɔ Wurubuaare isɔɔ ibono ɔ kya sun fɛye ase mɔ. Ne tansi laare fɛɛ n' nyaa fɛye ba me ase fɛɛ genɔɔbono kyaase kya nyaa mɔ-biana baa wɔra mɔ-abantɛɛ dɔ mɔ. Gikpadɔ gifonɛ ne nɛ laare n' koola fɛye genen ne fɛŋ kya kyule faa.

³⁸ Fɛ' nu yɛɛ Wurubuaare laa lɛɛ ansi taa fɛye-ɔsowole yɛgɛ sa fɛye.

³⁹ N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ fɛ maŋ baa wu me kpaa fo geke gɛbono fɛ laa bugi fɛye-nnɔ tɔgɛ yɛɛ, 'Wurubuaare ɔ' kosore ɔnyen baare gimu! Wurubuaare ginyen dɔ ne ɔ naa ɔ kya ba faa!' "

24

Yesu Gi Tɔgɛ Yela Yɛɛ Gyerusalem Laa Baa Boori

¹ Yesu kya lii Wurubuaare ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so mɔ, mɔ-akasebo mɔ mɛ naa kpaa tu mɔ, ne mɛ kya tɔgɛ mɔ yɛɛ o' kere ibu mɔ ɔdan!

² Yesu, mɔ, gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Nga fɛ wu ibu ide pɛwu? N' tɔgɛ fɛye gɛsintin, i laa baa fo owi ɔko mɔ, ako mɛ laa baa boori imɔ bun. Ba-a imɔ-gisodoo kolon gi maŋ san yɛɛ gi maŋ dɛ gɛsɛ."

³ Imɔ gemara mɔ, Yesu tɛ Nfɔ Iyii Gibii mɔ so mɔ, mɔ-akasebo mɔ mɛ ba mɔ ase mɔmɔ-wole ne mɛ taase mɔ yɛɛ, "Owi ɔmɔ dɔ ne mɛ laa boori imɔ bun genen? Menɛ ilaa ne nan ba de i' lɛɛ nyiile yɛɛ fo kya laare fo' kii ba gɛsinkpan so abɛɛ gɛsinkpan so gɛkyena gɛ kya laare gɛ' yela ɔkara? A kya kole fo, tɔgɛ aye."

Ilaa Ibono I Laa Ba Gɛsinkpan So Nkɛ Laalalogɛ Dɔ Mɔ

⁴ Yesu gi lɛɛ genɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' kere fɛye-nyoro so dandan daa de ɔko ɔ' mɛŋ sa ɔ' nye fɛye penɛ. Genen ilaa ibono i maŋ ba nperɛ.

⁵ Pɛi de i' lɔɔ ba genen mɔ, asa sakyo mɛ laa naa mɛ kya tɔgɛ yɛɛ mɔmɔ ne gye me, ɔbono Wurubuaare gi sun yɛɛ n' baa gyi gɛwura mɔ Wurubuaare adɛ so mɔ. Genen asa abono mɛ laa nye asa sakyo penɛ.

⁶ Fɛ laa nu ikɔ so titiritii de koo-koo. Fɛ kya nu genen mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ fɛye-gisen gi' ŋmaa fɛye. Imɔ ide i gye ilaa ibono i laa ba daa. Ne i mɛŋ gye yɛɛ ilaa kamaase i kya yela ɔkara ayaa abono so ne.

⁷ I kya nyiile yɛɛ fɛ laa nu gɛsinkpan so asa kpei-kpei mɛ laa laare ikɔ too abara so. Abeyin de abeyin mɛ laa koso yele mɛ kya kɔ de abara. Nten kpei-kpei so

mɔ, akon a laa tɔrɔ, ne ɛsinkpan ɛ laa gyigisi.

⁸ Imɔ idɛana pɛwu i laa nyiile yɛ ɛkyena ɛdɛ ilaa i kya kpe laalaalogɛ ne. I laa wɔra fɛɛ ɛnɔɔbono ɛdun ɛ kya daa gitu ɔkyii ne i mɛn gyɛ nfono-nfono ne ɔ kya korogɛ mɔ.

⁹ “Genen abere abono mɔ, ibono fɛ gyɛ me-akasebo faa so mɔ, asa mɛ laa kyu fɛye wɔra ako abaa dɔ de mɛ' wɔra fɛye awɔrɔfɔɔ de mɛ' mɔɔ fɛye ako. Me so mɔ, asa kpei-kpei pɛwu mɛ laa kyo fɛye.

¹⁰ Nfono mɔ, me-akasebo sakyɔ mɛ laa taa me yɛɛ, mɛn baa wɔra me-akasebo. Mɛ laa fɛ abara sa mɔmɔ-akyobo de mɛ' kyo abara.

¹¹ Asa sakyɔ mɛ laa koso mɛ kya keɛ abon yɛ Wurubuaare ikalan atɔgebo ne mɛ gyɛ, de mɛ' penɛ asa sakyɔ kee.

¹² Ilaa nyenyɛn giwɔra i laa gbigi gikyɔ so mɔ, asa sakyɔ mɛ laa taa ɛsalaare yɛɛ.

¹³ Fo ɔbono, mɔ, fo sɔɔ me gyi ne fo yelɛ fo-ayaa so girin genen kaabore fo wu' mɔ, Wurubuaare laa mɔlɛɛ fo de fo' nye ɔkyenaten mɔ ase.

¹⁴ Asa mɛ laa naa ɛsinkpan so geten kamaase pɛwu gyan' mɛ kya tɔɛ Wu-rubuaare ɔkalan konkɔnɛ mɔ ma-a sa ɛsinkpan so asa kpei-kpei pɛwu de mɛ' nye nu Wurubuaare ɛwɔragyi dɔ akyenabi mɔ so ilaa de mɔmɔ-aso. I nye ba genen ta mɔ, ɛsinkpan so ɛkyena ɛ laa yela ɔkara.

Nke Nbono Dɔ-Lɛɛ Awɔrɔfɔɔ A Laa Don Awɔrɔfɔɔ Kamaase

¹⁵ “Pɛi de i' lɔɔ ba genen mɔ, fɛ laa wu ilaa kyosɛ ibono i kya nyida Wurubuaare ɔson ilaa mɔ i yelɛ Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ. I laa wɔra fɛɛ ɛnɔɔbono Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo ɔbono mɛ kya tere mɔ yɛɛ Danyelɛ mɔ gi wolaa wu tɔɛ yela mɔ. (Fo ɔbono fo kya kalɛ ilaa idɛ mɔ, nu imɔ ɛsɛ.) Fɛ wu ilaa kyosɛ mɔ nno genen mɔ,

¹⁶ fɛye abono fɛ bo Gyudiya ɛsinkpan so mɔ, fɛ' selɛ kpe abii dɔ.

¹⁷ Fo ɔbono fo bo nɛmanɛman genen owi ɔbono mɔ, selɛ. ɛɛn sa fo' kii loo obu dɔ yɛ fo laa kpaɛ puru ilaa iko.

¹⁸ Ne fo ɔbono fo bo ndɔɔ dɔ genen owi ɔbono mɔ, ɛɛn baa kii ba ɛwi yɛ fo kya ba de fo' baa kyu fo-gikuru.

¹⁹ Awɔrɔfɔɔ a laa nyaakyo gikyɔ so mɔ, akyii abono mɛ de itɔ genen nke nbono dɔ abɛɛ mɔmɔ-biana mɛ san mɛ kya nyabo mɔ, mɔmɔ laako!

²⁰ Fɛ' dalaa yɛɛ genen ilaa idɛ i mɛn sa i' ba gikyɛ abɛɛ ɛkɛ kyoolasɛ.

²¹ I lii fɛɛ genen nke nbono dɔ-lɛɛ awɔrɔfɔɔ mɔ a laa don awɔrɔfɔɔ kamaase abono nyamesɛ gi ti wu kere kpe kyu lii ko-o ibono Wurubuaare gi lɛɛ soso de ɛsɛ mɔ baa lii de ndɛ mɔ. Genen awɔrɔfɔɔ abono ɔnan kee a mɛn baa ba ɛkaako.

²² Abono Wurubuaare gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ mɛ' nye mɔ-ɛwɔragyi dɔ akyenabi mɔ so mɔ, ɔ keda awɔrɔfɔɔ nke nbono kɔɔɛ. In gyɛ genen mɔ, nkana pɛi de nke mɔ gi' baa logɛ mɔ, in baa san ba-a isa.

²³ “Genen owi ɔbono mɔ, ako mɛ laa tɔɛ yɛɛ, ‘Kere, ɔbono Wurubuaare gi sun yɛɛ ɔ' baa mɔlɛɛ aye mɔ ne ɛɛɛ.’ Ako, mɔ, mɛ laa tɔɛ yɛɛ, ‘Mɔ ne n gyɛ ɔdɛ.’ Nengyene mɛ tɔɛ fɛye genen mɔ, fɛ mɛn sa fɛ' sɔɔ imɔ gyi.

²⁴ I kya nyiile yɛɛ genen owi ɔbono mɔ, i laa nye abonbo ako. ɔko laa tɔɛ yɛɛ, ‘Me ne n gyɛ ɔbono Wurubuaare gi tɔɛ yɛɛ ɔ laa sun mɔ.’ ɔbanban, mɔ, laa tɔɛ yɛɛ, ‘N gyɛ Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo.’ Mɛ laa wɔra ilaa ibono i kya de ɛnɔ de ilaa ibono i kya lɛɛ ɔlon belɛ nyiile mɔ. Nkana mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ mɔ i laa penɛ asa abono Wurubuaare gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ mɛ' nye mɔ-ɛwɔragyi dɔ akyenabi mɔ gbaa. I mɛn kii sa genen.

²⁵ Imɔso fɛ wu genen ilaa idɛana mɔ, fɛ' nyingi yɛɛ nɛ wolaa gyɔ fɛye imɔ so ɔwɔlii yela.

²⁶ Nengyene ako mɛ tɔɛ fɛye yɛɛ, ‘Fɛ' kere, ɔ bo gipen dɔ’ mɔ, fɛn sa fɛ' buu mɔmɔ kpe nno. Ne mɛ kii tɔɛ yɛɛ, ‘Fɛ' kere, ɔ bo obu dɔ’ mɔ, fɛn sa fɛ' sɔɔ imɔ gyi.

²⁷ I lii fɛɛ owi ɔbono me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan kii ba ɛsinkpan so mɔ, i laa wɔra daa fɛɛ ɛnɔɔbono nyangbon kya kyan gikolon kel-l lii owi ɔbaaliiten kpaɛ lii owi

otroten ne i kya wu gesinkpan so pewu mo.

²⁸ Nfono gebue wuse ge de mo, nno ne ipatee me kya da gikilen.

Kirisito Laa Lii Wurubuaare Awole Do Ba De Nyisigi De Olon Bele

²⁹ "Aworofoo mo nke mo gi baa kyon mo, owi laa biiri. Bose laa yela asa gikulaa. Agyekpebi a laa kyigi giyan-giyan. Wurubuaare laa keda ilaa ibono i bo soso mo gyigisi.

³⁰ Nfono mo asa me laa wu ilaa ibono i laa lee nyiile yee me, anyamese pewu momo-daa mo, n kya laare n' kii ba gesinkpan so mo. Me wu imo genen mo, gesinkpan so asa kpei-kpei pewu me laa saawo. Me laa wu me, anyamese pewu momo-daa mo, nan naa lii Wurubuaare awole do n kya ba, n de nyisigi de olon bele.

³¹ Nan yee gegandan bele ge' su de n' sun Wurubuaare do isoo de me' kpa koola asa abono Wurubuaare gi toose lee yee me' nye mo-gewuragi do akyen-abi mo. Me laa koola-koola momo lii gesinkpan gede geten kamaase pewu so."

³² Ne Yesu gi toge yee, "Fe' kase ilaa lii gifeeya oyii so. Aye gere mo, nengyene fe wu gifeeya ngyalenbi gi punge ne gi kya poroge afedaa mo, fe kya bii yee gikye gi kya fuude ne.

³³ Genen kee ne i de ne. Nengyene fe wu ilaa ibonoana ne toge sa feye faa mo, fe' bii yee me-gikiiba gesinkpan so mo gi tansi fuude ne. N ti n yele feye-gebunono gbaa-gbaa.

³⁴ Gesintin ne n' kya toge feye faa. Gesinkpan so asa ade me man wu' loge pei de genen ilaa ideana pewu i' loo ba.

³⁵ Soso de gese i laa yela okara. Me-agyebi mo bere, a man yela okara geakaako kpa-a.

Wurubuaare Mo Nkon Ne N Nyi Owi Obono Kirisito Laa Kii Ba Mo

³⁶ "Geke gebono abee owi obono nan kii ba mo bere, oko men nyi. Wurubuaare do isoo gbaa me men nyi, ne me, Wurubuaare mo-bi mo kee, men nyi. Genen mo, me-se Wurubuaare mo-nkon ne n nyi.

³⁷ Me, anyamese pewu momo-daa mo, gikiiba gesinkpan so mo i kya fuude mo, i laa wora daa fee Nowa abere do-lee mo.

³⁸ Imo ne n gye yee pei de nkyu gi loo gyi asa Nowa abere mo do mo, asa me kpe san me de momo-gekyena do laawora, fee gigyi, ginun, de gedena genen-n kaabore geakaabono Nowa gi dii loo gikolii mo do mo. O loo gikolii mo do mo,

³⁹ nkyu mo gi baa gyi asa mo pewu, ibono me men dese. Genen kee ne me, anyamese pewu momo-daa mo, gikiiba gesinkpan so mo i laa wora ne.

⁴⁰ Genen geke gebono mo, i laa nye fee asa anyo me yele ndoo do dabo. Wurubuaare laa baa puru oko de o' taa oko yee.

⁴¹ Akyii anyo me yele dabo me kya koro fee awayu mo, Wurubuaare laa puru oko de o' taa onyose mo yee.

⁴² Imoso fe' dese feye-nyoro so gyoo megiba. Fe men nyi geakaabono me, feye-wura mo, nan kii ba mo."

⁴³ Yesu gi da imo so gikpale yee, "In gye feye gbaa-gbaa fe nyi? Nkana geten wura nyi yee owi baare okara ne oyu laa ba mo, naafo o man de ginsi gide. O laa dii mo-geten de oyu on sa o' nye boori loo gemo do yuuri mo.

⁴⁴ Genen kee ne i kaabore fe' bii feye-nyoro akedabi owi kamaase do ne. I kya nyiile yee me, anyamese pewu momo-daa mo, nan lii Wurubuaare do kii ba daa owi obono fe men dese mo."

⁴⁵ Nfono mo, Wura Yesu gi kii da momo gikpale yee, "Ane ne n de fee dega obono ilaa nan baa toge faa? O kya gyi gesintin sa mo-wura ne o nyi olaako. Mo-wura mo gi kyu mo-geten do ilaa wora mo-abaa do de owi gyise gi fo mo, o' ye agyudo sa mo-nanboana adega abono kee me te mo-wura mo ase mo.

⁴⁶ Nengyene mo-wura mo gi baa tu mo o kya wora ibono o yela sa mo mo, o laa gyi ginsi."

⁴⁷ Ne Yesu gi toge yee, "Gesintin ne n' kya toge feye faa, mo-wura mo laa kyu mo-ilaa pewu wora genen dega obono abaa do.

⁴⁸ "To, ne fee genen dega obono gye nyamese nyenyen mo, fonbii mo, o laa

toge sa mɔ-nyoro yee, 'Ilaa iko i keda me-wura yela.'

⁴⁹ Fo baa kere mɔ, o yii gese o kya daare mɔ-nanboana sene mɔ, o kya gyi ne o kya nun nta o kya boo.

⁵⁰ O kya wɔra genen mɔ, mɔ-wura mɔ laa baa tuule mɔ owi obono o men dese mɔ.

⁵¹ O laa tansi biide dega obono giso de o' kale mɔ bola gikereansi awura mɔ so. Osulon de anebi giwe ne n bo nno."

25

Abolonbu Gudu Gikpale

¹ Yesu gi toge ide ta mɔ, o kii da gikpale giko yee, "A' kyu asa abono me laa nye Wurubuaare gewuragi do gekyena mɔ ilaa kyu kesere de me-gikpale gide. Abolonbu gudu ne n kyena. Geke gede mɔ me puru mɔmɔ-ifatela de me' kpaa gyoo okyiifo mɔ-kuli. Nengyene onyen mɔ gi kpui okyii mɔ o kya kpe mɔ-gewi mɔ, de me' buu omɔ kpaa kyaa de me' gyi de me' nun kpaa mɔmɔ.

² Genen abolonbu gudu ade do mɔ, anun me gye asebo ne anun banban mɔ me men nyi olaako.

³ Abolonbu mɔ me kya kpe me' kpaa gyoo okyiifo mɔ-kuli mɔ genen mɔ, abono me men nyi olaako mɔ, me puru mɔmɔ-ifatela mɔ, men bii puru ifatela nfo baa keda too, nengyene fee nfo gi ta mɔmɔ-ifatela mɔ do mɔ, de me' nye kii ko wɔra.

⁴ Asebo mɔ bere me puru mɔmɔ-ifatela mɔ, me bii puru ifatela nfo keda too.

⁵ Me gyoo okyiifo mɔ-kuli mɔ genen mɔ, on ba belen, ne ginsi gide gi kyu mɔmɔ.

⁶ "I baa fo genye de nsana mɔ, me nu oko gi lee geno yee, 'Okyiifo mɔ-kuli mɔ kya ba-o! Fe' koso de fe' kpaa gyangara mɔ.'

⁷ Nfono ne abolonbu gudu mɔ me koso diire mɔmɔ-ifatela mɔ.

⁸ Anun abono men nyi olaako mɔ, me kole asebo mɔ yee, 'Aye-ifatela i kya wu. Fe' sa aye nfo.'

⁹ Asebo mɔ me kine yee, 'Kuaa. Ibono a de mɔ i man fo aye-re feye. Fe' kpe ofeten de fe' kpaa soo.'

¹⁰ Gesintin mɔ, abono men nyi olaako mɔ me koso kyon ofeten mɔ. Mɔmɔ-gemara mɔ, okyiifo mɔ-kuli mɔ gi ba, ne abolonbu abono me bii baala mɔmɔ-nyoro gyoo mɔ mɔ mɔmɔ-re mɔ me san naa loo geten do de me' kpaa gyi de me' nun de me' kyaa. Me loo mɔ, me keda gisin tii wɔra mɔmɔ-nyoro.

¹¹ "In keela iko mɔ, abono men nyi olaako mɔ me kpaa ba, me kya hme gisin yee, 'Obelense, Obelense, tigi aye!'

¹² Ne okyiifo mɔ-kuli mɔ gi lee geno sa mɔmɔ yee, 'Gesintin ne n boran, men nyi feye.' "

¹³ Yesu gi da gikpale mɔ ta mɔ, o toge yee, "Fe' dese feye-nyoro so. I lii fee fe men nyi geke gebono abee owi obono nan kii ba mɔ."

Adega Abono Me Buede Gyoo Mɔmɔ-Wura Mɔ Gikpale

¹⁴ Yesu gi kii toge sa mɔmɔ yee, "Me-gikiiba mɔ i laa wɔra fee gikpale gibono nan ba da faa. Imo ne n gye yee obelense oko kya laare o' kpe okpa. Imoso o tere mɔ-adege ba mɔ ase ne o kyu mɔ-ilaa wɔra mɔmɔ-abaa do.

¹⁵ Ne o ye mɔ-sika kokoo sa mɔmɔ, okamaase gi nye genobono okara o laa bii kere imo so mɔ. Oko gi nye sika kokoo abi nwe ikue-inyo de saalaa, ne obanban gi nye sika kokoo abi nwe oko, ne osase, mɔ, gi nye sika kokoo abi nwe gudu. O ye sika kokoo mɔ sa mɔmɔ genen mɔ, o yii kyon mɔ-okpa mɔ.

¹⁶ O kpe kyon mɔ, dega gyangbarase obono o nye sika kokoo abi nwe ikue-inyo de saalaa mɔ, o kpaa fe sika kokoo mɔ nye aterebi o de o kya buede, ne o kii nye so sika kokoo obono obelense mɔ gi kyu wɔra mɔ-abaa do mɔ onan gikpado ginyo.

¹⁷ Genen kee ne dega obono o nye sika kokoo abi nwe oko mɔ gi kpaa fe sika kokoo mɔ nye aterebi kyu buede. O buede mɔ, o kii nye so sika kokoo obono obelense mɔ gi kyu wɔra mɔ-abaa do mɔ onan gikpado ginyo.

¹⁸ Dega obono o nye sika kokoo abi nwe gudu mɔ gi kpaa kuru obo, ne o kyu mɔ-obelense sika kokoo mɔ nara nno.

19 “Ɔbelense mɔ gi keɛla nfono o kpe mɔ. Ɔ ba mɔ, ɔ tere mɔ-adega yee me' baa buu-buu agyan abono ɔkamaase gi nye mɔ sa mɔ.

20 Dega obono ɔ nye sika kɔkɔɔ abi nwe ikue-inyɔ de saalaa mɔ o kyu amɔ-ɔnan gikpadɔ ginyɔ ba, ne ɔ tɔge sa mɔ-ɔbelense mɔ yee, ‘Ɔbelense, sika kɔkɔɔ abi nwe ikue-inyɔ de saalaa ne fo kyu sa me. Amɔ ne. Kerɛ, ne nye amɔ-ɔnan kii bɔla.’

21 Ɔbelense mɔ gi nu genen mɔ, ɔ tɔge sa mɔ yee, ‘Fo wɔra ilaa; fɔɔ'kpon. Fo gye dega dense ne fo kya gyi gesintin. Fɛe genɔobono fo gyi gesintin ilaa pii ide dɔ faa mɔ, nan kyu ilaa gikyo kyu wɔra fo-abaa dɔ. Ba de me-re fo a' gyi ɔkon dabɔle.’

22 Dega obono ɔ nye sika kɔkɔɔ abi nwe oko mɔ kee gi baa tɔge sa ɔbelense mɔ yee, ‘Ɔbelense, sika kɔkɔɔ abi nwe oko ne fo kyu sa me; kerɛ, ne nye amɔ-ɔnan kii bɔla.’

23 Ɔbelense mɔ gi tɔge sa obono kee yee, ‘Fo wɔra ilaa; fɔɔ'kpon. Fo gye dega dense ne fo kya gyi gesintin. Fɛe genɔobono fo gyi gesintin ilaa pii ide dɔ faa mɔ, nan kyu ilaa gikyo kyu wɔra fo-abaa dɔ. Ba de me-re fo a' gyi ɔkon dabɔle.’

24 Nfono mɔ dega obono ɔ nye sika kɔkɔɔ nwe gudu mɔ gi baa tɔge sa mɔ-ɔbelense mɔ yee, ‘Ɔbelense, ne wu yee fo-ilaa i bo lon, fo bo onsipara. Fo kya laare agyan lii gesun gebono in gye fo ne n wɔra gemɔ mɔ dɔ.

25 Imɔso ne sele fo gifuu, ne ne kyu fo-sika kɔkɔɔ mɔ kyu kpaa nara ɔbo dɔ. Kerɛ, fo-sika kɔkɔɔ mɔ ne.’

26 Dega mɔ gi tɔge genen mɔ, ɔbelense mɔ gi tɔge sa mɔ yee, ‘Fo gye dega nyenyɛn, ne fo bo wolegyɔ. Fo nyi yee me-ilaa i bo lon. N gye onsipara wura. N kya laare agyan lii gesun gebono in gye me ne n wɔra mɔ dɔ.

27 Ne i wonɛ so ne fon kyu me-sika kɔkɔɔ mɔ kyu kpaa fe de fo' kyu aterɛnbi abono fo laa nye mɔ kpaa yela aterɛnbi ɔyɛlaten de owi obono ne ba ne nan kpaa lee amɔ mɔ, n' nye de a' koroge sa me?’

28 Nfono mɔ ɔbelense mɔ gi tɔge sa abono me yele nno mɔ yee, ‘Fe' sɔge me-

sika kɔkɔɔ mɔ lii dega baare ase kyu bola obono ɔ nye agyan nwe ikue-inyɔ de saalaa mɔ lee mɔ so.

29 I kya nyiile yee obono ɔ bo ne ɔ kya kyu wɔra ilaa mɔ, ɔ laa kii nye too de i' tansi nyaakyo sa mɔ. Ne obono, mɔ, ɔɲ bo ne ɔɲ kya wɔra sei mɔ, ipii ibono ɔ nye mɔ gbaa me laa sɔge imɔ lii mɔ ase.

30 Fe' kyu dega obono ɔɲ bo agyan faa kyu lii me ase kpaa too wɔra nfono i bo gibiri mɔ. Osulon de anɛbi giwe ne n bo nno.’ ”

Yesu Laa Teɛla Ilaa Dense Awɔrabo

31 Yesu gi tɔge yee, “Geakaako mɔ, me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ, nan kii ba gesinkpan so de n' baa gyi gewura de nyisigyi. Nan kii ba mɔ, me-re Wurubuaare dɔ isɔɔ ne nan ba de n' kpelege kyena me-gewuragyapaa so.

32 Nfono mɔ, asa kpei-kpei pewu me laa koola baa gyan' me-ansi dɔ. Nan kyee ilaa dense awɔrabo lee lii asa sense dɔ fɛe genɔobono nbue ɔkparebo kya kyee mɔ-isande lee lii itiide dɔ mɔ.

33 Ne kye asa mɔ dɔ mɔ, nan kyu ilaa dense awɔrabo mɔ yela me-gibaa gyise so, de n' kyu asa sense mɔ, mɔ, yela me-bene gibaa so.

34 “Nfono mɔ me obono n gye wura mɔ nan tɔge sa abono me yele me-gibaa gyise so mɔ yee, ‘Feye bere, fe wɔra amudensebo me-se Wurubuaare ase. Fe' baa kyena mɔ ase mɔ-gewuragyi mɔ dɔ. Ɔ wolaa lɔɔ nno yela sa feye lii ko-o abere abono ɔ lee soso de gese mɔ.

35 I kya nyiile yee owi obono akon a de me mɔ, fe sa me agyudɔ; bolefo kya mɔ me mɔ, fe sa me nkyu, n gye isafo feye-isowole so mɔ, fe keda me-gisafo,

36 meɲ bo gikuru bunse abee gegbe suuse mɔ, fe sa me; ne lo mɔ, fe kerɛ me so; ne me keda me tii de obu mɔ, fe kpaa laa me.’

37 Nfono mɔ, ilaa dense awɔrabo mɔ me laa taase me yee, ‘Aye-wura, gemenke ne a wu fo yee akon a de fo ne a sa fo agyudɔ, abee bolefo kya mɔ fo ne a sa fo nkyu?’

38 Gemenke ne fo ba aye-ɔsowole so ne a keda fo gisafo, abee a wu yee fon bo gikuru abee gegbe ne a sa fo?

39 Gemenke ne a wu fo fo kya lo abee me tii fo de obu, ne a kpaalaa fo?’

40 Me obono n gye wura mo nan lee geno sa momo yee, ‘Gesintin ne n' kya toge feye faa, owi obono fe wora genen ilaa ideana sa me-nanboana ade do oko, ba-a gebii pii ne o gye mo, me ne fo wora sa genen.’

41 “Nfono mo, nan toge sa abono me yele me-bene gibaa so mo yee, ‘Feye bere, Wurubuaare gi toge nno wora feye. Fe' naa me ase kpe ogya obono on kya wu' gekaako mo do! Wurubuaare gi baala ogya obono yela sa ilaa nyenyen pewu gemu mo mo-re mo-isoo.’

42 I lii fee owi obono akon a de me mo, fey sa me agyudo; bolef kya mo me mo, fey sa me nkyu;

43 ne gyi gisafo feye-isowole so mo, fey soo me abaa anyo; men bo gikuru bunse abee gegbe suuse mo, fey sa me; ne lo abee me keda me tii de obu mo, fey kpaalaa me.’

44 Nfono mo, me laa taase me yee, ‘Aye-wura, gemenke ne a wu fo yee akon a de fo abee bolef kya mo fo abee fo kya gyi gisafo abee fon bo gikuru abee gegbe abee fo kya lo abee me keda fo tii de obu, ne a men kere fo so?’

45 Nan lee geno sa momo yee, ‘N kya toge feye gesintin yee genobono fey kpaalaa me-nanboana ade do oko, ba-a gebii ne o gye mo, me ne fey kpaalaa genen.’

46 Nfono mo, genen asa abono me laa kpe daa nfono Wurubuaare laa biide momo-giso gekpaa-gekpaalaa mo. Ilaa dense aworabo mo bere, me laa nye kyena Wurubuaare ase gekpaa-gekpaalaa.”

26

Me Da Geno Yesu So

1 Yesu gi nyiile asa ilaa ide pewu ta mo, o toge sa mo-akasebo mo yee,

2 “Fee genobono fe nyi mo, i san nke nnyo de a' gyi aye-Lewu Gi Serege Aye So geke bele. Genen geke bele gebono gigyi do mo, me laa kyu me, anyamese pewu momo-daa mo, wora me-akyobo abaa do de me' da me ananbi oyii so mo.”

3 Gyuda awura asunbi alebo abelense de momo abelense sense mo me kpaalaa gyan' Kayifase gewi. Kayifase ne n gye momo-asunbi alebo gemu.

4 Me gyan' genen mo, me da geno genobono me laa nara keda Yesu de me' mo mo mo.

5 Me toge yee in kaabore me' mo mo gesi mo gigyi do; in gye genen mo, i laa naa bara iko.

Okyii Oko Gi Kyeege Anuwantere Woroge Yesu

6 Yesu gi kpe Betani osowole so. O bo nno mo, o kpe Simon obono nkana o gye okononbu mo geten do.

7 Me wora agyudo, Yesu te o kya gyi mo, okyii oko gi ba mo ase, o de puruntuwa dense oko de anuwantere boogyalonse. O fo Yesu ase mo, o kyeege anuwantere mo woroge mo-gimu so.

8 Yesu akasebo mo me wu genen mo, i loo momo, ne me taase yee, “Mene n wora ne okyii baare gi gyi anuwantere mo gyerebi faa?”

9 Anuwantere baare men wora ofese mo, nkana a laa nye aterenbi bele de a' kyu ye sa ayenbo!”

10 Yesu gi nu momo ase, imoso o toge momo yee, “Mene n wora ne fe kya nyala okyii baare? Ilaa dense ne o wora sa me faa.

11 Ayenbo abono fe dare faa, me bo feye ase adaa-adaa. Me bere fe man nye me n' kyena feye ase kpaalaa lii.

12 O kyeege anuwantere baare woroge me-gimu so faa mo, o gyere me yela gyoo me-gipule ne.

13 Fe' soo gibui yela. Gesinkpan so geten kamaase gebono me laa toge Wurubuaare okalan konkonse kyu lii me so mo, me laa toge ilaa ibono okyii baare gi wora sa me faa kee kyu nyingi mo.”

Gyudase Gi Kyule Yee O Laa Kyu Yesu Wora Mo-Akyobo Abaa Do

14 Imo ide gemara mo, Gyudase Isikaayote obono o gye Yesu akasebo gudu anyo mo do oko gi kpe kpaalaa wu Gyuda awura asunbi alebo abelense mo,

15 ne o taase momo yee, “Nengyene ne taale kyu Yesu wora feye abaa do

mɔ, menɛ ne fɛ laa sa me?" Nfono mɔ, abelensɛ mɔ mɛ kalɛ aterenbi boduduuse ako abi oko de saalaa kyu sa mɔ.

¹⁶ San kyu lii nfono mɔ, Gyudase gi san ɔ kya kerɛ ɔkpa ɔbono so ɔ laa yɛgɛ abelensɛ mɔ mɛ' nyɛ Yesu mɔ.

Yesu Mɔ-rɛ Mɔ-Adɛ Mɛ Gyi Gɛkɛ Belɛ

¹⁷ Gɛkɛ gɛbono Bodobodo Maadiisɛ Agyiberɛ mɔ gɛ kya yii gɛsɛ mɔ, Yesu akasɛbo mɔ mɛ ba mɔ asɛ baa taasɛ mɔ yɛɛ, "Fonɛ ne fo kya laarɛ a' kpa baala de a' gyi Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ?"

¹⁸ Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Fɛ' naa loo nten dɔ de fɛ' kpa tɔgɛ sa ɔnyɛn ɔko yɛɛ, 'Me, fɛyɛ-onyiilebo mɔ yɛɛ, "Me-owi gi fo. Fogɛten dɔ ne me-rɛ me-akasɛbo a laa baa kyena de a' gyi Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ agyudɔ mɔ." ' ' "

¹⁹ Yesu akasɛbo mɔ mɛ kpa wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ mɔ, ne mɛ kerɛ Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ agyudɔ mɔ yela nno.

²⁰ I fo gɛdɔɔdɛ mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo gudu anyɔ mɔ mɛ kpe ogyiten mɔ.

²¹ Mɛ kya gyi mɔ, Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, "Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛyɛ faa, fɛyɛ dɔ ɔko laa yɛgɛ me-akyobo mɛ' nyɛ me."

²² Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, i wɔra mɔ-akasɛbo mɔ ayen gikyɔ, ne mɛ san mɛ kya taasɛ mɔ ɔko-ɔko yɛɛ, "Me-wura, imɔso me ne nan wɔra fo gɛnen?"

²³ Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "ɔbono ɔ laa yɛgɛ me-akyobo mɛ' nyɛ me mɔ me-rɛ kaase ne n kya wɔra abaa gyi lɛpɛ kolon dɔ.

²⁴ I bo no yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan wu' lɛwu ɔbono ɔnan mɛ wolaa nmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ kyu lii me so mɔ. ɔbono ɔ laa kyu me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, wɔra me-akyobo abaa dɔ mɔ berɛ, mɔ laako. I mɛnnan korogɛ mɔ mɔ, i boran sa mɔ."

²⁵ Nfono mɔ Gyudase ɔbono ɔ laa kyu Yesu wɔra mɔ-akyobo abaa dɔ mɔ gi taasɛ Yesu yɛɛ, "ɔbelensɛ, me ne nan wɔra fo gɛnen?" Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "Fogɛnɔ dɔ ne i lii."

Yesu Lɛwu Laa Lɔrɔ Anyamesɛ Mɔ-rɛ Wurubuaarɛ Nsana

²⁶ Mɛ san mɛ kya gyi mɔ, Yesu gi puru bodobodo keda, o kyu afaala sa Wurubuaarɛ, ne ɔ gbaa-gbaa mɔ dɔ kyu sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Fɛ' sɔɔ de fɛ' gyi. Me-nyoro ne."

²⁷ O puru konkɔn de nta kee keda, o kyu afaala sa Wurubuaarɛ, ne o kyu nta mɔ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Fɛyɛ pɛwu fɛ' sɔɔ de fɛ' nun kɔɔlɛ.

²⁸ Nta nbono n dɛ mi-i sa fɛyɛ faa, mɛnkalan ne. Nan wu' mɔ, mɛnkalan gi laa kyɛgɛ fɛ sa asa sakyɔ de Wurubuaarɛ ɔ' yɛgɛ mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ' nyɛ wɔra gɛnɔ pobɔrɔ.

²⁹ N' tɔgɛ fɛyɛ yɛɛ pɛi ne nan kii nun nta fafaanan mɔ, gɛnen mɔ, gɛkaabono me-rɛ fɛyɛ a tɛ a kya nun nno npobɔrɔ me-sɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi mɔ dɔ mɔ."

³⁰ Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ gyi ta mɔ, mɛ bii afaala ɔlon sa Wurubuaarɛ, ne mɛ lii kyon Nfɔ Iyii Gibii mɔ so.

Yesu Yɛɛ Piita Laa Sorogɛ Yɛɛ Oŋ Nyi Yesu

³¹ Mɛ kya kpe mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Ndɛ gɛnyɛ gɛdɛ fɛyɛ pɛwu fɛ laa seɛ taa me yɛgɛ. I kya nyiile yɛɛ mɛ wolaa nmarasɛ me-ilaa yela Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ, 'Wurubuaarɛ laa mɔɔ isandɛ ɔkparebo mɔ.

I ba gɛnen mɔ, isandɛ gikpen mɔ gi laa yaasɛ giyan-giyan.' "

³² Ne Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, "Nɛ kyingi lii ibuni dɔ mɔ, nan gyangbara fɛyɛ kpe Galeli."

³³ Nfono ne Piita gi tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Ba-a me-nanboana pɛwu mɛ laa seɛ taa fo yɛgɛ mɔ, me berɛ maŋ seɛ taa fo yɛgɛ kpa-a."

³⁴ Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Sɔɔ gibui yela, ndɛ gɛnyɛ gɛdɛ gbaa, pɛi de kyaasɛ gyangbarasɛ ɔ' lɔɔ folɛ mɔ, fo laa sorogɛ gikpadɔ gisa' yɛɛ fo mɛn nyi me."

³⁵ Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ba-a mɛ laa mɔɔ me-rɛ fo mɔ, maŋ sorogɛ yɛɛ mɛn nyi fo." Ne Yesu akasɛbo sɛnsɛ mɔ mɛ tɔgɛ gɛnen kee.

Yesu Gi Kpa Dalaa Gɛsɛmeni

³⁶ Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ kpe gɛtɛɛko, mɛ kya tɛrɛ nno yɛɛ Gɛsɛmeni. Mɛ fo nno mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, “Fɛ' kyena gɛrɛ gyoo me. Nan tu kpe faanaa kpaa dalaa.”

³⁷ Ɔ yɛgɛ Piita mɔ-rɛ Sɛbedi mɔ-biana anyɔ mɔ bɛrɛ mɛ buu mɔ. Mɛ kya kpe mɔ, mɔ-gisen dɔ i yii gɛsɛ i kya dɛɛ mɔ, ne mɔ-nyoro gi kya tɔgɛ mɔ.

³⁸ Ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “N kya wu' mi-i fuɛ. I kya laarɛ i' mɔmɔ me gbaa. Fɛ' kyena gɛrɛ de fɛ' dii ilaa kamaasɛ ibono i laa ba mɔ kpaa me.”

³⁹ Ɔ naa taa mɔmɔ yɛgɛ kpe ansi dɔ nɛmaraa, ne o kyu mɔ-nyoro da bun gɛsinkpan, ɔ kya dalaa ɔ kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ, “Mɛ-sɛ, nengyene i laa sa mɔ, yɛgɛ awɔrɔfɔɔ abono a kya ba me so faa a' kyon gibaaafon. Nɛ dabɔlɛ dalaa genen faa mɔ, yɛgɛ fo-lɛɛ fo-gɛlaarɛ ne gɛ' wɔra, in gye me-lɛɛ me-gɛlaarɛ.”

⁴⁰ Ɔ dalaa genen mɔ, o kii kpe mɔ-akasebo asa' mɔ asɛ. Ɔ baa kpe mɔ, mɛ dɛ ginsi gidɛ. O kyingi mɔmɔ, ne ɔ taasɛ Piita yɛɛ, “Imɔso fɛn taalɛ kyena ba-a nɛmaraa de fɛ' dii ilaa ibono i laa ba mɔ kpaa me?”

⁴¹ Fɛ' dii ilaa ibono i kya ba mɔ de fɛ' dalaa yɛɛ imɔ iko i mɛn' nyɛ fɛye penɛ de fɛ' wɔra ilaa nyenyɛn. Nɛ wu yɛɛ fɛye-asɛn dɔ mɔ, nkana fɛ kya laarɛ fɛ' wɔra me-gɛlaarɛ, fɛye anyamesɛ-lɛɛ olon ne mɛn kya taalɛ.”

⁴² Yesu gi kii kyon taa mɔmɔ yɛgɛ ginyɔsɛ kpaa dalaa kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ, “Mɛ-sɛ, nengyene i maɲ sa de awɔrɔfɔɔ abono a kya ba me so faa a' kyon gibaaafon sa me bɛrɛ mɔ, yɛgɛ fo-gɛlaarɛ ne gɛ' wɔra.”

⁴³ Ɔ baa kii kpe mɔ-akasebo mɔ asɛ mɔ, mɛ kii dɛ. I lii fɛɛ ginsi gidɛ gi dɛ mɔmɔ.

⁴⁴ Yesu gi taa ɔmɔ yɛgɛ ne o kii kpaa dalaa gɛsasɛ. Gɛdalaa kolon gɛbono ne ɔ kpe ɔ kya dalaa.

⁴⁵⁻⁴⁶ O kii ba tu mɔ-akasebo mɔ, o kyingi mɔmɔ, ne ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ san fɛ dɛ fɛ kya kyoola? Owi mɔ gi fo. Kon ne ilaa nyenyɛn awɔrabo mɛ laa nyɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ ne. Fɛ' kerɛ. Ɔbono ɔ laa kyu me wɔra mɔmɔ-abaa dɔ mɔ ne n kya ba faa. Fɛ' koso de

a' gyangara mɔ.”

Mɛ Keda Yesu

⁴⁷ Yesu san ɔ kya tɔngɛ mɔ, Gyudase, Yesu akasebo gudu anyɔ mɔ dɔ ɔko, gi ba nfono. Sakpii belɛ buu mɔ, mɛ dɛ nki de nkpotii. Mɛ lii Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de mɔmɔ abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ asɛ.

⁴⁸ Gyudase ɔbono ɔ laa kyu Yesu ɔ kya wɔra abelɛnsɛ mɔ abaa dɔ genen mɔ gi wolaa tɔgɛ sa sakpii mɔ yɛɛ, “Ɔbono fɛ wu ne faala mɔ da mɔ gya-gya mɔ, mɔ ne; fɛ' keda mɔ.”

⁴⁹ Imɔso mɛ kpaa fo nno mɔ, gɛsintin mɔ, Gyudase gi naa kpe Yesu asɛ, ɔ tɛrɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ,” ne ɔ faala mɔ da mɔ gya-gya.

⁵⁰ Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Ɔnyɛn, ilaa ibono fo ba de fo' baa wɔra mɔ, wɔra.” Ɔ tɔgɛ mɔ genen mɔ, sakpii mɔ dɔ asa mɛ lii keda Yesu.

⁵¹ Nfono mɔ, asa abono mɛ bo Yesu asɛ mɔ dɔ ɔko gi loorɛ mɔ-gɛki lɛɛ, ne ɔ nɛɛlɛ dega ɔko giso fuɛ. Dega mɔ wura ne n gye asunbi alɛɛbo gɛmu.

⁵² Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Kiiri gɛki mɔ wɔra gɛmɔ-gifɔrɔ dɔ. Abono mɛ kya ko de nki mɔ, nki lɛwu ne mɛ kya wu'.

⁵³ Fɛ nyi yɛɛ maɲ taalɛ saawo tɛrɛ mɛ-sɛ Wurubuaarɛ de ɔ' baa kpaa me? Fɛɛ nɛ saawo tɛrɛ mɔ mɔ, ayaa adɛ so mɔ, ɔ laa sun mɔ-isɔɔ akpen afonɛɛ-afonɛɛ de mɛ' kpelegɛ baa kpaa me.

⁵⁴ Nɛ fɛɛ mɛ baa kpaa me mɔ, nɛ ne i laa nyɛ kyena de Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ mɔ dɔ ilaa? I bo mɔ-ɔwolɛ mɔ dɔ yɛɛ i kaaborɛ genen ilaa idɛ i' ba me so.”

⁵⁵ Mɛ bo nno mɔ, Yesu gi taasɛ sakpii mɔ yɛɛ, “I gye yɛɛ n gye oyu nyenyɛn daa ne fɛ kyu nki de nkpotii baa keda me faa? N kya kpaa kyena Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so gɛkɛ kamaasɛ n kya nyiile asa ilaa. I wonɛ so ne fɛn keda me nno?”

⁵⁶ Imɔ idɛ pɛwu i ba me so faa, i kyena daa de ilaa ibono Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa nɛmarasɛ yɛla Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ.” Nfono mɔ, mɔ-akasebo mɔ pɛwu mɛ sɛlɛ taa mɔ yɛgɛ.

Mɛ Kyu Yesu Kpe Nbelɛ Agyibo Ansi Do

⁵⁷ Abono me keda Yesu mo me kpare mo kpe Kayifase gwi. Mo ne n gye Gyuda awura asunbi alebo gemu. Momonbara anmarasebo de momo-abelense sense abono me kya gyi asa nbele mo me gyan' mo-gewi.

⁵⁸ Me de Yesu me kya kpe genen mo, Piita gi buu momo giyaa-giyaa genen-n kpa loo asunbi alebo gemu mo gikpaara mo so. O loo nno mo, o kpa kyena saare Wurubuaare onon obu mo adiibo mo do de o' wu ilaa ibono i laa ba mo.

⁵⁹ Me kya gyi Yesu nbele mo, asunbi alebo abelense mo de nbele agyibo mo pewu me laare asa abono me laa baa kee abon gyan' Yesu so de me' nye mo mo mo,

⁶⁰ me men nye. Asa saky o me baa kee abon gyan' mo so bere. Me men kii nye abon abono me laa yele amo so de me' mo mo mo. Laalaloge mo asa anyo ako me lii yele

⁶¹ toge yee, "Onyen baare gi toge yee o laa taale boori Wurubuaare onon obu mo de o' kyu nke nsa kii kyu yii mo."

⁶² Nfono mo, asunbi alebo gemu mo gi koso yele ne o taase Yesu yee, "Ibono pewu me de ma-a gyan fo so faa, fon bo geno lee?"

⁶³ Yesu men toge sei. Asunbi alebo gemu mo gi kii toge sa Yesu yee, "Ilaa ibono nan baa taase fo faa, ne fon toge gesintin mo, fo-re Wurubuaare obono o bo nno gekpaa-gekpa mo abaa anyo. Imoso fo ne n gye obono Wurubuaare gi sun fo yee fo' baa gyi gewura mo-ade so mo? Fo ne n gye Wurubuaare mo-bi mo?"

⁶⁴ Yesu gi lee geno sa mo yee, "Fo ne n toge. N kya buu mi-i sa feye yee geakaako mo fe laa wu me, anyamese pewu momo-daa mo, n te Wurubuaare Ololonbo mo gyise gibaa so, n kya gyi gewura mo ase, ne nan kyena Wurubuaare awole so kpelege ba gesinkpan so."

⁶⁵ Asunbi alebo gemu mo gi nu imo ide mo, o biide mo-gege kyade de i' nyiile yee ilaa i ba, ne o toge yee, "O de mo-nyoro o kya kesere de Wurubuaare! Ilaa imo ne a baa a kya laare de a' baa nu lii mo ase baa don de ide? Ilaa ibono o toge faa, ide kon feye gbaa-gbaa fe nu de feye-aso.

⁶⁶ Mene nwansa ne fe de?" Me lee geno sa mo yee, "O kaabore o' wora omose."

⁶⁷ Nfono mo, me too akyole wora mo-ansi do ne me ne ne mo akon. Ako me da mo itan,

⁶⁸ ne me toge mo yee, "Fo ne n gye obono Wurubuaare gi sun yee fo' gyi gewura aye Gyuda awura so mo, bii obono o ne fo mo."

Piita Gi Soroge Yee On Nyi Yesu

⁶⁹ Piita te gikpaara mo so mo, obolonbu oko gi baa tu mo, ne o toge sa mo yee, "Fo kee fo-re Yesu Galelilyen mo ne n naa."

⁷⁰ Piita gi soroge momo pewu ansi do yee, "Men nyi ilaa ibono fo kya toge faa so."

⁷¹ O toge genen mo, o koso lii kpe geten mo gebunono. Obolonbu oko kee gi kii wu mo, ne o toge sa abono me bo nfono mo yee, "Onyen baare kee mo-re Yesu, Nasaretilyen mo ne n naa."

⁷² Piita gi ka sa mo yee, "Men nyi genen onyen obono!"

⁷³ I kii wora nmaraa too mo, anyen abono me yele nfono mo me naa ba Piita ase ne me toge yee, "Gesintin fo tansi fo gye omo do oko. Fo-gede atogebi gbaa i kya nyiile genen."

⁷⁴ Nfono mo, Piita gi ka sa momo yee, "Ne kere fee Wurubuaare. Men nyi onyen obono fe dare faa. Nengyene abon ne n' kya kee mo, me-re Wurubuaare abaa anyo." Ayaa abono so mo, kyaase gi folo.

⁷⁵ Nfono mo Piita gi nyingi ilaa ibono Yesu gi toge sa mo mo. Yesu gi toge sa mo yee, "Nde genye gede pei de kyaase o' baa folo mo, fo laa soroge gikpado gisa' yee fo men nyi me." Piita gi nyingi genen mo, o lii gikpaara mo so kpa su gensipere so.

27

Me Kyu Yesu Kpe Obelense Pilato Ansi

Do

¹ Nyenyenge fu-u mo Gyuda awura asunbi alebo abelense de momo abelense sense abono me kya gyi nbele mo pewu me da geno genobono me laa wora de Yesu o' wora omose mo.

² Imoso me nminde mo, ne me kpare mo kyu kpa wora obelense obono o te

sa Rom wura mɔ abaa dɔ yɛɛ o' gyi mɔ-nbele. Mɛ kya tere genen obelense obono yɛɛ Pilato.

Gyudase Gi Wɔra Mɔ-Nyoro Ɔfe

³ Gyudase obono ɔ yɛɛ Yesu akyobo mɛ nyɛ mɔ mɔ gi nu yɛɛ Yesu laa wɔra ɔmɔɔsɛ. Imɔso o nu mɔ-nyoro gese yɛɛ ɔ wɔra ilaa nyenyɛn. Genen so mɔ o kiiri aterɛnbi abi oko de saalaa mɔ kperɛ asunbi alɛɛbo abelense mɔ de mɔmɔ abelense sense mɔ,

⁴ ne ɔ tɔɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Nɛ fɛ ɔnyɛn ɔbono ɔɲ wɔra ilaa nyenyɛn mɔ sa fɛye kaabore ɔ kya laare ɔ' nyɛ lɛwu faa, ne wɔra ilaa nyenyɛn!” Mɛ lɛɛ genɔ sa mɔ yɛɛ, “Imɔ ibono in fɛ aye-giso. Fo-nkon ilaa ne!”

⁵ Mɛ tɔɛ genen mɔ, Gyudase gi ɲmanyɛn aterɛnbi mɔ too mɔmɔ Wurubuaare ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so nfono, ne ɔ naa kyon kpaa wɔra mɔ-nyoro ɔfe mɔ.

⁶ Asunbi alɛɛbo abelense mɔ mɛ tɔɛ aterɛnbi mɔ ne mɛ tɔɛ yɛɛ, “Aterɛnbi adɛ mɔ, nkalɛn aterɛnbi ne. I lii fɛɛ amɔ ne a kyu sɔɔ isa ɔbono a laa yɛɛ de ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ mɔ, imɔso in de ɔkpa yɛɛ a' kyu amɔ kpaa saare aye-ɔson aterɛnbi dɔ.”

⁷ Mɔmɔ pɛwu mɛ tɔɛ kyule abara yɛɛ mɛ' kyu genen aterɛnbi mɔ kpaa sɔɔ gesinkpan gebono mɛ kya tere yɛɛ Nlobi Ɔpɔrɔbo Gesinkpan mɔ de mɛ' kyu nno wɔra asafo opuletɛn.

⁸ Imɔ idɛ so mɔ, asa mɛ yela gesinkpan gebono ginyɛn giko yɛɛ Nkalɛn Gesinkpan. Mɛ san ma-a tere genen ginyɛn mɔ baa lii de ndɛ.

⁹ Imɔ idɛ mɔ i yɛɛ ilaa ibono Gyɛɛmɛyɛ gi wolaa wu tɔɛ mɔ i wɔra gesintin. Gyɛɛmɛyɛ gi wɔra Wurubuaare ikalan ɔtɔɛbo. Ɔ tɔɛ yela yɛɛ, “Isirale awura mɛ kyule yɛɛ

mɛ laa sɔɔ mɔ aterɛnbi boduduuse abi oko de saalaa.

¹⁰ Ne mɛ kyu genen aterɛnbi mɔ kpaa sɔɔ nlobi ɔpɔrɔbo gesinkpan.

Genen ne Wurubuaare gi tɔɛ me yɛɛ n' wɔra ne.”

Obelense Pilato Gi Taase Yesu Ilaa

¹¹ Obelense Pilato kya gyi Yesu nbele mɔ, ɔ taase mɔ yɛɛ, “Fo ne n gye wura sa Gyuda awura mɔ?” Ne Yesu gi lɛɛ genɔ yɛɛ, “Fo-genɔ dɔ ne i lii.”

¹² Genɔten gebono Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelense mɔ de mɔmɔ abelense sense mɔ mɛ ten gyan' Yesu so mɔ bere, Yesu mɛɲ tɔɛ sei kyu naa de imɔ so.

¹³ Pilato gi kii taase mɔ yɛɛ, “Fon kya nu ilaa ibono pɛwu mɛ de ma-a gyan' fo so faa?”

¹⁴ Yesu mɛɲ baa bugi mɔ-genɔ tɔɛ sei, imɔso i tansi de obelense mɔ genɔ.

Pilato Gi Sa Ɔkpa Yɛɛ Mɛ' Mɔɔ Yesu

¹⁵ Gɛsi kamaase Gyuda awura mɛ laa gyi mɔmɔ-Lɛwu Gi Soroge Aye So gɛkɛ bele mɔ, Pilato kya kyena tigi mɔmɔ-asa abono mɛ tii de obu mɔ dɔ ɔko de kaase ɔ' nyɛ mɔ-nyoro naa. Gyuda awura mɔ gbaa-gbaa ne n kya lɛɛ gibaa yii yɛɛ ɔde ne mɛ kya laare, ne Pilato kya tigi mɔ.

¹⁶ Genen owi ɔbono dɔ mɔ ɔnyɛn ɔko tii de obu, mɛ kya tere mɔ yɛɛ [Yesu] Barabase. Asa sakyɔ mɛ nyi mɔ-ilaa so.

¹⁷ Imɔso asa mɛ koola mɛ yeɛ, ne Pilato gi taase mɔmɔ yɛɛ, “N' tigi anɛ sa fɛye? [Yesu] Barabase abɛɛ Yesu ɔbono mɛ kya tere mɔ yɛɛ Kirisito mɔ?”

¹⁸ Pilato gi wu yɛɛ Yesu ilaa i bo Gyuda awura abelense mɔ gɛlaaloo daa so ne mɛ kyu mɔ bara mɔ.

¹⁹ Pilato san ɔ tɛ nbele ogyiten ɔ kya gyi nbele mɔ genen mɔ, mɔ-ka gi sun isa mɔ ase yɛɛ, “ɔnyɛn ɔbono fo kya gyi mɔ-nbele faa mɛɲ wɔra ilaa nyenyɛn. Imɔso genɲ sa fo' wɔra mɔ sei. Deeri genye ne kuu oderɛ wu mɔ, ne baa lii de ndɛ faa, in gye me ne n tɛ.”

²⁰ Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelense mɔ de abelense sense mɔ mɛ wolaa tɔɛ wɔra sakpii mɔ yɛɛ mɛ' tɔɛ Pilato yɛɛ o' tigi daa Barabase de ɔ' yɛɛ Yesu ne ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ.

²¹ Pilato gi kii taase sakpii mɔ yɛɛ, “Genen asa anyɔ adɛ dɔ mɔ, anɛ ne fɛ kya laare yɛɛ n' tigi sa fɛye?” Mɔmɔ pɛwu mɛ lɛɛ genɔ yɛɛ, “Barabase.”

²² Mɛ tɔɛ genen mɔ, Pilato gi taase mɔmɔ yɛɛ, “Mɔ, nne ne n' wɔra Yesu ɔbono mɛ kya tere mɔ yɛɛ Kirisito mɔ?”

Nfono mɔ asa mɔ pɛwu mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Da mɔ aɲanbi mada de oyii de o' wu!”

²³ Ne Pilato gi taase mɔmɔ yɛɛ, “De i' wonɛ? Menɛ ilaa nyenyɛn ne ɔ wɔra?” Nfono mɔ, mɛ lɔrɔ kpen ken-ken daa yɛɛ, “Da mɔ aɲanbi mada de oyii de o' wu!”

²⁴ Pilato gi wu yɛɛ ɔ buɛɛɛ sakpii mɔ kpon. I kya laare i' bara iko. Genen so mɔ, o kyu nkyu foro mɔ-abaa sakpii mɔ ansi dɔ nfono, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Genen ɔnyɛn baare lɛwu bere, meɲ nyi mɔ so sei. Fɛ' wolaa bii yɛɛ fɛye ne n yɛgɛ ne ɔ laa wɔra ɔmɔɔse faa.”

²⁵ Sakpii mɔ pɛwu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, “Yɛgɛ mɔ-lɛwu mɔ ɔ' sola daa aye-rɛ aye-biana de aye-naanaana!”

²⁶ Mɛ tɔgɛ genen mɔ, Pilato gi tigi Barabase sa mɔmɔ, ne ɔ yɛgɛ asogya mɛ taa Yesu awulibi ne ɔ tɔgɛ yɛɛ mɛ' kyu mɔ naa kpaa da mɔ aɲanbi mada de oyii de o' wu'.

Pilato Asogya Mɔ Mɛ Kyɛfoo Yesu

²⁷ Nfono mɔ Pilato asogya mɔ mɛ kyu Yesu kyu loo mɔmɔ-gɛsun ɔwɔraten, ne mɛ tere mɔmɔ Rom asogya gikpen pɛwu ba mɔ ase nno.

²⁸ Mɛ luu mɔ-ngbɛ nbono o suu mɔ ne mɛ kyu giwurakuru kyu gyaabii bun mɔ.

²⁹ Mɛ luu iwe kyu wɔra fɛɛ wura gɛpɛ kyu bun mɔ-gimu, ne mɛ kyu oyii tugɛse kyu wɔra mɔ-gibaa gyise dɔ fɛɛ ɔ gye daa wura. Mɛ san mɛ kya gyaabii mɛ kya ɲmii mɔ mɛ kya koso mɛ kya faala mɔ yɛɛ, “Gyuda awura wura! Fo-rɛ gimu dense!”

³⁰ Mɛ kya too akyɔɛ ma-a bun mɔ, ne mɛ sɔgɛ oyii tugɛse mɔ lii mɔ-gibaa dɔ kiiri taa mɔ-gimu dɔ.

³¹ Mɛ kyɛfoo Yesu genen ta mɔ, mɛ maragɛ giwurakuru mɔ, ne mɛ kiiri mɔ gbaa-gbaa lɛɛ ngbɛ kyu suu mɔ, ne mɛ san kpare mɔ lii de mɛ' kpaa da mɔ aɲanbi mada de oyii de o' wu'.

Mɛ Da Yesu Aɲanbi Lɛwu Oyii So

³² Mɛ dɛ Yesu mɛ kya lii ɔsowolɛ mɔ so mɛ' kpaa mɔɔ mɔ mɔ, mɛ gyangara ɔnyɛn ɔko, mɛ kya tere mɔ yɛɛ Simon. ɔ gye daa Siirinnyɛn. Ne mɛ nyise mɔ yɛɛ ɔ' sola Yesu lɛwu oyii mɔ.

³³ Mɛ naa genen kpaa fo getɛeko, mɛ kya tere nno yɛɛ Gologota. (Gologota gɛsɛ ne n gye yɛɛ Gimu Giwuye Gikpalan.)

³⁴ Mɛ fo nno mɔ, mɛ kyu ilaa bololose iko kyu wɔra nta dɔ ne mɛ kyu sa Yesu; ɔ da kere mɔ, o kine yɛɛ ɔ maɲ nun.

³⁵ Mɛ da Yesu aɲanbi mada de oyii mɔ, ne mɛ ye mɔ-nyoro so atɔ kyu. Mɛ kya ye atɔ mɔ mɔ, mɛ too ilaa iko kere. Ibono ɔko gi gyi mɔ, o kyu.

³⁶ Mɛ ye atɔ mɔ ta mɔ, mɛ san sii mɛ te mɛ kya dii mɔ.

³⁷ Ilaa ibono so mɛ da mɔ aɲanbi oyii so genen mɔ i mada mɔ-amu so yɛɛ, YESU, GYUDA AWURA WURA Mɔ NE.

³⁸ Mɛ da iyu inyɔ iko kee aɲanbi lɛwu iyii so fɛɛ Yesu-lɛɛ mɔ. ɔko bo de Yesu gyise gibaa so ne ɔko, mɔ, bo de mɔ-bene so.

³⁹ Yesu kyɔɛ oyii mɔ so genen mɔ, asa abono mɛ kya kyon de nfono mɔ mɛ kya tugi mɔ inosun, ne mɛ kya saale mɔ yɛɛ,

⁴⁰ “Fo ne yɛɛ fo laa boori Wurubuaare ɔson obu mɔ de fo' kyu nke nsa kii yii mɔ mɔ? Kii mɔlɛgɛ fo-nyoro! Nengyene fo ne n gye Wurubuaare mɔ-bi mɔ gɛsintin mɔ, kpelegɛ lii lɛwu oyii mɔ so de a' kere.”

⁴¹ Genen kee ne Gyuda awura asunbi alɛbo abelɛnsɛ mɔ de nbara aɲmarasebo mɔ de mɔmɔ abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ mɛ yoole mɔ ne. Mɛ kya tɔgɛ

⁴² yɛɛ, “Mɔ ne n mɔlɛgɛ asa. ɔ maɲ taale mɔlɛgɛ mɔ-nyoro. In gye mɔ ne n gye Isirale awura wura mɔ? O' kii kpelegɛ oyii baare so de a' sɔɔ mɔ gyi!”

⁴³ Mɔ ne yɛɛ ɔ gye Wurubuaare mɔ-bi mɔ. Mɔ ne n kya ka gyan' Wurubuaare so. Imɔso nengyene Wurubuaare kya laare mɔ-ilaa mɔ, ɔ' mɔlɛgɛ mɔ kon de a' kere!”

⁴⁴ Ne iyu ibono mɛ da mɔmɔ-rɛ Yesu aɲanbi mɔ kee mɛ saale mɔ genen.

Yesu Gi Lɛɛ ɔɲɛ

⁴⁵ I fo owi ken-ken gere-gere mɔ, i wɔra gibiri sirim genen gɛsinkpan mɔ pɛwu so kaabore owi gbaase.

⁴⁶ Genen owi gbaase ɔbono dɔ mɔ, Yesu gi kpen ken-ken tɔgɛ mɔ-gɛdɛ dɔ yɛɛ, “Ilayi, Ilayi, lama sabakitani?” (Imɔ gɛsɛ ne n gye yɛɛ, “Me-Wurubuaare, me-Wurubuaare, i wonɛ ne fo lɛɛ ansi taa mɛ yɛgɛ genen?”)

⁴⁷ Asa abono me yele nno mo ako me nu mo ase ne me toge yee, "O kya tere Oloobu Ilaagya!"

⁴⁸ Nfono mo, oko gi sele kyu taato dufu-dufu oko kyu kpa a nyise wora momo-nta bonyanse nko do, ne o kyu de geyabii diire kpe Yesu geno ase yee o' kyogyoo.

⁴⁹ Abono me yele nno mo ako me toge sa kaase mo yee, "Yele de a' kere yee Ilaagya laa lii Wurubuaare do baa molege mo?"

⁵⁰ Yesu gi kii kpen ken-ken ne o lee ohe.

⁵¹ Nfono mo gikuru gibono gi tii Wurubuaare tudu-lee obu bele mo gi kyan ginyo lii soso baa yii gese kyim. Gesinkpan ge gyigisi, ne afole a boori-boori.

⁵² Nkyan nbono gi bo afole do mo gi bugi-bugi ne asa abono Wurubuaare gi lora omo yela sa mo-nyoro mo saky o me kyingi lii ibuni do,

⁵³ ne me lii nkyan mo do. Yesu gi kyingi mo, imo gemara mo, genen ibuni ibono me naa baa loo Gyerusalem osowole obono Wurubuaare gi lora yela sa mo-son mo, ne me lee momo-nyoro gewi nyiile asa saky o.

⁵⁴ Asogya obelense mo mo-re asogya sense abono me kya dii Yesu mo me wu gesinkpan gigyigisibi mo de ilaa ibono i wora-wora nfono mo, i tansi de omo-geno ne i wora omo gifuu, ne me toge yee, "Gesintin, onyen baare tansi o gye Wurubuaare mo-bi!"

⁵⁵ Akyii saky o abono me buu Yesu lii Galeli ba Gyerusalem me kya kpa a mo mo kee me bo nno. Me yele geta-geta wu ilaa ide pewu.

⁵⁶ Genen akyii abono do ako ne n gye Mariya Magadalakyii mo, de Mariya, Gyeemesi de Gyosefo momo-nyi, de Sebedi mo-ka obono o koroge Yesu akasebo anyo ako mo.

Yesu Gipule

⁵⁷ I baa wora gedode mo, aterenbi wura oko gi ba. Me kya tere mo yee Gyosefo. O gye daa Arimatiyanyen, ne o soo Yesu gyi.

⁵⁸ O kpe Pilato ase ne o kpa a kole mo yee o laa kpa a saga Yesu gibuni mo lii lewu

oyii mo so kyu kpa a pule. Pilato gi sa mo okpa.

⁵⁹ Imoso Gyosefo gi kpa a saga Yesu gibuni mo. O kyu gikelle kyabi-kyabi kyu mili Yesu gibuni mo,

⁶⁰ ne o kyu kpa a pule mo Gyosefo gbaa-gbaa gekyan poboro do. Ge gye daa folebo obono o wolaa yee me logedi yela sa ibuni gipule mo. Nno ne o pule Yesu, ne o belen gibui bele-bele baa tii obo mo gebunono ne o naa.

⁶¹ O kya pule Yesu genen mo, Mariya Magadalakyii mo de Mariya banban oko mo me te nno momo-ansi a sa de gekyan mo.

Abelense Mo Me Yege Asogya Me Dii Yesu Gekyan Mo

⁶² Gekaabono Yesu gi wu' mo ge gye geke gebono Gyuda awura me kya baala nyoro ma-a gyoo momo-geke kyoolase. Imo gede kese mo, Gyuda awura asunbi alebo abelense de Farasii gikpen mo do asa me kpa a gyan' Pilato ase.

⁶³ Me toge sa mo yee, "Obelense, a kya nyingi yee nke nbono genen obonbo mo te de ansi mo, o toge yee, 'Ne wu' mo, imo geke sase mo Wurubuaare laa kyingi me lii ibuni do.'

⁶⁴ Imoso sa fo-asogya geno yee me' kpa a dii mo-gekyan mo dandan kaabore nke nsa mo gi' loo gyan'. In gye genen mo, mo-akasebo mo me laa naa kpa a yuuri mo-gibuni mo de me' kyu naa me kya kee abon yee Wurubuaare gi kyingi mo lii ibuni do. Genen gemara-gemara abon abono a laa wora nyenyen don abono momo-obelense mo gbaa-gbaa te de ansi ne o kee mo."

⁶⁵ Pilato gi toge sa momo yee, "Yo, nan sa feye asogya gikpen de me' kpa a dii gekyan mo sa feye. Feye, mo, fe' kpa a wora ilaa kamaase ibono fe laa taale mo de oko oh sa o' nye kpa a yii folebo mo."

⁶⁶ Pilato gi toge genen mo, me koso lii, ne me kyon kpe gekyan mo geten. Me kpa a wora adawo ako kyu daase folebo mo. Ne me san yee asogya mo me' yele nno me kya dii.

28

Yesu Gi Kyingi Lii Ibuni Do

¹ Gεke kyoolase mɔ gede kεse mɔ, i gye Kosida. Imɔ nyenyenge fu-u mɔ, Mariya Magadalakyii de Mariya nyɔse mɔ me kpe de me' kpaa kerε Yesu gεkyan mɔ.

² Nfono mɔ, gesinkpan gε gyigisi ibono i wɔra ɔlon. Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ ɔko gi kpelegee lii soso baa belen gibui bele gibono gi tii folεbɔ mɔ gεbunono mɔ yela nkan, ne ɔ dii ɔ tε gimɔ so.

³ ɔsɔɔ mɔ kya nεlegi fεe nyangbon gi wiisee, ne mɔ-ilaa ibono o suu mɔ i fuuli pare-pare fεe okurufεpuu.

⁴ Asogya abono me kya dii gεkyan mɔ me wu Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ mɔ, i tansi wɔra mɔmɔ gifuu, ne me kya seli faa gyin-gyin. Ne me lii tɔrɔ gesinkpan, me de fεe me wu' daa.

⁵ Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔge sa akyii mɔ yεe, "Fε men sa fe' sele gifuu. In gye Yesu ɔbono me da mɔ ananbi oyii so mɔ mɔ ne fe kya laare?"

⁶ ɔn baa ɔ bo gεrenaa. O kyingi lii ibuni dɔ fεe genɔɔbono ɔ wolaa tɔge fεye mɔ. Fe' baa kerε nfono nkana mɔ-gibuni mɔ gi de mɔ.

⁷ Fe' kii belen kpaa tɔge sa mɔ-akasebo mɔ yεe o kyingi lii ibuni dɔ. Fe' tɔge sa mɔmɔ yεe ɔ laa gyangbara mɔmɔ kpe Galeli. Nno ne me laa kii wu mɔ. Mɔ-ɔkalan ɔbono ɔ sa me yεe n' tɔge fεye mɔ ne."

⁸ Imɔso akyii mɔ me nu mɔ, me sele belen lii gεkyan mɔ geten de me' kpaa tɔge ɔkalan mɔ sa Yesu akasebo mɔ. Me kya kpe mɔ, ɔkon bele bɔla mɔmɔ-asen dɔ, ne i kii koso i bo mɔmɔ-gifuu.

⁹ Me baa kerε mɔ, Yesu ne! Mɔmɔ-rε mɔ me gyan', ne ɔ faala mɔmɔ. Nfono mɔ, me tu sindi mɔ. Me nmii keda mɔ-ayaa dɔ ne me yen mɔ.

¹⁰ Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yεe, "Fε men sa fe' sele gifuu! Fe' kpaa tɔge sa me-akasebo, mɔmɔ abono me de fεe medεana mɔ, yεe me' kpe Galeli. Nno ne me laa wu me."

Asogya Mɔ Me Kpaa Buu Sa Abelense Mɔ Yεe Yesu Gi Kyingi

¹¹ Akyii mɔ me kya kpe mɔ, asogya abono me kya dii Yesu gεkyan mɔ dɔ ako

me koso kpe nten dɔ kpaa buu ilaa ibono i tu ɔmɔ gεkyan mɔ gidii mɔ dɔ mɔ pεwu sa Gyuda awura asunbi alεebo abelense mɔ.

¹² Abelense mɔ me nu genen mɔ, mɔmɔ-rε abelense sense mɔ me kpaa gyan', ne me da gede genɔɔbono me laa wɔra ne Yesu gikyingi mɔ i man nyε lii gεwi mɔ. Me da gede genen mɔ, me kyu aterenbi bele kyu sa asogya mɔ yεe,

¹³ "Fε' sɔɔ de fe' naa tɔge sa asa yεe genye fe de mɔ, Yesu akasebo mɔ me baa yuuri mɔ-gibuni mɔ koso.

¹⁴ Nengyene ilaa ide i kpaa nu ɔbelense Pilato mɔ, aye ne nan buεεε mɔ de ɔn sa o' kyu ilaa nyenyen iko kyu wɔra fεye."

¹⁵ Gesintin mɔ, asogya mɔ me sɔɔ aterenbi mɔ, ne me san me naa me kya tɔge genen ilaa ibono ma-a sa asa. Genen ilaa ide i gbigi mɔmɔ Gyuda awura mɔ dɔ ne me san me kya tɔge imɔ baa lii de ndε.

Yesu Gi Ka Mɔ-Akasebo Mɔ Gika Laalalogese

¹⁶ Yesu akasebo gudu ɔko mɔ me kpe Galeli mɔ, me kyon kpe gibii gibono so Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yεe me' kpaa gyan' mɔ.

¹⁷ Me wu Yesu mɔ, me nmii mɔ ne me yen mɔ. Mɔmɔ ako berε, i wɔra mɔmɔ fεe i men gye Yesu gbaa-gbaa ne.

¹⁸ Yesu gi tu sindi mɔmɔ, ne ɔ tɔge sa mɔmɔ yεe, "Me-sε Wurubuaare gi kyu soso de gesinkpan so ɔlon kamaase kyu wɔra me-abaa dɔ.

¹⁹ Imɔso fe' kpaa yεge gesinkpan so asa kpei-kpei pεwu me' bingiri me-akasebo de fe' kyu aye-sε Wurubuaare ginyen, de me, mɔ-bi mɔ ginyen, de mɔ-Oduduu mɔ ginyen kyu gyere genen asa abono Wurubuaare sagyere,

²⁰ de fe' nyiile mɔmɔ yεe me' wɔra ilaa kamaase ibono ne ka sa fεye yεe fe' wɔra mɔ. N bo fεye ase aberε kamaase dɔ kpaa lii owi ɔbono gesinkpan so gεkyena gε laa yela ɔkara mɔ."

Maako Ɔkalan Konkonse Ɔbono Ɔ Nmarase Kyu Lii Yesu So Mɔ

*Gyon Gi Toge Asa Yee Me' Loro Momo-
Gekyena Do Gyoo Yesu*

¹ Ɔkalan konkonse kyu lii Yesu Kirisito, Wurubuaare mɔ-bi mɔ so giyiiḡese ne n gye yee,

²⁻³ Wurubuaare gi toḡe sa mɔ-bi mɔ yee Ɖ laa yeḡe mɔ de Ɖ' ba ḡesinkpan so. O kii toḡe sa mɔ yee,

“Pɛi ne fo laa kpe mɔ,
nan sun Ɖko de Ɖ' gyangbara kpa
toḡe sa asa yee
me' lora momo-gekyena do gyoo fo.

Nengyene o kpe mɔ, asa me laa nu mɔ-
gigyebi' gipen do,

Ɖ laa kpen Ɖ kya toḡe yee,

‘Fe' lora feye-gekyena do gyoo Wu-
rubuaare
de Ɖ' nye naa de Ɖkpa ntintin ba feye
ase.’”

Ilaa ibono Wurubuaare gi toḡe sa mɔ-bi mɔ genen mɔ, Ɖ yeḡe mɔ-ikalan Ɖtoḡebo Isaya gi wolaa wu imɔ ne me nmarase imɔ yela Ɖwole do,

⁴ ne genen ilaa ibono i ba ḡesintin. Imɔ ne n gye yee Wurubuaare gi sun Ɖnyen Ɖko me kya tere mɔ yee Gyon yee Ɖ' gyangbara mɔ-bi mɔ. Gyon gi kpe gipen do Ɖ kya gyere asa Wurubuaare sagyere. Ɖ kya toḡe Ɖ sa asa yee, “Fe' nu feye-nyoro ḡese de fe' kyeeḡe lii feye-ilaa nyenyen giwɔra do. Fe wɔra genen mɔ, nan gyere feye Wurubuaare sagyere de i' nyile yee Wurubuaare gi kyu feye-ilaa nyenyen kyee feye.”

⁵ ḡesintin mɔ asa sakyɔ me kya lii ma-a lii Gyudiya ḡesinkpan so de Gyerusalem Ɖsowole so me kya ba Gyon ase gipen mɔ do. Me kya kpe me kya toḡe mɔmɔ-ilaa nyenyen ibono me wɔra mɔ, ne Gyon kya gyere mɔmɔ Wurubuaare sagyere Gyɔɔdan Ɖbon do.

⁶ Gyon ḡeḡbe suuse mɔ, me kyu daa ḡekpatitii ifuu kyu luo ḡemɔ, ne o kyu

ḡebue Ɖwole wɔra liide. Mɔ-ilaa gyise ne n gye nkpenfuree nko oyuduu de nmasan.

⁷ Gyon ilaa toḡese do mɔ, Ɖ kya toḡe Ɖ kya sa asa yee, “Me-ḡemara mɔ, Ɖko laa ba. Ɖ don me ilaa kamaase do. Fɛe n' ba ḡese de n' kyu mɔ-ayaawole tole mɔ-ayaa do sa mɔ ḡbaa mɔ, meḡ fo.

⁸ Me, n de daa nkyu n kya gyere feye Wurubuaare sagyere. Mɔ, Ɖbono Ɖ don me mɔ bere, Wurubuaare Oduduu ne Ɖ laa kyu gyere feye.”

*Gyon Gi Gyere Yesu Wurubuaare
Sagyere*

⁹ Genen nke nbono Gyon kya gyere asa Wurubuaare sagyere mɔ ne Yesu gi lii Nasarete Ɖsowole Galeli ḡesinkpan so ba Gyon ase. Ne Gyon gi gyere mɔ Wurubuaare sagyere Gyɔɔdan Ɖbon do.

¹⁰ Yesu gi kpe lii nkyu mɔ do dii gyan gigengen so mɔ, o wu Wurubuaare do i kya bugi, ne Wurubuaare Oduduu gi kpeleḡe lii nno fɛe bonbue baa gyan mɔ so.

¹¹ Ne Wurubuaare gi toḡe lii soso yee, “Fo gye me-bi. Fo-ilaa i bo me-gisen do. Fo kya gyi me-ginsi.”

*Ilaa Nyenyen Pewu Gemu Mɔ Gi Soo
Yesu Idoo*

¹² Ayaa abono so mɔ Wurubuaare Oduduu mɔ gi yeḡe Yesu gi kpe gipen mɔ do.

¹³ Ɖ kyena gipen mɔ do nke ikue-inyɔ. Ɖ bo nno mɔ, ilaa nyenyen pewu gemu mɔ gi baa soo mɔ idoo kere yee Ɖ laa nye mɔ de o' nu mɔ ase? Ɖ meḡ kii nye mɔ. Abere abono mɔ, Ɖko meḡ bo Yesu ase nno, ife do nbue wole. Ne Wurubuaare do isɔ me kpa kere mɔ so.

Yesu Gi Lee Mɔ-Akasebo Gyangbarase

¹⁴ I baa fo abere ako do mɔ, me keda Gyon tii de obu. Imɔ ḡemara mɔ Yesu gi baa kpe Galeli ḡesinkpan so Ɖ naa Ɖ kya toḡe Wurubuaare Ɖkalan konkonse mɔ Ɖ sa asa.

¹⁵ Mɔ-ilaa toḡese mɔ do mɔ, Ɖ kya toḡe yee, “Nke nbono Wurubuaare gi yela mɔ gi fo. Ide kon ne Wurubuaare ḡewuragyi do akyenabi a laa ba asa do ne. Imɔso fe' nu feye-nyoro ḡese de fe' kyeeḡe de fe' soo Wurubuaare Ɖkalan konkonse mɔ gyi.”

16 Yesu naa Galeli obon gigengen mo so, o baa kere mo, iken alεbo ako ne, Simon mo-re mo-tede Andiru. Me kya too asewu.

17 O wu momo genen mo, o toge momo yee, "Fe' baa wora me-akasebo. Ne wu yee nkana fe gye iken alεbo. Npere nan yege de fe' san laare daa asa de me' nye Wurubuaare ase gekyena."

18 Ayaa abono so mo, me taa momo-asewu mo yege, ne me naa buu mo.

19 O naa kpe ansi do nmaraa mo, o wu Gyeemesi mo-re mo-tede Gyon, Sebedi mo-biana, me te gikolii do, me kya loro momo-asewu.

20 Nfono mo, Yesu gi toge momo kee yee me' baa buu mo de me' wora mo-akasebo. Ne gesintin mo, me taa momo-se Sebedi de mo-gesun aworabo yege, ne me naa buu Yesu.

Yesu Gi Kosore Ilaa Nyenyen Oduduu Lii Onyen Oko So

21 Yesu mo-re momo me naa kpa loo Kapeniyon. Me bo nno mo, momo-geke kyoolase ge fo. Asa me kpa gyan momo-gikyangbon do, ne Yesu gi nyiile momo Wurubuaare ilaa nno.

22 Yesu ilaa nyiilese mo i kya de momo-geno. I lii fee me nu mo-anyiilebi mo, me wolaa wu yee Wurubuaare ne n sa mo mo-ila nyiilese pei ne o kya nyiile genen. I men gye genen ne momo-nbara anmarasebo mo me kya nyiile ilaa ne.

23 Onyen oko bo momo-gikyangbon mo do, ilaa nyenyen oduduu i te mo so. Onyen mo gi kpe wu Yesu mo, ilaa nyenyen oduduu ibono i te mo so mo i toge ken-ken taase Yesu yee,

24 "Yesu, Nasaretinyen, mene ne fo kya laare aye ase? Fo ba de fo' baa nyida aye ilaa nyenyen oduduu kpei-kpei mo abee?" Ne ilaa nyenyen oduduu mo i kii toge sa Yesu yee, "N nyi isa obono fo Yesu fo gye. Fo ne n gye gisen fufuli wura obono fonkon ne n lii Wurubuaare ase mo."

25 Nfono mo Yesu gi toge ilaa nyenyen oduduu mo yee, "Bun fo-geno so de fo' koso lii onyen baare so, n kere fo faa."

26 Gesintin mo, ilaa nyenyen oduduu mo i saawo ken-ken kuu onyen mo da gese, i kya gbebi mo, pei ne i koso lii onyen mo so.

27 Genen ilaa ide i wora asa abono me bo nno mo pewu giyan. Me san ma-a taase abara yee, "Mene ilaa ne ide? Ilaa poboro iko mo ne? Yesu geno do agyebi a bo gya! Ilaa nyenyen oduduu gbaa i kya nu mo ase!"

28 Nfono mo, ilaa ibono Yesu kya wora mo i nu gyan' de Galeli gesinkpan gebono so pewu.

Yesu Gi Kye Alobo Sakyo

29 Yesu mo-re mo-akasebo mo me kpe lii gikyangbon mo do mo, Simon mo-re Andiru me kyu Yesu kpe momo-gewi. Gyeemesi mo-re Gyon kee me buu momo kpe.

30 Simon mo-saa kyiiise kya lo okyagyii, o de gifengen so. Imoso Yesu gi loo momo-gikpaara so mo, me buu sa mo yee okyii mo kya lo.

31 Yesu gi loo okyii mo ase, ne o keda mo-gibaa do kosore mo kyena. Nfono mo okyii mo nyoro mo gi taa mo yege, ne o koso kii taale keda momo-gisafo.

32 Genen geke gebono gedode owi gi toro mo, asa me kyu alobo bara Yesu yee o' kye momo. Ne ako, mo, me kyu abono ilaa nyenyen oduduu i te i te momo so mo ba yee Yesu o' kosore imo lii asa mo so.

33 Osowole obono so asa pewu me ba Yesu ase nfono. Me yele gikpaara mo so sindi obu mo gibunono.

34 Ne Yesu gi kye asa alobi kpei-kpei gikyo ne o kosore ilaa nyenyen oduduu kpei-kpei lii asa so kee gikyo. Ilaa nyenyen oduduu mo i nyi Yesu, imoso Yesu men sa imo okpa de i' nye tonge.

Yesu Gi Toge Wurubuaare Okalan Konkonse Mo Galeli

35 I kya laare i' fo gibaadiike mo, Yesu gi koso lii kpe nfono oko men bo mo ne o kpa dalaa sa Wurubuaare.

36 Simon mo-re mo-nanboana me naa ma-a laare Yesu.

37 Me wu mo mo, me toge sa mo yee, "Okamaase kya laare fo-geten."

38 Yesu gi kisee toge sa momo yee, "A' kpe geten banban isowole ibono i sindi gere mo de n' nye toge Wurubuaare ilaa sa imo so awura kee. Imoso ne ne ba."

³⁹ Gesintin ɔ naa gyan de Galeli isowole mɔ so. Ɔ naa mɔ, ɔ kya tɔge Wurubuaare ilaa mɔmɔ-akyangbon dɔ ne ɔ kya kosore ilaa nyenyen oduduu kpei-kpei lii asa so.

Yesu Gi Kye Okononbu Ɔko

⁴⁰ Okononbu ɔko gi ba Yesu ase baa nmii mɔ-ayaa dɔ ne ɔ tɔge mɔ yee, “Nengyene i gye fo-gelaare dɔ mɔ, fo laa taale kye me.”

⁴¹ Ɔ tɔge genen mɔ, mɔ-ilaa i wɔra Yesu ayen. Imɔso Yesu gi tengɛ mɔ-gibaa kpaayii mɔ, ne ɔ tɔge yee, “I gye me-gelaare. Fo-gilo mɔ gi' ta.”

⁴² Gesintin mɔ, ayaa abono so mɔ, gilo mɔ gi ta.

⁴³ Yesu gi kye onyen mɔ mɔ, ɔ tɔge mɔ yee, “Naa fo kya kpe.” Ne o kii ka mɔ yee,

⁴⁴ “Gɛɛ sa fo' tɔge sa ɔko-re ɔko yee me ne n kye fo. Naa kpaawɔra nbara ilaa ibono Mosisi gi yela sa okononbu kamaase ɔbono mɔ-gilo gi ta mɔ. Imɔ ne n gye yee fo laa kperɛ fo-nyoro kpaanyille Wurubuaare asunbi ɔlɛbo de ɔ' kerɛ fo-nyoro pewu gyan'. Ɔ laa wu yee fo-gilo mɔ gi ta de fo' kyu fo-afaala sa mɔ de o' kyu lɛɛ asunbi sa Wurubuaare sa fo. Imɔ ne nan yegɛ asa mɛ' bii yee fo-aloɔ mɔ a ta.”

⁴⁵ Onyen mɔ gi kyon mɔ, ɔ san ɔ naa ɔ kya da imɔ so gikpengboo ɔ sa asa. Geten kamaase nfono ɔ kpe nye ne ɔ loo mɔ, ɔ kya tɔge imɔ so ilaa daa. Imɔso i yegɛ Yesu mɛɛ baa nye loo isowole so tentegelen. I lii fɛɛ asa mɛ kya nmaa mɔ gikyɔ. Ɔ san ɔ tɛ daa ifɛ dɔ. Imɔ genen gbaa mɔ, asa mɛ kya lii geten kamaase ba mɔ ase ifɛ mɔ dɔ nno.

2

Yesu Gi Kye Ɔtegesɛ

¹ Imɔ nke kalɛɛ gemara mɔ, Yesu gi kii ba Kapɛɛniyon ɔsowole so. Ne i nu gyan de ɔsowole mɔ yee Yesu gi kii ba; ɔ bo mɔ-geten dɔ.

² Imɔso asa mɛ baa gyan mɔ ase faa fiye-e. Mɛ genda, ibono isa mɛɛ baa nye ɔkpa tu ba gebunono ase. Ɔ kya tɔge Wurubuaare agyɛbi ɔ kya sa mɔmɔ.

³ Mɛ bo nno genen mɔ, asa ako mɛ kpaakyu ɔtegesɛ ɔko ba mɔ ase. Anyen anan ne n sola mɔ ba.

⁴ Asa mɛ nyaakyo nno so mɔ, abono mɛ sola ɔlɔbo mɔ ba mɔ mɛɛ nye ɔkpa kyu mɔ loo Yesu ase obu mɔ dɔ de gebunono so. Imɔso mɛ dii obu mɔ soso marage mɔ de nfono so Yesu yeɛ mɔ nmaraa, ne mɛ kpelegere ɔlɔbo mɔ mɔ-re mɔ-gifengen loo de ɔmarageten mɔ kyu mɔ yela Yesu ase.

⁵ Yesu gi wu yee asa ade mɛ soɔ mɔ gyi yee Wurubuaare ɔlon bo mɔ dɔ mɔ, ɔ tɔge sa ɔtegesɛ mɔ yee, “Me-bi, ne kyu fo-ilaa nyenyen ibono fo wɔra Wurubuaare mɔ kyu kyee fo.”

⁶ Yesu gi tɔge genen mɔ, Gyuda awura nbara anmarasebo ako mɛ tɛ nno. Mɛ kya taase mɔmɔ-asen dɔ yee,

⁷ “Ɔkpa ɔmɔ so ne onyen baare kya tɔge genen? Ɔ kya tɔnge fɛɛ mɔ ne n gye Wurubuaare. Ne in gye Wurubuaare wole mɔ, fo anɛ ne nan taale kyu ɔko ilaa nyenyen ibono ɔ wɔra Wurubuaare mɔ kyu kyee mɔ?”

⁸ Ayaa abono so mɔ, Yesu gi bii mɔmɔ-nwɔnsa nbono mɛ kya sa mɔ, ne ɔ taase mɔmɔ yee, “Mɛnɛ n wɔra so ne fɛ kya sa genen nwɔnsa ndɛ?”

⁹ Nan tɔge ilaa inyo sa ɔtegesɛ baare. Giko ne n gye yee,

‘Ne kyu fo-ilaa nyenyen ibono fo wɔra Wurubuaare mɔ kyee fo.’

Ginyɔsɛ mɔ ne n gye yee,

‘Koso, puru fo-gifengen de fo' naa.’

Imɔ inyo ide dɔ mɔ, imɔmɔ ne fɛ laa wu de fɛye-ansi?

¹⁰ N kya laare de fɛ' nye bii yee me, anyamesɛ pewu mɔmɔ-daa mɔ, n bo ɔkpa gesinkpan so de n' kyu asa ilaa nyenyen ibono mɛ kya wɔra Wurubuaare mɔ kyee mɔmɔ.”

Genen so mɔ, o kisee tɔge sa ɔtegesɛ mɔ yee,

¹¹ “N' tɔge sa fo yee koso, puru fo-gifengen de fo' naa kpe gewi.”

¹² Gesintin, ayaa abono so mɔ, onyen mɔ gi koso ne o puru mɔ-gifengen, ne ɔ naa lii asa mɔ dɔ. Ɔkamaase ɔbono ɔ bo nfono mɔ gi wu mɔ mɔ, i wɔra mɔ giyan. Mɛ san mɛ kya yen Wurubuaare,

mε kya tɔgε yεε mε mεn ti wu imɔ ide onan gεkaako kerε.

Yesu Gi Tere Lefi Yεε Ɔ' Baa Wɔra Mɔ-Ɔkasebo

¹³ Yesu gi kii naa kpe ɔbon mɔ gigengen. Sakpii bele ɔko gi ba mɔ ase nno, ne o nyiile mɔmɔ ilaa.

¹⁴ Yesu gi nyiile mɔmɔ ilaa ta mɔ, ɔ naa ɔ kya kyon mɔ, o wu Lefi, Alefayo mɔ-bi, tε lenpoo ɔsɔɔten, ɔ kya sɔɔ lenpoo, ne Yesu gi tɔgε mɔ yεε, "Baa buu me de fo' wɔra me-ɔkasebo." Ne Lefi gi koso baa buu mɔ.

¹⁵ Imɔ gemara mɔ, Yesu tε Lefi geten dɔ ɔ kya gyi mɔ, lenpoo asɔɔbo abono Gyuda awura ase mɔ mε gye asa nyenyen mɔ de ilaa nyenyen awɔrabo sense sakyɔ mε baa tu mɔmɔ, ne mɔmɔ-re mɔmɔ mε wɔra abaa gyi dabɔle. Lenpoo asɔɔbo de ilaa nyenyen awɔrabo abono mε buu Yesu mɔ mε nyaakyɔ.

¹⁶ Gyuda awura nbara anmarasebo abono mε gye Farasii gikpen mɔ dɔ awura mɔ mε wu yεε lenpoo asɔɔbo de ilaa nyenyen awɔrabo mɔmɔ-re Yesu mε kya gyi mɔ, mε taase Yesu akasebo mɔ yεε, "Mene n wɔra so ne fεye-ɔbelense kya wɔra abaa gyi de genen asa ade?"

¹⁷ Yesu gi nu genen mɔ, ɔ tɔgε sa mɔmɔ yεε, "Fεε genɔɔbono ɔlɔbo tiri ɔkyεbo mɔ, genen kee ne ilaa nyenyen awɔrabo mε tiri me, Yesu, ne. I mεn gye abono mε bo alanfiya mɔ ne n tiri ɔkyεbo. Fε' bii yεε ilaa nyenyen awɔrabo ne nε ba de n' baa tɔgε yεε mε' wɔra me-akasebo. I mεn gye abono mε nyi yεε mε ti mε gye gesintin awura mɔ so ne nε ba."

Asa Ako Mε Taase Yesu Ilaa Kyu Lii Nno Nminde So

¹⁸ Owi ɔko dɔ mɔ, i ba yεε Gyɔn akasebo de Farasii awura akasebo mε kya nminde nno. Nfono ne asa ako mε baa taase Yesu yεε, "Gyɔn akasebo mε kya nminde nno. Farasii awura akasebo kee mε kya nminde nno. Ne mene n wɔra ne fo-lεε akasebo mɔ bere, mεn kya nminde nno daa?"

¹⁹ Yesu gi lεε genɔ da mɔmɔ gikpale yεε, "I mεn gye abere ade ne mε laa wɔra genen. I de daa fεε genɔɔbono aye Gyuda

awura a kya kprii ɔkyii mɔ. A' kyu yεε me ne n gye ɔkyiifo mɔ-kuli. Owi ɔbono me-kyemenεana mε ba me ase a san a kya gyi ɔkon mɔ, i kaabore mε' nminde nno? I man sa genen.

²⁰ I laa baa fo owi ɔko mɔ, i laa puru ɔkyiifo mɔ-kuli mɔ lii mɔ-kyemenεana ase. Lii genen owi ɔbono kyu kyon mɔ, i laa sa de mε nminde nno kon."

Yesu Gi Nyiile Asa Yεε Ɔ Bara Akyenabi Pobɔɔ

²¹ Yesu gi kii da mɔmɔ gikpale kyu nyiile yεε ɔ bara akyenabi pobɔɔ. Ɔ da gikpale mɔ yεε, "Nengyene gikuru dedaa gi tεε mɔ, mεn kya kyu gikuru pobɔɔ gipanan kyu baa tii ɔtεten mɔ. Fε wɔra genen mɔ, gikuru pobɔɔ mɔ geten i laa kyigi lεε de i' wɔra ɔbo bele nye ibono i wolaa tεε mɔ."

²² A' kii laa ansi kerε genɔɔbono mε kya kyu nta kyu wɔra nbue iwolε dɔ mɔ de a' kerε. Ɔko man kyule kyu nta pobɔɔ kyu wɔra nta ɔwɔraten iwolε dedaa dɔ. Ɔbono ɔ wɔra genen mɔ, gyerebi ne ɔ kya laare. Nta mɔ gi laa paade nta ɔwɔraten iwolε mɔ de nta mɔ gi' duuli fue de iwolε mɔ, mɔ, kee i' nyida. Mε kya kyu nta pobɔɔ kyu wɔra daa nta ɔwɔraten iwolε pobɔɔ dɔ.

Yesu Bo Ɔlon Gεke Kyoolase So

²³ Gεke kyoolase geko mɔ, Yesu mɔ-re mɔ-akasebo mɔ mε naa mε kya kpe mɔmɔ-nten kpese, ne mε baa loo awayu ndɔɔ nko dɔ. Mε naa awayu mɔ dɔ mε kya kpe mɔ, Yesu akasebo mɔ mε yii gεε mε kya kyade awayu mɔ, mε kya fɔlɔgε mε kya wε.

²⁴ Farasii gikpen mɔ dɔ awura ako mε wu mɔmɔ genen mɔ, mε taase Yesu yεε, "Kerε, fo-akasebo mɔ mε kya kyade awayu ade faa, fo mεn nyi yεε gesun ne mε kya wɔra aye-gεke kyoolase mɔ dɔ faa? Aye-nbara gin kya sa ɔkpa genen."

²⁵⁻²⁶ Ne Yesu gi lεε genɔ sa ɔmɔ yεε, "Fεye yεε in de ɔkpa genen faa mɔ, imɔso fεn ti kale Wura Deefidi mɔ-re mɔ-nanboana ilaa Wurubuaare agyebi mɔ dɔ kerε? Mε nmarase nno yεε owi ɔko dɔ mɔ Abiyata gi wɔra Wurubuaare asunbi alebo gemu. Abiyata gekyena dɔ mɔ, gεke geko dɔ mɔ, Wura Deefidi mɔ-re

mɔ-nanboana mɛ kya wu gensipɛɛrɛ ne akon a dɛ ɔmɔ. Imɔso ɔ loo Wurubuaare ɔson panpan mɔ dɔ kpaa puru bodobodo ɔbono asa mɛ kya kyu bara Wurubuaare mɔ. Naafo aye-nbara mɔ giŋ kya sa ɔkpa fɛɛ fo nyamesɛ giyan fo' nyɛ gyi genen bodobodo ɔbono, genen mɔ, Gyuda awura asunbi alɛbo wolɛ. Wura Deefidi, mɔ, gi gyi bodobodo mɔ iko ne o kyu iko kee sa mɔ-nanboana mɔ."

²⁷ Imɔso Yesu gi lɛɛ gɛsɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' nu yɛɛ Wurubuaare gi yela gɛkɛ kyoolasɛ sa daa anyamesɛ. Ɔ mɛŋ lɛɛ anyamesɛ mɔ sa gɛkɛ kyoolasɛ.

²⁸ Imɔso mɛ, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n bo ɔlon daboɛ gɛkɛ kyoolasɛ mɔ so."

3

Yesu Gi Kye Gibaa Wuse Wura Gɛkɛ Kyoolasɛ

¹ Gɛkɛ kyoolasɛ gɛko kee mɔ Yesu gi kii kpaa loo Gyuda awura gikyangbon giko dɔ. Ɔnyɛn ɔko bo nno, mɔ-gibaa giko gi wu'.

² Yesu gi loo nno mɔ, asa ako mɛ kya dii mɔ de mɛ' kerɛ yɛɛ ɔ laa kye gibaa wuse wura mɔ abɛɛ? Nengyene ɔ nyɛ kye mɔ genen gɛkɛ kyoolasɛ gɛbono dɔ mɔ de mɛ' nyɛ kyu mɔ wɔra nbeɛ dɔ yɛɛ ɔ wɔra gɛsun gɛkɛ kyoolasɛ.

³ Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa ɔnyɛn mɔ yɛɛ, "Koso baa yeɛ asa ansi dɔ gɛrɛ." Ne ɔnyɛn mɔ gi naa kpaa yeɛ ansi dɔ.

⁴ Nfono ne Yesu gi taasɛ asa mɔ yɛɛ, "Nnɛ ne Wurubuaare nbara gi kya nyiile yɛɛ a' wɔra aye-gɛkɛ kyoolasɛ dɔ? A' wɔra ilaa dɛnsɛ abɛɛ a' wɔra ilaa nyenyɛn? A' sɔɔ abara nkpa abɛɛ a' mɔɔ abara?"

Yesu gi taasɛ mɔmɔ genen mɔ, asa mɔ mɛŋ tɔgɛ sɛi.

⁵ Ɔ kerɛ mɔmɔ dɔ pɛwu gyan. Mɔmɔ-gisoolon so mɔ, i yeɛ o kyu ginyadon mɔmɔ so, ne mɔmɔ-ilaa i kii kisee wɔra mɔ ayen. Ɔ tɔgɛ sa ɔnyɛn gibaa wuse wura mɔ yɛɛ, "Tengɛ fo-gibaa mɔ." Gɛsintin mɔ ɔ tengɛ gimɔ, ne gibaa mɔ gi kii kyingi.

⁶ Nfono mɔ, Farasii awura mɔ mɛ lii kpaa wu Wura Herodɛ adɛ, ne mɛ yii gɛsɛ

mɛ kya ŋminde gɛnɔɔbono mɛ laa nyɛ Yesu mɔɔ mɔ.

Sakpii Belɛ Buu Yesu

⁷⁻⁸ Imɔso Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ lii kyon Galeli ɔbon belɛ mɔ gigengen so. Asa mɛ nu Yesu ilaa wɔrasɛ so, imɔso sakpii belɛ gi lii Galeli buu mɔ. Ne ako kee mɛ lii Gyudiyɛ de Gyɛrusalem de Idumiya nsinkpan so. Ako, mɔ, mɛ lii Gyɔɔdan gemara nno so de Taya de Sidon isowolɛ so ba mɔ asɛ.

⁹ Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasebo mɔ yɛɛ sakpii mɔ gi don abaa. Imɔso mɛ' kyu gikolii ba. Nengyene asa mɛ laa gɛnda de mɔ gikyɔ mɔ de ɔ' dii loo gikolii mɔ dɔ.

¹⁰ Mɔ-asa gikyɛ so mɔ, ɔlɔbo kamaasɛ kya laarɛ de ɔ' kpaa yii mɔ de mɔ-alɔtɔ a' nyɛ ta.

¹¹ Nengyene asa abono ilaa nyenyɛn oduduu i tɛ mɔmɔ so mɔ mɛ wu Yesu mɔ, ilaa nyenyɛn oduduu mɔ i kya yeɛɛ asa mɔ mɛ kya kpelegɛ ŋmii mɔ-ayaa dɔ de ilaa nyenyɛn oduduu mɔ i' saawo tɔgɛ yɛɛ, "Yesu, fo ne n gye Wurubuaare mɔ-bi mɔ."

¹² Yesu kya da ilaa nyenyɛn oduduu mɔ tii yɛɛ i mɛŋ' sa i' lɛɛ mɔ-gɛwi nyiile asa.

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Isɔɔ Gudu Anyɔ

¹³ Imɔ gemara mɔ, Yesu gi dii kpe gibii giko so, ne ɔ tɛrɛ asa abono ɔ kya laarɛ mɔ yɛɛ mɛ' ba mɔ asɛ. Gɛsintin mɔ, mɛ kpe,

¹⁴ ne ɔ lɛɛ mɔmɔ dɔ asa gudu anyɔ abono mɛ laa kyena mɔ asɛ de ɔ' kyena ɔ kya sun mɔmɔ de mɛ' kpaa tɔgɛ Wurubuaare ilaa sa asa.

¹⁵ Ɔ sa mɔmɔ ɔlon de mɛ' taalɛ gya ilaa nyenyɛn oduduu kpɛi-kpɛi koso asa so.

¹⁶ Genen asa gudu anyɔ abono ɔ lɛɛ mɔ ɔko ne n gye Simon. Yesu gi yela mɔ-ginyɛn giko yɛɛ Piita.

¹⁷ Ako ne n gye Gyeemesi de mɔ-tɛdɛ Gyɔn Sɛbedi mɔ-biana, abono Yesu gi yela mɔmɔ ayenbi yɛɛ Buwaneegyisi. (Buwaneegyisi gɛsɛ ne n gye yɛɛ "abono mɛ dɛ fɛɛ nyangbon gigberɛ mɔ.")

¹⁸ Mɛ kya tɛrɛ ako kee yɛɛ Andiru de Filipino de Batolomiyu de Matiyu de Tomaasɛ de Gyeemesi ɔko kee; Alefayo mɔ-bi, de Taadiyusɛ,

¹⁹ de Simon oko kee, obono on kya kyule mo-osowole so mo de Gyudase Isikaayote, obono gemara gemara o fe Yesu sa mo-akyobo mo.

Yesu Gi Gyi Ilaa Nyenyen Pewu Gemu So

Yesu o baa lii gibii mo so kpe gewi mo,

²⁰ sakpii gi ti baa bola mo-geten do ibono i yegge mo-re mo-akasebo gudu anyo mo men kya nye nyoro de me' kpee agyudo wora geno.

²¹ Yesu mo-subuana me kya nu asa me kya tonge nkan-nkan yee, "Yesu men baa o bo gimu. Itfaa i kya pæde mo." Imoso me kpe me' kpa keda mo lii sakpii mo do de me' baa kere mo so.

²² Gyuda awura nbara anmarasebo ako me lii Gyerusalem baa nu yee Yesu kya gya ilaa nyenyen oduduu lii asa so. Genen so mo, me kya nyida mo-ginyen yee, "I men gye giyan so ne Yesu kya taale gya ilaa nyenyen oduduu koso asa so genen. Ilaa nyenyen oduduu pewu gemu mo obono me kya tere mo-ginyen giko yee Besibuli mo ne n te mo so, o kya sa mo olon genen."

²³ Yesu gi nu yee me kya nyida mo-ginyen genen mo, o tere Gyuda awura nbara anmarasebo mo, ne o tonge sa momo akpale do yee, "Ilaa nyenyen pewu gemu de ilaa nyenyen oduduu kamaase me gye nyamese kolon. Imoso ilaa nyenyen pewu gemu mo man gya mo-ade koso asa so.

²⁴ O toge yee o' wora genen mo, i laa wora fee wura mo-re mo-ade ne n kya ko de abara. Me kya ko genen mo, mo-gewuragi mo ge man de kpe.

²⁵ Geten kolon do asa me ye momo-nyoro do me kya ko de abara mo, genen geten gebono ge laa boori.

²⁶ Imoso nengyene i gye gesintin yee ilaa nyenyen pewu gemu mo ne n kya ko de mo-ade ne men bo geno kolon mo, genen bere mo, mo-gewuragi ge man de kpe. O man baa nye olon asa so."

²⁷ Ne Yesu gi kii da gikpale sa momo yee, "Ilaa nyenyen pewu gemu mo de daa fee onyen bolonse obono o kya dii mo-geten do ato pewu dandan. Nne ne fo oko fo

laa wora de fo' loo genen geten gebono do soge onyen mo ato kyu kyon daa? Genen mo, fo taale nminde mo yela.

²⁸ "N kya toge feye gesintin yee ilaa nyenyen kpei-kpei kamaase ibono fo nyamese fo laa wora mo, de asebi kamaase abono fo laa saale Wurubuaare mo, i laa sa de Wurubuaare o' kyu kyee fo.

²⁹ Ibono oko laa saale mo Wurubuaare Oduduu mo mo bere, Wurubuaare man kyu imo ibono kyu kyee mo. Genen ilaa nyenyen ibono bere, i laa sii fo kaase mo so gekpaa."

³⁰ Nkana Yesu gi nu yee Gyuda awura nbara anmarasebo mo me kya nyida mo-ginyen yee ilaa nyenyen oduduu ne n te mo so. Imoso ne o bugi mo-geno toge ilaa ide sa momo genen.

Yesu Gi Nyiile Asa Abono Onan Me Gye Mo-Subuana Mo

³¹ Imo gemara mo, Yesu mo-nyi de mo-tedana me ba me yele nmanman, ne me sun tere mo.

³² Sakpii te kyaaboo mo. Imoso sakpii mo do ako me toge sa mo yee, "Fo-nyi de fo-tedana me yele nmanman me kya laare me' wu fo."

³³ Yesu gi lee geno taase momo yee, "Aneana ne n gye me-nyi de me-tedana?"

³⁴ O kere abono me te kyaaboo mo mo, ne o toge yee, "Me-nyi de me-tedana ne!

³⁵ Isa obono o kya wora Wurubuaare gelaare mo, mo ne n gye me-tede, mo ne n gye me-pikyii, mo ne n gye me-nyi."

4

Doobo Oko Gikpale

¹ Yesu kii o kya nyiile asa ilaa Galeli obon bele mo gigengen so. Asa me kyaaboo mo faa fiye-e. Imoso o dii loo gikolii do o gyan nkyu so, yegge asa mo me san me yele gigengen, me kya nu mo ase.

² O nyiile momo ilaa gikyo akpale do. O kya nyiile momo ilaa o kya kpe mo, o baa toge momo yee,

³ "Fe' nu gikpale gibono nan baa da faa. Doobo oko gi kyena. Owi oko do mo, o koso kpe ndoo kpa nmade ayu.

4 Ɔ kya ηmade mɔ, amɔ ako a tɔrɔ ɔkpa dɔ ne nbuii mɛ tɔɔsɛ amɔ gyi.

5 Ayu mɔ ako, mɔ, a tɔrɔ kpandan so. Amɔ abono a kpaala kɔrɔ. I kya nyiile yɛɛ isɛ mɔ i bo kpandan mɔ so mɔ in kyɔ,

6 imɔso ayu mɔ a mɛn nyɛ de amɔ-ilin i' loo gɛsɛ. Owi gi dii mɔ, a wiili ne a wu'.

7 Ako kee a tɔrɔ iwe dɔ. Abono a kɔrɔ mɔ, iwe mɔ kee i kɔrɔ koso gɛɛɛ amɔ, ne a mɛn nyɛ da amu de a' wɔra abi.

8 Amɔ ako, mɔ, a tɔrɔ gɛsinkpan dɛnsɛ so. Amɔ berɛ, a kɔrɔ, ne a sen da amu kanpɛ. Dɔɔbo mɔ gi kebi amɔ mɔ, ɔ nyɛ abono ɔnan o kyu ηmade mɔ, amɔ ako oko de saalaa, ako ikue-isa, ne ako mɔ ikue-inun."

9 Yesu gi da gikpalɛ mɔ ta mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu."

Yesu Gi Lɛɛ Gikpalɛ Mɔ Gɛsɛ Sa Mɔ-Akasebo Mɔ

10 I san Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo gudu anyɔ mɔ de asa kalɛsɛ ako mɔ, mɛ taase mɔ akpalɛ mɔ gɛsɛ.

11 Yesu gi tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ, "Fɛye ne n gye abono Wurubuaare laa lɛɛ mɔ-gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ ilaa boduduuse nyiile. Asɛnsɛ mɔ berɛ, mɛ laa nu ilaa kamaase daa akpalɛ dɔ

12 de i' nyɛ kyena de ilaa ibono i bo Wurubuaare ɔwɔlɛ mɔ agyɛbi dɔ mɔ. I bo nno yɛɛ,

'Mɛ laa kpɛ mɛ kya kerɛ ilaa, mɛ maŋ kii wu sei;

Mɛ laa kpɛ mɛ kya nu ilaa, mɛ maŋ kii nu ilaa gɛsɛ.

Nkana mɛ nyɛ nu ilaa gɛsɛ mɔ, mɛ laa naa kii ba Wurubuaare asɛ de Wurubuaare o' kyu mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ mɔmɔ.' "

13 Ne Yesu gi taase mɔmɔ yɛɛ, "Fɛn nu gikpalɛ gidɛ gɛsɛ? Gidɛ ne fɛn nu gɛsɛ faa, nne ne fɛ laa wɔra de fɛ' nu akpalɛ sɛnsɛ gɛsɛ?" Nfono mɔ Yesu gi lɛɛ gɛsɛ sa mɔmɔ yɛɛ,

14 "Ayu abono dɔɔbo mɔ gi ηmade mɔ ne n gye Wurubuaare agyɛbi.

15 Asa ako mɛ de fɛɛ ayu abono a tɔrɔ ɔkpa dɔ mɔ. Asa abono mɔ, mɛ kpɛ nu Wurubuaare agyɛbi mɔ, ayaa abono so mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu kya baa lɛɛ agyɛbi mɔ lii mɔmɔ-nwɔnsa dɔ.

16-17 Genen kee ne asa ako mɔ mɛ de fɛɛ ayu abono a tɔrɔ kpandan so, ne amɔ-ilin i mɛn nyɛ isɛ loo gɛsɛ mɔ. Genen asa mɔ mɛ de daa fɛɛ nbokyu. Mɛ kpɛ nu Wurubuaare agyɛbi mɔ, mɛ kya sɔɔ amɔ de ɔkon. Ɔgɛnda ɔko gi kpɛ tu mɔmɔ abɛɛ asa mɛ kpɛ ka mɔmɔ-ansi kyu lii agyɛbi mɔ so mɔ, fɛ laa kerɛ mɔ, mɛ kya luu nyoro.

18 Asa ako mɔ, mɛ de fɛɛ ayu abono a tɔrɔ iwe dɔ mɔ. Nɛngyɛne mɛ nu Wurubuaare agyɛbi mɔ,

19 gɛsinkpan gɛdɛ so nsuiili, de nkyoola, de ilaa kpɛi-kpɛi kamaase gilaare i kya gyi mɔmɔ-gimu. Imɔso i kya gɛɛɛ agyɛbi abono mɛ nu mɔ, ne mɛn baa ma-a taale wɔra amɔ so ilaa mɔmɔ-gɛkyena dɔ.

20 Asa ako mɔ, mɛ de fɛɛ ayu abono a tɔrɔ gɛsinkpan dɛnsɛ so mɔ. Mɛ kya nu Wurubuaare agyɛbi mɔ, de mɛ' nu gɛsɛ wɔra amɔ so ilaa mɔmɔ-gɛkyena dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono dɔɔbo mɔ gi nyɛ ayu abono ɔnan o kyu ηmade mɔ, ako gikpadɔ oko de saalaa, ako ikue-isa, ne ako mɔ gikpadɔ ikue-inun mɔ."

Yesu Gi Kii Da Akpalɛ Ako

21 Yesu san ɔ kya nyiile ɔmɔ ilaa mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Ɔko mɛn bo no ɔ laa nyɔga fatela kyu loo obu dɔ de o' kyu fɛɛ gɛlɔbi baala bun mɔ so, abɛɛ o' kyu wɔra npa gɛsɛ. Ɔ laa kyu mɔ gyan' daa nfono i laa wu asa mɔ.

22 I lii fɛɛ sei mɛn bo no i bo ɔbo dɔ yɛɛ i maŋ lii gifuli, abɛɛ ilaa iko i npara yɛɛ i maŋ lii gɛwi.

23 Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu."

24 Ne Yesu yɛɛ, "Ilaa ibono fɛ nu mɔ, fɛ' kerɛ imɔ dɔ dɔɔdan. Kaala ɔbono fɛ laa kyu kaala mɔ, Wurubuaare laa kyu mɔ-ɔnan kaala sa fɛye kee de o' kii too fɛye.

25 Ɔbono ɔ kya nu Wurubuaare asɛ mɔ, ɔ laa nyɛ nu too, ne ɔbono ɔn kya nu Wurubuaare asɛ mɔ, ipii ibono o nu mɔ gbaa, i laa kii lii mɔ-gimu dɔ."

26 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Gɛnɔɔbono Wurubuaare gɛwuragyi dɔ akyenabi a kya yelege asa dɔ mɔ a de fɛɛ ilaa duuse. Dɔɔbo kya kpaa ηmade fɛɛ ayu de ɔ' naa ba gɛwi mɔ.

27 Genye de gɛpɛ, ɔ dɛ-o, ɔ kerɛ-o, genɔɔbono ayu mɔ a kya kɔrɔ de a' sen mɔ, ɔ mɛn nyi.

28 Gɛsinkpan mɔ gbaa-gbaa ne n kya yɛgɛ ne ayu mɔ a kya kɔrɔ amɔ-gibaa so. A kɔrɔ mɔ de a' baa da itɔ. A da itɔ mɔ de a' boori wɔra abi de a' pɛɛɛ.

29 A pɛɛɛ mɔ, dɔɔbo mɔ mɛn baa ɔ waala nke. ɔ kya loo amɔ dɔ gikɛbi daa. I kya nyiile yɛɛ ayu mɔ akɛbibɛɛ a fo."

Maasade Gibi Gikpale

30 O kii taase mɔmɔ yɛɛ, "Nnɛ ne a laa tɔgɛ yɛɛ Wurubuaare gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ a dɛ? Menɛ gikpale ne a laa kyu kɛsɛɛ ne?"

31 Genɔɔbono genen akyenabi abono a kya yɛlegɛ asa dɔ mɔ i dɛ fɛɛ Maasade giponfɛ ilaa. Pɛi ne fo laa duu gimɔ mɔ, gibi mɔ gi kerɛ faa nini-nini. Aponfɛ abi dɔ pɛwu mɔ, gimɔ ne mɛn kiire.

32 Nengyene fo kyu gimɔ duu ne gi kɔrɔ mɔ, gi kya wɔra giponfɛ belɛ don giponfɛ kamaasɛ. Gi kya ba-ba ngyalenbi kiirese de nbuii gi' taale luo asisaa kyena gimɔ-oyuli dɔ."

33 Akpale gikyɔ fafaanan so-o ne Yesu gi kyu tɔgɛ Wurubuaare agyɛbi sa mɔmɔ, genɔɔbono ɔkara mɛ laa taale nu gɛsɛ mɔ.

34 ɔn tɔngɛ de mɔmɔ yɛɛ ɔ mɛn da gikpale. Nengyene i san mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ wole mɔ, ɔ kya lɛɛ ilaa kamaasɛ gɛsɛ sa mɔmɔ.

Yesu Gi Yɛgɛ Afuu Belɛ A Taa Gida Yɛgɛ

35-36 Genen gɛkaabono gɛdɔɔdɛ mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ san mɛ bo gikolii mɔ dɔ mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "A' fara kpe gibenbɛ." Ne gɛsintin mɔ, akasebo mɔ mɛ pale Yesu de gikolii mɔ lii nfono kyon taa asa mɔ yɛgɛ. Akolii ako kee a buu mɔmɔ.

37-38 Mɛ kya kpe mɔ, Yesu tɛ gikolii mɔ gɛmara. ɔ dɛ ginsi gidɛ, o sin gɛputu. Nfono mɔ afuu belɛ ako a tigi, a kya da ginyadon so. A kya yɛgɛ nkyu mɔ gi kya loo gikolii mɔ dɔ. I wɔra mɔmɔ gifuu, ne mɛ da Yesu kyingi taase mɔ yɛɛ, "ɔbelensɛ, a kya laare a' sii faa, in fɛ fɔgiso?"

39 Yesu gi kyingi, ne ɔ tɔgɛ afuu mɔ yɛɛ a' taa gida yɛgɛ, de nkyu mɔ, mɔ, gi' wɔra

boyin. Gɛsintin mɔ, afuu mɔ a tɔrɔ ne ilaa kamaasɛ i sii faa kurun.

40 Ne ɔ taase mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, "I wonɛ so ne fɛ gyɛ afuubo genen? Fɛn kya sɔɔ me gyi?"

41 Yesu akasebo mɔ mɛ wu ilaa ibono ɔ wɔra genen mɔ, i dɛ ɔmɔ-genɔ ne i wɔra mɔmɔ gifuu, mɛ san ma-a taase abara yɛɛ, "Menɛ nyamesɛ ɔnan ne? Kerɛ, afuu de nkyu gbaa gi kya nu mɔ-gɛdɛ."

5

Yesu Gi Kosore Ilaa Nyenyɛn Oduduu Lii ɔnyɛn ɔko So

1 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ fara ɔbon belɛ mɔ kpe gibenbɛ giko so Gerigasa gɛsinkpan so.

2 Yesu gi kpe lii gikolii mɔ dɔ mɔ, ɔnyɛn ɔko gi da lii ibuni opuleten ba de ɔ' baa gyangara mɔ.

Ilaa nyenyɛn oduduu kpɛi-kpɛi i tɛ genen ɔnyɛn ɔbono so.

3 Ibuni opuleten mɔ nno ne ɔnyɛn mɔ tɛ. Ilaa nyenyɛn oduduu kpɛi-kpɛi ibono i tɛ mɔ so mɔ so mɔ i yɛgɛ ɔko mɛn baa ɔ kya taale nminde mɔ yela. Ba-a fo ne n kine fo kyu agbangbaran, fo maɲ taale.

4 Gikpadɔ gifonɛɛ gifonɛɛ mɔ, asa mɛ da mɔ abaa de ayaa ilaran de ipan. Fɛɛ mɛ da mɔ ilaran de ipan genen mɔ, ɔ kya wolaa gbaa-gbaa imɔ. ɔ bo ɔlon gikyɔ ibono ɔko mɛn kya taale mɔ.

5 Genye de gɛpɛ ilaa nyenyɛn oduduu mɔ i kya yɛgɛ ɔnyɛn mɔ kya saawo kenken, ɔ kya kpen ibuni opuleten mɔ de abii so. I san mɔ, ɔ dɛ abui ɔ kya ten mɔ-nyoro giyan-giyan.

6 Genen ɔnyɛn baare gi wu Yesu koo-koo ne ɔ selɛ kpaa nmii Yesu ayaa dɔ.

7-8 Nfono ne Yesu gi ka sa ilaa nyenyɛn oduduu mɔ yɛɛ i' koso lii ɔnyɛn mɔ so ɔ kerɛ imɔ faa. Yesu gi ka sa imɔ genen mɔ, ilaa nyenyɛn oduduu mɔ i yɛgɛ ɔnyɛn mɔ gi kpen ken-ken taase Yesu yɛɛ, "Me-rɛ fo menɛ asɛ, Yesu, Gitɔbelɛ mɔ mɔ-bi? N dɛ Wurubuaare ginyɛn n kya kolɛ fo, gɛn wɔra mɛ awɔrɔfɔɔ."

9 Yesu gi taase ilaa nyenyɛn oduduu mɔ yɛɛ, "Mɛ kya terɛ fɔ-ginyɛn yɛɛ menɛ?"

10 Ne ilaa nyenyɛn oduduu mɔ i lɛɛ genɔ yɛɛ, "Mɛ kya terɛ mɛ yɛɛ Sakpii, i kya

nyiile yee a kyo." Nfono ne ilaa nyenyen oduduu mo i te onyen mo so mo i kpe i kya de Yesu gisere i kya kole mo yee o men' sa o' gya imo lii genen gesinkpan gebono so.

11 Aberere abono mo, akuuri gikpen bele giko gi yele gibii mo alan do nno me kya gyi.

12 Ne ilaa nyenyen oduduu mo i te onyen mo so mo i kole Yesu yee o' yegge imo i' nye kpe kpa kyena akuuri mo so.

13 Imoso Yesu gi sa imo okpa, ne i koso lii onyen mo so kpa kyena akuuri mo so. Akuuri mo pewu gegyono ge laa wora fee nwe oko. Momomo pewu me sele kpelege de gibii mo kpa loo obon bele mo do, ne nkyu mo gi gyi momo.

14 Anyen abono me kya kere akuuri mo so mo, me sele kpe nten do de ndoana do me kya toge ilaa ibono i ba momo-akuuri mo so mo ma-a sa asa nno. Ne asa mo me lii kpa kere.

15 Me ba Yesu ase mo, me wu onyen mo nkana ilaa nyenyen oduduu gikpen mo gi te mo so mo, o bun gikuru o te Yesu ase. O nye mo-ginyamese gewansa. I wora asa mo gifuu ne i de momo-geno.

16 Abono me yele nfono ne me wu ilaa kamaase mo me buu ilaa ibono i wora onyen mo de ilaa ibono i wora akuuri mo sa asa abono me sele baa tu omo mo.

17 Asa abono me te genen gesinkpan mo so mo me kole Yesu yee o' lii momo-gesinkpan so.

18 Yesu kya dii o loo gikolii do mo, onyen obono nkana ilaa nyenyen oduduu mo i te mo so mo gi kole mo yee o' yegge de o' baa buu mo.

19 Yesu mo men kyule sa mo. O toge mo daa yee o' naa kpe gewi de o' kpa toge sa mo-ade ilaa gbaa' ibono Wurubuaare gi wora sa mo de genobono o su mo gitolon mo.

20 Imoso onyen mo gi naa kyon gesinkpan gebono me kya tere yee Isowole Gudu mo so. O kpa toge ilaa ibono pewu Yesu gi wora sa mo mo. Asa me nu mo, i wora momo giyan.

Yesu Gi Kyingi Gebii Kyiise Geko Ne O Kye Olobo Oko

21 Yesu gi kyu gikolii mo kii fara kpe obon bele mo gibenbe giko so. O kpe mo, asa saky o me ba gigengen mo so nno baa kyaaboo mo faa fina-a.

22 Nfono mo onyen oko gi ba Yesu ase. Me kya tere mo yee Gyarase. O gye Gyuda awura gikyangbon akerebo mo do oko.

Gyarase gi wu Yesu mo, o kpelege nmii mo-ayaa do

23 ne o kole mo yee o' gyan mo giwoo. Mo-bi kyiiise pii oko kya lo, o kya laare de o' wu. Imoso o' kpa kyu mo-abaa gyan gebii mo so de o' kye mo de o' nye nkpa.

24 Yesu gi kyule ne o buu onyen mo me kya kpe onyen mo gewi.

Me kya kpe mo, asa abono me buu momo mo me nyaakyo, me kya genda de abara. Imoso me de momo-nyoro ma-a kpiide de mo.

25 Men ti taa loo onyen mo gewi mo, okyii oko bo sakpii mo do i kya da de mo. I kya da de mo faa, imo nsi gudu nnyo ne.

26 O kpe-kpe aloto akyebo ase, ne o wu o laa momo-abaa do gikyo. In lee mo, i kya kii loro kine daa. O nyida mo-aterenbi abono o bo mo pewu, in taa wora sei.

27-28 O nu Yesu so mo, o toge sa mo-nyoro yee, "Me-gibaa gi taa kpe nye yii mo-gegbe mo, n nyi ibono i laa kye me." Okyii mo gi buu Yesu gemara gemara baa loo sakpii mo do lii kpa yii Yesu gegbe.

29 Ayaa abono so mo, ibono i kya da de okyii mo mo, i ten. Genobono i tee mo-nyoro do mo, i yegge o bii yee mo-gilo mo gi ta.

30 Nfono mo, Yesu gi dese yee mo-oduduu gi wora ilaa iko, ne o kisee kere asa mo do, ne o taase yee, "Ane ne n yii me-gegbe mo?"

31 Mo-akasebo mo me buu mo mo me kisee taase mo yee, "Ne aye asa kpatakpere abono a kya genda de abara faa, i wone so ne fo kya taase yee oko gi yii fo?"

32 Yesu gi kisee o kya kere de o' wu okolon obono o yii mo-gegbe mo.

33 Okyii mo nyi ilaa ibono i wora mo-nyoro do so mo, o lii kpa nmii Yesu ansi do, o kya seli gyin-gyin. I wora mo gifuu,

ne ɔ tɔge ilaa ibono i ba mɔ pɛwu gɛsintin sa Yesu.

³⁴ Ɔkyii mɔ gi tɔge ta mɔ ne Yesu yɛɛ, “Me-bi, gisɔgyi gibono fo bo sa me mɔ ne n kyɛ fo faa. Imɔso naa fo kya kpe de gisen yuuli. Fo-nyoro gi' tɔrɔ fo.”

³⁵ Yesu san ɔ yelɛ ɔ kya tɔngɛ ɔ kya sa ɔkyii mɔ mɔ, ako mɛ lii Gyarasɛ gɛwi ba. Gyarasɛ ne n gye gikyangbon ɔkerɛbo ɔbono ɔ kolɛ Yesu yɛɛ ɔ' baa kyɛ mɔ-bi sa mɔ mɔ. Mɛ baa tɔge Gyarasɛ yɛɛ, “Fo-bi mɔ gi wu'. Mɛnɛ so ne fo ba fi-i nyala ɔbelɛnsɛ mɔ?”

³⁶ Yesu gi nu ɔkalan ɔbono mɛ baa tɔge ɔbelɛnsɛ Gyarasɛ mɔ, ɔ kisee tɔge sa mɔ yɛɛ, “Gɛɲ sa fo' sele gifuu. Fo berɛ, kpe sɔɔ me gyi daa.”

³⁷ Yesu gi tɔge genen mɔ, ɔ gya asa mɔ pɛwu. Ɔɲ baa yɛgɛ mɛ buu mɔ baa too de Piita, Gyeemesi, de Gyɔn, Gyeemesi mɔ-tɛdɛ.

³⁸ Mɛ naa kpaa loo ɔbelɛnsɛ mɔ geten dɔ mɔ, ɔlanba ne. Asa mɛ dɛ osulon mɛ yelɛ.

³⁹ Yesu gi loo nno mɔ, ɔ taasɛ yɛɛ, “Mɛnɛ ɔlanba de osulon ne fɛ dɛ fɛ yelɛ genen? Gɛbii mɔ gɛɲ wu', gɛ dɛ daa.”

⁴⁰ Ɔ tɔge genen mɔ, mɛ kyu mɔ ɲmasɛ daa. Nfono mɔ ɔ gya asa mɔ lii geten mɔ dɔ, ne i san gɛbii mɔ mɔ-sɛ de mɔ-nyi de mɔ-akasɛbo asa' abono mɛ buu mɔ mɔ, ne ɔ kyu mɔmɔ loo obu mɔ dɔ nfono obuni mɔ dɛ mɔ.

⁴¹ Ɔ kɛda gɛbii mɔ gibaa dɔ, ne ɔ tɔge de mɔ-gɛdɛ dɔ yɛɛ, “Talita kum!” (“Talita kum” gɛsɛ ne n gye yɛɛ “Gɛbolonbubii, koso.”)

⁴² Ayaa abono so mɔ, gɛbii kyiiɛ mɔ gɛ koso gɛ naa. I dɛ mɔmɔ-gɛnɔ gikyo kyɔdɛ. Gɛbii kyiiɛ mɔ gɛ gyi nsi gudu nnyɔ genen owi ɔbono.

⁴³ Ne Yesu gi ka sa mɔmɔ yɛɛ mɛɲ' sa mɛ' tɔge imɔ sa ɔko-rɛ ɔko. Ne ɔ tɔge sa mɔmɔ yɛɛ mɛ' laarɛ ilaa iko sa gɛbii mɔ de gɛ' gyi.

6

Yesu Gɛwi Awura Mɛ Mɛɲ Sɔɔ Mɔ Abaa Anyɔ

¹ Yesu gi lii genen ɔsowolɛ ɔbono so kpe mɔ-gɛwi. Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ buu mɔ kpe.

² I fo gɛkɛ kyoolasɛ mɔ, Yesu gi yii gɛsɛ ɔ kya nyiile asa ilaa mɔmɔ-gikyangbon dɔ. Asa abono mɛ bo nno mɔ mɛ nyaakyɔ. Mɛ nu mɔ-ilaa nyiileɛ mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ. Mɛ san mɛ kya taasɛ yɛɛ, “Fonɛ ne ɔdɛ gi nyɛ imɔ idɛ pɛwu lii? Fonɛ ne ɔ nyɛ ɔlaako ginyi gidɛ lii? Nnɛ so nnɛ so ne ɔ kya nyɛ wɔra amunale ilaa genen?”

³ In gye mɔ ne n gye kaafenta mɔ? In gye mɔ-nyi ne n gye Mariya? In gye mɔ-tɛdɛana ne n gye Gyeemesi, Gyosɛfo, Gyudasɛ de Simon? In gye aye-rɛ mɔ-pikyiana ne n tɛ gɛrɛ?” Yesu mɛɲ gye isafo sa mɔmɔ so mɔ, mɛ mɛɲ kyule nu mɔ asɛ.

⁴ Yesu gi wu genen mɔ, ɔ tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, “Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo kya gyi ginsi geten kamaasɛ, genen mɔ, mɔ-gɛwi, mɔ gbaa-gbaa geten dɔ de mɔ-subuana asɛ wolɛ.”

⁵ Yesu mɛɲ taalɛ wɔra amunale ilaa ibono i kya dɛ gɛnɔ mɔ nfono. O kyu mɔ-abaa gyan daa alɔbo kalɛsɛ ako so ne ɔ kyɛ mɔmɔ.

⁶ I dɛ Yesu gɛnɔ yɛɛ asa mɔ mɛ mɛɲ sɔɔ mɔ gyi.

Yesu Gi Sun Mɔ-Akasɛbo Gudu Anyɔ Mɔ

Yesu gi lii nno mɔ, ɔ naa de isowolɛ ibono i sindi nfono mɔ ɔ kya nyiile mɔmɔ Wurubuaarɛ agyɛbi.

⁷ Ɔ tɛrɛ mɔ-akasɛbo gudu anyɔ mɔ, ne ɔ sun mɔmɔ yɛɛ mɛ' naa anyɔ-anyɔ kpe isowolɛ so, ne ɔ sa mɔmɔ ɔlon de mɛ' taalɛ gya ilaa nyɛnyɛn oduduu kpei-kpei koso asa so.

⁸ Ɔ ka sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ kya kpe faa, fɛɲ sa fɛ' puru sei-sei kɛda baa too de fɛyɛ-iyii tugɛsɛ. Fɛɲ sa fɛ' puru agyudɔ kɛda. Fɛ mɛɲ' kɛda atɔ ɔwɔraten. Fɛ mɛɲ' puru atɛrenbi wɔra fɛyɛ-igo ibɔ dɔ.

⁹ Fɛɲ' sa fɛ' suu ngbɛ nnyɔ. Ayaawolɛ berɛ fɛ' wɔra.”

¹⁰ Yesu gi kii tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, “Geten gɛbono dɔ fɛ loo mɔ, fɛ' kyɛna nno kaaborɛ fɛ laa lii ɔsowolɛ ɔbono so.

¹¹ Nengyɛnɛ fɛ loo ɔsowolɛ ɔko so ne nno asa mɛ kine mɛ mɛɲ bugi ansi de fɛyɛ abɛɛ mɛ mɛɲ nu fɛyɛ asɛ mɔ, fɛ lii ɔsowolɛ mɔ so mɔ, fɛ' kpiisi fɛyɛ-ayaa isɛ yɛla mɔmɔ. Imɔ ne nan lɛɛ nyiile asa

yee me kine Wurubuaare okalan faa mo, gisobiide gi de gi gyoo momo.”

¹² Gesintin mo, Yesu akasebo gudu anyo mo me kyon kpa a toge sa asa yee me' nu momo-nyoro gese de me' kyeege momo-nwonsa lii ilaa nyenyen giwora do.

¹³ Me kosore ilaa nyenyen oduduu kpei-kpei gikyo ibono i te asa so mo, ne me kyu nfo nko kyu nyaa alobo saky, ne momo-aloto a ta.

Genobono I Ba Ne Gyon Gi Nye Lewu Mo

¹⁴ Wura Herode kee gi nu Yesu ilaa worase mo so. I kya nyiile yee Yesu ginyen gi nu gyan de geten kamaase. Ako yee, “Oloobu Gyon obono o naa kyena gyere asa Wurubuaare sagyere mo ne. O kyingi lii ibuni do daa so ne o nye olon o kya wora ilaa gbaa'gbaa ibono i kya de genen faa.”

¹⁵ Ako mo me kya soo akyyole yee, “Kuaa. Oloobu Ilaagya ne n kii ba.” Abanban mo yee, “O gye daa Wurubuaare ikalan otogebo fee Wurubuaare ikalan atogebo adedaabo mo oko.”

¹⁶ Wura Herode gi nu Yesu ilaa mo mo, mo-lee ibono o kya toge mo ne n gye yee, “Gyon obono ne yee me ten mo-gimu mo ne n kii kyingi faa.”

¹⁷ Genobono i ba ne Wura Herode gi yee me' ten Gyon gimu mo ne n gye yee, wura mo mo-tede Filipino gi dena okyii oko, me kya tere mo yee Herodiyase, ne Wura Herode gi soge okyii mo kyu dena.

¹⁸ Gyon mo gi nu genen mo, o kya toge wura mo yee, “Fo soge fo-tede mo-ka faa, in boran. In de okpa genen.”

¹⁹ Okyii mo gi nu yee Gyon kya kyole mo-re wura mo gedena mo mo, o soo ginyadon de Gyon. Imoso mo-kuli wura mo gi kpa a keda Gyon nminde tii de obu. Okyii mo gi laare fee me' mo mo; on kii nye.

²⁰ I kya nyiile yee wura mo nyi yee Gyon gi lora mo-nyoro yela ne o kya gyi gesintin sa Wurubuaare. Imoso o sele mo, ne o men yee de me' mo mo. O kya kyena nu Gyon agyebi toge mo, mo-gewonsa do in kya kyena mo okpa kolon. I kii i de mo agyebi mo ginu.

²¹ Geke gede mo Wura Herode kya gyi mo-geke korogese gesi. Imoso o da gibaa tere mo-abelense de mo-asogya abelense de Galeli abelense gbaa'gbaa yee me' baa gyi geke mo kpa a mo. Genen geke gebono mo i bugi okpa sa Herodiyase de o' nye Gyon mo.

²² Asa mo me gyan me kya gyi geke bele mo, Herodiyase mo-bi obolonbu oko gi lii kyaa tala asa mo ansi. Mo-gekyaa mo ge wora Wura Herode mo-re mo-asafu mo obole gikyo. Imoso o ka sa obolonbu mo yee, “Ilaa kamaase ibono fo kya laare mo, toge me, nan kyu sa fo.”

²³ O kii ka sa obolonbu mo yee, “Nengyene fo taase me ne men nye sa fo mo, ne toro ntan. Ba-a me-gesinkpan mo de gemo-asa mo gibaafon pewu ne fo kya laare mo, nan kyu sa fo.”

²⁴ Obolonbu mo gi lii kpa a taase mo-nyi yee, “Mene ne n' toge wura mo yee o' sa me?” Ne mo-nyi yee, “Toge mo yee Gyon obono o gyere asa Wurubuaare sagyere mo gimu ne fo kya laare.”

²⁵ Ayaa abono so mo, obolonbu mo gi sele kpa a toge wura mo yee, “N kya laare daa Gyon obono o gyere asa Wurubuaare sagyere mo gimu tangalan do ayaa ade so.”

²⁶ Obolonbu mo gi taase genen mo, i yee Wura Herode gisen do i nyida mo. O ti ka ntan abelense mo ansi do so mo, mo, in kya sa mo gikine.

²⁷ Imoso ayaa abono so mo, o sun monten amuana mo do oko yee o' kpa a kyu Gyon gimu ba, ne o kpa a ten mo-gimu nfono o tii de obu mo,

²⁸ ne o kyu gimu taga tangalan do kyu bara obolonbu mo, ne obolonbu mo gi kyu kper mo-nyi.

²⁹ Gyon akasebo mo me nu genen mo, me kpa a kyu mo-gibuni mo kyu kpa a pule.

Yesu Gi Sa Sakpii Bele Oko Agyudo

³⁰ Yesu akasebo mo me lii nfono o sun momo mo ba mo, me baa buu ilaa ibono me wora mo de ibono me nyiile mo pewu sa mo.

³¹ Me ba mo, asa me kpe ma-a dii ma-a kpelege momo so. Imoso i yee men kya nye nyoro de me' gyi gbaa. Nfono ne Yesu

gi tɔge sa mɔmɔ yee, “Fe' koso de aye-wole a' kpe nfono asa men te mɔ de fe' nye kyoola nmaraa.”

³² Ne gesintin mɔ, me dii loo mɔmɔ-gikolii dɔ ne me kyon nfono asa men bo mɔ.

³³ Me kya kpe mɔ, asa sakyɔ me wu mɔmɔ bii. Imɔso me kuu onangya lii isowole mɔ pewu so kyu de gigengen so, ne me gyangbara kpaa gyoo mɔmɔ.

³⁴ Yesu gi lii gikolii mɔ dɔ yele gigengen mɔ, o wu sakpii bele-bele ti o yele. O wu mɔmɔ genen mɔ, mɔmɔ-ilaa i wɔra mɔ ayen, i lii fee me de fee isande ibono men bo okparebo. Ne o nyiile mɔmɔ ilaa gikyɔ.

³⁵ O kya nyiile asa mɔ ilaa o kya kpe mɔ, owi kya ta. Imɔso mɔ-akasebo mɔ me kpaa tɔge mɔ yee, “Nfono a bo faa, i gye daa ife nsana, ne owi kya ta.

³⁶ Imɔso lee asa mɔ okpa de me' naa kpe isowole de ndɔɔana nbono gi sindi gere mɔ de me' kpaa nye agyudɔ sɔɔ gyi.”

³⁷ Yesu gi kisee tɔge sa mɔmɔ yee, “Fe' sa mɔmɔ ilaa iko de me' gyi.” Yesu akasebo mɔ me taase mɔ yee, “A' kyu aterenbi bele kyu kpaa sɔɔ bodobodo bara asa ade de me' gyi?”

³⁸ Nfono ne Yesu gi taase mɔ-akasebo mɔ yee, “Ibodobodo ifone ne fe bo? Fe' kpaa kere de fe' baa buu sa me.” Me kpaa kere, ne me baa buu sa mɔ yee, “A bo daa ibodobodo inun de iken inyɔ.”

³⁹ Nfono ne Yesu gi tɔge yee asa mɔ pewu me' kpelege kyena ife bonboli mɔ so akpen-akpen.

⁴⁰ Gesintin mɔ, me kyena ife mɔ so akpen ako dɔ, ikue inun-inun, de akpen ako mɔ dɔ, ikue-inyɔ de saalaa-saalaa.

⁴¹ Me kyena genen mɔ, Yesu gi puru ibodobodo inun mɔ de iken inyɔ mɔ, ne o diire mɔ-ansi kere soso, o kyu afaala sa Wurubuaare, ne o gbaa ibodobodo mɔ dɔ ne o kyu sa mɔ-akasebo mɔ de me' kyu sa asa mɔ. O ye iken inyɔ mɔ kee sa asa mɔ pewu.

⁴² Mɔmɔ pewu me gyi kaabo.

⁴³ Yesu akasebo mɔ me koola-koola bodobodo mɔ de iken agyisan mɔ pewu mɔ, i bola nkeebii gudu nnyɔ.

⁴⁴ Anyen abono me saare asa abono me gyi agyudɔ mɔ gegyɔnɔ ge gye anyen nwe ikue-inyɔ de saalaa.

Yesu Gi Naa Nkyu So, I Men Muine Mo Loo

⁴⁵ Nfono mɔ, Yesu gi yee mɔ-akasebo mɔ me dii loo gikolii mɔ dɔ de me' gyangbara mɔ fara kpe Besayida, gibenbe giko mɔ so de mɔ mɔ o' lee sakpii mɔ okpa de o' baa tu o mɔ.

⁴⁶ Yesu gi lee mɔmɔ-okpa ta mɔ, o dii kpe abii dɔ de o' kpaa dalaa.

⁴⁷ I kya bun mɔ, i san Yesu wole gesinkpan mɔ so nno yee mɔ-akasebo mɔ me bo gikolii mɔ dɔ me gyan nkyu so me kya kpe. Me ti fo nkyu mɔ nsansana.

⁴⁸ Yesu gi wu mɔ-akasebo mɔ me kya yiyee de gikolii mɔ nkyu mɔ so. I kya nyiile yee afuu a kya da ken-ken kyu kpe de nfono so me lii de mɔ. Imɔso i yee me kya pale gikolii mɔ me kya kpon. I baa fo sindi gibaadiike mɔ, Yesu naa nkyu mɔ so o kya kpe de mɔmɔ ase. O kere ansi wɔra fee o laa kyon mɔmɔ so.

⁴⁹ Me wu mɔ o naa nkyu mɔ so o kya ba mɔ, me nyi yee obuni. Me san me kya saawo.

⁵⁰ Mɔmɔ pewu me wu mɔ mɔ, i nmaa mɔmɔ-asen. Ayaa abono so mɔ, Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yee, “Fe' keda nyoro. Me Yesu ne. Fe' sa fe' sele gifuu.”

⁵¹ Nfono mɔ o dii loo mɔmɔ ase gikolii mɔ dɔ ne afuu mɔ a taa gida yee. A taa yee genen mɔ, i de mɔmɔ-genɔ gikyɔ kyɔde.

⁵² I kya nyiile yee genɔobono Yesu gi yee ibodobodo mɔ i' njan mɔ, me men ti nu imɔ gese. Mɔmɔ-nwɔnsa dɔ in bugi de me' bii isa obono onan Yesu gye mɔ.

Yesu Gi Kye Albo Genesarete Gesinkpan So

⁵³ Me fara obon bele mɔ lii kpe gibenbe giko mɔ so, Genesarete gesinkpan so, ne me nminde mɔmɔ-gikolii mɔ kyaga nfono.

⁵⁴ Me kpe me kya lii gikolii mɔ dɔ mɔ, asa me wu Yesu bii,

⁵⁵ imoso me sele gyan de gesinkpan mo pewu me kya sola alobo momo-re momo-afengen me de ma-a kpe nfono me kya nu yee Yesu bo mo.

⁵⁶ Geten kamaase gebono Yesu gi kpe nye loo mo, isowole bele-bele so-o, nsowolebi so-o, ndoo do-o, me kya kyu alobo kpa yela sansana, de me' kole mo yee o' yee me' yii ba-a mo-gegbe ginabi. Gesintin mo, okamaase obono o nye yii mo-gegbe mo, mo-aloto a kya ta.

7

Ako Me Kya Penε Asa Yee Momo-Nbara Gi Gye Wurubuaare-Lee

¹ Farasii gikpen do awura ako de Gyuda awura nbara anmarasebo ako me lii Gyerusalem osowole so baa gyan Yesu ase.

² Nfono mo me wu Yesu akasebo ako me te me kya gyi ibono me menj foro momo-abaa momo Gyuda awura itiibilaa aforobi de i' lee ilaa kyolesese sa momo pei de me' loo gyi.

³ Farasii awura de momo Gyuda awura asense mo pewu bere me kya wora momo-tiibi ilaa worase ibono me kase lii momo-seana ase mo, imoso menj kya gyi yee me menj foro momo-abaa itiibilaa aforobi.

⁴ Momo-ilaa kyose i nyaakyo gikyo. Nengyene ba-a me lii gigya ba mo, me kya kyu nkyu nmade momo-nyoro pei de me' loo nye gyi. Ne me kya kyu nkyu nmade nwe, nlobi, de ikuruwa de sei onj' sa o' kyolesese momo-Wurubuaare onon.

⁵ Imoso Farasii awura mo de Gyuda awura nbara anmarasebo mo me taase Yesu yee, "I wone so ne fo-akasebo mo me kya kere ansi taa aye-itiibilaa mo giwora yee daa? Imo ne n gye yee me laa gyi mo, menj kya foro momo-abaa aye-itiibilaa aforobi mo de sei onj' sa o' kyolesese momo-Wurubuaare onon."

⁶ Abelense mo me taase Yesu genen mo, o lee geno kyu bun momo gipuee yee, "Wurubuaare okalan obono Isaya gi nu toge mo i kyena de feye-gikereansi ilaa worase ide gesintin so. Isaya gi nu Wurubuaare gi toge yee, 'Ansi so ne me-asa ade me kya lee me-ginyen;

Momo-nwonsa do bere, me-re momo anj bo gesu.

⁷ Me kya son me daa ansi so giyan.

I kya nyiile yee anyamese-lee nbara ne me de me kya penε

me kya nyiile asa yee i gye me Wurubuaare-lee.'

⁸ Feye Farasii awura de nbara anmarasebo mo, fe too Wurubuaare-lee nbara mo fue ne fe san fe kya gyi daa anyamese-lee tiibi ilaa worase mo so."

⁹ Yesu gi kii toge momo yee, "Genobono fe nyaa Wurubuaare nbara mo yela nkan de fe' nye sii de feye anyamese itiibilaa faa mo, fe wora ilaa ne?"

¹⁰ Adedaabo owi mo, Wurubuaare gi yela nbara sa Mosisi yee o' kyu sa feye.

Nbara mo nko ne n gye yee,

'Buu fo-se de fo-nyi.'

Nko kee ne n gye yee,

'Fo obono fo toge nno wora fo-se abee fo-nyi mo,

me' moo fo.'

¹¹ Feye Farasii awura de nbara anmarasebo ade bere, fenj kya gyi nbara nde so. Oko bo no, o laa soo ginyadon wora mo-nyi de mo-se, onj kya laare me' yii mo-ilaa. O laa toge sa momo yee, 'Ilaa ibono n bo ne nkana nan kyu kpa feye mo, fenj baa nye yii imo, i gye Koriban.' (Koriban gye ntan nbono i kya nyiile yee ne loro imo yela sa Wurubuaare.)

¹² O ka Koriban ntan ne gemara o nu mo-nyoro gese yee inj boran mo, feye Gyuda awura nbara anmarasebo de Farasii awura mo fenj baa fa-a yee mo de o' lee Koriban ntan mo de mo-nyi abee mo-se me' nye yii mo-ilaa.

¹³ Feye-anyamese itiibilaa ide so mo, fe kya nyaa Wurubuaare agyebi mo yela nkan. Feye-itiibilaa ide ne fe de fe kya nyiile feye-biana baa lii de nde faa. Inj gye yee Koriban ntan nde wole gbaa; fe kya wora imo ide onan kee gikyo."

Nyamese Nwonsa Ne N Kya Kyolesε Momo-Wurubuaare Onon

¹⁴ Yesu gi kii tere sakpii obono o bo nfono mo ba mo ase ne o toge sa momo yee, "Feye pewu fe' yela giso de fe' nu gese yee

15 sei men bo no i laa loo nyamese genɔ dɔ de i' kyɔlese mɔ-Wurubuaare ɔson. Genen mɔ, ilaa ibono i kya lii mɔ-genɔ dɔ mɔ wolɛ ne n kya kyɔlese mɔ-Wurubuaare ɔson. [

16 ɔkamaase ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu."]

17 Yesu gi taa sakpii mɔ yɛge ne ɔ loo gɛten dɔ mɔ, mɔ-akasebo mɔ mɛ taase mɔ ilaa ibono ɔ tɔge sa sakpii mɔ mɔ gɛsɛ.

18 Yesu gi lɛɛ genɔ taase mɔmɔ yɛɛ, "Imɔso fɛye kee fɛye-nwɔnsa dɔ in ti bugi de fɛ' nu ilaa gɛsɛ? Imɔso fɛ men nyi yɛɛ sei men bo no i laa loo nyamese genɔ dɔ de i' kyɔlese mɔ-Wurubuaare ɔson?"

19 I kya nyiile yɛɛ in kya loo mɔ-gɛwɔnsa dɔ, i kya loo daa mɔ-ɔtɔ dɔ de ɔ' kɔɔ fuɛ." Yesu gi tɔge genen mɔ, ɔ lɛɛ nyiile yɛɛ ilaa gyise kamaase i boran; in kya kyɔlese nyamese Wurubuaare ɔson.

20 Yesu gi kii lɛɛ gɛsɛ bɔla yɛɛ, "Ilaa ibono i kya lii nyamese gɛwɔnsa dɔ mɔ ne n kya kyɔlese mɔ-Wurubuaare ɔson.

21 I kya nyiile yɛɛ nyamese kya sa gɛwɔnsa pɛi ne ɔ kya wɔra ilaa nyenyɛn fɛɛ ɔ kya laare ogyibara, ɔ kya yuuri, ɔ kya mɔɔ asa,

22 ɔ kya lii mɔ-ka abɛɛ mɔ-kuli gɛmara, ɔ kya wɔra onsipara, ɔ kya sa gɛkpe nwɔnsa, ɔ kya penɛ asa, ɔ kya wɔra ilaayan, ɔ bo gɛlaaloo, ɔ kya nyida asa, ɔ kya nyiile mɔ-nyoro, ne ɔ kya wɔra ilaa gyaga.

23 Genen ilaa nyenyɛn idɛana pɛwu i kya lii nyamese gɛwɔnsa dɔ ne imɔ ne n kya kyɔlese mɔ-Wurubuaare ɔson."

Isafokyii Gi Sɔɔ Yesu Gyi

24 Yesu gi koso lii nno kyon kpe gɛsinkpan gɛko so, gɛ sindi Taya [de Sidon isowolɛ]. ɔ fo nno mɔ, ɔ kpaɛ loo gɛten gɛko dɔ. ɔ in kya laare de ɔko o' wu mɔ. ɔ in bo nara dɔ so mɔ, imɔ pɛwu i wɔra giyan.

25-26 Mɔ-rɛ mɔ-giloo mɔ, ɔkyii ɔko gi nu mɔ so. Ilaa nyenyɛn oduduu i tɛ genen ɔkyii mɔ mɔ-bi kyiiɛ so. ɔkyii mɔ gi baa kpeleɛ de Yesu ayaa dɔ, ne ɔ kole mɔ yɛɛ ɔ' gya genen ilaa nyenyɛn oduduu mɔ koso mɔ-bi mɔ so sa mɔ. ɔkyii mɔ gi lii Sirofinisiya gɛsinkpan so. ɔ in gye asa abono mɛ kya son Wurubuaare mɔ dɔ isa.

27 ɔkyii mɔ gi kole Yesu mɔ, Yesu gi tɔge sa mɔ yɛɛ, "In kaabore fɛɛ ɔko o' kyu nbii agyudɔ kyu too sa igyoono abere abono nbii mɔ men ti gyi mɔ."

28 ɔkyii mɔ yɛɛ, "Me-wura, i gye gɛsintin bere. Imɔ, mɔ, igyoono gbaa kee mɛ kya nye tɔɔse ibono nbii mɛ kya gyi ne i kya lii tɔrɔ lɛpe gikɔɔdɔ mɔ gyi."

29 Ne Yesu gi kisee tɔge sa ɔkyii mɔ yɛɛ, "Ibono fo tɔge faa so mɔ, ne yɛge ilaa nyenyɛn oduduu mɔ gi koso fo-bi mɔ so, imɔso fo bere, naa kpe gɛwi."

30 Gɛsintin mɔ, ɔkyii mɔ gi kii kpe gɛwi mɔ, ɔ kpaɛ wu mɔ-bi mɔ de gifengen so; ilaa nyenyɛn oduduu ibono nkana i tɛ gɛbii mɔ so mɔ i koso.

Yesu Gi Kye Omuumuu

31 Yesu gi lii gɛsinkpan gɛbono gɛ sindi Taya ɔsowolɛ so mɔ kpaɛ loo lii Sidon ɔsowolɛ so kyu genen-n kpaɛ lii gɛsinkpan gɛbono so Isowolɛ Gudu mɔ i bo mɔ baa fo ɔbon bele ɔbono mɛ kya tere mɔ yɛɛ Galeli mɔ ase.

32 Asa ako mɛ kyu ɔlɔbo ɔko kyu baa tu Yesu. ɔlɔbo mɔ gye daa osintiribu ne ɔ kya tɔnge mɔ, in kya lii dɔɔdan. Nfono mɔ asa mɔ mɛ kole Yesu yɛɛ ɔ' wɔra aniya de o' kyu mɔ-gibaa gyan ɔlɔbo mɔ so de mɔ-gilo mɔ gi' ta.

33 Yesu gi kyu ɔnyen mɔ lii sakpii mɔ dɔ kpe nkan ne o kyu mɔ-abaabi wɔra ɔnyen mɔ aso dɔ. Imɔ gɛmara mɔ, ɔ too akyɔle bun mɔ-gibaabi so ne o kyu yii ɔnyen mɔ ɔnandii.

34 Ne Yesu gi diire mɔ-ansi kere soso ne ɔ muusi. ɔ kisee kere ɔnyen mɔ ne ɔ tɔge de mɔ-gɛdɛ dɔ yɛɛ "ɛfata". (ɛfata gɛsɛ ne n gye yɛɛ, "Tigi".)

35 Nfono mɔ ɔnyen mɔ aso mɔ a tigi, ne ɔ san ɔ kya nu ilaa, ne mɔ-ɔnandii kee gi sange ɔ san ɔ kya tɔnge dandan.

36 Yesu gi kye ɔnyen mɔ mɔ, ɔ da asa mɔ tii yɛɛ men sa mɛ' buu ilaa ide sa ɔko-rɛ ɔko. ɔ kya gya mɔmɔ mɔ, i kya lɔrɔ wɔra mɔmɔ iwen daa.

37 Genɔɔbono Yesu gi kye ɔnyen mɔ mɔ, i wɔra ɔkamaase giyan. Mɛ san ma-a tɔge yɛɛ, "Yesu kya wɔra daa ilaa dense so-o. Isintiribu de imuumuu gbaa, ɔ kya kye mɔmɔ mɛ kya nu ilaa ne mɛ kya tɔnge."

8

Yesu Gi Sa Sakpii Belɛ Agyudɔ

¹ Genen nke nbono dɔ mɔ asa mɛ kii gyan Yesu ase faa fiye-e. Ɔsowolɛ mɛn bo nno, ne asa mɔ mɛn bo agyudɔ de mɛ' gyi. Nfono mɔ Yesu gi terɛ mɔ-akasebo mɔ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,

² “Nde nke nsa ne asa gikpen belɛ gide mɛ buu me faa, mɛ mɛn baa mɛ bo agyudɔ de mɛ' gyi. Imɔso mɔmɔ-ilaa i bo me ayen.

³ Nengyene nɛ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ mɛ' naa kpe mɔmɔ-nwi yɛgɛ mɛ mɛn nyɛ sei gyi mɔ, mɛ laa tɔrɔ agbalɛ ɔkpa dɔ. Ako mɛ maŋ taalɛ loo gɛwi. Mɔmɔ ako mɛ lii gɛta-gɛta.”

⁴ Yesu akasebo mɔ mɛ taase mɔ yɛɛ, “Ifɛ nsana gɛrɛ, nne ne a laa nyɛ agyudɔ sa genyamesebi gɛdɛ de mɛ' gyi?”

⁵ Yesu gi taase mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, mɔmɔ-lɛɛ bodobodo mɔ mɛ bo mɔ i gye ifonɛ? Mɛ lɛɛ genɔ yɛɛ i gye sono.

⁶ Nfono mɔ, ɔ tɔgɛ asa abono pɛwu mɛ buu mɔmɔ mɔ yɛɛ mɛ' kyena. Mɛ kpelege kyena gesinkpan mɔ, o puru ibodobodo sono mɔ, o kyu afaala sa Wurubuaare, ne ɔ gbaa-gbaa imɔ dɔ kyu sa mɔ-akasebo mɔ yɛɛ mɛ' ye sa sakpii mɔ de mɛ' gyi. Ne mɛ sɔɔ ye sa mɔmɔ.

⁷ Mɔ, mɛ bo nkenbii kalɛɛ nko. Nfono ne ɔ sɔɔ nkenbii mɔ ne o kii kyu afaala sa Wurubuaare ne o kiiri sa mɔmɔ yɛɛ mɛ' kyu ye sa asa mɔ de mɛ' kyu gyi de mɔmɔ-bodobodo mɔ.

⁸ Mɛ ye genen mɔ, ɔkamaase gi nyɛ gyi kaabo, ne i fo mɔmɔ kii san. Mɛ koola agyisan mɔ, i bola nkeebii sono.

⁹ Asa abono mɛ gyi amɔ mɔ gɛgyɔnɔ gɛ laa wɔra fɛɛ nwe ikue-inyɔ.

Asa mɔ mɛ gyi ta mɔ, Yesu gi lɛɛ mɔmɔ-ɔkpa, ne mɛ kyon gɛwi.

¹⁰ Nfono mɔ Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ, mɔ, mɛ san dii loo mɔmɔ-gikolii dɔ ne mɛ kyon Domanuta gesinkpan so.

Farasii Awura Ako Yɛɛ Yesu Ɔ' Wɔra Ilaa Lɛɛnyiiɛ Sa Ɔmɔ

¹¹ Mɛ bo nno mɔ, Farasii gikpen dɔ awura ako mɛ baa sɔɔ akycɔɔɛ de Yesu. Mɛ laare fɛɛ ɔ' wɔra ilaa lɛɛnyiiɛ lii Wurubuaare dɔ sa mɔmɔ de mɛ' nyɛ bii yɛɛ Wurubuaare ne n sa mɔ olon ɔbono

ɔ de mɔ. Mɛ kya laare ɔ' wɔra genen mɔ, mɛ kya daase mɔ mɛ kya kerɛ.

¹² Yesu gi songa faa fo-o ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Mene n wɔra ne ndɛ asa adɛ mɛ kya laare ilaa lɛɛnyiiɛ de mɛ' wu genen? Gesintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, mɛ maŋ nyɛ ba-a ilaa kolon wu de ansi.”

¹³ Nfono ne ɔ naa taa mɔmɔ yɛgɛ, ne o kii dii loo gikolii mɔ dɔ fara kpe ɔbon belɛ mɔ gibenbɛ giko mɔ so.

Bodobodo Gelin Gikpalɛ

¹⁴ Mɛ kya kpe mɔ, mɛ tan mɛ mɛn laare agyudɔ keda. Bodobodo kolon ne n san mɔmɔ ase gikolii mɔ dɔ.

¹⁵ Yesu gi ka mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, “Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔdan. Farasii gikpen dɔ awura de Wura Herode ilaa mɔ i de fɛɛ gelin gɛbono gɛ kya yɛgɛ bodobodo kya ŋan mɔ.”

¹⁶ Yesu gi ka mɔmɔ genen mɔ, mɛ kyu mɛ kya taase abara yɛɛ, “Ibono a mɛn de bodobodo mɔ so ne ɔ tɔgɛ aye genen faa abɛɛ?”

¹⁷ Mɛ kya taase abara genen mɔ, Yesu gi ti bii ilaa ibono mɛ dare mɔ. Imɔso ɔ taase mɔmɔ yɛɛ, “Mene n wɔra ne fɛ kya tongɛ kyu lii bodobodo ɔbono fɛ mɛn de mɔ so? Fɛn ti bii isa ɔbono n gye mɔ? Menɛtɔ so ne fɛye-aso dɔ i kɔrɔ ifuu genen?”

¹⁸ Fɛ bo ansi, yɛgɛ fɛ mɛn kya wu. Fɛ bo aso, yɛgɛ fɛ mɛn kya nu. Imɔso fɛ tan

¹⁹ owi ɔbono nɛ gbaa-gbaa ibodobodo inun dɔ ne asa nwe ikue-inyɔ de saalaa mɛ gyi kpon mɔ? Agyisan nkeebii nfone ne fɛ koola mɔ?” Mɔ-akasebo mɔ mɛ lɛɛ genɔ yɛɛ, “Nkeebii gudu nnyɔ.”

²⁰ Ne Yesu gi kii taase mɔmɔ yɛɛ, “Ne owi ɔbono nɛ gbaa-gbaa ibodobodo sono mɔ dɔ kyu sa asa nwe ikue-inyɔ mɔ de? Agyisan nkeebii nfone ne fɛ koola mɔ?” Mɔ-akasebo mɔ mɛ kii lɛɛ genɔ yɛɛ, “Nkeebii sono.”

²¹ Nfono ne Yesu gi kii taase mɔmɔ yɛɛ, “Imɔso fɛn ti nu gɛɛ?”

Yesu Gi Kye Gyaatanbo

²² Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ baa fo Besayida ɔsowolɛ so. Ɔsowolɛ mɔ so asa ako mɛ kyu ɔnyen ɔko baa tu Yesu. Ɔnyen mɔ gye daa gyaatanbo. Mɛ ba mɔ, mɛ kole Yesu yɛɛ ɔ' wɔra aniya de o' kyu

mɔ-abaa gyan mɔ so sa mɔmɔ de mɔ-ansi mɔ a' bugi.

²³ Yesu gi keda gyaatanbo mɔ gibaa dɔ kyu mɔ lii nten nkan ne ɔ too akyɔle wɔra mɔ-ansi dɔ ne o kyu mɔ-abaa bun mɔ-ansi mɔ so. Yesu gi lɛɛ mɔ-abaa ɔnyen mɔ-ansi mɔ so ne ɔ taase mɔ yɛɛ, “Fo kya wu ilaa iko?”

²⁴ Gyaatanbo mɔ gi diire mɔ-ansi ne ɔ kerɛ mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, “N kya wu asa. Mɔ, mɛ dɛ fɛɛ iyii mɛ naa mɛ naa.”

²⁵ Ne Yesu gi kii kyu mɔ-abaa bun gyaatanbo mɔ ansi mɔ so ne ɔ lɛɛ. Nfono mɔ gyaatanbo mɔ gi kii lɔrɔ kerɛ mɔ, mɔ-ansi mɔ a bugi. ɔ san ɔ kya wu ilaa kamaase dɔɔdan.

²⁶ Yesu gi kye gyaatanbo mɔ ta mɔ, ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ ɔ' naa kpe mɔ-gɛwi. ɔ mɛn' sa o' kyu de ɔsowole mɔ so.

Piita Gi Lɛɛ Tɔgɛ Isa ɔbono ɔnan Yesu Gye Mɔ

²⁷ Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ yii ɔkpa mɛ kya kpe isowole ibono i sindi Sɛsariya Filipayi ɔsowole so mɔ. Mɛ naa mɛ kya kpe mɔ, Yesu gi taase mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, “Asa ase mɔ, menɛ nyamesɛ ɔnan ne n' gye?”

²⁸ Ne mɔ-akasebo mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ fo gye Oloobu Gyɔn ɔbono ɔ naa kyena gyere asa Wurubuaare sagyere mɔ. Ako mɔ yɛɛ Kuaa! Fo ne n gye Oloobu Ilaagya. Ne ako, mɔ, yɛɛ Wurubuaare ikalan atɔgɛbo iloobu mɔ dɔ ɔko kpei ne n kyingi lii ibuni dɔ ba genen.”

²⁹ Nfono ne Yesu gi kii taase mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, “Ne fɛye mɔ de? Menɛ nyamesɛ ɔnan ne fɛ nyi yɛɛ n' gye?” Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Fo ne n gye ɔbono Wurubuaare gi sun de fo' baa mɔlɛgɛ asa de mɛ' nye Wurubuaare ase gɛkyena mɔ.”

³⁰ Piita gi lɛɛ gɛnɔ genen mɔ, Yesu gi ka sa mɔ-akasebo mɔ yɛɛ mɛ mɛn' sa mɛ' tɔgɛ sa ɔko-rɛ ɔko nyamesɛ ɔbono ɔnan ɔ gye mɔ.

Yesu Gi Tɔgɛ Mɔ-Giwukyingi Mɔ So Ilaa

³¹ Nfono ne Yesu gi yii gɛsɛ ɔ kya nyiile mɔmɔ yɛɛ, “I gye ibono i laa ba yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n' wu ɔlaawuse kpei-kpei gikyɔ. Gyuda

awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de nbara anmarasebo de mɔmɔ-abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ mɛ laa kine me, ne mɛ laa yɛgɛ asa mɛ' mɔɔ me. Mɛ mɔɔ me mɔ, imɔ gɛkɛ sase mɔ, nan kyingi lii ibuni dɔ.”

³² ɔ tɔgɛ tigi mɔmɔ, ɔn nara mɔmɔ. Ne Piita gi kyu mɔ lii nkan ne ɔ gya mɔ yɛɛ ɔn baa tɔgɛ genen.

³³ Ne Yesu gi kisee kerɛ mɔ-akasebo sɛnsɛ mɔ, ne ɔ gya Piita yɛɛ, “Naa me ase; ilaa nyenyɛn gɛmu! Fo-gɛwɔnsa gɛn gyan Wurubuaare gelaare so. Anyamesɛ-lɛɛ gelaare so ne fo-gɛwɔnsa gɛ gyan.”

³⁴ Nfono ne Yesu gi tɛrɛ sakpii mɔ ba mɔ ase dabɔle de mɔ-akasebo mɔ ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “ɔbono ɔ kya laare de ɔ' wɔra me-ɔkasebo mɔ, kaase mɔ o' kyu mɔ-nyoro fue, o' kyule wu awɔrɔfɔɔ me so, de ɔ' kase me-gidebi. Ba-a mɛ laa da mɔ ananbi oyii so mɔɔ mɔ, mɛ' da mɔ.

³⁵ I kya nyiile yɛɛ fo ɔbono fo kya korɔsɛ fo-nkpa fo kya yela fo-gibaa so mɔ, Wurubuaare ase gɛkyena ɔnan mɔ gɛ laa lii fo-gibaa. Ne fo ɔbono, mɔ, kyu lii me-rɛ me-ɔkalan konkonse mɔ so ne fo-nkpa gi lii fo-gibaa mɔ, fo laa nye Wurubuaare ase gɛkyena.

³⁶ Fo nyamesɛ fo nye gɛsinkpan gɛdɛ so ilaa kamaase pɛwu gyan ne fo too fo-ɔkyenaten Wurubuaare ase mɔ fue mɔ, fo nyi yɛɛ fo nye gɛkyena ne?

³⁷ Menɛ ne fo laa kyu sa Wurubuaare de fo' kii nye ɔkyenaten mɔ ase?

³⁸ Gɛkyena gɛdɛ dɔ mɔ fɛ tɛ saare asa abono mɛ kya wɔra ilaa nyenyɛn ne mɛn' kya gyi gɛsintin sa Wurubuaare mɔ. Imɔso fɛ' keda fɛye-nyoro. Nengyene asa adɛ ansi dɔ ne i bo fo ɔko ipeeli yɛɛ fo kya son me abɛɛ fo kya sɔɔ me-agyɛbi mɔ gyi mɔ, genen kee ne i laa wɔra me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, ipeeli sa fo genen kaase ɔbono, gɛkaabono nan kii ba gɛsinkpan so mɔ. Genen gɛkaabono mɔ me-sɛ Wurubuaare laa keda mɔ-isɔɔ sun lii Wurubuaare dɔ. Me-rɛ ɔmɔ ne nan ba, ne me-sɛ Wurubuaare laa lɛɛ mɛ-nyisigyɛ nyiile asa.”

9

¹ Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, fɛye abono fɛ

yelɛ gɛrɛnaa faa, fɛ maŋ wu' ta pɛi ne fe laa wu Wurubuaare gɛwuraɣi gɛkyena gɛ ba anyamesɛ dɔ ne Wurubuaare gi lɛɛ mɔ-ɔlon nyiile."

Wurubuaare Gi Lɛɛ Yesu Nyisigi Nyiile Mɔ-Akasebo Asa' Ako

² Imɔ nke nsee gemara mɔ, Yesu gi kyu mɔ-akasebo Piita, Gyeemesi, de Gyɔn ne mɛ dii kpe gibii belɛ giko so mɔmɔ wolɛ. Mɛ bo nno genen mɔ, Yesu nyoro gi kyɛɛge kii lɔrɔ wɔra ɔdan too,

³ ne mɔ-ngbɛ nbono o suu mɔ gi fuuli faa pare-para, gi kya nɛlegi. Gɛsinkpan gɛdɛ so mɔ, nyamesɛ maŋ taale foro ilaa de i' lii fuuli pare-para genen.

⁴ Mɛ baa kii kerɛ mɔ, iloobu inyɔ iko ne: Ilaagya mɔ-rɛ Mosisi. Mɛ ba Yesu asɛ, mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ yelɛ mɛ kya gyi nsingyi.

⁵ Mɛ yelɛ genen mɔ, Piita gi ten loo tɔgɛ atɔgekpane sa Yesu yɛɛ, "ɔbelense, i wɔra ɔdan yɛɛ a bo gɛrɛ. Yɛgɛ de a' yii ipanpan isa' sa fɛye: fo-lɛɛ ɔko, Ilaagya-lɛɛ ɔko, de Mosisi-lɛɛ ɔko."

⁶ Yesu akasebo mɔ mɛ wu iloobu mɔ genen mɔ, i nmaa mɔmɔ-gisen ne i wɔra mɔmɔ gifuu. Piita mɛŋ bii ilaa ibono ɔ laa tɔgɛ mɔ. Imɔ ne n bara mɔ-atɔgekpane mɔ genen.

⁷ Mɔmɔ pɛwu mɛ san mɛ yelɛ mɔ, gibuntɔ giko gi ba baa bun mɔmɔ so faa kpem, ne Wurubuaare gigyebi gi lii gibuntɔ mɔ dɔ tɔgɛ sa akasebo mɔ yɛɛ, "Mɛ-gisen dɔ obi ne n gye Yesu, fɛ' nu mɔ asɛ."

⁸ Ayaa abono so mɔ, Yesu akasebo mɔ mɛ kerɛ kyaabɔɔ mɔ, mɛŋ baa wu ɔko baa too de Yesu.

⁹ Mɛ kya kpelegɛ ma-a ba mɔ, Yesu gi da mɔmɔ tii yɛɛ, "Fɛŋ sa fɛ' tɔgɛ ilaa ibono fe wu faa sa ɔko nperɛ. Mɛ, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, ne wu' kii kyingi lii ibuni dɔ mɔ, pɛi de fɛ' lɔɔ gyi imɔ so gɛsingyi sa asa."

¹⁰ ɔ gya mɔmɔ mɔ, mɛ nu mɔ asɛ; mɛ mɛŋ buu sa ɔko. Mɔmɔ-wolɛ ne n taase abara yɛɛ, "Ibono ɔ dare yɛɛ ɔ laa wu' de o' kii kyingi faa mɔ, imɔ gɛsɛ ne n gye nne?"

¹¹ Ne Yesu akasebo mɔ mɛ taase mɔ yɛɛ, "Aye Gyuda awura nbara anmarasebo mɔ mɛ kya kyena tɔgɛ sa aye yɛɛ Oloobu

Ilaagya laa kii lii Wurubuaare dɔ ba pɛi de ɔbono Wurubuaare laa sun yɛɛ ɔ' baa gyi gɛwura Wurubuaare adɛ so mɔ ɔ' lɔɔ ba. Ne fo ne n gye genen isa ɔbono mɔ, mɛnɛ n wɔra so ne Ilaagya mɛŋ baa gyangbara fo ba?"

¹² Yesu gi lɛɛ genɔ yɛɛ, "I gye gɛsintin yɛɛ i kaabore Ilaagya ɔ' gyangbara ba de ɔ' baa lɔrɔ ilaa kamaase pɛi de n' lɔɔ ba. Mɛ nmarase me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ ilaa Wurubuaare agyebi mɔ dɔ yela yɛɛ i gye ibono i laa ba yɛɛ n' wu awɔrɔfɔɔ gikyɔ asa abaa dɔ de mɛŋ' kyu me tere sɛi. Ilaa ibono mɛ nmarase genen mɔ gɛsɛ ne n gye mɛnɛ?"

¹³ N' tɔgɛ fɛye yɛɛ Ilaagya gi ti wolaa kii ba, ne ibono Gyuda awura mɛ kya laare mɔ mɛ ti kyu wɔra mɔ fɛɛ genɔɔbono mɛ wolaa nmarase wɔra Wurubuaare agyebi mɔ dɔ mɔ."

Yesu Gi Kosore Ilaa Nyenyɛn Oduduu Gɛbii Gɛko So

¹⁴ Mɛ kpelegɛ mɛ kya ba Yesu akasebo sense mɔ asɛ mɔ, mɛ wu sakpii yelɛ kyaabɔɔ mɔmɔ; mɔmɔ-rɛ nbara anmarasebo mɛ kya sɔɔ akyɔɔlɛ.

¹⁵ Sakpii mɔ gi da de ginsi wu Yesu kya ba mɔ, i de sakpii mɔ genɔ gikyɔ, ne mɛ selɛ kpaa gyangara mɔ, ne mɛ faala mɔ.

¹⁶ Ne Yesu gi taase mɔmɔ yɛɛ, "Mɛnɛ gɛsingyi ne fɛye-rɛ mɛ-akasebo fe kya gyi mɔ?"

¹⁷ Nfono mɔ ɔko gi lɛɛ genɔ lii sakpii mɔ dɔ yɛɛ, "ɔbelense, ilaa nyenyɛn oduduu ɔko tɛ mɛ-bi nyense so, i kya yɛgɛ gɛŋ kya taale tɔngɛ. Imɔso nɛ kyu mɔ ba fo asɛ.

¹⁸ Nengyene i kyena gemɔ so mɔ, i kya kuu gemɔ too gɛsinkpan. I san mɔ, gemɔ-genɔ dɔ i kya furu afuru, ne gɛ kya wɛ gemɔ-anyi. Gemɔ-nyoro gi kya san faa kenkesen. Nɛ ba ne mɛŋ tu fo mɔ, nɛ kole fo-akasebo mɔ yɛɛ mɛ' gya genen ilaa nyenyɛn oduduu mɔ koso gemɔ so sa mɛ mɔ, mɛ mɛŋ taale."

¹⁹ Ne Yesu gi tɔgɛ sakpii mɔ yɛɛ, "O! Fɛye nke ndɛ dɔ asa! Fɛŋ kya sɔɔ Wurubuaare gyi. Nke nfone ne nan kyena fɛye asɛ, n kpe mi-i nye gisen mi-i sa fɛye daa? Fɛ' kyu gɛbii mɔ bara me."

²⁰ Ne mɛ kyu gemɔ bara mɔ.

Ilaa nyenyen oduduu mɔ gi wu Yesu mɔ, ayaa abono so mɔ, i kyu gebii mɔ too gesinkpan. Ge san ge kya belen, ge kya kpiri, ne gemɔ-geɔ dɔ i kya furu.

²¹ Ne Yesu gi taase gebii mɔ mɔ-se yee, "I kya wɔra gemɔ ofaanan faa, i ti keela?" Gebii mɔ mɔ-se gi lee geɔ yee, "Lii ko-o gemɔ-nbii dɔ ne i yii gemɔ."

²² I kya laare i' mɔɔ gemɔ so mɔ, i kya kyu gemɔ kyu too ogya dɔ de nkyu dɔ. Nengyene fo laa taale wɔra ilaa iko kyu lii imɔ so mɔ, su aye so de fo' mɔlegɛ aye."

²³ Yesu gi taase mɔ yee, "Fo yee, 'nengyene nan taale mɔ'? Imɔso fo kya sɔɔ akyɔɔle yee man taale? Nu yee obono o kya sɔɔ Wurubuaare gyi mɔ, ilaa kamaase i kya wɔra sa mɔ."

²⁴ Gebii mɔ mɔ-se gi kpe nu yee gisoo gyi ne n tiri mɔ, o kyu osulon kole mɔ yee, "N kya sɔɔ Wurubuaare gyi bere. Ibono men sɔɔ gyi mɔ, yee n' sɔɔ gyi."

²⁵ Yesu gi wu yee sakpii mɔ kya nyaakyo o kya too mɔ, o tɔge sa ilaa nyenyen oduduu mɔ yee, "Fo ilaa nyenyen oduduu obono fo te gebii gedɛ so, ne fo yee ge bingiri gemugamuga de osintiribu mɔ, n kya tɔge mi-i sa fo yee, koso gemɔ so, n kerɛ fo faa, de fon' baa kii ba gemɔ so geakaako."

²⁶ Ilaa nyenyen oduduu mɔ gi logede saawo, ne i kyu olon nyala gebii mɔ kerii-kerii pei ne i koso gemɔ so. I koso taa gebii mɔ yee mɔ, ge san ge de fee obuni. Asa sakyɔ me kya tɔge yee ge wu' daa.

²⁷ Nfono ne Yesu gi keda gemɔ-gibaa dɔ puru ne ge koso yele.

²⁸ Yesu gi kpa loo obu dɔ mɔ, mɔ-akasebo mɔ me baa taase mɔ mɔmɔ-wole yee, "I wone so ne aye bere, a men taale gya ilaa nyenyen oduduu mɔ koso gebii mɔ so daa?"

²⁹ Me taase Yesu genen mɔ, o tɔge sa mɔmɔ yee, "Sei men bo no i laa taale gya ilaa ideana onan koso, genen mɔ, [geɔ nminde de] gedalaa."

Yesu Gi Kii Tɔge Mɔ-Giwukyingi Mɔ So Ilaa

³⁰ Me lii nfono mɔ, me naa loo Galeli gesinkpan so me kya kyon. Yesu men kya laare de oko o' bii nfono so me bo de mɔ.

³¹ I kya nyiile yee o kya laare de o' nyiile mɔ-akasebo mɔ ilaa mɔmɔ-wole. O kya nyiile mɔmɔ ilaa mɔ, o tɔge sa mɔmɔ yee, "Owi mɔ gi fo ibono me-akyobo me laa kyu me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ, wɔra asa ako abaa dɔ de me' mɔɔ me. Me mɔɔ me mɔ, imɔ geke sase mɔ, nan kyingi lii ibuni dɔ."

³² O buu sa o mɔ genen mɔ, me men nu imɔ gese. I kii i bo mɔmɔ gifuu de me' taase mɔ.

Isa Obono Onan O Don Mɔ-Nanboana Mɔ

³³⁻³⁴ Yesu mɔ-re mɔ-akasebo mɔ me kya kpe Kapɛɛniyon osowole so. Me naa okpa dɔ me kya kpe mɔ, mɔ-akasebo mɔ me kya sɔɔ akyɔɔle yee mɔmɔ dɔ mɔ, ane ne n don mɔ-nanbo. Me loo geten dɔ mɔ, Yesu gi taase mɔ-akasebo mɔ yee, "A kya ba mɔ, mene akyɔɔle ne fe kya sɔɔ mɔ?" Me sii kurun. I kya nyiile yee ipeeli i gyi mɔmɔ kyu lii akyɔɔle mɔ so.

³⁵ Ne Yesu gi kpelege kyena ne o tere mɔ-akasebo gudu anyɔ mɔ ba mɔ ase ne o tɔge sa mɔmɔ yee, "Nengyene oko kya laare gebelense o' gyi mɔ, i kaabore o' wɔra mɔ-nyoro fee gebii de o' wɔra dega sa okamaase."

³⁶ Nfono ne Yesu gi keda gebii pii geko, ne o kyu gemɔ yele mɔmɔ-ansi dɔ, ne o kyu mɔ-abaa mili gemɔ kyaaboo, ne o tɔge sa mɔmɔ yee,

³⁷ "Nengyene me so ne fo oko fo bugi ansi de gebii geko fee gedɛ onan mɔ, me ne fo bugi ansi de genen. Ne fo bugi ansi de me mɔ, fo bugi ansi de me-se obono o sun me mɔ kee ne."

Yesu Yee Obono On Kya Kyo Mɔ Mɔ Yele Mɔ-Gemara Ne

³⁸ Ne Gyɔn gi tɔge sa Yesu yee, "Obelense, a wu onyen oko o de fo-ginyen o kya gya ilaa nyenyen oduduu kpei-kpei o kya koso asa so. Kaase mɔ men kii o bo aye dɔ, imɔso a gya mɔ yee on' baa wɔra genen."

³⁹ Ne Yesu gi lee geɔ sa mɔ yee, "Fe san wu genen mɔ, fen' baa gya mɔ. Obono o de me-ginyen o kya wɔra amunale ilaa mɔ, genen kaase obono man baa kii tɔge ilaa nyenyen iko kyu lii me so ayaa abono so.

⁴⁰ I kya nyiile yee obono on kya soo akyyole de aye mo, o yele aye-gemara ne.

⁴¹ Ibono fe kya son me, Kirisito, mo so ne oko gi sa feye ba-a nkyu nunse mo, n kya toge feye gesintin, kaase mo man wora imo too nkyu do giyan. Wurubuaare nteela gi de sa mo.

Feh Kere Dandan Mo, Fe Man Nye Kyena Wurubuaare Ase

⁴² "Obono, mo, o laa yege apiipii abono me soo me gyi mo do oko gisogyi gi' koso me so mo, nengyene fee me kyu gibui bele nminde kyaga de kaase obono giboo ne me too mo wora apoo do mo, i tesse i bo.

⁴³⁻⁴⁴ Imoso nengyene fo-gibaa gi kya yege fo-gisogyi gi' koso me so mo, kebi gimoo fue! I boran yee fo kyu gibaa kolon de fo' kpa kya kyena Wurubuaare ase mo don ibono Wurubuaare laa kyu fo-re fo-abaa anyoo too wora ogya obono on kya wu' geakaako mo do mo.

⁴⁵⁻⁴⁶ "Nengyene fo-giyaa gi kya yege fo-gisogyi gi' koso me so mo, kebi gimoo fue! I boran yee fo kyu giyaa kolon kpa kya kyena Wurubuaare ase don ibono Wurubuaare laa kyu fo-re fo-ayaa anyoo too wora ogya obono on kya wu' geakaako mo do mo.

⁴⁷ "Nengyene fo-ginsi gi kya yege fo-gisogyi gi' koso me so mo, lagede gimoo lee fue. I boran yee fo' kyu ginsi kolon kpa kya kyena Wurubuaare gewuragi mo do don ibono Wurubuaare laa kyu fo-re fo-ansi anyoo too wora ogya do mo.

⁴⁸ Nno bere i don gesinkpan so gibiinaa de gekyan gbaa bun.

Imo-lee ogya onan men kya nu giwu', ne nno ilaa gyose-lee asonsoo an kya wu' geakaako.

⁴⁹ "Ogya laa fuo okamaase. Obono o loo lii mo, i laa loto mo fee genobono nfole gi kya loto ipo mo.

⁵⁰ Nfole gi bo kon. Nengyene fee nfole gi ta nmo-okon mo, nne ne fe laa wora nmo de gi' kii wora okon? In bo sei fe laa taale wora. Imoso fe' wora fee nfole sa abara de fe' nye gisen yuuli kyu kyena."

10

Yesu Gi Nyiile Mo-Akasebo Mo Okyii Gikine Ilaa

¹ Yesu gi koso lii nno, ne o kpe Gyudiyaa gesinkpan so de Gyoodan obon mo gibenbe giko so. Sakpii gi ti kpa kyaaboo mo, ne o nyiile momo ilaa fee genobono o wolaa o kya wora mo.

² Nfono mo Farasii gikpen mo do awura ako me baa soo Yesu idoo kere. Genen so mo, me taase mo yee, "Aye-nbara do mo, i de okpa fee onyen o' kine mo-ka?"

³ Ne Yesu gi kisee taase momo yee, "Mene nbara ne Mosisi gi yela sa feye kyu lii okyii gikine so?"

⁴ Me lee geno yee, "Mosisi yee, nengyene onyen laa kine mo-ka mo, o' sa mo gikine owole de o' lee mo okpa."

⁵ Me lee geno genen mo, Yesu gi toge sa momo yee, "Ibono feye-aso do i koro ifuu mo so ne Mosisi gi yela nbara nde sa feye genen.

⁶ Nkana me nmarase yela Wurubuaare agyebi owole mo do yee lii ko-o abere abono Wurubuaare gi lee soso de gese mo, 'o lee onyen oyuduu de okyii oyuduu'.

Me kii nmarase yee,

⁷ 'Imo ide so ne onyen kya taa mo-se de mo-nyi yege

de o' kyu mo-nyoro mada de mo-ka

⁸ de me' bingiri nyamese kolon mo.'

Imoso onyen mo-re mo-ka men baa me gye asa anyoo, me bingiri nyamese kolon.

⁹ Ibono Wurubuaare ne n kyu momo dabole wora nyamese kolon faa mo, oko on sa o' barage momo do."

¹⁰ Yesu mo-re mo-akasebo mo me kii ba geten do mo, mo-akasebo mo me kii loto taase mo kyu lii gedena gesingyi mo so.

¹¹ Ne Yesu gi toge mo-akasebo mo yee, "N kya toge mi-i sa feye yee nengyene fo kine fo-ka kpa kyu okyii poboro mo, fo toto Wurubuaare gelaare adenabi nbara. O kya kyu imo yee oko mo-ka ne fo laare genen.

¹² Ne fo okyii obono fo kine fo-kuli kpa dena onyen poboro mo, fo kee fo toto Wurubuaare gelaare adenabi nbara mo. O kya kyu imo fee fo lii fo-kuli gemara ne."

Yesu Gi Soo Nbi Buru-buru Abaa Anyo

¹³ Owi oko do mo, asa ako me kpe me de nbii ma-a bara Yesu yee o' kyu mo-abaa gyan nmo so de o' dalaa sa momo. Yesu

akasebo mɔ, mɔ, mɛ kya gya mɔmɔ yɛɛ mɛ' kiiri nbii mɔ.

¹⁴ Yesu gi wu genen mɔ, i loo mɔ. Ne ɔ tɔgɛ sa mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, “Fɛ' yɛgɛ nbii mɔ gi' ba me asɛ; fɛŋ' baa tii mɔmɔ-ɔkpa. Abono mɛ dɛ fɛɛ genen nbii ndɛana ɔnan mɔ ne n kya nyɛ Wurubuaarɛ gɛwुरagyi dɔ akyenabi mɔ.

¹⁵ Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛyɛ faa, fo nyamesɛ kamaasɛ ɔbono fo mɛŋ kyu fo-nyoro wɔra fɛɛ gɛbii de fo' kyule kyena Wurubuaarɛ gɛwुरagyi dɔ akyenabi mɔ, fo maŋ nyɛ genen gɛkyena gɛbono kpa-a.”

¹⁶ Imɔso Yesu gi puge nbii mɔ ne ɔ kyu mɔ-abaa gyan mɔmɔ so kolɛ Wurubuaarɛ ayuule sa mɔmɔ.

Anɛ Ne Nan Nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ Gɛwुरagyi Dɔ?

¹⁷ Yesu kya laarɛ o' kpe ɔkpa mɔ, ɔnyen ɔko gi seɛ baa ŋmii mɔ-ayaa dɔ ne ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, “ɔbelensɛ dɛnsɛ, nɛɛ ne nan wɔra de n' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa?”

¹⁸ Yesu gi kiseɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo kya tɛrɛ me yɛɛ nyamesɛ dɛnsɛ faa mɔ, fo mɛŋ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ wolɛ ne n gye nyamesɛ dɛnsɛ?”

¹⁹ In gye fo nyi Wurubuaarɛ nbara mɔ? Nbara mɔ gi kya nyiile yɛɛ gɛŋ' sa fo' mɔɔ isa, gɛŋ' lii fo-ka abɛɛ fo-kuli gɛmara, gɛŋ' yuuri, gɛŋ' ten ɔko gɛnɔ nbeɛ dɔ, gɛŋ' kudi ɔko gyi, buu fo-sɛ de fo-nyi.”

²⁰ ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ sa Yesu yɛɛ, “ɔbelensɛ, kpe kyu lii me-nbii dɔ mɔ, n kya gyi nbara ndɛ pɛwu so.”

²¹ Yesu gi kiseɛ kerɛ ɔnyen mɔ mɔ, mɔ-ilaɛ i loo mɔ-gisen dɔ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “I kya san fo ilaa kolon. Naa kpaɛ fɛ fo-ilaɛ ibono fo bo mɔ pɛwu de fo' kyu aterɛnbi mɔ kyu yɛ sa ayenbo. Fo wɔra genen mɔ, fo laa nyɛ ntɛɛla Wurubuaarɛ dɔ, de fo' san naa baa buu me wɔra me-ɔkasebo.”

²² ɔnyen mɔ gi nu ibono Yesu gi tɔgɛ mɔ genen mɔ, mɔ-gisen dɔ i nyida mɔ, i yɔɔ mɔ-nyoro, ne ɔ naa kyon. I kya nyiile yɛɛ ɔ tansi ɔ bo atɔ gikyɔ. ɔ kerɛ mɔ, ɔ maŋ taale wɔra genen.

²³ Nfono mɔ, Yesu gi kerɛ mɔ-akasebo mɔ dɔ gyan, ne ɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ, “I tansi

i bo lon sa aterɛnbi awura de mɛ' kyena Wurubuaarɛ gɛwुरagyi dɔ akyenabi.”

²⁴ Yesu gi tɔgɛ genen mɔ, i dɛ mɔ-akasebo mɔ gɛnɔ gikyɔ. Ne o kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Me-biana, i tansi i bo lon de nyamesɛ ɔ' nyɛ Wurubuaarɛ gɛwुरagyi dɔ akyenabi.

²⁵ Pɛi de aterɛnbi wura ɔ' nyɛ Wurubuaarɛ gɛwुरagyi dɔ gɛkyena mɔ, i bo lon sa mɔ don gɛnɔɔbono gɛkpatitii gɛ laa loo ɔbaatɔ ɔbo dɔ lii mɔ.”

²⁶ Yesu gi tɔgɛ genen mɔ, i lɔrɔ dɛ mɔ-akasebo mɔ gɛnɔ too, ne mɛ san taasɛ mɔ yɛɛ, “Genen berɛ mɔ, anɛ kaasɛ ne nan nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ne?”

²⁷ Yesu gi kerɛ mɔmɔ faa yiridididi, ne ɔ lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, “Imɔ idɛ i don nyamesɛ giwɔra. Wurubuaarɛ-lɛɛ kpɛi. I lii fɛɛ sei mɛŋ fo Wurubuaarɛ berɛ giwɔra.”

²⁸ Nfono mɔ Piita gi taasɛ mɔ yɛɛ, “Aye, mɔ, ibono a taa gɛsinkpan ilaa kamaasɛ yɛgɛ, ne a naa a buu fo faa mɔ, nɛɛ ne?”

²⁹⁻³⁰ Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, “Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛyɛ faa, nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ taa ilaa iko yɛgɛ me so abɛɛ me-ɔkalan konkonsɛ mɔ so mɔ, kaasɛ laa nyɛ genen ilaa ibono ɔnan gikpadɔ ikue-inun. Fɛɛ ɔko gi taa mɔ-gɛten yɛgɛ, abɛɛ mɔ-sɛ, abɛɛ mɔ-nyi, abɛɛ mɔ-daana, abɛɛ mɔ-tɛdɛana, abɛɛ mɔ-pikyiiiana, abɛɛ mɔ-biana, abɛɛ mɔ-nsinkpan yɛgɛ me so mɔ, kaasɛ laa nyɛ nten, adaa, atɛdɛ, anyi, apikyii, nbii de nsinkpan abɛrɛ abono ɔ tɛ de ansi faa. Iko kee ne n gye yɛɛ asa mɛ laa ka mɔ-ansi. Ne gɛkyena gɛbono gɛ laa kii ba mɔ dɔ mɔ, ɔ laa nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa.”

³¹ Ne Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, “Genen gɛkyena pobɔrɔ gɛbono dɔ mɔ, abono mɛ gye abelensɛ gɛsinkpan so ilaa dɔ mɔ ako mɛ laa kpaɛ bingiri nbii. Ne abono mɛ gye nbii gɛsɛ gɛrɛ ilaa dɔ mɔ ako mɔ, mɔ, mɛ laa kpaɛ wɔra abelensɛ.”

Yesu Gi Kii Tɔgɛ Mɔ-Giwukyingi Mɔ So Ilaɛ

³² Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ kya kpe Gyɛrusalem. Asa ako kee mɛ buu mɔmɔ. Mɛ naa mɛ kya kpe mɔ, Yesu ne

n gyangbara. Ako me kya laare me' mo Yesu Gyerusalem, imoso ibono me kii me kya kpe nno mo, i de mo-akasebo mo geno ne i bo abono me buu momo mo gifuu. Yesu gi kii kyu mo-akasebo gudu anyo mo lii nkan ne o kii toge omo ilaa ibono i laa ba mo so Gyerusalem mo.

³³ O toge sa mo-akasebo mo yee, "Fe' nu. A kya kpe Gyerusalem faa, ako me laa kyu me, anyamese pewu momo-daa mo, wora aye Gyuda awura asunbi alebo abelense de aye-nbara anmarasebo abaa do. Momo, mo, me laa toge yee n gye ilaa nyenyen oworabo, imoso n' wora omose, de momo kee me' kyu me wora asa abono me men gye Gyuda awura mo abaa do.

³⁴ Genen asa abono me laa gyaabii me ikpa kpei-kpei so, de me' too akyole bun me. Me laa taa me awulibi de me' mo me. Ne wu' mo, imo geke sase mo, nan kyingi lii ibuni do."

Gyeemesi Mo-re Gyon Me Kole Yesu Gebelense

³⁵ Imo gemara mo Gyeemesi mo-re Gyon, Sebedi mo-biana mo, me ba Yesu ase, ne me baa kole mo yee, "Obelense, a de fo gisere, ilaa ibono a kya laare a' baa kole fo faa, wora aniya de fo' wora imo sa aye."

³⁶ Ne Yesu gi taase momo yee, "Mene ne fe kya laare n' wora sa feye?"

³⁷ Ne me lee geno yee, "Abera abono fo laa baa gyi gewura de nyisigyi mo, yee aye ne a' wora fo-nwurabi nbono a laa sindi fo titiritii mo, oko o' kyena fo-gibaa gyise so de oko, mo, o' kyena fo-bene so."

³⁸ Ne Yesu gi toge sa momo yee, "Fe men nyi ilaa ibono fe kya kole faa. Imoso fe laa taale wu olaawuse obono onan o de o gyoo me mo? Me-aworofoo sagyere obono me laa kyu gyere me mo, fe laa taale de me' gyere feye genen sagyere obono onan kee?"

³⁹ Me kyule mo yee, "En, a laa taale." Ne Yesu gi toge sa momo yee, "I gye gesintin bere. Fe laa wu olaawuse obono onan o de o gyoo me mo, ne aworofoo sagyere obono nan gyere mo, feye kee fe laa gyere genen sagyere obono.

⁴⁰ Me ase ikyenaten mo bere, men bo okpa de n' lee yee ode ne o' kyena me-gibaa gyise so abee ode ne o' kyena me-bene so. Genen ikyenaten ibono i gye sa daa abono Wurubuaare gi loro imo yela sa mo."

⁴¹ Yesu akasebo sense gudu mo me nu ilaa ibono Gyeemesi de Gyon me kpa kole Yesu mo, i loo omo.

⁴² Imoso Yesu gi tere momo pewu ba mo ase, ne o toge sa momo yee, "Fee genobono fe nyi mo, asa abono me men nyi Wurubuaare agyebi mo momo-awura awura me kya kyu abono me bo momo gese mo wora fee momo-nbide. Momo-anyamese gbaa'gbaa mo kee, me kya kyu olon gyi gebelense asa sense so.

⁴³ Feye-lee bere, in kaabore i' wora fee asa ade. Nengyene oko kya laare o' wora nyamese gbaa' feye do mo, i kaabore o' wora mo-nyoro fee feye-dega,

⁴⁴ ne obono o kya laare o' wora feye-wura mo, i kaabore o' wora mo-nyoro fee gebide sa okamaase.

⁴⁵ I lii fee me, anyamese pewu momo-daa mo gbaa, men ba gesinkpan so yee asa me' son me. Ne ba daa de n' baa son asa de n' kyu me-nkpa kyee de i' lee asa sakyo lii ilaa nyenyen giwora do kiiri momo sa Wurubuaare."

Yesu Gi Kye Gyaatanbo

⁴⁶ Yesu mo-re mo-akasebo de sakpii bele me loo Gyeriko osowole so. Me loo me kya lii mo, gyaatanbo oko te okpa nkan. Me kya tere genen gyaatanbo obono yee Batimeyase. Mo-se ne n gye Timeyase.

⁴⁷ Gyaatanbo mo gi nu yee Yesu, Nasaretinyen mo ne n ba o kya kyon mo, o yii gese o kya kpen o kya toge yee, "Yesu, Wura Deefidi onaanabi, su me so!"

⁴⁸ O kya kpen genen mo, asa sakyo me kya gya mo yee, "Bun fo-geno so!" Me kya gya mo genen mo, ide kon gbaa ne o loro o kya kpen ken-ken yee, "Wura Deefidi onaanabi, su me so!"

⁴⁹ Yesu gi nu genen mo, o sii ye, ne o toge sa momo yee, "Fe' tere mo sa me." Gesintin mo, me tere gyaatanbo mo yee, "Fo-gisen gi' yuule fo, koso, Yesu kya tere fo."

⁵⁰ Gyaatanbo mɔ gi nu genen mɔ, ɔ nmanyan mɔ-gikuru too nkan, ne ɔ firigi yele mɔ-ayaa so, ne ɔ naa kpe Yesu ase.

⁵¹ Ne Yesu gi taase mɔ yee, "Mene ne fo kya laare n' wɔra sa fo?" Gyaatanbo mɔ gi lee geno yee, "ɔbelense, n kya laare me-ansi a' bugi."

⁵² Ne Yesu gi tɔge sa mɔ yee, "Naa fo kya kpe. Gisɔgyi gibono fo bo sa me mɔ ne nan bugi fo-ansi faa." Ayaa abono so mɔ, mɔ-ansi mɔ a bugi, ne ɔ san naa buu Yesu.

11

Yesu Gi Loo Gyerusalem Fɛɛ Wura

¹ Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ kya fuude Gyerusalem mɔ, mɛ kpaa fo Betefagye de Betani isowole ibono i gyan' Nfɔ Iyii Gibii mɔ so. Mɛ fo nno mɔ, Yesu gi sun mɔ-akasebo mɔ dɔ anyɔ

² yee, "Fɛ' kpe ɔsowole ɔbono ɔ bo aye-ansi dɔ faa. Fɛ kpe fɛ kya loo ɔsowole mɔ so mɔ, fɛ laa wu bee fɔle ɔbono ɔko mɛɪ ti gyan' mɔ kerɛ mɔ kyaa de ɔfɛ. Fɛ' sange mɔ de fɛ' kyu mɔ bara me gere.

³ Ne fɛɛ ɔko gi taase fɛye yee, 'Mene ne fɛ kya wɔra genen?' mɔ, fɛ' tɔge mɔ yee, 'Wura mɔ tiri bee mɔ.' Fɛ tɔge mɔ genen mɔ, ɔ laa yegɛ de fɛ' kyu mɔ ba ayaa ade so."

⁴ Imɔso mɛ kpe, ne gesintin mɔ, mɛ kpaa wu bee fɔle kyaa de ɔfɛ gebunono geko ase ɔkpa nkan, ne mɛ sange mɔ.

⁵ Mɛ kya sange mɔ mɔ, abono mɛ yele nfono mɔ mɛ taase mɔmɔ yee, "Mene n wɔra ne fɛ kya sange bee mɔ?"

⁶ Ne akasebo mɔ mɛ tɔge mɔmɔ fɛɛ genɔɔbono Yesu gi tɔge sa mɔmɔ mɔ, imɔso mɛ taa mɔmɔ yegɛ, ne mɛ sange bee mɔ kyon.

⁷ Mɛ kyu bee mɔ bara Yesu mɔ, mɛ kyu akuru too gyan mɔ so, ne Yesu gi dii gyan'.

⁸ Asa sakyɔ mɛ kyu mɔmɔ-akuru too mɔ-ɔkpa dɔ, ne ako mɛ kyade afɛdaa mɛ kya too de ɔkpa yee ɔ' baa naa.

⁹ Abono mɛ gyangbara de abono mɛ buu mɔ-gemara mɔ pɛwu, mɛ kya kpen mɛ kya tɔge yee, "Ayenbi a gye fo-lee!

Wurubuaare ɔ' kosore fo-gimu!

Wurubuaare ginyen dɔ ne fo naa fo kya ba faa!

¹⁰ Aye-naana Wura Deefidi gewuragyi gebono fo de fo kya ba mɔ ge' bara nkyoola!

Ayenbi a' wɔra Wurubuaare ɔbono ɔ bo soso-soso mɔ-lee!"

¹¹ Yesu gi naa kpaa loo Gyerusalem, ne ɔ kyon kpe Wurubuaare ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so. ɔ kerɛ kerɛ ilaa kamaase gyan. Owi kya ta so mɔ, mɔ-rɛ mɔ-akasebo gudu anyɔ mɔ mɛ lii Gyerusalem kpe Betani.

Yesu Gi Tɔge Nno Wɔra Gifeeya Oyii

¹² Imɔ gedɛ kesɛ mɔ, mɛ kii lii Betani mɛ kya kpe Gyerusalem mɔ, akon a de Yesu.

¹³ ɔ lee ansi kerɛ mɔ, ɔ wu gifeeya oyii ɔko mɔ-rɛ mɔ-afɛdaa. Ne ɔ naa kpe mɔ ase de ɔ' kpaa kerɛ yee ɔ laa nye mɔ-abi de ɔ' gyi abɛɛ. O kpe mɔ, oɪ wu ba-a gibi kolon oyii mɔ so, afɛdaa wole ne ɔ wu. I lii fɛɛ oyii mɔ owi sɔrɔse mɛɪ ti fo.

¹⁴ Nfono mɔ Yesu gi tɔge nno wɔra oyii mɔ yee, "Fon baa nye sɔrɔ de ɔko ɔ' nye fo-abi gyi gekaako." Yesu gi tɔge sa oyii mɔ genen mɔ, mɔ-akasebo mɔ mɛ nu.

Yesu Gi Gya Asa Lii Wurubuaare ɔson Obu Gikpaara Mɔ So

¹⁵ Mɛ kpaa fo Gyerusalem mɔ, Yesu gi kii naa kpe Wurubuaare ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so. ɔ fo nno mɔ, ɔ wu yee asa mɛ kyu nno bingiri gigya ogyiten. ɔ gya gigya agyibo abono lii gikpaara mɔ so. Asa ako mɛ tɛ mɛ kya boori aterenbi, ne ako mɔ mɛ kya fɛ abonbue nno. O wu mɔmɔ mɔ, ɔ da abono mɛ kya boori aterenbi mɔ iteebulu bun, ne ɔ da abono mɛ kya fɛ abonbue mɔ ngyapaa too-too.

¹⁶ O kine kee yee ɔko-rɛ ɔko ɔ mɛɪ' sa ɔ' sola gesola baa kyu de Wurubuaare ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so.

¹⁷ O nyiile asa abono mɛ bo nfono mɔ ilaa yee, "Mɛ wolaa nmarase Wurubuaare agyebi ako yela yee, 'Me-ɔson obu mɔ laa wɔra ɔdalaaten sa asa kpei-kpei pɛwu.'

Ne i wonɛ ne fɛye, mɔ, fɛ kyu nno bingiri iyu gikpalaan?"

¹⁸ Yesu ilaa nyiilese mɔ i de sakpii mɔ pɛwu geno, ne i tɔrɔ mɔmɔ-gisen. Gyuda

awura asunbi alɛɛbo abelense de mɔmɔ nbara anmarasebo mɔ bere, me nu ilaa ibono Yesu gi wɔra mɔ, me laare ɔkpa ɔbono so me laa nye mɔɔ mɔ mɔ. Me kii me sele Yesu gifuu. I kya nyiile yee me wu yee sakpii mɔ yele mɔ-gɛmara.

¹⁹ I baa fo genen gɛke gebono gɛdɔɔde mɔ, Yesu mɔ-re mɔ-akasebo mɔ me lii ɔsowole mɔ so.

Gifeeya Oyii Mɔ Gi Wu'

²⁰ Gɛde keɛ nyenyenge fu-u mɔ, Yesu mɔ-re mɔ-akasebo mɔ me kii me kya kyon mɔ, me wu gifeeya oyii mɔ gi wu' lii mɔ-ilin dɔ kyu dii.

²¹ Piita gi wu genen mɔ, o nyingi ilaa ibono Yesu gi tɔge sa oyii mɔ mɔ, ne o nyiile Yesu yee, "ɔbelense, kerɛ, gifeeya oyii ɔbono fo tɔge nɔɔ wɔra mɔ gi wu' mɔ!"

²² Yesu gi lee genɔ tɔge sa mɔ-akasebo mɔ yee, "Fɛ' sɔɔ Wurubuaare gyi.

²³ Gɛsintin ne n kya tɔge fɛye faa, nengyene fo ɔko fo tɔge sa gibii gide yee, 'Koso gere kpaa tɔɔ apoo dɔ', ne fo mɛn sɔɔ fo-nyoro akyɔle fo-gisen dɔ ne fo sɔɔ gyi yee i laa wɔra mɔ, Wurubuaare laa yegɛ i' wɔra sa fo gɛsintin.

²⁴ Imɔso n kya tɔge fɛye yee ilaa kamaase ibono fo ɔko fo laa dalaa kole Wurubuaare mɔ, sɔɔ gyi yee i laa yii fo-gibaa, ne gɛsintin, ɔ laa sa fo imɔ.

²⁵ Fo yele fo kya dalaa ne fo nyi yee ɔko gi wɔra fo ilaa nyenyen mɔ, kyu kyee mɔ, de fo-sɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ o' kyu fo-lee ilaa nyenyen kyee fo. [

²⁶ Nengyene fo maɛ kyu kyee fo-nanboana mɔ, genen kee ne fo-sɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ maɛ kyu fo-lee ilaa nyenyen kyee fo ne.]"

Abelense Ako Mɛ Daase Yesu Kere

²⁷ Yesu mɔ-re mɔ-akasebo mɔ me kii ba Gyɛrusalem ɔsowole so. ɔ naa Wurubuaare ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so mɔ, Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelense de mɔmɔ-nbara anmarasebo de abelense sense ako me ba mɔ ase

²⁸ ne me baa taase mɔ yee, "Ilaa ibono fo kya wɔra faa mɔ, anɛ ginyen dɔ ne fo kya wɔra imɔ daa? Anɛ ne n sa fo ɔkpa yee fo' wɔra imɔ?"

²⁹ Nfono ne Yesu gi tɔge abelense mɔ yee, "Nan taase fɛye ilaa kolon. Fɛ lee genɔ sa me mɔ, nan tɔge fɛye ɔbono ginyen n de n kya wɔra genen ilaa ide mɔ.

³⁰ Ilaa taase mɔ ne n gye yee, 'Wurubuaare sagyere ɔbono Gyɔn gi gyere asa mɔ, anɛ ne n sa mɔ ɔkpa? Wurubuaare abee anyamesɛ?' Fɛ' lee genɔ de n' nu."

³¹ Yesu gi taase abelense mɔ genen mɔ, akyɔle a tɔɔ mɔmɔ wole-wole so, ne me tɔge yee, "Nengyene a tɔge yee Wurubuaare ne n sa Gyɔn genen ɔkpa ɔbono mɔ, ɔ laa taase aye yee ne mene n wɔra so ne a mɛn sɔɔ Gyɔn gyi?"

³² Abee a' tɔge yee nyamesɛ ne n sa Gyɔn genen ɔkpa ɔbono daa? Kuaa!" Ibono so me mɛn taale tɔge genen mɔ ne n gye yee me sele sakpii mɔ gifuu. I lii fɛɛ sakpii mɔ kya buu Gyɔn yee Wurubuaare ne n sun mɔ ne ɔ gye Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo gɛsintin.

³³ Imɔso me tɔge sa Yesu yee, "A mɛn nyi." Ne Yesu gi kisee tɔge sa mɔmɔ yee, "Fɛ maɛ tɔge me bere mɔ, me kee maɛ tɔge fɛye ɔbono ɔ sa me ɔkpa ne n' kya wɔra ilaa ibono n kya wɔra mɔ."

12

Yesu Gi Da Abelense Mɔ Gikpale

¹ Yesu gi kii tɔge sa abelense mɔ akpale dɔ yee, "ɔnyen ɔko gi kyena. ɔ dɔɔ gifɔle giko ndɔɔ. (Mɛ kya kyu genen gifɔle gibono abi kyu wɔra nta.) ɔ pɔɔ ɔpɔɔre kyaabɔɔ ndɔɔ mɔ, ɔ wɔra nta mɔ ɔdooten ndɔɔ mɔ dɔ, ne ɔ pɔɔ obu faa lege-lege nfono asa me laa nye dii ndɔɔ mɔ mɔ. ɔ wɔra imɔ ide ta mɔ, o kyu ndɔɔ mɔ kyu wɔra asa ako abaa dɔ yee mɛ' kere nɔɔ so de mɔ-re mɔmɔ mɛ' ye agyan abono me laa nye mɔ. Ne ɔ koso kpe ɔkpa kpaa keela.

² "Gifɔle mɔ abi abere teese a fo mɔ, ndɔɔ wura mɔ gi sun mɔ-dega ɔko yee o' kpe mɔ-ndɔɔ akerebo mɔ ase de ɔ' kpaa sɔɔ mɔ-lee ogyiten bara mɔ.

³ Mɔ-dega mɔ gi kpe mɔ, mɔ-ndɔɔ akerebo mɔ me keda mɔ, ne me daare mɔ, ne me gya mɔ kii abaa gikpan.

4 Ndoo wura mo gi nu ilaa ibono i ba mo, o kii sun mo-dega oko ndoo akerabo mo ase. Me daare obono kee gooli mo-gimu, ne me wora mo ibono i men gye iworase mo.

5 Ndoo wura mo gi kii sun mo-dega oko kee. Obono bere mo, me moo mo kpem! O sun mo-adega sense genen, ne ndoo akerabo mo me kya daare ako, ne me kya moo ako.

6 "I san ndoo wura mo isa kolon oko on ti sun mo. Mo ne n gye mo-bi kolon obono o bo ne mo-ilaa ne n bo mo-gisen do mo. O toge sa mo-nyoro yee, 'Me-bi mo bere, me laa kyu buubuu sa mo.' Gesintin mo, o sun mo-bi mo momo ase.

7 Ndoo akerabo mo me wu mo o kya ba mo, me toge sa abara yee, 'Obono o laa gyi mo-se ato mo ne n kya ba faa. A' moo mo de mo-togyi mo o' nye sii de aye.'

8 Gesintin mo, me keda ndoo wura mo mo-bi mo moo, ne me too mo lii ndoo mo do."

9 Yesu gi da gikpale gide ta mo, o taase abelense mo yee, "Fe nyi yee mene ne ndoo wura mo laa wora? N' toge sa feye: o laa kpaa moo mo-ndoo akerabo mo de o' kyu ndoo mo wora apoboro abaa do."

10 Yesu gi kii taase momo yee, "Imoso fen ti kale Wurubuaare owole mo agyebi ade? Me nmarase yee,

'Gibui gibono ibu aporobo mo me kyu too gebaamara mo, genen gibui kolon gibono ne n baa yege obu mo gi' wora olon o yele faa.

11 Genen ilaa ide i kya lii Wurubuaare ase daa.

I bo aye obole ne i kya de aye-geno.' "

12 Gikpale mo Yesu gi da kyu lii ndoo akerabo mo so mo, abelense mo me laare yee me' keda mo. I lii fee me bii yee momo ne o dare. Me kii me sele sakpii obono o bo nfono mo. Imoso me naa taa mo yege.

Abelense Ako Me Daase Yesu Kere Ilaa Taasese Do

13 Abelense mo me naa genen mo, me kpaa sun Farasii gikpen mo do asa ako de Wura Herode gemara abuubo mo ako kpe Yesu ase yee me' kpaa taase mo ilaa

adawo so; nengyene fee o lee geno okpa so mo, de o' nye toro momo-odoo do.

14 Asunbo mo me kpe, ne me kpaa too Yesu soso yee, "Obelense, a wu yee fo bo gesintin ne fo men sele oko. Fo bere, fo men kya kere nyamese saky abee mo-nyisigyi obono o bo mo de fo' buu oko don oko. Fo kya nyiile asa Wurubuaare okpa daa gesintin okpa so. Rom wura bele obono o kya kere aye so ne on kya son Wurubuaare mo, i de okpa Wurubuaare ase fee a' soo mo-lenpoo abee a men sa a' soo?"

15 Yesu gi dese yee me kere ansi daa ne me kya taase mo. Imoso o taase momo yee, "Mene so ne fe kya soo me idoo genen? Oko o' lee aterenbi gibi ba de n' kere."

16 Gesintin mo, me kyu aterenbi gibi kyu sa mo, ne Yesu gi taase momo yee, "Ane gimu de mo-ginyen ne n gyan aterenbi gibi gide so faa?" Ne me lee geno yee, "Rom wura bele mo-lee."

17 Nfono ne Yesu gi toge momo yee, "To. Genen bere mo, ilaa ibono i gye Rom wura bele mo-lee mo, fe' kyu sa mo, de ibono, mo, i gye Wurubuaare-lee mo, fe' kyu sa Wurubuaare." Genobono Yesu gi toge mo, i de momo-geno gikyo.

Saadusii Awura Me Taase Yesu Ilaa

18 Saadusii gikpen do awura ako kee me ba Yesu ase. Saadusii awura ade ne n kpe me de yee nyamese gi wu' mo, i ta. In baa i bo geteko o laa kpaa kyena, ne Wurubuaare man kyingi asa geakaako. Imoso genen asa ade me ba de me' baa nu Yesu geno do. Me taase mo yee,

19 "Obelense, Mosisi gi yela nbara nko sa aye yee, 'Nengyene onyen gi wu' taa mo-ka yege owi obono mo-ka mo men ti koroge sa mo mo, mo-tede abee mo-daa o' kyu okyii mo lee gikulaa de mo-re mo me' koroge nbii sa mo-kuli obono o wu' mo.'

20 "To. Owi oko do mo, onyen oko mo-re mo-tedana asee me kyena. Genen onyen baare gi kyu okyii. Mo-re mo-ka mo men koroge pei ne onyen mo gi wu' taa mo-ka mo yege.

21 Mosisi nbara nbono o yela sa aye mo so mo, mo-gigyanmara mo gi kyu okyii mo lee gikulaa. Mo-re okyii mo me men

koroge, ne mo kee gi wu' taa okyii mo yegε. Osase mo kee genen.

²² Momo anyen sono mo pewu me dena okyii mo, ne me wu' taa mo yegε. Okyii mo men koroge sa momo oko-re oko. Laalaaloge mo, okyii mo kee gi wu'.

²³ To, nengyene Wurubuaare laa kyingi asa mo, anε ne n bo okyii mo genen gekyena poboro gebono do? I kya nyiile yεε owi obono me te de ansi mo, momo anyen sono ade pewu me dena mo gyan."

²⁴ Yesu gi lεε genε sa momo yεε, "Fe fue. I kya nyiile yεε fe men kya nu Wurubuaare agyebi mo gese, ne fe men nyi Wurubuaare olon obono o bo mo.

²⁵ Asa abono Wurubuaare laa kyingi de me' nye gekyena poboro mo, gedena ge men baa ge bo no sa momo. Momo-gekyena ge laa wora daa fee Wurubuaare do isoo-lεε mo onan."

²⁶ Ne Yesu gi kii toge sa Saadusii awura mo yεε, "Fe kya soo akyyole yεε asa me wu' mo, in baa i bo geteeko me laa kpaa kyena mo faa mo, a' kere Wurubuaare agyebi mo do de a' kere. Imoso fen ti kale aye-naana Mosisi ilaa nno? Owi obono Wurubuaare gi yele giponfe giko do tonge sa mo mo, o toge Mosisi yεε,

'Me ne n gye Aberaham Wurubuaare.

N gye Ayisiki Wurubuaare,

ne n' gye Gyeekopo Wurubuaare.'

²⁷ Aberε abono Wurubuaare gi toge genen ilaa ide sa Mosisi mo, genen asa ade me ti wolaa wu'. Ne fee iloobu ide men bo geteeko daa mo, Wurubuaare man toge yεε, 'N gye momo-Wurubuaare.' Nkana o laa toge daa yεε, 'Ne naa kyena wora momo-Wurubuaare yegε.' Fe fue gesintin."

Yesu Gi Nyiile Asa Wurubuaare Nbara Nbono Gi Tansi Gi Tiri Mo

²⁸ Me yele me kya soo akyyole genen mo, Gyuda awura nbara onmarasebo oko gi ba o kya nu momo ase. O nu ibono Yesu gi lεε genε kanpe mo, mo kee gi taase Yesu yεε, "Wurubuaare nbara mo do pewu mo, nmo ne n tansi gi tiri don nsense?"

²⁹ Ne Yesu gi lεε genε yεε, "Nbono gi tiri don nsense mo ne n gye nbono gi kya toge yεε,

'Isirale awura, fe' yela feye-aso de fe' nu! Aye-Wura Wurubuaare gye daa okolon.

³⁰ Imoso laare fo-Wura Wurubuaare ilaa lii fo-gisen do.

Kyu fo-gisen pewu, fo-gewansa pewu de fo-olon pewu kyu

laare Wurubuaare ilaa.'

³¹ Nbara nyose nbono kee gi baa gi tiri mo ne n gye yεε,

'Laare fo-nanbo fee fo-nyoro.'

I men baa i bo nbara nko gi tiri don nmo nde."

³² Nbara onmarasebo mo gi toge Yesu yεε, "Obelense, ibono fo toge mo, i gye gesintin; Wurubuaare kolon ne n bo no. Mo-gemara mo, Wurubuaare oko men baa o bo no.

³³ I kaabore nyamese o' kyu mo-gisen pewu, mo-nwansa pewu, de mo-nyoro olon pewu kyu laare Wurubuaare ilaa de o' laare mo-nanbo ilaa fee mo-nyoro. Nyamese gi gyi genen nbara nnyo nde so mo, imo ne n tiri gikyo don ibono o laa kyu nbue lεε asunbi kamaase sa Wurubuaare mo."

³⁴ Yesu gi nu genεobono onyen mo gi lεε genε fee olaako onyibo mo, o toge mo yεε, "Fo-re Wurubuaare gewuragyi do akyenabi mo in bo geta de abara."

San kyu lii nfono mo, oko men baa taale da otu taase Yesu ilaa de me' daase mo kere.

Yesu Gi Kisee Taase Asa Mo Ilaa

³⁵ Imo gemara mo Yesu kya nyiile ilaa Wurubuaare onon obu gikpaara mo so mo, o taase abelense mo yεε, "Nne so ne nbara anyiilebo mo me kya toge yεε obono Wurubuaare laa sun de o' gyi gewura mo Wurubuaare ade so mo laa kisee wora daa Wura Deefidi onaanabi?"

³⁶ Yεge Wurubuaare Oduduu mo gi nyiile Wura Deefidi ne mo gbaa-gbaa gi wolaa toge kaase mo ilaa yela yεε,

'Wurubuaare laa toge sa me-Wura mo yεε,

"Baa kyena me-gibaa gyise so de me-re fo a' gyi gewura

de n' yεge fo' kyise fo-akyyobo de fo-ayaa." , "

³⁷ Yesu gi kii lεε gese yεε, "Imoso Deefidi gbaa-gbaa kya tere kaase yεε 'me-Wura'

faa mɔ, nne so ne ɔ laa kisee wɔra daa Deefidi ɔnaanabi?"

Sakpii ɔbono ɔ bo nfono mɔ pɛwu gi nu Yesu ilaa tɔgesɛ mɔ, i wɔra mɔmɔ ɔkon kyɔde.

Yesu Gi Lɛɛ Nbara Anmarasebo Mɔ Gidebi Nyiile

³⁸ Yesu kya nyiile asa mɔ ilaa mɔ, ɔ tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan de aye Gyuda awura nbara anmarasebo adɛ. Mɛ kya laare daa ngbe bele-bele gisuu naa asa dɔ. Mɛ kya laare de asa mɛ' terɛ mɔmɔ yɛɛ 'Abelense' de mɛ' kyu buubuu faala ɔmɔ sansana de ɔkamaase o' wu.

³⁹ Ne fɛɛ mɛ kpe mɔmɔ-akyangbon dɔ abɛɛ mɛ laa gyi gɛke bele mɔ, abelense de anyamesɛ gbaa'gbaa ikyenaten ne mɛ kya laare gikyena.

⁴⁰ Mɔmɔ genen asa abono ne n kya kii kudi akyii ikulaabo mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-biana gyi, yɛge mɛ laa dalaa mɔ, mɛ kya dalaa faa bolo-bolo de asa mɛ' nye yen mɔmɔ yɛɛ mɛ nyi gedalaa. Owi ɔbono Wurubuaare laa gyi mɔmɔ-nbele mɔ, mɔmɔ-gisobiide gi laa nyaakyo too."

Yesu Gi Yen Okulaabo Yenbo Ɔko

⁴¹ Yesu tɛ Wurubuaare ɔson obu gikpaara mɔ so, mɔ-ansi a sa de aterenbi gidɛkaa. Nno ne asa mɛ kya kyu aterenbi abono mɛ kya kyɛɛ Wurubuaare mɔ wɔra. Imɔso Yesu tɛ ɔ kerɛ asa sakyɔ abono mɛ kya baa too aterenbi mɔ. O wu aterenbi awura sakyɔ mɛ kya baa too aterenbi bele-bele mɛ kya wɔra gidɛkaa mɔ dɔ.

⁴² Nfono mɔ, ɔkyii okulaabo yenbo ɔko gi ba. Ne o kyu aterenbi abi anyɔ kyu too wɔra gidɛkaa mɔ dɔ.

⁴³ Yesu gi wu genen mɔ, ɔ terɛ mɔ-akasebo mɔ, ne o nyiile mɔmɔ yɛɛ, "In gyɛ fɛ wu okulaabo yenbo baare? Gesintin ne n' kya tɔge fɛye faa, ɔkyii baare gi kyɛɛ Wurubuaare aterenbi don asa sense abono mɛ kya too mɔ pɛwu.

⁴⁴ I kya nyiile yɛɛ asa adɛ pɛwu mɛ kya gyɔge mɔmɔ-aterenbi dɔ daa kyu baa kyɛɛ Wurubuaare. Ɔkyii mɔ berɛ, ipii ibono ɔ bo ne nkana imɔ ne ɔ tɛ ɔ kpsa

de mɔ, imɔ pɛwu ne o kyu baa kyɛɛ Wurubuaare faa."

13

Ilaa Ibono I Laa Ba Gesinkpan Mɔ Nke Laalalogɛ Dɔ

¹ Yesu kya lii Wurubuaare ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so mɔ, mɔ-akasebo mɔ dɔ ɔko gi tɔge mɔ yɛɛ, "Ɖbelense, kerɛ ibu mɔ ɔdan. Kerɛ genɔɔbono imɔ-abui mɔ a kiire ne a bo kanpɛ mɔ."

² Ne Yesu gi tɔge sa mɔ yɛɛ, "In gyɛ fɛ kya wu ibu bele-bele ide? Ako mɛ laa baa boori imɔ bun. Ba-a gibui kolon gi man san yɛɛ gi man de gesɛ."

³ Imɔ gemara mɔ, Yesu tɛ Nfɔ Iyii Gibii mɔ so mɔ-ansi a sa de Wurubuaare ɔson obu mɔ, ne Piita, Gyeemesi, Gyɔn, de Andiru mɛ ba mɛ kya taase mɔ ilaa mɔmɔ wole. Mɛ taase yɛɛ,

⁴ "Owi ɔmɔ dɔ ne mɛ laa boori imɔ bun genen? Menɛ ilaa ne nan ba de i' lɛɛ nyiile yɛɛ ilaa ide pɛwu i kya laare i' ba gesintin? A kya kole fo, tɔge aye."

⁵ Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan de ɔko ɔ men' sa ɔ' nye fɛye penɛ. Genen ilaa ibono i man ba nperɛ.

⁶ Pɛi de i' lɔɔ ba genen mɔ, asa sakyɔ mɛ laa naa mɛ kya tɔge yɛɛ mɔmɔ ne n gyɛ me ɔbono Wurubuaare gi sun mɔ. Genen asa abono mɛ laa nye asa sakyɔ penɛ.

⁷ Nengyene fɛ kya nu ikɔ so titiritii de koo-koo mɔ, fɛ men sa fɛ' yɛge fɛye-gisen gi' nmaa fɛye. I lii fɛɛ genen ilaa ide i kaabore i' ba. Ne i men gyɛ yɛɛ ilaa kamaase i kya yela ɔkara ayaa abono so ne.

⁸ I kya nyiile yɛɛ fɛ laa nu gesinkpan so asa kpei-kpei mɛ laa laare ikɔ too abara so. Abeyin de abeyin mɛ laa koso yele mɛ kya kɔ de abara. Nten kpei-kpei so mɔ, gesinkpan gɛ laa gyigisi. Akon kee a laa tɔrɔ. Imɔ idɛana i laa nyiile yɛɛ gɛkyena gedɛ ilaa i kya yii gesɛ i kya kpe laalalogɛ daa. I laa wɔra fɛɛ genɔɔbono gedun gɛ kya tu ɔkyii, ne i men gyɛ ayaa abono so ne ɔ kya koroge mɔ.

⁹ "Fɛye abono fɛ kya son me mɔ berɛ, fɛ' bii fɛye-nyoro akedabi. Ibono fɛ gyɛ me-akasebo faa so mɔ, mɛ laa kyu fɛye

kyu kpe nbele agyibo ase. Me laa taa feye awulibi momo-akyangbon do. Me so mo, fe laa yele awura de abeyin abelense ansi do de me' nye nu me-ilaa lii feye-geno do.

10 Pɛi ne gesinkpan so gekyena ge laa ta okara mo, genen mo, me toge me-okalan konkonse mo sa gesinkpan so asa kpei-kpei pewu gyan'.

11 "Nengyene me kyu feye kyu kpe nbele agyibo ase mo, fe men' sa fe' yeye de i' wɔra feye gewɔnsa yee mene ne fe laa kpaa toge nbele ogyiten mo. Owi mo gi fo mo, fe' bugi feye-nno de fe' toge ilaa ibono Wurubuaare laa sa feye yee fe' toge mo. Wurubuaare Oduduu mo ne nan tonge naa de feye so, i men' gye feye gbaa-gbaa ne nan tonge.

12 "I laa ba yee feye abono fe kya son me faa do ako, feye-daana abee feye-tedana me laa fe feye sa feye-akyobo de me' mo feye. Ose gbaa laa kyu genen wɔra mo-bi, ne gebii ge laa koso yele gemo-se de gemonyi so de ge' yeye asa me' mo mo mo.

13 Me so mo, okamaase laa kyo feye. Obono o laa yele mo-ayaa so ka gyan me so kpaa lii mo, Wurubuaare laa molege mo de o' nye okyenaten mo ase.

Nke Nbono Do-Lee Aworofoo Mo A Laa Don Aworofoo Kamaase

14 "Pɛi de gekyena gedɛ ge' yela okara mo, fe laa wu ilaa kyose ibono i kya nyida Wurubuaare onon ilaa mo i yele nfono i men' kaabore i' yele mo. (Fo obono fo kya kale ilaa ide mo, nu imo gese.) Fe wu ilaa kyose mo nno genen mo, feye abono fe bo Gyudiya gesinkpan so mo, fe' sele kpe abii do.

15 Fo obono fo bo nmanman genen owi obono mo, sele. Gen' sa fo' kii gemara abee fo' loo obu do yee fo laa kpaa puru ilaa iko.

16 Fo obono fo bo ndoo do genen owi obono mo, gen' baa kii ba gewi yee fo kya ba de fo' baa kyu fo-gikuru.

17 Aworofoo a laa nyaakyo gikyo so mo, akyii abono me de ito genen nke nbono do abee momo-biana me san me kya nyabo mo, momo laako!

18 Fe' dalaa sa Wurubuaare yee genen ilaa ide mo, i men' sa i' ba gikye do.

19 I lii fee genen nke nbono do-lee aworofoo mo a laa don aworofoo kamaase abono nyamese gi ti wu kere kpe kyu lii ko-o ibono Wurubuaare gi lee soso de gese mo baa lii de nde faa. Ne aworofoo abono onan kee a man' baa ba gekaako.

20 Asa abono Wurubuaare gi toose lee yee me' nye mo-gewuragyi do akyenabi mo so mo, o keda aworofoo nke mo kooge. In' gye genen mo, nkana pɛi de nke mo gi baa loge mo, in' baa san ba-a isa.

21 "Genen owi obono mo, ako me laa toge yee, 'Kere, obono Wurubuaare gi sun yee o' baa molege aye mo ne gere.' Ako, mo, me laa toge yee, 'Kere, mo ne n gye ode.' Nengyene me nyiile feye genen mo, fe men' sa fe' soo momo gyi.

22 I kya nyiile yee genen owi obono mo, i laa nye abonbo ako. Oko laa toge yee, 'Me ne n gye obono Wurubuaare gi toge yee o' laa sun mo.' Obanban, mo, laa toge yee, 'N gye Wurubuaare ikalan otogebo.' Me laa wɔra ilaa ibono i kya de geno de ilaa ibono i kya lee olon bele nyiile mo. Nkana momo-ilaa wɔrase mo i laa pene asa abono Wurubuaare gi toose lee yee me' nye mo-gewuragyi do akyenabi mo gbaa. I man' kii sa genen.

23 "Imoso feye abono fe kya son me mo bere, fe' dese feye-nyoro so. Ne wolaa gyo feye ilaa kamaase owolii yela.

Kirisito Laa Lii Wurubuaare Awole Do Ba De Nyisigi De Olon Bele

24 "Aworofoo mo nke mo gi baa kyon mo, genen nke nbono do mo, owi laa biiri. Bose laa yela asa gikulaa.

25 Agyekpebi a laa kyigi giyan-giyan. Wurubuaare laa keda ilaa ibono i bo soso mo gyigisi.

26 Nfono ne asa me laa wu me, anyamese pewu momo-daa mo, nan naa lii Wurubuaare awole do n kya ba, n de nyisigi de olon bele.

27 Nan sun Wurubuaare do isoo de me' kpaa koola asa abono Wurubuaare gi toose lee yee me laa nye mo-gewuragyi do akyenabi mo. Me laa koola momo lii gesinkpan gedɛ geten kamaase."

Owi Obono Kirisito Laa Kyu Ba Mo, Wurubuaare Mo-Nkon Ne N Nyi

²⁸ Ne Yesu gi da gikpale sa mómó yee, “Fé' kase ilaa lii gifeeya oyii so. Aye gere mó, nengyene fé wu gifeeya ngyalenbi gi punge ne gi boori afédaa mó, fé kya bii yee gikye gi kya fuude ne.

²⁹ Genen kee ne i de ne. Nengyene fé wu ilaa ibonoana ne tóge sa feye faa i kya ba mó, fé' bii yee me-gikiiba mó gi tansi fuude ne. N ti n yele feye-gebunono gbaa-gbaa.

³⁰ Gesintin ne n kya tóge feye faa. Asa abono me te gesinkpan so genen abere ade dó mó me man wu' ta pei de genen ilaa ideana pewu i' ló ba.

³¹ Soso de gese i laa yela okara. Me-agyebi mó bere, a man yela okara geakaako kpa-a.

³² “Geke gebono abee owi obono nan kii ba mó bere, oko men nyi. Wurubuaare dó isó gbaa me men nyi, ne me, Wurubuaare mó-bi mó kee, men nyi, genen mó, me-se Wurubuaare mó-nkon ne n nyi.

³³ Imóso fé men nyi owi obono nan kii ba faa mó, fé' kere dandan de fé' dese feye-nyoro so.

³⁴ “I laa wórá fée gikpale gibono nan baa da faa. Obelense oko ne n kyena, ó kya laare ó' kpe okpa. Geakaabono ó laa koso gawi mó, ó kyu mó-gesun wórá mó-adege abaa dó, mómó okamaase mó-re mó-lee gesun wórase. Ó tóge sa obono ó te ó kya dii mó-gebunono mó yee ó kya kyon faa, ó' kere dódan; ó men' sa ó' de ginsi gide.”

³⁵ Yesu gi tóge sa mó-akasebo mó yee, “Imóso feye kee, fé' dese feye-nyoro so. I kya nyiile yee fé men nyi abere abono me, feye-geten wura mó, nan kii ba mó. I gye genye-o, genye de nsana-o, kyaase gyangbarase afolebere-o, abee gibaadiike daa-o, oko men nyi.

³⁶ Men' kya laare fée n' baa tuule feye ibono fé men dese.

³⁷ In gye feye-wole ne n' kya tóge ilaa ide mi-i sa. N dare daa nyamese kamaase yee ó' dese mó-nyoro so gyoo me-giba.”

¹ I kya san nke nnyo de Gyuda awura me' gyi mómó-Lewu Gi Serege Aye So geke bele de Bodobodo Maadiise Agy-ibere gesi. Genen owi obono mó Gyuda awura asunbi alebo abelense de mómó-nbara anmarasebo me san me kya laare genobono me laa nara keda Yesu de me' mó mó mó.

² I kya nyiile yee me kya tóge yee in kaabore me' mó mó gesi mó gigyi dó; in gye genen mó, i laa naa bara ikó.

Okyii Oko Gi Loro Yesu Gyoo Gipule

³ Yesu gi kpe Betani osowole so. Ó bo nno mó, ó kpe Simon obono nkana ó gye okononbu mó gawi. Me te me kya gyi mó, okyii oko gi ba Yesu ase ó de anuwantere boogyalonse oko onan. Nadi oyii ilin ne me kyu wórá mó. Ó fo Yesu ase mó, ó keda puruntuwa dense obono anuwantere mó bo mó dó mó gibo kpede, ne ó kyeege anuwantere mó woroge Yesu gimu so.

⁴ Ibono okyii mó gi wórá mó i loo asa abono me bo nno mó ako. Imóso me taase abara yee, “Mene n wórá ne okyii baare gi gyi anuwantere mó gyerebi faa?”

⁵ Anuwantere baare men wórá ofese mó, nkana a laa nye aterenbi bele de a' kyu ye ye sa ayenbo!” Imóso me saale okyii mó.

⁶ Yesu, mó, gi tóge sa mómó yee, “Mene n wórá ne fé kya nyala okyii mó genen? Fé' taa mó yeege. Ilaa dense ne ó wórá sa me faa.

⁷ Ayenbo abono fé dare faa, me bo feye ase adaa-adaa. Nengyene fé kya laare fé' wórá mómó idense mó, fé laa taale wórá sa mómó abere kamaase. Me bere, fé man nye me n' kyena feye ase kpa lii.

⁸ Okyii mó gi wórá ibono ó laa taale mó sa me. Ó gyere me yela gyoo me-gipule ne.

⁹ Fé' sóo gibui yela. Gesinkpan so geten kamaase gebono me laa tóge tóge Wurubuaare okalan konkonse kyu lii me so mó, me laa tóge ilaa ibono okyii baare gi wórá sa me faa kee kyu nyingi mó.”

Gyudase Laa Fé Yesu Sa Gyuda Awura Abelense

¹⁰ Imó ide gemara mó, Yesu akasebo gudu anyo mó dó obono me kya tere mó yee Gyudase Isikaayote mó, gi kpe kpa

14

Abelense Me Da Gede Yela De Me' Nye Yesu Mó

wu Gyuda awura asunbi alεbo abelense mɔ, ne ɔ tɔge mɔmɔ yee ɔ laa kpa a ɔmɔ de mε' nye Yesu.

11 Mε nu ibono Gyudase gi tɔge mɔ, i wɔra mɔmɔ ɔkon, ne mε ka sa mɔ yee nengyene ɔ taale wɔra genen mɔ, mε laa sa mɔ aterenbi. Imɔso ɔ san ɔ kya kere owi ɔbono i laa sa de ɔ' yee mε' nye Yesu mɔ.

Yesu Mɔ-re Mɔ-Akasebo Mɔ Mε Laa Gyi Geke Bele

12 Bodobodo Maadiise Agyibere geke bele mɔ ge kya yii gese mɔ, mε kya kyɔle isande de mε' kyu gyi mɔmɔ-Lεwu Gi Serege Aye So geke bele. Genen geke gebono mɔ, Yesu akasebo mɔ mε baa taase mɔ yee, "Fɔne ne fo kya laare a' kpa kere agyudɔ yela de a' gyi Lεwu Gi Serege Aye So geke bele mɔ?"

13 Ne Yesu gi lεe mɔ-akasebo anyɔ sun, ne ɔ tɔge mɔmɔ yee, "Fε' naa loo nten dɔ. Fε kya loo mɔ, fε laa wu ɔnyen ɔko so nkyu de gelobi. Fε' buu mɔ kpa loo geten gebono dɔ ɔ laa loo mɔ,

14 de fε' taase geten wura mɔ yee, 'ɔbelense mɔ yee asafɔ obu ɔmɔ dɔ ne mɔ-re mɔ-akasebo mɔ mε laa baa kyena de mε' gyi geke bele mɔ agyudɔ mɔ?"

15 Geten wura mɔ laa nyiile feye soso-lεe obu bele ɔko. Ikyenaten de ikamaase i ti i bo nno. Fε' baala agyudɔ mɔ yela sa aye nno."

16 Yesu akasebo mɔ mε kyon kpa loo nten mɔ dɔ. Gesintin mɔ, mε wu ibono pewu Yesu gi tɔge sa mɔmɔ mɔ. Ne mε kere Lεwu Gi Serege Aye So geke bele mɔ agyudɔ mɔ yela nno.

Yesu Gi Nyiile Mɔ-Akasebo Mɔ Yee ɔ Laa Wu'

De I' Yee Wurubuaare Mɔ-re Anyamese Mε' Nye Wɔra Genɔ Pobɔɔ

17 I fo gedɔdɔe mɔ, Yesu mɔ-re mɔ-akasebo gudu anyɔ mɔ mε kpe nno de mε' kpa gyi.

18 Mε kya gyi mɔ, Yesu gi tɔge yee, "Gesintin ne n' kya tɔge mi-i sa feye faa; feye dɔ ɔko laa yee me-akyobo mε' nye me. Me-re kaase ne n kya wɔra abaa gyi."

19 Yesu gi tɔge genen mɔ, i wɔra mɔ-akasebo mɔ ayen, ne mε san mε kya taase

mɔ ɔko-ɔko yee, "Me ne nan wɔra fo genen?"

20 Yesu gi lεe genɔ yee, "Feye gudu anyɔ ade dɔ ɔko laa yee me-akyobo mε' nye me. Me-re kaase a kya wɔra abaa gyi lepe kolon dɔ faa.

21 I bo no yee me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ, nan wu' lεwu ɔbono ɔnan mε wolaa ηmarase yela Wurubuaare agyebi mɔ dɔ kyu lii me so mɔ. ɔbono ɔ laa kyu me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ, wɔra me-akyobo abaa dɔ mɔ bere, kaase mɔ laako. I mεnnan koroge mɔ mɔ, i bo sa mɔ."

22 Mε san mε kya gyi mɔ, Yesu gi puru bodobodo keda, ɔ kyu afaala sa Wurubuaare, ne ɔ gbaa-gbaa mɔ dɔ kyu sa mɔ-akasebo mɔ yee, "Fε' sɔɔ de fε' gyi. Me-nyoro ne."

23 Ne ɔ puru konkon de nta keda, ne ɔ kyu afaala sa Wurubuaare. ɔ kyu nta mɔ sa mɔ-akasebo mɔ, ne mɔmɔ pewu mε nun kɔle.

24 Ne Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yee, "Nta nbono ne sa feye faa, me-nkalan ne. Nan wu' mɔ, me-nkalan gi laa kyeege fue sa asa sakyɔ de i' yee mɔmɔ-re Wurubuaare mε' nye wɔra genɔ pobɔɔ.

25 Gesintin ne n kya tɔge feye faa, pɛi ne nan kii nun nta mɔ, genen mɔ, geakaabono n tε n kya nun nno npobɔɔ Wurubuaare gewuragyi mɔ dɔ mɔ."

26 Yesu mɔ-re mɔ-akasebo mɔ mε gyi ta mɔ, mε bii afaala ɔlon sa Wurubuaare, ne mε lii kyon Nfɔ Iyii Gibii mɔ so.

Piita Laa Soroge Yee ɔ Mεη Nyi Yesu

27 Mε kya kpe mɔ, Yesu gi tɔge sa mɔ-akasebo mɔ yee, "Feye pewu fε laa sele taa me yee. I kya nyiile yee mε wolaa ηmarase me-ilaa yela Wurubuaare agyebi mɔ dɔ yee,

'Wurubuaare laa mɔɔ isande ɔkparebo mɔ;

i ba genen mɔ, isande mɔ mε laa yaase giyan-giyan.' "

28 Ne Yesu gi kii tɔge yee, "Ne kyingi lii ibuni dɔ mɔ, nan gyangbara feye kpe Galeli."

29 Nfono ne Piita gi tɔge sa Yesu yee, "Ba-a asense mɔ pewu mε laa sele taa fo

yegε mɔ, me bere, maŋ sele taa fo yegε kpa-a.”

³⁰ Yesu gi tɔge sa mɔ yεε, “Sɔɔ gibui yela, ndε genye gεde pei de ikyaase i' baa fole ginyɔ mɔ, fo gbaa ne nan soroge gikpado gisa' yεε fo meŋ nyi me.”

³¹ Ne Piita gi kii tɔge mɔ ginsi peere so yεε, “Ba-a me laa mɔɔ me-re fo mɔ, maŋ soroge yεε meŋ nyi fo.” Ne akasebo sense mɔ me tɔge genen kee.

Yesu Gi Kpaa Dalaa Gesemeni

³² Yesu mɔ-re mɔ-akasebo mɔ me kpe getεeko, me kya tere nno yεε Gesemeni. Me fo nno mɔ, ɔ tɔge sa mɔ-akasebo mɔ yεε, “Fe' kyena gere gyoo me de n' kpaa dalaa.”

³³ ɔ yegε Piita, Gyeemesi, de Gyɔn bere me' buu mɔ.

Me kya kpe mɔ, mɔ-gisen dɔ i yii gese i kya dεε mɔ, ne mɔ-nyoro gi kya tɔge mɔ.

³⁴ Ne ɔ tɔge sa mɔmɔ yεε, “N kya wu' mi-i fue. I kya laare de i' mɔɔ me gbaa. Fe' kyena gere de fe' dii ilaa kamaase ibono i laa ba mɔ.”

³⁵ ɔ naa taa mɔmɔ yegε kpe ansi dɔ nmaraa, ne o kyu mɔ-nyoro too gesinkpan, ɔ kya dalaa ɔ kya kole Wurubuaare yεε nengyene i laa sa mɔ, ɔ' yegε genen ilaa ibono i kya ba mɔ so faa, i' baa kyon nkan sa mɔ.

³⁶ O kii tɔge yεε, “Me-se, sei meŋ don fo giwɔra. Nengyene fo laa kyule mɔ, nkana yegε awɔrɔfɔɔ abono a kya ba me so faa a' kyon gibaafon. Ne dabole kole genen faa, yegε fo-lεε fo-gelaare ne ge' wɔra. I meŋ gye me-lεε gelaare.”

³⁷ ɔ dalaa genen mɔ, o kii kpe mɔ-akasebo asa' mɔ ase. ɔ baa kpe mɔ, me de ginsi gide. O kyingi mɔmɔ, ne ɔ taase Simon Piita yεε, “Simon, fe de daa? Fe meŋ taale kyena ba-a nmaraa de fe' dii ilaa ibono i laa ba mɔ?”

³⁸ Ne ɔ tɔge sa mɔmɔ yεε, “Fe' dii ilaa ibono i laa ba mɔ de fe' dalaa yεε imɔ iko i meŋ' nye feye penε de fe' wɔra ilaa nyenyen. Ne wu yεε feye-asen dɔ bere mɔ nkana fe kya laare fe' wɔra me-gelaare; feye anyamese-lεε olon ne meŋ kya taale.”

³⁹ O kii kyon taa mɔmɔ yegε kpaa dalaa genen gedalaa kolon gebono kee sa Wurubuaare.

⁴⁰ ɔ baa kii kpe mɔ-akasebo mɔ ase mɔ, me kii de. I lii feε ginsi gide gi de mɔmɔ. O kyingi ɔmɔ mɔ, me meŋ bii ilaa ibono me laa tɔge mɔ.

⁴¹⁻⁴² Gisase mɔ, o kpe kii baa tu mɔ-akasebo mɔ, o kyingi mɔmɔ, ne ɔ taase mɔmɔ yεε, “Fe san fe de, fe kya kyoola? Fe' koso genen; owi mɔ gi fo. Kon ne ilaa nyenyen awɔrabo me laa nye me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ. Fe' kerε. ɔbono ɔ laa kyu me wɔra mɔmɔ-abaa dɔ mɔ ne n kya ba faa. Fe' koso de a' kpaa gyangara mɔ.”

Yesu Akyobo Abaa A Gyan' Mɔ So

⁴³ Yesu san ɔ kya tɔnge mɔ, ayaa abono so mɔ, Gyudase, Yesu akasebo gudu anyɔ mɔ dɔ ɔko, gi ba nfono. Sakpii buu mɔ, me de nki de nkpotii. Me lii Gyuda awura asunbi aleεbo abelense de mɔmɔ-nbara anmarasebo de mɔmɔ-abelense sense mɔ ase.

⁴⁴ Gyudase ɔbono ɔ laa kyu Yesu wɔra abelense mɔ abaa dɔ genen mɔ gi wolaa tɔge sa sakpii mɔ yεε, “ɔbono fe wu ne faala mɔ da mɔ gya-gya mɔ, mɔ ne. Fe' keda mɔ de fe' kpare mɔ kpe abelense mɔ ase.”

⁴⁵ Imɔso me kpaa fo nno mɔ, gesintin mɔ, Gyudase gi naa kpe Yesu ase, ne ɔ tere mɔ yεε, “ɔbelense!” ne ɔ faala mɔ da mɔ gya-gya.

⁴⁶ Nfono mɔ sakpii mɔ gi keda Yesu.

⁴⁷ Ne Yesu asa abono me bo nfono mɔ dɔ ɔko gi loore mɔ-geki lεε, ne ɔ nεεε dega ɔko giso fue. Dega mɔ wura ne n gye Gyuda awura asunbi aleεbo gemu.

⁴⁸ Nfono ne Yesu gi taase sakpii mɔ yεε, “N gye oyu nyenyen daa, ne fe kyu nki de nkpotii ba de fe' baa keda me faa?”

⁴⁹ Inj gye me-re feye ne n bo no geke kamaase n kya nyiile asa ilaa Wurubuaare ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so? I wone so ne fe meŋ keda me nno? To. ɔfaanan ne fe laa kyu wɔra me de i' yegε ilaa ibono me wolaa nmarase yela Wurubuaare agyebi dɔ mɔ i' nye ba gesintin.”

⁵⁰ Nfono mɔ mɔ-akasebo mɔ pewu me sele taa mɔ yegε.”

51 Sakpii mɔ de Yesu ɔ kya kpe mɔ, gɛdegabi gɛko bere gɛ buu mɔ. Gikuru boɔgyalonse wole ne gɛ bun. Sakpii mɔ gi laare ɔ' keda mɔ.

52 Ne o luu mɔ-nyoro lii gikuru mɔ do sa mɔmɔ sele kyon gibolonbukpan.

Me Kyu Yesu Kpe Nbele Agyibo Ase

53 Me kpare Yesu kpe Gyuda awura asunbi alebo gemu mɔ gewi, ne Gyuda awura asunbi alebo abelense de mɔmɔ-nbara anmarasebo de mɔmɔ-abelense sense abono me kya gyi nbele mɔ pewu me baa gyan'.

54 Me de Yesu me kya kpe genen mɔ, Piita gi buu mɔmɔ giyaa-giyaa kpa loo asunbi alebo gemu mɔ gikpaara mɔ so. ɔ loo nno mɔ, o sii kyena saare asunbi alebo gemu mɔ ngbe awura do, me te me kya wole ogya.

55 Me kya gyi Yesu nbele mɔ, Gyuda awura asunbi alebo abelense de nbele agyibo mɔ pewu me kya laare ilaa ibono me laa nye yele imo so kyu bun Yesu gipuee de me' nye mɔ mɔ mɔ. Me men kya nye.

56 Abono me ten Yesu geno mɔ me nyaakyɔ. Mɔmɔ pewu nno mɔ gen wɔra gikolon.

57 Ako me koso kee abon gyan mɔ so yee,

58 "A nu Yesu gi toge yee, 'Nan boori Wurubuaare ɔson obu baare bun de n' kyu nke nsa yii ɔpɔbɔrɔ. Anyamese abaa ne me kyu pɔrɔ ɔde; ɔbono nan yii mɔ bere, in gye anyamese abaa ne nan kyu yii mɔ.' "

59 Imo ide genen gbaa mɔ, mɔmɔ abono me toge mɔ nno gi men wɔra gikolon.

60 Nfono ne asunbi alebo gemu mɔ gi koso yele sansana, ne ɔ taase Yesu yee, "Ibono pewu me de ma-a gyan fo so faa, fon bo geno lee?"

61 O sii kurun, ɔn toge sei. Nfono ne asunbi alebo gemu mɔ gi kii taase Yesu yee, "Fo ne n gye ɔbono Wurubuaare gi wolaa toge yee ɔ laa sun de o' gyi gewura mɔ-ade so mɔ? Fo-se ne n gye mɔ ɔbono ayenbi pewu a kaabore mɔ mɔ?"

62 Yesu yee, "En, me ne. Ne fe laa wu me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ, n

te Wurubuaare ɔlolonbo mɔ gyise gibaa so, n kya gyi gewura mɔ ase. Nan kyena Wurubuaare awole so kpelege ba gesinkpan so."

63 Asunbi alebo gemu mɔ gi nu imo ide mɔ, ɔ biide mɔ-gɛgbe kyade de i' lee nyiile yee ilaa i ba. Ne ɔ toge yee, "Abelense, ibono ɔ toge faa, in don abaa? Ilaa imo ne a baa a kya laare de a' baa nu lii mɔ so?"

64 Fe nu genɔɔbono o kyu mɔ-nyoro kesere de Wurubuaare mɔ, fe de nne?" ɔ taase mɔmɔ genen mɔ, mɔmɔ pewu me bun Yesu gipuee, ne me kyule yee ɔ kaabore ɔ' wɔra ɔmɔɔse.

65 Nfono mɔ, mɔmɔ ako me too akyole bun mɔ. Ne me kyu ilaa iko nminde mɔ-ansi, me kya ne ma-a ne mɔ akon, ne me kya toge mɔ yee ɔ' bii ɔbono ɔ ne mɔ mɔ. Me kyu mɔ sa asunbi alebo gemu mɔ ngbe awura mɔ, ne me da-da mɔ itan.

Piita Gi Soroge Gikpado Gisa' Yee ɔ Men Nyi Yesu

66 Piita san ɔ te gikpaara mɔ so gese nno mɔ, asunbi alebo gemu mɔ obolonbu oko gi ba nfono.

67 O wu Piita te ɔ kya wole ogya. ɔ kpeele kere mɔ, ne ɔ toge yee, "Fo kee fo-re Yesu Nasaretinyen mɔ ne n naa."

68 Ne Piita gi soroge yee, "Men nyi ilaa ibono fo dare faa. Men kya nu imo gese gbaa." Piita gi toge genen ta mɔ, ɔ naa kpe gebunono ase. [Ayaa abono so mɔ, ikyaase i fole.]

69 Obolonbu oko gi wu Piita ne ɔ toge sa abono me bo nfono mɔ yee, "ɔnyen baare bo Yesu ade mɔ do."

70 Piita gi kii soroge imo lee okpa. I kii wɔra nmaraa too mɔ, abono me yele nfono mɔ me toge sa Piita yee, "I gye gesintin daa. Fo bo Yesu ade mɔ do, i lii fee fo kee fo gye Galelinyen."

71 Ne Piita gi ka sa mɔmɔ yee, "Ne kere fee Wurubuaare, men nyi ɔnyen ɔbono fe dare faa. Nengyene abon ne n kya kee mɔ, me-re Wurubuaare abaa anyo."

72 Ayaa abono so mɔ, ikyaase i fole [ginyose]. Ne Piita gi nyingi genɔɔbono Yesu gi wolaa toge sa mɔ yee, "Nde genye gade pei de ikyaase i baa fole ginyose mɔ,

fo laa soroge gikpado gisa' yee fo men nyi me." Piita gi nyingi genen mo, o loo osuten.

15

Me Kyu Yesu Kpe Obelense Pilato Ansi Do

¹ Gede ge kpe ge kya ke mo, nbele agyibo mo pewu me kii gyan. Genen nbele agyibo abono ne n gye Gyuda awura asunbi alebo abelense de momo-isowole so abelense de momo-nbara anmarasebo. Me gyan genen mo, me toge kyule abara genobono me laa wora Yesu mo. Imoso me nminde mo, ne me kpare mo lii kyu kpaa wora obelense obono o te sa Rom wura mo abaa do yee o' gyi mo-nbele. Me kya tere genen obelense obono yee Pilato.

² Obelense Pilato kya gyi Yesu nbele mo, o taase mo yee, "Fo ne n gye wura sa Gyuda awura mo?" Ne Yesu gi lee geno yee, "Fo-geno do ne i lii."

³ Gyuda awura asunbi alebo abelense mo me kyu ilaa kpei-kpei gikyo gyan Yesu so.

⁴ Imoso Obelense Pilato gi taase Yesu yee, "Fon kya nu genobono me de ilaa kpei-kpei gikyo ma-a gyan fo so mo? Fo man lee geno?"

⁵ Yesu men baa bugi mo-geno toge sei, imoso i de Obelense Pilato geno gikyo.

Me Toge Yee Yesu O' Wora Imoso

⁶ Gesi kamaase i wolaa i gye ilaa ibono Obelense Pilato kya wora sa Gyuda awura mo yee nengyene me laa gyi momo-geke bele gede mo, o kya tigi momo-asa abono o keda tii de obu mo do nyamese kolon de o' naa. Momo gbaa-gbaa ne n kya lee yii yee ode ne me kya laare, ne Pilato kya tigi mo sa momo.

⁷ Genen owi obono do mo, onyen oko tii de obu me kya tere mo yee Barabase. Owi oko do mo, mo-re asa ako me koso ko de abeyin awura. Iko mo do mo me mo asa, imoso me keda omo tii de obu. Genen Barabase baare bo momo do.

⁸ Geke bele mo so mo, sakpii gi kpe Obelense Pilato ase kpaa kole mo yee o' tigi abono o tii de obu mo do oko sa momo fee genobono o kya kyena wora mo.

⁹ Ne Obelense Pilato gi taase momo yee, "N' tigi Yesu, feye Gyuda awura wura mo sa feye de o' naa abee?"

¹⁰ I kya nyiile yee Pilato gi wu yee Yesu ilaa i bo Gyuda awura asunbi alebo abelense mo gelaaloo daa so ne me kyu mo bara mo.

¹¹ Gyuda awura asunbi alebo abelense mo me ti wolaa wu sakpii mo yela yee, "Nengyene Pilato gi taase feye yee ane ne o' taa yee sa feye mo, fe' toge yee o' tigi daa Barabase; in gye Yesu." Imoso me toge sa Pilato yee Barabase ne me kya laare.

¹² Ne Pilato gi kii taase momo yee, "Mo, nne ne n' wora Yesu obono fe kya tere yee feye Gyuda awura wura mo?"

¹³ O taase momo genen mo, me kpen toge mo yee, "Da mo ananbi mada de oyii de o' wu!"

¹⁴ Ne Pilato gi taase momo yee, "De i' wono? Mene ilaa nyenyen ne o wora?" Nfono mo me loto kpen ken-ken daa yee, "Da mo ananbi oyii so mo!"

¹⁵ Pilato kya laare o' bueele sakpii mo de i' yuuli so mo, o tigi Barabase, ne o yee asogya me' taa Yesu awulibi, ne yee me' kyu mo kpaa da ananbi oyii so mo.

Asogya Me Kyefoo Yesu

¹⁶ Nfono mo, asogya mo me kyu Yesu kyu loo Pilato gewi nfono i gye momo-gesun oworaten mo. Ne me tere momo Rom asogya gikpen mo pewu baa gyan nno.

¹⁷ Nfono mo, me kyu giwurakuru kyu gyaabii bun mo, ne me luo iwe wora fee wura geye ne me kyu bun mo.

¹⁸ Me san me kya gyaabii faala mo yee, "Gyuda awura wura! Fo-re gimu dense!"

¹⁹ Me de geyabii me kya taa mo-gimu so ma-a kpe ma-a ba, ne me kya too akyole ma-a bun mo. Me san me kya faala mo me kya nmii me kya koso fee wura-lee mo onan.

²⁰ Me gyaabii mo genen ta mo, me marage giwurakuru mo, ne me kiiri mo gbaa-gbaa lee ngbe kyu suu mo, ne me san kpare mo lii de me' kpaa da mo ananbi oyii so mo.

Me Da Yesu Ananbi Mada De Oyii

21 Mɛ dɛ Yesu mɛ kya kpe mɔ, mɛ gyangara ɔnyen ɔko, mɛ kya tere mɔ yɛɛ Simon. Ɔ gye daa Siirinyen. Mɔ-biana ne n gye Alesanda de Rufuse. Mɛ wu mɔ mɔ, ɔ naa ɔ kya ba ɔ' baa loo ɔsowole mɔ so, ne mɛ nyise mɔ yɛɛ ɔ' sola Yesu lewu oyii mɔ.

22 Mɛ kyu Yesu kpaa fo gɛtɛɛko, mɛ kya tere nno yɛɛ Gologota. (Gologota gɛsɛ ne n gye Gimu Giwuye Gikpalan.)

23 Mɛ fo nno mɔ, mɛ kyu gɛlin gɛko mɛ kya tere gɛmɔ yɛɛ miira kyu saare nta dɔ sa Yesu yɛɛ o' nun, ne o kine.

24 Nfono mɔ, mɛ luu Yesu ngbɛ nbono o suu mɔ ne mɛ da mɔ aɲanbi mada de oyii mɔ. Ne mɛ yɛ mɔ-nyoro so atɔ kyu. Mɛ kya yɛ atɔ mɔ mɔ, mɛ too ilaa iko kere. Ibono i yii de fo mɔ, fo kyu.

25 Nyenyenge iwi sango ne mɛ da Yesu aɲanbi mada de oyii mɔ.

26 Mɛ ɲmarase ilaa ibono so mɛ kyu bun mɔ gipueɛ mɔ mada mɔ-amu so yɛɛ, GYUDA AWURA WURA Mɔ NE.

27 Mɛ da iyu inyɔ iko kee aɲanbi mada de iyii Yesu ase nfono, ɔko bo mɔ-gyise gibaa so, ne ɔko bo mɔ-bene so. [

28 Genen ilaa ide i yɛgɛ ilaa ibono mɛ wolaa ɲmarase yela Wurubuaare agyɛbi dɔ kyu lii Yesu so mɔ i' ba gɛsintin. Mɛ ɲmarase yɛɛ,

“Mɛ laa kale mɔ wɔra ilaa nyenyɛn awɔrabo dɔ.”]

29 Asa abono mɛ yelɛ mɛ kere mɔ, mɛ kya tugi mɔ inosun, mɛ kya yoole mɔ yɛɛ, “Fo ne yɛɛ fo laa boori Wurubuaare ɔson obu mɔ de fo' kyu nke nsa kii yii mɔ mɔ?”

30 Kii mɔlɛgɛ fo-nyoro! Kpelegɛ lii oyii mɔ so de a' kere!”

31 Genen kee ne Gyuda awura asunbi alɛbo abelɛnse mɔmɔ-rɛ nbara aɲmarasebo mɔ mɛ yoole mɔ ne. Mɛ kya tɔgɛ ma-a sa abara yɛɛ, “Mɔ ne n mɔlɛgɛ asa, ne ɔɲ kya taale ɔ' mɔlɛgɛ mɔ-nyoro faa.

32 In gye mɔ ne Wurubuaare gi sun yɛɛ ɔ' mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ? In gye mɔ ne n gye wura sa Isirale awura mɔ? O' kii kpelegɛ oyii baare so de a' kere de a' sɔɔ mɔ gyi.”

Ne abono mɛ da mɔmɔ-rɛ Yesu aɲanbi mɔ kee mɛ kya saale mɔ genen.

Yesu Gi Lɛɛ Ɔɲɛ

33 I fo owi ken-ken gere-gere mɔ, i wɔra gibiri sirim genen gɛsinkpan mɔ pɛwu so kaabore owi gbaase.

34 Genen owi gbaase ɔbono mɔ, Yesu gi kpen ken-ken tɔgɛ mɔ-gɛdɛ dɔ yɛɛ, “Ilayi, Ilayi, lama sabakitani?” (Imɔ gɛsɛ ne n gye yɛɛ, “Me-Wurubuaare, me-Wurubuaare, i wone ne fo lɛɛ ansi taa me yɛgɛ genen?”)

35 Asa abono mɛ yelɛ nno mɔ ako mɛ nu mɔ ase mɔ, mɛ tɔgɛ sa abara yɛɛ, “Fɛ' nu! Ɔ kya tere Oloobu Ilaagya.”

36 Nfono mɔ ɔko gi sele kyu taatɔ dufu-dufu ɔko kyu kpaa nyise wɔra mɔmɔ-nta bonyanse nko dɔ, ne o kyu de gɛyabii diire kpe Yesu genɔ ase yɛɛ ɔ' kyogyoo. Ne kaase mɔ gi kii tɔgɛ yɛɛ, “Fɛ' taa mɔ yɛgɛ de a' kere yɛɛ Ilaagya laa lii Wurubuaare dɔ baa kpelegɛ mɔ oyii mɔ so?”

37 Nfono mɔ Yesu gi kpen ken-ken, ne ɔ lɛɛ ɔɲɛ.

38 Yesu gi wu' genen mɔ, gikuru gibono gi tii Wurubuaare tudɔ-lɛɛ obu belɛ mɔ gi kyan ginyɔ lii soso baa yii gɛsɛ kyim.

39 Asogya mɔ ɔbelɛnse yelɛ nfono mɔ-rɛ Yesu ansi a kere abara. O wu genɔɔbono i ba ne Yesu gi kyu lɛɛ ɔɲɛ mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Gɛsintin, ɔnyen baare tansi ɔ gye Wurubuaare mɔ-bi.”

40 Akyii kee mɛ yelɛ geta-geta wu ilaa ide pɛwu. Mɔmɔ ako ne n gye Mariya Magadalakyii, de Salome, de Mariya ɔbono ɔ gye Gyeemesi ɔpiiasɛ de Gyosesi mɔmɔ-nyi mɔ.

41 Aberɛ abono Yesu naa de Galeli gɛsinkpan so mɔ, mɔmɔ ne n buu mɔ mɛ kya kere mɔ so. Akyii sakyɔ abono mɛ buu mɔ ba Gyerusalem mɔ kee mɛ bo mɔ-owuten mɔ nfono.

Mɛ Pule Yesu

42 Genen gɛkaabono mɛ mɔɔ Yesu mɔ gɛ gye abaala gɛkɛ sa Gyuda awura. Mɛ kya baala ma-a gyoo mɔmɔ-gɛkɛ kyoolase. Imɔso i kya fo gɛdɔdɛ mɔ,

43 ɔnyen ɔko gi da otu kpe ɔbelɛnse Pilato ase kpaa tɔgɛ mɔ yɛɛ ɔ' yɛgɛ mɔ de ɔ' kpaa saga Yesu gibuni mɔ kpaa pule. Mɛ kya tere ɔnyen ɔbono yɛɛ Gyosefo. Ɔ lii Arimatiya ɔsowole so. Ɔ gye

nyamese gbaa' Gyuda awura nbele agyibo mo do, ne mo-gisen do mo, mo-ansi a gyan geakaabono asa me laa nye Wurubuaare gewuragyi do gekyena mo so.

⁴⁴ Obelense Pilato gi nu yee Yesu gi wu' belen genen mo, i de mo-geno. Imoso o tere asogya obelense mo, ne o taase mo yee, "I gye gesintin yee Yesu gi ti wu'?"

⁴⁵ Ne asogya obelense mo gi kyule yee, "En, Yesu gi ti wu'." Nfono mo, Pilato gi sa Gyosefo okpa de o' taale kpaa saga Yesu gibuni mo kpaa pule.

⁴⁶ Gyosefo gi kpaa soo gikellele ne o baa saga Yesu gibuni mo lii oyii mo so, ne o kyu gikellele mo kyu mili mo pewu. O mili mo ta mo, o kyu obuni mo kpaa pule folebo obono me wolaa logedi yela sa ibuni gipule mo do. Ne o belen gibui kpaatakperere baa tii folebo mo gebunono.

⁴⁷ Mariya Magadalakyii mo de Mariya, Gyosesi mo-nyi mo, me bo nno me kperere momo-ansi kpaa wu Yesu oputelen.

16

Yesu Gi Kyingi Lii Ibuni Do

¹ Gyuda awura geke kyoolase mo ge kyon mo, Mariya Magadalakyii mo de Mariya, Gyeemesi mo-nyi, de Salome me kpaa soo ilaa iko i de fee atikee. Me laa kyu kpe folebo mo do de me' kyu kpaa bo Yesu gibuni mo.

² Geke kyoolase mo gedde kesse mo, i gye Kosida. Imo nyenyenge fu-u mo, genen akyii ade me puru ilaa ibono me kpaa soo mo, ne owi mo-re mo-gibalii mo, me ba Yesu oputelen mo.

³ Me kya kpe mo, me kya taase abara yee, "Ane ne a laa nye de o' belen gibui mo lii folebo mo gebunono sa aye ne?"

⁴ Me baa diire ansi kere mo, gibui kpaatakperere mo gi de nkan, gin baa gi tii folebo mo gebunono.

⁵ Me loo folebo mo do mo, me baa kere mo, me wu dega oko te de gyise so, o suu gegbe fufuli wurugakyya. Akyii mo me wu dega mo, i nmaa momo-gisen.

⁶ Ne o toge momo yee, "Fen' yee feye-gisen gi' nmaa feye. In gye Yesu Nasaretnyen obono me da mo ananbi oyii so mo mo ne fe kya laare faa? O

kyingi lii ibuni do. Oj baa o bo gerena. Fe' kere. Nfono nkana mo-gibuni mo gi de mo ne.

⁷ Imoso fe' kpaa toge Piita mo-re Yesu akasebo sense mo yee o gyangbara momo kyon Galeli. Nno ne me laa kii wu mo fee genobono o wolaa toge momo yela mo."

⁸ Nfono mo akyii mo me lii obo mo do sele kyon. I de momo-geno, ne momo-nyoro gi kya da momo. I wora momo gifuu so mo, men toge sei sa oko-re oko.

[
⁹ Kosida geke mo Yesu gi kyingi lii ibuni do mo, imo nyenyenge fu-u mo, o daa gilee mo-nyoro nyiile daa Mariya Magadalakyii mo. (Mo ne n gye okyii obono fe nu yee Yesu gi naa kyena gya ilaa nyenyen odudu kpei-kpei sono koso mo so mo.)

¹⁰ Yesu gi lee mo-nyoro nyiile mo genen mo, okyii mo gi naa kpe abono nkana me buu Yesu mo ase. O baa kpe mo, me kya su, me kya nyingi Yesu. O buu sa momo

¹¹ yee o wu Yesu te nkpa. O buu sa momo genen mo, me men soo imo gyi.

Yesu Gi Lee Mo-Nyoro Nyiile Mo-Akasebo Ako

¹² Imo gemara mo, Yesu mo-nanboana anyo ako me lii osowole bele oko so me kya kpe geteeko. Me naa me kya kpe mo, Yesu gi baa lee mo-nyoro nyiile momo. Genobono o kyeege mo, me men bii mo belen.

¹³ O lee mo-nyoro nyiile momo genen mo, me kii kpe osowole bele mo so kpaa buu sa momo-nanboana asense mo. Momo-nanboana mo bere me men soo imo gyi.

¹⁴ Yesu akasebo gudu oko mo me te me kya gyi mo, Yesu gi kpaa lee mo-nyoro nyiile momo. O taase momo yee, "Mene n wora ne fe bo akwole ne fen kya soo ilaa gyi genen? I kya nyiile yee asa me wu me ne kyingi lii ibuni do ne me baa buu sa feye mo, fe men soo momo gyi."

¹⁵ Ne o toge sa momo yee, "Fe' kpe gesinkpan geten kamaase so de fe' kpaa toge me-okalan konkonse mo sa nyamese kamaase.

¹⁶ Ɔbono ɔ sɔɔ ɔkalan mɔ gyi ne fe gyere mɔ Wurubuaare sagyere mɔ, Wurubuaare laa mɔlegɛ mɔ de ɔ' nyɛ kyena mɔ ase gɛkpaa-gɛkpaa. Ɔbono mɔ, ɔ mɛn sɔɔ ɔkalan mɔ gyi mɔ, Wurubuaare laa bun mɔ gipueɛ.

¹⁷ Abono mɛ sɔɔ me-ɔkalan konkonse mɔ gyi mɔ, mɛ laa wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono nkana nyamesɛ maŋ taale wɔra mɔ-gibaa so mɔ. Imɔ ne n gye yɛɛ mɛ laa kyu me Yesu ginyen gya ilaa nyenyen oduduu kpɛi-kpɛi koso asa so; mɛ laa dalaa de ndɛ nbono mɛn wolaa mɛ kya nu mɔ;

¹⁸ mɛ laa keda awɔɔ de abaa ne mɛ laa nun gibɔɔ kamaase, i maŋ wɔra mɔmɔ sɛi. Mɛ laa kyu mɔmɔ-abaa gyan alɔbo so, de mɔmɔ-alɔbi mɔ a' ta."

Wurubuaare Gi Puru Yesu Kyon Wurubuaare Dɔ

¹⁹ Wura Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasebo mɔ gɛnen ta mɔ, i puru mɔ kyon Wurubuaare dɔ, ne o kpe ɔ tɛ Wurubuaare gibaa gyise so ɔ kya gyi gɛwura.

²⁰ Yesu akasebo mɔ, mɔ, mɛ naa kpe gɛten kamaase mɛ kya tɔgɛ mɔ-ɔkalan konkonse mɔ ma-a sa asa, ne Wura Yesu gbaa-gbaa gi naa de mɔmɔ so wɔra ilaa gbaa'gbaa de i' lɛɛ nyiile asa yɛɛ mɔ-ɔkalan mɔ gye gesintin.]

Luka Ɔkalan Konkonse Ɔbono Ɔ Nmarase Kyu Lii Yesu So Mɔ

Ilaa Ibono So Luka Gi Nmarase Yesu Ilaa Yela Mɔ

¹ Ɔbelense Tiyofilo, fo wolaa fo nyi yee asa sakyɔ me kyu too mɔmɔ-nyoro so yee me laa tɔse ilaa ibono Yesu gi wɔra aye dɔ mɔ de me' nmarase imɔ yela.

² Me nmarase imɔ yela de i' kyu kyena genɔ kolon fee genɔobono asa ako me wu tɔge mɔ. Genen asa abono bere ne n wu Yesu ilaa wɔrase de mɔmɔ-ansi lii gese de gese ne me naa wɔra Yesu agyebi mɔ so gesun.

³ Me kee, fee genɔobono anmarasebo mɔ me nmarase mɔ, n wolaa mi-i laare Yesu gekyena dɔ ilaa mɔ dɔ dɔdan lii imɔ gese de gese. Ɔbelense Tiyofilo, ne laare imɔ dɔ wu mɔ, ne wɔra me-gewɔnsa yee me kee, nan nmarase imɔ so ilaa gifyan so gifyan so sa fo

⁴ de fo' nye bii gesintin kyu lii ilaa ibono fo nu mɔ so.

Gyon Mɔ-Nyi De Mɔ-Se Ilaa

⁵ Owi ɔbono Herode kya gyi gewura Gyudiya gesinkpan so mɔ, Gyuda awura asunbi alebo mɔ dɔ ɔko bo no, me kya tere mɔ-ginyen yee Sakariya. Asunbi alebo akpen mɔ dɔ mɔ, Sakariya gye Oloobu Abigya-lee gikpen dɔ. Me kya tere mɔ-ka yee Elisabete. Mɔ kee gye Gyuda awura asunbi alebo gesu dɔ.

⁶ Sakariya mɔ-re mɔ-ka me kya gyi gesintin sa Wurubuaare. Me kya gyi mɔ-nbara so, ne me kya wɔra itiibilaa pewu imɔ-ikpa so.

⁷ Imɔ genen mɔ, me men nye gekoroge. Elisabete gye daa ɔlabanbo, ne mɔmɔ anyɔ me ti me kya bele.

⁸ Owi ɔko dɔ mɔ, i tu Sakariya-lee gikpen dɔ awura yee mɔmɔ ne me' wɔra asunbi ilaa sa Wurubuaare. Imɔso geke gedɛ me kya wɔra Wurubuaare ɔson ilaa

⁹ fee genɔobono Gyuda awura asunbi alebo mɔ me kya wɔra mɔ, me too ilaa iko kere de me' wu ɔbono ɔ laa loo Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ kpaa dee onufuii de i' wɔra ofen mɔ. Me too imɔ kere genen mɔ, i baa yii daa de Sakariya.

¹⁰ Imɔso me kya son mɔ, i fo onufuii adebere mɔ, ɔ loo ɔson obu mɔ dɔ, yee sakpii mɔ pewu yele nmanman me kya dalaa.

Wurubuaare Dɔ ƆsoƆ Ɔko Gi Ba Sakariya Ase

¹¹ Ɔ bo obu mɔ dɔ mɔ, Wurubuaare dɔ ɔsoƆ ɔko gi ba mɔ ase baa yele Wurubuaare onufuii ɔdeeten mɔ gyise so.

¹² Sakariya gi wu mɔ genen mɔ, i nmaa mɔ-gisen ne i wɔra mɔ gifuu.

¹³ Wurubuaare dɔ ɔsoƆ mɔ gi tɔge sa mɔ yee, "Sakariya, gen sa fo' yee i' wɔra fo gifuu. Wurubuaare gi nu fo-gedala. Foka Elisabete laa koroge gebii nyenseɛ sa fo. Yela mɔ-ginyen yee Gyon.

¹⁴ I laa wɔra fo-gisen dɔ ɔkon gikyo. Asa sakyɔ kee me laa gyi ɔkon yee i koroge genen gebii gebono.

¹⁵ Ɔ laa baa wɔra nyamese gbaa' sa Wurubuaare. Nta ne n gye nta gi man yii mɔ-genɔ. Wurubuaare Oduduu mɔ laa suu de mɔ lii ko-o mɔ-nyi ɔto dɔ.

¹⁶ Ɔ laa yee feye-Isirale awura sakyɔ me' kii ba mɔmɔ-Wura Wurubuaare ase baa son mɔ.

¹⁷ Pei ne Wurubuaare laa ba mɔ-ade ase mɔ, Gyon baare laa kyu oduduu de ɔlon bele fee Oloobu Ilaagya-lee mɔ ɔnan yangbara mɔ. Ɔ laa lɔrɔ nbii de ase nsana. Ɔ laa yee abono me bo gisomaanu sa Wurubuaare mɔ me' bii ɔlaako fee abono me kya gyi gesintin sa mɔ mɔ. Ɔ laa lɔrɔ Wurubuaare ade sa Wurubuaare de me' wɔra asa abono me baala mɔmɔ-nyoro yela mɔ."

Sakariya Men SoƆ Gaberiyele Gyi

¹⁸ Wurubuaare dɔ ɔsoƆ mɔ gi tɔge genen ta mɔ, Sakariya gi taase mɔ yee, "Nne ne nan wɔra de n' bii yee genen ilaa ibono fo tɔge faa i laa ba gesintin? N gye daa ɔnyen belense ne me-ka kee gi bele."

¹⁹ Nfono mɔ Wurubuaare dɔ ɔsoƆ mɔ gi lee genɔ yee, "Me ne n gye Gaberiyele. Me-re Wurubuaare ne owi kamaase dɔ.

Mɔ ne n keda me sun fo ase yee n' baa tɔge fo genen okalan konkonse baare.

²⁰ Sɔɔ gibui yela. Fo man baa tɔnge. Fo laa bingiri omuumuu kaabore genen ilaa ide i laa ba gesintin. I kya nyiile yee ilaa ibono ne tɔge sa fo mɔ fo men sɔɔ imɔ gyi. Owi mɔ gi fo mɔ, i laa ba gesintin.”

²¹ Genen owi obono pewu mɔ asa abono me bo nmanman mɔ me gyoo Sakariya me kya kpon. I de mɔmɔ-genɔ yee ɔ keɛla Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ gikyo.

²² Owi obono ɔ kpa lii ba mɔ, ɔn baa ɔ taale ɔ' tɔnge. Nfono mɔ, me bii ibono ɔ wu ilaa iko lii Wurubuaare ase Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ. Mɔ-abaa ne ɔ san ɔ de ɔ kya kaala. O bingiri omuumuu.

²³ Sakariya-lee owi obono ɔ kya kyu wɔra asunbi ilaa sa Wurubuaare mɔ gi loge mɔ, ɔ kii kyon mɔ-ɔsowole so.

²⁴ Imɔ gemara mɔ, mɔ-ka Elisabete gi da ɔto. ɔ da ɔto mɔ, ɔ men kyule lii gikpaara so genen-n ibose inun. ɔ kya tɔge ɔ kya sa mɔ-nyoro yee,

²⁵ “Kere ilaa ibono Wurubuaare gi wɔra sa me! Ide bere, ɔ nyingi me so yee ɔ laa denge me-ansi ipeeli me-nanboana dɔ.”

Gaberiyee Gi Ba Mariya Obono ɔ Laa Koroge Yesu Mɔ Ase

²⁶ Elisabete ɔto ibose isee dɔ mɔ, Wurubuaare gi sun mɔ-ɔsɔɔ Gaberiyee lii Wurubuaare dɔ kpe Nasarete ɔsowole so Galeli gesinkpan so yee ɔ' kpe obolonbu oko ase.

²⁷ Obolonbu mɔ men ti taa bii onyen. Onyen oko ne n kya ye mɔ, me kya tere mɔ yee Gyosefo. ɔ gye Oloobu Deefidi gesu dɔ. Obolonbu mɔ ginyen ne n gye Mariya.

²⁸ Imɔso Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi ba Mariya baare ase baa faala mɔ ne ɔ tɔge sa mɔ yee, “Omudensebo! Wurubuaare yele fo-gemara.”

²⁹ Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ ilaa tɔgese mɔ i wɔra Mariya gewonsa gikyo. ɔ san ɔ kya taase mɔ-nyoro yee, “Mene afaala onan ne?”

³⁰ Nfono mɔ, Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔge mɔ yee, “Mariya, gen yeege i' wɔra fo gifuu. Wurubuaare gibaa gi gyan fo so.

³¹ Nu yee fo laa nye ɔto de fo' koroge onyen. Yela mɔ-ginyen yee Yesu.

³² ɔ laa wɔra nyamese gbaa' ne me laa tere mɔ yee Gitobele mɔ-bi. Wura Wurubuaare laa kyu mɔ-naana Oloobu Deefidi gewuragi mɔ sa mɔ

³³ de ɔ' gyi gewura Oloobu Gyeekɔpo gesu pewu so gekpaa-gekpa. Mɔ-gewuragi ge man ta okara.”

³⁴ Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔge genen ta mɔ, Mariya gi taase mɔ yee, “Nne so ne i laa ba genen? Men ti bii onyen kere.”

³⁵ Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi lee genɔ yee, “Wurubuaare Oduduu laa ba fo so. Gitobele mɔ olon laa baa bun fo so. Genen so mɔ me laa tere gebii gebono fo laa baa koroge faa yee Wurubuaare-lee, Wurubuaare mɔ-bi.

³⁶ Nu yee fo-subu Elisabete kee gi nye ɔto mɔ-gikyibelense gide dɔ. Mɔ obono nkana me kya tere mɔ yee ɔlabanbo mɔ, mɔ-ɔto mɔ ibose isee ne. Mɔ kee laa koroge onyen.

³⁷ I kya nyiile yee sei men bo no i don Wurubuaare giwɔra.”

³⁸ Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔge genen ta mɔ, Mariya gi lee genɔ yee, “Yo, ne nu. N te sa daa Wurubuaare. I' ba sa me fee genɔobono fo tɔge faa.” Nfono mɔ Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi lii kyon taa Mariya yeege.

Mariya Gi Kpa Laa Elisabete

³⁹ Genen nke nbono dɔ mɔ, Mariya gi koso kyon belen-belen kpe Gyudiya gesinkpan so abii dɔ ɔsowole oko so.

⁴⁰ ɔ fo nno mɔ, ɔ naa loo ɔbelense Sakariya geten dɔ kpa faala mɔ-ka Elisabete.

⁴¹ Elisabete gi kpe nu Mariya afaala de mɔ-aso mɔ, gebii mɔ ge kisee gikolon Elisabete ɔto dɔ. Ayaa abono so mɔ, Wurubuaare Oduduu gi baa suu de Elisabete,

⁴² ne ɔ bugi genɔ tɔge Wurubuaare ilaa ken-ken sa Mariya yee,

“Akyii dɔ pewu mɔ, fo ne Wurubuaare gi yuule,

ne gebii gebono fo laa koroge mɔ,

Wurubuaare ayuule a bun gemo so.

⁴³ Fo obono fo laa wɔra me-ɔmolegebo de me-wura mɔ-nyi mɔ

ne n naa de fo-ayaa baa laa me ɔde faa?

44 Kerε! Ne kpe nu fo-afaala mɔ, ayaa abono so mɔ, gebii gebono ge bo me-oto do mɔ ge kyu okon kisee.

45 Fo okyii baare, ibono fo soɔ gyi yee okalan obono Wurubuaare gi sa fo mɔ laa ba gesintin faa, Wurubuaare ayuule a gye fo-lee.”

Mariya Gi Bii Afaala Olon Yen Wurubuaare

46 Mariya gi toge yee, “N kya yen me Wura Wurubuaare lii me-gisen do.

47 Wurubuaare, me-omolegebo mɔ so mɔ, okon bola me-gisen do.

48 Me, Wurubuaare obolonbu obono men bo giko do mɔ, me-ilaa i tiri Wurubuaare ne o kale me wɔra asa do.

Lii nde kyu kyon mɔ, nyamese kamaase obono i koroge mɔ mɔ

laa san tere me yee Omudensebo.

49 Gesintin, Wurubuaare obono o gye Ololonbo mɔ gi wɔra ilaa gbaa' sa me. Mɔ ne n gye Gisen Fuuli Wura.

50 Asa abono me sele Wurubuaare mɔ, Wurubuaare laa kpe o kya su mɔmɔ gitolon san sa abi san sa anaana.

51 Wurubuaare laa lee mɔ-olon bele nyiile. Abono me kya diire mɔmɔ-nyoro mɔ, o laa bara mɔmɔ gese.

52 O laa kyigi awura mɔmɔ-nyapaa so de o' diire abono me men bo giko do mɔ loo asa do.

53 Abono men bo sei mɔ o laa kyu ilaa dense kyu kyee omɔ de i' toro omɔ-asen.

Aterenbi awura bere, o laa lee omɔ-okpa abaa gudu, ayaa gudu.

54 O laa lee mɔ-gitolon gibono o bo mɔ nyiile

de o' kpa aye Isirale awura abono a gye mɔ-asonbo mɔ.

55 O laa kpa Isirale fee genobono o wolaa ka yela

sa aye-naanaana agyangbarase mɔ.

O ka yee o laa su Oloobu Aberaham mɔ-re mɔ-naana naanaana pewu so gekpaa-gekpa.”

56 Mariya gi ba Elisabete ase genen mɔ, o kyena nno fee ibose isa' pei ne o loo kii gewi.

Elisabete Gi Koroge Gyɔn

57 Elisabete owi korogese gi fo mɔ, o koroge onyen.

58 O koroge mɔ, mɔ-nanboana de mɔ-subuana me nu yee Wurubuaare gi tansi su mɔ gitolon, ne me gyi okon kpa mɔ.

59 Mɔ-gekoroge mɔ nke gukue gemara mɔ, me ba de me' baa ten kyokyoo mɔ giwɔre de me' yela mɔ-ginyen fee genobono mɔmɔ-itiibilaa i kya nyiile mɔ. Nkana me kya laare de me' kyu mɔ-se Sakariya ginyen kyu yela mɔ,

60 ne kyokyoo mɔ mɔ-nyi gi kine yee, “Kuaa. A laa tere mɔ yee Gyɔn.”

61 Talabo mɔ gi toge genen mɔ, asa mɔ me toge sa mɔ yee, “Feye-gesu do mɔ, me men ti yela oko-re oko ginyen gide.”

62 Nfono mɔ me kaala abaa do kyu taase kyokyoo mɔ mɔ-se de me' bii ginyen gibono o kya laare me' tere gebii mɔ mɔ.

63 Me kaala nyiile mɔ genen mɔ, o taase taato nmarase so, ne o nmarase gyan yee, “Me' tere mɔ yee Gyɔn.” O nmarase genen mɔ, i de mɔmɔ pewu geno.

64 Ayaa abono so mɔ, Sakariya geno ge bugi ne o kii taale o kya tonge, ne o yii gese o kya yen Wurubuaare.

65 Abono me te sindi mɔmɔ mɔ pewu me nu imo mɔ, i wɔra mɔmɔ gifuu. Genen ilaa ide pewu ne n san wɔra gesingyi gyise sola kyon kpa lii Gyudiya abii mɔ do isowole mɔ so.

66 Okamaase obono o nu ilaa ibono i ba mɔ pewu mɔ gi sa imo so nwɔnsa gikyo ne o san o kya taase mɔ-nyoro yee, “Mene ne gebii gede ge laa baa wɔra gekaako?” I kya nyiile yee me wu ibono Wurubuaare olon bo mɔ do.

Sakariya Gi Bii Olon Yen Wurubuaare

67 Wurubuaare Oduduu mɔ gi suu de gebii mɔ mɔ-se, Sakariya ne o wu Wurubuaare ilaa toge yee,

68 “Ayenbi a gye sa Isirale awura wura, Wurubuaare.

O ba aye abono a gye mɔ-ade mɔ ase de o' lee aye lii ilaa nyenyen do de a' nye kyena sa mɔ.

- 69 Ɔ laa bara aye ɔlolonbo de ɔmɔlegɛbo
     ɔko
     lii Deefidi ɔbono ɔ wɔra Wurubuaare
     sonbo mɔ gɛsu dɔ.
- 70 Ɔ wolaa tɔgɛ genen ɔmɔlegɛbo baare so
     ilaa yela
     lii ko-o dedaa kyu naa de mɔ-ikalan
     atɔgɛbo abono
     ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-gɛsun mɔ so.
- 71 Wurubuaare laa mɔlegɛ aye lii aye-
     akyobo ase.
 Ɔ laa sɔgɛ aye lii asa abono pɛwu
     mɛ mɛn̄ kya laare aye-ilaa mɔ abaa
     dɔ.
- 72 Ɔ laa mɔlegɛ aye genen de o' su aye
     gitolon
     fɛɛ genɔɔbono ɔ ka yela sa aye-
     naanaana mɔ.
 Wurubuaare gi wolaa tɔgɛ yɛɛ
     ɔ laa yɛgɛ aye-rɛ mɔ a' wɔra genɔ
     pɔbɔrɔ.
 Ɔ maŋ lɛɛ ansi yɛgɛ genen genɔ pɔbɔrɔ
     gɛbono.
- 73 Ɔ laa gyi ntan nbono ɔ ka yela sa aye
     Gyuda awura ɔnaana gyangbarase,
     Aberaham, mɔ so.
- 74 Ɔ ka ntan mɔ yɛɛ ɔ laa sɔgɛ aye lii aye-
     akyobo abaa dɔ
     de ɔ' sa aye ɔkpa yɛɛ a' son mɔ ibono
     a maŋ sele sɛi.
- 75 A laa kyu gisen fufuli de gɛsintin son
     mɔ aye-nkɛ ɔkara.
- 76 Me-bi, fo-o fo mɔ,
     mɛ laa tere fo yɛɛ Gitɔbele mɔ ikalan
     ɔtɔgɛbo.
 I kya nyiile yɛɛ fo laa gyangbara sa aye-
     Wura
     ɔbono ɔ laa mɔlegɛ aye mɔ de fo' lɔrɔ
     ɔkpa gyoo mɔ.
- 77 Fo laa yɛgɛ mɔ-ade mɛ' nu mɔ-amɔlegɛ
     mɔ so
     yɛɛ ɔ laa kyu mɔmɔ-ilaa nyenyɛn kyu
     kyɛɛ mɔmɔ.
- 78 Aye-Wurubuaare mɔ gye otolonbo lii
     mɔ-gisen dɔ.
 Mɔ-gitolon mɔ so mɔ, ɔ laa yɛgɛ gɛde
     dense gɛ' kɛ sa aye
- 79 de aye abono a tɛ gibiri dɔ ne a sele
     lewu mɔ,
     i' nye wu aye de a' naa de gisen yuuli
     ɔkpa mɔ."

80 Gɛbii mɔ gɛ sɛɛ, ne ɔ nye oduduu dɔ
 olon. Ɔ san kyena daa gipɛn dɔ kpaa fo
 gɛkɛ gɛbono Wurubuaare gi baa lɛɛ mɔ-
 gɛwi nyiile Isirale awura mɔ.

2

Mariya Gɛkorogɛ Ilaa

1 Owi ɔbono dɔ mɔ, Gyuda awura de
 asa oyuduu kpɛi-kpɛi mɛ tɛ sa daa Rom
 awura. Genen nkɛ nbono dɔ mɔ i ba yɛɛ
 mɔmɔ Rom wura bele, Siisa Ɔgustuse, gi
 yela nbara sa ɔkamaase yɛɛ ɔ' nmarase
 mɔ-ginyɛn de mɛ' kalɛ abono pɛwu mɛ tɛ
 gɛsinkpan gɛbono so mɔ.

2 Imɔ idɛ ne n gye ibono i gyangbara
 yɛɛ mɛ kalɛ asa de mɛ' bii gɛsinkpan
 so asa gɛgyɔnɔ. I ba daa abere abono
 Ɔbelense Kuriniyuse tɛ sa Rom abeyin
 Siiriya gɛsinkpan so mɔ.

3 Mɛ kya kalɛ asa genen mɔ, ɔkamaase
 gi kpe mɔ-gɛwi de ɔ' kpaa nmarase mɔ-
 ginyɛn.

4 Imɔso Gyosefo kee gi koso lii Nasarete
 ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Galeli gɛsinkpan so
 mɔ, ne o kpe Gyudiya gɛsinkpan so de
 ɔ' kpaa nmarase mɔ-ginyɛn Betelɛhem
 ɔsowolɛ so nfono mɛ korogɛ mɔ-naana
 Oloobu Deefidi mɔ. I kya nyiile yɛɛ ɔ gye
 daa Oloobu Deefidi gɛsu dɔ de mɔ-gɛten
 dɔ isa.

5 Imɔso o kpe nno de mɛ' kpaa nmarase
 mɔ-rɛ mɔ-ka Mariya ɔbono ɔ kya ye mɔ
 ne Wurubuaare gi yɛgɛ mɔ ɔ da ɔtɔ mɔ
 anyɛn.

6 Mɛ bo Betelɛhem nno mɔ, owi gi fo
 ibono Mariya laa korogɛ,

7 ne ɔ korogɛ mɔ-bi gyangbarase, gɛbii
 nyɛnsɛɛ. O kyu ataaban mili mɔ ne o kyu
 mɔ diila nbue ogyiten gidɛkaa dɔ. I kya
 nyiile yɛɛ mɛ mɛn̄ nye ɔkpa kpaa sogɛ
 asafo ɔlooten. Nno mɔ i ti bɔla.

Isande Akparebo Ako Mɛ Nu Yɛɛ I Korogɛ Yesu

8 Genen gɛsinkpan gɛbono so kee mɔ,
 isande akparebo ako mɛ bo ndɔɔ dɔ mɛ
 kya dii ɔmɔ-nbue genye.

9 Mɛ bo nno genen mɔ, Wurubuaare dɔ
 ɔsɔɔ ɔko gi lii ɔmɔ so. Ɔsɔɔ mɔ gi lii ɔmɔ
 so genen mɔ, Wurubuaare nyisigyɛ gi baa
 nɛlegi kyaabɔɔ ɔmɔ. Mɛ wu genen mɔ,

i wɔra isandɛ akparebo mɔ gifuu gikyo kyode.

10 I wɔra ɔmɔ gifuu genen mɔ, Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔge sa ɔmɔ yee, "Fɛn sa fe' sele gifuu. N de ɔkalan konkonse mi-i bara fɛye! Ɔkon bele ɔko kya ba. Ɔ kya ba daa sa anyamese pewu.

11 Imɔ ne n gye yee nde gekɛ gedɛ Oloobu Deefidi ɔsowole mɔ so mɔ, mɛ koroge ɔmɔlegɛbo. Mɔ ne n gye Wura. Mɔ ne Wurubuaare gi wolaa tɔge yee ɔ laa sun de ɔ' baa mɔlegɛ fɛye mɔ.

12 Ilaa ibono i laa lee mɔ-gewi nyiile fɛye mɔ ne n gye yee fe laa wu kyokyoo mɛ kyu ataaban kyu mili mɔ, ɔ de nbue ogyiten gidɛkaa dɔ."

13 Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔge genen mɔ, mɛ baa kerɛ mɔ, Wurubuaare dɔ isɔɔ alolonbo gikpen bele ne n lii Wurubuaare dɔ ba. Mɛ ba mɛ yeɛ ɔsɔɔ gyangbarase mɔ ase mɛ kya yen Wurubuaare mɛ kya tɔge yee,

14 "Nyisigyɛ ɔ' wɔra Wurubuaare-lee Wurubuaare dɔ, de gesinkpan gedɛ so mɔ, gisen yuuli gi' wɔra abono mɛ kya gyi Wurubuaare ginsi mɔ-lee."

15 Wurubuaare dɔ isɔɔ mɔ mɛ naa taa ɔmɔ yege kii kpe Wurubuaare dɔ. Mɛ kyon mɔ, isandɛ akparebo mɔ mɛ kya tɔge mɛ kya sa abara yee, "A' kpe Betlehem de a' kpa kere ilaa ibono i ba nno ne Wurubuaare gi lee nyiile aye faa."

16 Ne gesintin mɛ yii ɔkpa kyon belen-belen. Mɛ kpe mɔ, mɛ kpa wu Mariya mɔ-re Gyosefo. Ne mɛ wu kyokyoo mɔ de nbue ogyiten gidɛkaa mɔ dɔ.

17 Mɛ wu mɔ genen mɔ, mɛ buu ɔkalan ɔbono mɛ nu lii mɔ so mɔ sa mɔ-se de mɔ-nyi.

18 Ne i de abono pewu mɛ nu imɔ mɔ genɔ gikyo.

19 Mariya bere, gi kyu ilaa mɔ wɔra mɔ-gisen dɔ, ɔ kpe ɔ kya sa imɔ so gewɔnsa.

20 Isandɛ akparebo mɔ, mɔ, mɛ kii kpe mɔmɔ-isandɛ mɔ ase mɛ kpe mɛ de nyisigyɛ mɛ kya sa Wurubuaare, mɛ kya yen mɔ kyu lii ilaa ibono pewu mɛ nu ne mɛ kpa wu de mɔmɔ-ansi mɔ so. I kya nyiile yee mɛ kpa wu ilaa kamaase

fɛe genɔɔbono Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi wolaa tɔge ɔmɔ mɔ.

Mɛ Yela Yesu Ginyen

21 Mariya gi koroge mɔ imɔ gekɛ kuese mɔ, mɛ ten kyokyoo mɔ-giwɔre. Mɛ wɔra kyokyoo mɔ itiibilaa ide genen mɔ, mɛ yela mɔ-ginyen yee Yesu. Ginyen gidɛ ne Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi wolaa sa mɔ pei ne mɔ-nyi gi lɔɔ da mɔ-ɔtɔ.

22 Imɔ ide gemara mɔ, owi mɔ gi fo ibono mɛ laa wɔra tiibi ilaa sa Mariya de i' nyiile yee ɔ ko lii fɛe genɔɔbono Oloobu Mosisi nbara mɔ gi kya nyiile sa atalabo mɔ. Imɔso mɛ kyu kyokyoo mɔ kpe mɔmɔ-ɔsowole gemu Gyusalem, kyon kpa loo Wurubuaare ɔson obu mɔ gikpaara so de mɛ' kyu mɔ kpa wɔra Wurubuaare abaa dɔ.

23 (I kya nyiile yee Wurubuaare nbara mɔ dɔ mɔ mɛ nmarase yela sa Gyuda awura mɔ yee, "Gebii nyenseɛ kamaase gebono mɛ laa daa gikoroge mɔ mɛ' kyu gemɔ yee ge gye Wurubuaare-lee.")

24 Mɛ kpe Wurubuaare ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so genen mɔ, tiibi ilaa ibono mɛ laa wɔra sa talabo mɔ de ɔ' wɔra fɛe ɔ ko lii mɔ ne n gye yee mɛ laa kyu abonbue anyɔ abee gewi nbuii nko ɔnan nno nnyɔ kpa lee asunbi sa Wurubuaare fɛe genɔɔbono mɛ nmarase yela Wurubuaare nbara mɔ dɔ mɔ.

Ɔbelense Simon Gi Wu Yesu Ilaa Tɔge

25 Genen owi ɔbono mɔ, ɔnyen ɔko te Gyusalem ɔsowole ɔbono so, mɛ kya tere mɔ-ginyen yee Simon. Ɔ gye isa ɔbono ɔ sele Wurubuaare ne ɔ kya gyi gesintin sa mɔ. Ɔnyen mɔ te ɔ gyoo owi ɔbono Wurubuaare laa mɔlegɛ Isirale awura de mɔmɔ-asen a' torɔ mɔmɔ mɔ. Wurubuaare Oduduu bo mɔ dɔ.

26 Wurubuaare Oduduu mɔ gi wolaa lee nyiile Simon baare yee pei ne ɔ laa wu' mɔ, genen mɔ, ɔ' wu isa ɔbono Wura Wurubuaare laa sun de ɔ' baa mɔlegɛ mɔ Wurubuaare ade mɔ de mɔ-ansi.

27 Gekɛ gedɛ mɔ, Wurubuaare Oduduu mɔ gi suu de Simon ne ɔ kpare mɔ kpe Wurubuaare ɔson obu gikpaara mɔ so. Owi ɔbono Yesu mɔ-se de mɔ-nyi mɛ kyu kyokyoo Yesu baa loo nno de mɛ' baa

wɔra Wurubuaare nbara tiibi ilaa sa mɔ mɔ,

²⁸ Simon gi wu mɔmɔ. O wu mɔmɔ mɔ, ɔ sɔɔ kyokyoo mɔ keda, ne ɔ yen Wurubuaare yɛɛ,

²⁹ “Me-Wurubuaare, ɔbono ilaa kamaase i bo daa fo-abaa dɔ, ide kon bere, fo laa taale tere me de n' ba fo ase de gisen yuuli fɛɛ genɔɔbono fo wolaa tɔge yela mɔ.

³⁰ I kya nyiile yɛɛ ne wu ɔbono fo sun de ɔ' baa mɔlegɛ asa mɔ de me-ansi.

³¹ Amɔlegɛ abono fo baala fo laa lɛɛ nyiile asa kpei-kpei pɛwu mɔ, ne wu amɔ de me-ansi.

³² Kyokyoo baare laa baa wɔra fatela de ɔ' lɛɛ fo Wurubuaare ilaa nyiile asa kpei-kpei abono me men nyi fo Wurubuaare mɔ de ɔ' kyu nyisigyi kyu bara fo-ade Isirale awura.”

³³ Ilaa ibono Simon gi tɔge kyu lii kyokyoo mɔ so genen mɔ, i de mɔ-se de mɔ-nyi genɔ.

³⁴ Simon gi faala Wurubuaare genen mɔ, ɔ kole Wurubuaare ayuule bun mɔmɔ so ne ɔ tɔge sa kyokyoo mɔ mɔ-nyi Mariya yɛɛ, “Fo wu fo-bi baare? ɔ paa ba yɛɛ ɔ laa yɛge i' diire asa sakyɔ mɔmɔ-gekyena dɔ de asa sakyɔ mɔ kee me' lii tɔrɔ mɔmɔ-gekyena dɔ Isirale gesinkpan gedɛ so. ɔ paa ba yɛɛ ɔ laa wɔra ɔbono ɔ laa lɛɛ Wurubuaare ilaa wɔrase nyiile asa de me' sɔɔ imɔ akyɔɔlɛ.

³⁵ I laa yɛge asa nwansa nbono me de mɔ gi' lii gɛwi. Fo, Mariya mɔ, fo-gisen dɔ i laa sogya fo fɛɛ gɛki ne me yii fo.”

ɔkyii belense Ana Gi Bii Kirisito

³⁶ Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo kyiise ɔko kee bo nno. Me kya tere mɔ-ginyen yɛɛ Ana. ɔ wɔra ɔkyii belense. Mɔ-se ginyen ne n gye Fanuwɛlɛ, Akya gesu dɔ ne ɔ lii. Mɔ-gibolonbu dɔ mɔ, ɔ dena nsi sono ɔkara ne mɔ-kuli gi wu' taa mɔ yɛge.

³⁷ Mɔ-kuli gi wu' mɔ, ɔɲ baa dena. Owi ɔbono me kyu kyokyoo Yesu ba Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ genen mɔ, ɔkyii mɔ gi gyi nsi ikue-inan nsi nnan. Owi kamaase dɔ mɔ ɔ kpe ɔ bo daa

Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ ɔ kya son Wurubuaare ɔ kya nminde genɔ, ɔ kya dalaa genye de gɛɛ.

³⁸ Genen ɔkyii belense baare gi kpaaloo Wurubuaare ɔson obu gikpaara mɔ so mɔ, i kpe kpaaloo gyangara owi ɔbono Gyosefo mɔ-re Mariya de kyokyoo mɔ me bo nno mɔ. Me kpaaloo gyan genen mɔ, ɔkyii belense mɔ gi kyu afaala kyu sa Wurubuaare ne ɔ yii gɛɛ ɔ kya tɔge ilaa ibono kyokyoo mɔ laa baa wɔra mɔ ɔ kya sa asa. ɔ tɔge kyokyoo mɔ ilaa sa abono pɛwu me kya kere ɔmɔlegɛbo mɔ ɔkpa mɔ. Mɔmɔ-gewansa ge gyan yɛɛ genen kaase ɔbono laa yɛge Gyerusalem, mɔmɔ-ɔsowole gemu mɔ, ɔ' nye mɔ-nyoro lii mɔ-akyobo abaa dɔ.

³⁹ Yesu mɔ-se de mɔ-nyi me wɔra ilaa kamaase logɛ fɛɛ genɔɔbono Wurubuaare nbara mɔ gi kya nyiile mɔ, me kii kpe Galeli gesinkpan so ne me kii kpe Nasarete ɔsowole ɔbono so me te mɔ.

Gebii Yesu

⁴⁰ Gebii mɔ ge sɛɛ ne ge wɔra ɔlon. Olaako ginyi gi bola mɔ dɔ, ne Wurubuaare gibaa gi gyan mɔ so.

⁴¹ Gɛsi kamaase dɔ mɔ owi ɔbono me kya gyi mɔmɔ Gyuda awura Lewu Gi Serege Aye So gɛke bele mɔ, Yesu mɔ-nyi de mɔ-se me kya kyena kpe Gyerusalem.

⁴² Imɔso gɛsi gebono Yesu gi gyi nsi gudu nnyɔ mɔ, me kyon kpe Gyerusalem de me' kpaaloo gyi gɛke bele mɔ fɛɛ genɔɔbono mɔmɔ Gyuda awura me kya wɔra mɔ.

⁴³ Me gyi gɛke bele mɔ ta me kya kii mɔ, Yesu bere, gi sii kyena Gyerusalem yɛge mɔ-nyi de mɔ-se me men bii.

⁴⁴ Me kyu imɔ yɛɛ ɔ bo mɔmɔ-gikpen gibono me naa mɔ dɔ. Me naa gɛke mumuli toloowi pei ne me loo laare mɔ-ge ten mɔmɔ-subuana de mɔmɔ-kyemenɛana ase.

⁴⁵ Me men wu mɔ. Genen so me kii kpe Gyerusalem me' kpaaloo laare mɔ.

⁴⁶ Me kya laare mɔ genen mɔ, imɔ gɛke sase mɔ, me kpaaloo wu mɔ Wurubuaare ɔson obu gikpaara mɔ so. ɔ te Wurubuaare nbara anmarasebo mɔ dɔ ɔ kya nu mɔmɔ ase, ne ɔ kya taase mɔmɔ ilaa.

⁴⁷ Genɔɔbono gɛbii mɔ gɛ kya nu gese ne gɛ kya lɛɛ genɔ mɔ i de ɔkamaase ɔbono ɔ kya nu mɔ ase mɔ genɔ.

⁴⁸ Mɔ-nyi de mɔ-sɛ mɛ kpaa wu mɔ genen mɔ, i de ɔmɔ-genɔ gikyɔ. Ne mɔ-nyi gi taase mɔ yɛɛ, “Me-bi, menɛto ne n wɔra ne fo wɔra aye genen? Kere genɔɔbono me-rɛ fo-sɛ a naa a kya yiyɛɛ a kya laare fo a kya kpon mɔ.”

⁴⁹ Mɔ-nyi gi taase mɔ genen mɔ, Yesu gi kii taase ɔmɔ daa yɛɛ, “Mene n wɔra ne fɛ naa fɛ kya laare me? Fɛ mɛn nyi yɛɛ i kaabore ɔfaanan n bo me-sɛ gɛten dɔ?”

⁵⁰ ɔ taase mɔmɔ genen mɔ, mɛ mɛn nu mɔ gɛɛɛ.

⁵¹ Imɔ ide gɛmara mɔ Yesu gi buu mɔ-nyi de mɔ-sɛ lii ne mɛ kii kyon Nasarete ɔsowole so nfono mɛ tɛ mɔ. Mɔmɔ-gɛkyena dɔ mɔ, ɔ kya bara mɔ-nyoro gese sa ɔmɔ. Mɔ-nyi gi kyu genen ilaa ide pɛwu kyu wɔra mɔ-nwɔnsa dɔ.

⁵² Yesu gi sɛɛ, ne mɔ-ɔlaako ginyi gi nyaakyɔ, ne o gyi Wurubuaare de anyamese pɛwu ginsi.

3

Gyon Gi Toge Sa Asa Yee Me' Loro Mɔmɔ-Gɛkyena Dɔ Gyoo Yesu

¹⁻² Owi ɔbono Tabiriyuse gye Rom wura bele mɔ, imɔ nsi gudu nnun dɔ mɔ, Wurubuaare gi tɔnge sa Gyon, Sakariya mɔ-bi. Genen abere abono mɔ, i bo abelense abono mɛ kya kere Gyuda awura so sa Rom wura bele mɔ. ɔbono ɔ kya kere Gyudiya gɛsinkpan so mɔ ne n gye Pontiyuse Pilato. Wura Herode ne n kya kere Galeli so, ne mɔ-tede Filipino gye wura ɔ kya kere Ituriya de Tirakonite so. Wura Lisaniya mɔ ne n kya kere Abelin gɛsinkpan so. Abono mɛ gye Gyuda awura asunbi alɛbo gɛmu genen owi ɔbono dɔ mɔ ne n gye Anase de Kayifase. Genen abere abono dɔ mɔ Wurubuaare gi tɔnge sa Gyon gipen dɔ.

³ Wurubuaare gi tɔnge sa Gyon genen mɔ, Gyon gi naa gɛsinkpan gɛbono gɛ kyaabɔɔ Gyɔɔdan ɔbon mɔ ɔ kya tɔge ɔ sa asa yɛɛ mɛ' nu mɔmɔ-nyoro gese de mɛ' kyɛɛge lii mɔmɔ-ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ. Mɛ wɔra genen mɔ, ɔ laa

gyere mɔmɔ Wurubuaare sagyere de i' nyiile yɛɛ Wurubuaare gi kyu mɔmɔ-ilaa nyenyɛn kyɛɛ ɔmɔ.

⁴ Gyon naa ɔ kya tɔge ilaa ide ɔ kya sa asa genen mɔ, i kyena de ilaa ibono Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo Isaya gi wolaa wu tɔge mɔ. Mɛ wolaa nmarase Isaya agyebi abono yela ɔwolɛ dɔ yɛɛ,

“Asa mɛ laa nu ɔko gigyebi gipen dɔ ɔ laa kpen ɔ kya tɔge yɛɛ,

‘Fɛ’ lɔrɔ fɛye-gɛkyena dɔ gyoo Wurubuaare de ɔ' naa de ɔkpa ntintin ba fɛye ase.

⁵ Nfonoana i wɔra fɛɛ i bo igee mɔ Wurubuaare laa yɛge isɛ i dii bola imɔ.

ɔ laa yɛge abii de nbiibi mɔ pɛwu gi' boori de gi' de gitaga.

Nfonoana i mɛɛ mɛɛ mɔ, ɔ laa yɛge i laa kyirigi

ne nfonoana i bo ibo logoto-logoto mɔ, Wurubuaare laa waale imɔ isɛ de i' dii kyaga.

⁶ Amɔlegɛ abono Wurubuaare laa kyu mɔlegɛ anyamese de i' lɔrɔ mɔmɔ-rɛ mɔ nsana mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ laa wu amɔ de ansi.’

⁷ Sakkpii kya kpe Gyon ase de o' gyere ɔmɔ Wurubuaare sagyere mɔ, ɔ tɔge sa ɔmɔ yɛɛ, “Fɛ de daa fɛɛ awɔɔ abono a bo gibɔrɔ mɔ gikpen! Wurubuaare ginyadon gɛke mɔ gɛ kya ba. ɔ laa biide asa nyenyɛn pɛwu giso. Imɔso fɛye kee fɛ wu yɛɛ i kaabore fɛ' sele lii Wurubuaare ginyadon mɔ dɔ?”

⁸ Genen bere mɔ, fɛ' wɔra ilaa wɔrase ibono i laa lɛɛ nyiile yɛɛ fɛ nu fɛye-nyoro gɛɛ gɛsintin mɔ daa. Fɛn sa fɛ' penɛ fɛye-nyoro yɛɛ ibono fɛ kpe nyɛ fɛ gye Aberaham ɔpaa dɔ asa faa so mɔ, Wurubuaare laa yɛge kyɛɛ fɛye. N' tɔge fɛye yɛɛ Wurubuaare laa taale yɛge abui ade a' bingiri Aberaham ɔpaa dɔ asa.

⁹ Anyamese mɛ de fɛɛ iyii ibono Wurubuaare gi duu mɔ. Oyii kamaase ɔbono ɔn kya sɔrɔ abi mɔ, Wurubuaare gi ti puru mɔ-gɛkyɔɔ ɔ laa nɛ mɔ too kyu kpaa wɔra ɔgya dɔ.”

10 Gyɔn gi tɔge sa sakpii mɔ genen mɔ, me taase mɔ yee, "Nne ne a laa wɔra de i' lee nyiile yee a kyeege?"

11 ɔ lee genɔ sa ɔmɔ yee, "Feye abono fe bo ngbe nnyɔ-nnyɔ mɔ, fe' kyu geko-geko sa abono me men bo ba-a gekolon mɔ. ɔbono, mɔ, ɔ bo agyudɔ mɔ, mɔ kee ɔ' sa mɔ-nanbo ɔbono ɔ men bo mɔ."

12 Lenpoo asɔɔbo ako kee me saare sakpii mɔ dɔ. Me kpe Gyɔn ase yee ɔ' gyere ɔmɔ Wurubuaare sagyere. Pɛi ne ɔ laa gyere mɔmɔ Wurubuaare sagyere mɔ, me taase mɔ yee, "ɔbelense, nne ne a laa wɔra de i' lee nyiile yee a kyeege?"

13 Lenpoo asɔɔbo mɔ me taase Gyɔn genen mɔ, ɔ lee genɔ sa ɔmɔ yee, "Fe laa sɔɔ asa lenpoo mɔ, feɲ sa fe' sɔɔ mɔmɔ aterenbi de i' don genɔɔbono i kaabore fe' sɔɔ mɔ."

14 Asogya kee me kpa a taase mɔ yee, "Ne aye mɔ de-e? Nne ne a laa wɔra de i' lee nyiile yee a kyeege?" Me taase Gyɔn genen mɔ, ɔ lee genɔ sa ɔmɔ yee, "Fe' men kyu feye-gisogya ɔlon ɔbono fe bo mɔ kyu sɔge aterenbi lii ako ase abee fe' ɲaala mɔmɔ yee nengyene me man sa feye aterenbi mɔ, fe laa kyu mɔmɔ wɔra nbele dɔ. Giko gibono abeyin kya ka feye mɔ, fe' yeege i' gyi feye-ginsi."

15 Genen abere abono mɔ asa nwɔnsa gi gyan' daa yee ɔfaanan Gyɔn ne n gye ɔbono Wurubuaare yee ɔ laa sun de ɔ' baa mɔlege ɔmɔ de me' nye Wurubuaare ase gekyena ɔnan mɔ.

16 Lii genen so mɔ, Gyɔn gi tɔge sa ɔmɔ pɛwu yee, "Me, n de daa nkyu n kya gyere feye Wurubuaare sagyere. ɔbono ɔ don me mɔ kya ba. Fɛɛ n' ba gese de n' kyu mɔ-ayaawole tole mɔ-ayaa dɔ sa mɔ gbaa mɔ, men fo. Genen kaase ɔbono mɔ, Wurubuaare Oduduu de ɔgya ne ɔ laa kyu gyere feye Wurubuaare sagyere.

17 Kaase ɔbono gi ti baala de ɔ' barage ilaa dense awɔrabo lii ilaa nyenyen awɔrabo dɔ. ɔ laa kyu ilaa dense awɔrabo mɔ kpa a yela mɔ ase de ɔ' biide ilaa nyenyen awɔrabo mɔ giso gekpaa-gekpa a. I laa wɔra fɛɛ genɔɔbono me kya fon ɔmɔlogɔ mɔ. Me kya kyu ɔmɔlogɔ abi mɔ yela geten dense de me' kyu afonfontɛɛ

mɔ kpa a fue de me' yii amɔ ɔgya. Genen ɔgya ɔbono men kya nu giwu'."

18 Gyɔn gi tɔge Wurubuaare ɔkalan konkonse mɔ sa sakpii mɔ, ne ɔ ka mɔmɔ kyu lii ilaa kpei-kpei gikyɔ so.

19 Genen abere abono mɔ Gyɔn wolaa ɔ kya ka Wura Herode kee kyu lii ilaa nyenyen ibono ɔ kya wɔra mɔ pɛwu so. Imɔ iko ne n gye yee Wura Herode gi sɔge mɔ-tede mɔ-ka Herodiyase kyu dena. Gyɔn mɔ gi nu genen mɔ, ɔ tɔge sa Wura Herode yee ibono ɔ wɔra faa, in boran. ɔ ka wura mɔ genen mɔ, i loo wura mɔ,

20 ne ɔ keda Gyɔn kpa a tii de obu. O tii Gyɔn de obu genen mɔ, i yeege o kii lɔɔ wɔra ilaa nyenyen bɔla ibono ɔ ti wolaa wɔra mɔ so.

Gyɔn Gi Gyere Yesu Wurubuaare Sagyere

21 Men ti keda Gyɔn tii de obu ne asa pɛwu me kya ba mɔ ase de ɔ' gyere mɔmɔ Wurubuaare sagyere ɔbon dɔ mɔ, ɔ gyere Yesu kee Wurubuaare sagyere. ɔ gyere mɔ ta ne Yesu kya dalaa mɔ, Wurubuaare dɔ i bugi.

22 Nfono mɔ asa me wu Wurubuaare Oduduu mɔ gi kpelege lii soso fɛɛ bonbue baa gyan' Yesu so, ne Wurubuaare gi tɔnge lii soso yee, "Fo gye me-bi. Fo-ilaa i bo me-gisen dɔ. Fo kya gyi me-ginsi."

ɔpaa ɔbono Dɔ Asa Me Nyi Yee Yesu Gi Lii Mɔ

23 Yesu gi gyi fɛɛ nsi oko de saalaa pɛi ne o yii gese ɔ naa ɔ naa ɔ kya wɔra gesun gebono Wurubuaare gi kyu wɔra mɔ-abaa dɔ mɔ. Asa me nyi mɔ mɔ, me nyi mɔ daa yee Gyosefo mɔ-bi.

Gyosefo-lee mɔ-se ne n gye Heeli,

24 Heeli mɔ-se ne n gye Matati,

Matati mɔ-se ne n gye Lefi,

Lefi mɔ-se ne n gye Meliki,

Meliki mɔ-se ne n gye Gyanayi,

Gyanayi mɔ-se ne n gye Gyosefo ɔko.

25 Genen Gyosefo ɔbono mɔ-se ne n gye

Matatiya,

Matatiya mɔ-se ne n gye Amɔse,

Amɔse mɔ-se ne n gye Nahum,

Nahum mɔ-se ne n gye Esili,

Esili mɔ-se ne n gye Nagayi,

26 Nagayi mɔ-se ne n gye Maati,

Maati mɔ-sɛ ne n gyɛ Matatiya ɔko,
 Matatiya ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ Semeyin,
 Semeyin mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyoseki,
 Gyoseki mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyoodɛ,
²⁷ Gyoodɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyowanan,
 Gyowanan mɔ-sɛ ne n gyɛ Resa,
 Resa mɔ-sɛ ne n gyɛ Serubabele,
 Serubabele mɔ-sɛ ne n gyɛ Sɛɛletɛɛ,
 Sɛɛletɛɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Neri,
²⁸ Neri mɔ-sɛ ne n gyɛ Meliki ɔko.
 Meliki ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ Adi,
 Adi mɔ-sɛ ne n gyɛ Koosam,
 Koosam mɔ-sɛ ne n gyɛ Elimadam,
 Elimadam mɔ-sɛ ne n gyɛ Ere,
²⁹ Ere mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyiisase,
 Gyiisase mɔ-sɛ ne n gyɛ Eliyasa,
 Eliyasa mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyorim,
 Gyorim mɔ-sɛ ne n gyɛ Matati ɔko.
 Matati ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ Lɛfi ɔko.
³⁰ Lɛfi ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ Simiyon,
 Simiyon mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyuda,
 Gyuda mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyosefo ɔko kee.
 Gyosefo ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyonam,
 Gyonam mɔ-sɛ ne n gyɛ Eliyakim,
³¹ Eliyakim mɔ-sɛ ne n gyɛ Mɛliya,
 Mɛliya mɔ-sɛ ne n gyɛ Mena,
 Mena mɔ-sɛ ne n gyɛ Matata,
 Matata mɔ-sɛ ne n gyɛ Natan,
 Natan mɔ-sɛ ne n gyɛ Deefidi,
³² Deefidi mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyɛsi,
 Gyɛsi mɔ-sɛ ne n gyɛ Obɛdɛ,
 Obɛdɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Bowasɛ,
 Bowasɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Salimon,
 Salimon mɔ-sɛ ne n gyɛ Naason,
³³ Naason mɔ-sɛ ne n gyɛ Aminadabɛ,
 Aminadabɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Adamin,
 Adamin mɔ-sɛ ne n gyɛ Hɛsuron,
 Hɛsuron mɔ-sɛ ne n gyɛ Pɛrɛsɛ,
 Pɛrɛsɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyuda ɔko.
³⁴ Gyuda ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyeekɔpo,
 Gyeekɔpo mɔ-sɛ ne n gyɛ Ayisiki,
 Ayisiki mɔ-sɛ ne n gyɛ Aberaham,
 Aberaham mɔ-sɛ ne n gyɛ Tera,
 Tera mɔ-sɛ ne n gyɛ Neehɔ,
³⁵ Neehɔ mɔ-sɛ ne n gyɛ Serugi,
 Serugi mɔ-sɛ ne n gyɛ Rewu,
 Rewu mɔ-sɛ ne n gyɛ Pelegi,
 Pelegi mɔ-sɛ ne n gyɛ Ebe,
 Ebe mɔ-sɛ ne n gyɛ Sila,
³⁶ Sila mɔ-sɛ ne n gyɛ Kayinan,

Kayinan mɔ-sɛ ne n gyɛ Afakisadɛ,
 Afakisadɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Sem,
 Sem mɔ-sɛ ne n gyɛ Nowa,
 Nowa mɔ-sɛ ne n gyɛ Lamɛki,
³⁷ Lamɛki mɔ-sɛ ne n gyɛ Mɛtusala,
 Mɛtusala mɔ-sɛ ne n gyɛ Inɔki,
 Inɔki mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyaradɛ,
 Gyaradɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Mahalali,
 Mahalali mɔ-sɛ ne n gyɛ Kayinan ɔko.
³⁸ Kayinan ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ Inosi,
 Inosi mɔ-sɛ ne n gyɛ Seti,
 Seti mɔ-sɛ ne n gyɛ Adam.
 Adam berɛ Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ daa kyu
 ba gɛsinkpan so.

4

Ilaa Nyenyɛn Pɛwu Gɛmu Mɔ Gi Soo Yesu Idoo Kɛrɛ

¹ Yesu gi lii Gyɔɔdan ɔbon mɔ dɔ nfono Gyɔn gi gyere mɔ Wurubuaarɛ sagyere mɔ mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu gi suu de mɔ, ne Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi kyu mɔ kpe ɔ naa gipen mɔ dɔ.

² Yesu gi gyi gipen mɔ dɔ nkɛ ikue-inyɔ. Ɔ bo nno genen mɔ, ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ kya soo mɔ idoo ɔ kya kɛrɛ yɛɛ ɔ laa nu mɔ asɛ? Nkɛ nbono pɛwu dɔ mɔ, Yesu mɛɲ gyi sei-sei. Nkɛ mɔ gi baa logɛ mɔ, akon a kya mɔɔ mɔ kon.

³ Ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi tɔgɛ Yesu yɛɛ, “Nengyene gɛsintin fo gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ, tɔgɛ sa gibui gidɛ de gi' hingiri bodobodo sa fo de fo' gyi.”

⁴ Yesu gi kine ne ɔ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, “Mɛ ɲmarasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ, ‘I mɛɲ gyɛ agyudɔ wolɛ so ne nyamesɛ laa nyɛ gɛkyɛna.’ ”

⁵ Yesu gi kine genen mɔ, ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi kyu Yesu kpaa yɛɛ soso-soso gɛtɛɛko, ne ɔ yɛgɛ Yesu gi kɛrɛ gɛsinkpan so isowolɛ kpɛi-kpɛi imɔ-rɛ imɔ-awura pɛwu gyan' gikolon.

⁶ O nyiile Yesu genen mɔ, o kii soo Yesu ɔdoo yɛɛ, “Gɛsinkpan so gɛwuragyi pɛwu de gɛmɔ-nyisigyɛ ɔbono fo kya wu faa mɔ, i san i bo daa me-gibaa dɔ. Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono n kya laarɛ mɔ, nan taalɛ kyu kyɛɛ mɔ.

7 Imoso nengyene fo laa nmii son me mo, imo ibono fo kya wu faa nan kyu imo pewu sa fo."

8 Nfono mo, Yesu gi kine, ne o lee genoo yee, "Me nmarase Wurubuaare agyebi mo do yee, 'Nmii de fo' kyu buubuu sa fo-Wura Wurubuaare. Mo-wole guan ne i kaabore fo nyamese fo' son.' "

9 Yesu gi kii kine genen mo, ilaa nyenyen pewu gemu mo gi kyu mo kpe Gyusalem osowole so. Me fo nno mo, o kyu mo kpaa gyan' Wurubuaare oson obu mo nfono i bo lege-lege mo ne o kii soo mo odo kere yee, "Nengyene fo gye Wurubuaare mo-bi gesintin mo, lee fo-nyoro lii soso gerenaa kpaa too gese.

10 A nyi ibono me nmarase Wurubuaare agyebi ako yela yee, 'Wurubuaare laa toge sa mo Wurubuaare do isoo yee me' dii fo dandan.

11 Me laa koolo fo. Gisidi gbaa fo man' sidi.' "

12 Ilaa nyenyen pewu gemu mo gi toge mo genen mo, Yesu gi lee genoo sa mo yee, "Wurubuaare agyebi ako kee a toge yee, 'Gen sa fo' daase fo-Wura Wurubuaare kere yee o laa wora fo-gelaare sa fo.' "

13 Ilaa nyenyen pewu gemu mo gi soo Yesu idoo ikpa kamaase so kpon genen mo, o naa kyon taa Yesu yee kpe o gyoo owi obono o laa kii nye okpa soo mo idoo mo.

Yesu Gi Nyiile Asa Ilaa Galeli

14 Yesu gi kii kpe Galeli gesinkpan so mo, Wurubuaare Oduduu mo kya wora ilaa kyu naa de Yesu so. Imoso mo-ila i nu gyan' de isowole ibono i sindi nno mo pewu.

15 O kya kpe momo-akyangbon do kpaa nyiile momo Wurubuaare ilaa, ne okamaase kya yen mo.

16 Yesu gi kyon kpe Nasarete osowole so nfono me bela mo mo. O bo nno mo, momo Gyuda awura geke kyoolase geko mo, o kpe momo-gikyangbon do fee genobono o kya kyena wora mo. O bo gikyangbon mo do genen mo, o koso yele de o' kale Wurubuaare agyebi.

17 Nfono mo me kyu owole obono Wurubuaare gi yee mo-ikalan otogebo Isaya

mo gi wolaa nmarase yela mo kyu sa mo. Yesu gi soo owole mo, ne o bugi mo, ne o kale kyu lii nyamese obono Wurubuaare laa yee o' baa molege anyamese mo so. Nno mo isa mo gi toge yee,

18 "Wurubuaare gi yee mo-Oduduu mo gi suu de me,

ne o sun me de n' baa toge mo-okalan konkonse mo

sa abono ilaa i tiri momo mo.

Ne abono ilaa i nminde momo fee me keda momo tii de ibu mo

Wurubuaare gi sun me yee n' baa toge sa momo yee

me laa nye momo-nyoro.

O sun me yee n' baa bugi agyaatanbo ansi de n' yee abono i kya ka momo-ansi mo

me' nye momo-nyoro.

19 O sun me de n' baa buu sa asa yee owi obono Wura Wurubuaare laa molege omo mo gi fo kon."

20 Yesu gi kale imo ide ta mo, o baala owole mo bun ne o kiiri sa obono o kya kere gikyangbon mo so mo, ne o gbaa kyena de o' lee gese sa momo. O kpelege o te genen mo, okamaase obono o bo momo-gikyangbon mo do nfono mo pewu ansi a san a yii daa mo so.

21 Nfono mo, o yii gese o laa tonge mo, o toge yee, "Wurubuaare agyebi abono ne kale sa feye faa, i kyena de me-gekyena do ilaa. Nde' geke gede mo agyebi abono ne kale faa a ba gesintin fee genobono fe nu mo."

Wurubuaare Ikalani Atogebo Meni Kya Gyi Ginsi Momo-Nwi

22 Momo abono pewu me bo nno mo me kya yen mo. I de momo-genoo yee o kya taale bii toge agyebi abono a kya gyi ginsi genen. Me san ma-a taase abara yee, "In gye Gyosefo mo-bi mo ne?"

23 Nfono ne Yesu gi toge sa momo yee, "Ne bii feye-nwansa do yee fe kya laare fe' toge me yee, 'Fo gye asa okyebo faa mo, kye fo gbaa-gbaa fo-ade. Ilaa ibonoana a nu fo naa fo kya wora Kapeniyon osowole so mo, wora fo-osowole gbaa-gbaa so gere kee de a' kere.' "

²⁴ Yesu gi kii tɔge sa mɔmɔ yee, "Gesintin ne n' kya tɔge feye faa, Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo ɔko men bo no ɔ kya gyi ginsi mɔ-gewi.

²⁵ N' sa feye sinkaala ɔko de fe' nu. Dedaa mɔ, ikulaabo me nyaakyɔ aye Isirale gesinkpan gedɛ so. Genen owi obono mɔ, Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo ɔko gi kyena. Wurubuaare Oduduu bo mɔ dɔ. Mɛ kya tere mɔ yee Ilaagya. Mɔ-gekyena dɔ mɔ owi ɔko dɔ mɔ, i ba yee nyangbon men baa da nsi nsa de gibaafon. Imɔso i yegɛ akon bele ako a baa tɔrɔ gesinkpan gedɛ pɛwu so.

²⁶ Nfono mɔ Wurubuaare gi yegɛ Ilaagya gi' kpaawɔra ilaa degenɔse sa daa okulaabo kolon ɔko ne ɔ nye agyudɔ gyi kpaalii owi obono akon mɔ abere mɔ a baa kyon mɔ. Okulaabo obono gbaa men taa gye aye Isirale awura dɔ. Genen okulaabo obono mɔ ɔ kyena daa Sarefa ɔsowole so. Sarefa mɔ gye gesowolebi sindi Sidon ɔsowole.

²⁷ Sinkaala nyɔse kee ne n gye yee Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo ɔko kee gi kyena, Wurubuaare Oduduu bo mɔ dɔ. Mɛ kya tere mɔ yee Elisiya. Mɔ-gekyena dɔ mɔ, akononbu me nyaakyɔ aye Isirale gesinkpan gedɛ so. Mɔmɔ ɔko-re ɔko men nye de Elisiya obono n' dare faa ɔ' kye mɔ. Siiriyanyen kolon ɔko wole ne n nye ne Elisiya gi kye mɔ. Mɔ gbaa kee men gye aye Isirale awura mɔ dɔ. Mɛ kya tere mɔ-ginyen yee Naaman."

²⁸ Ilaa ibono Yesu gi tɔge faa so mɔ, i yegɛ asa abono me bo mɔmɔ-gikyangbon mɔ dɔ nno mɔ pɛwu me kyu ginyadon de mɔ.

²⁹ Mɛ koso ne me nen mɔ kyu lii ɔsowole mɔ so kpe ogee genɔ de me' kpaalii nen mɔ too wɔra ogee mɔ dɔ. Mɛ yii ɔsowole mɔ gyan' daa gibii so.

³⁰ Mɛ yele ogee mɔ genɔ genen mɔ, Yesu gi naa loo mɔmɔ dɔ lii kyon taa mɔmɔ yegɛ, ne me men baa nye nen mɔ wɔra ogee mɔ dɔ.

Yesu Gi Kosore Ilaa Nyenyɛn Oduduu Lii ɔnyen ɔko So

³¹ Yesu gi lii nno mɔ, ɔ kii kyon kpe kapɛniyon ɔsowole obono ɔ bo Galeli

gesinkpan so mɔ. ɔ bo nno mɔ, ɔ kya kyena nyiile mɔmɔ Wurubuaare ilaa mɔmɔ-nke kyoolase.

³² Mɔ-anyiilebi mɔ a kya de asa genɔ. I lii feɛ me kya wolaa wu bii yee Wurubuaare ne n sa mɔ ilaa nyiilese mɔ.

³³ Geke kyoolase geko mɔ, ɔnyen ɔko bo mɔmɔ-gikyangbon mɔ dɔ, ilaa nyenyɛn oduduu i te mɔ so. ɔnyen mɔ gi wu Yesu mɔ, ilaa nyenyɛn oduduu ibono i te mɔ so mɔ i tɔge ken-ken taase Yesu yee,

³⁴ "Ndo-o! Yesu Nasaretɛnyen, mene ne fo kya laare aye ase? Fo ba de fo' baa nyida aye ilaa nyenyɛn oduduu kpei-kpei mɔ abee?" Ne ilaa nyenyɛn oduduu mɔ i kii tɔge sa Yesu yee, "N nyi isa obono fo, Yesu, fo gye. Fo ne n gye gisen fufuli wura obono fo-nkon ne n lii Wurubuaare ase mɔ."

³⁵ Nfono mɔ, Yesu gi tɔge ilaa nyenyɛn oduduu mɔ yee, "Bun fo-genɔ so de fo' koso lii ɔnyen baare so, n kere fo faa." Gesintin mɔ, ilaa nyenyɛn oduduu mɔ i kuu ɔnyen mɔ da gese asa mɔ ansi dɔ nfono, ne i koso lii ɔnyen mɔ so, in wɔra ɔnyen mɔ sei.

³⁶ Genen ilaa ide i wɔra asa abono me bo nno mɔ pɛwu giyan. Mɛ san ma-a taase abara yee, "Mene ilaa ne ide? Yesu genɔ dɔ agyebi a bo gya! ɔ bo ɔkpa lii Wurubuaare ase yee ɔ' gya ilaa nyenyɛn oduduu de i' nu mɔ ase!"

³⁷ Ilaa ibono Yesu kya wɔra mɔ i nu gyan' de genen gesinkpan gebono so pɛwu.

Yesu Gi Kye Asa Sakyɔ Alɔbi

³⁸ Yesu gi lii mɔmɔ-gikyangbon mɔ dɔ mɔ, ɔ kyon kpe Simon gewi. Genen abere abono mɔ, Simon mɔ-saa kyiiɛ kya lo. ɔkyagyii de mɔ. Imɔso Yesu gi loo Simon gewi mɔ, abono me bo geten mɔ dɔ mɔ me kole mɔ yee ɔ' wɔra aniya de ɔ' kye ɔkyii mɔ sa mɔmɔ.

³⁹ Nfono mɔ Yesu gi kpaalii yele ɔkyii mɔ amu so, ne ɔ tɔge sa gilto mɔ yee gi' taa ɔkyii mɔ yegɛ ɔ kere gimɔ faa. Ayaa abono so mɔ, ɔkyii mɔ gi nye alanfiya, ne ɔ koso kii taale keda mɔmɔ-gisafo.

⁴⁰ Genen geke gebono mɔ owi mɔ kya kpe ɔ' kpaalii tɔrɔ mɔ, asa abono me de alɔbo mɔ me kyu ɔmɔ pɛwu bara Yesu.

Ne o kyu mɔ-abaa gyan' mɔmɔ ɔkamaase so, ɔ kya kye mɔmɔ-alɔtɔ ɔ sa ɔmɔ.

⁴¹ Ɔ kosore ilaa nyenyen oduduu kpɛi-kpɛi lii asa so gikyo. Genen ilaa nyenyen oduduu mɔ i kya koso mɔ, i kya saawo ken-ken tɔge sa Yesu yee, "Fo ne n gye Wurubuaare mɔ-bi mɔ." Imɔso Yesu kya da imɔ tii. Ɔ mɛn kya sa imɔ ɔkpa de i' nye tɔnge. I kya nyiile yee ilaa nyenyen oduduu mɔ i wu Yesu bii yee mɔ ne n gye ɔbono Wurubuaare gi sun yee ɔ' baa mɔlege anyamese mɔ.

⁴² Gede ge ke mɔ, Yesu gi kpe nfono asa mɛn bo mɔ. Asa mɛ laare mɔ ne mɛ laare mɔ genen-n kpaa wu mɔ ne mɛ buɛɛɛ mɔ yee ɔ' kyena mɔmɔ ase, ɔn baa naa taa mɔmɔ yegɛ.

⁴³ Nfono ne Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yee, "I kaabore n' naa isowole banban so de n' kpaa tɔge Wurubuaare ɔkalan konkonse kyu lii mɔ-gewuragi dɔ akyenabi mɔ so sa nno asa. Imɔso ne Wurubuaare gi sun me ba gesinkpan so."

⁴⁴ Imɔso Yesu gi naa Gyudiya gesinkpan so tɔge tɔge Wurubuaare gewuragi dɔ akyenabi mɔ so ilaa sa asa mɔmɔ-akyangbon dɔ.

5

Yesu Gi Yii Gese Ɔ Kya Lee Mɔ-Akasebo

¹ Geke gede mɔ Yesu yele ɔbon bele ɔbono mɛ kya tere mɔ yee Genesarete mɔ gigengen so. Asa mɛ ba mɔ ase mɛ kya nyise ma-a loo abara dɔ de mɛ' nye tu sindi mɔ de mɛ' nu Wurubuaare agyebi abono ɔ kya tɔge mɔ.

² O wu akolii anyɔ ako a yii ɔbon mɔ gigengen. Iken akedabo ne n taa amɔ yegɛ mɛ kya foro mɔmɔ-asewu nkyu mɔ dɔ.

³ Yesu gi wu akolii mɔ genen mɔ, ɔ dii loo giko dɔ. Simon ne n bo genen gikolii gibono. Yesu te gikolii mɔ dɔ mɔ, ɔ tɔge Simon yee ɔ' nen gikolii mɔ loo nkyu mɔ dɔ nmaraa. Gesintin mɔ, Simon gi nen gikolii mɔ loo nkyu mɔ dɔ. Yesu gi san ɔ gyan' nkyu mɔ so ɔ kya nyiile asa Wurubuaare ilaa.

⁴ Yesu gi nyiile asa mɔ ilaa ta mɔ, ɔ tɔge Simon mɔ-re mɔ-nanboana abono mɛ bo Yesu ase gikolii mɔ dɔ mɔ yee, "Fɛ' pale

gikolii mɔ kpe nkyu bokense mɔ dɔ de fɛ' too feye-asewu mɔ de fɛ' keda iken."

⁵ Simon gi lee genɔ yee, "Ɔbelense, deeri genye pewu mɔ a too asewu ade kalaade, an nye sei-sei mɔ, ide dɔ gere ne a laa nye ilaa iko? To! Fo ne n nye tɔge faa mɔ, a laa too."

⁶ Gesintin mɔ, mɛ too asewu mɔ mɔ, mɛ keda iken gikyo-gikyo. Mɛ kya biide iken mɔ mɔ, asewu mɔ gbaa a kya laare de a' tee.

⁷ Mɛ tere mɔmɔ-nanboana abono mɛ de gikolii nyɔse mɔ yee mɛ' baa kpaa mɔmɔ. Gesintin mɔ, mɛ kpe ne mɛ kpaa lee iken mɔ bɔla akolii mɔ anyɔ. Iken mɔ oduduu so mɔ, akolii mɔ a kya laare de a' muiine loo nkyu mɔ dɔ.

⁸ Simon Piita gi wu ilaa ibono Yesu gi wɔra sa ɔmɔ mɔ, ɔ kpelege nmii Yesu ayaa dɔ, ne ɔ tɔge sa mɔ yee, "Me-Wura, n gye daa ilaa nyenyen ɔwɔrabo. Imɔso tu lii me ase."

⁹ Ilaa ibono so Simon gi tɔge genen mɔ ne n gye yee iken mɔ ilaa mɔ i tansi de mɔ-re abono mɛ bo gikolii mɔ dɔ mɔ pewu genɔ gikyo.

¹⁰ I de Gyeemesi de Gyɔn, Sebedi mɔ-biana mɔ genɔ kee. Mɔmɔ-re Simon ne n kya wɔra gesun gebono dabole. Nfono mɔ Yesu gi tɔge Simon yee, "Geɛ sele gifuu. Ne wu yee fo kya lee daa iken. Lii nperɛ kyu i kya kpe mɔ nan yegɛ fo laa san laare daa asa de mɛ' baa nye Wurubuaare ase gekyena."

¹¹ Ɔ tɔge genen mɔ, Simon mɔ-re mɔ-nanboana Gyeemesi de Gyɔn, mɛ pale akolii mɔ lii gyan' gigengen so, ne mɛ kyon taa ilaa kamaase yegɛ san mɛ naa mɛ buu daa Yesu.

Yesu Gi Kye Okononbu Ɔko

¹² Yesu bo gesinkpan gebono so mɔ, geke gede mɔ, ɔ bo mɔmɔ-isowole mɔ ɔko so, ne ɔnyen ɔko gi baa tu mɔ. Ɔ gye okononbu. O wu Yesu mɔ, ɔ kpelege bun Yesu ayaa dɔ, ne ɔ kole mɔ yee, "Ɔbelense, nengyene i gye fo-gelaare mɔ, n nyi yee fo laa taale kye me."

¹³ Yesu gi tenge mɔ-gibaa kpaa yii okononbu mɔ, ne ɔ lee genɔ sa mɔ yee, "I gye me-gelaare; fo-gilo mɔ gi' ta." Ayaa abono so mɔ, mɔ-gikononbu mɔ gi ta.

¹⁴ Yesu gi ka sa onyen mo yee, "Geŋ sa fo' tɔge sa oko-re oko yee me ne n kye fo. Naa kpaawɔra ilaa ibono Mosisi gi yela sa okononbu kamaase obono mo-gilo gi ta mo. Imo ne n gye yee fo laa kperɛ fo-nyoro kpaawɔra nyiile Wurubuaare asunbi oleebo de o' kerɛ fo-nyoro pewu gyan'. O laa wu yee fo-gilo mo gi ta, de fo' kyu fo-afaala abono fo laa kyu faala Wurubuaare mo kyu sa mo de o' kyu lee asunbi sa fo. Imo ne nan yee asa me' bii yee fo-aloto mo a ta gesintin."

¹⁵ Yesu gi da onyen mo tii yee on sa o' buu sa isa gbaa faa, Yesu ilaa i dabole nu gyan' nten kpei-kpei. Imoso i yee asa sakyɔ me kya san kpande kpaawɔra mili Yesu. Me kya laare me' nu ilaa ibono o kya nyiile asa mo ne me kya laare o' kye momo-aloto sa omo.

¹⁶ Asa me kya mili Yesu gikyɔ so mo, o kya kyena lii sakpii mo do kpe nfonoana asa men bo mo kpaawɔra dalaa.

Yesu Gi Kye Otɛgesɛ

¹⁷ Geke gede mo Yesu kya nyiile asa Wurubuaare ilaa mo, Farasii awura gikpen mo do ako de Gyuda awura nbara anyi-ilebo mo ako me te mo ase. Me lii isowole kpei-kpei so. Momo ako me lii Galeli isowole so de Gyudiya isowole so de Gyerusalem. Wurubuaare olon bo Yesu so o kya kye asa aloto.

¹⁸ Anyen ako kee me sola otɛgesɛ oko de gifengen kyu ba de o' kye mo sa momo. Me laare okpa obono so me laa nye kyu otɛgesɛ mo loo obu mo do de me' kyu mo kpaawɔra yela Yesu ansi do.

¹⁹ Sakpii obono o bo nno mo kyɔ so mo, men kya nye okpa. Imoso me sola otɛgesɛ mo dii kpaawɔra gyan' obu mo soso. Me marage obu mo nmaraa, ne me kyu otɛgesɛ mo loo de omarageten mo kpelegere mo-re gifengen mo loo yela Yesu ase asa mo nsana.

²⁰ Yesu gi wu yee asa ade me so mo gyi yee Wurubuaare olon bo mo do mo, o tɔge sa otɛgesɛ mo yee, "Onyen, ne kyu fo-ilaa nyenyen ibono fo wɔra Wurubuaare mo kyee fo."

²¹ Yesu gi tɔge genen mo, Gyuda awura nbara anmarasebo mo de Farasii awura

gikpen mo do asa mo me kya taase momo-nyoro yee, "Mo ne n gye ane ne o kya tɔnge fee mo ne n gye Wurubuaare genen? Ne in gye Wurubuaare wole mo, fo ane ne nan taale kyu oko ilaa nyenyen ibono o wɔra Wurubuaare mo kyu kyee mo?"

²² Yesu gi bii momo-nwansa do. Imoso o taase momo yee, "Mene n wɔra so ne fe kya sa genen nwansa nde?"

²³ Nan tɔge ilaa inyo sa otɛgesɛ baare. Giko ne n gye yee,

'Ne kyu fo-ilaa nyenyen ibono fo wɔra Wurubuaare mo kyee fo.'

Ginyɔse mo ne n gye yee,

'Koso de fo' naa.'

Imo inyo ide do mo, imomo ne fe laa wu de feye-ansi?

²⁴ N kya laare de fe' nye bii yee me, anyamese pewu momo-daa mo, n bo okpa gesinkpan so de n' kyu asa ilaa nyenyen ibono me wɔra Wurubuaare mo kyee momo." Genen so mo, o kisee tɔge sa otɛgesɛ mo yee, "Koso, puru fo-gifengen de fo' naa kpe gewi."

²⁵ Ayaa abono so mo, onyen mo gi koso yele momo pewu-u ansi do. O puru mo-gifengen gibono so o de mo ne o yen Wurubuaare.

²⁶ I wɔra momo abono me bo nfono mo pewu giyan, me kya yen Wurubuaare, ne i kya wɔra omo gifuu. Me san ma-a taase abara yee, "Mene ilaa ne a wu nde geke gede faa?"

Ilaa Nyenyen Awɔrabo So Ne Yesu Gi Ba Gesinkpan So

²⁷ Imo ide gemara mo, Yesu kya kpe geteeko ne o wu lenpoo asoobo oko. Me kya tere mo yee Lefi. O te mo-gesun oworaten. Yesu gi wu Lefi genen mo, o tɔge sa mo yee, "Baa buu me de fo' wɔra me-okasebo."

²⁸ Gesintin mo, Lefi gi koso taa ilaa kamaase yee ne o san o naa o buu Yesu.

²⁹ Lefi naa o buu Yesu genen mo, geke gede mo o yee me' gyi geke bele mo-geten do sa Yesu. Imoso lenpoo asoobo abono Gyuda awura ase mo me gye asa nyenyen mo sakyɔ de Yesu akasebo mo de asa kpei-kpei sakyɔ me baa wɔra abaa gyi dabole.

³⁰ Imoso Farasii awura ako mómó-ré Gyuda awura nbara anmarasebo mó mé logede de Yesu akasebo mó yee, “Mene n wóra so ne feye-ré lenpoo asoobo de ilaa nyenyen aworabo fe kya gyi fe kya nun de abara genen?”

³¹ Yesu gi nu genen mó, o lee geno sa mómó yee, “Fee genobono oobo ne n tiri okyabo mó, genen kee ne ilaa nyenyen aworabo me tiri me, Yesu, ne. I men gyé abono me bo alanfiya mó ne n tiri okyabo.”

³² Imoso i men gyé abono me nyi yee me ti me gyé gesintin awura mó so ne ne ba gesinkpan so. Ne ba daa de n' baa tóge sa ilaa nyenyen aworabo yee me' nu mómó-nyoro gese de me' kyeege lii mómó-ilaa nyenyen giwóra dó.”

Nno Nminde

³³ Asa ako me baa tóge sa Yesu yee, “Gyon akasebo me kya nminde nno belen-belen de me' dalaa. Farasii awura mó-lee akasebo mó kee me kya wóra genen. Ne mene n wóra ne fo-lee akasebo mó bere men kya nminde nno daa?”

³⁴ Yesu gi da mómó gikpale yee, “I men gyé abere ade ne me laa wóra genen. I de daa fee genobono aye Gyuda awura a kya kpíi okyíi mó. A' kyu yee me ne n gyé okyíifó mó-kuli mó. Me-kyemeneana mó me ba me ase a kya gyi okon mó, i laa sa de me' nminde nno?”

³⁵ Kuaa. I laa baa fo owi oko mó, i laa baa puru okyíifó mó-kuli mó lii me-kyemeneana ase. Lii genen owi obono kyu kyon mó, i laa sa de me' nminde nno kon.”

Akyenabi Poboro Abono Yesu Gi Bara Mo Gikpale

³⁶ Yesu gi kii da mómó gikpale kyu nyiile yee mó bere o bara akyenabi poboro. O da gikpale mó yee, “Nengyene gikuru dedaa gi tee mó, men kya ten gikuru poboro kyu baa tii oteten mó. Fe wóra genen mó, fe laa nyida gikuru poboro mó daa giyan. Gi man kyena de gidedaa mó.”

³⁷ Yesu gi kii da omo gikpale yee, “A' laa ansi kere genobono me kya kyu nta kyu wóra nbut iwolé dó mó de a' kere. Oko man kyule kyu nta poboro kyu wóra nta oworaten iwolé dedaa dó. Obono o wóra

genen mó, gyerebi ne o kya laare. Nta mó gi laa paade nta oworaten iwolé mó de nta mó gi' duuli fue de iwolé mó, mó, kee i' nyida.

³⁸ Me kya kyu nta poboro kyu wóra daa nta oworaten iwolé poboro dó.

³⁹ Fe' nu kee yee oko man nun nta dedaa de o' koso ayaa abono so kpe kpaa laare nta poboro geten. O nun nta dedaa mó, ilaa ibono o laa tóge mó ne n gyé yee nta nde gi boran.”

6

Yesu Bo Olon Geke Kyoolase So

¹ Geke kyoolase geko mó, Yesu mó-ré mó-akasebo mó me kya kpe geteeko, ne me baa loo awayu ndoo nko dó. Me naa awayu mó dó me kya kpe mó, mó-akasebo mó me yii gese me kya kyade awayu mó, me kya fologe me kya we.

² Farasii gikpen mó dó ako me wu mómó genen mó, me taase mómó yee, “Fe kya kyade awayu ade faa, fe men nyi yee gesun ne fe kya wóra aye-geke kyoolase dó faa? Aye-nbara gin kya sa okpa genen.”

³ Ne Yesu gi lee geno sa omo yee, “Fe nyi yee in de okpa genen faa mó, imoso fen ti kale Wura Deefidi mó-ré mó-nanboana ilaa Wurubuaare agyebi mó dó kere? Me nmarase nno yee owi oko dó mó, akon a de Deefidi mó-ré mó-nanboana.

⁴ Imoso o loo Wurubuaare on panpan dó kpaa puru bodobodo obono asa me kyu bara Wurubuaare mó. Nafo aye-nbara mó gin kya sa okpa yee fo nyamese giyan fo' nye gyi genen bodobodo obono, genen mó, Gyuda awura asunbi alebo wole. Wura Deefidi mó gi gyi bodobodo mó iko ne o kyu iko kee sa mó-nanboana mó.”

⁵ Imoso Yesu gi lee gese sa mómó yee, “Me, anyamese pewu mómó-daa mó, n bo olon dabole geke kyoolase mó so.”

⁶ Geke kyoolase geko kee mó, Yesu gi kpe mómó Gyuda awura gikyangbon giko dó, ne o kpaa nyiile asa ilaa. Onyen oko bo nno, mó-gibaa gyise gi wu'.

⁷ Gyuda awura nbara anmarasebo ako de Farasii gikpen mó dó ako me kya laare okpa obono so me laa nye kyu Yesu wóra

nbɛlɛ dɔ. Imɔso mɛ kya dii mɔ de mɛ' kerɛ yɛɛ ɔ laa kye ɔnyen mɔ gɛkɛ kyoolase gɛbono? Nengyene ɔ kye mɔ mɔ, mɛ laa kyu imɔ yɛɛ Yesu gi tɔrɔ nbara wɔra gɛsun gɛkɛ kyoolase.

⁸ Yesu gi bii mɔmɔ-nwɔnsa dɔ. Genen so mɔ, ɔ tɔgɛ sa ɔnyen mɔ yɛɛ, “Koso yelɛ de fo' naa ba ansi dɔ gɛrɛ.” Gɛsintin mɔ, ɔnyen mɔ gi koso naa kpaa yelɛ asa mɔ ansi dɔ.

⁹ Nfono mɔ Yesu gi taase ɔmɔ yɛɛ, “Nnɛ ne Wurubuaare nbara gi kya nyiile aye yɛɛ a' wɔra gɛkɛ kyoolase? A' wɔra idense abɛɛ a' wɔra ilaa nyenyɛn? A' sɔɔ abara nkpa abɛɛ a' mɔɔ abara daa?”

¹⁰ ɔ kerɛ asa mɔ dɔ pɛwu gyan' ne ɔ tɔgɛ sa ɔnyen mɔ yɛɛ, “Tengɛ fo-gibaa mɔ.” Gɛsintin mɔ, ɔ tengɛ gimɔ, ne gibaa mɔ gi kii kyingi.

¹¹ Genɔɔbono Yesu gi kye ɔnyen mɔ gɛkɛ kyoolase mɔ so mɔ, nbara aɲmarasebo mɔ de Farasii awura mɔ mɛ keda mɔ ginyadon, ne mɛ lii kpe mɛ kya ɲminde ilaa ibono mɛ laa kyu wɔra Yesu mɔ.

Yesu Gi Dalaa Ne ɔ Lɛɛ Mɔ-Isɔɔ Gudu Anyɔ

¹² Genen owi ɔbono mɔ Yesu gi dii kpe gibii giko so ɔ' kpaa dalaa, ne ɔ dalaa sa Wurubuaare genen-n kalaade.

¹³ Gɛdɛ gɛ kɛ mɔ, ɔ terɛ mɔ-akasebo mɔ ba mɔ ase ne ɔ lɛɛ mɔmɔ dɔ asa gudu anyɔ, ne ɔ yela ɔmɔ ginyɛn yɛɛ mɔ-isɔɔ.

¹⁴ Genen asa gudu anyɔ mɔ ne n gye Simon ɔbono Yesu gi yela mɔ ginyɛn nyɔsɛ yɛɛ Piita mɔ,

de Simon mɔ-tedɛ Andiru,

Gyeemesi de Gyɔn,

Filipo de Batolomiyu,

¹⁵ Matiyu de Tomaase,

Gyeemesi, Alefayo mɔ-bi,

de Simon ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ ɔbono ɔɲ Kya Kyule Mɔ-ɔsowolɛ So mɔ,

de Gyudase, Gyeemesi mɔ-tedɛ,

¹⁶ de Gyudase Isikaayɔtɛ ɔbono gemara gemara ɔ fɛ Yesu sa Yesu akyobo mɔ.

Yesu Kya Nyiile Asa Wurubuaare Ilaa Ne ɔ Kya Kye Alɔbo

¹⁷ Yesu gi lɛɛ mɔ-isɔɔ mɔ genen mɔ, mɔ-rɛ mɔmɔ mɛ kpelegɛ lii gibii mɔ so ba gitaga giko dɔ. Mɛ fo gitaga mɔ dɔ mɔ, mɛ tu sakpii belɛ yelɛ ɔ gyoo Yesu. Mɔ-akasebo mɔ sakɔyɔ mɛ bo nno. Asa abono mɛ lii nten kpɛi-kpɛi mɔ sakɔyɔ kee mɛ bo sakpii mɔ dɔ. Asa sakɔyɔ mɛ lii Gyudiya isowolɛ so, Gyɛrusalem ɔsowolɛ so, de isowolɛ ibono i bo apoo genɔ genɔ ne i sindi Taya de Sidon isowolɛ so mɔ.

¹⁸ Mɛ ba de mɛ' baa nu Yesu ilaa tɔgɛsɛ de mɛ' nye ɔ' kye mɔmɔ-alɔtɔ. Abono ilaa nyenyɛn oduduu kpɛi-kpɛi i kya nyala mɔmɔ mɔ kee mɛ ba, ne Yesu gi kosore ilaa nyenyɛn oduduu mɔ lii mɔmɔ so ne mɛ nye mɔmɔ-nyoro.

¹⁹ Sakpii mɔ dɔ nyamesɛ kamaasɛ kya laare ɔkpa ɔbono so ɔ laa nye de ɔ' yii Yesu mɔ. I kya nyiile yɛɛ ɔkamaasɛ ɔbono ɔ yii Yesu mɔ, ɔlon ɔko kya lii Yesu dɔ kpaa kye kaasɛ mɔ.

Abono Mɛ Gye Amudɛnsɛbo

²⁰ Yesu yelɛ ɔ kerɛ mɔ-akasebo mɔ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,

“Amudɛnsɛbo ne n gye fɛyɛ abono fɛ gye ayenbo mɔ.

Wurubuaare gɛwuragyi dɔ akyɛnabi a gye fɛyɛ-lɛɛ.

²¹ Amudɛnsɛbo ne n gye fɛyɛ abono akon a kya mɔɔ fɛyɛ nperɛ faa mɔ.

Wurubuaare laa yɛgɛ fɛ laa gyi kaabo.

Amudɛnsɛbo ne n gye fɛyɛ abono fɛ dɛ ginsikyu dɔ nperɛ mɔ.

Wurubuaare laa yɛgɛ fɛ laa baa ɲmasɛ.

²² Fɛyɛ abono kyu lii mɛ, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ so ne

asa mɛ laa kyo fɛyɛ,

ne mɛ maɲ yɛgɛ fɛ' saare mɔmɔ dɔ, mɛ laa saalɛ fɛyɛ,

ne mɛ laa kpa fɛyɛ-giso yɛɛ fɛ gye asa nyenyɛn mɔ,

fɛ gye amudɛnsɛbo.

²³ I ba genen mɔ, fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛyɛ ɔkon de fɛ' kyaa.

I kya nyiile yɛɛ Wurubuaare ntɛɛla belɛ gi dɛ gi sa fɛyɛ Wurubuaare dɔ.

Fafaanan kee ne fɛye-akyobo mɔmɔ-naanaana mɔ mɛ kyu wɔra Wurubuaare ikalan atɔgebo mɔ baa kyon mɔ.

Abono Mɛ Mɛŋ Gye Amudensebo

24 Ne fɛye abono fɛ gye aterenbi awura nperɛ faa mɔ, fɛye laako.

Fɛye berɛ, fɛ ti nyɛ fɛye-lɛɛ nkyoola ne.

Fɛye abono fɛ kya nyɛ fɛ kya gyi fɛ kya kaabo nperɛ faa mɔ, fɛye laako.

Akon a laa baa mɔɔ fɛye.

25 Fɛye abono fɛ kya ŋmasɛ nperɛ faa mɔ, fɛye laako.

Fɛ laa suili de fɛ' ŋɛ genɔ saawo.

26 Dedaa mɔ Wurubuaare ikalan atɔgebo ako

mɛ taa Wurubuaare ikalan mɔ yɛgɛ san tɔgɛ daa mɔmɔ gbaa-gbaa lɛɛ gɛwɔnsa dɔ ilaa sa asa, ne fɛye-naanaana mɛ yen mɔmɔ.

Fɛye abono asa pɛwu mɛ laa yen fɛye genen kee mɔ, fɛye laako.

Yesu Yɛɛ A' Laare Aye-Akyobo Ilaa

27 Fɛye abono fɛ kya nu me ase mɔ berɛ, n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ fɛ' laare fɛye-akyobo ilaa.

Fɛ' wɔra gidense sa abono mɛ kya kyo fɛye mɔ.

28 Fɛ' kolɛ Wurubuaare ayuule sa abono mɛ kya tɔgɛ nnɔ mɛ kya wɔra fɛye mɔ.

Fɛ' dalaa kolɛ Wurubuaare sa abono mɛ kya wɔra fɛye ilaa nyenyɛn mɔ.

29 Nengyene ɔko gi da fo-ɔtan gyisɛ so mɔ, kiseɛ ɔnyɔsɛ mɔ sa mɔ de o' kii da.

Nengyene ɔko gi sɔgɛ fo soso-lɛɛ gɛgbɛ mɔ,

yɛgɛ de o' kyu gɛsɛ-lɛɛ mɔ kee bɔla.

30 ɔkamaasɛ ɔbono ɔ laa kolɛ fo ilaa iko ne fo bo mɔ, sa mɔ.

Nengyene ɔko gi sɔgɛ ilaa ibono i gye fo-lɛɛ mɔ,

gɛŋ tɔgɛ mɔ yɛɛ o' kiiri imɔ sa fo.

31 Genɔɔbono fɛ kya laare fɛɛ asa mɛ' wɔra sa fɛye mɔ,

fɛ' wɔra imɔ ɔnan kee sa asa.

32 “Nengyene fɛ kya laare asa abono mɛ kya laare fɛye-ilaa mɔ wolɛ mɔ, nne so ne i kaabore Wurubuaare o' yen fɛye? Ilaa nyenyɛn awɔrabo gbaa kee mɛ kya laare asa abono mɛ kya laare ɔmɔ-ilaa mɔ.

33 Nengyene fɛ kya wɔra gidense sa daa abono mɛ kya wɔra gidense sa fɛye wolɛ mɔ, nne so ne i kaabore Wurubuaare o' yen fɛye? Ilaa nyenyɛn awɔrabo gbaa kee mɛ kya wɔra genen.

34 Fɛ kya kyu fɛye-aterenbi kyu paa daa abono fɛ nyi mɔmɔ so yɛɛ ɔkɛ de ɔkaamara mɛ laa taale kii nyɛ ka fɛye mɔ wolɛ mɔ, i kaabore Wurubuaare o' yen fɛye? Kuaa. Ilaa nyenyɛn awɔrabo gbaa kee mɛ kya kyu mɔmɔ-aterenbi paa mɔmɔ-nanboana ilaa nyenyɛn awɔrabo. I lii fɛɛ mɛ nyi yɛɛ ɔkɛ de ɔkaamara mɛ laa kiiri mɔmɔ-atɔ mɔ bara mɔmɔ.

35 Imɔso fɛye abono fɛ gye me-akasebo mɔ berɛ, fɛ' laare fɛye-akyobo ilaa de fɛ' wɔra gidense sa ɔmɔ. Mɛ laa paa fɛye ilaa iko ne fɛ bo mɔ, fɛ' sa mɔmɔ de fɛŋ sa fɛ' sa gɛwɔnsa yɛɛ mɛ' kiiri bara fɛye. Fɛ wɔra genen mɔ, fɛ laa nyɛ ntɛɛla belɛ, ne fɛ laa wɔra Wurubuaare ɔbono ɔ gye Gitobelɛ mɔ mɔ-biana. I kya nyiile yɛɛ ɔ bo gidense sa dabɔlɛ ilaa nyenyɛn awɔrabo de abono ɔ kya wɔra ilaa dense sa mɔmɔ ne in kya gyi mɔmɔ-ginsi mɔ pɛwu.

Fɛ' Su Asa Gitolon

36 “Fɛ' wɔra gitolon awura fɛɛ fɛye-se gitolon wura Wurubuaare.

37 Fɛŋ sa fɛ' kerɛ ansi so tɔgɛ yɛɛ fɛye-nanboana ilaa in boran, de Wurubuaare kee ɔ mɛŋ' kerɛ fɛye-ilaa ansi so tɔgɛ yɛɛ in boran. Fɛ mɛŋ sa fɛ' bun fɛye-nanboana gipueɛ de Wurubuaare kee ɔ mɛŋ' bun fɛye gipueɛ. Fɛ' kyu ilaa nyenyɛn ibono asa mɛ kya wɔra fɛye mɔ kyu kyɛɛ mɔmɔ, de Wurubuaare kee o' kyu fɛye-ilaa nyenyɛn kyɛɛ fɛye.

38 Fɛ' kyɛɛ ilaa. Fɛ kya kyɛɛ ilaa mɔ, Wurubuaare laa tansi kyɛɛ fɛye ilaa kee. I laa wɔra fɛɛ genɔɔbono mɛ kya kyu mudu dense kyu kaala fɛɛ nnyufo faa. Akaalabo dense mɔ mɛ kya kaala bɔla de mɛ' gyigisi de mɛ' nyise de i' loo gɛnda abara dɔ de mɛ' kii gyɔgɛ too de i' bɔla i kya fuɛ. Mudu ɔbono ɔnan fɛ kyu kaala sa ako

mɔ, mɔ-onan kee ne Wurubuaare laa kyu kaala sa fɛye.”

Kere Fo-Lɛɛ Ilaa Nyenyɛn So Pɛi De Fo' Kere Fo Nanbo-Lɛɛ

³⁹ Yesu gi da mɔmɔ gikpale gide kee taase yɛɛ, “Gyaatanbo laa taale keda mɔ-nanbo gyaatanbo de oyii de i' kyena? Mɔmɔ anyɔ mɛ maŋ tɔrɔ ɔbɔ dɔ?”

⁴⁰ Ilaa ɔkasebo maŋ taale don mɔ-onyiilebo. ɔkasebo, mɔ, gi kase ilaa kpaa loge mɔ, ɔ laa wɔra daa fɛɛ mɔ-onyiilebo.

⁴¹ “Mene n wɔra so ne fo kya wu fo-nanbo ilaa nyenyɛn pii ibono ɔ kya wɔra mɔ ne foŋ kya wu fo-lɛɛ ibelebele ide? I de daa fɛɛ fo wu gikpara gi bo ɔko ginsi dɔ ne fo maŋ wu yɛɛ gegyakpaabi ge taa fo-lɛɛ dɔ.

⁴² Nne so ne fo laa tɔge sa fo-nanbo yɛɛ, ‘O, me-nanbo, kere, gikpara gi bo fo-ginsi dɔ. Yɛge n' lɛɛ gimɔ sa fo.’ -Yɛge gegyakpaabi ge taa fo-lɛɛ dɔ? O, gikereansi anyamese! Fe' lɛɛ ngyakpaabi nbono gi taa fɛye-lɛɛ ansi dɔ mɔ de fe' nye wu dɔɔdan kpaa lɛɛ akpara abono a bo fɛye-nanboana lɛɛ ansi abi dɔ mɔ sa mɔmɔ.

Nyamese Laawɔra Ne N Kya Nyiile Mɔ-Gidebi

⁴³⁻⁴⁴ “Nyamese ilaa wɔrase ne fe laa kyu bii mɔ-gisen dɔ ilaa. Oyii ɔbono ɔ bo alanfiya mɔ maŋ taale sɔrɔ abi nyenyɛn. Ne oyii ɔbono ɔ kya lɔ mɔ kee maŋ taale sɔrɔ abi dense. Oyii kamaase kee mɔ, mɔ-abi ne mɛ kya kyu bii mɔ. ɔko maŋ nye mango tɛɛ lii giwii oyii dɔ. ɔko maŋ nye payaa tɛɛ lii fɔloge oyii dɔ.

⁴⁵ Nyamese dense bere, ilaa dense ne n bo mɔ-gisen dɔ; ne ilaa dense ne nan lii mɔ-geɔ dɔ. Nyamese nyenyɛn mɔ, ilaa nyenyɛn ne n bo mɔ-gisen dɔ, ne ilaa nyenyɛn ne nan lii mɔ-geɔ dɔ. Ilaa ibono i bo nyamese gisen dɔ mɔ, imɔ ne ɔ kya lɛɛ tɔge.”

⁴⁶ Yesu gi taase asa abono mɛ buu mɔ mɔ yɛɛ, “Mene n wɔra so ne fe kya tere me yɛɛ, ‘Aye-Wura, Aye-Wura,’ yɛge feŋ kya wɔra ilaa ibono n kya tɔge fɛye mɔ daa?”

⁴⁷ ɔkamaase ɔbono ɔ ba me ase, o nu me-ilaa tɔgeɛ, ne ɔ kya wɔra imɔ so ilaa

mɔ, nan nyiile fɛye genen nyamese ɔbono oyudu.

⁴⁸ Kaase mɔ de fɛɛ ɔsebo ɔbono o yii obu. ɔ laa yii obu mɔ mɔ, o kuru gese ɔpɔɔre mɔ geten kpaa tu gifole pɛi ne ɔ too gese ɔpɔɔre mɔ gyan' gifole mɔ so. ɔsebo mɔ gi ti pɔrɔ obu mɔ ta mɔ, geke gedɛ mɔ, ɔbon gi bɔla baa da de genen obu mɔ. Nkyu gi da de mɔ genen mɔ, ɔ meŋ boori. I lii fɛɛ ɔ pɔrɔ mɔ dɔɔdan gyan gifole so.

⁴⁹ Nyamese ɔbono, mɔ, o nu me-ilaa tɔgeɛ, ne ɔ meŋ kya wɔra imɔ so ilaa mɔ, kaase mɔ de fɛɛ ɔnyen ɔbono oŋ nyi ɔlaako ne o yii obu gyan' daa giŋesii so giyan mɔ. ɔ meŋ kuru gese ɔpɔɔre mɔ geten. ɔnyen mɔ gi ti pɔrɔ obu mɔ ta mɔ, geke gedɛ mɔ, ɔbon gi bɔla baa da de obu mɔ. Ayaa abono so mɔ, obu mɔ gi tɔrɔ daa wurum!”

7

Rom Asogya ɔbelense ɔko Gi Sɔɔ Yesu Gyi

¹ Yesu gi tɔnge sa sakpii mɔ ta mɔ, ɔ naa loo Kapɛɛniyon ɔsowole so.

² Genen owi ɔbono mɔ, Rom awura asogya ɔbelense ɔko bo ɔsowole mɔ so, mɔ-dega ɔbono mɔ-ilaa i bo mɔ-gisen dɔ mɔ kya lɔ, ibono i bo lon. ɔ kya laare de ɔ' lɛɛ gibaa.

³ ɔbelense baare gi nu Yesu so, ne ɔ keda Gyuda awura abelense ako sun Yesu ase yɛɛ me' kpaa kole mɔ de ɔ' baa kye mɔ-dega mɔ sa mɔ.

⁴ Isɔɔ mɔ o sun mɔ mɛ kpe Yesu ase mɔ, mɛ kpaa kole mɔ yɛɛ ɔ' wɔra aniya ɔ' kpaa kye mɔmɔ-ɔbelense dega mɔ sa mɔ. Mɛ tɔge sa Yesu yɛɛ, “ɔbelense mɔ gi kaabore ibono fo' kpe de fo' kpaa kye mɔ-dega mɔ sa mɔ.

⁵ ɔ kya laare aye Gyuda awura ilaa. ɔ pɔrɔ aye-gikyangbon kyɛɛ aye giyan.”

⁶ Isɔɔ mɔ mɛ tɔge Yesu genen mɔ, Yesu gi naa buu mɔmɔ. Mɛ kya fuude ɔbelense mɔ geten dɔ mɔ, ɔbelense mɔ gi kii sun mɔ-kyemeneana ako Yesu ase yɛɛ, “Me-Wura, me ɔde meŋ kaabore ibono fo' ba me-geten dɔ. Imɔso geŋ' baa nyala fonyoro.

7 Me gbaa-gbaa kee ne wu yee men kaabore n' ba fo ase baa yele fo-ansi do. Genen so mo, wora aniya, fo bere, kpe lee geno. Fo nye lee geno mo, me-dega mo gilɔ mo gi laa ta.

8 Me kee n gye obelense obono n bo oko gese, ne n' bo abono, mo, me bo me gese mo. Nengyene ne lee geno yee 'fo ode, kpe faa' mo, kaase mo laa kpe, abee n' toge yee 'fo ode, ba gere' mo, kaase mo laa ba. Nengyene ne toge sa me-dega yee, 'wora ide' mo, imo ne o laa wora."

9 Yesu gi nu obelense mo ilaa toge mo, i de mo-geno gikyo. Nfono ne Yesu gi kisee toge sa sakpii obono o buu mo mo yee, "N' toge sa feye yee ba-a aye Isirale awura mo do gbaa, men wu nyamese obono o bo gisogyi bele gide onan sa me fee Rom obelense baare."

10 Obelense mo isoo mo me baa kii kpe momo-obelense mo geten do mo, me kpaawu daa dega mo gi nye alanfiya.

Yesu Gi Kyingi Obuni

11 Imo ide gemara mo, Yesu gi naa kpe osowole oko so me kya tere mo yee Neen. O kya kpe mo, mo-akasebo mo de sakpii bele me buu mo kpe.

12 Me yii gekpen kyaaboo Neen osowole mo ne me lee gebunono. Yesu kpe o kya sindi Neen gekpen mo gebunono mo, o baa kere mo, asa me so obuni me kya lii me kya kpe momo-ibuni opuleten me' kpaapule. Genen onyen obono o wu' mo, mo-nkon ne gye mo-nyi mo-bi, ne mo-nyi mo gye daa okulaabo. Me so obuni mo me kya lii genen mo, obuni mo mo-nyi de sakpii bele me buu mo me kya kpe opuleten mo.

13 Wura Yesu gi wu okyii mo genen mo, mo-ilaa i wora mo ayen gikyo ne o toge sa mo yee, "Okyii, gen baa su."

14 Nfono mo Yesu gi tu sindi obuni mo ne o kyu mo-gibaa yii ilaa ibono obuni mo de imo so mo. O yii imo genen mo, asa abono me so obuni mo me sii yele. Ne Yesu gi toge sa obuni mo yee, "Dega, n kya toge mi-i sa fo yee, kyingi."

15 Nfono nfono mo, onyen mo o wu' mo gi kyingi koso o te o kya tonge. Ne Yesu gi kiiri mo kyu wora mo-nyi mo abaa do.

16 Ibono Yesu gi kyingi onyen mo mo, i wora asa abono me bo nfono mo pewu gifuu. Me yen Wurubuaare kyu lii imo so. Me san me kya toge ma-a sa abara yee, "I koroge Wurubuaare ikalan otogebo gbaa' saare aye do. Wurubuaare gi ba de o' baa laa mo-ade."

17 Yesu ilaa ide i kpaanu gyan' de Gyudiya gesinkpan so de gesinkpan gebono ge sindi nno mo pewu.

Gyon Gi Sun Asa Yesu Ase

18 Gyon obono o naa kyena gyere asa Wurubuaare sagyere mo-lee akasebo me kpaabuu ilaa ibono Yesu gi wora mo pewu sa momo-obelense.

19 Ibono Gyon gi nu imo mo, o tere mo-akasebo mo do asa anyo ne o sun momo Wura Yesu ase yee me' kpaataase mo yee, "Fo ne n gye asa omolegebo obono a nu yee o laa ba mo abee a' kere nyamese banban oko kpei okpa daa?"

20 Gyon isoo mo me kpe Yesu ase ne me kpaatoge sa mo yee, "Gyon obono o gyere asa Wurubuaare sagyere mo ne n sun aye fo ase faa. O sun aye de a' baa taase fo yee, 'Fo ne n gye asa omolegebo obono a nu yee o laa ba mo abee a' kere nyamese banban oko kpei okpa daa?'"

21 Peci de Gyon isoo mo me taase Yesu genen mo, me wu Yesu gi kpe kye asa sakyalo bi ta ne. O kye dabile de aloto abono an boran a kya nyala asa gikyo gikyo mo. O kosore ilaa nyenyen oduduu kpei-kpei ibono i te asa ako so mo. O bugi agyaatanbo sakyansi, ne me kii nye me kya wu ilaa.

22 Yesu laa lee geno sa Gyon isoo mo mo, o toge sa momo yee, "Fe' kii kpe kpaabuu ilaa ibono fe baa nu de feye-aso de ilaa ibono fe wu de feye-ansi n kya wora faa sa Gyon.

Ne yeye agyaatanbo ansi a bugi,
ne otageseana me koso me naa.

Ne yeye akononbu aloto a ta, ne isintiribu
me kya nu ilaa.

Ne kyingi abono me wu' mo ako.

Ne ne toge Wurubuaare okalan konkonse
mo sa ayenbo.

23 Imoso omudensebo ne n gye nyamese obono mo-gisoo gyi gi man koso me so mo."

Yesu Gi Yen Gyon Sa Sakpii Mo

24 Yesu gi tonge de Gyon isoo mo ta ne me kyon mo, o yii gese o kya toge Gyon ilaa o kya sa sakpii obono o bo mo ase nfono mo. Mo-getonge mo do mo, o taase sakpii mo yee, "Owi obono fe kpe Gyon ase gipen do kpaa nu mo-ilaa togesee mo mo, mene isa onan ne fe kpe fe' kpaa kere daa? Fe wu mo mo, o de fee gifedaa ne afuu a kya da gimoo a kya kpe a kya ba abee?"

25 Ne on de genen mo, nne ne o de? Fe wu o bun gikuru dense? Kuaa, asa abono me kya bun akuru dense ne me kyoola mo me kya kyena daa awura nten do.

26 Imoso fe kpe Gyon ase mo, mene isa onan ne fe kpe de fe' kpaa kere daa? Wurubuaare ikalan otogebo abee? Wurubuaare ikalan otogebo ne fe kpaa wu gesintin. N kya buu mi-i sa feye yee o don genen gbaa.

27 Gyon ne n gye Wurubuaare osoo obono me nmarase mo-ilaa yela Wurubuaare agyebi do yee Wurubuaare laa sun mo de o' gyangbara kpaa toge sa asa yee me' lroo momo-gekyena do gyoo me obono nan baa molege asa mo.

28 "N kya toge feye yee in ti koroge nyamese obono o don Gyon baare mo. Abono, mo, me laa nye Wurubuaare gewuragyi do akyenabi lii nperere kyu kyon mo, momo do obono on fo sei gbaa mo laa don Gyon.

29 Asa abono pewu me kpaa nu Gyon ilaa togesee mo de lenpoo asoo abono fe kya kyu momo yee me gye asa nyenyen mo gbaa me soo kyule yee Wurubuaare ilaa ibono Gyon gi toge mo i gye gesintin, ne me yee Gyon gi gyere momo Wurubuaare sagyere.

30 Farasii gikpen mo do asa de Gyuda awura nbara anmarasebo mo bere, me nu Wurubuaare gelaare ilaa ibono Gyon gi toge momo mo, men soo kyule, ne me kine yee Gyon man nye gyere momo Wurubuaare sagyere."

31 Yesu gi kii taase sakpii mo yee, "Meneto gbaa ne nan nye kyu kesere de nde asa ade ne? Nne ne me de daa?"

32 Yesu gi taase genen ne o kii lee gese sa sakpii mo yee, "Nde asa mo me de fee nbii ne n kpaa gyan' sansana. Me gyan' genen mo, nfono mo, me kya toge me kya sa abara yee,

'A lan akore ne a bii ilon sa feye mo, fe kine, fey kyaa.

A kpen saawo bii lewu ilon de fe' saawo mo, fe kine, fey saawo.' "

33 Yesu gi lee gese yee, "Gyon obono o gyere asa Wurubuaare sagyere mo gi ba gesinkpan so mo, o kya nminde genoo belen-belen ne o men kya nun nta. Imoso fe toge yee, 'Ilaa nyenyen oduduu ne n te mo so.'

34 Me, anyamese pewu momo-daa mo, mo, ne ba gesinkpan so faa, n kya gyi n kya nun. Imoso fe kya toge yee, 'Kere, onyen baare! Ogyibelebo de nta nunbo ne o gye. Mo-kyemeneana ne n gye lenpoo asoo de ilaa nyenyen aworabo sense.' Fey nu nde asa ilaa togesee?"

35 Ne Yesu gi kii toge bola yee, "Abono me buu olaako ginyi okpa mo bere ne nan lee gimoo-gewi nyiile yee gi gye olaako ginyi gesintin."

Yesu Gi Kpaa Gyi Simon Farasiinyen Ase

36 Owi oko do mo, Farasii gikpen mo do onyen oko gi sun kpaa tere Yesu yee o' ba mo-geten do de mo-re mo me' gyi dabole. Yesu gi kpe ne o kpaa kyena saare abono me te ogyiten mo do mo.

37 Okyii oko bo osowole obono so. Asa pewu me nyi mo so yee mo-gekyena do mo o gye ilaa nyenyen aworabo. Genen okyii baare gi nu yee Yesu te Farasiinyen mo geten do o kya gyi mo, o kpe geten mo do. Yesu gi wolaa kyu okyii mo ilaa nyenyen ibono o wora Wurubuaare mo kyee mo. Okyii mo kya kpe mo, o de anuwantere de puruntuwa.

38 Okyii mo gi loo geten mo do mo, o kyu de Yesu gemara-gemara kpe Yesu ayaa ase. O kya nyingi gitolon gibono Yesu gi su mo mo, i wora mo okon, ne i kii kyu wora mo gisu. O sii nmii mo-ayaa do ne

o su genen-n kaabore mɔ-ansikyu a pale Yesu ayaa, ne o kyu mɔ-gimu iman kyu kpaare Yesu ayaa. Ɔ kpe ɔ kya faala mɔ lii mɔ-gisen dɔ, ne o kyu anuwantere mɔ ɔ de mɔ kyu kyeege woroge Yesu ayaa so.

³⁹ Farasiinyen obono ɔ da gibaa tere Yesu mɔ gi wu ibono ɔkyii mɔ gi wɔra genen mɔ, ɔ tɔge sa mɔ-nyoro yee, “Ɔkyii obono ɔ kya pusaa onyen baare faa gye daa ilaa nyenyen ɔwɔrabo. Nengyene fɛe onyen baare gye Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo gesintin mɔ, ofaanan ɔ laa bii nyamese obono onan ɔkyii baare gye mɔ.”

⁴⁰ Farasiinyen mɔ kya tɔge ɔ kya sa mɔ-nyoro genen mɔ, Yesu gi bii. Imɔso Yesu gi tɔge sa mɔ yee, “Simon, n bo ilaa iko n kya laare n' tɔge sa fo.” Ne Simon gi lee genɔ yee, “Ɔbelense, tɔge me, n kya nu.”

⁴¹ Nfono ne Yesu gi da mɔ gikpale yee, “Asa anyɔ ako me de aterebi wura ɔko giko. Ɔko de mɔ giko bele fɛe gesun ɔwɔrabo aterebi abono ɔ laa nye gesi dɔ mɔ. Ne ɔko, mɔ, de mɔ giko pi-i fɛe gesun ɔwɔrabo aterebi abono ɔ laa nye bɔse dɔ mɔ.”

⁴² Ɔ yela mɔmɔ owi obono me laa kyu baa ka mɔ mɔ. Owi mɔ gi fo ne me men kya taale de me' ka mɔ mɔ, o kyu kyee mɔmɔ asa anyɔ.” Yesu gi da gikpale mɔ ta mɔ, ɔ taase Simon yee, “Mɔmɔ asa anyɔ ade dɔ mɔ, ɔmɔ ne nan laare aterebi wura mɔ ilaa gikyo don mɔ-nanbo?”

⁴³ Simon gi lee genɔ yee, “Itɛfaa i laa wɔra obono mɔ-lee giko gi nyaakyo mɔ.” Simon gi lee genɔ genen mɔ, Yesu gi tɔge sa mɔ yee, “I kyena.”

⁴⁴ Nfono mɔ, Yesu gi tɔge sa Simon yee, “Genen ne fo-re ɔkyii baare ilaa i de faa. Nyamese ilaa nyenyen i de fɛe giko ne ɔ de Wurubuaare. Me n gye isafo ne ne ba fo-geɛten dɔ. Ne ba faa, fo men yeege me' sa me nkyu de n' foro me-ayaa. Ɔkyii baare, mɔ, mɔ-ansikyu ne o kyu foro me-ayaa, ne o kyu mɔ-gimu iman lee me-ayaa nkyu.”

⁴⁵ Fo faala me mɔ, fon da me gya-gya; ɔkyii baare bere, lii aberɛ abono ɔ ba gerɛnaa faa, ɔ kpe ɔ de daa me-ayaa dɔ ɔ kya faala me lii mɔ-gisen dɔ.

⁴⁶ Fo men woroge me-gimu nfo sa me. Ɔkyii baare, mɔ, anuwantere ne o kyu woroge me-ayaa gbaa.

⁴⁷ N' tɔge fo yee mɔ-ilaa nyenyen ibono i nyaakyo ne ne kyu kyee mɔ mɔ ne n yeege ɔ nye gelaare' bele sa me faa. Isa obono, mɔ, mɔ-ilaa nyenyen in kyɔ ne ɔko gi kyu kyee mɔ mɔ, gelaare' pi-i ne ɔ laa nye sa kaase kee.”

⁴⁸ Yesu gi kisee tɔge sa ɔkyii mɔ yee, “Ɔkyii, fo wɔra Wurubuaare ilaa nyenyen, ne ne kyu kyee fo.”

⁴⁹ Nfono mɔ, abono mɔ-re ɔmɔ me te ogyiten mɔ me san me kya taase abara yee, “Mɔ ne n gye anɛ de ɔ' taale kyu asa ilaa nyenyen ibono me wɔra Wurubuaare mɔ kyee mɔmɔ?”

⁵⁰ Yesu gi kii tɔge sa ɔkyii mɔ yee, “Genɔobono fo sɔɔ me gyi mɔ ne n mɔlege fo faa. Imɔso naa fo kya kpe de gisen yuuli.”

8

Yesu Gi Naa Naa De Isowole

¹ Imɔ ide gemara mɔ i men keɛla ne Yesu gi naa de isowole bele-bele de iburu-buru so ɔ kya lee Wurubuaare ɔkalan konkɔse mɔ ɔ kya tɔge asa de me' nu Wurubuaare gewuragi dɔ akyenabi mɔ so ilaa. Yesu naa de isowole mɔ so genen mɔ, mɔ-akasebo gudu anyɔ mɔ me buu mɔ.

² Akyii ako kee me buu ɔmɔ. Ɔ wolaa gya ilaa nyenyen oduduu kpei-kpei koso genen akyii abono ako so ne ɔ kye mɔmɔ ako alobi kee. Mɔmɔ dɔ ɔko ne n gye Mariya Magadalakyii. Ɔkyii baare so ne Yesu gi naa kyena gya ilaa nyenyen oduduu kpei-kpei sono koso mɔ.

³ Akyii mɔ dɔ ɔko kee ginyen ne n gye Gyowana. Gyowana mɔ-kuli ne n gye Kyusa obono ɔ kya kere Wura Herode geten de mɔ-ilaa so mɔ. Me kya tere akyii mɔ dɔ ɔko kee yee Susana. Akyii sakyo ako kee me buu Yesu. Me naa me naa genen mɔ, akyii ade me de mɔmɔ gbaa-gbaa aterebi me kya kpa Yesu mɔ-re mɔ-akasebo mɔ.

Dɔɔbo Ɔko Gikpale

⁴ Asa me kpe ma-a lii ma-a lii isowole so ma-a ba Yesu ase. Sakpii mɔ gi nyaakyo mɔ, ɔ da gikpale gide sa mɔmɔ yee,

⁵ “Dɔɔbo ɔko gi kyena. Owi ɔko dɔ mɔ, ɔ koso kpe ndɔɔ kpaa nmade ayu. Ɔ kya

ηmade ayu mɔ, ako a tɔrɔ ɔkpa dɔ, ne asa me kyise-kyise amɔ ne nbuii me baa tɔɔse amɔ gyi.

⁶ Ayu mɔ ako, mɔ, a tɔrɔ kpandan so. A kɔrɔ lii mɔ, a kii wu'. I nyiile yee gesinkpan mɔ nfono in bo ise gikyo.

⁷ Ako kee a tɔrɔ iwe dɔ. Abono a kɔrɔ mɔ, iwe mɔ i koso bun wɔra amɔ, ne a wu'.

⁸ Amɔ ako, mɔ, a tɔrɔ gesinkpan dense so. Amɔ bere, a kɔrɔ ne a sen da amu kanpe. Dɔɔbo mɔ gi kebi amɔ mɔ, ɔ nye ibono onan o kyu ηmade mɔ, gikpado ikue-inun." Yesu gi da gikpale mɔ ta mɔ, ɔ tɔge sakpii mɔ yee, "ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu."

⁹ Yesu akasebo mɔ me taase mɔ gikpale mɔ gese.

¹⁰ Ne Yesu gi lee genɔ sa mɔmɔ yee, "Feye ne n gye abono Wurubuaare laa lee mɔ-gewuragyi dɔ akyenabi mɔ ilaa boduduuse nyiile. Asense mɔ bere, n kya tɔge sa ɔmɔ daa akpale dɔ de i' nye kyena de ilaa ibono i bo Wurubuaare agyebi mɔ dɔ mɔ. I bo nno yee,

'me laa kpe me kya kere, me man kii wu sei;
me laa kpe me kya nu ilaa, me man kii nu gese.'

Yesu Gi Lee Gikpale Mɔ Gese

¹¹ "Fe' nu gikpale mɔ gese kon. Ayu abono dɔɔbo mɔ gi ηmade mɔ ne n gye Wurubuaare agyebi.

¹² Abono a tɔrɔ ɔkpa dɔ mɔ, a de fee asa abono me kya nu Wurubuaare agyebi mɔ ne ilaa nyenyen pewu gemu mɔ kya baa lee amɔ lii ɔmɔ-asen dɔ mɔ. Ilaa nyenyen gemu mɔ men kya laare de me' nye sɔɔ agyebi mɔ gyi de Wurubuaare ɔ' mɔlege mɔmɔ.

¹³ Ayu abono a tɔrɔ kpandan so ne amɔ-ilin i men nye ise loo gese mɔ a de fee asa abono me nu Wurubuaare agyebi mɔ, ne me nu gese de ɔkon, yee me men kya kyu amɔ wɔra mɔmɔ-asen dɔ mɔ. Me kya sɔɔ amɔ gyi ηmaraa, ne ɔgenda ɔko gi tu mɔmɔ mɔ, fo baa kere mɔ, me kya luu nyoro.

¹⁴ Ayu abono a tɔrɔ iwe dɔ mɔ a de fee asa abono me kya nu Wurubuaare agyebi mɔ, ne gesinkpan gede so nsuili, aterenbi

gilaare, de anyamese ɔbole gelaare ilaa i kya gyi ɔmɔ-amu mɔ. Imɔso men kya kpe ansi dɔ de me' wɔra agyebi mɔ so ilaa mɔmɔ-gekyena dɔ.

¹⁵ Ayu abono a tɔrɔ gesinkpan dense so mɔ bere, a de fee asa abono me kya kyu gesintin de gisen dense kyu nu Wurubuaare agyebi mɔ. Me nu amɔ mɔ, me kya sɔɔ amɔ wɔra mɔmɔ-amu dɔ de me' nye gisen me kya wɔra amɔ so ilaa mɔmɔ-gekyena dɔ."

¹⁶ Yesu gi kii da sakpii mɔ gikpale yee, "ɔko men bo no ɔ laa nyoga fatela de o' kyu nara gelobi dɔ, abee o' kyu wɔra nra gese. ɔ laa kyu mɔ kyɔloga daa de i' nye wu asa abono me laa baa loo mɔ.

¹⁷ Sei men bo no i bo ɔbo dɔ yee i man lii gifuli, abee ilaa iko i nara yee i man lii gewi.

¹⁸ Imɔso ibono fe kya nu Wurubuaare ilaa faa, fe' kere imɔ so dɔɔdan. I kya nyiile yee ɔbono ɔ kya nu Wurubuaare ase mɔ, ɔ laa nye nu too. Ne ɔbono, mɔ, ɔn kya nu Wurubuaare ase mɔ, ipii ibono o nu mɔ gbaa, i laa kii lii mɔ-gimu dɔ."

¹⁹ Genen abere abono mɔ Yesu mɔ-nyi de mɔ-tedeana me ba mɔ ase nno. Sakpii mɔ so mɔ, me men nye ɔkpa tu sindi mɔ.

²⁰ Nfono mɔ, ako me buu sa mɔ yee, "Fo-nyi de fo-tedeana me yele nηmanman me kya laare me' wu fo."

²¹ Yesu gi lee genɔ tɔge sa mɔmɔ yee, "Me-nyi de me-tedeana ne n gye asa abono me nu Wurubuaare agyebi mɔ ne me kya wɔra amɔ so ilaa mɔ."

Yesu Gi Tɔnge Sa Afuu Ne A Taa Gida Yee

²² Gake gede mɔ, Yesu mɔ-re mɔ-akasebo me bo ɔbon bele mɔ ase mɔ, Yesu gi tɔge sa mɔ-akasebo mɔ yee, "A' fara kpe gibenbe." Gesintin mɔ, me dii loo gikolii dɔ ne me yii ɔkpa.

²³ Me kya kpe mɔ, Yesu gi de ginsi gide gikolii mɔ dɔ. Nfono mɔ, afuu bele ako a tigi, a kya da ginyadon so. A kya yee nkyu mɔ gi kya loo gi kya bola gikolii mɔ, ne gensipeere ge tu ɔmɔ.

²⁴ Me da Yesu kyingi me kya tɔge mɔ yee, "ɔbelense, ɔbelense, a kya laare de a' sii!" Yesu gi kyingi mɔ, ɔ koso ne ɔ

toge afuu mɔ yɛɛ a' taa gida yɛgɛ de nkyu nbono gi kya koso mɔ, mɔ, gi' wɔra ɔyin. Gesintin mɔ, afuu mɔ a taa gida yɛgɛ, ne ilaa kamaase i sii kurun.

²⁵ Nfono mɔ, ɔ taase mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, "Gisɔɔgyi gibono fɛye yɛɛ fɛ bo sa me mɔ gi bo fone dɔ daa?" Yesu akasebo mɔ mɛ wu ilaa ibono ɔ wɔra mɔ, i wɔra mɔmɔ gifuu ne i wɔra mɔmɔ giyan. Mɛ san mɛ kya taase abara yɛɛ, "Mene nyamese ɔnan ne? Kere, ɔ kya tɔnge sa afuu de nkyu gbaa ne i kya nu mɔ gɛdɛ."

Yesu Gi Kosore Ilaa Nyenyɛn Oduduu Kpei-Kpei Lii Oyeebu Ɔko So

²⁶ Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ kii pale gikolii mɔ kpaa fo Gerigasa awura gesinkpan so. Fo lii Galeli gesinkpan so mɔ, mɔmɔ-gesinkpan gɛ bo ɔbon bele mɔ gibenbe giko mɔ so.

²⁷ Yesu gi lii gikolii mɔ dɔ dii gyan' gigengen mɔ, ɔsowole mɔ so ɔnyen ɔko gi baa gyangara mɔ. Ilaa nyenyɛn oduduu i tɛ genen ɔnyen ɔbono so, i yɛgɛ ɔ san ɔ naa daa gibolonbukpan, ne ɔn baa ɔ tɛ nten dɔ. Ibuni opuleten ne ɔ san ɔ tɛ gɛkpaa-gɛkpaa. I wɔra mɔ genen mɔ, i kɛɛla.

²⁸⁻²⁹ O wu Yesu mɔ, Yesu gi toge ilaa nyenyɛn oduduu mɔ yɛɛ i' koso lii ɔnyen mɔ so, ɔ kere imɔ faa. Nfono mɔ ilaa nyenyɛn oduduu mɔ i yɛgɛ ɔnyen mɔ gi saawo kpaa gyaa nmii Yesu ansi dɔ, ne i kpen ken-ken taase Yesu yɛɛ, "Yesu, Wurubuaare Gitobele mɔ-bi, mene ne fo kya laare fo' wɔra me? N kya kole fo, gɛn wɔra me awɔrɔfɔ." Pɛi de Yesu mɔ-rɛ ɔnyen mɔ mɛ' gyan' genen mɔ, ilaa nyenyɛn oduduu mɔ i kya kyena ba ɔnyen mɔ so belen-belen. I ba mɔ so mɔ, asa mɛ kya kyu agbangbaran nminde mɔ abɛɛ mɛ kya da mɔ ilaran yela, ne mɛ kya dii mɔ de ɔn sa ɔ' nye kpaa wɔra ilaa iko. Ilaa nyenyɛn oduduu mɔ ɔlon so mɔ, ɔ kya wolaa gbaa gbaa agbangbaran mɔ fue, de i' kpare mɔ kyu lii kpe gipen dɔ.

³⁰ ɔnyen mɔ gi kpen genen mɔ, Yesu gi taase mɔ yɛɛ, "Mɛ kya tere fo-ginyen yɛɛ mene?" Ilaa nyenyɛn oduduu mɔ i tɛ ɔnyen mɔ so mɔ i lɛɛ genɔ sa Yesu yɛɛ, "Mɛ kya tere me yɛɛ Sakpii." I kya nyiile

yɛɛ ilaa nyenyɛn oduduu kpei-kpei gikyo ne n tɛ ɔnyen mɔ so.

³¹ Ilaa nyenyɛn oduduu mɔ i kpe i kya kole Yesu yɛɛ ɔ' men sa ɔ' gya imɔ koso lii ɔnyen mɔ so kyu kpe nfono Wurubuaare kya tii ilaa nyenyɛn oduduu kpei-kpei wɔra ɔbo dɔ mɔ.

³² Akuuri gikpen giko gi yele gibii giko alan dɔ nfono, mɛ kya gyi. Ilaa nyenyɛn oduduu ibono i tɛ ɔnyen mɔ so mɔ i kole Yesu yɛɛ nengyene ɔ laa gya imɔ koso mɔ, ɔ' yɛgɛ de i' kpaa kyena akuuri mɔ so. Ne Yesu gi sa imɔ ɔkpa.

³³ Imɔso i koso lii ɔnyen mɔ so kpaa kyena akuuri mɔ so. Ne akuuri gikpen mɔ pɛwu gi sele kpelede de gibii mɔ kpaa loo ɔbon bele mɔ dɔ, ne nkyu mɔ gi gyi mɔmɔ.

³⁴ Anyen abono mɛ kya kere akuuri mɔ so mɔ mɛ wu ilaa ibono i ba mɔ pɛwu. Imɔso mɛ sele kpe ɔsowole mɔ so de ndɔɔana dɔ mɔ kpaa buu ilaa ide sa asa.

³⁵ Genen so mɔ, asa mɔ mɛ kpaa wu ilaa ibono i ba mɔ de ansi. Mɛ ba Yesu ase mɔ, mɛ wu ɔnyen ɔbono ilaa nyenyɛn oduduu mɔ i koso mɔ so mɔ. O bun gikuru, ɔ nye mɔ-ginyamese gɛwɔnsa, ɔ tɛ Yesu gilani dɔ ɔ kya nu mɔ ase. I wɔra asa mɔ gifuu, ne i de mɔmɔ-genɔ.

³⁶ Abono mɛ wu ilaa kamaase de ansi mɔ mɛ buu genɔɔbono Yesu gi kyu mɔlede ɔnyen mɔ mɔ pɛwu sa abono mɛ sele baa tu mɔmɔ mɔ.

³⁷ Mɛ nu imɔ mɔ, mɔmɔ Gerigasa awura mɔ pɛwu mɛ kole Yesu yɛɛ ɔ' lii mɔmɔ-gesinkpan so. I lii fɛɛ Yesu ilaa mɔ i don wɔra mɔmɔ gifuu gikyo. Gesintin mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ dii loo gikolii dɔ de mɛ' kii.

³⁸ Mɛ kya laare mɛ' kii mɔ, ɔnyen ɔbono Yesu gi kosore ilaa nyenyɛn oduduu mɔ lii mɔ so mɔ gi kole Yesu yɛɛ, "Yɛgɛ me n' buu fo de n' kpaa kyena fo ase." Yesu mɔ men kyule sa mɔ. Ɔ toge mɔ daa yɛɛ,

³⁹ "Kii kpe fo-gɛwi de fo' kpaa toge ilaa gbaa' ibono Wurubuaare gi wɔra sa fo faa sa fo-gɛwi awura." Gesintin mɔ, ɔnyen mɔ gi kii kpe mɔ-gɛwi, ne ɔ naa gyan' de ɔsowole mɔ ɔ kya toge ilaa gbaa' ibono Yesu gi wɔra sa mɔ mɔ.

Yesu Gi Wɔra Ilaa Bele Sa Gyarase De ɔkyii ɔlɔbo ɔko

⁴⁰ Yesu gi kii kpe ɔbon bele mɔ gigengen gibono so ɔ daa gilee mɔ. ɔ baa loo nno mɔ, sakpii bele ti ɔ yele ɔ gyoo mɔ me kya faala mɔ mɔ-re ginaa-naa.

⁴¹ ɔnyen ɔko gi ba Yesu ase nno. Me kya tere mɔ-ginyen yee Gyarase. ɔ gye ɔbelense ɔbono ɔ kya kere Gyuda awura gikyangbon giko so. Genen ɔnyen baare gi baa kpelege nmii Yesu ayaa dɔ, ne ɔ kole mɔ yee ɔ' wɔra aniya, ɔ' yee me' kpe mɔ-gewi.

⁴² I kya nyiile yee gebii kolon ne ɔ koroge; ge gye daa ɔkyii. Ge gyi fee nsi gudu nnyɔ. Ge kya lo ge kya laare ge' wu. O buu sa Yesu genen mɔ, Yesu gi nu mɔ ase, ne ɔ naa buu mɔ. Me kya kpe mɔ, asa me kya kpiide de Yesu.

⁴³ ɔkyii ɔko bo ɔmɔ dɔ. I kya da de mɔ. I kya da de mɔ mɔ, imɔ nsi gudu nnyɔ ne. [ɔ nyida aterenbi abono ɔ bo mɔ pewu] kpe-kpe alɔɔ akyebo ase; mɔmɔ ɔko-re ɔko men taale kye mɔ.

⁴⁴ Genen ɔkyii baare kya laare mɔ-gilo mɔ gi' ta so mɔ, o kyu de Yesu gemara gemara kpaa yii Yesu gegbe ginɛbi. Ayaa abono so mɔ, ibono i kya da de mɔ mɔ, i ten.

⁴⁵ ɔkyii mɔ gi yuuri kpaa yii Yesu genen mɔ, Yesu gi dese, ne ɔ taase yee, "Ane ne n yii me mɔ?" ɔkamaase kya kine yee in gye mɔ ne n yii mɔ, ne Piita gi taase mɔ yee, "ɔbelense, sakpii ɔbono ɔ kyaabɔ fo me kya kpiide de fo faa mɔ, fo kya tɔge yee ɔko gi yii fo?"

⁴⁶ Yesu gi lee genɔ sa mɔ yee, "ɔko gi yii me. I kya nyiile yee ne bii me-nyoro dɔ yee me-oduduu gi wɔra ilaa iko."

⁴⁷ ɔkyii mɔ gi wu yee ibono o yii Yesu mɔ i men nara mɔ. Imɔso ɔ lii baa nmii Yesu ayaa dɔ, ɔ kya seli faa gyin-gyin. ɔ tɔge ilaa ibono so o yii mɔ mɔ de genɔɔbono i kpe kye mɔ ayaa abono so mɔ asa mɔ pewu ansi dɔ.

⁴⁸ Nfono ne Yesu gi tɔge mɔ yee, "Me-bi, gisɔɔgyi gibono fo bo sa me mɔ ne n kye fo faa. Imɔso naa fo kya kpe de gisen yuuli."

⁴⁹ Yesu san ɔ yele ɔ kya tɔnge mɔ, ɔko gi lii ɔbelense Gyarase geten dɔ baa tɔge

sa Gyarase yee, "Fo-bi mɔ gi wu'. Imɔso gen baa nyala ɔbelense mɔ yee ɔ' baa kye mɔ."

⁵⁰ Yesu gi nu imɔ ide mɔ, o kisee tɔge sa Gyarase yee, "Gen sa fo' sele gifuu. Fo bere, kpe sɔɔ me gyi, ne ge laa kii nye nkpa kyena sa fo."

⁵¹ Yesu gi kpaa loo Gyarase geten dɔ mɔ, ɔ men yee de asa me' nye loo obu mɔ dɔ obuni mɔ ase baa too de mɔ-re Piita, Gyɔn, de Gyeemesi, de gebii mɔ mɔ-se de mɔ-nyi.

⁵² Asa abono me bo nno mɔ pewu me de osulon me yele. Me kya yiye genen mɔ, Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yee, "Fen baa saawo. Gebii mɔ gen wu'. Ge de daa."

⁵³ ɔ tɔge genen mɔ, me kyu mɔ nmase daa. Me nyi ibono gebii mɔ ge wu' gesintin.

⁵⁴ Yesu, mɔ, men taa ka ɔmɔ genɔ. ɔ keda gebii mɔ gibaa dɔ ne ɔ tɔge sa gemɔ yee, "Gebii, koso."

⁵⁵ Yesu gi tɔge sa gebii mɔ genen mɔ, o kiiri gemɔ-ɔne baa wɔra gemɔ dɔ. Ayaa abono so mɔ ge koso, ne Yesu gi tɔge yee, "Fe' laare ilaa iko sa gemɔ de ge' gyi."

⁵⁶ I de gebii mɔ mɔ-nyi de mɔ-se genɔ, ne Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yee me men sa me' tɔge ilaa ibono i ba faa sa ɔko-re ɔko.

9

Yesu Gi Keda Mɔ-Isɔɔ Gudu Anyɔ Mɔ Sun

¹ Yesu gi tere mɔ-isɔɔ gudu anyɔ mɔ baa gyan' ne ɔ sa mɔmɔ ɔkpa de me' kyu mɔ-ginyen de me' nye ɔlon ilaa nyenyen oduduu kpei-kpei pewu so. Genen ɔlon mɔ laa yee me laa taale kye asa alɔɔ kee.

² ɔ sa mɔmɔ ɔlon mɔ genen mɔ, ɔ keda mɔmɔ sun yee me' naa tɔge tɔge Wurubuaare gewuragyi dɔ akyenabi mɔ so ilaa sa asa de me' kye asa alɔɔbi.

³ ɔ tɔge sa mɔmɔ yee, "Fe kya kpe faa, fen sa fe' puru sei-sei keda. Fe men' puru ba-a oyii tugese, abee gidiiiku, abee agyudɔ, abee aterenbi keda. Fe men' puru gegbe giwɔra nyɔse gbaa baa keda.

⁴ Geten gebono dɔ fe loo ne me kya kere feye so mɔ, fe' kyena nno kaabore fe laa lii genen ɔsowole ɔbono so.

⁵ Ɔsowole ɔbono fe loo ne nno asa me kine me men bugi ansi de feye mo, fe lii momo-ɔsowole mo so mo, fe' kpiisi feyeyaya ise yela momo. Imo ne nan yegge me' bii yee me kine Wurubuaare ɔkalan mo faa mo, gisobiide gi de gi gyoo omo."

⁶ Yesu gi sun mo-asunbo mo genen mo, gesintin mo, me yii okpa ne me naa de isowole, ne geten kamaase gebono me kya kpe mo, me kya toge Wurubuaare ɔkalan konkonse mo ne me kya kye asa alobi.

Wura Herode Kya Laare O' Wu Yesu De Ansi

⁷ Genen owi ɔbono mo, Wura Herode gi nu ilaa ibono Yesu kya wɔra mo. O nu imo genen mo, i wɔra mo giyan, ne ɔn kya bii imo do. I lii fee asa me kya toge yee, "Oloobu Gyɔn ɔbono ɔ naa kyena gyere asa Wurubuaare sagyere mo ne n kyingi lii ibuni do ba genen."

⁸ Ako mo yee, "Kuaa. Oloobu Ilaagya ne n kii ba." Abanban, mo, yee, "Wurubuaare ikalan atogebɔ adedaabo mo do ɔko ne n kyingi lii ibuni do kii ba genen."

⁹ Wura Herode-lee ibono ɔ toge mo ne n gye yee, "Ne yegge me ten Gyɔn gimu. Ne ane, mo, ne n ba ɔ gye ɔbono n kya nu mo so genen faa?" Ne Wura Herode gi san ɔ kya laare genɔɔbono ɔ laa nye wu Yesu de ansi mo.

Yesu Gi Sa Sakpii Bele Agyudo Ife Nsana

¹⁰ Yesu asunbo mo me kpe nfono o sun momo mo ne me kii ba mo, me baa buu ilaa ibono me wɔra mo pewu sa mo. Me buu sa mo ta mo, ɔ yegge mo-re momo wole me kpe ɔsowole ɔbono me kya tere mo yee Besayida mo so.

¹¹ Me laa kpe mo, sakpii ɔbono ɔ bo momo ase mo gi bii nfono me kya kpe mo, ne me buu momo. Sakpii mo gi kpaa tu momo mo, Yesu gi faala omo, ne ɔ toge Wurubuaare gewuragyi do akyenabi mo so ilaa sa momo, ne ɔ kye kye abono mo me kya lo mo.

¹² Owi gi kpelege mo, Yesu akasebo gudu anyo mo me kpaa toge sa mo yee, "Lee sakpii mo okpa de me' naa kpe isowole de ndɔɔana nbono gi sindi gere mo de me' kpaa laare nten nko loo de me'

nye agyudo gyi. Nfono a bo faa, i gye daa ife nsana."

¹³ Yesu gi kisee toge sa momo yee, "Feye gbaa-gbaa fe' sa momo ilaa iko de me' gyi." Me lee genɔ yee, "Aye ase gere mo, a bo daa ibodobodo inun de iken inyo. A laa taale soo agyudo sa ginyamesebi gide pewu?"

¹⁴ Anyen abono me bo genen sakpii bele ɔbono do mo gegyɔno ge laa wɔra fee nwe ikue-inyo de saalaa. Yesu gi toge sa mo-akasebo mo yee, "Fe' yegge de asa mo me' kpelege kyena akpen-akpen; gikpen kamaase do asa me' wɔra fee ikue-inyo de saalaa."

¹⁵ Gesintin mo, Yesu akasebo mo me yegge asa mo pewu me kpelege kyena gesinkpan.

¹⁶ Me kyena genen mo, Yesu gi puru ibodobodo inun mo de iken inyo mo, ne ɔ diire mo-ansi kere Wurubuaare, o kyu afaala sa Wurubuaare, ne ɔ gbaa-gbaa ibodobodo mo do kyu sa mo-akasebo mo yee me' kyu ye sa sakpii mo de me' gyi.

¹⁷ Me ye sa momo mo, momo pewu me nye gyi kaabo kii san. Mo-akasebo mo me koola agyisan mo mo, i bola nkeebii gudu nnyo.

Piita Gi Bii Toge Nyamese Ɔbono Yesu Gye Mo

¹⁸ Owi ɔko do mo Yesu kya dalaa mo wole, ne mo-akasebo mo me bo mo ase. Nfono mo ɔ taase momo yee, "Sakpii mo ase mo, mene nyamese ne n' gye?"

¹⁹ Ne mo-akasebo mo me lee genɔ yee, "Asa ako me kya toge yee fo gye Oloobu Gyɔn ɔbono ɔ naa kyena gyere asa Wurubuaare sagyere mo. Ako mo yee Kuaa! Fo ne n gye Oloobu Ilaagya. Ne ako, mo, yee Wurubuaare ikalan atogebɔ adedaabo mo do ɔko kpei ne n kyingi lii ibuni do ba genen."

²⁰ Nfono ne Yesu gi kii taase mo-akasebo mo yee, "Ne feye ase mo de-e? Mene nyamese onan ne n' gye?" Piita gi lee genɔ yee, "Fo ne n gye ɔbono Wurubuaare gi sun yee ɔ' baa molege asa de me' nye Wurubuaare ase gekyena mo."

²¹ Piita gi lee genɔ genen mo, Yesu gi ka sa omo yee me men sa me' toge sa ɔko-re

oko yee mo ne n gye obono Wurubuaare gi sun mo.

²² Yesu gi kii toge sa omo yee, "I gye ilaa ibono i laa ba yee me, anyamese pewu momo-daa mo, nan wu olaawuse kpai-kpai gikyo. Gyuda awura asunbi alebo abelense de nbara anmarasebo de momo-abelense sense mo me laa kine me, ne me laa yee asa me' mo me. Me mo me mo, imo geke sase mo, nan kyingi lii ibuni do."

²³ Nfono ne Yesu gi toge sa momo abono me bo nno mo pewu yee, "Obono o kya laare de o' wora me-okasebo mo, kaase mo o' kyu mo-nyoro fue, geke kamaase mo o' kyule wu aworofoo me so, de o' kase me-gidebi. Ba-a me laa da mo ananbi oyii so mo mo, me' da mo.

²⁴ I kya nyiile yee fo obono fo laa korose fo-nkpa yela fo-gibaa so mo, Wurubuaare ase gekyena onan mo ge laa lii fo-gibaa. Ne fo obono, mo, kyu lii me so ne fo-nkpa gi lii fo-gibaa mo, fo laa nye Wurubuaare ase gekyena.

²⁵ Fo nyamese fo nye gesinkpan gede so ilaa kamaase pewu gyan' ne fon nye okpa kpe Wurubuaare ase mo, fo nyi yee fo nye gekyena ne?

²⁶ Nengyene i bo fo oko ipeeli yee fo gye me-sonbo abee fo kya soo me-agyebi mo gyi mo, genen kee ne i laa wora me, anyamese pewu momo-daa mo, ipeeli sa fo, gekeabono nan kii ba gesinkpan so mo. Genen gekeabono mo, me-se Wurubuaare laa keda mo-iso sun, ne me laa sun me ba de nyisigy. Wurubuaare laa kyu mo-lee nyisigy onan kyu sa me de asa me' wu de ansi.

²⁷ Gesintin ne n' kya toge feye faa, feye abono fe ye geerenaa faa fe man wu' ta pei de fe' loo wu yee Wurubuaare gewuragi gekyena mo ge ba anyamese do."

Wurubuaare Gi Lee Yesu Nyisigy Nyiile Mo-Akasebo Asa' Ako

²⁸ Yesu gi toge genen ilaa ide mo, fee nke gukue gemara mo, o kyu Piita de Gyon de Gyeemesi, ne me dii kpe gibii giko so de o' kpa dala.

²⁹ O kya dala genen mo, mo-ansi do i kyeege kii loro wora odan too ne mo-ngbe

nbono o suu mo gi fuuli gi kya nelegi faa njela-njela-njela.

³⁰ Me baa kere mo, iloobu inyo iko ne: Mosisi mo-re Ilaagya. Me ba Yesu ase, momo-re mo me ye me kya gyi nsingyi.

³¹ Ibono me lii Wurubuaare do ba mo so mo, me bo nyisigy. Momo-re Yesu me toge lewu obono o laa wu' Gyusalem mo so ilaa.

³² Piita mo-re mo-nanboana mo bere, genen abere abono pewu mo ginsi gide gi kya boo omo. Imoso i nmange momo-ansi so mo, me wu Yesu de nyisigy de iloobu inyo mo me ye me ase.

³³ Iloobu mo me kya laare me' kyon taa Yesu yee mo, Piita gi ten loo toge atogekpande sa Yesu yee, "Obelense, i wora odan yee a bo gerena. Yee de a' yii ipanpan isa' sa feye: fo-lee panpan oko, Mosisi-lee oko de Ilaagya-lee oko."

³⁴ Piita men ti taa tonge ta mo, gibunto giko gi ba baa bun momo so faa kpem. Abere abono gibunto mo gi kya laare gi' bun momo so genen mo, i wora Piita mo-re mo-nanboana mo gifuu.

³⁵ Nfono mo, Wurubuaare gigyebi' gi lii gibunto mo do toge kyu lii Yesu so yee, "Me-bi ne. Mo ne ne lee gibaa yii de o' wora me-gisen do ilaa. Fe' nu mo ase."

³⁶ Wurubuaare gi toge genen ta mo, Yesu akasebo mo me kere mo, momo-re Yesu wole ne n san me ye. Genen nke nbono do mo, me men toge genen ilaa ibono me kpa wu gibii mo so mo sa oko-re oko.

Yesu Gi Kosore Ilaa Nyenyen Odudu Lii Gebii Geko So

³⁷ Imo gede kese mo, Yesu mo-re mo-akasebo asa' mo me kpelege lii gibii mo so me kya ba mo, sakpii bele gi baa gyangara momo.

³⁸ Me gyan' mo, onyen oko gi kpen toge sa Yesu yee, "Obelense, n de fo gisere, kere me-bi so sa me. Mo-nkon ne n' bo.

³⁹ I bo no i bo no mo, ilaa nyenyen odudu kya baa kyena mo so. I kyena mo so genen mo, ayaa abono so mo, i kya yee o kya kpen ken-ken gikolon de i' kuu mo taa gesinkpan, i kya gbebi mo yee mo-geno do i kya furu afuru. I kya nyala mo

genen-n keela pei de i' loo ba-a kyon mo so.

⁴⁰ Ne kole fo-akasebo yee me' wora aniya de me' gya genen ilaa nyenyen oduduu obono koso mo so sa me mo, me men taale."

⁴¹ Yesu gi toge yee, "O! Nde feye nke nde do asa! Feñ kya soo Wurubuaare gyi. Fe kpe fa-a biide geno daa so-o! Nke nfone ne nan kyena feye ase n kpe mi-i nye gisen mi-i sa feye daa?" Ne o toge gebii mo mo-se yee, "Kyu fo-bi mo ba gere."

⁴² Gebii mo ge kya ba Yesu ase mo, ilaa nyenyen oduduu mo i kuu gemo taa gesinkpan, i san i kya gbebi gemo. Nfono mo Yesu gi toge sa ilaa nyenyen oduduu mo yee i' koso gebii mo so o kere imo faa. Yesu gi kye gebii mo, ne o kiiri gemo sa gemo-se.

⁴³ Genobono Yesu gi kyu lee Wurubuaare olon bele gewi nyiile asa mo nfono mo, i de momo okamaase geno.

Yesu Gi Kii Toge Kyu Lii Mo-Lewu So

Owi obono sakpii mo kya diile Yesu ilaa worase mo ne i kya de momo-geno genen mo, Yesu gi toge sa mo-akasebo mo yee,

⁴⁴ "Fe' yela giso de fe' nu doodan: me-akyobo me laa kyu me, anyamese pewu momo-daa mo, wora asa ako abaa do de me' wora me ilaa ibono me kya laare mo."

⁴⁵ O buu sa omo genen mo, me men nu imo gese. Momo-nwonsa do i men bugi de me' bii imo so ilaa. I kii i bo momo gifuu de me' taase mo.

Yesu Akasebo Mo Do Mo, Ane Ne N Don Mo-Nanbo?

⁴⁶ Owi oko do mo, akyole a toro Yesu akasebo mo so. Me kya soo akyole yee momo do mo, ane ne n don mo-nanbo?

⁴⁷ Yesu gi bii yee me kya soo akyole genen mo, o keda gebii geko ba mo ase,

⁴⁸ ne o buu sa momo yee, "Nengyene fee me so ne fo oko fo bugi ansi de genen gebii gede onan mo, me ne fo bugi ansi de genen. Ne fo bugi ansi de me mo, fo bugi ansi de Wurubuaare obono o sun me mo kee ne. I kya nyiile yee obono o kya wora mo-nyoro fee mo ne n gye gebii feye do mo, mo ne n gye obono o gye nyamese gbaa' feye do."

⁴⁹ Ne Gyon gi toge sa Yesu yee, "Obelense, a wu onyen oko de fo-ginyen o kya gya ilaa nyenyen oduduu kpei-kpei o kya koso asa so. I men kii i gye aye-re mo ne n naa. Imoso a gya mo yee on baa wora genen."

⁵⁰ Ne Yesu gi lee geno sa mo yee, "Fe san wu mo genen mo, feñ' baa gya mo. I kya nyiile yee isa obono o men kya soo akyole de feye mo, o yele feye-gemara ne."

Ako Me Kine Yee Yesu Man Nye Kyena Momo-Osowole So

⁵¹ Owi mo kya fuude ibono Wurubuaare laa puru Yesu lii gesinkpan so kii kpe mo ase mo, Yesu gi kyu mo-ansi kyu yii de Gyerusalem osowole so yee nno ne o laa kpe kon.

⁵² Pei ne o laa yii okpa mo, o sun isoo yee me' gyangbara mo. Isoo mo me kyon mo, me kpaa loo Samariya osowole oko so de me' loro okpa sa mo.

⁵³ Ibono Yesu gi toge yee Gyerusalem ne o kya kpe so mo, osowole mo so asa me men kyule soo mo gisafo.

⁵⁴ Isoo mo me kpaa buu sa Yesu yee osowole mo so asa me kine mo. Mo akasebo, Gyeemesi mo-re Gyon, me nu genen mo, me taase mo yee, "Aye-wura, fo kya laare a' tere ogya lii Wurubuaare do kpelege ba de o' baa dee momo?"

⁵⁵ Me taase Yesu genen mo, o kisee kere momo, ne o toge momo yee ibono me toge faa in boran.

⁵⁶ Nfono mo, me naa kyon kpe osowole banban oko so.

Abono Me Kya Laare Me' Wora Yesu Akasebo

⁵⁷ Me soo de okpa oko me kya kpe mo, onyen oko gi toge sa Yesu yee, "Nan buu fo kpe geten kamaase gebono fo laa kpe mo."

⁵⁸ Yesu gi toge sa onyen mo yee, "Ag-bowugbowu gbaa me bo ibo dese, ne nbuii kee me bo asisaa. Me, anyamese pewu momo-daa mo bere, men bo me-gimu okunten."

⁵⁹ Yesu gi toge sa onyen banban oko bere yee, "Baa buu me de fo' wora me-okasebo." Obono gi lee geno sa Yesu yee,

“Me-wura, yεge me n' kpa a pule me-se pɛi de n' lɔɔ baa buu fo.”

⁶⁰ Nfono ne Yesu gi tɔge sa mɔ yεε, “Yεge asa abono Wurubuaare ilaa in fe ɔmɔ-giso mɔ mɛ' pule abara. Fo berε, baa kyon kpe de fo' kpa a tɔge Wurubuaare gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so ilaa sa asa.”

⁶¹ Ɔko mɔ gi buu sa Yesu yεε, “Me-wura, nan baa buu fo de n' wɔra fo-ɔkasebo. Imɔ mɔ mɔ, yεge de n' kpa a kale me-ge ten dɔ awura de n' ba.”

⁶² Ɔ kole Yesu genen mɔ, Yesu gi tɔge sa mɔ yεε, “Fo ɔbono fo yii gεse fo kya baale baale ne fo kya kpεεε fe kya kere fo-gemara mɔ, bii yεε fon kaabore fo' nye ɔkyenaten Wurubuaare gɛwuragyi mɔ dɔ ne.”

10

Yesu Gi Keda Asa Ikue-Isa De Saalaa Asa Anyɔ Sun

¹ Imɔ ide gemara mɔ, Yesu gi lεε asa ikue-isa de saalaa asa anyɔ ako kee ne ɔ keda ɔmɔ sun yεε mɛ' naa anyɔ-anyɔ kpe isowole de nten kpɛi-kpɛi nfonoana mɔ gbaa-gbaa laa baa kpe mɔ yεε mɛ' gyangbara mɔ kpe nnoana.

² Mε laa kyon mɔ, Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yεε, “Asa abono i kaabore mɛ' nu Wurubuaare ɔkalan konkonse mɔ mε de fεε ɔmɔlɔgɔ ne n pεere ndɔɔ belε nko dɔ. Akebibo mɔ, mɔ, mɛn kyɔ sa ndɔɔ wura mɔ. Imɔso fe' dalaa kole Wurubuaare ɔbono ɔ gye Ndɔɔ Wura mɔ yεε mɔ gbaa-gbaa o' kyu akebibo ba mɔ-ndɔɔ mɔ dɔ.

³ “Fe' naa fe kya kpe. Fe' bii yεε n kya sun fεye fεε nsandebii ne n kya kpe agbowugbowu dɔ.

⁴ Fe mɛn sa fe' kyu aterenbi, ato ɔwɔraten, abεε ayaawole keda. Fe kya kpe mɔ, fe mɛn sa fe' waala fεye-nyoro yεε fe kya faala ɔko-re ɔko ɔkpa dɔ.

⁵ Geten' gebono dɔ fe laa loo mɔ, fe' daa gifaala gemɔ dɔ asa yεε, ‘Gisen yuuli gi' wɔra fεye-lεε.’

⁶ Nengyene gisen yuuli awura mε bo geten' gebono dɔ mɔ, mε laa nye gisen yuuli. Nengyene gisen yuuli awura mɛn bo nno mɔ, gisen yuuli mɔ gi laa kii ba fεye ase.

⁷ “Geten' gebono dɔ fe sogε mɔ, fe' kyena gemɔ dɔ kaabore fe laa lii ɔsowole ɔbono so. Ilaa ibono mε laa sa fεye mɔ, fe' gyi de fe' nun. I kya nyiile yεε gesun ɔwɔrabo gi kaabore ɔ' nye mɛ' kere mɔ so. Fe' sii de geten' kolon, fɛn sa fe' sogε geten' gedε dɔ de fe' lii kii kpa a sogε gebanban geko dɔ.

⁸ “Nengyene fe loo ɔsowole so ne ɔsowole ɔbono so asa mε kya keda fεye gisafo mɔ, agyudɔ abono mε laa kyu baa yii fεye-ansi dɔ mɔ, fe' gyi amɔ.

⁹ Fe' kye alobo abono mε bo genen ɔsowole ɔbono so mɔ de fe' tɔge sa ɔsowole mɔ so asa mɔ yεε, ‘Wurubuaare kya laare ɔ' kale fεye bola mɔ-ade so mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ.’

¹⁰ “Nengyene fe loo ɔsowole ɔko so ne nno asa mε kine mε man bugi ansi de fεye mɔ, fe' lii kpa a yele ɔsowole ɔbono ikpa dɔ de fe' tɔge sa asa mɔ yεε,

¹¹ ‘Fεye-ɔsowole mɔ so ise ibono i yii aye-ayaa mɔ gbaa, a kpiisi yela fεye. Ide berε, fe' bii yεε Wurubuaare gi laare ɔ' kale fεye bola mɔ-ade so mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ. Fεye ne n kine.’ ”

¹² Yesu gi kii tɔge sa ɔmɔ yεε, “Fεye berε n kya tɔge mi-i sa fεye yεε ɔsowole ɔbono fe loo ne mε man keda fεye gisafo mɔ, gεke gebono Wurubuaare laa biide asa pewu giso mɔ, genen ɔsowole ɔbono so asa-lεε gisobiide gi laa nyaakyɔ don Sodom awura lεε mɔ.”

Wurubuaare Laa Bun Isowole Iko Asa Gipuεε

¹³ “O, Korasin awura, fεye laako! O, Besayida awura, fεye laako! Ne kyu Wurubuaare ɔlon wɔra ilaa gbaa'gbaa fεye ase ibono fe wu de ansi. Nengyene nkana Taya de Sidon awura ne nen nye me-ilaa ibono wu genen mɔ, ofaanan me ti wolaa taa mɔmɔ ilaa nyenyen giwɔra yεge. Nkana ofaanan mε kya bɔɔda kyena mε kya pεere ansi nyiile Wurubuaare yεε mε nu mɔmɔ-nyoro gεse.

¹⁴ Fe' bii yεε gekaabono Wurubuaare laa biide asa nyenyen pewu giso mɔ, fεye-lεε i laa wɔra nyenyen don Taya de Sidon awura-lεε.

15 Ne fɛye Kapɛɛniyon awura mɔ de-e? Genen gɛkaabono mɔ fɛ nyi yɛɛ Wu-rubuaare laa kyu fɛye kpe mɔ ase? Kuaa, ɔ laa too fɛye wɔra daa ɔɔ ɔɔ nfono ɔ kya biide ilaa nyenyɛn awɔrabo giso mɔmɔ-lewu gemara mɔ.”

16 Yesu gi kii tɔge sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “ɔbono o nu fɛye ase mɔ, me ase ne o nu genen, ne ɔbono o kine yɛɛ ɔ maɲ nu fɛye ase mɔ, me ne kaase mɔ gi kine genen. ɔbono o kine yɛɛ ɔ maɲ nu me ase kee mɔ, Wurubuaare ɔbono o sun me ba gɛsinkpan so mɔ ne kaase mɔ gi kine genen.”

Yesu Asunbo Mɔ Mɛ Kpe Kii Ba

17 Asa ikue-isa de saalaa anyamese anyɔ abono Yesu gi sun mɔ mɛ kpe ne mɛ kii ba de ɔkon. Mɛ tɔge sa Yesu yɛɛ, “ɔbelɛɛ, ilaa nyenyɛn oduduu kpei-kpei gbaa i bara imɔ-nyoro gɛɛ sa aye fɔginyɛn ɔɔ.”

18 Mɛ buu sa Yesu genen mɔ, Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, “Nɛ wu ilaa nyenyɛn pɛwu gemu mɔ gi lii Wurubuaare ɔɔ faa pila-a fɛɛ genɔɔbono nyangbon kya wiisɛɛ gikolon mɔ baa kyon kpaa tɔɔɔ.”

19 Fɛ' nu yɛɛ nɛ sa fɛye ɔlon de fɛ' taale kyise awɔɔ de nnan so de fɛ' taale kyise ilaa nyenyɛn pɛwu gemu ɔbono ɔ gye Wurubuaare ɔkyobo mɔ ɔlon pɛwu so. Sei maɲ wɔra fɛye.

20 Imɔ genen gbaa mɔ, fɛ mɛɲ sa fɛ' yɛge de i' wɔra fɛye ɔkon yɛɛ ilaa nyenyɛn oduduu kpei-kpei i bara imɔ-nyoro gɛɛ sa fɛye. Fɛ' yɛge de i' wɔra fɛye ɔkon daa yɛɛ Wurubuaare gi ɲmarasɛ fɛye-anyɛn yela Wurubuaare ɔɔ yɛɛ fɛ laa baa kyena nno.”

21 Owi ɔbono Yesu kya tɔnge de mɔ-akasɛbo mɔ genen mɔ, Wurubuaare Oduduu mɔ gi sa mɔ ɔkon belɛ mɔ-gisen ɔɔ, ne ɔ faala Wurubuaare yɛɛ, “Me-sɛ, soso de gɛsinkpan pɛwu Wura, n kya faala fo yɛɛ fo kyu genen ilaa ide ɲara abono mɛ nyi ɔlaako mɔ de abono mɛ sɛɛ mɔ, ne fo san lɛɛ imɔ-gɛwi nyiile daa nbii de asa abono mɛ mɛɲ nyi gisɛɛ mɔ. Gɛsintin, me-sɛ. Imɔ ibono ne n wɔra fo ɔbole.”

22 Yesu gi kii tɔge yɛɛ, “Me-sɛ Wu-rubuaare gi kyu ilaa kamaasɛ kyu wɔra me-abaa ɔɔ. ɔko mɛɲ bo no o nyi me, Wurubuaare mɔ-bi mɔ, genen mɔ, me-sɛ Wurubuaare wolɛ. Genen kee ne ɔko mɛɲ bo no o nyi Wurubuaare, genen mɔ, me ɔbono n gye mɔ-bi mɔ; me-rɛ asa abono n kya laare de n' lɛɛ mɔ gɛwi nyiile ɔmɔ mɔ wolɛ ne n nyi mɔ.”

23 Yesu gi kisee tɔge sa mɔ-akasɛbo mɔ wolɛ yɛɛ, “Amudɛnsɛbo ne n gye fɛye abono fɛ kya nyɛ wu me-ilaa wɔrasɛ de ansi.

24 N kya tɔge mi-i sa fɛye yɛɛ Wu-rubuaare ikalan atɔgebo kpei-kpei de awura-awura sakyɔ mɛ laare mɛ' wu ilaa ibono fɛ kya wu faa, mɛɲ kii nyɛ; mɛ laare mɛ' nu ilaa ibono fɛ kya nu faa, mɛɲ kii nyɛ.”

Yesu Gi Nyiile Asa Ilaa Ibono I Tiri Sa Wurubuaare Mɔ

25 Owi ɔko ɔɔ mɔ, Wurubuaare nbara onyiilebo ɔko gi ba de ɔ' baa daasɛ Yesu kerɛ. Imɔso ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, “ɔbelɛɛ, nne ne nan wɔra de n' nyɛ kyena Wurubuaare asɛ gɛkpaa?”

26 Yesu gi kisee taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo kya kale Wurubuaare nbara mɔ mɔ, fo kya nu nno gɛɛ nne?”

27 ɔnyɛn mɔ gi lɛɛ genɔ yɛɛ, “Wu-rubuaare nbara mɔ gi kya nyiile yɛɛ, ‘Laare fo-Wura Wurubuaare lii fo-gisen ɔɔ. Kyu fo-gisen pɛwu, fo-ɔlon pɛwu de fo-gɛwɔnsa pɛwu kyu laare Wurubuaare ilaa.’ Ne i kya nyiile kee yɛɛ, ‘Laare fo-nanbo fɛɛ fo-nyoro.’ ”

28 Nfono ne Yesu yɛɛ, “Fo lɛɛ genɔ mɔ, i kyena. Fo gyi nno ndɛ so mɔ, fo laa kyena Wurubuaare asɛ.”

29 Nbara onyiilebo mɔ gi laare ɔ' lɛɛ nyiile yɛɛ ɔɲ fuɛ. Genen so mɔ o kii taasɛ Yesu yɛɛ, “Wurubuaare nbara gi kya nyiile yɛɛ n' laare me-nanbo fɛɛ me-nyoro faa mɔ, anɛ mɔ ne n gye me-nanbo daa?”

30 Yesu gi lɛɛ genɔ gikpalɛ ɔɔ sa ɔnyɛn mɔ yɛɛ, “Owi ɔko ɔɔ mɔ aye-nanbo, Gyudanyɛn ɔko gi lii Gyɛrusalem ɔ kya kpe Gyɛriko. ɔ kya kpe mɔ, nkyɛɛ iyu me bun ɔkpa ɔɔ ne. Mɛ lii tu mɔ, ne mɛ daare

mɔ san n̄maraa de o' wu'. Mɛ puru mɔ-atɔ pɛwu ne mɛ seɛ taa mɔ yɛgɛ.

³¹ Ɔ dɛ nfono genen mɔ, aye gbaa-gbaa aye-isa ɔko gi baa kyu de nno. Ɔ gye Wurubuaare asunbi ɔɛɛbo. Ɔ fue lii mɔ so genen mɔ, o wu ibono ɔ dɛ, ne ɔ gelege kyon.

³² Aye Gyudanyen ɔko kee gi baa tu mɔ. Ɔ gye Lɛfi gɛten dɔ isa. Ɔ baa tu ɔnyen mɔ dɛ genen mɔ, mɔ kee gi gelege kyon mɔ so.

³³ "Nfono mɔ, Samariyanyen ɔko gi baa lii mɔ so. Ɔn̄ taa gye aye isa gbaa. Ɔ baa tu mɔ ɔ dɛ mɔ, mɔ-ilaa i wɔra mɔ ayen gikyɔ.

³⁴ Ɔ gyan' bee so, imɔso ɔ kpelege mɔ-bee so naa kpe ɔnyen mɔ ase. O wu ibono ɔnyen mɔ gi gooli mɔ, o kyu nfo de nta nko kyu woroge mɔ-ilo mɔ so ne ɔ n̄minde imɔ. Ɔ n̄minde imɔ ta mɔ, ne o puru mɔ gyan' mɔ-bee so kyu mɔ kpe ɔsowole ɔbono o sindi nfono mɔ. Ɔ gye isafo so mɔ, ɔ kpaaloo asafo ɔsogeten. Imɔso o kyu ɔlɔbo mɔ kee kpe nno, ne ɔ kere mɔ so.

³⁵ Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, ɔ lɛɛ mɔ-aterenbi kyu sa gɛten wura mɔ ne ɔ tɔgɛ sa gɛten wura mɔ yɛɛ, 'Kere ɔlɔbo baare so sa me. N kya kpe de n' ba. Aterenbi abono fo laa kii nyida bɔla de adɛ so mɔ, ne ba mɔ, nan ba ka fo.' "

³⁶ Yesu gi da gikpale mɔ ta mɔ, ne ɔ taase nbara onyiilebo mɔ yɛɛ, "Fo ase mɔ, genen asa asa' adɛ dɔ mɔ, anɛ ne n wɔra genanbo ilaa sa aye-nanbo Gyudanyen ɔbono iyu mɔ mɛ daare mɔ?"

³⁷ Ne ɔ lɛɛ genɔ yɛɛ, "Ɔbono o su mɔ gitolon mɔ."

Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Gɛsintin, fo lɛɛ genɔ mɔ, i kyena. Imɔso naa fo kya kpe de fo' kpaaloo wɔra genen kee."

Mariya Gi Bii Lɛɛ Ilaa Dɛnsɛ

³⁸ Owi ɔko dɔ mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ naa mɛ kya kpe mɔ, mɛ kpaaloo fo ɔsowole ɔko so. Ɔkyii ɔko bo genen ɔsowole ɔbono so, mɛ kya tere mɔ-ginyen yɛɛ Maata. Mɔ-gɛwi ne Yesu gi sogɛ.

³⁹ Maata bo ɔtedɛ ɔko mɛ kya tere mɔ yɛɛ Mariya.

Wura Yesu gi loo gɛten mɔ dɔ genen mɔ, Mariya gi naa kpaaloo gbaa kyena mɔ-ayaa dɔ ɔ kya nu mɔ-ilaa nyiilese.

⁴⁰ Maata bere ilaa ibono ɔ kya wɔra de o' kyu keda asafo mɔ i nyaakyɔ ne imɔ ne n kpe i bo mɔ-ansi so. Imɔso ɔ kpaaloo taase Yesu yɛɛ, "Me-wura, ibono me-tedɛ gi taa gɛsun mɔ giwɔra pɛwu yɛgɛ sa me-nkon faa, i mɛn̄ fɛ fo-giso do-o? Tɔgɛ sa mɔ de ɔ' koso baa kpaaloo me."

⁴¹ Maata gi tɔgɛ sa mɔ genen mɔ, Wura Yesu gi lɛɛ genɔ yɛɛ, "O, Maata! Ilaa kpei-kpei i kya wɔra fo n̄wɔnsa gikyɔ, ne fon̄ kya nyɛ fo-nyoro.

⁴² Ilaa kolon, mɔ, ne n tiri sa nyamesɛ. Imɔ ne Mariya bere gi bii lɛɛ faa. Ɔko man̄ taale sogɛ imɔ lii mɔ ase."

11

Yesu Gi Nyiile Mɔ-Akasebo Mɔ Adalaabi

¹ I ba yɛɛ Yesu bo gɛtɛɛko ɔ kya dalaa. Ɔ dalaa ta mɔ, mɔ-ɔkasebo ɔko gi kole mɔ yɛɛ, "Aye-wura, nyiile aye gɛdalaa fɛɛ genɔɔbono Gyɔn gi nyiile mɔ-lɛɛ akasebo mɔ."

² Nfono ne Yesu gi nyiile mɔmɔ yɛɛ, "Nengyene fɛ laa dalaa mɔ, fɛ' dalaa yɛɛ: Aye-sɛ,

yɛgɛ asa mɛ' buu fo yɛɛ fo-nkon ne n gye Wurubuaare.

Yɛgɛ fo-gɛwuragyi dɔ akyenabi a' ba asa dɔ.

³ Sa aye ndɛ gɛkɛ gɛdɛ-lɛɛ ilaa gyisɛ.

⁴ Kyu aye-ilaa nyenyɛn kyɛɛ aye.

Aye, mɔ, kee, a dɛ ilaa nyenyɛn ibono nyamesɛ kamaase gi wɔra aye mɔ a kya kyɛɛ mɔ.

Kpaaloo aye de ilaa iko in̄ sa i' nyɛ aye penɛ de a' wɔra ilaa nyenyɛn."

⁵ Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "A' kyu yɛɛ fɛye dɔ ɔko bo ɔkyemɛnɛ. Genyɛ de nsana gɛko mɔ, ɔ koso kpe mɔ-kyemɛnɛ mɔ-gɛwi kpaaloo n̄mɛɛ mɔ-gisen ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,

⁶ 'Me-kyemɛnɛ, nperɛ-nperɛ ne me-kyemɛnɛ ɔko gi kpe baa sogɛ me so faa. Mɛn̄ bo sei de n' sa mɔ. Imɔso paa me ibodobodo isa'.

⁷ Ɔ kole mɔ genen mɔ, mɔ-kyemɛnɛ mɔ gi lɛɛ genɔ yɛɛ, 'Gɛn̄ sa fo' nyala me. Ne

ti tii. Me-biana me de me ase. Man baa taale koso de n' baa sa fo ilaa iko!'

⁸ N' tɔge feye yee nkana fee gekyemene mo wole so ne o man koso sa mo sei mo, genobono mo-kyemene mo laa kpe mada mo-gikole mo, i wɔra nne mo, o laa koso de o' sa mo ilaa kamaase ibono i tiri mo mo.

⁹ Imoso n kya tɔge mi-i sa feye yee, 'Fe' dalaa kole Wurubuaare; o laa sa feye. Fe' laare; fe laa nye. Fe' nme Wurubuaare gisin; o laa tigi feye.'

¹⁰ I kya nyiile yee okamaase obono o kpe o kya kole mo, Wurubuaare kya sa mo. Ne obono o kpe o kya laare mo, o kya nye. Obono mo, o kpe o kya nme Wurubuaare gisin mo, o kya tigi mo.

¹¹ Feye do ase omo ne n bo no yee mo-bi laa kole mo oken de o' kyu daa giwo kyu sa mo?

¹² Abee mo-bi laa kole mo giboli de o' kyu daa genan kyu sa mo?

¹³ Feye abono fe gye ilaa nyenyen awura mo gbaa ne n kya bii kyu ilaa dense kyu sa feye-biana faa. Meneto so ne aye-se obono o bo soso mo man kyu mo Wurubuaare Oduduu mo kyu sa asa abono me kya kole mo mo?"

Yesu Ne N Kya Gyi Ilaa Nyenyen Pewu Gemu So

¹⁴ Owi oko do mo, Yesu gi kosore ilaa nyenyen oduduu onyen oko so. Ilaa nyenyen oduduu mo men kya tonge, ne i yeye onyen mo gi wɔra omuumuu. Yesu gi kosore genen oduduu obono onyen mo so mo, onyen mo gi taale o kya tonge. I de sakpii obono o gyan' nno mo geno.

¹⁵ Asa mo ako bere me kya tɔge yee, "Ilaa nyenyen oduduu pewu gemu mo obono me kya tere mo-ginyen giko yee Besibuli mo ne n kya sa Yesu olon. Imoso ne o kya taale o kya gya ilaa nyenyen oduduu kpei-kpei koso asa so genen."

¹⁶ Momo ako, mo, me tɔge mo yee o' wɔra ilaa lii Wurubuaare do sa momo de i' lee nyiile yee Wurubuaare ne n sa mo olon obono o de mo. Me tɔge mo genen mo, me kya daase mo me kya kere.

¹⁷ Yesu, mo, gi bii momo-nwansa do, ne o tɔge sa momo akpale do yee, "Nengyene ilaa nyenyen gemu mo ne n kya yeye n'

kosore mo-ade mo, i laa wɔra fee wura mo-re mo-ade ne n kya ko de abara. Me kya ko genen mo, mo-geuragi mo ge laa nyida. Ne geten kolon do asa me ye momo-nyoro do me kya ko de abara mo, genen geten gebono ge laa boori.

¹⁸ Imoso nengyene i gye gesintin yee ilaa nyenyen pewu gemu mo kya ko de mo-ade mo, nne so ne mo-geuragi ge laa de kpe? Feye yee ilaa nyenyen gemu mo olon ne n' de n kya kosore mo gbaa-gbaa ade. Fe so gyi yee o laa kyule sa me genen? O man kyule.

¹⁹ Ne ibono feye-ade ako, mo, me kya kosore ilaa nyenyen oduduu asa so faa mo de-e? Ane olon do ne me kya kosore imo genen daa? Feye gbaa-gbaa ade mo me laa kyole feye yee in gye Besibuli olon do ne isa laa taale kosore ilaa nyenyen oduduu kpei-kpei.

²⁰ Genobono i de faa mo, Wurubuaare olon ne n' de mi-i kosore ilaa nyenyen oduduu asa so. Imoso i kya lee i kya nyiile feye yee Wurubuaare geuragi do akyenabi a ti ba feye do ne."

Yesu Kya Sɔge Asa Lii Ilaa Nyenyen Gemu Mo Abaa Do

²¹ Ne Yesu gi kii da momo gikpale yee, "Ilaa nyenyen pewu gemu mo de daa fee onyen bolonse obono o de adonto o kya dii mo-geten do ato pewu dandan. O bo nno genen mo, oko man nye sɔge sei lii mo-abaa do.

²² Ne fee oko gi ba ne o bo lon don mo mo, obono laa baa ko de mo. O gyi mo so mo, o laa sɔge mo-adonto abono o kya ka gyan' amo so mo lii mo ase de o' san kyu ato mo ye-ye sa asa.

²³ "Fe' nu yee obono on kya buu me mo kya so akpale de me ne. Obono on kya kpaa me de n' koola asa mo kya yaase momo ne.

²⁴ "Nengyene ilaa nyenyen oduduu i koso isa so mo, i kya naa kingi, ne i kya wɔra imo fee i naa gesinkpan so nfono nkyu gin bo mo i kya laare okyoolaten. Nengyene in nye okyoolaten mo, i kya tɔge sa imo-nyoro yee, 'Nan kii kpaa kyena isa obono so n wolaa n te mo.'

²⁵ I kii kpe isa mo ase mo, i kya kpaa wu yee isa mo gi wɔra fee geten gebono me

kpa gemo loro gemo do ne ge wora odan mo.

²⁶ Nfono mo, ilaa nyenyen oduduu mo kya kpa tere imo-nanboana sono ibono i bo ilaa nyenyen don imo-nyoro mo kyu baa bola imo-nyoro so de i' kpa kyena isa mo so kon. Nengyene i ba genen mo, i kya loro wora nyenyen sa isa mo don gityangbarase mo."

Yesu Gi Nyiile Isa Obono O Gye Omudensebo Mo

²⁷ Okyii oko bo sakpii mo do. Yesu gi toge ide ta mo, o kpen toge Yesu yee, "Kaase obono o koroge fo ne fo nyabo mo mo, mo-re gimu dense."

²⁸ Yesu, mo, gi lee geno sa okyii mo yee, "Omudensebo gbaa-gbaa, mo, ne n gye obono o laa nu Wurubuaare agyebi ne o laa gyi amo so mo."

²⁹ Sakpii obono o kya ba Yesu ase mo kpe o kya nyaakyo o kya too mo, Yesu gi yii gese o kya toge o kya sa momo yee, "Nde nke nde asa me bo ilaa nyenyen. Me kpe me kya laare yee n' wora ilaa sa momo de i' lee nyiile yee Wurubuaare ne n sa me olon obono n de mo. Ilaa leenyiilese kolon guan-n ne Wurubuaare laa wora sa omo. Genen ilaa ibono mo i laa wora daa fee ibono i ba Gyoona so mo onan.

³⁰ Wurubuaare gi kyu mo-olon wora ilaa sa mo-ikalan otogebo Gyoona, ne i wora ilaa leenyiilese sa Ninifa awura. Genen kee ne o laa kyu mo-olon wora ilaa sa me, anyamese pewu momo-daa mo ne. I laa wora ilaa leenyiilese sa nde asa ade.

³¹ "Owi obono Wurubuaare laa gyi anyamese pewu nbele mo, wura kyise obono o gyi gewura Siiba gesinkpan so dedaa mo laa yelee toge yee i kaabore Wurubuaare o' bun feye nde asa ade gipuee. I lii fee Wura Solomon owi mo, genen okyii baare gi nu Solomon olaako ginyi mo so, ne o koso lii koo-koo mo-gewi kpa nu Wura Solomon olaako ginyi ilaa nyiilese mo. Feye bere, fe nye me obono ne don Wura Solomon mo n bo feye ase gere nde, ne fe men so me gyi.

³² Gekaabono kee mo, Ninifa awura me laa yelee toge yee i kaabore Wurubuaare o' bun feye nde asa gipuee. I lii fee Gyoona

owi mo, Gyoona gi toge Wurubuaare okalan sa Ninifa awura mo, me nu momo-nyoro gese ne me kyeege lii momo-ilaa nyenyen giwora do. Feye bere, fe nye me obono ne don Gyoona mo, n bo feye ase gere nde, ne fe men so me gyi."

³³ Yesu gi da momo gikpale yee, "Oko men bo no o laa nyoga fatela de o' kyu yii nfono i nara mo abee o' kyu fee tasa baala bun mo so. O laa kyu mo kyologa daa de asa abono me laa ba fatela mo ase mo i' nye wu momo peren-n.

³⁴ Feye-nwonsa gi boran mo, fe de fee obono mo-ansi a boran mo. Feye-ansi a boran mo, fe laa wu ilaa kamaase. Ne fee feye-ansi an boran mo, feye-ilaa kamaase i bo daa gibiri do.

³⁵ Imoso fe' kere feye-nyoro so doodan de feye-gewonsa gebono ge kya yeege fe kya nu ilaa gese mo gen sa ge' nyida.

³⁶ Nengyene Wurubuaare kya yeege fe' nu ilaa gese ne sei men sii gibiri do sa feye mo, feye-gekyena do ilaa i laa wora fee fatela ne n kya wu hayin."

Nbara Anmarasebo de Farasii Awura, Feye Laako!

³⁷ Ibono Yesu gi tonge ta mo, Farasii gikpen mo do onyen oko gi da gibaa tere mo yee o' ba mo-geten do de mo-re mo me' gyi. Yesu gi kpe kpa tu asa ako ogyiten mo.

³⁸ Yesu gi yii gese o kya gyi agyudo mo mo, i de Farasiinyen mo geno yee Yesu men foro mo-abaa momo Gyuda awura itiibilaa aforobi de in sa i' kyolese mo-Wurubuaare onon.

³⁹ Genen so mo, Wura Yesu gi toge sa mo yee, "Genoobono feye Farasii awura fe kya wora mo, fe de fee asa abono me kya foro momo-nwe de momo-ilepe imo-nyoro so taa imo tudo yeege mo. Imo ne n gye yee ansi so giyan ne fe kya gyere loro feye-nyoro. Feye-ito do de feye-amu do bere, onsipara de gekyo ne n bola nno.

⁴⁰ Fen kya sa gewonsa kpe geta! In gye Wurubuaare kolon obono o poro nyoro mo kee ne n poro oto?

⁴¹ Fe' kyu ilaa ibono i bo feye-asen do mo kyu wora gidense sa ayenbo. Fe wora

genen mɔ, fɛ laa wu yɛɛ sei maŋ baa kyɔlese fɛye-ɔson mɔ.

42 “Fɛye Farasii awura adɛ, fɛye laako! Ansi so berɛ mɔ, fɛ kya bii yɛ fɛye-ilaa dɔ gikpadɔ gudu-gudu de fɛ' kyu gikpadɔ kolon-kolon kyu sa Wurubuaare fɛɛ genɔɔbono i dɛ sa fɛye mɔ, dabɔle de afɛdaa gyise fɛɛ agbɛɛma de malebokyu gbaa. Fɛ kya wɔra imɔ idɛ pɛwu faa mɔ, genɔɔbono fɛ laa gyi gesintin sa asa abɛɛ fɛ' laare Wurubuaare ilaa mɔ berɛ, fɛ kya lɛɛ ansi yɛgɛ imɔ. Nbara nbono, mɔ, ne i kaabore fɛ' tansi gyi nmɔ so. Inj gye yɛɛ fɛ' taa nbono fɛ ti fɛ kya gyi nmɔ so mɔ yɛgɛ daa.

43 “Fɛye Farasii awura, fɛye laako! Nengyene fɛ kya kpe fɛye-akyangbon dɔ mɔ, abelɛnsɛ ikyenaten gikyena ne n tiri fɛye. Fɛ kya laare asa mɛ' kyu buubuu faala fɛye sakpii dɔ de ɔkamaase o' wu.

44 “Fɛye laako! Fɛye-ilaa nyenyɛn i nara fɛye-itɔ dɔ fɛɛ nkyan nbono mɛ mɛn daase nmɔ ne asa mɛ kya kyise nmɔ so kyon mɔ.”

45 Yesu gi tɔgɛ ilaa idɛ mɔ, Gyuda awura nbara anyiilebo mɔ dɔ ɔko gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “ɔbelɛnsɛ, fo tɔgɛ ilaa idɛ mɔ, fɛ saale aye kee ne.”

46 Yesu gi lɛɛ genɔ yɛɛ, “Fɛye nbara anyiilebo mɔ kee, fɛye laako! Fɛye-anyiilebi mɔ a dɛ daa fɛɛ nsola boduduuse nbono gin bo gisola ne fɛ dɛ fa-a nyise asa. Fɛye gbaa-gbaa berɛ fɛ maŋ kyu ba-a fɛye-gibaa kolon taa puru kpaa mɔmɔ.

47 “Fɛye laako! Fɛ kya pɔrɔ nkyan fɛ kya wɔra Wurubuaare ikalan atɔgɛbo abono fɛye-naanaana mɛ mɔɔ mɔ.

48 Fɛ kya pɔrɔ mɔmɔ-nkyan mɔ faa mɔ, fɛ kya kyule yɛɛ ibono fɛye-naanaana mɔ mɛ mɔɔ mɔmɔ genen mɔ, i boran sa fɛye ne.

49 Fɛye-rɛ fɛye-naanaana ilaa wɔrase i kyena de ibono Wurubuaare gi wolaa tɔgɛ mɔ-ɔlaako Ginyi ɔwɔle mɔ dɔ mɔ. ɔ tɔgɛ yɛɛ,

‘Nan sun me-ikalan atɔgɛbo de me-isɔɔ mɔmɔ ase.

Mɛ laa mɔɔ mɔmɔ ako, ne mɛ laa ka mɔmɔ ako ansi.’

50 “Imɔ idɛ so mɔ, Wurubuaare ikalan atɔgɛbo abono pɛwu asa mɛ mɔɔ kyu lii

gesinkpan so gekyena giyiigese kyu baa lii de ndɛ mɔ, Wurubuaare laa kyu imɔ-ilaa kyu taase ndɛ asa de ɔ' biide mɔmɔ-giso. I lii fɛɛ mɛ kyule yɛɛ ibono mɛ mɔɔ mɔmɔ mɔ, i kyena sa mɔmɔ.

51 ɔ laa yii gese taase ndɛ asa ilaa kyu lii Abele ɔbono mɛ gyangbara mɔɔ mɔ mɔ kyu genen-n baa lii Sakariya-lɛɛ lɛwu mɔ so. ɔbono, mɔ, mɛ mɔɔ mɔ Wurubuaare asunbi ɔlɛten de Wurubuaare obu bele mɔ nsana. N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ Wurubuaare laa biide fɛye ndɛ asa adɛ giso kyu lii genen asa abono lɛwu so.

52 “Fɛye nbara anyiilebo, fɛye laako! Fɛ kyu ilaa ibono nkana i laa yɛgɛ de asa mɛ' bii Wurubuaare ilaa mɔ kyu nara mɔmɔ. Fɛye gbaa-gbaa fɛ mɛn kya kyu de ɔlaako ginyi ɔkpa mɔ, ne fɛ kii koso nɛ fɔlɔgɛ tii abono mɛ kya laare de mɛ' kyu de ɔkpa ɔbono mɔ.”

53 Lii owi ɔbono Yesu gi lii Farasiinyen mɔ gewi mɔ, nbara anmarasebo mɔ de Farasii awura mɔ mɛ san mɛ de mɔ ginyadon, ne mɛ kya laare mɛ' nu mɔ-genɔ dɔ.

54 Mɛ kya soo mɔ idoo de ɔ' nye tɔgɛ ilaa nyenyɛn iko de mɛ' nye mɔ.

12

Yesu Gi Ka Mɔ-Akasebo Mɔ Kyu Lii Farasii Awura Mɔ So

1 Genen aberɛ abono dɔ mɔ, asa sakyo mɛ koola gyan' Yesu ase kaabore mɛ kya kyise abara ayaa. Mɛ ba genen mɔ, Yesu gi daa gitɔngɛ sa mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, “Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan. Farasii awura mɔ mɛ gye o-dun-me, ɔ-fon-me anyamesɛ. Mɔmɔ-ilaa nyiilese i dɛ daa fɛɛ gelin gebono gɛ kya yɛgɛ bodobodo kya njan mɔ.

2 I lii fɛɛ sei mɛn bo no i bo asiiri dɔ yɛɛ i maŋ lii gewi, abɛɛ ilaa iko i nara yɛɛ i maŋ lii gifuuli.

3 Imɔso ilaa ibono fɛ nara tɔgɛ genye mɔ, asa mɛ laa nu imɔ owi ken-ken, ne ilaa ibono fɛ tɔgɛ adɛɛdɛɛ dɔ wɔra abara aso dɔ obu dɔ fɛye-wɔle mɔ, asa mɛ laa liire imɔ da gikpengboo.

4 “N' buu sa fɛye abono fɛ gye me-kyemɛnɛana mɔ yɛɛ fɛ' mɛn sa fɛ' sele mɔmɔ abono mɛ laa mɔɔ daa nyamesɛ

nyoro gibi mɔ wolɛ ne mɛ maŋ baa taale nyida mɔ-oduduu bɔla mɔ.

⁵ Nan tɔgɛ fɛyɛ ɔbono i kaabore fɛ' sele mɔ. Fɛ' sele daa Wurubuaare. Mɔ bere, nengyene ɔ mɔɔ fɛyɛ-nyoro gibi mɔ, ɔ bo ɔlon de o' kii taale too fɛyɛ wɔra ɔgya dɔ nfono ɔ kya biide ilaa nyenyen awɔrabo giso mɔ. En, n kya tɔgɛ mi-i sa fɛyɛ yɛɛ mɔ ne fɛ' sele.

⁶ Abonbue abono mɛ kya fɛ mɔmɔ anun aterebi abi anyɔ gbaa mɔ, Wurubuaare maŋ kya tan mɔmɔ dɔ ɔkolon so.

⁷ Ne fɛyɛ mɔ de-e? Wurubuaare nyi dabɔle fɛyɛ-gimu dɔ iman gɛgyɔnɔ gbaa. Imɔso fɛ maŋ sa fɛ' sele gifuu. Fɛ tiri sa Wurubuaare gikyɔ don genen abonbue abono afonɛɛ-afonɛɛ.

⁸ "N' buu sa fɛyɛ yɛɛ, ɔbono ɔ yeɛ asa dɔ tɔgɛ yɛɛ me ne n gye mɔ-wura mɔ, genen ne me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ kee, nan lɛɛ tɔgɛ Wurubuaare dɔ isɔɔ mɔ ansi dɔ yɛɛ ɔ gye me-sonbo.

⁹ Ne ɔbono, mɔ, o kine me sansana yɛɛ maŋ gye mɔ-wura mɔ, genen ne me kee nan kine mɔ Wurubuaare dɔ isɔɔ mɔ ansi dɔ yɛɛ ɔ maŋ gye me-sonbo.

¹⁰ Fo ɔbono fo saale me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ mɔ, i laa sa de Wurubuaare o' kyu kyɛɛ fo. ɔbono, mɔ, ɔ saale Wurubuaare Oduduu mɔ mɔ bere, Wurubuaare maŋ kyu imɔ ibono kyɛɛ kaase mɔ.

¹¹ Nengyene fɛɛ asa mɛ kyu fɛyɛ kpe akyangbon dɔ, awura-awura ase de abelense ase mɔ, fɛ' maŋ sa fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛyɛ gɛwɔnsa yɛɛ nne ne fɛ laa lɛɛ genɔ abɛɛ mene ilaa ne fɛ laa tɔgɛ.

¹² Owi mɔ gi fo mɔ, Wurubuaare Oduduu mɔ laa nyiile fɛyɛ genɔɔbono fɛ laa lɛɛ genɔ mɔ."

Fo Kya Ka Gyan' Fo-Atɔ So Mɔ, Fo Maŋ Nyi ɔlaako

¹³ ɔnyen ɔko bo sakpii mɔ dɔ nfono. ɔ tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "ɔbelense, tɔgɛ sa medaa de ɔ' yɛgɛ a' gyi aye-sɛ atɔ abono o wu' taa yɛgɛ sa aye mɔ."

¹⁴ Yesu gi taase mɔ yɛɛ, "ɔnyen, me ne n gye fɛyɛ-atɔ ɔyɛbo? In gye fɛyɛ-atɔ giye so ne Wurubuaare gi sun me ba gesinkpan so."

¹⁵ Yesu gi kine sa ɔnyen mɔ genen mɔ, o kisee tɔgɛ sa sakpii mɔ yɛɛ, "Fɛ' kere fɛyɛ-nyoro so dandan. Onsipara ne n gye onsipara, feŋ sa fɛ' wɔra. Fo nyamese ne n kine fo bo awuratɔ nne, i maŋ yɛgɛ fo' nye Wurubuaare ase gɛkyena ɔnan."

¹⁶ Nfono ne Yesu gi too ɔtare sa mɔmɔ yɛɛ, "Aberɛ ako dɔ mɔ, aterebi wura ɔko gi kyena ibono ɔ bo ndɔɔ. Gesi geko dɔ mɔ, mɔ-ndɔɔ gi wɔra ɔdan sa mɔ.

¹⁷ Ne ɔ sa gɛwɔnsa yɛɛ, 'Nne ne nan wɔra? Me-agbaran mɔ aŋ kyɔ sa me-agyudɔ abono ne dɔɔ faa.

¹⁸ Nbuo, ne bii ilaa ibono nan wɔra mɔ. Nan singi agbaran ade, de n' kii lɔrɔ yii abele-bele. Nfono ne nan kyu me-ilaa gyise mɔ pewu yela.

¹⁹ Ne wɔra genen ta mɔ, nan tɔgɛ sa me-nyoro yɛɛ n bo ilaa gyise ibono i laa fo me gigyi nsi nfone nfone. Imɔso nan kyoola, de n' gyi, de n' nun, de me-gisen gi' tɔrɔ me.'

²⁰ "ɔ kpe ɔ kya sa ideana pewu gɛwɔnsa mɔ, Wurubuaare gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, 'Fo maŋ nyi ɔlaako. Nde genye gedɛ kpini fo laa wu'. Fo wu' mɔ, anɛ ne nan san nye gyi ilaa ibono fo baala baala yela sa fo-nyoro genen mɔ?' "

²¹ Yesu gi tɔgɛ genen mɔ, ɔ lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, "Genen kee ne i laa wɔra fo ɔbono fo baala awuratɔ yela sa fo-nyoro ne foŋ wɔra gidense de fo' nye awuratɔ Wurubuaare dɔ mɔ."

Fɛŋ Sa Fɛ' Yɛgɛ Gɛkyena Dɔ Ilaa Tirise I' Wɔra Fɛyɛ Nwɔnsa

²² Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, "N kya tɔgɛ mi-i sa fɛyɛ yɛɛ fɛ' maŋ sa fɛ' suili kyu lii fɛyɛ-gɛkyena dɔ ilaa tirise so, fɛɛ ilaa ibonoana fɛ laa gyi abɛɛ fɛ laa kyu gyan' fɛyɛ-nyoro so mɔ.

²³ Wurubuaare ɔbono ɔ sa fɛyɛ-nkpa mɔ maŋ taale sa fɛyɛ agyudɔ kee? ɔbono ɔ sa fɛyɛ nyoro gibi mɔ maŋ taale sa fɛyɛ ilaa ibono fɛ laa kyu gyan fɛyɛ-nyoro so mɔ?

²⁴ Fɛ' taa laa ansi kere nbuii. Giŋ kya duu. Giŋ kya tɛɛ. Giŋ bo agyudɔ ikoolayelaten. Imɔ-re imɔ genen gbaa faa, Wurubuaare kya sa mɔmɔ agyudɔ owi

kamaase dɔ. Ne fɛye mɔ de-e? Fɛ mɛn nyi yɛɛ fɛ don nbuii gbaa bun?

²⁵ “Fɛ suili fɛye-gɛkyena dɔ ilaa so mɔ, nne ne i laa kpaa fɛye? I maŋ yɛɛ fɛ' nye kyena ba-a gɛkɛ kolon bɔla.

²⁶ Nengyene fɛ maŋ taale wɔra genen ilaa petɛ-petɛ idɛ mɔ, mɛnɛ n wɔra so ne fɛ kya nyala fɛye-nyoro de ilaa sɛnsɛ?

²⁷ “Fɛ' laa ansi kerɛ gɛnɔɔbono iyii i kya wɔra afototo mɔ. In kya wɔra gɛsun ne in kya luo akuru sa imɔ-nyoro. Imɔ genen gbaa mɔ, n kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ Wura Solomon mɔ-rɛ mɔ-awuratɔ pɛwu mɔ, ɔ mɛn nye akuru abono a wɔra ɔdan fo genen afototo adɛ.

²⁸ Iyii ibono i kya bingiri ngya mɔ gbaa ne Wurubuaarɛ kya gyere imɔ lɔrɔ kanpɛ faa. Fɛye anyamesɛ ne ɔ laa lɛɛ ansi yɛɛ de fɛ' naa gibolonbukpan? O, fɛye asa adɛ, gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Wurubuaarɛ mɔ giŋ ti taa wɔra sɛi.

²⁹ “Fɛ' mɛn sa fɛ' pɛɛrɛ ginsi ilaa ibono fɛ laa gyi de fɛ' nun mɔ so. Fɛn sa fɛ' yɛɛ i' wɔra fɛye nwɔnsa.

³⁰ Asa abono mɛn nyi Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ ansi ne n kya pɛɛrɛ genen ilaa idɛana so. Fɛye-sɛ Wurubuaarɛ nyi yɛɛ i tiri fɛye.

³¹ Imɔso fɛye berɛ, fɛ' pɛɛrɛ ansi daa de Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ a' ba asa dɔ. Fɛ ti fɛ kya wɔra genen mɔ, Wurubuaarɛ laa yɛɛ ilaa sɛnsɛ idɛana pɛwu kee i' yii fɛye-abaa.”

I Bo Wurubuaarɛ ɔbolɛ Yɛɛ ɔ' Sa Fɛye Mɔ-Gɛwuragyi Dɔ Akyenabi

³² Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, “Mɛ-adɛ kalɛsɛ, fɛn sa fɛ' seɛ gifuu. I gye fɛye-sɛ Wurubuaarɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ yɛɛ ɔ' sa fɛye ikyenaten dɛnsɛ mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ.

³³ Fɛ' fɛ fɛye-atɔ de fɛ' kyu amɔ-aterenbi kyɛɛ ayenbo. Fɛ' laarɛ daa ikpengyo ibono ɔnan i mɛn kya nyida mɔ yela sa fɛye-nyoro. Imɔ ne n gye yɛɛ fɛ laa wɔra idɛnsɛ yela de fɛ' nye ntɛɛla Wurubuaarɛ dɔ. Wurubuaarɛ dɔ-lɛɛ ntɛɛla mɔ berɛ, giŋ kya ta, oyu mɛn kya tu sindi nmɔ ne ntakpenbi giŋ kya nyida nmɔ.

³⁴ Imɔso fɛ' laarɛ daa soso-lɛɛ awuratɔ. I lii fɛɛ nfono fo-awuratɔ a bo mɔ, nfono kee ne fo-nwɔnsa gi bo.”

Fɛ' Baala Fɛye-Nyoro Gyoo Me-Gikiiba Mɔ

³⁵⁻³⁶ Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, “Fɛ' baala fɛye-nyoro gyoo owi ɔbono nan kii lii Wurubuaarɛ dɔ ba mɔ de fɛ' wɔra fɛɛ gikpalɛ gibono nan da faa. Adega ako mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-wura ne n bo nno. Mɔmɔ-wura mɔ gi koso kyon gɛkɛ belɛ gigyi de ɔ' ba. Mɛ baala mɔmɔ-nyoro mɛ tɛ mɛ gyoo mɔ. Mɛ wu yɛɛ owi gi ta ne ɔŋ ti ba mɔ, mɛ nyɔga ifatela yela, mɛ kya kerɛ mɔ-ɔkpa. Mɛ kya laarɛ fɛɛ ɔ baa ŋmɛɛ gisin mɔ, de mɛ' nye koso tigi mɔ kusaa.

³⁷ Amudɛnsɛbo ne n gye adega abono mɔmɔ-wura laa kii baa tu mɔmɔ, mɛ tɛ mɛ kerɛ mɔ-ɔkpa genen mɔ. Fɛye kee fɛ' kyena kerɛ mɛ-ɔkpa de fɛ' bii fɛye-nyoro akedabi genen. Gɛsintin ne n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa, aberɛ abono adega mɔ wura mɔ gi kii baa tu ɔmɔ mɛ tɛ mɛ kerɛ mɔ-ɔkpa mɔ, ɔ laa lɔrɔ mɔ-nyoro de ɔ' yɛɛ mɛ' kpelegɛ kyena ogyiten, de mɔ gbaa-gbaa ne ɔ' san kyu agyudɔ baa yii mɔmɔ.

³⁸ Gɛnyɛ de nsana abɛɛ gibaadiikɛ gbaa ne ɔ kpaa kii ba mɔ, ɔ baa tu mɔmɔ mɛ tɛ mɛ kerɛ mɔ-ɔkpa genen mɔ, mɛ laa gyi mɔ-ginsi.”

³⁹ Yesu gi da imɔ so gikpalɛ yɛɛ, “In gye fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi? Nkana gɛten wura nyi yɛɛ owi baarɛ ɔkara ne oyu laa ba mɔ, naafo ɔ maŋ yɛɛ de oyu ɔ' nye loo mɔ-gɛten dɔ baa yuuri mɔ.

⁴⁰ Genen kee ne i kaabore fɛ' bii fɛye-nyoro akedabi owi kamaase dɔ. I kya nyiile yɛɛ mɛ, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan lii Wurubuaarɛ dɔ kii ba daa owi ɔbono fɛ mɛn dɛsɛ mɔ.”

Wurubuaarɛ Gi Kyɛɛ Fo Gikyo Mɔ, ɔ Laa Taasɛ Fo Gikyo Kee

⁴¹ Yesu gi tɔgɛ genen mɔ, Piita gi taasɛ mɔ yɛɛ, “ɔbelɛnsɛ, aye fo-akasebo mɔ wolɛ ne fo kya da gikpalɛ gidɛ faa abɛɛ ɔkamaasɛ daa?”

⁴² Nfono mɔ, Wura Yesu gi da mɔ gikpalɛ yɛɛ, “Anɛ ne n dɛ fɛɛ dega ɔbono ilaa nan baa tɔgɛ faa? ɔ kya gyi gɛsintin sa mɔ-wura ne o nyi ɔlaako. Mɔ-wura mɔ gi kyu mɔ-gɛten dɔ ilaa wɔra mɔ-abaa dɔ de owi gyisɛ gi fo mɔ, ɔ' ye agyudɔ sa gɛten mɔ dɔ awura.

43 Nengyene mɔ-wura mɔ gi baa tu mɔ ɔ kya wɔra ibono ɔ ka yela sa mɔ mɔ, ɔ laa gyi mɔ-ginsi.”

44 Ne Yesu gi tɔge yee, “Gesintin ne n' kya tɔge feye faa, mɔ-wura mɔ laa kyu mɔ-ilaa pɛwu kyu wɔra genen dega obono abaa dɔ.

45 “To, ne fɛɛ dega mɔ gi tɔge sa mɔ-nyoro yee, ‘Ilaa iko i keda me-wura yela,’ fo baa kere mɔ, ɔ yii gese ɔ kya daare mɔ-nanboana sɛɛ, anyen de akyii mɔ, ɔ kya gyi ne ɔ kya nun nta ɔ kya boo.

46 ɔ kya wɔra genen mɔ, mɔ-wura mɔ laa baa tuule mɔ owi obono ɔ menɔ dese mɔ. ɔ baa tuule mɔ mɔ, ɔ laa tansi biide mɔ-giso de ɔ' kale mɔ bɔla asa abono menɔ kya gyi gesintin mɔ so.

47 “Dega obono ɔ nyi mɔ-wura gelaare ne ɔ menɔ baala ilaa yela abee ɔ menɔ wɔra mɔ-wura mɔ gelaare mɔ, wura mɔ laa yegɛ me laa tansi koree mɔ gesintin so.

48 Dega obono, mɔ, ɔ menɔ nyi ne ɔ kpaa wɔra ilaa ibono i gye ilaa koreese mɔ, wura mɔ laa yegɛ me laa koree mɔ nmaraa daa de me' taa mɔ yegɛ.” Yesu gi da gikpale mɔ ta mɔ, ɔ lee gese yee, “ɔkamaase obono Wurubuaare gi kyee mɔ gikyɔ mɔ, genen kee ne Wurubuaare laa taase ilaa gikyɔ lii mɔ ase. ɔbono Wurubuaare gi kyu ilaa gikyɔ wɔra mɔ-abaa dɔ mɔ, ilaa ibono Wurubuaare laa baa taase lii mɔ ase mɔ kee i laa nyaakyɔ.”

Yesu Gi Ba Baa Nyɔga ɔgya Kyu Too Gesinkpan So

49 Yesu gi kii tɔge yee, “Ne ba gesinkpan so faa, ɔgya ne ne ba de n' baa nyɔga kyu too gemɔ so. Nkana fɛɛ genen ɔgya obono gi ti kyange gbaa mɔ, i gye me-gelaare.

50 Pei de n' wɔra genen mɔ, ɔlaawuse ɔko laa tu me. Genen ɔlaawuse obono ne nan yegɛ n' wɔra Wurubuaare gelaare kpaa loge. ɔlaawuse obono menɔ ti tu me faa mɔ, me-gisen giɲ te me geten kolon.

51 “Imɔso fe nyi yee ne ba faa mɔ, i laa yegɛ asa me' nye gisen yuuli kyu kyena de abara daa? Kuaa! N' buu sa feye yee me-giba mɔ gi laa barage asa abono me kya nu me-gede mɔ lii abono menɔ kya nu me-gede mɔ dɔ.

52 Kpe kyu lii nde kyu kyon mɔ, geten kolon dɔ asa anun dɔ mɔ, asa' me laa wɔra geno anyɔ mɔ so, ne anyɔ mɔ, mɔ, me laa wɔra geno asa' mɔ so.

53 ɔnyen mɔ-re mɔ-se me manɔ nu abara ase.

ɔkyii mɔ-re mɔ-nyi me manɔ nu abara ase. Ne ɔkyii mɔ-re mɔ-saa kyiiise me manɔ nu abara ase.”

I Kaabore Fe' Taale Kere Nde Ilaa De Fe' Bii Ilaa Ibono I Kya Ba Mɔ

54 Yesu gi kii tɔge sa sakpii obono ɔ bo nno mɔ yee, “Nengyene fe kpe nye ne fe wu nyangbon kya yii mɔ, fe kya bii tɔge yee nyangbon laa da. Gesintin mɔ, nyangbon mɔ kya baa da.

55 Ne fe wu yee owi gi baa lii nyenyenge fu-u awulun abere mɔ, fe kya bii tɔge kee yee, ‘Nde bere owi laa lii de ɔlon.’ Gesintin mɔ, i kya ba genen.

56 Gikereansi awura! Fe kya kere soso de gesinkpan adebi de fe' bii tɔge yee ilaa ide ne nan wɔra. Feɲ kaabore fe' bii kere nke nde-lee ilaa dɔ de fe' bii ilaa ibono Wurubuaare kya laare ɔ' baa wɔra mɔ?

57 Feye gbaa-gbaa fe' kere ilaa dense de ilaa nyenyen dɔ de fe' lee ibono i boran mɔ wɔra.

58 “Nengyene ɔko gi tere fo ɔko nbele ne fe kya kpe nbele mɔ ogyiten mɔ, kyu aniya de fo-re mɔ fe' tɔge lɔrɔ ɔkpa dɔ pei de fe' lɔɔ loo. I menɔ gye genen mɔ, fonbii ɔ laa kyu fo kpe nbele ogyibo mɔ ase de obono, mɔ, ɔ' kyu fo kpaa wɔra ngbe awura obelense abaa dɔ de ɔ' keda fo tii de obu.

59 N kya buu mi-i sa feye yee me keda fo tii de obu genen mɔ, fo laa sii nno genen-n kpaa fo owi obono ɔkara me' wu yee fo ka fo-ilaa nyenyen gikɔ mɔ ta mɔ, pei de me' lɔɔ tigi fo.”

13

Feɲ Kyeege Mɔ, Fe Laa Nye Lewu

1 Genen owi obono dɔ mɔ, asa ako me baa buu sa Yesu yee ɔbelense Pilato gi mɔɔ Galeli asa ako. Owi obono ɔ mɔɔ mɔmɔ genen mɔ, me yeɛ me kya kyan asunbi me kya sa Wurubuaare. Imɔso i yegɛ mɔmɔ-nkalan gbaa gi saare nbue

nbono mɛ kyu kyan asunbi mɔ lɛɛ nkalan dɔ.

² Mɛ buu sa Yesu genen mɔ, ɔ lɛɛ genɔ taase yɛɛ, “Genɔɔbono genen asa adɛ mɛ wu' awɔrɔfɔɔ lɛwu faa mɔ, fɛ nyi yɛɛ mɔmɔ-ilaa nyenyɛn i kyɔ don Galeli asa sense daa abɛɛ?”

³ Kuaa. N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ nengyene fɛ maŋ nu fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ lii fɛye-ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ mɔ, genen kee ne fɛye pɛwu fɛ laa wu' ne.”

⁴ Yesu gi kii taase mɔmɔ yɛɛ, “Ne asa gudu gukue abono obu lege-lege mɔ gi gbaa mɔɔ mɔmɔ Silowam mɔ de-e? Fɛ nyi yɛɛ genen asa abono kee, mɔmɔ-lɛɛ ilaa nyenyɛn i kyɔ don Gyɛrusalem awura-lɛɛ?”

⁵ Kuaa. N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ nengyene fɛ maŋ nu fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ lii fɛye-ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ mɔ, genen kee ne fɛye pɛwu fɛ laa wu' ne.”

⁶ Nfono mɔ, Yesu gi da mɔmɔ gikpale yɛɛ, “Ŋnyɛn ɔko gi kyena. ɔ bo ndɔɔ, ne ɔ duu oyii ɔko ɔ laa sɔrɔ abi gyise mɔ-ndɔɔ mɔ dɔ. ɔ bo ɔko kya kerɛ ndɔɔ mɔ so ɔ sa mɔ. Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, ɔ kpe ndɔɔ, ne ɔ naa kpe oyii mɔ asɛ de ɔ' kpaa kerɛ yɛɛ ɔ laa nyɛ mɔ-abi de ɔ' gyi abɛɛ? O kpe genen mɔ, ɔ mɛŋ nyɛ ba-a gibi kolon.

⁷ Imɔso ɔ tɔgɛ sa mɔ-ndɔɔ ɔkerɛbo mɔ yɛɛ ɔ' nɛ oyii mɔ fuɛ. I lii fɛɛ nsi nsa ne ɔ kya ba gɛrɛ faa, ɔŋ kya nyɛ oyii mɔ abi. ɔ yeɛ giyan. ɔ mɛŋ bo agyan.

⁸ Nfono mɔ ne mɔ-ndɔɔ ɔkerɛbo mɔ gi lɛɛ genɔ yɛɛ, ‘ɔbelɛnsɛ, yɛgɛ ɔ' yeɛ gɛsi kolon de a' kerɛ. Nan puligi mɔ-gikɔɔrɛ dɔ kyaabɔɔ de n' kyu fɛɛ inaadɛbin worogɛ opuligiten mɔ.

⁹ Gɛsi gɛ' baa gyan' mɔ, fonɓii mɔ ɔ laa sɔrɔ. Nengyene ɔ mɛŋ kii sɔrɔ berɛ mɔ, pɛi de ɔ' lɔɔ wɔra ɔŋɛfuɛsɛ.’ ”

Yesu Gi Kye ɔkyii ɔko Gɛkɛ Kyoolase Dɔ

¹⁰ Gɛkɛ kyoolase gɛko mɔ, Yesu kya nyiile asa ilaa Gyuda awura gikyangbon giko dɔ.

¹¹ ɔkyii ɔko bo nno, ilaa nyenyɛn oduduu tɛ mɔ so, ne i yɛgɛ ɔ loo gilɔ. ɔ mɛɛ faa gɔn'gerɔn'gɔn. ɔ mɛŋ kya taale

yeɛ ntintin. I wɔra ɔkyii mɔ genen mɔ, imɔ nsi gudu gukue ne.

¹² Yesu gi wu ɔkyii mɔ mɔ, ɔ tɛrɛ mɔ ba mɔ asɛ, ne ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ, “ɔkyii, fo-gilɔ mɔ gi' ta sa fo!”

¹³ Ne ɔ kyu mɔ-abaa kyu gyan' ɔkyii mɔ so. Ayaa abono so mɔ, gilɔ mɔ gi ta ne ɔkyii mɔ gi tengɛ yeɛ ntintin ne ɔ yen Wurubuaarɛ kyu lii ilaa ibono Wurubuaarɛ gi yɛgɛ Yesu gi wɔra sa mɔ mɔ so.

¹⁴ Yesu gi kye ɔkyii mɔ gɛkɛ kyoolase so mɔ, i kya loo ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ gikyangbon gibono so mɔ. Genen so mɔ ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ sa asa abono mɛ bo gikyangbon mɔ dɔ mɔ yɛɛ, “Nkɛ sono dɔ mɔ, nkɛ nsee ne i kaaborɛ fɛɛ a' kyu wɔra gesun; gɛkɛ sonosɛ mɔ gɛ gye gɛkɛ kyoolase sa aye. Imɔso fɛ' kyena ba daa nkɛ nbono dɔ i kaaborɛ asa mɛ' wɔra gesun mɔ de mɛ' kye fɛye. Fɛ mɛŋ' baa kyena ba nkɛ kyoolase yɛɛ mɛ' kye fɛye.”

¹⁵ ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ genen sa asa mɔ mɔ, Wura Yesu gi lɛɛ genɔ sa mɔ yɛɛ, “Fo-rɛ abono fɛ dɛ genen gɛwɔnsa gɛdɛ mɔ, fɛ gye o-dun-me, ɔ-fon-me anyamesɛ. Imɔso aye-gɛkɛ kyoolase so mɔ, fɛye ɔkamaasɛ mɛŋ kya sangɛ mɔ-gɛbue fɛɛ naadɛ abɛɛ bee de ɔ' kparrɛ mɔ lii mɔ-ɔdɛten kyu mɔ kpe de ɔ' kpaa nun nkyu?”

¹⁶ To! Fɛ' kerɛ genen ɔkyii baarɛ, aye-naana Aberaham ɔpaa dɔ isa ne. Ilaa nyenyɛn pɛwu gemu mɔ gi nyɛ mɔ wɔra mɔ-gyɔlɔ dɔ faa, imɔ nsi gudu gukue ne. Imɔso i mɛŋ kaaborɛ fɛɛ gɛkɛ kyoolase fɛɛ gɛdɛ faa mɔ, ɔkyii baarɛ ɔ' nyɛ de n' lɛɛ mɔ lii ilaa nyenyɛn pɛwu gemu mɔ abaa dɔ?”

¹⁷ Yesu ilaa taasɛsɛ mɔ ɔ taase genen mɔ, i wɔra mɔ-akyobo pɛwu ipeeli. Sakpii ɔbono ɔ kya kyena buu mɔ mɔ pɛwu berɛ ilaa dɛnsɛ ibono Yesu kya kyena wɔra fɛɛ idɛ ɔnan pɛwu mɔ i bo mɔmɔ ɔbolɛ gikyo kyɔdɛ.

Wurubuaarɛ Gɛwuragyi Dɔ Akyenabi A Dɛ Nnɛ?

¹⁸ Nfono mɔ, Yesu gi taasɛ yɛɛ, “Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi a dɛ nnɛ? Mɛnɛ ne nan kyu kɛsɛrɛ de amɔ ne?”

¹⁹ Genɔɔbono Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi a kya yelegɛ asa dɔ mɔ, i dɛ

daa fɛɛ Maasade giponfɛ ilaa. Dɔɔbo gi duu gimɔ abi ɲini-ɲini ndɔɔ dɔ mɔ, gi laa kɔrɔ de gi' sen wɔra giponfɛ kpatakperɛ. Nbuui gbaa gi laa baa luo asisaa gimɔ-nyialenbi dɔ.”

²⁰ Yesu gi kii taase yɛɛ, “Mɛɛ ne nan kyu Wurubuaare gɛwuragyi dɔ akyenabi kyu keserɛ de ne?”

²¹ Genɔɔbono Wurubuaare gɛwuragyi dɔ akyenabi a kya yelege asa dɔ mɔ i de daa fɛɛ gɛlin gɛbono mɛ kya kyu wɔra bodobodo ne ɔ kya ɲan dii mɔ. Mɛ kya kyu genen gɛlin gɛbono kyu bagade bodobodo nnyufo fɛɛ imudu isa' dɔ mɔ, gɛ kya yelege loo saare nnyufo mɔ pɛwu dɔ de bodobodo mɔ ɔ' ɲan dii.”

²² Yesu kya kpe Gyɛrusalem mɔ, ɔ naa de isowole bele-bele de ipii-pii so ɔ kya nyiile asa ilaa.

²³ Owi ɔko dɔ mɔ, ɔko gi kpaa taase Yesu yɛɛ, “ɔbelense, imɔso asa abono mɛ laa nye Wurubuaare ɔ' mɔlege mɔmɔ de mɛ' nye kyena mɔ ase mɔ mɛ laa wɔra daa asa kalɛɛ?” ɔ taase genen mɔ, Yesu gi tɔge sa asa abono mɛ bo mɔ ase nfono mɔ yɛɛ,

²⁴ “Fɛ' nyanga ansi de fɛ' loo de gɛbunono pi-i gɛbono gɛ dɛ kpe Wurubuaare ase gɛkyena mɔ dɔ mɔ. N' buu sa fɛye yɛɛ asa abono mɛ laa laare yɛɛ mɛ' nye gɛkyena Wurubuaare ase ne mɛ maɲ nye mɔ, mɛ laa nyaakyɔ.”

²⁵ Yesu gi da imɔ so gikpale sa mɔmɔ yɛɛ, “Owi gi ta mɔ, gɛten wura laa yege mɛ' tii mɔ-gikpaara gɛbunono wɔra giɲanbi, asa maɲ baa nye loo. Fɛye dɔ ako fɛ laa san fɛ yele ɲmaɲman fɛ kya ɲmɛ mɔ-gisin yɛɛ, ‘ɔbelense, tigi aye!’ Nfono mɔ, mɔ mɔ laa tɔge yɛɛ, ‘Maɲ nyi fɛye.’

²⁶ I ba genen mɔ, fɛ laa dɛ mɔ gisere yɛɛ, ‘ɔbelense, aye-rɛ fo a gyi ne a nun dabole kerɛ. Fo nyiile asa ilaa aye-isowole so.’

²⁷ Nfono mɔ ɔbelense mɔ laa kii lɛɛ genɔ yɛɛ, ‘Maɲ nyi fɛye. Me ne n tɔge sa fɛye. Fɛ gye daa ilaa nyenyɛn awɔrabo. Fɛ' naa me-ansi so!’

²⁸ Nfono mɔ osulon de anɛbi giwe i laa tɔrɔ fɛye so. I lii fɛɛ fɛ laa wu lloobu Aberaham, Ayisiki, de Gyeekɔpo de mɔmɔ abono pɛwu mɛ tɔge Wurubuaare ikalan

baa kyon mɔ mɛ nye ɔkyenaten Wurubuaare gɛwuragyi mɔ dɔ, ne fɛye, mɔ, Wurubuaare gi gya fɛye lii mɔ ase.

²⁹ Asa mɛ laa lii ansi de gɛmara de bene so de gyise so pɛwu ba, de mɛ' baa nye ɔkyenaten Wurubuaare gɛwuragyi mɔ dɔ. Mɛ laa gyi de mɛ' nun de ɔkon.

³⁰ Genen gɛwuragyi gɛbono dɔ mɔ, fɛ laa wu yɛɛ abono mɛ gye gɛmara awura gɛsinkpan so ilaa dɔ mɔ ako mɛ laa kpaa wɔra agyangbarabo, ne abono mɛ gye agyangbarabo gɛsɛ gɛrɛ mɔ ako mɛ laa kpaa bingiri gɛmara awura.”

Gyɛrusalem Ilaa I Kya Loo Yesu

³¹ Yesu gi kpe tɔge genen ta mɔ, ayaa abono so mɔ, Farasii awura ako mɛ baa tɔge sa mɔ yɛɛ, “Naa lii gɛrɛ kpe gɛten banban. I kya nyiile yɛɛ Wura Herode kya laare fo-imɔɔten.”

³² Nfono mɔ Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' kpaa tɔge sa Wura Herode ɔbono ɔ de fɛɛ agyagaa mɔ yɛɛ, ‘Nke kalɛɛ ndɛ dɔ mɔ, n kya gya ilaa nyenyɛn oduduu kpɛi-kpɛi n kya koso asa so ne n' kya kye asa alɔɔ. Imɔ idɛ gɛmara mɔ, nan wɔra ilaa ibono so ne ba gɛsinkpan so mɔ.’

³³ To. Nke kalɛɛ ndɛ dɔ mɔ, i kaabore n' yii ɔkpa de n' kpaa loo Gyɛrusalem de i' kyu kyena de fɛye-gɛlaare yɛɛ Wurubuaare ikalan atɔgebo ba-a ɔkolon maɲ wɔra ɔmɔɔsɛ ɔsowole banban ɔko so baa too de Gyɛrusalem.

³⁴ “O, Gyɛrusalem asa! Fɛye ne n kpe fa-a mɔɔ Wurubuaare ikalan atɔgebo mɔ ne fɛ kya too fa-a too abui fa-a mɔɔ Wurubuaare isɔɔ ibono ɔ kya sun fɛye ase mɔ. Nɛ tansi laare fɛɛ n' nyaa fɛye ba me ase fɛɛ genɔɔbono kyaase kya nyaa mɔ-biana baa wɔra mɔ-abantɛɛ dɔ mɔ. Gikpadɔ gifonɛɛ ne nɛ laare n' koola fɛye genen ne fɛɲ kya kyule faa.

³⁵ Fɛ' nu yɛɛ Wurubuaare laa lɛɛ ansi taa fɛye-ɔsowole yege sa fɛye. N kya tɔge fɛye gɛsintin yɛɛ fɛ maɲ baa wu me kpaa fo gɛke gɛbono fɛ laa bugi fɛye-nɔ tɔge yɛɛ, ‘Wura Wurubuaare ɔ' kosore ɔnyen baare gimu! Wurubuaare ginyɛn dɔ ne ɔ naa ɔ kya ba faa!’ ”

14

Yesu Gi Kye Onyen Obono O Kya Lo Kyankpan Mo Gekere Kyoolase

¹ Gyuda awura gekere kyoolase geko mo, Farasii awura obelense gbaa' oko gi da gibaa tere Yesu yee o' baa gyi mo-gewi. Yesu gi kpe mo, obelense mo mo-re abono me bo mo ase mo me kya dii mo de me' kere ilaa ibono o laa wora mo.

² Nfono mo, onyen oko gi ba Yesu ase, o kya lo kyankpan.

³ Yesu gi wu olobo mo mo, o taase Gyuda awura nbara anmarasebo mo de Farasii awura abono me bo nfono mo yee, "I de okpa fee a' kye aloto gekere kyoolase abee i men de okpa?"

⁴ Yesu gi taase momo mo, me men lee geno. Nfono ne o tengere gibaa yii olobo mo ne o kye mo ne o lee mo-okpa yee o' naa kpe gewi.

⁵ Yesu gi kye onyen mo ta mo, o taase asa mo yee, "Feye oko mo-bi abee monaade gi toto loko do gekere kyoolase mo, o man lee mo ayaa abono so? O laa kyena yee i gye gekere kyoolase so mo, o man lee mo?"

⁶ Yesu gi taase momo genen mo, men taa lee geno.

Abelense De Nbi Ikyenaten Gikpale

⁷ Yesu gi wu yee asa abono geten wura mo gi da gibaa tere mo me kya laare daa abelense ikyenaten. Imoso o da momo gikpale yee,

⁸ "Nengyene oko gi da gibaa tere fo oko yee fo' baa gyi gekere bele kpaa mo mo, fo kpe mo, gen kpaa laare abelense ikyenaten. Fonbii mo, nyamese gbaa' obono o don fo mo kee laa ba gitere mo.

⁹ I ba genen mo, obono o da gibaa tere feye mo laa baa toge sa fo yee, 'Koso de fo' sa obelense gegyapaa.' Nfono mo, fo laa koso de ansi ipeeli kpaa kyena nbii ikyenaten.

¹⁰ Imoso nengyene oko gi da gibaa tere fo oko mo, fo kpe mo, fo bere, kpaa laare daa nbii okyenaten de fo' kyena. Obono o tere fo mo gi wu yee fo gye nyamese gbaa' sa mo mo, o laa baa toge sa fo yee, 'Me-kyemene, koso baa kyena ansi do gere.'

Nfono mo fo laa gyi ginsi asa abono me bo nfono mo pewu ase.

¹¹ Imo gese ne n gye yee nyamese kamaase obono o kya diire mo-nyoro mo, Wurubuaare laa bara mo gese. Ne obono, mo, o kya bara mo-nyoro gese mo, Wurubuaare laa diire mo."

¹² Yesu gi toge sa obono o da gibaa tere mo mo kee yee, "Fo laa wora gekere bele agyudo owi kenken abee gedode ne fo laa da gibaa tere asa mo, gen tere fo-kyemeneana, fo-daana, fo-tedana, fo-subuana, de aterenbi awura wole. Fo tere momo mo, momo kee me laa da gibaa tere fo gekaako ka giko.

¹³ Imoso fo laa da gibaa tere asa genen mo, tere daa ayenbo, abono me lii giden, otogeseana, de agyaatanbo.

¹⁴ Abono ne fo tere mo, fo laa wora omudensebo Wurubuaare ase. I kya nyiile yee momo bere, me man taale wora imo onan ka fo giko. Wurubuaare ne nan ka fo giko sa momo gekaabono o laa kyingi gesintin awura lii ibuni do de me' kpaa kyena mo ase mo."

Wurubuaare Gekere Bele Gikpale

¹⁵ Asa abono momo-re Yesu me te ogyiten mo do oko gi nu ilaa ibono Yesu gi toge genen mo, o toge sa Yesu yee, "Amudensebo ne n gye asa abono me laa nye gyi Wurubuaare gekere bele agyudo gekaabono asa me laa nye Wurubuaare gewuragyi do gekyena mo."

¹⁶ Nfono ne Yesu gi da gikpale kyu lii imo so sa onyen mo yee, "Onyen oko bo nno. Gekere gedere mo, o da gibaa tere asa sakyo yee o laa gyi gekere bele, imoso me' ba de me' baa gyi de me' nun kpaa mo.

¹⁷ Owi mo gi fo mo, o sun mo-dega yee o' naa kpaa tere abono o da gibaa tere mo yee me' ba. Me gyan ta.

¹⁸ Dega mo gi kpe asa mo ase mo, momo pewu me nye ikyeregyanten yee me man nye nyoro ba. Momo oko yee o soo gesinkpan geteko. O kya kpe de o' kpaa kere gemo. Imoso o' kpaa toge mo-wura mo yee o de mo gisere, o man nye nyoro ba.

19 Ɖbanban kee yee ɔ soo inaade gudu ibono ɔ kya laare ɔ' kpa kere mɔmɔ-gidebi. Imɔso ɔ de mɔ-wura mɔ gisere yee ɔ maŋ nye nyoro ba.

20 Ɖko kee yee ɔ kpe dena ɔkyii ne, imɔso ɔ maŋ nye nyoro ba.

21 “Dega mɔ gi kii baa buu sa mɔ-wura mɔ yee nfono ɔ sun mɔ mɔ, ɔ kpe mɔ, asa mɔ ɔkamaase yee ɔ maŋ nye nyoro ba. Mɔ-wura mɔ gi nu genen mɔ, i kyu mɔ ginyadon ne ɔ toge mɔ yee ɔ' kpaala de ɔ' naa kpe nten-ana do de gebɔgɔlon kamaase do de ɔ' kpa tere ayenbo, ɔtegesana, abono me lii giden mɔ, de agyaatanbo pewu yee me' ba de me' baa gyi.

22 Dega mɔ gi kpe kpa tere mɔmɔ ba, ne ɔ baa toge mɔ-wura mɔ yee, ‘Nfono fo sun me mɔ, ne kpe ba. Abono ne nye mɔ, me meŋ taale bo la ikyenaten mɔ.’

23 Nfono ne mɔ-wura mɔ yee, ‘Kii naa kpe ibunmara de ndoo ikpa do de fo' kpa pɛere ansi wɔra asa abono fo laa nye mɔ pewu yee me' baa bo la me-gewi.

24 N kya buu mi-i sa fɛye abono fe bo gerena mɔ yee abono ne tere yee me' ba ne me kine mɔ, mɔmɔ ɔko-re ɔko maŋ nye agyudo abono ne yegɛ me' gyan yela mɔmɔ mɔ daa kere.’ ”

Ɖbono Ɖ Kya Laare O' Buu Yesu Mɔ Ɖ' Taase Mɔ-Nyoro Ilaa

25 Owi ɔko do mɔ, sakpii bele ɔko buu Yesu. Nfono ne Yesu gi kisee toge sa mɔmɔ yee,

26 “Nyamese ɔbono ɔ kya laare fɛ ɔ' ba me ase de ɔ' baa wɔra me-ɔkasebo mɔ, i kaabore ɔ' lee mɔ-gewɔnsa lii mɔ-se de mɔ-nyi de mɔ-subuana pewu so. Ɖ' lee mɔ-gewɔnsa lii mɔ-ka de mɔ-biana kee so de ɔ' lee mɔ-gewɔnsa lii mɔ gbaa-gbaa mɔ-nyoro kee so. Nengyene ɔ meŋ wɔra genen mɔ, ɔ maŋ taale wɔra me-ɔkasebo.

27 Ne fo ɔbono fo maŋ kyule wu awɔrɔfo me so de fo' kase me-gidebi, ba-a me laa da fo aŋanbi oyii so mɔ mɔ ne fo maŋ kyule genen mɔ, fo maŋ taale wɔra me-ɔkasebo.

28 “Imɔso i kaabore ɔbono ɔ laa buu me mɔ ɔ' taase mɔ-nyoro yee ɔ laa taale buu me kpa lii? I de daa fɛ ɔbono ɔ kya

laare ɔ' poro gikagya mɔ. Pɛi ne ɔ laa poro genen obu ɔbono mɔ, i kaabore ɔ' kyena de ɔ' buu-buu kere yee ɔ laa taale yii mɔ kpa loge?

29 I meŋ gye genen mɔ, ɔ too gese ɔpore ne ɔŋ baa taale loge obu mɔ mɔ, asa me laa nmasɛ mɔ yee,

30 ‘Kaase baare gi yii gese ɔ kya poro gikagya ne ɔ kpondere gimɔ.’

31 “Abɛ a' kyu yee wura ɔko laa kpa ko de wura banban. Mɔ-lee iko akobo mɔ me laa wɔra fɛ nwe gɛwe. Ne mɔ-nanbo mɔ-lee, mɔ, me laa wɔra fɛ mɔ-lee mɔ ɔnan gikpado ginyo. Pɛi ne ɔ laa kpe iko mɔ mɔ, ɔ maŋ daa gikyena de ɔ' taase mɔ-nyoro yee imɔso nan taale ko de wura ɔbono mɔ-iko akobo mɔ me kyɔ don me-lee mɔ gikpado ginyo faa?

32 Nengyene ɔ wu yee ɔ maŋ taale mɔ, ɔ laa lee isoo wolaa sun wura banban mɔ ase owi ɔbono me san me bo geta de abara mɔ de ɔ' kpa kole mɔ yee me' toge kyule abara de me' lɔro mɔmɔ nsana de gisen yuuli gi' ba.

33 Genen kee ne i kaabore fe' taase fɛye-nyoro ilaa ne. I lii fɛ ɔbono ɔ maŋ lee mɔ-ansi lii mɔ-atɔ abono ɔ bo mɔ pewu so de ɔ' baa buu me mɔ, genen kaase ɔbono maŋ taale wɔra me-ɔkasebo.”

Fɛ' Yegɛ Fɛye-Akyenabi A' Wɔra Fɛ Nfole

34 Yesu gi da mɔmɔ imɔ so gikpale yee, “Nfole gi bo kon. Ne fɛ nfole mɔ gi ta nmɔ-ɔkon mɔ? Nne ne fe laa wɔra nmɔ de gi' kii wɔra ɔkon? In bo sei fe laa wɔra.

35 Genen nfole nbono gin baa gi bo giko do. Me kya too nmɔ fue daa. Ɖbono ɔ bo aso mɔ, o' nu.”

15

Sande Fuɛɛ Gikpale

1 Abere ako do mɔ, ilaa nyenyen awɔrabo de lenpoo asoo abono me kya kudi asa gyi mɔ me ba Yesu ase baa nu mɔ-ilaa togeɛ.

2 Genen so mɔ Farasii awura de Gyuda awura nbara aŋmarasebo mɔ me kya logede yee, “Mene ne n ba ne Yesu kya bugi ansi de ilaa nyenyen awɔrabo ade ne ɔ kya gyi de mɔmɔ?”

³ Nfono mɔ, Yesu gi da mɔmɔ gikpale yɛɛ,

⁴ “N' taase fɛye ilaa iko. Nengyene nyamese bo isande ikue-inun ne ɔkolon gi fue mɔ, ɔ man taa asense mɔ yɛge mɔmɔ-ogyiten de ɔ' kpa a laare obono ɔ fue mɔ? Gesintin, ɔ laa laare mɔ genen-n kaabore o' wu mɔ.

⁵ O wu mɔ mɔ, i kya wɔra mɔ ɔkon gikyɔ kyɔde, de o' puru mɔ gyan' gigongon kyu mɔ ba gewi.

⁶ ɔ ba gewi mɔ, ɔ laa tere mɔ-geten dɔ awura de mɔ-nanboana de ɔ' tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, ‘Aye pɛwu a' gyi ɔkon mesande fueɛ mɔ so. I lii fɛɛ ne kpa a wu mɔ baa bola asense mɔ so.’

⁷ Genen kee ne i de ne. Nengyene fɛɛ gesinkpan so gere ilaa nyenyen ɔwɔrabo kolon gi nu mɔ-nyoro gese ne ɔ kyɛge lii mɔ-ilaa nyenyen giwɔra dɔ mɔ, abono me bo Wurubuaare dɔ mɔ me laa gyi ɔkon bele. Fɛɛ asa ikue-inan de saalaa asa sango me bo no me nyi yɛɛ me gye gesintin awura ne in tiri yɛɛ me' kyɛge mɔ, n' buu sa fɛye yɛɛ mɔmɔ-ilaa i man wɔra Wurubuaare dɔ asa mɔ ɔkon fɛɛ nyamese kolon obono ɔ kyɛge mɔ lee mɔ.”

Aterenbi Gibi Fueɛ Gikpale

⁸ Yesu gi kii da gikpale yɛɛ, “ɔkyii ɔko bo aterenbi abi tirise gudu, ne genye geko mɔ, gikolon gi fue mɔ ase mɔ-obu dɔ. Nne ne ɔ laa wɔra? ɔ laa nyɔga fatela de ɔ' kpa mɔ-obu mɔ laare gimɔ dɔɔdan kaabore ɔ' kpa a wu gimɔ.

⁹ Nengyene o wu gimɔ mɔ, ɔ kya tere mɔ-geten dɔ awura de mɔ-nanboana baa gyan' de ɔ' tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, ‘Aye pɛwu a' gyi ɔkon, i lii fɛɛ ne wu me-aterenbi gibi gibono gi fue mɔ.’ ”

¹⁰ Yesu gi tɔge genen ta mɔ, ɔ lee gese yɛɛ, “N' buu sa fɛye yɛɛ nengyene fɛɛ ilaa nyenyen ɔwɔrabo kolon gi nu mɔ-nyoro gese ne ɔ kyɛge lii mɔ-ilaa nyenyen giwɔra dɔ mɔ, genen kee ne i kya wɔra Wurubuaare dɔ isɔɔ ɔkon ne.”

Gebii Fueɛ Gikpale

¹¹ Yesu gi kii da gikpale kyu lii Wurubuaare so yɛɛ, “Aberɛ ako dɔ mɔ, ɔnyen ɔko gi kyena. ɔ bo nbii nyenseɛ nnyɔ.

¹² Gɛke gedɛ mɔ, ɔpiiase mɔ gi koso kpa a tɔge mɔ-se yɛɛ, ‘Me-se, ye fo-atɔ de fo' kyu me-lee ogyiten sa me, ibono fo san fo te de ansi faa.’ Gesintin mɔ, mɔmɔ-se gi ye mɔ-atɔ mɔ dɔ sa mɔmɔ.

¹³ ɔ ye sa mɔmɔ genen mɔ, imɔ nke kalɛɛ nko mɔ, ɔpiiase mɔ gi baala mɔ-ilaa pɛwu ne ibono i gye ifese mɔ, ɔ fe. Ne ɔ koso taa mɔ-se de mɔ-daa yɛge kyon kpe ɔsowole ɔko so koo geta-geta. O kpe nno mɔ, ɔ kpa a gyi ɔkon giyan-giyan nyida mɔ-aterenbi mɔ.

¹⁴ Aberɛ abono mɔ-aterenbi mɔ a ta wɔra mɔ mɔ, akon bele ako a tɔro gesinkpan gebono so ɔ te mɔ. Nfono mɔ, ayen a keda mɔ. ɔɲ baa ɔ de sei.

¹⁵ ɔ san koso kyu mɔ-nyoro kpa a da mada de nten obi ɔko ne obono, mɔ, yɛɛ ɔ' kpa a kyena mɔ-ndɔɔ dɔ de ɔ' kerɛ akuuri sɔ.

¹⁶ Akon mɔ a don mɔ-abaa so mɔ, nengyene fɛɛ ɔ nye akuuri mɔ ilaa gyise gbaa mɔ, nkana ɔ kya laare kyɔde. Imɔ genen mɔ, ɔko men kya sa mɔ imɔ iko-re iko.

¹⁷ Gɛke gedɛ, ɔ baa nu mɔ-nyoro gese yɛɛ ɔ wɔra ilaa nyenyen. Imɔso ɔ tɔge sa mɔ-nyoro yɛɛ, ‘Adega abono me te me-se ase mɔ gbaa, mɔmɔ pɛwu me kya nye gyi kaabo kii san. Kerɛ, me ne n te gerɛnaa, n kya wu akon mɔ.

¹⁸ Nan koso de n' kpe me-se ase de n' kpa a de mɔ gisere. Ne loo mɔ ase mɔ, nan tɔge mɔ yɛɛ, “Me-se, ne wɔra fo-re Wurubuaare ilaa nyenyen.

¹⁹ Men kaabore fo' baa tere me yɛɛ fo-bi. Imɔso, me-se, n de fo gisere, sɔɔ me de fo' kyu me wɔra fɛɛ fo-adege mɔ dɔ ɔko.”

²⁰ “ɔ sa genen gewɔnsa gedɛ ta mɔ, gesintin mɔ, ɔ koso ne ɔ kyon mɔ-se ase. ɔ kya fuude mɔ-se geten mɔ, mɔ-se gi wu mɔ koo-koo geta. O wu mɔ genen mɔ, i wɔra mɔ ayen. Ne o kuu ɔnangya kpa a puge mɔ ɔ kya da mɔ gya-gya.

²¹ ɔ faala mɔ ta mɔ, mɔ-bi mɔ gi de mɔ gisere yɛɛ, ‘Me-se, ne wɔra fo-re Wurubuaare ilaa nyenyen. Men baa kaabore fo' baa tere me yɛɛ fo-bi.’

²² Mɔ-se mɔ, mɔ, gi kyu mɔ naa loo geten dɔ, ne ɔ tɔge sa mɔ-adege yɛɛ, ‘Belen! Fe' kpaala! Fe' kyu gegbe dense

baa suu mɔ de fɛ' wɔra mɔ gɛbɔɔrɛ gibaa dɔ de fɛ' kyu ayaawolɛ kyu tolɛ mɔ-ayaa dɔ.

²³ De fɛ' kpa keda naadɛ kiirɛsɛ ɔbono ɔ laa wɔra nɔ mɔ de fɛ' baa mɔɔ de fɛ' kyu wɔra agyudɔ de a' gyi de a' nun de a' kyaa.

²⁴ I kya nyiile yɛɛ me-bi baarɛ mɔ de fɛɛ ɔbono o wu' ne o kii kyingi. Ɔ fue, ne a kii wu mɔ.' Gɛsintin mɔ, ɔnyen mɔ adɛga mɔ mɛ wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono mɔmɔ-wura mɔ gi tɔgɛ mɔmɔ mɔ, ne mɛ gyi ne mɛ nun ne mɛ kyaa.

²⁵ "Gɛnen owi ɔbono dɔ pɛwu mɔ, ɔnyen mɔ mɔ-bi belɛnsɛ mɔ, mɔ, bo ndɔɔ dɔ. Ɔ lii ndɔɔ ɔ kya ba gɛwi ne o kya fuudɛ gɛtɛn dɔ mɔ, ɔ kya nu ilon de gɛkyaa i de i yɛlɛ mɔ-sɛ gɛtɛn dɔ.

²⁶ Nfono mɔ, ɔ tɛrɛ mɔ-sɛ adɛga mɔ dɔ ɔko ne ɔ taasɛ mɔ ilaa ibono i ba nno mɔ.

²⁷ Ɔ taasɛ mɔ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, 'Fo-tɛdɛ ne n ba ne fo-sɛ gi yɛgɛ mɛ keda naadɛ ɔbono ɔ wɔra nɔ mɔ mɔɔ yɛɛ mɔ-bi gi kii ba baa tu mɔ gimu nkpa de alanfiya.'

²⁸ "O nu gɛnen mɔ, ɔ sɔɔ ginyadon ne o kine yɛɛ ɔ man baa loo gɛtɛn dɔ. Mɔ-sɛ gi nu yɛɛ mɔ-bi belɛnsɛ mɔ gi sɔɔ ginyadon mɔ, ɔ lii kpe mɔ asɛ, ɔ kya buɛɛɛ mɔ.

²⁹ Nfono mɔ, mɔ-bi mɔ gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, 'Me-sɛ, fo gbaa-gbaa kerɛ, nsi ndɛ dɔ pɛwu mɔ, n yɛlɛ n kya son fo. Mɛn wɔra gisomaanu sa fo gɛkaako kerɛ. Mi-i me mɔ, fo mɛn sa me ba-a gɛtiidɛbi yɛɛ n' mɔɔ de me-rɛ me-kyɛmɛnɛana a' kyu gyi ɔkon.

³⁰ Fon wu fo-bi ɔbono ɔ kpa nyida fo-aterenbi akyii so giyan mɔ gi kpa kii ba mɔ, fo bii yɛgɛ mɛ keda naadɛ ɔbono ɔ wɔra nɔ mɔ mɔɔ sa mɔ mɔ?"

³¹ Ɔ taasɛ gɛnen mɔ, mɔ-sɛ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, 'Me-bi, fo bo me asɛ gɛrɛ owi kamaasɛ dɔ. Ilaa ibono n bo mɔ pɛwu i gyɛ daa fo-lɛɛ.

³² Fo-tɛdɛ baarɛ, mɔ, i kaabɔrɛ a' kyaa sa mɔ de a' yɛgɛ i' wɔra aye ɔkon. I kya nyiile yɛɛ ɔ de fɛɛ ɔbono o wu' ne o kii kyingi. Ɔ wɔra fɛɛ ɔbono o fue ne a kii wu mɔ mɔ.' "

Dega Ɔbono O Nyi Gisɛɛ Mɔ Gikpale

¹ Yesu gi da gikpalɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Owi ɔko dɔ mɔ aterenbi wura ɔko gi kyena. Ɔ bo dega ɔbono ɔ kya kerɛ mɔ-ilaa so ɔ kya sa mɔ. Owi ɔko dɔ mɔ i ba yɛɛ aterenbi wura mɔ gi nu yɛɛ mɔ-dega mɔ kya gyi mɔ-aterenbi mɔ gyɛrɛbi.

² O nu gɛnen mɔ, ɔ tɛrɛ mɔ-dega mɔ ba mɔ asɛ ne ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ, 'N kya nu yɛɛ fo kya gyi me gyɛrɛbi. Imɔso mɛn baa mi-i laarɛ fo yɛɛ fo' kerɛ me-ilaa so sa me. Baa buu-buu ilaa ibono fo kya kerɛ imɔ so mɔ gɛgyɔnɔ sa me de fo' nyɛ ɔkpa.'

³ "Mɔ-dega mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ, 'Me-ɔbelɛnsɛ kya gya me ɔ kya lii gɛsun gɛdɛ dɔ ne. Nnɛ ne nan wɔra? Me ne, mɛn bo lon de n' taalɛ wɔra gɛsun bolonɛ, ne i laa wɔra me ipeeli yɛɛ n' lii kpa kole pɛi de n' loo nyɛ gyi.

⁴ Nbuo! Nɛ bii ilaa ibono nan wɔra mɔ. Nan wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ n' nyɛ akyɛmɛnɛ de owi ɔbono me-wura mɔ gi lɛɛ me-ɔkpa mɔ, mɛ' nyɛ sɔɔ me kyena mɔmɔ asɛ mɔmɔ-ntɛn-ana dɔ.'

⁵ "Dega mɔ gi sa gɛwɔnsa gɛnen ta mɔ, ɔ tɛrɛ asa abono mɛ dɛ mɔ-ɔbelɛnsɛ mɔ ako mɔ pɛwu ɔko-ɔko. Ɔ taasɛ ɔgyangbarasɛ mɔ yɛɛ, 'Nnɛ ne fo dɛ me-ɔbelɛnsɛ gikɔ?'

⁶ Ɔbono gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, 'Nɔ nlo gɛwɛ.' Dega mɔ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, 'Sɔɔ ɔwolɛ de fo' nmarasɛ gɛwɛfan yɛlɛ, imɔ ne n gyɛ fo-gikɔ gibono fɛ laa kɔ mɔ.'

⁷ O kii taasɛ ɔnyɔsɛ mɔ yɛɛ, 'Ne fo-o fo mɔ de-e? Nnɛ ne fo dɛ me-ɔbelɛnsɛ gikɔ?' Ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, 'Awayu ikotoku gɛwɛ.' Dega mɔ gi kii tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, 'Sɔɔ ɔwolɛ de fo' nmarasɛ akpanyaa ikue-inan. Fo-gikɔ gibono fo laa ka mɔ ne.'

⁸ "Ɔbelɛnsɛ mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ yɛn mɔ-dega ɔbono ɔn bo gɛsintin faa yɛɛ ɔ bii sa gɛwɔnsa kyu lii ɔkɛ so. Me Yesu, n kya tɔgɛ mi-i sa fɛyɛ yɛɛ asa abono gɛsinkpan gɛrɛ-lɛɛ gɛkyena ne n tiri mɔmɔ mɔ mɛ kya bii sa gɛwɔnsa kyu lii ɔkɛ so. Fɛyɛ abono fɛ nyɛ Wurubuaarɛ fatɛla mɔ berɛ, fɛn kya bii sa gɛwɔnsa kyu lii Wurubuaarɛ ilaa so gɛnen.

⁹ Asa mɛ dɛ aterenbi ma-a kudi abara. N' tɔgɛ sa fɛyɛ yɛɛ fɛyɛ berɛ fɛ' kyu fɛyɛ-aterenbi kyu lɛɛ akyɛmɛnɛ; de owi ɔbono in baa i gyɛ aterenbi ilaa mɔ

fɛ' nye akyɛmɛnɛ mɛ' da fɛye gya-gya Wurubuaare ɛten dɔ de fɛ' kyena.

10 “Ɔbono ɔ kya gyi ɛsintin ilaa buru-buru dɔ mɔ mɔ kee ne nan gyi ɛsintin ilaa belɛ-belɛ dɔ. Ne ɔbono, mɔ, ɔŋ kya gyi ɛsintin ilaa buru-buru dɔ mɔ, ɔ maŋ taale gyi ɛsintin ilaa belɛ-belɛ dɔ kee.

11 To! Nengyene ɛsinkpan so-lɛɛ awurato ne fɛŋ kya gyi ɛsintin kyu kerɛ amɔ so faa, fɛ nyi yɛɛ Wurubuaare laa kyule kyu awurato gbaa-gbaa mɔ wɔra fɛye-abaa dɔ?

12 Ne fɛɛ ɛsinkpan so ilaa ibono i maŋ wɔra fɛye-lɛɛ kpaa lii mɔ ne fɛŋ kya gyi ɛsintin kyu kerɛ imɔ so mɔ, fɛ nyi yɛɛ Wurubuaare laa kyule kyu ilaa ibono i laa wɔra fɛye-lɛɛ ɛkpa-gɛkpa mɔ kyu sa fɛye?

13 Nyamesɛ ɔko mɛŋ bo no ɔ laa taale son awura anyɔ. Ɔ laa laare ɔko ilaa de ɔ' kyo ɔko, abɛɛ ɔ laa buu ɔko, ne ɔ maŋ kyu ɔbanban mɔ kyu terɛ sɛi. Fɛ maŋ taale son Wurubuaare de fo' kii son aterenbi.”

Wurubuaare-Lɛɛ Gɛlaare Kpɛi ne Anyamesɛ-Lɛɛ Gɛlaare Kee Kpɛi

14 Yesu gi tɔɛ ilaa idɛ pɛwu mɔ, Farasii awura gikpen mɔ dɔ asa mɛ nu mɔ asɛ. Mɔmɔ berɛ, mɛ kya laare aterenbi ilaa. Imɔso mɛ kyu mɔ ŋmasɛ daa.

15 Ne Yesu gi tɔɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛye berɛ fɛ kya laare fɛ' gyi ginsi asa ansi so. Wurubuaare nyi fɛye-asen dɔ. Ilaa ibono i gye ilaa gbaa' sa anyamesɛ mɔ i gye daa ilaa kyosɛ sa Wurubuaare.

16 “Pɛi ne Gyɔn ɔbono ɔ gyere asa Wurubuaare sagyere mɔ gi ba ɛsinkpan so mɔ, asa mɛ kya kase daa Wurubuaare nbara de mɔ-ikalan atɔɛbo ilaa ŋmarasɛ mɔ de mɛ' nye bii ɛnɔɔbono mɛ laa kyena sa Wurubuaare mɔ. San kyu lii Gyɔn owi mɔ, asa mɛ yii gɛsɛ mɛ kya nu Wurubuaare ɔkalan konkɔnse kyu lii mɔ-gewuragyi dɔ akyenabi mɔ so. Imɔso ɔkamaasɛ kya nyise ɔ kya loo ɔlon so de ɔ' nye genen awuragyibo akyenabi mɔ.

17 In gye yɛɛ Wurubuaare nbara mɔ giŋ bo no daa. Fɛ' nu yɛɛ ɛnɔɔbono soso de gɛsɛ ilaa pɛwu i laa ŋaa mɔ i maŋ wɔra

ɔsen fɛɛ ɛnɔɔbono Wurubuaare laa lɛɛ mɔ-nbara mɔ gigyɛbi kolon fue mɔ.

18 Fo ɔbono fo kine fo-ka kpaa kyu ɔkyii pobɔɔ mɔ, fo tɔɔ Wurubuaare gɛlaare adenabi nbara. Ɔ kya kyu imɔ fɛɛ ɔko mɔ-ka ne fo laare genen. Ne ɔnyen ɔbono ɔ dena fo-ka dedaa mɔ, mɔ, kee gi tɔɔ Wurubuaare gɛlaare adenabi nbara fɛɛ ɔko mɔ-ka ne ɔ laare genen.”

Lasarose Mɔ-rɛ Aterenbi Wura Mɔ Ilaa

19 Yesu gi kii tɔɛ yɛɛ, “Aterenbi wura ɔko gi kyena. Ɔ kya bun daa akuru dense de akuru boɔgyalonse ne ɔ kpɛ ɔ kya gyi ɔkon adaa-adaa.

20 Ɔnyen ɔko kee gi kyena. Ɔ gye daa yenbo. Mɔ-nyoro gi tigi ilo. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Lasarose. Asa mɛ kya kyena kyu mɔ kpaa yela aterenbi wura mɔ-ɛbunono asɛ.

21 Lasarose kya laare yɛɛ aterenbi wura mɔ gi gyi ta mɔ, ɔ' nye ɔ kya tɔɔsɛ mɔ-lɛpɛ gikɔɔdɔ ɔ kya gyi. Aterenbi wura mɔ mɛŋ kya sa mɔ ɔkpa. Ɔ tɛ ɛbunono asɛ genen mɔ, igyoono i kya baa ninde mɔ-ilo mɔ kii siile mɔ bɔla.

22 “Gɛkɛ gɛdɛ mɔ yenbo mɔ gi wu' ne mɛ pule mɔ, ne Wurubuaare dɔ isɔɔ mɛ baa kyu mɔ kpaa yela aye-naana Aberaham gɛkɛlɛbi dɔ Wurubuaare dɔ. Aterenbi wura mɔ kee gi baa wu' ne mɛ pule mɔ.

23 O kpɛ ɔgya dɔ nfono asa nyenyɛn mɛ kya nye gisobiide mɔmɔ-lɛwu gɛmara mɔ, i kya ka mɔ-ansi. Ɔ bo nno mɔ, ɔ baa diire mɔ-ansi mɔ, o wu Aberaham koo-koo Wurubuaare dɔ. Lasarose tɛ mɔ-gɛkɛlɛbi dɔ.

24 “O wu mɔmɔ genen mɔ, o kpɛn ken-ken tɔɛ sa Aberaham yɛɛ, ‘Mɛ-sɛ Aberaham, su me gitolon; sun Lasarose de o' kyu mɔ-gibaabi kpaa nyɔɔ nkyu dɔ de ɔ' taa kyu baa yuule mɛ-ɔnandii sa me. I kya nyiile yɛɛ n kya yiyeɛ ɔgya baare dɔ gɛrɛ.’

25 “Nfono mɔ, Aberaham gi lɛɛ ɛnɔ sa mɔ yɛɛ, ‘Mɛ-bi, nyingi yɛɛ owi ɔbono fo kyena ɛsinkpan so mɔ, fo nye ilaa dense, ne Lasarose, mɔ, gi nye ilaa nyenyɛn. Idɛ kon berɛ, Wurubuaare gi yɛɛ Lasarose nyoro gi tɔɔ mɔ, ne fo, mɔ, fo kya yiyeɛ.

²⁶ Imo ide pɛwu gɛmara kee mɔ, Wurubuaare gi yege ɔbo bele gi de aye-re feye nsana. Ɔbono ɔ kya laare ɔ' lii aye ase kpe feye ase nno mɔ, maŋ taale. Ne ɔko mɔ kee maŋ taale lii feye ase nno ba aye ase gɛɛnaa.'

²⁷ "Aberaham gi tɔge sa mɔ genen mɔ, ɔ kole Aberaham yee, 'Me-se, n de fo giserɛ, genen berɛ mɔ, sun Lasarose de o' kpe me-se geten dɔ gɛsinkpan so sa me.

²⁸ N bo atede anun. O' kpe de ɔ' kpa a ka mɔmɔ sa me. I maŋ gye genen mɔ, mɔmɔ kee me laa baa loo genen ɔlaawuse baare dɔ.'

²⁹ "Ɔ kole Aberaham genen mɔ, Aberaham gi tɔge sa mɔ yee, 'Fo-tedeana mɔ me ti me bo ɔkpa de me' nu Wurubuaare agyebi abono Mosisi mɔ-re Wurubuaare ikalan atogɛbo mɔ me wolaa ŋmarase yela mɔ. Imoso me' nu imo ibono.'

³⁰ "Nfono mɔ, ɔbono nkana ɔ gye aterenbi wura mɔ gi lee genɔ yee, 'Kuaa, me-se Aberaham, me maŋ taa nu imo ibono. Nengyene fɛɛ fo yege ɔko gi lii ibuni dɔ feye ase kii kpe gɛsinkpan so kpa a tɔnge sa mɔmɔ mɔ, me laa nu mɔmɔ-nyoro gɛɛɛ de me' kyeege lii ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ.'

³¹ Ne Aberaham yee, 'Nengyene me maŋ nu Wurubuaare agyebi abono Mosisi mɔ-re Wurubuaare ikalan atogɛbo mɔ me wolaa ŋmarase yela mɔ, genen kee ne ba-a ɔko gi kii lii ibuni dɔ kpe mɔmɔ ase mɔ, me maŋ taa nu kaase ɔbono ase.' "

17

Aŋ Sa A' Yege Aye-Nanboana Me' Fuɛ Wurubuaare Ɔkpa

¹ Yesu gi tɔge sa mɔ-akasebo mɔ yee, "I wɔra nne mɔ, ilaa ibonoana i laa yege asa me' wɔra ilaa nyenyɛn mɔ i laa ba. Imo mɔ, ɔbono ɔ laa yege i ba genen mɔ, kaase mɔ laako!

² Nengyene fɛɛ me kyu gibui bele ŋminde kyaga de mɔ-gibo ne me too mɔ wɔra apoo dɔ mɔ, i bo sa mɔ nye ibono ɔ laa yege apiipii abono me sɔɔ me gyi mɔ dɔ ɔko gisɔɔgyi gi' koso me so mɔ.

³ Imoso fe' kere feye-nyoro so dɔɔdan! Nengyene fɛɛ fo-nanbo ɔko gi wɔra fo ilaa

nyenyɛn mɔ, tɔge mɔ. Fo tɔge mɔ ne o nu mɔ-nyoro gɛɛɛ yee ɔ wɔra, in boran mɔ, kyu kyee mɔ.

⁴ Nengyene fɛɛ ɔ wɔra fo ilaa nyenyɛn gikpadɔ sono gɛke kolon dɔ ne imo ika-maase dɔ ɔ kya ba fo ase baa tɔge sa fo yee o nu mɔ-nyoro gɛɛɛ mɔ, kpe fo de fo kya kyee mɔ genen kee."

Gɛdegabi Dense Gikpale

⁵ Yesu gi tɔge genen mɔ, mɔ-isɔɔ mɔ me kole mɔ yee, "Aye-Wura, kpa a aye de a' nye kii sɔɔ fo gyi too."

⁶ Me kole genen mɔ, Wura Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yee, "Nengyene feye-gisɔɔgyi mɔ gi dabɔle gi kere pi-i fɛɛ Maasade giponfe gibi gbaa mɔ, fe laa taale tɔge sa genen oyii bele-bele ɔbono ɔ yele faa yee, 'Kyigi koso gere de fo' kyu fo-nyoro kpa a too wɔra apoo dɔ.' Gɛsintin mɔ, oyii mɔ laa nu feye ase de o' kyigi.

⁷ "A' kyu imo yee ɔbelense gbaa' ɔko bo gɛdegabi ge te mɔ ase, ne o sun gɛmɔ yee ge' kpa a dɔɔ mɔ-ndɔɔ abee ge' kere mɔ-nbue so. Ne fɛɛ ge lii aponfe dɔ ba mɔ, nne ne ɔ laa tɔge sa gɛmɔ? Imoso ɔ laa tɔge sa gɛmɔ yee, 'Ba de n' kyu agyudo baa yii fo?'

⁸ Kuaa. Ɔ laa tɔge sa gɛmɔ daa yee, 'Ba kyon kpa a gyere, de fo' baa laare agyudo ako sa me de n' gyi. Ne gyi ta mɔ, de fo' kpa a gyi kon.'

⁹ "Fɛɛ feye dɔ ɔko bo dega ɔ te fo ase ne fo sa mɔ gɛsun ne ɔ wɔra mɔ, in tiri yee fo' yen mɔ.

¹⁰ Wurubuaare kee gi sa feye nsun wɔrase. Fe wɔra nno ta mɔ, fe' tɔge daa yee, 'A gye daa Wurubuaare adega. Nsun nbono gi gye aye-nwɔrase mɔ ne a wɔra. In tiri yee Wurubuaare ɔ' yen aye.' "

Yesu Gi Kye Ikononbu Gudu

¹¹ Yesu naa ɔ kya kpe Gyerusalem mɔ, o kyu de Samariya de Galeli nsinkpan mɔ nsana.

¹² Ɔ naa ɔ kya kpe genen mɔ, ibono ɔ kya laare de o' loo ɔsowole ɔko so mɔ, mɔ-re ikononbu gudu iko me gyan'. Ikononbu mɔ me laa gyangara Yesu genen mɔ, me sii yele fɛɛ koo-koo faa,

13 ne me kpen tɔge sa Yesu yee, “ɔbelense Yesu, a de fo giserɛ, su aye so.”

14 Yesu gi nu genen mɔ, ɔ tɔge sa mɔmɔ yee, “Fɛ' kyu fɛye-nyoro kpaa nyiile Wurubuaare asunbi alɛɛbo de mɛ' kerɛ fɛye-nyoro so gyan' de mɛ' bii yee fɛye-gilo mɔ gi ta sa fɛye.” Akononbu mɔ me naa me kya kpe Wurubuaare asunbi alɛɛbo mɔ ase fɛɛ genɔɔbono Yesu gi tɔge mɔmɔ mɔ, me baa kerɛ mɔ, mɔmɔ-gilo mɔ gi ta.

15 Nfono mɔ, mɔmɔ dɔ ɔko bere, ibono o wu yee mɔ-gilo mɔ gi ta mɔ, o kii kpe Yesu ase. ɔ kya kpe genen mɔ, ɔ kya kpen ɔ kya faala Wurubuaare kyu lii ilaa ibono Wurubuaare gi yɛge Yesu gi wɔra sa mɔ mɔ so.

16 ɔ kpaa fo Yesu ase mɔ, ɔ kpelege ηmii mɔ-ayaa dɔ ɔ kya faala mɔ. Genen okononbu baare gye daa Samariyanyen.

17 O kii ba ɔ kya faala Yesu genen mɔ, Yesu gi taase yee, “I men gye asa gudu ne ne kye mɔ? Ne sango abono me san mɔ me bo fone?”

18 Imɔso mɔmɔ dɔ ba-a ɔkolon men taale kii ba de ɔ' baa kyu afaala kyu sa Wurubuaare, genen mɔ, ɔbono ɔ gye isafo mɔ wole?”

19 Nfono mɔ Yesu gi tɔge sa ɔnyen ɔbono o kii baa ɔ kya faala mɔ mɔ yee, “Koso naa. Gisɔɔgyi gibono fe bo sa me mɔ ne n molege fo faa.”

Genɔɔbono Wurubuaare Gewuragyi Dɔ Akyenabi A Laa Ba Mɔ

20 Farasii awura ako me taase Yesu yee, “Owi ɔmɔ dɔ ne asa me laa nye Wurubuaare gewuragyi dɔ gekyena?” Yesu gi lee geno yee, “Wurubuaare gewuragyi dɔ akyenabi a laa ba mɔ, fe man wu ilaa ibono i laa lee imɔ nyiile tentegelen.

21 ɔko man tɔge sa mɔ-nanbo yee, ‘Kerɛ, Wurubuaare gewuragyi dɔ gekyena mɔ ne.’ I kya nyiile yee Wurubuaare gewuragyi dɔ akyenabi mɔ a ti a bo fɛye ase.”

22 Nfono mɔ ɔ tɔge sa mɔ-akasebo mɔ yee, “Gekaako fe laa laare yee me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ, n' kii kyena fɛye ase fɛɛ geke kolon gbaa mɔ, fe man nye.

23 I laa baa nye abono me laa tɔge fɛye yee, ‘Kerɛ, mɔ ne faanaa’ abee ‘Kerɛ, mɔ

ne gere!’ I ba genen mɔ, fɛn sa fe' ka mɔmɔ-genɔ.

24 I kya nyiile yee me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ, nan kii ba gesinkpan so mɔ, i laa wɔra daa fɛɛ genɔɔbono nyangbon kya wiisee pila-a baa kyon ne i kya wu gesinkpan so mɔ.

25 Pei de n' loo lii gesinkpan so kpe Wurubuaare dɔ mɔ, i tiri yee n' wu ɔlaawuse de nde nke nde dɔ asa me' kine me.

26 “Me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ, gikiiba gesinkpan so mɔ i kya fuude mɔ, i laa wɔra daa fɛɛ Nowa abere dɔ-lee mɔ kee.

27 Imɔ ne n gye yee pei de nkyu gi loo gyi asa Nowa abere mɔ, asa me kpe san me de mɔmɔ-gekyena dɔ laawɔra me kya wɔra, fɛɛ gigyi, ginun, de gedena genen-n kaabore gekaabono Nowa gi dii loo gikolii mɔ dɔ. ɔ loo gikolii mɔ dɔ genen mɔ, nkyu gi baa gyi asa mɔ pewu.

28 Me-gikiiba mɔ gi laa wɔra fɛɛ Lote owi mɔ kee. Lote owi mɔ dɔ mɔ asa me kya gyi me kya nun. Mɔmɔ ako me de gebueede dɔ. Abanban, mɔ, me kya dɔɔ, ne ako, mɔ, me kya pɔɔɔ ibu.

29 Geke gebono Lote giyaa gi lii Sodom mɔ, ɔgya de ferewuta i lii Wurubuaare dɔ baa ηmade ɔsowole mɔ ne i dee asa mɔ pewu mɔɔ.

30 Genɔɔbono ne kaala faa pewu mɔ, genen ne i laa wɔra asa geke gebono me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ, nan lee me-nyoro gewi nyiile mɔ.

31 “Genen geke gebono mɔ, fo ɔbono fo bo nηmanηman mɔ, sele. Gen sa fo' tɔge yee fo-ilaa i bo obu dɔ, fo laa kpaa puru. Genen kee ne fo ɔbono fo bo ndɔɔ dɔ genen owi ɔbono mɔ, gen tɔge yee fo laa kii gewi kpaa puru ilaa iko.

32 Fe' nyingi ilaa ibono i wɔra Lote mɔ-ka mɔ!

33 ɔbono ɔ laa kɔɔse mɔ-nkpa yela mɔ-gibaa so mɔ, Wurubuaare ase gekyena ge laa lii mɔ-gibaa, ne ɔbono, mɔ, kyu lii me so ne mɔ-nkpa gi lii mɔ-gibaa mɔ, kaase mɔ laa nye Wurubuaare ase gekyena.

34 “N kya buu mi-i sa fɛye yee genen geke gebono nan lee me-nyoro gewi nyiile asa mɔ, i laa nye fɛɛ asa anyɔ me de npa

kolon so mɔ, Wurubuaare laa baa puru oko de ɔ' taa oko yege.

³⁵ Akyii anyɔ me yeɛ dabɔle me kya kɔrɔ fɛɛ awayu mɔ, Wurubuaare laa puru oko de ɔ' taa ɔnyɔse mɔ yege. [

³⁶ Anyen anyɔ me bo ndɔɔ dɔ dabɔle mɔ, Wurubuaare laa kyɔle oko lɛɛ de ɔ' taa oko yege.]”

³⁷ Yesu akasebo mɔ me taase mɔ yeɛ, “ɔbelense, fone dɔ ne ilaa ide pɛwu i laa ba genen?” Ne Yesu gi lɛɛ genɔ yeɛ, “Nfono gebue wuse ge de mɔ, nno ne ipateɛ me kya da gikilen.”

18

Tɔraa Wurubuaare De Gedalaa; ɔ Laa Nu Fo Ase

¹ Gɛke gɛde mɔ, Yesu gi da gikpale sa mɔ-akasebo mɔ kyu nyiile mɔmɔ yeɛ i kaabore me' dalaa owi kamaase dɔ. Me men sa me' yege i' yɔɔ mɔmɔ-nyoro de me' taa yege.

² Yesu gi da gimɔ yeɛ, “Owi oko dɔ mɔ nbele gyibo oko gi kyena ɔsowole oko so. Genen ɔnyen baare men kya kyu Wurubuaare kyu tere sei, i' baa yege nyamese.

³ Owi ɔbono dɔ mɔ ɔkyii okulaabo oko mɔ kee bo genen ɔsowole ɔbono so. Okulaabo baare kpe ɔ kya dii ɔ kya kpelege nbele gyibo mɔ so ɔ kya kole mɔ yeɛ, ‘ɔbelense, n de fo giserɛ, oko kya genda me. Imɔso gyi me-re mɔ nbele de n' nye me-nyoro.’

⁴ Okulaabo mɔ gi tɔraa nbele gyibo mɔ genen-n keela. Nbele gyibo baare gi kine lɛɛ ɔkpa. Okulaabo mɔ, mɔ, men taa mɔ-gitɔraa yege. Imɔso nbele gyibo mɔ gi tɔge sa mɔ-nyoro yeɛ, ‘I bo no yeɛ men kya kyu Wurubuaare tere sei i' baa yege nyamese.

⁵ Genɔɔbono ɔkyii baare kya tɔraa me faa bere, nan kere de n' kebi mɔ-nbele nde lɛɛ lii me-ayaa dɔ de n' kyu mɔ-amolege abono a gye mɔ-lɛɛ mɔ sa mɔ. Men wɔra genen mɔ, ɔ laa tɔraa me don ide.’ ”

⁶ Aye-Wura Yesu gi da gikpale gide ta mɔ, ne ɔ taase mɔ-akasebo mɔ yeɛ, “Fe nu ilaa ibono nbele gyibo ɔbono ɔn bo gesintin mɔ gbaa gi tɔge sa mɔ-nyoro mɔ?

⁷⁻⁸ To, ne Wurubuaare, Gesintin Wura mɔ, mɔ de-e? ɔ man gyi gesintin sa feye abono ɔ tɔse feye lɛɛ ne fe kya tɔraa mɔ genye de gɛpe mɔ de ɔ' mɔlege feye? N kya buu mi-i sa feye yeɛ, Wurubuaare man yege de i' keela ne ɔ laa wolaa mɔlege feye. Imɔ-re imɔ ibono Wurubuaare kya gyi gesintin sa feye faa mɔ, imɔso me, anyamese pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n' baa kii ba gesinkpan so mɔ, nan baa wu yeɛ anyamese me kya ka gyan' Wurubuaare so bere ne?”

Farasiinyen De Lenpoo Sɔɔbo Gikpale

⁹ Yesu gi kii da gikpale giko sa asa abono me kya sɔɔ mɔmɔ-nyoro gyi yeɛ me gye gesintin awura ne men kya kyu mɔmɔ-nanboana anyamese tere sei mɔ,

¹⁰ yeɛ, “Anyen anyɔ ako me kpe Wurubuaare ɔson obu gikpaara mɔ so de me' kpaa dalaa. Genen anyen anyɔ ade dɔ mɔ, oko gye Farasii awura gikpen mɔ dɔ isa ne oko, mɔ, gye lenpoo sɔɔbo.

¹¹ “Me loo ɔdalaaten mɔ genen mɔ, Farasiinyen mɔ gi koso dalaa mɔ-gewɔnsa dɔ yeɛ, ‘Wurubuaare, n kya faala fo yeɛ men de fɛɛ asa sense. Asa sense bere me kya kudi asa gyi, men kya gyi gesintin, ne me kya laare asa mɔmɔ-kaana. Men kii n de fɛɛ lenpoo sɔɔbo baare.

¹² Fo-ɔson mɔ so mɔ, nke sono kamaase dɔ mɔ, n kya kyu nke nnyɔ kyu nminde genɔ. Ne me-aterenbi abono n kya nye bose mumuli dɔ mɔ, n kya ye amɔ dɔ gikpadɔ gudu de n' kyu giko kyu sa fo Wurubuaare.’

¹³ “Lenpoo sɔɔbo mɔ, mɔ, gi yeɛ koo-koo. O nyi yeɛ ɔ gye ilaa nyenyen ɔwɔrabo so mɔ, ɔ sele Wurubuaare ansi ipeeli, imɔso o kyu mɔ-gimu kyu too gese, ne ɔ dalaa kole Wurubuaare yeɛ, ‘Wurubuaare, su me so. N gye ilaa nyenyen ɔwɔrabo.’ ”

¹⁴ Yesu gi da gikpale mɔ ta mɔ, ɔ lɛɛ gese yeɛ, “N kya buu mi-i sa feye yeɛ mɔmɔ asa anyɔ ade dɔ mɔ, lenpoo sɔɔbo baare ne n wɔra nyamese dense Wurubuaare ansi so; i men gye Farasiinyen mɔ. I kya nyiile yeɛ fo nyamese ɔbono fo kya diire fo-nyoro mɔ, Wurubuaare laa bara fo gese.

Ne fo obono fo kya bara fo-nyoro gese mɔ, Wurubuaare laa diire fo.”

Yesu Mɔ-rɛ Nbi Buru-buru

15 Owi oko do mɔ, asa ako me de nbii buru-buru kee ma-a bara Yesu yee o' kyu mɔ-abaa gyan' mɔmɔ so de o' dalaa sa mɔmɔ. Yesu akasebo mɔ, mɔ, me wu genen mɔ, me kya gya mɔmɔ yee me' kiiri nbii mɔ.

16 Yesu gi wu genen mɔ, o tere nbii mɔ ba mɔ ase, ne o tɔge sa mɔ-akasebo mɔ yee, “Fe' yee nbii mɔ me' ba me ase; feŋ' baa tii mɔmɔ-okpa. Abono me de fee genen nbii ndeana onan mɔ ne n kya nye Wurubuaare gewuragi do akyenabi mɔ.

17 Gesintin ne n' kya tɔge feye faa, fo nyamese kamaase obono fo men kyu fo-nyoro wɔra fee gebii pii de fo' kyule kyena Wurubuaare gewuragi do akyenabi mɔ, fo man nye Wurubuaare ase gekyena mɔ kpa-a.”

Anɛ Ne Nan Nye Kyena Wurubuaare Ase?

18 Owi oko do mɔ, Gyuda awura obelense gbaa' oko gi baa taase Yesu yee, “Obelense dense, nne ne nan wɔra de n' nye Wurubuaare ase gekyena gekpaa?”

19 Yesu gi kisee taase mɔ yee, “Fo kya tere me yee obelense dense faa mɔ, fo men nyi yee Wurubuaare wole ne n gye nyamese dense?”

20 In gye fo nyi Wurubuaare nbara mɔ? Nbara mɔ gi kya nyiile yee, ‘Geŋ sa fo' lii fo-ka abee fo-kuli gemara laare oko. Geŋ' mɔ isa. Geŋ' yuuri. Geŋ' ten oko geno nbele do. Buu fo-se de fo-nyi.’ ”

21 Onyen mɔ gi lee geno sa Yesu yee, “Obelense, kpe kyu lii me-nbii do mɔ, n kya gyi nbara nde pewu so.”

22 Yesu gi nu genen mɔ, o tɔge sa onyen mɔ yee, “I kya san fo ilaa kolon. Kpaa fe fo-ilaa ibono fo bo mɔ pewu de fo' kyu aterenbi mɔ ye sa ayenbo. Fo wɔra genen mɔ, fo laa nye nteela Wurubuaare do de fo' san naa baa buu me wɔra me-akasebo.”

23 Onyen mɔ gi nu genen mɔ, i yoo mɔ-nyoro. I kya nyiile yee o tansi o bo ato gikyɔ. O kere mɔ, o man taale wɔra genen.

24 Yesu gi kere onyen mɔ, ne o tɔge yee, “I tansi i bo lon sa aterenbi awura de me'

nye Wurubuaare gewuragi do akyenabi mɔ.

25 Gesintin, pei de me' nye Wurubuaare gewuragi do akyenabi mɔ, i laa wɔra olon sa mɔmɔ don genobono gekpatitii ge laa loo obaato obo do lii mɔ.”

26 Asa me nu imo ide mɔ, me taase yee, “Genen bere mɔ, ane kaase ne nan nye amolege de o' nye kyena Wurubuaare ase ne?”

27 Yesu gi lee geno sa mɔmɔ yee, “Ilaa ibono i don nyamese giwɔra mɔ, in fo Wurubuaare bere giwɔra.”

28 Nfono mɔ Piita gi taase mɔ yee, “Obelense, aye bere, a taa ilaa ibono a bo mɔ pewu yee ne a ba a naa a buu fo faa, nne ne?”

29 Yesu gi tɔge mɔmɔ yee, “Gesintin ne n' kya tɔge feye faa, nyamese kamaase obono o taa mɔ-ge ten yee, abee mɔ-se, abee mɔ-nyi, abee mɔ-daana, abee mɔ-tedeana, abee mɔ-biana abee mɔ-ka yee Wurubuaare gewuragi do akyenabi mɔ so mɔ,

30 kaase laa nye imo onan gikpado gifonɛ gifonɛ aberɛ abono o te de ansi faa. Ne gekyena gebono ge laa kii ba mɔ do mɔ, o laa nye kyena Wurubuaare ase gekpaa-gekpa.”

Yesu Gi Kii Tɔge Yee O Laa Wu' De O' Kyingi Lii Ibuni Do

31 Yesu gi kyu mɔ-akasebo gudu anyo mɔ lii nkan ne o tɔge sa mɔmɔ yee, “Fe' nu. A kya kpe Gyerusalem faa, ilaa ibono Wurubuaare ikalan atogebo mɔ me wolaa nmarase yela kyu lii me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ so mɔ, i laa ba gesintin kon.

32 Gyuda awura me laa kyu me wɔra asa abono me men gye Gyuda awura mɔ abaa do. Genen asa abono me laa gyaabii me ikpa kpei-kpei so. Me laa saale me, de me' too akyole bun me.

33 Me laa taa me awulibi, de me' mɔ me. Ne wu' mɔ, imo geke sase mɔ, nan kyingi lii ibuni do.”

34 Yesu akasebo mɔ me men nu ilaa ibono o tɔge mɔ iko-rɛ iko gese. Imo gese ginu i nara mɔmɔ, ne me men taale bii ilaa ibono o dare mɔ.

Yesu Gi Kye Gyaatanbo Gyeriko Osowole So

³⁵ Yesu kya sindi Gyeriko osowole mo, gyaatanbo oko te okpa nkan o kya kole ilaa.

³⁶ O nu sakpii mo kya kyon mo, o taase yee, "Mene ne n ba daa?"

³⁷ Asa mo do ako me lee geno sa mo yee, "Yesu Nasaretenyen mo ne n ba o kya kyon."

³⁸ Nfono mo gyaatanbo mo gi kpen ken-ken yee, "Yesu! Wura Deefidi onaanabi, su me so!"

³⁹ Asa abono me gyangbara Yesu ansi do mo me gya onyen mo yee o' bun mo-geno so. Me gya mo genen mo, ide kon gbaa ne o lora o kya kpen ken-ken daa yee, "Wura Deefidi onaanabi, su me so!"

⁴⁰ Yesu gi nu genen mo, o sii yele, ne o toge yee me' kyu gyaatanbo mo ba. Me kyu mo ba mo, Yesu gi taase mo yee,

⁴¹ "Mene ne fo kya laare n' wora sa fo?" Onyen mo gi lee geno yee, "Me-wura, n kya laare me-ansi a' bugi."

⁴² Yesu gi lee geno sa mo yee, "Fo-ansi a' bugi! Gisogyi gibono fo bo sa me mo ne nan kye fo faa."

⁴³ Ayaa abono so mo, onyen mo ansi a bugi, o kya wu ilaa kamaase, ne o san naa buu Yesu o kya lee Wurubuaare ginyen. Sakpii mo gi wu ilaa ibono i ba mo, momo pewu me yen Wurubuaare.

19

Sakiyose Gi Nye Wurubuaare Amolege

¹ Yesu gi loo Gyeriko o kya lii mo,

² obelense oko bo nno. Me kya tere mo yee Sakiyose. O bo abono me kya soo lenpoo ne me kya kudi asa gyi mo gikpen mo do. O gye aterrenbi wura gesintin.

³ Yesu gi loo osowole mo so genen mo, Sakiyose baare ginsi gi peere o kya laare de o' wu Yesu de mo-ansi. Sakiyose gye daa nyamese din. Imoso ibono sakpii mo kyo gikyo so mo, o men kya nye de o' wu Yesu.

⁴ Genen so mo, o kuu onangya kyon asa mo so ne o kpa dii o gyan' Siikamoo oyii bele oko so nfono Yesu laa kyu de mo. Yesu laa kyon mo, de o' nye wu mo.

⁵ Yesu gi baa fo oyii mo gikoodo mo, o diire mo-ansi kere oyii mo do, ne o tere

yee, "Sakiyose, kpelege ba belen. Fo-gewi ne i kaabore n' kyena nde."

⁶ Nfono mo Sakiyose gi kpelege lii oyii mo so ne o kyu Yesu kpe mo-gewi kpa keda mo gisafo de okon.

⁷ Asa abono me wu yee Yesu gi kpe o bo Sakiyose geten do mo pewu, me kya logede yee, "Kere, Yesu gi kpe kpa soge daa ilaa nyenyen oworabo gewi."

⁸ Yesu bo Sakiyose gewi genen mo, Sakiyose gi koso yele ne o toge sa Yesu yee, "Me-wura, nu me ase. Nan ye melaa kamaase ibono n bo mo do de n' kyu gibaafon kyu ye-ye sa ayenbo. Asa abono pewu ne kudi momo gyi baa kyon mo nan ka ibono ne kudi momo gyi mo sa momo de n' kii ka da gyan' momo gikpado ginan."

⁹ Nfono ne Yesu gi toge yee, "Nde bere, genen geten gede do asa me nye Wurubuaare amolege. Feye abono pewu fe bo gerena mo, fe' bii yee genen onyen baare gye aye-naana Aberaham o'paa do isa fee feye kee.

¹⁰ Me, anyamese pewu momo-daa mo, ne ba daa de n' baa laare asa abono me fue Wurubuaare okpa mo geten de n' molege omo de me' kii wu okpa mo."

Yesu Gewuragi Mo Gikpale

¹¹ Asa mo me san me kya nu Yesu ilaa togese mo, o da momo gikpale giko. I kya nyiile yee momo-nwansa ne n gye yee o kya fuude Gyerusalem faa mo, Wurubuaare gewuragi gebono o kyu sa mo mo ge laa lii gewi kon ne. Gikpale gebono o da momo mo ne n gye

¹² yee, "Nyamese gbaa' oko gi kyena, o gye wuragiyo. Owi oko do mo, o kya laare de o' kpe obono o gye Wura bele mo ase de Wura bele mo o' kpa yii mo gewura de o' kyu baa gyi mo-lee osowole so.

¹³ "Pei ne o laa kyon mo, o tere mo-adege gudu abono me te mo ase mo ne o ye aterrenbi sa momo okamaase. Momo okamaase gi nye kyee-kyee. O laa ye aterrenbi mo sa momo mo, o toge sa momo yee, 'Fe' soo aterrenbi ade buede gyoo me de n' baa kii ba mo a' wora agyan sa me.'

14 Mò-òsowole mọ so asa, mọ, mē kya kyo mọ. Imọso ọ kyon mọ, mē sun isọọ kpe Wura bele mọ ase de mē' kpa a tọge sa Wura bele mọ yee mēj kya laare yee o' gyi gēwura sa mọmọ.

15 "Wura bele mọ mọ gi dabole kyu gēwuragi mọ sa mọ, ne o kii ba mọ-òsowole mọ so. Ọ ba mọ, ọ tere mọ-adege abono ọ sa ọmọ aterebi mọ ba mọ ase yee mē' baa buu-buu agyan abono ọkara mē nye mọ.

16 Mọ-dega gyangbarase mọ gi tọge sa mọ yee, 'Ọbelense, kere, aterebi abono fo kyu sa me mọ, ne nye amọ-onan gikpado gudu.'

17 Ọbelense mọ gi nu genen mọ, ọ tọge sa mọ yee, 'Fo wọra ilaa; fọ'kpon. Fē genọobono fo gyi gēsintin ilaa ipii ide dọ faa mọ, nan kyu isowole gudu kyu sa fo de fo' kere imọ so.'

18 Mọ-dega nyọse mọ gi tọge mọ yee, 'Ọbelense, aterebi abono fo kyu sa me mọ, ne nye amọ-onan gikpado ginun.'

19 Ọbelense mọ gi lēe genọ yee, 'Fo, mọ, nan yege fo laa kere isowole inun so.'

20 "Mọ-dega mọ ọko bere, gi tọge sa mọ yee, 'Ọbelense, fo-aterebi ne! Ne kyu amọ nminde de gipanan nara kyin-n.

21 Ne wu yee fo-ilaa i bo lon, imọso ne sele fo gifuu. Fo bo onsipara. Fo kya laare agyan lii gesun gebono in gyē fo ne n wọra mọ dọ.'

22 Ọ tọge genen ta mọ, ọbelense mọ gi tọge mọ yee, 'Fo gyē dega nyenyen. Nan kyu fo-ilaa tọge ide kyu bun fo gipuee. Fo nyi yee me-ilaa i bo lon. N gyē onsipara wura. N kya laare agyan lii gesun gebono in gyē me ne n wọra mọ dọ.

23 Ne i wonē ne fon kyu me-aterebi mọ kpa a yela aterebi ọyelaten de owi ọbono ne ba ne nan kpa a lēe amọ mọ, n' nye de a' koroge sa me?'

24 "Nfono mọ, ọbelense mọ gi tọge sa abono mē yele nno mọ yee, 'Fē' soge me-aterebi mọ lii dega baare ase kyu bola ọbono ọ nye amọ-onan gikpado gudu mọ.'

25 Mē lēe genọ sa mọ yee, 'Ọbelense, ọ ti nye amọ-onan gikpado gudu!'

26 Ọbelense mọ gi lēe genọ sa mọmọ yee, 'N' buu sa feye yee ọbono ọ bo ne ọ kya kyu wọra ilaa mọ, ọ laa kii nye too. Ne

ọbono, mọ, ọj bo ne ọj kya kyu wọra sei mọ, ipii ibono ọ nye mọ gbaa mē laa soge lii mọ ase.

27 I san abono mē gyē me-akyobo ne mē mēj kya laare n' wọra mọmọ-wura mọ, fē' kyu mọmọ baa mọ me-ansi dọ gērenaa.'

Yesu Gi Naa Loo Gyerusalem Fēe Wura

28 Yesu gi tọge imọ ide ta mọ, ide kon mọ o yii ọkpa ọ kya dii ọ kya kpe Gyerusalem.

29 O sindi Betefagye de Betani isowole ibono i gyan' Nfọ Iyii gibii mọ so mọ, o sun mọ-akasebo mọ dọ anyọ

30 yee, "Fē' kpe ọsowole ọbono ọ bo aye-ansi dọ faa. Fē kya loo ọsowole mọ so mọ, fē laa wu bee fole ọbono ọko mēj ti gyan' mọ kere mọ kyaa de ọfē. Fē' sange mọ kyu bara me gēre.

31 Ne fēe ọko gi taase feye yee, 'Mene n wọra ne fē kya sange bee mọ' mọ, fē' tọge sa mọ yee, 'Wura mọ tiri bee mọ.'

32 Abono o sun mọ mē kyon mọ, mē kpa a wu ilaa kamaase, fēe genọobono Yesu gi tọge sa mọmọ mọ.

33 Mē kya sange bee mọ mọ, bee mọ mọ-wuraana mē taase mọmọ yee, "Mene n wọra ne fē kya sange bee mọ?"

34 Ne mē lēe genọ yee, "Wura mọ tiri bee mọ."

35 Imọso mē sange bee mọ kyu kperē Yesu. Ne mē kyu mọmọ-akuru too gyan' bee mọ so, ne mē puru Yesu gyan'.

36 Asa sakyọ mē buu mọ. Ako, mọ, mē gyangbara sa mọ mē kya kyu mọmọ-akuru too mọ-ọkpa dọ yee ọ' baa naa amọ so kyon.

37 Mē kya laare mē' kpelege Nfọ Iyii Gibii mọ mọ, i bo mọ-akasebo gikpen bele mọ ọkon kyode, ne mē yii gese mē kya yen Wurubuaare ken-ken kyu lii ilaa gbaa'gbaa ibono pēwu Yesu gi kyu Wurubuaare ọlon kyu kpa a asa ne mē wu de mọmọ-ansi mọ so.

38 Mē naa mē kya kpen yee,

"Fo ne n gyē Wura!

Wura Wurubuaare ọ' kosore fo-gimu!

Wurubuaare ginyen dọ ne fo naa fo kya ba faa!

Gisen yuuli gi bo Wurubuaare dọ!

Wurubuaare ọbono ọ bo soso mọ tansi ọ bo nyisigi!"

39 Farasii awura abono me bo sakpii mo do mo me toge sa Yesu yee, "Obelense, gya fo-ade mo yee me' sii kurun."

40 Ne Yesu gi lee geno sa omo yee, "N' buu sa feye yee ba-a me' sii kurun mo, abui gbaa a laa bugi geno kpen."

Yesu Gi Su Sa Gyerusalem

41 Yesu kya fuude Gyerusalem. O da de ginsi ne o wu osowole mo mo, o su sa nno asa.

42 O kya su genen mo, o toge yee, "Gyerusalem awura, me-gisen do gelaare ne yee nkana fe' bii okpa obono so fe laa kyu de fe' nye gisen yuuli nde geke gede mo! Imo, mo, mo, i baala feye-ansi bun; fey nye bii genen okpa obono.

43 Gekaako mo feye-akyobo me laa kyaaboo feye faa kilenten. Me laa sola ise mada gekpen gebono fe yii kyaaboo feye-osowole mo de i' dii kyaga de oooore mo. I dii kyaga mo, me laa kyu de nfono so kpelege loo feye-osowole do baa ko de feye. Me laa tii feye wora nsana.

44 Feye-akyobo me laa boori feye-ibu bun, ba-a oooore kolon man san, ne me laa mo feye. I lii fee Wurubuaare gi sun me yee n' baa kere feye mo, fey wu me bii."

Yesu Gi Gya Asa Lii Wurubuaare Oson Obu Gikpaara Mo So

45 Yesu gi loo Gyerusalem mo, o kyon kpe Wurubuaare oson obu gikpara mo so. O fo nno mo, o wu yee asa me kyu nno bingiri gigya ogyiten. O wu genen mo, o yii gese o kya gya abono me kya fe ilaa nno mo,

46 ne o toge sa omo yee, "Me nmarase Wurubuaare agyebi ako yela yee,

'Me-son obu mo laa wora daa odalaaten.' Feye, mo, fe kyu nno bingiri iyu gikpalan."

47 Geke kamaase mo Yesu kya nyiile asa ilaa Wurubuaare oson obu gikpaara mo so. Gyuda awura asunbi alebo abelense, momo-nbara anmarasebo, de momo-anyamese gbaa'gbaa mo me kya laare mo-imooten.

48 Momo-asa sense mo so mo, men kii me kya nye de me' keda mo. I kya nyiile

yee momo abono pewu me kpe me kya nu mo ase.

20

Abelense Ako Me Daase Yesu Kere

1 Geke gede, Yesu kya nyiile asa ilaa ne o kya toge Wurubuaare okalan konkonse mo Wurubuaare oson obu mo gikpaara mo so, ne Gyuda awura asunbi alebo abelense de momo-nbara anmarasebo de momo-abelense sense ako mo me kpe mo ase,

2 ne me kpa taase mo yee, "Ilaa ibonoana fo kya wora faa mo, ane ginyen do ne fo kya wora imo daa? Ane ne n sa fo okpa yee fo' wora imo? Toge aye."

3 Yesu gi lee geno yee, "Me kee nan taase feye ilaa kolon de fe' lee geno sa me.

4 Wurubuaare sagyere obono Gyon gi gyere asa mo, ane ne n sa mo okpa? Wurubuaare abee nyamese? Fe' lee geno de n' nu."

5 Yesu gi taase omo genen mo, akyyole a toro momo wole-wole so, ne me toge yee, "Nengyene a kyule sa mo yee Wurubuaare ne n sa Gyon genen okpa obono mo, o laa taase aye yee, ne mene n wora ne a men soo Gyon gyi?"

6 Ne fee a kii toge yee nyamese ne n sa Gyon genen okpa obono mo, asa mo pewu me laa da aye abui mo. I lii fee me nyi yee Wurubuaare ne n sun Gyon ne o gye daa Wurubuaare ikalan otogebo."

7 Genen so mo me lee geno sa Yesu yee, "A men nyi obono o sa Gyon genen okpa obono mo."

8 Ne Yesu gi toge sa momo yee, "Fe man toge me bere mo, me kee man toge feye obono o sa me okpa ne n' kya wora ilaa ibono n kya wora mo."

Yesu Gi Da Abelense Mo Gikpale

9 Ne Yesu gi da gikpale sa abelense mo yee, "Onyen oko gi kyena. O doo gifole giko ndoo. O doo ndoo mo genen mo, o kyu nmo wora asa ako abaa do yee me' kere nmo so sa mo de mo-re momo me' ye agyan abono me laa nye mo. Ne o koso kpe okpa kpa keela.

10 Gifole mo abi abere teese a fo mo, ndoo wura mo gi sun mo-dega oko yee, o' kpe mo-ndoo akerebo mo ase de me' kyu

mɔ-lɛɛ ogyiten bara mɔ. Mɔ-dega mɔ gi kpe mɔ, mɔ-ndɔɔ akerebo mɔ mɛ daare mɔ, ne mɛ gya mɔ kii abaa gikpan.

11 Ndɔɔ wura mɔ gi nu ilaa ibono i ba mɔ, o kii sun mɔ-dega ɔko mɔ-ndɔɔ akerebo mɔ ase. Ɖbono kee gi kpe mɔ, ndɔɔ akerebo mɔ mɛ daare mɔ ne mɛ wɔra mɔ ibono i mɛn gye iwɔrase mɔ gya mɔ kii abaa gikpan.

12 Ndɔɔ wura mɔ gi sun dega sase. O kpe mɔ, ndɔɔ akerebo mɔ mɛ daare ɔbono kee gooli mɔ, ne mɛ too mɔ lii ndɔɔ mɔ dɔ.

13 Nfono mɔ, ndɔɔ wura mɔ gi taase mɔ-nyoro yɛɛ, 'Nnɛ ne nan wɔra me-ilaa ide ne?' Ne o kii tɔge sa mɔ-nyoro yɛɛ, 'Nan sun me gbaa-gbaa me-gisen dɔ obi mɛ-ndɔɔ akerebo ade ase. Mɔ bere, ne sɔɔ gyi yɛɛ mɛ laa kyu buubuu sa mɔ.' Gɛsintin mɔ, o sun mɔ-bi mɔ mɔmɔ ase.

14 Mɔ-bi mɔ gi kpe mɔ, mɔ, ndɔɔ akerebo mɔ mɛ kpe da de ginsi wu mɔ mɔ, mɛ tɔge sa abara yɛɛ, 'Ɖbono ɔ laa gyi mɔ-sɛ atɔ mɔ ne n kya ba faa. A' mɔɔ mɔ de mɔ-tɔgyi mɔ ɔ' nye sii de aye.'

15 Gɛsintin mɔ, mɛ keda ndɔɔ wura mɔ mɔ-bi mɔ biide lii ndɔɔ mɔ dɔ ne mɛ mɔɔ mɔ.

Yesu gi da gikpale gide ta mɔ, ɔ taase asa mɔ yɛɛ, "Imɔso mɛnɛ ne ndɔɔ wura mɔ laa wɔra mɔ-ndɔɔ akerebo mɔ?"

16 N' tɔge sa fɛye yɛɛ ndɔɔ wura mɔ laa kpaa mɔɔ mɔmɔ de o' kyu ndɔɔ mɔ kyu wɔra akerebo pobɔɔ abaa dɔ." Asa mɔ mɛ nu imɔ ide mɔ, mɛ tɔge yɛɛ, "In sa i' ba genen!"

17 Mɛ lɛɛ genɔ genen mɔ, Yesu gi kere ɔmɔ faa yiridididi ne ɔ taase ɔmɔ yɛɛ, "Ne fɛɛ i man ba genen mɔ, i wonɛ so ne mɛ nmarase imɔ ide yela Wurubuaare agyebi dɔ? Mɛ nmarase yɛɛ,

'Gibui gibono ibu apɔɔbo mɔ mɛ kyu too gɛbaamara mɔ
genen gibui kolon gibono
ne n kii baa yɛge ne obu mɔ gi wɔra
ɔlon
ɔ yele faa.

18 Nyamese kamaase ɔbono
ɔ laa tɔɔ genen gibui gibono so mɔ,
kaase laa gbaa gberi-gberi.

Ne gibui mɔ, mɔ, ne n kii baa tɔɔ fo ɔko so mɔ bere,
fo laa kɔɔ faa dogo-dogo wɔra fɛɛ nnyufo.' "

19 Yesu gi da gikpale mɔ genen mɔ, Gyuda awura nbara anmarasebo mɔ de mɔmɔ-asunbi alɛɛbo abelense mɔ mɛ bii yɛɛ mɔmɔ ne ɔ dare. Imɔso mɛ laare fɛɛ mɛ' keda mɔ genen owi ɔbono. Mɛ kii mɛ sele sakpii ɔbono ɔ bo nfono mɔ gifuu.

Mɛ Soo Yesu Idoɔ Kyu Lii Lenpoo Gisɔɔ So

20 Imɔso abelense abono mɛ kya laare mɛ' keda Yesu mɔ mɛ san mɛ kya dii mɔ daa. Mɛ sun asa ako mɔ ase yɛɛ mɛ' kpaa penɛ fɛɛ mɛ gye gɛsintin awura; nengyene ɔ tɔge ilaa ibono mɛ laa nye yele imɔ so mɔ, de mɛ' kyu mɔ wɔra mɔmɔ-abeyin ɔbelense ɔbono ɔ kya kere mɔmɔ so mɔ abaa dɔ.

21 Imɔso isɔɔ mɔ mɛ kpe Yesu ase ne mɛ kpaa too mɔ soso yɛɛ, "Ɖbelense, a wu yɛɛ fo kya tɔge ne fo kya nyiile ilaa de i' kyena ɔkpa so. Fo bere, fo mɛn kya kere nyamese sakyɔ abɛɛ mɔ-nyisigyɔ ɔbono ɔ bo mɔ de fo' buu ɔko don ɔko. Fo kya nyiile asa Wurubuaare ɔkpa daa de i' kyena de Wurubuaare gɛsintin mɔ.

22 A de fo giserɛ, tɔge aye, imɔso Rom wura bele ɔbono ɔ kya kere aye so ne ɔn kya son Wurubuaare mɔ, i de ɔkpa Wurubuaare ase yɛɛ a' sɔɔ mɔ-lenpoo abɛɛ a mɛn sa a' sɔɔ?"

23 Yesu, mɔ, gi dɛɛ yɛɛ mɛ kya soo mɔ idoo daa. Ne ɔ tɔge sa ɔmɔ yɛɛ,

24 "Ɖko ɔ' lɛɛ aterɛnbi gibi ba de n' kere." Gɛsintin mɔ, mɛ kyu aterɛnbi gibi kyu sa mɔ, ne ɔ taase ɔmɔ yɛɛ, "Anɛ gimu de mɔ-ginyen ne n gyan' aterɛnbi gibi gide so faa?" Mɛ lɛɛ genɔ yɛɛ, "Rom wura bele mɔ-lɛɛ."

25 Ne Yesu gi kisee tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, "To! Genen bere mɔ, ilaa ibono i gye Rom wura bele mɔ-lɛɛ mɔ fɛ' kyu sa mɔ, ne ibono, mɔ, i gye Wurubuaare-lɛɛ mɔ, fɛ' kyu sa Wurubuaare."

26 Genɔɔbono ɔ lɛɛ genɔ sa ɔmɔ mɔ, i de mɔmɔ-genɔ. Mɛ mɛn nye ilaa nyenyen iko lii ilaa ibono ɔ tɔge sansana mɔ de mɛ' kyu mɔ wɔra nbele dɔ. Imɔso mɛ mɛn baa taale tɔge sei.

Saadusii Awura Me Taase Yesu Lewu Gemara Ilaa

²⁷ Saadusii gikpen do awura ako kee me ba Yesu ase. Saadusii awura ade ne n kpe me de yee nengyene nyamese gi wu' mo, i ta. In baa i bo geteeko o laa kpaa kyena, ne Wurubuaare man baa kyingi asa gekaako.

²⁸ Genen asa ade me ba Yesu ase baa taase mo yee, "Obelense, Mosisi gi yela nbara nko sa aye yee, 'Nengyene onyen gi wu' taa mo-ka yee owi obono mo-ka mo men ti koroge sa mo mo, mo-daa abee mo-tede o' kyu okyii mo lee gikulaa de mo-re mo me' koroge nbii sa mo-kuli obono o wu' mo.'

²⁹ To. Owi oko do mo, onyen oko mo-re mo-tedeana asee ne n kyena. Genen onyen baare gi kyu okyii. Mo-re mo-ka mo men koroge ne o wu' taa mo-ka mo yee.

³⁰ Mosisi nbara nbono o yela sa aye mo so mo, mo-gigyaamara mo gi kyu okyii mo lee gikulaa. Mo-re okyii mo me men koroge, ne mo kee gi wu' taa okyii mo yee.

³¹ Osase mo kee genen, ne momo anyen sono mo pewu me dena okyii mo gyan', ne me wu' taa mo yee. Okyii mo men koroge sa momo oko-re oko.

³² Laalaaloge mo, okyii mo kee gi wu'.

³³ To, nengyene Wurubuaare laa kyingi asa mo, ane ne n bo genen okyii baare gekyena poboro gebono do? I kya nyiile yee owi obono me te de ansi mo, momo anyen sono ade pewu me dena mo."

³⁴ Yesu gi lee geno yee, "Abono me te de ansi mo ne n kya dena.

³⁵ Asa abono Wurubuaare gi wu yee me kaabore me' nye kyena mo ase ne o laa kyingi momo lii ibuni do gekaako mo, momo bere, gedena gen baa ge bo no sa momo.

³⁶ Me man baa wu' gekaako. Momo-gekyena ge laa wora daa fee Wurubuaare do isoo-lee mo onan. Me gye Wurubuaare mo-biana gesintin. I lii fee Wurubuaare gi kyingi momo lii ibuni do."

³⁷ Ne Yesu gi kii toge sa Saadusii awura mo yee, "Fe kya soo akwole yee asa me wu' mo, in baa i bo geteeko me laa kpaa kyena mo, a' kere Wurubuaare agyebi

owole mo do de a' kere. Owole mo do mo, Mosisi gbaa' gi wolaa lee nyiile aye yee asa me wu' mo, me bo geteeko me kya kpaa kyena. O nu Wurubuaare gi tonge sa mo lii giponfe giko do ne o nmarase agyebi mo yela yee,

'Me ne n gye Aberaham Wurubuaare.

N gye Ayisiki Wurubuaare,

ne n' gye Gyeekopo Wurubuaare.'

³⁸ Abera abono Wurubuaare gi toge genen ilaa ide sa Mosisi mo, genen asa ade me ti wolaa wu'. Ne fee iloobu ide men bo geteeko daa mo, Wurubuaare man toge yee, 'N gye momo-Wurubuaare.' Nkana o laa toge daa yee, 'Ne naa kyena wora momo-Wurubuaare yee.' Imoso Wurubuaare nyi yee me bo geteeko me te."

³⁹ Yesu gi toge genen ta mo, Gyuda awura nbara anmarasebo mo ako me toge sa mo yee, "Obelense, fo lee geno kanpe."

⁴⁰ Kpe kyu lii nfono mo, oko men baa taale too Yesu soso kere.

Yesu Gi Kisee Taase Asa Mo Wura Deefidi Ilaa

⁴¹ Nfono mo, Yesu, mo, gi taase momo yee, "Nne so ne okamaase kya toge yee obono Wurubuaare laa sun de o' gyi gewura mo Wurubuaare ade so mo laa kisee wora daa Wura Deefidi onaanabi?"

⁴² Yee Deefidi gbaa-gbaa gi ti toge kaase mo ilaa wolaa yela. O toge Wurubuaare lon owole mo do yee, 'Wurubuaare laa toge sa me-Wura mo yee,

"Baa kyena me-gibaa gyise so de me-re fo a' gyi gewura

⁴³ de n' yee fo' kyise fo-akyobo de fo-ayaa." ,,"

⁴⁴ Yesu gi kii lee gese yee, "Imoso Deefidi kya tere kaase yee, 'Me-Wura' faa mo, nne so ne o laa kisee wora daa Deefidi onaanabi?"

Fe' Kere Feye-Nyoro So De Nbara Anmarasebo Mo

⁴⁵ Owi obono asa mo pewu me kya nu Yesu ase mo, o toge sa mo-akasebo mo yee,

⁴⁶ "Fe' kere feye-nyoro so doodan de aye Gyuda awura nbara anmarasebo ade. Me kya laare daa ngbe bele-bele gisuu naa asa do. Me kya laare fee asa me'

tere mɔmɔ yɛɛ 'Abelense' de mɛ' kyu buubuu faala ɔmɔ sakpii dɔ de ɔkamaase o' wu. Ne fɛɛ mɛ kya kpe mɔmɔ-akyangbon dɔ mɔ, abɛɛ mɛ laa gyi gɛkɛ belɛ mɔ, abelense de anyamese gbaa'gbaa ikyenaten ne mɛ kya laare.

⁴⁷ Mɔmɔ genen asa abono ne n kya kii kudi akyii ikulaabo mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-biana gyi, yɛgɛ mɛ laa dalaa mɔ, mɛ kya dalaa faa bolo-bolo de asa mɛ' nye yen mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ ne n nyi gedalaa. Owi ɔbono Wurubuaare laa gyi mɔmɔ-nbelɛ mɔ, mɔmɔ-gisobiide gi laa nyaakyo too."

21

Yesu Gi Yen Okulaabo Yenbo Ɔko

¹ Yesu bo Wurubuaare ɔson obu gikpaara mɔ so mɔ, ɔ diire mɔ-ansi kere gidɛkaa gibono asa mɛ kya kyu aterenbi wɔra sa Wurubuaare mɔ. O wu aterenbi awura mɛ kya lɛɛ mɔmɔ-aterenbi mɛ kya wɔra.

² Nfono mɔ, o wu ɔkyii okulaabo yenbo ɔko, mɔ, gi baa kyu aterenbi abi anyɔ ako baa wɔra gidɛkaa mɔ dɔ.

³ Yesu gi wu genen mɔ, o nyiile mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, "In gyɛ fɛ wu okulaabo yenbo baare? Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, ɔkyii baare gi kyɛɛ Wurubuaare aterenbi don asa sense adɛ pɛwu.

⁴ I kya nyiile yɛɛ asa adɛ pɛwu mɛ lɛɛ mɔmɔ-aterenbi dɔ daa kyu baa kyɛɛ Wurubuaare. Ɔkyii baare, mɔ, ipii ibono ɔ bo ne nkana imɔ ne ɔ tɛ kpasa de mɔ, imɔ pɛwu ne o kyu baa kyɛɛ Wurubuaare faa."

Yesu Gi Tɔgɛ Yela Yɛɛ Gyerusalem Laa Baa Boori

⁵ Yesu akasebo mɔ ako mɛ kya gyi nsingyi kyu lii Wurubuaare ɔson obu mɔ so. Mɛ kya diile mɔ-ɔdan ne mɛ kya kere abui dense-dense abono mɛ kyu pɔrɔ mɔ mɔ de ilaa dense ibono asa mɛ kyu baa kyɛɛ Wurubuaare ne mɛ kyu lɔrɔ obu mɔ mɔ. Yesu, mɔ, gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,

⁶ "Imɔ ibono pɛwu fɛ kya wu faa, i laa baa fo owi ɔko mɔ, ako mɛ laa baa boori imɔ bun. Ba-a gibui kolon gi man san yɛɛ gi man de gɛsɛ."

⁷ Yesu akasebo mɔ dɔ ako mɛ taase mɔ yɛɛ, "Ɔbelense, owi ɔmɔ dɔ ne mɛ laa

boori imɔ bun genen? Mene ilaa ne nan ba de i' lɛɛ nyiile yɛɛ ilaa ide i kya laare i' ba gɛsintin?"

⁸ Ɔ lɛɛ genɔ yɛɛ, "Fɛ' kere fɛye-nyoro so dandan daa de ɔko ɔ' men sa ɔ' nye fɛye penɛ. Asa sakyo mɛ laa naa mɛ kya tɔgɛ yɛɛ mɔmɔ ne n gyɛ me ɔbono Wurubuaare gi sun mɔ. Mɛ laa tɔgɛ yɛɛ, 'Owi mɔ gi fuude.' Fɛ nu genen mɔ, fɛ men sa fɛ' buu mɔmɔ-gitan.

⁹ "Nengyene fɛ kya nu yɛɛ faanaa isowole mɛ kya kɔ de abara, de faanaa asa men kya kyule mɔmɔ-ɔsowole mɔ, fɛ men sa fɛ' yɛgɛ fɛye-gisen gi' nmaa fɛye. Imɔ ide i gyɛ ilaa ibono i laa daa giba mɔ daa. Ne i men gyɛ yɛɛ ilaa kamaase i kya yela ɔkara ayaa abono so ne."

¹⁰ Ne Yesu gi kii tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ, "Fɛ laa nu asa kpei-kpei mɛ laa laare iko too abara so. Abeyin de abeyin mɛ laa koso yelɛ mɛ kya kɔ de abara.

¹¹ Nten kpei-kpei so mɔ, gɛsinkpan gɛ laa gyigisi de ɔlon, akon a laa tɔrɔ, ne alɔtɔ abono a kya kyange asa mɔ a laa gbigi. Ilaa ibono i laa wɔra gɛsinkpan mɔ so mɔ, i laa wɔra asa gifuu. Ilaa belɛ-belɛ i laa wɔra Wurubuaare awole dɔ, ne i laa lɛɛ Wurubuaare ɔlon nyiile asa.

¹² "Pɛi ne genen ilaa ideana pɛwu i laa baa ba mɔ, ibono fɛ gyɛ me-akasebo faa so mɔ, asa abaa a laa gyan' fɛye so de mɛ' ka fɛye-ansi. Mɛ laa kpare fɛye kpe mɔmɔ-akyangbon dɔ kpaa gyi fɛye-nbelɛ de mɛ' kyu fɛye tii de ibu. Mɛ laa kpare fɛye kpe awura de abeyin abelense ansi dɔ. Me so ne mɛ laa wɔra fɛye imɔ ide pɛwu.

¹³ I ba genen mɔ, i laa bugi ɔkpa sa fɛye daa de fɛ' nye tɔgɛ me-ilaa sa mɔmɔ.

¹⁴ Fɛ' kyu too fɛye-nyoro so yɛɛ fɛ man sa gɛwɔnsa yela yɛɛ ide ne a laa kpaa tɔgɛ nbelɛ mɔ ogyiten.

¹⁵ Owi mɔ gi fo mɔ, me, Yesu ne nan sa fɛye agyɛbi de ɔlaako ginyi de fɛ' kyu lɛɛ genɔ. Fɛye-akyobo mɔ dɔ ɔko-rɛ ɔko man nye lɛɛ imɔ genɔ abɛɛ mɛ' sɔɔ imɔ akyɔɔlɛ.

¹⁶ Fɛye abono fɛ kya son me faa dɔ ako akorogɛbo, abɛɛ fɛye-daana, abɛɛ fɛyeteɛana, abɛɛ fɛye-subuana, abɛɛ fɛyetyemeneana, mɛ laa fɛ fɛye dɔ ako sa

feye-akyobo de me' mɔɔ feye dɔ ako.

¹⁷ Me so mɔ, ɔkamaase laa kyo feye.

¹⁸ Me dabɔle kyo feye nne mɔ, me man taale wɔra feye sei.

¹⁹ Fo ɔbono fo ka gyan me so kpaa lii mɔ, fo laa nye Wurubuaare ase gekyena onan.

²⁰ "Nengyene fe wu asogya me kyaabɔɔ Gyerusalem mɔ, fe' bii yee i man keela ne ɔsowole mɔ laa boori bun.

²¹ Fe wu genen mɔ, feye abono fe bo Gyudiya gesinkpan so mɔ, fe' sele kpe abii dɔ. Feye abono fe bo ɔsowole mɔ so mɔ, fe' lii mɔ dɔ, ne feye abono, mɔ, fe bo ndɔɔ dɔ genen owi ɔbono mɔ, fe men sa fe' toge yee fe laa kii ba nten dɔ.

²² Genen owi ɔbono ne Wurubuaare laa ka asa ilaa nyenyen ibono me wɔra mɔ giko. ɔ biide mɔmɔ-giso genen mɔ, i laa yege ilaa kamaase ibono me nmarase yela Wurubuaare agyebi mɔ dɔ mɔ i' nye ba gesintin.

²³ Awɔrɔfɔɔ a laa nyaakyo gikyo so mɔ, akyii abono me da itɔ genen nke nbono dɔ mɔ abee mɔmɔ-biana me san me kya nyabo mɔmɔ mɔ, mɔmɔ laako. I kya nyiile yee geyiyee bele ge laa tɔrɔ gesinkpan so, ne Wurubuaare laa lee mɔginyadon gewi nyiile feye Gyuda awura ade.

²⁴ Asa me laa mɔɔ Gyuda awura ako de nki. Me laa keda mɔmɔ ako gikyii nminde mɔmɔ kyu kpaa bingiri asafɔ geten kamaase kyaabɔɔ de gesinkpan so. Asafɔ ne nan san kyu Gyerusalem ɔsowole kyu bingiri mɔmɔ-lee kpaa fo owi ɔbono mɔmɔ-lee ɔlon laa yela ɔkara mɔ.

Yesu Gi Kii Toge Mɔ-Gesinkpan So Giki-iba Ilaa

²⁵ "Asa me laa wu ilaa leenyiilese owi de bɔse de agyekpebi dɔ. Gesinkpan so asa kpei-kpei me laa nu apoo kya gbere, ne me laa nu afuu abono a laa da apoo so mɔ, i laa nmaa mɔmɔ-asen, ne mɔmɔ-nyoro gi laa toge mɔmɔ.

²⁶ Asa me laa wu ilaa ibono i kya wɔra gesinkpan so mɔ, imɔ-gifuu dɔ so-o so mɔ, i laa yege me laa lii tɔrɔ me kya kiide ma-a wu. I kya nyiile yee ɔlon kpei-kpei ɔbono ɔ bo soso ne i yege a taale a te gese gere mɔ, Wurubuaare laa keda mɔ kyeege.

²⁷ Nfono mɔ, asa me laa wu me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ, nan naa lii Wurubuaare awole dɔ n kya ba, n de ɔlon de nyisigyi bele.

²⁸ Nengyene fe wu genen ilaa ideana i yii gese i kya ba mɔ, fe' diire feye-ansi kere soso. I lii fee owi ɔbono Wurubuaare laa molege feye de fe' nye feye-nyoro mɔ gi fuude ne."

Fe' Kere Dɔɔdan De Kirisito Gikiiba Mɔ Gi Men Tuule Feye

²⁹ Ne Yesu gi da gikpale sa mɔmɔ yee, "Fe' kere gifeeya oyii de iyii sense.

³⁰ Nengyene fe kya wu iyii i kya yaa ne i kya laare i' pɔrɔge mɔ, fe kya bii yee gikye gi kya fuude ne.

³¹ Genen kee ne i de ne. Nengyene fe wu ilaa ibonoana ne toge sa feye faa i kya ba mɔ, fe' bii yee Wurubuaare kya laare ɔ' lee mɔ-gewuragi mɔ nyiile asa kon.

³² Gesintin ne n' kya toge feye faa. Asa abono me te gesinkpan so genen abere ade dɔ mɔ me man wu' loge pei de genen ilaa ideana pewu i' loɔ ba.

³³ Soso de gese i laa yela ɔkara. Me-agyebi mɔ bere a man yela ɔkara gekaako kpa-a.

³⁴ "Fe' dese feye-nyoro so. Fe' men sa fe' yege ɔkon gigyii de nta giboo de feye-gekyena dɔ ilaa tirise i' gyi feye-amu. I men gye genen mɔ, geke gebono nan kii ba mɔ, i laa tuule feye; fe man dese.

³⁵ I kya nyiile yee genen geke gebono ge laa tuule asa sense pewu abono me bo gesinkpan so mɔ fee genɔɔbono ɔdoo kya too gebue mɔ.

³⁶ Fe' dese feye-nyoro so owi kamaase dɔ fe kpe fe kya dalaa fe kya kole Wurubuaare yee ɔ' sa feye ɔlon de nengyene genen ilaa ide pewu i ba i kya wɔra mɔ de fe' nye taale lii imɔ dɔ de fe' nye ayaa yelese me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ-ansi dɔ."

³⁷ Geke kamaase mɔ Yesu kya nyiile asa ilaa Wurubuaare ɔson obu gikpaara mɔ so. Owii gi ta mɔ, ɔ kya lii Gyerusalem de ɔ' kpaa de Nfo Iyii Gibii mɔ so.

³⁸ Gede ge kpe ge kya ke mɔ, ɔ kya kii ba Gyerusalem Wurubuaare ɔson obu gikpaara mɔ so. Asa mɔ pewu me kya ba

mɔ ase nno nyenyenge fu-u de me' nye nu mɔ-ilaa nyiilese mɔ.

22

Gyuda Awura Abelense Me Da Gede Yela De Me' Nye Yesu Mɔ

¹ Gyuda awura Bodobodo Maadiise geke bele gebono me kya tere yee Lewu Gi Serege Aye So mɔ ge kya fuude.

² Ne Gyuda awura asunbi alebo abelense de mɔmɔ-nbara anmarasebo mɔ me kya laare genobono me laa nye Yesu mɔ mɔ, me kii me sele sakpii obono o yele Yesu gemara mɔ.

³ Nfono mɔ, ilaa nyenyen pewu gemu mɔ gi suu de Gyudase. O gyee Yesu isoo gudu anyo mɔ do oko. Mɔ-ginyen giko ne n gyee Isikaayote.

⁴ Ilaa nyenyen gemu mɔ gi suu de Gyudase mɔ, o kpe kpaa wu genen asunbi alebo abelense mɔ de Wurubuaare onon obu mɔ adiibo abelense. Ne o toge mɔmɔ yee o laa laare okpa obono so o laa nye kyu Yesu wɔra mɔmɔ-abaa do mɔ.

⁵ Me nu genen mɔ, i wɔra mɔmɔ okon ne me toge sa mɔ yee o taale wɔra genen mɔ, mɔmɔ, mɔ, me laa soo mɔ ka giko.

⁶ O kyule ne o san o kya laare owi obono i laa sa de o' kyu Yesu wɔra mɔmɔ-abaa do ne asa sense mɔ me man bii mɔ.

Yesu Mɔ-re Mɔ-Adɛ Me Gyi Geke Bele

⁷ Geke gebono Bodobodo Maadiise Agyibere mɔ ge kya yii gese mɔ, me kya kyoolɛ isande de me' kyu gyi mɔmɔ-Lewu Gi Serege Aye So geke bele mɔ.

⁸ Genen geke gebono do mɔ, Yesu gi lee Piita mɔ-re Gyɔn sun yee, "Fe' kpe de fe' kpaa baala Lewu Gi Serege Aye So geke bele mɔ agyudo sa aye de a' baa gyi."

⁹ Ne me taase mɔ yee, "Fone ne fo kya laare a' kpaa baala agyudo mɔ yela?"

¹⁰ Yesu gi lee genɔ sa mɔmɔ yee, "Fe' naa loo nten do. Fe kya loo mɔ, fe laa wu onyen oko, o so nkyu de gelobi. Fe' buu mɔ kpaa loo geten gebono do o laa loo mɔ

¹¹ de fe' taase geten wura mɔ yee, 'Obelense mɔ yee asafɔ obu omɔ do ne mɔ-re mɔ-akasebo mɔ me laa kyena de me' gyi Lewu Gi Serege Aye So Geke Bele agyudo mɔ?'

¹² Geten wura mɔ laa nyiile feye soso-lee obu bele oko. Ikyenaten de ikamaase i ti i bo nno. Fe' kere agyudo mɔ yela sa aye nno."

¹³ Yesu akasebo mɔ me kyon. Gesintin mɔ, me kpaa wu ilaa kamaase fee genobono Yesu gi nyiile mɔmɔ mɔ. Ne me kere Lewu Gi Serege Aye So geke bele agyudo mɔ yela nno.

Yesu Gi Nyiile Mɔ-Isɔo Mɔ Yee O Laa Wu' Sa Mɔmɔ

¹⁴ Owi gyise mɔ gi fo mɔ, Yesu mɔ-re mɔ-isoo mɔ me kpe nno kpaa kyena me kya gyi.

¹⁵ Me kya gyi mɔ, Yesu gi toge sa mɔmɔ yee, "Ne tansi laare yee me-re feye a' gyi genen Lewu Gi Serege Aye So agyudo ade dabole pei de n' loo wu olaawuse obono o de sa me mɔ.

¹⁶ N kya toge mi-i sa feye yee men baa kii gyi genen gesi gede. Pei de n' kii gyi gemɔ mɔ, genen mɔ, ilaa ibono so a kya gyi gemɔ gesi kamaase mɔ i ba gesintin ne Wurubuaare gi ti yege asa me nye mɔ-gewuragyi do gekyena."

¹⁷ O toge genen ta mɔ, o puru konkon de nta, ne o kyu afaala kyu sa Wurubuaare, ne o kyu sa mɔ-isoo mɔ, ne o toge sa mɔmɔ yee, "Fe' soo nta nde de fe' nun koolɛ.

¹⁸ N' toge feye yee pei ne nan kii nun nta mɔ, genen mɔ, asa me nye Wurubuaare gewuragyi do gekyena."

¹⁹ O toge genen ta mɔ, o puru bodobodo keda, o kyu afaala sa Wurubuaare, ne o gbaa-gbaa mɔ do kyu sa mɔ-akasebo mɔ yee, "Me-nyoro ne. N de mi-i sa feye. Fe' wɔra imo ide kyu nyingi me."

²⁰ Genen kee ne me gyi ta mɔ, o puru konkon de nta keda, ne o toge yee, "Nta nbono n de mii sa feye faa, me-nkalan ne. Nan wu' mɔ, me-nkalan gi laa kyeege fue sa feye, de Wurubuaare o' yege feye-re mɔ fe' nye wɔra genɔ poboro.

²¹ "Obono o laa yege me-akyobo me' nye me mɔ bo me ase genen ogyiten baare.

²² I bo no yee me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ, nan wu' lewu obono onan Wurubuaare gi wolaa toge yela mɔ.

Ɔbono ɔ laa kyu me wɔra me-akyobo mɔ abaa dɔ mɔ bere, kaase laako!"

²³ Nfono mɔ mɔ-isɔɔ mɔ mɛ yii gese mɛ kya taase abara de mɛ' bii mɔmɔ dɔ ɔkolon ɔbono ɔ laa wɔra genen mɔ.

²⁴ Nfono mɔ, Yesu isɔɔ mɔ mɛ kya sɔɔ abara akɔɔle yee mɔmɔ pɛwu dɔ mɔ ane ne n don mɔ-nanbo.

²⁵ Imɔso Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yee, "Asa abono mɛ men nyi Wurubuaare agyebi mɔ, mɔmɔ-awura mɛ kya kyu abono mɛ bo mɔmɔ gese mɔ wɔra fɛe mɔmɔ-nbide, ne abono mɛ kya gyi gɛbelense mɔmɔ so mɔ, mɛ kya yege ɔmɔ mɛ' tere mɔmɔ yee, 'Aye-seana.'

²⁶ Feye-lɛe bere, in kaabore i' wɔra fɛe asa abono. Ɔbono ɔ don mɔ-nanboana mɔ gi kaabore ɔ' bara mɔ-nyoro gese de ɔ' bingiri fɛe gebii pii gekpaa feye dɔ de ɔbono ɔ gye feye-ɔgyangbarabo mɔ ɔ' wɔra mɔ-nyoro fɛe feye-dega.

²⁷ Ɔbono ɔ te ne mɛ kya kyu agyudɔ baa yii mɔ de ɔ' gyi mɔ, de ɔbono ɔ laa kyu agyudɔ mɔ baa yii mɔ mɔ, ɔmɔ dɔ mɔ, ane ne n don mɔ-nanbo? Asa ase mɔ, ɔbono ɔ te ne mɛ kya kyu agyudɔ baa yii mɔ mɔ ne n don. Me bere ne ba daa de n' baa son feye.

²⁸ "Me-ɔlaawuse kamaase dɔ mɔ, feye ne n gye abono fe mili me.

²⁹ Fɛe genɔɔbono me-se Wurubuaare gi sa me gɛwuragyi mɔ, me kee ne sa feye gɛwuragyi.

³⁰ Aberɛ abono n kya gyi gɛwura mɔ, me-re feye a laa wɔra abaa gyi de a' nun dabɔle. Fe laa gyi gɛwura Isirale nten gudu nnyɔ mɔ so de fe' gyi mɔmɔ-nbele sa mɔmɔ."

Yesu Gi Tɔge Yee Piita Laa Kine Yee Ɔ Men Nyi Mɔ

³¹ Nfono mɔ Yesu gi tɔge sa Simon yee, "Simon, Simon, kere! Ilaa nyenyen pɛwu gemu mɔ gi kole ɔkpa de ɔ' nye fo-re fonanboana ade de ɔ' daase gisɔɔgyi gibono fe bo sa me mɔ kere.

³² Fo bere ne dalaa sa fo yee fo-gisɔɔgyi mɔ gin sa gi' koso me so. Nengyene fo-gisɔɔgyi gi kii wɔra ɔlon mɔ, kpaa fo-nanboana de mɔmɔ-lɛe gi' wɔra ɔlon kee."

³³ Simon Piita, mɔ, gi lɛe genɔ yee, "Me-wura, me laa tii fo de obu-o, me laa mɔɔ fo daa-o, me-re fo ne."

³⁴ Yesu gi lɛe genɔ sa mɔ yee, "Sɔɔ gibui yela, genye gedɛ pei de kyaase gyangbarase ɔ' lɔɔ fole mɔ, fo laa soroge gikpadɔ gisa' yee fo men nyi me."

³⁵ Nfono mɔ Yesu gi taase mɔ-isɔɔ mɔ yee, "Owi ɔbono ne sun feye ne fe men keda aterenbi, abee ilaa ɔwɔraten abee ayaawole mɔ, fe kponderɛ ilaa iko?" Me lɛe genɔ yee, "Kuaa, an kponderɛ sei sei."

³⁶ Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yee, "Npere bere feye dɔ ɔbono ɔ bo aterenbi ɔwɔraten abee ato ɔwɔraten mɔ o' puru keda. Ne ɔbono, mɔ, ɔn bo geki mɔ ɔ' fe mɔ-gɛgbe de o' kyu sɔɔ geki.

³⁷ I bo Wurubuaare agyebi mɔ dɔ yee, 'Me kale mɔ wɔra ilaa nyenyen awɔrabo dɔ.'

N kya buu mi-i sa feye yee i laa ba me so genen. Me-gesinkpan so gekyena ge kya ba laalaloge fɛe genɔɔbono mɛ wolaa nmarase yela mɔ."

³⁸ Ɔ tɔge genen ta mɔ, mɔ-isɔɔ mɔ mɛ tɔge sa mɔ yee, "Ɔbelense, kere, a bo nki nnyɔ." Ne Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yee, "I kaabo genen."

Yesu Gi Kpaa Dalaa Nfo Iyii Gibii So

³⁹ Yesu gi lii kpe Nfo Iyii Gibii mɔ so, fɛe genɔɔbono ɔ wolaa ɔ kya wɔra mɔ, ne mɔ-akasebo mɔ mɛ buu mɔ.

⁴⁰ Me fo nno mɔ, ɔ tɔge sa mɔmɔ yee, "Fe' dalaa yee ilaa ibono i kya ba mɔ i men' nye feye penɛ de fe' wɔra ilaa nyenyen."

⁴¹ Ɔ naa taa mɔmɔ yege tu kpe ansi dɔ nmaraa, ne o sii nmii ɔ kya dalaa.

⁴² Ɔ dalaa yee, "Me-se, nengyene fo laa kyule mɔ, nkana yege awɔɔfoɔ abono a kya ba me so faa a' kyon gibaafon. Ne dabɔle kole genen faa, i men gye me-lɛe gelaare ne ge' wɔra. Fo-lɛe gelaare ne ge' wɔra." [

⁴³ Ɔ dalaa genen mɔ, Wurubuaare ɔsɔɔ gi lii Wurubuaare dɔ ba mɔ ase baa sa mɔ ɔlon.

⁴⁴ Imɔ genen gbaa mɔ, mɔ-gisen dɔ i kya deɛ mɔ, ne o kii lɔɔ pɛere ansi dalaa. Gisisiri gibono gi kya lii mɔ-nyoro so gi kya tɔɔ gesinkpan mɔ gi de fɛe nkalan.]

⁴⁵ Yesu gi kyon ɔ' kpaɔ dalaa mɔ, mɔ-akasebo mɔ me kya yiye mɔ so, ne ginsi gide gi baa yuuri mɔmɔ. Yesu gi dalaa ta ne ɔ baa tu mɔmɔ mɔ, me de ginsi gide.

⁴⁶ O kyingi mɔmɔ, ne ɔ taase mɔmɔ yee, "Fe de daa? Fe' koso de fe' dalaa yee ilaa ibono i kya ba mɔ i men' nye feye penɛ de fe' wɔra ilaa nyenyen."

Yesu Akyobo Abaa A Gyan' Mɔ So

⁴⁷ Yesu san ɔ yeɛ ɔ kya tɔnge mɔ, sakpii bele ɔko gi dii lii mɔmɔ so. Gyudase ɔbono ɔ gye mɔ-isɔɔ gudu anyɔ mɔ do ɔko gyangbara ɔ sa mɔmɔ. Gyudase gi fo mɔ, ɔ naa kpe Yesu ase, ɔ kya laare ɔ' faala mɔ da mɔ gya-gya.

⁴⁸ O kpe Yesu ase mɔ, Yesu gi taase mɔ yee, "Gyudase, me-afaala ne? Genen ne fo laa kyu me, anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ, wɔra me-akyobo abaa do ne?"

⁴⁹ Yesu isɔɔ mɔ me wu ilaa ibono i kya ba mɔ, me taase Yesu yee, "Aye-wura, a' ne mɔmɔ nki?"

⁵⁰ Yesu men' ti lee genɔ mɔ, mɔ-isɔɔ mɔ do ɔko gi neele dega ɔko gyise giso fue. Dega mɔ wura ne n gye asunbi alɛbo gemu.

⁵¹ Nfono mɔ Yesu gi tɔge sa mɔ-isɔɔ mɔ yee, "Fe' taa yege!" Ne ɔ tengɛ mɔ-gibaa yii dega mɔ giso, ne giso mɔ gi kii baa kyaga.

⁵² Ne Yesu gi taase asunbi alɛbo abelense mɔ de Wurubuaare ɔson obu mɔ adiibo abelense de abelense sense abono me ba de me' baa keda mɔ mɔ yee, "N gye oyu nyenyen daa, ne fe kyu nki de nkpotii baa keda me faa?"

⁵³ In' gye me-re feye ne, Wurubuaare ɔson obu gikpaara mɔ so adaa-adaa? I wone ne fe men' keda me nno? Ide kon bere feye-owi mɔ ne n fo faa, ne ilaa nyenyen gemu ɔbono ɔ bo lon gibiri do mɔ laa nye mɔ-nyoro wɔra mɔ-gelaare kon."

Piita Gi Soroge Gikpadɔ Gisa' Yee On' Nyi Yesu

⁵⁴ Imɔso me keda Yesu, ne me kpare mɔ kpe asunbi alɛbo gemu mɔ geten do. Me kya kpe genen mɔ, Piita gi buu mɔmɔ giyaa-giyaa.

⁵⁵ Me loo asunbi alɛbo gemu mɔ geten do mɔ, me wu yee asa me baada ɔgya gikpaara mɔ so me te kyaabɔɔ ɔgya mɔ me kya wole, ne Piita gi naa kpaɔ kyena mɔmɔ ase.

⁵⁶ Obolonbu ɔko gi wu Piita te ɔgya mɔ ase, ne ɔ kerɛ mɔ-ansi do faa yiridididi, ne ɔ tɔge yee, "Genen ɔnyen baare kee mɔ-re Yesu ne n naa."

⁵⁷ Piita gi soroge kpale-kpale yee, "ɔkyii, men' taa nyi mɔ!"

⁵⁸ I wɔra nmaraa mɔ, ɔnyen ɔko kee gi wu Piita ne ɔ tɔge sa mɔ yee, "Fo kee fo gye genen asa abono do." Piita gi lee genɔ sa mɔ yee, "ɔnyen, men' bo mɔmɔ do!"

⁵⁹ I kii wɔra nmaraa too mɔ, ɔnyen ɔko kee gi tɔge yee, "I gye gesintin daa. ɔnyen baare kee mɔ-re Yesu ne n naa. I lii fe mɔ kee gye Galelinyen."

⁶⁰ Piita gi lee genɔ sa ɔbono kee yee, "ɔnyen, men' taa nyi ilaa ibono fo kya tɔge faa." Piita san ɔ kya tɔnge mɔ, ayaa abono so mɔ, kyaase gyangbarase gi fole.

⁶¹ Nfono mɔ Wura Yesu gi kpɛɛɛ kere mɔ. Mɔmɔ-ansi a gyan' mɔ, Piita gi nyingi genɔɔbono Wura Yesu gi wolaa tɔge sa mɔ yee, "Nde genye gede pei de kyaase gyangbarase ɔ' loo fole mɔ, fo laa soroge gikpadɔ gisa' yee fo men' nyi me."

⁶² Piita gi nyingi genen mɔ, ɔ lii gikpaara mɔ so kpaɔ su gensipɛɛɛ so.

Me Daare Yesu Ne Me Tɔge Gelaaloo Agyebi Sa Mɔ

⁶³ Nfono mɔ, ngbe awura abono me kya dii Yesu mɔ me gyaabii mɔ ikpa kpei-kpei so, ne me daare mɔ.

⁶⁴ Me nminde mɔ-ansi yege me kya ne mɔ, ne me kya taase mɔ yee, "Ane ne n ne fo? Bii ɔbono ɔ ne fo mɔ de a' kere."

⁶⁵ Me tɔge agyebi loose kpei-kpei gikyo sa mɔ kee.

Me Kyu Yesu Kpe Nbele Agyibo Ase

⁶⁶ Gede ge kpe ge kya ke mɔ, Gyuda awura asunbi alɛbo abelense de mɔmɔ nbara anmarasebo de mɔmɔ abelense gbaa'gbaa ako me baa gyan', ne me yege me kpaɔ kyu Yesu bara mɔmɔ.

⁶⁷ Me kyu mɔ ba mɔ, abelense mɔ me taase mɔ yee, "Fo ne n gye ɔbono Wurubuaare gi wolaa tɔge yee ɔ laa sun

de ɔ' baa gyi gɛwura mɔ-ade so mɔ? Tɔge aye." Ɔ lɛɛ genɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Me ne n kine n' tɔge fɛye nne mɔ, fɛ maŋ sɔɔ me gyi.

⁶⁸ Nengyene ne kii taase fɛye ilaa iko kee mɔ, fɛ maŋ lɛɛ genɔ sa me.

⁶⁹ Lii ndɛ kyu i kya kpe mɔ, me, anyamese pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan san kyena daa Wurubuaare Ɔlolonbo mɔ gyise gibaa so n kya gyi gɛwura."

⁷⁰ Ɔ tɔge mɔmɔ genen mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ taase mɔ yɛɛ, "Genen bere mɔ, fo ne n gye Wurubuaare mɔ-bi mɔ ne!" Ɔ lɛɛ genɔ yɛɛ, "Fɛye gbaa-gbaa fɛ bii ne."

⁷¹ Mɛ nu genen mɔ, mɛ taase abara yɛɛ, "Ilaa imɔ ne a baa a kya laare de a' baa nu lii mɔ so? Aye gbaa-gbaa a nu de aye-aso lii mɔ-genɔ dɔ kon."

23

Mɛ Kyu Yesu Kpe Ɔbelense Pilato Ase

¹ Mɛ tɔge genen mɔ, abelense gikpen mɔ pɛwu mɛ koso ne mɛ kyu Yesu kpe Ɔbelense Pilato ase.

² Mɛ kpe fo Pilato ase mɔ, mɛ yii gɛsɛ mɛ kya buu mɔmɔ-lɛɛ genɔ mɛ kya sa Pilato yɛɛ, "A wu ɔnyen baare yeɛ ɔ kya penɛ aye-ade Gyuda awura. Ɔ gya mɔmɔ yɛɛ mɛ' mɛŋ sa mɛ' sɔɔ Rom awura wura bele ɔbono ɔ kya kere aye so mɔ lenpoo. Ɔ kya kyu mɔ-nyoro yɛɛ mɔ ne n gye wura ɔbono Wurubuaare gi wolaa tɔge yɛɛ ɔ laa sun mɔ."

³ Imɔso Pilato gi taase Yesu yɛɛ, "Fo ne n gye wura sa Gyuda awura mɔ?" Ne Yesu gi lɛɛ genɔ yɛɛ, "Fo-genɔ dɔ ne i lii."

⁴ Nfono mɔ Pilato gi tɔge sa Gyuda awura asunbi alɛbo abelense mɔ de sakpii mɔ yɛɛ, "Me bere, mɛŋ wu ilaa nyenyɛn iko lii genen ɔnyen baare so."

⁵ Pilato gi buu sa mɔmɔ genen mɔ, mɛ kii lɔrɔ tɔge bola yɛɛ, "Genen ɔnyen baare kya yogesi asa mɔ-ila nyiilese dɔ Gyudiya gesinkpan pɛwu so. O yii gɛsɛ lii Galeli gesinkpan so kaabore o kyu baa loo gerɛnaa."

⁶ Pilato gi nu genen mɔ, ɔ taase mɔmɔ yɛɛ, "Ɔ gye Galelinyen daa?"

⁷ Pilato gi bii yɛɛ Yesu gi lii daa nfono so Wura Herode kya kere mɔ, ɔ yege mɛ kyu

Yesu kyu kperɛ Herode. Genen owi ɔbono mɔ Herode gbaa-gbaa kee bo Gyerusalem nno.

Mɛ Kyu Yesu Kpe Wura Herode Ase

⁸ Herode gi da dɛ ginsi ne o wu Yesu mɔ, i wɔra mɔ ɔkon gikyɔ kyɔde. I kya nyiile yɛɛ o nu Yesu so mɔ, i kɛɛla, ne ɔ kya laare o' wu mɔ de ansi. Ɔ kya laare fɛɛ Yesu ɔ' wɔra ilaa ibono nyamese maŋ taale wɔra mɔ-gibaa so mɔ iko de ɔ' kere.

⁹ Herode gi taase Yesu ilaa gikyɔ. Yesu, mɔ, mɛŋ lɛɛ genɔ sa mɔ.

¹⁰ Gyuda awura asunbi alɛbo mɔ de mɔmɔ-nbara aŋmarasebo mɛ yeɛ nno mɛ kya kyu ilaa ibono i bo lon mɔ mɛ kya gyan' Yesu so.

¹¹ Nfono mɔ Herode mɔ-rɛ mɔ-ngbe awura mɔ mɛ kyefoo Yesu, ne mɛ gyaabii mɔ ikpa kpei-kpei so. Mɛ kyu giwurakuru kyu gyaabii bun mɔ, ne Herode gi yege mɛ kyu mɔ kiiri kperɛ Ɔbelense Pilato.

¹² Nkana Pilato mɔ-rɛ Herode mɛ mɛŋ kya loo. Kyu lii genen geke gebono kyu kyon mɔ, mɛ kyu abara gɛkyɛmɛɛ.

Mɛ Tɔge Yɛɛ Yesu Ɔ' Wɔra Ɔmɔɔse

¹³ Mɛ kiiri Yesu bara Pilato mɔ, ɔ tere Gyuda awura asunbi alɛbo de mɔmɔ-abelense gbaa'gbaa de mɔmɔ-asa sense abono mɛ bo nfono mɔ,

¹⁴ ne o buu sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ kyu genen ɔnyen baare ba me ase mɔ, fɛye yɛɛ ɔ kya yogesi asa. Ilaa ibono fɛ dɛ fɛ kya gyan' mɔ so mɔ, ne taase mɔ fɛye-ansi dɔ gerɛnaa mɔ, mɛŋ wu yɛɛ ɔ wɔra imɔ iko-rɛ iko.

¹⁵ Herode kee mɛŋ wu ilaa nyenyɛn iko mɔ so. I kya nyiile yɛɛ ne yege mɛ kyu mɔ kpe Herode ansi dɔ ne Herode gi kpaa kiiri mɔ bara me-rɛ fɛye faa. Fɛ' nu yɛɛ ilaa iko i mɛŋ bo no i kya nyiile yɛɛ ɔnyen baare gi wɔra ilaa nyenyɛn ibono i kaabore ɔ' wɔra ɔmɔɔse mɔ.

¹⁶ Imɔso nan yege mɛ' biide mɔ-giso de n' taa mɔ yege de ɔ' naa." [

¹⁷ I wolaa i gye ilaa ibono Ɔbelense Pilato kya wɔra sa Gyuda awura mɔ yɛɛ nengyene mɛ laa gyi mɔmɔ-geke bele gedɛ mɔ, ɔ kya tigi mɔmɔ-asa abono ɔ keda tii de obu mɔ dɔ nyamese kolon de ɔ' naa. Genen so mɔ, Pilato gi taase Gyuda

awura mɔ yɛɛ anɛ ne mɛ kya laarɛ de ɔ' tigi sa mɔmɔ genen gesi gebono dɔ?]

18 Sakpii mɔ gi nu yɛɛ ɔ laa tigi Yesu mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ kpen gikolon yɛɛ, "Fɛ' kyu genen ɔnyen baarɛ kpaa mɔɔ! Fɛ' tigi daa Barabase sa aye!"

19 Ibono so Barabase tii de obu genen mɔ ne n gye yɛɛ owi ɔko dɔ mɔ, mɔ-rɛ asa ako mɛ koso kɔ de abeyin awura Gyɛrusalem ɔsowolɛ mɔ so, ne ɔ mɔɔ isa genen iko ibono dɔ.

20 Pilato gi laarɛ fɛɛ nkana ɔ taa Yesu yɛɛ de ɔ' naa. Genen so mɔ, ɔ kii kpen tɔngɛ sa sakpii mɔ de ɔ' buɛɛɛ mɔmɔ.

21 Sakpii mɔ, mɔ, kpe ɔ kya kpen ɔ kya sa mɔ yɛɛ, "Da mɔ aɲanbi oyii so! Da mɔ aɲanbi oyii so mɔɔ!"

22 Mɛ tɔgɛ sa Pilato genen mɔ, ɔ kii taase mɔmɔ gisase yɛɛ, "De i' wonɛ? Menɛ ilaa nyenyɛn ne ɔ wɔra? Mɛɲ wu ilaa ibono ɔ wɔra ne i kaabore ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ mɔ. Imɔso nan yɛɛ mɛ' biide mɔ-giso de n' taa mɔ yɛɛ de ɔ' naa."

23 Pilato gi tɔgɛ sa mɔmɔ genen mɔ, mɛ lɔrɔ mɛ kya kpen ken-ken yɛɛ ɔ' da mɔ aɲanbi oyii so mɔɔ. Mɛ kpe ma-a kpen genen mɔ, mɔmɔ-lɛɛ mɔ ne Pilato gi san nu.

24 O kyule yɛɛ ɔ laa wɔra ilaa ibono mɛ kya laarɛ mɔ sa ɔmɔ.

25 ɔ tigi ɔnyen ɔbono ɔ bara iko ne ɔ mɔɔ isa mɔ sa mɔmɔ. Yesu berɛ, ɔ yɛɛ mɛ kyu mɔ kyon de ɔ' kpaa wɔra ɔmɔɔsɛ fɛɛ genɔɔbono mɛ kya laarɛ mɔ.

Mɛ Da Yesu Aɲanbi Mada De Oyii

26 Mɛ dɛ Yesu mɛ kya kpe genen mɔ, mɛ gyangara Simon ɔbono ɔ lii Siirini mɔ. Mɛ wu mɔ mɔ, ɔ naa ɔ kya ba ɔ' baa loo ɔsowolɛ mɔ so, ne mɛ nyise mɔ yɛɛ ɔ' sola Yesu lɛwu oyii mɔ. Mɛ kyu oyii mɔ sola mɔ yɛɛ ɔ' buu Yesu de mɛ' kpe.

27 Sakpii belɛ buu mɔmɔ. Akyii ako kee mɛ buu mɔmɔ mɛ kya saawo mɛ kya yiyɛɛ mɛ kya sa Yesu.

28 Yesu gi kisee tɔgɛ sa akyii mɔ yɛɛ, "Gyɛrusalem akyii, fɛ' mɛɲ sa fɛ' su sa mɛ. Fɛ' su sa daa fɛye-nyoro de fɛye-biana.

29 Awɔrɔfɔɔ owi kya ba. Asa abono mɛ laa wu awɔrɔfɔɔ abono mɔ mɛ laa tɔgɛ

yɛɛ, 'Amudɛnsɛbo ne n gye alabanbo de abono nbii mɛɲ nyabo mɔmɔ kerɛ mɔ.'

30 Awɔrɔfɔɔ belɛ abono so mɔ, asa mɛ laa tɔgɛ sa abii de nbiibi yɛɛ, 'Fɛ' boori bun aye so.'

31 Asa mɛ dɛ me ɔbono n dɛ fɛɛ oyii bonboli mɛ kya wɔra ɔgya faa mɔ, fɛye abono fɛ dɛ fɛɛ ngya wolɛsɛ mɔ berɛ ne mɛ laa yɛɛ?"

32 Asa mɔ mɛ dɛ Yesu mɛ kya kpe genen mɔ, mɛ dɛ ilaa nyenyɛn awɔrabo anyɔ ako kee mɛ kya kpe mɛ' kpaa da aɲanbi iyii so mɔɔ.

33 Mɛ naa genen kpaa fo gikpalaan giko asɛ. Mɛ kya terɛ nno yɛɛ Gimu Giwuye Gikpalaan. Nno ne mɛ da Yesu mɔ-rɛ ilaa nyenyɛn awɔrabo anyɔ mɔ aɲanbi mada de iyii. Mɔmɔ dɔ ɔko bo de Yesu gyise so ne ɔko, mɔ, bo de mɔ-bɛnɛ so. I san Yesu, mɔ, bo nsana. [

34 Nfono ne Yesu gi dalaa kolɛ Wu-rubuaarɛ sa abono mɛ da mɔ aɲanbi mada de oyii mɔ yɛɛ, "Mɛ-sɛ, kyu kyɛɛ mɔmɔ. Mɛ mɛɲ nyi ilaa ibono mɛ kya wɔra faa."] Mɛ wɔra ilaa ide pɛwu ta mɔ, mɛ ye mɔ-nyoro so ato kyu. Mɛ kya ye ato mɔ mɔ, mɛ too ilaa iko kerɛ. ɔbono i yii de mɔ mɔ, ɔ kyu.

35 Genen owi ɔbono pɛwu mɔ, asa mɛ yeɛ mɛ kerɛ mɔ. Ne Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ kya yoolɛ mɔ. Mɛ kya tɔgɛ yɛɛ, "Mɔ ne n mɔlɛgɛ asa; ɔ' mɔlɛgɛ mɔ-nyoro. Nengyɛnɛ ɔ gye ɔbono Wurubuaarɛ ne n lɛɛ gibaa yii yɛɛ ɔ' mɔlɛgɛ asa mɔ, ɔ' mɔlɛgɛ mɔ-nyoro de a' kerɛ."

36 Asogya mɔ kee mɛ yoolɛ mɔ, ne mɛ kpaa kyu mɔmɔ-nta bonyansɛ nko kyu ba mɛ kya sa mɔ,

37 ne mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Fo ne n gye wura sa Gyuda awura mɔ gesintin mɔ, mɔlɛgɛ fo-nyoro de a' kerɛ."

38 Mɛ ɲmarasɛ kpaa mada Yesu amu so yɛɛ,

GYUDA AWURA WURA Mɔ NE.

39 Ilaa nyenyɛn awɔrabo anyɔ mɔ dɔ ɔko mada de mɔ-lɛɛ oyii mɔ mɔ, ɔ tɔgɛ ilaa loosɛ sa Yesu yɛɛ, "Inj gye fo ne Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ fo' baa gyi gɛwura mɔ Wurubuaarɛ adɛ so mɔ? Kii mɔlɛgɛ fo-nyoro de fo' mɔlɛgɛ aye kee."

⁴⁰ Ɔ kya tɔgɛ genen mɔ, mɔ-nanbo ilaa nyenyɛn ɔwɔrabo mɔ gi gya mɔ yɛɛ ɔŋ' baa tɔgɛ genen, ne ɔ taase mɔ yɛɛ, "Fo mɛŋ sele Wurubuaare do-o? Aye-rɛ mɔ pɛwu ne mɛ kya biide giso mɛ kya mɔɔ faa.

⁴¹ Aye berɛ, i kaabore aye. I lii fɛɛ aye-ilaa nyenyɛn ibono a wɔra mɔ gikɔ ne mɛ kya ka aye faa. Ɔnyɛn baare, mɔ, ɔŋ wɔra ilaa nyenyɛn iko."

⁴² Ɔnyɛn mɔ gi tɔgɛ sa mɔ-nanbo mɔ genen mɔ, ne o kisee tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Yesu, n dɛ fo giserɛ, nyingi me so owi ɔbono fo-gɛwuragyi mɔ gɛ laa yii fo-gibaa mɔ."

⁴³ Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Gɛsintin ne n kya buu mi-i sa fo faa, ndɛ gɛkɛ gɛdɛ fo laa loo ɔkyoolaten me ase Wurubuaare dɔ."

Yesu Gi Lɛɛ Ɔŋɛ

⁴⁴⁻⁴⁵ I baa wɔra fɛɛ owi ken-ken gerɛ-gerɛ mɔ, owi mɛŋ baa ɔ kya lii ne i wɔra gibiri sirim genen gɛsinkpan mɔ pɛwu so kaabore owi gbaase. Gikuru gibono gi tii Wurubuaare obu bele mɔ gi kyan ginyɔ lii soso baa yii gɛsɛ kyim.

⁴⁶ Nfono mɔ, Yesu gi kpen ken-ken tɔgɛ sa Wurubuaare yɛɛ, "Me-sɛ, fo-abaa dɔ ne n' dɛ me-ɔŋɛ mi-i wɔra." Ɔ tɔgɛ genen ta mɔ, ɔ lɛɛ ɔŋɛ.

⁴⁷ Asogya abono mɛ kya dii Yesu mɔ mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ gi wu ilaa ibono i ba genen mɔ, ɔ yen Wurubuaare ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Gɛsintin, ɔnyɛn baare tansi ɔ gye gɛsintin wura."

⁴⁸ Genen kee ne sakpii bele ɔbono ɔ kpaa yelɛ kerɛ Yesu gimɔɔ ne mɛ wu ilaa kamaase mɔ mɛ kii mɛ kya kpe gɛwi mɔ, mɔmɔ ɔkamaase kya wɛ nyoro ɔ kpe ɔ dɛ mɔ-abaa ɔ kya suii mɔ-gikan. I kya nyiile yɛɛ, mɔmɔ-asen dɔ i nyida mɔmɔ gikyɔ.

⁴⁹ Yesu mɔ-kyɛmɛnɛana de akyii abono mɛ buu mɔ lii Galeli kpe Gyɛrusalem mɔ mɛ yelɛ gɛta-gɛta wu ilaa idɛ pɛwu.

Mɛ Pule Yesu

⁵⁰ Ɔnyɛn ɔko bo genen ɔsowolɛ mɔ so. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Gyosɛfo. Ɔ lii Arimatiya, Gyudiya awura ɔsowolɛ ɔko so. Ɔ gye Gyuda awura nbelɛ agyibo

abelɛnsɛ mɔ dɔ ɔko. Ɔ gye isa densɛ ne ɔ kya gyi gɛsintin.

⁵¹ Mɔ berɛ, ɔ mɛŋ yelɛ kyule ibono mɛ kyu wɔra Yesu mɔ. Owi kamaase dɔ mɔ, mɔ-ansi a gyan' gɛkaabono asa mɛ laa nye Wurubuaare gɛwuragyi dɔ gɛkyena mɔ.

⁵² Genen Gyosɛfo baare gi kpe Pilato ase kpaa kolɛ mɔ yɛɛ, ɔ kya laare ɔ' kpaa saga Yesu gibuni mɔ lii lɛwu oyii mɔ so kyu kpaa pule. Pilato mɛŋ kine.

⁵³ Imɔso Gyosɛfo gi kpaa saga Yesu gibuni mɔ. O kyu gikɛlɛlɛ kyu mili obuni mɔ ne o kyu mɔ kpaa pule gifolɛ gibono mɛ wolaa logedi wɔra ɔbo yela sa ibuni gipule mɔ dɔ. Mɛ mɛŋ ti taa pule obuni genen folɛbo ɔbono dɔ kerɛ.

⁵⁴ Owi kya ta mɔmɔ. Genen gɛkɛ gɛbono gɛ gye abaala gɛkɛ kyu sa mɔmɔ Gyuda awura gɛkɛ kyoolase so mɔ, mɛ kya kpaala.

⁵⁵ Akyii abono mɛ buu Yesu lii Galeli ba Gyɛrusalem nfono mɔ mɛ buu Gyosɛfo kpe, ne mɛ kperɛ mɔmɔ-ansi kpaa wu folɛbo mɔ de genɔɔbono Gyosɛfo gi kyu pule Yesu mɔ.

⁵⁶ Owi kya ta so mɔ, akyii mɔ mɛ kii kpe gɛwi, ne mɛ kpaa baala ilaa ikoana ibono mɛ kya kyu bo ibuni mɔ fɛɛ onufuii de pipɛrɛ yela. Mɛ kyena kyoola gɛkɛ kyoolase mɔ, fɛɛ genɔɔbono mɔmɔ-nbara gi kya nyiile mɔ.

24

Yesu Gi Kyingi Lii Ibuni Dɔ

¹ Mɛ pule Yesu mɔ, imɔ Kosida gibaadiikɛ mɔ, akyii mɔ mɛ kyu ibono mɛ kpaa baala yela i dɛ fɛɛ onufuii de pipɛrɛ mɔ kyu kyon kpe Yesu folɛbo gɛkyan mɔ ase de mɛ' kyu imɔ kyu kpaa bo mɔ.

² Mɛ fo nno mɔ, mɛ wu gibui bele gɛbono nkana gi tii folɛbo mɔ gɛbunono mɔ gi belɛn kpe gi dɛ nkan.

³ Nfono mɔ, mɛ loo folɛbo mɔ dɔ. Mɛ loo nno genen mɔ, mɛ mɛŋ wu Wura Yesu gibuni mɔ.

⁴ I wɔra ɔmɔ ya-a. Mɛ san sii mɛ yelɛ. Mɛ yelɛ mɔ, anyɛn anyɔ ako mɛ lii tuule mɔmɔ. Mɛ suu ngbɛ, gi kya nɛlegi nɛlɛ-nɛlɛ.

⁵ I wɔra akyii mɔ gifuu gikyo, ne me kyu mɔmɔ-ansi too gese. Nfono mɔ anyen mɔ me taase mɔmɔ yee, "Mene n wɔra ne fe ba ibuni opuleten ba fe kya laare obono o te de ansi mɔ?"

⁶ O men bo gere. O kyingi lii ibuni do. Fe' nyingi ilaa ibono o wolaa toge feye nke nbono o bo feye ase Galeli gesinkpan so mɔ.

⁷ O toge feye yee i gye ilaa ibono i laa ba yee me laa kyu mɔ obono o gye anyamese pewu mɔmɔ-daa mɔ kyu wɔra ilaa nyenyen aworabo abaa do de me' da mɔ ananbi mada de oyii de o' wu'. Imo geke sase mɔ, o laa kyingi lii ibuni do."

⁸ Anyen mɔ me toge genen ta mɔ, nfono mɔ, akyii mɔ me nyingi yee Yesu gi naa kyena toge omo genen ilaa ide.

⁹ Akyii mɔ me lii opuleten mɔ mɔ, me kyon Yesu isoo gudu oko mɔ de mɔ-akasebo sense mɔ ase, ne me kpaa buu ilaa ibono me kpaa wu nno mɔ pewu sa mɔmɔ.

¹⁰ Akyii abono me kpaa buu ilaa ide sa Yesu isoo mɔ ne n gye Mariya Magadalakyii de Gyowana de Mariya, Gyeemesi mɔ-nyi. Akyii ako kee me bola mɔmɔ so.

¹¹ Yesu isoo mɔ me nu ilaa ibono akyii mɔ me kpaa wu mɔ, me men kyu imo kyu wɔra ilaa do; me men soo imo gyi. [

¹² Piita bere gi nu genen mɔ, o koso ne o kuu onangya kyon gekyan mɔ geten. O fo nno mɔ, o sunge kere folebo mɔ do, mɔ, o wu daa gikelele gibono me kyu mili Yesu mɔ wole ne n de. I wɔra mɔ giyan, ne o lii nno san o kya sa imo so gewonsa.]

Yesu Gi Lee Mɔ-Nyoro Nyiile Mɔ-Akasebo Anyo Ako

¹³ Genen geke kolon gebono mɔ, Yesu akasebo mɔ do anyo ako me kya kpe osowole oko so. Me kya tere genen osowole mɔ yee Imayose. Lii Gyerusalem kpe nno mɔ, i gye akpaaten sono.

¹⁴ Me kya kpe mɔ, me kya gyi nsingyi kyu lii ilaa ibono pewu i ba Yesu so mɔ,

¹⁵ ne me kya sa imo so gewonsa. Nfono mɔ, Yesu gbaa-gbaa gi kpaa tu mɔmɔ, ne mɔmɔ pewu me san naa dabole me kya kpe.

¹⁶ Mɔmɔ-re mɔ me naa genen mɔ, i lee mɔmɔ-nwonsa, me men nye bii mɔ.

¹⁷ Nfono mɔ, Yesu gi taase mɔmɔ yee, "Mene nsingyi ne fe naa fe kya gyi ne i bo feye ayen genen?" O taase omo genen mɔ, me sii yele.

¹⁸ Ne mɔmɔ do obono me kya tere mɔ yee Kulopase mɔ gi lee genɔ taase mɔ yee, "Ilaa ibono i ba Gyerusalem genen nke nsa nde do faa, imoso fo-wole ne n gye isafo obono fo men ti nu imo?"

¹⁹ Yesu gi kisee taase yee, "Mene ilaa?" Ne me lee genɔ sa mɔ yee, "Ilaa ibono i ba Yesu Nasaretenyen mɔ so mɔ ne a dare. Nkana o gye daa Wurubuaare ikalan otogebo. Wurubuaare gbaa-gbaa de anyamese pewu me wu yee mɔ-ilaa wɔrase de mɔ-ilaa togebe i bo duduu.

²⁰ Aye Gyuda awura asunbi alebo abelense de aye-abelense gbaa'gbaa me kyu mɔ wɔra abeyin abaa do yee o' yege me' mɔo mɔ, ne gesintin mɔ, me da mɔ ananbi oyii so mɔo.

²¹ "Aye, mɔ, aye-ansi a gyan' yee nkana mɔ ne n gye obono o laa lee aye Isirale awura lii aye-akyobo abaa do de aye-nyoro gi' toro aye. Me mɔo mɔ faa, nde nke nsa ne.

²² Imo ide pewu gemara mɔ, nde mɔ aye-gikpen mɔ do akyii ako me yege i wɔra aye ya-a. I lii fee gibaadiike mɔ, me koso kpe Yesu gekyan mɔ geten;

²³ mɔ, me men wu mɔ-gibuni mɔ. Me kii ba baa toge sa aye yee me kpe mɔ, me wu Wurubuaare do isoo iko. Wurubuaare do isoo mɔ me toge sa mɔmɔ yee Yesu te de ansi.

²⁴ Aye do ako kee me kpe gekyan mɔ geten nno. Me kpaa wu fee genɔobono akyii mɔ me baa toge mɔ. Mɔmɔ kee me men wu mɔ."

²⁵ Me toge genen ta mɔ, Yesu gi toge sa mɔmɔ yee, "Fe njaabaa-o! Imoso kookomene fe kya nu ilaa ibono Wurubuaare ikalan atogebo mɔ me toge yela pewu faa mɔ, fen ti soo imo gyi?"

²⁶ Fe men nyi yee i kaabore obono Wurubuaare gi sun yee o' gyi gewura mɔ Wurubuaare ade so mɔ o' wu olaawuse obono onan pei de mɔ-nyisigyii mɔ o' loo yii mɔ-gibaa?"

²⁷ Nfono mɔ Yesu gi lɛɛ Wurubuaare agyebi abono mɛ tɔgɛ kyu naa de mɔ so mɔ gɛsɛ sa mɔmɔ. O yii gɛsɛ lii Mosisi iwolɛ mɔ dɔ kyu kpaa lii Wurubuaare ikalan atɔgɛbo asensɛ mɔ pɛwu-lɛɛ mɔ dɔ.

Akasebo Mɔ Ansi A Bugi, Ne Mɛ Bii Yesu Kon

²⁸ Mɛ fo ɔsowolɛ ɔbono so mɛ kya kpe mɔ, Yesu gi wɔra fɛɛ mɔ berɛ ɔ kya loo ɔ kya lii daa.

²⁹ Mɛ wu genen mɔ, mɛ keda mɔ yela yɛɛ, “Owi gi ta. I laa bun fo ɔkpa dɔ. Naa dɛ aye asɛ gɛrɛ.” Mɛ tɔgɛ mɔ genen mɔ, o nu mɔmɔ asɛ.

³⁰ I fo owi gyisɛ mɔ, o puru bodobodo ne ɔ faala Wurubuaare ne ɔ gbaa-gbaa bodobodo mɔ dɔ ne o kyu sa mɔmɔ.

³¹ Nfono mɔ, mɔmɔ-ansi a bugi ne mɛ bii mɔ kon. Ayaa abono so mɔ, mɛn baa wu mɔ.

³² Mɛ san mɛ kya tɔgɛ ma-a sa abara yɛɛ, “Nkyɛɛ imɔso ne ɔ kya lɛɛ Wurubuaare agyebi mɔ gɛsɛ ɔ kya sa aye ɔkpa dɔ ne i keda aye-nyoro ne i wɔra aye-asen dɔ ɔkon mɔ.”

³³ Mɛn baa wu Yesu genen mɔ, mɛ nyise koso ayaa abono so kii kpe Gyɛrusalem nfono Yesu isɔɔ mɔ mɛ bo mɔ. Mɛ loo nno mɔ, mɛ wu Yesu isɔɔ gudu ɔko mɔ mɔmɔ-rɛ Yesu akasebo ako mɛ koola mɛ tɛ,

³⁴ ne mɛ nu mɛ kya tɔgɛ ma-a sa abara yɛɛ, “Aye-wura mɔ gi kyingi lii ibuni dɔ gɛsintin. ɔ lɛɛ mɔ-nyoro nyiile Simon.”

³⁵ Nfono mɔ, anyen anyɔ mɔ kee mɛ lɛɛ mɔmɔ-lɛɛ ibono mɛ wu mɔ tɔgɛ sa mɔmɔ. Mɛ tɔgɛ ibono i ba ɔkpa dɔ mɔ de gɛnɔɔbono mɔmɔ-wura mɔ gi gbaa gbaa bodobodo dɔ kyu sa mɔmɔ ne mɛ lɔɔ bii mɔ mɔ kee sa mɔmɔ.

³⁶ Anyɔ mɔ mɛ san mɛ kya tɔgɛ imɔ mɔ, mɛ baa kerɛ mɔ, Wura Yesu gbaa-gbaa ne n yeɛ mɔmɔ dɔ. [Ne ɔ faala ɔmɔ yɛɛ, “Wurubuaare gisen yuuli gi' wɔra fɛye-lɛɛ.”]

³⁷ Mɛ wu Yesu genen mɔ, i nmaa mɔmɔ-gisen ne i wɔra mɔmɔ gifuu. Mɛ nyi yɛɛ obuni.

³⁸ Nfono mɔ Yesu gi taase mɔmɔ yɛɛ, “Mɛn n wɔra ne i bo fɛye-nwɔnsa dɔ

kpada-kpada? Mɛn n wɔra ne fɛ bo akyyɔlɛ genen?”

³⁹ Fɛ' kerɛ me-abaa, de fɛ' kerɛ me-ayaa. Mɛ gbaa-gbaa ne. Mɛn gye obuni. Fɛ' tabo me de fɛ' kerɛ. Obuni mɛn bo awuye de nyoro inun fɛɛ me-lɛɛ idɛ.” [

⁴⁰ ɔ tɔgɛ imɔ idɛ mɔ, o kyu mɔ-abaa de mɔ-ayaa kyu nyiile mɔmɔ.]

⁴¹ Imɔ genen gbaa mɔ, gɛnɔɔbono i wɔra mɔmɔ ɔkon kyɔde so mɔ, i dɛ mɔmɔ fɛɛ i gye daa abon ne i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ. Imɔso Yesu gi taase mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ bo ilaa gyisɛ iko gɛrɛ?”

⁴² ɔ taase genen mɔ, mɛ sa mɔ ɔken.

⁴³ ɔ sɔɔ ɔken mɔ ne ɔ wɛ, mɔmɔ pɛwu ansi dɔ nfono.

⁴⁴ Nfono ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Ilaa ibonoana fɛ wu i ba me so faa, owi ɔbono n bo fɛye asɛ mɔ, nɛ wolaa tɔgɛ sa fɛye yɛɛ i laa ba gɛsintin fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ wolaa nmarase yela mɔ. Ilaa ibono i bo Mosisi nbara mɔ dɔ mɔ de ibono Wurubuaare ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ yege mɛ nmarase yela mɔ de ibono i bo Wurubuaare Ilon ɔwɔlɛ mɔ dɔ kyu lii me so mɔ pɛwu i kaabore i' ba gɛsintin.”

⁴⁵ Nfono mɔ ɔ yege mɛ nyɛ nu Wurubuaare agyebi mɔ gɛsɛ,

⁴⁶ ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Mɛ nmarase yela Wurubuaare agyebi mɔ dɔ yɛɛ i dɛ sa ɔbono Wurubuaare laa sun de ɔ' mɔlegɛ mɔ-adɛ mɔ yɛɛ o' wu ɔlaawusɛ lɛwu de imɔ gɛkɛ sase mɔ o' kyingi lii ibuni dɔ.

⁴⁷ Mɛ kii nmarase yɛɛ asa mɛ laa naa kaase mɔ ginyen dɔ mɛ kya tɔgɛ ɔkamaase yɛɛ ɔ' kyɛɛge lii mɔ-ilaa nyenyen giwɔra dɔ de Wurubuaare o' kyu mɔ-ilaa nyenyen kyɛɛ mɔ. Mɛ laa tɔgɛ ilaa idɛ sa gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi pɛwu. Mɛ laa yii gɛsɛ lii daa Gyɛrusalem gɛrɛ.

⁴⁸ Fɛye ne n gye abono fɛ wu ilaa ibono nɛ wɔra de ilaa ibono i ba me so mɔ pɛwu de fɛye-ansi. Fɛye ne nan tɔgɛ me-ila aasa de mɛ' nu.

⁴⁹ Fɛ' nu! Nan kyu me-sɛ Wurubuaare ɔlon ɔbono ɔ ka yela sa fɛye mɔ kyu bunge fɛye. Imɔso, fɛ' kyena Gyɛrusalem gɛrɛ gyoo genen ɔlon mɔ. ɔ laa kpelege lii Wurubuaare dɔ baa bun fɛye so.”

Wurubuaare Gi Puru Yesu Kyu Dii Kpe

Mɔ Ase

⁵⁰ Yesu gi tɔnge sa mɔmɔ ta mɔ, ɔ kpare mɔmɔ lii ɔsowole mɔ so. Mɛ kpaa fo sindi Betani mɔ, ɔ diire mɔ-abaa mɔmɔ so ne ɔ kole Wurubuaare ayuule bun ɔmɔ so.

⁵¹ Ɔ san ɔ kya yuule mɔmɔ mɔ, i puru mɔ dii kyon kpe Wurubuaare dɔ taa mɔmɔ yegɛ.

⁵² Mɛ son Yesu nno, ne mɛ kii kpe Gyerusalem de ɔkon belɛ.

⁵³ Kpe kyu lii genen gɛkɛ gɛbono mɔ, mɛ kya kpe Wurubuaare ɔson obu gikpaara mɔ so gɛkɛ kamaase kpaa yen Wurubuaare.

Gyon Okalan Konkonse Obono O Nmarase Kyu Lii Yesu So Mo

Wurubuaare Gigyebi Mo Gi Baa Bingiri Nyamese

¹ Lii ko-o gese de gese mo, Wurubuaare Gigyebi mo gi bo no. Obono o gye genen Gigyebi mo ti o bo Wurubuaare ase, ne Gigyebi mo kee gi gye Wurubuaare.

² Gigyebi mo gi bo Wurubuaare ase lii ko-o gese de gese.

³ Ilaa kamaase ibono Wurubuaare gi lee soso de gese pewu mo, o lee imo naa daa de mo-Gigyebi mo so. Sei men bo no ibono Wurubuaare gi lee yee in gye mo-re mo-Gigyebi mo ne n lee imo.

⁴ Lii Wurubuaare Gigyebi mo so ne anyamese me kya nye Wurubuaare ase gekyena onan ne genen gekyena mo ge gye fatela sa anyamese.

⁵ Fatela mo kya wu gibiri do, ne gibiri mo gi men taale mo fatela mo.

⁶ Wurubuaare gi sun onyen oko me kya tere mo yee Gyon.

⁷ O sun mo de o' baa toge ilaa ibono o nyi kyu lii fatela mo so mo sa asa de okamaase o' kyu mo-nyoro too fatela mo so kyu lii ilaa ibono genen Gyon baare laa buu sa momo mo so.

⁸ Gyon men gye fatela mo bere. O ba de o' baa buu fatela mo nyoro so ilaa sa asa daa.

⁹ Fatela mo gbaa-gbaa bo no. Mo ne n kya kyange sa nyamese kamaase ne i kya wu mo mo. Genen fatela mo ne n kya ba gesinkpan so faa.

¹⁰ O wolaa o bo gesinkpan mo so ne mo ne n lee gesinkpan mo, ne gesinkpan so anyamese me men bii mo.

¹¹ O ba mo gbaa-gbaa mo-gesinkpan so, ne mo gbaa-gbaa asa men kyule so mo.

¹² Asa abono me so mo, ne me kyu momo-nyoro too mo so mo bere, Wurubuaare gi sa momo okpa de me' wora mo Wurubuaare mo-biana gesintin.

¹³ Genen Wurubuaare mo-biana abono, momo-re Wurubuaare gese de gibi mo gi men de fee ibono anyamese me kya da ito koroge mo. Ne in gye nyamese anokyu abee nyamese ne n wora adawo sa gewonsa kyu koroge momo. Wurubuaare gbaa-gbaa ne n yee ne me wora mo-biana.

¹⁴ Genen Wurubuaare Gigyebi gibono gi baa wora nyamese ne o kyena saare aye do. A wu mo-nyisigy de aye-ansi. Genen nyisigy obono o bo mo kya nyiile yee monkon ne n gye Wurubuaare mo-bi obono o lii Wurubuaare ase. O kpe o kya sa aye so gewonsa dense ne o tansi o gye gesintin wura.

¹⁵ Genen Wurubuaare Gigyebi gibono ilaa ne Gyon gi toge mo. Gyon gi lee gibaa nyiile mo yee, "Ode ilaa ne ne naa kyena toge yee, 'Mo obono o laa ba me-gemara mo gi don me ilaa kamaase do mo. I kya nyiile yee o wolaa o bo no pei ne i loo koroge me.' "

¹⁶ O ta gudu ilaa kamaase do so mo, o kya sa aye so gewonsa dense ne o kya wora ilaa o kya sa aye pewu o kya kpe o kya ba.

¹⁷ Dedaa Wurubuaare gi sa anyamese mo-onson nbara mo, o kyu naa daa de Oloobu Mosisi so. Ne Wurubuaare gi san lee mo-gewonsa dense de mo-gesintin nyiile anyamese mo, o kyu naa daa de Yesu Kirisito so.

¹⁸ Nyamese kamaase men ti taa wu Wurubuaare kere. Wurubuaare mo-bi kolon obono o nyi Wurubuaare gisen do ilaa mo ne n lee Wurubuaare gidebi nyiile anyamese.

Gyon Obono O Loro Okpa Sa Omolegebo Mo

¹⁹ Fe' nu ilaa ibono Wurubuaare gi sun Gyon yee o' baa toge anyamese mo. I lii fee Gyuda awura abelense abono me bo Gyerusalem osowole so mo, me sun Wurubuaare asunbi alebo ako de Lefi gikpen do asa ako Gyon ase, ne me kpa taase mo yee mo ne n gye ane?

²⁰ Me kpa taase mo genen mo, o toge gesintin sa momo. O men nara omo. O toge tigi momo yee, "I men gye me ne

n gye asa omolegebo obono Wurubuaare yee o laa sun mo."

²¹ Gyon gi toge momo genen mo, me kii taase mo yee, "Ne inj gye fo ne n gye kaase obono mo, fo ne n gye ane? Fo gye Oloobu Ilaagya abee?" Gyon gi lee geno yee, "Kuaa, men gye Ilaagya." "Mo, fo ne n gye Wurubuaare ikalan otogebo mo?" Ne Gyon gi kii lee geno yee, "Kuaa."

²² Nfono mo, isoo mo me toge mo yee, "Kii toge aye isa obono fo gye mo. I kaabore a' nye ilaa iko kpa a toge abono me sun aye mo. Fo gbaa-gbaa ase mo, fo ne n gye ane daa?"

²³ Gyon gi toge sa momo yee, "Wurubuaare ikalan otogebo obono me kya tere mo yee Isaya mo gi nmarase yela Wurubuaare agyebi do yee, Me laa nu oko gigyebi gipen do,

o laa kpen o kya toge o kya sa momo yee,

'Fe' loro feye-akyanabi de fe' baala feye-nyoro gyoo Wurubuaare.'

Me ne n gye genen kaase obono Isaya dare mo."

²⁴ Gyuda awura abelense abono me sun isoo mo Gyon ase genen mo me gye daa Farasii gikpen do asa.

²⁵ Imoso isoo mo me taase Gyon yee, "Fo yee inj gye fo ne n gye obono Wurubuaare laa sun de o' baa molege aye mo, fon gye Oloobu Ilaagya, ne fon kii fo gye Wurubuaare ikalan otogebo mo, i wone so ne fo kya gyere asa Wurubuaare sagyere?"

²⁶ Me taase Gyon genen mo, o lee geno yee, "Me bere, n de daa nkyu n kya gyere feye Wurubuaare sagyere. Oko, mo, gi ti ba o saare feye do gbaa, fen kii fe nyi mo.

²⁷ I bo no yee n gye mo-obelense bere. Men kii fo mo de sei. Fee n' ba gese de n' kyu mo-ayaawole kyu tole mo-ayaa do sa mo gbaa mo, men fo."

²⁸ Genen ilaa ide pewu i ba daa Betani osowole so Gyodan obon gibenbe giko mo so owi obono Gyon kya gyere asa Wurubuaare sagyere mo.

Yesu Gi Wora Fee Wurubuaare Sande

²⁹ Imo gede kese mo, Gyon gi wu Yesu naa o kya ba de mo ase, ne o toge yee,

"Fe' kere obono Wurubuaare laa kyu lee asunbi fee sande mo. Onyen baare lewu ne nan kpaare anyamese ilaa nyenyen fue sa momo.

³⁰ Ode ilaa ne ne naa kyena toge yee, 'N gye mo-obelense bere. Men kii fo mo de sei mo. I kya nyiile yee o wolaa o bo no pei ne i' loo koroge me.'

³¹ Me-gibaa so mo, man wu mo bii. Mo so ne Wurubuaare gi sun me ba gesinkpan so de n' gyere asa Wurubuaare sagyere de n' baa lee mo gewi nyiile Isirale awura."

³² Gyon gi buu Yesu ilaa sa asa mo yee, "Ne wu Wurubuaare Oduduu mo gi kpelege fee bonbue lii soso, ne o baa suu de Yesu.

³³ Genen owi obono pewu mo, men wolaa bii mo. Wurubuaare obono o sun me yee n' baa gyere asa Wurubuaare sagyere mo ne n toge sa me yee, 'Nyamese obono fo wu Wurubuaare Oduduu mo gi kpelege lii soso baa suu de mo mo, genen kaase obono ne nan kyu Wurubuaare Oduduu kyu gyere asa Wurubuaare sagyere mo.'

³⁴ Ne wu imo de me-ansi. Imoso ne n' kya buu mi-i sa feye yee mo ne n gye Wurubuaare mo-bi mo."

Yesu Akasebo Gyangbarase

³⁵ Imo gede kese kee mo, Gyon mo-re mo-akasebo mo do anyo ako me ye.

³⁶ O wu Yesu naa o kya kyon mo, o toge yee, "Fe' kere. Obono Wurubuaare laa kyu lee asunbi fee sande mo ne."

³⁷ Gyon akasebo mo me nu ibono o toge genen so mo, me naa buu Yesu.

³⁸ Yesu gi kisee kere ne o wu momo me buu mo genen mo, o taase momo yee, "Mene ne fe kya laare?" Me lee geno yee, "Rabi! Fone ne fo sogee?" (Rabi gese ne n gye yee onyiilebo.)

³⁹ Me taase mo-olooten genen mo, Yesu gi toge sa momo yee, "Fe' baa kpe de fe' kpa kere." Imoso me naa buu mo kpa fo nfono o bo mo. Me kyena mo ase nno owi obono okara o san genen geke mo do mo pewu. Owi obono me naa buu Yesu genen mo, i laa wora fee owi gbaase, iwi inan do.

⁴⁰ Andiru, Simon Piita mɔ-tede, gye asa anyɔ abono me nu ilaa ibono Gyon gi toge mɔ ne me naa buu Yesu mɔ do oko.

⁴¹ Andiru gi kpe nno kii ba mɔ, ilaa ibono o daa giwɔra mɔ ne n gye yee o kpaa laare mɔ-tede Simon geten, ne o buu sa mɔ yee, "A wu Masaya mɔ." (Masaya gese ne n gye yee obono Wurubuaare gi sun yee o' baa molege anyamese de me' nye Wurubuaare ase gekyena mɔ.)

⁴² Andiru gi buu sa mɔ-tede Simon genen mɔ, o kyu mɔ kpe Yesu ase. Yesu gi kere mɔ, ne o tere mɔ-ginyen sa mɔ yee, "Fo ne n gye Simon, Gyon mɔ-bi mɔ. Me laa san tere fo-ginyen yee Sefase." (Sefase gese ne n gye yee Piita abee gifole.)

Yesu Gi Tere Filipino De Natanele

⁴³ Imo gede kese mɔ, Yesu gi sa gewansa yee o laa kpe Galeli gesinkpan so. O wu Filipino ne o toge sa mɔ yee, "Baa buu me de fo' wɔra me-okasebo."

⁴⁴ Filipino kee gi lii Besayida, osowole obono so Andiru de Piita me lii mɔ.

⁴⁵ Filipino gi wu Natanele ne o buu sa mɔ yee, "Nyamese obono Mosisi gi wolaa toge mɔ-ilaa yela Wurubuaare nbara mɔ do mɔ ne Wurubuaare ikalan atogebɔ mɔ kee me kpe ma-a toge mɔ-ilaa mɔ, nde bere, a wu mɔ de aye-ansi. Mɔ ne n gye Yesu Nasaretinyen, Gyosefo mɔ-bi mɔ."

⁴⁶ Filipino gi toge Yesu ilaa sa mɔ genen mɔ, Natanele gi kisee taase Filipino yee, "Imoso nyamese gbaa' oko laa taale lii Nasarete osowole obono so?" Nfono ne Filipino gi toge sa mɔ yee, "Fo bere, baa kere."

⁴⁷ Yesu gi wu Natanele naa o kya ba mɔ ase mɔ, o toge yee, "Fe' kere, Isiralenyen gbaa-gbaa, oŋ kya penɛ asa."

⁴⁸ Yesu gi toge sa Natanele genen mɔ, Natanele gi taase mɔ yee, "Nne ne fo wɔra ne fo bii me-gidebi?" Ne Yesu gi toge sa mɔ yee, "Pei de Filipino o' loo tere fo lii gifeeya oyii mɔ ase mɔ, ne ti wolaa wu fo."

⁴⁹ Yesu gi buu Natanele nyoro so ilaa sa mɔ genen mɔ, Natanele gi toge sa mɔ yee, "Obelense, fo ne n gye Wurubuaare mɔ-bi mɔ. Fo ne n gye wura sa aye Isirale awura mɔ."

⁵⁰ Nfono ne Yesu gi taase mɔ yee, "Ibono ne buu sa fo yee ne wolaa wu fo gifeeya oyii mɔ ase mɔ so ne n yee ne fo so me gyi faa? Fo bere, yee! Fo laa baa wu ilaa gbaa'gbaa don ide gbaa.

⁵¹ Gesintin ne n' kya toge feye faa, fe laa wu Wurubuaare do i laa bugi de fe' wu Wurubuaare do isoo me laa dii me kya kpelege me, anyamese pewu momo-daa mɔ so."

2

Me Kpii Okyii Keena Osowole So

¹ Imo nke nsa gemara mɔ, me kya kpii okyii Keena osowole obono o bo Galeli gesinkpan so mɔ. Yesu mɔ-nyi bo nno.

² Me da gibaa tere Yesu mɔ-re mɔ-akasebo mɔ kee. Gesintin mɔ, me kpe gedena mɔ geten.

³ Me te me kya gyi geke bele mɔ mɔ, momo-nta gi ta wɔra omo. Ne Yesu mɔ-nyi gi toge sa mɔ yee, "Meŋ baa me bo nta."

⁴ O toge genen mɔ, Yesu gi taase mɔ yee, "Okyii, ide i gye me-re fo ilaa iko? Me-owi meŋ ti fo."

⁵ Nfono ne Yesu mɔ-nyi gi toge sa adega abono me kya kere geten gebono so mɔ yee, "Ilaa kamaase ibono Yesu laa toge feye mɔ, fe' wɔra."

⁶ Geten mɔ do mɔ, nkyu nlo nsee nko gi yii nno. Afole ne me kyu wɔra genen nlo nbono. Me kya saa nkyu lii nlo nbono do kyu foro momo-ayaa de abaa momo Gyuda awura itiibilaa okpa so de in' sa i' kyolese momo-Wurubuaare onon. Nkyu fee ankɔron gidin ne nan loo genen nlo nbono gekamaase do.

⁷ Yesu gi toge sa geten mɔ do adega mɔ yee, "Fe' saa nkyu wɔra nlo nde do." Ne me saa nkyu wɔra nmo do ne gi bola yele-yele.

⁸ Nkyu mɔ gi bola nlo mɔ genen mɔ, ne Yesu gi toge sa momo yee, "Ide kon, fe' saa nko kyu kperɛ obelense obono o kya kere geke bele gede so mɔ." Gesintin mɔ, adega mɔ me saa nmo nko kperɛ mɔ.

⁹ O daa kere mɔ, gi gye nta. O meŋ nyi nfono genen nta mɔ gi lii mɔ. (Adega mɔ me saa nkyu mɔ mɔ bere me nyi yee nkyu

ne Yesu gi yege gi bingiri nta.) Obelense mo gi tere okyiifo mo mo-kuli mo,

¹⁰ ne o toge sa mo yee, “Okamaase obono o kya kpilii okyilii fafaanan mo kya daa gikyu nta dense ye pei. Nengyene me ti nun ne i fo momo mo, ide kon mo de o' san loo nta nbono gin boran mo do. Fo-o fo mo, fo kyu nta dense mo daa yela baa fo genen aberere ade?”

¹¹ Yesu gi wora genen ilaa leenyiilese ide Keena osowole obono o bo Galeli gesinkpan so mo. I gye ilaa ibono o da giwora ne i lee mo-nyisigi obono o bo mo gewi nyiile, ne mo-akasebo mo me soo mo gyi yee Wurubuaare olon bo mo do.

¹² Okyiifo mo gikpili mo i kyon mo, imo gemara mo, Yesu mo-re mo-nyi, de motedana de mo-akasebo mo me kyon kpe Kapeniyon osowole so. Ne me kyena nno nke kalere nko.

Yesu Gi Gya Asa Lii Wurubuaare Oson Obu Gikpaara Mo So

¹³ Gyuda awura mo geke bele gebono me kya tere yee Lewu gi Serege Aye So mo ge kya fo mo, Yesu gi kpe Gyerusalem.

¹⁴ O loo Wurubuaare oson obu gikpaara mo so mo, o wu asa me kya fe inaade de isande de abonbue. O wu asa abono me kya boori aterebi nno me de momogeson do.

¹⁵ Yesu gi wu genen asa mo, o fili ofe wora giwulibi ne o kyu gya asa mo pewu de isande mo de inaade mo lii Wurubuaare oson obu gikpaara mo so. Abono me kya boori aterebi mo o kyeege momo-aterebi abi mo fue ne o da momo-iteebulu mo too-too.

¹⁶ Ne o toge sa asa abono me kya fe abonbue mo yee, “Fe' puru feye-abonbue lii gere. Fe' sa fe kyu me-se, Wurubuaare geten do kyu bingiri giga ogyiten.”

¹⁷ Ibono Yesu gi gya asa mo genen mo, mo-akasebo mo me nyingi ilaa ibono me wolaa nmarase yela Wurubuaare agyebi mo do mo. Me nmarase yela nno yee, Genobono me-gewonsa ge gyan fo-ason obu mo so mo, i gyi me-gimu.

¹⁸ Genen ilaa ibono Yesu gi kyu wora asa Wurubuaare oson obu gikpaara mo so mo, i yege Gyuda awura abelense mo me

taase mo yee, “Mene ne fo laa taale wora de i' lee nyiile aye yee Wurubuaare ne n sa fo okpa yee fo' wora genen ilaa ide?”

¹⁹ Gyuda awura abelense mo me taase Yesu genen mo, o lee geno yee, “Nengyene fe boori Wurubuaare oson obu baare bun mo, nan kyu nke nsa kii yilii mo.”

²⁰ Yesu gi toge genen mo, Gyuda awura abelense mo me taase mo yee, “Wurubuaare oson obu obono a kyu nsi ikueinyo nsi nsee kyu yilii mo, ne fo yee fo laa kyu nke nsa kyu yilii mo faa?”

²¹ Yesu gi toge genen mo, mo-nyoro ne o dare genen. In gye Wurubuaare oson obu mo gbaa-gbaa.

²² Imoso, ibono asa me moo Yesu ne o kii kyingi lii ibuni do mo, mo-akasebo mo me nyingi yee o wolaa toge genen ilaa ide kyu lii mo-nyoro so baa kyon, ne me soo Wurubuaare agyebi mo de mo Yesu ilaa togese mo gyi.

Yesu Nyi Okamaase Do Son Lii

²³ Gyuda awura me kya gyi momo Lewu Gi Serege Aye So geke bele mo, Yesu san o bo Gyerusalem. O wora ilaa ibono i lee nyiile yee Wurubuaare olon bo mo do, ne asa saky me soo mo gyi.

²⁴ Imo-re imo genen gbaa mo, Yesu men kyu momo-gisogyi mo kyu wora ilaa do.

²⁵ I kya nyiile yee o nyi okamaase do son lii. In te de oko ne o' baa buu oko nyoro so ilaa sa mo. Mo gbaa-gbaa gi ti wolaa o nyi ilaa ibono i bo nyamese gisen do mo.

3

Yesu Gi Nyiile Nikodemusi Ilaa

¹ Me kya tere onyen oko yee Nikodemusi. O gye Farasii gikpen mo do de Gyuda awura isowole so abelense mo do oko.

² Genye geko mo, genen Nikodemusi baare gi ba Yesu ase baa toge mo yee, “Obelense, a wu yee fo gye onyiilebo obono Wurubuaare ne n sun fo mo. I lii fee oko men bo no o laa taale wora ilaa leenyiilese gbaa'gbaa ibono onan fo kya wora faa, genen mo, Wurubuaare olon bo mo do.”

³ O toge genen mo, Yesu gi lee geno yee, “Gesintin ne n' kya toge fo faa, in

kii lɔrɔ koroge nyamese mɔ, ɔ maŋ nye Wurubuaare gɛwuragi dɔ akyenabi mɔ.”

⁴ Nfono ne Nikodemusi gi taase Yesu yɛɛ, “Nnɛ so ne i laa sa de mɛ' kii lɔrɔ koroge nyamese aberɛ abono ɔ ti sɛɛ mɔ? ɔ maŋ taale kii kpaɔ loo mɔ-nyi ɔtɔ dɔ de mɔ-nyi o' kii lɔrɔ koroge mɔ ginyɔsɛ.”

⁵ Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Fɔŋ ti nu me gɛsɛ. Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fo faa, nengyene mɛ mɛŋ kyu nkyu de Wurubuaare Oduduu mɔ kii kyu lɔrɔ koroge nyamese mɔ, ɔ maŋ nye Wurubuaare gɛwuragi dɔ akyenabi mɔ.

⁶ Ilaa ibono nyamese gi koroge mɔ, nyamese oyuduu ne i gye. Ilaa ibono Wurubuaare Oduduu mɔ gi koroge mɔ berɛ, oduduu ne i gye.

⁷ Imɔso nengyene nɛ tɔgɛ sa fo yɛɛ i kaabore i' kii lɔrɔ koroge fo mɔ, gɛŋ sa fo' yɛgɛ de i' dɛ fo-gɛnɔ.

⁸ “Afuu a kya da kpe de nfono so a kya laare mɔ daa. Nengyene a kya da genen mɔ, fo nyamese fo laa nu amɔ-ɔlanba daa de fo-aso: fo maŋ wu amɔ de fo-ansi. Fo mɛŋ nyi nfono so a kya lii de mɔ, ne fo mɛŋ nyi nfono so a kya kpe de mɔ. Genen kee ne i dɛ sa nyamese ɔbono i kya kyu Wurubuaare Oduduu lɔrɔ koroge mɔ mɔ.”

⁹ Yesu gi tɔgɛ genen mɔ, Nikodemusi gi taase mɔ yɛɛ, “Nnɛ so nne so ne i laa taale ba genen?”

¹⁰ Nfono ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Fo ɔbono fo gye Wurubuaare nbara onyi-ilebo sa Isirale awura mɔ ne mɛŋ kya nu genen ilaa idɛ gɛsɛ faa?

¹¹ N kya tɔgɛ fo gɛsintin, ilaa ibono a nyi mɔ, imɔ so ilaa ne a kya tɔgɛ, ne ilaa ibono a wu de ansi mɔ ne a kya buu sa asa. Fɛye mɔ, fɛŋ kya laare fɛ' sɔɔ imɔ gyi.

¹² Gɛsinkpan so ilaa ne nɛ tɔgɛ sa fɛye ne fɛ mɛŋ kya sɔɔ gyi faa, nengyene nɛ tɔgɛ Wurubuaare dɔ ilaa sa fɛye mɔ, nne ne fɛ laa wɔra de fɛ' sɔɔ imɔ gyi?

¹³ Nyamese ɔko mɛŋ bo no ɔ ti dii kpe Wurubuaare asɛ, genen mɔ, mɛ, anyamese pɛwu mɔmɔ-daa ɔbono nɛ kpe-lege lii Wurubuaare dɔ ba mɔ wole.

¹⁴ “Dedaa mɔ Oloobu Mosisi gi puru giwɔɔ de oyii diire soso gipen mɔ dɔ, ne asa mɛ nye nkpa. Genen kee ne i gye ilaa ibono i laa ba yɛɛ asa mɛ laa puru mɛ, anyamese pɛwu mɔmɔ-daa mɔ diire soso,

¹⁵ de nyamese kamaase ɔbono o kyu mɔ-nyoro too me so mɔ ɔ' nye kyena Wurubuaare asɛ gɛkpaɔ-gɛkpaɔ.

¹⁶ “Ibono Wurubuaare kya laare aye anyamese ilaa gikyɔ so mɔ, o kyu mɔ-bi kolon sa aye yɛɛ ɔbono o kyu mɔ-nyoro too mɔ-bi mɔ so mɔ ɔ' nye kyena mɔ asɛ gɛkpaɔ-gɛkpaɔ. ɔ mɛŋ sa ɔ' fue mɔ-lɛwu gɛmara.

¹⁷ Wurubuaare mɛŋ sun mɔ-bi mɔ ba gɛsinkpan so yɛɛ ɔ' baa bun asa gipueɛ. O sun mɔ daa yɛɛ ɔ' baa mɔlegɛ mɔmɔ de mɔmɔ-rɛ mɔ nsana i' lɔrɔ kyu naa de mɔ-bi mɔ so.

¹⁸ “Fo nyamese ɔbono fo kyu fo-nyoro too mɔ so mɔ, Wurubuaare maŋ bun fo gipueɛ. Fo ɔbono fo mɛŋ kyu fo-nyoro too mɔ so mɔ berɛ, Wurubuaare gi ti wolaa bun fo gipueɛ. I kya nyiile yɛɛ fɔŋ kyu fo-nyoro too Wurubuaare mɔ-bi kolon mɔ so.

¹⁹ Ilaa ibono so Wurubuaare laa kyu bun anyamese gipueɛ mɔ ne n gye yɛɛ ɔbono ɔ gye fatela mɔ gi lii Wurubuaare dɔ ba anyamese dɔ mɔ, mɛ laare gibiri mɔ ilaa daa taa fatela mɔ yɛgɛ. I lii fɛɛ mɔmɔ-ilaa wɔrase iŋ boran.

²⁰ Imɔ gɛsɛ ne n gye yɛɛ nyamese kamaase ɔbono ɔ kya wɔra ilaa nyenyɛn mɔ kya kyo fatela, ɔŋ kya tu sindi mɔ. Iŋ gye genen mɔ, mɔ-ilaa nyenyɛn ibono ɔ kya wɔra mɔ i laa naa lii gɛwi.

²¹ Nyamese ɔbono ɔ kya gyi gɛsintin mɔ berɛ, kya kyu mɔ-nyoro ba fatela asɛ de asa mɛ' wu mɔ-ilaa wɔrase de mɔmɔ-ansi yɛɛ ilaa ibono ɔ wɔra mɔ, ɔ wɔra imɔ naa daa de Wurubuaare so.”

Gyon Gi Lɛɛ Isa ɔbono ɔnan Yesu Gye Mɔ Tɔgɛ

²² Imɔ gɛmara mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ kyon kpe Gyudiya gɛsinkpan so ne mɛ kyena nno nke kalɛsɛ nko, ne ɔ gyere asa Wurubuaare sagyere.

²³ Genen owi ɔbono dɔ mɔ, Gyon kee kya gyere asa Wurubuaare sagyere Ayinon ɔsowole ɔbono o sindi Salim mɔ so. I

kya nyiile yee nkyu gi nyaakyo nno. Asa me kya kpe Gyon ase nno ne o kya gyere momo Wurubuaare sagyere.

²⁴ (Genen owi obono mo, me men ti taa keda Gyon tii de obu.)

²⁵ Gyon-lee akasebo mo de Gyuda awura mo do oko me nye biide kyu lii genobono momo Gyuda awura me kya wora de in sa i' kyolese momo-Wurubuaare onon mo.

²⁶ Me biide ta mo, me naa kpe Gyon ase ne me kpaa taase mo yee, "Obelense, onyen obono o baa tu aye Gyodan obon gibenbe ne fo lee mo nyiile aye mo gi ba o bo faanaa o kya gyere asa Wurubuaare sagyere. Kere asa mo pewu me san ma-a kpe daa mo ase."

²⁷ Gyon gi lee geno sa omo yee, "Ilaa ibono Wurubuaare gi kyu sa oko lii Wurubuaare do mo wole guan-n ne nan taale wora mo-lee.

²⁸ Feye gbaa-gbaa fe nu lii me-geno do yee i men gye me ne n gye obono Wurubuaare gi sun de n' baa molege anyamese mo. Me bere, n gye daa obono Wurubuaare gi sun yee n' baa lora okpa sa mo.

²⁹ "Okyiiifo mo-kuli ne n bo mo-ka. Pei de onyen o' nye okyii mo, o kya nye okpowura. Me dena ne onyen mo kya toge gedena mo so ilaa mo, i kya wora okpowura mo okon gikyo kyode. Imoso me n' de daa fee okpowura. Yesu ne n bo mo-ade. Ne nye wu yee asa me san me kya kpe daa mo ase faa mo, ide kon ne i wora me okon kpaa loge ne.

³⁰ Imoso mo-lee nyisigy i o' kpe o kya nan o kya too de me-lee mo, o' kooe."

³¹ "Nyamese obono o lii Wurubuaare ase ba mo gi don nyamese kamaase. Obono o lii gesinkpan so mo o gye daa gesinkpan so isa. Ne ilaa ibono o kya tonge mo, o kya tonge naa daa de gesinkpan so ilaa. Obono o lii Wurubuaare do mo gi don nyamese kamaase.

³² Ilaa ibono o wu de mo-ansi mo de ibono o nu de mo-aso mo ne o kya toge. Oko-re oko men kii o laare o' nu mo ase.

³³ Nyamese obono o kya nu mo ase mo bere, kaase mo gi kyule ne o nyise gibaa yee Wurubuaare gye gesintin wura.

³⁴ I kya nyiile yee obono Wurubuaare gi sun lii Wurubuaare do mo, Wurubuaare agyebi ne n kya lii mo-geno do. Wurubuaare gi yee mo-Oduduu mo pewu gi' suu de mo. On sa mo-Oduduu mo san.

³⁵ Wurubuaare kya laare mo-bi mo ilaa ne o kyu ilaa kamaase wora mo-abaa do.

³⁶ Nyamese kamaase obono o kyu monyoro kyu too Wurubuaare mo-bi mo so mo laa nye okyenaten Wurubuaare ase gekpaa-gekpaa. Ne obono mo o men kya nu Wurubuaare mo-bi mo gede mo, man nye Wurubuaare ase gekyena onan kpa-a. Wurubuaare ginyadon ne nan sii de mo."

4

Samariyakyii Gi Soo Yesu Gyi

¹ Farasii awura mo me nu yee Yesu kya nye asa don Gyon. Me nu yee asa saky o me buu Yesu ne o kya gyere omo Wurubuaare sagyere.

² (Gesintin bere mo, Yesu gbaa-gbaa men gyere asa Wurubuaare sagyere. Mo-akasebo mo ne n gyere momo.)

³ Wura Yesu gi nu ilaa ibono Farasii awura mo me kya toge kyu lii mo so genen mo, o koso lii Gyudiyaa gesinkpan mo so kyon kpe Galeli.

⁴ O laa kpe Galeli mo, i kaabore o' naa daa de Samariya gesinkpan so.

⁵ Imoso o kya kpe mo, o kpaa fo Samariya awura osowole oko so, me kya tere mo yee Sayikaa. Sayikaa osowole baare sindi gesinkpan gebono aye Gyuda awura naana Gyeekopo gi kyu sa mo-bi Gyosefo mo.

⁶ Gyeekopo loko bo genen gesinkpan gebono so. Yesu gi kpaa fo nno mo, i tagere mo, ne o kpaa kyena loko mo ase. Genen owi obono mo, i gye owi kenken gere-gere fee iwi gudu inyo.

⁷ Yesu te loko mo ase o kya kyoola mo, Samariyakyii oko gi ba de o' baa saa nkyu. Nfono ne Yesu gi kole okyii mo yee, "Sa me nkyu de n' nun."

⁸ (Okyii mo gi ba ne Yesu gi kole mo nkyu mo genen mo, Yesu akasebo mo me kyon nten do me' kpaa soo agyudo.)

⁹ Yesu gi kole Samariyakyii mo nkyu mo genen mo, okyii mo gi taase mo yee,

“Nne so ne fo Gyudanyen fo kya kole me, Samariyakyii nkyu de fo' nun?” (Ɔkyii mɔ mɛn taase Yesu genen giyan. Gyuda awura mɔmɔ-rɛ Samariya awura mɛ mɛn kya yii abara ilaa.)

¹⁰ Ɔkyii mɔ gi taase mɔ genen mɔ, Yesu gi lɛɛ genɔ yɛɛ, “Nengyene fɛɛ fo nyi gidense gibono Wurubuaare kya laare ɔ' wɔra sa fo de nyamese ɔbono ɔnan n gye ne nɛ kole fo yɛɛ fo' sa me nkyu de n' nun faa mɔ, nkana fo gbaa ne nan kole me nkyu. Genen nkyu nbono mɔ gi laa kpe gi kya kyon gi kya sa fo Wurubuaare ase gɛkyena ɔnan.”

¹¹ Nfono mɔ, ɔkyii mɔ gi taase Yesu yɛɛ, “Ɔbelense, fo mɛn de ilaa ibono fo laa kyu saa nkyu mɔ. Lɔkɔ baare bo kin. Fone do ne fo laa nye genen nkyu nbono gi laa kpe gi kya kyon mɔ sa isa?”

¹² Fo ne n don aye-naana Gyeekɔpo ɔbono o kyu lɔkɔ mɔ sa aye mɔ abɛɛ? Gyeekɔpo gbaa-gbaa de mɔ-biana de mɔ-nbue kee mɛ nun lɔkɔ baare nkyu.”

¹³ Yesu gi lɛɛ genɔ yɛɛ, “Ɔkamaase ɔbono o nun lɔkɔ baare nkyu mɔ, bolefɔ laa kii mɔ mɔ.”

¹⁴ Ɔbono, mɔ, ɔ laa nun me-lɛɛ nkyu nbono nan sa mɔ mɔ bere, bolefɔ man baa mɔ mɔ gɛkaako kpa-a. I laa sa mɔ Wurubuaare ase gɛkyena ɔnan fɛɛ ɔbono mɔ-gɛmu gɛn kya ɲaa mɔ.”

¹⁵ Nfono mɔ, ɔkyii mɔ gi kole Yesu yɛɛ, “Ɔbelense, sa me genen nkyu nbono fo dare faa de bolefɔ ɔ mɛn baa mɔ me, de mɛn baa ba gɛɛ baa saa nkyu.”

¹⁶ Yesu gi kii tɔge sa mɔ yɛɛ, “Naa kpe gɛwi de fo' kpaa tere fo-kuli de fɛ' ba.”

¹⁷ Nfono mɔ ɔkyii mɔ gi lɛɛ genɔ yɛɛ, “Mɛn bo ɔnyen.” Ne Yesu gi tɔge sa mɔ yɛɛ, “Fo bo gesintin fɛɛ ibono fo tɔge yɛɛ fon bo ɔnyen faa.”

¹⁸ Fo ti dena anyen anun ne ɔbono fo-rɛ mɔ fɛ bo no nperɛ faa kee mɛn gye fo-kuli. Genen so mɔ fo tɔge yɛɛ fon bo ɔnyen faa mɔ, fo tɔge gesintin.”

¹⁹ Yesu gi tɔge genen mɔ, ɔkyii mɔ gi tɔge sa mɔ yɛɛ, “Ɔbelense, n kya wu fo faa, fo gye daa Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo.”

²⁰ Aye-naana Samariya awura mɛ baa son Wurubuaare daa gibii gide so. Ne fɛye Gyuda awura, mɔ, fɛ kya tɔge yɛɛ Gyerusalem ɔsowole so ne i kaabore asa mɛ' kpaa son Wurubuaare.”

²¹ Yesu gi tɔge sa mɔ yɛɛ, “Ɔkyii, gesintin ne n kya tɔge fo faa, owi mɔ kya fo ibono Wurubuaare gison gin baa tiri yɛɛ gibii gide so abɛɛ Gyerusalem ɔsowole mɔ so ne mɛ laa son Wurubuaare.”

²² Fɛye Samariya awura fɛ kya wu daa ɔson fɛ kya son giyan. Fɛ mɛn nyi ilaa ibono fɛ kya son mɔ. Aye Gyuda awura bere, a nyi ɔbono a kya son mɔ. Genɔɔbono asa mɛ laa nye Wurubuaare amɔlegɛ de mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ' kyena mɔ i laa lii daa aye Gyuda awura ase.”

²³ “Owi ɔko kya ba, owi mɔ gi ti fo gbaa ibono aye-sɛ Wurubuaare asonbo mɛ laa kyu gesintin son mɔ oduduu do. Genen asonbo abono ɔnan ne n gye asonbo gbaa-gbaa abono aye-sɛ Wurubuaare kya laare mɔ.”

²⁴ Wurubuaare gye daa Oduduu. Abono mɛ laa son mɔ mɔ, i kaabore mɛ' kyu gesintin son mɔ oduduu do.”

²⁵ Nfono mɔ, ɔkyii mɔ yɛɛ, “N nyi ibono Masaya mɔ kya ba, mɔ ne n gye ɔbono Wurubuaare laa sun de ɔ' baa mɔlegɛ anyamese mɔ. Nengyene ɔ ba mɔ, ɔ laa lɛɛ ilaa kamaase gɛɛ sa aye.”

²⁶ Yesu gi buu sa mɔ yɛɛ, “Me ɔbono n kya tɔnge de fo faa, me ne n gye Masaya ɔbono fo-gɛwɔnsa gɛ gyan mɔ so mɔ.”

Akasebo Mɔ Mɛ Kii Ba Yesu Ase

²⁷ Yesu mɔ-rɛ Samariyakyii mɔ mɛ yeɛ mɛ kya tɔnge genen mɔ, Yesu akasebo mɔ mɛ baa tu mɔmɔ. Mɛ baa wu mɔmɔ genen mɔ, i de ɔmɔ-genɔ yɛɛ Yesu mɔ-rɛ ɔkyii mɔ mɛ kya tɔnge. Mɔmɔ do ɔko-rɛ ɔko mɛn kii taale taase mɔ yɛɛ, “Mene ne fo kya laare lii ɔkyii mɔ ase?” abɛɛ “Mene n wɔra ne fo kya tɔnge de ɔkyii mɔ?”

²⁸ Nfono mɔ ɔkyii mɔ gi taa mɔ-nkyu gelɔbi mɔ yege ne ɔ sele kpe ɔsowole mɔ do kpaa tɔge sa asa yɛɛ,

²⁹ “Fɛ' baa kpe fɛ' kpaa kere ɔnyen ɔko! O buu ilaa kamaase ibono ne wɔra me-gɛkyena do mɔ pewu sa me. Abɛ-ɛ mɔ ne n gye ɔbono Wurubuaare gi sun de ɔ' baa mɔlegɛ anyamese mɔ fɛɛ?”

³⁰ Ɔkyii mɔ gi kpaa buu sa asa genen mɔ, mɛ koso lii ɔsowolɛ mɔ so mɛ kya kpe Yesu ase.

³¹ Ɔkyii mɔ gi kyon nten dɔ ɔ' kpaa tere asa mɔ, Yesu akasebo mɔ mɛ kyu agyudɔ mɔ mɛ kpaa sɔɔ mɔ sa mɔ, ne mɛ tɔge sa mɔ yɛɛ, “Ɔbelense, wɔra aniya, sɔɔ agyudɔ mɔ gyi.”

³² Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, “N bo agyudɔ abono n kya gyi ne fɛ mɛn nyi amɔ so sei.”

³³ Mɔ-akasebo mɔ mɛ san mɛ kya taase abara yɛɛ, “Abɛɛ ɔko gi ti kyu agyudɔ bara mɔ daa?”

³⁴ Nfono mɔ, Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, “Me-ilaa gyise ne n gye yɛɛ n' wɔra ɔbono o sun me ba gesinkpan so mɔ gelaare de n' wɔra mɔ-gesun mɔ kpaa loge.

³⁵ Feye fɛ laa tɔge yɛɛ, ‘I san daa ibose inan de ɔmɔlogɔ akɛbibere a' fo.’ Mi-i me mɔ, n kya tɔge mi-i sa feye yɛɛ fɛ' laa ansi de fɛ' kere asa abono i tiri yɛɛ mɛ' nu Wurubuaare agyebi mɔ. Mɛ de fɛɛ ɔmɔlogɔ ne n pɛere de gikebi.

³⁶ Abono mɛ kya kpaa asa de mɛ' nye Wurubuaare ase gekyena mɔ mɛ de fɛɛ adɔbo abono mɛ kya koola agyudɔ kyu kpaa gyan' agbaran so mɔ. Genen Wurubuaare gesun awɔrabo abono mɛ ti loo gesun mɔ dɔ mɛ kya wɔra. Mɛ ti mɛ kya nye mɔmɔ-ntɛɛla ne. I kya ba genen de aduubo mɔ de akoolabo mɔ mɛ' nye gyi ɔkon kolon dabɔɛ.

³⁷ Ilaa ibono adedaabo mɛ tɔge mɔ i gye gesintin yɛɛ, ‘Ɔko kya duu de ɔko, mɔ, ɔ' kɛbi de ɔ' koola.’

³⁸ Imɔ gɛɛ ne n gye yɛɛ ne sun feye ne i wɔra fɛɛ fɛ kpaa koola agyudɔ abono i mɛn gye feye ne n nyaade gisisiri duu amɔ. Asa ako kpɛi ne n nyaade mɔmɔ-gisisiri kyu duu amɔ, ne feye mɔ, fɛ baa kyu genen gesun mɔ fɛ kya wɔra faa.”

Samariya Awura Sakyɔ Mɛ Sɔɔ Yesu Gyi

³⁹ Genen Samariya awura ɔsowolɛ mɔ so asa sakyɔ mɛ sɔɔ Yesu gyi kyu lii ilaa ibono ɔkyii mɔ gi buu sa mɔmɔ mɔ so. Ɔkyii mɔ gi buu sa mɔmɔ yɛɛ, “Ɔ tɔge mɛnyoro so ilaa kamaase ibono ne wɔra mɔ sa me.”

⁴⁰ Asa mɔ mɛ lii ɔsowolɛ mɔ so ba Yesu ase genen mɔ, mɛ kole mɔ yɛɛ ɔ' kyena mɔmɔ ase. Imɔso ɔ kyena nno nke nnyɔ.

⁴¹ Kyu lii Yesu ilaa nyiilese so mɔ, asa sakyɔ mɛ' kii sɔɔ mɔ gyi too.

⁴² Asa mɔ mɛ tɔge sa ɔkyii mɔ yɛɛ, “I mɛn baa i gye mɔ-ilaa ibono fo tɔge aye mɔ so ne a kya sɔɔ mɔ gyi. Aye gbaa-gbaa a nu de aye-aso, ne a nyi yɛɛ i mɛn bo sei, ɔnyen baare gye ɔbono ɔ laa mɔlege anyamese mɔ.”

Yesu Gi Kye Galelɛn Ɔko Mɔ-Bi

⁴³ Yesu gi kyena Samariya awura ase nke nnyɔ mɔ, ɔ koso lii nno, ne ɔ kyon kpe Galeli gesinkpan so.

⁴⁴ Yesu gbaa-gbaa gi wolaa tɔge sa mɔ-akasebo mɔ yɛɛ Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo ɔko mɛn bo no ɔ kya gyi ginsi mɔ-gɛwi.

⁴⁵ Yesu gi loo Galeli gesinkpan so genen mɔ, Galeli awura mɔ mɛ sɔɔ mɔ abaa anyɔ. I kya nyiile yɛɛ mɔmɔ kee mɛ kpe kpaa gyi mɔmɔ-geke bele mɔ Gyerusalem ɔsowolɛ so mɔ, mɛ wu ilaa ibono Yesu gi wɔra mɔ.

⁴⁶ Yesu naa de Galeli gesinkpan so mɔ, o kii kpe Keena ɔsowolɛ so. Nno ne ɔ yege nkyu gi bingiri nta mɔ. Ɔ bo nno genen mɔ, ɔbelense ɔko bo Kapɛɛniyon ɔsowolɛ so, mɔ-bi nyense kya lɔ.

⁴⁷ Ɔbelense mɔ gi nu yɛɛ Yesu gi lii Gyudɛya gesinkpan so ba Galeli gesinkpan so mɔ, ɔ kpaa kole Yesu yɛɛ ɔ' baa kye mɔ-bi mɔ sa mɔ. Ɔ kya laare de o' wu.

⁴⁸ Ɔ kole mɔ genen mɔ, Yesu gi tɔge mɔ yɛɛ, “Imɔso feye ɔko-rɛ ɔko man sɔɔ gyi yɛɛ Wurubuaare ne n sun me, genen mɔ, fɛ wu amunale ilaa de ilaa ibono i kya de genɔ mɔ de feye-ansi?”

⁴⁹ Ɔbelense mɔ gi kole Yesu yɛɛ, “Ɔbelense, yege de a' kpe gɛbii mɔ ase pei de gɛ' lɔɔ lɛɛ ɔɛ.”

⁵⁰ Nfono mɔ Yesu gi tɔge sa ɔbelense mɔ yɛɛ, “Kii kpe gɛwi. Ne yege fo-bi mɔ gi nye nkpa.” Ɔbelense mɔ gi sɔɔ Yesu ilaa tɔgeɛ mɔ gyi. Imɔso o kii kyon gɛwi.

⁵¹ Ɔ kya kpe gɛwi mɔ, mɔ-rɛ mɔ-adege mɔ ako mɛ gyan ɔkpa dɔ ne mɛ tɔge sa mɔ yɛɛ mɔ-bi mɔ gi nye alanfiya.

⁵² Ɖbelense mɔ gi nu genen mɔ, ɔ taase mɔ-adega mɔ, "Owi ɔmɔ dɔ ne gilɔ mɔ gi ta?" Ne me buu sa mɔ yee, "Deeri owi gi kpeeɛ mɔ ne ɔkyagyii mɔ gi taa gemɔ yeeɛ."

⁵³ Nfono mɔ, ɔ bii yee genen owi ɔbono gbaa-gbaa ne Yesu gi tɔge sa mɔ yee, "Kii; ne yee fo-bi mɔ gi nye nkpa" mɔ. Imɔso mɔ-re mɔ-geɛten dɔ asa pɛwu me sɔɔ Yesu gyi.

⁵⁴ Yesu gi lii Gyudiya gesinkpan so ba Galeli mɔ, genen ilaa ide ne n gye ilaa leenyiilese nyɔse ibono ɔ wɔra ne i lee nyiile asa yee Wurubuaare ne n sun mɔ.

5

Yesu Gi Kye Ɖlɔbo Besayida Gibun Mɔ Ase

¹ Imɔ ide gemara mɔ, mɔmɔ Gyuda awura geke bele geko ge baa gyan'. Ne Yesu gi kpe Gyerusalem mɔmɔ ɔsowole gemu mɔ so.

² Gibun giko gi bo Gyerusalem ɔsowole mɔ so. De Gyuda awura gede dɔ mɔ, me kya tere gibun gibono yee Betesata. Gibun mɔ gi sindi ɔsowole mɔ gekpen gebunono gebono me kya tere gemɔ yee Isande Gebunono mɔ. Me yii ipanpan inun kyaabɔɔ gibun mɔ.

³ Me kya kyu alɔbo sakyɔ abono me men kya taale wɔra sei, fee agyaatanbo, ɔtegeɛana, de abono mɔmɔ-nyoro abaa-fon a wu' mɔ kyu kpaa yela genen ipanpan mɔ dɔ [de me' gyoo owi ɔbono nkyu mɔ gi laa luburu mɔ.

⁴ I kya nyiile yee Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ kya kyena kpelege lii Wurubuaare dɔ baa luburu nkyu mɔ. Owi ɔbono nkyu mɔ gi kya luburu genen mɔ, ɔlɔbo ɔbono ɔ daa ginye loo nkyu mɔ dɔ mɔ, mɔ-gilɔ mɔ gi kya ta].

⁵ Ɖnyen ɔko bo genen alɔbo ade dɔ ɔ kya lo faa, imɔ nsi oko de saalaa nsi gukue ne.

⁶ Yesu gi wu genen ɔnyen baare ne ɔ bii yee ɔ de nno keela gikyɔ mɔ, ɔ taase mɔ yee, "Fo kya laare fo-gilɔ mɔ gi' ta sa fo?"

⁷ Ɖlɔbo mɔ gi lee genɔ yee, "Ɖbelense, men bo ɔko de ɔ' kpaa me de n' nye loo nkyu mɔ dɔ. Owi ɔbono nkyu mɔ gi kya

luburu ne n' kya laare de n' loo nno dɔ mɔ, ɔko kya wolaa da me."

⁸ Nfono ne Yesu gi tɔge mɔ yee, "Koso yee, puru fo-gifengen de fo' naa."

⁹ Ayaa abono so mɔ, ɔnyen mɔ gilɔ mɔ gi ta. Ɖ koso puru mɔ-gifengen ne ɔ naa.

Genen geke gebono Yesu gi kyu kye genen ɔlɔbo baare mɔ, ge gye geke kyoolase.

¹⁰ Imɔso Gyuda awura abelense mɔ me wu ɔnyen ɔbono Yesu gi kye mɔ so mɔ-gifengen mɔ, me tɔge sa mɔ yee, "Nde i gye geke kyoolase. I men de ɔkpa yee fo' sola gifengen."

¹¹ Gyuda awura abelense mɔ me tɔge sa mɔ genen mɔ, ɔ lee genɔ yee, "Ɖbono ɔ kye me mɔ ne n tɔge sa me yee n' koso, puru me-gifengen de n' naa."

¹² Nfono mɔ, Gyuda awura abelense mɔ me taase ɔnyen mɔ yee, "Ane ne n gye ɔnyen ɔbono ɔ tɔge sa fo yee 'koso puru fo-gifengen de fo' naa' mɔ?"

¹³ Ɖnyen mɔ man bii Yesu. I lii fee asa me nyaakyɔ nno, ne Yesu gi naa loo mɔmɔ dɔ kyon.

¹⁴ Imɔ gemara mɔ Yesu gi kpe kpaa wu ɔnyen mɔ Wurubuaare ɔson obu gikpaara mɔ so, ne Yesu gi tɔge mɔ yee, "Fo wu genɔɔbono fo kii nye alanfiya mɔ? Taa ilaa nyenyen giwɔra yee de ilaa iko i men sa i' kii baa wɔra fo de i' don gilɔ gibono fo lo faa."

¹⁵ Ɖnyen mɔ gi kyon kpe Gyuda awura abelense mɔ ase ne ɔ kpaa tɔge sa mɔmɔ yee Yesu ne n gye ɔbono ɔ kye mɔ mɔ.

¹⁶ Imɔ ide so mɔ Gyuda awura abelense mɔ me yii gese me kya ka Yesu ansi. I kya nyiile yee geke kyoolase ne Yesu gi kyu kye ɔnyen mɔ.

¹⁷ Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yee, "Owi kamaase dɔ mɔ me-se Wurubuaare kya wɔra gesun. Imɔso me kee n kpe mi-i wɔra gesun."

¹⁸ Yesu gi tɔge sa mɔmɔ genen mɔ, i yee Gyuda awura abelense mɔ me kii lɔrɔ keda nyoro me kya laare mɔ-imɔɔten. Mɔmɔ ase mɔ Yesu gi tɔrɔ mɔmɔ-geke kyoolase nbara mɔ ne me kii tɔge yee in gye ibono wole gbaa. Ɖ tɔge kee yee Wurubuaare ne n gye mɔ-se. Me

kyu imo yee Yesu kya nyiile yee mo-re Wurubuaare me gye kyee-kyee. Oko men don mo-nanbo.

Wurubuaare Gi Kyu Asa Nbele Gigyi Sa Yesu

¹⁹ Nfono ne Yesu gi toge sa momo yee, "Gesintin ne n' kya toge feye faa, me, Wurubuaare mo-bi mo, man wora ilaa iko me-gibaa so. N kya wora daa ilaa ibono n kya wu me-se Wurubuaare kya wora mo. Ilaa kamaase ibono o kya wora mo, imo kee ne me, mo-bi mo kya wora.

²⁰ I kya nyiile yee Wurubuaare kya laare me, mo-bi mo, ilaa. Imoso o kya kyu ilaa ibono mo gbaa-gbaa kya wora mo pewu kyu nyiile me. O laa baa kyu ilaa bele-bele ibono i don ide mo gbaa kyu nyiile me de i' de feye-geno.

²¹ Fee genobono Wurubuaare laa baa kyingi asa abono me wu' mo de o' sa momo nkpa mo, genen kee ne me, Wurubuaare mo-bi mo n' kya kyu Wurubuaare ase gekyena onan sa asa abono n kya laare n' sa momo mo.

²² "Wurubuaare men kya gyi asa nbele. O kyu asa nbele gigyi kyu sa daa me, mo-bi mo

²³ de okamaase o' kyu buubuu kyu sa me, fee genobono me kya kyu buubuu sa Wurubuaare mo. Fo nyamese kamaase obono fo men kya buu me, Wurubuaare mo-bi mo, genen kee ne fo men kya buu Wurubuaare obono o sun me mo kee ne.

²⁴ "Gesintin ne n kya toge mi-i sa feye faa, fo obono fo nu me-gede ne fo kyu fo-nyoro too obono o sun me mo so mo, fo genen kaase obono fo ti fo bo Wurubuaare ase gekyena. Man bun fo kaase obono gipuee. Fo lii Wurubuaare gisobiide mo do baa nye Wurubuaare ase gekyena.

²⁵ N kya toge feye gesintin, owi mo kya ba, owi mo gi ti fo gbaa. Asa abono me wora fee me wu' me naa mo, me laa nu me, Wurubuaare mo-bi mo gigyebi', ne momo abono me nu me-gede mo me laa nye Wurubuaare ase gekyena onan kon.

²⁶ I kya nyiile yee genobono Wurubuaare ne n de nkpa de mo-gibaa mo, genen ne Wurubuaare gi yege me, mo-bi mo kee n' de nkpa de me-gibaa ne.

²⁷ Wurubuaare gi sa me, mo-bi mo okpa yee n' gyi asa nbele, i kya nyiile yee me ne n gye anyamese pewu momo-daa mo.

²⁸ Fe men sa fe' yege de ilaa ide i' de feye-geno. I kya nyiile yee owi mo kya ba, asa abono me de nkyan do mo pewu me laa nu me-gigyebi' kon.

²⁹ Abono me wora idense mo me laa kyingi lii ibuni do ba de me' kyena Wurubuaare ase, ne abono, mo, me wora inyenyen mo, me laa kyingi lii ibuni do ba de n' bun momo gipuee.

Ilaa Ibonoana I Kya Yege Asa Me' Wu Yesu Gidebi Mo Bii

³⁰ "Man taale wora sei me-gibaa so. Genobono n kya nu mo, genen ne n' kya kyu kere asa ilaa do wu momo-gidebi ne. Genobono n kya kyu wu asa ilaa mo, i gye gesintin okpa so. I kya nyiile yee men kya laare me-lee gelaare. Obono o sun me mo gelaare ne n' kya laare.

³¹ Nengyene ne toge yee me gbaa-gbaa n' buu sa asa isa obono onan n gye mo, i man sa de asa me' bii yee i gye gesintin.

³² Oko bo soso o kya lee me-gidebi nyiile, ne n' nyi yee ilaa ibono o kya lee nyiile mo i gye gesintin.

³³ "Fe sun kpaa taase Gyon kyu lii me so, ne o lee gesintin gebono o nyi mo toge sa feye.

³⁴ In gye yee n kya soo ilaa ibono anyamese me kya toge kyu lii me so mo kyule bere. Ne taa toge Gyon ilaa ide daa de fe' nye Wurubuaare o' molege feye.

³⁵ Gyon gi wora fee fatela obono o kyangne ne i kya wu mo. Fe kyule kyena de mo-fatela mo nmaraa daa ne fe gyi okon.

³⁶ "N bo ilaa ibono i kya lee me-gidebi nyiile ne i don Gyon-lee mo gbaa. I kya nyiile yee nsun nbono me-se Wurubuaare gi kyu wora me-abaa do de n' wora loge mo, nmoo do ne n' kpe n de faa. Genen nsun mo ne n kya lee me nyiile asa yee me-se Wurubuaare ne n sun me.

³⁷ "Me-se obono o sun me mo gbaa-gbaa kee gi lee isa obono onan n' gye mo nyiile. Fen ti taa nu mo-gigyebi', ne fen ti taa wu mo de feye-ansi kere.

³⁸ Ne mɔ-agyebi mɔ kee aŋ bo fɛye-asen dɔ. I kya nyiile yɛɛ fɛ mɛŋ kya kyu fɛye-nyoro too me ɔbono Wurubuaare gi sun me mɔ so.

³⁹ “Fɛ kya pɛɛɛ ansi kase Wurubuaare agyebi mɔ. Fɛ nyi yɛɛ amɔ ne nan yɛɛ fɛ' nye kyena Wurubuaare ase gɛkpa. To! Genen Wurubuaare agyebi abono kee ne n kya lɛɛ me-ilaa nyiile.

⁴⁰ Imɔ genen gbaa mɔ, fɛ kine fɛ maŋ ba me ase de fɛ' nye Wurubuaare ase gɛkyena mɔ.

⁴¹ Nengyene anyamesɛ mɛ kya yen me mɔ, mɛŋ kya kyu imɔ wɔra ilaa dɔ.

⁴² N nyi fɛye, fɛŋ kya laare Wurubuaare ilaa fɛye-asen dɔ.

⁴³ Nɛ ba me-sɛ Wurubuaare ginyen dɔ ne fɛŋ kya laare fɛ' nu me ase. Nengyene fɛɛ ɔko kpɛi ne n ba fɛye ase mɔ-gibaa so mɔ, ɔbono berɛ, fɛ laa nu mɔ ase.

⁴⁴ Fɛ kpɛ fa-a laare de fɛ' gyi ginsi fɛye-nanboana ase. In tiri fɛye yɛɛ fɛ' gyi ginsi ɔbono mɔ-nkon ne n gye Wurubuaare mɔ ase. Nnɛ ne fɛ laa taale sɔɔ me gyi?

⁴⁵ Imɔso fɛ' mɛŋ sa fɛ' sa gɛwɔnsa yɛɛ me ne nan kpaa tɔɛ fɛye-gidebi sa Wurubuaare. Mosisi ɔbono fɛye-ansi a gyan mɔ so mɔ ne nan kpaa tɔɛ fɛye-gidebi sa Wurubuaare de o' gyi fɛye-nbɛɛ.

⁴⁶ Nengyene fɛɛ fɛ sɔɔ Mosisi gyi gɛsintin mɔ, nkana fɛ laa sɔɔ me kee gyi. I kya nyiile yɛɛ ɔ ŋmarase me-ilaa yela.

⁴⁷ Ibono fɛ mɛŋ sɔɔ imɔ gyi faa, nnɛ so ne fɛ laa sɔɔ ilaa ibono n kya tɔɛ mɔ gyi?”

6

Yesu Gi Sa Asa Nwe Ikue-Inyɔ De Saalaa Agyudo

¹ Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Yesu gi fara kpe Galeli ɔbon bele mɔ gigengen giko so. Mɛ kya tɛɛ genen ɔbon mɔ ginyen giko yɛɛ Tabiriyase.

² Sakpii bele buu mɔ. I lii fɛɛ asa mɛ kya wu Yesu kya kyɛ alɔbo ne i kya lɛɛ nyiile yɛɛ Wurubuaare ɔlon bo mɔ dɔ.

³ Yesu gi kpe nno mɔ, o dii kpe gibii giko so, ne mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ kpelegɛ kyena.

⁴ Genen owi ɔbono mɔ, Gyuda awura gɛkɛ bele gɛbono mɛ kya tɛɛ gɛmɔ yɛɛ Lɛwu Gi Sereɛ Aye So mɔ gɛ kya fuude.

⁵ Yesu tɛ gibii mɔ so genen mɔ, o wu sakpii bele kya ba mɔ ase. Imɔso ɔ taase Filipino yɛɛ, “Nnɛ ne a laa wɔra de a' nye agyudo sɔɔ de asa adɛ mɛ' nye gyi ne?”

⁶ Yesu gi taase Filipino genen mɔ, ɔ kya too mɔ soso daa. ɔ ti wolaa o nyi ilaa ibono ɔ laa wɔra mɔ.

⁷ Filipino gi lɛɛ genɔ yɛɛ, “Aye ne n kine a nye aterenbi abono ɔnan gɛsun ɔwɔrabo laa nye ibose gukue dɔ kyu kpaa sɔɔ agyudo gbaa mɔ, in gye mɔmɔ ɔkamaase ne nan nye baa pii faa gyi.”

⁸ Yesu akasebo mɔ dɔ ɔbono mɛ kya tɛɛ mɔ yɛɛ Andiru, Simon Piita mɔ-tɛɛ mɔ, gi tɔɛ sa Yesu yɛɛ,

⁹ “Gɛdegabi gɛko gɛ dɛ ibodobodo pii-pii inun de nkenbii nnyɔ nko. Genen agyudo pii adɛ mɔ, mɛnɛ ne i laa wɔra sa asa bele adɛ pɛwu?”

¹⁰ Yesu gi tɔɛ yɛɛ, “Fɛ' yɛɛ asa mɔ mɛ' kpelegɛ kyena.” Ifɛ bonboli i nyaakyɔ nfono, imɔso mɛ kpelegɛ kyena. Mɔmɔ-gɛgyɔnɔ gɛ laa wɔra fɛɛ nwe ikue-inyɔ de saalaa.

¹¹ Mɛ kyena mɔ, Yesu gi puru ibodobodo mɔ, o kyu afaala sa Wurubuaare, ne ɔ yɛɛ mɛ' ye sa asa mɔ nfono mɛ tɛ mɔ. Genɔɔbono Yesu gi wɔra ibodobodo mɔ, genen kee ne o wɔra iken mɔ, ne mɛ gyi kaabo kii san.

¹² Mɛ gyi kaabo mɔ, Yesu gi tɔɛ sa mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, “Fɛ' kpaa puru agyisan mɔ de imɔ iko i mɛŋ sa i' de nyida.”

¹³ Imɔso mɛ wɔra fɛɛ genɔɔbono ɔ tɔɛ mɔmɔ mɔ. Agyisan mɔ mɛ kii nye lii ibodobodo inun mɔ dɔ mɔ, i bɔla nkeebii gudu nnyɔ.

¹⁴ Asa mɔ mɛ wu ilaa ibono Yesu gi wɔra ne i lɛɛ Wurubuaare ɔlon ɔbono ɔ bo mɔ dɔ mɔ nyiile mɔ, mɛ tɔɛ yɛɛ, “I gye gɛsintin yɛɛ ɔdɛ ne n gye Wurubuaare ikalan ɔtɔɛbo ɔbono Wurubuaare gi wolaa tɔɛ yɛɛ ɔ laa ba gɛsinkpan so mɔ.”

¹⁵ Genen so mɔ mɛ kya laare de mɛ' baa keda mɔ ɔlon so kyu kpaa yii gewura. Yesu gi bii genen mɔ, ɔ naa taa mɔmɔ yɛɛ kii kpe gibii mɔ so mɔ-wolɛ.

Yesu Gi Naa Nkyu So, In Muiɛ Mɔ Loo

¹⁶ I baa fo gɛdɔɔde mɔ, Yesu akasebo mɔ me kii kpelege kpe obon bele mɔ dɔ.

¹⁷ Me dii loo gikolii dɔ ne me pale gimɔ foro me kya kpe de Kapɛɛniyon ɔsowole so. I wɔra genye ne Yesu men ti taa baa tu ɔmɔ.

¹⁸ Genen aberɛ abono kee mɔ, afuu bele a koso a kya da ne i yege nkyu mɔ gi kya gyigisi.

¹⁹ Yesu akasebo mɔ me pale gikolii mɔ genen-n kpe ansi dɔ fɛɛ akpaaten asa' abɛɛ anan mɔ, me wu isa naa nkyu mɔ so ɔ kya ba de mɔmɔ ase so sindi gikolii mɔ. Me wu mɔ genen mɔ, i nmaa mɔmɔ-gisen.

²⁰ Ne isa mɔ gi tɔge sa mɔmɔ yeɛ, "Me Yesu ne. Fɛn sa fɛ' sele gifuu."

²¹ Yesu gi tɔge genen mɔ, me yege mɔ ɔ' baa loo gikolii mɔ dɔ. Mɔ-rɛ mɔ-gidiiloo gikolii mɔ dɔ mɔ, me ti loo nfono me kya kpe mɔ.

Asa Me Naa Me Kya Laare Yesu

²² Gede keɛ mɔ asa abono me san obon bele mɔ gigengen mɔ so mɔ me wu ibono nkana gikolii kolon ne n san nno. Men kii wu Yesu ɔ' loo gikolii mɔ dɔ mɔ-akasebo mɔ ase. Mɔmɔ-wole ne n kyon.

²³ Akolii ako a lii Tabiriyase baa sindi nfono. (Nno ne Yesu gi kyu afaala sa Wurubuaare ne o kyu bodobodo sa asa mɔ ne me gyi mɔ.)

²⁴ Imɔso ibono asa mɔ men wu Yesu abɛɛ mɔ-akasebo mɔ nfono mɔ, me dii loo akolii abono a ba nfono mɔ dɔ ne me kyon Kapɛɛniyon me' kpa laare Yesu.

Yesu Ne N Gye Agyudɔ Abono A Kya Sa Wurubuaare Ase Gɛkyena

²⁵ Asa mɔ me kpa wu Yesu obon bele mɔ gigengen giko mɔ so mɔ, me taase mɔ yeɛ, "Obelense, owi mɔmɔ dɔ ne fo ti baa loo gere?"

²⁶ Yesu gi lɛɛ genɔ yeɛ, "N' tɔge fɛye gesintin yeɛ fɛ naa fɛ kya laare me faa, bodobodo obono fɛ nye gyi kaabo mɔ so. Nkana i men gyɛ ilaa ibono ne wɔra ne i lɛɛ nyiile yeɛ Wurubuaare ɔlon bo me dɔ mɔ so.

²⁷ Fɛ men sa fɛ' wɔra gesun kyu laare gesinkpan-lɛɛ agyudɔ wole. Fɛ' wɔra gesun laare daa agyudɔ abono a laa yege

fɛ' nye kyena Wurubuaare ase gɛkpaagɛkpa mɔ. Me, anyamese pɛwu mɔmɔ-daa mɔ ne nan sa fɛye genen agyudɔ abono. Aye-sɛ Wurubuaare gi lɛɛ nyiile yeɛ me ne o sun de n' yege asa me' nye mɔ ase gɛkyena."

²⁸ Yesu gi tɔge genen mɔ, asa mɔ me taase mɔ yeɛ, "Menɛ gesun ne Wurubuaare kya laare a' wɔra?"

²⁹ Yesu gi lɛɛ genɔ yeɛ, "Gesun gebono Wurubuaare kya laare yeɛ fɛ' wɔra mɔ ne n gye yeɛ fɛ' kyu fɛye-nyoro too me, obono Wurubuaare gi sun me mɔ so."

Asa Me De Nwɔnsa Nnyɔ Kyu Lii Yesu Ilaa Nyiilese So

³⁰ Nfono ne asa mɔ me taase Yesu yeɛ, "Menɛ ne fo laa wɔra de i' lɛɛ nyiile aye yeɛ Wurubuaare ne n sun fo de a' kyu aye-nyoro too fo so? Menɛ gesun ne fo laa wɔra?"

³¹ Owi ɔko dɔ mɔ, aye-naanaana adedaabo mɔ me nye agyudɔ abono me kya tere yeɛ 'mana' mɔ gyi gipen dɔ. Ne me nmarase imɔ wɔra Wurubuaare agyebi ɔwole mɔ dɔ yela yeɛ,

ɔ sa mɔmɔ agyudɔ lii soso ne me gyi."

³² Asa mɔ me tɔge genen mɔ, Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yeɛ, "N kya tɔge fɛye gesintin, i men gyɛ Mosisi ne n sa fɛye-adedaabo agyudɔ abono a lii Wurubuaare dɔ mɔ. Me-sɛ Wurubuaare ne n sa ɔmɔ genen agyudɔ abono. Ne ide kon mɔ ɔ kya sa fɛye Wurubuaare dɔ agyudɔ gbaa-gbaa.

³³ Genen Wurubuaare dɔ agyudɔ abono n dare mɔ ne n gye obono ɔ kpelege lii Wurubuaare dɔ ne ɔ kya sa anyamese Wurubuaare ase gɛkyena mɔ."

³⁴ Nfono mɔ, asa mɔ me kole Yesu yeɛ, "Obelense, sa aye genen agyudɔ abono owi kamaase."

³⁵ Yesu gi lɛɛ genɔ yeɛ, "Me ne n gye agyudɔ abono a kya sa Wurubuaare ase gɛkyena onan mɔ. Nyamese kamaase obono ɔ ba me ase mɔ, akon a man baa mɔ mɔ gɛkaako kpa-a. Obono o kyu mɔ-nyoro too me so mɔ, bolefo man baa mɔ mɔ gɛkaako kpa-a.

³⁶ “Fɛɛ genɔɔbono nɛ wolaa buu sa fɛye mɔ, fɛ wu me, fɛŋ kii kyu fɛye-nyoro too me so.

³⁷ Abono pɛwu me-sɛ Wurubuaare kya sa me mɔ, mɛ laa ba me asɛ. Ne ɔbono ɔ ba genen mɔ, maŋ gya mɔ yɛɛ o' kii.

³⁸ I kya nyiile yɛɛ nɛ lii Wurubuaare dɔ ba de n' baa wɔra ɔbono o sun me mɔ ɔbole gelaare, i mɛŋ gye me gbaa-gbaa lɛɛ gelaare. ɔbono o sun me mɔ-gelaare so ne n naa.

³⁹ Mɔ-gelaare ne n gye yɛɛ abono o kyu sa me mɔ dɔ ɔko-rɛ ɔko ɔŋ sa ɔ' fue mɔ-lɛwu gemara. ɔ kya laare daa fɛɛ n' kyingi mɔmɔ lii ibuni dɔ gɛkɛ laalaalogɛsɛ gɛbono Wurubuaare laa gyi anyamesɛ pɛwu nbele mɔ.

⁴⁰ Me-sɛ Wurubuaare kya laare yɛɛ nyamesɛ kamaasɛ ɔbono o wu me bii yɛɛ me ne n gye mɔ-bi mɔ ne o kyu mɔ-nyoro too me so mɔ, genen kaasɛ mɔ ɔ' nye ɔkyenaten Wurubuaare asɛ gɛkpaa-gɛkpaa. Nan kyingi mɔ lii ibuni dɔ gɛkɛ laalaalogɛsɛ gɛbono Wurubuaare laa gyi anyamesɛ nbele mɔ.”

⁴¹ Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, “Me ne n gye agyudɔ abono a lii Wurubuaare dɔ ba mɔ.”

⁴² ɔ tɔgɛ genen mɔ, Gyuda awura abelensɛ mɔ mɛ kya ŋuiini kyu lii imɔ so yɛɛ, “In gye Yesu, Gyosefo mɔ-bi mɔ ne? In gye mɔ-sɛ de mɔ-nyi ne a nyi mɔ? Ne mɛnɛ so ne idɛ kon ɔ kya tɔgɛ yɛɛ ɔ lii Wurubuaare dɔ ba mɔ daa?”

⁴³ Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' yɛgɛ giŋuiini mɔ.

⁴⁴ ɔko maŋ taale ba me asɛ mɔ-gibaa so, genen mɔ, Wurubuaare ɔbono o sun me mɔ gi biide mɔ ba. Ne nan kyingi mɔ lii ibuni dɔ gɛkɛ laalaalogɛsɛ gɛbono Wurubuaare laa gyi anyamesɛ nbele mɔ.

⁴⁵ Wurubuaare ikalan atɔgɛbo ɔwole mɔ dɔ mɔ, mɛ ŋmarasɛ yela yɛɛ,

Wurubuaare laa nyiile asa pɛwu ilaa.

N kya tɔgɛ fɛye yɛɛ nyamesɛ kamaasɛ ɔbono o nu imɔ ne ɔ kasɛ lii me-sɛ Wurubuaare asɛ mɔ, genen kaasɛ ɔbono laa ba me asɛ.

⁴⁶ Nɛ tɔgɛ genen mɔ, in gye yɛɛ n kya tɔgɛ yɛɛ nyamesɛ ɔko gi ti wu Wurubuaare de ansi kerɛ. ɔbono ɔ lii Wurubuaare asɛ mɔ mɔ-nkon ne n ti wu Wurubuaare de ansi.

⁴⁷ Gɛsintin ne n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa, ɔbono o kyu mɔ-nyoro too me so mɔ laa kyena Wurubuaare asɛ gɛkpaa-gɛkpaa.

⁴⁸ Me ne n gye agyudɔ abono a kya sa Wurubuaare asɛ gɛkyena ɔnan mɔ.

⁴⁹ I gye gɛsintin yɛɛ fɛye-naanaana mɛ gyi agyudɔ abono mɛ kya tere yɛɛ ‘mana’ mɔ gipen dɔ. Imɔ genen gbaa mɔ, mɛ wu'.

⁵⁰ Me berɛ, n gye agyudɔ abono a lii Wurubuaare dɔ ba mɔ. Nengyene fo ɔko fo gyi amɔ mɔ, fo maŋ wu fue fo-lɛwu gemara.

⁵¹ Me ne n gye agyudɔ abono a kya sa Wurubuaare asɛ gɛkyena ɔnan mɔ. Nɛ kpelegɛ lii Wurubuaare dɔ ba. Nengyene ɔko gi gyi genen agyudɔ adɛ mɔ, ɔ laa nye Wurubuaare asɛ gɛkyena ɔnan gɛkpaa. Genen agyudɔ abono nan kyu sa anyamesɛ de mɛ' nye Wurubuaare asɛ gɛkyena ɔnan mɔ ne n gye me-nyoro.”

Yesu Ilaa Tɔgɛsɛ I Yɛgɛ Akyɔɔlɛ A Tɔrɔ Abelensɛ Mɔ So

⁵² Ilaa ibono Yesu gi tɔgɛ genen mɔ, i yɛgɛ akyɔɔlɛ a tɔrɔ Gyuda awura abelensɛ mɔ so. Mɛ san mɛ kya taasɛ abara yɛɛ, “Nnɛ ne ɔnyen baare laa taale kyu mɔ-nyoro sa aye de a' gyi?”

⁵³ Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin; nengyene fɛŋ kya gyi me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ-nyoro ne fɛ mɛŋ kya nun me-nkalan mɔ, fɛŋ bo Wurubuaare asɛ gɛkyena ɔnan.

⁵⁴ ɔbono ɔ kya gyi me-nyoro ne o kya nun me-nkalan mɔ, ɔ ti nye Wurubuaare asɛ gɛkyena ɔnan gɛkpaa. Nan kyingi mɔ lii ibuni dɔ gɛkɛ laalaalogɛsɛ gɛbono nan gyi anyamesɛ nbele mɔ.

⁵⁵ Me-nyoro gi gye agyudɔ gɛsintin so, ne me-nkalan gi gye nkyu nunse gɛsintin so.

⁵⁶ ɔbono ɔ kya gyi me-nyoro ne ɔ kya nun me-nkalan mɔ, genen kaasɛ ɔbono bo me dɔ, ne me kee n bo mɔ dɔ.

⁵⁷ “Me-sɛ ɔbono ɔ bo no adaa-adaa mɔ ne n sun me. Kyu lii mɔ so ne n' bo Wurubuaare asɛ gɛkyena ɔnan faa. Genen kee ne, kyu lii me so mɔ, ɔbono ɔ kya gyi me-nyoro mɔ laa nye Wurubuaare asɛ gɛkyena ɔnan.

58 Me ne n gye agyudo abono a lii Wurubuaare do ba mo. Menj de fee agyudo abono onan aye-naanaana mo me gyi ne me dabole wu' mo. Nyamese obono o gyi genen agyudo abono n dare faa bere, laa nye Wurubuaare ase gekyena onan gekpaa."

59 Yesu gi toge imo ideana gikyangbon do aberere abono o kya nyiile ilaa Kapesniyon mo.

60 Akasebo mo me nu ibono o toge mo, momo do asa sakyō me toge yee, "Ilaa ide bere, i bo lon. Ane ne nan taale soo imo ide kyule?"

61 Yesu gi ti wolaa bii mo-gisen do yee me kya nuiine kyu lii ilaa ide so. Imoso o taase momo yee, "Imo ide i kya laare i' yeege feye-gisogyi gi' koso me so?"

62 To! Imo ide gbaa ne. N baa kere fe wu me, anyamese pewu momo-daa mo, ne kii dii n kya kpe Wurubuaare do nfono nkana n wolaa n bo pei ne ne kpelege ba gesinkpan so mo.

63 "Wurubuaare Oduduu mo ne n kya sa nyamese Wurubuaare ase gekyena onan. Nyamese gibaa so mo o manj taale wora sei de o' nye Wurubuaare ase gekyena. Agyebi abono ne toge sa feye faa a gye daa oduduu do ilaa ne a kya sa Wurubuaare ase gekyena onan.

64 Imo-re imo genen mo, feye ako fenj kya soo gyi." Yesu gi toge genen mo, o ti wolaa o nyi asa mo do abono me menj soo mo gyi mo de obono o laa yeege mo-akyobo me' nye mo mo.

65 Yesu gi kii toge sa mo-akasebo mo yee, "Imo ide so ne ne toge feye yee oko menj bo no o laa taale ba me ase mo-gibaa so, genen mo, me-se Wurubuaare gi sa mo okpa."

66 Lii genen aberere abono mo, akasebo mo sakyō me tee momo-nyoro lii mo do, menj baa me naa buu mo.

67 Imoso Yesu gi taase mo-akasebo gudu anyo mo yee, "Ne feye mo de-e? Feye kee fe laa tee feye-nyoro lii me do?"

68 Nfono mo Piita gi lee genō yee, "Aye-Wura, ane ase ne a laa kpe? Fo ne n bo agyebi abono a laa yeege nyamese o' kyena Wurubuaare ase gekpaa-gekpa mo.

69 A ti kyu aye-nyoro too fo so ne a bii yee fo ne n gye gisen fufuli wura obono fo-nkon ne n lii Wurubuaare ase mo."

70 Yesu gi lee genō sa momo yee, "Me ne n lee feye gudu anyo ade. Feye do oko, mo, bo nwonsa nyenyen."

71 Yesu kya toge genen mo, Gyudase, Simon Isikaayote mo-bi mo ne o dare genen. Gesintin mo, Gyudase baare gi baa kyu Yesu wora mo-akyobo abaa do, yeege o gye Yesu akasebo gudu anyo mo do oko.

7

Yesu Mo-Tedana Menj Kya Soo Mo Gyi

1 Imo gemara mo, Yesu gi san naa-naa daa de Galeli isowole so. O menj baa kyule kpe Gyudiya isowole so. I kya nyiile yee Gyuda awura abelense mo me kya laare mo-imooten.

2 Momo-geke bele geko ge kya fuude. Genen geke bele gebono gigyi do mo, me kya lii kpa da ipanpan kyena imo do.

3 Genen so mo, Yesu mo-tedana me toge sa mo yee, "Koso lii gere de fo' kpe aye-isowole gemu Gyudiya gesinkpan so de fo-akasebo me' nye wu ilaa gbaa'gbaa ibono fo kya wora mo de momo-ansi.

4 Nengyene oko kya laare de asa me' bii mo so mo, o menj kya wora mo-ilaa kyu njara. Nengyene fo kya taale wora genen ilaa ide mo, tee lee fo-nyoro gewi nyiile asa tentegelen."

5 Yesu mo-tedana me toge genen mo, i kya nyiile yee momo gbaa me menj kya soo Yesu gyi yee Wurubuaare ne n sun mo.

6 Me toge sa Yesu genen mo, Yesu gi toge sa momo yee, "Me-owi mo menj ti fo. Feye bere, owi kamaase do mo, feye-owi gi fo sa feye.

7 Asa abono gesinkpan so ilaa ne n bo momo-ansi so mo me manj taale kyo feye. Me bere me kya kyo me. I kya nyiile yee n kya toge momo gesintin yee momo-ilaa worase mo inj boran.

8 Fe' koso kpe geke bele mo gigyi. Me bere, manj kpe. Me-owi obono nan kyu lee me-nyoro gewi sa asa mo menj ti fo."

9 Yesu gi toge sa mo-tedana mo genen mo, o sii kyena Galeli. Mo-tedana mo, mo, me kyon.

Abelense Mɔ Mɛ Laare Yesu Gɛkɛ Belɛ Ogyiten Mɔ Kpon

¹⁰ Yesu mɔ-tedeana mɔ mɛ kyon genen mɔ, imɔ gemara mɔ ne Yesu mɔ kee gi koso kpe nno. Ɔ men kyule naa kpe tentegelen de o' kyu mɔ-nyoro saare asa dɔ.

¹¹ Gyuda awura abelense mɔ mɛ kya laare mɔ gɛkɛ belɛ ogyiten mɔ mɛ kya kpon. Mɛ san mɛ kya taase yɛɛ, “Ɔ bo fone daa?”

¹² Sakpii mɔ dɔ asa kee mɛ kya gyi nsingyi adɛɛdɛɛ dɔ kyu lii mɔ so gikyo. Ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ, “Ɔ gye nyamese dense.” Mɔmɔ ako mɔ yɛɛ, “Kuaa. Ɔ kya penɛ asa daa de mɛ' fue Wurubuaare ɔkpa.”

¹³ Ɔko-rɛ ɔko men tɔgɛ imɔ so ilaa tentegelen. I kya nyiile yɛɛ mɛ sele Gyuda awura abelense mɔ.

Yesu Ilaa Nyiilese I Lii Wurubuaare Ase

¹⁴ Mɛ gyi Ipanpan Dɔ Gikyena gɛsi mɔ baa fo nsansana mɔ, idɛ kon mɔ, Yesu gi koso kpe Wurubuaare ɔson obu gikpaara mɔ so kpe ɔ kya nyiile asa ilaa.

¹⁵ Yesu ilaa nyiilese mɔ i de Gyuda awura abelense mɔ genɔ. Mɛ san mɛ kya taase yɛɛ, “Nnɛ so ne mɔ ɔbono ɔ men kpe imɔ-ɔwolɛ mɔ ne n kii o nyi ilaa mɔ genen?”

¹⁶ Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Me-ila nyiilese i men lii me gbaa-gbaa ase. I lii daa ɔbono o sun me mɔ ase.

¹⁷ Fo nyamese kamaase ɔbono fo kya laare fo' wɔra Wurubuaare gelaare mɔ, fo ne n gye ɔbono fo laa bii yɛɛ me-ila nyiilese idɛ i lii daa Wurubuaare ase, abɛɛ me gbaa-gbaa gibaa so ne n' kya kyu nyiile ilaa genen.

¹⁸ Ɔbono ɔ kya nyiile asa ilaa mɔ-gibaa so mɔ kya laare daa nyisigyi ɔ kya sa mɔ-nyoro. Ne ɔbono, mɔ, ɔ kya laare fɛɛ ɔbono o sun mɔ mɔ ne ɔ' nye nyisigyi mɔ, genen kaase ɔbono ne n bo gɛsintin. Ɔɲ kya penɛ asa.

¹⁹ In gye Mosisi ne n kyu Wurubuaare nbara sa fɛye? Ne i wone so ne fɛye dɔ ɔko-rɛ ɔko men kya gyi nmɔ so ne fɛ kii fɛ kya laare me-imɔten daa?”

²⁰ Yesu gi taase asa mɔ genen mɔ, mɛ lɛɛ genɔ yɛɛ, “Ilaa nyenyɛn oduduu tɛ fo so. Anɛ ne n kya laare ɔ' mɔɔ fo?”

²¹ Nfono mɔ, Yesu gi lɛɛ genɔ yɛɛ, “Ilaa kolon ne nɛ wɔra gɛkɛ kyoolase ne i de fɛye genɔ faa.

²² In gye Mosisi gi yela awɔre giten nbara sa fɛye? I men lii Mosisi gbaa-gbaa ase berɛ. Genen nbara nbono gi lii daa aye-naanaana agyangbarabo mɔ ase. Fɛ korogɛ gebii nyenseɛ ne gɛkɛ gebono mɛ laa kyu ten gemɔ-giwɔre mɔ i baa yii de gɛkɛ kyoolase mɔ, fɛ men kya tɔgɛ yɛɛ i gye gɛkɛ kyoolase so mɔ fɛ' kosore yela gɛkɛ pobɔɔ.

²³ Ibono i ti i gye nbara so mɔ fɛ kya dabole ten awɔre nke kyoolase genɔɔbono i laa wɔra ne fɛ man tɔɔ Mosisi nbara mɔ. Menɛ n wɔra ne fɛ kyu ginyadon me so yɛɛ nɛ kye nyamese gɛkɛ kyoolase?

²⁴ Fɛɲ sa fɛ' kerɛ asa ansi so tɔgɛ yɛɛ mɔmɔ-ila in boran. Fɛ' kyu gɛsintin bun asa gipueɛ de fɛ' sa aso.”

Yesu Ne N Gye Ɔbono Wurubuaare Yɛɛ Ɔ Laa Sun Mɔ Abɛɛ?

²⁵ Yesu kya tɔgɛ genen mɔ, Gyɛrusalem ɔsowole mɔ so nten abi abono mɛ bo nfono mɔ, mɛ kya taase yɛɛ, “I men gye genen ɔnyen baare ne mɛ kya laare de mɛ' mɔɔ mɔ?”

²⁶ Kerɛ, mɔ ne n yeɛ tentegelen sansana ɔ kya tɔngɛ ne ɔko men kya tɔgɛ mɔ sei mɔ. Abɛɛ idɛ kon, abelense mɔ mɛ bii yɛɛ mɔ ne n gye ɔbono Wurubuaare gi wolaa tɔgɛ yɛɛ ɔ laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ anyamese mɔ daa?

²⁷ Ɔde berɛ a nyi ɔsowole ɔbono so ɔ lii mɔ. Ɔbono Wurubuaare laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ anyamese mɔ, nkana a nyi yɛɛ ɔko-rɛ ɔko man bii nfono ɔ laa lii mɔ.”

²⁸ Akyɔɔle mɔ so mɔ, Yesu san ɔ kya nyi-ile ilaa Wurubuaare ɔson obu gikpaara mɔ so genen mɔ, ɔ taase ɔmɔ ken-ken yɛɛ, “Fɛ nyi me? Fɛ nyi nfono nɛ lii mɔ? I men gye me-gibaa so ne nɛ ba. Ɔbono o sun me mɔ bo no gɛsintin. Fɛye berɛ, fɛ men nyi mɔ.

²⁹ Me berɛ, n nyi mɔ. Mɔ ase ne nɛ lii ne mɔ ne n sun me.”

³⁰ Yesu gi tɔge genen ta mɔ, nfono mɔ Gyuda awura abelense mɔ me san me kya laare okpa de me' nye keda mɔ. Imɔ genen mɔ, oko-re oko gibaa gi men yii mɔ. I kya nyiile yee mɔ-owi obono Wurubuaare gi yela mɔ men ti taa fo.

³¹ Sakpii mɔ do asa sakyɔ bere, me soɔ Yesu gyi ne me san me kya taase yee, "Obono Wurubuaare laa sun de o' baa mɔlege anyamese mɔ laa ba mɔ, obono laa taale baa wɔra ilaa leenyiilese de i' don ibono onyen baare gi wɔra faa?"

Me Keda Yesu

³² Farasii awura mɔ me kya nu ibono sakpii mɔ me kya gyi nsingyi kyu lii Yesu so genen mɔ, mɔmɔ-re Gyuda awura asunbi alɛbo abelense me sun Wurubuaare onon obu mɔ adiibo ako yee me' kpaa keda Yesu ba.

³³ Nfono mɔ Yesu gi tɔge yee, "Nan kii kyena feye ase daa nmaraa faa bola de n' kii kpe obono o sun me mɔ ase.

³⁴ Genen owi obono mɔ, fe laa laare me, fe man kii nye me wu. Nfono nan kpaa kyena mɔ feye bere, fe man taale ba nno."

³⁵ Yesu gi tɔge genen mɔ, Gyuda awura abelense mɔ me san me kya tɔge ma-a sa abara yee, "Ndo, fe' nu mɔ-ilaa tɔgesɛ! Fone ne onyen baare kya laare o' kpe daa ne o kya tɔge yee a laa laare mɔ-getsen, a man wu mɔ faa? Abɛɛ o laa sele kpaa kyena aye-ade abono me te saare Geriiki awura do mɔ de o' nyiile Geriiki awura mɔ ilaa daa?"

³⁶ Ibono o tɔge yee a laa laare mɔ-getsen kpon, a man wu mɔ, ne nfono o laa kpe mɔ, a man taale kpe nno mɔ, mene ne o dare genen?"

³⁷ Gɛke gɛbono ge tiikara mɔmɔ-gɛke bele gigyi do mɔ ne n gye gɛke gbaa' sa mɔmɔ. Genen gɛke gɛbono mɔ, Yesu gi koso yele ne o tɔge ken-ken yee, "Nengyene bolefo de oko mɔ, kaase o' ba me ase de o' baa nun nkyu.

³⁸ Nyamese kamaase obono o kyu mɔ-nyoro too me so mɔ laa wɔra fee genobono me wolaa nmarase yela Wurubuaare agyebi do mɔ. Me nmarase yee, 'Obon laa kyon lii mɔ-gisen do.

Genen obon obono man nja gɛkaako.' "

³⁹ Yesu gi tɔge genen mɔ, imɔ gese ne n gye yee Wurubuaare laa kyu mɔ-Oduduu mɔ sa asa abono me laa kyu mɔ-nyoro too Yesu so mɔ. Abere abono Yesu gi tɔge genen mɔ, Wurubuaare men ti taa kyu mɔ-Oduduu mɔ sa mɔ. I kya nyiile yee Wurubuaare men ti lee Yesu nyisigyi gewi nyiile asa.

Akyɔle A Tɔɔ Asa Mɔ So

⁴⁰ Asa mɔ me nu ilaa ibono Yesu gi tɔge genen mɔ, mɔmɔ ako yee, "Gesintin mɔ, onyen baare ne n gye Wurubuaare ikalan otogebo obono a nyi yee o laa ba mɔ."

⁴¹ Mɔmɔ ako, mɔ, yee, "Mɔ ne n gye obono Wurubuaare laa sun de o' baa mɔlege anyamese mɔ." Ne mɔmɔ ako mɔ yee, "O man taale wɔra isa obono Wurubuaare laa sun mɔ. Genen kaase obono man lii Galeli gesinkpan so.

⁴² Wurubuaare agyebi mɔ do mɔ, i tɔge yee obono Wurubuaare laa sun genen mɔ laa wɔra daa Deefidi mɔ-naanaana do de o' lii Betelehem, Deefidi gewi."

⁴³ Mɔmɔ-nno gin wɔra gikolon kyu lii Yesu so.

⁴⁴ Mɔmɔ ako me laare fee me' keda mɔ kpaa tii. Mɔmɔ oko-re oko gibaa gi men kii nye yii mɔ.

Gyuda Awura Abelense Mɔ Me Men Soɔ Yesu Gyi

⁴⁵ Nfono mɔ Wurubuaare onon obu mɔ do adiibo mɔ me kii kpe Gyuda awura asunbi alɛbo abelense mɔ de Farasii awura mɔ ase. Ne abelense mɔ me taase adiibo mɔ yee, "Mene n wɔra ne fe men bara mɔ?"

⁴⁶ Me lee genɔ yee, "Nyamese oko men bo no o laa taale tonge lee onyen baare."

⁴⁷ Nfono mɔ Farasii awura mɔ me taase adiibo mɔ yee, "Imoso o kpaa nye feye kee penɛ?"

⁴⁸ Abelense mɔ ako abɛɛ aye Farasii awura mɔ do ako kee me soɔ mɔ gyi do-o?"

⁴⁹ Genen asa abono me soɔ mɔ gyi mɔ bere men nyi Wurubuaare nbara nbono Mosisi gi yela mɔ. Imoso mɔmɔ-re Wurubuaare abaa anyɔ."

⁵⁰ O tɔge genen mɔ, obelense oko bo mɔmɔ Farasii awura mɔ do me kya tere mɔ yee Nikodemusi. (Genen Nikodemusi baare ne n gye onyen obono o naa kyena

kpaawu Yesu genye geko mo.) Nikodemusi gi taase mo-nanboana abelense mo yee,

⁵¹ “Aye-nbara gi kya bun nyamese gipuee owi obono on ti taa buu mo-geno do ilaa de a' nu de a' bii ilaa ibono o wora mo?”

⁵² Me kisee taase mo daa yee, “Fo kee fo lii Galeli daa do-o? Loro kpaawu kere Wurubuaare agyebi mo do dandan. Fo laa wu de fo' bii yee Wurubuaare ikalan otogeboko men bo no o laa taale lii Galeli gesinkpan so.”

[⁵³ Me toge genen ta mo, momo okamaase gi yaase kyon mo-ge ten do.]

8

Me Keda Okyii Oko

¹ Yesu bere, gi naa kyon kpe Nfo Iyii Gibii mo so.

² Gibaadiike fu-u mo, Yesu gi baa loo osowole mo so ne o kii naa kpe Wurubuaare on obu gikpaara mo so. Asa abono me bo nfono mo pewu me naa ba Yesu ase, ne o kpelege kyena o kya nyiile momo ilaa.

³ Gyuda awura nbara anmarasebo mo de Farasii awura mo me kpaawu kyu okyii oko ba Yesu ase nfono. Me keda mo de onyen. Me kyu mo baa yelee sansana

⁴ ne me toge sa Yesu yee, “Obelense, a keda okyii baare de onyen.

⁵ To, Wurubuaare nbara do mo Mosisi gi nmarase yela yee a' too abui mo genen asa abono onan. Fo-o fo mo, nne ne fo de?”

⁶ Me taase Yesu genen ilaa ide daa kyu soo mo idoo kere de me' kyu mo wora nbele do. Me taase Yesu genen mo, o sii wuruge ne o kyu mo-gibaabi o kya nmarase gesinkpan.

⁷ Me kpe ma-a taase mo genen so mo, o koso yelee ne o toge sa momo yee, “Feye do obono on ti wora ilaa nyenyen mo, o' daa gifyangbara too gibui da okyii mo.”

⁸ Yesu gi toge momo genen mo, o kii sii wuruge kyu mo-gibaabi o kya nmarase gesinkpan mo.

⁹ Gyuda awura nbara anmarasebo mo de Farasii awura mo me nu ilaa ibono Yesu gi toge sa momo genen mo, me yaase gebelense so gekuii-gekuii ne i san okyii mo wole gi san o yelee Yesu ase sakpii mo do.

¹⁰ I san momo-wole genen mo, Yesu gi koso yelee ne o taase okyii mo yee, “Okyii, me bo fone? I men nye oko de o' bun fo gipuee?”

¹¹ Okyii mo gi lee geno yee, “Kuaa, me-wura.” Nfono ne Yesu gi toge sa mo yee, “Me kee man bun fo gipuee. Naa fo kya kpe de fo' taa fo-ilaa nyenyen giwora yee.”]

Yesu Ne N Gye Fatela Sa Anyamese

¹² Yesu gi kii toge sa momo yee, “Me ne n gye fatela sa anyamese. Obono o laa wora me-okasebo mo man naa gibiri do. O laa nye Wurubuaare ase gekyena onan de i' wora fee fatela ne n kya wu mo.”

¹³ Nfono mo Farasii awura mo me toge sa mo yee, “Fo-wole ne n kya buu faa. I man sa de a' kyu imo wora ilaa do.”

¹⁴ Yesu gi lee geno sa momo yee, “Me-wole ne n kya buu gbaa mo, i kaabore fe' nu me ase. I kya nyiile yee me ne n nyi nfono ne lii mo ne me ne n nyi nfono nan kii kpe mo. Feye bere, fe men nyi nfono ne lii mo ne fe men nyi nfono nan kii kpe mo.

¹⁵ Ansi so ne fe kya kere de fe' toge yee oko ilaa i boran abee in boran. Me bere, men kya kere asa ilaa do toge sei.

¹⁶ Nengyene fee n' taa toge oko ilaa gbaa mo, nkana i laa kyena. I kya nyiile yee i men gye me-wole ne n kya kere imo do. Me-re me-se obono o sun me mo ne n kya kere imo do.

¹⁷ Feye gbaa-gbaa nbara do mo, me wolaa nmarase yela yee nengyene fee asa anyo nno gi wora gikolon nbele do mo i kaabore fe' nu momo ase.

¹⁸ To, me n kya toge me-nyoro so ilaa ne; me-se obono o sun me mo kee laa lee nyiile yee me-ilaa toge ide i gye gesintin.”

¹⁹ Lii genen so mo, me taase mo yee, “Fo-se mo bo fone?” Yesu gi lee geno yee, “Fe men nyi me. Me-se ne fe laa bii?”

Nengyene fe nyi me mo, nkana ofaanan fe nyi me-se kee.”

²⁰ Owi obono Yesu gi toge genen agyebi ade sa momo mo, o sindi nfono me kya too aterenbi wora sa Wurubuaare, onon obu gikpaara mo so. Oko-re oko men kii keda mo nfono, i kya nyiile yee mo-owi kedase men ti fo.

Nfono N Kya Kpe Mo, Fe Man Taale Kpe Nno

²¹ Yesu gi kii toge sa momo yee, “N kya kii mi-i kyon ne. Fe laa san laare me de Wurubuaare o' baa moglege feye, fen baa nye. Fe laa wu' de feye-ilaa nyenyen daa. Nfono n kya kpe mo, fe man taale ba nno.”

²² Nfono mo, Gyuda awura abelense mo me kya toge ma-a sa abara me kya nmase yee, “Onyen baare te faa, o laa mo mo-nyoro. Fe men kya nu genobono o kya kale aye mo? O toge yee nfono o kya kpe mo a man taale ba nno.”

²³ Yesu gi kii toge sa momo yee, “Fe lii daa gese gere. Me bere, ne lii daa Wurubuaare do. Gesinkpan gere-lee wole asa ne fe gye. Fen kya nyingi Wurubuaare so. Me bere, men de fee feye genen asa abono onan.

²⁴ Ne ti wolaa toge sa feye yee fe laa wu' daa de feye-ilaa nyenyen. I gye gesintin yee nengyene fe kine fe man so me gyi yee me ne n bo no pei ne ilaa kamaase i bo no mo fe laa wu' daa de feye-ilaa nyenyen.”

²⁵ Yesu gi toge omo genen mo, me taase mo yee, “Fo ne n gye ane?” Yesu gi lee geno yee, “Ne ti wolaa toge feye lii ko-o gese de gese.

²⁶ N bo ilaa gikyo nan toge kyu lii feye so de i' kyu bun feye gipuee. Obono o sun me mo, mo, ne n bo gesintin. Ilaa ibono ne nu lii mo ase mo wole ne n' kya lee toge sa anyamese.”

²⁷ Yesu kya tonge de omo genen pewu faa, me men nu gese yee mo-se Wurubuaare ne o dare yee mo ne n sun mo mo.

²⁸ Imoso Yesu gi kii toge sa momo yee, “Nengyene me ti puru me, anyamese pewu momo-daa mo, diire gyan lewu oyii so mo, nfono ne fe laa bii yee me ne n bo no pei ne ilaa kamaase i bo no. Genen

kee mo fe laa bii yee men kya wora ilaa iko abee n' toge ilaa iko me-gibaa so. Ilaa ibono me-se Wurubuaare gi nyiile me mo ne n' kya toge.

²⁹ Obono o sun me mo bo me ase. O men taa me yee. I kya nyiile yee owi kamaase do mo, n kya wora daa ilaa ibono i kya gyi mo-ginsi mo.”

³⁰ Asa mo me nu Yesu gi toge genen ilaa ide mo, momo do saky me so mo gyi yee Wurubuaare ne n sun mo.

Asa Abono Me Men Gye Nbide De Abono Me Gye Nbide Mo

³¹ Yesu gi toge sa Gyuda awura abono me so mo gyi mo yee, “Nengyene fe keda me-ilaa nyiilese ibono n kya nyiile feye faa do mo, fe gye me-akasebo gesintin.

³² Fe laa bii Wurubuaare gesintin ilaa mo, ne genen gesintin ilaa ibono mo i laa yee fe laa nye feye-nyoro. Fen baa wora nbide.”

³³ Gyuda awura abelense mo me lee geno yee, “Aberaham mo-naanaana ne a gye. Gekaako a men ti taa wora nbide sa ako. Ne nne so ne fo kya toge yee a laa nye aye-nyoro?”

³⁴ Nfono mo Yesu gi lee geno yee, “Gesintin ne n kya toge mi-i sa feye faa, nyamese kamaase obono o kya wora ilaa nyenyen mo gye daa gebide sa ilaa nyenyen.

³⁵ Gebide ne n kine ge keela nne mo, ge man bingiri gemo-wura mo-bi. Geten wura mo-bi mo bere, gye geten mo do gekpaa.

³⁶ Imoso nengyene me, Wurubuaare mo-bi mo ne yee fo oko fo' nye fo-nyoro lii gebide do mo, fo nye fo-nyoro gesintin.

³⁷ N nyi ibono Aberaham mo-naanaana ne fe gye. Fe kii fe kya laare me-imooten. I kya nyiile yee ilaa ibono n kya nyiile mo fen kya nu gese sa me.

³⁸ Ilaa ibono ne wu me-se Wurubuaare ase mo ne n' kya toge. Feye mo kee, ilaa ibono fe nu lii feye-se ase mo ne fe kya wora.”

³⁹ Me lee geno yee, “Aberaham ne n gye daa aye-naana.” Nfono ne Yesu gi toge sa momo yee, “Nengyene fee Aberaham mo-naanaana ne fe gye gesintin mo, nkana fe

laa wɔra ilaa ibono Aberaham gi wɔra mɔ onan.

⁴⁰ Imɔmɔ mɔ, n kya tɔge gesintin gebono ne nu lii me-se Wurubuaare ase n kya sa feye mɔ, fe kya laare me-imooten daa. Aberaham bere men wɔra feye-lee ide onan.

⁴¹ Obono ɔ gye feye-se gbaa-gbaa mɔ ilaa wɔrase mɔ onan ne fe kya wɔra faa." Me lee genɔ yee, "Aye bere, a men gye agyibara nbii. ɔse kolon ne a bo. Mɔ ne n gye Wurubuaare."

⁴² Nfono ne Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yee, "Nengyene Wurubuaare ne n gye feye-se mɔ, nkana fe laa laare me-ilaa. Ne lii daa Wurubuaare ase ne ne ba. Wurubuaare ne n sun me. I men gye me gbaa-gbaa me-gibaa so ne ne ba.

⁴³ Menɛ n wɔra ne fe men kya nu ilaa ibono n kya tɔge mɔ gese daa? Fe kya kyo me me-ilaa tɔge so. Genen so ne fe men kya nu me-gese faa.

⁴⁴ Fe lii feye-se ilaa nyenyen pewu gemu mɔ ase. Imɔso feye-gelaare ne n gye yee fe' wɔra feye-se mɔ gelaare. Lii ko-o gese de gese mɔ, ɔ gye daa obono ɔ kya mɔɔ asa. Mɔ-re gesintin men kya wu abara ginsi. Gesintin ge men bo mɔ dɔ. Nengyene ɔ kya kee abon mɔ, mɔ-ilaa wɔrase ne i wolaa i gye. Mɔ-oyuduu ne. ɔ gye daa obonbo, ne mɔ ne n gye abon pewu gemu.

⁴⁵ Me bere, n kya tɔge daa gesintin. Imɔso ne fe men kya sɔɔ me gyi faa.

⁴⁶ "Feye dɔ anɛ ne nan taale lee yii me yee ne wɔra ilaa nyenyen iko kere? Fe nyi ibono gesintin ne n' kya tɔge. Ne menɛ n wɔra ne fe man sɔɔ me gyi?"

⁴⁷ Abono me gye Wurubuaare ade mɔ me kya nu Wurubuaare ilaa tɔge. Fe men gye Wurubuaare ade so ne fe men kya nu Wurubuaare ilaa tɔge faa."

Yesu Mɔ-re Aberaham

⁴⁸ Yesu gi tɔge Gyuda awura abelense mɔ genen mɔ, me taase mɔ yee, "In gye a tɔge yee i te faa fo gye daa Samariyanyen, ilaa nyenyen oduduu i te fo so, i men gye imɔ ne?"

⁴⁹ Nfono ne Yesu gi lee genɔ yee, "Ilaa nyenyen oduduu in taa te me so. N kya

kyu buubuu kyu sa me-se Wurubuaare daa, ne feye bere, fe men kya buu me.

⁵⁰ Ne tɔge genen faa, men kya laare nyisigyi mi-i sa me-nyoro. I bo obono ɔ kya laare nyisigyi ɔ sa me mɔ. Mɔ ne nan gyi me-re feye-nbele.

⁵¹ Gesintin ne n' kya tɔge mi-i sa feye faa, obono ɔ kya nu me-gede mɔ, man wu' lewu gbaa-gbaa geakaako kpa-a."

⁵² Gyuda awura abelense mɔ me lee genɔ yee, "Ide kon bere, a wu gesintin yee ilaa nyenyen oduduu i te fo so. Aberaham gi wu'. Wurubuaare ikalan atogebo mɔ kee me wu'. Fo-o fo bere, fo kya tɔge daa yee nyamese obono ɔ kya nu fo-gede mɔ, man wu' geakaako kpa-a.

⁵³ Fo ne n don aye-naana Aberaham? Aberaham gi wu' ne Wurubuaare ikalan atogebo mɔ kee me wu'. Ne menɛ nyamese onan ne fo kya tɔge yee fo gye daa?"

⁵⁴ Yesu gi lee genɔ yee, "Nengyene fee n kya lee me-nyisigyi nyiile asa me-gibaa so mɔ, genen nyisigyi obono men gye sei. Me-se Wurubuaare ne n kya lee me-nyisigyi nyiile. Mɔ ne n gye obono fe kya ten feye-nyoro genɔ yee feye-Wurubuaare mɔ.

⁵⁵ Yeege fe men nyi mɔ. Me bere, n nyi mɔ. Nengyene ne tɔge yee men nyi mɔ mɔ, nan wɔra obonbo fee feye. N nyi mɔ, ne n' kya nu mɔ-gede.

⁵⁶ "Feye-naana Aberaham gi nu yee ɔ laa nye wu me-gesinkpan so giba mɔ, i wɔra mɔ okon. Ne gesintin mɔ, o wu me-giba, ne o gyi okon."

⁵⁷ Gyuda awura abelense mɔ me taase Yesu yee, "Fo obono fon ti taa gyi nsi ikue-inyɔ de saalaa mɔ, nne ne fo wɔra ne fo-re Aberaham fe wu abara?"

⁵⁸ Nfono mɔ, Yesu gi tɔge sa mɔmɔ yee, "N' tɔge feye gesintin yee pei de i' loo koroge Aberaham mɔ, n wolaa n bo no. Me ne n bo no pei ne ilaa kamaase i bo no."

⁵⁹ Ibono Yesu gi tɔge genen so mɔ, me puru abui me laa too da mɔ mɔ. O wu genen mɔ, ɔ nara lii Wurubuaare onon obu gikpaara mɔ so ne ɔ kyon taa mɔmɔ yee.

9

Yesu Gi Kye Onyen Obono I Koroge Mo De Gigaatanbo Mo

¹ Yesu gi lii Wurubuaare onon obu gikpaara mo so o kya kyon mo, o wu onyen gyaatanbo oko. Me koroge mo daa de gigaatanbo mo.

² Nfono mo Yesu akasebo mo me taase mo yee, "Obelense, ane ilaa nyenyen so ne me koroge onyen baare de gigaatanbo faa? Mo-se de mo-nyi abee mo gbaa-gbaa daa?"

³ Yesu akasebo mo me taase mo genen mo, Yesu gi lee genon yee, "I men gye onyen baare ilaa nyenyen so, ne i men kii i gye mo-se abee mo-nyi ilaa nyenyen so ne me koroge mo de gigaatanbo. I ba genen daa de Wurubuaare gesun worase mo ge' lii gewi kyu naa de onyen mo so.

⁴ Aye bere, ilaa ibono i kaabore a' wora mo ne n gye yee a' kpe keda obono o sun me mo gesun mo do a' kpe a kya wora abere abono a bo nyoro faa. Genye ge kya ba. I baa bun wora aye mo, oko-re oko man baa taale wora sei.

⁵ Aberere abono me n san n bo gesinkpan so faa, n gye fatela sa gesinkpan so anyamese."

⁶ Yesu gi toge genen ta mo, o too akyole bun yela gesinkpan ne o fagede wora gipatee ne o kyu bo gyaatanbo mo ansi. O bo mo ta mo,

⁷ o toge sa mo yee, "Naa kpaa foro fo-ansi Silowam gibun do." (Silowam gese ne n gye yee abunge.) Onyen mo gi naa kpaa foro mo-ansi ne o lii nfono mo, mo-ansi mo a bugi. Ide kon mo, o san o kya wu.

⁸ Asa abono momo-re gyaatanbo mo-lee nten gi sindi abara mo de abono pewu nkana me nyi mo yee o kya kyena kole aterenbi mo, me san me kya taase abara yee, "I men gye onyen baare ne n kya kyena ikpa nkan-nkan kole aterenbi mo?"

⁹ Asa ako me kyule yee, "En, mo ne." Ne momo ako mo yee, "Kuaa, i men gye mo ne. O lii mo daa." Me kya soo abara akyole genen mo, onyen mo gbaa-gbaa gi toge sa omo yee, "Me ne."

¹⁰ Imoso asa mo me taase mo yee, "Ne nne ne fo-ansi mo a wora ne a bugi?"

¹¹ O lee genon sa momo yee, "Onyen obono me kya tere mo yee Yesu mo ne n wora gipatee ne o kyu bo me-ansi ne o toge sa me yee, 'Naa kpaa foro fo-ansi Silowam gibun do.' Gesintin mo, ne naa kpaa foro me-ansi mo, me-ansi a bugi. Imo ne ne nye n kya wu faa."

¹² Onyen mo gi toge sa asa mo genen mo, me taase mo yee, "O bo fone do?" Ne o lee genon yee, "Men nyi."

Abelense Me Kya Taase Genobono Yesu Gi Kye Gyaatanbo Mo

¹³ Nfono mo, asa mo me kyu onyen mo kpe Farasii awura mo ansi do.

¹⁴ Geke gebono Yesu gi wora gipatee mo kyu bugi gyaatanbo baare ansi mo, genen geke gebono ge gye momo Gyuda awura geke kyoolase.

¹⁵ Asa mo me kyu onyen mo kpere Farasii awura mo genen mo, Farasii awura mo kee me taase mo genobono i ba ne mo-ansi a bugi ne o nye o kya wu mo. Onyen mo gi buu sa momo yee, "O kyu gipatee kyu bo me-ansi ne ne kpaa foro me-ansi ne a bugi ne ne nye n kya wu faa."

¹⁶ Onyen mo gi buu sa Farasii awura mo genen mo, momo ako me toge yee, "Onyen obono o wora genen ilaa ide faa, i men gye Wurubuaare ne n sun mo. I kya nyiile yee o men kya gyi Wurubuaare geke kyoolase nbara mo so." Momo ako mo yee, "Nengyene o gye ilaa nyenyen oworabo mo, nne so ne o laa taale wora amunale ilaa ide onan?" Momo pewu nno gi wora kpei-kpei.

¹⁷ Nfono mo, Farasii awura mo me kii taase onyen mo yee, "Fo-o fo mo, fo-ansi ne o bugi sa fo mo. Imoso mene ilaa ne fo bo fo laa toge kyu lii mo so?" Onyen mo gi lee genon yee, "O gye daa Wurubuaare ikalan otogebo."

¹⁸ Imo ide gemara pewu mo, Gyuda awura abelense mo me men soo gyi yee i gye gesintin fee nkana genen onyen baare gye daa gyaatanbo. Imoso me sun kpaa tere mo-nyi de mo-se,

¹⁹ ne me taase momo yee, "Feye-bi obono fe kya toge yee fe koroge mo de

gigyaatanbo mo ne? Ne mene n wɔra ne mo-ansi a bugi ne o kya wu kon?"

²⁰ Nfono mo, onyen mo mo-se de mo-nyi me lee geno yee, "A nyi ibono aye-bi ne. A koroge mo de gigyaatanbo daa."

²¹ To, genoo bono i ba ne ide kon o kya wu faa bere, aye a manj taale bii. A menj kii a nyi nyamese kolon obono o bugi mo-ansi mo. O menj baa o gye gebii. Fe' taase mo gbaa-gbaa. O laa taale tonge sa mo-nyoro."

²² Gyuda awura abelense mo gifuu so-o so ne n yee ne onyen mo mo-nyi de mo-se me toge genen. I kya nyiile yee Gyuda awura abelense mo me ti toge yela yee obono o laa lee toge sansana yee Yesu ne n gye omolegebo obono Wurubuaare gi toge yee o laa sun ne me nu mo, me laa tii kaase yee mo-giyaa gi manj baa nye yii momo-gikyangbon do.

²³ Genen ilaa ibono so ne me toge sa Gyuda awura abelense mo yee, "O menj baa o gye gebii. Fe' taase mo gbaa-gbaa" mo.

Onyen Mo Giyaa Gi Manj Baa Nye Yii Gikyangbon Do

²⁴ Nfono mo, abelense mo me kii tere onyen mo nkana o gye gyaatanbo mo ba momo ase ginyose, ne me toge mo yee, "Kere fee Wurubuaare de fo' toge gesintin gebono fo nyi mo. Aye bere, a nyi ibono genen onyen baare gye daa ilaa nyenyen oworabo."

²⁵ Me toge sa mo genen mo, o lee geno yee, "Me ne yee o gye ilaa nyenyen oworabo abee feye daa? Ilaa kolon ibono n nyi mo ne n gye yee nkana n gye daa gyaatanbo, ne ide kon mo n kya wu ilaa."

²⁶ O toge genen mo, me kii taase mo yee, "Mene ne o kyu wɔra fo? Nne so nne so ne o wɔra ne o bugi fo-ansi mo sa fo daa?"

²⁷ Onyen mo gi lee geno yee, "Ne ti wolaa buu sa feye genoo bono i ba mo, ne fe menj nu me ase. Mene ne fe kii fe kya laare de fe' kii nu? Abee feye kee fe kya laare fee fe' baa wɔra mo-akasebo daa?"

²⁸ Onyen mo gi taase momo genen mo, me toro loo mo-asebi do, ne me toge sa mo yee, "Fo ne n gye mo-okasebo. Aye bere, a gye daa Mosisi-lee."

²⁹ A nyi ibono Wurubuaare gi tonge sa Mosisi. Genen onyen baare bere, a menj nyi nfono o lii mo."

³⁰ Onyen mo gi lee geno yee, "Genen bere mo, i gye ilaa ibono i kya de geno ne. Feye yee fe menj nyi nfono o lii mo. Mo, mo ne n kii bugi me-ansi sa me faa."

³¹ A nyi ibono Wurubuaare menj kya nu ilaa nyenyen aworabo ndalaa. Nyamese obono o kya sele mo Wurubuaare, ne o kya wɔra mo-gelaare ilaa mo, genen kaase obono ne Wurubuaare kya nu mogedala.

³² Kpe kyu lii ko-o ibono Wurubuaare gi lee soso de gese baa fo genen owi baare faa, a menj ti taa nu yee nyamese oko gi ti taale bugi gyaatanbo obono me koroge mo de gigyaatanbo mo ansi geakaako kere."

³³ Imoso, nengyene i menj gye Wurubuaare ne n sun genen onyen baare mo, nkana ofaanan o menaj taale wɔra sei."

³⁴ Onyen mo gi toge genen ta mo, Gyuda awura abelense mo me toge sa mo yee, "Fo obono i koroge fo de gibusafo mo, fo ne nan kii baa nyiile aye ilaa?" Nfono ne me tii mo yee mo-giyaa gi manj baa nye yii momo-gikyangbon do.

Me Gye Agyaatanbo Yee Momo-Ansi A Menj Kii Boori

³⁵ Yesu gi nu yee Gyuda awura abelense mo me tii onyen mo genen mo, o kpaa wu onyen mo, ne o taase mo yee, "Fo soo anyamese pewu momo-daa mo gyi?"

³⁶ Onyen mo gi lee geno yee, "Obelense, anyamese pewu momo-daa mo ne n gye ane? Nyiile me mo de n' soo mo gyi."

³⁷ Yesu gi toge mo yee, "Fo ti wu mo ne. Mo ne n kya tonge de fo faa."

³⁸ Nfono mo, onyen mo gi toge sa Yesu yee, "Me-wura, ne soo gyi," ne o nmii mo ne o kyu buubuu sa mo.

³⁹ Nfono mo Yesu gi toge yee, "Ne ba gesinkpan so daa de i' barage anyamese do de asa abono inj kya wu omo mo, me' nye wu ilaa, de abono, mo, me kya wu mo, me' bingiri agyaatanbo."

⁴⁰ Farasii awura abono me bo Yesu ase nfono mo me nu ibono Yesu gi toge genen mo, me taase mo yee, "Aye ne n gye agyaatanbo mo faa?"

⁴¹ Ne ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Nengyene fɛ gye agyaatanbo mɔ, nkana fɛ man gyi gipueɛ. To, ibono mɔ, fɛ kya tɔgɛ yɛɛ fɛ kya wu faa, fɛye-gipueɛ mɔ gi sii de fɛye.”

10

Isandɛ Gɛkpen Gɛbunono Gikpale

¹ Yesu gi da gikpale sa mɔmɔ yɛɛ, “N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin, nyamesɛ ɔbono ɔ mɛn kyu de gɛbunono so kyu loo isandɛ gɛkpen mɔ dɔ ne ɔ kpaa dii de gɛtɛɛko so kyu loo mɔ, genen kaase ɔbono gye daa oyu abɛɛ ɔ kya laare ɔ' kpaa yuuri gɛyu pinini daa.

² Ne nyamesɛ ɔbono, mɔ, o kyu de gɛbunono so kyu loo isandɛ gɛkpen mɔ dɔ mɔ ne n gye isandɛ mɔ ɔkparebo.

³ Isandɛ ɔkparebo mɔ kya naa kpe gɛbunono ase ne ɔbono ɔ kya dii isandɛ gɛbunono mɔ kya tigi gisen sa mɔ de ɔ' loo. ɔ kya tere mɔ-isandɛ mɔ ɔkamaase mɔ-rɛ mɔ-ginyen de ɔ' kyu mɔmɔ kyu kpe gigyi.

⁴ ɔkparebo mɔ gi kpare mɔ-isandɛ mɔ lii gɛkpen mɔ dɔ mɔ, ɔ kya gyangbara sa mɔmɔ de mɛ' buu mɔ. I kya nyiile yɛɛ mɛ kya bii mɔ-gɛnɔ de mɛ' nu mɔ ase.

⁵ Isa ɔko giyan bere, mɛ man kyule naa buu mɔ. Mɛ laa sele taa mɔ yɛgɛ. I kya nyiile yɛɛ mɛ mɛn kya bii mɔ-gɛnɔ de mɛ' nu mɔ ase.”

⁶ Yesu gi da Gyuda awura abelense mɔ gikpale genen mɔ, mɛ mɛn nu gimɔ gɛsɛ.

⁷ Genen so mɔ, o kii tɔgɛ yɛɛ, “N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin. Me ne n gye isandɛ gɛkpen mɔ gɛbunono mɔ.

⁸ Mɔmɔ abono pɛwu mɛ da gibaa wɔra fɛɛ me-lɛɛ ɔnan mɔ, mɛ dɛ daa fɛɛ iyu abɛɛ abono mɛ kya yuuri gɛyu pinini mɔ. Isandɛ mɔ mɛ mɛn ka mɔmɔ abono gɛnɔ.

⁹ Me n dɛ fɛɛ gɛkpen gɛbunono mɔ. Nengyene ɔko laa naa de me so kyu loo mɔ, genen kaase ɔbono laa nye amɔlɛgɛ. ɔ laa loo de ɔ' lii owi kamaase ɔbono ɔ kya laare mɔ de ɔ' nye ogyiten.

¹⁰ Iyu mɔ mɛ ba daa de mɛ' baa yuuri, mɛ' mɔɔ de mɛ' nyida. Mi-i me bere, nɛ ba daa de n' yɛgɛ asa mɛ' nye Wurubuaare ase gɛkyena gɛkpa.

Yesu Ne N Gye Isandɛ ɔkparebo Dɛnsɛ Mɔ

¹¹ “Me ne n gye isandɛ ɔkparebo dɛnsɛ mɔ. ɔbono ɔ gye isandɛ ɔkparebo dɛnsɛ mɔ ne n kya kyu mɔ-nyoro fue de ɔ' sɔɔ mɔ-isandɛ lɛwu.

¹² ɔbono ɔ kya kpare isandɛ de mɛ' ka mɔ gikɔ mɔ bere, i mɛn gye mɔ ne n bo isandɛ mɔ. Nengyene o wu fɛɛ kuntun kya ba isandɛ mɔ dɔ mɔ, ɔ laa sele taa isandɛ mɔ yɛgɛ de kuntun mɔ ɔ' baa keda isandɛ mɔ, de ɔ' yaase mɔmɔ.

¹³ Ibono so ɔ kya sele taa isandɛ mɔ yɛgɛ genen mɔ ne n gye yɛɛ ɔ kya kerɛ mɔmɔ so daa de mɛ' ka mɔ gikɔ. Isandɛ mɔ ilaa i mɛn tiri mɔ de sɛi.

¹⁴ “Me ne n gye isandɛ ɔkparebo dɛnsɛ mɔ. N nyi me-isandɛ ne me-isandɛ, mɔ, kee mɛ nyi me,

¹⁵ fɛɛ gɛnɔɔbono me-sɛ Wurubuaare nyi me ne me kee n nyi mɔ mɔ. Nan kyu me-nyoro fue de n' sɔɔ me-isandɛ mɔ lɛwu.

¹⁶ N bo isandɛ iko kee nten nko. Mɔmɔ abono mɛ mɛn bo gikpen gide dɔ. I kaabore n' kyu mɔmɔ ba kee de mɛ' nu me ase de mɛ' wɔra isandɛ gikpen kolon de mɛ' nye isandɛ ɔkparebo kolon.

¹⁷ “Wurubuaare kya laare me-ilaa. I kya nyiile yɛɛ nan kyu me-nkpa fue de n' kii kpaa kyu.

¹⁸ ɔko man sɔgɛ me-nkpa lii me-abaa dɔ. Me gbaa-gbaa me-gibaa so ne n' kya kyu me-nkpa kyu fue. N bo ɔkpa de n' kyu me-nkpa fue ne n' bo ɔkpa de n' kii kpaa kyu me-gibaa so. Genen ne me-sɛ Wurubuaare gi ka sa me ne.”

¹⁹ Ilaa ibono Yesu gi tɔgɛ faa so mɔ, i yɛgɛ Gyuda awura abelense mɔ nwɔnsa nbono mɛ kya sa kyu lii mɔ so mɔ gi kii wɔra kpei-kpei.

²⁰ Asa mɔ dɔ sakyɔ mɛ kya tɔgɛ yɛɛ, “Ilaa nyenyɛn oduduu i tɛ Yesu so. ɔ kya lɔ giyee daa. Ma-a nu' ɔdɛ ase?”

²¹ Mɔmɔ ako mɔ yɛɛ, “I mɛn gye isa ɔbono ɔnan ilaa nyenyɛn oduduu i tɛ mɔ so mɔ atɔngɛbi ne. Nnɛ so ne ilaa nyenyɛn oduduu i laa taalɛ bugi agyaatanbo ansi?”

Gyuda Awura Abelense Me Men Gye Yesu Isande Mo Do

²² Owi oko do mo Yesu bo Gyerusalem, ne owi gi fo ibono Gyuda awura mo me kya gyi gekere bele kyu nyingi genobono me loro Wurubuaare onon obu mo yela sa mo-onon mo.

²³ Genen owi obono mo, i gye awo aberɛ. Yesu naa de Wurubuaare onon obu gikpaara mo so gesalaga gebono me kya tere gemɔ yee Solomon gesalaga mo do.

²⁴ Nfono mo, Gyuda awura abelense mo me baa kyaaboo Yesu ne me taase mo yee, "Fo kya laare a' kyena kpaa fo owi omɔ daa? Nengyene fo ne n gye obono Wurubuaare gi sun de o' baa molege anyamese mo, tɛse toge tigi aye."

²⁵ Me taase Yesu genen mo, o lee geno yee, "Ne wolaa toge sa feye. Feɲ soɔ me gyi daa. Ilaa gbaa'gbaa ibono n de me-se Wurubuaare ginyen n kya wɔra mo ne n kya lee nyamese obono onan n gye mo gewi nyiile.

²⁶ Feye mo, fe men kii soɔ me gyi. I kya nyiile yee feɲ gye me-isande.

Abono Me Gye Yesu Isande Mo

²⁷ "Isande ibono i gye me-lee mo, me kya nu me-gede. N nyi momo ne me kya naa buu me.

²⁸ N kya sa momo Wurubuaare ase gekyena gekpaa. In bo no yee momo do oko laa fue mo-lewu gemara. Oko men bo no o laa soge momo lii me-abaa do.

²⁹ Me-se Wurubuaare obono o kyu momo sa me mo bo lon don ilaa kamaase. Ne oko men bo no, o laa taale soge momo lii me-se Wurubuaare abaa do.

³⁰ Me-re me-se Wurubuaare mo a gye daa gikolon."

Abelense Mo Me Kya Laare Me' Da Yesu Abui Moɔ

³¹ Ibono Yesu gi toge genen ta mo, Gyuda awura abelense mo me kii puru abui me laa da mo moɔ.

³² Nfono ne Yesu gi toge sa momo yee, "Wurubuaare gi yeye ne wɔra ilaa gbaa'gbaa feye-ansi so. Imo imomo so ne fe kya laare de fe' da me abui faa?"

³³ Gyuda awura abelense mo me lee geno yee, "I men gye ilaa gbaa'gbaa ibono fo wɔra mo so ne a kya laare de a' da

fo abui moɔ. Ibono fo kya kyu fo-nyoro kesere de Wurubuaare mo so ne a kya laare de a' moɔ fo genen. Fo gye daa nyamese ne fo kya kyu fo-nyoro yee fo gye Wurubuaare."

³⁴ Yesu gi kii taase omɔ yee, "Me men nmarase yela Wurubuaare agyebi mo do yee,

Wurubuaare gi toge yee fe gye Wurubuaare onan?

³⁵ Wurubuaare agyebi mo bere, a men kya kee abon gekaako. Asa abono me nye Wurubuaare gi tonge sa momo mo gbaa ne Wurubuaare gi tere momo yee me gye Wurubuaare onan faa.

³⁶ Ne me, obono me-se Wurubuaare gi loro me yela sa mo-nyoro ne o sun me ba gesinkpan so mo, n kya toge yee 'N gye Wurubuaare mo-bi' mo, nne so ne fo laa toge yee n de me-nyoro mi-i kesere de Wurubuaare?

³⁷ "Nengyene fee fe wu yee men kya wɔra ilaa ibono i gye me-se Wurubuaare ilaa wɔrase mo, feɲ sa fe' soɔ me gyi.

³⁸ Ne fee fe wu yee n kya wɔra imo bere mo, ba-a ne fe man soɔ me gbaa-gbaa gyi mo, fe' soɔ me-se ilaa wɔrase ibono n kya wɔra mo gyi de fe' nu gese de fe' bii yee Wurubuaare bo me do ne me kee n bo mo do."

³⁹ Yesu gi toge genen mo, asa mo me kii laare fee me' keda mo. Me men nye mo. O lii momo-abaa do.

⁴⁰ Yesu gi kii naa foro Gyodan obon mo, ne o san kpaa kyena nfono Gyon gi naa kyena gyere asa Wurubuaare sagyere mo.

⁴¹ Asa sakyɔ me kya kpe mo ase nno. Me kya toge yee, "Gyon men wɔra ilaa leenyiilese iko. Ilaa kamaase ibono o toge kyu lii onyen baare so mo bere, i gye gesintin."

⁴² Imoso asa sakyɔ me soɔ Yesu gyi nno.

11

Lasarose Lewu

¹ Genen owi obono do mo onyen oko kya lo gensipeere so. Me kya tere mo yee Lasarose. O gye Betaninyen. (Betani osowole baare gye Mariya de mo-daa Maata gewi.

² Mariya ne n gye okyii obono fe nu yee o kyu anuwantere woroge Yesu ne o kyu mo-gimu iman kpaare Yesu ayaa mo. Genen Mariya baare mo-pinyen ne n gye Lasarose obono o kya lo mo.)

³ O kya lo genen mo, mo-pikiyiana ade me sun kpaatoge sa Yesu yee, "Aye-wura, fo-kyemene obono fo kya laare mo-ila mo kya lo."

⁴ Yesu gi nu genen mo, o toge yee, "Gilo gide gin ba de gi' baa mo Lasarose. Gi ba daa de gi' baa lee Wurubuaare nyisigi mo nyiile de Wurubuaare o' lee me, Wurubuaare mo-bi mo nyisigi mo kee nyiile."

⁵ Yesu kya laare Maata de mo-tede de momo-pinyen Lasarose ilaa.

⁶ Imo-re imo genen mo, o nu Lasarose gilo mo so mo, o sii kyena nfono o bo mo nke nnyo bola.

⁷ Imo gemara mo, Yesu gi toge sa mo-akasebo mo yee, "A' kii kpe Gyudiya."

⁸ O toge omo genen mo, mo-akasebo mo me toge sa mo yee, "Obelense, Gyuda awura abelense mo me laare de me' da fo abui mo faa, in ti gyi nke nko. Fo laa kii kpe nno?"

⁹ Yesu akasebo mo me taase mo genen mo, o kisee da momo gikpale de o' kyu nyiile momo yee genen owi obono do mo in bo gifuu. O da gikpale mo yee, "In gye iwi gudu inyo ne n bo geke do? Nyamese obono o naa owi kenken mo, men kya sidi. I kya nyiile yee gesinkpan gede so fatela kya wu mo."

¹⁰ Ne obono, mo, o naa genye mo kya sidi. I kya nyiile yee on bo fatela mo ase."

¹¹ Yesu gi toge genen mo ne o kii toge sa momo yee, "Aye-kyemene Lasarose gi de. Nan kpaatoge kyingi mo."

¹² Nfono mo, mo-akasebo mo me toge sa mo yee, "Obelense, nengyene o de ginsi gide bere mo, o laa nye alanfiya ne."

¹³ Yesu akasebo mo me men bii yee o kya toge kyu lii Lasarose lewu so daa. Me nyi daa yee ginsi gide gbaa-gbaa ne o dare.

¹⁴ Nfono ne Yesu gi toge tigi momo yee, "Lasarose gi wu'.

¹⁵ Feye so mo, i wora me okon fee men bo nno pei ne o wu' de fe' nye so me gyi.

Imoso fe' yee de a' kpe mo ase."

¹⁶ Nfono mo, Tomaase obono me kya tere mo yee Ata mo gi toge sa mo-nanboana mo yee, "Aye-re mo pewu a' kpe. Nengyene i gye lewu mo, aye-re Yesu pewu a' kpe de a' kpaatoge wu'."

Yesu Ne N Kya Sa Wurubuaare Ase Gekyena Onan

¹⁷ Yesu gi kpaatoge loo nno mo, o nu yee Lasarose gi wu'. O wu' ne me pule mo mo, imo nke nnan ne.

¹⁸ Betani osowole mo de Gyusalem i men bo geta de abara. I man fo akpaaten anyo dandan.

¹⁹ Imoso i yee Gyuda awura mo asa saky o me kpe Maata de Mariya ase de me' kpaatoge wora momo kyu lii momo-pinyen lewu mo so.

²⁰ Maata gi nu Yesu so mo, o lii kyon o' kpaatoge gyangara mo, yee Mariya, mo, te geten do.

²¹ Maata gi wu Yesu mo, o toge sa mo yee, "Me-Wura, ne fee fo bo gere mo, nkana me-pinyen o mennan wu'.

²² Imo-re imo genen gbaa faa, n nyi yee ba-a nperere, ilaa kamaase ibono fo kole lii Wurubuaare ase mo o laa kyu sa fo."

²³ Yesu gi toge sa mo yee, "Fo-pinyen laa kii kyingi kyena nkpa."

²⁴ Maata gi kyule mo yee, "N nyi ibono me-pinyen laa kii nye nkpa geke laalaa-logese gebono Wurubuaare laa kyingi ibuni de o' gyi omo-nbele mo."

²⁵ Nfono mo, Yesu gi kii lora toge sa Maata yee, "Me ne n gye obono n bo okpa de n' kyingi asa abono me wu' mo. Me ne n gye obono n kya sa asa Wurubuaare ase gekyena onan mo. Nyamese obono o kyu mo-nyoro too me so mo, ba-a o wu' mo, o laa kyena Wurubuaare ase."

²⁶ Ne nyamese kamaase obono o te ne o kyu mo-nyoro too me so mo, mo-Wurubuaare ase gekyena onan mo ge man lii mo-gibaa kpa-a. Maata, fo kya so ilaa ide gyi?"

²⁷ Maata gi lee gen o yee, "Een, me-wura. Ne so gyi yee fo ne n gye obono Wurubuaare gi sun de fo' baa molege anyamese mo. Fo ne n gye Wurubuaare mo-bi obono aye-ansi a gyan mo so yee

o laa kpelege lii Wurubuaare do ba gesinkpan so mo."

Mariya Gi Kpaa Gyangara Yesu

²⁸ Maata gi toge Yesu genen ta mo, o kpaa tere mo-tede Mariya lii nkan ne o toge mo yee, "Obelense mo gi ba, o bo faanaa, o kya tere fo."

²⁹ Mariya gi nu genen mo, o kpe koso daa ne o lii kpaa gyangara mo.

³⁰ Genen owi obono mo, Yesu men ti loo osowole mo gbaa-gbaa so. O san o bo nfono Maata gi kpaa gyangara mo mo.

³¹ Gyuda awura abono me bo Mariya ase geten mo do mo me kya toge ma-a wora mo mo, me wu genobono Mariya gi kpe nyise koso lii genen mo, me nyi fee o kya kpe nfono me pule mo-pinyen mo o' kpaa saawo daa. Imoso me buu mo.

³² Mariya gi kpaa fo nfono Yesu bo mo, o da de ginsi wu mo mo, o kpelege nmii mo-ayaa do ne o toge sa mo yee, "Me-Wura, nengyene fee fo bo gere daa mo, nkana me-pinyen o mennan wu'."

³³ Ibono Yesu gi wu genobono Mariya kya saawo de Gyuda awura abono me buu mo mo kee me kya saawo mo, mo-gisen do i nyida mo, ne i loo mo kee gikyo.

³⁴ Ne o taase yee, "Fone do ne fe pule mo?" Me lee gen o yee, "Obelense, ba de fo' baa kere."

³⁵ Nfono mo Yesu gi su.

³⁶ Gyuda awura mo me wu genen mo, me toge sa abara yee, "Fe' kere, o laare mo-ilaa gikyo ne-o!"

³⁷ Asa mo ako, mo, yee, "Mo obono o kye gyaatanbo mo mo men taale yegede de Lasarose o men sa o' wu'?"

³⁸ Imoso Yesu gisen gi kii nyida mo ginyose. Nfono mo o naa kpe nfono me pule mo mo.

Yesu Gi Kyingi Lasarose Lii Ibuni Do

Folebo do ne me pule Lasarose ne me kyu gibui bele giko kyu tii gifole mo gebunono.

³⁹ Yesu gi naa kpe nno genen mo, o toge sa asa mo yee, "Fe' belen gibui mo lii folebo mo gebunono." Nfono mo Lasarose mo-pikiyii Maata gi toge sa Yesu

yee, "Obelense, me pule mo faa, nde nke nnan ne. O laa lii son."

⁴⁰ Yesu gi taase mo yee, "Men toge sa fo yee nengyene fo kyu fo-nyoro too me so mo, fo laa wu Wurubuaare nyisigi?"

⁴¹ Nfono mo, me belen gibui bele mo lii folebo mo gebunono, ne Yesu gi diire mo-ansi kere soso ne o faala Wurubuaare yee, "Me-se, fo'sun, fee fo nu me ase.

⁴² N nyi yee fo kya nu me ase owi kamaase do. Asa abono me yelee geredaa faa so ne n' kya toge genen ilaa ide faa de me' nye so o gyi yee fo ne n sun me."

⁴³ Yesu gi dalaa ta mo, o kpen ken-ken yee, "Lasarose, lii ba!"

⁴⁴ Nfono mo Lasarose obono o wu' mo gi lii ba Yesu ase gesintin. O lii ba genen mo, akuru abono me kyu dela mo-gibuni mo a kpe san a mili mo-ayaa de mo-abaa de mo-ansi genen. Yesu gi toge sa asa mo yee, "Fe' marage akuru mo lii mo-nyoro so de o' naa."

Abelense Me Da Gede Yela De Me' Nye Yesu Mo

⁴⁵ Gyuda awura mo me buu Mariya kpe nno mo me wu ilaa ibono Yesu gi wora faa mo, momo do asa sakyo me so o Yesu gyi.

⁴⁶ Momo ako mo, me naa kpe Farasii awura mo ase ne me kpaa buu ilaa ibono Yesu gi wora mo sa momo.

⁴⁷ Imoso Gyuda awura asunbi alebo abelense mo de Farasii awura mo me tere Gyuda awura nbele agyibo baa gyan' ne me taase abara yee, "Ilaa lenyiilese kpei-kpei ibono onyen baare kya wora faa, nne ne a laa wora mo?"

⁴⁸ A taa mo yegede mo, asa mo pewu me laa naa so o mo gyi yee mo ne n gye obono Wurubuaare gi sun de o' baa gyi gewura mo Wurubuaare ade so mo. Nengyene i ba genen mo, Rom awura mo me laa baa boori aye Wurubuaare onon obu mo de me' so o gewura mo lii aye ase."

⁴⁹ Momo do obono o gye Gyuda awura asunbi alebo gemu genen gesi gebono do mo ginyen ne n gye Kayifase. Nbele agyibo mo me gyan me kya sa gewonsa genen mo, Kayifase baare gi toge sa momo yee, "Fen taa nyi olaako.

⁵⁰ Fε men̄ nyi yεε nengyene asa mɔ pɛwu lɛwu so ne nyamesε kolon gi tɛsɛ wu' sa mɔmɔ mɔ, i boran?"

⁵¹ Gɛsintin so mɔ, Kayifasε baarε, men̄ tɔgɛ genen ilaa idε mɔ gbaa-gbaa gibaa so. Ibono mɔ ne n gye asunbi alεbo gɛmu genen gɛsi gɛbono dɔ mɔ so ne Wurubuaarε gi yεgɛ ɔ wolaa wu tɔgɛ ilaa ibono i laa baa ba Yesu so mɔ genen. ɔ wu yεε Yesu laa wu' sa mɔmɔ Gyuda awura pɛwu.

⁵² Genen gbaa mɔ, Kayifasε men̄ bii yεε i men̄ gye mɔmɔ Gyuda awura mɔ wolε ne Yesu laa wu' sa. Yesu gi nyε wu' mɔ, de i' koola Wurubuaarε mɔ-biana gbaa-gbaa abono mε yaasε mε bo nten kpɛi-kpɛi mɔ pɛwu, kyu baa wɔra nyamesε kolon.

⁵³ San kyu lii genen gɛkɛ gɛbono nbele agyibo mɔ mε gyan' kyu kyon mɔ, Gyuda awura abelensε adε mε da gɛdε yela de mε' nyε Yesu mɔ.

⁵⁴ Kyu lii genen so mɔ, Yesu men̄ baa naa tentegelen saarε Gyuda awura mɔ dɔ. Mɔ-rε mɔ-akasεbo mɔ mε san naa kpaa kyena daa Ifiram ɔsowolε so sindi gipen giko.

⁵⁵ Mε bo nno mɔ, mɔmɔ Gyuda awura Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belε mɔ gɛ kya fuude. Imɔso asa sakyo mε kya lii genen gɛsinkpan gɛbono so mε kya kpe Gyɛrusalem, mɔmɔ-isowolε gɛmu mɔ so. Mε kya daa gigyangbara kpe nno kpaa wɔra itiibilaa iko baala gyoo mɔmɔ-gɛkɛ belε mɔ gigyɛ de in̄' sa i' kyɔlεsε mɔmɔ-Wurubuaarε ɔson.

⁵⁶ I fo genen owi ɔbono mɔ, asa mɔ mε yele Wurubuaarε ɔson obu gikpaara mɔ so, mε kya laarε Yesu. Mε san mε kya taasε abara yεε, "Nnε ne n gye fɛyε-nwɔnsa? Fε nyi yεε ɔ laa baa gyi gɛkɛ belε gɛdε abεε?"

⁵⁷ Asunbi alεbo abelensε mɔ de Farasii awura mɔ mε wolaa ka sa asa yεε ɔkamaasε ɔbono o nyi nfono Yesu bo mɔ ɔ' baa buu sa mɔmɔ de mε' nyε keda mɔ kpaa tii.

12

Mariya Gi Kyεεgɛ Anuwanterε Worogɛ Yesu Ayaa So

¹ I kya san nkε nsee de Gyuda awura mε' gyi mɔmɔ-Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belε mɔ, Yesu gi kpe Bɛtani ɔsowolε ɔbono so Lasarosε tε mɔ. (Lasarosε ne n gye ɔnyen ɔbono o wu' ne mε pulε mɔ ne Yesu gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ mɔ.)

² ɔ loo nno mɔ, mε wɔra agyudɔ ne mε kyu gyi gɛkɛ belε sa mɔ. Lasarosε mɔ-pikyii Maata ne n kerε gɛgyan mɔ so. Lasarosε kee bo mɔmɔ dɔ ogyiten mɔ.

³ Mε tε mε kya gyi mɔ, Lasarosε mɔ-pikyii Mariya gi kpaa kyu puruntuwa de anuwanterε boɔgyalonse ɔko ɔnan kyu ba. Nadi oyii ilin ne mε kyu wɔra mɔ. Mariya gi kyu anuwanterε mɔ ba mɔ, ɔ kyεεgɛ worogɛ Yesu ayaa so ne o kyu mɔ-gimu iman kyu kpaarε Yesu ayaa. ɔ wɔra genen mɔ, anuwanterε mɔ-ofen gi sɔɔ gɛten gɛbono dɔ mε bo mɔ pɛwu gyi.

⁴ Owi ɔbono mɔ, Gyudase Isikaayɔtε, Yesu akasεbo gudu anyɔ mɔ dɔ ɔko bo nno. (Mɔ ne n baa yεgɛ Yesu akyobo mε nyε mɔ mɔ.)

⁵ O wu ilaa ibono Mariya gi wɔra mɔ, ɔ tɔgɛ yεε, "Anuwanterε baarε men̄ wɔra ɔfɛsε mɔ, nkana a laa nyε aterenbi belε de a' kyu yε sa ayenbo!"

⁶ Gyudase gi tɔgɛ genen mɔ, i men̄ gye yεε mɔ-gɛwɔnsa gɛ gyan' ayenbo mɔ so gɛsintin daa. ɔ gye daa oyu. Mɔ ne n kya keda mɔmɔ-aterenbi ɔwɔraten. ɔ kya kyena yuuri aterenbi mɔ ako. Imɔ ne n yεgɛ ne ɔ tɔgɛ genen.

⁷ Yesu gi lεε genɔ sa mɔ yεε, "Taa ɔkyii mɔ yεgɛ. ɔ wɔra imɔ yela gyoo mε-gipule ne."

⁸ Ayenbo abono fo darε faa, mε bo fɛyε asε adaa-adaa. Mε berε, fε man̄ nyε mε de n' kyena fɛyε asε kpaa lii."

Asunbi Alεbo Abelensε Mε Kya Laarε Mε' Mɔɔ Lasarosε

⁹ Ibono Gyuda awura sakyo mε nu yεε Yesu bo Bɛtani ɔsowolε so mɔ, mε kpe mɔ asε nno. I men̄ gye Yesu mɔ-nkon so ne sakpii belε mɔ gi kpe nno genen. Mε kpe nno kee daa de mε' kpaa kerε Lasarosε ɔbono o wu' ne Yesu gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ mɔ.

¹⁰ Imɔso Gyuda awura asunbi alεbo abelensε mɔ mε laarε ɔkpa ɔbono so mε laa nyε de mε' mɔɔ Lasarosε kee mɔ.

¹¹ I lii fɛɛ kyu lii Lasarose so mɔ, mɔmɔ Gyuda awura sakyɔ mɛ san ma-a kine mɔmɔ-asunbi alɛɛbo abelense mɔ-lɛɛ mɔ, ne mɛ san ma-a sɔɔ Yesu gyi.

Yesu Gi Loo Gyerusalem Fɛɛ Wura

¹² Imɔ gedɛ kɛsɛ mɔ, sakpii belɛ ɔbono ɔ ba Gyerusalem de mɛ' baa gyi mɔmɔ-gɛkɛ belɛ mɔ mɛ nu yɛɛ Yesu bo ɔkpa dɔ ɔ kya ba Gyerusalem.

¹³ Genen so mɔ, mɛ kyadɛ-kyadɛ abelafɛ ne mɛ kyu lii kpe mɛ' kpaa gyangara mɔ. Mɛ san mɛ kya kpen mɛ kya tɔgɛ yɛɛ,

“Ayenbi a gyɛ fo-lɛɛ!

Wurubuaarɛ ɔ' kosorɛ fo-gimu!

Wurubuaarɛ ginyen dɔ ne fo naa fo kya ba faa!

Fo ne n gyɛ ɔbono fo laa gyi gɛwura aye Isirale awura so!”

¹⁴ Yesu gi laarɛ beɛ fɔlɛ ɔko ne ɔ dii gyan' mɔ so ɔ kya kpe, fɛɛ genɔɔbono mɛ wolaa nmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ. Mɛ nmarasɛ yela yɛɛ,

¹⁵ Sayon! ɔsowolɛ belɛ so awura!

Fɛn sa fɛ' selɛ gifuu.

Fɛ' kerɛ, fɛyɛ-wura ne n gyan' beɛ fɔlɛ so ɔ kya ba mɔ.

¹⁶ I ba genen pɛwu faa, Yesu akasɛbo mɔ mɛ mɛn nu gɛsɛ ayaa abono so. Owi ɔbono Wurubuaarɛ gi kyu nyisigyɛ kyu sa Yesu mɔ, pɛi ne mɔ-akasɛbo mɔ mɛ lɔɔ baa nyingi yɛɛ ilaa ibono mɛ nmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ, nkyɛɛ Yesu ne mɛ dare genen.

¹⁷ Sakpii ɔbono ɔ wu Yesu gi kyingi Lasarose ne ɔ terɛ mɔ lii fɔlɛbɔ gɛkyan mɔ dɔ mɔ, mɛ naa tɔgɛ tɔgɛ imɔ so ilaa sa asa pɛi ne mɔmɔ-gɛkɛ belɛ gigyɛ mɔ gi lɔɔ fo.

¹⁸ Amunale ilaa ibono Yesu gi wɔra mɔ so ne asa sakyɔ mɛ lii kpaa gyangara mɔ genen.

¹⁹ Sakpii ɔbono ɔ buu Yesu mɔ so mɔ, Farasii awura mɔ mɛ tɔgɛ sa abara yɛɛ, “Fɛ mɛn wu? A laa taa kpon daa. Fɛ' kerɛ. Asa mɔ pɛwu ne n kpandɛ kpaa mili mɔ mɔ.”

Yesu Gi Tɔgɛ Mɔ-Giwukyingi Mɔ So Ilaa

²⁰ Owi ɔbono asa mɛ kpe Gyerusalem kpaa son Wurubuaarɛ genen gɛkɛ belɛ

gɛbono mɔ, abono mɛn gyɛ Gyuda awura mɔ ako kee mɛ saarɛ mɔmɔ dɔ.

²¹ Genen asa adɛ mɛ ba Filipino asɛ baa tɔgɛ mɔ yɛɛ, “ɔbelɛnsɛ, a kya laarɛ fɛɛ a' wu Yesu.” (Genen Filipino baarɛ gyɛ Yesu akasɛbo mɔ dɔ ɔko. ɔ lii Besayida, Galeli gɛsinkpan so.)

²² Mɛ tɔgɛ mɔ genen mɔ, ɔ kpaa tɔgɛ imɔ sa Andiru, ne mɔmɔ asa anyɔ mɛ naa kpaa tɔgɛ sa Yesu.

²³ Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Idɛ kon berɛ, owi mɔ gi fo ibono mɛ, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan nyɛ nyisigyɛ belɛ.

²⁴ Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛyɛ faa; nengyene giwayu gibi gin tɔrɔ isɛ dɔ de gi' wu' mɔ, gi kya sii de gimɔ-nkon. Nengyene giwayu gibi mɔ gi wu' isɛ dɔ mɔ, gi kya kɔrɔ de gi' soga wɔra abi gikyɔ.

²⁵ Imɔso fo ɔbono fo-nkpa ne n tiri fo ne fo kya kɔrɔsɛ nmɔ fi-i yela fo-gibaa so mɔ, Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛ laa lii fo-gibaa. Ne fo ɔbono, mɔ, Wurubuaarɛ ilaa so ne fo yɛɛ fo-nkpa gin tiri fo gɛsɛ gɛrɛ mɔ, fo kya baala nmɔ fi-i yela de fo' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa ne.

²⁶ Fo nyamesɛ kamaasɛ ɔbono fo kya laarɛ de fo' son me mɔ, i kaaborɛ fo' baa wɔra mɛ-ɔkasɛbo. Nfono mɛ laa wu me mɔ, nno kee ne mɛ laa wu mɛ-asonbo. Mɛ-sɛ Wurubuaarɛ laa tɛɛla ɔbono ɔ kya son me mɔ.

Yesu Gi Tɔgɛ Lewu ɔbono ɔnan ɔ Laa Wu' Mɔ

²⁷ “Idɛ kon, mɛ-gisen dɔ i kya dɛɛ mɛ fɛɛ ɔgya. Nnɛ ne nan tɔgɛ ne? N' kolɛ mɛ-sɛ yɛɛ ɔ' mɔlɛgɛ mɛ de awɔrɔfɔɔ abono a kya ba mɛ so faa a' kyon gibaafon abɛɛ? Kuaa. Genen awɔrɔfɔɔ adɛ so ne nɛ ba gɛsinkpan so.”

²⁸ Yesu gi dalaa kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ, “Mɛ-sɛ, lɛɛ fo-nyisigyɛ gɛwi.” ɔ dalaa genen mɔ, gigyɛbi' giko gi lii Wurubuaarɛ dɔ tɔgɛ yɛɛ, “Nɛ ti wolaa lɛɛ mɛ-nyisigyɛ gɛwi nyiile, ne nan kii lɛɛ mɔ gɛwi.”

²⁹ Sakpii mɔ ɔ yelɛ nfono mɔ gi nu gigyɛbi' mɔ genen mɔ, mɔmɔ ako mɛ tɔgɛ yɛɛ, “Nyangbon gi gbere.” Ako mɔ yɛɛ, “Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ne n tongɛ sa mɔ.”

³⁰ Asa mɔ mɛ kya tɔgɛ genen mɔ, Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Fɛyɛ so nɛ gigyɛbi' gide gi tɔngɛ genen, nkana i mɛn gye me so.

³¹ Idɛ kon Wurubuaarɛ laa bun gɛsinkpan so asa gipueɛ kyu lii mɔmɔ-ilaa nyenyɛn so. Nkana ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ nɛ n bo ɔlon gɛsinkpan so. Idɛ kon Wurubuaarɛ laa kosorɛ mɔ gɛgyapaa mɔ so.

³² Nengyene i puru mɛ diirɛ lɛwu oyii so nɛ nɛ wu' mɔ, nan biidɛ asa kpɛi-kpɛi pɛwu kyu ba mɛ asɛ dɛ i' mɔlɛgɛ ɔmɔ.”

³³ Yesu gi tɔgɛ genen ilaa idɛ kyu lɛɛ nyiile lɛwu ɔbono ɔnan ɔ laa kyu wu' mɔ.

³⁴ Nfono mɔ asa mɔ mɛ tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, “A nu lii Wurubuaarɛ nbara mɔ dɔ yɛɛ ɔbono Wurubuaarɛ laa sun dɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ laa kyena gɛkpaa-gɛkpaa. Nɛ i wonɛ so nɛ fo kya tɔgɛ yɛɛ i kaaborɛ mɛ' puru anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ diirɛ lɛwu oyii so dɛ o' wu'? Anɛ nɛ n gye genen anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ daa?”

³⁵ Asa mɔ mɛ taasɛ Yesu genen mɔ, ɔ da gikpalɛ kyu lii mɔ-nyoro so sa mɔmɔ yɛɛ, “I san nɛmaraa daa dɛ owi ɔ' ta. Owi san ɔ bo no faa, fɛ' naa dɛ owi mɔ. Nengyene i bun wɔra fɛyɛ mɔ, fɛ laa naa gibiri. Nyamesɛ ɔbono ɔ naa gibiri mɔ, mɛn kya bii nfono so ɔ kya kpɛ dɛ.

³⁶ Imɔso ibono owi san ɔ bo no faa, fɛ' kyu fɛyɛ-nyoro too mɔ so dɛ fɛ' nyɛ wɔra fɛɛ asa abono fɛ gye owi mɔ asa.” Yesu gi tɔgɛ genen ta mɔ, ɔ naa taa mɔmɔ yɛgɛ kpaa nɛra.

Gyuda Awura Abelensɛ Mɔ Mɛn Kya Sɔɔ Yesu Gyi

³⁷ Ilaa lɛenyiilɛsɛ ibono Yesu gi wɔra mɔ i nyaakyo gikyo, nɛ asa mɔ mɛ wu imɔ dɛ mɔmɔ-ansi. Mɛn kii sɔɔ mɔ gyi.

³⁸ I mɛn gye giyan. I ba genen mɔ i nyɛ kyena dɛ ilaa ibono Isaya gi wolaa nɛmarasɛ yela mɔ daa. Isaya gi wɔra Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo, nɛ ɔ naa kyena taasɛ Wurubuaarɛ yɛɛ,

“Mɛ-Wura Wurubuaarɛ, mɔmɔ dɔ anɛ
nɛ n sɔɔ fo-ɔkalan ɔbono a tɔgɛ sa
mɔmɔ mɔ gyi?
Nɛ amɔlɛgɛ abono fo kya laarɛ fo' kyu
mɔlɛgɛ asa mɔ
anɛana nɛ n wu amɔ bii?”

³⁹ Genen kee ibono mɛ mɛn taalɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ, i dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono Isaya baarɛ gi wolaa tɔgɛ yela yɛɛ,

⁴⁰ “Wurubuaarɛ yɛɛ mɛ' tɛsɛ wɔra fɛɛ agyaatanbo.

Mɔmɔ-nwɔnsa dɔ in sa i' bugi dɛ ilaa gɛsɛ ginu.

Mɔmɔ adɛ berɛ mɛ mɛn nyɛ wu ilaa ibono i bo no mɔ,
abɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa dɔ i' bugi dɛ ilaa gɛsɛ ginu.

Nkana mɛ nu ilaa gɛsɛ mɔ,
mɛ laa kii ba mɛ Wurubuaarɛ asɛ
dɛ n' kye mɔmɔ-gilɔɔ gibono mɛ kya
lɔ faa.”

⁴¹ Isaya mɛn tɔgɛ genen giyan. ɔ wolaa wu Yesu nyisigyɛ mɔ, imɔso nɛ ɔ tɔgɛ kyu lii mɔ so genen.

⁴² Gyuda awura mɔ mɛ kine Yesu faa, imɔ-rɛ imɔ genen mɔ, mɔmɔ sakyɔ mɛ sɔɔ Yesu gyi, dabɔlɛ dɛ mɔmɔ abelensɛ mɔ ako. Mɛ mɛn kyulɛ lɛɛ mɔmɔ-gisɔɔgyɛ mɔ gɛwi daa. I kya nyiile yɛɛ mɛ sɛlɛ Farasii awura mɔ gifuu yɛɛ mɛ laa naa gya mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-giyaa gin baa nyɛ yii mɔmɔ-gikyangbon dɔ.

⁴³ Nyisigyɛ ɔbono asa mɛ laa kyu sa mɔmɔ mɔ nɛ mɛ kya laarɛ don Wurubuaarɛ-lɛɛ nyisigyɛ ɔbono ɔ laa sa mɔmɔ mɔ.

⁴⁴ Yesu gi kpɛn tɔgɛ sa asa mɔ yɛɛ, “ɔbono ɔ sɔɔ mɛ gyi mɔ, i mɛn gye mɛwolɛ nɛ ɔ sɔɔ gyi. Kaasɛ gi sɔɔ ɔbono ɔ sun mɛ mɔ kee gyi nɛ.

⁴⁵ ɔbono o wu mɛ mɔ gi wu ɔbono o sun mɛ mɔ kee nɛ.

⁴⁶ Mɛ nɛ ba gɛsinkpan so daa fɛɛ fatela dɛ ɔbono o kyu mɔ-nyoro too mɛ so mɔ ɔ mɛn sa o' sii gibiri dɔ.

⁴⁷ “Nengyene fo ɔko fo kya nu mɛ-ilaa tɔgɛsɛ nɛ fon kya gyi imɔ so mɔ, in gye mɛ nɛ nan bun fo gipueɛ. I kya nyiile yɛɛ mɛn ba gɛsinkpan so dɛ n' baa bun anyamesɛ gipueɛ. Nɛ ba daa dɛ n' baa mɔlɛgɛ mɔmɔ dɛ mɛ' nyɛ gɛkyena Wurubuaarɛ asɛ.

⁴⁸ Nyamesɛ ɔbono o kine mɛ nɛ o kine dɛ mɛ-ilaa tɔgɛsɛ mɔ berɛ bo ɔbono ɔ laa bun mɔ gipueɛ mɔ. Mɛ-agyɛbi abono nɛ tɔgɛ mɔ nɛ nan bun mɔ gipueɛ gɛkɛ gebono gɛsinkpan so gɛkyena gɛ laa yela ɔkara mɔ.

49 I kya nyiile yee ilaa ibono n kya toge mo, i men gye me-gibaa so ne n kya toge imo. Me-se Wurubuaare obono o sun me mo gbaa-gbaa ne n ka sa me yee ide de ide ne n' toge.

50 N nyi yee ilaa ibono o ka sa me genen mo i laa yee asa me' nye kyena mo ase gekpaa. Imoso ilaa ibono n kya toge mo, n kya toge daa genobono me-se Wurubuaare gi toge me yee n' toge mo."

13

Yesu Gi Foro Mo-Akasebo Mo Ayaa

1 I san geke kolon de Gyuda awura me' gyi momo Lewu Gi Serege Aye So geke bele mo, Yesu gi bii yee owi mo gi fo ibono o laa lii gesinkpan so de o' kii kpe mo-se ase. Mo-gekyena do mo, o laare mo-akasebo abono me bo mo ase mo ilaa. Genen abera ade do mo Yesu kya laare o' baa lee nyiile genobono okara o kya laare omo-ilaa mo.

2 Genen geke gebono gedode mo, Yesu mo-re mo-akasebo mo me te me kya gyi mo, ilaa nyenyen pewu gemu mo gi ti suu de Gyudase Isikaayote, obono o gye Simon mo-bi mo de o' yee Yesu akyobo me' nye mo.

3 Yesu nyi ibono mo-se Wurubuaare gi kyu ilaa kamaase kyu wora mo Yesu abaa do. O nyi kee yee o lii Wurubuaare ase ne o laa kii kpe mo ase.

4 Me gyi ta mo, o koso yele ne o luu soso-lee gegbe gebono o suu mo, ne o kyu bodebaa kyu dela mo-gesara do.

5 Nfono mo, o kyeege nkyu wora tasa do ne o yii gese o kya foro mo-akasebo mo-ayaa oko oko yee o de bodebaa mo o kyu dela mo-gesara do mo, o kya lee momo-ayaa nkyu.

6 Yesu gi baa fo Simon Piita ase mo, Piita gi taase mo yee, "Me-Wura, fo ne nan foro me-ayaa sa me?"

7 Ne Yesu gi lee geno yee, "Fo men nyi ilaa ibono n kya wora faa. Gemara mo, fo laa baa bii."

8 Piita gi kii toge mo yee, "O kuaa! In kaabore fo' foro me-ayaa sa me geakaako." Yesu gi toge mo yee, "Nengyene man foro fo-ayaa sa fo mo, genen bere mo, me-re fo a men baa a bo sei giwora."

9 Nfono mo, Piita gi lee geno yee, "Obelense, genen bere mo, i men gye me-ayaa wole. Tese foro me-abaa de me-gimu kee sa me."

10 Ne Yesu gi toge sa mo yee, "Nengyene nyamese gi gyere mo, mo-nyoro geteko gin baa gi bo ineesi ibono i tiri yee o' kii gyere. Mo-ayaa do wole ne n tiri yee o' foro. Feye ade pewu fen bo ineesi, genen mo, feye do nyamese kolon guan ne n bo ineesi."

11 Yesu ti wolaa o nyi obono o laa yee mo-akyobo me' nye mo mo. Imoso ne o toge yee, "Feye ade pewu fen bo ineesi, genen mo, feye do nyamese kolon guan."

12 Yesu gi foro mo-akasebo mo ayaa ta mo, o kiiri mo-soso lee gegbe mo suu ne o naa kii kpaa kyena mo-okyenaten ogyiten mo. Nfono mo o taase mo-akasebo mo yee, "Fe nu ilaa ibono ne wora sa feye faa gese?"

13 Fe kya tere me yee feye-obelense de feye-wura. Fe tere me genen mo, fe men fue. I kya nyiile yee genen nyamese ne n' gye.

14 To, me obono n gye feye-obelense de feye-wura mo ne n bara me-nyoro gese, ne ne foro feye-ayaa sa feye faa. Imoso, feye kee fe' bara feye-nyoro gese de fe' foro abara ayaa sa abara genen.

15 Ne wora sinkaala yela sa feye ne. Feye kee fe' wora ilaa ibono ne wora sa feye faa onan.

16 Gesintin ne n' kya toge mi-i sa feye faa, dega men kya don mo-obelense. Joo men kya don obono o sun mo mo.

17 Ibono fe nye bii yee i kaabore fe' son abara faa, ne fe kya son abara gesintin mo, fe laa wora amudensebo.

18 "I men gye feye pewu ne n' dare. N nyi feye abono ne lee yee fe' wora me-gesun mo. I tiri yee ilaa ibono me wolaa nmarase yela Wurubuaare agyebi mo do mo, mo, i' nye ba gesintin. Me wolaa nmarase yela yee,

'Nyamese obono me-re mo a kya wora abaa gyi mo

ne nan kisee dii yele me so.'

19 N wolaa mi-i toge feye genen ilaa ide nperere pei de i' loo ba. Nengyene i san ba

mɔ, de fɛ' sɔɔ me gyi yɛɛ me ne n bo no pɛi ne ilaa kamaasɛ i bo no.

²⁰ Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛyɛ faa, ɔbono ɔ sɔɔ ɔbono nɛ sun mɔ abaa anyɔ mɔ, me ne ɔ sɔɔ genen. Ne ɔbono ɔ sɔɔ me abaa anyɔ mɔ, ɔbono o sun me mɔ ne ɔ sɔɔ genen."

Yesu Yɛɛ ɔko Laa Kyu Mɔ Wɔra Mɔ-Akyobo Abaa Dɔ

²¹ Yesu gi tɔgɛ genen ta mɔ, mɔ-gisen dɔ i nyida mɔ ne o buu sa mɔmɔ yɛɛ, "Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛyɛ faa; fɛyɛ dɔ ɔko laa kyu me wɔra me-akyobo abaa dɔ."

²² Yesu gi tɔgɛ genen mɔ, mɔ-akasebo mɔ mɛ kpɛɛɛlɛ kerɛ abara. Mɛ mɛn nyi ɔbono ɔ darɛ mɔ.

²³ Me, Yesu ɔkasebo ɔbono ɔ kya laare me-ilaa mɔ ne n tɛ n sindi mɔ ogyiten mɔ.

²⁴ Nfono ne Simon Piita gi da gimu sa me yɛɛ n' taasɛ mɔ yɛɛ aye dɔ anɛ ne ɔ darɛ daa?

²⁵ Gɛsintin mɔ, nɛ tu sindi Yesu ne nɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "ɔbelɛnsɛ, anɛ ne fo darɛ daa?"

²⁶ Yesu gi tɔgɛ sa me yɛɛ, "Kaasɛ ɔbono nan kyu bodobodo nyɔɔ ipɔ dɔ sa mɔ de o' gyi mɔ, mɔ ne n' darɛ genen." Nfono mɔ Yesu gi kyu bodobodo ɔbono ɔ de mɔ kyu nyɔɔ ipɔ mɔ dɔ gɛsintin ne o kyu sa Gyudasɛ, Simon Isikaayɔtɛ mɔ-bi yɛɛ ɔ' sɔɔ gyi.

²⁷ Gyudasɛ gi kpɛ sɔɔ bodobodo mɔ gyi mɔ, ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi suu de mɔ. Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa Gyudasɛ yɛɛ, "Idɛ kon ilaa ibono fo laa wɔra mɔ, wɔra imɔ kusaa."

²⁸ (Aye akasebo sɛnsɛ abono aye-rɛ Yesu a tɛ a kya gyi mɔ dɔ ɔko-rɛ ɔko mɛn nu ilaa ibono Yesu gi tɔgɛ sa Gyudasɛ mɔ gɛɛɛ.

²⁹ Mɔmɔ ako berɛ, mɛ nyi daa yɛɛ Yesu kya tɔgɛ ɔ kya sa Gyudasɛ yɛɛ ɔ' kpaa sɔɔ ilaa ibonoana mɛ laa kyu gyi gɛkɛ belɛ mɔ abɛɛ ɔ' kpaa kyu ilaa iko kpaa sa ayenbo. I kya nyiile yɛɛ Gyudasɛ ne n kya keda mɔmɔ-aterɛnbi.)

³⁰ Gyudasɛ gi kpɛ gyi bodobodo mɔ, ayaa abono so mɔ, ɔ lii taa mɔmɔ yɛgɛ. Genen owi ɔbono mɔ, i gye genyɛ.

Nbara Pobɔɔ

³¹ Gyudasɛ gi lii, ne i san Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasebo sɛnsɛ mɔ, Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, "Idɛ kon ne me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ nyisigyɛ mɔ laa lii gɛwi ne. Genen kee ne Wurubuaarɛ-lɛɛ nyisigyɛ mɔ laa lii gɛwi kyu lii me so ne.

³² Nengyene Wurubuaarɛ nyisigyɛ mɔ gi lii gɛwi kyu lii me so mɔ, genen kee ne Wurubuaarɛ laa yɛgɛ me-lɛɛ nyisigyɛ mɔ ɔ' lii gɛwi kyu lii mɔ Wurubuaarɛ so ne. Ayaa adɛ so ne Wurubuaarɛ laa wɔra genen ilaa idɛ."

³³ Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Me-biana, nan kyena fɛyɛ dɔ nmaraa daa faa bɔla. Fɛ laa laarɛ me-gɛten. Fɛɛ genɔɔbono nɛ tɔgɛ sa Gyuda awura abelɛnsɛ baa kyon mɔ, nperɛ n kya tɔgɛ mi-i sa fɛyɛ kee yɛɛ nfono n kya kpɛ mɔ, fɛ man taalɛ kpɛ nno.

³⁴ Pɛi ne nan kyon mɔ, n kya yela nbara pobɔɔ n kya sa fɛyɛ yɛɛ fɛ' laarɛ abara ilaa. Fɛɛ genɔɔbono nɛ laarɛ fɛyɛ-ilaa mɔ, fɛyɛ kee fɛ' laarɛ abara ilaa genen.

³⁵ Nengyene fɛ laarɛ abara ilaa mɔ, imɔ ne nan yɛgɛ ɔkamaasɛ ɔ' bii yɛɛ me-akasebo ne fɛ gye."

Yesu Yɛɛ Piita Laa Kine Yɛɛ ɔ Mɛn Nyi Mɔ

³⁶ Yesu gi tɔgɛ genen mɔ, Simon Piita gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Me-wura, fo laa kpɛ fonɛ?" Nfono ne Yesu gi lɛɛ genɔ sa mɔ yɛɛ, "Nfono n kya kpɛ mɔ, fo man taalɛ buu me kpɛ nno nperɛ. Gɛmara mɔ fo laa buu me ba nno."

³⁷ Piita gi kii taasɛ mɔ yɛɛ, "Me-wura, mɛnɛ n wɔra so ne man taalɛ buu fo kpɛ nno nperɛ yɛgɛ nan taalɛ sɔɔ fo-lɛwu wu'?"

³⁸ Ne Yesu gi taasɛ Piita yɛɛ, "Fo laa sɔɔ me-lɛwu wu'? Sɔɔ gibui yela, pɛi de kyaasɛ gyangbarasɛ ɔ' lɔɔ folɛ ndɛ mɔ, fo laa sorogɛ gikpadɔ gisa' yɛɛ fo mɛn nyi me."

14

Yesu Gi Tɔgɛ Wɔra Mɔ-Akasebo Mɔ

¹ Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, "Fɛ mɛn sa fɛ' yɛgɛ fɛyɛ-asɛn dɔ i' nyida fɛyɛ. Fɛyɛ berɛ fɛ' kpɛ kyu fɛyɛ-nyoro too

Wurubuaare so daa. Fe' kyu feye-nyoro too me so kee.

² Ibu kyenase i nyaakyo me-se Wurubuaare geten do. Ne fee i men gye genen mo, nkana man toge sa feye yee nan kpaa loro geteko gyoo feye.

³ Nengyene ne kpaa loro nno yela sa feye genen mo, nan kii ba feye ase de n' baa puru feye kyu kpe me ase. Nfono nan kyena mo, nno ne feye kee fe laa kyena.

⁴ Okpa obono so nan naa de n' kpe mo, fe ti fe nyi genen okpa mo."

⁵ Yesu gi toge genen mo, Tomaase gi taase mo yee, "Me-wura, a men nyi nfono fo kya kpe mo. Ne nne ne a laa wora de a' bii okpa mo?"

⁶ Yesu gi lee geno yee, "Me ne n gye okpa mo. Me so ne asa me laa bii gesintin mo ne me laa nye Wurubuaare ase gekyena onan. Oko-re oko men bo no o laa taale kpe Wurubuaare ase, genen mo, kaase mo gi kyu de me so.

⁷ Fee fe bii me mo, fe bii me-se Wurubuaare kee ne. San kyu lii nperere kyu i kya kpe mo, fe ti nye me-se Wurubuaare bii, ne fe nye mo wu de feye-ansi ne."

⁸ Yesu gi toge genen mo, Filipino gi toge sa mo yee, "Me-Wura, nyiile aye aye-se Wurubuaare. A nye bii mo mo, i kaabo aye."

⁹ Yesu gi taase mo yee, "Filipo, ko-o ibono me-re feye a kyena kaabore faa, imoso fo men ti taa bii me? Nyamese kamaase obono o wu me mo, o wu me-se Wurubuaare ne, ne nne so ne fo kii fi-i toge me yee n' nyiile feye me-se Wurubuaare?"

¹⁰ Fo men kya soo me gyi yee me-se Wurubuaare bo me do ne me kee n bo mo do? Ilaa ibono n kya toge mo i men gye me-gibaa so ne n' kya toge imo. I gye daa me-se Wurubuaare obono o te me do mo ne n kya wora mo-gesun.

¹¹ Soo me gyi yee n bo me-se do, ne mo kee bo me do. Ne toge faa ne fo man soo gyi mo, kii soo me gyi kyu lii me-ilaa ibono n de Wurubuaare olon n kya wora mo so.

¹² "Gesintin ne n' kya toge mi-i sa feye; obono o kyu mo-nyoro too me so mo laa wora ilaa ibono onan n kya wora mo de

i' kii don me-lee mo gbaa. I kya nyiile yee nan kpe me-se Wurubuaare ase.

¹³ Ilaa kamaase ibono fe dalaa kole Wurubuaare naa de me so mo, nan wora sa feye de asa me' nye wu Wurubuaare nyisigy mo kyu naa de me, Wurubuaare mo-bi mo so.

¹⁴ Ilaa kamaase ibono fe dalaa kole me-ginyen do mo, gesintin, nan wora sa feye.

Yesu Gi Ka Yee O Laa Kpaa Sun Wurubuaare Oduduu Mo Ba

¹⁵ "Nengyene fe kya laare me-ilaa mo, fe laa gyi me-nbara mo so.

¹⁶ Nan dalaa kole me-se Wurubuaare de o' kii sun okpaabo oko de o' baa kyena feye ase gekpaa-gekpa.

¹⁷ Mo ne n gye Wurubuaare Oduduu obono o bo gesintin mo. Abono men kya soo Wurubuaare gyi mo me man taale soo mo abaa anyo. I kya nyiile yee me men nyi yee o bo no, ne me men kii me nyi mo. Feye bere, fe nyi mo. O te feye ase ne o laa kyena feye-asen do.

¹⁸ "Man taa feye yee feye-nkon fee anmenbi. Ne kpe mo, nan kii ba feye ase.

¹⁹ I kpe san nmaraa daa, abono me men kya soo Wurubuaare gyi mo me man baa wu me. Feye bere, fe laa wu me. Me, n ti n bo Wurubuaare ase gekyena. Imoso feye kee fe laa nye Wurubuaare ase gekyena.

²⁰ Genen owi obono mo, fe laa nye bii yee n bo me-se Wurubuaare do ne feye mo, fe bo me do, ne mi-i me mo, n bo feye do.

²¹ Fo nyamese obono fo kya soo me-nbara wora fo-gisen do ne fo kya gyi nmo so mo, fo ne n kya laare me-ilaa. Me-se Wurubuaare laa laare fo genen kaase obono ilaa. Me kee nan laare fo-ilaa ne nan lee me-nyoro gewi nyiile fo."

²² Yesu gi toge genen ta mo, mo-akasebo mo do obono me kya tere mo yee Gyudase mo (I men gye Gyudase Isikaayote bere) genen Gyudase baare gi taase Yesu yee, "Me-Wura, mene n wora so ne aye-wole ne fo laa lee fo-nyoro gewi nyiile, ne abono men kya soo Wurubuaare gyi mo bere, fo man lee fo-nyoro gewi nyiile momo daa?"

²³ Yesu gi lee geno sa mo yee, "Obono o kya laare me-ilaa mo kya nu me-gede.

Me-se Wurubuaare laa laare mo-ilaa, ne me-re me-se Wurubuaare a laa ba mo ase de a' baa kyena mo do.

²⁴ Obono o men kya laare me-ilaa mo, men kya nu me-gede. Okalan obono ne toge sa feye faa men lii me ase, o lii daa Wurubuaare obono o sun me mo ase.

²⁵ "Ibono a san a te dabole faa ne n' kya toge feye genen ilaa ide faa.

²⁶ Nengyene ne kyon mo, Wurubuaare laa sun oko de o' baa yii me-giyaa de o' kpaa feye. Mo ne n gye Wurubuaare Oduduu mo. O laa baa nyiile feye ilaa kamaase de o' nyingi feye-ilaa ibono pewu ne toge feye mo.

²⁷ Gisen yuuli ne n' de mi-i yela feye. Me-gisen yuuli ne n' de mi-i sa feye. I men gye gesinkpan gede so gisen yuuli mo onan. Fe men sa fe' yege feye-asen a' nyida feye. Fe men sa fe' yege i' wora feye gifuu.

²⁸ "Fe ti wolaa nu me ne toge sa feye yee nan kpe de n' kii ba feye ase. Nengyene fe kya laare me-ilaa gesintin mo, nkana fe nu yee n kya kpe me-se Wurubuaare ase mo, i laa wora feye okon daa. I kya nyiile yee me-se gi don me.

²⁹ N wolaa mi-i buu mi-i sa feye abere ade pei de i' loo ba. I san ba mo, de fe' nye soo me gyi.

³⁰ Man baa nye tonge de feye gikyo iko. I kya nyiile yee ilaa nyenyen pewu gemu obono o bo olon gesinkpan so mo kya ba. Me bere, o men bo olon oko me so.

³¹ Ilaa ibono me-se Wurubuaare gi ka sa me mo ne n' kya wora. Imo ne nan yege asa me laa wu bii yee n kya laare me-se Wurubuaare ilaa.

"Fe' koso de a' lii gere."

15

Yesu De Fee Oyii

¹ Yesu gi kii toge sa mo akasebo mo yee, "Me n de fee oyii duuse kolon obono me-se Wurubuaare gi duu mo. Mo ne n kya kere genen oyii obono so.

² Me-gegyalenbi kamaase gebono ge men kya soro abi mo, me-se Wurubuaare kya ne gemu fue, ne me-gegyalenbi gebono, mo, ge kya sen ne gen kya soro

abi gikyo mo, o kya neele gemu-gimu so de ge' ba ngyalenbi de gi' nye soro gikyo.

³ Feye ne n gye me-nyalenbi nbono Wurubuaare kya kere nmo so genen mo. I kya nyiile yee kyu lii Wurubuaare agyebi abono ne toge sa feye mo so mo, fe nye ne i kpaare feye-ilaa nyenyen fue sa feye.

⁴ Fe' kyena me do de me kee n' kyena feye do. Oyii gegyalenbi wole ge man taale soro abi gemu-gibaa so, genen mo, ge kyaa de oyii mo. Genen kee ne i de sa feye okamaase faa. Fo-wole fo man taale wora Wurubuaare gelaare ilaa worase, genen mo, me-re fo ne n te.

⁵ "Me ne n gye oyii mo. Feye mo, ne n gye oyii mo ngyalenbi mo. Obono o te me do ne me kee n te mo do mo, genen kaase obono ne nan tansi wora Wurubuaare gelaare ilaa worase mo. Ne fee i men gye me-re fo ne n te mo fo man taale wora imo iko-re iko.

⁶ Nengyene nyamese men te me do mo, o de fee gegyalenbi gebono me kya neele fue. Ge wole ne asa me kya puru kpaa too wora ogya do de ge' dee mo.

⁷ "Nengyene fe te me do ne me-agyebi a te feye do mo, ilaa kamaase ibono fe kya laare ne fe dalaa kole Wurubuaare mo, o laa wora imo sa feye.

⁸ Ilaa ibono i laa lee me-se Wurubuaare nyisigi mo nyiile mo ne n gye yee fo' tansi wora mo-gelaare ilaa worase. Imo ne nan lee nyiile yee fe gye me-akasebo gesintin.

⁹ "Fee genobono Wurubuaare gi laare me-ilaa mo, genen ne me kee ne laare feye-ilaa faa. Fe' kpe fe te me do de n' laare feye-ilaa genen kyu i kya kpe.

¹⁰ Nengyene fe kya gyi me-nbara so mo, fe laa kyena me do de n' laare feye-ilaa fee genobono ne gyi me-se Wurubuaare nbara so, ne n' te mo do o kya laare me-ilaa faa.

¹¹ Ne buu genen ilaa ide sa feye de i' nye wora feye okon fee genobono i bo me okon mo. N kya laare i' wora feye-gisen do okon kpaa loge.

¹² "Me-nbara nbono n de n kya sa feye mo ne n gye yee fe' laare abara ilaa fee genobono ne laare feye-ilaa mo.

13 Gelaare geko gen bo no ge baa don de ibono nyamese laa soo mo-kyemenana lewu mo.

14 Ilaa ibono n kya ka feye yee fe' wora faa, ne fe wora imo mo, fe gye me-kyemenana.

15 Men baa n kya tere feye yee me-adege. I kya nyiile yee dega men nyi mo-obelense gewonsa. Ide bere, ne tere feye daa yee me-kyemenana. I kya nyiile yee ilaa kamaase ibono ne nu lii me-se Wurubuaare ase mo, ne kyu nyiile feye.

16 "I men gye feye ne n toose me lee de n' wora feye-obelense. Me ne n toose feye lee yee fe' wora Wurubuaare gesun de i' bara ilaa dense fee genobono oyii kya soro abi mo. N kya laare yee genen ilaa dense mo i' de kpe gekpaa-gekpaa. I ba genen mo, fe dalaa kole Wurubuaare ilaa kamaase me-ginyen do mo, o laa yeege i' yii feye-gibaa.

17 Ilaa ibono n kya ka feye mo ne n gye yee fe' laare abara ilaa.

Asa Abono Me Men Kya Soo Wurubuaare Gyi Mo Me Laa Kyo Feye

18 "Nengyene abono men kya soo Wurubuaare gyi mo me kya kyo feye mo, fe' nyingi yee me ne me wolaa kyo pei ne i tu feye genen.

19 Fee feye-re omo fe gye nyamese kolon daa mo, nkana me laa laare feye-ilaa. Ide mo faa mo, fe men baa fe gye momo do. Ne toose feye lee lii momo do. Imoso ne me kya kyo feye genen.

20 Fe' nyingi gigyebi gibono ne toge sa feye mo. Ne toge yee, 'Dega men kya don mo-obelense.' Nengyene me ka me obono n gye feye-obelense mo ansi mo, i de i gyoo feye kee. Nengyene me nu me-gede mo, me laa nu feye-gede kee.

21 Me so ne me laa ka feye-ansi genen. I kya nyiile yee me men nyi obono o sun me mo.

22 "Nengyene fee men ba gesinkpan gede so de n' baa tonge sa asa mo, nkana ilaa ibono me kya wora faa, Wurubuaare man bun momo gipuee. Imo ide, mo, ne ba ne me nu lii me ase faa, me men baa me bo okyeregyanten.

23 Nyamese obono o kya kyo me mo kya kyo me-se Wurubuaare kee ne.

24 Ne wora ilaa degenose ibonoana oko-re oko men ti taa wora kere. Ne fee nkana men wora genen de me' wu de momo-ansi mo, nkana ilaa ibono me kya wora faa, Wurubuaare man bun momo gipuee. Imo ide, mo, me wu de momo-ansi ne me dabole kyo me-re mese Wurubuaare pewu.

25 I men ba genen giyan. I ba genen mo, i kyena daa de ilaa ibono Wurubuaare gi yeege me nmarase yela mo-agyebi owole mo do sa momo mo. Me wolaa nmarase nno yee,

I men bo ilaa kolon ibono so me kyo me mo.

26 "Nan sun obono o laa kpaa feye mo feye ase. Mo ne n gye Wurubuaare Oduduu obono o laa lii Wurubuaare ase mo. O gye gesintin wura. Nengyene o ba mo, o laa lee me-ilaa nyiile asa.

27 Feye kee fe laa lee me-ilaa nyiile asa. I kya nyiile yee kpe kyu lii owi obono ne yii me-gesun mo gese mo, me-re feye ne."

16

1 "Aworofoo abono a de a gyoo feye mo so ne ne toge genen ilaa ide pewu sa feye, de feye-gisoo gyi mo gi men sa gi' koso me so.

2 Asa me laa tii feye yee feye-giyaa gi man nye yii momo-akyangbon do. I men gye ibono wole gbaa. Owi oko kya ba ibono fee oko gi mo feye do oko mo, o laa kyu imo yee Wurubuaare onon mo do ne o kpe o de genen yeege in gye genen ne.

3 Ibono me men nyi me abee me-se Wurubuaare mo so ne me laa wora feye genen ilaa ibonoana faa.

4 I men gye giyan so ne n' kya toge feye genen ilaa ide. Men kya laare aworofoo mo a' baa tuule feye. N kya laare daa fee nengyene aworofoo mo a baa tu feye mo de fe' nyingi yee ne wolaa toge feye amo so ilaa yela de i' nye keda feye-nyoro.

Wurubuaare Oduduu Mo Gesun Worase

"Men wolaa toge genen ilaa ide sa feye lii gese de gese. I kya nyiile yee n san n bo feye ase.

⁵ Ide kon bere, n kya kii n kya kpe obono o sun me mo ase. Feye do oko-re oko men kii taase me yee fone ne n kya kpe.

⁶ Ne wu yee ilaa ibono pewu ne toge sa feye faa ne n yee ne feye-asen do i nyida feye gikyo genen.

⁷ N kya toge feye gesintin yee ne kii kpe mo, feye ne i laa wora odan sa. I kya nyiile yee nengyene men kii kpe Wurubuaare ase mo, obono nan sun de o' baa kpa feye mo man ba. Nengyene ne kii kpe mo, pei ne nan sun mo feye ase.

⁸ "O ba mo, o laa bugi anyamese nwonsa kyu lii ilaa nyenyen giwora de gesintin gigy de gipuee gibun so. O laa nyiile momo yee momo-nwonsa nbono me de kyu lii genen ilaa ibonoana so mo in kyena.

⁹ Kyu lii ilaa nyenyen giwora so mo, Wurubuaare Oduduu mo laa yee asa me' bii yee me gye ilaa nyenyen aworabo. I lii fee me men kyu momo-nyoro too me so.

¹⁰ Kyu lii gesintin gigy so mo, Wurubuaare Oduduu mo laa yee asa me' bii yee ne gyi gesintin sa Wurubuaare. I lii fee nan kpe me-se Wurubuaare ase ne fen baa wu me.

¹¹ Ne kyu lii gipuee gibun so mo, Wurubuaare Oduduu mo laa yee asa me' bii kee yee men kyeege mo, Wurubuaare laa bun omo gipuee. I lii fee o ti bun ilaa nyenyen pewu gemu obono o bo olon gesinkpan so mo gipuee.

¹² "N san n bo ilaa gikyo nan toge sa feye. Imo genen mo, nengyene ne toge imo pewu ayaa ade so mo, i laa don feye-abaa, fe man taale nu imo gese.

¹³ Wurubuaare Oduduu mo ne n gye obono o kya lee Wurubuaare gesintin ilaa nyiile. Nengyene genen Wurubuaare Oduduu obono gi ba mo, mo ne nan baa gyangbara sa feye de fe' bii Wurubuaare gesintin ilaa mo pewu. I kya nyiile yee i men gye mo-gibaa so ne o laa baa tonge. Ilaa ibono o nu mo, imo ne o laa toge, ne o laa toge feye ilaa ibono i laa baa ba mo.

¹⁴ Wurubuaare Oduduu mo laa kyu nyisigy bara me. O laa lee ilaa ibono i gye me-lee mo gewi nyiile feye.

¹⁵ Ilaa ibono pewu me-se Wurubuaare bo mo, i gye me-lee. Imoso ne ne toge yee Wurubuaare Oduduu mo laa lee ilaa ibono i gye me-lee mo gewi nyiile feye mo.

Geyiye De Okon

¹⁶ "I san daa nmaraa faa, fe man baa wu me ne i kii wora nmaraa mo, fe laa kii wu me."

¹⁷ Yesu gi toge genen mo, mo-akasebo mo ako me kya taase abara yee, "Mene ilaa ne o dare genen? O kya toge yee i san daa nmaraa faa, a man baa wu mo, ne i kii wora nmaraa mo, a laa kii wu mo. O kii toge kee yee o kya kpe mo-se Wurubuaare ase."

¹⁸ Me kpe san ma-a taase abara yee, "Mene ne o dare yee, 'nmaraa daa faa'? A men kya nu imo gese."

¹⁹ Yesu akasebo mo me kpe ma-a taase abara genen mo, o bii yee me kya laare fee me' taase mo imo gese. O taase momo yee, "Ibono ne toge feye yee, 'I san daa nmaraa faa, fe man baa wu me; ne i kii wora nmaraa mo, fe laa kii wu me' mo, imo gese ne fe kya taase abara faa?"

²⁰ N kya toge feye gesintin; ilaa ibono i laa ba me so mo, fe laa saawo de fe' yiyee. Asa abono men kya soo Wurubuaare gyi mo bere i laa wora momo okon. Imo genen mo, feye-geyiye mo ge laa baa bingiri okon sa feye.

²¹ I laa wora feye fee owi obono okyii kya dun mo. Genen owi obono do mo, o kya yiyee, i kya nyiile yee gedun ge yii mo. Nengyene o nye ne o koroge mo, o kya tan mo-geyiye mo so. Oh baa o kya nyingi imo. I kya nyiile yee i kya wora mo okon yee o koroge nyamese ba gesinkpan so.

²² Genen ne i laa baa wora feye kee ne. Npere faa bere mo, fe bo geiyee do. Nan kii ba feye ase de feye-gisen gi' toro feye. Genen owi obono mo oko men bo no o laa taale soge okon obono fe laa gyi mo lii feye-abaa do.

²³ Nengyene genen geke gebono ge fo mo, fe man baa taase me ilaa taasese iko.

"Gesintin ne n kya toge mi-i sa feye faa; ilaa kamaase ibono fe laa dalaa kole lii Wurubuaare ase mo, o laa yee de i' yii feye-gibaa kyu lii me Yesu so.

²⁴ Fɛ mɛn ti taa dalaa kole Wurubuaare ilaa iko kyu naa de me so gɛkaako kerɛ. Fɛ' dalaa kole mɔ kyu naa de me so. Ɔ laa yɛgɛ i' yii fɛye-gibaa de i' tansi wɔra fɛye-asen dɔ ɔkon.

Yesu Gi Ti Gyi Gesinkpan So Ilaa Kamaase So

²⁵ "Akpale dɔ ne nɛ tɔgɛ me-sɛ ilaa sa fɛye faa. Owi ɔko kya ba ibono man baa da fɛye akpale kyu lii mɔ so. Nan san tɔgɛ me-sɛ Wurubuaare ilaa sa fɛye mɔ, nan tɔgɛ tigi fɛye daa.

²⁶ San kyu lii genen owi ɔbono kyu kyon mɔ, fɛ laa dalaa kole Wurubuaare ilaa kyu naa de me so. I mɛn gye yɛɛ me ne nan kole me-sɛ Wurubuaare sa fɛye.

²⁷ Me-sɛ Wurubuaare gbaa-gbaa kya laare fɛye-ilaa. I kya nyiile yɛɛ fɛ laare me-ilaa ne fɛ sɔɔ me gyi yɛɛ nɛ kpelegɛ lii daa Wurubuaare ase.

²⁸ Nɛ lii me-sɛ ase ne nɛ ba gesinkpan so. Nperɛ mɔ n kya lii gesinkpan so n kya kii mi-i kpe me-sɛ Wurubuaare ase."

²⁹ Yesu gi tɔgɛ genen mɔ, mɔ-akasebo mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Fon wu? Idɛ kon berɛ ne fo tɔgɛ tigi aye ne. Fon baa tɔngɛ akpale dɔ sa aye.

³⁰ Idɛ kon ne a bii yɛɛ fo nyi ilaa kamaase. I mɛn baa i tiri yɛɛ ɔko ɔ' baa taase fo ilaa. Imɔ idɛ i yɛgɛ a' sɔɔ fo gyi yɛɛ fo lii daa Wurubuaare ase gesintin."

³¹ Mɛ tɔgɛ genen ta mɔ, Yesu gi taase mɔmɔ yɛɛ, "Idɛ kon berɛ, fɛ sɔɔ me gyi?"

³² To, owi ɔko kya ba, ɔ ti fo gbaa, ibono fɛ laa yaase giyan-giyan de fɛ' kii kpe fɛye-nwi taa me yɛgɛ de i' san me-nkon. I man kii san me-nkon berɛ. Me-sɛ Wurubuaare bo me ase.

³³ Nɛ tɔgɛ genen ilaa idɛ sa fɛye daa de fɛ' nyɛ gisen yuuli. I lii fɛɛ me-re fɛye a wɔra nyamesɛ kolon. Asa mɛ laa yɛgɛ fɛ' wu awɔɔfɔɔ gesinkpan so gɛrɛ. Imɔ genen gbaa mɔ, fɛ' yɛgɛ i' keda fɛye-nyoro. Nɛ ti gyi anyamesɛ ɔlon pɛwu so."

17

Yesu Gi Dalaa Sa Mɔ-Nyoro

¹ Yesu gi tɔgɛ genen ta mɔ, ɔ diire mɔ-ansi kerɛ soso ne ɔ dalaa sa Wurubuaare yɛɛ, "Me-sɛ, owi mɔ gi fo. Lɛɛ me, fo-bi

mɔ nyisigyi nyiile asa. Fo lɛɛ me-nyisigyi nyiile mɔ, de me, fo-bi mɔ n' lɛɛ fo-lɛɛ nyisigyi mɔ nyiile.

² Fo sa me ɔlon nyamesɛ kamaase so de n' yɛgɛ asa abono fo sa me mɔ mɛ' kyena fo Wurubuaare ase gɛkpaa-gɛkpaa.

³ Gɛnɔɔbono asa mɛ laa nyɛ fo ase gɛkyena gɛkpaa mɔ ne n gye yɛɛ mɛ' bii fo ɔbono fo-nkon ne n gye Wurubuaare mɔ, de mɛ' bii me, Yesu Kirisito ɔbono fo sun me mɔ.

⁴ Nɛ lɛɛ fo-nyisigyi mɔ gɛwi nyiile. I lii fɛɛ nɛ logɛ gesun gɛbono fo sa me yɛɛ n' baa wɔra gesinkpan so mɔ.

⁵ Idɛ kon, me-sɛ, fo-o fo mɔ, yɛgɛ n' gyi ginsi fo ase, de fo' kiiri me-nyisigyi ɔbono n wolaa n bo mɔ fo ase pɛi ne soso de gɛsɛ i' lɔɔ wɔra ilɛɛsɛ mɔ sa me.

Yesu Gi Dalaa Sa Mɔ-Akasebo

⁶ "Asa abono fo sa me lii asa sɛnsɛ dɔ mɔ, nɛ lɛɛ fo-gidebi mɔ nyiile mɔmɔ. Mɛ wolaa mɛ gye daa fo-lɛɛ pɛi ne fo kyu ɔmɔ kyu sa me. Mɔmɔ, mɔ, mɛ nu fo-gɛdɛ.

⁷ Idɛ kon mɛ bii yɛɛ ilaa kamaase ibono fo kyu sa me mɔ, i lii daa fo ase.

⁸ Iklan ibono fo sa me mɔ, nɛ tɔgɛ mɔmɔ, ne mɔmɔ, mɔ, mɛ nu me ase, ne mɛ bii ibono i gye gesintin yɛɛ nɛ lii fo ase. Mɛ sɔɔ gyi yɛɛ fo ne n sun me.

⁹ "Mɔmɔ ne n' kya dalaa mi-i sa faa. In gye asa sɛnsɛ ne n kya dalaa mi-i sa. Mɔmɔ abono fo kyu sa me ne mɛ sɔɔ me gyi mɔ ne n' kya dalaa n kya sa. I kya nyiile yɛɛ mɛ gye daa fo-lɛɛ.

¹⁰ Ɔkamaase ɔbono ɔ gye me-lɛɛ mɔ, ɔ gye daa fo-lɛɛ ne ɔkamaase ɔbono ɔ gye fo-lɛɛ mɔ, ɔ gye me-lɛɛ kee. N kya nyɛ nyisigyi kyu naa de mɔmɔ so.

¹¹ Idɛ kon berɛ man baa kyena gesinkpan so. Mɔmɔ adɛ berɛ mɛ san mɛ te saare asa abono mɛ mɛn sɔɔ fo gyi mɔ dɔ. Mi-i me mɔ, n kya kii n kya ba fo ase mi-i taa ɔmɔ mi-i yɛgɛ. Imɔso, me-sɛ, fo ɔbono fo-nkon ne n gye Wurubuaare mɔ, kyu ɔlon ɔbono fo sa me mɔ, kyu kerɛ mɔmɔ so de mɛ' wɔra nyamesɛ kolon fɛɛ gɛnɔɔbono me-rɛ fo a gye nyamesɛ kolon mɔ.

¹² Owi ɔbono n bo mɔmɔ ase mɔ, nɛ kyu fo-ɔlon kerɛ mɔmɔ so, genen ɔlon ɔbono ne fo kyu sa me mɔ. Nɛ kun mɔmɔ, ne

mómó dɔ ba-a nyamese kolon men yegɛ mɔ-ɔkyenaten ɔbono ɔ laa nye fo ase mɔ ɔ' lii mɔ-gibaa, genen mɔ, ɔkolon ɔbono i wolaa i gye mɔ-npaaba mɔ wolɛ, de i' yegɛ ilaa ibono me nmarase yela fo-agyebi mɔ dɔ mɔ i' ba gesintin.

13 “Ide kon n kya kii mi-i ba fo ase ne. N san n bo gesinkpan so faa mɔ, n kya tɔge genen ilaa ide, de ɔkon ɔbono ne nye mɔ, mómó adɛ kee me' nye genen ɔkon ɔbono kpaa logɛ.

14 Ne tɔge fo-ɔkalan mɔ sa me-adɛ adɛ, ne abono men kya sɔɔ fo gyi mɔ me kya kyo mómó. I kya nyiile yee men gye ɔmɔ dɔ, fɛɛ genɔɔbono me kee, men gye mómó dɔ mɔ.

15 Men kya dalaa yee fo' lɛɛ mómó lii abono me men kya sɔɔ fo Wurubuaare gyi mɔ dɔ daa. N kya kole fo daa yee fo' kere mómó so de ɔbonsan, nyamese nyenyen mɔ, ɔ men sa ɔ' nye ɔmɔ.

16 Men gye abono men kya sɔɔ fo gyi mɔ dɔ. Genen kee me-adɛ adɛ men gye abono men kya sɔɔ fo gyi mɔ dɔ.

17 Lɔrɔ mómó yela sa fo-nyoro kyu naa de fo Wurubuaare gesintin mɔ so. Fo-agyebi mɔ ne n gye genen gesintin gebono.

18 Fɛɛ genɔɔbono fo Wurubuaare fo sun me ba abono men kya sɔɔ fo gyi mɔ ase mɔ, genen ne me kee n kya sun me-akasebo adɛ asa abono men kya sɔɔ fo gyi mɔ ase ne.

19 Mómó so mɔ, ne lɔrɔ me-nyoro yela sa fo de mómó kee me' nye lɔrɔ ɔmɔ-nyoro yela sa fo gesintin mɔ.”

Yesu Gi Dalaa Sa ɔkamaase ɔbono ɔ Laa Sɔɔ Mɔ Gyɛ Mɔ

20 Yesu gi kii dalaa yee, “I men gye adɛ wole ne n' kya dalaa n kya sa. N kya dalaa n kya sa asa abono kee me laa kyu mómó-nyoro too me so kyu lii ɔkalan ɔbono adɛ me laa tɔge sa mómó mɔ so.

21 Me-sɛ, yegɛ mómó pɛwu me wɔra nyamese kolon. Fɛɛ genɔɔbono fo bo me dɔ ne me kee n bo fo dɔ mɔ, yegɛ mómó kee me' kyena aye dɔ de i' yegɛ asa abono me men kya sɔɔ fo gyi mɔ me' nye sɔɔ gyi yee fo ne n sun me.

22 Fo-nyisigyɛ ɔbono fo kyu sa me mɔ, ne kyu sa mómó. Imɔ ne nan yegɛ me' wɔra nyamese kolon fɛɛ genɔɔbono me-re fo a gye nyamese kolon faa.

23 Nan kyena mómó dɔ de fo fo, mɔ, fo' kyena me dɔ, de me' nye wɔra nyamese kolon kpaa logɛ. I ba genen mɔ, asa abono men kya sɔɔ fo gyi mɔ me laa nye bii yee fo ne n sun me ne fo kya laare mómó-ilaa fɛɛ genɔɔbono fo kya laare me-ilaa mɔ.

24 “Me-sɛ, me-gisen dɔ mɔ, n kya laare fɛɛ nfono nan kyena mɔ, mómó abono fo kyu sa me mɔ me-re ɔmɔ a' kyena nno de me' nye wu me-nyisigyɛ ɔbono fo kyu sa me pɛi ne soso de gɛɛ i' lɔɔ wɔra ilɛɛɛ mɔ. Genɔɔbono fo laare me-ilaa mɔ ne n yegɛ ne fo kyu genen nyisigyɛ ɔbono sa me.

25 O, me-sɛ, Gesintin Wura, anyamese me men nyi fo gesinkpan gɛɛ so. Me bere n nyi fo. Ne me-adɛ mɔ kee, me nye bii yee fo ne n sun me.

26 Ne lɛɛ fo-gidebi mɔ nyiile mómó. Ne nan kpe mi-i lɛɛ fo-gidebi mɔ n kya nyiile mómó de gɛlaare' gebono fo bo sa me mɔ ge' kyena mómó dɔ, de me kee n' kyena mómó dɔ.”

18

Me Keda Yesu

1 Yesu gi dalaa genen ta mɔ, mɔ-re mɔ-akasebo mɔ me lii fara Kideron gekolobi mɔ kyon kpe ndɔɔ nko dɔ.

2 Yesu mɔ-re mɔ-akasebo mɔ me kya kyena kpaa gyan' nno. Imɔso Gyudase ɔbono ɔ kya laare o' kyu Yesu wɔra abelense mɔ abaa dɔ mɔ nyi nno.

3 Gyudase baare gi kpe Gyuda awura asunbi alɛbo abelense de Farasii awura ase ne me lɛɛ mómó-asogya gikpen bele de Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ adiibo ako kyu wɔra de mɔ yee me' kpe ndɔɔ mɔ dɔ kpaa keda Yesu. Me kya kpe mɔ, me de ifatela de afulaa de adontɔ.

4 Yesu gi ti wolaa bii ilaa ibono i kya ba mɔ so mɔ. Genen so mɔ, ɔ lii kpaa gyangara mómó ne ɔ taase mómó yee, “Anɛ ne fe kya laare?”

5 Yesu gi taase mómó genen mɔ, me lɛɛ genɔ yee, “Yesu, Nasaretɛnyen mɔ ne a kya laare.” Ne Yesu gi tɔge sa mómó

yee, "Me ne." (Genen owi obono do mo, Gyudase obono o yee abelense mo me nye mo genen mo yele momo ase nfono.)

⁶ Yesu gi toge sa momo yee "Me ne" mo, me kii gemara nmaraa ne me lii-lii toro.

⁷ Yesu gi kii loto taase momo yee, "Ane ne fe kya laare?" Ne me lee geno yee, "Yesu, Nasaretenyen mo ne a kya laare."

⁸ Yesu gi kii toge sa momo yee, "Men buu sa feye yee, 'Me ne'? Imoso nengyene me ne fe kya laare bere mo, fe' yee de me-akasebo ade me' naa."

⁹ Yesu gi toge genen ilaa ide de i' yee ibono o wolaa daa gitoge mo, i' nye ba gesintin. O wolaa toge sa mo-se Wurubuaare yee, "Asa abono fo kyu sa me mo, men yee momo do ba-a okolon okyenaten Wurubuaare ase mo o' lii mogibaa."

¹⁰ Me kya laare de me' keda Yesu mo, Simon Piita gi loore geki gebono o de mo lee ne o neele dega oko giso fue. Me kya tere dega mo yee Malekosi. Mo-wura ne n gye Gyuda awura asunbi alebo gemu mo.

¹¹ Yesu gi wu genen mo, o toge sa Piita yee, "Kiiri geki mo wura gemogiforo do." Ne o taase mo yee, "Men sa n' wu aworofoo abono me-se Wurubuaare yee n' wu mo?"

Me Kyu Yesu Kyu Kpe Anase Ansi Do

¹² Nfono mo, asogya mo de momo obelense mo de Wurubuaare onon obu mo adiibo mo me keda Yesu ne me nminde mo.

¹³ Me nminde mo genen mo, me daa gikyu mo kpe Anase ase daa pei. (Anase ne n gye Kayifase mo-saa nyense. Genen Kayifase baare ne n gye Gyuda awura asunbi alebo gemu genen gesi gebono.)

¹⁴ Mo ne n gye obono o wolaa toge gigyebi giko sa Gyuda awura abelense mo baa kyon mo. O toge yee, "Nyamese kolon gi tese wu' sa asa mo pewu mo, i boran.")

Piita Gi Soroge Yee O Men Nyi Yesu

¹⁵ Me de Yesu me kya kpe Anase ase genen mo, Simon Piita de me, Yesu okasebo oko, a buu mo. Me bere, me-re asunbi alebo gemu mo a nyi abara so mo, ne nye buu Yesu loo gikpaara mo so.

Ne i san Piita gi sii o yele nmanman gebunono ase.

¹⁶ O sii genen mo, ne kii kpe gebunono mo ase ne ne kpa taonge de obolonbu obono o kya kere gebunono mo so mo, ne o kyu Piita loo.

¹⁷ Piita kya loo mo, obolonbu mo gi taase mo yee, "Fo kee fon bo onyen baare akasebo mo do?" Piita gi kine yee, "Kuaa! Men gye mo-akasebo mo do."

¹⁸ Genen owi obono gye awo abero so mo, asunbi alebo gemu mo adegade abono me kya dii mo-geten mo me wura ogya gikpaara mo so me yele me kya wole. Piita gi naa sii yele momo ase, mo kee kya wole ogya mo.

Asunbi Alebo Abelense Gemu Mo Gi Taase Yesu Ilaa

¹⁹ Yesu bo Gyuda awura asunbi alebo gemu mo ase genen mo, o taase Yesu ilaa kyu lii mo-akasebo de mo-ilaa nyiilese mo so.

²⁰ Ne Yesu gi lee geno yee, "Ne yele tentegelen tonge Wurubuaare ilaa sa okamaase. Owi kamaase do mo, ne nyiile asa ilaa akyangbon do de Wurubuaare onon obu mo gikpaara mo so, nfono Gyuda awura pewu me kya kpa gyan' mo. Men toge sei asiiri do.

²¹ Imoso gen sa fo' taase me. Kpa taase asa abono me nu me-ila nyiilese mo. Me nyi ilaa ibono ne toge mo."

²² Yesu gi lee geno genen mo, abono me kya dii geten mo do oko yele sindi Yesu. O fon Yesu otan ne o taase mo yee, "Genen ne i kaabore fo' tonge de asunbi alebo gemu mo ne?"

²³ Nfono ne Yesu gi toge sa mo yee, "Nengyene ne toge ilaa iko ne i men boran mo, toge de n' nu. Ne i gye ilaa dense ne ne kii toge daa mo, i gye itan ilaa daa?"

²⁴ Nfono mo me kpare Yesu de ofe kpe Kayifase obono o gye asunbi alebo gemu mo ase.

Piita Gi Kii Soroge Yee O Men Nyi Yesu

²⁵ Simon Piita san o yele ogya mo ase o kya wole mo, nfono mo, asa abono me bo ogya mo ase mo me taase mo yee, "Fo kee fo men gye Yesu akasebo mo do oko?"

Ne Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Kuaa! Mɛn gye mɔ-akasebo mɔ dɔ.”

²⁶ Mɛ taase Piita genen mɔ, asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ-dega ɔko bo nfono, mɔ-rɛ ɔbono Piita gi kɛbi mɔ-giso mɔ mɛ bo gɛsu. Genen dega baarɛ gi taase Piita yɛɛ, “Mɛn wu fo Yesu ase ndɔɔ mɔ dɔ?”

²⁷ Ne Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Kuaa.” Ayaa abono so mɔ, kyaase gi folɛ.

Mɛ Kyu Yesu Kpe Pilato Ansi Dɔ

²⁸ Gɛdɛ gɛ kpe kɛ mɔ, Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ kyu Yesu lii Kayifase ase kyu mɔ kpe ɔbelɛnsɛ Pilato gɛwi. ɔbelɛnsɛ Pilato baarɛ tɛ sa Rom awura ɔ kya kerɛ mɔmɔ Gyuda awura so. Gyuda awura mɔ Lɛwu Gi Serege Aye So gɛkɛ belɛ mɔ gɛ fo so mɔ, mɛ kpe ɔbelɛnsɛ Pilato gɛwi genen mɔ, mɔmɔ gbaa-gbaa berɛ, mɛ mɛn loo geten mɔ dɔ. I kya nyiile yɛɛ nengyene mɛ loo geten mɔ dɔ mɔ, i laa kyɔlɛsɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ ɔson. I kyɔlɛsɛ mɔmɔ mɔ, mɛ maŋ nyɛ gyi mɔmɔ-gɛkɛ belɛ mɔ.

²⁹ Genen so mɔ, ɔbelɛnsɛ Pilato gi lii kpe mɔmɔ ase ne ɔ taase mɔmɔ yɛɛ, “Mɛnɛ ilaa ne ɔnyen baarɛ gi wɔra so ne fɛ dɛ mɔ fɛ kya bara me?”

³⁰ ɔ taase mɔmɔ genen mɔ, mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Nengyene ɔ mɛn gye ilaa nyenyɛn ɔwɔrabo mɔ, nkana a maŋ kyu mɔ baa wɔra fo-abaa dɔ.”

³¹ Nfono ne ɔbelɛnsɛ Pilato gi tɔgɛ sa Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ yɛɛ, “Fɛ' kyu mɔ naa, de fɛye gbaa-gbaa fɛ' kpa kyu fɛye-lɛɛ nbara kpa gyi mɔ-nbɛlɛ.” Pilato gi tɔgɛ sa mɔmɔ genen mɔ, mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Rom awura abeyin mɔ mɛn sa aye ɔkpa yɛɛ a' mɔɔ isa.”

³² Genen ilaa ibono Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ tɔgɛ sa Pilato faa, i yege ilaa ibono Yesu gi wolaa tɔgɛ kyu lii lewu ɔbono ɔnan ɔ laa wu' mɔ so mɔ i' nyɛ ba gesintin.

³³ ɔbelɛnsɛ Pilato gi nu genen mɔ, ɔ kii naa loo mɔ-geten dɔ ne ɔ terɛ Yesu ne ɔ taase mɔ yɛɛ, “Fo ne n gye wura sa Gyuda awura mɔ?”

³⁴ Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Fo gbaa-gbaa ne n kya tɔgɛ abɛɛ ako ne n tɔgɛ me-ilaa sa fo daa?”

³⁵ Ne Pilato gi taase Yesu yɛɛ, “Fo nyi yɛɛ n gye Gyudanyen? Fo gbaa-gbaa fo-gɛwi awura de mɔmɔ-asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ ne n kyu fo baa wɔra me-abaa dɔ. Mɛnɛ ilaa ne fo tansi wɔra daa?”

³⁶ Nfono ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “I mɛn gye gesinkpan so gɛwura ɔnan ne n' kya gyi. Nengyene me-gɛwuragyi gɛ gye gesinkpan so lɛɛ ɔnan mɔ, nkana me-adɛ mɛ laa kɔ de mɛn sa n' loo Gyuda awura abelɛnsɛ adɛ abaa dɔ. Idɛ mɔ faa mɔ, me-gɛwuragyi gɛn bo gɛrɛ.”

³⁷ ɔbelɛnsɛ Pilato gi taase mɔ yɛɛ, “Genen berɛ mɔ, fo gye wura ne?” Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Fo ne n kya tɔgɛ yɛɛ n gye wura. I korogɛ me ba gesinkpan so de n' baa lɛɛ gesintin nyiile anyamesɛ de mɛ' nyɛ bii gɛmɔ-ilaa. Imɔso ne nɛ ba. Nyamesɛ kamaase ɔbono ɔ kya laarɛ gesintin mɔ kya nu me ase.”

³⁸ Nfono mɔ, ɔbelɛnsɛ Pilato gi taase yɛɛ, “Mɛnɛ, mɔ, ne n gye gesintin?”

Mɛ Tɔgɛ Yɛɛ Yesu ɔ' Wɔra ɔmɔɔsɛ

Nfono mɔ Pilato gi lii kpe Gyuda awura mɔ ase, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Mɛn wu ilaa nyenyɛn kolon ibono ɔnyen baarɛ gi wɔra mɔ.

³⁹ I wolaa i gye ilaa ibono a kya wɔra sa fɛye gesi kamaase yɛɛ nengyene fɛ kya gyi fɛye Lɛwu Gi Serege Aye So gɛkɛ belɛ mɔ, n kya tigi fɛye asa abono nɛ keda tii de obu mɔ dɔ nyamesɛ kolon de ɔ' naa. Imɔso n' tigi fɛye Gyuda awura wura mɔ sa fɛye de ɔ' naa?”

⁴⁰ ɔbelɛnsɛ Pilato gi taase genen mɔ, mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Kuaa! I mɛn gye ɔbono. Tigi daa Barabase sa aye!” (Owi ɔko dɔ mɔ, Barabase baarɛ mɔ-rɛ asa ako mɛ koso kɔ de abeyin awura. Imɔso ne mɛ keda mɔ tii de obu.)

19

¹ Imɔ gemara mɔ, Pilato gi yege mɛ taa Yesu awulibi.

² Ne asogya mɔ mɛ luɔ iwe wɔra fɛɛ wura gɛrɛ ne mɛ kyu bun mɔ, ne mɛ kyu giwurakuru kyu gyaabii bun mɔ.

³ Nfono mɔ, mɛ san mɛ kya gyaabii mɔ mɛ kya faala mɔ mɛ kya kpe mɛ kya ba yɛɛ, “Gyuda awura wura! Fo-rɛ gimu densɛ!” mɛ san mɛ kya da mɔ itan.

⁴ Pilato asogya mɔ mɛ wɔra Yesu genen ta mɔ, Pilato gi kii lii kpaa tɔge sa Gyuda awura mɔ yɛɛ, "Fɛ' nu yɛɛ nan kyu Yesu bara fɛye de fɛ' bii yɛɛ men wu ilaa nyenyen ibono so nan kyu bun mɔ gipueɛ mɔ."

⁵ Imɔso Pilato gi kyu Yesu lii baa nyiile Gyuda awura mɔ. O bun iwe gɛpɛ gebono asogya mɔ mɛ kyu bun mɔ mɔ, ne o bun giwurakuru mɔ. Ne Pilato gi tɔge sa Gyuda awura mɔ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ fɛye-ɔnyen mɔ!"

⁶ Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelense mɔ de mɔmɔ-asogya mɔ mɛ wu Yesu mɔ, mɛ kpen ken-ken tɔge sa Pilato yɛɛ, "Da mɔ aɲanbi oyii so! Da mɔ aɲanbi oyii so mɔɔ!" Mɛ kpen tɔge sa Pilato genen mɔ, ɔ tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛye gbaa-gbaa fɛ' baa kyu mɔ kpaa da mɔ aɲanbi mɔɔ fɛye-atɔ. Me berɛ, men wu ilaa nyenyen ibono ɔ wɔra mɔ."

⁷ Nfono ne Gyuda awura abelense mɔ mɛ tɔge sa Pilato yɛɛ, "A bo nbara nko. Imɔso kyu lii genen nbara nbono so mɔ, i kaabore ɔ' wɔra ɔmɔɔɛ. I lii fɛɛ ɔ kya kyu mɔ-nyoro yɛɛ ɔ gye Wurubuaare mɔ-bi."

⁸ Ibono Pilato gi nu genen ilaa ide mɔ, i lɔrɔ wɔra mɔ gifuu too.

⁹ ɔ naa loo geten dɔ, ne ɔ taase Yesu yɛɛ, "Fo lii fone daa?" ɔ taase Yesu genen mɔ, Yesu men ka mɔ-genɔ.

¹⁰ Ibono ɔ men ka mɔ-genɔ mɔ, Pilato gi kii taase mɔ yɛɛ, "Fo man ka me-genɔ? Fo men nyi yɛɛ n bo ɔkpa de n' taa fo yɛge de fo' naa, ne n' bo ɔkpa kee de n' yɛge de mɛ' da fo aɲanbi mada de oyii de fo' wu?"

¹¹ Nfono ne Yesu gi tɔge sa mɔ yɛɛ, "I men gye fo-gibaa so ne fo nye ɔkpa me so faa. Fɛɛ Wurubuaare men sa fo ɔkpa mɔ, nkana fo man nye ɔkpa me so. Imɔso nyamesɛ ɔbono o kyu me baa wɔra fo-abaa dɔ mɔ ne n so ilaa nyenyen ibono i nyaakyo mɔ."

¹² Yesu gi tɔge genen mɔ, Pilato gi san ɔ kya laare ɔkpa ɔbono so ɔ laa kyu de ɔ' taa Yesu yɛge de ɔ' naa mɔ. Nfono mɔ Gyuda awura mɔ mɛ kpe ma-a kpen ken-ken daa ma-a tɔge ma-a sa ɔbelense Pilato yɛɛ, "Nengyene fo taa ɔnyen baare yɛge

ne ɔ naa mɔ, fo men kya buu fɛye Rom awura wura bele mɔ. Nu yɛɛ nyamesɛ kamaase ɔbono ɔ kya kyu mɔ-nyoro yɛɛ ɔ gye wura fɛɛ genɔɔbono ɔnyen baare kya wɔra faa mɔ, genen kaase ɔbono kya laare fɛye-wura bele mɔ abolɔn ne."

¹³ Pilato gi nu ilaa ibono Gyuda awura mɔ mɛ tɔge genen mɔ, ɔ yɛge mɛ' kpare Yesu kyu lii kpe gikpalaan giko dɔ ne Pilato gi kpaa kpeleɛ kyena awura gɛgyapaa gebono mɛ kya kyena gemɔ so gyi nbele mɔ. (Mɛ kya tere gikpalaan gibono yɛɛ Abui ɔtagaten Gikpalaan. Gyuda awura gade dɔ mɔ, mɛ kya tere gimɔ yɛɛ Gabata.)

¹⁴ Genen geke gebono ge gye abaala geke sa Gyuda awura Lewu Gi Serege Aye So geke bele mɔ gigyi. Owi ɔbono mɛ lii kpe gikpalaan mɔ dɔ mɔ, i san nmaraa de i' wɔra fɛɛ owi kenken aberɛ. Nfono ne Pilato gi kyu Yesu nyiile Gyuda awura mɔ yɛɛ, "Fɛye-wura mɔ ne."

¹⁵ Pilato gi tɔge genen mɔ, mɛ kpen ken-ken gikolon tɔge sa mɔ yɛɛ, "Kyu mɔ naa. Aɲ kya laare de a' baa wu mɔ. Da mɔ aɲanbi mada de oyii de o' wu'." Ne Pilato gi taase mɔmɔ yɛɛ, "N' da fɛye-wura mɔ aɲanbi mada de oyii de o' wu'?" ɔ taase ɔmɔ genen mɔ, Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelense mɔ mɛ lɛɛ genɔ yɛɛ, "Aɲ bo wura ɔko baa too de fɛye-Rom wura bele mɔ."

Mɛ Da Yesu Aɲanbi Mada De Oyii

¹⁶ Pilato gi kerɛ mɔ, kuaa daa. Ne o kyu Yesu kyu wɔra mɔ-asogya mɔ abaa dɔ yɛɛ mɛ' kpaa da mɔ aɲanbi oyii so mɔɔ. Ne asogya mɔ mɛ kyu Yesu kyu kyon.

¹⁷ Mɛ kyu mɔ lii mɛ kya kpe mɔ, mɛ yɛge Yesu gbaa-gbaa ne n so mɔ-lewu oyii. Mɛ kpaa fo getɛɛko mɛ kya tere nno yɛɛ Gimu Giwuye Gikpalaan. De Gyuda awura gade dɔ mɔ, mɛ kya tere nno yɛɛ Gologota.

¹⁸ Nno ne mɛ da Yesu aɲanbi mada de oyii. Mɛ da anyen anyɔ ako kee aɲanbi mada de iyii bɔla de Yesu. Mɔmɔ dɔ ɔko bo de Yesu gyise gibaa so ne ɔko, mɔ, bo de mɔ-bene gibaa so, i san Yesu, mɔ, bo nsansana.

¹⁹ Pilato gi yɛge mɛ' nmarase kyu kpaa mada Yesu amu so yɛɛ,
**YESU, NASARETENYEN, GYUDA AWURA
 WURA Mɔ NE.**

²⁰ Nfono me da Yesu ananbi mada de oyii mo i men bo geta de nten. Imoso i yegge Gyuda awura sakyɔ me kale ilaa ibono Pilato gi yegge me' nmarase mada Yesu amu so mo. I kya nyiile yee me nmarase imo de Gyuda awura gede do, de Rom awura gede do, de Geriiki awura gede do.

²¹ Gyuda awura asunbi alɛbo abelense mo me wu genen mo, me logede de Pilato yee, "I men kaabore fo' yegge de me' nmarase yee, 'Gyuda awura wura mo ne' kyu kpa a mada genen. I kaabore fo' yegge me' nmarase daa yee 'Onyen baare ne yee mo ne n gye Gyuda awura wura mo.' "

²² Nfono ne Pilato gi toge sa momo yee, "Ilaa ibono ne yegge me' nmarase mo, me nmarase daa gekpa a."

Me Ye Yesu Nyoro So Ato Kyu

²³ Asogya mo me da Yesu ananbi mada de oyii mo ta mo, me ye ilaa ibono nkana i bo mo-nyoro so mo do gikpadɔ ginan ne momo okamaase gi kyu giko. Me ye imo genen mo, i san Yesu gegbe gebono o kya suu gese pei de o' suu ngbe sense gyan' mo. Genen gegbe gebono bere, me men baa-baa gemɔ kyaga. Me kpe luɔ gemɔ daa lii soso baa yii gese.

²⁴ Asogya mo me toge sa abara yee, "Fe men sa fe' yegge de a' kyade gegbe gede de ye. A' too ilaa iko kere. Obono i yii de mo mo, kaase mo o' kyu gemɔ." Ilaa ibono me too kere genen mo, i yegge ilaa ibono me wolaa nmarase yela Wurubuaare agyebi do mo i ba gesintin. Me nmarase yee,

Me ye me-nyoro so ato kyu
ne me too ilaa iko kere
de me' wu obono o laa kyu me-gegbe
mo.

²⁵ Asogya mo me kya wɔra genen pewu mo, Yesu mo-nyi, de mo-nyibele, de Mariya, Kulopase mo-ka mo, de Mariya Magadalakyii mo me yele Yesu lewu oyii mo ase.

²⁶ Ibono Yesu gi wu mo-nyi de me, mo-okasebo obono o kya laare me-ilaa mo, a yele sindi abara mo, o toge sa mo-nyi yee, "Okyii, fo-bi ne."

²⁷ Ne o kii kisee toge sa me yee, "Fo-o fo mo, fo-nyi ne." Kpe kyu lii genen gekbe gebono do ne ne kyu mo kpa a kyena me ase me-geten do.

Yesu Gi Wu'

²⁸ Yesu mada de lewu oyii mo genen mo, o wu yee ide kon bere o loge ilaa kamaase. Ne o toge yee, "Bolefo kya mo me." O toge genen de i' yegge ilaa ibono me wolaa nmarase yela Wurubuaare agyebi do mo i' nye ba gesintin.

²⁹ Genen owi obono mo, nta bonyanse nko oyuduu gi yii de gelobi nno. Imoso me kyu taato dufu-dufu oko kyu kpa a nyise wɔra nta mo do, ne me kyu de hisopo geyabii kyu diire kpe mo-geno ase.

³⁰ Yesu gi kyogyoo nta mo mo, o toge yee, "I loge kon." Ne o kyu mo-gimu too gese, o lee mo-onje kyu wɔra Wurubuaare abaa do.

Me Yii Yesu Gekelɛbi Do Fondi

³¹ Ibono gede ge laa ke ne me laa gyi momo Gyuda awura gekbe kyoolase so mo, Gyuda awura mo me kya laare yee abono me da momo ananbi mada de iyii mo me' nye wu' kusaa de men sa me' sii me kyole iyii mo so genen gekbe gebono do de i men sa i' kyolese momo-gesi mo gigyi. I kya nyiile yee momo-geke kyoolase gede ge baa saare momo Gyuda awura gesi gigyi. Imoso Gyuda awura mo me kpa a wu Pilato yee o' yegge de mo-asogya mo me' kpa a boori genen asa asa' abono ayaa awuye. Nengyene me nye wu' kusaa mo de me' saga momo lii iyii mo so kpa a pule.

³² Genen so mo, asogya mo me kpa a boori oko-lee ayaa awuye de obanban mo kee.

³³ Me baa fo Yesu ase de me' baa boori mo-lee ayaa awuye fee anyen anyo ako mo-lee mo, me' baa kere mo, Yesu gi ti wolaa wu'. Imoso me men baa boori mo-ayaa awuye mo.

³⁴ Asogya mo do oko gi san lee mo-gikpe yii Yesu gekelɛbi do fondi. Ayaa abono so mo, nkalan de nkyu gi tigi lii Yesu nyoro do.

³⁵ Me obono n kya nmarase ilaa ide mo ne wu imo de me-ansi, ne ibono ne wu mo ne n' kya buu mi-i sa feye faa. N nyi yee n kya toge feye gesintin de feye kee fe' nye kyu feye-nyoro too Yesu so.

³⁶ Ibono Yesu gi wu' ne Gyuda awura mo me men nye boori mo-ayaa awuye mo, i yegge ilaa ibono me nmarase yela

Wurubuaare agyebi do mo i ba gesintin.
Me nmarase yee,
Ba-a mo-giwuye kolon gi man wora gi-
booris.

³⁷ Ne me kii nmarase yee,
Gyuda awura mo me laa kere nyamese
obono me yii mo fondi mo.

Me Pule Yesu

³⁸ Gyosefo, Arimatiyanyen oko bo no. O
soo Yesu gyi. Gyuda awura abelense mo
gifuu so mo, on lee mo-gisoo gyi mo gewi.
Yesu gi wu' mo, o kpa wu Pilato yee o'
yee mo de o' kpa saga Yesu gibuni mo
lii oyii mo so kyu kpa pule. Pilato gi sa
mo okpa ne o kpa saga Yesu gibuni mo
kyu kyon o' kpa pule.

³⁹ Nfono ne Nikodemusi obono o naa
kyena kpa wu Yesu genye geko mo gi
kpa kyu ilaa iko i de fee onufuii de
pipere ne me kyu saare abara do genen
mo. Nikodemusi gi kyu genen ilaa ide
kpa tu Gyosefo de me' kyu kpa bo Yesu
gibuni mo. Ilaa ibono Nikodemusi gi kyu
kpe genen mo, imo-oduduu laa wora fee
awayu bagi oduduu.

⁴⁰ Gyosefo mo-re Nikodemusi me kyu
gikelele de ilaa ibono i de fee onufuii
de pipere mo kyu mili Yesu gibuni mo
itiibilaa okpa so fee genobono momo
Gyuda awura me kya kyu pule ibuni mo.

⁴¹ Ndo nko gi sindi nfono me da Yesu
ananbi mada de oyii ne o wu' mo. Genen
ndo nbono do mo, gifole giko gi bo nno
me wolaa logedi gimoo wora oboo yela sa
ibuni gipule. Me men ti taa pule obuni
genen folebo obono do kere.

⁴² Genen geke gebono me da Yesu
ananbi mo ge gye abaala geke sa Gyuda
awura geke kyoolase mo so mo, Gyosefo
mo-re Nikodemusi me san me kya kpaala.
Folebo mo sindi nfono me da Yesu ananbi
mo. Imoso mo do ne me kyu Yesu gibuni
mo kpa pule.

20

Yesu Gi Kyingi Lii Ibuni Do

¹ Me pule Yesu mo, imo Kosida geke
mo, Mariya Magadalakyii mo gi koso kpe
nfono me pule mo mo. O koso genen mo, i
gye gibaadike, i men ti taa nmange loge.

O fo nno mo, o wu yee gibui bele gibono
me kyu tii folebo mo gebunono mo, gin
baa gi tii.

² O wu genen mo, o sele kpe Simon Piita
de me, Yesu okasebo obono Yesu kya laare
me-ilaa mo ase ne o kpa toge sa aye yee,
"Me kpa puru aye-wura gibuni mo lii
folebo mo do. A men bii nfono me kyu
mo kpa yela mo."

³ Okyii mo gi toge sa aye genen mo,
me-re Piita a yii okpa kyon nten nkan
folebo mo geten.

⁴ A kya kpe mo, a sele daa. Ne sele
belen-belen kyon Piita so. Genen so mo,
ne daa mo kpa loo folebo mo ase.

⁵ Ne fo nno mo, ne mada kere folebo mo
do ne ne wu akuru mo me kyu mili obuni
mo a de nno. Men loo folebo mo do bere.

⁶ Simon Piita gi sele lii gemara gemara
baa tu me, ne o loo folebo mo do kpa wu
akuru abono me kyu mili obuni mo a de.

⁷ O wu gitaaban gibono me kyu nminde
obuni mo geno kyaga de mo-gimu mo gi
booo gi de nkan gi men kya yii akuru abono
me kyu mili mo mo.

⁸ Nfono mo, me, obono ne gyangbara
kpa fo nno mo kee ne loo folebo mo do
kpa wu de me-ansi ne ne soo gyi yee Yesu
gi kyingi lii ibuni do gesintin.

⁹ Wurubuaare agyebi mo a wolaa nyiile
yee Yesu laa kyingi lii ibuni do. Nkana
kyu baa fo genen aberere abono mo, aye,
mo-akasebo mo, a men ti taa nu genen
agyebi ade gese.

¹⁰ Lii nfono mo, a yaase kyon aye-
ntenana do.

Yesu Gi Lee Mo-Nyoro Nyiile Mariya Magadalakyii Mo

¹¹ Mariya Magadalakyii mo bere, gi sii
o yele folebo mo ase o kya su. O kya su
genen mo, o mada kere folebo mo do.

¹² O mada kere mo, Wurubuaare do isoo
inyo iko ne n te folebo mo do me suu ilaa
fufuli. Momo do oko te de nfono so nkana
Yesu ayaa a sa de mo ne onyose mo, mo,
te de nfono so nkana Yesu gimoo gi de de
mo.

¹³ Nfono mo, Wurubuaare do isoo mo
me taase Mariya yee, "Okyii, mene n wora
ne fo kya su?" O lee geno yee, "Ako me baa

puru me-wura gibuni mɔ. Menj nyi nfono me kyu mɔ kpaɔ yela.”

¹⁴ Ɔ tɔge genen mɔ, ɔ baa kpɛɛle kere mɔ, Yesu ne. O wu mɔ genen mɔ, ɔ menj nyi yɛɛ i gye mɔ.

¹⁵ Nfono mɔ Yesu gi taase mɔ yɛɛ, “Ɔkyii, mene n wɔra ne fo kya su? Anɛ ne fo kya laare?” Mariya berɛ nyi daa yɛɛ ɔfaanan ɔbono ɔ kya kere ndɔɔ nbono gi bo nfono mɔ so mɔ ne n kya taase mɔ genen. Imɔso ɔ tɔge sa mɔ yɛɛ, “Ɔbelense, nengyene fo puru mɔ kpaɔ yela getɛeko mɔ, nyiile me de n' kpaɔ puru mɔ.”

¹⁶ Ne Yesu gi tere mɔ yɛɛ, “Mariya.” Ɔ tere mɔ genen mɔ, Mariya gi dɛse ne ɔ tere mɔ de Gyuda awura gedɛ dɔ yɛɛ, “Raboni!” (Raboni gese ne n gye yɛɛ onyiilebo.)

¹⁷ Nfono ne Yesu gi tɔge sa Mariya yɛɛ, “Gɛnj baa mili me genen. Menj ti dii kpe me-se Wurubuaare ase. Fo berɛ, naa kpaɔ tɔge sa me-akasebo abono me wɔra metedɛana mɔ yɛɛ n kya dii mi-i kpe me-se Wurubuaare ase, me-se ɔbono ɔ gye fɛyese, me-Wurubuaare ɔbono ɔ gye fɛye-Wurubuaare mɔ ase.”

¹⁸ Yesu gi tɔge genen mɔ, Mariya Magdalakyii mɔ gi naa, ne ɔ kpaɔ tɔge sa Yesu akasebo mɔ yɛɛ, “Nɛ wu aye-Wura Yesu,” ne o buu ilaa ibono Yesu gi tɔge mɔ mɔ sa ɔmɔ.

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Mɔ-Akasebo

¹⁹ Genen Kosida ɔbono gedɔɔde mɔ, Yesu akasebo mɔ me gyan' obu ɔko dɔ. Mɛ sele Gyuda awura abelense mɔ gifuu so mɔ, mɛ tii gisin wɔra ginanbi wɔra mɔmɔ-nyoro. Mɛ bo obu mɔ dɔ genen mɔ, mɛ baa kere mɔ, Yesu ne n yele mɔmɔ nsana. Ne ɔ faala ɔmɔ yɛɛ, “Wurubuaare gisen yuuli gi' wɔra fɛye-lɛɛ.”

²⁰ Yesu gi tɔge mɔ-akasebo mɔ genen mɔ, o kyu mɔ-abaa dɔ apan mɔ de mɔ-gekɛlebi dɔ-lɛɛ mɔ kyu nyiile ɔmɔ. Mɔ-akasebo mɔ me wu mɔmɔ-ɔbelense mɔ, i wɔra mɔmɔ ɔkon gikyɔ.

²¹ Yesu gi kii faala mɔ-akasebo mɔ yɛɛ, “Wurubuaare gisen yuuli gi' wɔra fɛye-lɛɛ.” Ne o kii tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛɛ genɔɔbono me-se Wurubuaare gi sun me mɔ, me kee n kya sun fɛye.”

²² Yesu gi tɔge genen mɔ, ɔ songa bun mɔmɔ so, ne ɔ tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' sɔɔ Wurubuaare Oduduu.

²³ Asa abono fɛ kyu mɔmɔ-ilaa nyenyen ibono me wɔra mɔ kyɛɛ mɔmɔ mɔ, Wurubuaare laa kyu kyɛɛ mɔmɔ kee. Ne asa abono, mɔ, fɛ kine ne fɛ manj kyu mɔmɔ-ilaa nyenyen ibono me wɔra mɔ kyɛɛ mɔmɔ mɔ, Wurubuaare kee manj kyu kyɛɛ mɔmɔ.”

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Tomaase

²⁴ Owi ɔbono Yesu gi kpaɔ tuule mɔ-akasebo sense mɔ, Tomaase, ɔbono me kya tere mɔ yɛɛ Ata mɔ, Yesu akasebo gudu anyɔ mɔ dɔ ɔko menj bo nno.

²⁵ Imɔso ɔ baa loo mɔ, mɔ-nanboana mɔ me buu sa mɔ yɛɛ, “A wu aye-Wura Yesu.” Ne Tomaase gi tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, “Nengyene menj wu anjanbi mɔ apan nten mɔ-abaa dɔ de n' kyu me-gibaabi kyu yii nfono anjanbi mɔ a fondi mɔ de n' kyu me-gibaa yii mɔ-gekɛlebi dɔ-lɛɛ mɔ, manj sɔɔ gyi.”

²⁶ Imɔ gekɛ kuesɛ mɔ, Yesu akasebo mɔ me kii me bo obu mɔ dɔ. Idɛ kon berɛ, Tomaase kee bo mɔmɔ dɔ. Mɛ tii gisen wɔra ginanbi. Mɛ baa kere mɔ, Yesu ne n yele mɔmɔ dɔ. Ɔ faala ɔmɔ yɛɛ, “Wurubuaare gisen yuuli gi' wɔra fɛye-lɛɛ.”

²⁷ Nfono mɔ, ɔ tɔge sa Tomaase yɛɛ, “Kyu fo-gibaabi yii gɛɛ de fo' kere me-abaa. Tenge fo-gibaa baa yii me-gekɛlebi. Gɛnj baa sɔɔ akyɔɔle. Sɔɔ gyi.”

²⁸ Tomaase gi tere mɔ yɛɛ, “Me-wura de me-Wurubuaare!”

²⁹ Nfono ne Yesu gi taase mɔ yɛɛ, “Inj gye ibono fo wu me mɔ so ne fo sɔɔ gyi faa? Nu yɛɛ omudensebo ne n gye ɔbono ɔ menj wu me de mɔ-ansi ne ɔ sɔɔ gyi yɛɛ nɛ kyingi lii ibuni dɔ mɔ.”

Ilaa Ibono So Nɛ Nmarase Ɔwole Baare Mɔ

³⁰ Yesu gi wɔra ilaa gbaa'gbaa gikyɔ kee ibono i lɛɛ Wurubuaare ɔlon nyiile ne mɔ-akasebo mɔ me wu de ansi. I menj gye imɔ pewu ne nɛ nmarase wɔra ɔwole baare dɔ.

³¹ Nɛ nmarase imɔ ide ɔkara yela daa de i' kpaɔ fɛye de fɛ' nyɛ sɔɔ gyi yɛɛ

Yesu ne n gye Wurubuaare mɔ-bi obono o sun yee ɔ' baa mɔleɛ anyamese de mɔmɔ-re Wurubuaare nsana i' nye lɔɔ mɔ. Nengyene fe sɔɔ Yesu gyi mɔ, fe laa nye Wurubuaare ase gɛkyena ɔnan.

21

Yesu Gi Lee Mɔ-Nyoro Nyiile Mɔ-Akasebo Sono Ako

¹ Imɔ nke kalese gemara mɔ, Yesu gi kii lee mɔ-nyoro nyiile mɔ-akasebo obon bele ɔko gɛten. Me kya tere genen obon obono yee Tabiriyase. Genɔobono so i ba mɔ ne n gye yee,

² owi ɔko dɔ mɔ, Simon Piita de Tomaase Ata mɔ, de Natanele obono ɔ lii Keena ɔsowole obono ɔ bo Galeli gɛsinkpan so mɔ, de Sebedi mɔ-biana mɔ, de Yesu akasebo mɔ dɔ anyɔ ako kee me bo gɛten kolon.

³ Nfono mɔ, Simon Piita gi kale mɔ-nanboana mɔ yee, “N kya kpe n' kpaa keda iken.” Piita gi kale mɔmɔ genen mɔ, me tɔge mɔ yee, “Aye-re fo a laa kpe!” Nfono mɔ, me lii ne me dii loo gikolii dɔ ne me kyon. Genye gebono pewu mɔ, me men nye sei.

⁴ Gede ge kpe ge kya ke mɔ, me' baa kere mɔ, Yesu ne n yeɛ obon mɔ gigengen so. Yesu akasebo mɔ me wu mɔ genen mɔ, me men bii yee i gye Yesu.

⁵ Yesu gi wu mɔmɔ ne ɔ taase mɔmɔ yee, “Adega, feɲ nye sei?” Ne me lee genɔ yee, “Kuaa.”

⁶ Ne Yesu gi tɔge mɔmɔ yee, “Fe' too asewu mɔ wɔra nkyu mɔ dɔ kyu kpe de gikolii mɔ gyise so. Fe laa keda iken.” Gɛsintin mɔ, me too amɔ mɔ, me keda iken gikyɔ. Me men kya taale de me' biide asewu mɔ. Iken ibono me keda mɔ, i nyaakyɔ gikyɔ.

⁷ Me, Yesu ɔkasebo obono ɔ kya laare me-ilaa mɔ, ne tɔge sa Piita yee, “I gye daa aye-wura.” Simon Piita kya wɔra gɛsun gikolii mɔ dɔ genen owi obono dɔ so mɔ, ɔ men suu gegbe. Ibono ɔ kpe nu yee i gye aye-wura mɔ, o kyu mɔ-ngbe kyu suu ne o tin loo nkyu mɔ dɔ fara lii kyon gigengen so.

⁸ Aye asense mɔ bere, a pale gikolii mɔ a kya biide asewu mɔ, yegɛ iken mɔ i bola

amɔ dɔ. Nfono a yeɛ ne a wu Yesu mɔ de gigengen mɔ in bo gɛta de abara. I laa kpe wɔra daa feɛ ife inan gisoro.

⁹ A dii lii gigengen mɔ so mɔ, a wu ɔken tɔ agyangbalii dɔ ne a wu bodobodo kee de nfono.

¹⁰ Yesu gi tɔge sa mɔ-akasebo mɔ yee, “Fe' kyu iken ibono fe keda nperɛ-nperɛ mɔ iko ba.”

¹¹ Nfono ne Simon Piita gi dii loo gikolii mɔ dɔ ne o biide asewu mɔ de iken bele-bele ibono i bola asewu mɔ mɔ lii gigengen so. Iken ibono me keda mɔ gegyɔnɔ ge gye ikue-sono de saalaa iken isa. Dabole ibono iken mɔ i kiire ne i nyaakyɔ genen faa, me biide imɔ mɔ, asewu mɔ a men tee.

¹² Yesu gi tɔge sa aye yee, “Fe' ba gyi nyenyenge agyudɔ.” Aye dɔ ɔko-re ɔko men taale da otu taase mɔ yee, “Fo ne n gye anɛ?” A ti wolaa bii yee i gye aye-wura ne.

¹³ Nfono mɔ Yesu gi kpaa puru bodobodo mɔ ne o kyu sa aye. Genen kee ne o puru ɔken mɔ ɔ tɔ ɔgya mɔ dɔ mɔ ne o kyu sa aye yee a' kyu gyi de bodobodo mɔ.

¹⁴ Yesu gi kyingi lii ibuni dɔ mɔ, obon baare so-lee ide ne n wɔra gisase ibono ɔ kya lee mɔ-nyoro nyiile mɔ-akasebo mɔ.

Yesu Gi Kii Lɔɔ Sa Piita Gebelense

¹⁵ A gyi ta mɔ, Yesu gi tere Simon Piita yee, “Simon, Gyon mɔ-bi.” Ne ɔ taase mɔ yee, “Fo kya laare me-ilaa don genɔobono mɔmɔ ade me kya laare me-ilaa mɔ?” ɔ taase mɔ genen mɔ, Piita gi lee genɔ yee, “En, me-wura. Fo nyi ibono n kya laare fo-ilaa.” Piita gi lee genɔ genen mɔ, Yesu gi tɔge sa mɔ yee, “Sa me-nsandebii mɔ agyudɔ.”

¹⁶ Yesu gi kii tere Piita yee, “Simon, Gyon mɔ-bi.” Ne o kii taase mɔ ginyɔse yee, “Fo kya laare me-ilaa?” Piita gi kii lee genɔ yee, “En, me-wura, fo nyi ibono n kya laare fo-ilaa.” Piita gi lee genɔ mɔ, Yesu gi kii tɔge sa mɔ yee, “Kere meisande mɔ so.”

¹⁷ Yesu gi kii tere Piita gisase yee, “Simon, Gyon mɔ-bi.” Ne o kii taase mɔ yee, “Fo kya laare me-ilaa?” Ibono Yesu gi taase mɔ gisase gide mɔ, mɔ-gisen dɔ i nyida mɔ yee Yesu gi kii taase mɔ genen.

Nfono ne Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Me-wura, fo nyi ilaa kamaase. Fo nyi ibono n kya laare fo-ilaa.” Piita gi lɛɛ gɛnɔ genen mɔ, Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Kerɛ me-isandɛ mɔ so de agyudɔ.

¹⁸ N kya tɔgɛ fo gɛsintin; owi ɔbono fo gye dega mɔ, fo kya dela fo-gbagya fo-atɔ de fo' naa kpe gɛten kamaase gɛbono fo kya laare mɔ. Fo baa wɔra ɔbelense mɔ, fo laa tengɛ fo-abaa de ɔko ne ɔ' san kyu fo-gbagya dela fo de ɔ' sola fo kpe de nfono so fo mɛn kya laare mɔ.”

¹⁹ (Yesu gi tɔgɛ genen ilaa idɛ sa Piita kyu lɛɛ nyiile mɔ lɛwu ɔbono ɔnan mɔ Piita laa baa wu' de i' kyu nyisigyɛ bara Wurubuaare mɔ.) Idɛ gɛmara mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa Piita yɛɛ, “Baa buu me de fo' wɔra fɛɛ me-lɛɛ mɔ ɔnan.”

²⁰ Piita gi kisee kerɛ mɔ, o wu me, Yesu ɔkasebo ɔbono Yesu kya laare me-ilaa mɔ. (Owi ɔko dɔ a tɛ a kya gyi mɔ, me ne n faga taase Yesu ilaa mɔ-giso dɔ yɛɛ, “Me-wura, anɛ ne nan yɛgɛ fo-akyobo mɛ' nye fo mɔ?”)

²¹ Piita gi kisee kerɛ ne o wu me genen mɔ, ɔ taase Yesu yɛɛ, “Me-wura, ne ɔnyen baare mɔ de-e? Mɛnɛ ne nan ba mɔ so gɛkaako?”

²² Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa Piita yɛɛ, “Nengyene i gye me-gɛlaare yɛɛ ɔ' kyena kaabore n' kii ba mɔ, i gye fo mɛnɛ? Fo bere baa buu me de fo' wɔra me-lɛɛ mɔ ɔnan daa.”

²³ Genen ilaa ibono Yesu gi tɔgɛ kyu lii me, mɔ-ɔkasebo ɔbono ɔ kya laare me-ilaa faa so mɔ, i yɛgɛ Yesu asonbo mɔ mɛ san mɛ naa ma-a tɔgɛ yɛɛ me bere, man wu'. Yesu mɔ, mɛn kii tɔgɛ genen. ɔ tɔgɛ daa yɛɛ nengyene i gye mɔ-gɛlaare yɛɛ n' kyena kaabore o' kii baa tu me mɔ, i gye Piita mɛnɛ?

ɔwole Baare Agyebi Laalaalogɛ

²⁴ ɔbono Yesu akasebo mɔ mɛ dare genen mɔ ne n nmarase ɔwole baare faa. O wu imɔ de mɔ-ansi, ne aye kee a wu yɛɛ ibono ɔ nmarase yela faa i gye gɛsintin.

²⁵ Yesu gi wɔra wɔra ilaa kpei-kpei gikyɔ. In gye imɔ pɛwu ne nɛ taale nmarase wɔra ɔwole baare dɔ faa. Nengyene mɛ tɔgɛ yɛɛ mɛ' nmarase imɔ ikamaase yela mɔ, nɛ sɔɔ gyi yɛɛ iwole

mɔ i laa bola gɛsinkpan san. I man nye iyelaten.

Yesu Isɔɔ Gɛsun Wɔrase

Yesu Gi Kyingi Mɔ, O Nyiile Mɔ-Isɔɔ Ilaa Ibono I Kaabore Mɛ' Wɔra Mɔ

¹ Tiyo filo dense, me-ɔwole gyangbarase mɔ dɔ mɔ, ne tɔge ilaa ibono Yesu gi wɔra de ilaa ibono o nyiile asa kyu lii gese de gese kyu kpa fo gɛke gɛbono Wurubuaare gi puru mɔ kyu dii kpe mɔ ase mɔ.

² Pei ne Wurubuaare laa puru mɔ dii kpe mɔ ase genen mɔ, ɔ tɔge ilaa sa mɔ-isɔɔ mɔ ɔ lee mɔ. Kyu naa de Wurubuaare Oduduu mɔ ɔlon dɔ mɔ, ɔ tɔge mɔmɔ ilaa ibono i kaabore mɛ' wɔra mɔ.

³ Yesu awɔrɔfɔɔ lewu gemara mɔ, o kii kyingi. O kyingi mɔ, nke ikue-inyɔ dɔ mɔ, ɔ lee mɔ-nyoro gewi nyiile mɔ-isɔɔ mɔ yee ɔ te de ansi ibono in bo akyɔɔle. ɔ tɔge ilaa sa mɔmɔ kyu naa de Wurubuaare gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so.

Yesu Yee Mɔ-Adɛ Mɔ Mɛ' Kyena Gyoo Wurubuaare Oduduu

⁴ Genen nke ikue-inyɔ nbono dɔ mɔ, imɔ gɛke gedɛ mɔ, Yesu mɔ-re mɔ-isɔɔ mɔ me koola me te mɔ, ɔ tɔge sa mɔmɔ yee, "Fɛ men sa fe' lii Gyerusalem ɔsowole baare so kpe geteeko. Fe' kyena gere gyoo ilaa ibono me-se Wurubuaare yee ɔ laa kyu baa kyee feye mɔ. Fe ti nu me ne tɔge genen ilaa ibono so ilaa sa feye baa kyon.

⁵ Ne tɔge feye yee Gyɔn gi kyu daa nkyu kyu gyere asa Wurubuaare sagyere. Feye bere, nke kalɛse nde dɔ mɔ, Wurubuaare laa kyu mɔ-Oduduu mɔ daa kyu gyere feye Wurubuaare sagyere."

⁶ Gɛke gedɛ me kii me te dabɔle mɔ, me taase mɔ yee, "Aye-Wura, ide kon owi mɔ gi fo ibono fo laa sɔge aye Isirale awura mɔ gɛwuragyi mɔ kiiri wɔra aye-abaa dɔ?"

⁷ Me taase Yesu genen mɔ, ɔ lee genɔ sa mɔmɔ yee, "Owi ɔbono ilaa ide i laa ba mɔ i men gyɛ ibono i kaabore fe' bii. Me-se Wurubuaare ne n kya yela imɔ-abere mɔ-gibaa so.

⁸ Fe' nu yee Wurubuaare Oduduu mɔ laa ba feye so de fe' nye ɔlon. Fe laa

naa fe kya tɔge me-ilaa ibono fe wu de ansi mɔ sa asa Gyerusalem ɔsowole so de Gyudiya de Samariya nsinkpan pɛwu so de gɛsinkpan geten kamaase so."

Wurubuaare Gi Puru Yesu Kyu Dii Kpe Mɔ Ase

⁹ Yesu gi tɔge genen ta mɔ, i puru mɔ dii i kya kpe soso yee me yele me kere mɔ kaabore o muule Wurubuaare awole dɔ.

¹⁰ Yesu isɔɔ mɔ me kpe san me yele ma-a kere soso yiridididi mɔ, ayaa abono so mɔ, me baa kere mɔ, anyen anyɔ ako ne n yele mɔmɔ ase. Me suu ilaa fufuli.

¹¹ Anyen mɔ me taase Yesu isɔɔ mɔ yee, "Galeli awura, mene n wɔra ne fe yele fe kya kere soso yiridididi genen? Genen Yesu ɔbono Wurubuaare gi puru dii kpe mɔ ase taa feye yee faa laa kii ba fe genɔɔbono fe wu mɔ ɔ kya kyon Wurubuaare dɔ mɔ."

¹² Anyen anyɔ mɔ me tɔge mɔmɔ genen ta mɔ, Yesu isɔɔ mɔ me naa lii gibii gibono me kya tere gimɔ yee Nfɔ Oyii Gibii mɔ so nno kii kyon kpe Gyerusalem ɔsowole mɔ so. Lii gibii mɔ so nno kyu kpe ɔsowole mɔ so mɔ i men bo geta; i laa wɔra daa fe gikpaaten kolon.

Matiyase Gi Yii Gyudase Giyaa

¹³ Yesu isɔɔ mɔ me loo ɔsowole mɔ so mɔ, me naa kpe abansoro nfono me kya kyena soge mɔ, ne me dii loo soso-lee obu mɔ dɔ. Genen Yesu isɔɔ ibono anyen ne n gye Piita, Gyɔn, Gyeemesi, Andiru, Filipino, Tomaase, Batolomiyu, Matiyu de Gyeemesi, Alefayo mɔ-bi. Mɔmɔ ako ne n gye Simon ɔbono ɔn kya kyule mɔ-ɔsowole so mɔ de Gyudase, Gyeemesi mɔ-bi.

¹⁴ Mɔmɔ asa ade pɛwu de akyii ako de Mariya Yesu mɔ-nyi de Yesu mɔ-tedeana me kpe me de gedalaa dɔ de genɔ kolon.

¹⁵ Genen nke nbono dɔ mɔ, imɔ gɛke gedɛ mɔ, Yesu asonbo ade ako me gyan'. Mɔmɔ pɛwu gegyɔnɔ ge gye fee asa ikue-isee. Ne Piita gi koso yele ne ɔ tonge sa mɔmɔ yee,

¹⁶ "Me-nanboana, Wurubuaare Oduduu mɔ gi naa de aye-naana Wura Deefidi so tɔge Gyudase nyoro so ilaa, ne me nmarase imɔ yela Wurubuaare agyebi dɔ.

Imɔso i kaabore i' ba gesintin. Gyudase baare ne n gye obono o gyangbara sa abono me kpa keda Yesu mo.

17 Nkana o bo aye-gikpen gide do. Aye-re mo ne Wurubuaare gi sa genen gesun gede."

18 Ilaa nyenyen ibono Gyudase gi wɔra ne me nye Yesu mo, me ka mo imo so giko, o kyu genen aterebi abono kpa sɔo gesinkpan. Imo gemara mo, Gyudase gi tɔro paade, ne mo-oto do ilaa pewu i lii.

19 Asa abono pewu me te Gyusalem osowole so mo me nu Gyudase ilaa ide so. Lii genen so mo, me yela gesinkpan gebono ginyen momo-gede do yee Akeledama. (Imo gese ne n gye yee Nkalan Gesinkpan.)

20 Piita getonge mo do mo, o toge yee, "Wurubuaare agyebi do nfono me kya tere yee Ilon Owole mo, me nmarase Gyudase nyoro so ilaa yela yee, 'Mo-okyenaten i' bingiri akyanfɔn. Oko oŋ' sa o' kyena nno.'

I kii toge kee yee, 'Oko kpei ne o' kyu mo-gesun wɔrase wɔra.'

21-22 "Imo, me-nanboana, i kaabore a' laare oko kyu bola aye so de aye-re mo pewu a' nye a kya toge Wura Yesu giwukyingi mo so ilaa a kya sa asa. I kaabore kaase o' wɔra nyamese obono aye-re mo a naa owi obono pewu aye-re aye-Wura Yesu a naa a kya kingi, kpe kyu lii aberɛ abono Gyɔn kya gyere asa Wurubuaare sagyere mo kyu baa fo genen geke gebono Wurubuaare gi puru Yesu dii kyon Wurubuaare do taa aye yegɛ mo."

23 Piita gi toge genen ta mo, me lee asa anyo yee me' kere momo anyo do de me' lee oko. Genen asa anyo abono anyen ne n gye Gyosefo de Matiyase. Gyosefo baare anyen ako ne n gye Basabase abee Gyusetise.

24 Me lee Gyosefo de Matiyase genen mo, me dalaa yee, "Aye-Wura Wurubuaare, fo ne n nyi nyamese kamaase gisen do. Genen asa anyo abono a lee faa mo, fo ne nan nyiile aye okolon obono fo lee

25 de o' baa wɔra Yesu osɔo fee aye de o' wɔra genen gesun gebono Gyudase gi

wu' taa yegɛ kyon kpe nfono i kaabore mo mo."

26 Me dalaa genen ta mo, nfono mo, me too ilaa iko kere ne i kpa yii de Matiyase ne me kyu mo kyu bola momo Yesu isoo gudu oko abono me san mo so.

2

Wurubuaare Gi Yegɛ Mo-Oduduu Mo Gi Suude Yesu Asonbo Mo

1 Geke gede mo, Gyuda awura me kya gyi momo-agyudo ako akɛbiberɛ gesi. Me kya tere genen gesi mo yee Pentekosi. Genen gesi gebono do mo, Yesu asonbo pewu me kpa gyan' geten kolon.

2 Me bo nno mo, me nu olanba oko gi tɔro! Olanba mo gi lii Wurubuaare do fee afuu bele ako ne n kya da a kya ba, ne olanba mo gi kpa bola geten gebono do me gyan' mo pewu.

3 Me baa kere mo, ilaa iko ne n baa ye gyan'gyan momo okamaase so fee ogya obono o kya de mo.

4 Nfono mo, Wurubuaare Oduduu mo gi suu de Yesu asonbo mo, me san ma-a bugi nno ma-a tonge nde kpei-kpei nbono men wolaa ma-a toge mo. Me kya toge genobono okara Oduduu mo gi sa omo yee me' toge mo.

5 Genen owi obono mo, asa me nyaakyo Gyusalem osowole mo so. I lii fee momo-nanboana Gyuda awura abono me sele Wurubuaare mo ako kee me ba bola momo so me kya son Wurubuaare. Me lii nten kpei-kpei me kya toge nde nbono asa me kya toge gesinkpan pewu so mo.

6 Olanba obono o wɔra geten mo do so mo, sakpii bele gi kpa gyan' nno. Yesu asonbo mo me kya tonge mo, i wɔra sakpii mo giyan. I kya nyiile yee momo okamaase kya nu momo-ilaa tongese de momo gbaa-gbaa nde do.

7 I de momo-geno, men baa me nyi gibono do me de mo. Me san me kya taase yee, "Genen anyen abono me kya tonge faa momo pewu me men gye Galeli awura daa?"

8 Ne i wone so ne me kya taale me kya tonge de aye okamaase nde genen?

9 A lii isowole kpei-kpei so. Kere, aye do ako me gye Paatiya awura. Ako mo

mɛ gye Miidi awura. Elamiti awura mɛ bo aye dɔ. Ako mɔ mɛ tɛ Mɛsopotemiya. Ako mɛ gye Gyudiyi awura, Kapadosiya awura, Pontuse awura, Esiya awura,

10 Firigyiya awura, Panfiliya awura, Igyipiti awura, ne ako mɛ lii Libiya gibaa-
fon gibono gi sindi Siirin ɔsowolɛ so mɔ. Aye dɔ ako mɛ gye asafɔ kpan-n abono mɛ lii Rom ɔsowolɛ so. Genen asafɔ adɛ ako mɛ gye Gyuda awura gbaa-gbaa ne ako mɛ loo daa Gyuda awura ɔson mɔ dɔ.

11 Aye ako mɛ gye Keriiti awura ne ako mɛ gye Arabiya awura. Aye genen asa adɛ ɔkamaase kya nu ilaa bele-bele ibono Wurubuaare gi wɔra ne mɛ kya tɔgɛ imɔ so ilaa faa aye-ndɛ dɔ.”

12 Sakpii mɔ ɔkamaase kya nu ilaa ibono mɛ kya tɔgɛ mɔ gɛsɛ de mɔmɔ-ndɛ dɔ mɔ, i de mɔmɔ pɛwu genɔ ne i wɔra mɔmɔ giyan. Mɛ san mɛ kya taase abara daa yɛɛ, “Mɛnɛ ilaa ne a laa wu gɛsinkpan so faa?”

13 Sakpii mɔ dɔ asa ako berɛ mɛ kya ɲmase Yesu asonbo mɔ yɛɛ, “Nɲmaawo, mɛ mɛɲ boo daa?”

Piita Gi Lɛɛ Gɛsɛ Sa Sakpii Mɔ

14 Ibono mɛ kya ɲmase Yesu asonbo mɔ genen mɔ, Piita mɔ-rɛ mɔ-nanboana Yesu isɔɔ gudu ɔko mɔ mɛ koso yelɛ, ne Piita gi bugi genɔ tɔgɛ ken-ken sa sakpii mɔ yɛɛ, “Mɛ-nanboana Gyudiyi awura de fɛye asa abono pɛwu fɛ tɛ Gyɛrusalem gɛrɛ mɔ, fɛ' yela giso de fɛ' nu dɔɔdan.

15 Aye genen anyen abono fɛ kya wu aye faa, a mɛɲ kya boo fɛɛ genɔɔbono fɛye-nwɔnsa gɛ kya nyiile fɛye mɔ. I san i gye nyenyɛngɛ gikyɔ de giboo. Nperɛ ibono a yelɛ faa, i laa wɔra daa fɛɛ iwi sango.

16 “To, ilaa ibono i ba aye so faa mɔ ilaa ne mɛ wolaa ɲmarase yela Wurubuaare agyɛbi dɔ mɔ. Wurubuaare ikalan ɔtɔgɛbo ɔbono mɛ kya tɛrɛ mɔ yɛɛ Gyowelɛ mɔ ne n ɲmarase imɔ yela. ɔ ɲmarase yɛɛ,

17 ‘Wurubuaare gi tɔgɛ yɛɛ,

“Gɛsinkpan so gɛkyena nke laalaa-
logɛ mɔ dɔ mɔ,

i laa ba yɛɛ me Wurubuaare nan
kyɛɛgɛ me-Oduduu bun anyamese
so.

Genen asa abono, anyen de akyii

mɛ laa tɔngɛ me Wurubuaare ilaa sa
asa.

Abelɛnsɛ de adɛga mɛ laa wu me-ilaa fɛɛ
ideri yɛgɛ mɛ kerɛ,
ne mɛ laa kuu me ilaa wɔrase so ideri
kee.

18 Abono mɛ gye me-adɛ mɔ,
nan kyɛɛgɛ me-Oduduu bun mɔmɔ-rɛ
mɔmɔ-anyen de akyii so
genen nke nbono dɔ
de mɛ' tɔngɛ me Wurubuaare ilaa sa
asa.

19 Nan lɛɛ ilaa nyiile asa Wurubuaare
awolɛ dɔ
fɛɛ nkalan, ɔgya, de igyɛsii.

Nan wɔra adɛgenɔ ilaa gɛsinkpan so.

20 Pɛi de me Wura Wurubuaare nyisigyɛ
gɛkɛ gbaa' mɔ
gɛ loo baa fo mɔ,
owi laa kisee bingiri obibiri de bɔsɛ
mɔ ɔ' pɛrɛ fɛɛ nkalan.

21 I laa ba yɛɛ ɔkamaase ɔbono ɔ saawo
tɛrɛ Wura Wurubuaare mɔ,
ɔ laa mɔlɛgɛ mɔ.” ’

22 “Mɛ-nanboana Isirale awura, fɛ' nu
ilaa idɛ. Wurubuaare gi nyiile fɛye yɛɛ
Yesu, Nasarɛtenyen mɔ, ne n gye ɔbono
mɔ Wurubuaare gi sun mɔ. Ilaa ibono
Wurubuaare gi wɔra fɛye-ansi so ne i lɛɛ
nyiile genen mɔ ne n gye nsun boduduuse
kpɛi-kpɛi nbono Yesu gi wɔra aberɛ abono
ɔ bo gɛsinkpan so mɔ. ɔ wɔra ilaa
gbaa'gbaa ibono nkana nyamesɛ maɲ
taalɛ wɔra mɔ-gibaa so mɔ, de ilaa ibono
i lɛɛ Wurubuaare nyisigyɛ nyiile asa mɔ.
Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi imɔ so.

23 Wurubuaare gi wolaa tɔgɛ yela ne ɔ
wolaa ɔ nyi yɛɛ anyamesɛ mɛ laa nyɛ Yesu
baare mɔɔ. Imɔso ne i ba yɛɛ fɛ yɛgɛ ilaa
nyenyɛn awɔrabo mɛ da mɔ aɲanbi oyii
so, ne ɔ wu'.

24 Imɔ-rɛ imɔ genen gbaa mɔ, Wu-
rubuaare gi kii kyingi mɔ. ɔ lɛɛ mɔ lii
lɛwu anyanyan dɔ. I kya nyiile yɛɛ iɲ bo
no yɛɛ ɔ laa wu' sii isɛ dɔ.

25 “Aye-naana Deefidi gi wolaa wu Yesu
gisen dɔ ilaa, ne ɔ ɲmarase imɔ yela
Wurubuaare agyɛbi dɔ yɛɛ,

‘Owi kamaase dɔ mɔ n kya wu me-Wura
Wurubuaare sindi me. Imɔso i maɲ
ɲmaa me-gisen.

26 Imɔso i bo me-gisen dɔ ɔkon. N kya lɛɛ mɔ-ginyen.

Ne me-ansi a gyan yɛɛ sɛi maŋ taasɛ me-nyoro gibi so.

27 I kya nyiile yɛɛ fo Wurubuaarɛ, fo maŋ yɛgɛ me-oduduu mɔ ɔ' kpaɛ sii ibuni dɔ.

Nɛ kyu me-nyoro fue sa fo. Fo maŋ yɛgɛ me n' gyɔ sii isɛ dɔ.

28 Fo ne n nyiile me ikpa ibono so nyamesɛ laa naa

de ɔ' nye ɔkyenaten dɛnsɛ fo asɛ.

N bo fo asɛ mɔ, i laa tansi wɔra me ɔkon gikyɔ.' "

29 Ne Piita gi lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, "Me-nanboana, nan tɔgɛ tigi fɛye yɛɛ aye-naana Deefidi ɔbono ɔ tɔgɛ genen ilaa idɛ mɔ gi wu' ne mɛ pule mɔ. Mɔ-gɛkyan gɛ dɛ aye asɛ gɛrɛ kyu baa lii de ndɛ.

30 ɔ wɔra daa Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo. Wurubuaarɛ gi ka sa mɔ yɛɛ ɔ' kerɛ fɛɛ mɔ Wurubuaarɛ gbaa-gbaa, ɔ laa kyu mɔ Deefidi mɔ-naanaana dɔ ɔko kyu yii gɛwura mɔ Deefidi giyaa dɔ gɛkaako mɔ-lɛwu gɛmara.

31 Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile mɔ genen mɔ, ɔ bii yɛɛ genen mɔ-ɔnaanabi ɔbono ne nan gyi gɛwura Wurubuaarɛ adɛ so mɔ. Ne o wu yɛɛ Wurubuaarɛ laa kyingi mɔ lii ibuni dɔ. Genen so mɔ, ɔ tɔgɛ imɔ so ilaa yela yɛɛ, 'Wurubuaarɛ maŋ yɛgɛ mɔ de o' wu' sii asa abono mɛ wu' mɔ dɔ, ne mɔ-nyoro inun i maŋ nyɛ gyɔ gɛkyan dɔ kpa-a.'

32 Gɛsintin mɔ, Yesu baarɛ gi wu' mɔ, Wurubuaarɛ gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ. Aye adɛ pɛwu a wu imɔ de ansi.

33 "Wurubuaarɛ gi diirɛ mɔ kpe mɔ asɛ, kyu mɔ yela mɔ-gyisɛ gibaa so, ne o kyu mɔ-Wurubuaarɛ Oduduu mɔ sa mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wolaa ka yela sa mɔ mɔ. Imɔso ilaa ibono fɛ kya wu de ansi ne fɛ kya nu de aso faa, Yesu ne n kyu imɔ kyu kyɛgɛ bun aye so.

34 Aye-naana Deefidi berɛ, i mɛŋ diirɛ mɔ kpe Wurubuaarɛ dɔ. Deefidi gbaa-gbaa gi wu tɔgɛ yɛɛ,

'Wura Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa me-Wura yɛɛ,

"Baa kyena me-gyisɛ gibaa so de me-rɛ fo a' gyi gɛwura

35 de n' yɛgɛ fo' kyise fo-akyobo de fo-ayaa." "

36 "Imɔso me-nanboana Isirale awura pɛwu, fɛ' bii yɛɛ in bo akyɔɔlɛ yɛɛ Yesu ne n gyɛ Wura. Mɔ ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ yɛɛ o' gyi gɛwura mɔ Wurubuaarɛ adɛ so mɔ. Ne mɔ mɔ ne fɛ yɛgɛ mɛ da mɔ anjanbi oyii so mɔɔ mɔ."

Asa Sakyɔ Mɛ Sɔɔ Gyi Ne Mɛ Gyere ɔmɔ Wurubuaarɛ Sagyere

37 Asa mɛ nu ilaa ibono Piita gi tɔgɛ faa mɔ, i seɛ mɔmɔ-nyoro nyer-r. Nfono ne mɛ taasɛ Piita de mɔ-nanboana Yesu isɔɔ sɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Ansaana, nne ne a laa wɔra ne?"

38 Asa mɔ mɛ taasɛ genen mɔ, Piita gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛye ɔkamaasɛ o' nu mɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ ɔ gyɛ ilaa nyenyɛn ɔwɔrabo de fɛ' kyɛgɛ de mɛ' gyere fɛye Wurubuaarɛ sagyere Yesu Kirisito ginyen dɔ de Wurubuaarɛ o' kyu fɛye-ilaa nyenyɛn kyɛɛ fɛye. Fɛ wɔra genen mɔ, Wurubuaarɛ laa kyu mɔ-Oduduu mɔ kyɛɛ fɛye.

39 I kya nyiile yɛɛ ilaa ibono aye-Wura Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ laa kyu kyɛɛ asa mɔ, fɛye ne ɔ dare yɛɛ ɔ laa kyɛɛ mɔ. ɔ ka yela sa fɛye-rɛ fɛye-biana de fɛye-naanaana de asa abono mɛ bo gɛta-gɛta mɔ pɛwu. ɔ ka yela sa daa nyamesɛ kamaasɛ ɔbono Wurubuaarɛ laa tɔgɛ mɔ yɛɛ o' kyu mɔ-nyoro kyu sa mɔ Wurubuaarɛ mɔ."

40 Piita gi tɔgɛ ilaa sakyɔ sa asa mɔ gɛnsipɛrɛ so. ɔ tɔgɛ wɔra mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' mɔlɛgɛ fɛye-nyoro lii abono mɛ mɛŋ bo gɛsintin mɔ dɔ de fɛŋ sa fɛ' loo mɔmɔ-gisobiide mɔ dɔ."

41 Piita gi tɔngɛ sa mɔmɔ genen mɔ, asa sakyɔ mɛ nu gɛsɛ, ne mɛ gyere mɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere. Asa abono mɛ baa bɔla Yesu asonbo so genen gɛkɛ gɛbono wolɛ mɔ mɛ laa wɔra fɛɛ asa nwe oko de saalaa.

Yesu Asonbo Mɔ Gikyenabi

42 Yesu asonbo mɔ mɛ kpe mɛ kya kasɛ Yesu isɔɔ mɔ ilaa nyiilesɛ mɔ, ne mɛ kpe mɛ bo abara dɔ. Mɛ kya kpaɛ gyan' dabɔlɛ, mɛ kya gyi agyudɔ abono a kya nyiile yɛɛ mɛ gyɛ nyamesɛ kolon mɔ, ne mɛ kya dabɔlɛ dalaa.

⁴³ Yesu isɔɔ mɔ mɛ kya wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono nkana nyamese maŋ taale wɔra mɔ-gibaa so mɔ ne i kya lɛɛ Wurubuaare ɔlon mɔ nyiile. Imɔso i yege gifuu gi keda ɔkamaase.

⁴⁴ Asa abono pɛwu mɛ kyu ɔmɔ-nyoro too Yesu so mɔ mɛ kyena fɛɛ nyamese kolon. ɔkamaase ilaa i gye mɔ-nanbo ilaa.

⁴⁵ I bo no i bo no mɔ, mɛ kya fɛ mɔmɔ-ilaa ibono mɛ bo mɔ de mɛ' ye imɔ-aterenbi mɔ sa abara genɔɔbono ɔkara i tiri ɔmɔ mɔ.

⁴⁶ Gɛkɛ kamaase mɛ kya kpaɔ gyan' Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ dabɔle. Mɛ kya gyan' mɔmɔ-nten-ana dɔ kee, mɛ kya gyi agyudɔ abono a kya lɛɛ mɔmɔ-ginyamese kolon nyiile mɔ. Mɛ kya gyi amɔ de ɔkon lii mɔmɔ-asen dɔ.

⁴⁷ Mɛ kya yen Wurubuaare, ne mɛ kya gyi asa sense ginsi. Gɛkɛ kamaase Wurubuaare kya kyu asa pobɔɔ abono ɔ kya mɔleɛ mɔmɔ lii mɔmɔ-ilaa nyenyen giwɔra dɔ mɔ baa bɔla mɔmɔ so.

3

Piita Mɔ-re Gyɔn Mɛ Kye ɔteɛse ɔko

¹ Gɛkɛ gɛde owi gbaase ibono mɔmɔ Isirale awura mɛ kya kpaɔ gyan' dalaa mɔ, Piita mɔ-re mɔ-nanbo Gyɔn mɛ koso mɛ kya kpe Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ de mɛ' kpaɔ dalaa.

² Mɛ kpaɔ fo Wurubuaare ɔson obu mɔ gɛbunono gɛbono mɛ kya tere gɛmɔ yeɛ ɔdan Gɛbunono mɔ ase mɔ, mɛ baa kere mɔ, ɔnyen ɔko ne. ɔnyen baare gye daa ɔteɛse. Genen ne i kyu koroge mɔ ne. Gɛkɛ kamaase mɔ, asa mɛ kya sola mɔ kyu baa yela genen gɛbunono gɛbono ase de ɔ' kyena kole asa abono mɛ kya kpaɔ dalaa Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ mɔ aterenbi.

³ ɔnyen mɔ gi wu Piita mɔ-re Gyɔn mɛ kya laare de mɛ' loo ɔson obu mɔ dɔ mɔ, ɔ kole mɔmɔ yeɛ mɛ' sa mɔ aterenbi.

⁴ Nfono mɔ, Piita mɔ-re Gyɔn mɛ kere mɔ yiridididi, ne mɛ tɔge sa mɔ yeɛ, "Kere aye gɛɛ."

⁵ Gɛsintin mɔ, ɔnyen mɔ gi kere mɔmɔ mɔ, o nyi yeɛ ɔ laa nye ilaa iko lii mɔmɔ ase daa.

⁶ Nfono mɔ, Piita gi tɔge sa ɔnyen mɔ yeɛ, "Aterenbi bere, menɔ bo. Ilaa ibono n bo ne nan kyu sa fo mɔ ne n gye yeɛ kyu lii Yesu Kirisito, Nasaretɛnyen mɔ-ginyen dɔ mɔ, koso yeɛ de fo' naa."

⁷ Piita gi tɔge genen sa ɔnyen mɔ mɔ, ɔ keda mɔ-gibaa gyise dɔ, ne o puru mɔ koso yeɛ mɔ-ayaa so. Ayaa abono so mɔ, ɔnyen mɔ-ayaa dɔ de mɔ-anmeli dɔ pɛwu i wɔra mɔ ɔlon.

⁸ ɔ koso tin, ne ɔ naa buu mɔmɔ loo Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ. ɔ naa ɔ kya tin o-o tin ne ɔ kya faala Wurubuaare ɔ kya yen mɔ.

⁹ Asa abono mɛ bo nfono mɔ pɛwu mɛ wu ɔnyen mɔ naa ɔ kya yen Wurubuaare mɔ,

¹⁰ mɔmɔ pɛwu mɛ wu mɔ bii yeɛ nkana mɔ ne n kya kyena ɔdan Gɛbunono mɔ ase kole aterenbi Wurubuaare ɔson obu mɔ ase mɔ. Genɔɔbono i wɔra ne ɔnyen mɔ gi nye alanfiya mɔ, i wɔra asa mɔ giyan, menɔ baa mɛ nyi imɔ-atɔgebi.

¹¹ Piita mɔ-re Gyɔn mɛ naa kpe mɛ yeɛ Solomon gikpalan mɔ dɔ mɔ, ɔnyen mɔ mili mɔmɔ. Ibono asa mɛ wu ɔnyen mɔ gi taale ɔ naa mɔ, i de mɔmɔ-genɔ, ne mɔmɔ kee mɛ sele kpe mɔmɔ ase nno.

Piita Gi Tɔge Genɔɔbono I Ba Ne ɔ Taale Kye ɔnyen Mɔ

¹² Piita gi wu yeɛ i de asa genɔ mɔ, ɔ taase mɔmɔ yeɛ, "Me-nanboana, Isirale awura, menɛ n wɔra ne imɔ ide i kya de fɛye-genɔ gikyɔ genen? Menɛ n wɔra ne fɛ kya kere aye ŋaa-a genen? Fɛ nyi yeɛ aye ne n nye ɔlon aye-gibaa so abɛɛ aye ne n kya gyi Wurubuaare ginsi so ne ɔnyen baare gi taale ɔ naa faa?"

¹³ Wurubuaare ɔbono aye-naanaana, Aberaham, Ayisiki, de Gyeekɔpo, de aye-adedaaabo sense mɔ mɛ son mɔ ne n kyu nyisigyɔ kyu sa Yesu, Wurubuaare Gɛsun ɔwɔrabo mɔ. Fɛye bere, fɛ kyu genen Yesu baare kyu wɔra nbele dɔ, ne fɛ kine mɔ ɔbelense Pilato ansi dɔ, yege nkana Pilato gi laare fɛɛ ɔ' taa mɔ yege de ɔ' naa.

¹⁴ Fɛ kine Gɛsintin de Gisen Fufuli Wura mɔ, ne asa ɔmɔɔbo bere ne fɛ kole Pilato yeɛ o' tigi sa fɛye de ɔ' naa.

¹⁵ ɔbono ɔ kya sa Wurubuaare ase gɛkyena mɔ ne fɛ yege mɛ' kyu mɔ.

Wurubuaare, mɔ, gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ. Aye a wu imɔ de ansi ne a kya tɔge feye faa.

¹⁶ “Fɛ kya wu ɔtegesɛ baare ne fɛ wolaa fɛ nyi mɔ. Yesu ginyen mɔ dɔ ne mɔ-ayaa a kyaga faa. Genɔɔbono a sɔɔ Yesu gyi mɔ so ne ɔ nye alanfiya feye pɛwu ansi dɔ gere faa.

¹⁷ “Me-nanboana, Isirale awura, ne wu yɛɛ ilaa ibono feye-re feye-abelense mɔ fɛ kyu wɔra Yesu mɔ, fɛ mɛn nyi daa.

¹⁸ I mɛn ba genen giyan. I gye daa ilaa ibono Wurubuaare gi wolaa naa de mɔ-ikalan atɔgebo mɔ pɛwu so tɔge yela yɛɛ ɔbono ɔ laa sun de ɔ' baa mɔlegɛ asa mɔ laa wu awɔɔfɔɔ. Wurubuaare gi yɛge i ba genen gesintin.

¹⁹ Imɔso fɛ' nu feye-nyoro gesɛ de fɛ' kyɛge de Wurubuaare ɔ' kpaare feye ilaa nyenyɛn ibono fɛ kya wɔra mɔ fue sa feye.

²⁰ Fɛ wɔra genen mɔ, i bo no i bo no mɔ, ɔ laa kpe ɔ kya kpaɛ feye de feye-nyoro gi' tɔrɔ feye. Imɔ gemara mɔ, ɔ laa yɛge Yesu ɔ' kii ba gesinkpan so. Mɔ ne ɔ wolaa lɛɛ yɛɛ ɔ' baa mɔlegɛ feye mɔ.

²¹ “Wurubuaare laa yɛge ɔ' sii kyena Wurubuaare dɔ kpaɛ fo owi ɔbono mɔ Wurubuaare laa lɔrɔ ilaa kamaase mɔ. Lii ko-o dedaa mɔ, ɔ wolaa tɔge ilaa ide yela kyu naa de asa abono ɔ lɔrɔ yela yɛɛ mɛ' tɔge mɔ-ikalan mɔ so.

²² Aye-naana Mosisi gbaa kee gi wolaa tɔge kyu lii Yesu baare so yela yɛɛ,

‘Wura Wurubuaare laa lɛɛ mɔ-ikalan ɔtɔgebo fɛɛ me, Mosisi lii feye dɔ sa feye.

Ilaa kamaase ibono genen Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo ɔbono laa tɔge feye mɔ, fɛ' nu mɔ ase.

²³ I laa ba yɛɛ nyamesɛ kamaase ɔbono ɔ maɲ nu genen Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo ɔbono ase mɔ, Wurubuaare laa lɛɛ mɔ lii mɔ-ade mɔ dɔ.

²⁴ “Lii Samuele aberɛ kyu ba lii de ndɛ, abono pɛwu mɛ wɔra Wurubuaare ikalan atɔgebo mɔ mɛ wu ndɛ nke ndɛ dɔ ilaa tɔge yela kyu lii Yesu so.

²⁵ Feye ne Wurubuaare ikalan atɔgebo mɔ mɛ tɔge genen ilaa ide yela. Ne feye

so ne Wurubuaare gi yɛge mɔ-re feye-naanaana mɛ wɔra genɔ. Wurubuaare gi ka yela sa aye-naana Aberaham yɛɛ, ‘Kyu naa de fo-naanaana so ne gesinkpan so ɔpaa kamaase asa mɛ laa nye Wurubuaare ɔ' yuule mɔmɔ.’

²⁶ Gesintin mɔ, Wurubuaare gi lɛɛ Yesu yɛɛ ɔ' baa wɔra mɔ-Gesun ɔwɔrabo gesinkpan so. ɔ ba mɔ, feye ase ne ɔ daa gikpe de ɔ' nye yuule feye de feye ɔkamaase ɔ' nye kyɛge lii mɔ-ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ.”

4

Mɛ Tii Piita Mɔ-re Gyɔn De Obu

¹ Piita mɔ-re Gyɔn mɛ san mɛ kya tɔnge mɛ kya sa asa mɔ mɔ, abelense ako mɛ kpe mɔmɔ ase nno. Mɔmɔ ne n gye Gyuda awura asunbi alɛɛbo de Wurubuaare ɔson obu mɔ adiibo ɔbelense, de Saadusii awura.

² Genen abelense ade mɛ kpaɛ tu mɔmɔ genen mɔ, mɛ wu ibono Piita mɔ-re Gyɔn mɛ kya nyiile asa ilaa yɛɛ Wurubuaare gi kyingi Yesu lii ibuni dɔ. Ibono i kya nyiile yɛɛ nyamesɛ gi wu' mɔ, ɔ bo getɛko ɔ kya kpe. Abelense mɔ mɛ wu genen mɔ, mɛ kyu ginyadon de Piita mɔ-re Gyɔn.

³ Genen so mɔ, abelense mɔ mɛ kya laare mɛ' kyu Piita mɔ-re Gyɔn wɔra nbele dɔ. Owi gi ta so mɔ, mɛ keda mɔmɔ kyu tii de obu kaabore gedɛ ge ke.

⁴ Asa abono mɛ nu Piita mɔ-re Gyɔn getɔnge mɔ bere, mɔmɔ dɔ sakyɔ mɛ kyu ɔmɔ-nyoro too Yesu so. Mɔmɔ-re abono mɛ ti wolaa kyu ɔmɔ-nyoro too Yesu so mɔ kyu dabɔle mɔ, anyɛn abono mɛ bo mɔmɔ dɔ mɔ gegyɔnɔ ge gye nwe ikueinyɔ de saalaa.

⁵ Mɛ keda Piita de Gyɔn kyu tii de obu genen mɔ, gedɛ ge ke mɔ, abelense mɔ mɛ kpaɛ gyan' Gyerusalem ɔsowole mɔ so nno. Mɛ gye abelense abono mɛ kya kere mɔmɔ Gyuda awura mɔ so, de Gyuda awura nbele agyibo, de Wurubuaare nbara anmarasebo.

⁶ Abelense mɔ mɛ kpaɛ gyan' Gyuda awura asunbi alɛɛbo gemu ɔbono mɛ kya tere mɔ yɛɛ Anase mɔ ase. Kayifase, de Gyɔn ɔko, de Alesanda, de asunbi alɛɛbo

gɛmu mɔ gɛsu mɔ dɔ abelɛnsɛ pɛwu mɛ bo genɛn gɛgyan' mɔ dɔ kee.

Piita Gi Buu Mɔ-Gɛnɔ Gyuda Awura Abelɛnsɛ Pɛwu Ansi Dɔ

⁷ Mɛ tigi Piita mɔ-rɛ Gyɔn ne mɛ kyu mɔmɔ kyu baa yelɛ mɔmɔ-ansi dɔ ne mɛ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Mɛnɛtɔ ɔlon dɔ abɛɛ anɛ ginyɛn dɔ ne fɛ kyɛ ɔtɛgɛsɛ mɔ daa?”

⁸ Nfono mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi suu de Piita, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Abelɛnsɛ abono fɛ kya kerɛ aye Gyuda awura so de ɔsowolɛ so abelɛnsɛ,

⁹ in ɔ gye gidɛnsɛ gibono a wɔra sa ɔtɛgɛsɛ baarɛ faa so ne fɛ kya taasɛ aye imɔ so ilaa ndɛ' faa? Nɛngyɛnɛ fɛ kya laarɛ de fɛ' bii gɛnɔɔbono a kyu kyɛ mɔ berɛ mɔ de-e,

¹⁰ n kya laarɛ n' tɔgɛ tigi fɛyɛ pɛwu de Isirale awura pɛwu de fɛ' nu yɛɛ Yesu Kirisito, Nasarɛtɛnyɛn mɔ, ɔbono fɛ yɛgɛ mɛ da mɔ aɲanbi oyii so mɔɔ mɔ ginyɛn dɔ ne ɔnyɛn baarɛ gi nyɛ mɔ-nyoro alanfiya ɔ yelɛ fɛyɛ-ansi so faa. Wurubuaarɛ, mɔ, gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ.

¹¹ Yesu baarɛ ilaa ne mɛ nmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ gɛtɛsko mɔ. Mɛ nmarasɛ yɛɛ,

Gibui kolon gibono fɛyɛ ibu apɔrɔbo mɔ fɛ kyu too gɛbaamara mɔ
ne n kii baa yɛgɛ ne obu mɔ gi wɔra ɔlon ɔ yelɛ faa.

¹² ɔko mɛn bo no gɛsinkpan so, ɔ laa taalɛ mɔlɛgɛ asa lii mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyɛna. Genɛn mɔ, Yesu ginyɛn wolɛ ne Wurubuaarɛ gi sa aye yɛɛ a' saawo tɛrɛ de a' nyɛ genɛn amɔlɛgɛ abono.”

¹³ Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ tɔgɛ tigi nbelɛ agyibo mɔ genɛn mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ. Mɛn kii mɛ gye mɔmɔ ɔsowolɛ so abelɛnsɛ, ne mɛ mɛn kii mɛ nyi ɔwolɛ. Idɛ kon mɔ, abelɛnsɛ mɔ mɛ san baa bii yɛɛ ibono nkana mɔmɔ-rɛ Yesu ne n kya naa mɔ so ne mɛ sɔɔ ɔmɔ-nyoro gyi ne mɛ taalɛ tɔgɛ tigi mɔmɔ genɛn.

¹⁴ Ibono abelɛnsɛ mɔ mɛ wu ɔnyɛn ɔbono Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ kyɛ mɔ mɔ yelɛ mɔmɔ asɛ nfono mɔ, mɛ mɛn baa taalɛ tɔgɛ sɛi.

Nbelɛ Agyibo Mɔ Mɛ Da Gɛdɛ Gyoo Piita Mɔ-rɛ Gyɔn

¹⁵ Nbelɛ agyibo mɔ mɛ yɛgɛ Piitaana mɛ lii taa mɔmɔ yɛgɛ ne mɔmɔ wolɛ-wolɛ mɛ san mɛ kya taasɛ abara yɛɛ,

¹⁶ “Nnɛ ne a laa wɔra genɛn anyɛn adɛ ne? Ilaa gbaa' ibono i ba kyu naa de mɔmɔ so faa in bo nara dɔ. ɔkamaasɛ ɔbono ɔ tɛ Gyɛrusalɛm ɔsowolɛ baarɛ so mɔ gi nu imɔ. A maɲ taalɛ sɔɔ imɔ so akyyɔlɛ.

¹⁷ Imɔso ilaa ibono a laa wɔra ne genɛn ilaa idɛ i maɲ nyɛ gbigi kyɔn gɛta-gɛta mɔ ne n gye yɛɛ a laa tɛrɛ ɔmɔ de a' ka sa mɔmɔ yɛɛ gɛkaako-gɛkaako mɛ' mɛn baa kii tɔngɛ Yesu ilaa sa ɔko-rɛ ɔko.”

¹⁸ Mɛ tɔgɛ kyulɛ abara genɛn mɔ, ne mɛ tɛrɛ Piita mɔ-rɛ Gyɔn kii ba mɔmɔ asɛ ne mɛ da mɔmɔ tii yɛɛ, “Gɛkaako-gɛkaako fɛ mɛn' baa tɔgɛ abɛɛ fɛ' nyiilɛ asa ilaa kyu naa de Yesu ginyɛn dɔ.”

¹⁹ Mɛ tɔgɛ sa Piita de Gyɔn genɛn mɔ, mɛ lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛyɛ gbaa-gbaa fɛ' kerɛ imɔ idɛ dɔ yɛɛ imɔmɔ ne n boran sa Wurubuaarɛ: A' nu fɛyɛ asɛ abɛɛ a' nu Wurubuaarɛ asɛ daa?”

²⁰ Aye berɛ Yesu ilaa ibono a wu de ansi ne a nu de aso mɔ, a maɲ taalɛ baala ayɛnno bun yɛɛ a maɲ tɔgɛ imɔ sa asa.”

²¹ Mɛ tɔgɛ genɛn mɔ, abelɛnsɛ mɔ mɛ kii lɔrɔ ka sa mɔmɔ ken-ken yɛɛ nɛngyɛn mɛ kii wɔra genɛn mɔ, mɛ laa wu mɔmɔ kyulɛ. Nfono ne mɛ taa mɔmɔ yɛgɛ. Kyu lii asa so mɔ, abelɛnsɛ mɔ mɛ mɛn nyɛ ɔkpa ɔbono mɛ laa kyu biidɛ Piita mɔ-rɛ Gyɔn giso mɔ. I kya nyiilɛ yɛɛ asa mɔ pɛwu mɛ kya yɛn Wurubuaarɛ kyu lii gɛnɔɔbono mɛ taalɛ kyɛ ɔnyɛn mɔ mɔ.

²² ɔnyɛn ɔbono mɛ wɔra genɛn ilaa gbaa' idɛ kyu kyɛ mɔ genɛn mɔ nsi gi laa don nsi ikue-inyɔ.

Yesu Asonbo Mɔ Mɛ Wɔra Gɛnɔ Kolon Dalaa Sa Wurubuaarɛ

²³ Abelɛnsɛ mɔ mɛ taa Piita mɔ-rɛ Gyɔn yɛgɛ genɛn mɔ, mɛ naa kpe mɔmɔ-nanboana asɛnsɛ mɔ asɛ ne mɛ kpaa buu ilaa ibono pɛwu asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔmɔ mɔ.

²⁴ Mɔmɔ-nanboana mɔ mɛ nu imɔ mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ dabɔlɛ ne mɛ bugi gɛnɔ

dalaa sa Wurubuaare yee, “Wura Wurubuaare, fo obono ilaa kamaase i bo daa fo-gibaa do mo, fo ne n lee soso de gesinkpan, apoo, de ilaa kamaase ibono i bo imo do mo pewu.

²⁵ Fo ne n toge ilaa naa de fo-dega, aye-naana Deefidi so. Fo-Oduduu gi yegge mo o taale lee geno taase ilaa, ne me nmarase imo yela Wurubuaare agyebi do yee, ‘Mene n wora ne gesinkpan so asa kpei-kpei me kya kyu ginyadon nyenyen, me kya wora geno Wurubuaare so daa?’

Me kya too owi abui ne.

²⁶ Awura-awura de isowole so abelense me laa gyan' de me' baala yee me laa ko de Wurubuaare mo-re obono o sun yee o' baa gyi gewura mo Wurubuaare ade so mo.’ ”

²⁷ Yesu asonbo mo me dalaa yee, “Wurubuaare, i gye gesintin yee Gyerusalem osowole baare so mo, asa me gyan' yee me laa ko de fo-Gesun Oworabo, Yesu. Mo ne fo lro yela ne fo sun yee o' baa gyi gewura fo-ade so mo. Wura Herode, Obelense Pontiyuse Pilato, fo-ade Isirale awura, de asa kpei-kpei me gyan'

²⁸ de me' wora ilaa ibono fo wolaa toge yela mo. Fo olon do de fo-gelaare do ne fo wolaa toge yela yee i laa ba genen.

²⁹ “Ide kon bere, Wurubuaare, kere ilaa nyenyen ibono me toge yee me laa wora aye abono a te sa fo mo. Sa aye otu de a' taale toge fo-agyebi mo sa asa de a men' sele gifuu

³⁰ de fo' tengge fo-gibaa gyan' aye so de a' taale kye asa alobi. Yegge de a' taale wora ilaa gbaa'gbaa ibono nkana nyamese marj taale wora mo-gibaa so kyu naa de fo-Gesun Oworabo Yesu obono fo lro yela sa fo-nyoro mo ginyen do.”

³¹ Yesu asonbo mo me dalaa kole Wurubuaare genen mo, nfono me bo mo i gyigisi. Wurubuaare Oduduu mo gi suu de momo pewu, ne me san da otu me kya tonge Wurubuaare agyebi. Me men' sele nyamese gifuu.

Yesu Asonbo Mo Gikyenabi

³² Asa abono me ka gyan' Yesu so mo pewu gewansa de momo-asen a san wora daa gikolon. Ilaa kamaase ibono momo

okamaase bo mo, kaase mo men' kya kyu imo yee genen ilaa ibono i baa i gye mo wole-lee. Me kya kyu imo fee i gye daa momo pewu ilaa.

³³ Wurubuaare gi sa Yesu isoo mo getonge, ne mo-olon do mo me kya tansi bii lee Wura Yesu giwukyingi mo so ilaa me kya toge me kya sa asa. Wurubuaare tansi o kya kpaa omo ne o kya wora ilaa sa momo pewu.

³⁴ Sei men' kya tiri momo abono me ka gyan' Yesu so mo do oko-re oko. I kya nyiile yee momo do okamaase obono o bo nsinkpan abee ibu mo, me kya fe imo ne me kya kyu imo-aterenbi abono me nye mo,

³⁵ kyu baa wora Yesu isoo mo abaa do. Ne fee i tiri Yesu asonbo mo do oko mo, Yesu isoo mo me kya ye sa momo okamaase genobono okara i tiri mo mo.

³⁶ Genen owi obono mo onyen oko bo momo do. Me kya tere mo-ginyen yee Gyosefo. Yesu isoo mo me yela mo ayenbi yee Banabase. (Banabase gese ne n gye yee obono o kya wora ilaa keda asa nyoro.) O gye daa Gyudanyen, ne o lii Lefi geten do. O lii Saapurose gesinkpan so.

³⁷ Genen Gyosefo baare bo ndoo. O fe ndoo mo, ne o kyu aterenbi abono o nye mo kyu baa wora Yesu isoo mo abaa do.

5

Ananiyase Mo-re Mo-Ka Me Nye Lewu

¹ Onyen oko mo kee bo Yesu asonbo mo do, me kya tere mo yee Ananiyase, ne mo-ka ginyen ne n gye Safira. Mo-re mo-ka me bo gesinkpan, ne o kpaa fe gemo.

² O lee gesinkpan mo aterenbi abono o nye mo do ako yela, ne o kyu abono a san mo kyu kpaa peno wora Yesu isoo mo abaa do yee o fe mo-gesinkpan geko mo, aterenbi abono o nye mo pewu ne o de o kya kyee faa. O kya wora genen pewu mo, mo-ka kee nyi imo so.

³ O kyu aterenbi mo ba genen mo, Piita gi tere mo ne o taase mo yee, “Ananiyase, mene n wora ne fo yegge ilaa nyenyen gemu mo gi suu de fo ne fo kya peno Wurubuaare Oduduu mo genen? Mene n wora ne fo keda aterenbi abono fo nye

lii fo-gesinkpan mɔ fo fɛ mɔ dɔ iko kɔɔge yela?

⁴ Nengyene gesinkpan mɔ gɛ dɛ ne fo mɛn fɛ gɛmɔ mɔ, gɛ mɛn gye fo-lɛɛ daa? Ne fo kii fɛ gɛmɔ mɔ, i mɛn gye fo ne n bo fo-aterenbi? Ne i wonɛ ne fo sa gɛwɔnsa gɛdɛ genen? Fo nyi yɛɛ anyamesɛ ne fo penɛ faa? Wurubuaarɛ ne fo penɛ genen.”

⁵⁻⁶ Ananiyase gi nu ilaa ibono Piita gi taase mɔ genen mɔ, ɔ lii tɔrɔ ne o wu'. Nfono mɔ adegaa abono mɛ bo nno mɔ mɛ koso kyu akuru mili mɔ ne mɛ keda mɔ lii kyu kyon kpaa pule. Ɔkamaase ɔbono o nu genen Ananiyase ilaa idɛ mɔ, gifuu belɛ gi keda mɔ.

⁷ Adegaa mɔ mɛ keda Ananiyase gibuni mɔ kyu kyon mɛ' kpaa pule mɔ, i baa wɔra nmaraa mɔ, mɔ-ka gi baa loo. Ɔ baa loo genen mɔ, ɔ mɛn nyi ilaa ibono i ba mɔ-kuli so mɔ so sɛi.

⁸ Nfono ne Piita gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Tɔgɛ me, imɔso i gye gesintin yɛɛ aterenbi gɛgyɔnɔ gɛdɛ ɔkara ne fo-rɛ fo-kuli fɛ nyɛ lii gesinkpan gɛbono fɛ fɛ mɔ dɔ?” Piita gi taase mɔ genen mɔ, ɔ lɛɛ genɔ yɛɛ, “Ɛn, aterenbi adɛ ɔkara ne a nyɛ.”

⁹ Ɔkyii mɔ gi tɔgɛ sa Piita genen mɔ, Piita gi taase mɔ yɛɛ, “I wonɛ so ne fo-rɛ fo-kuli fɛ tɔgɛ kyule abara ne fɛ ba fɛ kya soo Wurubuaarɛ Oduduu mɔ idoo fɛ kya kerɛ genen? To, asa abono mɛ kyu fo-kuli kpaa pule mɔ, genen asa abono mɛ laa kyu fo kee kyu lii kpe kpaa pule.”

¹⁰ Ɔkyii mɔ gi nu genen mɔ, ayaa abono so mɔ, ɔ lii tɔrɔ Piita ayaa dɔ ne o wu'. Adegaa abono mɛ kpaa pule mɔ-kuli mɔ mɛ baa loo mɔ, ɔkyii mɔ kee gi wu' ɔ dɛ, ne mɛ kyu mɔ lii kyon mɛ' kpaa pule sindi mɔ-kuli.

¹¹ Nfono mɔ gifuu belɛ giko gi keda Yesu asonbo mɔ pɛwu de asa abono mɛ nu genen ilaa idɛ mɔ pɛwu.

Yesu Isɔɔ Mɔ Mɛ Kya Wɔra Ilaa Gbaa'Gbaa

¹² Yesu isɔɔ mɔ mɛ kya wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono i kya lɛɛ nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon bo mɔmɔ dɔ. Mɔmɔ-rɛ Yesu asonbo sense mɔ pɛwu mɛ kya

kyena kpaa gyan' fɛɛ nyamesɛ kolon Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ gibaafon giko nfono mɛ kya terɛ yɛɛ Solomon Gikpalan mɔ.

¹³ Asa sense abono mɛ mɛn bo mɔmɔ-gikpen mɔ dɔ mɔ mɛn kya taalɛ da otu kpaa saarɛ mɔmɔ dɔ. Imɔ genen gbaa faa mɔ, Yesu asonbo mɔ mɛ dabɔlɛ mɛ kya gyi ginsi asa ansi so.

¹⁴ Asa sakyɔ, anyen de akyii, mɛ kya sɔɔ Wura Yesu gyi ne mɛ kpe ma-a ba ma-a bola mɔ-asonbo mɔ so.

¹⁵ Kyu lii ilaa dɛnsɛ ibono Yesu isɔɔ mɔ mɛ kya wɔra mɔ so mɔ, asa mɛ kya sola alɔbo de mɔmɔ-idɛten kyu kpaa diila de ikpa de nengyene Piita kya kyon de nfono so mɔ, ba-a mɔ-geyii gbaa gɛ' taa nyɛ ten kyon alɔbo mɔ ako so mɔ de i' kye mɔmɔ.

¹⁶ Asa sakyɔ mɛ kya lii ma-a lii isowolɛ ibono i sindi Gyerusalem mɔ mɛ kya sola alɔbo de asa abono ilaa nyenyɛn oduduu i tɛ mɔmɔ so i kya nyala mɔmɔ mɔ mɛ kya bara Yesu isɔɔ mɔ, ne mɔmɔ mɔ mɛ kya kye mɔmɔ pɛwu.

Mɛ Tii Yesu Isɔɔ Mɔ De Obu

¹⁷ Nfono mɔ, Gyuda awura asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ mɔ-rɛ mɔ-nanboana pɛwu abono mɛ bo Saadusii gikpen mɔ dɔ mɔ, mɛ wu Yesu isɔɔ mɔ gesun wɔrase mɔ, i bo mɔmɔ gelaaloo gikyɔ,

¹⁸ imɔso mɛ kpaa keda mɔmɔ, ne mɛ kyu mɔmɔ kpaa tii de obu nfono mɛ kya tii ɔsowolɛ mɔ so ilaa nyenyɛn awɔrabo mɔ.

¹⁹ Mɛ keda mɔmɔ kyu tii de obu genen mɔ, imɔ genyɛ mɔ Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ gi baa keda obu mɔ tigi ne ɔ kpare mɔmɔ lii, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,

²⁰ “Fɛ' naa kpe Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so de fɛ' kpaa tɔgɛ gɛkyena pobɔrɔ gɛbono Yesu kya sa mɔ ilaa pɛwu sa asa.”

²¹ Yesu isɔɔ mɔ mɛ nu ilaa ibono Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ sa mɔmɔ. Gɛdɛ gɛ ke mɔ, mɛ naa kpaa loo Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so, ne mɛ yii gɛsɛ mɛ kya nyiile asa ilaa.

Genen owi ɔbono mɔ, Isirale awura asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ mɔ-rɛ mɔ-nanboana mɛ terɛ abelensɛ sense mɔ pɛwu (mɔmɔ ne n gye nbelɛ agyibo sa

Isirale awura mɔ), ne mɛ baa gyan'. Mɛ baa gyan' mɔ, mɛ sun asogya kpe nfono mɛ kya tii asa de obu mɔ yɛɛ mɛ' kpaɛ kyu Yesu isɔɔ mɔ ba mɔmɔ-ansi dɔ.

22 Asogya abono mɛ lɛɛ sun genen mɔ mɛ kpe mɔ, mɛ mɛn wu Yesu isɔɔ mɔ mɛ keda tii de obu mɔ, ne mɛ kii kpaɛ buu sa abelɛnsɛ mɔ

23 yɛɛ, "A kpe mɔ, obu mɔ asin mɔ a tii kpem, ne abono mɛ kya dii nno mɔ mɛ yelɛ gɛbunono mɔ asɛ mɛ kya dii. A tigi ne a loo obu mɔ dɔ mɔ, a mɛn wu ɔko-rɛ ɔko."

24 Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ adiibo ɔbelɛnsɛ mɔ de asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ-rɛ mɔ-nanboana mɔ mɛ nu genen mɔ, i wɔra mɔmɔ giyan ne i dɛ mɔmɔ-genɔ mɛ mɛn nyi genɔɔbono i wɔra ne i ba genen mɔ.

Yesu Isɔɔ Mɔ Mɛ Buu Mɔmɔ-Genɔ Sa Abelɛnsɛ Mɔ

25 Nfono mɔ, ɔko gi baa buu sa mɔmɔ yɛɛ, "Anyen abono fɛ keda tii de obu mɔ, mɛ yelɛ Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so mɛ kya nyiile asa ilaa."

26 Abelɛnsɛ mɔ mɛ nu genen mɔ, Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ adiibo ɔbelɛnsɛ mɔ-rɛ mɔ-asogya mɔ, mɛ lii kyon de mɛ' kpaɛ keda Yesu isɔɔ mɔ ba abelɛnsɛ mɔ ansi dɔ. Asogya mɔ mɛ selɛ gifuu yɛɛ asa mɛ laa naa da mɔmɔ abui mɔɔ so mɔ, mɛ mɛn kyu Yesu isɔɔ mɔ kiri-kiri.

27 Mɛ kpaɛ kyu Yesu isɔɔ mɔ ba genen mɔ, mɛ yɛɛ mɔmɔ-rɛ nbelɛ agyibo mɔ mɛ baa gyan'. Nfono mɔ, Gyuda awura asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ gi taasɛ Yesu isɔɔ mɔ ilaa. ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ,

28 "A mɛn gya fɛyɛ yɛɛ gɛkaako-gɛkaako fɛ' mɛn baa nyiile asa ilaa kyu lii Yesu baarɛ ginyen dɔ? Fɛ' kerɛ genɔɔbono fɛ naa fɛ kya nyiile asa mɔ-ilaa gyan' de Gyɛrusalɛm pɛwu mɔ. Fɛ kya laarɛ fɛɛ fɛ' kyu mɔ-lɛwu mɔ kyu sola aye ne."

29 ɔ taasɛ mɔmɔ genen mɔ, Piita mɔ-rɛ Yesu isɔɔ sɛnsɛ mɔ, mɛ lɛɛ genɔ yɛɛ, "Wurubuaarɛ gɛdɛ ne i kaabɔrɛ a' nu. I mɛn gye nyamɛsɛ-lɛɛ gɛdɛ.

30 Wurubuaarɛ ɔbono aye-naanaana mɛ son mɔ mɔ gi kii kyingi Yesu ɔbono fɛ da mɔ anjanbi kyɔlɔga oyii so mɔɔ mɔ.

31 Wurubuaarɛ gi diirɛ mɔ kpe mɔ asɛ kyu mɔ kpaɛ yii gɛwura buu de mɔ Wurubuaarɛ. Wurubuaarɛ yɛɛ Yesu ne ɔ' wɔra ɔgyangbarabo de ɔmɔlɛgɛbo sa asa. I lii fɛɛ genen Yesu baarɛ laa yɛɛ Isirale awura mɛ' nyɛ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ mɛ gye ilaa nyenyɛn awɔrabo de Wurubuaarɛ ɔ' nyɛ kyu mɔmɔ-ilaa nyenyɛn kyɛɛ mɔmɔ.

32 Aye ne n wu Yesu ilaa idɛ de aye-ansi ne a kya tɔgɛ imɔ a kya sa asa faa. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kee kya lɛɛ imɔ-gɛsintin nyiile asa. Mɔ-Oduduu ɔbono ne ɔ kya kyu sa asa abono mɛ kya nu mɔ-gɛdɛ mɔ."

ɔbelɛnsɛ Gameeliya Gi Gya Nbelɛ Agyibo Mɔ

Yɛɛ Mɛ Mɛn' Mɔɔ Yesu Isɔɔ Mɔ

33 Nbelɛ agyibo mɔ mɛ nu ilaa ibono Yesu isɔɔ mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔmɔ genen mɔ, i kyogedɛ mɔmɔ-gisɛn dɔ, ne mɛ laarɛ mɔmɔ-imɔɔten.

34 ɔbelɛnsɛ ɔko bo abelɛnsɛ mɔ dɔ. Mɛ kya tɛrɛ mɔ yɛɛ Gameeliya. Asa pɛwu mɛ kya kyu buubuu sa mɔ gikyɔ. ɔ gye daa Farasii gikpen mɔ dɔ ne ɔ kya nyiile Wurubuaarɛ nbara. Gameeliya baarɛ gi koso tɔgɛ yɛɛ mɛ' kyu Yesu isɔɔ mɔ kyu lii kpe nkan nɔmaraa pɛi.

35 Mɛ liirɛ mɔmɔ nkan genen mɔ, ɔ tɔgɛ sa nbelɛ agyibo mɔ yɛɛ, "Mɛ-nanboana Isirale awura, ilaa ibono fɛ kya laarɛ de fɛ' kyu wɔra genen asa adɛ faa, fɛ' kerɛ fɛyɛ-nyoro so dɔɔdan.

36 Nkɛ nko dɔ mɔ, ɔnyɛn ɔko gi koso yɛɛ ɔ gye ɔmɔlɛgɛbo, mɛ kya tɛrɛ mɔ yɛɛ Tiyodasɛ. Asa mɛ laa wɔra fɛɛ asa nwe nnan mɛ kpaɛ kpaɛdɛ mili mɔ. Asa ako mɛ mɔɔ mɔ. Mɛ mɔɔ mɔ genen mɔ, asa abono pɛwu mɛ buu mɔ mɔ mɛ yaasɛ ne ilaa ibono nkana mɛ kya wɔra mɔ pɛwu i sii giyan.

37 "Mɔ-gɛmara mɔ, owi ɔbono mɛ naa kyɛna kalɛ asa iko dɔ mɔ, Gyudasɛ, Galɛlɛnyɛn mɔ kee gi koso yelɛ yɛɛ ɔ laa kɔ de abɛyin. Mɔ kee gi baa nyɛ asa mɛ kpaɛdɛ mili mɔ. Ako mɛ mɔɔ mɔ kee, ne asa abono mɛ mili mɔ genen mɔ pɛwu mɛ yaasɛ giyan-giyan.

³⁸ Imɔso nperɛ-nperɛ ilaa ibono anyen ade me de faa, n' tɔge tigi fɛye yee fɛye bere fe' taa mɔmɔ yeege. Ɔko ɔŋ' sa o yii mɔmɔ. I kya nyiile yee nengyene ilaa ibono me kya wɔra faa, mɔmɔ-anyamese gbaa-gbaa ne n ŋminde yee me laa wɔra mɔmɔ-gibaa so mɔ, me laa kpon daa.

³⁹ Ne kuaa, ilaa ibono me kya wɔra faa, i lii daa Wurubuaare ase mɔ, nkana fe man taale gyi mɔmɔ so. Laalaloge mɔ, fe laa baa wu daa yee fe kya ko de Wurubuaare."

Gameeliya gi ka abelense mɔ de nbele agyibo mɔ genen mɔ, me nu mɔ ase,

⁴⁰ ne me tere Yesu isɔɔ mɔ kii loo kpe mɔmɔ ase. Me yeege me taa mɔmɔ, ne me da ɔmɔ tii yee gekaako me' men baa yele Yesu ginyen do tɔnge sa asa. Nfono mɔ nbele agyibo mɔ me taa mɔmɔ yeege,

⁴¹ ne me naa lii.

Yesu isɔɔ mɔ me lii genen mɔ, i wɔra mɔmɔ ɔkon fɛe Wurubuaare gi kale ɔmɔ wɔra mɔ-asonbo do yee asa me ka ɔmɔ-ansi kyu lii Yesu so genen.

⁴² Imɔ genen gbaa mɔ, geke gen bo no yee Yesu isɔɔ mɔ me men kpe Wurubuaare ɔson obu mɔ do de nten-ana do kpaa tɔge Wurubuaare ɔkalan konkonse mɔ sa asa yee Yesu ne n gye ɔbono ɔ laa mɔlege asa de me' nye Wurubuaare ase gekyena mɔ.

6

Me Lee Asa Sono Yee Me' Kpaa Yesu Isɔɔ Mɔ

¹ Owi ɔbono Yesu akasebo mɔ me kya nyaakyɔ ma-a too mɔ, i bo Gyuda awura abono me kya tɔge Geriiki awura gede ne i bo abono me kya tɔge mɔmɔ Gyuda awura-lee gede wole mɔ mɔmɔ do. Genen owi ɔbono mɔ, biide ɔko gi baa tɔro akpen anyɔ ade so. Gyuda awura abono me kya tɔge Geriiki awura gede mɔ me kya logede yee nengyene geke kamaase Yesu akasebo mɔ me kya ye agyudo sa ikulaabo mɔ, me kya ligi mɔmɔ-lee ikulaabo.

² Nfono mɔ, Yesu isɔɔ gudu anyɔ mɔ me tere Yesu akasebo mɔ pewu baa gyan' ne me tɔge sa mɔmɔ yee, "I men boran yee a' nyaa Wurubuaare agyebi mɔ gitɔge yela nkan de a' nu de agyudo giye sa asa wole.

³ Imɔso, ansaana, fe' kere fɛye do de fe' lee asa sono sa aye de a' kyu gesun gebono wɔra mɔmɔ-abaa do. Abono fe laa lee mɔ, fe' kere yee asa me kya tere mɔmɔ-ginyen dense ne Wurubuaare Oduduu mɔ te mɔmɔ so ne me nyi ɔlaako;

⁴ de aye mɔ, a' nye aye-nyoro a kya nu daa de gedalaa de Wurubuaare agyebi mɔ gesun gebono o kyu wɔra aye-abaa do mɔ."

⁵ Ilaa ibono Yesu isɔɔ gudu anyɔ mɔ me tɔge genen mɔ, i wɔra sakpii mɔ pewu ɔkon. Nfono ne me lee Sitiifen de asa ase ako. Genen Sitiifen baare kya ka gyan' Yesu so gikyɔ-gikyɔ ne Wurubuaare Oduduu mɔ tansi ɔ te mɔ so. Asense abono me lee mɔ anyen ne n gye Filipino, Perokoro, Nikano, Timon, Pamenase, de Nikolase. Genen Nikolase baare gi lii Antiyoki. Ɔ gye isafɔ, ne o kyu mɔ-nyoro wɔra Gyuda awura ɔson do.

⁶ Me kyu genen asa sono abono me lee faa kyu baa yela Yesu isɔɔ gudu anyɔ mɔ ansi do ne mɔmɔ mɔ, me kyu mɔmɔ-abaa gyan' mɔmɔ so dalaa kole Wurubuaare sa mɔmɔ.

⁷ Wurubuaare agyebi mɔ a kya yelege a kya too ne Yesu akasebo me kya ŋan Gyerusalem ɔsowole mɔ so gikyɔ-gikyɔ. Wurubuaare asunbi alɛbo mɔ do sakyɔ kee me nu Wurubuaare gede ne me sɔo Yesu ɔkalan mɔ gyi.

Me Keda Sitiifen

⁸ Wurubuaare gibaa gi gyan Sitiifen so ne mɔ-ɔlon bo mɔ do. Imɔso i yege ɔ kya wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono nkana nyamese man taale wɔra mɔ-gibaa so mɔ de ilaa ibono i kya lee Wurubuaare ɔlon gewi nyiile mɔ.

⁹ Asa ako me lii Gyuda awura gikyangbon giko do. Mɔmɔ do ako me kya sɔo akyɔle de Sitiifen. Me kya tere genen gikyangbon mɔ yee Asa Abono Men Baa Me Gye Nbide Mɔ Gikyangbon. Mɔmɔ ako me lii Siirini ɔsowole so de Alesandiriya ɔsowole so, ne ako me lii Silisiya de Esiya nsinkpan so.

¹⁰ Wurubuaare Oduduu mɔ gi sa Sitiifen ɔlaako ginyi giko. Nengyene ɔ kya tɔnge mɔ, asa abono me kya sɔo akyɔle de mɔ mɔ me men kya taale wɔda.

11 Imɔso genen asa abono me sa anyen ako aterenbi nara yee me' ten Sitiifen genɔ yee me nu ɔ kya saale mɔmɔ-naana Mosisi de Wurubuaare.

12 Asa ade me ten Sitiifen genɔ ne i yege Gyuda awura abelense de mɔmɔ-nbara anmarasebo de asa sense mɔ me kyu ginyadon wɔra Sitiifen. Nfono mɔ, me kpaa keda mɔ ne me kpare mɔ kpe nbele agyibo mɔ ansi dɔ.

13 Me kyu mɔ kpe nbele agyibo mɔ ase genen mɔ, me ten mɔ-genɔ yee, "Owi kamaase dɔ mɔ, genen onyen baare kpe ɔ kya tɔge daa ilaa nyenyen kyu lii Wurubuaare ɔson obu baare de aye-naana Mosisi nbara mɔ so.

14 A nu ɔ kya tɔge yee Yesu Nasarenyen mɔ laa baa nyida Wurubuaare ɔson obu baare de ɔ' kyeege idedaabola ibono aye-naana Mosisi gi yela sa aye mɔ."

15 Asa abono pewu me te nbele mɔ ogyiten mɔ me kere Sitiifen yiridididi mɔ, mɔ-ansi dɔ i wɔra fee Wurubuaare dɔ ɔɔɔ ansi dɔ onan.

7

Sitiifen Gi Lee Ilaa Gese Sa Nbele Agyibo Mɔ

1 Me bo nbele mɔ ogyiten genen mɔ, asunbi alebo gemu mɔ gi taase Sitiifen yee, "Ilaa ibono me kya tɔge kyu lii fo so faa i gye gesintin?"

2 Sitiifen gi lee genɔ yee, "Me-seana de me-subuana, fe' nu me ase. Nyisigyi Wura Wurubuaare gi lee mɔ-nyoro nyiile aye-naana Aberaham owi obono ɔ te Mesopotemiya gesinkpan so pei ne ɔ lɔ kpaa kyena Haran ɔsowole so.

3 Owi obono Wurubuaare gi lee mɔ-nyoro gewi nyiile Aberaham genen mɔ, ɔ tɔge sa mɔ yee, 'Aberaham, koso fo-gesinkpan gede so de fo' naa taa fo-subuana yege de fo' kpaa kyena gesinkpan gebono nan nyiile fo mɔ so.'

4 Wurubuaare gi tɔge Aberaham genen mɔ, gesintin mɔ Aberaham gi koso lii kyon Kaladiya gesinkpan so, ne ɔ kpaa kyena Haran ɔsowole so. Aberaham mɔ-se lewu gemara ne Wurubuaare gi yege ɔ

koso lii Haran baa kyena genen gesinkpan gebono so aye Gyuda awura a te nde faa.

5 "Owi obono Wurubuaare gi kyu Aberaham baa kyena gesinkpan gebono a te faa mɔ, Wurubuaare men sa mɔ yee mɔ-gesinkpan ogyiten ne. Baa nyamese giyaa onmange okara Wurubuaare men sa mɔ. Imɔ genen mɔ, Wurubuaare gi ka yela sa Aberaham yee ɔ laa kyu gemɔ kyu kyee mɔ gekaako de ge' wɔra mɔ-re mɔ-biana kyu kpaa lii mɔ-naanaana genɔ-genɔ gesinkpan gekpaa. Owi obono Wurubuaare kya ka ɔ kya sa Aberaham genen mɔ, Aberaham men bo ba-a gebii.

6 Wurubuaare genɔ dɔ agyebi abono ɔ tɔge sa Aberaham mɔ ne n gye yee, 'Aberaham, fo-naanaana oyuduu dɔ pewu me laa kpaa gyi gisafo ako gesinkpan so. Nten abi mɔ me laa ka mɔmɔ-ansi de me' kyu mɔmɔ wɔra nbide san sa abi san sa anaana nsi nwe nnan.

7 Nan biide asa abono fo-oyuduu mɔ me laa son mɔ giso. Imɔ gemara mɔ me laa lii nten abi mɔ dɔ de me' kii baa kyena gesinkpan gebono so fo yele faa de me' son me.'

8 Wurubuaare gi yela awore giten nbara sa Aberaham de i' lee nyiile yee Wurubuaare gi yege mɔ-re Aberaham me wɔra genɔ kolon. Genen so mɔ, Aberaham gi koroge Ayisiki mɔ, imɔ geku kuese mɔ, ɔ ten Ayisiki giwore. Ayisiki gi kyu koroge Gyeekɔpo mɔ, mɔ kee gi ten mɔ-bi mɔ giwore. Gyeekɔpo gi koroge ne ɔ ten mɔ-biana gudu anyɔ mɔ awore. Genen Gyeekɔpo mɔ-biana gudu anyɔ ade ne n yege aye-Isirale awura opaa mɔ gi yelege.

9 "Aye-naana Gyeekɔpo mɔ-biana ade mɔmɔ-genɔre ase ne n gye Gyosefo. Mɔ-ila i wɔra mɔ-daana gelaaloo gikyɔ. Genen so mɔ, me fe mɔ sa asa ako ne me kyu mɔ kpe Igyipiti. Me fe Gyosefo genen mɔ, Wurubuaare de mɔ ɔ naa.

10 Imɔso Wurubuaare gi lee mɔ lii mɔ-awɔrɔfɔɔ kamaase dɔ. ɔ yege Igyipiti wura gi wu mɔ bii yee ɔ nyi olaako. Imɔso ɔ gyi Igyipiti wura mɔ ginsi ne wura mɔ gi yii mɔ gebelense buu de mɔ. Gyosefo kee ne n kya kere wura mɔ-geten dɔ ilaa kamaase so.

11 Mɛ bo nno genen-n mɔ, owi ɔko dɔ mɔ, akon bele ako a tɔrɔ Igyipiti gɛsinkpan pɛwu so de Keena gɛsinkpan so nfono aye-naanaana mɛ tɛ mɔ. Nfono mɔ awɔrɔfɔɔ bele a tu mɔmɔ. Aye-naanaana mɛn kya nyɛ agyudɔ de mɛ' gyi.

12 Ibono aye-naana Gyeekɔpo gi nu yɛɛ Igyipiti berɛ agyudɔ a bo no mɛ kya fɛ mɔ, ɔ keda aye-naanaana kyu sun ne mɛ kpe mɔmɔ-gikpe gyangbarasɛ.

13 Ginyɔsɛ mɔ o kii sun mɔmɔ mɔ, idɛ kon ne mɔmɔ-tedɛ Gyosɛfo mɔ gi lɔɔ lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔmɔ. Nfono ne Igyipiti wura mɔ gi kyu bii gɛsu gɛbono dɔ Gyosɛfo gi lii mɔ.

14 Gyosɛfo gi sun kpaa kyu mɔ-sɛ Gyeekɔpo mɔ-rɛ mɔ-adɛ pɛwu yɛɛ mɛ' baa kyena mɔ asɛ. Mɔmɔ pɛwu gɛgyɔnɔ gɛ gyɛ asa ikue-isa de saalaa asa anun.

15 Gɛsintin mɔ, Gyeekɔpo gi koso mɔ-rɛ mɔ-adɛ mɔ, ne mɛ kpaa kyena Igyipiti gɛsinkpan so. Gyeekɔpo de mɔ-biana, aye-naanaana mɔ, mɛ kyena Igyipiti kaaborɛ mɛ wu' nno.

16 Mɛ kya wu' mɔ, abono mɛ tɛ de ansi mɔ mɛ kya sola ibuni mɔ kyu kpe Sikyem ɔsowolɛ so kpaa wɔra folɛbɔ gɛkyan gɛko dɔ. Mɔmɔ-naana Aberaham ne n kalɛ aterenbi wolaa sɔɔ genen gɛkyan gɛbono yela. ɔ sɔɔ gɛmɔ lii ɔnyɛn ɔko mɔ-biana asɛ mɛ kya tɛrɛ mɔ yɛɛ Hamɔ.

17 “Owi ɔbono Wurubuaarɛ laa baa wɔra ilaa ibono ɔ wolaa ka yela sa Aberaham mɔ kya fuudɛ mɔ, aye-asa abono mɛ kpaa kyena Igyipiti awura asɛ mɔ mɛ yɛlɛgɛ nyaakyɔ too.

18 I bo no i bo no mɔ, wura pobɔrɔ ɔko gi baa gyi gɛwura sa Igyipiti awura. Genen wura ɔbono berɛ mɛn nyi Gyosɛfo.

19 O kyu adawo ɔ kya wɔra aye-gɛsu mɔ gɛnɔ. ɔ kya nyisɛ mɔmɔ okyugya. ɔ kya yɛgɛ mɛ' kyu mɔmɔ-nbii nyɛnsɛ pobɔrɔ abono mɛ kya korogɛ mɔ kpaa yela nɛmanɛman de mɛ' wu'.

20 “Mɔmɔ-awɔrɔfɔɔ mɔ aberɛ dɔ ne i kyu korogɛ Mosisi. Mɛ korogɛ Mosisi genen mɔ, ɔ wɔra ɔdan Wurubuaarɛ ansi so. Mɛ nara kerɛ mɔ so mɔ-sɛ gɛten dɔ ibosɛ isa'.

21 Mɛ kyu mɔ lii kpaa yela nɛmanɛman mɔ, wura mɔ mɔ-bi kyiisɛ ɔko gi kpaa

puru mɔ, ne o kyu mɔ bela wɔra fɛɛ mɔ gbaa-gbaa mɔ-bi.

22 Imɔso mɛ kyu Igyipiti awura ilaa wɔrasɛ pɛwu kyu bela mɔ. Mosisi gi sɛɛ wɔra nyamesɛ gbaa' mɔ-gɛtɔngɛ dɔ de mɔ-ilaa wɔrasɛ dɔ.

23 “O gyi nsi ikue-inyɔ mɔ, i ba mɔ-gɛwɔnsa dɔ yɛɛ ɔ' kpaa laa mɔ-nanboana Isirale awura.

24 ɔ kpaa laa mɔmɔ genen mɔ, o wu Igyipitinyɛn ɔko kya kudi mɔ-nanbo Isiralenyɛn ɔko ɔ kya daarɛ giyan. Mosisi gi wu genen mɔ, ɔ kɔɔlɛ mɔ-nanbo Isiralenyɛn mɔ so, ne ɔ mɔɔ Igyipitinyɛn mɔ.

25 Mosisi gi wɔra genen mɔ, mɔ berɛ, o nyi yɛɛ mɔ-nanboana Isirale awura mɔ mɛ laa nu ilaa ibono ɔ wɔra mɔ gɛsɛ de mɛ' bii yɛɛ Wurubuaarɛ kya laarɛ de ɔ' naa de mɔ Mosisi so lɛɛ mɔmɔ lii mɔmɔ-gɛbide mɔ dɔ daa. Mosisi gi dabɔlɛ wɔra genen faa, mɔ-nanboana mɔ mɛ mɛnɛn taa nu imɔ gɛsɛ sa mɔ.

26 Imɔ gɛdɛ kesɛ mɔ, Mosisi gi naa kpaa lii mɔ-nanboana Isirale awura wolɛ-wolɛ anyɔ ako so mɛ yelɛ mɛ kya kɔ. Nfono ne Mosisi gi keda mɔmɔ ne ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, ‘Mɛ-nanboana, fɛ mɛnɛn nyi yɛɛ fɛ gyɛ daa nyamesɛ kolon? Fɛn' baa kɔ.’

27 “Mosisi kya keda mɔmɔ genen mɔ, ɔbono ɔ kya kudi mɔ-nanbo mɔ gi nen Mosisi kpaa yela nkan ne ɔ taasɛ Mosisi yɛɛ, ‘Anɛ ne n lɛɛ fo yɛɛ fo' kerɛ aye so de fo' gyi aye-nbɛlɛ?’

28 Fo kya laarɛ de fo' mɔɔ mɛ fɛɛ gɛnɔɔbono deerɛ fo ti mɔɔ Igyipitinyɛn mɔ abɛɛ?’

29 Mosisi gi nu ilaa ibono mɔ-nanbo Isiralenyɛn gi taasɛ mɔ mɔ, ɔ koso selɛ lii genen ɔsowolɛ ɔbono so ne ɔ kpaa kyena Midiyan awura gɛsinkpan so. ɔ korogɛ nbii nyɛnsɛ nnyɔ nno.

30 “Owi ɔbono Mosisi tɛ Midiyan mɔ, imɔ nsi ikue-inyɔ gɛmara mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ gi lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔ giponfɛ giko dɔ. Giponfɛ mɔ gi yelɛ gi kya dɛɛ gipɛn dɔ sindi Saanayi gibii.

31 Mosisi gi wu genen mɔ, i dɛ mɔ-gɛnɔ. Imɔso ɔ kya tu ɔ kya sindi giponfɛ mɔ de ɔ' lɔrɔ kerɛ dɔɔdan mɔ, o nu Wurubuaarɛ gigyɛbi'. Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,

32 'Me ne n gye Wurubuaare obono fo-naanaana Aberaham, de Ayisiki, de Gyeekɔpo me son mɔ.' Nfono mɔ, i wɔra Mosisi gifuu. ɔ san ɔ yeɛ nno ɔ kya seli. ɔɲ baa taale diire ansi kere giponfe mɔ geten gbaa.

33 Nfono ne Wura Wurubuaare gi tɔge sa Mosisi yeɛ, 'Ne kpelege ba nfono fo yeɛ faa. Imɔso lɛɛ fo-ayaawole.

34 Genɔobono Igyipiti awura me kya wɔra me-ade abono me bo mɔmɔ-gesinkpan so mɔ genɔ mɔ, ne wu de me-ansi. Ne nu mɔmɔ-osulon ne ne kpelege ba de n' baa mɔlege ɔmɔ. Ide kon tu ba. Nan sun fo Igyipiti.'

35 "Genen Mosisi baare ne aye-naanaana Isirale awura mɔ me naa kyena gya mɔ. Me taase mɔ genen abere abono dɔ yeɛ, 'Ane ne n lɛɛ fo yeɛ fo' kere aye so de fo' gyi aye-nbɛɛ?' Mosisi baare, mɔ, kee ne Wurubuaare gi sun yeɛ ɔ' kere mɔmɔ so de ɔ' sɔge mɔmɔ lii mɔmɔ-gɛbide dɔ. Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ obono Mosisi gi wu giponfe mɔ dɔ mɔ ne nan kpaamɔ.

36 Mosisi gi lɛɛ aye-naanaana mɔ lii Igyipiti awura gesinkpan mɔ so. ɔ wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono i lɛɛ nyiile yeɛ Wurubuaare ɔlon bo mɔ dɔ. ɔ wɔra ilaa ibono i kya de genɔ mɔ Igyipiti gesinkpan so de apoo abono me kya tere mɔ yeɛ Apoo Pebara mɔ so. Nsi ikue-inyɔ mumulidɔ kee mɔ, ɔ kpe ɔ kya wɔra ilaa gbaa'gbaa gipen mɔ dɔ.

37 "Genen Mosisi baare ne n tɔge sa aye-naanaana Isirale awura mɔ owi ɔko dɔ baa kyon yeɛ, 'Wurubuaare laa lɛɛ mɔ Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo ɔko lii fɛye dɔ sa fɛye fɛɛ genɔobono ɔ lɛɛ me Mosisi kee sa fɛye mɔ.'

38 Owi obono aye-naanaana me bo gipen mɔ dɔ mɔ, Mosisi mɔ-re Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ kee me bo mɔmɔ ase nno. Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ kya tɔnge sa Mosisi Saanayi gibii so de Mosisi mɔ o' kyu genen ikalan ibono kyu kpaabuu sa aye-naanaana mɔ. Imɔ ne n de sa aye baa lii de nde faa, ne i laa de sa aye gɛkpaagɛkpa.

39 "Imɔ-re imɔ genen gbaa mɔ, aye-naanaana mɔ me kine me meɲ nu Mo-

sisi gɛde. Me nyaa Mosisi-lɛɛ mɔ yela nkan ne mɔmɔ-nwɔnsa gi kii kpe Igyipiti gesinkpan so.

40 Abere abono Mosisi bo gibii mɔ so ɔ kya nu Wurubuaare ikalan mɔ, me baa kole aye-naana Aron yeɛ, 'Wɔra ikpere sa aye de a' son imɔ de i' nye gyangbara sa aye. Mosisi obono ɔ kpare aye kyu lii Igyipiti gesinkpan mɔ so mɔ bere aɲ baa wu mɔ, ne a meɲ nyi ilaa ibono i wɔra mɔ mɔ.'

41 Nfono ne Aron gi yege me wɔra ɔkperɛ fɛɛ genaadebi ne me kyu nbue kyu kyɔɔle mɔ. Me kere genen ɔkperɛ obono mɔmɔ anyamese me kyu mɔmɔ-abaa kyu pɔrɔ genen mɔ, i wɔra mɔmɔ ɔkon.

42 Wurubuaare, mɔ, meɲ kya laare genen. Genen so mɔ, ɔ lɛɛ mɔ-ansi taa mɔmɔ yege yeɛ me' wɔra ibono i bo mɔmɔ obole mɔ, ne me san kyu agyekpebi kyu bingiri mɔmɔ-ikperɛ me kya son amɔ ibono iɲ gye Wurubuaare gelaare. Me wolaa ɲmarase mɔmɔ-ilaa ide yela Wurubuaare ikalan atɔgebo ɔwole mɔ dɔ. Me ɲmarase nno yeɛ, 'O, Isirale awura, mene ilaa ne fe wɔra faa?

Nsi ikue-inyɔ nbono fe kyu kyena gipen mɔ dɔ
ne fɛye yeɛ fe kya kyɔɔle nbue fe kya sa me mɔ,
iɲ gye me ne fe kya wɔra imɔ fe kya sa.

43 Fe sola fɛye-ɔkperɛ Moloki mɔ-re mɔ-obu kee fe naa fe kya son.

Ne fɛye-ɔkperɛ Refan obono fe sale mɔ fɛɛ gigyekpebi mɔ kee
ne fe sola fe naa.

Genen ilaa ibono fɛye gbaa-gbaa ne n kyu fɛye-abaa kyu wɔra imɔ mɔ,
fe baa kii son imɔ?

Kyu lii genen ilaa ibono so mɔ, me Wurubuaare nan gya fɛye koso
de n' kperɛ fɛye kpaakyena Babilon awura gesinkpan mɔ gemara.'

44 "Ansaana, fe' nu yeɛ aye-naanaana me bo gipen mɔ dɔ mɔ, me nye Wurubuaare ɔsonten mɔmɔ ase. I gye nbue iwole-lɛɛ panpan obono me kya taale bɔɔ mɔ sola naa naa mɔ. Wurubuaare ne n kaala panpan mɔ gidebi nyiile Mosisi, ne Mosisi gi yege me wɔra panpan mɔ fɛɛ

genɔɔbono Wurubuaare gi kaala nyiile mo mo.

⁴⁵ Aye-naanaana mo me kyu panpan mo kyu sa momo-biana, ne momo-biana momo-re momo-obelense Gyosuwa me kyu panpan mo kyu ba gesinkpan gebono so a te faa. Pei de me' loo baa loo gerenaa mo, asa kpei-kpei me ti wolaa me te gere, ne Wurubuaare gi gya momo abono koso ne o soge gesinkpan mo kyu sa aye-naanaana.

“Genen Wurubuaare nbue iwole-lee panpan obono n dare faa gi sii aye-naanaana ase genen-n kaabore i baa fo Deefidi gekyena do.

⁴⁶ Deefidi gi gyi Wurubuaare ginsi ne Wurubuaare gi wɔra wɔra ilaa sa mo. Ne Deefidi gi kole Wurubuaare yee o' yege mo de o' yii obu gbaa-gbaa de i' wɔra mo Wurubuaare obono mo-naana Gyeekɔpo gi son mo osonten.

⁴⁷ Deefidi gi kole Wurubuaare genen mo, i men gye mo gbaa-gbaa ne n nye yii Wurubuaare osonten mo. Mo-bi Solomon ne n baa yii genen obu mo.

⁴⁸ “Wurubuaare gi yege Solomon gi dabole yii Wurubuaare oson obu mo genen gbaa faa, Gitobele mo men kya kyena ibu ibono anyamese me kyu momo-abaa kyu poro mo do. Wurubuaare ikalan otogebo oko gi wolaa nmarase imo so ilaa yela

⁴⁹ yee,

Wurubuaare gi toge yee,

‘Wurubuaare do ne n gye me-gewuragyapaa.

Gesinkpan ne n gye me-ayaa do owole toose.

Ne mene obu onan ne fe laa poro wɔra me yee me-obu ne?

Fone do ne fe laa taale loro yela yee n' baa kyena?

⁵⁰ I men gye me gbaa-gbaa ne n' kyu me-abaa kyu poro ilaa kamaase pewu?’

⁵¹ “Feye abelense abono fe te gere faa, feye-aso do i korɔ ifuu. I wone so ne fe bo gisomaanu fee abono men kya son Wurubuaare genen? Fe man kyu feye-gisen kyu sa Wurubuaare, ne fe man

nu Wurubuaare gedɛ. Ilaa ibono aye-naanaana de aye-seana me wɔra mo, imo-ayaa kee ne fe buu faa. Owi kamaase do fe kpe fa-a kine Wurubuaare Oduduu mo gelaare.

⁵² Wurubuaare ikalan otogebo omo ne n bo no yee aye-seana de aye-naanaana me men ka mo-ansi? Me moo-moo Wurubuaare ikalan atogebo abono me wolaa toge yela yee Gesintin Wura laa ba gesinkpan so mo. Gesintin mo, Yesu, obono o gye Gesintin Wura mo, gi kpaa ba mo, fe kyu mo wɔra asa abaa do, ne me moo mo sa feye.

⁵³ Yege feye ne Wurubuaare do isoo mo me kyu Wurubuaare nbara mo baa sa, ne feye, mo, ne men gyi nmo so faa.”

⁵⁴ Nbele agyibo mo me nu genen ilaa ibono Sitiifen yele o kya tonge o kya sa momo mo, i kyogede momo-asen do ne me san me kya we nyoro kyu lii mo so.

⁵⁵ Sitiifen bere, Wurubuaare Oduduu mo gi suu de mo so mo, o diire mo-ansi kere soso yiridididi mo, o wu Wurubuaare nyisigy ne o wu Yesu yele Wurubuaare ase Wurubuaare gibaa gyise so.

⁵⁶ Sitiifen gi wu genen mo, o toge sa abelense mo yee, “Fe' kere! Soso i bugi ne Yesu, anyamese pewu momo-daa mo, yele Wurubuaare ase mo-gibaa gyise so.”

⁵⁷ Sitiifen gi toge sa momo genen mo, me puide mo so, ne me kyu momo-abaa tii momo-aso de men' baa nu ilaa ibono o kya toge mo. Nfono mo, momo pewu me dabun mo so gikolon,

⁵⁸ ne me biide mo lii nten nkan kpe me' kpaa da mo abui moo. Pei ne nbela agyibo mo me laa da mo abui moo mo, me marage momo-akuru kyu kpaa yela onyen oko ase, me kya tere mo yee Soolo.

⁵⁹ Me kya da Sitiifen abui genen mo, Sitiifen gi saawo tere Yesu yee, “Me-Wura Yesu, fo-abaa do ne n' de me-onje n kya wɔra.”

⁶⁰ Nfono mo, Sitiifen gi sii nmii ne o kpen ken-ken yee, “Me-wura, kyu momo-ila nyenyen ibono me kya wɔra faa kyu kyee momo.” Sitiifen gi dalaa genen mo, o lee onje.

8

Me Ka Yesu Asonbo Gikpen Mɔ Ansi

¹ Sɔɔlo gi yele abono me mɔɔ Sitiifen mɔ gemara.

Kpe san kyu lii gɛke gɛbono me da Sitiifen abui mɔɔ mɔ kyu kyon mɔ, asa me lɔrɔ me kya ka Yesu asonbo gikpen gibono gi bo Gyerusalem mɔ ansi gikyɔ. I yege mɔmɔ pewu me san yaase gyan' de Gyudiya de Samariya nsinkpan so. I san daa Yesu isɔɔ mɔ wole nno.

² Me mɔɔ Sitiifen genen mɔ, asa abono me sele Wurubuaare mɔ dɔ ako me pule mɔ, ne me su mɔ gesintin so.

³ Yesu asonbo gikpen mɔ ɔson mɔ so mɔ, Sɔɔlo kpe ɔ kya wɔra mɔmɔ anyanyan daa. ɔ kya gbere loo nten-ana dɔ kpaa biide anyen de akyii lii kyu kyon kpaa tii de obu.

*Filipo Gi Naa Samariya So**ɔ Kya Tɔge Yesu ɔkalan Konkonse Mɔ So Ilaa*

⁴ Yesu asonbo abono me yaase me naa mɔ, me kpe me kya tɔge Wurubuaare ɔkalan konkonse mɔ me kya sa asa nfonoana me naa me naa mɔ.

⁵ Filipo gi kyon kpe ɔsowole bele ɔbono me kya tere mɔ yege Samariya mɔ ne ɔ kpaa tɔge sa nno asa yege ɔbono ɔ laa mɔlege asa de me' nye Wurubuaare ase gɛkyena mɔ gi ti ba gesinkpan so.

⁶ Sakpii bele mɔ dɔ ɔkamaase gi yela giso ne o nu Filipo ase, ne asa me wu ilaa gbaa'gbaa ibono o kyu Yesu ɔlon wɔra mɔ de mɔmɔ-ansi.

⁷ I lii fɛɛ ɔ kye asa sakyɔ abono i mara ɔmɔ mɔ de ɔtegešana. Ne ɔ yege ilaa nyenyen oduduu ibono i te asa sakyɔ so mɔ i saawo ken-ken koso mɔmɔ so.

⁸ Kyu lii genen so mɔ, i wɔra ɔsowole ɔbono so asa ɔkon kyɔde.

Fewura ɔko Gi Nu Wurubuaare Agyebi

⁹ ɔnyen ɔko gi kyena genen Samariya ɔsowole ɔbono so, me kya tere mɔ yege Simon. Simon baare kya wɔra afe nno mɔ i keela. ɔ kya nyiile mɔ-nyoro yege mɔ ne n bo no. Mɔ-ilaa wɔrase i kya de asa genɔ Samariya gesinkpan pewu so.

¹⁰ Nyamese kamaase ɔbono ɔ bo nno mɔ, gɛbii-o, ɔbelense-o, kya yela giso nu

Simon baare ase. Asa me san me kya tɔge yege, "Genen ɔnyen baare ne n gye Wurubuaare ɔlon ɔbono me kya tere mɔ yege ɔbele mɔ."

¹¹ Simon baare wolaa ɔ kya wɔra afe ne i kya de asa genɔ mɔ, in gye genen owi ɔbono dɔ, i keela. Imɔso asa mɔ me kya nu mɔ-gede.

¹² Filipo gi kpe nno, ne ɔ kpaa tɔge Wurubuaare ɔkalan konkonse mɔ sa asa de me' nu Wurubuaare gewuragyi dɔ akyenabi mɔ ilaa. ɔ tɔge ɔmɔ yege Yesu ne n gye ɔbono ɔ laa mɔlege asa de me' nye genen akyenabi abono. Asa mɔ me nu Filipo ilaa tɔge mɔ, me sɔɔ imɔ gyi, ne ɔ gyere mɔmɔ Wurubuaare sagyere, mɔmɔ-re mɔmɔ-anyen de akyii.

¹³ Simon fewura baare gbaa kee gi sɔɔ Filipo ilaa tɔge mɔ gyi ne ɔ nye Wurubuaare sagyere. ɔ san kyu mɔ-nyoro kyu da mada de Filipo. Filipo kya wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono nyamese man taale wɔra mɔ-gibaa so ne i kya lee Yesu ɔlon bele gewi nyiile asa. Simon ɔbono nkana ɔ gye fewura mɔ, kya wu genen mɔ, i kya de mɔ-genɔ gikyɔ.

¹⁴ Imɔ gemara mɔ Yesu isɔɔ mɔ me bo Gyerusalem mɔ me nu yege Samariya awura me sɔɔ Wurubuaare agyebi mɔ gyi. Imɔso Yesu isɔɔ mɔ me lee mɔmɔ dɔ asa anyɔ, Piita mɔ-re Gyɔn kyu sun genen asa abono ase nno.

¹⁵ Me kpe mɔ, me kpaa dalaa sa mɔmɔ de me' nye Wurubuaare Oduduu mɔ ɔ' ba mɔmɔ so.

¹⁶ I kya nyiile yege Samariya awura mɔ me nye daa Wurubuaare sagyere mɔ wole Wura Yesu ginyen dɔ. Men ti nye de Wurubuaare Oduduu mɔ ɔ' baa bun mɔmɔ ɔko-re ɔko so.

¹⁷ Piita mɔ-re Gyɔn me dalaa sa mɔmɔ mɔ, me kyu mɔmɔ-abaa gyan' mɔmɔ so, ne Wurubuaare Oduduu mɔ gi baa bun mɔmɔ so.

*Fewura Mɔ Nyi Yege Aterenbi A Laa Taale Sɔɔ**Wurubuaare Oduduu ɔlon*

¹⁸ Nfono mɔ, ibono Simon gi wu Piita mɔ-re Gyɔn, Yesu isɔɔ mɔ, me kya kyu mɔmɔ-abaa gyan' asa so ne Wurubuaare

Oduduu mɔ kya baa bun mɔmɔ so mɔ, o kyu aterenbi kyu sa mɔmɔ.

¹⁹ Ne ɔ tɔgɛ sa Piita mɔ-rɛ Gyɔn yɛɛ, “Fɛ' sɔɔ aterenbi adɛ de fɛ' kyu genen ɔlon ɔbono fɛ bo faa kyu gbaa me-gibaa de ɔkamaase ɔbono me kee nɛ nyɛ kyu me-abaa gyan' mɔ so mɔ, ɔ' nyɛ Wurubuaare Oduduu mɔ ɔ' baa bun mɔ so.”

²⁰ Simon gi tɔgɛ genen mɔ ne Piita gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Fo-rɛ fo-aterenbi nɛ, fo-rɛ Wurubuaare abaa anyɔ! Aterenbi a man taalɛ sɔɔ ilaa ibono Wurubuaare kya kyu kyɛɛ mɔ.

²¹ Fo man taalɛ saare aye dɔ de fo' wɔra ilaa idɛ ɔnan. I kya nyiile yɛɛ fo-gisen dɔ in boran Wurubuaare ansi so.

²² Nu fo-nyoro gɛsɛ de fo' kyɛɛgɛ lii ilaa nyenyɛn ibono fo dɛ faa dɔ de fo' dalaa kolɛ Wurubuaare yɛɛ nengyɛnɛ i laa sa mɔ, o' kyu fo-nwɔnsa nbono fo dɛ faa kyu kyɛɛ fo.

²³ I kya nyiile yɛɛ nɛ wu fo faa ako genyɛ gɛ gye fo gɛlaaloo. Ilaa nyenyɛn kee i suu fo gɛgɛ.”

²⁴ Nfono mɔ, Simon mɔ gi kolɛ Piita mɔ-rɛ Gyɔn yɛɛ, “Fɛ' dalaa sa Wurubuaare sa me de genen ilaa ibono fɛ dare faa dɔ iko-rɛ iko i' mɛn sa i' ba me so.”

²⁵ Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ lɛɛ Wura Yesu agyɛbi de mɔ-ilaalɛ ibono mɛ wu de mɔmɔ-ansi mɔ tɔgɛ sa nno asa ta mɔ, mɛ kii kyon kpe Gyɛrusalem. Mɛ kya kpe mɔ, mɛ naa de Samariya awura isowolɛ gikyɔ so mɛ kya tɔgɛ Wurubuaare ɔkalan konkɔnsɛ mɔ ma-a sa nno awura kee pɛi ne mɛ kpaa loo Gyɛrusalem.

Filipo Gi Tɔgɛ Wurubuaare ɔkalan Sa Itopiyanyɛn ɔko

²⁶ Owi ɔko dɔ mɔ, Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ ɔko gi baa tɔgɛ sa Filipo yɛɛ, “Koso, de fo' kpelegɛ de gɛsɛ so naa de ɔkpa ɔbono ɔ de lii Gyɛrusalem kyu kpe de Gaasa ɔsowolɛ so mɔ. Genen ɔkpa ɔbono ne n kya loo de gipɛn dɔ lii mɔ.”

²⁷ Gɛsintin mɔ, Filipo gi koso yii ɔkpa ɔ kya kpe. Filipo kya kpe mɔ, ɔ baa kerɛ mɔ, Itopiyanyɛn ɔko ne. Itopiyanyɛn mɔ gye daa ɔbelɛnsɛ gbaa', ne ɔ bo abono mɛ kya kerɛ Itopiya wura so mɔ dɔ. Itopiya

awura berɛ mɔmɔ-wura gye daa ɔkyii. ɔnyɛn mɔ ne n gye ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ wura kyiiɛ mɔ aterenbi de mɔ-awuratɔ pɛwu so. Genen ɔbelɛnsɛ baare gi kpe Gyɛrusalem kpaa son Wurubuaare.

²⁸ ɔ kya kii mɔ ne Filipo gi kpaa tu mɔ genen. ɔbelɛnsɛ mɔ tɛ ilaa iko dɔ i naa, mɔ, bee ne n kya biidɛ genen ilaa mɔ. I so Itopiyanyɛn mɔ i naa genen mɔ, ɔ kya kalɛ ilaa ɔ kya lii ɔwolɛ ɔbono Wurubuaare ikalan ɔtɔgɛbo Isaya gi nmarasɛ mɔ dɔ.

²⁹ Nfono mɔ, Wurubuaare Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa Filipo yɛɛ, “Naa kpe de fo' kpaa naa sindi ɔbelɛnsɛ baare.”

³⁰ Gɛsintin mɔ, Filipo gi selɛ kpe ɔbelɛnsɛ mɔ asɛ ɔ naa sindi mɔ. O nu ɔbelɛnsɛ mɔ kya kalɛ ilaa ɔ kya lii ɔwolɛ ɔbono Wurubuaare ikalan ɔtɔgɛbo Isaya gi nmarasɛ mɔ dɔ. Filipo gi nu mɔ, ɔ taasɛ ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ, “Fo kya nu ilaa ibono fo kya kalɛ faa gɛsɛ ne?”

³¹ ɔbelɛnsɛ mɔ gi lɛɛ genɔ yɛɛ, “Nɛ ne nan wɔra de n' nu gɛsɛ? Genen mɔ, nɛ nyɛ ɔko gi lɛɛ gɛsɛ sa me.” Nfono mɔ ɔbelɛnsɛ mɔ gi kolɛ Filipo yɛɛ ɔ' dii loo baa kyɛna mɔ asɛ. Gɛsintin mɔ, Filipo gi dii loo kyɛna mɔ asɛ.

³² Wurubuaare agyɛbi abono ɔbelɛnsɛ mɔ kya kalɛ genen owi ɔbono dɔ mɔ ne n gye yɛɛ,

“Mɛ kpare mɔ lii kpaa mɔɔ fɛɛ sandɛ.

Mɔ mɔ gi sii kurun fɛɛ gɛsandɛbi ne mɛ keda mɛ laa daasɛ.

Oɲ bugi mɔ-genɔ.

³³ Mɛ wɔra mɔ ipeeli.

Mɛ mɛn gyi mɔ-nbelɛ gɛsintin ɔkpa so.

Ibono mɛ ten mɔ-agyo faa,

ɔko-rɛ ɔko man baa nyɛ wu mɔ-biana abɛɛ mɔ-naanaana ilaa tɔgɛ.”

³⁴ Filipo gi dii ɔ tɛ ɔbelɛnsɛ mɔ asɛ mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ gi taasɛ mɔ yɛɛ, “Anɛ ne Wurubuaare ikalan ɔtɔgɛbo mɔ dare faa? ɔ tɔgɛ kyu lii mɔ gbaa-gbaa mɔ-nyoro so abɛɛ ɔko kpeɛi ne ɔ dare daa?”

³⁵ ɔ taasɛ Filipo genen mɔ, Filipo gi lɛɛ genɔ yɛɛ Yesu ne ɔ dare genen, ne ɔ tɔgɛ Yesu ɔkalan konkɔnsɛ mɔ sa ɔbelɛnsɛ mɔ. Filipo laa lɛɛ Yesu ɔkalan konkɔnsɛ mɔ tɔgɛ sa ɔbelɛnsɛ mɔ mɔ, o yii gɛsɛ lii daa

Wurubuaare agyebi mɔ nfono ɔbelense mɔ kya kale mɔ.

³⁶ Mɛ kya kpe mɔ, mɛ kpaa tu nkyu nko. Ɔbelense mɔ gi tɔge Filipino yee, “Kere, nkyu. Menɛ ne n bo no i laa taa tii me-ɔkpa de men sa n' nye sɔɔ Wurubuaare sagyere?” [

³⁷ Filipino gi tɔge sa ɔbelense mɔ yee, “Nengyene fo ka gyan Yesu so lii fo-gisen dɔ bere mɔ, ɔkpa de fɛɛ fo' nye Wurubuaare sagyere.” Nfono mɔ ɔbelense mɔ gi lɛɛ genɔ yee, “Nɛ ka gyan Yesu Kirisito so yee mɔ ne n gye Wurubuaare mɔ-bi mɔ.”]

³⁸ Nfono mɔ, ɔbelense mɔ gi yegɛ mɛ sii yele ne mɔ-re Filipino mɛ loo nkyu mɔ dɔ ne Filipino gi gyere mɔ Wurubuaare sagyere.

³⁹ Mɛ dii lii nkyu mɔ dɔ mɔ, Wurubuaare Oduduu gi puru Filipino kyon kpe getɛeko. Ɔbelense mɔ men baa wu mɔ. Ɔbelense mɔ gi san keda mɔ-gɛwi ɔkpa de ɔkon fɛɛ ɔ ka gyan Yesu so.

⁴⁰ Wurubuaare Oduduu mɔ gi puru Filipino lii Itopiya ɔbelense mɔ ase genen mɔ, Filipino gbaa-gbaa ɔ' baa kere mɔ, ɔ ti ɔ yele ɔsowole ɔbono mɛ kya tere mɔ yee Asotusi mɔ so. Nfono mɔ Filipino gi naa de isowole ɔ kya tɔge Wurubuaare agyebi mɔ ɔ sa asa genen-n kaabore ɔ kpaa loo ɔsowole bele ɔbono mɛ kya tere mɔ yee Sesariya mɔ so.

9

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Sɔɔlo Ɔkpa Nsana

¹ Genen owi ɔbono pɛwu mɔ, Sɔɔlo gi luu mɔ-ansi gyan' Wura Yesu akasebo mɔ so, ɔ kya laare ɔmɔ-imɔɔten. Genen so mɔ o kpe Gyuda awura asunbi alɛɛbo gemu mɔ ase kpaa tɔge mɔ

² yee ɔ kya laare de o' kpe Damasikose ɔsowole so de o' kpe mɔmɔ Gyuda awura akyangbon dɔ. O kpe ne o wu ɔko kya son Wurubuaare kyu naa de Yesu-lɛɛ ɔkpa mɔ so mɔ, ɔ gye ɔnyen-o ɔkyii-o mɔ de ɔ' nminde mɔ kyu mɔ ba Gyuda awura asunbi alɛɛbo gemu mɔ ansi dɔ Gyerusalem nno. Imɔso asunbi alɛɛbo gemu mɔ ɔ' sa mɔ mɔ-gibaa dɔ ɔwole de i' wɔra yee mɔ ne n sun mɔ.

³ Gɛsintin mɔ, Sɔɔlo gi nye ɔwole mɔ, ne o yii ɔkpa. O fuude Damasikose ɔsowole mɔ, ɔ baa kere mɔ, fatela gi lii Wurubuaare dɔ baa kyaabɔɔ mɔ gikolon fɛɛ nyangbon ne n wiisɛɛ.

⁴ Ɔ lii tɔɔ ne o nu gigyebi' giko gi tere mɔ nno nnyɔ yee, “Sɔɔlo, Sɔɔlo.” Ne gigyebi' mɔ gi taase mɔ yee, “Menɛ n wɔra ne fo kya ka me-ansi genen?”

⁵ Sɔɔlo gi lɛɛ genɔ taase yee, “Me-wura ɔmɔ ne?” Ne gigyebi' mɔ gi tɔge mɔ yee, “Me ne n gye Yesu, ɔbono fo kya ka ansi mɔ.”

⁶ Fo bere, dabɔle koso de fo' naa loo ɔsowole mɔ so. Fo ti loo nno mɔ, mɛ laa tɔge fo ilaa ibono i kaabore fo' wɔra mɔ.”

⁷ Anyen abono mɔmɔ-re Sɔɔlo mɛ kya kpe ɔkpa ɔbono mɔ mɛ sii yele mɛ men tɔge ba-a gigyebi. Mɛ nu gigyebi' mɔ bere, mɛ men kii wu ɔko-re ɔko.

⁸ Sɔɔlo gi nyise koso ne o bugi mɔ-ansi mɔ, ɔn baa ɔ kya wu sei. Imɔso mɛ keda mɔ daa de gibaa kyu loo Damasikose ɔsowole mɔ so.

⁹ Nkɛ nsa pɛwu mɔ, ɔ men kya wu. Ɔn kya gyi, ne ɔn kya nun.

Wurubuaare Gi Nyiile Ananiyase Yee Ɔ' Kpaa Dalaa Bugi Sɔɔlo Ansi

¹⁰ Genen owi ɔbono dɔ mɔ, Yesu akasebo mɔ dɔ ɔko bo Damasikose ɔsowole ɔbono so nno; mɛ kya tere mɔ yee Ananiyase. Wura Yesu gi lɛɛ nyiile Ananiyase baare fɛɛ oderɛ ne ɔ tere mɔ-ginyen so yee, “Ananiyase.” Yesu gi tere mɔ genen mɔ ne o kyule yee, “Me-wura, me ne.”

¹¹ Ananiyase gi kyule mɔ, Wura Yesu gi tɔge sa mɔ yee, “Koso kpe ɔkpa ɔbono mɛ kya tere yee Ntintin Ɔkpa mɔ dɔ de fo' kpe Gyudase geten dɔ. Fo loo gikpaara mɔ so mɔ, taase ɔnyen ɔko so, mɛ kya tere mɔ yee Sɔɔlo. Ɔ gye Taasu ɔsowole so isa; ɔ ba ɔ bo nno ɔ kya dalaa.

¹² Ɔ kya dalaa mɔ, ne ti wolaa lɛɛ nyiile mɔ fɛɛ oderɛ yee ɔko laa ba mɔ ase. Mɛ kya tere mɔ yee Ananiyase. Nɛ tɔge mɔ yee Ananiyase laa kyu mɔ-abaa kyu gyan' mɔ so de mɔ-ansi mɔ a' bugi sa mɔ de o' kii nye ɔ kya wu.”

¹³ Nfono mɔ Ananiyase gi lɛɛ genɔ yee, “Me-wura, ne ti nu Sɔɔlo baare ilaa lii asa

sakɔ aɛ. Nɛ nu yɛɛ ilaa nyenyɛn ibono ɔ dɛ ɔ kya wɔra fo Yesu adɛ abono fo lɔrɔ yela sa fo-nyoro Gyɛrusalem ɔsowolɛ so mɔ i nyaakɔ.

¹⁴ Ne ibono ɔ ba gɛrɛ faa, ɔ bo ɔkpa lii Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ aɛ de ɔ' nminde nyamɛsɛ kamaasɛ ɔbono ɔ laa dalaa tɛrɛ fo Yesu ginyɛn mɔ kyu kpa tii de obu."

¹⁵ Nfono mɔ Wura Yesu gi buu sa Ananiyasɛ yɛɛ, "Fo bɛrɛ, koso kpe mɔ aɛ daa. Nɛ lɛɛ gibaa yii mɔ yɛɛ ɔ' tɔgɛ mɛ-ilaa sa gɛsinkpan so asa kpeɪ-kpeɪ, de awura-awura, de Isirale awura kee.

¹⁶ Mɛ gbaa-gbaa ne nan nyiile mɔ gɛnɔɔbono ɔkara ɔ laa wu awɔrɔfɔɔ mɛ so mɔ."

¹⁷ Nfono mɔ, Ananiyasɛ gi koso lii kpa loo gɛtɛn gɛbono dɔ Sɔɔlo gi sogɛ mɔ, ne ɔ kpa kyu mɔ-abaa kyu gyan' Sɔɔlo so ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Mɛ-nanbo Sɔɔlo, Wura Yesu ɔbono ɔ lɛɛ mɔ-nyoro nyiile fo ɔkpa dɔ gɛkaabono fo kya ba gɛrɛnaa mɔ ne n sun mɛ fo aɛ faa. O sun mɛ yɛɛ n' baa yɛgɛ fo-ansi mɔ a' bugi de fo' kii nyɛ wu ilaa de Wurubuaarɛ Oduduu kee ɔ' baa suu de fo."

¹⁸ Ananiyasɛ gi kpe tɔgɛ gɛnɛn ta mɔ, ayaa abono so mɔ, i wɔra Sɔɔlo fɛɛ ilaa iko ne n kyalɛ lii mɔ-ansi dɔ. Mɔ-ansi mɔ a bugi ne o kii nyɛ ɔ kya wu. ɔ koso yelɛ ne mɛ gyɛrɛ mɔ Wurubuaarɛ sagyɛrɛ.

¹⁹ Mɛ laarɛ ilaa iko sa mɔ ne o gyi. I baa wɔra nmaraa mɔ, ɔ nyɛ ɔlon kon.

Sɔɔlo Gi San ɔ Kya Tɔgɛ Yesu ɔkalan Konkonsɛ Mɔ ɔ Kya Sa Asa

Ide gemara mɔ, Sɔɔlo gi sii kyena Yesu akasɛbo mɔ aɛ Damasikosɛ nno nke kalɛsɛ.

²⁰ Ayaa abono so mɔ, ɔ san ɔ kya kpe daa Gyuda awura akyangbon dɔ ɔ kya lɛɛ ɔ kya tɔgɛ ɔ sa asa yɛɛ, "Yesu ne n gye Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ."

²¹ Nyamɛsɛ kamaasɛ ɔbono o nu ilaa ibono Sɔɔlo kya tɔgɛ mɔ, i kya dɛ mɔ-gɛnɔ. Asa mɛ san mɛ kya taasɛ yɛɛ, "In gye Sɔɔlo ne n kya yɛgɛ ɔlanba kya tɔrɔ Gyɛrusalem asa abono mɛ dɛ Yesu ginyɛn mɛ kya son Wurubuaarɛ dɔ mɔ? In gye gɛnɛn so ne ɔ ba gɛrɛ de ɔ' baa keda asa

nminde kyu kperɛ asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ faa?"

²² Sɔɔlo, mɔ, kpe ɔ kya lɔrɔ ɔ kya tɔgɛ Yesu ilaa ɔ kya too daa. ɔ keda nyoro ɔ kya lɛɛ ɔ kya tɔgɛ yɛɛ Yesu ne n gye ɔbono ɔ kya mɔlɛgɛ asa de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ aɛ gɛkyɛna mɔ, ne Gyuda awura abono mɛ bo Damasikosɛ nno mɔ gɛnɔ gɛ wu'.

²³ Sɔɔlo gi kyena nno kɛɛla mɔ, Gyuda awura abono mɛ bo nno mɔ mɛ gyan' ne mɛ da gɛdɛ yela yɛɛ mɛ laa mɔɔ mɔ.

²⁴ Mɛ da mɔ gɛdɛ gɛnɛn mɔ, Sɔɔlo gi bii. Gɛnyɛ de gɛpɛ mɔ, mɛ san mɛ kya dii nbunono nbono gi dɛ lii ɔsowolɛ mɔ dɔ mɔ de mɛ' nyɛ mɔ mɔɔ.

²⁵ Gɛnyɛ gɛko mɔ Sɔɔlo akasɛbo mɛ kyu mɔ kpe de gɛkpen mɔ mɛ yii wɔra ɔsowolɛ mɔ gɛtɛko so. Ne mɛ kyu mɔ kyu wɔra gɛkɛbii dɔ ne mɛ kpelegɛrɛ mɔ de ɔfɛ ne ɔ sɛlɛ kyon.

Sɔɔlo Gi Kii Kpe Gyɛrusalem

²⁶ Sɔɔlo gi naa kyon kpa loo Gyɛrusalem mɔ, ɔ laarɛ fɛɛ o' kyu mɔ-nyoro kpa loo Yesu akasɛbo gikpen mɔ dɔ. Yesu akasɛbo mɔ pɛwu mɛ sɛlɛ mɔ. I kya nyiile yɛɛ mɛ mɛn sɔɔ mɔ gyi yɛɛ o bingiri Yesu ɔkasɛbo gɛsintin.

²⁷ Nfono mɔ, mɔmɔ dɔ ɔbono mɛ kya tɛrɛ mɔ yɛɛ Banabasɛ mɔ gi keda mɔ de gibaa ne o kyu mɔ kpe Yesu isɔɔ mɔ aɛ. Nno ne Banabasɛ gi lɛɛ gɛsɛ dandan sa mɔmɔ kyu lii gɛnɔɔbono so Sɔɔlo gi wu Wura Yesu ɔkpa dɔ ne Yesu gi tɔngɛ sa mɔ mɔ. Banabasɛ gi buu sa mɔmɔ gɛnɔɔbono Sɔɔlo gi naa Damasikosɛ ɔsowolɛ so ɔ kya lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa tɔgɛ sa asa Yesu ginyɛn dɔ mɔ, ne ɔ mɛn sɛlɛ nyamɛsɛ gifuu.

²⁸ San kyu lii nno mɔ, mɔmɔ-rɛ Sɔɔlo mɛ san ma-a wɔra ilaa kamaasɛ dabɔlɛ Gyɛrusalem nno, ne Sɔɔlo kya lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa tɔgɛ sa asa Wura Yesu ginyɛn dɔ. ɔn kya sɛlɛ gifuu.

²⁹ Sɔɔlo kya lɛɛ Wura Yesu ilaa tɔgɛ gɛnɛn mɔ, ɔ tɔgɛ sa Gyuda awura abono mɛ kya tɔgɛ Geriiki gɛdɛ mɔ kee, ne mɔmɔ-rɛ Sɔɔlo mɛ sɔɔ akyɔɔlɛ de abara. Mɔmɔ bɛrɛ, mɛ kpe ma-a laarɛ mɔ-imɔɔtɛn daa.

³⁰ Nfono mɔ, mɔ-nanboana abono mɛ bo Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ mɛ nu genen mɔ, mɛ kyu Sɔɔlo kpeleɛ kyon Sɛsariya, ne mɛ lɛɛ mɔ-ɔkpa ne ɔ kyon kpe mɔ-gɛwi Taasu.

³¹ Imɔ gemara mɔ, asa mɛɲ baa ma-a ka Yesu asonbo mɔ ansi. Yesu asonbo abono mɛ bo Gyudiya de Galeli de Samariya nsinkpan so mɔ pɛwu nyoro gi tɔrɔ ɔmɔ. Wurubuaare kya lɔrɔ ɔmɔ, ne mɛ de buubuu mɛ kya sa Wura Yesu mɔmɔ-gɛkyena dɔ. Wurubuaare Oduduu mɔ kya kpaa ɔmɔ. Imɔso owi kamaase dɔ mɔ mɛ kpe ma-a nyaakyɔ ma-a too daa.

Piita Gi Wɔra Ilaa Dɛnsɛ Sa Asa Anyɔ Ako

³² Piita kpe ɔ naa gɛten kamaase. Gɛkɛ gɛdɛ mɔ ɔ naa kpaa lii mɔ-nanboana abono mɛ kya son Yesu Lida ɔsowolɛ so mɔ so.

³³ ɔ bo nno mɔ, o wu ɔnyen ɔko mɛ kya tɛrɛ mɔ-ginyen yɛɛ Aniyasɛ. Genen Aniyasɛ baare ayaa a wu'. Nsi gukue mumuli pɛwu mɔ, ɔ kpe ɔ dɛ daa gifengen so. ɔ mɛɲ kya taalɛ koso yelɛ.

³⁴ Piita gi wu ɔnyen mɔ genen mɔ, ɔ tɛrɛ mɔ-ginyen yɛɛ, "Aniyasɛ" ne ɔ tɔɛ sa mɔ yɛɛ, "Yesu Kirisito laa kye fo nperɛ-nperɛ. Koso. Bɔɔ fo-gifengen de fo' naa." Ayaa abono so mɔ, ɔnyen mɔ gi koso.

³⁵ Asa abono mɛ tɛ Lida ɔsowolɛ so de Saron gɛsinkpan so mɔ pɛwu mɛ wu yɛɛ mɛ kyu Yesu ginyen kye Aniyasɛ mɔ, mɛ kyɛɛɛ lii kpe mɛ kya son Wura Yesu.

³⁶ Yesu ɔkasebo kyiiɛ ɔko tɛ Gyopa ɔsowolɛ so. Mɛ kya tɛrɛ mɔ yɛɛ Tabita. De Geriiki gɛdɛ dɔ mɔ mɛ kya tɛrɛ mɔ yɛɛ Dɔkase. Mɔ-gɛkyena dɔ mɔ ɔ kpe ɔ kya wɔra daa gidɛnsɛ ne mɔ-gibaa dɔ i kya bugi sa ayenbo.

³⁷ Genen nke nbono Piita bo Lida mɔ, gilɔ gi baa keda Dɔkase baare ne o wu'. O wu' genen mɔ, mɛ gyere mɔ kpasa abansoro soso-lɛɛ obu ɔko dɔ.

³⁸ Gyopa ɔsowolɛ de Lida ɔsowolɛ in bo gɛta de abara. Imɔso Yesu akasebo abono mɛ bo Gyopa mɔ mɛ nu yɛɛ Piita bo Lida mɔ, mɛ lɛɛ asa anyɔ kyu sun mɔ ase yɛɛ mɛ' kpaa tɛrɛ mɔ yɛɛ ɔ' wɔra aniya de ɔ' kpaala ba mɔmɔ ase. ɔɲ sa ɔ' waala owi.

³⁹ Gɛsintin mɔ, Piita gi koso ne mɔ-rɛ abono mɛ sun mɔ mɛ kyon. Mɛ kpaa loo mɔ, mɛ kyu Piita kyu dii kpe soso obu mɔ dɔ abansoro mɔ soso. ɔ loo obu mɔ dɔ mɔ, akyii akulaabo abono mɛ bo nno mɔ pɛwu mɛ baa yelɛ kyaabɔɔ mɔ mɛ kya saawo. Mɛ kyu ngbɛ nbono Dɔkase gi baa owi ɔbono ɔ san ɔ tɛ de ansi mɔ kyu nyiile mɔ.

⁴⁰ Piita gi kpiisi mɔmɔ pɛwu lii obu mɔ dɔ ne o sii ɲmii ne ɔ dalaa. ɔ dalaa ta mɔ, o kisee mɔ-ansi sa obuni mɔ ne ɔ tɔɛ yɛɛ, "Tabita, koso." Piita gi tɔngɛ sa obuni mɔ genen mɔ, obuni mɔ gi bugi mɔ-ansi, o wu Piita, ne ɔ koso kyena.

⁴¹ ɔ koso kyena genen mɔ, Piita gi keda mɔ-gibaa dɔ ne ɔ koso yelɛ mɔ-ayaa so. Nfono mɔ, Piita gi tɛrɛ asa abono mɛ kya son Yesu de akyii akulaabo mɔ yɛɛ mɛ' loo ba, ne o kyu mɔ kyu wɔra mɔmɔ-abaa dɔ de ansi.

⁴² ɔkyii mɔ gikyingi mɔ gi nu gyan' de Gyopa ɔsowolɛ mɔ pɛwu. Kyu lii genen so mɔ asa sakyɔ mɛ kyu mɔmɔ-nyoro too Wura Yesu so.

⁴³ Imɔ ide gemara mɔ, Piita gi sii kyena ɔnyen ɔko ase Gyopa ɔsowolɛ mɔ so nno keɛla. Mɛ kya tɛrɛ ɔnyen mɔ yɛɛ Simon. Nbuɛ iwolɛ gɛsun ne ɔ kya wɔra.

10

Wurubuaare Dɔ ɔsɔɔ Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Kɔniiliyusɛ

¹ Owi ɔko dɔ mɔ, ɔnyen ɔko gi kyena Sɛsariya ɔsowolɛ so. Mɛ kya tɛrɛ mɔ-ginyen yɛɛ Kɔniiliyusɛ. ɔɲ gye Gyudanyen. ɔ gye ɔbelɛnsɛ sa Rom asogya gikpen gibono mɛ kya tɛrɛ gimɔ yɛɛ Itali Awura Gikpen mɔ.

² Kɔniiliyusɛ baare gi kyu mɔ-gisen kyu sa Wurubuaare. Mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ asa pɛwu mɛ kya son Wurubuaare. ɔ kya kpaa ayenbo de aterɛnbi gikyɔ lii mɔ-gisen dɔ. Owi kamaase dɔ mɔ, ɔ kya dalaa sa Wurubuaare.

³ Gɛkɛ gɛdɛ owi gbaase mɔ, i lɛɛ nyiile mɔ fɛɛ oderɛ ne o wu Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ naa ɔ kya loo mɔ ase faa tentegelen, ne Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɛrɛ mɔ-ginyen so yɛɛ "Kɔniiliyusɛ."

4 Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tere Kɔniiliyuse genen mɔ, i wɔra Kɔniiliyuse gifuu ne ɔ kerɛ Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ faa yiridididi. Nfono mɔ Kɔniiliyuse gi taase mɔ yɛɛ, “ɔbelense?”

Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Fo-gɛdalaa gɛbono fo kya dalaa sa Wurubuaare mɔ de fo-ayɛ abono fo kya wɔra sa ayenbo mɔ i loo Wurubuaare ase, ne ɔ kya nyingi fo so.

5 Idɛ kon berɛ koso, de fo' sun ako de mɛ' kpe Gyopa kpaa tere ɔnyen ɔko nno. Mɛ kya tere mɔ yɛɛ Simon. Mɔ-ginyen giko kee ne n gye Piita.

6 ɔ sogɛ daa Simon ase kee. Nbuɛ iwolɛ gɛsun ne ɔ kya wɔra. Mɔ-gɛten gɛ sindi apoo.”

Kɔniiliyuse Gi Sun Kpaa Tere Piita

7 Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔngɛ de Kɔniiliyuse genen mɔ, mɔ-rɛ mɔ-gikyon mɔ, Kɔniiliyuse gi tere mɔ-adega anyɔ ako abono mɛ tɛ mɔ ase mɔ mɔmɔ-rɛ mɔ-asogya mɔ dɔ ɔko ba mɔ ase. Genen sogya ɔbono gi kyu mɔ gisen kyu sa Wurubuaare ne ɔ gye abono mɛ kya dii Kɔniiliyuse mɔ dɔ ɔko.

8 Kɔniiliyuse gi tere ɔmɔ genen mɔ, o buu ilaa ibono Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ sa mɔ mɔ pɛwu sa ɔmɔ. Ne ɔ keda ɔmɔ sun Gyopa.

9 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, mɛ yii ɔkpa mɛ kya kpe Gyopa ɔsowolɛ so. Mɛ kya sindi ɔsowolɛ mɔ mɔ, genen owi ɔbono mɔ, Piita gi dii kpe ɔ bo obu soso nfono mɛ telense mɔ ɔ kya dalaa. Genen owi ɔbono mɔ i laa wɔra fɛɛ owi kenken gerɛ-gerɛ.

10 Akon a da mɔ, ne ɔ kya laare mɛ' sa mɔ ilaa iko de o' gyi. ɔ bo soso nno ne mɔ-gɛten wura mɔ adɛ mɔ, mɔ, mɛ kya wɔra agyudɔ gɛsɛ. ɔ bo nno genen mɔ, i lɛɛ ilaa iko nyiile mɔ fɛɛ oderɛ, ne

11 ɔ nyɛ wu Wurubuaare dɔ. O wu ilaa iko i dɛ fɛɛ barapaa belɛ-belɛ ɔko i kpelegɛ lii soso i kya ba. Ilaa inan iko i dɛ genen ilaa mɔ nkan-nkan i kya kpelegɛrɛ imɔ i kya ba gɛsɛ.

12 Piita gi kerɛ ilaa mɔ so mɔ, o wu nbuɛ de ilaa ibono i kya kpɛi imɔ-ito so mɔ de nbui oyuduu kamaase.

13 I kpelegɛ baa yii mɔ-ansi dɔ mɔ, Piita gi nu gigyebi' giko gi tere mɔ tɔgɛ yɛɛ, “Piita, koso de fo' mɔɔ wɛ.”

14 Piita gi lɛɛ genɔ yɛɛ, “Kuaa, me-wura. Man taalɛ wɔra genen. I kya nyiile yɛɛ lii ko-o ibono i korogɛ me faa, mɛn ti taa gyi aye Gyuda awura ilaa kyosɛ abɛɛ ilaa ibono i laa kyolɛsɛ aye mɔ.”

15 Piita gi lɛɛ genɔ genen mɔ, o kii nu gigyebi' mɔ gi kii tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Ilaa kamaase ibono Wurubuaare gi tɔgɛ yɛɛ in baa i gye ilaa kyosɛ mɔ, fo nyamesɛ gen sa fo' tɔgɛ yɛɛ i gye ilaa kyosɛ.”

16 I wɔra Piita genen so-o gikpadɔ gisa'. Gikpadɔ gisase mɔ gemara mɔ, ayaa abono so mɔ, i puru ilaa mɔ de ilaa ibonoana i gyan' barapaa mɔ so mɔ kiiri dii kyon Wurubuaare dɔ.

17 Piita kya sa ilaa ibono i wɔra mɔ fɛɛ oderɛ faa so gɛwɔnsa ɔ kya kpon mɔ, genen owi ɔbono pɛwu mɔ, Kɔniiliyuse isɔɔ mɔ o sun mɔ ase mɔ, mɛ ti baa loo ɔsowolɛ mɔ so mɛ kya taase Simon gewi ɔkpa. Mɛ ti ba mɛ yeɛ gɛbunono gbaa.

18 Isɔɔ mɔ mɛ taase gɛten mɔ dɔ asa mɔ yɛɛ, “Isafo ɔko mɛn bo gerɛ mɛ kya tere mɔ yɛɛ Simon Piita?”

19 Owi ɔbono Simon Piita san ɔ kya sa ilaa ibono i wɔra mɔ fɛɛ oderɛ mɔ so gɛwɔnsa ɔn kya nu imɔ gɛsɛ mɔ, Wurubuaare Oduduu mɔ gi buu sa mɔ yɛɛ, “Kerɛ, anyen asa' ako mɛ kya taase fo so.

20 Koso de fo' kpelegɛ kpaa tu ɔmɔ de fo-rɛ ɔmɔ fɛ' kpe nfono mɛ lii mɔ. Gɛn sɔɔ akyyɔlɛ yɛɛ in dɛ ɔkpa yɛɛ fo' kpe abono mɛ mɛn gye Gyuda awura mɔ gewi. I kya nyiile yɛɛ me ne n sun ɔmɔ fo ase.”

21 Nfono mɔ, Piita gi kpelegɛ kpaa tu ɔmɔ ne o buu sa ɔmɔ yɛɛ, “Me ne n gye isa ɔbono fɛ kya laare mɔ. Me-gerɛ i dɛ gɛsɛ?”

22 Piita gi taase ɔmɔ genen mɔ, mɛ lɛɛ genɔ yɛɛ, “ɔbelense Kɔniiliyuse ne n sun aye fo ase. ɔ gye ɔbelense gbaa' sa asogya gikpen giko. ɔ gye isa ɔbono ɔ selɛ Wurubuaare ne ɔ kya gyi gɛsintin sa mɔ. Feye Gyuda awura mɔ pɛwu fɛ kya lɛɛ mɔ-ginyen. Wurubuaare ne n keda mɔ-ɔsɔɔ ɔko sun lii Wurubuaare dɔ ne ɔ baa kaala nyiile ɔbelense Kɔniiliyuse yɛɛ o'

sun baa kyu fo lii gerɛnaa kpe mɔ-gewi de o' nu ilaa ibono fo laa tɔge sa mɔ mɔ.”

²³ Mɛ buu sa Piita genen mɔ, Piita gi kyu ɔmɔ loo geten dɔ ne mɔmɔ pɛwu mɛ naa dɛ nno genen gɛkɛ gɛbono. Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, Piita gi koso ne mɔ-rɛ Kɔniiliyusɛ isɔɔ mɔ mɛ yii ɔmɔ-ɔkpa. Piita mɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ abono mɛ bo Gyopa nno mɔ ako mɛ buu ɔmɔ.

²⁴ Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ mɛ kpaa loo Kɔniiliyusɛ gewi Sɛsariya. Kɔniiliyusɛ gi sun mɔ-isɔɔ mɔ genen mɔ, ɔ san ɔ tɛ ɔ kerɛ ɔmɔ-ɔkpa daa ne ɔ terɛ mɔ-subuana de mɔ-nanboana abono mɔ-rɛ ɔmɔ mɛ kya loo mɔ baa gyan'.

Piita Gi Kpaa Loo Kɔniiliyusɛ Geten Dɔ

²⁵ Piita kya loo Kɔniiliyusɛ geten dɔ mɔ, Kɔniiliyusɛ gi lii ɔ' baa gyangara mɔ. ɔ kpelegɛ dɛ Piita ayaa dɔ faa bura-a, i wɔra mɔ yɛɛ o' kyu buubuu sa mɔ fɛɛ ɔ kya son mɔ.

²⁶ Nfono mɔ, Piita gi tɔge Kɔniiliyusɛ yɛɛ, “Koso, mɛ kee n gye daa nyamesɛ fɛɛ fo-ɔnan.”

²⁷ Piita mɔ-rɛ Kɔniiliyusɛ mɛ faala ne mɛ gyi nsingyi naa loo geten dɔ. Piita gi loo nno mɔ, ɔ baa kerɛ mɔ, asa ne faa birim. Mɛ gyan' Kɔniiliyusɛ gewi.

²⁸ Nfono ne Piita gi tɔge sa ɔmɔ yɛɛ, “Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi ibono i mɛn dɛ ɔkpa sa aye Gyuda awura yɛɛ aye-rɛ asa sɛnsɛ fɛɛ fɛye mɔ a' saarɛ abara dɔ abɛɛ a' kpe fɛye-nwi. Mɛ berɛ, Wurubuaarɛ ne n lɛɛ nyiile mɛ yɛɛ mɛn sa n' kerɛ mɛ-nanbo nyamesɛ yɛɛ ɔ mɛn gye sɛi abɛɛ nengyene mɛ-rɛ mɔ a dabolɛ mɔ i laa kyɔlesɛ mɛ-Wurubuaarɛ ɔson.

²⁹ Lii genen so mɔ, fo sun kpaa terɛ mɛ mɔ, mi-i mɛ mɔ, mɛn kine. Imɔ ne nɛ ba faa. Mɛnɛ so ne fo sun baa terɛ mɛ daa?”

³⁰ Piita gi taasɛ genen mɔ, Kɔniiliyusɛ gi lɛɛ genɔ yɛɛ, “Nɛɛ i laa wɔra fɛɛ nkɛ nnan ne, owi baarɛ ɔkara mɔ, n bo mɛ-geten dɔ gere n kya dalaa fɛɛ genɔɔbono n wolaa mi-i wɔra owi gbaasɛ kamaasɛ mɔ. N baa kerɛ mɔ, ɔnyen ɔko ne n ba ɔ yeɛ mɛ-ansi dɔ o suu ngbɛ fufuli gi kya nɛlegi.

³¹ ɔnyen mɔ gi terɛ mɛ-ginyen so yɛɛ, ‘Kɔniiliyusɛ,’ ne o buu sa mɛ yɛɛ, ‘Wurubuaarɛ gi nu fo-gɛdalaa ne ɔ kya nyingi

fo-gidɛnsɛ gibono fo kya wɔra fo kya sa asa mɔ.

³² Imɔso sun kpe Gyopa de mɛ' kpaa terɛ Simon ɔbono mɛ kya terɛ mɔ-ginyen giko kee yɛɛ Piita mɔ. ɔ sogɛ daa Simon ɔbono ɔ kya wɔra nbuɛ iwolɛ gesun mɔ asɛ. Mɔ-gewi gɛ sindi apoo.

³³ Ayaa abono so ne nɛ sun fo asɛ, ne fo-o fo mɔ, foŋ kine ne fo ba faa. Aye abono pɛwu a gyan' Wurubuaarɛ ansi dɔ nperɛ-nperɛ faa, a ba daa de a' baa nu ilaa kamaasɛ ibono Wura Wurubuaarɛ gi buu sa fo yɛɛ fo' tɔge mɔ.’ ”

Piita Gi Tɔge Yesu Ilaa Sa Kɔniiliyusɛ Mɔ-rɛ Geten Dɔ Asa

³⁴ Nfono mɔ, Piita gi bugi mɔ-genɔ ne ɔ tɔge yɛɛ, “Idɛ kon berɛ, nɛ wu ibono i gye gesintin yɛɛ Wurubuaarɛ mɛn kya ligi ɔko.

³⁵ Fo nyamesɛ kamaasɛ ɔbono fo seɛ Wurubuaarɛ ne fo kya gyi gesintin mɔ, fo genen kaasɛ ɔbono ne n kya gyi Wurubuaarɛ ginsi. Fo gye fone-o, fo mɛn gye fone-o, imɔ ibono in tiri.

³⁶ “Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-ɔkalan konkonsɛ mɔ bunge aye Isirale awura. ɔ tɔge ɔmɔ yɛɛ Yesu Kirisito ne nan yege asa mɛ' nye gisen yuuli. Yesu Kirisito ne n gye Wura sa nyamesɛ kamaasɛ.

³⁷ ɔfaanan fɛ ti nu Yesu Kirisito so de ilaa dɛnsɛ ibono ɔ wɔra Gyudiya gesinkpan pɛwu so mɔ. Gyɔn gi tɔge Wurubuaarɛ sagyere mɔ so ilaa sa asa mɔ, imɔ gemara mɔ ne Yesu gi yii mɔ-gesun mɔ giwɔra gesɛ. O yii gesɛ lii daa Galeli gesinkpan so.

³⁸ Genɔɔbono Wurubuaarɛ gi sun Yesu Nasarɛtenyen ne ɔ yege mɔ-Oduduu gi sa mɔ-ɔlon mɔ, i mɛn gye fɛye gisafo. Wurubuaarɛ kya kpaa mɔ so mɔ, ɔ naa wɔra idɛnsɛ, ɔ kya kyɛ asa abono ilaa nyenyen pɛwu gemu mɔ kya nyala mɔmɔ mɔ.

³⁹ “Ilaa kamaasɛ ibono Yesu gi wɔra aye Gyuda awura gesinkpan so de Gyɛrusalem, aye ɔsowolɛ gemu mɔ so mɔ, a wu de aye-ansi. Mɛ kyu mɔ da ananbi kyɔloga oyii so kyu mɔɔ.

⁴⁰ O wu' mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ Wurubuaarɛ gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ, ne ɔ yege asa mɛ wu mɔ de ansi.

⁴¹ I men̄ gye asa mɔ pɛwu ne n nye wu mɔ. Aye abono Wurubuaare gi kyɔɔle aye lee yee a' tɔge mɔ Yesu ilaa sa asa mɔ wole ne n wu mɔ. Ɔ kyingi lii ibuni dɔ mɔ, aye-re mɔ a wɔra abaa gyi ne a nun.

⁴² Yesu gi ka sa aye yee a' naa a kya tɔge mɔ-okalan mɔ sa asa de a' buu sa mɔmɔ yee mɔ ne n gye obono Wurubuaare gi lee yela yee gɛkaako mɔ, asa abono me te de ansi de abono me wu' mɔ pɛwu, mɔ ne nan gyi mɔmɔ-nbele.

⁴³ Wurubuaare ikalan atɔgebo mɔ pɛwu me wolaa wu mɔ-ilaa n̄marase yela sa aye yee fo nyamese kamaase obono fo ka gyan Yesu Kirisito so mɔ fo laa nye Wurubuaare o' kyu fo-ilaa nyenyen kyee fo kyu naa de mɔ so."

Wurubuaare Oduduu Mɔ Gi Suu De Asa

Abono Men̄ Gye Gyuda Awura Mɔ

⁴⁴ Piita san ɔ kya tɔge genen ilaa ide mɔ, Wurubuaare Oduduu mɔ gi baa suu de asa abono pɛwu me gyan' Kɔniiliyuse gɛwi me kya nu mɔ ase mɔ.

⁴⁵ Gyuda awura abono me ka gyan Yesu so ne me buu Piita kpe Kɔniiliyuse gɛwi mɔ pɛwu me wu genen mɔ, i de mɔmɔ-genɔ. I lii fɛe Wurubuaare gi yeege mɔ-Oduduu mɔ gi baa suu de asa abono me men̄ gye mɔmɔ Gyuda awura mɔ kee.

⁴⁶ I kya nyiile yee me nu me kya yen Wurubuaare de nde nbono men̄ wolaa me kya nu mɔ dɔ.

Nfono ne Piita gi taase yee,

⁴⁷ "Nengyene ne gyere genen asa ade Wurubuaare sagyere mɔ, ne fue? Fe' kere ibono me nye Wurubuaare gi kyu mɔ-Oduduu mɔ kyu sa mɔmɔ fɛe genɔobono o kyu sa aye kee mɔ. Men̄ n wɔra ne fo ɔko fo laa kine yee men̄ sa n' gyere ɔmɔ Wurubuaare sagyere?"

⁴⁸ Nfono mɔ, ɔ tɔge yee me' gyere ɔmɔ Wurubuaare sagyere Yesu Kirisito ginyen dɔ. Me nye Wurubuaare sagyere mɔ genen mɔ, me kole Piita yee o' kii kyena ɔmɔ ase nke kalese nko.

11

Wurubuaare Kya Laare Asa Kpei-Kpei Pɛwu Me' Loo Yesu Ɔson Mɔ Dɔ

¹ Imɔ gemara mɔ, Yesu isɔɔ mɔ de mɔmɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ abono me bo Gyudiyaa gɛsinkpan mɔ pɛwu so mɔ me nu yee Piita gi kpe abono men̄ gye ɔmɔ Gyuda awura mɔ ase kee kpaa tɔge Wurubuaare agyebi mɔ sa ɔmɔ, ne mɔmɔ mɔ me sɔɔ agyebi mɔ gyi.

² Imɔso owi obono Piita gi dii kpe Gyerusalem mɔ, Yesu asonbo mɔ dɔ abono me de yee Gyuda awura awɔre giten nbara gi tiri sa Yesu asonbo pɛwu mɔ me lɔgedɛ de Piita yee ibono ɔ wɔra mɔ in̄ te.

³ Me taase mɔ yee, "I wonɛ so ne fo kpe asa abono men̄ ten awɔre mɔ ase ne fo-re mɔmɔ fe wɔra abaa gyi? Aye-nbara mɔ gin̄ kya sa ɔkpa genen."

⁴ Nfono mɔ, Piita gi lee gese sa mɔmɔ genɔobono i yii gese mɔ pɛwu kpaa loge. Ɔ tɔge yee,

⁵ "Me bere n bo Gyopa ɔsowole so n kya dalaa. Nfono mɔ i wɔra me fɛe oderi. I wɔra me fɛe n kya kuu oderi genen mɔ, ne wu ilaa iko fɛe barapaa bele-bele ɔko ne n kpe kpelege lii Wurubuaare dɔ. Ilaa inan iko i de barapaa mɔ nkan-nkan, ne i kpelegere mɔ ba me ase.

⁶ Ne lɔrɔ kere barapaa mɔ so dɔɔdan mɔ, ne wu nbue de nbui de ilaa ibono i kya kp̄ii imɔ-ito so mɔ de ntakpenbi kp̄ei-kp̄ei pɛwu.

⁷ Ne wu n̄mɔ genen mɔ, ne nu gigyebi giko gi tɔge sa me yee, 'Piita, koso de fo' mɔ wɛ.'

⁸ Ne lee genɔ yee, 'Kuaa, me-wura. Man̄ taale wɔra genen. I kya nyiile yee lii ko-o ibono i koroge me faa, gɛkaako men̄ ti taa kyu ilaa ibono i gye aye-ilaa kyose abee i kya kyɔlese aye Gyuda awura ɔson mɔ kyu yii me-genɔ kere.'

⁹ Nfono mɔ, gigyebi mɔ gi kii tɔge lii Wurubuaare dɔ sa me yee, 'Ilaa kamaase ibono Wurubuaare yee in̄ baa i gye ilaa kyose mɔ, fo nyamese gen̄ sa fo' tɔge yee i gye ilaa kyose.'

¹⁰ Genen ilaa ide i wɔra me genen so-o gikpadɔ gisa' ne i puru imɔ pɛwu kiiri dii kyon Wurubuaare dɔ.

¹¹ "Ayaa abono so mɔ, anyen asa' ako me ti ma-a laare me' loo geten gebono dɔ

n bo mɔ. Kɔniiliyuse ne n sun ɔmɔ lii Sɛsariya me ase.

¹² Nfono mɔ Wurubuaare Oduduu mɔ gi tɔge sa me yee n' koso de me-re ɔmɔ a' kpe. Men sa n' sɔɔ akyɔɔle yee in de ɔkpa fɛe n' kpe asa abono me men gye aye Gyuda awura mɔ gewi. Aye-nanboana asee ade kee me buu me lii Gyopa kpe Sɛsariya nno, ne a kpaa loo ɔnyen ɔbono o sun kpaa tere me mɔ geten dɔ.

¹³ "A loo ɔnyen mɔ geten dɔ mɔ, o buu sa aye genɔɔbono o wu Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ ɔko gi ba ɔ yeɛ mɔ-geten dɔ mɔ. Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔge sa mɔ yee, 'Sun kpe Gyopa kpaa tere Simon ɔbono me kya tere mɔ-ginyen giko kee yee Piita mɔ.

¹⁴ Fo sun kpaa tere mɔ mɔ, ɔ laa lee ɔkalan ɔko tɔge sa fo de i' yege fo-re fo-geten dɔ asa pewu fe' nye Wurubuaare ɔ' mɔlege feye de fe' nye mɔ ase gekyena.'

¹⁵ "ɔnyen mɔ gi buu sa me genen mɔ, ne tɔnge sa mɔ-re abono me gyan' nno mɔ. N san n kya tɔnge mi-i sa mɔmɔ mɔ, Wurubuaare Oduduu mɔ gi kpelege baa bun mɔmɔ so kee fɛe aye-lee mɔ ɔnan.

¹⁶ Nfono mɔ, ne nyingi ilaa ibono Wura Yesu gi naa kyena tɔge mɔ. ɔ tɔge yee, 'Gyon de daa nkyu ɔ kya gyere asa Wurubuaare sagyere. Feye bere Wurubuaare laa kyu daa mɔ-Oduduu mɔ kyu gyere feye Wurubuaare sagyere.'

¹⁷ Imɔso nengyene Wurubuaare de mɔ-Oduduu mɔ ɔ kya sa asa ade fɛe genɔɔbono a ka gyan' Wura Yesu Kirisito so ne Wurubuaare gi kyu mɔ-Oduduu mɔ sa aye mɔ, me ne n gye ane de n' taale tii Wurubuaare ɔkpa?"

¹⁸ Piita mɔ-nanboana Yesu asonbo gikpen mɔ dɔ mɔ me nu ilaa ibono o buu sa ɔmɔ mɔ, mɔmɔ-genɔ ge wu'. Me nu mɔ gese, ne me yen Wurubuaare ne me tɔge yee, "Ide kon Wurubuaare gi yege asa abono me men gye aye Gyuda awura mɔ dɔ ako kee me nye nu mɔmɔ-nyoro gese ne me kyeege lii mɔmɔ-ilaa nyenyen giwɔra dɔ de me' nye Wurubuaare ase gekyena."

Asa Kpei-Kpei Me Ka Gyan' Wura Yesu So

¹⁹ Aberɛ abono asa me mɔɔ Sitiifen ne me kya ka Yesu asonbo asense mɔ ansi Gyɛrusalem mɔ, i yege Yesu asonbo mɔ me yaase kpe nten kpei-kpei. Ako me loo ife kpaa fo koo-koo Fonisiya gesinkpan so de Saapurose gikyaafiya so de Antiyoki ɔsowole so. Me yaase genen mɔ, me naa me kya tɔge Yesu agyebi mɔ me kya sa daa Gyuda awura wole.

²⁰ Mɔmɔ asa ako bere, me baa loo Antiyoki mɔ, me tɔge Yesu ilaa sa Geriiki awura kee. Abono me kyule tɔge Yesu ilaa sa Geriiki awura mɔ ako me lii Saapurose de Siirini ɔsowole so. Me tɔge Wura Yesu ɔkalan konkonse mɔ sa asa.

²¹ Wurubuaare gi kpaa abono me tɔge Yesu ilaa mɔ, ne asa sakyɔ me ka gyan' Wura Yesu so ne me kisee ba me kya son mɔ.

²² Yesu asonbo gikpen gibono me bo Gyɛrusalem mɔ me nu yee genen asa abono me ka gyan' Yesu so mɔ, me keda ɔnyen ɔko sun Antiyoki nno, me kya tere mɔ yee Banabase.

²³⁻²⁴ Banabase gi kpe ne ɔ kpaa wu Wurubuaare ilaa wɔrase ibono ɔ kya wɔra Antiyoki mɔ de mɔ-ansi mɔ, i wɔra mɔ-gisen dɔ ɔkon. Banabase baare gye isa dense gesintin. Wurubuaare Oduduu mɔ kya wɔra ilaa mɔ-gekyena dɔ ne ɔ tansi ɔ bo gikagyan sa Wura Yesu. Imɔso Banabase gi tɔge keda Antiyoki awura abono pewu nyoro yee me' kpe kyu mɔmɔ-asen pewu sa Wura Yesu de me' kpe ma-a ka ma-a gyan mɔ so genen. Nfono mɔ, asa sakyɔ me kyu ɔmɔ-nyoro too Wura Yesu so baa bola mɔmɔ so.

²⁵ Banabase gi lii nfono mɔ, ɔ kyon kpe Taasu kpaa laare Sɔɔlo.

²⁶ O wu Sɔɔlo mɔ, o kyu mɔ kpe Antiyoki, ne ɔmɔ asa anyɔ me sii kyena Yesu asonbo gikpen gibono gi bo nno mɔ ase gesi mumuli. Me nyiile asa sakyɔ Wurubuaare ilaa Antiyoki ɔsowole ɔbono so. Nno ne asa me daa gitere Yesu akasebo mɔ yee Kirisito awura.

²⁷ Genen nke nbono dɔ mɔ Wurubuaare ikalan atɔgebo ako me lii Gyɛrusalem ba Antiyoki nno.

²⁸ Me ba genen mɔ, Wurubuaare Oduduu mɔ gi suu de ɔmɔ dɔ ɔko, me kya

tere mɔ yɛɛ Agabuse. O wu ilaa ibono i laa baa ba owi ɔko dɔ mɔ. O wu genen mɔ, ɔ koso yele ne ɔ tɔge yɛɛ akon bele ako a kya laare de a' baa tɔrɔ gɛsinkpan pɛwu so. Wura Kelɔɔdiyuse gɛkyena dɔ ne ilaa ibono Agabuse gi wu tɔge mɔ i lɔɔ ba gɛsintin.

²⁹ Nfono mɔ, Yesu akasebo abono me bo Antiyoki nno mɔ me nminde yela yɛɛ mɔmɔ ɔkamaase ɔ' too aterenbi genɔɔbono ɔkara ɔ laa taale mɔ de mɛ' kyu kpe Gyudiya gɛsinkpan so kpaa kpaa mɔmɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ abono mɛ te nno mɔ.

³⁰ Gɛsintin mɔ, me too aterenbi mɔ genen, ne me kyu sun Banabase mɔ-re Sɔɔlo yɛɛ mɛ' kyu kpaa wɔra abelense abono me kya kere Yesu asonbo gikpen mɔ so nno mɔ abaa dɔ.

12

Asa Me Kii Ka Yesu Asonbo Mɔ Ansi

¹ Genen owi ɔbono mɔ, Wura Herode gi luu mɔ-ansi yii Wura Yesu asonbo gikpen mɔ dɔ ako so, ɔ kya ka ɔmɔ-ansi.

² ɔ yegɛ me mɔɔ Gyeemesi, Gyɔn mɔ-daa mɔ, de gɛki.

³ Ibono o wu yɛɛ gimɔɔ mɔ ɔ yegɛ me mɔɔ Gyeemesi mɔ i wɔra Gyuda awura mɔ ɔkon mɔ, ɔ menɔ sin genen. ɔ yegɛ me keda Piita kee. Genen owi ɔbono dɔ mɔ, i gye owi ɔbono me kya gyi mɔmɔ Gyuda awura bodobodo maadiise gɛsi.

⁴ Herode gi yegɛ me keda Piita genen mɔ, me kyu mɔ kpaa tii de obu, ne ɔ yegɛ me kyu mɔ kyu wɔra asogyaana abaa dɔ me kya dii mɔ anan-anan me kya kyare abara. Asogya mɔ me bo akpen anan. Wura Herode gi laare daa fɛɛ Gyuda awura mɔ mɛ' gyi mɔmɔ-Lɛwu Gi Serege Aye So Gɛsi mɔ logɛ pɛi de ɔ' lɔɔ gyi Piita nbele sansana.

⁵ Imɔso ibono me menɔ ti taa gyi genen gɛsi gebono ta so mɔ, me yegɛ Piita kpe o tii de obu. Owi ɔbono Piita tii de obu mɔ genen mɔ, Yesu asonbo gikpen mɔ me kya lɛɛ ɔmɔ-gisen dɔ ndalaa me kya kole Wurubuaare me kya sa mɔ.

Wurubuaare Dɔ ɔsɔɔ Gi Tigi Piita

⁶ Fɛɛ ɔke Wura Herode laa yegɛ de mɛ' tigi Piita kyu mɔ ba sansana baa gyi

mɔ-nbele mɔ, imɔ genye mɔ Piita gi de ginsi gide asogya anyɔ nsana. Me da mɔ abeletɔ ilaran inyɔ kyaga de ɔmɔ. Sogyaana ako mɔ me yele me kya dii obu ɔbono dɔ ɔ bo mɔ gebunono.

⁷ Nfono mɔ, Wura Wurubuaare ɔsɔɔ gi ba Piita ase obu mɔ dɔ, ne fatela gi kyange nno faa nma-a. Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi da mɔ kyingi ne ɔ tɔge sa mɔ yɛɛ, "Koso belen." Nfono mɔ, abeletɔ ilaran mɔ i lii mɔ-abaa dɔ.

⁸ Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔge sa Piita yɛɛ, "Puru fo-ngbe suu de fo' kyu fo-ayaawole wɔra." Piita gi wɔra genen, ne ɔsɔɔ mɔ gi kii tɔge sa mɔ yɛɛ, "Keda fo soso-lɛɛ gɛgbe mɔ mili fo-nyoro de fo' naa buu me."

⁹ Gɛsintin mɔ, Piita gi buu Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ lii obu mɔ dɔ. Genen abere abono pɛwu mɔ, ilaa ibono Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ kya wɔra mɔ, Piita bere menɔ nyi yɛɛ i gye gɛsintin. I kya wɔra mɔ daa fɛɛ oderɔ.

¹⁰ Me naa baa kyon asogya gyangbarase abono me kya dii nno mɔ so, ne me kii baa kyon anyɔse mɔ kee so naa baa fo gɛkpen gebono me pɔrɔ kyaabɔɔ asa otiiten mɔ gebunono. Genen gebunono gebono ge de kyu lii kpe nten dɔ. Gisin gibono me kyu tii gɛmɔ mɔ gi gye daa abeletɔ gisin. Me fo gebunono mɔ ase genen mɔ, gimɔ gbaa-gbaa gi tigi gimɔ-atɔ sa ɔmɔ ɔkpa ne me lii loo nten dɔ. Me lii genen mɔ, me kyu de nten dɔ ɔkpa ɔko. Ayaa abono so mɔ, Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi kyon taa Piita yegɛ.

¹¹ Nfono kon mɔ, Piita ansi a ba ilaa ibono i wɔra mɔ mɔ so, ne ɔ tɔge sa mɔ-nyoro yɛɛ, "Ide kon bere, ne bii ibono i gye gɛsintin yɛɛ Wura Wurubuaare ne n sun mɔ-ɔsɔɔ baa mɔlegɛ me lii Herode abaa dɔ, de ilaa ibono pɛwu Gyuda awura mɔ me kya laare mɛ' kyu wɔra me mɔ i' nye wɔra gyan."

¹² Piita gi bii mɔ-ɔyeleten ɔbono ɔ yele mɔ, ɔ naa kyon kpe Mariya, Gyɔn mɔ-nyi gɛwi. Me kya tere genen Gyɔn ɔbono ginyen giko kee yɛɛ Maako. Asa sakyo me gyan' Mariya mɔ gɛwi me kya dalaa genen owi ɔbono dɔ.

¹³ Piita gi fo gebunono mɔ, ɔ sa ago-o. ɔ

sa ago-o genen mɔ, obolonbu ɔko gi naa kpe de ɔ' kpaa tigi mɔ. Mɛ kya tere genen obolonbu ɔbono yɛɛ Roda.

¹⁴ Roda gi nu Piita gigyebi' mɔ, ɔ bii mɔ. I wɔra mɔ ɔkon gikyo so mɔ, ɔɲ taa baa wu ansi de ɔ' tigi mɔ. Ɔ sele kpaa buu sa asa abono mɛ bo nno mɛ kya dalaa mɔ yɛɛ Piita yeɛ gebunono.

¹⁵ Roda gi buu sa ɔmɔ genen mɔ, mɛ taase mɔ yɛɛ, “Fo kya budi daa do-o?” Mɔ, ɔ kpe ɔ de daa yɛɛ i gye daa Piita. Nfono mɔ mɛ tɔge yɛɛ, “I gye daa Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ ɔbono ɔ kya kere Piita so mɔ ne.”

¹⁶ Piita kpe san ɔ kya ηmɛɛ gisin mɔ daa. Mɛ kpaa tigi ne mɛ wu yɛɛ i gye Piita mɔ, i de ɔmɔ-genɔ.

¹⁷ Piita gi diire mɔ-gibaa yɛɛ mɛ' wɔra kurun, ne ɔ lɛɛ gese pɛwu nyiile ɔmɔ genɔɔbono Wura Wurubuaare gi kpaa lɛɛ mɔ lii obu mɔ dɔ mɔ. O buu sa ɔmɔ ta mɔ, ɔ tɔge sa ɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' buu genen ilaa ide sa Gyeemesi de aye-nanboana Yesu asonbo sense mɔ.” Nfono ne ɔ lii taa ɔmɔ yɛge ne ɔ kyon geten banban.

¹⁸ Gɛde ge baa ke mɔ, asogya abono mɛ kya dii Piita mɔ mɛɲ baa wu mɔ. Mɛ yiyɛɛ gikyo yɛɛ fone ne Piita gi kyon wɔra ɔmɔ.

¹⁹ Wura Herode gi laare Piita kpon ɔɲ kya wu mɔ mɔ, ɔ tere asogya mɔ mɛ kya dii Piita mɔ kpaa taase ilaa. Ɔ taase ɔmɔ ilaa ta mɔ, ɔ tɔge yɛɛ mɛ' mɔɔ genen asogya abono. Imɔ gemara mɔ, Herode gi lii Gyudiya gesinkpan mɔ so ne ɔ kyon kpe Sesariya kpaa kyena nno ηmaraa.

Herode Lewu

²⁰ Genen abere abono dɔ mɔ Wura Herode de ginyadon de Taya de Sidon isowole so asa. Imɔso asa mɔ mɛ tɔge kyule abara yɛɛ mɛ laa kpaa wu mɔ. Mɛ daa giwu ɔbono o buu de wura mɔ, mɛ kya tere mɔ yɛɛ Belasituse, ne mɔmɔ-re mɔ mɛ wɔra genɔ kolon pei. Mɛ wɔra genɔ kolon genen mɔ, ne mɛ nye kpaa wu wura mɔ, ne mɛ kole wura mɔ yɛɛ ɔ' yɛge mɛ' nye gisen yuuli de mɛ' kyu kyena. I kya nyiile yɛɛ pei de mɛ' nye agyudɔ gyi mɔ, mɛ kya kpaa sɔɔ lii daa mɔ-gesinkpan so awura ase.

²¹ Ɔ yela geke sa ɔmɔ de mɔ-re ɔmɔ mɛ gyan', ne o kyu mɔ-giwurakuru kyu bun

ne ɔ kpaa kyena gɛwुरagyapaa so. Mɛ gyan' genen mɔ ne ɔ tongɛ sa ɔmɔ.

²² Herode gi tongɛ sa ɔmɔ genen ta mɔ, asa mɔ mɛ san mɛ kya kpen mɛ kya tɔge yɛɛ, “Ɔnyen mɔ bere, ɔkperɛ ne, i mɛɲ gye nyamesɛ.”

²³ Ayaa abono so mɔ, Wura Wurubuaare ɔsɔɔ gi kyu gilɔ too Herode so. Ɔ loo asonsɔɔ faa nyiɲe-nyiɲe pei ne ɔ loo wu'. I kya nyiile yɛɛ ɔ mɛɲ kyu nyisigyɪ ɔbono ɔ gye Wurubuaare wole-lɛɛ mɔ kyu sa mɔ.

Banabase de Sɔɔlo Mɛ Kii Kpe Antiyoki

²⁴ I baa lii abere abono mɔ, Wura Yesu agyebi mɔ a kpe a kya yelege ne asa abono mɛ kya sɔɔ amɔ gyi mɔ mɛ kya nyaakyo mɛ kya too.

²⁵ Banabase mɔ-re Sɔɔlo mɛ loge ɔmɔ-ilaɔ ibono mɛ kpe Gyerusalem kpaa wɔra mɔ, mɛ kii kyon nfono mɛ lii mɔ. Mɛ kya kii mɔ, mɛ kyu Gyɔn ɔbono mɛ kya tere mɔ-ginyen giko kee yɛɛ Maako mɔ buu mɔmɔ-nyoro.

13

Mɛ Sun Banabase Mɔ-re Sɔɔlo

¹ Yesu asonbo gikpen gibono gi bo Antiyoki ɔsowole so mɔ gi nye asa abono mɛ kya tɔge Wurubuaare ikalan de abono mɛ kya nyiile asa Yesu ilaa. Mɔmɔ-anyen ne n gye Banabase de Sɔɔlo de Simiyon ɔbono mɛ kya tere mɔ yɛɛ Nigyere mɔ, de Lusiyuse ɔbono ɔ lii Siirini mɔ, de Manayan ɔbono mɛ bela mɔ-re Wura Herode geten kolon dɔ mɔ.

² Owi ɔko dɔ mɔ, Yesu asonbo gikpen mɔ mɛ kya son Wura Yesu ne mɛ kya ηminde nno. Mɛ kya son genen mɔ, Wurubuaare Oduduu mɔ gi tɔge sa ɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' lɔrɔ Banabase mɔ-re Sɔɔlo yela sa mɛ Wurubuaare de mɛ' kpaa wɔra gesun gebono n kya laare mɛ' wɔra mɔ.”

³ Gesintin mɔ, mɛ lɔrɔ Banabase mɔ-re Sɔɔlo yela, ne mɛ kii ηminde nno ne mɛ dalaa kyu mɔmɔ-abaa gyan mɔmɔ so kole Wurubuaare yɛɛ ɔ' kpaa mɔmɔ, ne mɛ lɛɛ ɔmɔ ɔkpa.

⁴ Wurubuaare Oduduu mɔ gi sun Banabase mɔ-re Sɔɔlo genen mɔ, mɛ kpe Silu-usiya ɔsowole so. Mɛ kpaa loo nno mɔ,

mɛ loo gikolii kyu kyon kpe Saapurose gikyaafiya so.

⁵ Mɛ kya kpe mɔ, mɛ kpaɔ fo Salamise ɔsowole so mɔ, mɛ yii gɛsɛ mɛ kya tɔgɛ Wurubuaare agyɛbi mɔ ma-a sa asa Gyuda awura akyangbon dɔ. Banabase mɔ-rɛ Sɔɔlo mɛ nyɛ Gyɔn Maako gi kpaɔ ɔmɔ.

Sɔɔlo Mɔ-rɛ Banabase Mɛ Gyangara Biila Wura Ɔko

⁶ Sɔɔloana mɛ naa-naa gyan' de genen gikyaafiya gɛbono pɛwu kpaɔ fo Pafose ɔsowole so mɔ, mɛ kpaɔ lii Gyudanyen ɔko so. Genen ɔnyen mɔ gye daa biila wura. Ɔ kya kyu mɔ-nyoro yɛɛ Wurubuaare ikalan ɔtɔgɛbo ne ɔ gye. Mɛ kya tɛrɛ mɔ yɛɛ Baayesu.

⁷ Baayesu baare tɛ ɔbelɛnsɛ ɔko asɛ. Mɛ kya tɛrɛ ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ Segyise Pɔɔlose. Mɔ ne n kya kerɛ genen gɛsinkpan gɛbono so sa Rom awura. Ɔbelɛnsɛ mɔ nyi ɔlaako. O nu Banabase mɔ-rɛ Sɔɔlo so mɔ, o sun kpaɔ tɛrɛ ɔmɔ de ɔ' nyɛ nu Wurubuaare agyɛbi.

⁸ Mɛ kpe ɔbelɛnsɛ mɔ giterɛ mɔ de-e, biila wura mɔ kya sɔɔ mɔmɔ akyɔɔlɛ. Mɔ-ginyen Baayesu mɔ gɛsɛ de Geriiki awura gɛdɛ dɔ ne n gye Elimase. Elimase mɔ kya laare daa genɔɔbono ɔ laa yɛgɛ ne ɔbelɛnsɛ mɔ maŋ nyɛ nu mɔmɔ asɛ de ɔ maŋ sa ɔ' nyɛ sɔɔ Yesu gyi. Imɔso ne ɔ kya sɔɔ mɔmɔ akyɔɔlɛ genen.

⁹ Sɔɔlo ginyen giko ne n gye Pɔɔlo.

Wurubuaare Oduduu mɔ gi suu de mɔ, ne ɔ kerɛ biila wura mɔ-ansi dɔ faa yiridididi

¹⁰ ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ mɔ-bi ne n gye fo. Fo-lɛɛ ne n kpe i gye ibono fo laa kyu ilaa nyenyɛn kpɛi-kpɛi kyu penɛ asa adawo so. Gɛsintin gigyɛ ilaa berɛ, fo kya kyo imɔ pɛwu. Fo kpe fi-i laare genɔɔbono fo laa kyu penɛ yɛɛ Wura Yesu gɛsintin ilaa ne n gye abon. Fo maŋ taa imɔ yɛgɛ genen?"

¹¹ Idɛ kon berɛ, Wurubuaare laa nyiile fo ŋmaraa pii de fo' kerɛ. Fo-ansi a laa boori wɔra fo. Fo maŋ baa nyɛ wu owi kpaɔ fo ɔkara ɔko pɛi de fo' kii nyɛ wu ilaa." Ayaa abono so mɔ, ɔnyen mɔ ansi so a wɔra mɔ faa tum, ne i wɔra gibiri

wɔra mɔ. Ɔ san ɔ naa ɔ kya laa abaa ɔ kya laare ɔbono ɔ laa keda mɔ.

¹² Ɔbelɛnsɛ mɔ gi wu ibono i ba biila wura mɔ so mɔ, i yɛgɛ ɔ ka gyan Wura Yesu so. I kya nyiile yɛɛ ibono Pɔɔloana mɛ de Wurubuaare ilaa mɛ kya nyiile asa kyu naa de Wura Yesu so mɔ, i naa mɔ-gimu dɔ.

Pɔɔloana Mɛ Kyu Gikolii Kpe Panfiliya Gɛsinkpan So

¹³ Pɔɔlo mɔ-rɛ abono mɛ kya naa genen mɔ mɛ lii Pafose kyu gikolii kpe Pɛɛga ɔsowole ɔbono ɔ bo Panfiliya gɛsinkpan so mɔ. Gyɔn Maako berɛ gi naa taa ɔmɔ yɛgɛ kii kyon kpe Gyɛrusalem.

¹⁴ Pɔɔlo mɔ-rɛ asɛnsɛ mɔ mɛ loo Pɛɛga mɔ, mɛ dɛngɛ kyon kpe ko-o Antiyoki ɔbono ɔ bo Pisidiya gɛsinkpan so mɔ.

Gɛkɛ kyoolase gɛdɛ mɔ, mɛ koso kpe mɔmɔ Gyuda awura gikyangbon dɔ. Mɛ loo nno mɔ, mɛ kpelegɛ kyena.

¹⁵ Asa abono mɛ gyan' nno mɔ mɛ kale Wurubuaare nbara ɔwole de Wurubuaare ikalan atɔgɛbo ɔwole. Mɛ kale ta mɔ, abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ mɔmɔ-gikyangbon mɔ so mɔ mɛ lɛɛ isa kpaɔ tɔgɛ sa Pɔɔloana yɛɛ, "Aye-nanboana Isirale awura, nengyene fɛ bo getɔngɛ geko fɛ laa tɔgɛ keda asa abono mɛ bo gɛrɛnaa faa nyoro mɔ, fɛ' tɔgɛ sa ɔmɔ."

Pɔɔlo Gi Tɔgɛ Yesu Ilaa Sa Isirale Awura Antiyoki Ɔsowole So

¹⁶ Nfono mɔ, Pɔɔlo gi koso yelɛ ne ɔ diirɛ mɔ-gibaa yɛɛ mɛ' wɔra kurun de mɛ' nu mɔ asɛ ne o yii gɛsɛ ɔ kya tɔgɛ yɛɛ, "Me-nanboana Isirale awura de fɛye asafo abono fɛ selɛ aye-Wurubuaare mɔ, fɛ' nu me asɛ.

¹⁷ Wurubuaare ɔbono aye Isirale awura a kya son mɔ ne n lɛɛ aye-naanaana adedaabo mɔ yela sa mɔ-nyoro. Mɛ kpaɔ gyi gisafo Igyipiti gɛsinkpan so, ne Wurubuaare gi yɛgɛ mɛ ŋan wɔra ɔsowole gbaa'. Imɔ gɛmara mɔ, o kyu mɔ-olon belɛ mɔ kpare ɔmɔ lii Igyipiti gɛsinkpan mɔ so.

¹⁸ Ɔ kerɛ ɔmɔ so gipɛn dɔ genen-n nsi ikue-inyɔ.

19 Imɔ gemara mɔ, mɛ baa loo Keena gesinkpan so. Genen owi ɔbono mɔ asa akpen kpɛi-kpɛi sono mɛ ti mɛ tɛ gesinkpan mɔ so. Wurubuaare gi yɛgɛ aye-naanaana mɛ nyida asa abono isowolɛ mɔ, ne o kyu mɔmɔ-gesinkpan mɔ sa aye-naanaana mɔ.

20 Pɛi de mɛ loo nye gesinkpan mɔ, i gyi fɛɛ nsi nwe nnan de ikue-inyɔ de saalaa. Aye-naanaana mɔ mɛ tɛ gesinkpan mɔ so mɔ, Wurubuaare kya lɛɛ agyangbarabo lii mɔmɔ kee-kee dɔ yɛɛ mɔmɔ ne mɛ' gyangbara sa ɔmɔ. I ba genen kaabore Samuɛlɛ ɔbono ɔ gye Wurubuaare ikalan ɔtɔgɛbo mɔ owi gi baa fo.

21 Samuɛlɛ gɛkyena dɔ mɔ aye-naanaana mɔ mɛ kolɛ Wurubuaare yɛɛ ɔ' sa ɔmɔ wura. Mɛ kolɛ Wurubuaare genen mɔ, gesintin mɔ Wurubuaare gi kyu Sɔɔlo ɔbono ɔ gye Kisi mɔ-bi mɔ kyu sa ɔmɔ yɛɛ ɔ' wɔra ɔmɔ-wura. Sɔɔlo gye Bengyamin gesu dɔ. O gyi gɛwura mɔ, nsi ikue-inyɔ.

22 Wurubuaare gi kyigi Sɔɔlo lii gɛgyapaa mɔ so ne o kyu Deefidi kyu yii. Deefidi baare ilaa ne Wurubuaare gi lɛɛ tɔgɛ aye yɛɛ, 'Nɛ wu yɛɛ Deefidi, Gyɛsi mɔ-bi mɔ, gye me-gisen dɔ isa ɔnan; ɔ laa wɔra me-gɛlaare ilaa kpaa lii.'

23 "Wurubuaare gi wolaa ka yela yɛɛ ɔ laa lɛɛ ɔmɔlɛgɛbo lii genen Deefidi baare mɔ-anaanaanabi dɔ sa aye Isirale awura. Genen ɔmɔlɛgɛbo ɔbono gi ti ba. Mɔ ne n gye Yesu.

24 Pɛi ne ɔ ba mɔ, Wurubuaare gi yɛgɛ Gyɔn gi wolaa baa tɔgɛ sa aye Isirale awura pɛwu yɛɛ a' nu aye-nyoro gɛsɛ de a' kyɛgɛ lii aye-ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ de mɛ' gyere aye Wurubuaare sagyere.

25 Gyɔn gesun gɛbono ɔ baa wɔra mɔ gɛ kya kpe laalalogɛ mɔ, ɔ taase yɛɛ, 'Fɛye ase mɔ, mɛnɛ nyamesɛ ne me n gye? In gye me ne n gye ɔbono fɛye-ansi a gyan' mɔ so mɔ. Me-gɛmara mɔ, ɔko laa ba. Mɛn fo de n' ba gɛsɛ kyu mɔ-ayaawolɛ tolɛ mɔ-ayaa dɔ sa mɔ gbaa.'

26 "Me-subuana Aberaham geten dɔ asa, de fɛye asafo abono kee fɛ selɛ Wurubuaare mɔ, Wurubuaare gi yɛgɛ me-rɛ fɛye a nye nu ɔmɔlɛgɛbo ɔbono so ilaa ne.

27 Asa abono mɛ bo Gyɛrusalem mɔ de ɔmɔ-abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ ɔmɔ so mɔ mɛ mɛn wu Yesu bii yɛɛ mɔ ne n gye ɔmɔlɛgɛbo mɔ. Gɛkɛ kyoolase kamaase mɔ, mɛ kya kalɛ Wurubuaare ikalan atɔgɛbo iwolɛ mɔ, mɛ mɛn kya nu imɔ gɛsɛ. Mɔmɔ, mɔ, ne n gye abono mɛ yɛgɛ ilaa ibono Wurubuaare ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ tɔgɛ yela mɔ i nye ba gesintin. I lii fɛɛ mɔmɔ ne n yɛgɛ ne mɛ mɔ Yesu.

28 Nkana mɛ mɛn wu ilaa ibono so mɛ laa yelɛ tɔgɛ yɛɛ ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ mɔ. Imɔ-rɛ imɔ genen gbaa mɔ, mɛ dabɔlɛ tɔgɛ Pilato yɛɛ ɔ' lɛɛ genɔ yɛɛ Yesu ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ. Gesintin mɔ, Pilato gi lɛɛ genɔ, ne mɛ da Yesu aɲanbi oyii so mɔ.

29 Mɛ wɔra Yesu ɔmɔ-iwɔrase pɛwu ta fɛɛ genɔɔbono Wurubuaare ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa nmarase yela kyu lii mɔ so mɔ, mɛ saga mɔ lii mɔ-lewu oyii mɔ so, ne mɛ kyu mɔ kpaa pule folɛbo gɛkyaan dɔ.

30 Wurubuaare, mɔ, gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ.

31 Yesu gi kyingi lii ibuni dɔ genen mɔ, nke gikyo dɔ mɔ ɔ lɛɛ mɔ-nyoro nyiile asa abono nkana mɛ buu mɔ lii Galeli kpe Gyɛrusalem mɔ. Asa abono mɛ wu mɔ de ansi genen mɔ ne n gye abono mɛ kya lɛɛ mɔ-ilaa mɛ kya tɔgɛ ma-a sa aye Isirale awura mɔ.

Ibono Wurubuaare Gi Ka Yela Sa Aye-Naanaana Mɔ

I Ba Gesintin Kon

32 "Aye kee, a ba gɛrɛnaa faa, a dɛ daa ɔkalan konkonsɛ kyu lii mɔ so a kya bara fɛye. Ilaa ibono Wurubuaare gi wolaa ka yela sa aye-naanaana mɔ, ɔ yɛgɛ i ba gesintin sa aye mɔmɔ-biana mɔ.

33 Nnɛ ne ɔ wɔra ne ɔ yɛgɛ i ba gesintin sa aye genen? Imɔ ne n gye yɛɛ o kyingi Yesu lii ibuni dɔ. Wurubuaare Ilon ɔwolɛ mɔ dɔ kee Wurubuaare gi tɔgɛ Yesu ilaa ɔlon nyɔsɛ mɔ dɔ yɛɛ, 'Fo gye me-gisen dɔ obi. Ndɛ nɛ wɔra fɛsɛ.'

34 Wurubuaare agyɛbi dɔ gɛtɛko kee ɔ tɔgɛ yela yɛɛ ɔ laa kyingi Yesu lii ibuni dɔ de gɛkaako ɔ mɛn sa ɔ' kpaa loo isɛ dɔ de ɔ' gyo. Kyu lii ilaa ide so mɔ ɔ tɔgɛ yɛɛ,

'Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ ka yɛla sa Deefidi mɔ i maŋ gbangɛ.

Me Wurubuaarɛ gbaa-gbaa nan kpaɔ fo.'

³⁵ Ne Wurubuaarɛ ilon ɔwolɛ mɔ dɔ mɔ, ɔko gi tɔgɛ sa Wurubuaarɛ yɛɛ,

'ɔbono o kyu mɔ-nyoro fuɛ sa fo mɔ berɛ, fo maŋ yɛgɛ mɔ ɔ' gyɔ sii isɛ dɔ kpa-a.'

³⁶ I mɛŋ gyɛ Deefidi ne Wurubuaarɛ ɔwolɛ mɔ darɛ gɛnɛn. I kya nyiile yɛɛ Deefidi gi wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ mɔ-gɛkyɛna dɔ pɛwu, ne o wu' kɛ mɔ-naanaana asɛ, ne mɔ-nyoro gibi mɔ gi gyɔ.

³⁷ ɔbono Wurubuaarɛ gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ mɔ berɛ, mɛŋ gyɔ.

³⁸ "Imɔso, aye-nanboana, fɛ' nu gɛsɛ yɛɛ kyu naa de Yesu baarɛ so ne fɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ o' kyu fɛyɛ-ilaa nyɛnyɛn kyu kyɛɛ fɛyɛ.

³⁹ Nengyɛnɛ fo nyamɛsɛ fo tɔgɛ yɛɛ fo laa gyi Wurubuaarɛ nbara nbono Mosisi gi ŋmarasɛ sa aye mɔ so pɛi de Wurubuaarɛ o' kyu fo-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ fo mɔ, fo maŋ taalɛ. ɔkamaasɛ ɔbono o kyu mɔ-nyoro too Yesu so berɛ mɔ laa nyɛ Wurubuaarɛ ɔ' kpaarɛ mɔ-ilaa nyɛnyɛn kamaasɛ fuɛ sa mɔ de Wurubuaarɛ o' kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisɛn dɔ i boran.

⁴⁰ Fɛ' kerɛ fɛyɛ-nyoro so dɔɔdan de giso-biide gibono Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ darɛ mɔ gi mɛŋ' ba fɛyɛ so. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ ŋmarasɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yɛla mɔ mɔmɔ-iwolɛ dɔ yɛɛ,

⁴¹ 'Fɛyɛ abono fɛ kya ŋmasɛ mɛ-ɔkalan mɔ ne fɛŋ kya kyu mɛ kyu tɛrɛ sɛi mɔ, fɛ' kyɛna de fɛ' kerɛ ilaa ibono nan baa wɔra mɔ.

I laa baa dɛ fɛyɛ-gɛnɔ ne fɛ laa wu' kpɛm. I kya nyiile yɛɛ nan wɔra ilaa fɛyɛ-gɛkyɛna dɔ.

Nengyɛnɛ ɔko gi buu gɛnɛn ilaa mɔ sa fɛyɛ gbaa mɔ, fɛ maŋ sɔɔ gyi.' "

⁴² Pɔɔlo gi tɔngɛ ta ne mɔ-rɛ Banabase mɛ laa lii Gyuda awura gikyɛngɔn mɔ dɔ mɔ, asa mɔ mɛ kolɛ ɔmɔ yɛɛ gɛkɛ kyoolasɛ gɛbono gɛ laa kii ba mɔ mɛ'

wɔra aniya de mɛ' kii baa nyiile mɔmɔ gɛnɛn ilaa ibono Pɔɔlo gi tɔgɛ sa ɔmɔ faa.

⁴³ Mɛ yaasɛ lii gikyɛngɔn mɔ dɔ mɔ, Gyuda awura de asafo abono mɛ sɛlɛ Wurubuaarɛ ne mɛ loo Gyuda awura ɔson mɔ dɔ mɔ sakyɔ mɛ naa buu Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabase. Mɛ buu mɔmɔ gɛnɛn mɔ, Pɔɔloana mɛ tɔgɛ kɛda ɔmɔ-nyoro yɛɛ, "Fɛ nyɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ kyu naa de Yesu so faa mɔ, fɛ' kɛ fa-a ka gyan mɔ so."

Pɔɔlo Ilaa I Wɔra Gyuda Awura Ako Gɛlaaloo

⁴⁴ Gɛkɛ kyoolasɛ gɛbono gɛ kii ba mɔ, asa mɛ kpaɔ gyan faa fina-a de mɛ' nyɛ nu Wurubuaarɛ agyɛbi kyu lii Yesu so. Mɛ gyan gɛnɛn mɔ, i san daa pi-i de ɔsowolɛ mɔ so asa pɛwu mɛ' lii kɛ nno.

⁴⁵ Gyuda awura mɔ ako mɛ wu gɛnɔɔbono asa mɛ nyaakyo Pɔɔloana asɛ gɛnɛn mɔ, i wɔra mɔmɔ gɛlaaloo. Imɔso ɔ kya tɔngɛ mɔ, mɛ sɔɔ mɔ akyoɔlɛ, ne mɛ saalɛ mɔ fili.

⁴⁶ Nfono mɔ, Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabase mɛ da otu tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "I tiri yɛɛ fɛyɛ ne a daa gitɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ sa. Ibono fɛ kine amɔ ginu ne fɛyɛ gbaa-gbaa ne n bun fɛyɛ-nyoro gipusɛ yɛɛ fɛyɛ berɛ, fɛŋ kaaborɛ fɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyɛna gɛkpaa faa mɔ, a laa naa taa fɛyɛ yɛgɛ. A kya kyɛn asa kɛi-kɛi abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ asɛ ne.

⁴⁷ I kya nyiile yɛɛ Wura Wurubuaarɛ gi wolaa ka yɛla mɔ-agyɛbi dɔ yɛɛ, 'Nan lɛɛ fo yɛla de fo ne fo' wɔra fɛɛ fatɛla sa gɛsinkpan so asa kɛi-kɛi.

Gɛsinkpan gɛbɔgɔlɔn kamaasɛ gɛbono dɔ mɛ bo mɔ, fo ne nan kyu mɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ kpɛrɛ ɔmɔ de mɛ' nyɛ ɔkyɛnaten mɛ asɛ.' "

⁴⁸ Abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ mɛ nu gɛnɛn ɔkalan baarɛ mɔ, i wɔra ɔmɔ ɔkon, ne mɛ tɔgɛ yɛɛ ɔkalan ɔbono mɛ nu kyu lii Wura Yesu so faa gyɛ ɔkalan dɛnsɛ, ne mɔmɔ dɔ asa abono i wolaa i gyɛ yɛɛ mɛ laa nyɛ gɛkyɛna Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa mɔ, mɛ ka gyan Yesu so.

⁴⁹ Wura Yesu agyɛbi mɔ a nu gyan' de nsana nno pɛwu.

⁵⁰ Nfono mɔ, Gyuda awura mɔ bere me kpe akyii abono me bo aterenbi ne me bo Gyuda awura mɔ dɔ mɔ ase de anyen abono me gye anyamese gbaa'gbaa osowole mɔ so mɔ ase, ne me kpa nyida Pɔlo de Banabase sa omɔ. Imɔso i yegɛ asa me kya ka Pɔlo mɔ-rɛ Banabase ansi ne me gya omɔ lii isowole ibono i bo nsana nno mɔ so.

⁵¹ Pɔlo mɔ-rɛ Banabase me laa lii osowole mɔ so mɔ, me kpiisi mɔmɔ-ayaa ise yela mɔmɔ de i' lɛɛ nyiile yee men ba me nyi osowole mɔ so awura ilaa, ne me kyon kpe Ikoniyon.

⁵² Mɔmɔ-nanboana Yesu akasebo abono me san osowole mɔ so mɔ, Wurubuaare Oduduu mɔ gi suu de mɔmɔ, ne me san me tɛ de okon.

14

Pɔloana Me Wɔra Ilaa Gbaa'gbaa Ikoniyon

¹ Pɔlo mɔ-rɛ Banabase me kpa loo Ikoniyon mɔ, me naa kpe Gyuda awura gikyangbon dɔ. Me tɔge Yesu ilaa, ne i yegɛ Gyuda awura de asa kpei-kpei sakyɔ me sɔɔ Yesu gyi.

² Gyuda awura abono me kine me men sɔɔ Yesu gyi mɔ bere, me baa nyida Yesu asonbo mɔ sa asa kpei-kpei ne i nyida mɔmɔ nsana.

³ Imɔso Pɔlo mɔ-rɛ Banabase me sii kyena Ikoniyon nno keela nmaraa me kya da otu lɛɛ Wura Yesu ilaa me kya tɔge asa. Me lɛɛ tɔge omɔ genɔobono Wurubuaare kya naa de Yesu so mɔlɛge anyamese, ne Wura Yesu kee gi lɛɛ nyiile yee i gye gesintin. I kya nyiile yee o yegɛ me taale wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono nkana nyamese man taale wɔra mɔ-gibaa so mɔ.

⁴ Nfono mɔ, osowole mɔ so asa mɔ me ye ginyɔ. Ako me yele Gyuda awura mɔ gemara, ne mɔmɔ ako, mɔ, me yela Yesu isɔɔ mɔ gemara.

⁵ Gyuda awura mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-abelense abono me kya kere omɔ so mɔ de asa kpei-kpei me wɔra genɔ yee me laa wɔra Pɔlo mɔ-rɛ Banabase ilaa nyenyen de me' da omɔ abui mɔɔ.

⁶ Me nu genen mɔ, me kpane lii nno kyon Likoniya gesinkpan so, ne me kpe

Lisitera de Dɛɛbi isowole so, de gesinkpan gebono ge sindi nno mɔ.

⁷ Nno kee me naa me kya tɔge Yesu okalan konkonse mɔ ma-a sa asa.

Pɔlo Gi Kye Jtegesɛ

⁸ Owi obono me bo Lisitera mɔ, me wu onyen oko tɛ, mɔ-ayaa a wu'. Lii ko-o ibono i koroge mɔ mɔ, on naa kere.

⁹ Pɔlo kya tɔnge mɔ, genen onyen baare kya nu mɔ ase. Pɔlo gi kere mɔ faa yiridididi mɔ, o bii yee genen onyen baare bo gisɔgyi gibono gi laa taale kye mɔ.

¹⁰ Pɔlo gi wu genen mɔ, o kpen ken-ken yee, "Koso yele fo-ayaa so." Nfono mɔ, onyen mɔ gi firigi yele mɔ-ayaa so, ne o san o kya naa kon.

¹¹ Sakpii mɔ gi wu ilaa bele ibono Pɔlo gi wɔra mɔ, me kpen tɔge Likoniya gede dɔ yee, "Ikperɛ ne n bingiri anyamese ba aye ase faa!"

¹² Genen so mɔ asa mɔ me kyu Banabase yee mɔ ne n gye okpere obono me kya tere yee Suse ne Pɔlo, mɔ, ibono mɔ ne n kpe o kya gyangbara tɔnge sa asa so mɔ, me kyu mɔ yee o gye okpere obono me kya tere yee Heremise.

¹³ Nfono mɔ Suse okpegyɔɔ obono mɔ okpere obu sindi gebunono gebono me kya kyu loo osowole mɔ so mɔ gi kpa kyu inaade de iyii afototo kyu kpe osowole mɔ gekpen gebunono mɔ ase de mɔ-rɛ sakpii mɔ me' kyɔle Pɔlo mɔ-rɛ Banabase fee ikpere-lɛɛ mɔ onan.

¹⁴ Banabase mɔ-rɛ Pɔlo me nu yee me laa kyɔle omɔ genen mɔ, me keda ngbe nbono me suu mɔ kyade de i' lɛɛ nyiile yee me kine imɔ, ne me sele loo saare sakpii mɔ dɔ me san me kya kpen me kya tɔge yee,

¹⁵ "Anyen, mene n wɔra ne fe kya wɔra genen? A gye daa anyamese fee feye kee. Aye bere a kyu Wurubuaare okalan konkonse mɔ bara feye daa de fe' nye kyeege lii feye-ikpere gison gibono gin kya kpa feye de sei faa dɔ de fe' baa son Wurubuaare obono o bo nno adaa-adaa mɔ. Mɔ ne n gye obono o lɛɛ soso de gese de apoo de ilaa kamaase ibono i bo imɔ dɔ pawu mɔ.

¹⁶ Dedaa mɔ, ɔ sa gesinkpan so asa kpei-kpei ɔkpa de mɛ' wɔra ilaa ibono i bo mɔmɔ ɔbolɛ mɔ.

¹⁷ Ɔ dabɔlɛ sa fɛye ɔkpa genen mɔ, i mɛn gye yɛɛ ɔ mɛn wɔra ilaa de i' lɛɛ nyiile fɛye yɛɛ ɔ bo no. Ɔ kya wɔra gidɛnsɛ sa fɛye. Ɔ kya sa fɛye nyangbon ne ɔ kya yɛgɛ ilaa duuseana i kya sɔrɔ imɔ-abi imɔ-aberɛ dɔ. Ɔ kya sa fɛye agyudɔ de ilaa dɛnsɛ gikyɔ ibono i kya yɛgɛ fɛye-asen a kya tɔrɔ fɛye."

¹⁸ Banabase mɔ-rɛ Pɔɔlo mɛ dabɔlɛ tɔgɛ ilaa idɛ sa ɔmɔ gbaa faa, i wɔra ɔlon sa ɔmɔ, mɛn laare mɛ' taale tii sakpii mɔ yɛɛ mɛ mɛn sa mɛ' kyɔɔlɛ ɔmɔ fɛɛ ikperɛ-lɛɛ mɔ.

¹⁹ Imɔ idɛ gemara mɔ, Gyuda awura ako mɛ lii Antiyoki de Ikoniyon baa tɔgɛ asa mɔ yɛɛ mɛ' yɛgɛ mɔmɔ-rɛ ɔmɔ mɛ' wɔra genɔ Pɔɔlo so. Gesintin mɔ mɛ wɔra genɔ, ne mɛ kpaa da mɔ abui ne mɛ kpɛ mɔ lii ɔsowolɛ mɔ so. Mɛ kpɛ mɔ lii ɔsowolɛ mɔ so genen mɔ, mɛ nyi yɛɛ o wu' daa!

²⁰ Yesu akasɛbo mɔ mɛ baa kyaabɔɔ mɔ. Ɔ koso yeɛ ne o kii naa loo ɔsowolɛ mɔ so. Gɛdɛ kɛsɛ mɔ Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabase mɛ kyon kpe Dɛɛbi.

Mɛ Tɔgɛ Wurubuaare Agyɛbi Nten Kpei-Kpei

²¹ Mɛ loo Dɛɛbi mɔ, mɛ tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa ne i yɛgɛ asa sakyo mɛ wɔra Yesu akasɛbo. Mɛ lii nno mɔ, mɛ kii kyon kpe Lisitera de Ikoniyon de Antiyoki.

²² Mɛ kpe Yesu akasɛbo abono mɛ bo nno mɔ asɛ kpaa tɔgɛ keda mɔmɔ-nyoro, ne mɛ tɔgɛ wɔra ɔmɔ yɛɛ mɛ' kpe sii de mɔmɔ-gisɔɔgyi gibono mɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ. Mɛ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "I bo no yɛɛ a laa wu awɔrɔfɔɔ gikyɔ berɛ. Imɔ gemara mɔ, a laa nye Wurubuaare gewuragyi dɔ akyenabi mɔ."

²³ Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabase mɛ lɛɛ abelɛnsɛ sa Wura Yesu asonbo akpen mɔ. Mɛ nminde genɔ ne mɛ dalaa kyu genen abelɛnsɛ mɔ wɔra Wura Yesu ɔbono mɛ ka gyan mɔ so mɔ abaa dɔ.

²⁴ Mɛ naa de Pisidiya gesinkpan so, ne mɛ baa fo Panfiliya gesinkpan so.

²⁵ Imɔ gemara mɔ, mɛ kpe Pɛɛga ɔsowolɛ so. Mɛ tɔgɛ Yesu ɔkalan

konkonsɛ mɔ sa asa abono mɛ bo nno mɔ, ne mɛ kyon kpelegɛ kpe Ataliya ɔsowolɛ so. Mɛ lii Ataliya mɔ, mɛ kyu gikolii ne mɛ palɛ kyon kii kpe Antiyoki.

²⁶ Pɛi ne mɛ laa kpe genen ɔkpa ɔbono mɔ, Antiyoki nno ne mɛ bo, ne Wura Yesu asonbo gikpen mɔ mɛ kyu mɔmɔ wɔra Wurubuaare abaa dɔ de mɛ' wɔra genen gesun gɛbono.

²⁷ Imɔso mɛ kpaa loo Antiyoki nno mɔ, mɛ koola Yesu asonbo gikpen mɔ kpaa gyan', ne mɛ buu ilaa ibono pɛwu Wurubuaare gi yɛgɛ mɛ taale wɔra mɔ sa ɔmɔ de genɔɔbono Wurubuaare gi bugi ɔkpa sa asa abono mɛ mɛn gye Gyuda awura ne mɛ nye kyu ɔmɔ-nyoro too Yesu so mɔ.

²⁸ Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabase mɛ sii kyena Yesu akasɛbo mɔ asɛ nno kɛɛla.

15

Mɛ Sun Ako Gyerusalem

¹ Genen owi ɔbono dɔ mɔ, anyen ako mɛ lii Gyudiyaa ba mɛ kya nyiile Yesu asonbo ilaa yɛɛ, "Nengyene mɛ mɛn ten fo ɔko giwɔrɛ fɛɛ genɔɔbono aye-naana Mosisi nbara mɔ gi kya nyiile mɔ, fo man nye Wurubuaare ɔ' mɔlegɛ fo de fo' nye ɔkyenaten mɔ asɛ."

² Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabase mɛ nu genen ilaa idɛ mɔ, akɔɔlɛ belɛ ako a tɔrɔ ɔmɔ-rɛ genen asa abono so, mɛn nu abara gɛsɛ. Imɔso Yesu asonbo mɔ mɛ kyu amu sindi abara, ne mɛ lɛɛ Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabase de mɔmɔ-nanboana ako sun Gyerusalem de mɛ' kpaa wu Yesu isɔɔ mɔ de abelɛnsɛ abono mɛ kya kɛrɛ Yesu asonbo gikpen gibono gi bo nno mɔ so de mɛ' kyu genen ilaa ibono kyu kpaa too mɔmɔ-ansi dɔ.

³ Yesu asonbo gikpen mɔ mɛ lɛɛ abono mɛ sun mɔ ɔkpa mɔ, mɛ kyu de Fonisiya de Samariya nsinkpan so. Mɛ naa mɛ kya kpe genen mɔ, mɛ kya buu sa mɔmɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ yɛɛ asa abono mɛ mɛn gye Gyuda awura mɔ mɔmɔ dɔ ako kee mɛ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ ne mɛ kyɛgɛ mɛ kya son Wura Yesu. Abono mɛ kya nu genen mɔ, i kya wɔra mɔmɔ pɛwu ɔkon gikyɔ.

4 Mɛ kpaa loo Gyɛrusalem mɔ, Yesu asonbo gikpen gibono gi bo nno mɔ de mɔmɔ-abelense de Yesu isɔɔ mɔ mɛ sɔɔ mɔmɔ abaa anyɔ, ne mɔmɔ mɔ, mɛ buu ilaa ibono Wurubuaare gi wɔra kyu naa de ɔmɔ so mɔ sa mɔmɔ.

5 Nfono mɔ, asa ako mɛ koso yele. Genen asa abono mɛ gye Farasii ɔson gikpen mɔ dɔ abono mɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ. Mɛ kpe koso yele mɔ, ilaa ibono i laa lii ɔmɔ-geno dɔ mɔ ne n gye yee, "I kaabore asa abono mɛ men gye aye Gyuda awura ne mɛ kya laare mɛ' son Yesu mɔ mɛ' ten ɔmɔ-awɔre de a' ka sa ɔmɔ yee mɛ' gyi aye-naana Mosisi nbara mɔ so."

Abelense Mɛ Gyan' Imɔ-Gesingyi Gyɛrusalem

6 Nfono mɔ, Yesu isɔɔ mɔ de Yesu asonbo gikpen mɔ abelense mɔ mɛ kpaa gyan' de mɛ' gyi imɔ so gesingyi.

7 Mɛ kpaa gyan' mɔ, mɛ kyena imɔ so keɛla. Nfono mɔ, Piita gi koso ne ɔ tɔge sa ɔmɔ yee, "Me-nanboana Yesu asonbo, fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yee aberɛ ako dɔ mɔ, Wurubuaare gi tɔɔsɛ me lɛɛ yee n' tɔge Yesu ɔkalan konkonse mɔ sa abono mɛ men gye aye Gyuda awura mɔ kee de mɛ' nye ka gyan mɔ so. Wurubuaare gi lɛɛ me genen mɔ, i men gye ndɛ'.

8 Wurubuaare nyi nyamesɛ kamaase gisen dɔ. O kyu mɔ-Oduduu mɔ sa abono mɛ men gye aye Gyuda awura mɔ kee fɛɛ aye-lɛɛ mɔ onan de i' lɛɛ nyiile yee mɔmɔ kee mɛ laa nye wɔra Yesu asonbo.

9 Wurubuaare ase mɔ aye Gyuda awura an kɔrɔ, ne mɔmɔ kee men kɔrɔ. I kya nyiile yee mɔmɔ dɔ abono mɛ kyu ɔmɔ-nyoro too Yesu so mɔ, Wurubuaare gi kpaare mɔmɔ-ilaa nyenyɛn fue, fɛɛ genɔɔbono ɔ wɔra sa aye abono kee a wolaa kyu aye-nyoro too Yesu so mɔ.

10 Ne ide kon i wonɛ so ne fɛ kya laare i' wɔra ɔlon sa Yesu akasebo abono mɛ men gye Gyuda awura mɔ? Gesola gebono fe de fɛ kya laare fɛ' kyu sola mɔmɔ faa, aye-naanaana men taale gemɔ ne aye kee a men taale gemɔ. Fe sola ɔmɔ genen gesola gedɛ mɔ, fɛ kya soo Wurubuaare idoo ne.

11 In kaabore i' ba genen. A sɔɔ gyi yee a nye Wurubuaare amɔlegɛ kyu naa de

Wura Yesu gitolon gibono ɔ bo mɔ so fɛɛ genɔɔbono mɔmɔ kee mɛ nye mɔ."

12 Piita gi tongɛ ta mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ sii faa kurun, ne mɛ yela mɔmɔ-aso de mɛ' nu Pɔɔlo mɔ-re Banabase kee ase. Pɔɔlo mɔ-re Banabase mɛ tɔge genɔɔbono mɛ kpe asa abono mɛ men gye Gyuda awura mɔ ase ne Wurubuaare gi kpaa ɔmɔ de mɛ' nye wɔra ilaa ibono i kya lɛɛ Yesu ɔlon mɔ nyiile mɔ de ilaa gbaa'gbaa ibono nkana nyamesɛ man taale wɔra imɔ mɔ-gibaa so mɔ.

13 Mɛ tongɛ ta mɔ, Gyeemesi gi lɛɛ genɔ yee,

14 "Me-nanboana Yesu asonbo, fɛ' nu me ase. Kyu lii asa abono mɛ men gye Gyuda awura mɔ so mɔ, Simon Piita gi lɛɛ gesɛ genɔɔbono Wurubuaare gi kpaa laa mɔmɔ gigyangbarase mɔ. ɔ kpaa laa ɔmɔ genen mɔ, ɔ kya laare de ɔ' lɛɛ mɔmɔ dɔ ako de mɛ' wɔra mɔ-asonbo.

15 Genen ne Wurubuaare ikalan atɔgebo mɔ mɛ wolaa tɔge kyu lii mɔmɔ so kee ne. Mɛ tɔge yee,

16 'Wurubuaare yee,
"Imɔ ide gemara mɔ, nan kii ba. Ne kii ba mɔ,
nan baa lɔrɔ Wura Deefidi geten gebono ge boori mɔ yii.
Nan lɔrɔ akyanfon mɔ pɔrɔ.

17 Imɔ ne nan yege gesinkpan so asa sense pɛwu mɛ' laare me ɔbono n gye wura mɔ geten.

Asa abono pɛwu ne tɔge ɔmɔ yee mɛ' wɔra me-asonbo mɔ mɛ laa lii asa kpei-kpei pɛwu dɔ ba me ase."

Genen ne Wura Wurubuaare gi tɔge ne. Mɔ ne n kya wɔra imɔ ide pɛwu.

18 Lii ko-o dedaa ne Wurubuaare gi wolaa tɔge lɛɛ ilaa ide nyiile.' "

19 Gyeemesi gi kii tɔge yee, "Imɔso mɛ-lɛɛ ibono n bo nan tɔge mɔ ne n gye yee i men taa kaabore a' yege Wurubuaare ɔson ɔ' wɔra ɔlon sa asa sense kpei-kpei abono mɛ kya son Wurubuaare kyu naa de Yesu so faa. An sa a' tɔge yee mɛ' gyi aye Gyuda awura nbara mɔ pɛwu so.

20 A' nmarase kpaa sa ɔmɔ daa yee mɛ' men sa mɛ' gyi akyɔɔletɔ. Imɔ ibono i laa kyɔlese mɔmɔ-Wurubuaare ɔson. Genen

kee ne a' tɔge sa mɔmɔ yee me men sa me' laare agyibara. Me men sa me' gyi nkalan de me men sa me' gyi gebue gebono me men ten gemɔ-lee nkalan mɔ.

²¹ Nengyene fee Mosisi nbara mɔ bere ne me kya laare me' nu mɔ, kpe kyu lii ko-o adedaabo abere dɔ mɔ, isowole kamaase so mɔ i bo abono me kya tɔge nbara mɔ sa asa aye Gyuda awura akyangbon dɔ. Me kya tɔge nmɔ so ilaa geke kyoolase kamaase."

Ilaa Ibono Abelense Me Wu Mɔ

²² Gyeemesi gi tonge ta mɔ, Yesu isɔɔ mɔ de abelense sense mɔ de asa abono me bo Yesu ɔson gikpen mɔ dɔ mɔ pewu me wu yee i kyena sa ɔmɔ, ne me kyule ne me tɔge yee me laa lee mɔmɔ dɔ asa ako de genen asa abono mɔmɔ-re Pɔlo de Banabase me' kyu ɔwole kpe Antiyoki. Gesintin mɔ, me keda Gyudase ɔbono me kya tere mɔ-ginyen giko yee Baasabase mɔ de Siilase sun. Genen asa abono me gye agyangbarabo ako Yesu ɔson mɔ dɔ.

²³ Me laa kpe genen mɔ, abelense abono me kya sun ɔmɔ mɔ me nmarase mɔmɔ-gibaa dɔ ɔwole sa ɔmɔ yee,

"Aye Yesu isɔɔ de aye abono a gye feye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ, aye-re aye-abelense ne n gyan' ne a nmarase feye genen ɔwole baare. A kya nmarase feye abono fe te Antiyoki ɔsowole so de Siiriya de Silisiya nsinkpan so ne fe men gye Gyuda awura ne fe baa loo Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ. A kya faala feye.

²⁴ "A nu yee aye asa ako me lii aye ase gerena owi ɔbono i men gye aye ne n sun ɔmɔ ne me kpe kpaa nyala feye. A nu yee ilaa ibono me kpaa tɔge sa feye mɔ i yee feye-nwansa dɔ i bo feye kpada-kpada.

²⁵⁻²⁷ Imɔso a gyan' ne a kyu amu sindi abara ne a tɔge kyule abara yee a laa lee asa ako sun feye ase de fe' nu ilaa ibono a nminde mɔ lii mɔmɔ gbaa-gbaa nno dɔ. Abono a lee mɔ ne n gye Gyudase mɔ-re Siilase. Aye-nanboana laarese, Pɔlo mɔ-re Banabase, me bola mɔmɔ so. Pɔlo mɔ-re Banabase me gye asa abono me kyu mɔmɔ-nkpa fue sa aye-Wura Yesu Kirisito gesun mɔ.

²⁸ "Aye-re Wurubuaare Oduduu mɔ a kere faa, i men boran fee a' kii kyu gesola geko kii baa sola feye baa too de ilaa tirise ibono a laa tɔge feye faa. Imɔ ne n gye yee,

²⁹ fe' men sa fe' gyi akyɔɔletɔ. Fe men sa fe' gyi nkalan abee gebue gebono fen ten gemɔ-lee nkalan mɔ. Fe men sa fe' laare agyibara. Nengyene fe gyi genen ilaa ideana so mɔ, fe wɔra ibono i kaabore fe' wɔra mɔ ne. Fe' kyena dandan. A sin gere."

Gyerusalem Abelense Me Sun Asa Antiyoki

³⁰ Yesu isɔɔ mɔ me lee asunbo mɔ ɔkpa ne me kyon kpe Antiyoki. Me loo Antiyoki mɔ, me tere asonbo gikpen mɔ gi bo nno mɔ kpaa gyan' ne me lee ɔwole mɔ kyu sa ɔmɔ.

³¹ Yesu asonbo gikpen mɔ me kale ɔwole mɔ mɔ, i wɔra ɔmɔ ɔkon gikyɔ. I kya nyiile yee ɔwole mɔ gi yee i keda ɔmɔ-nyoro.

³² Gyudase mɔ-re Siilase gbaa-gbaa kee me gye daa Wurubuaare ikalan atogebɔ. Me tɔge ilaa gikyɔ sa mɔmɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ de i' nye keda ɔmɔ-nyoro de mɔmɔ-nyoro gin sa gi' yɔɔ mɔmɔ.

³³ Me kyena nno nmaraa mɔ, abono ase me sun ɔmɔ mɔ, me lee ɔmɔ-ɔkpa de gisen yuuli ne me kii kpe abelense abono me sun ɔmɔ mɔ ase. [

³⁴ Me laa kii mɔ, Siilase bere gi sa gewansa yee ɔ laa kyena Antiyoki nno nmaraa.]

³⁵ Pɔlo mɔ-re Banabase kee me sii kyena Antiyoki, ne mɔmɔ-re mɔmɔ-nanboana sakyɔ kee me tɔge Wura Yesu ɔkalan konkonse mɔ sa asa, ne me nyiile mɔmɔ ilaa kyu lii ɔkalan mɔ so.

Pɔlo Mɔ-re Banabase Me Yaase Kpe Nten Kpei-Kpei

³⁶ Imɔ gemara mɔ, Pɔlo gi tɔge sa Banabase yee, "Yee de a' kii kpe isowole ibono so a naa kyena tɔge aye-Wura Yesu ɔkalan konkonse mɔ sa asa mɔ de a' kpaa laa abono me sɔɔ Yesu gyi nno mɔ de a' kere genɔɔbono me te mɔ."

³⁷ Banabase gi laare fee me' kyu Gyɔn Maako de mɔmɔ-re mɔ me' kpe.

³⁸ Pɔɔlo bere mɛn laare genen. I kya nyiile yɛɛ Gyɔn gi tɛɛ mɔ-nyoro naa taa ɔmɔ yɛɛ Panfliya owi ɔko dɔ; ɔ mɛn yɛɛ de ɔmɔ-rɛ mɔ mɛ' naa wɔra Wurubuaare agyɛbi gesun mɔ kpaa logɛ.

³⁹ Nfono mɔ akyɔɔlɛ a tɔrɔ Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabase so mɛ mɛn tɔɛ kyule abara. Imɔso mɛ tɔɛ yɛɛ mɛ laa yaase kpe nten kpei-kpei. Banabase gi kyu Maako kyu buu mɔ-nyoro ne mɛ dii loo gikolii dɔ ne mɛ pale kyon Saapurose gesinkpan so.

⁴⁰ Pɔɔlo, mɔ, gi lɛɛ Siilase, ne mɔ-rɛ mɔ mɛ kyu de mɔmɔ-lɛɛ ɔkpa. Mɛ laa kyon genen mɔ, ɔmɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ mɛ kyu ɔmɔ kyu wɔra Wura Yesu abaa dɔ yɛɛ ɔ' kpaa mɔmɔ gesun mɔ dɔ.

⁴¹ Imɔso mɛ naa-naa gyan' de Siiriya de Silisiya nsinkpan so, ne ɔ tɔɛ keda Yesu asonbo akpen mɔ nyoro.

16

Pɔɔlo Gi Nye De Timoti ɔ' Kpaa Mɔ

¹ Pɔɔlo gi kingi kpaa fo Dɛɛbi de Lisitera isowolɛ so. Genen owi ɔbono dɔ mɔ, Yesu ɔkasebo ɔko tɛ Lisitera nno, mɛ kya tere mɔ ginyen yɛɛ Timoti. Mɔ-nyi gye Gyudakyii, ne ɔ sɔɔ Yesu gyi; mɔ-sɛ mɔ gye Geriikinyen.

² Timoti mɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ abono mɛ bo Lisitera de Ikoniyon isowolɛ so mɔ mɛ kya yen mɔ.

³ Pɔɔlo kya laare Timoti ɔ' wɔra mɔ-dega de mɔ-rɛ mɔ mɛ' naa kingi. Imɔso o kyu Timoti kpe, ne mɛ ten mɔ-giwɔrɛ Gyuda awura tiibi ɔkpa so. I kya nyiile yɛɛ Gyuda awura abono mɛ bo nsana-nsana nno mɔ pewu mɛ nyi ibono Timoti mɔ-sɛ gye Geriikinyen.

⁴ Pɔɔloana mɛ naa mɛ naa de isowolɛ. Ilaa ibono Yesu isɔɔ mɔ de Yesu asonbo abelense abono mɛ tɛ Gyerusalem mɔ mɛ yela sa Yesu asonbo mɔ pewu mɔ mɛ de imɔ mɛ kya tɔɛ de asa mɛ' nye gyi imɔ so.

⁵ Yesu asonbo akpen mɔ mɛ nu imɔ mɔ, i yɛɛ mɛ lɔrɔ sɔɔ Yesu gyi too, ne mɔmɔ-gɛgyɔnɔ gɛ kya nyaakyɔ gɛ kya too gɛkɛ kamaase.

⁶ Wurubuaare Oduduu mɔ mɛn sa Pɔɔloana ɔkpa de mɛ' nye kpaa tɔɛ Yesu ɔkalan mɔ Esiya gesinkpan so. Lii genen

so mɔ mɛ naa daa de Firigyiya de Galati nsinkpan so mɛ kya tɔɛ Yesu ɔkalan mɔ.

⁷ Mɛ fo Misiya gesinkpan ɔkara mɔ i wɔra ɔmɔ fɛɛ mɛ' naa de Bitiniya gesinkpan so. Yesu Oduduu mɔ mɔ mɛn kyule sa ɔmɔ.

⁸ Imɔso mɛ loo Misiya lii kyon kpelegɛ kpe Tirowase.

⁹ Mɛ bo Tirowase mɔ, genye geko mɔ, i wɔra Pɔɔlo fɛɛ oderɛ, ne o wu Masadoniyanyen ɔko gi ba ɔ yele ɔ kya kole mɔ yɛɛ, "Wɔra aniya, ba Masadoniya de fo' baa kpaa aye."

¹⁰ Aberɛ abono mɔ, me ɔbono n kya ŋmarase ɔwolɛ baare mɔ, n bo Pɔɔloana ase nno. Ibono Pɔɔlo gi wu genen ilaa ide fɛɛ oderɛ mɔ, a wu yɛɛ Wurubuaare ne n kya sun aye yɛɛ a' kpaa tɔɛ Yesu ɔkalan konkonse mɔ sa Masadoniya awura. Imɔso ayaa abono so mɔ, a koso baala.

Lidiya Gi Sɔɔ Yesu Gyi

¹¹ A kya kpe mɔ, a kyu gikolii lii Tirowase kpe Samotirasi gesinkpan so. An ɔ bage getɛɛko. Gɛdɛ kɛsɛ mɔ a loo Niyapolisi ɔsowolɛ so.

¹² A lii nfono mɔ, a kyon kpe daa Filipayi. Filipayi gye ɔsowolɛ belɛ Masadoniya gesinkpan so. Rom awura abeyin ne n kya kere ɔmɔ so. A loo Filipayi genen mɔ, a sii kyena nno nke kalɛɛ nko.

¹³ I fo gɛkɛ kyoolase mɔ, a koso lii kpe ɔsowolɛ mɔ nkan kpe ɔbon ɔko gigengen. A kya kpe genen mɔ, a nyi yɛɛ ɔfaanan nno ne asa mɛ kya gyan' dalaa fɛɛ? A fo nno mɔ, a kpelegɛ kyena ne a tɔngɛ sa akyii abono mɛ baa gyan' nno mɔ.

¹⁴ Abono mɛ nu aye ase mɔ dɔ ɔko ginyen ne n gye Lidiya. ɔ lii Tayatira ɔsowolɛ so, ɔ kya fɛ akuru pebara boɔgyalonɛ. ɔ gye Wurubuaare ɔsonbo. Wura Yesu gi yɛɛ Lidiya gi bugi mɔ-gisen ne ɔ ye mɔ-giso nu ne ɔ sɔɔ ilaa ibono Pɔɔlo gi tɔɛ kyu lii Yesu so mɔ gyi.

¹⁵ ɔ sɔɔ Yesu gyi genen mɔ, a gyere mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ awura Wurubuaare sagyere. Nfono mɔ ɔkyii mɔ gi kole aye yɛɛ, "Nengyene fɛ nye wu me bii yɛɛ ne

ɔɔ Wura Yesu gyi gɛsintin mɔ, fɛ' baa loo me ase." Ne ɔ keda aye yela mɔ-gewi.

Obolonbu Ɔko Buu Aye Ɔ Kya Kpen

¹⁶ Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, a koso a kya kpe ɔdalaaten mɔ de-e, aye-rɛ obolonbu ɔko a gyan'. Ilaa nyenyɛn oduduu tɛ mɔ so, ne i kya yɛgɛ ɔ kya wu ilaa tɔgɛ. Ɔ tɛ asa ako ase, ne mɔ-wuraana mɔ mɛ kya nyɛ aterenbi gikyɔ lii mɔ-ilaa ibono ɔ kya wu tɔgɛ mɔ so.

¹⁷ Aye-rɛ mɔ a gyan' genen mɔ, ɔ kpe san ɔ naa o buu aye-rɛ Pɔɔlo. Ɔ kya kpen ɔ kya tɔgɛ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ, genen anyɛn adɛ ne n gye Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gye Gitɔbelɛ mɔ adega. Mɔmɔ ne n kya tɔgɛ mɛ kya sa fɛye ɔkpa ɔbono so fɛ laa naa de fɛ' nyɛ Wurubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ fɛye de fɛ' nyɛ kyena mɔ ase mɔ."

¹⁸ Nkɛ gikyɔ dɔ mɔ, genen ilaa idɛ ne ɔkyii baarɛ kpe ɔ kya tɔgɛ. Gɛkɛ gɛdɛ berɛ mɔ, ilaa nyenyɛn oduduu mɔ kya kpen genen mɔ, i kyu Pɔɔlo ginyadon ne o kisee faa imɔ so yɛɛ, "Wura Yesu Kirisito ginyɛn dɔ mɔ, me yɛɛ koso lii ɔkyii baarɛ so." Ayaa abono so mɔ, ilaa nyenyɛn oduduu mɔ gi koso obolonbu mɔ so.

Mɛ Keda Pɔɔlo Mɔ-rɛ Siilase Kyu Wɔra Nbelɛ Dɔ

¹⁹ I ba genen mɔ, mɔ-wuraana mɔ mɛ wu yɛɛ idɛ kon berɛ mɛ maɲ baa nyɛ aterenbi lii mɔ so. Imɔso mɛ keda Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilase kpɛi mɔmɔ lii kpe sansana ɔsowolɛ mɔ so abelɛnsɛ ansi dɔ.

²⁰ Mɛ kyu Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilase kyu kperɛ nbelɛ agyibo ne mɛ buu sa nbelɛ agyibo mɔ yɛɛ, "Genen anyɛn anyɔ adɛ mɛ gye daa Gyuda awura. Ilaa ibono i laa bara nbelɛ ɔsowolɛ mɔ so mɔ ne mɛ kya wɔra.

²¹ I kya nyiile yɛɛ mɛ kya bara itiibilaa ibono in dɛ ɔkpa yɛɛ aye Rom awura a' wɔra abɛɛ a' gyi imɔ so mɔ."

²² Nfono mɔ, sakpii ɔbono ɔ bo nno mɔ de nbelɛ agyibo mɔ mɛ wɔra genɔ yɛɛ mɛ laa wɔra Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilase anyanyan. Nbelɛ agyibo mɔ mɛ kyadɛ kyadɛ Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilase ngbɛ lii mɔmɔ-nyoro so ne mɛ yɛgɛ mɛ taa mɔmɔ nyaabii.

²³ Mɛ taa Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilase mɔmɔ-gelaarɛ ta mɔ, mɛ kyu ɔmɔ kyu kpaa tii de obu. Mɛ laa kyu ɔmɔ kpaa tii genen

mɔ, nbelɛ agyibo mɔ mɛ tɔgɛ sa ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya dii asa abono mɛ keda tii de obu mɔ yɛɛ ɔ' kerɛ Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilase so dandan de mɛɲ sa mɛ' nyɛ selɛ.

²⁴ O nu genen ilaa idɛ mɔ, o kyu ɔmɔ kyu kpaa wɔra tudɔ tudɔ-lɛɛ obu mɔ dɔ ne ɔ da ɔmɔ-ayaa dɔ ipan.

Gɛsinkpan Gɛ Gyigisi Tigi Obu Mɔ Asin

²⁵ Imɔ genyɛ de nsana mɔ, Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilase mɛ kya dalaa mɛ kya bii ilon mɛ kya sa Wurubuaarɛ. Mɔmɔ-nanboana abono mɔmɔ kee mɛ tii obu mɔ dɔ mɔ, mɛ bugi ɔmɔ-aso mɛ kya nu ɔmɔ ase.

²⁶ Mɛ kpe ma-a dalaa mɛ kya bii ilon mɔ genen mɔ, nfono mɔ, gɛsinkpan gɛ gyigisi de ɔlon ne i yɛgɛ obu mɔ ipɔɔrɛ mɔ i gyigisi kpaa tu gɛsɛ. Ayaa abono so mɔ, obu mɔ asin mɔ pɛwu a tigi ne ipan mɔ mɛ da mɔmɔ mɔ i kyalɛ lii mɔmɔ-ayaa dɔ.

²⁷ Ɔbono ɔ kya dii asa abono mɛ keda tii de obu mɔ gi wu asin mɔ a tigi mɔ, o nyi yɛɛ asa mɔ ɔ kya dii ɔmɔ mɔ mɛ selɛ lii kyon daa. Imɔso ɔ biidɛ gɛki lɛɛ ɔ laa kyu mɔɔ mɔ-nyoro.

²⁸ Pɔɔlo gi kpen ken-ken tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Gɛɲ sa fo' mɔɔ fo-nyoro. Aye pɛwu a bo gɛrɛ; aɲ selɛ."

²⁹ Ɔbono mɔ gi nu genen mɔ, ɔ saawo terɛ asa yɛɛ mɛ' bara fatela, ne o gberɛ loo obu mɔ dɔ. Mɔ-nyoro gi kya da mɔ faa gyin-gyin, ne ɔ kpelege ɲmii Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilase ayaa dɔ.

³⁰ Nfono mɔ o kyu ɔmɔ lii ne ɔ taasɛ ɔmɔ yɛɛ, "Abelɛnsɛ, nne ne nan wɔra de Wurubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ me de n' nyɛ kyena mɔ ase?"

³¹ Ɔ taasɛ ɔmɔ genen mɔ, mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Kyu fo-nyoro too Wura Yesu so. Fo wɔra genen mɔ, fo-rɛ fo-gɛten dɔ awura fɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ de fɛ' nyɛ kyena mɔ ase."

³² Mɛ tɔgɛ sa mɔ genen mɔ, mɛ kpaa tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ kyu lii Wura Yesu so sa mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ awura pɛwu.

³³⁻³⁴ O kyu Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilase genen genyɛ gɛbono kpe mɔ-gɛten dɔ. Ɔ mada ɔmɔ-ilo, ne mɛ gyere mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ awura pɛwu Wurubuaarɛ sagyere ayaa

abono so. Ɔ sa ɔmɔ agyudɔ ne mɛ gyi, ne mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ awura mɔ pɛwu mɛ gyi ɔkon. I kya nyiile yɛɛ o kyu mɔ-nyoro kyu too Wurubuaare so.

Pɔɔlo Man Kyule Yɛɛ Mɛ' Yɛgɛ Ɔmɔ Mɛ' Naa Asiiri Dɔ

³⁵ Gɛdɛ gɛ kɛ mɔ, nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ sun ngbɛ awura kpaɔ tɔgɛ sa ɔbono ɔ kya tii asa de obu mɔ yɛɛ, “Yɛgɛ anyen mɔ mɛ' naa.”

³⁶ Nfono mɔ ɔbono ɔ kya dii asa abono mɛ keda tii de obu mɔ gi tɔgɛ sa Pɔɔlo yɛɛ, “Nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ sun baa tɔgɛ yɛɛ a' yɛgɛ fɛye de fɛ' naa. Imɔso fɛ' lii naa de gisen yuuli.”

³⁷ O buu sa ɔmɔ genen mɔ, Pɔɔlo gi tɔgɛ sa mɔ-rɛ ngbɛ awura abono mɛ bo nno mɔ yɛɛ, “Mɛ koree aye sansana, yɛgɛ mɛ mɛn gyi aye-nbɛlɛ de mɛ' wu yɛɛ a gyi gipueɛ. Ne mɛ kyu aye kpaɔ tii de obu, yɛgɛ Rom awura mɛ kya kyu aye kee yɛɛ a gye mɔmɔ Rom awura. Ne i wonɛ so ne mɛ laa tigi aye de a' naa ne mɛ kya wɔra imɔ daa asiiri dɔ? A man kyule. Mɔmɔ gbaa-gbaa mɛ' ba de mɛ' lɛɛ aye lii obu mɔ dɔ.”

³⁸ Ngbɛ awura mɔ mɛ kyu genen ɔkalan baare kyu kpaɔ tɔgɛ sa nbɛlɛ agyibo mɔ. Mɛ nu yɛɛ Rom awura mɛ kyu Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilase fɛɛ mɛ gye mɔmɔ Rom awura mɔ, i wɔra ɔmɔ gifuu.

³⁹ Imɔso nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ kpaɔ de ɔmɔ gisere, ne mɛ tigi ɔmɔ. Mɛ tigi ɔmɔ mɔ, mɛ tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ mɛ' wɔra aniya, mɛ' lii ɔsowolɛ mɔ so.

⁴⁰ Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilase mɛ lii obu mɔ dɔ mɔ, mɛ naa kpe Lidiya gɛwi. Mɛ wu mɔmɔ-nanboana Yesu asonbo mɔ, mɛ tɔgɛ ilaa sa ɔmɔ de i' keda ɔmɔ-nyoro, ne mɛ naa lii ɔsowolɛ mɔ so kyon.

17

Asa Mɛ Ka Pɔɔloana Ansi Tesalonika Ɔsowolɛ So

¹ Mɛ naa kpaɔ loo Anfipolise de Apoloniya isowolɛ so lii kpaɔ fo Tesalonika ɔsowolɛ so. Gyuda awura gikyangbon gi bo nno.

² Pɔɔlo gi kpe nno kpaɔ tɔgɛ Wurubuaare agyɛbi sa mɔ-nanboana Gyuda awura fɛɛ genɔɔbono ɔ wolaa ɔ kya wɔra

mɔ. Mɔ-rɛ Gyuda awura mɔ mɛ gyi amo so nsingyi nke kyoolase nsa gyan abara so.

³ Ɔ lɛɛ Wurubuaare agyɛbi mɔ gɛsɛ ne ɔ nyiile ɔmɔ yɛɛ ɔbono Wurubuaare laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ asa de mɛ' nye Wurubuaare ase gɛkyena mɔ wolaa ɔ gye ɔbono ɔ laa wu ɔlaawuse de o' wu' de mɛ' pule mɔ de imɔ gemara mɔ o' kyingi lii ibuni dɔ. Pɔɔlo gi tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, “Yesu ɔbono ilaa n kya tɔgɛ fɛye faa ne n gye genen nyamesɛ ɔbono Wurubuaare gi sun yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ asa mɔ.”

⁴ Nfono mɔ asa abono mɛ bo nno mɔ ako mɛ sɔɔ ibono ɔ tɔgɛ mɔ gyi, ne mɛ baa bola Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilase so. Mɔmɔ dɔ mɔ i nye Geriiki awura abono mɛ kya son Wurubuaare mɔ de akyiinyen sakyɔ.

⁵ Gyuda awura abono mɛ mɛn sɔɔ gyi mɔ berɛ i wɔra ɔmɔ gɛlaaloo. Imɔso mɛ kpaɔ koola ilaa nyenyɛn awɔrabo abono mɛ naa giyan mɛ mɛn bo giko dɔ mɔ wɔra gikpen belɛ, mɛ san mɛ kya faa mɛ kya wɔra ɔlanba belɛ ɔsowolɛ mɔ so, ne mɛ gbere kpe Gyeeson gɛwi mɛ' kpaɔ laare Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilase de mɛ' nye kyu ɔmɔ kpaɔ wɔra ɔsowolɛ mɔ so abelɛnsɛ abaa dɔ.

⁶ Mɛ kpe Gyeeson gɛwi ne mɛ mɛn wu mɔmɔ mɔ, mɛ san kyu keda daa Gyeeson mɔ-rɛ Yesu asonbo mɔ ako kpɛi ɔmɔ kperɛ abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ ɔsowolɛ mɔ so mɔ. Mɛ kyu ɔmɔ kpe mɔ, mɛ kpen tɔgɛ sa abelɛnsɛ mɔ yɛɛ, “Genen anyen adɛ ne n gye abono mɛ kya kpadɛɛ ilaa gɛsinkpan gɛten kamaase mɔ. Mɛ kyu mɔmɔ genen ilaa ibono kyu baa loo ɔsowolɛ baare so kee,

⁷ ne Gyeeson baare gi sɔɔ ɔmɔ yela mɔ-gɛten dɔ. Mɔmɔ pɛwu mɛn kya gyi aye Rom awura wura belɛ mɔ nbara mɔ so. Mɛ kya tɔgɛ yɛɛ in gye mɔ ne n gye wura belɛ mɔ. Mɛ de daa yɛɛ wura belɛ mɔ ne n gye Yesu.”

⁸ Abelɛnsɛ mɔ de asa sɛnsɛ abono kee mɛ ba nfono mɔ mɛ nu genen ilaa idɛ mɔ, mɔmɔ-nwɔnsa gi nyida ɔmɔ.

⁹ Nfono mɔ, abelɛnsɛ mɔ mɛ yɛgɛ Gyeeson mɔ-rɛ Yesu asonbo abono mɛ ka aterɛnbi ako yela de i' nyiile yɛɛ kyu lii genen owi ɔbono kyu i kya kpe mɔ, mɛ

laa yege gisen yuuli gi' ba osowole mo so, ne me taa omo yege.

Me Kyu Pɔloana Nara Lii Tesalonika Kyon Kpe Biroya

10 Imo genye mo, Yesu asonbo abono me bo Tesalonika nno mo me kyu Pɔlo mo-re Siilase nara lii osowole mo so, ne me lee omo-okpa, ne me kyon Biroya. Pɔlo mo-re Siilase me kpaa loo Biroya mo, me kyon kpe daa momo Gyuda awura gikyangbon do.

11 Asa abono me bo Biroya nno mo bere, me kya nu ilaa gese don Tesalonika awura mo. I kya nyiile yee i kya da omo obole de me' yela giso nu Yesu okalan mo, ne geke kamaase mo me kya peere ansi kere Wurubuaare agyebi owole mo do de me' wu yee ilaa ibono Pɔlo kya toge mo i kya kyena de Wurubuaare agyebi mo?

12 Lii genen so mo, nno asa sakyɔ me kyu momo-nyoro too Yesu so. Omo do mo i nye Geriiki akyiinyen de momo anyen kee sakyɔ.

13 Gyuda awura abono me bo Tesalonika mo me nu yee Pɔlo gi kpaa toge Wurubuaare agyebi mo Biroya kee mo, me kpe nno kpaa kpadee nno asa nwansa ne me yogesi momo, ne sakpii bele gi baa gyan.

14 Ayaa abono so mo, Pɔlo monboana Yesu onon mo do me lee Pɔlo okpa, ne omo do ako me sun mo kpe ko-o apoo geno; Siilase mo-re Timoti bere me sii kyena Biroya.

15 Asa abono me sun Pɔlo lii Biroya kpe apoo geno mo, me sun mo kpaa loo ko-o Atense osowole so. Me laa kii mo, Pɔlo gi sa omo okalan yee me kpe mo, me' toge sa Siilase mo-re Timoti yee me' kpaala de me' lii nno baa tu mo belen.

Atense Awura Me Kya Laare Me' Nu Ilaa Poboro

16 Owi obono Pɔlo te Atense o gyoo Siilase mo-re Timoti mo, o wu yee ikpere gison i tansi i nyaakyo osowole mo so. O wu genen mo, mo-gisen do i kya dee mo.

17 Imoso o kya kpe momo Gyuda awura gikyangbon do kpaa toge Yesu ilaa sa Gyuda awura de asa abono me men gye Gyuda awura ne me sele Wurubuaare mo,

de momo-re mo me' gyi imo so nsingyi. Geke kamaase kee mo, o kya kpe sansana fee oyii do faa, ne mo-re asa abono o kya kpaa tu nno mo me kya gyi nsingyi kyu lii Yesu ilaa so.

18 Nfono mo, anyiilebo ako me baa soo mo akyoo. Momo ako me de Epikuriya ilaa nyiilese, ne ako mo me de Setoowikelee ilaa nyiilese. Anyiilebo mo me nu Pɔlo-lee ilaa toge mo, momo ako me kya taase yee, "Mene ilaa ne otongebo baare dare daa?" Momo ako mo yee, "Ofaa geteeko ikpere ilaa ne o kya tonge o kya sa aye genen." I kya nyiile yee Pɔlo kya toge Yesu ilaa sa momo yee Yesu gi wu' ne me pule mo ne o kyingi lii ibuni do. Imoso ne asa mo ako me kya toge yee ikpere iko ne o dare mo.

19 Genen so mo, asa mo me kyu Pɔlo kpe Aropaguse gibii so nfono osowole mo so abelense me kya kyena kpaa gyan' mo, ne me taase mo yee, "A laa nye nu ilaa nyiilese poboro ibono fo de fi-i nyiile asa faa?"

20 I kya nyiile yee ilaa ibono fo kya toge mo, a men ti taa nu imo onan kere. Imoso a kya laare de fo' lee imo gese sa aye de a' nu."

21 Atense nten abi de asafo abono pewu me bo nno mo momo-lee ne n kpe i gye ilaa poboro gitoge abee ilaa poboro ginu.

Pɔlo Gi Toge Yesu Ilaa Sa Ikpere Asonbo Aropaguse Gibii So

22 Pɔlo yee Aropaguse gibii so abelense mo nsana mo, o toge sa omo yee, "Atense awura, ne wu yee feye gere fe kya peere ansi de feye-onon okpa kamaase so.

23 I kya nyiile yee n naa n naa ne n' kya wu feye isonten mo, ne wu feye-onon gibui giko geteeko. Me nmarase gyan genen gibui mo so yee,

OBONO A KYA SON NE A MEN NYI MO MO OSONTEN.

To, obono fe kya son yege fe men kii fe nyi mo mo, ide kon, mo-ilaa ne n' kya toge mi-i sa feye faa.

24 Mo ne n gye Wurubuaare obono o lee gesinkpan de ilaa kamaase ibono pewu i bo gemo do mo. Mo ne n gye Wura sa soso de gese, imoso in gye osonten obono

nyamese gi kyu mɔ-abaa pɔɔ mɔ ne Wurubuaare laa kyu wɔra mɔ-ɔkyenaten. ²⁵ Genen kee ne nyamese maŋ taale kyu mɔ-abaa wɔra ilaa iko de i' mɔlege Wurubuaare. I kya nyiile yee Wurubuaare ne n kya sa anyamese pewu nkpa de gesonga de ilaa kamaase.

²⁶ "Aye anyamese kpei-kpei pewu Wurubuaare gi yeege a gye daa ɔnaana kolon, ne ɔ yeege a yaase kyena kyaabɔɔ gesinkpan mɔ pewu so. Wurubuaare ne n wolaa tɔge yela abere abono anyamese kpei-kpei me laa kyena de ɔkara obono me laa kyena kpaa lii mɔ, ne ɔ wolaa yela mɔmɔ-nsinkpan kpei-kpei ikara nfono me laa kyena mɔ.

²⁷ Wurubuaare gi lee isowole mɔ so anyamese daa de me' laare mɔ-geŋen fee genɔobono agyaatanbo me kya laa abaa mɔ. ɔ kya laare fee a' nye wu mɔ. Yeege oŋ kii ɔ bo geta de aye ɔko-re ɔko.

²⁸ I kya nyiile yee Wurubuaare gi kyaabɔɔ aye, ne mɔ so ne a bo ɔŋe a naa, ne a gye anyamese faa. I de daa fee genɔobono feye-ilon abiibo ɔko gi tɔge yee, 'A gye daa Wurubuaare mɔ-biana' mɔ.

²⁹ Imɔso ibono a gye Wurubuaare mɔ-biana faa mɔ, i meŋ taa kaabore a' sa gɛwɔnsa yee Wurubuaare gidebi gi de fee ilaa ibono nyamese gi kyu sika kɔkɔ abee silibaa abee gibui kyu adawo wɔra mɔ.

³⁰ Owi obono anyamese me meŋ nyi Wurubuaare agyebi mɔ, Wurubuaare gi lee ansi, ne o kyu kyee ɔmɔ. Imɔ ide kon bere, Wurubuaare kya ka nyamese kamaase obono ɔ bo geŋen kamaase mɔ yee o' nu mɔ-nyoro gese de ɔŋ' baa wɔra ilaa ibono Wurubuaare meŋ kya laare mɔ.

³¹ I kya nyiile yee Wurubuaare laa gyi anyamese pewu nbele gɛkaako. ɔ ti wolaa yela gɛke, ne ɔ lee gibaa yii ɔko yee o' gyi mɔmɔ pewu nbele gesintin ɔkpa so sa mɔ. O kyingi genen nyamese obono lii ibuni dɔ de i' lee nyiile aye anyamese pewu yee genen ilaa ibono ɔ dare mɔ i laa ba gesintin."

³² Ibono Pɔɔlo gi tɔge gikyingi lii ibuni dɔ so ilaa mɔ, asa mɔ ako bere me kyu mɔ ŋmase daa. Ako mɔ yee, "Gɛke banban

mɔ a kya laare fo' kii baa tɔge ilaa ide sa aye."

³³ Nfono mɔ Pɔɔlo gi naa kyon taa abelense mɔ yeege.

³⁴ Mɔmɔ dɔ anyen ako me kpaa bola de mɔ, ne me ka gyan Yesu so. Me kya tere ɔko yee Dayonise. Dayonise baare gye abelense abono me kya kpaa gyan Aropaguse gibii mɔ so mɔ dɔ ɔko. Akyii ako kee me bo abono me ka gyan Yesu so mɔ dɔ. Me kya tere mɔmɔ dɔ ɔko yee Damarise.

18

Pɔɔlo Gi Kpe Korinti ɔsowole So

¹ Imɔ ide gemara mɔ, Pɔɔlo gi koso lii Atense, ne o kpe Korinti ɔsowole so.

² O kpe nno genen mɔ, ɔ kpaa wu Gyudanyen ɔko, me kya tere mɔ yee Akuila. Me koroge mɔ Pontuse gesinkpan so. Nke kalese nbono dɔ ne Akuila mɔ-re mɔ-ka Pisisila me lii Itali gesinkpan so ba Korinti nno. Ibono so me koso Itali ba Korinti nno mɔ ne n gye yee Wura Kelɔdiyuse gi gya Gyuda awura abono me te Itali mɔ pewu yee me' koso lii mɔmɔ Rom awura gesinkpan so. Pɔɔlo gi kpe Akuila mɔ-re mɔ-ka Pisisila baare gewi kpaa laa ɔmɔ.

³ Mɔ-re ɔmɔ pewu me kya wɔra daa gesun kolon. Genen so mɔ, ɔ kyena ɔmɔ ase ne me wɔra genen gesun gebono. Mɔmɔ-gesun mɔ ne n gye yee me kya kyu nbue iwole baa-baa kyaga de i' wɔra fee ibu.

⁴ Gɛke kyoolase kamaase mɔ, Pɔɔlo kya kpe mɔmɔ Gyuda awura gikyangbon dɔ kpaa tɔge Yesu ilaa sa Gyuda awura de Geriiki awura abono me bo nno mɔ. ɔ kya tɔge wɔra ɔmɔ de me' sɔɔ Yesu gyi.

⁵ Owi obono Siilase mɔ-re Timoti me lii Masadoniya ba Korinti nno mɔ, Pɔɔlo san ɔ de Yesu ilaa gitɔge mɔ dɔ owi kamaase. ɔ kya lee nyiile Gyuda awura ne ɔ kya buu ɔ kya sa ɔmɔ yee Yesu ne n gye obono mɔmɔ-ansi a gyan mɔ so yee ɔ laa baa mɔlege mɔmɔ de me' nye Wurubuaare ase gɛkyena onan.

⁶ Gyuda awura mɔ me kine ilaa ibono Pɔɔlo kya tɔge mɔ, ne me tɔge ilaa

nyenyen kyu lii mɔ so. Imɔso o kpiisi mɔ-gegbe ne ɔ tɔge sa ɔmɔ yee, “Nengyene feye-okyenaten Wurubuaare ase gi lii feye-gibaa mɔ i men lii me ase. Feye gbaa-gbaa ase ne i lii. Kyu lii nperɛ kyu i kya kpe mɔ, nan san kpe daa asa abono me men gye Gyuda awura mɔ ase taa feye yegɛ.”

⁷ ɔ tɔge genen ta mɔ, ɔ naa kyon kpe onyen obono me kya tere mɔ yee Titiyuse Gyusetuse mɔ gɛwi. Titiyuse gye Wurubuaare ɔsonbo. Fo kpe lii mɔ-gɛwi mɔ, mɔmɔ Gyuda awura gikyangbon ne fo laa tu.

⁸ Pɔɔlo bo nno mɔ, Kirisipuse obono ɔ kya kere gikyangbon gibono so mɔ mɔ-re mɔ-ɛten dɔ awura pewu me kyu mɔmɔ-nyoro too Wura Yesu so. Genen kee ne Korinti awura abono me nu Yesu ɔkalan mɔ lii Pɔɔlo ase mɔ, mɔmɔ dɔ sakyɔ me kyu mɔmɔ-nyoro too Wura Yesu so ne me nye Wurubuaare sagyere.

⁹ Genye geko mɔ, Wura Yesu gi tɔnge sa Pɔɔlo fɛɛ ɔ kya kuu oderi daa. ɔ tɔnge sa mɔ yee, “Gɛn sa fo' sele gifuu. Kpe fe kya tɔnge fe kya sa ɔmɔ. Gɛn sa fo' baala fo-genɔ bun.

¹⁰ I kya nyiile yee n bo fo ase. ɔko-re ɔko man taale baa wɔra fo ilaa nyenyen iko. N bo asa sakyɔ genen ɔsowole baare so.”

¹¹ Ide gemara mɔ, Pɔɔlo gi sii kyena Korinti nno gɛsi de gibaafon ɔ kya nyiile asa mɔ Wurubuaare agyebi.

¹² Genen owi obono dɔ mɔ Galiyo gye Rom abeyin mɔ obelense obono ɔ kya kere Akaya gɛsinkpan gɛbono so. Mɔ-abere dɔ mɔ Gyuda awura mɔ me wɔra genɔ kolon ne me gberɛ kpe kpaa keda Pɔɔlo ne me kyu mɔ kpe nfono ɔbelense Galiyo kya gyi asa nbele mɔ.

¹³ Me tɔge sa obelense mɔ yee, “Onyen baare kya penɛ asa de mɛ' son Wurubuaare ɔkpa ɔko so ibono in kya kyena de nbara mɔ.”

¹⁴ Pɔɔlo kpe ɔ kya laare de o' bugi mɔ-genɔ mɔ, Galiyo gi lɛɛ genɔ tɔge yee, “O! Feye Gyuda awura, nengyene fɛɛ i gye ilaa nyenyen iko daa ne ɔ wɔra mɔ, abɛɛ fɛɛ gɛyu ne ɔ kpaa yuuri ne fe kyu mɔ ba

me ase bere mɔ, nkana i kaabore n' nye gisen nu feye ase.

¹⁵ Imɔ ide bere, i gye daa ilaa taasɛɛ kyu lii feye Gyuda awura ilaa nyiile de feye-ɔson anyen de feye-nbara mɔ so. Imɔso feye gbaa-gbaa fe' kere imɔ so feye atɔ. Man kyule gyi genen nbele ndɛ.”

¹⁶ ɔ tɔge genen mɔ, ɔ gya ɔmɔ lii nbele ogyiten mɔ dɔ.

¹⁷ Nfono mɔ, asa sɛnsɛ abono me bo nno mɔ mɔmɔ pewu me too keda Sositeni, obono ɔ kya kere Gyuda awura gikyangbon mɔ so mɔ, ne me daare mɔ nbele ogyiten nno. ɔbelense Galiyo men taa ka ɔmɔ-genɔ.

Pɔɔlo Gi Naa Kpe Nten Kpei-Kpei

¹⁸ Imɔ ide gemara mɔ, Pɔɔlo gi kii gyi nke nno. ɔ laa kyon mɔ, ɔ kale mɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, ne ɔ kyu gikolii kyon Siiriya gɛsinkpan so. Mɔ-re Pirusila de Akuila ne n kpe. ɔ kpaa lii Senkiriya ɔsowole so mɔ, ɔ sɛɛ mɔ-gimu nno de i' nyiile yee ɔ wɔra ɔmɔ Gyuda awura itiibilaa iko sa Wurubuaare ne.

¹⁹ Imɔ gemara mɔ, me kpaa loo Efiso ɔsowole so. Nfono ne ɔ laa naa taa Pirusila de Akuila yegɛ. Pɛi de Pɔɔlo ɔ loo kyon mɔ, ɔ kpaa loo Gyuda awura gikyangbon dɔ, ne mɔ-re Gyuda awura mɔ me gyi nsingyi.

²⁰ Me tɔge mɔ yee ɔ' kyena ɔmɔ ase too mɔ, ɔ kine.

²¹ ɔ kole mɔmɔ ɔkpa ne ɔ tɔge sa ɔmɔ yee, “Nengyene Wurubuaare gi kyule mɔ, nan kii ba feye ase”. Nfono mɔ ɔ naa kpaa dii loo gikolii dɔ lii Efiso nno.

²² ɔ kpaa loo Sesariya mɔ, ɔ lii gikolii mɔ dɔ naa kpe Gyerusalem kpaa faala Yesu asonbo gikpen mɔ me bo nno mɔ ne ɔ naa kyon Antiyoki ɔsowole so.

²³ ɔ kyena nno nmaraa mɔ, ɔ koso lii nno, ne ɔ naa-naa de isowole so gyan' de Galati de Firigiyi awura nsinkpan so. ɔ naa ɔ naa ɔ kya tɔge ɔ kya keda Yesu akasebo mɔ nyoro.

Apolose Gi Tɔge Yesu Ilaa Sa Asa

²⁴ Gyudanyen ɔko gi baa loo Efiso ɔsowole so. Me kya tere mɔ-ginyen yee Apolose. ɔ gye Alesandiriya ɔsowole so

isa. O nyi getongɛ, ne ɔ tansi o nyi Wurubuaare agyebi mɔ ilaa dɔ dandan.

²⁵ ɔ nyɛ kase Wura Yesu ɔson ɔkpa mɔ ilaa lii ako ase. Imɔ ne ɔ san ɔ de, ne ɔ kya bugi mɔ-gisen tɔge imɔ sa asa. ɔ kya nyiile Yesu ilaa dandan, yege Wurubuaare sagyere ɔbono Gyɔn gi kyu gyere asa mɔ ilaa wole ne o nyi.

²⁶ Apolose gi da gikan ɔ yeɛ ɔ kya tɔge Yesu ilaa ɔ sa asa mɔmɔ Gyuda awura gikyangbon dɔ. Pisisila mɔ-re Akuila me nu Apolose ilaa tɔgesɛ mɔ, me kyu mɔ lii nkan, ne me lɛɛ gesɛ sa mɔ genɔɔbono Wurubuaare ɔson ɔkpa de mɔ bola de ɔ' nyɛ bii imɔ dɔ too.

²⁷ Apolose kya laare ɔ' fara kpe Akaya mɔ, mɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ abono me bo Efiso nno mɔ me tɔge keda mɔ-nyoro, ne me nmarase ɔwole bunge Yesu akasebo abono me bo Akaya nfono ɔ kya kpe mɔ yeɛ me' sɔɔ mɔ abaa anyɔ. ɔ loo nno mɔ, ɔ tansi kpaa asa abono Wurubuaare gi su mɔmɔ so ne me nyɛ kyu mɔmɔ-nyoro too Yesu so mɔ.

²⁸ Kyu lii genɔɔbono mɔ-getongɛ mɔ ge kya lɛɛ gesintin nyiile so mɔ, ɔ tongɛ lɛɛ Gyuda awura mɔ. ɔ lɛɛ nyiile kyu lii Wurubuaare agyebi mɔ dɔ yeɛ Yesu ne n gye ɔbono Wurubuaare gi sun de ɔ' baa mɔleɛ asa de me' nyɛ Wurubuaare ase gɛkyena mɔ.

19

Asa Ako Mɛ Nyɛ Wurubuaare Oduduu Gi Suu De Mɔmɔ

¹ Owi ɔbono Apolose san ɔ bo Korinti mɔ, Pɔɔlo gi naa de gesinkpan gebono ge bo de soso so mɔ, ne ɔ kpaa loo Efiso ɔsowole so. ɔ loo nno mɔ, o wu Kirisito akasebo ako,

² ne ɔ taase ɔmɔ yeɛ, “Aberɛ abono fe sɔɔ Kirisito gyi mɔ, fe nyɛ Wurubuaare Oduduu mɔ gi baa suu de feye?” Me lɛɛ genɔ yeɛ, “Kuaa! Gɛkaako an ti nu kere yeɛ Wurubuaare Oduduu bo no gbaa.”

³ O kii taase ɔmɔ yeɛ, “Menɛ Wurubuaare sagyere onan ne me gyere feye daa?” Me lɛɛ genɔ yeɛ, “Gyɔn-lɛɛ Wurubuaare sagyere mɔ ne me kyu gyere aye.”

⁴ Nfono ne Pɔɔlo gi tɔge sa ɔmɔ yeɛ, “Gyɔn-lɛɛ Wurubuaare sagyere mɔ kya nyiile daa yeɛ nyamese gi nu mɔ-nyoro gesɛ ne ɔ kyɛɛge lii mɔ-ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ. Ne ɔ kya tɔge ɔ kya sa asa mɔ yeɛ me' ka gyan' ɔbono ɔ laa ba mɔ-gemara mɔ so. Genen kaase ɔbono ne n gye Yesu.”

⁵ Akasebo mɔ me nu imɔ ide mɔ, me yege Pɔɔlo gi gyere mɔmɔ Wurubuaare sagyere Wura Yesu ginyɛn dɔ.

⁶ Pɔɔlo gi kyu mɔ-abaa kyu gyan' ɔmɔ so mɔ, Wurubuaare Oduduu mɔ gi ba suu de ɔmɔ, ne me yii gesɛ me kya yen Wurubuaare de ndɛ nbono men wolaa me kya nu mɔ, ne me kya lɛɛ Wurubuaare ikalan me kya tɔge me kya sa abara.

⁷ Mɔmɔ pɛwu gɛgyɔnɔ ge laa wɔra feɛ anyɛn gudu anyɔ.

Pɔɔlo Kya Nyiile Asa Yesu Okalan

⁸ Pɔɔlo gi kyon kpaa loo Gyuda awura gikyangbon dɔ. Ibose isa' mumuli mɔ ɔ da otu tɔge Yesu ilaa sa ɔmɔ, ne ɔ tɔge buɛɛɛ asa kyu naa de Wurubuaare gɛwuragyi dɔ akyenabi ilaa so.

⁹ Mɔmɔ ako me kya wɔra gisoolon, me kya kine yeɛ me man sɔɔ ibono ɔ kya tɔge mɔ gyi, ne me kya tɔge ilaa nyenyɛn kyu lii Wura Yesu ɔson ɔkpa mɔ so ma-a sa asa sakyɔ. Kyu lii genen so mɔ Pɔɔlo gi tɛɛ mɔ-nyoro lii gisomaanu awura ade dɔ, ne o kyu Yesu akasebo mɔ kyu buu mɔ-nyoro ne me san me kya gyan' Tiranuse gikyangbon dɔ gɛke kamaase. Me kya gyan' mɔ, Pɔɔlo kya yege me kya gyi daa Yesu okalan mɔ so nsingyi.

¹⁰ Pɔɔlo gi yege me keda ilaa ide dɔ genen nsi nnyɔ gyan' abara so. Imɔso asa abono me tɛ Esiya gesinkpan so, mɔmɔ Gyuda awura de asa sense mɔ pɛwu, me nyɛ nu Wura Yesu okalan mɔ so ilaa.

¹¹ Genen nke nbono dɔ mɔ Wurubuaare gi naa de Pɔɔlo so wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono nkana nyamese man taale wɔra imɔ mɔ-gibaa so mɔ.

¹² Ba-a asa me kyu Pɔɔlo ntaakufibi nbono ɔ kya keda mɔ de mɔ-nyoro so akuru kyu kpe alobo ase mɔ, i kya kye mɔmɔ-aloto, ne i kya kosore ilaa nyenyɛn

oduduu kpei-kpei ibono i te i te ɔmɔ so mɔ.

¹³ Gyuda awura ako me wolaa me kya kyu ɔkpa ɔko so ma-a gya ilaa nyenyen oduduu ma-a koso asa so. Me men kii me bo Wura Yesu asonbo mɔ dɔ. Me wu Yesu asonbo ilaa wɔrase mɔ, mɔmɔ ako me laare fɛe me' kyu Yesu ginyen wɔra kerɛ yɛɛ i laa yɛɛ ilaa nyenyen oduduu i' koso asa so? Ako me kya tɔge yɛɛ, "Ne kerɛ fɛe Yesu ɔbono Pɔɔlo kya tɔge mɔ-ila a ɔ kya sa asa mɔ yɛɛ koso kaase baare so, n kerɛ fo faa."

¹⁴ Anyen sono ako kee me naa me kya wɔra genen me kya kerɛ. Anyen mɔ me gye ɔbelense ɔko mɔ-biana. ɔ gye daa Gyuda awura asunbi alɛɛbo ɔbelense; me kya tere mɔ yɛɛ Sikifa. Owi ɔko dɔ mɔ mɔ-biana sono mɔ me kyu Yesu ginyen me kya laare me' gya ilaa nyenyen oduduu koso ɔnyen ɔko so.

¹⁵ Ne ilaa nyenyen oduduu mɔ i tɔge asa sono ade yɛɛ, "N nyi Yesu, ne n nyi Pɔɔlo. Feye mɔ ne n gye anɛana de fɛ' taale kosore me?"

¹⁶ Nfono mɔ ilaa nyenyen oduduu mɔ i yɛɛ ɔnyen mɔ gi gbere loo asa sono mɔ dɔ. ɔ gooli-goali ɔmɔ, ne me koso sele lii obu ɔbono dɔ me bo mɔ gibolonbukpan.

¹⁷ Genen ilaa ide i nu gyan' de Efiso gesinkpan pɛwu so. Gyuda awura de asa kpei-kpei pɛwu me nu genen ilaa ide. Imɔso gifuu gi keda ɔmɔ, ne me kyu Yesu ginyen mɔ yɛɛ gi tansi gi gye ginyen boduduuse.

¹⁸ I ba genen mɔ, Yesu asonbo mɔ sakyɔ me nu mɔmɔ-nyoro gɛɛ, ne me san baa gyan mɔ, me kya lɛɛ ilaa nyenyen ibono me wɔra wɔra mɔ tɔge sa abara.

¹⁹ Asa abono nkana me kya wɔra afe ne me sɔɔ Yesu gyi mɔ, me koola mɔmɔ-afe anyen de amɔ-laawɔra iwolɛ baa gyan', ne me dɛɛ imɔ asa mɔ pɛwu ansi dɔ. Me buu aterebi abono me kyu sɔɔ afe mɔ de imɔ-iwolɛ mɔ pɛwu gɛgyɔnɔ mɔ, i gye fɛɛ aterebi abono gesun awɔrabo anan me laa nye nsi oko de saalaa nsi nnun dɔ mɔ.

²⁰ Kyu lii ilaa ide so mɔ, Wura Yesu agyɛbi mɔ a kpe a kya yelegɛ, ne abono me kya sɔɔ amɔ gyi mɔ, a kya wɔra ilaa mɔmɔ-gɛkyena dɔ.

²¹ Imɔ ide gemara mɔ, Wurubuaare gi yɛɛ Pɔɔlo gi kyu too mɔ-nyoro so yɛɛ ɔ laa kyu de Masadoniya de Akaya nsinkpan so kyu kpe Gyɛrusalem. ɔ tɔge sa mɔ-nyoro yɛɛ, "Ne ti nye kpe nno mɔ, i kaabore n' kpe Rom ɔsowolɛ so kee."

²² Genen so mɔ, ɔ sun mɔ-akpaabo mɔ dɔ anyɔ Masadoniya de me' gyangbara kpa lɔrɔ ɔkpa gyoo mɔ, ne mɔ mɔ gi sii kyena Esiya gesinkpan so nmaraa. Abono ɔ sun mɔ ne n gye Timoti de Irasituse.

Olanba Bele Gi Tɔrɔ Efiso ɔsowolɛ So

²³ Genen abere abono dɔ mɔ, olanba bele gi tɔrɔ Efiso nno. I kya nyiile yɛɛ asa abono men kya son Wura Yesu mɔ me kya tɔge yɛɛ Yesu-lɛɛ ɔson mɔ laa kpadɛɛ mɔmɔ.

²⁴ ɔnyen ɔko bo Efiso nno. ɔ gye daa ɔbelebo. Me kya tere mɔ yɛɛ Dimiiterosi. ɔ kya kyu isilibaa bele ɔkperɛ ɔko mɔ-re mɔ-ɔson ilaa fe sa asa. ɔkperɛ mɔ gye daa ɔkyiise, me kya tere mɔ yɛɛ Atemise. Lii genen gesun gɛbono so mɔ Dimiiterosi mɔ-re abono me bo adawo ɔsowolɛ mɔ so mɔ me kya nye aterebi gikyɔ.

²⁵ Dimiiterosi gi koola mɔmɔ adawo awura mɔ de abono mɔmɔ-gesun gɛ lii ɔmɔ-lɛɛ mɔ pɛwu baa gyan' ne ɔ tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, "Ansaana, feye gbaa-gbaa fe wu yɛɛ genen gesun gɛdɛ so ne a kya nye aterebi.

²⁶ Fe kya wu ne fe kya nu genɔɔbono Pɔɔlo baare gi ti penɛ asa sakyɔ ne ɔ kya kyɛɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa mɔ. ɔ kya tɔge yɛɛ ilaa ibono anyamesɛ me kyu mɔmɔ-abaa kyu wɔra mɔ i man taale wɔra ɔkperɛ kpa-a. In gye Efiso gɛrɛ wolɛ ne ɔ kya tɔge ilaa ide. I ti nu gyan' de Esiya gesinkpan pɛwu.

²⁷ Genen so mɔ i laa taale ba yɛɛ aye-gesun gɛdɛ gɛ laa nyida wɔra aye. I men gye aye-gesun gɛdɛ wolɛ gbaa. I laa taale ba yɛɛ asa man baa kyu aye-ɔkperɛ bogyase Atemise obu mɔ kyu tere sei. Asa man baa buu ɔkperɛ mɔ yɛɛ ɔ bo gya, nkana Esiya awura pɛwu me kya son mɔ ne mɔ-ɔson mɔ bo gesinkpan geten kamaase so."

²⁸ Gesun awɔrabo mɔ me nu genen ilaa ide mɔ, me kyu ginyadon bele ne me san

mɛ kya kpen yɛɛ, “Aye Efiso awura ɔkperɛ Atemisɛ bo gya!”

²⁹ Genen ilaa ide i yɛgɛ asa sakyɔ mɛ san mɛ kya wɔra ɔlanba ɔsowolɛ mɔ so. Mɛ selɛ lii kpaa koola dabɔlɛ fɛɛ oyii dɔ faa. Asa mɔ dɔ ako mɛ keda Pɔɔlo mɔ-nanboana anyɔ ako abono mɔ-rɛ ɔmɔ mɛ naa mɛ naa mɔ ne mɛ kyu mɔmɔ kpe nfono mɛ kpaa gyan' mɔ. Mɛ kya tere mɔmɔ yɛɛ Gayusɛ de Arisetaakusɛ. Mɛ gye Masadoniya awura.

³⁰ Pɔɔlo kya laarɛ de mɔ gbaa-gbaa kee o' kpe nfono mɛ kpaa gyan' mɔ. Mɔ-nanboana Yesu akasɛbo mɔ mɛn sa mɔ ɔkpa.

³¹ Mɔ-kyɛmenɛana ako abono mɛ gye Esiya awura abelɛnsɛ mɔ kee mɛ sun asa mɔ asɛ kpaa kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' mɛn sa ɔ' tɔgɛ yɛɛ mɔ-giyaa gi laa yii oyii mɔ dɔ nfono mɛ kyu mɔ-nanboana anyɔ mɔ kyu kpe mɔ.

³² Genen aberɛ abono mɔ asa abono mɛ gyan' fɛɛ oyii dɔ mɔ mɛ kya kpen giyan-giyan; mɔmɔ ɔkamaasɛ-lɛɛ ilaa tɔgesɛ kpɛi. Mɔmɔ dɔ asa sakyɔ mɛ mɛn nyi ilaa kolon ibono so mɛ tansi kpaa gyan' nno mɔ gbaa'.

³³ Gyuda awura mɛ lɛɛ Alesanda yɛɛ ɔ' yelɛ mɔmɔ-giyaa dɔ de ɔ' tɔngɛ sa sakpii mɔ. Imɔso sakpii mɔ mɛ san lɛɛ yii mɔ yɛɛ mɔ ne n bara ɔlanba mɔ. Mɔ, mɔ, gi kaala abaa dɔ nyiile asa mɔ yɛɛ mɛ' sii kurun de ɔ' nyɛ lɛɛ ibono mɛ dɛ ma-a gyan' mɔ so mɔ genɔ sa mɔmɔ.

³⁴ Ibono asa mɔ mɛ bii yɛɛ ɔ gye daa Gyudanyen mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ san mɛ kya kpen gikolon mɛ kya tɔgɛ mɛ kya kpe mɛ kya ba genen-n fɛɛ iwi inyɔ mumuli yɛɛ, “Aye Efiso awura ɔkperɛ Atemisɛ bo gya! Aye Efiso awura ɔkperɛ Atemisɛ bo gya!”

Efiso ɔbelɛnsɛ ɔko Gi Yɛgɛ Sakpii Mɔ Gi Sii Kurun

³⁵ Mɛ kya kpen genen mɔ, Efiso ɔsowolɛ mɔ so ɔbelɛnsɛ ɔko gi ba nno. ɔ yɛgɛ sakpii mɔ gi sii kurun, ne ɔ tɔngɛ sa ɔmɔ yɛɛ, “Efiso awura, ɔkamaasɛ nyi yɛɛ aye-ɔkperɛ kyiiɛ, Atemisɛ tansi ɔ bo gya. ɔkamaasɛ nyi ibono aye ne n kya kerɛ mɔ-obu belɛ mɔ so de mɔ-gibui belɛ

gibono gi lii Wurubuaarɛ dɔ baa tɔrɔ mɔ so.

³⁶ ɔko mɛn bo no ɔ laa sɔɔ genen ilaa ide akycɔlɛ. Imɔso fɛ' sii kurun de fɛ mɛn sa fɛ' kpaa la wɔra ilaa iko de i' baa nyida ilaa.

³⁷ Ibono fɛ kpaa kyu genen asa anyɔ adɛ ba gerɛnaa faa, i gye daa giyan. I mɛn gye yɛɛ mɛ kpaa yuuri ɔkperɛ mɔ obu mɔ dɔ ilaa iko ne mɛ mɛn kii saalɛ aye-ɔkperɛ kyiiɛ mɔ.

³⁸ Imɔso nengyene Dimiiterosi de mɔ-nanboana adawo awura mɔmɔ-rɛ ɔko mɛ bo nbelɛ mɔ, nbelɛ igyiten i bo no ne nbelɛ agyibo abelɛnsɛ mɔ kee mɛ bo no. Mɛ' kyu kaasɛ mɔ kyu kpe nno de mɛ' kpaa gyi mɔ-nbelɛ.

³⁹ Kuaa, nengyene ilaa banban iko kpɛi ne fɛ kya laarɛ mɔ, fɛ' kyu imɔ kpe gɛgyan gebono abelɛnsɛ mɛ kya kyena gyan' mɔ dɔ kpaa lɔrɔ.

⁴⁰ Genɔɔbono i dɛ faa, nengyene a mɛn bii mɔ, aye Rom abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ aye so mɔ mɛ laa bun aye gipusɛ yɛɛ ibono a wɔra ndɛ mɔ, a kya laarɛ a' bara iko daa. A mɛn kii nyɛ ilaa kolon ibono so a wɔra ɔlanba mɔ.”

⁴¹ Efiso ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ genen ta mɔ, ɔ yaasɛ abono mɛ gyan' nfono mɔ.

20

Pɔɔlo Gi Kyon Masadoniya De Geriiki Nsinkpan So

¹ ɔlanba mɔ gi ta mɔ, imɔ gemara mɔ, Pɔɔlo gi sun tere mɔ-nanboana Yesu akasɛbo mɔ baa gyan' ne ɔ tɔgɛ keda mɔmɔ-nyoro ne ɔ kalɛ ɔmɔ, ne ɔ koso kyon Masadoniya gɛsinkpan so.

² ɔ naa-naa de Masadoniya ɔ kya tɔgɛ ilaa gikycɔ ibono i laa keda asa abono mɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ nyoro, ne ɔ naa kpaa loo Geriiki gɛsinkpan so.

³ O gyi Geriiki nno ibosɛ isa'. Imɔ gemara mɔ, ɔ laarɛ o' kyu gikolii kpe Siiriya gɛsinkpan so. ɔ kya baala de o' kpe mɔ, o nu yɛɛ Gyuda awura abono mɛ bo Geriiki gɛsinkpan so mɔ mɛ da gedɛ mɔ so. Imɔso ɔ tɔgɛ mɔ-nyoro yɛɛ ɔ laa kii kpaa kyu de Masadoniya nfono so ɔ lii de mɔ.

⁴ Ɔ laa kii genen mɔ, asa ako yɛɛ mɛ laa buu mɔ kpe. Genen asa abono ne n gye Sopata, Piruse mɔ-bi ɔbono ɔ lii Biroya mɔ, de Arisetaakuse mɔ-rɛ Sɛkundo, Tesalonika awura mɔ, de Dɛɛbinyen mɔ mɛ kya tere yɛɛ Gayuse mɔ de Timoti mɔ-rɛ Esiya awura asa anyɔ ako mɛ kya tere ɔmɔ yɛɛ Tikakuse de Tirofimusɛ.

⁵ Mɛ gyangbara me ɔbono n kya nmarase ɔwole baare faa, me-rɛ me-nanboana, kpaa gyoo aye Tirowase ɔsowole so.

⁶ Aye bere a sii kyena gyi Bodobodo Maa Diise Gesi mɔ ta, ne a kyu gikolii lii Filipayi ɔsowole so. A gyi nke nnun ɔkpa dɔ, ne a kpaa tu mɔmɔ Tirowase. A kyena Tirowase nke sono.

Dega Ɔko Gi Lii Soso Nfansere Dɔ Baa Tɔrɔ

⁷ Imɔ Mɛmereda gedɔɔɔɔnyɛ mɔ, aye-rɛ aye-nanboana Yesu asonbo mɔ a koola gyan' a laa gyi agyudɔ abono a kya lɛɛ aye ginyamesɛ kolon mɔ nyiile mɔ. A baa gyan' genen mɔ, Pɔɔlo gi tɔngɛ sa asa abono mɛ bo nno mɔ. Ɔ kale mɔmɔ yɛɛ gedɛ gɛ kɛ mɔ, ɔ laa kpe getɛeko. Genen so mɔ, ɔ tɔngɛ genen-n kaabore genyɛ de nsana.

⁸ Ifatela i nyaakyɔ soso-lɛɛ obu ɔbono dɔ a gyan' genen mɔ.

⁹ Dega ɔko, mɔ, tɛ de nfansere gɛten. Mɛ kya tere mɔ-ginyen yɛɛ Yutikusɛ. Ɔ tɛ genen mɔ, ɔ kya gyɔsɛ. Pɔɔlo kpe ɔ kya tɔngɛ ɔ kya kpe mɔ, ginsi gidɛ gi kyu dega mɔ, ne i lɛɛ mɔ lii de nfansere soso obu mɔ dɔ kpaa too gesinkpan. Asa mɛ baa kpeleɛ kpaa puru mɔ mɔ, ɔ ti wu'.

¹⁰ Pɔɔlo gi kpeleɛ kpaa tu mɔ, ne ɔ mɛɛ bun mɔ so. O mili mɔ ne ɔ san kyingi mɔ. Nfono mɔ, ɔ tɔngɛ sa asa mɔ yɛɛ, "Fɛ' nye gisen. Ɔ kerɛ."

¹¹ Imɔ gemara mɔ, aye-rɛ Pɔɔlo a kii dii kpe soso nno, ne a kpaa gyi agyudɔ abono a kya lɛɛ aye ginyamesɛ kolon mɔ nyiile mɔ. A gyi ta mɔ, Pɔɔlo gi kii tɔngɛ genen-n kaabore i nmanɛ. Ibono Pɔɔlo gi wɔra pɛi ne a kyon taa asa mɔ yɛɛ mɔ ne.

¹² Pɔɔlo gi kyon taa asa mɔ yɛɛ mɔ, mɛ sun dega ɔbono o kii nye nkpa mɔ kpe mɔ-gɛten dɔ. I tansi wɔra ɔmɔ ɔkon.

Pɔɔlo Gi Lii Tirowase Mɔ, Ɔ Kyon Mileto

¹³ A laa kpe Asose ɔsowole so mɔ, Pɔɔlo gi tɔngɛ sa aye yɛɛ aye a' kyu gikolii gyangbara mɔ. Mɔ bere ɔ kya laare de ɔ' naa de ayaa de a' kpaa gyan'. Imɔso a kyu gikolii, ne a kyon de apoo.

¹⁴ Pɔɔlo gi baa tu aye Asose mɔ, ɔ loo gikolii mɔ dɔ aye asɛ fɛɛ genɔɔbono a wolaa tɔngɛ yela mɔ, ne a pale gikolii mɔ kyon kpe Mitelin ɔsowole so.

¹⁵ A lii Mitelin mɔ, imɔ gedɛ kesɛ mɔ, aye-rɛ Kiyose gikyaaafiya ansi a sa de abara. Gɛkɛ nyɔsɛ mɔ a baa yeɛ Samose gikyaaafiya so ne imɔ gedɛ kesɛ mɔ, a kpaa loo Mileto ɔsowole so.

¹⁶ Pɔɔlo gi wolaa tɔngɛ yela yɛɛ ɔ laa pale kpaa kyon Efiso ɔsowole so de in sa i' waala mɔ-nke Esiya gesinkpan so. I kya nyiile yɛɛ ɔ kya kpaala de ɔ' nye loo Gyerusalem ɔsowole so pɛi de mɔmɔ Gyuda awura mɛ' gyi mɔmɔ-agyudɔ ako Akɛbibere Gesi.

Pɔɔlo Gi Kale Yesu Asonbo Abelense Abono Mɛ Bo Efiso Mɔ

¹⁷ A loo Mileto mɔ, Pɔɔlo gi sun kpaa tere Yesu asonbo gikpen abelense abono mɛ bo Efiso ɔsowole so mɔ.

¹⁸ Mɛ ba mɔ, ɔ tɔngɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "Kpe kyu lii gɛkaabono me-ayaa a yii Esiya gesinkpan so mɔ, fɛye gbaa-gbaa fɛ wu me-gikyenabi fɛye dɔ.

¹⁹ Fɛ nyi genɔɔbono nɛ bara me-nyoro gɛsɛ wɔra Wura Yesu gesun mɔ. N kya wɔra Yesu gesun mɔ mɔ, Gyuda awura mɔ mɛ ta me-genɔ kii ta me genɔ. Nɛ loo loo mɔmɔ-idoo dɔ lii, ne nɛ kyu osulon wɔra gesun mɔ.

²⁰ Nɛ lɛɛ ilaa kamaase ibono i laa kpaa fɛye mɔ tɔngɛ fɛye, mɛn seɛ seɛ. Nɛ nyiile fɛye ilaa sansana de fɛye-nten-ana dɔ kee.

²¹ Genen owi ɔbono pɛwu mɔ, n kpe mi-i lɛɛ Yesu ilaa mi-i nyiile fɛye. Fo gye Gyuda isa-o, fo gye asa sɛnsɛ mɔ dɔ-o, nɛ ka sa fɛye ɔkamaase yɛɛ ɔ' taa mɔ-ilaa nyenyen giwɔra yɛɛ kii ba Wurubuaare asɛ de ɔ' ka gyan aye-Wura Yesu so.

²² "Idɛ kon mɔ, fɛ' nu yɛɛ n kya kpe Gyerusalem. Wurubuaare Oduduu mɔ ne n nyiile me yɛɛ n' kpe. Imɔso man taale

kine. Menj nyi ilaa ibono i laa kpaa tu me nno mɔ.

²³ Ɔsowolɛ kamaasɛ ɔbono so nɛ kpe mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya lɛɛ nyiile me yɛɛ nɛ kpe Gyɛrusalem mɔ, mɛ laa keda me tii de obu, ne mɛ laa ka mɛ-ansi.

²⁴ Mi-i me mɔ, menj kya kyu me-nkpa yɛɛ gi gye sei sa me. I tiri me daa yɛɛ n' nyɛ wɔra gesun gɛbono Wura Yesu gi kyu wɔra me-abaa dɔ mɔ kpaa logɛ. Ɔ tɔgɛ me yɛɛ n' lɛɛ mɔ-ɔkalan konkonsɛ mɔ nyiile asa de mɛ' nyɛ bii genɔɔbono Wurubuaarɛ kya naa de Yesu so mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ.

²⁵ “Idɛ kon berɛ, n nyi yɛɛ fɛye ɔko-rɛ ɔko manj baa wu me gɛkaako. Nkana me ne n naa fɛye dɔ n kya tɔgɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so ilaa mi-i sa fɛye.

²⁶ Imɔso n kya buu mi-i sa fɛye ndɛ gɛkɛ gɛdɛ yɛɛ nengyene fɛye dɔ ɔko gi fue, ɔ menj nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ mɔ, mɛ-ayaa de mɛ-abaa a menj bo nno.

²⁷ I kya nyiile yɛɛ nɛ tɔgɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yela yɛɛ ɔ laa wɔra mɔ pɛwu sa fɛye. Menj kyu imɔ iko njara fɛye.

²⁸ “Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dandan de fɛ' kerɛ Yesu asonbo sɛnsɛ mɔ so dandan kee. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi yɛgɛ ne fɛ wɔra abelɛnsɛ sa ɔmɔ. Imɔso fɛ' kerɛ ɔmɔ so dandan fɛɛ genɔɔbono isandɛ ɔkerɛbo dɛnsɛ kya kerɛ mɔ-isandɛ so mɔ. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-bi gi kyu mɔ gbaa-gbaa nkalan kyɛɛ de i' lɔrɔ fɛye-rɛ mɔmɔ pɛwu de Wurubuaarɛ nsana.

²⁹ N nyi ibono nɛ kyon taa fɛye yɛgɛ mɔ, anyiilebo nyenyɛn ako mɛ laa ba fɛye dɔ. Mɛ laa wɔra fɛɛ akuntun ne n loo isandɛ dɔ. Mɛ manj yɛgɛ Yesu asonbo abono fɛ kya kerɛ ɔmɔ so mɔ.

³⁰ Fɛye-abelɛnsɛ mɔ dɔ ako mɛ laa koso kɛɛ abon de mɛ' nyɛ akasɛbo mɛ' buu ɔmɔ taa gesintin mɔ yɛgɛ.

³¹ “Imɔso fɛ' bii fɛye-nyoro akedabi. Fɛ' wolaa nyingi yɛɛ nsi nsa mumuli dɔ mɔ n kpe mi-i nyiile fɛye ɔkpa dɛnsɛ mɔ genyɛ de gɛpɛ. Nkɛ nko mɔ n kya ka fɛye ɔkamaasɛ yɛgɛ n kya su.

³² Idɛ kon berɛ, n dɛ fɛye n kya wɔra Wurubuaarɛ abaa dɔ yɛɛ ɔ' kerɛ fɛye so. Ne n dɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ mi-i wɔra fɛye-abaa dɔ. Genɛn agyɛbi mɔ a kya nyiile aye genɔɔbono Wurubuaarɛ kya naa de Yesu so mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ. A laa taalɛ lɔrɔ fɛye de a' yɛgɛ fɛye-rɛ abono pɛwu ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ fɛ' nyɛ ilaa dɛnsɛ ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa fɛye mɔ.

³³ “Menj yɛgɛ ɔko aterenbi abɛɛ ɔko ato a' wɔra me onsipara.

³⁴ Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ me ne n wɔra gesun kyu laarɛ me-ilaa tirisɛ mɛ-atɔ, ne nɛ kii kerɛ abono mɛ bo me asɛ mɔ so kee.

³⁵ Nɛ kyu ɔkpa kamaasɛ so nyiile fɛye yɛɛ i kaaborɛ a' nyanga ansi wɔra gesun de a' kpaa abono mɛ menj bo alanfiya mɔ. A' nyingi ilaa ibono Wura Yesu gi tɔgɛ mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ, ‘Fo kya kyɛɛ ilaa mɔ, fo gye omudɛnsɛbo don isa ɔbono mɛ kya kyɛɛ mɔ ilaa mɔ.’ ”

Efiso Awura Mɛ Kale Pɔɔlo

³⁶ Pɔɔlo gi tɔngɛ ta mɔ, mɔ-rɛ asa abono mɛ bo nfono pɛwu mɛ sii njmii, ne ɔ dalaa.

³⁷ Nfono mɔ, osulon gi tɔrɔ mɔmɔ pɛwu so. Mɛ san too mili Pɔɔlo, mɛ kalɛ mɔ fɛɛ mɛ gye daa anyibi asebi.

³⁸ Ibono Pɔɔlo gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ mɛ manj baa wu mɔ gɛkaako mɔ ne n yɛgɛ mɔmɔ-ansi a nyan mɔmɔ gikyɔ mɔ. Mɛ sun mɔ kpe apoo genɔ gikolii mɔ asɛ.

21

Pɔɔlo Gi Kyon Gyɛrusalem

¹ A fo gikolii mɔ asɛ mɔ, a kalɛ asa mɔ ne a dii loo gimɔ dɔ ne a yii ntintin kpelegɛ kyon kpaa fo Kɔsɛ gesinkpan so. Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, a loo Rodisɛ gikyaafiya so. A lii nno mɔ, a kyon kpe Patara ɔsowolɛ so.

² A loo Patara mɔ, a wu gikolii giko. Gi kya fara gi kya kpe Fonisiya gesinkpan so. Imɔso a dii loo gimɔ dɔ ne a kyon.

³ A kya kyon mɔ, a wu Saapurosɛ gikyaafiya aye-bɛnɛ so, ne a kpelegɛ kyon kpaa loo Siiriya gesinkpan so, ne a kpaa yelɛ Taya ɔsowolɛ so. I kya nyiile yɛɛ nno

ne gikolii mɔ gi kya kpe de gi' kpaɔ lɛɛ nsola nbono gi so mɔ.

⁴ A loo nno mɔ, a laare Yesu akasebo abono me bo nfono mɔ geten. A wu ɔmɔ mɔ, a kyena mɔmɔ ase nke sono. Wurubuaare Oduduu mɔ gi lɛɛ nyiile genen Yesu akasebo abono ne me wu tɔge sa Pɔɔlo yee ɔ' men sa o' kpe Gyerusalem.

⁵ Imɔ-re imɔ genen gbaa mɔ, aye-nke gi fo mɔ, a koso ne a yii ɔkpa kyon. Yesu akasebo mɔ mɔmɔ-re mɔmɔ-kaana de mɔmɔ-biana pɛwu me sun aye lii ɔsowole mɔ so. A fo apoo genɔ mɔ, aye pɛwu a nmii gigengen ne a dalaa.

⁶ A kale abara ta mɔ ne a dii loo gikolii dɔ, ne mɔmɔ, mɔ, me kii kpe mɔmɔ-nwi.

⁷ A kyu gikolii lii Taya ɔsowole so mɔ, Petolimase ɔsowole so ne a kpaɔ kpelegɛ. A fo nno mɔ, a kpaɔ faala aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ ako, ne a sii kyena mɔmɔ ase gɛkɛ kolon.

⁸ Imɔ gedɛ kɛsɛ mɔ a koso ne a kpaɔ loo Sɛsariya ɔsowole so, ne a kpaɔ sogɛ Filipino gɛwi. Genen Filipino baare ne n kya kyena tɔge Yesu ɔkalan konkonse mɔ sa asa. ɔ gye asa sono abono me lɛɛ mɔmɔ yee me' wɔra Yesu asonbo mɔ akpaabo mɔ dɔ ɔko.

⁹ ɔ bo nbii kyiiɛ nnan nbono me men nyi anyen. Me kya lɛɛ ilaa ibono Wurubuaare Oduduu mɔ kya nyiile ɔmɔ mɔ me kya tɔge sa asa.

¹⁰ A bo Sɛsariya nke kalɛsɛ mɔ, Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo ɔko gi lii Gyudiyaa ba aye ase. Me kya tere mɔ-ginyen yee Agabuse.

¹¹ ɔ ba aye ase mɔ, o puru Pɔɔlo liide kyu nminde mɔ gbaa-gbaa ayaa de mɔ-abaa ne ɔ tɔge yee, "Wurubuaare Oduduu mɔ kya tɔge yee, 'Fɛɛ genɔɔbono ne nminde me-ayaa de me-abaa faa, genen kee ne Gyuda awura mɔ me bo Gyerusalem mɔ me laa kyu wɔra liide baare wura ne, de me' kyu mɔ wɔra abono me men kya son Wurubuaare mɔ abaa dɔ.' "

¹² A nu genen ilaa ide mɔ, aye-re asa abono me bo nfono mɔ a kole Pɔɔlo yee ɔn baa kpe Gyerusalem mɔ.

¹³ A kole mɔ genen mɔ, o kisee taase aye yee, "Mene n wɔra ne fe kya su de i' yɔ me-nyoro genen? Ne kpe Gyerusalem ne

me nminde me tii de obu Wura Yesu so mɔ, ne kyule. Ba-a me laa mɔ me mɔ, nan sɔɔ abaa anyɔ."

¹⁴ Ibono a wu yee a buɛɛɛ mɔ kpon mɔ, a taa mɔ yee, ne a tɔge yee, "Wurubuaare gelaare ne ge' wɔra."

Pɔɔloana Me Kpe Gyerusalem

¹⁵ Imɔ ide gemara mɔ, a kyena nno nke kalɛsɛ mɔ, a baala ne a kyon kpe Gyerusalem.

¹⁶ Yesu akasebo abono me te Sɛsariya nno mɔ dɔ ako me sun aye lii nno kpe Gyerusalem ɔsowole mɔ so. Me kyu aye kpe Menason ɔbono ɔ lii Saapurose mɔ gɛwi. Menason ɔbono gi wɔra Yesu ɔkasebo mɔ in gye ndɛ.

¹⁷ A loo Gyuda awura ɔsowole bele Gyerusalem mɔ, aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ abono me te nno mɔ me da aye gya-gya ne me keda aye gisafo.

¹⁸ Gedɛ kɛsɛ mɔ, aye-re Pɔɔlo a kpaɔ laa ɔbelense Gyeemesi mɔ-re Yesu ɔson mɔ dɔ abelense sɛnsɛ mɔ pɛwu me bo nno mɔ.

¹⁹ Pɔɔlo gi faala mɔmɔ, ne o buu mɔ-gesun gebono ɔ kya wɔra sa Wurubuaare mɔ so ilaa sa ɔmɔ. ɔ tɔge genɔɔbono Wurubuaare gi naa de genen gesun mɔ so wɔra ilaa kpei-kpei sa asa abono me men gye Gyuda awura mɔ. O buu imɔ sa ɔmɔ gigyan so gigyan so.

²⁰ Abelense mɔ me nu ilaa ibono Pɔɔlo gi buu sa mɔmɔ mɔ, me kyu nyisigi kyu sa Wurubuaare. Nfono mɔ me tɔge sa Pɔɔlo yee, "Aye-nanbo Yesu sonbo, aye Gyerusalem gere bere fo ti wolaa fo nyi genɔɔbono i de mɔ. Aye Gyuda awura abono me sɔɔ Yesu gyi fɛɛ aye kee mɔ me tansi me nyaakyo faa birim, ne mɔmɔ pɛwu ansi a pɛere nbara mɔ so gigyi gesintin so.

²¹ Ako me ten fo-genɔ sa mɔmɔ yee fo kya nyiile Gyuda awura abono pɛwu me te saare asa sɛnsɛ dɔ mɔ yee me' kyeege lii aye-naana Mosisi nbara mɔ gigyi dɔ de me men' baa ten mɔmɔ-biana awɔre abɛɛ me men' baa wɔra aye Gyuda awura itiibilaa imɔ-ɔkpa so.

²² Nne ne a laa wɔra ne? I wɔra nne mɔ, me laa nu fo so yee fo ba.

²³ Imɔso wɔra daa ilaa ibono a laa tɔge fo mɔ. Anyen anan ako me bo aye dɔ gere. Genen anyen ade me ka ntan nko sa Wurubuaare.

²⁴ Me laa gyere de i' lee ilaa kyolesese lii mɔmɔ-nyoro so sa mɔmɔ de me' ka mɔmɔ-amu so ako de me' nye see mɔmɔ-amu itiibilaa okpa so. Fo-re ɔmɔ fe' buu abara kpaa wɔra itiibilaa ide de fo' ka mɔmɔ-amu so ako mɔ sa mɔmɔ. Fo wɔra genen mɔ, okamaase laa lee fo-genɔ yee ilaa ibono ako me de me kya gyan fo so mɔ i gye daa genɔten giyan. Fo gbaa-gbaa fo-gekyena dɔ mɔ me laa wu yee fo kya gyi aye-naana Mosisi nbara mɔ so.

²⁵ Abono me men gye Gyuda awura ne me sɔɔ Yesu gyi mɔ bere, a wolaa nmarase ibono a tɔge yela mɔ wɔra ɔwole dɔ kyu kpaa sa mɔmɔ yee i kaabore me' kine akycɔletɔ gigyi, me men sa me' gyi nkanan de nbue nbono me mɔɔ nno ne me men lee nno-nkanan fue mɔ, de me men sa me' laare agyibara."

²⁶ Gesintin mɔ gedɛ kese mɔ, Pɔɔlo mɔ-re anyen anan mɔ me kyon de me' kpaa gyere de i' lee ilaa kyolesese lii mɔmɔ-nyoro so sa mɔmɔ. Me kpaa gyere ta mɔ, Pɔɔlo gi kpaa loo Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ ɔ' kpaa tɔge nke nbono okara itiibilaa mɔ i laa loge mɔ de Wurubuaare asunbi aleɛbo mɔ me' kyu Pɔɔloana ato kyu lee asunbi sa mɔmɔ okamaase.

Me Keda Pɔɔlo Wurubuaare ɔson Obu Mɔ Dɔ

²⁷ Itiibilaa mɔ geke sonose mɔ ge kya laare ge baa gyan' mɔ, Pɔɔlo bo Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ ne Gyuda awura abono me lii Esiya gesinkpan so mɔ ako me baa tu mɔ nno. Me baa tu mɔ mɔ, me keda mɔ, ne i yogesi asa abono me bo nno mɔ pewu.

²⁸ Me kpen tɔge yee, "Aye-nanboana Isirale awura, fe' kpaa aye! Onyen baare ne n kpe ɔ naa ɔ naa geten kamaase ɔ kya nyiile asa ilaa nyenyen kyu lii aye Isirale awura so de aye-naana Mosisi nbara mɔ so de Wurubuaare ɔson obu baare so mɔ. Imɔ ide gemara mɔ, o kii kpaa kyu asa abono me men gye aye Gyuda awura mɔ ako kyu kpaa loo aye Wurubuaare

ɔson obu mɔ dɔ, ne i kyolesɛ obu ɔbono Wurubuaare gi lɔrɔ yela sa mɔ-ɔson mɔ."

²⁹ Ibono me kya tɔge yee Pɔɔlo gi kyu asa abono me men gye Gyuda awura ako kyu loo Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ mɔ ne n gye yee owi oko dɔ mɔ, me wu mɔ-re Efisonyen oko ɔsowole mɔ so. Me kya tere onyen mɔ yee Tirofimuse. Me wu mɔ-re Pɔɔlo me naa mɔ, me sa gewɔnsa yee ofaanan Pɔɔlo gi kyu mɔ kpaa loo Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ ne.

³⁰ Ibono Gyuda awura abono me lii Esiya mɔ me tɔge genen mɔ i yege ɔsowole mɔ pewu gi singi, ne asa me sele kpaa da gikilen mɔmɔ ase nno. Me too keda Pɔɔlo kpai mɔ lii Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ, ne ayaa abono so mɔ, me tii nbunono mɔ.

³¹ Sakpii mɔ me kya laare me' mɔɔ Pɔɔlo. Nfono mɔ, oko gi kpaa sa asogya gikpen bele ɔbelense genɔ yee Gyerusalem gi singi.

³² Ayaa abono so mɔ, o kyu asogya ako mɔmɔ-re mɔmɔ-abelense, ne me sele kpelege kpe nfono sakpii mɔ gi koola gyan' mɔ. Ibono me wu ɔbelense mɔ mɔ-re asogya mɔ genen mɔ, abono me kya daare Pɔɔlo mɔ me taa mɔ-gidaare yege.

³³ Nfono mɔ, asogya ɔbelense mɔ gi naa kpe Pɔɔlo ase kpaa keda mɔ, ne ɔ tɔge sa mɔ-ade mɔ yee me' kyu agbangbaran anyɔ kyu nminde mɔ.

Nfono mɔ, asogya ɔbelense mɔ gi taase sakpii mɔ yee, "Ane ne n gye genen onyen baare, ne mene ne ɔ wɔra?"

³⁴ Sakpii mɔ dɔ ako me kya kpen me kya lee genɔ ma-a sa asogya ɔbelense mɔ, mɔ, ade genɔ kpei, abanban genɔ kpei. Genɔɔbono sakpii mɔ kpe ɔ kya wɔra giyan-giyan so mɔ, asogya ɔbelense mɔ men kya nye de ɔ' bii ilaa kolon ibono Pɔɔlo gi wɔra so ne me kya daare mɔ me laa mɔɔ genen mɔ. Genen so mɔ ɔ tɔge sa mɔ-ade mɔ yee, "Belen, fe' kyu Pɔɔlo kyu kpe aye-gesun ɔwɔraten."

³⁵ Asogya mɔ me keda Pɔɔlo genen-n kyu baa fo nfono me wɔra ayaa ikyiseten atanbuwaa me kya kyu dii loo mɔmɔ-gesun ɔwɔraten mɔ, me wu genɔɔbono sakpii mɔ kya nyise ɔlon so ma-a gbebi

Pɔɔlo mɔ, asogya mɔ mɛ san puru mɔ sola daa.

³⁶ Nfono mɔ, sakpii mɔ gi san ɔ kya kpen o buu mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' mɔɔ mɔ!”

Pɔɔlo Gi Kole Tɔngɛ Sa Sakpii Mɔ

³⁷ Asogya mɔ mɛ kpe mɛ kya laare de mɛ' kyu Pɔɔlo kyu loo mɔmɔ-gesun ɔwɔraten gekpen mɔ dɔ mɔ, Pɔɔlo gi taase mɔmɔ-ɔbelense mɔ yɛɛ, “Nan nye ɔkpa tɔgɛ ilaa iko sa fo ne?” Pɔɔlo gi kole ɔbelense mɔ genen mɔ, ɔbelense mɔ gi taase mɔ yɛɛ, “Nkyɛɛ fo kya nu Geriiki gɛdɛ?”

³⁸ Genen bere mɔ ɔfaa fo ne n gye Igyipitinyen ɔbono ɔ naa kyena kyu iko ba too abeyin so mɔ. Fo ne n kyu asa nwe ikue-inyɔ abono mɛ kya kɔ iko ɔmɔ-gibaa so mɔ kyu lii kpe gipen dɔ mɔ.”

³⁹ Pɔɔlo gi lɛɛ genɔ yɛɛ, “Kuua, me bere, n gye daa Gyudanyen. Nɛ lii Taasu ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Silisiya mɔ. Me-ɔsowolɛ mɔ mɛn gye gesowolɛbi. N kya kole fo, wɔra aniya de fo' yɛgɛ me n' tɔngɛ sa sakpii mɔ.”

⁴⁰ Asogya ɔbelense mɔ gi sa Pɔɔlo ɔkpa. Nfono mɔ Pɔɔlo gi dii yeɛ ayaa atan-buwaa mɔ so, ne ɔ diire gibaa nyiile mɔmɔ yɛɛ mɛ' nu mɔ ase. Sakpii mɔ gi wɔra kurun mɔ, Pɔɔlo gi tɔngɛ mɔmɔ Gyuda awura gɛdɛ dɔ sa ɔmɔ. Gɛmɔ ne n gye Hiiburu.

22

Pɔɔlo Ilaa Tɔgɛɛ

¹ ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Me-sɛana de me-subuana, ide kon fɛ' yɛgɛ n' lɛɛ me-genɔ de fɛ' nu.”

² Gyuda awura sakpii mɔ mɛ nu ibono Pɔɔlo gi tɔngɛ sa mɔmɔ de mɔmɔ Hiiburu gɛdɛ dɔ genen mɔ mɛ kii lɔrɔ kii sii kurun too. Nfono mɔ, Pɔɔlo gi kperɛ mɔ-genɔ yɛɛ,

³ “N gye daa Gyudanyen. Mɛ koroge me Taasu ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Silisiya gesinkpan so mɔ. Gyɛrusalem gere ne mɛ bela me. Onyiilebo Gameeliya ne n nyiile me Wurubuaare ɔson ilaa fɛɛ genɔɔbono aye-naanaana mɛ tɔgɛ yɛɛ a' gyi imɔ so mɔ. Genen owi ɔbono mɔ me-ansi a pɛɛɛ genen Wurubuaare ɔson mɔ so fɛɛ

genɔɔbono fɛye pɛwu kee ansi a pɛɛɛ imɔ so ndɛ faa.

⁴ Lii genen so mɔ, nkana asa abono mɛ kya son Wurubuaare kyu naa de Yesu-lɛɛ ɔkpa mɔ so mɔ nɛ ka mɔmɔ-ansi kaabore mɔmɔ ako mɛ nye lewu. Nɛ nminde mɔmɔ ako, anyen de akyii, kyu tii de ibu.

⁵ Aye Gyuda awura asunbi alɛbo gemu mɔ de aye-nbɛɛ agyibo gikpen mɔ pɛwu mɛ laa taale lɛɛ me-genɔ yɛɛ ilaa ibono n kya tɔgɛ faa i gye gesintin. Owi ɔko dɔ mɔ mɛ nmarase mɔmɔ-gibaa dɔ ɔwolɛ sa me yɛɛ n' kyu kperɛ aye-nanboana Gyuda awura abono mɛ bo Damasikose ɔsowolɛ so mɔ de mɛ' sa me ɔkpa de n' keda Yesu asonbo abono mɛ bo nno mɔ kyu ba Gyɛrusalem. Nengyene nɛ nye kyu mɔmɔ ba mɔ, abelense mɔ mɛ laa ka ɔmɔ-ansi. Nɛ kpe ne nan kii mɔ, n' nminde abono nan nye mɔ kyu ba Gyɛrusalem.

⁶ “Gesintin mɔ, me-rɛ me-nanboana ako a yii ɔkpa a kya kpe Damasikose. A kya fuude nno mɔ, i laa wɔra fɛɛ owi kenken gere-gere mɔ, fatela belɛ ɔko gi lii Wurubuaare dɔ baa kyaabɔɔ me gikolon fɛɛ nyangbon ne n wiisɛɛ.

⁷ Nfono mɔ nɛ lii tɔrɔ gesinkpan, ne nɛ nu gigyɛbi giko gi taase me yɛɛ, ‘Sɔlo, Sɔlo, menɛ n wɔra ne fo kya ka me-ansi genen?’

⁸ “Nɛ nu gigyɛbi mɔ mɔ, nɛ taase yɛɛ, ‘Me-wura ɔmɔ ne?’ I lɛɛ genɔ sa me yɛɛ, ‘Me ne n gye Yesu Nasaretenyen ɔbono fo kya ka me-ansi mɔ.’

⁹ Asa abono mɛ bo me ase nno genen owi ɔbono mɔ mɛ wu fatela mɔ. Gigyɛbi' gibono gi tɔngɛ de me mɔ bere, mɛ mɛn nu.

¹⁰ Nɛ taase yɛɛ, ‘Me-wura, nne ne nan wɔra?’ Nfono mɔ, me-wura mɔ gi tɔgɛ sa me yɛɛ, ‘Koso de fo' naa loo Damasikose ɔsowolɛ mɔ so. Fo loo nno mɔ, ɔko laa baa nyiile fo ilaa ibono Wurubuaare gi tɔgɛ yela yɛɛ fo' wɔra mɔ.’

¹¹ Fatela belɛ mɔ gi wu gikyɔ so mɔ, me-ansi a nyida. Me-nanboana abono me-rɛ ɔmɔ a naa mɔ ne n san keda me de gibaa kyu loo Damasikose ɔsowolɛ mɔ so.

¹² “ɔnyen ɔko bo ɔsowolɛ mɔ so nno, mɛ kya tere mɔ yɛɛ Ananiyase. ɔ kya son Wurubuaare mɔ-gɛkyena dɔ, ne ɔ kya gyi

aye Gyuda awura nbara mɔ so. Gyuda awura abono pɛwu mɛ tɛ nno mɔ mɔmɔ ɔkamaase kya tere mɔ ginyen dense.

¹³ Genen ɔnyen baare gi naa ba me ase. Ɔ baa yeɛ sindi me. Ɔ tere me-ginyen, ne ɔ tɔge sa me yeɛ, 'Me-nanbo Sɔɔlo, fo-ansi mɔ a' bugi de fo' kii nye wu ilaa.' Ayaa abono so mɔ, me-ansi mɔ a bugi sa me, ne nɛ wu mɔ de me-ansi.

¹⁴ "O buu sa me yeɛ, 'Wura Wurubuaare ɔbono aye-naanaana mɛ son mɔ gi lɛɛ yii fo yeɛ fo' bii mɔ-gelaare ilaa de fo' baa bii Yesu, Gesintin Wura mɔ, de ɔ' tɔngɛ, de fo' nu de fo-aso.

¹⁵ I kya nyiile yeɛ fo laa lɛɛ mɔ-ilaa ibono fo wu de ansi ne fo nu de fo-aso faa tɔge sa anyamese pɛwu.

¹⁶ Ide kon mɔ mene ne fo baa fo gyoo? Koso, de fo' dalaa sa Wura Yesu de fo' nye Wurubuaare sagyere de Wurubuaare o' kyu fo-ilaa nyenyen kyee fo.' Gesintin mɔ, nɛ wɔra genen.

Yesu Gi Tɔge Pɔɔlo Yeɛ O' Kpe Abono Men Gye Gyuda Awura Mɔ Ase

¹⁷ "Imɔ ide gemara mɔ, nɛ lii Damasikose kpe Gyerusalem. N bo nno mɔ, owi ɔko dɔ mɔ, nɛ kpaa dalaa Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ. N kya dalaa genen mɔ, i wɔra me fɛɛ oderi.

¹⁸ Nɛ wu Wura Yesu ne ɔ tɔge sa me yeɛ, 'Kpaala de fo' lii Gyerusalem gere. Me-ilaa ibono fo kya tɔge fo kya sa asa mɔ, gereana awura mɛ man nu gese sa fo.'

¹⁹ Ne mi-i me mɔ, nɛ tɔge sa mɔ yeɛ, 'Nkana mɔmɔ gbaa-gbaa mɛ nyi yeɛ ne naa kyena kpe-kpe aye Gyuda awura akyangbon dɔ kpaa daare abono mɛ sɔɔ fo gyi mɔ, ne nɛ keda ako kyu tii de ibu.

²⁰ I ba yeɛ ako mɛ mɔɔ Sitiifen ɔbono ɔ naa kyena lɛɛ fo-ilaa nyiile asa mɔ. Mɛ kya mɔɔ mɔ mɔ, me kee, n yeɛ n kerɛ. Genen owi ɔbono mɔ, i gye me kee gelaare. Me gbaa ne n kerɛ abono mɛ mɔɔ Sitiifen mɔ ngbe so sa ɔmɔ.'

²¹ Nɛ tɔge Wura Yesu genen mɔ, ɔ tɔge me yeɛ, 'Fo bere, naa daa. Nan sun fo koo-koo asa abono mɛ men gye Gyuda awura mɔ ase.' "

Mɛ Nminde Pɔɔlo Mɛ Laa Taa

²² Sakpii mɔ gi nu Pɔɔlo ase genen-n kaabore ɔ tɔge yeɛ Yesu yeɛ ɔ laa sun mɔ kpe asa abono mɛ men gye Gyuda awura mɔ ase. Nfono mɔ, mɛ yii gese mɛ kya kpen yeɛ, "Fɛ' mɔɔ mɔ! In baa kaabore ɔ' kyena gesinkpan so."

²³ Asa mɔ mɛ san mɛ kya kpen giyan-giyan mɛ kya nmalan akuru ne mɛ kya kuu supuu ma-a too ma-a wɔra afuu so.

²⁴ Genen so mɔ asogya akpen ɔbelense mɔ gi tɔge sa mɔ-ade mɔ yeɛ mɛ' kyu Pɔɔlo kyu naa loo mɔmɔ-gesun ɔwɔraten gekpen mɔ dɔ belenten de mɛ' taa mɔ de mɛ' taase mɔ-genɔ dɔ ilaa de mɛ' nye bii ilaa ibono so Gyuda awura mɛ kya kpen giyan-giyan genen mɔ.

²⁵ Ibono mɛ nminde Pɔɔlo mɛ laa taa awulibi mɔ, Rom asogya gikpen giko ɔbelense yeɛ sindi nno. Pɔɔlo gi taase mɔ yeɛ, "Imɔso i de ɔkpa fɛɛ mɛ' nminde Rom obi taa owi ɔbono mɛ men ti gyi mɔ-nbele de mɛ' bii yeɛ ɔ wɔra ilaa nyenyen mɔ?"

²⁶ Asogya gikpen ɔbelense mɔ gi nu genen mɔ, ɔ naa kpe asogya akpen ɔbelense mɔ ase ne ɔ kpaa taase mɔ yeɛ, "Mene ne fo kya laare mɛ' wɔra ɔnyen baare? Kere imɔ dɔɔdan-o, ɔ gye daa Romanyen."

²⁷ Nfono mɔ asogya akpen ɔbelense mɔ gi kpaa taase Pɔɔlo yeɛ, "Fo gye Romanyen daa?" Pɔɔlo gi lɛɛ genɔ yeɛ, "En."

²⁸ Asogya ɔbelense mɔ gi buu sa Pɔɔlo yeɛ, "Me, nɛ ka giko bele pei ne nɛ nye bingiri Rom isa." Pɔɔlo mɔ gi tɔge sa asogya ɔbelense mɔ yeɛ, "Me bere, men lɛɛ aterebi sɔɔ. I koroge me daa Rom awura gesinkpan so, imɔso n wolaa n gye nno isa."

²⁹ Pɔɔlo gi tɔge genen mɔ, ayaa abono so mɔ, asa abono nkana mɛ kya laare mɛ' taase taase mɔ ilaa mɔ mɛ naa taa mɔ yege mɛ men baa taale taase mɔ sei. Nfono mɔ asogya ɔbelense mɔ kee gi loo gifuu fɛɛ ɔ yege mɛ nminde Pɔɔlo ɔbono ɔ gye Rom obi mɔ genen.

Mɛ Kyu Pɔɔlo Kpe Abono Mɛ Kya Gyi Asa Nbele Mɔ Ase

³⁰ Asogya ɔbelense mɔ kya laare de ɔ' bii ilaa nyenyen kolon ibono Gyuda awura mɔ yeɛ Pɔɔlo gi wɔra mɔ. Genen

so mɔ, gɛdɛ kɛsɛ mɔ ɔ yɛgɛ Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de mɔmɔ-nbɛlɛ agyibo abelɛnsɛ mɔ mɛ gyan'. Mɛ gyan' genen mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ gi sange Pɔɔlo kyu kpe mɔmɔ-ansi dɔ.

23

Pɔɔlo Gi Tɔngɛ Sa Nbɛlɛ Agyibo Mɔ

¹ Pɔɔlo gi kerɛ nbɛlɛ agyibo mɔ faa yiridididi ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Me-nanboana, lii me-nbii dɔ baa lii de ndɛ faa, n kya wɔra ilaa ibono n nyi me-gisen dɔ yɛɛ i boran sa Wurubuaarɛ mɔ."

² ɔ tɔgɛ genen mɔ, ɔbono ɔ gye Gyuda awura asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ gi tɔgɛ sa abono mɛ yelɛ sindi mɔ mɔ yɛɛ, "Fɛ' nɛ mɔ-gɛnɔ sol!"

³ Nfono mɔ, Pɔɔlo gi tɔgɛ sa asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ yɛɛ, "Fo berɛ, i wɔra nne mɔ, Wurubuaarɛ laa nɛ fo kee. Fo kya gyaabii asa daa. Fo dɛ fɛɛ obu ɔpɔɔrɛ ɔbono mɛ kyu ilaa fufuli kokuaa mɔ mɔ. Fo ba fo tɛ gɛrɛ yɛɛ fo dɛ Wurubuaarɛ nbara fo laa gyi me-nbɛlɛ, yɛgɛ gɛnɔɔbono fo nyiile asa yɛɛ mɛ' nɛ me-gɛnɔ so faa, iɲ kya kyena de nbara mɔ."

⁴ Abono mɛ yelɛ sindi Pɔɔlo mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "I wonɛ ne fo kya saalɛ Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ genen?"

⁵ Pɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Me-nanboana, mɛn bii yɛɛ mɔ ne n gye asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ. Nkana n nyi ibono mɛ nmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ, 'Fɛye-ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ fɛye-asa so mɔ, fɛn sa fɛ' tɔgɛ ilaa nyenyɛn kyu lii mɔ so.'"

⁶ Pɔɔlo gi wu yɛɛ nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ bo gikpen ginyɔ. Gikpen giko gi kya son Wurubuaarɛ Farasii ɔkpa so, ne gikpen nyɔsɛ mɔ, mɔ, gi kya son Wurubuaarɛ Saadusii ɔkpa so. Imɔso Pɔɔlo gi kpen tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Me-nanboana, fɛ' nu. N bo daa Farasii gikpen mɔ dɔ. Me-sɛ de me-nyi kee, genen. Aye Farasii awura gikpen mɔ ansi a gyan' yɛɛ gɛkaako Wurubuaarɛ laa kyingi anyamesɛ pɛwu. Genen ilaa idɛ ne nɛ tɔgɛ so ne nɛ loo fɛye-nbɛlɛ faa."

⁷ Pɔɔlo gi kpe tɔgɛ genen ilaa idɛ mɔ, akyɔɔlɛ a tɔrɔ Farasii awura mɔ

de Saadusii awura mɔ so. Mɔmɔ-nbɛlɛ agyibo mɔ mɛn baa wɔra gɛnɔ kolon Pɔɔlo so.

⁸ I kya nyiile yɛɛ Saadusii gikpen mɔ dɔ awura mɛ kpe mɛ dɛ yɛɛ Wurubuaarɛ maɲ kyingi anyamesɛ lii ibuni dɔ, ne iɲ bo Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ kee, abɛɛ ibuni. Farasii gikpen mɔ awura berɛ, mɛ kya sɔɔ gyi yɛɛ genen ilaa idɛ pɛwu i bo no.

⁹ Nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ san mɛ kya faa abara so mɛ kya wɔra ɔlanba belɛ. Nfono mɔ, Farasii awura abono mɛ kya nyiile Wurubuaarɛ ɔson mɔ nbara mɔ ako mɛ koso yelɛ tɔgɛ ken-ken yɛɛ, "A mɛn wu ilaa nyenyɛn iko lii genen ɔnyɛn baarɛ so. ɔfaanan Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ abɛɛ obuni ne n tɔngɛ sa mɔ faa."

¹⁰ Nbɛlɛ agyibo mɔ akyɔɔlɛ mɔ a wɔra ɔlon gikyɔ so mɔ, asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi selɛ gifuu yɛɛ mɛ laa biidɛ Pɔɔlo kyadɛ. Genen so mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-asogya mɔ yɛɛ mɛ' kpelegɛ loo nbɛlɛ agyibo mɔ dɔ de mɛ' kpaa gɛbi Pɔɔlo lii de mɛ' kyu mɔ kyu loo mɔmɔ asogya mɔ gɛsun ɔwɔraten gɛkpen mɔ dɔ.

¹¹ Gɛdɛ kɛsɛ genyɛ mɔ, Wura Yesu gi baa yelɛ Pɔɔlo asɛ ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Pɔɔlo, keda fo-gisen. Fɛɛ gɛnɔɔbono fo taalɛ tɔgɛ me-ilaa sa asa Gyɛrusalem ɔsowolɛ so faa fo laa wɔra genen kee sa Rom awura."

Gyuda Awura Mɔ Mɛ Da Gɛdɛ Mɛ Laa Mɔɔ Pɔɔlo

¹² Imɔ gɛdɛ gɛ kɛ mɔ, Gyuda awura ako mɛ kpaa nara gyan' gɛtɛɛko kyu lii Pɔɔlo so. Mɛ da gɛdɛ ne mɛ ka ntan sa abara yɛɛ nengyɛnɛ mɛ mɛn ti nyɛ Pɔɔlo mɔɔ mɔ, mɛ maɲ gyi, mɛ maɲ nun.

¹³ Gyuda awura abono mɛ kpaa gyan genen mɔ, mɛ laa don asa ikue-inyɔ.

¹⁴ Mɛ kpe mɔmɔ-asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ asɛ ne mɛ kpaa tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "A wɔra gɛnɔ ne a ka ntan sa abara yɛɛ nengyɛnɛ aɲ ti nyɛ mɔɔ Pɔɔlo mɔ aye-gɛnɔ gɛ maɲ daa sei sei.

¹⁵ Imɔso fɛye-rɛ nbɛlɛ agyibo mɔ fɛ' sa Rom awura asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gɛnɔ de fɛ' pɛnɛ mɔ yɛɛ fɛ kya laarɛ fɛ' kii nu Pɔɔlo ilaa mɔ dɔɔdan. Imɔso ɔ' yɛgɛ mɛ' kyu mɔ bara fɛye. Aye mɔ a baala ta ibono a laa mɔɔ mɔ ɔkpa dɔ."

16 Mɛ kya n̄minde genen ilaa ide pɛwu mɔ, Pɔɔlo mɔ-pikyii mɔ-bi nyense ɔko gi nu. Imɔso ɔ naa kpaɔ loo asogya mɔ gɛsun ɔwɔraten gɛkpen mɔ dɔ ne ɔ kpaɔ kyu imɔ pɛwu kyu buu sa Pɔɔlo.

17 Nfono mɔ Pɔɔlo gi tere asogya akpen abelense mɔ dɔ ɔko ne ɔ tɔge sa mɔ yɛɛ, “Kyu dega baare kyu kpe fɛye-obelense ɔbono ɔ kya kere fɛye pɛwu so mɔ ase. ɔ bo ilaa iko ɔ laa tɔge mɔ.”

18 Gɛsintin mɔ ɔ kyu dega mɔ kpe, ne ɔ kpaɔ buu sa mɔmɔ-obelense mɔ yɛɛ, “ɔnyen ɔbono ɔ tii de obu mɛ kya tere mɔ yɛɛ Pɔɔlo mɔ, ne n tɔge sa me yɛɛ n' kyu dega baare kyu ba fo ase. Yɛɛ ɔ bo ilaa iko ɔ laa tɔge fo.”

19 ɔbelense mɔ gi keda dega mɔ gibaa dɔ kyu lii nkan ne ɔ taase mɔ yɛɛ, “Mene ilaa ne fo bo fo laa tɔge me mɔ?”

20 Dega mɔ gi tɔge mɔ yɛɛ, “Gyuda awura mɔ mɛ tɔge kyule abara yɛɛ mɛ laa kole fo de ɔke mɔ fo' kii kyu Pɔɔlo kpe nbele agyibo mɔ ansi dɔ. Mɛ laa wɔra fɛɛ mɛ kya laare de mɛ' taase mɔ-genɔ dɔ ilaa dɔɔdan too.

21 ɔbelense, gɛn sa fo' kyule sa ɔmɔ. I kya nyiile yɛɛ mɔmɔ dɔ asa mɛ laa bun gyoo mɔ de mɛ' mɔɔ mɔ. Mɛ laa don asa ikue-inyɔ. Mɛ ka ntan yela sa mɔmɔ-nyoro yɛɛ nengyene mɛ mɛn mɔɔ mɔ mɔ, mɛ man gyi, ne mɛ man nun. Mɛ ti wolaa baala ta. Mɛ san mɛ tɛ mɛ gyoo genɔɔbono fo laa tɔge mɔ daa.”

22 ɔbelense mɔ gi nu genen ilaa ide mɔ, ɔ da dega mɔ tii gisu yɛɛ, “Gɛn sa fo' tɔge ɔko yɛɛ fo buu ilaa ide sa me.” ɔ tɔge genen mɔ, ɔ lɛɛ dega mɔ ɔkpa.

Mɛ Kyu Pɔɔlo Kpe Wura Felise Ase

23 Nfono mɔ, ɔbelense mɔ gi tere mɔ-asogya akpen anyɔ abelense, ne ɔ tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, “Belen, fɛ' kpaɔ baala asogya akpen asa'. Nwɛ nnyɔ mɛ laa naa de ayaa, ikue-isa de saalaa mɛ laa gyan abee so, ne nwɛ nnyɔ mɔ mɛ laa keda akpe. Fɛ laa kpe Sɛsariya ndɛ genye gɛdɛ, asa adɛberɛ.

24 Fɛ' laare abee ako sa Pɔɔlo kee de fɛ' kyu mɔ kpe Wura Felise ase gimu nkpa de alanfiya.”

25 Nfono mɔ, asogya ɔbelense mɔ gi n̄marase ɔwole kyu sa mɔ-isɔɔ mɔ de mɛ'

kyu kperɛ wura mɔ. ɔwole mɔ agyɛbi mɔ ne n gyɛ yɛɛ,

26 “Wura Felise, me, Kelɔɔdiyuse Lisiyase ne n kya n̄marase genen ɔwole baare mi-i sa fo faa. Buubuu bele gyɛ fo-lɛɛ. N kya faala fo.

27 Gyuda awura mɛ keda genen ɔnyen baare mɛ kya laare mɛ' mɔɔ. Genen owi ɔbono dɔ mɔ, nɛ baa bii yɛɛ Rom isa ne ɔ gyɛ. Genen so mɔ, me-rɛ me-asogya mɔ a loo nno, ne a kpaɔ sɔge mɔ lii mɔmɔ-abaa dɔ.

28 N kya laare de n' nyɛ bii ilaa ibono mɛ dare yɛɛ ɔ wɔra mɔ, imɔso nɛ kyu mɔ kpe mɔmɔ Gyuda awura nbele agyibo mɔ ase.

29 Nɛ kyu mɔ kpe genen mɔ, nɛ wu yɛɛ ɔn wɔra ilaa nyenyen ibono i kaabore mɛ' mɔɔ mɔ abɛɛ mɛ' tii mɔ de obu.

30 Nɛ baa bii yɛɛ mɛ da gɛdɛ ibono mɛ kya laare mɛ' mɔɔ mɔ. Ayaa abono so mɔ, nɛ tɔge yɛɛ me-ade' ade mɛ' kyu mɔ bara fo. Nɛ buu sa Gyuda awura mɔ yɛɛ abono mɛ nyi yɛɛ mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ bo nbele mɔ, mɛ' kpaɔ buu ilaa ibono ɔ wɔra ɔmɔ mɔ sa fo. Nɛ sin gɛrɛ, n kya faala fo.”

31 Asogya mɔ mɛ nu mɔmɔ-obelense mɔ ase. Imɔso genen genye gɛbono mɔ, mɛ kyu Pɔɔlo kyu kpaɔ loo Antipatirise ɔsowole so.

32 Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, asogya abono mɛ naa de ayaa mɔ mɛ taa Pɔɔlo yɛge nno, ne mɛ kii kpe mɔmɔ-gɛsun ɔwɔraten gɛkpen mɔ dɔ. I san abono mɛ gyan abee so mɔ ne nan sun Pɔɔlo kpaɔ loo Sɛsariya.

33 Mɛ kpaɔ loo nno mɔ, mɛ kyu ɔwole mɔ de Pɔɔlo kyu wɔra Wura Felise abaa dɔ.

34 Wura Felise gi kalɛ ɔwole mɔ ta mɔ, ɔ taase Pɔɔlo nfono ɔ lii mɔ. Ne Pɔɔlo gi lɛɛ genɔ yɛɛ Silisiya.

35 Wura mɔ gi nu genen mɔ, ɔ tɔge sa mɔ yɛɛ, “Abono fo-rɛ ɔmɔ fɛ bo nbele mɔ mɛ ti ba mɔ, nan nu fo-genɔ dɔ ilaa.” Nfono mɔ, wura mɔ yɛɛ mɛ' kyu Pɔɔlo kpaɔ tii de obu Wura Herode gewi de asogya mɛ' dii mɔ.

24

Gyuda Awura Mɛ Tɔge Pɔɔlo Ilaa Sa Wura Felise

1 Nke nnun gemara mɔ, Gyuda awura asunbi alɛbo gemu obono mɛ kya tere mɔ yɛ Ananayase mɔ, mɔ-rɛ mɔmɔ-abelense ako de mɔmɔ-geno ɔlɛbo obono mɛ kya tere yɛ Tetuluse mɔ mɛ kpe Sɛsariya de mɛ' kpaa tɔgɛ ilaa ibono Pɔɔlo gi wɔra mɔ sa Wura Felise.

2 Mɛ bo Wura Felise ase mɔ, ɔ tere mɔmɔ-geno ɔlɛbo, Tetuluse ba ansi dɔ, ne Tetuluse gi koso yeɛ ne o yii gese ɔ kya tɔgɛ ilaa ibono mɛ tɔgɛ yɛ Pɔɔlo gi wɔra mɔ. ɔ tɔgɛ yɛ,

“Wura belɛ, nɛ bugi fo gɛpɛ, fo so mɔ, aye Gyuda awura a kpe a kya nye gisen yuuli aye-gɛkyena dɔ. A wu yɛ fo kya sa aye so gɛwɔnsa dense. Imɔso ilaa dense ibono i kya lɔrɔ aye-isowole ne fo kya bara.

3 Wura dense, gɛten kamaase de ilaa kamaase dɔ mɔ, a kya yen fo ne a kya faala fo kyu lii ilaa ide so.

4 “Genɔobono i laa wɔra ne maɲ waala fo-ilaa so mɔ, nan buu kpenkpesen. Imɔso n kya kole fo, nye gisen de fo' nu aye ase ɲmaraa.

5 A wu yɛ genen ɔnyen baare maɲ boran daa ne ɔɲ boran. Gyan' de gesinkpan gɛten kamaase mɔ, ɔ kya yogesi Gyuda awura mɔ gikyɔ-gikyɔ, ne ɔ gye ɔgyangbarabo ɔko sa gikpen gibono mɛ fue ɔson ɔkpa, ne mɛ san mɛ kya son daa Yesu Nasaretenyen mɔ.

6 Nkana ɔ laare fɛ ɔ' kpaa kyɔlese aye Gyuda awura Wurubuaare ɔson obu mɔ, ne a keda mɔ [kyu kpe a' kpaa gyi mɔ-nbelɛ kyu naa de aye Gyuda awura nbara ɔkpa so.

7 Nfono mɔ, Rom awura asogya ɔbelense obono mɛ kya tere yɛ Lisiyase mɔ gi kpaa sɔgɛ mɔ ɔlon so lii aye-abaa dɔ ne mɛ kyu mɔ ba fo ase gere faa.

8 Asogya ɔbelense mɔ gi tɔgɛ yɛ aye abono a kyu ɔnyen baare wɔra nbelɛ dɔ mɔ a' ba fo ase]. Fo gbaa-gbaa fo taase mɔ mɔ, fo laa wu yɛ ilaa kamaase ibono a kya tɔgɛ yɛ ɔ wɔra mɔ i gye gesintin.”

9 Gyuda awura abono mɛ bo nno mɔ pɛwu kee mɛ kɔlɛ kyule yɛ ibono Tetuluse gi buu mɔ, i gye gesintin.

Pɔɔlo Gi Buu Mɔ-Geno Wura Felise Ansi Dɔ

10 Tetuluse gi buu mɔmɔ Gyuda awura mɔ geno ta mɔ, Wura Felise gi lɛ gibaa nyiile Pɔɔlo yɛ mɔ, mɔ, o' buu mɔ-lɛ. Pɔɔlo, mɔ, gi lɛ mɔ-geno yɛ,

“I bo me ɔkon yɛ fo-ansi dɔ ne nan lɛ me-geno. I kya nyiile yɛ fo kya gyi aye Gyuda awura nbelɛ mɔ, i maɲ gye ndɛ.

11 Nɛ kpe Gyɛrusalem n' kpaa son Wurubuaare mɔ, ndɛ i laa wɔra daa fɛ nke gudu nnyɔ. Fo laa taale taase ako de fo' nu imɔ dɔ gesintin.

12 Genen nke nbono n dare pɛwu faa dɔ mɔ, gɛkaako ɔko maɲ nu me so yɛ me-rɛ ɔko a kya sɔɔ akyɔlɛ abɛ n kya yogesi sakpii Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ abɛ mɔmɔ-akyangbon dɔ abɛ ɔsowole so giyan.

13 Genen ilaa ibono mɛ de ma-a gyan' me so faa, mɛ nyi yɛ i gye gesintin mɔ, mɛ' nyiile. Mɛ maɲ taale tɔgɛ de i' lɛ nyiile yɛ i gye gesintin.

14 Ibono nɛ wu ne nan kyule sa fo yɛ i gye gesintin mɔ ne n gye yɛ n kya son Wurubuaare obono aye-naanaana mɛ son mɔ kyu naa daa de ɔkpa obono genen asa ade mɛ dare yɛ me nɛ fue ɔson ɔkpa mɔ. Ilaa kamaase ibono i bo aye-naana Mosisi nbara iwole dɔ de ibono i bo Wurubuaare ikalan atɔgɛbo iwole dɔ mɔ, me kee nɛ sɔɔ imɔ gyi.

15 Genɔobono aye Gyuda awura ansi a gyan' mɔ, me kee me-ansi a gyan' genen yɛ Wurubuaare laa kyingi anyamese pɛwu, abono mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ mɔ de abono mɛ kya wɔra ilaa nyenyen mɔ pɛwu, de o' gyi mɔmɔ-nbelɛ.

16 Lii genen so mɔ, me berɛ, nɛ kyu too me-nyoro so yɛ nan wɔra daa ilaa ibono n nyi me-gisen dɔ yɛ i boran mɔ wole. Maɲ wɔra Wurubuaare abɛ nyamese ilaa nyenyen.

17 “Nɛ kpe Gyɛrusalem mɔ, i keɛla. I gyi nsi pɛi ne nɛ kii kpe nno nperɛ dɔ faa. Nɛ kpe n' kpaa son Wurubuaare mɔ, nɛ kyu aterebi kperɛ me-nanboana Gyuda awura de mɛ' kyu ye sa ayenbo ne nɛ lɛ asunbi sa Wurubuaare.

18 Asunbi ne n' yeɛ n kya lɛ ne aye Gyuda awura ako mɛ baa tu me Wu-

rubuaare ɔson obu mɔ dɔ. Pɛi ne nan loo obu mɔ dɔ mɔ, nɛ wolaa lɛɛ me-nyoro lii ilaa kyose dɔ itiibilaa ɔkpa so. Genen owi ɔbono mɔ sakpii ɔko mɛn taa bo me ase nno, ne mɛn kii wɔra ɔlanba tii asa aso.

¹⁹ Genen aberɛ abono mɔ, Gyuda awura ako mɛ baa tu me nno. Mɛ lii Esiya gɛsinkpan so. Nkana nengyene fɛɛ nɛ taa wɔra ilaa iko nno mɔ genen Gyuda awura abono ne i kaabore fɛɛ mɛ' baa yeɛ fo-ansi dɔ gere de mɛ' tɔge ilaa ibono mɛ wu me nɛ wɔra mɔ.

²⁰ Asa abono mɛ yeɛ gere faa, mɛ' tɔge ilaa nyenyɛn ibono mɛ wu lii me so owi ɔbono mɛ kperɛ me aye Gyuda awura nbeɛ agyibo mɔ ase mɔ.

²¹ Ilaa kolon ibono n kya nyingi ne mɛ laa taale tɔge yeɛ nɛ wu mɔ ne n gye yeɛ n yeɛ nbeɛ ogyiten mɔ, nɛ kpen ken-ken tɔge sa mɔmɔ yeɛ, 'Ilaa ibono nɛ tɔge nɛ nɛ loo fɛye-nbeɛ mɔ ne n gye yeɛ gɛkaako Wurubuaare laa kyingi anyamese pɛwu.' "

²² Wura Felise ti wolaa o nyi Yesu ɔson ɔkpa mɔ so ilaa dandan. Imɔso ɔ tɔge sa mɔmɔ yeɛ, "Asogya ɔbelɛnɛ Lisiyase mɔ gi ba mɔ, nan kerɛ fɛye-ilaa idɛ dɔ." ɔ tɔge sa ɔmɔ genen mɔ ne ɔ kosore nbeɛ mɔ yela.

²³ Nfono mɔ, ɔ tɔge sa asogya ɔbelɛnɛ ɔbono ɔ kya kerɛ Pɔɔlo so mɔ yeɛ ɔ laa san dii mɔ mɔ, ɔ' yege mɔ ɔ' nyɛ mɔ-nyoro nmaraa. Yeɛ nengyene fɛɛ ilaa iko i tiri mɔ ne mɔ-nanboana mɛ laa sa mɔ mɔ, ɔ' sa mɔmɔ ɔkpa de mɛ' kyu bara mɔ.

Wura Felise Gi Sun Mɛ' Kpaa Kyu Mɔ Ba Mɔ-rɛ Mɔ-Ka Ase

²⁴ Nkɛ kalɛɛ gemara mɔ, Felise gi lii gɛtɛɛko ba, mɔ-rɛ mɔ-ka Dirusila. Mɔ-ka mɔ gye daa Gyudakyii. Mɛ ba genen mɔ, wura mɔ gi sun kpaa tɛrɛ Pɔɔlo, ne o nu ilaa ibono Pɔɔlo gi tɔge kyu lii Kirisito Yesu ɔson mɔ so mɔ.

²⁵ Pɔɔlo kya tɔnge ɔ kya kpe mɔ, ɔ baa tɔge kyu lii gɛsintin gigyi, nyamese nyoro gikedabi, de gɛkaabono Wurubuaare laa baa gyi anyamese nbeɛ mɔ so. Nfono mɔ, i wɔra Wura Felise gifuu gikyɔ ne ɔ tɔge sa Pɔɔlo yeɛ, "Koso naa genen. Owi ɔbono nɛ kii nyɛ me-nyoro mɔ, nan yege de mɛ' tɛrɛ fo de a' kii kyena."

²⁶ Genen owi ɔbono kee mɔ, Wura Felise kya laare fɛɛ Pɔɔlo ɔ' sa mɔ ilaa iko de ɔ' taa mɔ yege. Lii genen so mɔ, ɔ san ɔ kya sun kpaa tɛrɛ Pɔɔlo belɛn-belɛn ne mɔ-rɛ mɔ mɛ kya kyena gyi nsingyi.

Fesituse Gi Baa Yii Wura Felise Giyaa Dɔ, ɔ Laa Gyi Pɔɔlo Nbeɛ

²⁷ Nsi nnyɔ gemara mɔ, Pɔsiise Fesituse ne mɛ san kyu baa yii Wura Felise giyaa dɔ. Wura Felise kya laare ɔ' wɔra ilaa iko de i' wɔra Gyuda awura ɔkon so mɔ, ɔ yege Pɔɔlo gi sii obu mɔ dɔ nfono mɛ tii mɔ mɔ.

25

¹ Wura Fesituse gi kpe Sesariya ɔ' kpaa gyi gɛwura mɔ, imɔ nkɛ nsa mɔ, ɔ lii nno kyon kpe Gyɛrusalem.

² Nno ne Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnɛ mɔ de mɔmɔ-abelɛnɛ gbaa'gbaa mɔ mɛ buu mɔmɔ-rɛ Pɔɔlo nbeɛ mɔ sa mɔ ne mɛ kole mɔ yeɛ

³ ɔ' wɔra aniya de ɔ' wɔra ilaa iko sa mɔmɔ. ɔ' tɛrɛ Pɔɔlo ba Gyɛrusalem nno. Mɛ nminde yela yeɛ mɛ laa bun ɔkpa dɔ gyoo mɔ de mɛ' mɔɔ mɔ ɔkpa mɔ dɔ nno.

⁴ Mɛ kole Fesituse genen mɔ, ɔ tɔge sa mɔmɔ yeɛ, "Pɔɔlo tii de obu Sesariya ɔsowolɛ so. I man kɛɛla ne me gbaa-gbaa nan kpe nno.

⁵ Imɔso i fo mɔ, fɛ' yege me-rɛ abelɛnɛ abono fɛ nyi mɔmɔ so mɔ a' kpe. Nengyene ɔ wɔra ilaa iko mɔ, fɛ' kpaa buu imɔ nno."

⁶⁻⁷ Fesituse gi kyena Gyuda awura abelɛnɛ mɔ ase Gyɛrusalem nno fɛɛ nkɛ gukue abɛɛ nkɛ gudu pɛi ne ɔ loo kii kyon Sesariya. Gyuda awura ako kee mɛ lii Gyɛrusalem kpe Sesariya. Wura Fesituse gi loo nno mɔ, gɛdɛ kɛɛ mɔ, ɔ kpaa kyena wura gɛgyapaa gɛbono so mɛ kya kyena gyi asa nbeɛ mɔ, ne o sun yeɛ mɛ' kpaa kyu Pɔɔlo ba mɔ-ansi dɔ.

Mɛ kpaa bara Pɔɔlo mɔ, Gyuda awura abono mɛ lii Gyɛrusalem ba mɔ, mɛ yeɛ sindi Pɔɔlo ne mɛ kɛɛ abon belɛ-belɛ gikyɔ gyan' mɔ so, yege mɛn nyɛ ilaa ibono mɛ laa taale tɔge de i' lɛɛ nyiile yeɛ ibono mɛ tɔge mɔ i gye gɛsintin.

Pɔɔlo Gi Buu Mɔ-Genɔ Fesituse Ansi Dɔ

8 Pɔɔlo gi lɛɛ mɔ-ɣenɔ yɛɛ, “Menj tɔrɔ Gyuda awura abɛɛ Wurubuaare ɔson obu mɔ nbara, ne menj kii tɔrɔ Rom awura wura bele mɔ lɛɛ nbara.”

9 Fesituse kya laare ɔ' wɔra ilaa iko de i' wɔra Gyuda awura mɔ ɔkon so mɔ, ɔ taase Pɔɔlo yɛɛ, “Fo laa kyule de a' kii kpe Gyerusalem, de fo' kpaɔ lɛɛ fo-ɣenɔ me-ansi dɔ kyu lii ilaa ibono Gyuda awura ade me de ma-a gyan fo so faa?”

10 Pɔɔlo gi lɛɛ ɣenɔ yɛɛ, “Rom awura wura bele mɔ ne n kaabore o' gyi me-nbele. Mɔ-giyaa dɔ mɔ ne fo te fo kya gyi me-nbele faa. Menj wɔra Gyuda awura mɔ ilaa nyenyen iko. Fo gbaa-gbaa kee fo nyi genen.

11 Nengyene fɛɛ ne taa wɔra ilaa nyenyen iko ne i kaabore n' wu imɔ so lewu mɔ, manj kine. Ne kuua, menj wɔra ilaa ibono me de ma-a gyan me so faa dɔ iko mɔ, ɔko menj bo ɔkpa de o' kyu me kyu wɔra aye Gyuda awura mɔ abaa dɔ. Kiiri me-nbele kpe daa Rom wura bele mɔ ase.”

12 Pɔɔlo gi tɔge genen mɔ, Fesituse gi wu mɔ-abelense abono me sin me sin mɔ mɔ, ne me kyu amu sindi abara. Nfono mɔ, ɔ san taase Pɔɔlo yɛɛ, “Fo yɛɛ Rom wura bele mɔ ne fo kya laare o' gyi fo-nbele? To. Fo laa kpe mɔ ase.”

Wura Agiripa Mɔ-rɛ Mɔ-Pikyii Benisi Mɛ Baa Faala Fesituse

13 Imɔ ide gemara mɔ, Wura Agiripa mɔ-rɛ mɔ-pikyii Benisi me kpe Sesariya de me' kpaɔ faala Fesituse.

14 Mɛ kyena nno nke nko mɔ, Fesituse gi kyu Pɔɔlo ilaa mɔ kyu too mɔmɔ-ansi dɔ yɛɛ, “ɔnyen ɔko bo gere. Felise gekyena dɔ ne me keda mɔ tii de obu.

15 Ne kpe Gyerusalem mɔ, Gyuda awura abelense de mɔmɔ-asunbi alɛɛbo abelense mɔ me buu ilaa ibono i ba mɔ sa me, ne me kole me yɛɛ n' bun mɔ gipueɛ sa mɔmɔ.

16 Mɛ kole me genen mɔ, ne tɔge sa mɔmɔ yɛɛ, ‘Aye Rom awura bere pei de a' lɛɛ isa ɔbono a tii mɔ de obu mɔ sa abono mɔ-rɛ mɔmɔ me bo nbele mɔ, genen mɔ, a' gyi mɔ-nbele.’

17 “Imɔso Gyuda awura abelense mɔ me ba gere mɔ, menj taa waala owi baa pii. Gede kese mɔ, ne kpaɔ kyena aye awura

gɛgyapaa gɛbono a kya kyena gɛmɔ so gyi nbele mɔ ne ne sun kpaɔ tere ɔnyen mɔ.

18 Abono me kya tɔge yɛɛ mɔmɔ-rɛ mɔ me bo nbele mɔ me koso yele de me' tɔge ilaa ibono ɔ wɔra ɔmɔ mɔ, ilaa ibono me-gewɔnsa ge gyan' yɛɛ me laa tɔge mɔ, i menj gye imɔ ne me tɔge.

19 Ilaa ibono me de lii mɔ so mɔ kpei. Akyɔɔle ilaa ne me de kyu naa de mɔmɔ-ɔson nbara so de ɔnyen ɔko ilaa so me kya tere ɔnyen ɔbono yɛɛ Yesu. ɔ ti wolaa wu', ne ɔbono o tii de obu mɔ de yɛɛ o kyingi lii ibuni dɔ ɔ te de ansi.

20 “Genen ilaa ide i wɔra me-nwɔnsa dɔ faa sentan. Menj bii ilaa ibono nan wɔra de n' kere imɔ dɔ mɔ. Imɔso ne taase mɔ yɛɛ ɔ kya laare de o' kii kpe Gyerusalem de ɔ' kpaɔ lɛɛ mɔ-ɣenɔ nno kyu lii ilaa ibono asa mɔ me tɔge mɔ so?

21 Ne taase mɔ genen mɔ, ɔ kole me yɛɛ n' yege o' tii de obu gere kpaɔ fo owi ɔbono Rom wura bele mɔ laa gyi mɔ-nbele mɔ. Genen so mɔ, me yɛɛ a' keda mɔ yela gere kpaɔ fo owi ɔbono nan yege de me' kyu mɔ kperɛ wura bele mɔ mɔ.”

22 Fesituse gi tɔge genen ta mɔ, Agiripa gi tɔge sa mɔ yɛɛ, “Me gbaa-gbaa n kya laare de n' nu lii mɔ-ɣenɔ dɔ.” Fesituse gi buu sa mɔ yɛɛ, “ɔke fo laa nu lii mɔ ase.”

Fesituse Gi Yege Mɛ Kyu Pɔɔlo Ba De Agiripa O' Nu Mɔ-Ilaa

23 Gede kese mɔ, Agiripa mɔ-rɛ mɔ-pikyii Benisi me gyere lɔrɔ nyoro mɔmɔ-gewuragyɔ ɔkpa so, ne mɔmɔ-rɛ abelense abono me kya kere asogya akpen mɔ so mɔ de ɔsowole mɔ so anyamesɛ gbaa'gbaa mɔ me kyon kpe nfono me kya kpaɔ gyan' gyi nbele mɔ, ne Fesituse gi yege me kpaɔ kyu Pɔɔlo kpe mɔmɔ ase nno.

24 Nfono ne Fesituse gi taase yɛɛ, “Wura Agiripa de feye abono pewu fe bo aye ase gerɛnaa mɔ, fe wu genen ɔnyen baare? Gyuda awura abono me bo Gyerusalem mɔ de Gyuda awura abono me bo gere kee mɔ me nyida mɔ sa me. Mɛ kya kpen me kya tɔge me kya sa me yɛɛ n' yege ɔ' wɔra ɔmɔɔɛ.

25 Mi-i me mɔ, menj wu ilaa ibono ɔ wɔra ne i kaabore ɔ' wɔra ɔmɔɔɛ mɔ. Mɔ gbaa-gbaa gi kole me yɛɛ a' kyu mɔ

kpe wura bele mɔ ansi dɔ de o' gyi mɔ-nbele. Imɔso me yee nan yee de me' kyu mɔ kpe wura bele mɔ ase.

²⁶ Menj nyi ilaa kolon kiti-i ibono nan nmarase kyu bunge me-wura bele mɔ. Genen so ne ne yee me kyu mɔ kyu ba feye-ansi dɔ faa, titirigu mɔ, fo Wura Agiripa. Nengyene a taase nu mɔ-genɔ dɔ ilaa dandan mɔ, nan nye ilaa iko nmarase kyu bunge aye-wura bele mɔ.

²⁷ Nan kyu isa obono me keda tii de obu mɔ bunge giyan ne menj nmarase ilaa ibono kaase mɔ gi wɔra mɔ, me ase mɔ, i gye ilaa ibono inj bo gese."

26

Pɔɔlo Gi Buu Mɔ-Genɔ Sa Agiripa

¹ Fesituse gi tɔge genen ta mɔ, Agiripa gi tɔge sa Pɔɔlo yee, "Fo bo okpa de fo' buu fo-genɔ."

Nfono ne Pɔɔlo gi diire mɔ-gibaa ne o lee mɔ-genɔ yee,

² "Wura Agiripa, ne wɔra gimu dense gikyo yee nan nye genɔ lee ilaa ibono Gyuda awura mɔ me de ma-a gyan me so mɔ pewu fo-ansi dɔ nde.

³ I kya nyiile yee aye Gyuda awura itiibilaa mɔ de aye-ɔson ilaa ibono so a kya kyena sɔɔ akyɔɔle mɔ, fo bere fo nyi imɔ pewu kpa lii. Imɔso n de fo giserɛ, nye gisen de fo' nu me ase.

⁴ "Kpe kyu lii me-gidega dɔ, aye Gyuda awura mɔ okamaase nyi me-gidebi. Me nyi lii ko-o giyiigese genɔobono ne kyu kyena saare me gbaa-gbaa me-gewi awura mɔ.

⁵ Me nyi me mɔ, inj gye nde. Nengyene me laa kyule tɔge gesintin mɔ, nkana me laa lee me-genɔ yee n de aye-ɔson mɔ dɔ imɔ-okpa so ibono n kya gyi aye Farasii gikpen mɔ nbara ilaa so gesintin.

⁶ Me-ansi a gyan' ilaa dense ibono Wurubuaare gi ka yela sa aye-naanaana mɔ so. Imɔso ne ne loo nbele nde' faa.

⁷ Aye asa akpen gudu anyɔ mɔ pewu ansi a gyan' daa genen ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa aye mɔ so. Imɔso ne a kya son Wurubuaare genye de gɛpe mɔ. O, me-wura, kyu lii genen ilaa ibono

so ne aye Gyuda awura mɔ yee me-re ɔmɔ a bo nbele faa.

⁸ I wone ne aye Gyuda awura anj kya laare a' sɔɔ imɔ gyi yee Wurubuaare laa taale kyingi anyamese daa?

⁹ "Me gbaa-gbaa obono n yele faa, nkana ne sa gewɔnsa yee i kaabore n' nyida Yesu Nasaretinyen mɔ-lee ɔson mɔ genɔobono okara nan taale mɔ.

¹⁰ Genen ne ne naa kyena wɔra Gyusalem ɔsowole so ne. Genen owi obono mɔ aye Gyuda awura asunbi alebo abelense mɔ me kya sa me okpa de n' kpa keda asa abono me kya naa de Yesu so son Wurubuaare mɔ kyu tii de obu. Inj gye ɔmɔ-gikeda tii mɔ wole gbaa. Nengyene nbele agyibo me tɔge yee genen asa abono me' wɔra amɔɔse mɔ, me kee n kya kyule yee me' mɔɔ mɔmɔ.

¹¹ Ne ti naa kyena biide mɔmɔ-giso aye-akyangbon dɔ, ne ne nyise mɔmɔ de me' kine Yesu-lee okpa mɔ. Ne tansi wɔra mɔmɔ genɔ kaabore ne dabole buu mɔmɔ-ayaa kpa ka mɔmɔ-ansi koo-koo asafo isowole so.

¹² "Nkana genen ilaa ide kee ne ne koso n kya kpe Damasikose n' kpa wɔra. Pei ne nan koso mɔ, aye Gyuda awura asunbi alebo abelense mɔ me sa me mɔmɔ-gibaa dɔ ɔwole.

¹³ Me-wura, n kya kpe mɔ, ne kpa fo geteeko mɔ, i laa wɔra fee owi kenken gere-gere mɔ, n baa kere mɔ, fatela bele ɔko ne n lii Wurubuaare dɔ baa kyaabɔ me-re abono a naa mɔ. Fatela mɔ kya wu don owi gbaa.

¹⁴ Aye pewu a lii tɔɔ, ne ne nu gigyebi' giko gi tere me ne gi taase me de aye Hiiburu gedɛ dɔ yee, 'Sɔɔlo, Sɔɔlo, mene n wɔra ne fo kya ka me-ansi genen? Fo kine yee fo manj nu fo-wura gedɛ mɔ, fo kya mɔɔ fo-nyoro daa.'

¹⁵ "ɔ tɔge me genen mɔ, ne taase yee, 'Me-wura ɔmɔ ne?' Ne o lee genɔ yee, 'Me Yesu obono fo kya ka ansi mɔ ne.

¹⁶ Koso yele fo-ayaa so. Ne lee me-nyoro nyiile fo de n' lee fo yela de fo' wɔra me-gesun ɔwɔrabo. Fo laa tɔge me-ilaa ibono fo wu nde faa de ibonoana nan baa lee nyiile fo mɔ sa asa.

¹⁷ Nan mɔlɛgɛ fo lii fo gbaa-gbaa fo-ade Gyuda awura abaa dɔ de asa sɛnsɛ kee abaa dɔ. Nan keda fo sun

¹⁸ abono mɛ mɛn gye Gyuda awura mɔ asɛ de fo' kpaa bugi mɔmɔ-ansi de mɛ' lii gibiri dɔ ba fatela mɔ asɛ de mɛ' nye lii ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ abaa dɔ kii ba Wurubuaarɛ asɛ de Wurubuaarɛ o' kyu mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ mɔmɔ de mɛ' nye ilaa ibono Wurubuaarɛ laa sa abono pɛwu ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro kyu naa de mɔmɔ-gikagyan gibono mɛ ka gyan me so mɔ.'

Wurubuaarɛ Gi Nyiile Pɔɔlo Ilaa Mɔ, ɔ Mɛn Wɔra Gisomaanu

¹⁹ "O Wura Agiripa, Yesu gi lii Wurubuaarɛ dɔ baa tɔgɛ sa me genen mɔ, mɛn wɔra gisomaanu.

²⁰ Imɔso n naa mi-i tɔgɛ mi-i sa asa yɛɛ mɛ' nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ de mɛ' lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ kii ba Wurubuaarɛ asɛ. Nɛ tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ mɛ' wɔra ilaa ibono i laa nyiile yɛɛ mɛ nu ɔmɔ-nyoro gɛsɛ gɛsintin. Nɛ yii gɛsun gɛdɛ gɛsɛ lii daa Damasikose ɔsowolɛ so, ne nɛ kpe kpaa loo Gyɛrusalem kyon kpaa naa gyan' de Gyudiyaa gɛsinkpan so. N kya kpe asa abono mɛn gye Gyuda awura mɔ asɛ kee.

²¹ Imɔ idɛ so ne owi ɔbono n bo Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ mɔ Gyuda awura ako mɛ kpaa keda me ne mɛ laarɛ mɛ' mɔɔ me mɔ.

²² "Wurubuaarɛ, mɔ, gi kpaa me genen-n baa fo ndɛ gɛkɛ gɛdɛ. Imɔ ne n yɛgɛ ne n' san n yelɛ me-ayaa so n kya lɛɛ Yesu ilaa mɔ mi-i nyiile ɔkamaasɛ, abelɛnsɛ de nbii pɛwu faa. Ilaa ibono n kya tɔgɛ mɔ i gye daa ibono Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ de aye-naana Mosisi mɛ wolaa tɔgɛ yela yɛɛ i laa baa ba mɔ. Mɛn kya tɔgɛ ilaa iko kpɛi.

²³ Imɔ ne n gye yɛɛ ɔbono Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ asa mɔ laa wu ɔlaawusɛ, ne mɔ ne nan wɔra nyamesɛ gyangbarasɛ ɔbono ɔ laa daa gikyingi lii ibuni dɔ. ɔ laa lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa nyiile Gyuda awura de asa abono mɛ mɛn gye Gyuda awura mɔ pɛwu de i' wɔra fɛɛ fatela sa mɔmɔ."

Pɔɔlo Ilaa I Mɛn Gye Agiripa Ilaa Pobɔrɔ

²⁴ Pɔɔlo kya lɛɛ ilaa gɛsɛ genen mɔ, Fɛsitusɛ gi ten mɔ ne ɔ faa mɔ so yɛɛ, "Pɔɔlo, fo kya budi daa do-o? Fo-ilaa gikase gikyɔ ne n yɛgɛ ne fo kya lɔ giyee faa."

²⁵ Pɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Me-wura, mɛn kya lɔ giyee. Gɛsintin de ɔlaako ginyi ilaa ne n' kya tɔgɛ faa.

²⁶ Wura Agiripa berɛ, genen ilaa idɛ i mɛn gye mɔ ilaa pobɔrɔ. Genen so ne nɛ taalɛ bugi me-gisen n kya tɔngɛ de mɔ faa. Ilaa ibono i ba ne n' kya tɔgɛ imɔ so ilaa faa, i mɛn gye nara dɔ.

²⁷ Wura Agiripa, fo kya sɔɔ ilaa ibonoana Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ tɔgɛ mɔ gyi? N nyi fo so yɛɛ fo sɔɔ imɔ gyi."

²⁸ Nfono mɔ Wura Agiripa gi taasɛ Pɔɔlo yɛɛ, "Fo nyi yɛɛ fo laa taalɛ kyɛɛgɛ me de n' wɔra Kirisito ɔsonbo kusaa genen?"

²⁹ Pɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Kusaa daa-o, i laa kɛɛla daa-o, me berɛ, n kya dalaa n kya kolɛ Wurubuaarɛ mi-i sa fo-rɛ abono mɛ kya nu me asɛ gɛrɛ ndɛ faa pɛwu yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' yɛgɛ fɛ' wɔra fɛɛ me. Genen mɔ me-abaa dɔ lɛɛ agbangbaran adɛ wolɛ ne Wurubuaarɛ ɔ' man sa ɔ' yɛgɛ de a' loo fɛye ɔko-rɛ ɔko abaa dɔ."

Rom Awura Abelɛnsɛ Mɛ Kɛrɛ Mɔ, Pɔɔlo Gi Gyi Aso

³⁰ Pɔɔlo gi tɔngɛ ta mɔ, Wura Fɛsitusɛ, Wura Agiripa, mɔ-ka Benisi, de asɛnsɛ abono pɛwu mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ tɛ mɛ kya nu mɔ asɛ mɔ mɛ koso lii ɔkyii belɛnsɛ.

³¹ Mɛ lii genen mɔ, mɛ tɔgɛ kyule abara yɛɛ, "Genen ɔnyɛn baarɛ mɛn taa wɔra ilaa ibono i kaaborɛ fɛɛ ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ abɛɛ mɛ' keda mɔ tii de obu."

³² Nfono mɔ, Agiripa gi tɔgɛ sa Fɛsitusɛ yɛɛ, "Nengyene fɛɛ genen ɔnyɛn baarɛ ɔ mɛn kolɛ yɛɛ wura belɛ mɔ ne o' gyi mɔ-nbelɛ mɔ, nkana a laa taa mɔ yɛgɛ de ɔ' naa ɔ kya kpe."

27

Pɔɔlo Gi Kyu Gikolii De O' Kpe Rom

¹ Imɔ gemara mɔ, Wura Fɛsitusɛ mɔ-rɛ mɔ-abelɛnsɛ mɔ mɛ tɔgɛ kyule abara yɛɛ

Pɔɔlo mɔ-rɛ mɔ-nanboana mɛ' loo gikolii kyu kpe Itali gɛsinkpan so. Mɛ kyu Pɔɔlo de asa abono mɛ keda ɔmɔ kyu tii de ibu mɔ dɔ ako kyu wɔra ɔbelɛnsɛ ɔko abaa dɔ. Mɛ kya tɛrɛ mɔ yɛɛ Gyuliyusɛ. Mɔ ne n kya kerɛ Rom awura asogya gikpen gibono mɛ kya tɛrɛ yɛɛ ɔgusitan gikpen mɔ so.

² Me-rɛ Pɔɔloana a nyɛ gikolii giko gibono gi lii Adiramatiyum ɔsowolɛ so. Gikolii mɔ gi laa naa-naa de Esiya isowolɛ so nfono akolii belɛ-belɛ a kya kpaa yeɛ mɔ. Imɔso a dii loo gikolii mɔ dɔ, ne a kyon. ɔnyen ɔko bo aye dɔ, mɛ kya tɛrɛ mɔ yɛɛ Arisetaakusɛ. ɔ lii Tesalonika ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Masadoniya gɛsinkpan so mɔ.

³ Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, a kpaa loo Sidon ɔsowolɛ so. ɔbelɛnsɛ Gyuliyusɛ gi kerɛ Pɔɔlo so dɔɔdan. I lii fɛɛ ɔ sa mɔ ɔkpa yɛɛ ɔ laa taalɛ kpaa faala mɔ-kyɛmɛnɛana de mɛ' nyɛ sa mɔ ilaa tirisɛ de o' kyu kpe ɔkpa mɔ.

⁴ A lii Sidon kyon a kya kpe mɔ, afuu a kya da lii de aye-ansi dɔ. Imɔso a naa de gikyaafiya gibono mɛ kya tɛrɛ gimɔ yɛɛ Saapurose mɔ gikun dɔ kyon

⁵ kpaa naa de nkyu mɔ nsansana. Ne a kpaa sindi Silisiya de Panfliya nsinkpan so, ne a kyon kpaa loo Mira ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Lisiya gɛsinkpan so mɔ.

⁶ A fo nno mɔ, a lii gikolii gibono dɔ. ɔbelɛnsɛ Gyuliyusɛ gi kpaa wu gikolii giko. Gikolii mɔ gi lii Alesandiriya gi kya kpe Itali gɛsinkpan so. Imɔso o kyu aye kyu wɔra genen gikolii gɛbono dɔ.

⁷ Gikolii mɔ gi naa faa dɛɛ-dɛɛ genen-n nke kalɛsɛ nko. Afuu a yeɛɛ i wɔra ɔlon sa aye pɛi ne a kpaa loo Kiniduse ɔsowolɛ so. Afuu mɔ an kya sa aye ɔkpa de a' nyɛ kpe ansi ntintin. A san kpasa daa de Keriiti gikyaafiya gikun dɔ, ne a kpaa kyon sindi Salimoni nfono apoo mɔ gi bɔɔ mɔ.

⁸ A naa de nfono nkyu gi bɔɔ mɔ, i kii wɔra ɔlon sa aye pɛi ne a kpaa fo getɛɛko mɛ kya tɛrɛ nno yɛɛ Okunten Dɛnsɛ. Nno i sindi Lasiya ɔsowolɛ.

⁹ Pɛi de a' loo Okunten Dɛnsɛ genen mɔ, a wu yɛɛ a kɛɛla ɔkpa dɔ. Genen abere abono mɔ, Gyuda awura genɔ nminde gɛkɛ gɛ ti baa kyon. Lii genen gɛkɛ

gɛbono kyu kyon mɔ, afuu abere ne. Imɔso fo kyu gikolii naa ɔbon so mɔ, in boran. Nfono mɔ, Pɔɔlo gi ka abono mɛ bo gikolii mɔ dɔ mɔ yɛɛ,

¹⁰ “Abelɛnsɛ, fɛɛ genɔɔbono n kya wu aye-ɔkpa ɔbono a kya kpe faa, a tɔgɛ yɛɛ a' kpe ansi dɔ mɔ, a laa gyi gyɛrɛbi belɛ. In gyɛ gikolii mɔ de atɔ mɔ wolɛ. Fonjbii aye gbaa-gbaa kee a laa sii.”

¹¹ Gikolii wura mɔ de ɔbono ɔ kya kerɛ gikolii mɔ so mɔ mɛ mɛn kyule ibono Pɔɔlo gi tɔgɛ mɔ, ne ɔbelɛnsɛ Gyuliyusɛ gi nu mɔmɔ-lɛɛ ilaa tɔgɛsɛ mɔ taa Pɔɔlo-lɛɛ genɔ mɔ yeɛɛ.

¹² Abono mɛ tɔgɛ yɛɛ a' kpe mɔ mɛ nyaakyɔ don aye abono nkana a laare fɛɛ a' sii kyena pɛi mɔ. I kya nyiile yɛɛ nfono a laa sii kyena pɛi mɔ in bo gikyena awo abere. Mɔmɔ-nwɔnsa ne yɛɛ fonjbii mɔ, a laa taalɛ loo Fiinisi ɔsowolɛ so de a' sii kyena nno awo abere mɔ pɛi de a' kii yii ɔkpa. Fiinisi bo Keriiti gɛsinkpan so. Keriiti nno mɔ afuu a kya da lii daa gibaafon kolon wolɛ so. Imɔ ne n gyɛ owi ɔtɔrɔten so. Imɔso a koso Okunten Dɛnsɛ mɔ, ne a yii aye-ɔkpa.

Afuu Belɛ A Tigi Wɔra Aye

¹³ A kya tɔgɛ yɛɛ a laa nyise ɔkpa mɔ, nfono mɔ, afuu abono a laa nen gikolii mɔ kanpɛ mɔ a kya da kyu kpe de nfono so a kya laare de a' kpe mɔ. Abono mɛ bo gikolii mɔ dɔ mɔ, mɛ wu genen mɔ, mɛ mara akyɔlɛ yɛɛ genen afuu abono so mɔ, aye-gikpe mɔ gi laa wɔra ɔdan. Genen so mɔ a loo gikolii mɔ dɔ, ne mɛ sange gikolii mɔ ɔfɛ, ne a yii ɔkpa. A kpe san a naa sindi Keriiti gigengen.

¹⁴ In taa kɛɛla mɔ, afuu belɛ ako ne n kpe kpaa da ginyadon so lii gigengen so. Mɛ kya tɛrɛ genen afuu abono ginyen yɛɛ Owi ɔbaliiten Soso Afuu.

¹⁵ Nfono mɔ afuu mɔ a da gikolii mɔ mɔ, in bo awɔrabi de gikolii mɔ gi' nyɛ kpe de nfono so a kya laare mɔ. I yeɛɛ afuu mɔ a sola aye-rɛ gikolii mɔ kpe nfono so afuu mɔ a kya kpe de mɔ.

¹⁶ Afuu mɔ a sola aye kyu kpaa loo gikyaafiya pii giko gikun dɔ. Mɛ kya tɛrɛ genen gikyaafiya mɔ yɛɛ Kawuda. Nno ne a san kyu gɛnsipɛɛrɛ kyu lɛɛ gikolii pii

gibono gi kyaa de gikolii bele mɔ lii nkyu mɔ dɔ ne a bɔɔ bɔɔ ife mɔ, ne a kyu gimɔ kyu taga gikolii bele mɔ dɔ.

17 A lee gikolii pii mɔ lii nkyu mɔ dɔ genen mɔ, gikolii mɔ apalebo me kyu okpa oko so ne me kyu ife kyu nminde gikolii bele mɔ geten kamaase pewu kyaabɔɔ faa girin de afuu mɔ a men sa a' nye kyade gimɔ. I bo gikolii apalebo mɔ gifuu yee afuu mɔ a laa naa sola gikolii mɔ kyu kpe Sɛetise nfono ginɛsii gi da agyɛsi nkyu mɔ dɔ mɔ de gikolii mɔ gi' sii. Imɔso me lee gikuru gibono afuu a kya da gimɔ kyu nen gikolii mɔ mɔ, ne nkyu mɔ gi san gi so gikolii mɔ gi naa gi naa.

18 Imɔ genen gbaa mɔ, afuu mɔ a kya da ken-ken, ne i yege gikolii mɔ gi kya kyengben. Imɔso gedɛ kɛsɛ mɔ me yii gɛsɛ me kya lee ilaa ibono gikolii mɔ gi so mɔ me kya too nkyu dɔ de gikolii mɔ gi' nye koso oduduu.

19 Gɛkɛ sase mɔ, me lee gikolii mɔ nyoro so ilaa tirise iko kyu too nkyu dɔ.

20 Owi obono mɔ, soso i wɔra faa tum-m, ne an baa a kya wu yee owi ne, abee gigyekpebi ne, nke gikyɔ. Afuu bele mɔ a kpe san a kya da de ginyadon, an kya tɔrɔ. Imɔso aye-nwɔnsa bere gin taa baa gi gyan' yee a laa baa nye nkpa.

Wurubuaare Gi Nyiile Pɔɔlo Yee

Gikolii Mɔ Dɔ Awura Me Laa Nye Nkpa

21 Genen nke nbono mɔ abono pewu me bo gikolii mɔ dɔ mɔ me men baa me kya gyi sei. Nfono mɔ Pɔɔlo gi lii yeke mɔmɔ-ansi dɔ ne ɔ tɔge sa mɔmɔ yee, "Me-nanboana, femɛn nu me ase de a men sa a' koso lii Keriiti mɔ, nkana genen gensipɛere de gyerebi baare onan man tu aye.

22 Imɔ-re imɔ genen gbaa faa, ide kon bere, n de feye giserɛ. Fe' keda feyenyoro. I kya nyiile yee feye oko-re oko man sii nkyu nde dɔ, genen mɔ, gikolii bele mɔ wole ne nan wɔra gisiise.

23 I men gyɛ giyan so ne ne taale n kya tɔge feye genen. Deeri genye mɔ, me-Wurubuaare obono n' bo mɔ-gibaa dɔ ne mɔ ne n' kya son mɔ, gi yege mɔ-ɔsɔɔ oko gi lii Wurubuaare dɔ ba me ase.

24 ɔsɔɔ mɔ gi buu sa me yee, 'Pɔɔlo! Gen sa fo' sele gifuu. I gyɛ ibono fo laa yeke Rom wura bele mɔ ansi dɔ. Nu kee yee Wurubuaare gi kyule sa fo yee fonanboana abono me bo gikolii gidɛ dɔ pewu faa kee me laa nye nkpa.'

25 "Imɔso me-nanboana, fe' keda feyenyoro. Me bere, ne sɔɔ Wurubuaare gyi yee genobono ɔ yege mɔ-ɔsɔɔ mɔ gi baa tɔge sa me faa, genen ne i laa wɔra kee ne.

26 Afuu mɔ a laa da gikolii mɔ de aye kyu kpaa fo gikyaafiya giko gigengen."

Gensipɛere Ge Tu Gikolii Awura Mɔ

27 A koso lii "Okunten Dɛnsɛ" mɔ, imɔ nke gudu nnan mɔ, genen gɛkɛ gɛbono genye mɔ, afuu mɔ a sola aye-re gikolii mɔ a de aye a naa a naa Adiriya obon bele mɔ so. I baa fo genye de nsana mɔ, abono me kya pale gikolii mɔ me dese yee nno a fo mɔ, a kya fuude gigengen.

28 Genen so mɔ me kaala nkyu mɔ okin kere. Me kaala kere genen mɔ, me wu yee nfono a naa mɔ, imɔ-okin gyɛ fee nyamese abaa gisoro gikpadɔ oko. A kpe ansi dɔ nmaraa mɔ me kii kaala nkyu mɔ okin kere. Me kaala ginyɔse gibono mɔ, me wu yee nno-lee okin mɔ i gyɛ abaa gisoro gikpadɔ gudu ginun.

29 Me wu genen mɔ, me sele gifuu yee fonbii mɔ, i laa naa sola aye kpaa da de afole abono a bo gigengen mɔ fee. Imɔso me lee lee ilaa boduduuse inan iko kyu kyɔloga de gikolii mɔ gemara-gemara, ne me san ma-a dalaa yee, "Gedɛ ge' ke daa de-e."

30 Gikolii mɔ apalebo mɔ ako me laare fee me' sele lii gikolii mɔ dɔ. Imɔso me penɛ yee me kya laare de me' kii kyu ilaa boduduuse iko kyu kyɔloga de gikolii mɔ ansi-ansi bola de gemara-lee mɔ. Me kya penɛ genen daa de me' nye nara lee gikolii pii gibono gi bo gikolii bele mɔ dɔ mɔ gyan' nkyu mɔ so.

31 Me kya wɔra genen pewu mɔ, Pɔɔlo gi bii mɔmɔ-nwɔnsa dɔ. Imɔso ɔ tɔge sa Obelense Gyuliyuse mɔ-re asogya abono aye-re ɔmɔ a bo gikolii mɔ dɔ mɔ yee, "Anyen ade me nyi ne me men sii kyena

gikolii gide dɔ mɔ, fɛye ɔko-rɛ ɔko manj lii. Fɛ laa sii nkyu ndɛ dɔ.”

³² Pɔɔlo gi tɔgɛ sa ɔmɔ genen mɔ, asogya mɔ mɛ nɛ ifɛ ibono i dɛ gikolii pii mɔ kyaga de gibelɛ mɔ kebi, ne gikolii pii mɔ gi kyon de nkyu.

³³ Gɛdɛ gɛ kya ba gɛ' baa kɛ mɔ, Pɔɔlo gi kolɛ abono pɛwu mɛ bo gikolii mɔ dɔ mɔ yɛɛ mɛ' gyi agyudɔ. Pɔɔlo gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Ibono fɛye-nwɔnsa gi mɛn tɛ fɛye gɛten kolon ne fɛ mɛn kya gyi faa, ndɛ imɔ nkɛ gudu nnan ne.

³⁴ Imɔso n kya kolɛ fɛye, fɛ' gyi agyudɔ de fɛ' nyɛ nyɛ ɔlon. Sɛi manj wɔra fɛye dɔ ɔko-rɛ ɔko. Fɛ laa lii gimu nkpa de alanfiya.”

³⁵ Pɔɔlo gi tɔgɛ sa ɔmɔ genen ta mɔ, o puru bodobodo ne ɔ dalaa faala Wurubuaarɛ, asa mɔ pɛwu ansi dɔ. Ɔ dalaa ta mɔ, ɔ gbaa bodobodo mɔ ne o yii gɛsɛ ɔ kya gyi.

³⁶ Nfono mɔ, i keda mɔmɔ pɛwu kee nyoro, ne mɛ san laarɛ ilaa ikoana, ne mɛ gyi.

³⁷ Aye abono pɛwu a bo gikolii mɔ dɔ genen mɔ gɛgyɔnɔ gɛ gye asa nwɛ nnyɔ ikue-isa de saalaa anyamesɛ asee.

³⁸ Mɛ gyi kaabo mɔ, mɛ lɛɛ ilaa ibono i bo gikolii mɔ dɔ mɔ too nkyu dɔ de gikolii mɔ gi' nyɛ koso oduduu.

Gikolii Mɔ Gi Kyadɛ

³⁹ Gɛdɛ gɛ kɛ ne gikolii mɔ apalɛbo mɔ mɛ wu yɛɛ mɛ kya fuudɛ gɛsinkpan so mɔ, mɛ mɛn bii yɛɛ gɛsinkpan kolon gɛdɛ ne. Mɛ wu apoo mɔ gigengen gɛtɛko, mɔ, mɛ sa gɛwɔnsa yɛɛ i laa sa gikolii belɛ giyɛɛ. Imɔso mɛ tɔgɛ kyule abara yɛɛ mɛ laa palɛ gikolii mɔ kpaa yela nno.

⁴⁰ Nfono mɔ mɛ kebi ilaa boduduuse mɔ mɛ kyu kyɔloga de gikolii mɔ mɔ too nkyu dɔ. Mɛ wɔra genen mɔ, mɛ sangɛ ifɛ ibono nkana mɛ kyu nminde iyii ibono i kya palɛ gikolii mɔ mɔ. Ne mɛ diirɛ gikolii mɔ ansi dɔ-lɛɛ gikuru belɛ gibono gi kya keda afuu ne i kya nen gikolii mɔ mɔ. Nfono mɔ gikolii mɔ gi yii ansi gi kya kpe de gigengen mɔ so.

⁴¹ Nno mɔ ginɛsii gi da agyɛsi belɛ-belɛ, ne gikolii mɔ gi kpaa nɛmɛɛ de amɔ, ne gi

sii. Afuu bolonɛ ako a san a kya da gikolii mɔ gɛmara-gɛmara, gi kya kyadɛ.

⁴² Asogya mɔ mɛ wu genen mɔ, mɛ tɔgɛ kyule abara yɛɛ mɛ laa mɔɔ abono pɛwu mɛ keda tii de ibu ne mɛ kyu ɔmɔ kyu wɔra mɔmɔ-abaa dɔ mɔ. I mɛn gye genen mɔ, fonjbii mɔmɔ ako mɛ laa naa tɔolɛ lii gigengen so de mɛ' selɛ.

⁴³ Ɔbelɛnsɛ Gyuliyusɛ ɔbono ɔ kya kerɛ asogya gikpen mɔ so mɔ berɛ kya laarɛ de ɔ' mɔlɛgɛ Pɔɔlo de ɔ' nyɛ nkpa. Imɔso ɔ gya asogya mɔ yɛɛ mɛ mɛn sa mɛ' wɔra genen. Ɔ tɔgɛ abono mɛ bo gikolii mɔ dɔ mɔ yɛɛ, “Fɛye abono fɛ nyi nkyu mɔ, fɛ' daa gitin loo nkyu mɔ dɔ de fɛ' tɔolɛ lii gigengen.

⁴⁴ Fɛye asɛnsɛ mɔ, mɔ, fɛ' keda iyii ibono i kyadɛ kyadɛ i gyan' nkyu mɔ so mɔ kyu lii gigengen.” Genen ne a san wɔra ne aye pɛwu a nyɛ lii gimu nkpa de alanfiya.

28

A Loo Malita Ɔsowolɛ So

¹ A dii gyan' gigengen so gimu nkpa de alanfiya pɛi ne a nyɛ bii yɛɛ mɛ kya tɛrɛ gɛsinkpan gɛbono ginyɛn yɛɛ Malita.

² Nono asa mɛ kyu gɛsalaarɛ kerɛ aye so dandan. Mɛ sɔɔ aye pɛwu abaa anyɔ. Nyangbon kya da, ne i bo awo. Imɔso mɛ wɔra ɔgya sa aye yɛɛ a' wolɛ.

³ Pɔɔlo gi kpaa koola ngya, ɔ dɛ ɔ kya wɔra ɔgya mɔ dɔ mɔ, nkyyɛ giwɔɔ gi bo gɛgya gɛko dɔ. Ɔgya mɔ awulewule so mɔ giwɔɔ mɔ gi da lii gɛgya mɔ dɔ, ne gi kyaga Pɔɔlo gi san gi kyɔlɛ de mɔ-gibaa.

⁴ Nno asa mɛ wu gimɔ gi kyɔlɛ de mɔ-gibaa genen mɔ, mɛ tɔgɛ sa abara yɛɛ, “Imɔ idɛ berɛ, in bo sɛi, genen ɔnyɛn baarɛ gye daa asa ɔmɔɔbo. Ɔbono ɔ kya ka ilaa nyɛnyɛn gikɔ mɔ manj kyule yɛɛ ɔ' nyɛ nkpa. I mɛn gye genen mɔ, gɛnɔɔbono ɔ ti nyɛ lii ɔbon belɛ mɔ dɔ gimu nkpa de alanfiya faa, nkana in ti ta ne?”

⁵ Pɔɔlo gi nɛmanyɛn mɔ-gibaa mɔ, ne i lɛɛ giwɔɔ mɔ too ɔgya mɔ dɔ. In wɔra mɔ sɛi.

⁶ Asa mɔ mɛ san mɛ tɛ mɔ, mɔmɔ-nwɔnsa gi gyan daa yɛɛ Pɔɔlo laa kpe punge ne, abɛɛ i laa kpe nɛmaa mɔ nɛmɛɛ

de o' wu' ayaa abono so ne. Me gyoo genen-n keela kpon, men taa wu yee ilaa iko i wɔra mɔ. Nfono mɔ, me kyeege mɔmɔ-nwɔnsa ne me san tɔge yee, "Genen ɔnyen baare te faa, ɔ gye daa ɔkperɛ ɔko!"

⁷ Ɔsowole ɔbono so wura mɔ bo nsinkpan sindi nfono aye-re Pɔɔlo a te a kya wole ɔgya mɔ. Me kya tere wura mɔ-ginyen yee Pubilase. Ɔ yeege a' loo mɔ ase ne ɔ keda aye gisafo nke nsa.

⁸ Pubilase baare mɔ-se kya lo ɔkyagyii, ne ɔ kya kyale. Pɔɔlo gi naa loo mɔ ase obu dɔ. O kyu mɔ-abaa gyan mɔ so ne ɔ dalaa sa mɔ ne mɔ-alɔɔ mɔ a ta.

⁹ I ba genen mɔ, alɔbo sense abono me bo genen gikyaafiya gibono so mɔ me ba Pɔɔlo ase ne ɔ kye mɔmɔ.

¹⁰ Me kyee aye ilaa gikyɔ. Ne a tɔge yee a laa kyu gikolii giko de a' kyon mɔ, me sa aye ilaa ibono i laa tiri aye apoo mɔ so mɔ pɛwu.

A Lii Malita Ne A Keda Rom Ɔkpa

¹¹ A kyena ɔmɔ ase nno ibose isa'. A laa koso nno mɔ, a nye gikolii gibono gi lii Alesandiriya ne gimɔ-wuraana me sii kyena Malita gikyaafiya so nno awo abere dɔ mɔ. Me kya tere gikolii mɔ ginyen yee Ikperɛ Ataana.

¹² A loo Sirakuse ɔsowole so, ne a kyena nno nke nsa.

¹³ A koso nno, ne a pale gikolii mɔ kpa loo Regiyo ɔsowole so. Gede kese mɔ, afuu a yii gese a kya da lii de gese so. Imɔ geke nyɔse mɔ, a kpa loo Putili ɔsowole so.

¹⁴ A fo nno mɔ, a wu aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ ako. Me kyu aye kpe mɔmɔ ase ne me kole aye yee a' kyena mɔmɔ ase nke sono. A lii mɔmɔ ase nno mɔ, a kyon a kya kpe Rom.

¹⁵ A fuude Rom mɔ, aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ abono me bo nno mɔ me nu aye so yee a kya ba. Imɔso me baa gyangara aye ɔkpa dɔ nten nnyɔ, Apiyase Foram de nfono me kya tere yee Ikyoolaten Isa' mɔ. Pɔɔlo gi kpe wu mɔmɔ genen mɔ, ɔ faala Wurubuaare ne i keda mɔ-nyoro.

Pɔɔloana Gi Tɔge Yesu Ɔkalan Mɔ Rom Ɔsowole So

¹⁶ A loo Rom mɔ, asogya ɔbelense mɔ gi sa Pɔɔlo ɔkpa de ɔ' taale kyena mɔ-gibaa so, ne me yeege sogya kolon kya dii mɔ de ɔɲ sa ɔ' nye sele.

¹⁷ Imɔ nke nsa gemara mɔ, Pɔɔlo gi tere Gyuda awura abelense abono me te Rom nno mɔ yee me' baa gyan' mɔ ase. Me gyan' mɔ, ɔ tɔge sa mɔmɔ yee, "Me-nanboana Gyuda awura, men wɔra aye-ade ilaa nyenyen iko, ne i men gye yee men gyi aye-naanaana itiibilaa so. Imɔ genen gbaa mɔ, me keda me Gyerusalem kyu me kpa wɔra Rom awura abaa dɔ.

¹⁸ Rom awura mɔ me taase taase me ilaa mɔ, me men wu ilaa nyenyen ibono ne wɔra ne i kaabore n' wɔra ɔmɔɔse.

¹⁹ Gyuda awura mɔ, mɔ, me men kyule. I ba genen mɔ, i yeege ne kole yee me' tese kyu me kyu ba wura bele ansi dɔ gere de mɔ ne ɔ' kere ilaa mɔ dɔ sa me. In gye yee ne ba n' baa nyida me-ade Gyuda awura mɔ daa.

²⁰ Aye Isirale awura ansi a gyan' yee Wurubuaare laa sun ɔko de ɔ' baa mɔlege aye. Genen kaase ɔbono so ne me da me ilaran faa. Imɔso ne ne koola feye baa gyan faa."

²¹ Ɔ tɔge genen mɔ, me buu sa mɔ yee, "Ɔko men baa buu ilaa nyenyen iko kyu lii fo so sa aye. A men nye iwole lii Gyudiya kyu lii fo so gbaa, ne aye-ade dɔ ɔko-re ɔko men kii kyu ɔkalan ɔko lii nno bara aye.

²² I tiri sa aye yee a' nu ilaa ibono fo de mɔ. I kya nyiile yee a nyi ibono geten kamaase mɔ asa me kya tɔge ilaa nyenyen kyu lii ɔson ɔkpa ɔbono feye-gikpen mɔ fe de mɔ so."

²³ Me tɔge genen mɔ, me kyu geke kyu yela ibono mɔmɔ-re mɔ me laa kii nye gekeyena.

Geke mɔ ge fo mɔ, asa sakyɔ me ba mɔ ase geten gebono dɔ ɔ te mɔ. Me don asa abono me daa giba gigyangbarase mɔ. Ɔ lee ilaa gese sa ɔmɔ toloowi. Ɔ lee Wurubuaare gewuragyi dɔ akyenabi mɔ so ilaa nyiile ɔmɔ. Ne ɔ kale Gyuda awura mɔmɔ-naana Mosisi nbara mɔ iwole de Wurubuaare ikalan atɔgebo iwole mɔ dɔ ɔ kya nyiile asa ɔ kya tɔge wɔra ɔmɔ de

mɛ' nu gɛsɛ yɛɛ Yesu ilaa ne iwolɛ mɔ i wolaa tɔgɛ yela mɔ.

²⁴ Mɔmɔ ako mɛ sɔɔ ibono ɔ tɔgɛ mɔ gyi, ne mɔmɔ ako mɔ mɛ kine mɛn sɔɔ imɔ gyi.

²⁵ Mɔmɔ wolɛ-wolɛ mɛ san mɛ kya sɔɔ abara akyɔɔɛ, ne mɛ kyon taa mɔ yɛgɛ.

Pɛi ne mɛ laa kyon gɛnɛn mɔ, Pɔɔlo gi tɔgɛ ilaa kolɔn sa mɔmɔ yɛɛ, "Gɛsintin ne Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi tɔgɛ kyu naa de mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo Isaya so sa aye-naanaana mɔ.

²⁶ ɔ tɔgɛ yɛɛ,

'Naa kpe asa adɛ asɛ de fo' kpaɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ,

"Fɛ laa kpe fɛ kya nu ilaa; fɛ maɲ kii nu imɔ gɛsɛ.

Fɛ laa kpe fɛ kya kɛrɛ ilaa; fɛ maɲ kii wu sɛi."

²⁷ I lii fɛɛ asa adɛ asɛn dɔ in baa bugi de ilaa gɛsɛ ginu.

Mɔmɔ-aso a tii daa, ne mɛ bun mɔmɔ-ansi.

Ne fɛɛ i mɛn gyɛ gɛnɛn mɔ,

ɔfaanan mɛ kya wu ilaa ibono i bo no mɔ,

mɛ kya nu ilaa de mɔmɔ-aso,

ne mɛ kya nu ilaa gɛsɛ mɔmɔ-asɛn dɔ.

Ne fɛɛ mɛ nyɛ mɛ kya nu ilaa gɛsɛ mɔ,

mɛ laa kii ba mɛ Wurubuaarɛ asɛ

de n' kyɛ mɔmɔ-gilɔtɔ gibono mɛ kya lo faa.' "

²⁸ Pɔɔlo gi tɔgɛ Isaya agyɛbi mɔ ta mɔ, o kii tɔgɛ sa Gyuda awura mɔ yɛɛ, "Fɛ' nu yɛɛ Wurubuaarɛ laa sun asa de mɛ' tɔgɛ mɔ-amɔɔgɛ mɔ so ilaa ibono n darɛ mɔ sa asa abono mɛ mɛn gyɛ Gyuda awura mɔ. Mɔmɔ bɛrɛ mɛ laa nu mɔ-isɔɔ mɔ asɛ." [

²⁹ Pɔɔlo gi tɔgɛ gɛnɛn ilaa idɛ sa ɔmɔ gɛnɛn mɔ, Gyuda awura mɔ mɛ yaasɛ. Mɔmɔ wolɛ-wolɛ mɛ kya sɔɔ abara akyɔɔɛ.]

³⁰ Rom nno mɔ, Pɔɔlo gi kyɛna obu ɔko dɔ ibono ɔ kya ka giko. ɔ kyɛna gɛnɛn obu ɔbono dɔ nsi nnyɔ mumuli. ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya kpe mɔ asɛ mɔ ɔ kya sɔɔ mɔ abaa anyɔ,

³¹ ne ɔ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akɛnabi mɔ so ilaa sa mɔ. ɔ kya nyiile ɔkamaasɛ Wura Yesu Kirisito ilaa

mɔ-gɛlaarɛ ɔkara. ɔko mɛn kya tii mɔ-ɔkpa.

Ɔwole Ɔbono Pɔlo Gi Nmarase Bunge Rom Awura Mɔ

Wurubuaare Gi Tɔge Pɔlo Yee Ɔ' Tɔge Mɔ-Ɔkalan Mɔ Sa Asa

¹ Me Pɔlo, Ɔbono n te sa Kirisito Yesu mɔ, ne n kya nmarase feye genen Ɔwole baare. Wurubuaare ne n tɔge me yee n' wɔra Yesu ɔɔɔ, ne ɔ lɔrɔ me yela de n' wɔra mɔ-Ɔkalan konkonse mɔ gesun.

² Wurubuaare gi wolaa ka yela yee ɔ laa sa anyamese genen Ɔkalan konkonse baare. Lii ko-o dedaa mɔ ɔ yegɛ mɔ-ikalan atɔgebo me wolaa nmarase Ɔkalan baare ilaa mɔ gbaa-gbaa agyebi dɔ yela sa anyamese.

³ Genen Ɔkalan baare gye daa mɔ-bi Yesu ilaa. Anyamese gesu dɔ mɔ, Yesu gye Oloobu Wura Deefidi ɔpaa dɔ.

⁴ Mɔ-re Wurubuaare-lɛɛ gesu dɔ mɔ, Wurubuaare gi lɛɛ aye-Wura Yesu Kirisito baare gewi nyiile yee mɔ ne n gye mɔ-bi. I kya nyiile yee Yesu gi wu' mɔ, Wurubuaare gi kyu ɔlon bele kyingi mɔ lii ibuni dɔ kyu naa de mɔ-Oduduu mɔ so.

⁵ Kyu naa de Yesu so ne Wurubuaare gi wɔra gidense sa aye ako ne a nye wɔra mɔ-isɔɔ sa gesinkpan so asa kpei-kpei pɛwu faa. Ɔ kya laare me' ka gyan Yesu so de me' nu mɔ-gɛdɛ de mɔ-ginyen gi' nye dii.

⁶ Asa abono Wurubuaare gi tɔge mɔmɔ yee me' wɔra Yesu Kirisito adɛ mɔ, feye kee fe too genen asa abono so.

⁷ N kya nmarase genen Ɔwole baare n kya sa feye abono pɛwu fe bo Rom ɔsowole so ne Wurubuaare kya laare feye-ilaa, ne ɔ tɔge feye yee fe' lɔrɔ feye-nyoro yela sa mɔ mɔ. Aye-se Wurubuaare de aye-Wura Yesu Kirisito me' sa feye gisen yuuli de me' sa feye so gewɔnsa dense.

⁸ Ibono i gyangbara mɔ, n kya faala me-Wurubuaare n kya sa feye pɛwu kyu naa de Yesu Kirisito so. I lii fɛɛ asa me kya tɔge genɔɔbono fe kya ka gyan Yesu so mɔ gesinkpan geten kamaase.

⁹ Ne kyu me-gisen pɛwu n kya son Wurubuaare n kya tɔge mɔ-bi mɔ Ɔkalan konkonse mɔ mi-i sa asa. Genɔɔbono n kya dalaa mi-i sa feye owi kamaase dɔ mɔ, Wurubuaare ne n nyi me-gisen dɔ.

¹⁰ N kya kole mɔ yee nengyene i laa wɔra mɔ-gɛlaare mɔ, nkana ide bere, ɔ' yegɛ de n' nye nyoro de n' baa laa feye.

¹¹ Ne tansi n kya laare yee me-re feye a' wu abara de n' yegɛ fe' nye ilaa iko lii Wurubuaare Oduduu mɔ ase de i' nye kpaa feye feye-gisɔɔgyi dɔ.

¹² Ibono n kya tɔge mɔ ne n gye yee nengyene a nye wu abara mɔ, me-lɛɛ gisɔɔgyi gi laa kpaa feye de feye-lɛɛ mɔ kee gi' kpaa me.

¹³ Me-nanboana Yesu asonbo, n kya laare fe' bii yee n kya sa nɔnsa gifonɛ-gifonɛ yee nan baa laa feye mɔ, baa lii de ndɛ mɔ, ilaa iko i kya tii me-ɔkpa. Rom ɔsowole Ɔbono so fe te faa, asa sakyɔ me men gye Gyuda awura. N kya laare n' nye asa lii mɔmɔ dɔ sa Yesu ɔson mɔ, fɛɛ genɔɔbono ne ti nye asa abono me men gye Gyuda awura mɔ lii nten kpei-kpei kee mɔ.

¹⁴⁻¹⁵ I de me so yee n' tɔge Wurubuaare Ɔkalan konkonse mɔ sa asa abono mɔmɔ-ansi a bugi mɔ de asa abono me san me te gibiri dɔ mɔ, abono me nyi Ɔwole de abono men nyi Ɔwole mɔ pɛwu. Genen so mɔ, i kya da me ɔbole yee n' nye ba feye ase Rom ɔsowole so kee de n' baa lɛɛ genen Ɔkalan konkonse mɔ tɔge sa feye.

Ɔkalan Mɔ Kya Mɔlegɛ Asa De Mɔmɔ-re Wurubuaare Nsana I' Lɔrɔ

¹⁶ Wurubuaare Ɔkalan konkonse Ɔbono n kya tɔge mi-i sa asa kyu lii Yesu so mɔ men bo me ipeeli. I lii fɛɛ Ɔkalan mɔ kya sa asa abono pɛwu me kya ka gyan' Yesu so mɔ Wurubuaare ɔlon de me' nye ɔ' mɔlegɛ ɔmɔ de mɔmɔ-re mɔ nsana i' nye lɔrɔ. Gyuda awura ne n daa ginu genen Ɔkalan mɔ pei ne asa sense kee me nye nu.

¹⁷ Kyu naa de Wurubuaare Ɔkalan konkonse baare so ne Wurubuaare gi lɛɛ nyiile anyamese genɔɔbono me laa nye de o' kyu ɔmɔ yee mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ mɔ. Anyamese gikagyan gibono me laa ka gyan Wurubuaare so mɔ ne

nan yegε o' kyu ɔmɔ yεε mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ. Wurubuaare so gikagyan ne n kpε gi gye ilaa ibono i tiri. Imɔso ne mε nmarase Wurubuaare agyebi dɔ yεε, “ɔbono ɔ kya ka gyan Wurubuaare so mɔ ne Wurubuaare kya kyu yεε mɔ-gisen dɔ i boran.

Genen kaase ɔbono ne nan nye Wurubuaare ase gekyena.”

Wurubuaare Kya Kyu Ginyadon Wɔra Ilaa Nyenyen Awɔrabo

¹⁸ Wurubuaare kya lεε nyiile asa yεε ɔ kya kyu ginyadon lii Wurubuaare dɔ wɔra mɔmɔ abono pɛwu mεn sele mɔ ne mε kya wɔra ilaa nyenyen mɔ. Mɔmɔ-asen dɔ in boran sa Wurubuaare so mɔ, i kya tii Wurubuaare gesintin ilaa ɔkpa, ne gesintin mɔ gεn kya nye lii gεwi mɔmɔ-gekyena dɔ.

¹⁹ Nkana ilaa ibono nyamesε laa taale bii kyu lii Wurubuaare so mɔ in bo nara dɔ. Wurubuaare gi wolaa lεε imɔ-gewi nyiile.

²⁰ Kpε kyu lii owi ɔbono Wurubuaare gi lεε soso de gεε mɔ, ɔ lεε mɔ-gidebi nyiile anyamesε. Nkana mεn kya wu mɔ de ansi. Kyu naa de mɔ-ilaa lεεε so ne ɔ yεge mε kya bii mɔ-ɔlon ɔbono ɔn bo ɔkara mɔ ne mε kya bii yεε mɔ ne n gye Wurubuaare. Imɔso mεn bo ɔkyεεregyantεn mɔ ase.

²¹ Anyamesε mε nyi Wurubuaare, mεn kii ma-a kyu buubuu sa mɔ yεε mɔ ne n gye Wurubuaare abεε mε' taa kyu afaala sa mɔ. I yεge mɔmɔ-nwɔnsa nbono mε de mɔ gin baa gi kya kpaa mɔmɔ, ne mεn baa mε nyi ilaa dense de inyenyen.

²² Mε kya kyu mɔmɔ-nyoro yεε mε gye ɔlaako anyibo; Wurubuaare ase mɔ, mε kya bingiri asa abono mεn nyi sei.

²³ Mεn kya kyu Wurubuaare ɔbono ɔ bo no gekpaa-gekpa mɔ nyisigyi mɔ tere sei. Mε san mε kya son daa ikpere ibono mε sale abεε mε pɔrɔ mɔ. Mε wɔra imɔ fεε nbuii abεε nbue abεε ilaa ibono i kya kpai imɔ-itɔ so mɔ. Mε kya wɔra imɔ iko fεε nyamesε ɔbono nde ɔ bo nkpa, ɔke, fo baa kere mɔ, o wu' mɔ.

Wurubuaare Gi Lεε Ansi Taa Mɔmɔ Yεge

²⁴ Genen so mɔ, Wurubuaare gi lεε ansi taa mɔmɔ yεge yεε mε' tεε wɔra ilaa kankaran ibono i gye mɔmɔ-ɔbole gelaare ilaa mɔ. Mε san mε kya wɔra ilaayan ibono i gye gemumɔɔ mɔ de abara.

²⁵ I lii fεε mε sɔɔ abon gyi taa gesintin gebono gε dε kyu lii Wurubuaare so mɔ yεge. Mε san mε kya kyu soso de gεε ɔlεεbo mɔ ayenbi abono a gye mɔ-lεε mɔ ma-a sa daa mɔ-ilaa lεεε. Ne mε kya son imɔ taa mɔ Wurubuaare gbaa-gbaa yεge. Ayenbi a gye daa Wurubuaare-lεε gekpaa-gekpa. I' ba genen.

²⁶ Asa mɔ mε kya son daa Wurubuaare ilaa lεεε taa mɔ gbaa-gbaa yεge so mɔ, Wurubuaare gi lεε ansi taa mɔmɔ yεge, mε san mε kya wɔra ipeeli ilaa ne i kya gyi mɔmɔ-amu. Mɔmɔ akyii mεn baa ma-a laare mε' dε de anyen fεε genɔɔbono Wurubuaare gi lεε mɔ. Mε san ma-a dε de abara daa taa ɔkpa ɔbono Wurubuaare gi lεε sa anyamesε yεε mε' dε de abara mɔ yεge.

²⁷ Genen kee ne anyen mεn baa ma-a laare mε' dε de akyii fεε genɔɔbono Wurubuaare gi lεε mɔ. Ibono i san i dε ɔmɔ-ɔbole mɔ ne n gye yεε mε' dε de mɔmɔ-nanboana anyen taa akyii gidεde yεge. Anyen wole-wole mε kya san laare daa abara gidεde taa akyii yεge, ne i kya kyu ipeeli bun mɔmɔ. Mɔmɔ-ilaa kankaran idε so mɔ, mε kya nye gisobiide gibono i kaabore mɔmɔ mɔmɔ-nyoro dɔ.

²⁸ Fεε genɔɔbono in tiri asa adε yεε mε' bii Wurubuaare mɔmɔ-asen dɔ faa mɔ, Wurubuaare kee gi lεε ansi taa mɔmɔ yεge yεε mε' sa nwɔnsa gyaga de mε' wɔra ilaa ibono in gye iwɔrase mɔ.

²⁹ Mε san mε kya wɔra ilaa nyenyen kamaase fεε nwɔnsa nyenyen gisa, onsipara, gekyo, gelaaloo, asa gimɔɔ, laatonge, npene, ilaa nyenyen gikereansi wɔra, de gesakuli.

³⁰ Mε kya kee abon gyan abara, mε kya kyo Wurubuaare, mε kya saale asa, mε kya nyiile mɔmɔ-nyoro, mε kya yen mɔmɔ-nyoro, mε kya laare ikpa poborɔ ibono so mε laa naa de mε' wɔra ilaa nyenyen mɔ, mεn kya nu mɔmɔ-seana de mɔmɔ-nyiana gedε.

³¹ Mɛn bo nwɔnsa, mɛn kya gyi gɛsintin sa asa, mɛn nyi gɛsu gbaa, mɛn bo senkyɔɔ.

³² Mɛ nyi ibono Wurubuaare gi wolaa tɔgɛ yela yɛɛ abono mɛ kya wɔra genen ilaa ibonoana ɔnan mɔ, lɛwu ne n kaabore mɔmɔ. Mɛ dabɔle mɛ nyi genen gbaa faa, mɛ kpɛ san mɛ kya wɔra imɔ, ne mɛ kya kii faa' wɔra abono mɛ kya wɔra imɔ mɔ yɛɛ mɛ' pɛere ansi.

2

Wurubuaare Laa Gyi Nyamese Kamaase Nbele

¹ Imɔso fo nyamese kamaase ɔbono fo kya bun fo-nanbo nyamese gipueɛ yɛɛ ɔ gye nyamese nyenyɛn mɔ, fo maɲ nye genɔ lɛɛ Wurubuaare ase. Fo kya bun fo-nanbo gipueɛ genen mɔ, fo kya bun fo-nyoro kee gipueɛ ne. I lii fɛɛ ilaa nyenyɛn ibono ɔ kya wɔra ne fo kya bun mɔ gipueɛ yɛɛ ɔ gye nyamese nyenyɛn mɔ, fo kee fo kya wɔra imɔ.

² Wurubuaare ne n bun abono mɛ kya wɔra ilaa nyenyɛn ibonoana ne tɔgɛ kyon faa gipueɛ mɔ, a nyi yɛɛ imɔ-ɔkpa so ne.

³ Imɔso nengyene fɛɛ ako mɛ kya wɔra genen ilaa nyenyɛn ibonoana ne fo nyamese fo kya bun mɔmɔ gipueɛ, yɛgɛ fo kee fo kya wɔra imɔ mɔ, fo bere fo nyi yɛɛ Wurubuaare laa yɛgɛ fo?

⁴ Wurubuaare gi tansi ɔ bo gisen sa fo. ɔ kya yɛgɛ fo-ilaa kyɛɛ fo. ɔ kya wɔra gidense sa fo faa mɔ, fo mɛn nyi yɛɛ ɔ kya kpaa fo de fo' nye nu fo-nyoro gɛsɛ de fo' kyɛɛgɛ ne? Imɔso fo laa kyu mɔ-gidense gide yɛɛ gi mɛn gye ilaa gbaa' iko?

⁵ I bo gɛkaabono Wurubuaare ginyadon de mɔ-gɛsintin gɛbono ɔ laa kyu gyi anyamese nbele mɔ i laa lii gɛwi. Fo ɔbono fo bere, fo laa wɔra gisoolon ne fo maɲ nu fo-nyoro gɛsɛ de fo' kyɛɛgɛ mɔ, fo laa yɛgɛ ɔ' baala mɔ-ginyadon gyoo fo gɛkaabono ne.

⁶ I lii fɛɛ Wurubuaare laa tɛɛla nyamese kamaase kyu naa de mɔ-ilaa wɔrase so.

⁷ Asa abono mɛ kya kyu gisen wɔra gidense mɛ kya laare nyisigyɛ, buubuu, de gɛkyena gɛbono gɛn bo ɔkara mɔ,

Wurubuaare laa kyu mɔ ase gɛkyena gɛkpaa kyu tɛɛla mɔmɔ.

⁸ Asa abono, mɔ, mɔmɔ wolɛ-lɛɛ ne mɛ kere ne mɛ kya kine yɛɛ mɛ maɲ nu Wurubuaare gɛsintin ilaa ne mɛ kya laare daa ilaa nyenyɛn mɔ, Wurubuaare laa kyu ginyadon bele ka mɔmɔ giko.

⁹ Gɛyiyɛɛ de ɔlaawuse ne nan tu nyamese kamaase ɔbono ɔ kya wɔra ilaa nyenyɛn mɔ. I laa yii gɛsɛ lii Gyuda awura so de i' san tu asa sɛnsɛ.

¹⁰ Nyisigyɛ, buubuu, de gisen yuuli ne nan tu nyamese kamaase ɔbono ɔ kya wɔra gidense mɔ. I laa yii gɛsɛ lii Gyuda awura so de i' san tu asa sɛnsɛ kee.

¹¹ I lii fɛɛ Wurubuaare mɛn bo gɛligi.

¹² Wurubuaare laa gyi asa nbele mɔ, abono mɛ mɛn nye nu mɔ-nbara ne mɛ wɔra ilaa nyenyɛn mɔ, i mɛn gye nbara mɔ ne ɔ laa kyu bun mɔmɔ-gipueɛ. Mɔmɔ-ilaa nyenyɛn ibono mɛ wɔra mɔ ne nan yɛgɛ mɛ maɲ nye kyena Wurubuaare ase. Abono, mɔ, mɛ nyi Wurubuaare nbara ne mɛ mɛn gyi nmɔ so mɔ, genen nbara nbono ne Wurubuaare laa kyu bun mɔmɔ gipueɛ.

¹³ I lii fɛɛ i mɛn gye asa abono mɛ kpɛ nye mɛ kya nu Wurubuaare nbara mɔ ne ɔ kya kyu yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ. Genen mɔ, asa abono mɛ kya gyi nmɔ so mɔ ne ɔ laa kyu yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ.

¹⁴ Asa abono mɛ mɛn nu Wurubuaare nbara mɔ kere, ne mɛ kya wɔra ilaa ibono i kya kyena de nbara mɔ mɔ, mɔmɔ-asen dɔ i kya nyiile mɔmɔ yɛɛ nbara ndɛ ne i kaabore nyamese o' gyi nmɔ so.

¹⁵ Mɛ kya wɔra genen mɔ, mɛ kya lɛɛ mɛ kya nyiile yɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa dɔ mɔ mɛ ti mɛ nyi Wurubuaare nbara mɔ. Mɛ kya wɔra ilaa iko mɔ, mɔmɔ-nwɔnsa gi kya tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ inyenyɛn ne mɛ kya wɔra faa abɛɛ idense ne i gye. Imɔ ibono kee i kya lɛɛ nyiile yɛɛ mɛ nyi Wurubuaare nbara mɔ ilaa.

¹⁶ Gɛkaako Wurubuaare laa naa de Kirisito Yesu so de o' kyu anyamese asiiri ilaa kyu gyi mɔmɔ-nbele, fɛɛ genɔɔbono Wurubuaare ɔkalan konkɔnsɛ ɔbono n kya tɔgɛ mɔ kya nyiile mɔ.

In Kaabore Gyuda Awura Me' Nyiile Momo-Nyoro

Wurubuaare Nbara So

¹⁷ Fo oko fo gye Gyuda isa so mo, i yege fo kya ka gyan Wurubuaare nbara mo so yee nmo ne n yege ne fo-re Wurubuaare fe bo kon don mo-re asa sense. Lii genen so mo, i yege fo kya nyiile fo-nyoro.

¹⁸ Fo nyi ilaa ibono Wurubuaare kya laare nyamese o' wora mo. Fo nye me nyiile fo Wurubuaare nbara mo so mo, i yege fo kya bii toge yee ilaa ide ne n boran sa Wurubuaare.

¹⁹ Fo yee fo gye isa obono fo kya kpare asa lii gibiri do, ne fo gye fatela sa momo.

²⁰ Fo nyi ibono olaako ginyi de gesintin pewu i bo daa Wurubuaare nbara nbono fo de mo do. Fo nyi yee fo kya bii ka asa abono men nyi olaako mo, ne abono me kya kase Wurubuaare nbara mo nperere mo, fo kya bii nyiile momo ilaa.

²¹ Fo genen isa obono fo kya bii nyiile asa sense ilaa genen faa mo, fo maa nyiile fo-nyoro ilaa kee? Ibono fo kya nyiile asa yee geyu gen boran mo, fo-o fo mo, fon kya yuuri?

²² Fo obono fo kya toge yee oko o men sa o' lii mo-ka abee mo-kuli gemara mo, fo-o fo mo, fon kya lii fo-lee gemara? Fo obono fo kya kyo ikpere gison mo, fo-o fo mo, fon kya yuuri ikpere onson ato lii ikpere ibu do?

²³ Fo obono fo kya yen fo-nyoro yee fo ne n nyi Wurubuaare nbara mo, imoso fon ti toro genen nbara nbono so de i' sa asa okpa de me' nye toge ilaa nyenyen kyu lii Wurubuaare so?

²⁴ Me nmarase Wurubuaare agyebi mo do yee,

“Kyu lii feye so mo, gesinkpan so asa kpei-kpei

abono men nyi Wurubuaare agyebi mo

me kya nye nyida mo-ginyen.”

Ansi So Giyan Ne Fo Kya Son Wurubuaare Mo,

Fon Kya Gyi Mo-Ginsi

²⁵ A' kyu yee fo Gyuda isa fo ten fo-giwore fee genobono Wurubuaare nbara mo gi kya nyiile Gyuda awura yee me'

wora mo. Nengyene fo kya gyi Wurubuaare nbara sense mo so bola mo, fo-giwore giten gi kya gyi Wurubuaare ginsi. Fon kya gyi Wurubuaare nbara sense mo so bere mo, fo-giwore giten gibono fo ten mo in gye giwore giten giko.

²⁶ Asa abono Wurubuaare men yela awore giten nbara sa mo, nengyene me kya gyi Wurubuaare nbara sense mo pewu so mo, Wurubuaare laa kyu momo yee me ten momo-awore kee ne.

²⁷ Genen asa abono so mo, i laa yege Wurubuaare o' bun Gyuda awura abono me kya ten momo-awore ne men kya gyi mo-nbara sense mo so mo gipuee. I lii fee momo bere men dabole ten awore faa mo, me kya gyi mo-nbara sense mo so. Aye Gyuda awura, mo, ne Wurubuaare gi yege me nmarase mo-nbara mo yela sa, ne aye kee ne o yela awore giten nbara mo sa.

²⁸ Ansi so giyan ne fo gye Gyuda isa mo, fon gye Gyuda isa gesintin ne. Ansi so giyan ne fo kya gyi awore giten nbara mo so ne i kyeege fo-nyoro gibi mo wole daa mo, Wurubuaare ase mo, in gye gesintin awore giten ne fo ten genen.

²⁹ Obono Wurubuaare ilaa i bo mo-gisen do mo ne n gye Gyuda isa gesintin. In gye obono o ten mo-giwore itiibilaa okpa so giyan mo. Obono mo-giwore giten gi laa gyi Wurubuaare ginsi mo ne n gye obono o lora mo-gisen yela sa Wurubuaare kyu naa de Wurubuaare Oduduu mo so mo. Wurubuaare ne nan yen kaase obono. In gye anyamese.

3

¹ Genen ne i de bere mo, mene ilaa ne Wurubuaare gi wora sa Gyuda awura don asa sense? Agyan amo ne Gyuda awura me kya nye lii momo-awore giten nbara mo so?

² Gyuda awura me wora gimu dense gikyo okpa kamaase so. Gigyangbarase mo ne n gye yee momo-abaa do ne Wurubuaare gi kyu mo-agyebi mo wora.

³ To! Ne fee momo ako men gyi gesintin sa Wurubuaare mo, Wurubuaare laa taa mo-lee gesintin gigy yee?

4 I man ba genen. Nengyene nyamese kamaase gi bingiri obonbo mo, Wurubuaare bere, o kpe san o gye gesintin wura. I de daa fee genobono oko gi naa kyena toge ne me nmarase yela Wurubuaare agyebi do mo. Me nmarase yee,

“Genen ne okamaase laa nye wu yee fo toge mo, fon fue.

Me kere imo do mo, me laa wu yee fo wora mo, i kyena.”

5 Aye anyamese ilaa nyenyen giwora i kya yee Wurubuaare ilaa dense giwora i kya lii gewi. To! Aye so ne Wurubuaare ilaa dense i kya lii gewi faa mo, in bo okpa yee Wurubuaare o' baa' biide aye-giso? Anyamese-lee ilaa taase ne ne taase faa.

6 In taa gye genen. Fee in bo okpa yee Wurubuaare o' biide nyamese giso mo, nne ne o laa wora de o' gyi anyamese pewu nbele?

7 Ako kee me kya taale toge ilaa nyenyen yee, “A kya kee abon mo, asa me laa kyu aye-abon kyu kesere de Wurubuaare gesintin mo, de i' yee me' nye yen Wurubuaare. I ba genen mo, i laa yee o' kii nye nyisigy daa bola. O ti o kya nye nyisigy genen mo, meneto so ne o laa baa bun aye gipuee yee a gye ilaa nyenyen aworabo?”

8 Lii genen ilaa ide so mo, ako me laa toge yee, “A' wora ilaa nyenyen de asa me' tase wu ilaa dense ibono i laa lii aye-ilaa nyenyen giwora mo do mo.” Asa abono me kya toge genen ilaa ibono mo, nengyene Wurubuaare gi bun momo gipuee mo, imo-okpa so ne. Ako me kya ten me-re me-nanboana geno yee a de genen ilaa ide a kya nyiile asa.

Aye Pewu A Gye Ilaa Nyenyen Aworabo

9 To! A toro fone; a koso fone? Aye Gyuda awura a gye asa dense Wurubuaare ase don asa sense? Kuaa. Ne ti wolaa toge baa kyon yee ilaa nyenyen giwora i nye olon aye Gyuda awura de asa sense pewu so.

10 Imo ide i kyena de ilaa ibono me nmarase Wurubuaare agyebi mo do geteko mo. Me nmarase yee,

“Ba-a nyamese kolon men kya gyi gesintin sa Wurubuaare.

11 Oko-re oko men kya nu Wurubuaare ilaa gese.

I men taa tiri oko yee mo-re Wurubuaare nsana i' wora okon.

12 Nyamese kamaase gi lee mo-ansi lii Wurubuaare so.

Momo kpini koro me san me kya wora ilaa ibono in boran Wurubuaare ansi so.

Ba-a nyamese kolon men kya taa wora ilaa ibono i boran mo.

13 Momo-agyebi toge a de fee adonto ne me de ma-a mo asa.

Abon ne n kya lii momo-nno do.

Momo-ilaa toge i de fee giwo giboro.

14 Momo-nno do agyebi a bo loloo, ne me kya toge nno wora asa.

15 Anyamese gimoo gin bo momo osen.

16 Momo-inaaten kamaase mo, me de geyiye me kya too asa so,

ne me kya yee abuaru a kya gyi asa.

17 Me men kya laare yee gisen yuuli gi' ba asa do.

18 Men taa sele Wurubuaare ba-a pii faa.”

19 Fee genobono a nyi mo, Wurubuaare gi kyu mo-nbara mo sa asa de oko-re oko on sa o' nye geno lee Wurubuaare ase yee mo bere on wora ilaa nyenyen kere. Nyamese kamaase laa yele Wurubuaare ansi do de o' gyi gipuee.

20 I lii fee nyamese oko men bo no o laa taale gyi Wurubuaare nbara mo pewu so de Wurubuaare o' wu yee mo-gisen do i boran. Wurubuaare nbara mo gi bo no sa nyamese daa de o' nye bii yee o wora ilaa nyenyen.

Wurubuaare Gi Nyiile Aye

Genobono O Laa Loro Aye-re Mo Nsana Mo

21 Npere bere okpa obono so Wurubuaare laa kyu asa yee momo-asen do i boran mo i lii gewi yee i men gye nbara gigy so. I wolaa i bo Wurubuaare nbara do de mo-ikalan atogebo iwole do yee

22 i laa naa daa de gikagyan so. Wurubuaare laa kyu asa abono pewu me laa ka gyan Yesu Kirisito so mo yee momo-asen do i boran. In bo yee ade-lee kpei abee ade-lee kpei.

²³ I lii fɛɛ anyamese pɛwu mɛ wɔra ilaa nyenyɛn, ne mɛ fue Wurubuaare nyisigyi ɔbono nkana mɛ laa nye mɔ.

²⁴ Wurubuaare mɔ, kya sa anyamese so gɛwɔnsa dɛnsɛ lii mɔ-gisɛn dɔ so mɔ, ɔ yɛgɛ Kirisito Yesu gi kyu mɔ-nyoro kyɛɛ aye ne ɔ lɛɛ aye lii aye-ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ kiiri sa Wurubuaare. Imɔ ne n yɛgɛ ne ɔ kyu aye yɛɛ aye-asɛn dɔ i boran.

²⁵⁻²⁶ Yesu Kirisito ne n gye ɔbono Wurubuaare gi lɛɛ yɛɛ ɔ' lɛɛ ilaa nyenyɛn gikpaarefue asunbi sa anyamese. Asunbi abono ɔ lɛɛ mɔ ne n gye yɛɛ ɔ kyu mɔ-nyoro kyu sa ne mɛ mɔɔ. Mɔ-nkalan gi kyɛɛgɛ fue de asa abono mɛ laa ka gyan mɔ so mɔ mɛ' nye de mɔmɔ-rɛ Wurubuaare nsana i' lɔrɔ. Yesu gi yelɛ aye-giyaa dɔ ne Wurubuaare gi kyu aye-gisobiidɛ gibono nkana a laa nye mɔ kyu biidɛ daa mɔ-giso. Wurubuaare gi wɔra genɛn daa de anyamese mɛ' nye bii yɛɛ ɔ gye gɛsintin wura. Nkana anyamese mɛ wolaa mɛ kya wɔra ilaa nyenyɛn ne Wurubuaare mɛn biidɛ mɔmɔ-giso. ɔ nye gisɛn gyoo Yesu lɛwu mɔ ne ɔ san lɛɛ nyiile gɛnɔɔbono ɔ kya gyi gɛsintin ne ɔ kya kyu asa abono mɛ kya ka gyan Yesu so mɔ yɛɛ mɔmɔ-asɛn dɔ i boran.

Anyamese Mɛ Man Baa Nye Nyiile Mɔmɔ-Nyoro

²⁷ Menɛtɔ so ne aye anyamese a laa baa nyiile aye-nyoro? Nyoro ginyiile gin bo no. I wonɛ so? I kya nyiile yɛɛ i mɛn gye aye-Wurubuaare nbara mɔ gigyi so ne aye-rɛ mɔ nsana i nye lɔrɔ. I gye daa aye-gikagyan gibono a kya ka gyan Yesu so mɔ.

²⁸ Aye-ilaa ibono a dɛ mɔ ne n gye yɛɛ fo nyamese fo-gikagyan gibono fo kya ka gyan Yesu so mɔ ne nan yɛgɛ Wurubuaare ɔ' kyu fo yɛɛ fo-gisɛn dɔ i boran. Fo gyi mɔ-nbara nbono ɔ sa aye Gyuda awura mɔ so-o, foŋ gyi imɔ so-o, ɔn kya kyu imɔ ibono wɔra ilaa dɔ.

²⁹ Fɛ nyi yɛɛ Wurubuaare gye Gyuda awura wole Wurubuaare daa? ɔn gye Wurubuaare sa asa sɛnsɛ pɛwu? Wurubuaare gye Wurubuaare sa mɔmɔ kee.

³⁰ I lii fɛɛ Wurubuaare gye daa ɔkolon. Imɔso aye Gyuda awura abono a kya ten

awɔrɛ mɔ, nengyene a nye ka gyan Yesu so mɔ, aye-gikagyan so ne Wurubuaare laa kyu aye yɛɛ aye-asɛn dɔ i boran. Ne asa sɛnsɛ mɔ mɛ nye ka gyan Yesu so mɔ, kyu naa de mɔmɔ-gikagyan so kee ne ɔ laa kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asɛn dɔ i boran.

³¹ To. In gye yɛɛ a kya nyiile fɛye yɛɛ fɛ nye ka gyan Yesu so faa mɔ, fɛn' baa gyi Wurubuaare nbara mɔ so. Gikagyan gibono fɛ kya ka gyan Yesu so mɔ gbaa ne nan yɛgɛ fɛ taalɛ gyi Wurubuaare nbara mɔ so.

4

Aberaham Gi Ka Gyan Wurubuaare So

¹ Nnɛ ne a laa tɔgɛ kyu lii Aberaham, aye Gyuda awura ɔpaa gyangbarase mɔ so? Menɛ ne ɔ wɔra ne Wurubuaare gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisɛn dɔ i boran mɔ daa?

² Fɛɛ mɔ-gidɛnsɛ giwɔra so ne Wurubuaare gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisɛn dɔ i boran mɔ, nkana ɔ laa nye yelɛ imɔ so de ɔ' nyiile mɔ-nyoro. Ne idɛ faa mɔ, in gye genɛn. Imɔso ɔ man nye nyiile mɔ-nyoro Wurubuaare asɛ.

³ Fɛ' nu ilaa ibono mɛ nmarase Wurubuaare agyɛbi dɔ kyu lii ilaa idɛ so mɔ. Mɛ nmarase yɛɛ,

“Aberaham gi ka gyan Wurubuaare so.

Ne mɔ-gikagyan gibono so mɔ,

Wurubuaare gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisɛn dɔ i boran.”

⁴ Nengyene nkana ilaa iko ne ɔ wɔra sa Wurubuaare mɔ, i laa wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono nyamese kya wɔra gɛsun ne mɛ kya ka mɔ gikɔ mɔ. Mɛn kya kyu genɛn gikɔka gibono yɛɛ i gye ilaa kyɛɛsɛ. Gɛsun mɔ gikɔ ne mɛ ka mɔ.

⁵ Fo ɔbono fo-gisɛn dɔ i boran sa Wurubuaare mɔ-lɛɛ berɛ, in dɛ fɛɛ gɛsun ɔwɔrabo-lɛɛ mɔ ɔnan. Fo berɛ fo nyi yɛɛ i mɛn gye ilaa wɔrase ne fo kya wɔra sa Wurubuaare. Fo kya ka gyan Wurubuaare so yɛɛ ɔ kya kyu ilaa nyenyɛn awɔrabo yɛɛ mɔmɔ-gisɛn dɔ i boran. Fo nye ka gyan Wurubuaare so genɛn mɔ, Wurubuaare kya kyu fo yɛɛ fo-gisɛn dɔ i boran.

Deefidi Kee Gi Tɔngɛ Kyu Lii Wurubuaare So Gikagyan

⁶ Oloobu Deefidi kee gi tɔge kyu lii isa ɔbono ɔ gye omudensebo Wurubuaare ase mɔ so. I men gye kaase mɔ laawɔra so ne Wurubuaare gi kyu mɔ yee mɔ-gisen dɔ i boran.

⁷ Ilaa ibono Deefidi gi tɔge mɔ ne n gye yee,

“Mɔmɔ abono me tɔrɔ Wurubuaare nbara
ne me nye Wurubuaare gi kyu kyee
mɔmɔ mɔ,
amudensebo ne me gye.

Wurubuaare gi kuru mɔmɔ-ila nyenyen
ibono pule
gekpa-gekpa.

⁸ Mɔmɔ abono Wurubuaare man kyu
mɔmɔ-ila nyenyen
kyu wɔra ilaa dɔ mɔ,
amudensebo ne me gye.”

⁹ Genen amudensebo abono me gye daa
abono me ten awɔre mɔ wole daa? Abee
me gye dabɔle asa abono me men ten
awɔre mɔ kee? A ti tɔge Wurubuaare
agyebi ako yee,

“Aberaham gi ka gyan Wurubuaare so.
Ne mɔ-gikagyan gibono so mɔ,

Wurubuaare gi kyu mɔ yee mɔ-gisen
dɔ i boran.”

¹⁰ Abere amɔ dɔ ne Wurubuaare gi kyu
Aberaham yee mɔ-gisen dɔ i boran mɔ
daa? Owi ɔbono ɔ ti ten mɔ-giwɔre
mɔ abee ibono ɔ ti ten giwɔre mɔ daa?
Wurubuaare gi kyu mɔ yee mɔ-gisen dɔ
i boran genen mɔ, Aberaham men ti taa
ten mɔ-giwɔre.

¹¹ Mɔ-giwɔre giten mɔ bere, Wurubuaare
gi yee me taa ten mɔ daa de i' daase
mɔ de i' lee nyiile yee Wurubuaare gi ti
wolaa kyu mɔ yee mɔ-gisen dɔ i boran
kyu naa de mɔ-gikagyan mɔ so. Abere
abono Aberaham gi ka gyan Wurubuaare
so mɔ, ɔ ti ten mɔ-giwɔre. Imɔso ne ɔ
nye wɔra fee ɔse sa asa abono pewu me
ka gyan Wurubuaare so ne mɔmɔ kee me
men ten mɔmɔ-awɔre mɔ. I lii fee mɔmɔ
kee me nye Wurubuaare gi kyu ɔmɔ yee
mɔmɔ-asen dɔ i boran kyu naa de mɔmɔ-
gikagyan so.

¹² Ne aye-naana Aberaham gi wɔra ɔse
kee sa asa abono me ten mɔmɔ-awɔre
ne i men gye ansi so giyan mɔ. I lii fee
me kase Aberaham gikagyan gibono ɔ ka

gyan Wurubuaare so abere abono ɔ ti
ten mɔ-giwɔre mɔ.

Wurubuaare Laa Wɔra Ilaa Ibono ɔ Ka Yela Mɔ

¹³ Wurubuaare gi ka sa Aberaham
mɔ-re mɔ-biana san sa abi san sa anaana
abono me laa ka gyan mɔ so mɔ yee ɔ laa
kyu gesinkpan pewu kyu sa ɔmɔ de ge'
bingiri mɔmɔ-lee. Wurubuaare gi ka ilaa
ide yela sa mɔmɔ genen mɔ, in gye yee me
gyi mɔ-nbara mɔ so daa. Me ka gyan mɔ
so daa so ne ɔ kyu mɔmɔ yee mɔmɔ-asen
dɔ i boran. Imɔso ne ɔ ka yela sa ɔmɔ
genen.

¹⁴ Wurubuaare gi ka ilaa dense yela sa
asa mɔ, i men gye yee me' gyi daa mɔ-
nbara so pei ne ɔ' sa mɔmɔ genen ilaa
dense ibono. Fee i gye nbara gigyi so
bere mɔ, a' tase gyi nbara mɔ so de a' taa
gikagyan yee. ɔko-re ɔko, mɔ, man kii
taale gyi nbara mɔ so.

¹⁵ I kya nyiile yee asa me kya tɔrɔ
Wurubuaare nbara mɔ, de i' kyu mɔ
ginyadon. Nkana nbara gin bo no mɔ, i
man ba yee ɔko gi tɔrɔ nno so.

¹⁶ Imɔso ne kyu naa de gikagyan so ne
asa me laa nye ilaa ibono Wurubuaare gi
ka yela sa mɔmɔ mɔ. I gye Wurubuaare
ila kyese so mɔ, asa me laa taale ka
gyan mɔ so yee ilaa ibono ɔ ka yela mɔ
i laa baa gesintin sa Aberaham ɔpaa dɔ
asa pewu. Asa abono pewu me ka gyan
Wurubuaare so fee genɔbono Aberaham
gi ka gyan Wurubuaare so mɔ, me laa nye
ila ibono Wurubuaare laa sa Aberaham
mɔ kee. I men gye Gyuda awura abono
Wurubuaare nbara mɔ gi de sa ɔmɔ mɔ
wole ne nan nye imɔ. I kya nyiile yee
Aberaham gi wɔra ɔse sa aye abono pewu
a ka gyan Wurubuaare so mɔ.

¹⁷ Me nmarase imɔ ide yela Wu-
rubuaare agyebi dɔ yee,

“Nan yee fo laa wɔra ɔse sa asa kpei-kpei
sakyɔ.”

Imɔso ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela
mɔ, mɔ gbaa-gbaa laa kere imɔ so de i' ba
gesintin. Wurubuaare ɔbono Aberaham
gi ka gyan mɔ so mɔ kya kyingi asa
abono me ti wu' mɔ de me' kii nye nkpa.
Nengyene Wurubuaare gi kpe nye tɔge
yee ilaa ide i laa ba mɔ, gesintin i laa ba.

18 Ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa Aberaham mo, in gye Wurubuaare ilaa worase so mo, nkana i man taale ba genen kpa-a. Aberaham bere gi ka gyan Wurubuaare so ne o kyu mo-ansi gyan ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa mo mo so. Imoso gesintin o nye wora ose sa asa kpei-kpei sakyɔ, fɛɛ genɔɔbono me nmarase yela Wurubuaare agyebi mo do mo. Me nmarase yee,
 “Kere, fafaanan ne fo-ɔpaa do asa me laa nyaakyɔ ne.”

19 Genen abere abono mo, Aberaham gi wu yee o gyi fɛɛ nsi ikue-inun, ne mo-nyoro gi tansi pɔɔ. Mo-ka men koroge kere, ne mo-ka mo gi bele ibono on baa taale koroge. Imo-re imo genen pewu mo, genɔɔbono Aberaham gi ka gyan Wurubuaare so so mo, i men yoo mo-nyoro.

20 On soo ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa mo mo akyɔɔle. Mo-gikagyan mo gin koso Wurubuaare so. Gi lɔro kii nyaakyɔ too daa, ne i yee Wurubuaare gi nye nyisigi.

21 O nyi mo-gisen do ne o ka gyan Wurubuaare so yee Wurubuaare laa taale wora ilaa ibono o ka yela sa mo mo.

22 Mo-gikagyan gide so ne me nmarase Wurubuaare agyebi mo do yee, “Wurubuaare gi kyu Aberaham yee mo-gisen do i boran.”

23 Ibono me nmarase yee Wurubuaare gi kyu mo yee mo-gisen do i boran mo, in gye Aberaham mo-nkon so ne Wurubuaare gi toge imo genen.

24 Dabole aye pewu so ne o toge imo. Nengyene a ka gyan Wurubuaare obono o kyingi aye-Wura Yesu lii ibuni do mo so mo, o laa kyu aye kee yee aye-gisen do i boran sa mo.

25 Aye-ilaa nyenyen so mo, Wurubuaare gi yee me mo aye-Wura Yesu, ne o kii kyingi mo lii ibuni do de o' nye kyu aye yee aye-asen do i boran.

5

Abono Me Ka Gyan Wurubuaare So Mo, Mo-ɔ-re Mo Nsana I Lɔro

1 Imoso Wurubuaare gi nye kyu aye yee aye-gisen do i boran sa mo kyu naa

de aye-gikagyan so faa, ide kon kyu naa de aye-Wura Yesu Kirisito so mo, aye-re Wurubuaare nsana i lɔro.

2 Mo ne n bugi okpa sa aye kyu naa de aye-gikagyan so ne Wurubuaare gi san o yele aye-gemara faa. I bo aye-asen do okon. A nyi ibono Wurubuaare laa yee aye kee a' nye mo-nyisigi obono o bo mo.

3 In gye genen wole gbaa. Ba-a a kya wu olaawuse mo, i bo daa aye okon. I lii fɛɛ a nyi yee olaawuse obono a kya wu mo laa yee a laa baa wora asa abono me laa nye gisen kpa lii.

4 Obono o kya nye gisen kpa lii mo laa baa wora isa obono o bo odudu do olon o kya kyu wora Wurubuaare gelaare. O bo odudu do olon o kya kyu wora Wurubuaare gelaare mo, o kya taale kyu mo-gewonsa gyan' Wurubuaare so ilaa kamaase do.

5 Obono mo-gewonsa ge gyan' Wurubuaare so genen mo, Wurubuaare man lee mo tanga. I lii fɛɛ Wurubuaare Odudu obono o sa aye mo kya yee a kya nye bii aye-asen do yee Wurubuaare kya laare aye-ilaa.

6 Owi obono aye anyamese an kya taale de a' wora ilaa dense aye-gibaa so ne an kya kyu Wurubuaare tere sei mo, genen owi obono ne Kirisito gi baa wu' sa aye.

7 I bo lon sa nyamese de o' kyule wu' sa mo-nanbo nyamese, ba-a mo-nanbo mo dabole o gye gesintin wura. Nengyene o wu yee mo-nanbo obono tansi o gye isa dense mo, fonbii o laa taale da gikan wu' sa mo.

8 Wurubuaare bere, gi lee mo-gelaare bele gebono o bo sa aye anyamese mo gewi nyiile. I lii fɛɛ owi obono a san a gye ilaa nyenyen aworabo mo, genen owi obono ne o yee Kirisito gi wu' sa aye.

9 Kirisito gi wu' kyeege mo-nkalan fue sa aye ne i yee Wurubuaare gi kyu aye yee aye-asen do i boran. Imoso Kirisito gi ti nye kpa aye genen faa mo, i baa i bo olon sa mo de o' mɔlege aye lii Wurubuaare gisobiide mo do?

10 Aye abono nkana a gye Wurubuaare akyobo mo, mo-bi Kirisito lewu mo ne n taale lɔro aye-re mo nsana. Imoso npere Kirisito kii o te o bo Wurubuaare ase

faa mɔ, genɔɔbono ɔ laa mɔlɛgɛ aye lii Wurubuaare gisobiide mɔ dɔ mɔ ne nan baa wɔra mɔ ɔlon?

¹¹ I mɛn gye genen wolɛ gbaa. Npere kee ɔkon belɛ ɔko bo aye-rɛ Wurubuaare nsana. Aye-Wura Yesu Kirisito ne n yege ne aye-rɛ Wurubuaare nsana i nye lɔrɔ ne a nye genen ɔkon ɔbono faa.

Adam Gi Nyida Aye-rɛ Wurubuaare Nsana Ne Kirisito Gi Lɔrɔ Aye

¹² Kyu naa de nyamese kolon so ne ilaa nyenyɛn giwɔra i ba gesinkpan so. Genen nyamese ɔbono gi nye imɔ so lɛwu. Mɔ-ila a nyenyɛn mɔ ne n yege ne lɛwu gi san ɔ de sa aye anyamese pɛwu faa. I lii fɛɛ nyamese kamaase san ɔ kya wɔra ilaa nyenyɛn.

¹³ I gye gesintin yɛɛ anyamese mɛ wɔra ilaa nyenyɛn pɛi ne Wurubuaare gi lɔɔ yela nbara sa mɔmɔ. Owi ɔbono ɔn ti taa yela nbara sa mɔmɔ mɔ, ɔ mɛn kalɛ ilaa nyenyɛn ibono mɛ wɔra abere abono dɔ mɔ wɔra ilaa dɔ.

¹⁴ Imɔ-rɛ imɔ genen gbaa mɔ, kpɛ kyu lii nyamese gyangbarase ɔbono mɛ kya tere mɔ yɛɛ Adam mɔ baa fo abere abono Mosisi gi nmarase nbara mɔ yela mɔ, lɛwu gi nye ɔlon anyamese pɛwu so. Abono mɛ mɛn wɔra Adam-lɛɛ ilaa nyenyɛn ibono ɔnan ɔ wɔra Wurubuaare mɔ, mɔmɔ kee, lɛwu gi dabɔlɛ nye ɔlon mɔmɔ so. A' kyu Adam mɔ-rɛ Kirisito ɔbono ɔ ba Adam gemara mɔ ilaa wɔrase kesere de abara de a' kerɛ.

¹⁵ Ilaa ibono Yesu Kirisito gi wɔra sa asa lii mɔ-gisen dɔ mɔ de ilaa nyenyɛn ibono Adam gi wɔra mɔ i kɔrɔ de abara. Kirisito gi tansi wɔra ilaa don Adam. I lii fɛɛ kyu naa de Adam ilaa nyenyɛn mɔ so mɔ, asa sakyɔ mɛ nye lɛwu. Kyu naa de Yesu Kirisito-lɛɛ gitolon gebono ɔ bo ne o kyu mɔ-nyoro kyɛɛ asa so mɔ, asa sakyɔ mɛ nye Wurubuaare kya sa ɔmɔ so gɛwɔnsa dɛnsɛ.

¹⁶ Adam ilaa nyenyɛn mɔ i mɛn de fɛɛ Yesu ilaa dɛnsɛ ibono ɔ wɔra mɔ. Ilaa nyenyɛn kolon ibono Adam gi wɔra mɔ i yege Wurubuaare gi gyi mɔ-nbelɛ bun anyamese gipueɛ. Yesu gidɛnsɛ gibono ɔ wɔra mɔ berɛ, i yege Wurubuaare gi kyu anyamese ilaa nyenyɛn gikyɔ kyɛɛ mɔmɔ

ne o kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ.

¹⁷ Nyamese kolon ilaa nyenyɛn so ne lɛwu gi nye nye ɔlon anyamese so faa. Ne Yesu Kirisito, nyamese kolon kee so ne anyamese mɛ nye Wurubuaare gi kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran ne mɛ nye mɔ ase gekyena ɔnan. Imɔso Wurubuaare ase gekyena gebono a nye lii Yesu so mɔ gi tansi don lɛwu ɔlon ɔbono nkana ɔ bo aye so mɔ.

¹⁸ Imɔso fɛɛ genɔɔbono nyamese kolon gi wɔra ilaa nyenyɛn gikolon ne i bun anyamese pɛwu gipueɛ faa, genen kee ne nyamese kolon gi gyi gesintin sa Wurubuaare gikolon ne i bugi ɔkpa sa anyamese pɛwu de mɛ' nye Wurubuaare o' kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran de mɛ' nye kyena mɔ ase.

¹⁹ Fɛɛ genɔɔbono nyamese kolon mɛn nu Wurubuaare gedɛ ne i yege anyamese sakyɔ mɛ bingiri ilaa nyenyɛn awɔrabo mɔ, genen kee ne nyamese kolon gi nu Wurubuaare gedɛ ne i yege Wurubuaare gi kyu anyamese sakyɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ ne.

²⁰ Wurubuaare gi yela nbara sa anyamese de mɛ' nye wu yɛɛ mɔmɔ-ila a nyenyɛn giwɔra i tansi i kyɔ. To! Owi ɔbono anyamese ilaa nyenyɛn giwɔra i kya nyaakyɔ mɔ, Wurubuaare gitolon gibono ɔ kya kyu lɔrɔ mɔ-rɛ asa nsana mɔ kee gi tansi gi kya nyaakyɔ gi kya don mɔmɔ-ila a nyenyɛn mɔ.

²¹ Fɛɛ genɔɔbono ilaa nyenyɛn giwɔra i kya nye ɔlon anyamese gekyena dɔ kaabore mɛ' nye lɛwu mɔ, genen kee ne Wurubuaare laa yege mɔ-gitolon gibono ɔ kya kyu lɔrɔ mɔ-rɛ asa nsana mɔ gi laa nye ɔlon anyamese gekyena dɔ kaabore mɛ' nye Wurubuaare ase gekyena. I lii fɛɛ Wurubuaare gi kyu aye yɛɛ aye-asen dɔ i boran kyu naa de aye-Wura Yesu Kirisito so.

6

Kirisito Gi Sa Aye Gekyena Pobɔrɔ

¹ Ide faa mɔ, a' tɔgɛ yɛɛ mɛnɛ ne? A' tɔgɛ yɛɛ a laa kpɛ a kya wɔra ilaa nyenyɛn de Wurubuaare gitolon gibono ɔ bo sa

aye mɔ gi' nye gi kya nyaakyɔ gi kya bola abɛɛ?

² Kuaa! Aye-gidebi dedaa gibono gi kya yege a kya wɔra ilaa nyenyɛn mɔ gi ti wu'. Imɔso nne so ne a laa baa kii kyena sa ilaa nyenyɛn giwɔra?

³ Mɛ gyere aye Wurubuaare sagyere mɔ, aye-rɛ Kirisito Yesu a wɔra nyamese kolon. Imɔso fɛ mɛnɔ nyi yeɛ aye abono pɛwu mɛ gyere aye genen mɔ, i wɔra fɛɛ aye-rɛ Kirisito Yesu kee ne n wu' mɔ-lɛwu mɔ?

⁴ Kyu lii aye-genen Wurubuaare sagyere obono so mɔ, i wɔra fɛɛ aye-rɛ Kirisito a wu' ne mɛ pule aye-rɛ mɔ dabɔɛ. Imɔso genɔobono aye-sɛ Wurubuaare gi kyu mɔ-olon kyingi Kirisito lii ibuni dɔ de nyisigi mɔ, i wɔra fɛɛ aye-rɛ mɔ ne o kyingi genen de a' nye kyena gekyena pobɔɔ.

⁵ Genɔobono aye-rɛ Kirisito a ti nye wu' dabɔɛ faa mɔ, genen kee ne a laa nye de aye-rɛ mɔ a' kyingi kyena gekyena pobɔɔ dabɔɛ ne.

⁶ A nyi yeɛ ibono mɛ da Kirisito ananbi mada de oyii mɔɔ mɔ, i wɔra fɛɛ aye-gidebi dedaa mɔ kee ne mɛ da ananbi genen, ne genen gidebi dedaa mɔ olon obono nkana ɔ kya yege a kya wɔra ilaa nyenyɛn mɔ kee i ta. I ba genen mɔ, an baa wɔra nbide sa ilaa nyenyɛn giwɔra.

⁷ I lii fɛɛ isa obono o wu' mɔ, ɔ nye mɔ-nyoro lii ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ.

⁸ Aye-rɛ Kirisito a wu' dabɔɛ faa mɔ, a sɔɔ gyi yeɛ aye-rɛ mɔ kee a laa kyena dabɔɛ.

⁹ A nyi yeɛ genɔobono Wurubuaare gi kyingi Kirisito lii ibuni dɔ faa mɔ, Kirisito man baa kii wu'. Lɛwu mɛnɔ baa ɔ bo olon oko mɔ so.

¹⁰ Lɛwu obono o wu' mɔ, o wu' daa gikolon de ɔ' nye gyi ilaa nyenyɛn giwɔra so gekpaa. Gekyena pobɔɔ gebono ɔ nye ɔ tɛ faa mɔ, ɔ tɛ sa daa Wurubuaare.

¹¹ Imɔso fɛye kee fɛ' kyu fɛye-nyoro yeɛ fɛye-gidebi dedaa gibono gi kya yege fɛ kya wɔra ilaa nyenyɛn mɔ gi wu' kee, ne fɛ san fɛ tɛ sa daa Wurubuaare kyu naa de fɛye-rɛ Kirisito Yesu ginyamese kolon mɔ so.

¹² Fɛn' baa yege ilaa nyenyɛn giwɔra i' nye olon fɛye-nyoro dɔ. Fɛye-nyoro gi laa

baa wu' gekaako daa. Fɛn sa fɛ' kyule yeɛ nɔmɔ-gɛlaare ilaa ne i' gyi fɛye-amu.

¹³ Fɛn baa kyu fɛye-nyoro getɛko kyu sa ilaa nyenyɛn giwɔra de fɛ' wɔra ilaa nyenyɛn. Fɛ' kyu fɛye-nyoro fue sa Wurubuaare fɛɛ asa abono fɛ kyingi lii ibuni dɔ baa nye gekyena pobɔɔ mɔ. Fɛ' kyu fɛye-nyoro geten kamaase kyu sa Wurubuaare de i' yege fɛ' gyi gesintin sa mɔ.

¹⁴ Fɛ kya wɔra genen mɔ, ilaa nyenyɛn giwɔra i man baa nye olon fɛye so. I lii fɛɛ in baa i gye Wurubuaare nbara mɔ ne n baa gi dɛ fɛye. I gye daa Wurubuaare gitolon gibono ɔ kya kyu lɔɔ mɔ-rɛ asa nsana mɔ ne n san gi dɛ fɛye.

Fɛ' Wɔra Fɛye-Nyoro Fɛɛ Nbide Sa Ilaa Dense Giwɔra

¹⁵ Ibono in baa i gye Wurubuaare nbara so ne a nye aye-rɛ mɔ nsana i lɔɔ, ne i gye mɔ-gitolon so faa mɔ, a' tɔge yeɛ a laa san wɔra ilaa nyenyɛn a kya kpe a kya ba? Wurubuaare ɔ' kpare fue!

¹⁶ Nengyene fɛ kyu fɛye-nyoro sa oko fɛ kya nu mɔ-gɛdɛ mɔ, fɛ mɛnɔ nyi yeɛ fɛ gye nbide sa kaase mɔ ne? Nengyene fɛ fɛ kyu fɛye-nyoro kyu sa ilaa nyenyɛn giwɔra mɔ, i laa yege fɛ laa fue fɛye-lɛwu gemara. Ne fɛ kyu fɛye-nyoro sa Wurubuaare fɛ kya nu mɔ ase mɔ, i laa yege fɛ laa nye gyi gesintin.

¹⁷ Afaala a gye Wurubuaare-lɛɛ. I kya nyiile yeɛ nkana fɛ gye daa nbide sa ilaa nyenyɛn giwɔra. Idɛ kon berɛ, ɔ yege asa mɛ baa nyiile fɛye Yesu ilaa ne fɛ san fɛ kya gyi imɔ so lii fɛye-asen dɔ.

¹⁸ Fɛ nye fɛye-nyoro lii ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ ne. Fɛ san fɛ gye nbide sa daa gesintin gigyɛ.

¹⁹ Nɛ wu yeɛ i bo lon sa aye anyamese de a' nu Wurubuaare ilaa gɛsɛ. Imɔso ne nɛ kyu kɛsɛrɛ de anyamese gekyena dɔ ilaa mɔ. Owi oko dɔ mɔ, nkana fɛ dɛ fɛye-nyoro nten kpei-kpei fɛ kya wɔra ilaayan de ilaa nyenyɛn-ana ibono i kpe i kya nyaakyɔ i kya too mɔ. Idɛ kon berɛ, fɛ' kyu fɛye-nyoro nten kpei-kpei sa gesintin gigyɛ de fɛye-asen dɔ a' nye lɔɔ fuuli too.

²⁰ Owi obono fe gye nbide sa ilaa nyenyen giwora mo, gesintin gigyi in fe feye-giso.

²¹ Ilaa nyenyen ibono fe wora genen owi obono do mo, mene agyan ne fe nye lii imo do? In gye ide kon fe kya nyingi imo mo, i kya wora feye ipeeli? Nkana imo-laalaaloge mo, i laa yegge fe laa fue feye-lewu gemara.

²² Npere bere, Wurubuaare gi molege feye lii ilaa nyenyen giwora do, ne fe bingiri mo-lee nbide. Ide kon ne fe kya nye agyan. Agyan mo ne n gye yee Wurubuaare kya loro feye de feye-asen do a' loro fuuli too. Ne laalaaloge mo, fe laa nye kyena mo ase gekpaa-gekpa.

²³ I lii fee agyan abono nyamese laa nye lii mo-ila nyenyen giwora do mo ne n gye o laa fue mo-lewu gemara. Ilaa kyese ibono Wurubuaare kya kyee nyamese kyu naa de aye-Wura Kirisito Yesu so mo bere, ne n gye o laa nye Wurubuaare ase gekyena gekpaa.

7

A' Kyu Nbara Ilaa Kyu Kesere De Gedena Ilaa

¹ Me-nanboana Yesu asonbo, feye abono fe nyi Wurubuaare nbara mo ne n kya toge ilaa ide mi-i sa. Ilaa ibono n kya laare n' toge mo ne n gye yee owi obono nyamese san o te de ansi mo ne i kaabore o' gyi Wurubuaare nbara mo so.

² I de daa fee gedena. Nengyene okyii gi dena mo, nbara gi kya nminde mo ibono mo-kuli ne o laa sii de kaabore mo-kuli mo o' wu' pei de o' loo nye okpa kii dena onyen banban.

³ Owi obono mo-kuli mo san o te de ansi ne o kpaa dena onyen banban geteeko mo, o lii mo-kuli gemara ne. Nengyene mo-kuli mo gi wu' bere mo, san kyu lii genen owi obono kyu kyon mo, o nye mo-nyoro lii genen gedena nbara nbono do. Nfono mo, nengyene o kya laare mo, o laa taale kii dena onyen banban kon. In gye yee o lii mo-kuli gemara ne.

⁴ Me-nanboana Yesu asonbo, genen kee ne fe nye feye-nyoro lii Wurubuaare nbara mo do ne. I lii fee kyu naa de

Kirisito lewu mo so mo, feye kee fe wu' lii Wurubuaare nbara mo-lee gekyena mo do. Npere mo, i wora fee fe nye okuli poboro fe dena ne. Mo ne n gye Kirisito. Wurubuaare gi kyingi mo lii ibuni do sa aye de aye-re mo ginyamese kolon mo so mo, a' nye wora ilaa ibono i laa gyi Wurubuaare ginsi fee genobono oyii kya soro abi mo.

⁵ Owi obono a san a naa de anyamese-lee olon mo, nbara mo gi kya yegge aye-bole kya kyole ilaa nyenyen giwora so. Genen ne nkana ilaa nyenyen giwora i kya nye okpa wora gesun aye-nyoro do ne i kya yegge a' wora ilaa ibono i laa yegge a laa fue aye-lewu gemara.

⁶ Ide kon bere, i wora fee a wu' lii nbara mo gekyena do. Imoso a nye aye-nyoro lii nmo do, ne a san nye okpa poboro a kya son Wurubuaare. In baa i gye dedaa nbara nbono me nmarase yela mo so ne a laa gyi. Wurubuaare Oduduu mo ne n san o kya nyiile aye genobono a laa son Wurubuaare mo.

Nbara Mo Gi Nyiile Anyamese Ilaa Ibono I Gye Ilaa Nyenyen Mo

⁷ Mene ne a laa san toge ne? A' toge yee Wurubuaare nbara mo, mo, gi gye ilaa nyenyen abee? Kuaa! Naafo i men gye Wurubuaare nbara mo so mo, nkana n te faa, man bii ilaa ibono i gye ilaa nyenyen mo. Fee nbara mo gi men toge yee, "Gen sa fo' yegge fo-ansi a pere oko-ila so" mo, man bii yee onsipara gye ilaa nyenyen.

⁸ Ilaa nyenyen i naa de nbara nde so ne i nye okpa i kya yegge me-bole kya kyole ilaa nyenyen kpei-kpei giwora so. Ne fee nbara gin bo no mo, nkana ilaa nyenyen i man nye genen okpa obono.

⁹ Abera abono men nyi Wurubuaare nbara mo mo, me-gisen gi te me geten kolon Wurubuaare ase. Owi obono ne san baa bii ilaa ibono Wurubuaare nbara mo gi kya nyiile mo, nfono ne ne wu yee ilaa nyenyen giwora ne n' te n sa,

¹⁰ ne i kya kperere me daa lewu nyose do. Imoso nbara nbono Wurubuaare gi yela yee nkana gi' kpaa me de n' nye mo ase gekyena mo, ne n san yegge genen gekyena gebono ge lii me-gibaa.

¹¹ I lii fɛɛ ilaa nyenyen i naa de Wurubuaare nbara mo so penɛ me, ne nɛ wɔra ilaa nyenyen. Nɛ wɔra ilaa nyenyen mo, i yɛgɛ Wurubuaare gi naa de mo-nbara mo so bun me gipueɛ, ne nɛ wɔra fɛɛ nɛ wu' n naa.

¹² Imo-rɛ imo genen gbaa mo, a nyi yɛɛ Wurubuaare gbaa-gbaa ne n yela genen nbara ndɛ sa aye. Ilaa kamaase ibono o ka sa aye yɛɛ a' wɔra mo, i kyena, ne i boran. Ilaa nyenyen iko in bo imo do.

¹³ Mo, i laa nyiile yɛɛ ilaa ibono i boran mo ne n kii yɛgɛ nɛ wɔra fɛɛ nɛ wu' n naa faa abɛɛ? Kuaa! I gye daa ilaa nyenyen giwɔra ne n naa de Wurubuaare nbara nbono gi gye ilaa dense mo so ne i yɛgɛ me-okyenaten Wurubuaare ase mo gi lii me-gibaa genen. Genen ne n kya yɛgɛ ne asa mɛ kya nyɛ bii genɔɔbono ilaa nyenyen i dɛ mo. Wurubuaare nbara mo gi gye ilaa dense so mo, ilaa nyenyen giwɔra i kya lii gewi ne okamaase kya nyɛ wu yɛɛ in tansi i boran baa pii faa.

Ilaa Nyenyen Giwɔra I Kyu Me Wɔra Imo-Gebide

¹⁴ A nyi yɛɛ Wurubuaare nbara mo gi gye Wurubuaare Oduduu mo ilaa. Mi-i me mo, n gye daa nyamesɛ oyuduu, mɛn bo olon oko me-gibaa so. Imoso ne ilaa nyenyen giwɔra i nyɛ kyu me wɔra imo-gebide faa.

¹⁵ Mɛn kya nu ilaa ibono n kya wɔra mo gɛsɛ. Fo laa kerɛ mo, ilaa ibono n kya kyo mo, imo ne n' kya wɔra. Mɛn kya wɔra ilaa ibono i gye me-gɛlaare mo.

¹⁶ Fɛɛ nɛ bii yɛɛ ilaa ibono nɛ wɔra faa in boran mo, i kya nyiile yɛɛ nɛ kyule yɛɛ Wurubuaare nbara mo gi boran ne.

¹⁷ Genɔɔbono i dɛ faa, i mɛn gye me gbaa-gbaa ne n kya wɔra imo. I tansi i gye daa ilaa nyenyen gɛwɔnsa gɛbono gɛ bo me do mo ne n kya yɛgɛ me n kya wɔra imo genen.

¹⁸ N nyi yɛɛ me-gibaa so mo, mɛn bo lon de n' taalɛ wɔra ilaa dense iko. I lii fɛɛ nkana i gye me-gɛlaare yɛɛ n' wɔra ilaa ibono i boran mo. Mɛn kii mi-i taalɛ.

¹⁹ Ilaa dense ibono i gye me-gɛlaare mo, mɛn kya wɔra imo ibono. Ilaa nyenyen

ibono nkana i mɛn gye me-gɛlaare mo, imo ne n' kya wɔra.

²⁰ Ibono n kya wɔra ilaa ibono i mɛn gye me-gɛlaare mo, in baa i gye me ne n kya wɔra imo. Ilaa nyenyen gɛwɔnsa gɛbono gɛ bo me do mo ne n kya yɛgɛ n kya wɔra imo genen.

²¹ Nɛ wu yɛɛ owi kamaase mo genen ne i kya ba ne. N kya laare n' wɔra ilaa dense mo, ilaa nyenyen ne n kya wɔra gɛsun me do.

²² Nkana me-oduduu de me-gɛwɔnsa do mo, Wurubuaare nbara mo gi kya da me obole gikyo.

²³ N kya kerɛ me-nyoro do mo mo, n kya wu yɛɛ ilaa iko i kya ko de nbara nbono me-nwɔnsa gi kya nyiile me yɛɛ gi boran mo. I wɔra fɛɛ ilaa nyenyen ibono i kya wɔra gɛsun me-nyoro do mo ne n nminde me ne mɛn kya nyɛ me-nyoro genen.

²⁴ Me-ilaa i bo ayen. Anɛ ne nan mɔlɛgɛ me lii me-nyoro gibi gibono gi kya mo me faa do ne?

²⁵ N kya faala Wurubuaare yɛɛ kyu naa de aye-Wura Yesu Kirisito so mo, o laa mɔlɛgɛ me!

Fɛɛ genɔɔbono nɛ tɔgɛ kyon mo, me-gɛwɔnsa do mo, i kya wɔra me yɛɛ n' wɔra gebide sa Wurubuaare nbara mo. I san genɔɔbono nan lɛɛ wɔra me-gibaa so mo, mɛn kii mi-i taalɛ. I yɛgɛ nɛ san bingiri gebide sa daa ilaa nyenyen giwɔra.

8

Wurubuaare Oduduu Mo Olon Gi Yɛgɛ Nɛ Nyɛ Me-Nyoro

¹ Imoso idɛ kon Wurubuaare man baa bun asa abono mo-mo-rɛ Kirisito Yesu mɛ wɔra nyamesɛ kolon mo gipueɛ.

² I lii fɛɛ Wurubuaare Oduduu mo olon kya yɛgɛ nyamesɛ kya nyɛ Wurubuaare ase gekyena onan kyu naa de mo-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mo so. Genen olon obono so ne a nyɛ aye-nyoro faa. Imoso ilaa nyenyen olon obono nkana i kya nyɛ aye so mo i man baa nyɛ lɛɛ Wurubuaare ase gekyena onan mo lii aye-abaa do.

³ Wurubuaare gbaa-gbaa ne n wɔra ilaa ibono nkana mo-nbara mo gi mɛn taalɛ wɔra sa aye mo. I kya nyiile yɛɛ kyu

lii aye anyamese-lee oyuduu mo so mo, nkana an bo lon de a' gyi mo-nbara mo so. Imoso genobono Wurubuaare gi san wora imo mo ne n gye yee o sun mo gbaa-gbaa mo-bi ne o ba gesinkpan so baa wora nyamese fee aye-oyuduu. Ilaa nyenyen giwora i kya naa de anyamese-lee oyuduu so wora imo-gesun. Imoso Wurubuaare gi naa de mo-bi mo ginyamese oyuduu mo so kyu bun ilaa nyenyen giwora gipuee.

⁴ Wurubuaare gi wora genen daa de a' nye taale wora ilaa dense kamaase ibono mo-nbara gi kya nyiile aye yee a' wora mo. Aye abono n dare mo ne n gye abono an baa a naa de anyamese-lee olon so ne a san a naa daa de Wurubuaare Oduduu mo olon mo do mo.

⁵ Abono me naa de anyamese-lee olon mo so mo, me kya kyu momo-nwansa kyu gyan daa anyamese-lee ilaa wole so. Abono, mo, me naa de Wurubuaare Oduduu mo olon mo so mo, momo bere, me kya kyu momo-nwansa gyan daa Wurubuaare Oduduu mo ilaa so.

⁶ Nengyene fo oko fo kyu fo-gewansa kyu gyan anyamese-lee ilaa wole so mo, i laa yege fo laa fue fo-lewu gemara. Fo kyu fo-gewansa kyu gyan Wurubuaare Oduduu mo ilaa so bere mo, i laa yege fo laa nye gisen yuuli de Wurubuaare ase gekyena onan.

⁷ I kya nyiile yee fo obono fo-gewansa ge gyan anyamese-lee ilaa wole so mo, fo genen gewansa gebono so mo, fo-re Wurubuaare fe man loo. Fo man gyi mo-nbara mo so, ne gesintin mo fo man taale kee.

⁸ Genen kee ne abono me naa de anyamese-lee olon so mo, me man taale gyi Wurubuaare ginsi.

⁹ Feye bere, nengyene i gye gesintin yee Wurubuaare Oduduu mo te feye do mo, fey baa fe naa de anyamese-lee olon so ne. Wurubuaare Oduduu mo ne n san o de feye o naa. Fo obono Kirisito Oduduu mo men te fo do mo, fon gye Kirisito isa ne.

¹⁰ Fo obono fo ti nye Kirisito te fo do mo, i bo no yee lewu de sa fo-nyoro gibi mo fee genobono o de sa aye anyamese pewu kyu lii ilaa nyenyen giwora so mo. Imo genen gbaa mo, bii yee fo ti fo bo

Wurubuaare ase gekyena onan ne. I lii fee Wurubuaare gi kyu fo yee fo-gisen do i boran sa mo.

¹¹ Nengyene i gye gesintin yee Wurubuaare obono o kyingi Kirisito Yesu lii ibuni do mo Oduduu mo te fo do mo, genen Wurubuaare kolon obono o wolaa kyingi Yesu mo laa kyingi fo-nyoro gibi mo kee lii ibuni do. Mo-Oduduu te fo do daa ne o laa naa de mo so kyu kyingi fo.

¹² Me-nanboana Yesu asonbo, ilaa ibono ne toge faa pewu so mo, in kaabore a' baa naa de aye-anyamese lee olon mo so.

¹³ Fo obono bere, fo laa naa de anyamese-lee olon so mo, Wurubuaare ase gekyena mo ge laa lii fo-gibaa. Fo obono, mo, kyu naa de Wurubuaare Oduduu mo so ne fo kya kine ilaa nyenyen ibono fo-nyoro gibi gi kya laare fo' wora mo, fo laa nye Wurubuaare ase gekyena.

¹⁴ I kya nyiile yee asa abono pewu me kya buu Wurubuaare Oduduu mo okpa obono o kya nyiile momo mo, momo ne n gye Wurubuaare mo-biana gesintin.

¹⁵ Feye abono fe kyu feye-nyoro kyu too Yesu so mo, Oduduu obono fe nye lii Wurubuaare ase mo man yege fe' kii wora afuubo fee nbide nbono gi sele nmo-wuraana mo. Wurubuaare Oduduu obono fe nye mo gi yege feye-re Wurubuaare fe wora fee ose mo-re mo-biana. Genen Oduduu obono ne n kya yege ne a kya taale tere Wurubuaare yee, "N-se, n-se!" mo.

¹⁶ Wurubuaare Oduduu mo kya tonge sa aye aye-asen do de a' bii yee gesintin a gye Wurubuaare mo-biana.

¹⁷ Wurubuaare Oduduu mo kya yege a kya bii kee yee ilaa ibono o laa kyu sa mo-bi Kirisito mo, o laa yege aye-re mo a' dabile de a' nye genen ilaa ibono. Pei de a' loo nye genen ilaa ibono mo, i gye ibono a laa wu aworofoo fee Kirisito-lee mo onan de gemara mo, a' nye mo-nyisigy mo onan kee.

Wurubuaare Laa Yege A Laa Baa Nye Nyisigy

¹⁸ Ne kere pewu faa mo, gekyena gede do aworofoo abono a kya wu mo, a man taa fo nyisigy obono Wurubuaare laa baa sa aye geakaako mo ba-a pi-i.

19 Genen nyisigyi baare so mo, i kya da ilaa ibono pewu Wurubuaare gi lee mo kpa-kpa yee Wurubuaare o' lee asa abono me gye mo-biana mo gewi nyiile.

20 Npere bere mo, o yee mo-ilaa leese kamaase i kya kpon. I men kya lii imo gbaa-gbaa ase yee nkana i' kpon genen. I lii daa mo ase. Mo-ansi a gyan ilaa iko so.

21 I lii fee geaabono o laa yee mo-biana me' nye momo-nyoro lii aworofoo do de me' nye nyisigyi mo, o laa yee mo-ilaa leese pewu kee i' nye imo-nyoro de in baa wu' gyo de imo kee i' nye nyisigyi.

22 A nyi yee ilaa kamaase ibono Wurubuaare gi lee mo, i kya yiyee baa lii de nde, fee genobono gedun ge kya tu okyii ne o kya yiyee mo.

23 Dabole aye abono Wurubuaare gi kyu mo-Oduduu mo kyu kyee aye mo gbaa a kya yiyee. Wurubuaare Oduduu mo ne o daa gikyu sa aye de i' lee nyiile aye yee a laa nye geaako-lee nyisigyi kee. A san a te a gyoo daa geaabono Wurubuaare laa yee i' lii gewi yee aye ne o kyu yee a' wora mo-biana gesintin mo. I lii fee o laa yee aye-nyoro gibi mo gi' kyingi de gi' nye nyisigyi.

24 Genobono Wurubuaare gi molege aye ne o kyu aye yee a gye mo-biana mo, i yee aye-ansi a gyan ilaa ibono o laa kii wora sa aye geaako mo so. Naafu a ti nye ibono aye-ansi a gyan imo so mo, nkana in baa tiri yee a' baa kii kere imo-okpa. Ane ne nan kii kyena kere ilaa ibono o ti o kya wu mo okpa?

25 Genobono i de faa, aye-ansi a gyan ilaa dense ibono a men ti wu kere mo so, ne a nye gisen a te a gyoo imo kaabore i' baa yii aye-gibaa.

26 Wurubuaare Oduduu mo kee kya kpaa aye ibono an bo lon mo so. A men nyi gedalaa fee genobono i kaabore a' dalaa mo. Imoso Wurubuaare Oduduu mo gbaa-gbaa ne n kya dalaa o kya kole Wurubuaare o kya kpaa aye. O kya dalaa mo, o kya songa foo-foo, ibono nyamese man bii imo-atogebi.

27 Wurubuaare obono o nyi nyamese gisen do ilaa mo bere kya bii ilaa ibono Wurubuaare Oduduu mo dare mo. I kya

nyiile yee Wurubuaare Oduduu mo kya dalaa kole ilaa sa aye abono Wurubuaare gi loro aye yela sa mo-nyoro mo, o kya dalaa daa naa de Wurubuaare gelaare so.

28 Fee genobono a nyi mo, ilaa kamaase ibono i kya ba mo, Wurubuaare kya kyu imo pewu wora gesun de i' bara ilaa dense sa abono me kya laare mo-ilaa mo. Momo ne n gye abono o toge omo yee me' kyu momo-nyoro sa mo genobono i laa nye kyena de mo-gewonsa gebono o wolaa sa yela mo.

29 I kya nyiile yee pei de o' lee ilaa kamaase mo, o wolaa bii asa ako, ne genen asa abono ne o toge yela yee me laa baa wora fee mo-bi mo onan de mo-bi mo, mo, o' wora odaa sa asa sakyoo.

30 Imoso momo abono Wurubuaare gi wolaa toge yela yee me laa wora fee mo-bi mo mo, momo kee ne o toge yee me' kyu momo-nyoro sa mo. Abono o toge omo genen mo, momo kee ne o kyu yee momo-gisen do i boran sa mo. Abono o kyu omo genen mo, momo kee ne o laa kyu mo-nyisigyi mo sa.

Wurubuaare Gi Tansi Laare Aye-Ilaa Kyu Naa De Yesu So

31 To! A toge genen ilaa ide faa mo, mene ne n baa san? Nengyene Wurubuaare yele aye-gemara mo, ane ne nan taale ko de aye?

32 Wurubuaare men kine yee o man kyu mo-bi gbaa-gbaa kyu sa de o' wu' sa aye pewu faa mo, fe men nyi yee o laa bugi mo-gisen kyu ilaa dense kamaase kee kyu bola aye?

33 Aye abono Wurubuaare gi lee gibaa yii yee o laa loro aye yela sa mo-nyoro mo, ane ne nan taale toge yee a bo ilaa nyenyen? Wurubuaare gbaa-gbaa ne n ti nye kyu aye yee aye-asen do i boran faa mo,

34 ane ne nan baa bun aye gipuee? Kirisito Yesu abee? Mo ne n wu' sa aye, ne o kyingi lii ibuni do sa aye. O te Wurubuaare gibaa gyise so o kya gyi gewura, ne mo kee ne n gye obono o kya de Wurubuaare gisere o kya sa aye.

35 Mene ne nan tu aye ne Yesu Kirisito man baa laare aye-ilaa? Geiyee abee

aworofoo abee me laa ka aye-ansi, abee akon, abee ayen, abee gensipeere, abee asa me laa mo aye daa, fe nyi yee imo ide do iko i laa taale yeye Yesu on baa laare aye-ilaa?

36 Me nmarase ilaa ide onan yela Wurubuaare agyebi mo do yee, "Wurubuaare, fo so mo, owi kamaase do mo asa me kpe ma-a laare aye-imooten daa.

Imoso a de daa fee isande ibono me toge yela yee me laa mo mo."

37 I mo ide pewu do mo, a nyi yee Kirisito kya laare aye-ilaa. Kyu naa de mo so ne a kya ko lii imo ikamaase do.

38 N tansi n nyi me-gisen do yee sei-sei man taale yeye Yesu on baa laare aye-ilaa. Lewu-o, nkpa-o, Wurubuaare do isoo-o, ilaa ibonoana pewu i kya nye olon anyamese so mo-o, ilaa ibono i laa ba nde nde daa-o, oke abee okaamara ilaa daa-o,

39 i bo daa gesinkpan gese-o, i bo soso daa-o, abee Wurubuaare ilaa leese sense ibono i san mo pewu mo daa-o, imo iko-re iko i man taale yeye Wurubuaare on baa laare aye-ilaa. O laa kpe o kya laare aye-ilaa kyu naa de aye-Wura Kirisito Yesu so.

9

Wurubuaare Gi Lee Yii Mo-Adε Isirale Awura Mo

1 Kyu lii me-re Kirisito ginyamese kolon mo so mo, n nyi yee ilaa ibono nan baa toge faa i gye gesintin. Men kya kee abon. Wurubuaare Oduduu mo kee kya yeye n' bii me-gisen do yee i gye gesintin.

2-3 Ibono me-ade Isirale awura men kyule ka gyan Kirisito so de me' nye Wurubuaare amolege so mo, momo-ilaa i tansi i bo me ayen, ne me-gisen gi kya dee me owi kamaase do momo so. Naafu i laa sa de i' kyu me kyu kyare momo de me' nye Wurubuaare amolege mo mo, nkana nan kyule yee Wurubuaare o' toge nno wora me de o' kyade me-lee owole fue lii Kirisito ade do de i' kyu momo kyu yii me-giyaa. I kya nyiile yee me-re momo a gye daa nkalan kolon.

4 Isirale awura ne Wurubuaare gi lee yii yee me' wora mo-asonbo. Momo kee

ne o lee mo-nyisigy mo gewi nyiile. O yeye mo-re momo me wora geno gikpado gifonee, ne momo-abaa do ne o kyu monbara mo kyu wora. O nyiile momo genobono me' kyu son mo mo. O ka ilaa dense yela sa momo.

5 Momo-adedaaabo gyangbarase me wora asa gbaa'gbaa Wurubuaare ase. Momo-opaa do ne me koroge bono o kya yeye asa me' nye Wurubuaare ase gekyena mo. O gye Wurubuaare bono o kya gyi gewura ilaa kamaase so. Ayenbi a' wora mo-lee gekpaa-gekpa. I' ba genen.

In Gye Aberaham Opaa Do Awura Pewu Ne N Gye

Mo-Anaanabi Gesintin

6 To! Imoso Wurubuaare man baa wora ilaa ibono o ka yela sa Isirale awura mo? O laa wora! In gye momo pewu bere ne o laa wora imo sa. I lii fee i men gye Isirale anaanabi mo pewu ne n gye Isirale awura gesintin.

7 I men gye Aberaham opaa do pewu kee ne n gye mo-anaanabi gesintin. I lii fee Wurubuaare gi toge sa Aberaham yee, "Kyu naa de fo-bi Ayisiki so ne fo laa nye anaana de anaana-anaana-ana abono ne ka yela sa fo mo."

8 Agyebi ade gese ne n gye yee Wurubuaare men kale nbii nbono Aberaham gi koroge mo pewu yee me gye mo Wurubuaare mo-biana gesintin. Nbii nbono Wurubuaare gi wolaa ka yela sa Aberaham mo wole ne Wurubuaare gi kyu yee me gye Aberaham mo-biana gesintin.

9 Wurubuaare geno do agyebi abono o ka yela sa Aberaham mo ne n gye yee, "Gesi geko fafaanan aberε n' baa kii ba mo, fo-ka Sara de gebii nyenseε."

10 In gye imo ide wole. Genen gebii nyenseε mo ne n gye aye-naana Ayisiki. Aye-naana Ayisiki baare gi kyu okyii, me kya tere mo yee Rebeka. Rebeka gi koroge ataana sa mo. Me gye anyen. Yeye nbii mo gi dabole gi gye onyi kolon ose kolon faa mo,

11-12 owi obono gi san gi bo mómó-nyi otó dó mó, Wurubuaare gi tóge sa mómó-nyi yee,

“Fo-nbii mó dó mó, obelense mó laa kisee son opii mó.”

Genen aberé abono pèwu mó, nbii ndé gin ti lii gifuli de gi' wóra ilaa dense abee ilaa nyenyen. Wurubuaare gi tóge genen ilaa ide sa onyi mó de i' lée nyiile yee ó kya lée yii asa genobono i laa kyena de mógewónsa gebono ó wolaa sa yela mó. In gye asa ilaa wórase so; Wurubuaare ne n kya tóge yee ó lée yii isa daa ne i kya ba genen.

13 Mé nmarase Wurubuaare agyebi ako kyu lii nbii ndé so yela yee,
“Né laare Gyeekopo ilaa. Isawu bere ne kyo mó.”

Wurubuaare Kya Wóra Ilaa Imó-Okpa So

14 Imó ide faa mó, nne ne a laa tóge ne? A' tóge yee Wurubuaare men kya wóra mó-ilaa imó-okpa so abee? I men gye genen.

15 I de daa fée genobono Wurubuaare gi tóge sa Mosisi mó. Wurubuaare gi tóge sa mó yee,

“Obono n kya laare n' su mó gitolon mó, mó ne nan su gitolon,
ne isa obono mó-ilaa i bo me ayen ne i gye me-gelaare yee n' kpaá mó mó, mó ne nan kpaá.”

16 Imóso i men gye nyamese gelaare ilaa abee mó-ilaa wórase so ne Wurubuaare kya kere de ó' kpaá mó. I kya lii daa Wurubuaare obono ó kya su asa gitolon mó ase.

17 Wurubuaare agyebi dó mó me nmarase ilaa ibono Wurubuaare gi tóge sa Igyipiti wura oko yee,

“Me ne n yege fo' gyi gèwura.
Nan yege ilaa ibono i laa tu fo mó
i' lée me-olon gèwi nyiile asa
de mé' lée me-ginyen gesinkpan so
geten kamaase.”

18 Imóso asa abono Wurubuaare gi tóge yee ó laa su mó mó gitolon mó, mó mó ne ó kya su gitolon, ne abono ó tóge yee mé' wóra gisoolon mó, mó mó ne nan wóra gisoolon.

Fo Laa Sòó Akyóóle De Wurubuaare?

19 Feye dó oko laa taase me yee, “Né genen ne i de bere mó, nne so ne Wurubuaare laa baa tóge yee a bo ilaa nyenyen? I lii fée ane ne n bo no ó laa taale kine Wurubuaare gelaare?”

20 N' kisee taase kaase mó kee yee, “Fo nyamese fo ne n gye ane, fo laa sòó akyóóle de Wurubuaare?” Gèlobi gé man taale taase gémó-ópóróbo yee, “Mene n wóra ne fo póró me genen?”

21 Ópóróbo mó bo okpa gebóle mó so de ó' taale ye gémó-gisodoo kolon dó de ó' kyu gibaafon kyu póró ilaa ibono mé kya kyu gyi nke bele mó de ó' kyu gibaafon nyóse mó kyu póró ilaa ibono mé kya keda nke yanyanse mó.

22 Genen kee ne Wurubuaare ilaa wórase i de ne. Ó bo okpa de ó' lée mó-ginyadon de mó-olon nyiile asa. Imó genen gbaa mó, ó nye gisen bele sa asa abono ó de omó ginyadon ne nkana mé kaabore ó' biide mó mó-giso gekpaá-gekpaá mó.

23 Ó nye gisen genen daa de ó' nye lée mó-nyisigyí bele nyiile asa abono ó laa su mó mó gitolon mó. Ó wolaa lóró genen asa abono yela yee ó laa sa mó mó mó-nyisigyí bele.

24 Aye ne n gye genen asa abono ó tóge yee a' kyu aye-nyoro sa mó. I men gye yee aye genen asa abono pèwu a gye Gyuda awura. Aye dó ako mé gye asa kpei-kpei kee.

25 Wurubuaare gi tóge genen ilaa ide onan sa mó-ikalan otógebo Hoseeya, ne ó nmarase imó yela mó-ówole dó yee,

“Asa abono nkana mé men gye me-ade mó,
ide kon bere nan tere mó mó yee ‘me-ade’.

Abono nkana men laare mó mó-ilaa mó,
nan tóge sa mó mó yee,

‘Ide kon bere n kya laare feye-ilaa.’ ”

26 Hoseeya gi kii nmarase mó-ówole mó dó kee yee,

“Nfono Wurubuaare gi tóge sa mó mó yee,
‘Fèj gye me-ade’ mó,
nono kee ne Wurubuaare obono ó bo no adaa-adaa mó
laa kisee tóge sa mó mó yee, ‘Fè gye me-biana’.”

²⁷ Isaya gi wu Isirale awura ilaa tɔge yela yee,

“Isirale awura ne n kine me nyaakyo
fɛɛ apoo gigengen so ginɛsii mo,
momo do asa kalɛɛ ne Wurubuaare
laa mɔlegɛ
de me' nye okyenaten mo ase.

²⁸ Wura Wurubuaare laa gyi anyamese
pɛwu nbele mo,
ilaa ibono o laa tɔge nbele mo do mo,
imo ne o laa wɔra.

o man yegɛ i' keɛla.”

²⁹ I de daa fɛɛ ilaa ibono Isaya gi wolaa
wu tɔge kee mo. o tɔge yee,

“Nengyene Wura Wurubuaare Ololonbo
mo
o menan taa ananabi kalɛɛ ako
yegɛ sa aye mo,
naafo ofaanan aye-oyuduu gi sii
fɛɛ Sodom de Gomora isowole-lee mo
onan.”

Gyuda Awura Me Men Sɔɔ Wurubuaare Okalan Konkonse Mo Gyi

³⁰ Imoso a' baa' tɔge yee mene? Nkana
asa abono me men gyɛ Gyuda awura
mo men kya laare okpa obono so Wu-
rubuaare laa kyu momo yee momo-
asen do i boran. Ide kon mo, kyu naa de momo-
gikagyan gibono me ka gyan Kirisito so
mo, me nye Wurubuaare gi kyu momo yee
momo-asen do i boran.

³¹ Gyuda awura mo bere, owi kamaase
do mo, me kpe me kya peere ansi daa
nbara gigyi so de Wurubuaare o' kere de
o' kyu momo yee momo-asen do i boran.
Me men kii nye genen.

³² I wone so? I kya nyiile yee me nyi
yee momo-nbara gigyi so ne Wurubuaare
laa kyu momo yee momo-asen do i boran.
Me men naa de gikagyan gibono me laa
ka gyan Kirisito so mo. Mo ne n gyɛ gibui
gibono Wurubuaare gi tɔge akpale do yee
gi laa yegɛ de asa me' sidi mo. Gesintin
mo, i wɔra fɛɛ Gyuda awura mo me sidi
de genen gibui mo ne.

³³ Wurubuaare gi tɔge mo-agyebi mo do
yee,

“Fe' kere! Nan kyu gibui yela Sayon
osowole so.
Genen gibui mo gi laa yegɛ asa me' sidi de
me' lii tɔɔ.”

Asa abono me ka gyan genen gibui gibono
so mo bere,
ipeeli i man gyi momo.”

10

I Tansi I Tiri Me Yee Isirale Awura

*Momo-re Wurubuaare Nsana I' Nye
Lɔɔ*

¹ Me-nanboana Yesu asonbo, i tansi i
tiri me yee Isirale awura me' nye Wu-
rubuaare amɔlegɛ de me' nye mo ase
gekyena. Lii genen so mo, n kya kole
Wurubuaare mi-i sa momo.

² N nyi momo so yee nkana me tansi kyu
momo-nyoro kyu sa Wurubuaare on
mo. Me men kii bii okpa obono so i
kaabore me' kyu de Wurubuaare o' nye
kyu omo yee momo-asen do i boran mo.

³ Me men nyi yee pei ne Wurubuaare
laa kyu nyamese yee mo-gisen do i boran
mo, i kya lii daa mo Wurubuaare gbaa-
gbaa ase. Isirale awura mo bere, me kya
laare me' tɔge momo-gibaa so daa yee, “A
gyi Wurubuaare nbara nde abee nde so
mo, Wurubuaare laa wu yee aye-asen do
i boran.” Imoso me men kya bara momo-
nyoro gese sa Wurubuaare de mo ne o'
kyu momo-asen do yee i boran.

⁴ I kya nyiile yee Kirisito gi loge
genobono asa me laa gyi Wurubuaare
nbara mo so de Wurubuaare o' kyu momo
yee momo-asen do i boran mo. Wu-
rubuaare gi san o kya laare daa yee o' kyu
okamaase obono o laa ka gyan Kirisito so
mo yee mo-gisen do i boran.

⁵ Abono me laa tɔge yee me laa gyi
Wurubuaare nbara mo so daa pei de
Wurubuaare o' loo kyu omo yee momo-
asen do i boran mo, Mosisi gi nmarase
momo so ilaa yela yee,

“Obono o gyi nbara mo so mo ne nan nye
kyena Wurubuaare ase kyu naa de
nmo so.”

⁶ Abono, mo, me laa ka gyan Wurubuaare
so de o' mɔlegɛ momo de o' kyu omo yee
momo-asen do i boran mo, me nmarase
momo so ilaa yela Wurubuaare agyebi do
kee yee,

“Gen sa fo' taase fo-nyoro yee,

‘Ane ne nan kpe Wurubuaare do sa
me ne?’ ”

(Imo ne n gye yee o' kpa a kpelegere Kirisito lii Wurubuaare do ba de o' baa molege fo.)

7 "Abee 'Ane ne nan kpelege kpe ibuni do sa me ne?' "

(Imo ne n gye yee o' kpa a kyu Kirisito ba de o' baa molege fo.)

8 Mo, mene ne a laa wora de a' nye Wurubuaare amolege mo? Genen okalan mo ne a kpe a kya toge a sa asa yee, "Fe' ka gyan Kirisito so, fe' ka gyan Kirisito so" mo. Wurubuaare agyebi mo a kya toge yee,

"Wurubuaare okalan mo men bo geta de feye;

o bo feye-nno do ne o bo feye-asen do."

9 Imo ne n gye yee nengyene fo nyamese fo bugi fo-geno toge yee

"Yesu Kirisito ne n gye Wura,"

ne fo soo gyi fo-gisen do

yee Wurubuaare gi kyingi mo lii ibuni do mo,

Wurubuaare laa molege fo de fo' nye mo ase gekyena.

10 I lii fee nyamese kya soo gyi mo-gisen do daa ne

Wurubuaare kya kyu mo yee mo-gisen do i boran.

Ne o kya kii bugi geno toge imo sa asa ne o kya nye Wurubuaare kya molege mo de o' nye kyena mo ase.

11 Me nmarase yela Wurubuaare agyebi owole mo do yee,

"Obono o ka gyan mo so mo, kaase man gyi ipeeli."

12 Gisoo gyi ilaa ide i gye gesintin sa Gyuda awura de asa sense pewu. I lii fee anyamese pewu me bo daa Wura kolon. Okamaase obono o saawo tere mo mo, o laa tansi wora ilaa sa mo.

13 I de daa fee genobono Wurubuaare gi toge mo-agyebi do mo. O toge yee,

"Okamaase obono o saawo tere Wura Wurubuaare mo, o laa molege mo."

14 Nne so ne anyamese me laa saawo tere isa obono me men ka gyan mo so mo? Ne nne so ne me laa ka gyan isa obono me men ti nu mo so kere mo? Nengyene asa me man nye oko de o' toge mo-ilaa sa

momomo, nne ne me laa wora de me' nu mo so?

15 Nengyene Wurubuaare men lee asa sun de me' toge mo-ilaa sa asa mo, i man nye atogebo. I de daa fee genobono me nmarase yela Wurubuaare agyebi do mo. Me nmarase yee,

"Asa abono me naa me kya toge

Wurubuaare okalan konkonse mo

me kya sa asa mo,

momomo-ginaa gibono gi tansi gi kya gyi ginsi!"

16 Imo-re imo genen gbaa faa, in taa gye asa abono pewu me nu okalan konkonse baare mo ne n laare me' nu okalan mo gese. Genen so mo, Wurubuaare ikalan atogebo obono me kya tere mo yee Isaya mo gi taase Wurubuaare yee,

"O Wurubuaare, fo-okalan obono a toge faa,

ane ne n soo mo gyi ne?"

17 Imoso pei ne nyamese laa soo okalan mo gyi mo, genen mo, o nu mo. Ne nyamese, mo, laa nye nu okalan mo mo, genen mo, o nye oko gi toge Kirisito ilaa sa mo.

18 N kya taase yee imoso Isirale awura mo me men ti nu genen Wurubuaare okalan baare? Me ti nu! I lii fee Wurubuaare agyebi mo do mo i toge kyu lii okalan mo atogebo mo so yee,

"Momo-ilaa toge i nu gyan gesinkpan geten kamaase.

Gesinkpan so geteko in san

yee asa me men nu momomo-agyebi toge."

19 N' kii taase kee yee, "Imoso Isirale awura mo me men nu Wurubuaare okalan mo gese?" Me nu mo gese. Gigyangbarase mo, Mosisi gi nmarase Wurubuaare agyebi ako yela yee,

Wurubuaare gi toge sa Isirale awura mo yee,

"Asa abono feye yee me men bo giko do mo,

nan molege omo de i' nye loo feye!

Asa abono feye yee me men nyi olaako mo,

nan molege genen asa mo de fe' nye kyu ginyadon."

20 Isaya kee gi taale da gikan toge Wurubuaare agyebi ako yee,

“Mómó abono nkana men̄ kya p̄ere ansi
de m̄' bii me m̄,
mómó ne nan nye bii me.
Nan l̄e me-nyoro nyiile
asa abono m̄ men̄ kya taa taase me
so m̄.”

²¹ Isirale awura m̄ bere Wurubuaare gi
toge kyu lii mómó so yee,
“Geke kamaase n̄ kpe mi-i bueɛle
gisomaanu de ansiolon awura ade
yee m̄' ba de n' kun om̄.”

11

Wurubuaare Gi Su Isirale Awura Gitolon

¹ N' taa taase ilaa ide. “Wurubuaare gi
kine m̄-ade Isirale awura m̄?” Kuaa! Ōŋ
kine mómó. Me, P̄olo, gbaa-gbaa n̄ gye
daa Isiralenyen. Aberaham onaanabi ne
n' gye. Ne lii daa Bengyamin geten d̄o.

² Wurubuaare men̄ kine m̄ gbaa-gbaa
ade abono o wolaa o nyi om̄ pei ne
o l̄e ilaa kamaase m̄. Fe men̄ nyi
Ilaagya agyebi abono m̄ n̄marase yela
Wurubuaare agyebi d̄o m̄? Ilaagya gi
logede kyu lii Isirale awura ilaa w̄rase so
sa Wurubuaare, ne m̄ n̄marase im̄o yela
yee,

³ “Wurubuaare, m̄ boori fo-asunbi
il̄eten,
ne m̄ m̄o fo-ikalan atogebo.
I san daa me-wol̄e. Ne m̄ kya laare me
kee im̄oten.”

⁴ Ilaagya gi toge genen m̄, n̄ne ne Wu-
rubuaare gi l̄e gen̄o sa m̄? Wurubuaare
yee,

“I san me anyen n̄we ikue-isa de saalaa
abono n̄e k̄r̄ose yela sa me-nyoro.
Mómó genen asa abono bere, m̄ men̄
n̄mii okpere
obono m̄ kya tere m̄ yee Baale m̄
kere.”

⁵ Aye-l̄e abere ade d̄o kee m̄, i bo
Isirale awura akal̄ese abono Wurubuaare
gi k̄r̄ose yela sa m̄-nyoro. M̄-gitolon
m̄ so ne o l̄e gibaa yii om̄ genen.

⁶ Ne i gye daa Wurubuaare gitolon m̄ so
bere m̄, in̄ baa i gye mómó-ilaa dense
ibono m̄ taale w̄ra sa m̄ m̄ so. Nkana
f̄e mómó-ilaa dense m̄ so ne o l̄e gibaa
yii om̄ m̄, nkana an̄ baa nye toge yee
gitolon ne o bo ne o w̄ra genen.

⁷ N' baa toge yee m̄ne? Isirale awura
m̄ m̄ laare yee Wurubuaare o' kyu
mómó yee mómó-asen d̄o i boran. Men̄ kii
nye genen. Mómó d̄o abono Wurubuaare
gi wolaa l̄e gibaa yii m̄ bere ne n̄ nye
Wurubuaare gi kyu mómó yee mómó-
asen d̄o i boran. Isirale awura sense m̄,
m̄, Wurubuaare gi yee mómó-aso d̄o i
k̄r̄o ifuu.

⁸ I de daa f̄e gen̄obono m̄ n̄marase
Wurubuaare agyebi d̄o m̄. M̄ n̄marase
yee,
“Wurubuaare gi yee m̄ w̄ra f̄e asa
abono m̄ de ginsi gide.

Men̄ kya wu m̄-ilaa bii, ne men̄ kya nu
m̄ ase.

Im̄o ne n̄ kpe san i de sa mómó kyu baa
lii de nde faa.”

⁹ Deefidi gi toge kyu lii mómó so yee,
“Yee mómó-okon obono m̄ kya gyi m̄
o' w̄ra f̄e odoo
de i' da mómó.

Yee okon m̄ m̄ kya gyi m̄ o' w̄ra f̄e
agyondiworo
de m̄' t̄r̄o m̄ d̄o de m̄' nye fo-
gisobiide.

¹⁰ Yee i' baala mómó-ansi bun de m̄'
men̄ baa nye wu sei-sei.

Yee mómó-olaawuse o' w̄ra f̄e gesola
bele sa mómó
de men̄ sa m̄' nye kyoola geakaako.”

Wurubuaare Gi M̄lege Asa Banban De I' Nye Loo Isirale Awura

¹¹ N' kii taase: “Im̄oso Isirale awura
ade m̄, m̄ sidi kpāa t̄r̄o ibono m̄
man̄ baa taale nye Wurubuaare am̄lege
geakaako ne?” In̄ gye genen. Ilaa m̄
ne n̄ gye yee m̄ w̄ra Wurubuaare ilaa
nyenyen. Im̄o ne n̄ yee Wurubuaare
gi m̄lege asa abono m̄ men̄ gye Isirale
awura m̄ de mómó abono ne m̄' nye
de mómó-re m̄ Wurubuaare nsana i' nye
l̄r̄o. Wurubuaare gi m̄lege genen asa
banban abono daa de i' loo Isirale awura
m̄ de mómó kee m̄' nu m̄-gede.

¹² Isirale awura m̄ ilaa nyenyen so m̄,
Wurubuaare gi m̄lege gesinkpan so asa
sense. Nengyene Isirale awura m̄ p̄ewu
mómó-re Wurubuaare nsana i' kii l̄r̄o
m̄, i laa yee asa sense abono m̄ men̄
gye Isirale awura m̄ m̄' l̄r̄o nye Wu-
rubuaare ayuule don owi obono nkana

Isirale awura mɔ mɔmɔ-rɛ Wurubuaare nsana i nyida mɔ.

¹³ Nan baa tɔngɛ sa fɛye abono fɛ mɛn gye Isirale awura mɔ kon. Wurubuaare gi lɛɛ me yɛɛ n' wɔra Yesu ɔsɔɔ de i' nye kpaa fɛye abono fɛn gye Isirale awura mɔ. Imɔso nan kyu genen gesun mɔ yɛɛ gɛ gye ilaa tirisɛ. Nan wɔra gɛmɔ lii me-gisen dɔ

¹⁴ gɛnɔɔbono i laa nye loo me-ade Isirale awura yɛɛ fɛ kya nye Wurubuaare amɔlegɛ taa ɔmɔ yɛgɛ mɔ de i' yɛgɛ mɔmɔ ako kee mɛ' nye genen Wurubuaare amɔlegɛ abono.

¹⁵ Owi ɔbono Wurubuaare gi kine Isirale awura mɔ mɔ, i yɛgɛ ɔ san bugi mɔ-ansi de fɛye asa sɛnsɛ, ne fɛye-rɛ mɔ nsana i nye lɔrɔ kon. Imɔso owi ɔbono Wurubuaare laa kii bugi ansi de Isirale awura mɔ, i laa tansi wɔra ɔkon fɛɛ anyamesɛ ne n kyingi lii ibuni dɔ daa.

¹⁶ Wurubuaare gi lɔrɔ Isirale awura mɔmɔ-naana-ana agyangbarasɛ mɔ yela sa mɔ-nyoro. Mɛ wɔra fɛɛ gidoo gyangbarasɛ gibono mɛ kya daa gikpɛɛ too Wurubuaare mɔ. Mɛ kpɛɛ genen mɔ, mɛ nyi yɛɛ agyudɔ abono a san mɔ kee a gye daa Wurubuaare-lɛɛ pɛi ne mɛ nye amɔ mɛ kya gyi genen. Abɛɛ nengyene oyii ilin i gye Wurubuaare-lɛɛ mɔ, mɔ-nyalenbi kee gi maŋ wɔra Wurubuaare-lɛɛ?

¹⁷ Isirale awura mɛ dɛ fɛɛ nɔfɔ oyii ɔbono mɛ duu mɔ mɔ, ne fɛye asa sɛnsɛ mɔ fɛ dɛ fɛɛ nɔfɔ oyii ɔbono ɔ kɔrɔ ifɛ dɔ mɔ. Wurubuaare gi wɔra ilaa iko sa fɛye asa sɛnsɛ mɔ. I wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ kya nɛ oyii duusɛ ngyalenbi nko fue, de mɛ' kyu ifɛ dɔ-lɛɛ oyii ngyalenbi nko kyu nminde kyaga oyii duusɛ mɔ nfono mɛ nɛ nmɔ fue mɔ. I ba genen mɔ, ngyalenbi nbono mɛ nminde kyaga mɔ gi kya nye ilaa densɛ ibono i kya lii oyii duusɛ mɔ ilin dɔ mɔ. Genen kee ne Wurubuaare kya yɛgɛ fɛye asa abono fɛ mɛn gye Isirale awura mɔ fɛ kya nye mɔ-ayuule kyu naa de Isirale awura mɔ so ne.

¹⁸ In kaabore ngyalenbi nbono mɛ kyu nminde kyaga de oyii duusɛ mɔ gi' nyiile nmɔ-nyoro sa ngyalenbi nbono mɛ nɛ fue mɔ. Imɔso fɛye kee fɛn sa fɛ' nyiile fɛye-nyoro sa Isirale awura abono Wurubuaare gi kine mɔmɔ ne ɔ san sɔɔ

daa fɛye baa yii mɔmɔ-giyaa mɔ. Fɛ' nyingi yɛɛ oyii ilin ne n dɛ mɔ; in gye oyii ngyalenbi ne n dɛ oyii mɔ ne ɔ bo nkpa.

¹⁹ Fɛye dɔ ɔko laa tɔgɛ yɛɛ, “Mɛ ɔbono nkana n gye fɛɛ ifɛ dɔ oyii gɛgyalenbi mɔ so ne Wurubuaare gi nɛ fɛye fue de n' baa nye ɔkyenaten.”

²⁰ ɛɛn! I bo no genen berɛ. Imɔ-rɛ imɔ genen gbaa mɔ, fɛ' bii yɛɛ Isirale awura mɛ mɛn ka gyan' Wurubuaare so daa ne n yɛgɛ ne ɔ nɛ mɔmɔ fue genen. Fɛye berɛ, fɛ ka gyan Wurubuaare so ne fɛ nye ɔkyenaten mɔ asɛ faa mɔ, fɛ mɛn sa fɛ' nyiile fɛye-nyoro. Fɛ' yɛgɛ de i' wɔra fɛye gifuu daa.

²¹ I lii fɛɛ Wurubuaare mɛn yɛgɛ oyii duusɛ mɔ-lɛɛ ngyalenbi. Fɛye abono fɛ gye apɔrɔkyaga mɔ ne ɔ laa baa yɛgɛ?

²² Imɔso a' laa ansi kerɛ Wurubuaare gidensɛ gibono ɔ kya wɔra ɔ kya sa ako mɔ de gɛnɔɔbono ɔ kya yɛgɛ i kya wɔra ɔlon sa abono mɛ tɔrɔ mɔ so mɔ. Wurubuaare gidensɛ mɔ gi laa kpɛ gi dɛ gi sa fo ɔbono fo-ansi a gyan mɔ so mɔ. In gye genen mɔ, Wurubuaare laa nɛ fo kee fue, fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ nɛ oyii duusɛ mɔ ngyalenbi nko fue mɔ.

²³ Isirale awura mɔ, mɔ, nengyene mɛ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ ne mɛ ka gyan Wurubuaare so mɔ, Wurubuaare laa kiiri mɔmɔ ba mɔ asɛ. In bo sen sa Wurubuaare de o' kii kyu oyii mɔ gbaa-gbaa ngyalenbi baa kyaga de oyii mɔ.

²⁴ Fɛye abono nkana fɛ wɔra fɛɛ ifɛ dɔ oyii mɔ ngyalenbi mɔ gbaa, o kyu fɛye mada de mɔ-nyoro fɛɛ oyii duusɛ mɔ-lɛɛ mɔ. Nkana in gye genen ne Wurubuaare gi lɛɛ imɔ ne. Imɔso ibono ɔ wɔra genen sa fɛye faa mɔ, gɛnɔɔbono ɔ laa kyu oyii duusɛ mɔ gbaa-gbaa lɛɛ ngyalenbi mɔ ɔ nɛ fue mɔ kii baa kyaga de genen oyii mɔ mɔ, i laa wɔra mɔ ɔsen?

Wurubuaare Bo Gitolon Sa Anyamesɛ Pɛwu

²⁵ Me-nanboana Yesu asonbo, Wurubuaare ilaa boduduusɛ iko i bo no. Mɛn kya laare fɛ' kyena yɛɛ fɛ maŋ bii imɔ. Fɛ nye bii imɔ mɔ, i laa yɛgɛ fɛ maŋ baa nyiile fɛye-nyoro yɛɛ fɛ nyi ɔlaako. Imɔ

ne n gye yee Isirale awura mo gisoolon gibono me bo sa Wurubuaare mo gi man de genen kpe gekpaa-gekpa. Wurubuaare kya laare asa sense me' nye mo-amolege. Momo-gegyono gebono okara o kya laare mo me nye baa loo mo-onson mo do mo, Isirale awura gisoolon mo gi laa yela okara.

²⁶ Genen owi mo gi fo mo, Isirale awura pewu me laa nye Wurubuaare amolege de momo-re mo nsana i' kii nye laro, fee genobono me nmarase Wurubuaare agyebi do mo. Me nmarase yee,

“Omolegebo mo laa lii Sayon osowole so. O laa lee ilaa nyenyen giwora pewu lii Gyeekopo mo-naanaana do.

²⁷ Wurubuaare gi toge yee,
‘Geno gebono nan yee me-re omo a’
wora mo ne n gye yee
nan kpaare momo-ilaa nyenyen fue.’
”

²⁸ Ibono Isirale awura mo me kine me men soo Wurubuaare okalan konkonse mo gyi mo, i yee me wora Wurubuaare akyobo. Feye abono fe men gye Isirale awura mo so ne Wurubuaare gi yee i' ba genen de feye-re mo nsana i' nye laro. Imo-re imo genen gbaa faa, Wurubuaare gi wolaa lee yii Isirale awura yee me' wora mo-kyemeneana. Momo-naanaana agyangbarase mo so ne o lee momo gekyemene genen. Wurubuaare men kine genen gekyemene mo.

²⁹ I lii fee nengyene o kyu mo-ilaa gbaa' kyee ako ne o toge momo yee me' kyu momo-nyoro sa mo mo, on kya kii kyeege mo-gewansa.

³⁰ Aberere abono fenh kya nu Wurubuaare gedde mo, Isirale awura abono nkana me gye Wurubuaare ade mo kee me kine me men nu mo-gede. Imoso i yee o kisee su feye gitolon ne o molege feye lii feye-gisomaanu mo do taa Isirale awura mo yee.

³¹ Genobono Wurubuaare gi su feye so mo i laa yee i' bugi okpa sa Isirale awura abono nperere me kya wora gisomaanu de Wurubuaare faa de o' su momo kee gitolon.

³² Wurubuaare gi yee gisomaanu gi nye olon anyamese pewu so, genobono

me man taale nye momo-nyoro momo-gibaa so mo, de o' nye su momo pewu gitolon.

Ayenbi A Gye Wurubuaare-Lee

³³ Wurubuaare gidense gin bo okara! O tansi o nyi olaako, ne o nyi ilaa kamaase do son lii. Wurubuaare nwansa nbono o kya kyu wora mo-ilaa mo, oko man taale bii nmo. Oko man taale bii Wurubuaare ikpa ibono so o kya kyu wora mo-ilaa mo kpa-a.

³⁴ “Ane ne n ti taale bii Wura Wurubuaare nwansa nbono o de mo? Wurubuaare gi ti kpe ane ase yee kaase o' kpa mo-nwansa?”

³⁵ Abere ane ne n ti sa Wurubuaare ilaa iko de gemara mo Wurubuaare o' baa ka mo imo giko?”

³⁶ Wurubuaare ne n lee ilaa kamaase. Kyu naa de mo so ne ilaa kamaase i bo no faa, ne mo kee ne i bo no sa. Nyisigy o' wora mo-lee gekpaa-gekpa. I' ba genen.

12

Fe' Kyu Feye-Nyoro Kyu Sa Wurubuaare

¹ Imoso me-nanboana Yesu asonbo, Wurubuaare gitolon bele gibono o bo sa aye so mo, n kya kole feye: fe' kyu feye-nyoro wora Wurubuaare abaa do de owi kamaase obono fe naa mo, i' wora fee fe gye daa mo-asunbi ato. Genen ne fe laa laro feye-nyoro yela sa Wurubuaare de fe' gyi mo-ginsi. Imo ne n gye odudu do-lee onson obono o kaabore nyamese o' kyu son Wurubuaare mo.

² Fe men sa fe' kase asa abono gesinkpan so ilaa wole ne n bo momo-nwansa do mo. Fe' yee Wurubuaare ne o' sa feye-nwansa poboro de i' kyeege feye-akyanabi. O kya kyeege feye genen mo, fe laa nye bii yee Wurubuaare gelaare ilaa ne n gye ilaa dense giwora, ilaa ibono i kya gyi ginsi, de ilaa ibono i kya wora odan kpa loge mo.

³ Wurubuaare gi wora ilaa sa me ne ne baa bingiri mo-osoo. Imoso n kya toge mi-i sa feye okamaase yee o men sa o' kyu momo-nyoro yee o gye nyamese dense abere isa tirise don genobono o de mo. Feye okamaase o' dese momo-nyoro so de o' kere

daa gisoo gyi gibono okara Wurubuaare gi sa mo mo de o' bii nyamese obono onan o gyɛ mo.

⁴ Kirisito mo-re mo-ade me de fee nyamese nyoro. Nyamese nyoro gi gyɛ daa ilaa kolon, yegɛ nmɔ do mo i bo nten kpei-kpei nbono gi bo ilaa worase kpei-kpei. Genen ne

⁵ aye Kirisito asonbo mo kee a nyaakyo, yegɛ aye-re Kirisito ginyamese kolon gibono a wɔra mo so mo, i yegɛ aye pewu a dabole wɔra nyamese kolon, ne aye do okamaase bo no sa asa sense pewu.

⁶ Genobono nyamese nyoro nten kpei-kpei gi kya kpaa abara mo, genen kee ne Wurubuaare gi kyee aye okamaase adawo kpei-kpei de a' kyu kpaa abara. Imoso a' kyu amo kpaa abara genen. Nengyene Wurubuaare gi sa fo oko yee fo' nu mo-ikalan de fo' lee toge sa asa mo, genobono okara fo soo imo gyi mo ne i kaabore fo' lee toge.

⁷ Nengyene Wurubuaare gi sa fo oko yee fo' kpaa fo-nanboana Yesu asonbo mo mo, kpaa momo genen. I kii i gyɛ daa Wurubuaare ilaa ginyiile ne o kyu sa fo mo, kyu imo nyiile asa.

⁸ Nengyene i gyɛ gitoge keda asa nyoro ne o kyu sa fo oko mo, toge keda momonyoro. I kii i gyɛ daa asa aye giwɔra ne Wurubuaare gi kyu sa fo mo, wɔra aye lii fo-gisen do. Nengyene Wurubuaare yee fo' wɔra ogyangbarabo sa asa mo, wɔra gesun mo fee ogyangbarabo ne fo gyɛ gesintin. Nengyene i kii i gyɛ daa gitolon ne Wurubuaare gi kyu kyee fo oko mo, bugi fo-gisen su asa so.

⁹ Fe' laare abara ilaa lii feye-asen do. Fe' kyo ilaa nyenyɛn giwɔra de fe' wɔra ilaa dense.

¹⁰ Fe' laare feye-nanboana abono feye-re momo fe bo Yesu onon mo do ilaa fee anyibi ne fe gyɛ. Fe' buu feye-nanboana don genobono fe kya buu feye-nyoro mo.

¹¹ Fe' nyanga ansi wɔra Wurubuaare gesun mo. Feɲ sa fe' yegɛ feye-nyoro gi yoo feye. Fe' bugi feye-gisen pewu daa de fe' son aye-Wura Yesu.

¹² Fe' kyu feye-ansi gyan ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa feye mo so de

okon. Nengyene fe bo olaawuse do mo, fe' nye gisen. Fe' dalaa owi kamaase do.

¹³ Ilaa i tiri feye-nanboana abono momo kee me kya son Yesu mo, fe' kpaa momo de fe' bugi ansi keda asafo.

¹⁴ Nengyene asa me kya ka feye-ansi mo, fe' kole Wurubuaare ayuule sa omo. Feɲ sa fe' toge nno wɔra momo.

¹⁵ Fe' gyi okon kpaa abono me kya gyi okon mo de fe' kpaare ansikyu kpaa abono me kya su mo.

¹⁶ Fe' wɔra genɔ kolon. Feɲ sa fe' nyiile feye-nyoro. Feɲ sa fe' lee ansi yegɛ abono asa men kya buu yee me gyɛ asa gbaa' ako mo. Feɲ sa fe' kyu feye-nyoro yee feye ne n nyi olaako.

¹⁷ Nengyene oko gi wɔra fo oko ilaa nyenyɛn mo, geɲ sa fo' kyu ilaa nyenyɛn ka mo giko. Fe' kere de fe' wɔra ilaa ibono okamaase laa wu yee i boran mo.

¹⁸ Fe' wɔra feye-lee abaa okara de fe' kyu gisen yuuli kyena de nyamese kamaase.

¹⁹ Me-kyemensana adense, nengyene oko gi wɔra feye oko ilaa nyenyɛn iko mo, kaase on sa o' ka mo imo giko. O' yegɛ Wurubuaare ne o' biide mo-giso. I lii fee i bo Wurubuaare agyebi do yee, "Me ne n kya biide ilaa nyenyɛn aworabo giso.

Me ne nan ka ilaa nyenyɛn giwɔra giko. Me Wurubuaare ne n toge genen."

²⁰ I kii i bo Wurubuaare agyebi do geteeko kee yee,

"Nengyene akon a de fo-okyobo mo, sa mo agyudo de o' gyi.

Nengyene bolefɔ de mo mo, sa mo nkyu de o' nun.

Fo kya wɔra genen ilaa ide pewu fo kya sa fo-okyobo mo,

i kya wɔra fee ogya de agyangbalii ne fo kya kuu

fo kya bun mo-gimu so genen."

²¹ Fe men sa fe' yegɛ ilaa nyenyɛn i' gyi feye so. Fe' wɔra ilaa dense de i' yegɛ fe' nye olon ilaa nyenyɛn giwɔra so.

13

Fe' Bara Feye-Nyoro Gese Sa Abeyin Abelense

¹ Feye okamaase o' bara mo nyoro gese sa mo-abeyin abelense. I kya nyiile yee in gye Wurubuaare so mo, momo oko-re oko man nye genen gebelense gebono. Wurubuaare ne n yela momo.

² Imoso fo obono fo kine yee fo man nu feye-abeyin abelense gedde mo, ilaa ibono Wurubuaare gbaa-gbaa gi yela mo ne fo kine genen. Imoso fo laa nye imo so gisobiide.

³ Ilaa dense aworabo men kya sele abelense abono me kya kere nbara gigyi so mo. Ilaa nyenyen aworabo ne n kya sele genen abelense abono. Fen kya laare fe' wu momo de i' nmaa feye-asen mo, fe' wora ilaa dense. Fe wora ilaa dense mo, fe laa nye de abelense mo me' yen feye.

⁴ Obelense obono o kya kere nbara gigyi so mo gye Wurubuaare osunbo obono Wurubuaare ne n lee mo yee o' kpa feye. Nengyene ilaa nyenyen ne fe wora mo, fe wu mo mo, i kaabore i' nmaa feye-asen. I kya nyiile yee in gye giyan so ne o bo olon feye so. O gye Wurubuaare osunbo obono o yele Wurubuaare giyaa do de o' biide ilaa nyenyen aworabo giso ka giko.

⁵ Imoso i kaabore okamaase o' bara mo-nyoro gese sa abeyin abelense. I men gye gisobiide gibono fe laa nye mo wole so. Genobono fe laa bii feye-gisen do yee fe wora ilaa ibono i boran mo kee so mo, fe' bara feye-nyoro gese sa abeyin abelense.

⁶ Genen ilaa ibono kee so mo, too-too obono abeyin laa yela yee fe' too mo, fe' too. I kya nyiile yee i tiri yee abeyin abelense me' kpe me kya wora gesun gebono Wurubuaare gi kyu wora momo-abaa do mo.

⁷ Ilaa ibono i kaabore fe' wora sa okamaase mo, fe' wora imo sa mo. I gye too-too ne fe laa too daa-o, lenpoo ne i gye daa-o, fen sa fe' gbigbili gimu. Ne i gye buubuu ne i kaabore fe' kyu sa oko mo, fe' kyu buubuu sa kaase. I gye nyisigyi ne i kaabore oko o' nye lii feye ase mo, fe' kyu nyisigyi sa mo.

Fe' Laare Abara

⁸ Fen sa fe' keda oko giko. Fe' kyu too feye-nyoro so daa yee fe laa laare abara ilaa fee genobono nyamese de giko ne o kya laare o' ka gimmo mo. I lii fee obono

o kya laare mo-nambo nyamese ilaa mo, genen kaase obono kya gyi Wurubuaare nbara mo pewu so ne.

⁹ Nbara mo nko ne n gye yee, "Gen sa fo' lii fo-ka abee fo-kuli gemara laare oko; gen sa fo' mo isa; gen sa fo' yuuri; gen sa fo' yee fo-ansi a' peere oko ilaa so." Genen nbara nde de nsense mo pewu gi kya yii daa de nbara kolon so yee, "Laare fo-nambo fee fo-nyoro."

¹⁰ Fo nyamese fo kya laare fo-nambo mo, fo man wora mo ilaa nyenyen. Imoso fo obono fo kya laare fo-nambo nyamese ilaa mo, fo kya gyi Wurubuaare nbara mo pewu so ne.

¹¹ Fe' wora genen ilaa ibono ne toge faa. I lii fee fe nyi aberde abono do a bo faa. Fee fe de mo, fe' kyingi. Lii gekaabono adaa gikagyan Yesu so mo, geke kamaase ge kya koge nke nbono gi san de Wurubuaare o' moglege aye de a' nye mo ase gekyena mo.

¹² Gedde ge kya laare ge' ke kon. Imoso a' taa ilaa nyenyen ibono gibiri do awura mo me kya wora mo yee. A' wora ilaa dense fee asa abono gedde ge ke omo mo. Aye-idense giwora i' wora fee adonto ne a de a kya kyu kun aye-nyoro lii ilaa nyenyen giwora do.

¹³ Aye-akyenabi a' wora odan fee asa abono gedde ge ke momo, ne me taa gibiri do ilaa worase yee mo. A men sa a' wora asa abono me kya gyan' wora ilaayan, abee a' wora nta aboobo, abee a' laare agyibara, abee a' wora ilaa ibono in gye iworase mo. A men sa a' laare geluu abee a' yee aye-namboana ilaa i' wora aye gelaalo.

¹⁴ Fe' yee Wura Yesu Kirisito o' wora fee feye-ngbe suuse de fen sa fe' sa feye-bole gelaare ilaa okpa de i yee fe' wora ilaa nyenyen.

14

Fen Sa Fe' Bun Abara Gipuee Wurubuaare Oson Mo Do

¹ Asa ako me bo no faa mo, gisogyi gibono me bo sa Yesu mo gin kyo. Fe' dabole soo genen asa abono abaa anyo de

fɛ mɛɲ sa fɛ' sɔɔ abara akycɔɔlɛ abono aɲ bo agyan mɔ.

² Nan sa fɛye sinkaala ɔko. Imɔ ne n gye yɛɛ fɛye abono fɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ dɔ ako mɛ kya gyi ilaa kamaasɛ. Ne ako, mɔ, ibono mɔmɔ-lɛɛ gisɔɔgyi mɔ giɲ kyɔ so mɔ, mɛɲ kya gyi ginun abɛɛ ɔken. Afɛdaa ipɔ wolɛ ne mɛ kya gyi.

³ Ɔbono ɔ kya gyi ilaa kamaasɛ mɔ, ɔ mɛɲ sa ɔ' tɛrɛ mɔ-nanbo ɔbono ɔɲ kya gyi ilaa ikoana mɔ giyan yɛɛ mɔ-lɛɛ Wurubuaarɛ asonbi mɔ aɲ boran. Ne ɔbono, mɔ, ɔɲ kya gyi ilaa ikoana mɔ, ɔ mɛɲ sa ɔ' bun mɔ-nanbo ɔbono ɔ kya gyi ilaa kamaasɛ mɔ gipueɛ yɛɛ ɔɲ gye Wurubuaarɛ sonbo dɛnsɛ. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi sɔɔ aye ɔkamaasɛ abaa anyɔ.

⁴ Wurubuaarɛ ne n gye aye pɛwu wura ɔbono a kya son mɔ. Imɔso fo ne n gye anɛ de fo' bun fo-nanbo ɔbono iɲ gye fo ne ɔ kya son mɔ gipueɛ yɛɛ ɔɲ gye sonbo dɛnsɛ? Mɔ-wura mɔ gbaa-gbaa ne nan tɔgɛ yɛɛ ɔ gye sonbo dɛnsɛ abɛɛ sonbo nyenyɛn. Gɛsintin, Wurubuaarɛ laa yɛgɛ de ɔ' son mɔ dandan. I kya nyiile yɛɛ Wura Wurubuaarɛ bo lon de ɔ' kpaa mɔ de ɔ' taalɛ yelɛ mɔ-ayaa so mɔ-ɔson mɔ dɔ.

Ɔkamaasɛ Ɔ' Bii Sa Mɔ-Nyoro Yɛɛ "Ilaa Idɛ Ne N Boran Sa Mɛ"

⁵ Ɔko laa sa gɛwɔnsa yɛɛ nke nko gi bo no mɔ, gi gye nke gbaa'gbaa don nko. Ɔko, mɔ, laa tɔgɛ yɛɛ nke mɔ pɛwu gi gye kyɛɛ-kyɛɛ. Fɛye ɔkamaasɛ ɔ' bii sa mɔ-nyoro yɛɛ ilaa ibono ɔ sa gɛwɔnsa yɛɛ i boran mɔ imɔ ibono ne n boran sa mɔ.

⁶ Abono mɛ kya sa nɔwɔnsa yɛɛ nke nko gi gye nke gbaa'gbaa sa mɔmɔ mɔ, mɛ kya kyu nmɔ genen daa de mɛ' nyɛ kyu nyisigyɛ bara Wura Yesu. Abono, mɔ, mɛ kya gyi ilaa kamaasɛ kee mɔ, mɛ kya gyi imɔ daa de i' kyu nyisigyɛ bara Wura Yesu. I kya nyiile yɛɛ mɛ kya gyi imɔ mɔ, mɛ kya faala Wurubuaarɛ kyu lii imɔ so. Abono, mɔ, mɛɲ kya gyi ilaa ikoana mɔ, mɛ kya laarɛ daa de i' nyɛ kyu nyisigyɛ bara Wura Yesu, ne mɛ kya faala Wurubuaarɛ kyu lii mɔmɔ-lɛɛ ilaa gyisɛ so kee.

⁷ Aye dɔ ɔko-rɛ ɔko mɛɲ tɛ mɔ-gibaa so, ne fɛɛ ɔ wu' daa kee mɔ, iɲ gye mɔ-gibaa so ne ɔ wu'.

⁸ A tɛ nkpa mɔ, a tɛ a sa daa Wura Yesu, ne a kii baa wu' daa mɔ, a wu' sa daa Wura Yesu. Imɔso aye abono a ka gyan Yesu so mɔ, a tɛ nkpa daa-o, a wu' daa-o, a gye daa Wura Yesu-lɛɛ.

⁹ I kya nyiile yɛɛ Yesu Kirisito gi wu' ne ɔ kyingi lii ibuni dɔ de ɔ' nyɛ wɔra Wura sa asa abono mɛ tɛ de ansi mɔ de abono mɛ wu' mɔ pɛwu.

¹⁰ Fo Yesu sonbo, mɛnɛ n wɔra ne fo kya bun fo-nanbo Yesu sonbo gipueɛ yɛɛ mɔ berɛ mɛɲ gye Yesu sonbo dɛnsɛ? Iɲ kaabore fo' kerɛ fo-nanbo Yesu sonbo ta genen. I lii fɛɛ gɛkaako mɔ aye pɛwu a laa yelɛ Wurubuaarɛ ansi dɔ nfono ɔ laa gyi anyamesɛ pɛwu nbelɛ mɔ.

¹¹ I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono i bo Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ. Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ,

"Mɛ Wurubuaarɛ n bo no faa, nyamesɛ kamaasɛ laa ɲmii daa mɛ. Nyamesɛ kamaasɛ laa bugi gɛnɔ lɛɛ mɛ-ginyɛn yɛɛ mɛ ne n gye Wurubuaarɛ."

¹² Aye ɔkamaasɛ laa buu ilaa ibono ɔ wɔra mɔ-gɛkyɛna dɔ mɔ sa Wurubuaarɛ.

¹³ Imɔso fɛ mɛɲ sa fɛ' yɛgɛ de a' baa bun abara gipueɛ yɛɛ ɔdɛ berɛ ilaa nyenyɛn ɔwɔrabo ne ɔ gye. A' kyu too aye-nyoro so yɛɛ a maɲ wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ aye-nanbo ɔko ɔ' loo ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ abɛɛ i' yɛgɛ mɔ-gisɔɔgyi gibono ɔ bo sa Yesu mɔ gi' kɔɔgɛ.

A' Kyu Gɛsintin Gigyi, Gisen Yuuli, De Ɔkon Kyu Kyɛna

¹⁴ Wura Yesu gi lɛɛ nyiile mɛ ne nɛ tansi sɔɔ gyi yɛɛ sei mɛɲ bo no ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ yɛɛ i gye ilaa kyosɛ. Ilaa ibono fo ɔko fo laa kyu yɛɛ i gye ilaa kyosɛ mɔ, gɛsintin mɔ, i laa wɔra ilaa kyosɛ sa fo.

¹⁵ Nengyɛne fo ɔko fo kya gyi ilaa gyisɛ iko ne i kya yɛgɛ fo-nanbo Yesu sonbo kya sɔɔ mɔ-nyoro akycɔɔlɛ mɔ, iɲ gye gɛsalaarɛ gɛkyɛna ne fo dɛ fo tɛ de mɔ genen. Gɛɲ sa fo' yɛgɛ ilaa ibono fo kya gyi mɔ i' nyida fo-nanbo gisɔɔgyi gibono

o sɔɔ Kirisito gyi mɔ. I lii fɛɛ mɔ kee so ne Kirisito gi wu'.

¹⁶ Gɛɲ sa fo' nyida fo-nanbo gisɔɔgyi genen de asa mɛɲ sa mɛ' nye tɔgɛ ilaa nyenyɛn kyu lii ilaa ibono fo kya kyu yɛɛ i gye ilaa dɛnsɛ mɔ so.

¹⁷ I lii fɛɛ Wurubuaare gɛwuragyi dɔ akyenabi abono a laa kyu kyena mɔ i mɛɲ gye ilaa gyisɛ abɛɛ ilaa nunse ne n tiri. Ilaa ibono i tiri mɔ ne n gye genɔɔbono a laa kyu gesintin gigyi, gisen yuuli de ɔkon kyu kyena de abara, fɛɛ genɔɔbono Wurubuaare Oduduu mɔ kya sa aye mɔ.

¹⁸ Fo ɔbono fo kya son Kirisito ɔkpa baare so mɔ, fo laa gyi Wurubuaare ginsi, ne anyamesɛ kee mɛ laa wu yɛɛ i boran.

¹⁹ Imɔso a' wɔra aniya de a' wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ gisen yuuli gi' ba aye dɔ mɔ de a' kpaa abara de a' sɛɛ Yesu ɔson mɔ dɔ.

²⁰ Ilaa ibono Wurubuaare gi wɔra sa fɛye-nanbo Yesu sonbo mɔ, fɛ mɛɲ sa fɛ' yɛgɛ fɛye-ilaa gyisɛ iko gigyi i' nyida imɔ. Agyudɔ kamaase a boran, a maɲ kyɔlesɛ fɛye-Wurubuaare ɔson. Ilaa ibono fo ɔko fo laa gyi ne i laa yɛgɛ fo-nanbo ɔ' loo ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ mɔ bere ne mɛɲ boran.

²¹ Nengyene fo ɔko fo kya wɔra ilaa ibono i kya yɛgɛ fo-nanbo Yesu sonbo kya loo ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ mɔ, taa imɔ yɛgɛ. I gye daa ginun gigyi, abɛɛ nta ginun, abɛɛ menɛ ne i gye mɔ, fo-nanbo mɔ so mɔ, taa imɔ yɛgɛ.

²² Ilaa ibono fo ɔko fo nyi kyu lii genen akɔɔlɛ adɛ ɔnan so mɔ, yɛgɛ i' sii de fo-rɛ fo-Wurubuaare wɔlɛ. Omudɛnsɛbo ne n gye nyamesɛ ɔbono ɔ wɔra ilaa ibono o nyi yɛɛ i boran ne mɔ-gisen dɔ in kya bun mɔ gipueɛ yɛɛ ɔ wɔra ilaa nyenyɛn mɔ.

²³ ɔbono, mɔ, ɔ kya sɔɔ akɔɔlɛ mɔ-gisen dɔ yɛɛ, "Agyudɔ abono nan gyi faa, Wurubuaare ɔson dɔ mɔ, i boran abɛɛ in boran?" ne ɔ dabɔlɛ gyi mɔ, Wurubuaare laa bun mɔ gipueɛ. I kya nyiile yɛɛ ɔ mɛɲ sɔɔ mɔ-nyoro gyi yɛɛ ɔ wɔra ilaa dɛnsɛ. Ilaa kamaase ibono fo nyamesɛ fo laa wɔra ne fon kya sɔɔ fo-nyoro gyi yɛɛ i gye ilaa dɛnsɛ Wurubuaare ase mɔ, bii yɛɛ i gye ilaa nyenyɛn sa fo.

15

Fɛ' Wɔra Ilaa Ibono I Laa Kpaa Fɛye-Nanboana Yesu ɔson Mɔ Dɔ

¹ Aye abono a ka gyan Kirisito so dandan mɔ, i kaabore a' kpaa aye-nanboana abono mɛɲ ti ka gyan mɔ so dandan mɔ. Genɔɔbono mɛ kya kyo ilaa kpɛi-kpɛi mɔ, a' nye gisen sa mɔmɔ. Aye dɔ ɔko ɔɲ sa ɔ' wɔra ilaa ibono i bo mɔ gbaa-gbaa ɔbole mɔ wɔlɛ.

² Aye-nanboana ɔdan giwɔra so mɔ, ɔkamaase ɔ' wɔra ilaa ibono i laa gyi ginsi de i' nye kpaa ɔmɔ de mɛ' sɛɛ Kirisito ɔson mɔ dɔ.

³ I kya nyiile yɛɛ Kirisito gi ba gesinkpan so mɔ, mɔ kee mɛɲ wɔra ilaa ibono i gye mɔ wɔlɛ-lɛɛ ɔbole gɛlaare mɔ. I bo Wurubuaare agyɛbi ɔwɔlɛ mɔ dɔ yɛɛ Kirisito gi tɔgɛ sa Wurubuaare yɛɛ, "Asebi abono asa mɛ kyu saalɛ fo mɔ, a baa bingiri me-lɛɛ."

⁴ Ilaa kamaase ibono mɛ wɔlaa ɲmarase yela Wurubuaare agyɛbi dɔ dedaa mɔ, mɛ ɲmarase imɔ yela daa sa aye de i' nyiile aye ilaa. Ilaa ibono i kya nyiile aye mɔ i kya yɛgɛ a kya nye gisen ilaa kamaase dɔ kpaa lii. Wurubuaare agyɛbi mɔ a kya tɔgɛ wɔra aye de a' nye kyu aye-ansi gyan ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa aye mɔ so.

⁵ Wurubuaare ne n gye ɔbono ɔ kya yɛgɛ a kya nye gisen ilaa kamaase dɔ, ne mɔ kee ne n kya tɔgɛ wɔra aye. ɔ' yɛgɛ fɛye pɛwu fɛ' tɔgɛ kyule abara de fɛ' kyena fɛɛ genɔɔbono Kirisito Yesu gi kyena mɔ.

⁶ Wurubuaare ɔ' wɔra genen sa fɛye de fɛ' nye genɔ kolon de fɛye pɛwu fɛ' dabɔlɛ yen mɔ ɔbono ɔ gye aye-Wura Yesu Kirisito mɔ-sɛ mɔ.

Asa Kpɛi-Kpɛi Mɛ Nu Yesu ɔkalan Konkonse

⁷ Fɛɛ genɔɔbono Kirisito gi sɔɔ fɛye abaa anyɔ mɔ, fɛye kee fɛ' sɔɔ abara abaa anyɔ genen de i' nye kyu nyisigyi kyu sa Wurubuaare.

⁸ N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ Kirisito gi ba gesinkpan so mɔ, ɔ wɔra Gyuda awura ɔkpaabo de ɔ' lɛɛ nyiile asa yɛɛ Wurubuaare gye gesintin wura. I lii fɛɛ Kirisito ne n yɛgɛ ilaa ibono Wurubuaare

gi ka yela sa aye Gyuda awura anaana agyangbarase mo i ba gesintin.

⁹ Kirisito gi wɔra genen daa de gesinkpan so asa sense me' nye yen Wurubuaare kyu lii mo-gitolon gibono o bo mo so. I bo Wurubuaare agyebi do yee,

“Genen ilaa ide so mo, nan tere fo-ginyen dense
sa abono me men gye Gyuda awura mo.

Nan bii ilon yen fo.”

¹⁰ Wurubuaare agyebi do kee i toge yee,
“Feye asa kpei-kpei pewu abono fe men gye Gyuda awura mo,
fe' bola Wurubuaare ade, Gyuda awura, mo so
de feye-re mo fe' gyi okon dabole.”

¹¹ Wurubuaare agyebi mo ako kee a kii toge yee,

“Feye abono fen gye Gyuda awura mo pewu, fe' yen Wurubuaare.

Asa kpei-kpei pewu, fe' yen mo.”

¹² Isaya gi toge kyu lii ilaa ide so yee,

“Gyesi onaanabi oko laa ba.

Mo ne n gye obono o laa baa gyi gewura asa kpei-kpei pewu so.

Mo so ne asa kpei-kpei pewu me laa kyu momo-ansi gyan.”

¹³ Wurubuaare ne n kya kpaa nyamese ne o kya kyu mo-ansi gyan mo so. Imoso fe ka gyan Yesu so faa mo, genen Wurubuaare kolon obono o' tansi sa feye okon de gisen yuuli de feye-ansi a' kpe a gyan Yesu so genen kyu naa de mo Wurubuaare Oduduu mo olon do.

Ilaa Ibono So Ne Nymarase Owole Baare Mo

¹⁴ Me-nanboana Yesu asonbo, me gbaa-gbaa n nyi yee gidense giwora i nyaakyo feye do. Fe nyi Wurubuaare ilaa dandan, ne feye gbaa-gbaa fe laa taale ka abara.

¹⁵ Owole baare do mo, mo, ne yele me-gebelense so toge ilaa bolonse ikoana nyingi feye kyu lii imo so. Wurubuaare gi wɔra ilaa sa me

¹⁶ ne o yegɛ ne taale wɔra Kirisito Yesu gesun oworabo. Mo ne n nyiile me yee n' toge Wurubuaare okalan konkonse kyu lii Yesu so sa asa abono me men gye Gyuda awura mo. Ne wɔra fɛɛ asunbi

olɛbo ne momo, mo, me wɔra fɛɛ asunbi ato. N de omo mi-i kperɛ Wurubuaare de mo-Oduduu mo o' lɔro momo yela sa Wurubuaare de o' nye so omo abaa anyo.

¹⁷ Imoso ibono n kya wɔra gesun mi-i sa Wurubuaare faa, ne wu yee Kirisito Yesu gi kpaa me, ne ne taale wɔra ilaa gikyo. Kirisito so mo, nan taale gyiide.

¹⁸ Ilaa ibono Kirisito gi kpaa me ne ne wɔra mo wole ne nan lee toge. Man taale toge yee ne wɔra ilaa iko me-gibaa so. Mo ne n yegɛ ne taale kpaa asa abono me men gye Gyuda awura mo ne me nye nu Wurubuaare gedɛ. Me-ilaa togesɛ de me-ilaa wɔrase ne n kpaa momo.

¹⁹ Ne wɔra ilaa leenyiilese kpei-kpei de ilaa degenɔse kyu naa de Wurubuaare Oduduu mo olon do. Mo-olon mo do ne ne taale naa lii Gyerusalem kpaa lii ko-o Ilirikum gesinkpan so n kpe mi-i lee Kirisito okalan konkonse mo pewu gesɛ mi-i sa asa.

²⁰ Ilaa ibono ne kyu too me-nyoro so mo ne n gye yee n' lee Kirisito okalan konkonse mo toge sa asa nten nbonoana me men ti nu okalan mo kerɛ mo. Men kya laare i' ba yee oko-lee ɔpɔre so ne n' kya poro mi-i gyan.

²¹ I wɔra daa fɛɛ genobono me nymarase Kirisito ilaa yela Wurubuaare agyebi do mo. Me nymarase nno yee,
“Asa abono men ti nye de asa me' toge mo-ilaa sa momo mo,
me laa nye wu mo de momo-ansi.
Ne asa abono me men ti nu sei kyu lii mo so mo,
me laa nu mo-ilaa gesɛ.”

N Kya Laare N' Baa Laa Feye Yesu Asonbo Abono Fe Bo Rom Mo

²² Owi kamaase n kya laare n' baa laa feye mo, gesun gedɛ ne n kya keda me yela, ne men kya nye ba feye ase mo.

²³ Nperɛ berɛ men baa n bo gesun gesinkpan gibaafon gidɛ so gerɛ. Ibono n kya laare n' baa laa feye faa, i ti wɔra nsi.

²⁴ Imoso ide kon berɛ ne sa gewonsa yee nan baa kpe Sipeen faa mo, nan naa de feye ase de a' tala abara ansi nymaraa. I fo me-gikyon mo, de fe' kpaa me de n' taale kpaa loo nfono n kya kpe mo.

²⁵ Owi baare do mo, me-ayaa a ti lii ibono n kya kpe Gyerusalem n' kpa kpa' aye-nanboana abono me kya son Yesu nno mo.

²⁶ I kya nyiile yee Yesu asonbo akpen abono a bo Masadoniya de Akaya nsinkpan so mo me toge kyule abara ne me too-too aterebi lii momo-asen do de me' kyu kpa kpa' ayenbo abono me saare Yesu asonbo abono me bo Gyerusalem mo. Me kyu genen aterebi abono kyu wora me-abaa do.

²⁷ Momo gbaa-gbaa ne n kyu too momo-nyoro so yee me laa wora gidense gide sa Gyuda awura ayenbo abono me kya son Yesu ne me bo Gyerusalem mo, yee in gye yee momo gbaa-gbaa me gye Gyuda awura. Me kpa kpa' momo genen mo, imo-oka so ne. I kya nyiile yee Gyuda awura mo kee me kpa kpa' mo ne me nye oduduu do ilaa tirise. Imoso i kaabore abono men gye Gyuda awura mo me' kpa Gyuda awura mo de me' nye anyamese gekyena do ilaa tirise kee.

²⁸ Imoso nengyene ne nye kyu aterebi mo kpa sa Yesu asonbo abono me bo Gyerusalem mo, ne loge gidense gibono asa abono me men gye Gyuda awura mo me wora mo ne. Nfono kon mo nan kyu de feye ase kpe Sipeen.

²⁹ N nyi me-gisen do yee nengyene ne ba feye ase mo, Kirisito laa yee me-giba mo gi' tansi kpa feye.

³⁰ Me-nanboana Yesu asonbo, Wurubuaare Oduduu mo gesalaare gebono o kya kyu sa aye mo so mo, n kya kole feye aye-Wura Yesu Kirisito ginyen do yee fe' dalaa kole Wurubuaare sa me, fee genobono me kee n de aniya n kya kole Wurubuaare n kya sa me-nyoro mo.

³¹ Fe' dalaa kpa me yee Gyudiya gesinkpan so nfono n kya kpe mo, Wurubuaare o' mlege me lii asa abono men kya soo Yesu gyi mo abaa do. A' dalaa kee yee Yesu asonbo abono me bo Gyerusalem mo me' soo ilaa ibono nan kyu kper mo mo mo abaa anyo.

³² I ba genen mo, Wurubuaare gelaare do mo, nan nye ba feye ase de okon de me-re feye a' kyena de i' keda aye-nyoro.

³³ Wurubuaare obono o gye gisen yuuli

gemu mo o' kyena feye do. I' ba genen.

16

Afaala

¹ N kya buu mi-i sa feye yee aye-pikyii Fiibi obono o kya kpa Yesu asonbo gikpen Senkiriya osowole so mo tansi o gye isa.

² Imoso fe' kere mo so Wura Yesu ginyen do fee genobono i kaabore aye abono Wurubuaare gi lora aye yela sa mo-nyoro mo a' keda abara mo. Ilaa kamaase ibono i tiri mo mo, fe' kpa mo de o' nye imo. I lii fee o tansi kpa asa gikyo, dabole de me gbaa-gbaa kee.

³ Fe' faala Pirisila mo-re Akuila. Me gye me-nanboana abono me-re momo a wora Kirisito Yesu gesun mo dabole.

⁴ Me mlege me kaabore me so mo momo-nkpa gi laare gi' lii momo-gibaa. In gye me-wole ne n kya lee momo-ginyen; Yesu asonbo akpen pewu abono amo do asa men gye Gyuda awura mo kee me kya yen momo.

⁵ Fe' faala Yesu asonbo gikpen gibono me kya gyan' momo asa anyo ade geten do son Wurubuaare mo sa me.

Fe' faala me-nanbo laarese Epanituse. Mo ne n gye obono o daa gika gyan Kirisito so Esiya gesinkpan pewu so.

⁶ Fe' faala Mariya sa me. O nyanga ansi wora gesun ken-ken sa feye.

⁷ Fe' faala me-subuana Andironikuse mo-re Gyuniya sa me. Asa ako me naa kyena keda me-re momo kpa tii de obu Wura Yesu onon mo so, ne asa saky me nyi momo so yee me tansi me gye Yesu Kirisito isoo. Me daa me ka gyan Kirisito so.

⁸ Fe' faala Anpelituse. O gye me-kyemens laarese Wura Yesu onon mo do.

⁹ Fe' faala Obanuse. O gye me-re feye pewu aye-nanbo obono aye-re mo a kya wora gesun a kya sa Kirisito.

Fe' faala me-nanbo laarese Setakuse kee.

¹⁰ Fe' faala Apelese. O lee nyiile yee o gye Kirisito sonbo dense.

Fe' faala Arisitobuluse geten do asa.

¹¹ Fe' faala me-subu Herodiyon.

Fɛ' faala Narisisu gɛten dɔ awura abono mɛ bo Wura Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ.

12 Fɛ' faala Tirifana mɔ-rɛ Tirifosa. Mɛ kya wɔra gɛsun mɛ kya sa Wura Yesu.

Fɛ' faala me-kyɛmɛnɛ Pɛsisi. ɔ tansi wɔra gɛsun gikyo sa Wura Yesu.

13 Fɛ' faala Rufuse. ɔ gye isa ɔbono Wura Yesu gi tansi lɛɛ mɔ yɛɛ ɔ' wɔra mɔ-sonbo.

Fɛ' faala mɔ-nyi kee sa me. O kyu me fɛɛ mɔ-bi korogɛɛ.

14 Fɛ' faala Asinkirituse, Filigon, Hɛrɛmɛsɛ, Patirobaasɛ, Hɛrɛmasɛ, de aye-nanboana Yesu asonbo abono mɛ bo mɔmɔ asɛ mɔ.

15 Fɛ' faala Filologuse, Gyuliya, Nɛrɛyuse mɔ-rɛ mɔ-pikyii de Olinpasɛ de Yesu asonbo abono mɛ bo mɔmɔ asɛ mɔ pɛwu.

16 Fɛ' kyu ginyi abi afaala faala abara fɛɛ gɛnɔɔbono i kaabore Yesu asonbo mɛ' faala abara mɔ.

Yesu asonbo akpen abono nɛ naa mɔmɔ so mɔ pɛwu mɛ kya faala fɛye.

Pɔɔlo Gi Ka Mɔmɔ Gika Laalaalɔge

17 Me-nanboana Yesu asonbo, n kya kole fɛye, fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so de asa abono mɛ ti taa kyu gɛsabaragɛ ba Yesu ɔson dɔ mɔ. Mɛ kya kpadɛɛ asa gikagyan gibono mɛ ka gyan Yesu so mɔ. Mɔmɔ ne n gye abono mɛ kya kyɔɔlɛ ilaa nyiileɛ ibono fɛ sɔɔ abaa anyɔ mɔ. Fɛɛ sa fɛ' saare mɔmɔ dɔ.

18 I kya nyiile yɛɛ mɔmɔ abono mɛ kya wɔra genen ilaa ibono mɔ, in gye aye-Wura Yesu Kirisito ne mɛ kya son. Mɛ kya son daa ilaa ibono i bo mɔmɔ gbaa-gbaa ɔbole mɔ. Genen asa abono ɔnan mɛ kya kyu atɔngɛbi dɛnsɛ de gɛnɔ ɔkon kyu penɛ Wurubuaare asonbo abono mɛ mɛɛn bo ɔpenɛsen mɔ.

19 Fɛye berɛ, ɔkamaasɛ nyi fɛye so yɛɛ fɛ kya nu aye-Wura Yesu gɛdɛ. Lii fɛye genen ilaa ibono so mɔ, fɛye-ilaa i tansi i bo me ɔkon gikyo. N kya laare fɛɛ fɛ' ten ansi ilaa dɛnsɛ giwɔra dɔ. De fɛɛ sa fɛ' bii ilaa nyɛnyɛn giwɔra baa pii faa.

20 I maɛ keɛla ne Wurubuaare ɔbono ɔ kya sa gisen yuuli mɔ laa yɛɛ fɛ' gyi ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ so. Aye-Wura

Yesu ɔ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ. I' ba genen.

21 Timoti kya faala fɛye. ɔ gye me-nanbo Yesu gɛsun mɔ ɔwɔrabo. Me-subuana, Lusiyuse, Gyeeson, de Sosipaterɛ kee mɛ kya faala fɛye.

22 Me, Tɛtiyuse ne Pɔɔlo gi yɛɛ ne ɛmarasɛ ɔwolɛ baare sa mɔ. N kya faala fɛye Wura Yesu ginyɛn dɔ.

23 Me Pɔɔlo me-gɛten wura, Gayuse, kya faala fɛye. Mɔ-gɛten dɔ ne Yesu asonbo gikpen gibono gi bo gɛrɛ mɔ mɛ kya gyan son Yesu. Irasituse kya faala fɛye. Mɔ ne n kya yela ɔsowolɛ baare gɛgyapaa ateesi aterɛnbi. Aye-nanbo Kuatuse kee kya faala fɛye. [

24 Aye-Wura Yesu Kirisito ɔ' sa fɛye pɛwu so gɛwɔnsa dɛnsɛ. I' ba genen.]

25 A' kyu ayɛnbi sa Wurubuaare! Mɔ ne n yɛɛ n kya tɔgɛ Yesu Kirisito ɔkalan konkɔnsɛ mi-i sa asa de mɛ' nyɛ ka gyan Yesu so. Mɔ ne n bo lon de ɔ' yɛɛ fɛ' taalɛ yelɛ fɛye-ayaa so genen gikagyan gibono so. Yesu Kirisito ɔkalan baare gye daa ilaa boduduuse ibono nkana Wurubuaare gi kyu imɔ ɛnara lii ko-o dedaa.

26 Ilaa boduduuse ibono ilaa ne Wurubuaare ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa ɛmarasɛ yela mɔ. Idɛ kon mɔ, Wurubuaare ɔbono ɔɛ bo gɛyiigɛsɛ ne ɔɛ bo ɔkara mɔ gi tɔgɛ yɛɛ Kirisito ilaa boduduuse ibono i' lii gɛwi tentegɛlen de asa kpɛi-kpɛi pɛwu mɛ' nyɛ sɔɔ mɔ gyi de mɛ' nu mɔ-gɛdɛ.

27 Wurubuaare mɔ-nkon guan ne n nyi ɔlaako. Nyisigyɛ ɔ' wɔra mɔ-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa kyu naa de Yesu Kirisito so. I' ba genen.

Pɔɔlo ɔwɔlɛ Gyangbarasɛ ɔbono ɔ Nmarasɛ Bunge Korinti Awura Mɔ

¹ Me Pɔɔlo ɔbono Kirisito Yesu gi tɔgɛ me yɛɛ n' baa wɔra mɔ-ɔsɔɔ kyu lii Wurubuaarɛ gɛlaarɛ so mɔ ne n nmarasɛ genen ɔwɔlɛ baarɛ. Me-rɛ Sositeni, aye-nanbo Yesu ɔson mɔ dɔ, ne n kyu ɔwɔlɛ baarɛ bunge

² fɛye abono fɛ kya son Wurubuaarɛ kyu naa de Yesu so Korinti ɔsowɔlɛ so mɔ. Kyu lii fɛye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, Wurubuaarɛ gi lɔrɔ fɛye yela sa mɔ-nyoro, ne ɔ tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' lɔrɔ fɛye-nwɔnsa dɔ yela sa mɔ, ne i mɛn gye fɛye-wɔlɛ. Fɛye-rɛ abono pɛwu mɛ kya saawo terɛ aye-Wura Yesu Kirisito gɛten kamaasɛ mɔ ne Wurubuaarɛ darɛ yɛɛ fɛ' lɔrɔ fɛye-nwɔnsa dɔ yela sa mɔ genen. Yesu Kirisito ne n gye aye-rɛ genen asa abono pɛwu Wura.

³ Aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu Kirisito mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa densɛ de mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

Wurubuaarɛ Gi Sa Fɛye Gɛtɔngɛ Densɛ De ɔlaako Ginyi

⁴ N kya faala Wurubuaarɛ fɛye so owi kamaasɛ. I lii fɛɛ fɛye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, Wurubuaarɛ kya sa fɛye so gɛwɔnsa densɛ.

⁵ Fɛye-rɛ Yesu ginyamesɛ kolon so mɔ, Wurubuaarɛ gi tansi sa fɛye gɛtɔngɛ densɛ de ɔlaako ginyi ɔkpa kamaasɛ so.

⁶ I lii fɛɛ fɛ bii fɛye-asen dɔ yɛɛ Kirisito ilaa ibono a tɔgɛ sa fɛye mɔ, i gye gɛsintin.

⁷ Imɔso fɛn kya kponderɛ ilaa densɛ ibono Wurubuaarɛ kya wɔra sa mɔ-asonbo mɔ iko-rɛ iko. Aberɛ abono pɛwu fɛ tɛ fɛ gyoo gɛkaabono Wurubuaarɛ laa lɛɛ aye-Wura Yesu Kirisito gɛwi nyiile gɛsinkpan so asa faa mɔ, ɔ kya sa fɛye ilaa kamaasɛ ibono i laa yɛgɛ fɛ nyɛ yelɛ fɛye-ayaa so son mɔ dandan mɔ.

⁸ Aye-Wura Yesu Kirisito laa yɛgɛ fɛ' nyɛ wɔra ɔlon de fɛ' wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ genen kpaa lii. Imɔ ne nan yɛgɛ

ne i maŋ nyɛ ilaa nyɛnyɛn iko fɛye-nyoro so gɛkaabono ɔ laa lii Wurubuaarɛ dɔ ba baa gyi anyamesɛ nbelɛ mɔ.

⁹ Wurubuaarɛ gye ɔpaawɔrabo. ɔ tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' kyu fɛye-nyoro mada de mɔ-bi aye-Wura Yesu Kirisito.

Fɛn Sa Fɛ' Yɛgɛ Gɛsa-Baragɛ Gɛ' Ba Fɛye Dɔ

¹⁰ Me-nanboana Yesu asonbo, n dɛ aye-Wura Yesu Kirisito ginyɛn n kya kolɛ fɛye yɛɛ fɛ' tɔgɛ kyule abara. Fɛn sa fɛ' yɛgɛ gɛsa-baragɛ gɛ' ba fɛye dɔ. Nengyɛne fɛ laa sa gɛwɔnsa ilaa iko so abɛɛ fɛ laa lɛɛ ilaa ibono i boran dabɔlɛ mɔ, fɛ' kerɛ de fɛ' wɔra gɛnɔ kolon kpaa logɛ.

¹¹ Me-nanboana, in gye giyan so ne n' kya tɔgɛ fɛye ilaa idɛ. Kulowe gɛten dɔ asa ako mɛ buu sa me yɛɛ ibiide i bo fɛye dɔ.

¹² Ilaa ibono nɛ nu mɔ ne n gye yɛɛ fɛye dɔ ɔkamaasɛ kya tɔgɛ mɔ-lɛɛ kpɛi. ɔdɛ yɛɛ, “Me berɛ, Pɔɔlo ne n' buu.” ɔdɛ mɔ yɛɛ, “Apolosɛ ne n' buu,” ɔbanban mɔ yɛɛ “Sɛfasɛ” abɛɛ “Kirisito ne n' buu.”

¹³ Ibono fɛ baragɛ faa, n' taasɛ fɛye yɛɛ, imɔso fɛ baragɛ Kirisito dɔ genen kee? Ibono fɛye ako yɛɛ me Pɔɔlo ne fɛ buu faa, me ne n wu' lɛwu oyii mɔ so sa fɛye? In gye Kirisito ne n wu' sa aye? Abɛɛ fɛ nyi yɛɛ me, Pɔɔlo, ginyɛn dɔ ne mɛ gyere fɛye Wurubuaarɛ sagyere mɔ? In gye Kirisito ginyɛn dɔ? Fɛn sa fɛ' baragɛ kpaa buu asa kpɛi-kpɛi.

¹⁴ I bo me ɔkon yɛɛ in gye me ne n gyere fɛye Wurubuaarɛ sagyere, genen mɔ, Kirisipusɛ mɔ-rɛ Gayusɛ wɔlɛ ne nɛ gyere Wurubuaarɛ sagyere.

¹⁵ Menan gyere fɛye Wurubuaarɛ sagyere mɔ, nkana ɔfaa fɛye dɔ ɔko laa tɔgɛ yɛɛ me, Pɔɔlo, ginyɛn dɔ ne mɛ gyere mɔ Wurubuaarɛ sagyere.

¹⁶ (N kya nyingi yɛɛ nɛ gyere Sitefanasɛ mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ asa kee Wurubuaarɛ sagyere. Kyu lii genen asa adɛ gemara mɔ, mɛn baa mi-i nyingi yɛɛ nɛ gyere ɔko Wurubuaarɛ sagyere.)

¹⁷ I kya nyiile yɛɛ Kirisito mɛn sun me yɛɛ n' baa gyere asa Wurubuaarɛ sagyere. O sun me daa yɛɛ n' baa tɔgɛ mɔ-ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa. N naa

mi-i tɔgɛ ɔkalan mɔ mɔ, mɛn kya kyu ɔlaako onyibo adawo atɔngɛbi kyu tɔngɛ sa mɔmɔ. Mɛn kya laarɛ i' ba yɛɛ mɛ-atɔngɛbi a kya dengɛ asa nwɔnsa lii Yesu lɛwu oyii mɔ so de i' ba yɛɛ mɛn nyɛ amɔlɛgɛ lii mɔ-lɛwu mɔ so.

Wurubuaarɛ-Lɛɛ ɔlaako Ginyi

¹⁸ I lii fɛɛ abono mɛ kya fuɛ mɔmɔ-lɛwu gɛmara mɔ, Wurubuaarɛ ɔkalan kyu lii Yesu lɛwu mɔ so mɔ gye daa ilaa gyaga sa ɔmɔ. Aye abono Wurubuaarɛ ti ɔ kya mɔlɛgɛ aye mɔ bɛrɛ, Wurubuaarɛ ɔkalan kyu lii Yesu lɛwu mɔ so mɔ kya sa aye Wurubuaarɛ Oduduu dɔ ɔlon.

¹⁹ Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ nmarasɛ imɔ idɛ so ilaa yela mɔ-agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ, “Nan nyida anyamesɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi.

Nan yɛgɛ asɛbo nwɔnsa gi' lɛɛ mɔmɔ tanga.”

²⁰ Nyamesɛ ɔlaako ginyi gi gye ilaa iko sa Wurubuaarɛ? Wurubuaarɛ agyɛbi onyiilebo gɛbelɛnsɛ gɛ laa kpaa mɔ Wurubuaarɛ asɛ? Ne ɔbono o nyi gɛtɔngɛ mɔ, fɛ nyi yɛɛ mɔ-gɛtɔngɛ gɛ laa mɔlɛgɛ mɔ Wurubuaarɛ asɛ? Kuaa! Gɛkyena gɛdɛ dɔ wolɛ ne i laa kpaa mɔmɔ. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ anyamesɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi gi kya lɛɛ ɔmɔ tanga fɛɛ ilaa gyaga ne i gye mɔ asɛ.

²¹ Wurubuaarɛ ɔlaako ginyi so mɔ, ɔ mɛn yɛgɛ anyamesɛ mɛ' kyu mɔmɔ-lɛɛ ɔlaako ginyi bii mɔ. I bo Wurubuaarɛ ɔbolɛ daa yɛɛ ɔ' mɔlɛgɛ asa abono mɛ kya ka gyan Yesu so mɔ. ɔ kya mɔlɛgɛ mɔmɔ kyu naa de Yesu ilaa ibono a naa a kya tɔgɛ faa so, yɛgɛ ilaa ibono a kya tɔgɛ faa, asa abono gɛsinkpan so ilaa wolɛ ne n bo mɔmɔ-ansi so mɔ mɛn kya kyu imɔ yɛɛ i gye ɔlaako ginyi.

²² I lii fɛɛ Gyuda awura mɔ mɛ kya tɔgɛ aye yɛɛ a' wɔra ilaa ibono i laa lɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon nyiile mɔmɔ pɛi de mɛ' kyule sɔɔ Yesu gyi. Ne Geriiki awura mɔ, mɔ, mɛ kya laarɛ a' tɔgɛ ɔmɔ ɔlaako ginyi agyɛbi pɛi de mɛ' kyule sɔɔ Yesu gyi.

²³ Aye bɛrɛ, ilaa ibono a naa a kya tɔgɛ mɔ ne n gye yɛɛ mɛ da Yesu Kirisito aɲanbi lɛwu oyii so mɔ. Genen so,

Gyuda awura mɛn kya laarɛ mɛ' sɔɔ aye-ilaa tɔgɛsɛ mɔ gyi. I kya biiri asa sɛnsɛ kee ansi fɛɛ ilaa gyaga ne i gye.

²⁴ Aye abono pɛwu Wurubuaarɛ gi tɔgɛ aye yɛɛ a' kyu aye-nyoro sa mɔ mɔ bɛrɛ, a gye Gyuda awura-o, aɲ gye Gyuda awura daa-o, Kirisito lɛwu kya yɛgɛ a kya nyɛ Wurubuaarɛ ɔlon de Wurubuaarɛ ɔlaako ginyi.

²⁵ I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ kya wɔra ilaa ibono fo nyamesɛ asɛ mɔ iɲ gye ɔlaako ginyi mɔ, fo baa kerɛ mɔ, i ti wɔra ɔlaako ginyi don anyamesɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi gbaa bun, ne Wurubuaarɛ kya wɔra ilaa ibono fo nyamesɛ asɛ mɔ, iɲ kya nyiile yɛɛ ɔ bo lon, fo baa kerɛ mɔ, i ti wɔra ɔlon ilaa don anyamesɛ-lɛɛ ɔlon gbaa bun.

²⁶ Mɛ-nanboana Yesu asonbo, ibono anyamesɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi giɲ gye sɛi Wurubuaarɛ asɛ faa mɔ, a' kyu fɛye gbaa-gbaa gidebi taa kerɛ. Owi ɔbono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' kyu fɛye-nyoro sa mɔ mɔ, abono mɔmɔ-anyen a dii yɛɛ mɛ nyi ɔlaako mɔ, mɛ mɛn kyɔ fɛye dɔ. Genen kee abono mɛ bo nsun belɛ-belɛ dɔ mɔ, mɛ mɛn kyɔ fɛye dɔ. Genen kee abono mɛ lii gɛsu gbaa' dɔ mɔ, mɛ mɛn kyɔ fɛye dɔ.

²⁷ Wurubuaarɛ nyi daa ne ɔ lɛɛ gibaa yii abono mɛ mɛn nyi ɔlaako mɔ yɛɛ ɔ laa wɔra ilaa gbaa' naa de mɔmɔ so. ɔ lɛɛ yii abono mɛ mɛn nyi ɔlaako mɔ genen daa de abono mɛ kya ka gyan mɔmɔ-ɔlaako ginyi so mɔ mɛ' nyɛ gyi ipeeli. Genen kee ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ gibaa yii afolebo yɛɛ ɔ laa wɔra ilaa gbaa' kyu naa de mɔmɔ so. ɔ lɛɛ yii afolebo mɔ genen daa de alolonbo mɔ, mɔ, mɛ' nyɛ gyi ipeeli.

²⁸ Imɔso Wurubuaarɛ gi lɛɛ gibaa yii abono asa mɛn kya kyu tɛrɛ sɛi, abono mɛ kerɛ ɔmɔ ta, de abono ba-a mɛ mɛn bo agyan mɔ, yɛɛ ɔ laa wɔra ilaa gbaa' kyu naa de mɔmɔ so. ɔ lɛɛ yii ɔmɔ genen daa de o' nyiile abono mɛ bo agyan mɔ yɛɛ mɔmɔ anyamesɛ-lɛɛ i mɛn gye sɛi mɔ asɛ.

²⁹ Wurubuaarɛ kpɛ ɔ kya kyɛɛgɛ anyamesɛ ilaa genen daa de i' ba yɛɛ nyamesɛ ne n gye nyamesɛ ɔ mɛn sa ɔ' nyɛ nyiile mɔ-nyoro mɔ Wurubuaarɛ asɛ.

³⁰ Wurubuaare ne n yege ne aye-re Kirisito Yesu a nye wɔra nyamese kolon faa. Ne kyu naa de Yesu so ne a kya nye ɔlaako ginyi ne Wurubuaare kya kyu yee aye-asen dɔ i boran sa mɔ. Kyu naa de Yesu so ne aye-asen a kya kii lɔrɔ fuuli too, ne a nye aye-nyoro lii ilaa nyenyen pɛwu gemu mɔ abaa dɔ a san a te sa Wurubuaare faa.

³¹ Imɔso i kaabore a' nu ilaa ibono me wolaa nmarase Wurubuaare agyebi dɔ mɔ. Me nmarase yee, “ɔbono ɔ laa nyiile mɔ-nyoro mɔ, ɔ' nyiile mɔ-nyoro kyu naa de aye-Wura bele mɔ so.”

2

Yesu Kirisito Mɔ-re Mɔ-Lɛwu Ilaa Wole Ne Nan Tɔge Sa Asa

¹ Me-nanboana Yesu asonbo, ne ba fɛye ase mɔ, men kyu ɔlaako anyibo atɔngebi baa tɔnge sa fɛye. Ne lee daa Wurubuaare gesintin tɔge.

² I lii fɛe ne wolaa tɔge sa me-nyoro yee abere abono nan nyiile fɛye ilaa mɔ, nan kyu me-nyoro fɛe men nyi ɔlaako. Yesu Kirisito mɔ-re mɔ-lɛwu ɔbono o wu' sɔɔ aye-nkpa mɔ wole ilaa ne nan tɔge.

³ N bo fɛye ase n kya nyiile fɛye ilaa mɔ, me-nyoro gi kya da. Men kyu fɛye de ɔlon, ne sele me-nyoro.

⁴ Yesu lɛwu ilaa ibono ne tɔge mɔ de me-atɔngebi mɔ dɔ mɔ, men kyu adawo agyebi de ɔlaako anyibo agyebi buɛle fɛye. Wurubuaare Oduduu mɔ ne n kyu mɔ-ɔlon kyu lee Wurubuaare ilaa nyiile fɛye.

⁵ Ibono so men kyu adawo agyebi tɔnge mɔ ne n gye yee men laare fɛe fe' sɔɔ Yesu gyi kyu lii anyamese-lee ɔlaako ginyi so. Ne laare daa yee fe' sɔɔ mɔ gyi kyu lii Wurubuaare ɔlon mɔ so.

Wurubuaare ɔlaako Ginyi Gi Gye Gesintin

⁶ Imɔ-re imɔ genen gbaa mɔ, nengyene me-re me-nanboana a te saare abono me ti ten ansi Wurubuaare ilaa dɔ mɔ, a kya kyu ɔlaako anyibo agyebi tɔnge sa mɔmɔ. Gesinkpan so gɛkyena gɛde dɔ asa de mɔmɔ-abelense men kya kyu yee aye-ɔlaako ginyi gide gi taa gye ɔlaako

ginyi. Yege mɔmɔ-ɔlon de mɔmɔ-ɔlaako ginyi kya baa yela ɔkara.

⁷ ɔlaako ginyi ilaa ibono a kya lee tɔge mɔ i gye daa Wurubuaare-lee ɔlaako ginyi. Genen ɔlaako ginyi mɔ gi gye ilaa boduduuse ibono Wurubuaare gi wolaa kyu imɔ nara. Pɛi de soso de gese i lɔɔ wɔra ileese mɔ, Wurubuaare gi wolaa tɔge mɔ-ila a boduduuse ide so ilaa yela yee a laa nye mɔ-nyisigi kyu naa de imɔ so.

⁸ Abelense abono me kere asa so Yesu gɛkyena abere dɔ mɔ, mɔmɔ dɔ ɔko-re ɔko men nu Wurubuaare ɔlaako ginyi ilaa ibono n dare faa gese. Nengyene menan nu imɔ gese mɔ, nkana me man da Wura Yesu, Nyisigi Wura mɔ ananbi mada de oyii.

⁹ Genɔɔbono me men nu gese mɔ, i gye daa ilaa ibono me wolaa nmarase Wurubuaare agyebi dɔ yee,

“Ilaa ibono ɔko ansi an ti wu kere,

ɔko aso an ti nu kere,

ne ɔko men ti taa sa imɔ so gɛwɔnsa kere mɔ,

genen ilaa ibono ne Wurubuaare gi baala yela

sa asa abono me kya laare mɔ Wurubuaare ilaa mɔ.”

¹⁰ Aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ, genen ilaa ide ne Wurubuaare gi lee nyiile aye. ɔ lee imɔ nyiile aye naa daa de mɔ-Oduduu mɔ so. I lii fɛe mɔ-Oduduu mɔ ne n kya kere ilaa kamaase dɔ dabɔle Wurubuaare gisen dɔ ilaa wu sɔnlii.

¹¹ ɔko-re ɔko men nyi mɔ-nanbo nyamese nwɔnsa dɔ, genen mɔ, kaase gbaa-gbaa oduduu ɔbono ɔ bo mɔ dɔ mɔ wole ne n nyi mɔ-nwɔnsa dɔ. Genen kee ne Wurubuaare Oduduu mɔ wole ne n nyi Wurubuaare nwɔnsa dɔ.

¹² I men gye gesinkpan so-lee oduduu ɔnan ne Wurubuaare gi kyu sa aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ. Wurubuaare gbaa-gbaa lee Oduduu ne o kyu sa aye de a' nye nu ilaa dense ibono ɔ wɔra sa aye mɔ gese.

¹³ Imɔso a kya lee Wurubuaare ilaa ide gese a kya sa asa faa mɔ, oduduu dɔ ilaa ne a kya lee gese a kya sa mɔmɔ abono kee Wurubuaare Oduduu mɔ bo mɔmɔ dɔ mɔ. Ne i men gye anyamese-lee ɔlaako

ginyi ne a kya kerε de a' nye agyεbi abono a laa kyu tɔngε mɔ. Wurubuaare Oduduu mɔ ne n kya nyiile aye agyεbi tɔgεsε.

¹⁴ Nyamesε ɔbono Wurubuaare Oduduu mɔ mεn bo mɔ dɔ mɔ mεn kya kyule gεsintin gεbono Wurubuaare Oduduu mɔ kya nyiile anyamesε mɔ. Wurubuaare Oduduu mɔ ilaa nyiilese mɔ i kya biiri mɔ ansi daa, iη bo gεsε sa mɔ, yege Wurubuaare Oduduu mɔ, mɔ, ne n kya kpaa nyamesε de ɔ' sa imɔ so gεwɔnsa barage imɔ dɔ de o' nu gεsε.

¹⁵ Nyamesε ɔbono Wurubuaare Oduduu bo mɔ dɔ mɔ bere kya bii barage ilaa kamaase dɔ nu gεsε. Mɔ gbaa-gbaa lεε gisen dɔ ilaa mɔ, ɔko maη taale barage imɔ dɔ nu gεsε.

¹⁶ I de daa fεε agyεbi abono mε wolaa ηmarase yela Wurubuaare dɔ mɔ. Me ηmarase yeε,

“Fo anε ne n ti taale bii Wura Wurubuaare nwɔnsa dɔ?”

Fo anε ne n ti taale nyiile mɔ ilaa iko?”

Aye abono a bo Wurubuaare Oduduu aye dɔ mɔ bere, a nye Kirisito gεwɔnsa ɔnan.

3

Wurubuaare Oduduu Maη Barage Feye Dɔ

¹ Me-nanboana, ne wu yeε me-re feye a bo Yesu ɔson mɔ dɔ bere. Meη kii taale tɔngε de feye fεε gεnɔɔbono n kya tɔngε de abono Wurubuaare Oduduu bo mɔmɔ dɔ mɔ. Fε tiri daa yeε n' tɔngε de feye fεε anyamesε giyan abεε fεε asa abono mεn ti taa sεε Yesu Kirisito ɔson mɔ dɔ mɔ.

² Genen so ne mεn kyu agyudɔ boduduuse gyiile feye mɔ. I wɔra fεε ginyabo ne nε sa feye. I lii fεε genen owi ɔbono mɔ, fεη ti sεε Wurubuaare ɔson mɔ dɔ de fε' taale nu Wurubuaare ilaa boduduuse. Baa lii de ndε' faa, fεη ti sεε fo genen.

³ Imɔ gεsε ne n gye yeε feye-gεkyena dɔ mɔ, fε kya kerε daa feye anyamesε-lεε gidebi taa Wurubuaare Oduduu mɔ yege. Imɔ iko ne n gye yeε fε tε daa gikoso gεgyanbuε gεkyena ne ibiide ne n kpε i bo feye dɔ. Mɔ, i mεn gye anyamesε gidebi ne fε de fε tε faa? Fεη de fεε abono mεn nyi Wurubuaare mɔ ne?

⁴ Owi ɔbono feye dɔ ako mε kya tɔgε yeε Pɔɔlo abεε Apolose ne mε buu faa mɔ, fεη de fεε abono mεn nyi Wurubuaare mɔ ne?

⁵ Apolose ne n gye anε, ne me, Pɔɔlo ne n gye anε? Aye pεwu a gye daa Wurubuaare asonbo abono o sun aye feye ase de fε' nye kyu feye-nyoro too Yesu so. Wura Wurubuaare ne n kyu ɔkamaase gesun wɔrase kyu sa mɔ.

⁶ I de daa fεε me ne duu oyii gibi ne Apolose mɔ gi woroge gimɔ nkyu. Wurubuaare, mɔ, ne n gye ɔbono ɔ yege ne oyii mɔ gibi mɔ gi korɔ wɔra oyii feye dɔ faa.

⁷ Nyamesε ɔbono o duu ilaa ne ɔbono ɔ baa woroge imɔ nkyu mɔ, mɔmɔ anyɔ mεn fo Wurubuaare ɔbono ɔ yege i korɔ mɔ. Mɔ ne n gye.

⁸ Nyamesε ɔbono ɔ kya duu de ɔbono, mɔ, ɔ kya woroge nkyu mɔ, mɔmɔ ɔko mεn don mɔ-nanbo. Mɔmɔ ɔkamaase laa nye mɔ-nteela fεε gεnɔɔbono ɔkara ɔ wɔra mɔ-gesun mɔ.

A' Pɔrɔ Dandan Gyan Wurubuaare Gεsε ɔpɔrε Mɔ So

⁹ Me-re Apolose a gye daa nyamesε mɔ-re mɔ-nanbo Wurubuaare agyεbi mɔ gesun giwɔra dɔ. Feye, mɔ, ne n gye fεε Wurubuaare ndɔɔ, abεε a' kyu yeε Wurubuaare obu ɔbono ɔ yege a kya yii mɔ.

¹⁰ Wurubuaare gi kpaa me, ne ɔ yege ne too gεsε ɔpɔrε. Mɔ ne n yege ne wɔra fεε ɔpɔrɔbo dense. I lii fεε me ne n daa gitɔgε Yesu ilaa sa feye. ɔbanban gi ba ɔ kya tɔgε Yesu ilaa ɔ kya sa feye mɔ, i wɔra fεε ɔ kya pɔrɔ ɔ kya gyan me-lεε mɔ so ne. ɔpɔrɔbo kamaase ɔbono ɔ laa baa pɔrɔ gyan mɔ, ɔ' kerε daa de ɔ' pɔrɔ dandan.

¹¹ Imɔ gεsε ne n gye yeε Yesu Kirisito ilaa i de fεε gεsε ɔpɔrε ɔbono Wurubuaare gi yege a' too mɔ. Meη kya too obu gεsε ɔpɔrε ginyɔ.

¹² Ilaa kamaase ibono fo ɔko fo laa san wɔra sa Wurubuaare mɔ, i de fεε fo kya pɔrɔ fo kya gyan gεsε ɔpɔrε mɔ so ne. Sika kɔkɔɔ ne fo laa kyu pɔrɔ daa-o, abeletɔ fufuli-o, abui ηlegise-o, iyii abεε ife abεε afεdaa daa-o, aho-o!

¹³ Fo nyamese kamaase fo-gesun worase gebono fo wɔra sa Wurubuaare mɔ ge laa lii gewi. I lii fɛɛ Wurubuaare laa lɛɛ gemɔ-gewi nyiile geke gebono ɔ laa koola anyamese de o' gyi mɔmɔ-nbele mɔ. Genen geke gebono mɔ, gemɔ-re ɔgya ne nan naa. ɔgya mɔ laa daase ɔkamaase gesun gebono ɔ baa wɔra sa Wurubuaare mɔ kere yee gesun gemɔmɔ ɔnan ne ɔ wɔra?

¹⁴ Fo ɔbono fo ka gyan Yesu so mɔ, nengyene ilaa ibono fo kyu pɔrɔ gyan gese-lɛɛ ɔpɔre mɔ so mɔ i nye loo ɔgya mɔ dɔ lii mɔ, fo-re fo-ilaa worase pewu fo laa loo Wurubuaare ase de fo' nye nteela bele Wurubuaare dɔ.

¹⁵ Ne fo ɔbono ɔgya mɔ gi dɛɛ fo-gesun worase mɔ, fo wɔra awɔrafue ne. Fo gbaa-gbaa bere, fo laa loo ɔgya mɔ dɔ lii de Wurubuaare ɔ' mɔlegɛ fo de fo' nye loo mɔ ase.

¹⁶ Fɛ menɔ nyi yee Wurubuaare Oduduu mɔ tɛ fɛye dɔ? Ibono ɔ tɛ fɛye dɔ so mɔ, fɛ de fɛɛ Wurubuaare ɔson obu mɔ ne. Imɔso

¹⁷ Fɛ' kere dandan. A' kyu yee fo ɔko fo boori Wurubuaare ɔson obu mɔ. Fo nyi yee Wurubuaare laa yegɛ fo? Genen kee ne ɔ man yegɛ fo ɔbono fo laa barage mɔ-asonbo gikpen mɔ. I kya nyiile yee ɔ lɔrɔ fɛye yela sa mɔ-nyoro de ɔ' kyena fɛye dɔ fɛɛ mɔ-ɔson obu.

¹⁸ Fɛye ɔko-re ɔko ɔn sa o' nyiile mɔ-nyoro yee o nyi ɔlaako. Fo kya penɛ fo-nyoro ne. Nengyene fo ɔko fo nyi yee fo gye ɔlaako onyibo anyamese ase mɔ, i kaabore fo wɔra fɛɛ ɔbono ɔ menɔ nyi ɔlaako de fo' nye nye ɔlaako ginyi lii Wurubuaare ase.

¹⁹ I kya nyiile yee ilaa ibono anyamese mɛ laa kyu yee i gye ɔlaako ginyi mɔ, Wurubuaare ase mɔ, i menɔ gye ɔlaako ginyi ba-a pii faa. Mɛ nmarase yela Wurubuaare agyebi dɔ yee,

“ɔlaako anyibo yee mɛ nyi ɔlaako mɔ,
Wurubuaare kya keda daa mɔmɔ-
oduu dɔ.”

²⁰ Ne mɛ nmarase yela kee yee,
“Wurubuaare nyi yee ɔlaako anyibo
akyɔɔlɛ
a gye daa ilaa yanyanse.”

²¹ Imɔso ɔko-re ɔko ɔ menɔ sa ɔ' nyiile mɔ-nyoro kyu naa de nyamese so yee, “ɔdɛ abɛɛ ɔdɛ ne n' buu.” Gesintin gebono ge bo no mɔ ne n gye yee in gye nyamese ne fɛ bo no sa. Fɛye abono fɛ kyu fɛye-nyoro too Yesu so mɔ, nyamese kamaase de ilaa kamaase i bo no sa fɛye daa.

²² I gye me Pɔolo-o, Apolose-o abɛɛ Sefase-o, i gye daa gesinkpan so ilaa-o, nkpa ilaa-o abɛɛ lewu ilaa daa-o, ndɛ geke gedɛ ilaa-o abɛɛ geakaako lɛɛ-o, nyamese kamaase de ilaa kamaase i bo no daa sa fɛye.

²³ Fɛye mɔ, fɛ bo no sa Kirisito, ne Kirisito, mɔ, bo no sa Wurubuaare.

4

Yesu Laa Baa Lɛɛ Nyamese Kamaase Gewɔnsa Dɔ Ilaa Nyiile

¹ Imɔso i kaabore fɛ' kyu aye Kirisito isɔɔ mɔ yee a gye daa mɔ-adega ne o kyu Wurubuaare ilaa boduduuse wɔra aye-abaa dɔ a kya kere imɔ so a-a sa mɔ.

² Nengyene a kya kere mɔ-ilaa so a kya sa mɔ mɔ, ilaa ibono i tiri mɔ ne n gye yee o' wu yee a kya gyi gesintin sa mɔ.

³ Ibono Kirisito ne n' kya gyi gesintin n kya sa faa mɔ, nengyene fɛɛ fɛye abɛɛ nbele ogyibo kamaase gi kere me-ilaa worase de o' bun me gipueɛ mɔ, in tiri me. Me gbaa-gbaa menɔ kya kere me-ilaa worase de n' bun me-nyoro gipueɛ abɛɛ n' sa me-nyoro aso.

⁴ Menɔ kya nyingi yee ilaa ibono ne wɔra ne i laa bun me gipueɛ mɔ bere. Imɔ ibono i menɔ kya nyiile yee nan gyi aso. Wura Yesu Kirisito ne n gye ɔbono ɔ laa gyi me-nbele de o' bun me gipueɛ abɛɛ ɔ' sa me aso.

⁵ Imɔso fɛ menɔ sa fɛ' bun ɔko-re ɔko gipueɛ abɛɛ fo' sa aso pei de i' lɔɔ fo owi ɔbono aye-Wura Yesu laa baa gyi anyamese pewu nbele mɔ. Ilaa ibono i bo gibiri dɔ npere mɔ, mɔ Yesu ne nan baa lɛɛ imɔ-gewi de ɔ' lɛɛ nyamese kamaase gewɔnsa dɔ ilaa nyiile. Genen owi ɔbono ne Wurubuaare laa yen nyamese kamaase genɔɔbono ɔkara i kaabore mɔ mɔ.

⁶ Me-nanboana Yesu asonbo, ne kyu me-re Apolose ilaa kyu wɔra sinkaala sa feye de fe' nye kase bii genɔɔbono fe laa sii de Wurubuaare ilaa tɔgesɛ mɔ wolɛ. Fe yele nyamesɛ gemara taa mɔ- ilaa tɔgesɛ yegɛ mɔ, in boran. Feɲ sa fe' yele oko gemara nyiile feye-nyoro taa oko yegɛ.

⁷ Fo oko fo nyi yee fo ne n don asa sense? Menɛ ne fo bo ne i menɲ gye Wurubuaare ne n sa fo imɔ? Imɔ pɛwu i gye Wurubuaare ilaa kyeesɛ daa mɔ, nne so ne fo laa nyiile fo-nyoro?

⁸ Feye Korinti awura fe nyi yee feye-gibaa gi ti yii ilaa kamaase ibono fe kya laare mɔ ne? Fe ti nye Wurubuaare Oduduu ilaa kyeesɛ kamaase ne? Fe nyi yee fe ti wɔra awuragyibo taa aye yegɛ ne? Ne fee fe gye awuragyibo gesintin mɔ, nkana i laa wɔra me okon. I ba genen mɔ, a laa nye de aye-re feye a' gyi gewura daboɓɓe.

⁹ Genɔɔbono i de faa mɔ, i kya wɔra me fee aye Yesu isoo, abono a gyangbara sa mɔ-gesun mɔ, Wurubuaare gi yegɛ a wɔra gemara awura asa ase. I wɔra fee Wurubuaare do isoo de anyamesɛ me kpe san me kya lii ma-a kere aye. I de fee a gye daa asa abono me keda tii de ibu, ne me san ma-a lee ma-a mɔɔ sansana, asa me yele ma-a kere.

¹⁰ I kya nyiile yee aye bere a kya peere ansi Yesu gesun mɔ so gikyo so mɔ, a wɔra fee abono me menɲ nyi olaako asa ase. Feye Korinti awura bere, feye yee fe gye olaako anyibo kyu lii Yesu Kirisito so. Aye Yesu isoo mɔ, asa ase mɔ a gye afolebo. Feye bere, asa me kya kyu feye yee alolonbo ne fe gye. Asa me kya kyu buubuu sa feye. Aye bere asa menɲ kya kyu aye tere sei.

¹¹ Kpe kyu lii owi obono a yii Yesu gesun gɛde gese baa lii de nde mɔ, akon de bolefɔ ne n kya mɔɔ aye. Apanan ne a kyɛ. Asa me kya taa aye gbaa. Anaa-naa ne n gye aye-lee.

¹² Yegɛ a kya daboɓɓe nyanga ansi wɔra gesun de a' kere aye-nyoro so. Nengyene fee ako me kya saale aye mɔ, aye bere, a kya kole daa Wurubuaare ayuule sa omɔ. Nengyene me kya ka aye-ansi mɔ, a kya

kyu imɔ genen.

¹³ Nengyene me kya ten aye-genɔ mɔ, aye bere, a kya bueeɛ omɔ daa. Asa ase mɔ, a bingiri fee gibiinaa abee mɔmɔ-ayaa ise baa lii de nde'.

N Kya Ka Feye Fee Me-Gisen Do Nbii

¹⁴ Menɲ kya nmarase genen ilaa ide mi-i sa feye de i' wɔra feye ipeeli. N kya laare daa de n' ka feye fee me-gisen do nbii.

¹⁵ Nengyene feye anyiilebo Yesu onon mɔ do me taa nyaakyo nne mɔ, ose kolon ne fe bo. Mɔ ne n gye me. I lii fee me ne n daa gitoge Yesu okalan konkonse mɔ sa feye ne fe nye kyu feye-nyoro too mɔ so faa.

¹⁶ Imoso n kya kole feye. Genɔɔbono n de mɔ, fe' kase me-gidebi.

¹⁷ Genen so ne ne keda Timoti n kya sun feye ase faa. Wura Yesu onon mɔ do mɔ, Timoti gi baa wɔra fee me-gisen do obi obono n kya ka gyan mɔ so. Mɔ ne nan nyingi feye me-akyanabi abono n de n te de Kirisito mɔ. Geten kamaase nfono n kya kpe mɔ, genen akyanabi ade ne n' kya kyu nyiile Yesu asonbo gikpen kamaase.

¹⁸ Feye ako me nyi yee manɲ baa ba laa feye. Imoso me kya gyiide.

¹⁹ Wura Wurubuaare gi kyule mɔ, i manɲ keela ne fe laa wu me nno. Ne ba mɔ, nan wu oduduu obono me nye so ne me kya gyiide mɔ. In gye mɔmɔ-getonge mɔ ne n tiri me.

²⁰ I lii fee i menɲ gye nyamesɛ getonge giyan ne n kya nyiile yee o ti nye o te Wurubuaare gewuragyi do akyanabi mɔ. Wurubuaare Oduduu ilaa wɔrase ibono kaase kya taale wɔra mɔ ne n kya nyiile yee me te Wurubuaare gewuragyi do akyanabi mɔ.

²¹ Nan ba feye ase mɔ, menɛ ne fe kya laare yee n' kyu ba daa? N' kyu geyabii ba abee n' kyu gesalaare de gitolon-lee getonge kyu ba feye ase kanpe?

5

Fe' Gya Ilaa Nyenyɛn Wura Lii Feye-Gikpen Mɔ Do

¹ N kya nu yee oko bo feye Yesu asonbo gikpen mɔ do o kya wɔra ilaayan ibono onan okamaase nyi yee i gye ilaa kpan

mɔ. Ba-a asa abono mɛ mɛn kya son Wurubuaare mɔ gbaa mɛ kya kyo imɔ. Imɔ ne n gye yɛɛ ɔnyen ɔko mɔ-rɛ mɔ-sɛ mɔ-ka mɛ naa gigyibara.

² ɔnyen baare ɔnan bo fɛye dɔ mɔ, fɛye, mɔ, ne n kya nyiile fɛye-nyoro yɛɛ fɛ gye Wurubuaare asonbo dɛnsɛ? In kaabore i' wɔra fɛye ayen daa? Fɛ' gya isa ɔbono ɔ kya wɔra genen ilaa ibono mɔ lii fɛye-gikpen mɔ dɔ.

³ Me-rɛ fɛye a bo gɛta de abara berɛ. Wurubuaare Oduduu so mɔ, n bo fɛye ase me-nwɔnsa dɔ. Imɔso nɛ ti wolaa kyu aye-Wura Yesu ginyen mɔ bun ɔnyen ɔbono ɔ wɔra genen ilaa kpan ibono mɔ gipueɛ fɛɛ genɔɔbono nkana n bo fɛye ase nɛ nan wɔra mɔ.

⁴ Owi ɔbono fɛ laa kii gyan dabɔlɛ de fɛ' son Wurubuaare ne me kee n bo fɛye ase me-nwɔnsa dɔ mɔ, aye-Wura Yesu ɔlon dɔ mɔ,

⁵ fɛ' gya genen ɔnyen baare lii fɛye-gikpen mɔ dɔ wɔra ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ abaa dɔ. I kaabore fɛ' wɔra genen de ɔ' nyɛ kyɛɛɛ de i' nyida mɔ anyamesɛ-lɛɛ nwɔnsa nyenyɛn mɔ. ɔ kyɛɛɛ genen mɔ, de ɔ' nyɛ ɔkyenaten Wurubuaare ase gɛkɛ gɛbono Wura Yesu laa kii baa gyi anyamesɛ pɛwu nbele mɔ.

⁶ Fɛ kya nyiile fɛye-nyoro mɔ, in bo-ran. Fɛ mɛn nyi yɛɛ nyamesɛ kolon ilaa nyenyɛn i laa taale nyida fɛye-gikpen mɔ pɛwu? I dɛ daa fɛɛ genɔɔbono bodobodo gɛlin pi-i ne n kya yɛɛ bodobodo kya njan dii mɔ.

⁷ Fɛ' lɛɛ ilaa nyenyɛn kamaase lii fɛye-ayaa dɔ fɛɛ genɔɔbono Gyuda Awura mɛ kya lɛɛ bodobodo gɛlin lii mɔmɔ-ayaa dɔ itiibilaa ɔkpa so de mɛ' nyɛ gyi mɔmɔ-Lɛwu Gi Sereɛ Aye So Gɛsi mɔ. Fɛ' wɔra fɛɛ bodobodo maadiise ɔbono Gyuda awura mɛ kya kyu yɛɛ ilaa nyenyɛn iko in bo mɔ dɔ mɔ. Gɛsintin mɔ, aye abono a kya son Yesu mɔ a de fɛɛ genen bodobodo ɔbono. I lii fɛɛ Wurubuaare gi ti kyu Yesu Kirisito lɛɛ asunbi sa aye fɛɛ genɔɔbono Gyuda Awura mɛ kya kyu sandɛ lɛɛ asunbi mɔmɔ-Lɛwu Gi Sereɛ Aye So Gɛsi dɔ mɔ.

⁸ Imɔso a' kpɛ keda ilaa dɛnsɛ giwɔra dɔ de i' wɔra fɛɛ a kya gyi Wurubuaare-

lɛɛ gɛsi gɛkɛ kamaase. An sa a' sa nwɔnsa nyenyɛn aye-nanboana so. An sa a' wɔra ilaa nyenyɛn. Ilaa nyenyɛn i gye daa Wurubuaare ilaa kyosɛ fɛɛ genɔɔbono bodobodo diise gye agyudɔ kyosɛ sa Gyuda awura gɛsi gigy dɔ mɔ. A' gyi gɛsintin lii aye-asen dɔ de i' wɔra fɛɛ Gyuda awura bodobodo maadiise ɔbono mɛ kya kyu gyi ɔmɔ-gɛsi itiibilaa ɔkpa so mɔ.

⁹ Nɛ nmarasɛ tɔgɛ fɛye Yesu asonbo mɔ me-ɔwɔlɛ ɔko mɔ dɔ yɛɛ fɛ mɛn sa fɛ' kyu fɛye-nyoro mada de asa abono mɛ kya laare agyibara mɔ.

¹⁰ Nɛ tɔgɛ genen mɔ, in gye abono mɛ mɛn kya son Yesu mɔ ne n' dare. Mɛn kya gya fɛye yɛɛ fɛn' baa kyu fɛye-nyoro mada de abono mɛ mɛn gye Yesu asonbo ne mɛ kya kudi asa gyi, abɛɛ mɛ kya yuuri abɛɛ mɛ kya son ikperɛ mɔ daa. Naafɔ genen asa ɔnan ne n' dare mɔ, nkana fɛ laa lii gɛsinkpan so daa kpem!

¹¹ Nɛ nmarasɛ tɔgɛ fɛye daa yɛɛ fɛn' baa kyu fɛye-nyoro mada de nyamesɛ ɔbono ɔ kya tɔgɛ yɛɛ ɔ gye aye-nanbo Yesu sonbo yɛɛ ɔ kya laare agyibara mɔ, abɛɛ ɔ kya wɔra onsipara, abɛɛ ɔ kya son ɔkperɛ, abɛɛ ɔ kya nyida asa anyen, abɛɛ nta ginun gi kya gyi mɔ-gimu, abɛɛ ɔ kya yuuri mɔ. Fɛye-rɛ genen asa abono ɔnan fɛn sa fɛ' wɔra abaa gyi gbaa.

¹² Me ne n gye anɛ de n' gyi abono mɛn bo aye Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ nbele? Aye Yesu asonbo mɔ nbele ne i kaabore a' gyi.

¹³ Wurubuaare ne nan gyi asa abono mɛn bo aye Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ-lɛɛ nbele. Wurubuaare agyebi a kya nyiile yɛɛ, "Fɛ' gya ilaa nyenyɛn ɔwɔrabo mɔ lii fɛye dɔ."

6

Fɛ' Tere Abara Yesu Asonbo Wolɛ Wolɛ Ase

¹ I wonɛ so ne i kya ba fɛye Yesu asonbo mɔ dɔ yɛɛ ɔko gi tɔrɔ mɔ-nanbo so de ɔbono, mɔ, ɔ' da otu kpaa tere mɔ nbele asa abono mɛ mɛn kya son Yesu mɔ ase? Fɛ maa tere abara fɛye Yesu asonbo wolɛ-wolɛ ase?

² Fɛ mɛn nyi yɛɛ gɛkaako mɔ aye abono a kya son Yesu mɔ ne nan gyi gɛsinkpan

so asa nbele? To! Nengyene fe laa gyi gesinkpan pewu so-lee nbele genen mo, fe maa taale kere de fe' lora feye-nsinbi nbono gi bo feye do mo?

³ Fe men nyi yee Wurubuaare laa yege de a' gyi Wurubuaare do isoo gbaa nbele gekaako do-o? Mo, gesinkpan so-lee ilaa ne fe maa taale lora?

⁴ Nengyene fee ilaa ide onan i taa ba feye do mo, i wone ne fe laa kyu imo kpere daa asa abono me men gye asa ako sa Yesu asonbo mo?

⁵ Fe naabaa ne. Imoso fen bo ba-a olaako onyibo feye do obono o laa bii lora feye wole-wole nbele sa feye?

⁶ Feye mo ne, fen kii fa-a wora genen. Fe kya liire daa abara kpe asa abono me men kya son Yesu mo ase.

⁷ Feye Yesu asonbo mo fe kpe nye tere abara nbele mo i kya nyiile yee ilaa nyenyen pewu gemu mo ge ti nye feye ne. Fe liire abara mo, i laa bara ipeeli sa Yesu onon mo. Nengyene i' ba feye oko so genen mo, i' kaabore o' tase toge yee, "In gye sei. I' naa-naa. Kaase mo o' dabole kudi me gyi."

⁸ Feye, mo, fen kya wora genen. Feye Yesu asonbo mo kee fe kya wora asa ilaa nyenyen ne fe kya kudi asa gyi. Feye-re feye-nanboana Yesu asonbo mo gbaa ne fe de fa-a wora genen faa.

⁹ Fe men nyi yee ilaa nyenyen aworabo me man nye kyena Wurubuaare ase mo-gewuragi mo do? Fe men sa fe' yege de oko o' nye feye pen. Asa abono me kya laare agyibara, abee me kya son ikpere, abee me kya lii momo-kaana abee momo-kuliana gemara, abee me kya de de momo-nanboana anyen,

¹⁰ abee me kya yuuri, abee me kya wora onsipara, abee me kya kyena nun nta geele nyoro, abee me kya nyida asa, abee me kya yuuri geyu pinini mo, genen asa abono oko-re oko man nye kyena Wurubuaare ase mo-gewuragi mo do.

¹¹ Nkana feye do ako me wora genen asa ade onan yege. Ibono fe nye ka gyan Yesu so mo, Wurubuaare gi kpaare feye-ila nyenyen fue sa feye, o lora feye yela sa mo-nyoro, ne o kyu feye yee feye-asen do i boran sa mo. Wurubuaare obono a

kya son mo mo Oduduu mo gi wora ilaa ide pewu sa feye kyu lii aye-Wura Yesu Kirisito so.

Fe' Wora Ilaa Ibono I Laa Sa Wurubuaare Nyisigy

¹² Genobono Wurubuaare gi yege a nye aye-nyoro so mo, fonbii feye do ako me laa toge sa momo-nyoro yee, "In baa i bo ilaa kyose. A laa taale wora ilaa kamaase." I bo genen bere. Mo, i men gye ilaa kamaase mo ne n kya kpaa nyamese. "I de okpa yee n' wora ilaa kamaase" bere. Mi-i me mo man kii wora me-nyoro fee gebide sa laawora oko de o' gyi me-gimu.

¹³ Abono me kya wora ilaayan mo me kya toge yee, "Wurubuaare gi lee agyudo sa daa oto ne o lee oto mo sa agyudo." I gye gesintin bere. Imo mo, mo, Wurubuaare laa baa yela oto de agyudo pewu okara. O men lee nyamese nyoro sa ilaayan giwora. O lee nmo sa Wura Yesu, ne Wura Yesu mo kee kya wora ilaa dense sa anyamese nyoro.

¹⁴ I lii fee Wurubuaare gi kyingi Wura Yesu nyoro lii ibuni do. Genen kee ne o laa kyingi aye abono pewu a kya ka gyan Yesu so mo lii ibuni do naa de mo-olon mo so.

¹⁵ Imoso i kaabore feye Yesu asonbo mo fe' bii yee Wurubuaare kya kyu imo yee feye-nyoro gi de fee Yesu Kirisito nyoro nten kpei-kpei. Ibono me-re Kirisito a wora gikolon genen faa, mi-i me mo n' kii kpaa de de tutukyii de i' wora fee ne kyu Kirisito nyoro mo kpaa mada de tutukyii nyoro? Kaasaa!

¹⁶ I kaabore fe' bii yee Wurubuaare kya kyu imo yee fo onyen obono fo de de tutukyii mo, fo-re genen okyii obono fe bingiri nyamese kolon ne. I kya nyiile yee Wurubuaare gi wolaa yege me nmarase yela mo-agyebi owole mo do yee, "...onyen kya kyu mo-nyoro da mada de mo-ka ne me kya bingiri nyamese kolon."

¹⁷ Fo obono mo fo-re Wura Yesu fe wora nyamese kolon mo, fe wora Oduduu kolon ne.

¹⁸ Fen sa fe' laare agyibara abee fe' wora ilaayan. Fe' sele imo giwora. Ilaa nyenyen kamaase ibono fo nyamese fo laa wora mo i men kya yege fo toro fo-nyoro gibi so.

Ilaayan de ogyibara gilaare mo bere ne fo nyamese fo wɔra mo, fo tɔrɔ fo-nyoro gibi so.

¹⁹ Feye abono fe ka gyan Yesu so mo, fe' bii yee feye-nyoro gi bingiri obu sa Wurubuaare Oduduu obono o bo feye do mo. Wurubuaare ne n kyu genen Oduduu obono sa feye. Feye-nyoro gin baa gi gye feye-gibaa so lee.

²⁰ Wurubuaare mo-bi gi wu' soo feye ka giko. Imoso fe' kyu feye-nyoro kyu wɔra ilaa ibono i laa kyu nyisigi bara Wurubuaare mo.

7

Gedena Ilaa

¹ Nan tonge owole obono fe nmarase me mo so ilaa kon. Fee onyen laa taale kyena yee o man yii' okyii gɛkaako mo, i boran.

² Fonbii mo mo, o man taale kyena. I laa naa penɛ mo de o' kpa laare ogyibara so mo, i kaabore onyen o' nye mo-lee mo-ka de okyii mo o' nye mo-lee mo-kuli.

³ Onyen obono o dena mo, o' kyule yii' mo-ka odeten, de okyii mo kee o' kyule de mo-kuli o' yii' mo.

⁴ I lii fee okyii gi dena mo, in baa i gye mo ne n bo mo-nyoro gibi. Mo-kuli ne n san o bo gimɔ. Genen kee ne onyen gi dena mo in baa i gye mo ne n bo mo-nyoro gibi. Mo-ka ne n san o bo gimɔ.

⁵ Onyen mo-re mo-ka me men sa me' wɔra abara gedon odeten. Pei ne i laa ba yee fe laa kine yee fe man yii' abara odeten mo, i kaabore feye anyo fe' wolaa tɔge kyule abara yee genen aberɛ adɛ do mo, fe man yii' abara de fe' nye lɔrɔ feye-nyoro yela sa gedalaa. Gedalaa owi mo gi kyon mo, de fe' kii dabɔle ginyen de gikiyii. In gye genen mo, nengyene fe man taale keda feye-nyoro mo, ilaa nyenyɛn pewu gemu mo laa soo feye idoo de fe' wɔra ilaa nyenyɛn.

⁶ Ne tɔge yee i kaabore feye okamaase o' nye mo-lee mo-ka abee mo-lee mo-kuli faa mo, n kya nyiile yee i de okpa daa. Nkana in gye yee i gye nbara sa Kirisito sonbo kamaase yee o' dena.

⁷ Me-lee gelaare do mo, nkana onyen kamaase de fee me de o' taale kyena o

kya yii' okyii mo, nkana n kya laare. Wurubuaare mo, gi sa mo-sonbo kamaase mo-re mo-lee. Ode-lee kpei. Obanban-lee kee kpei.

Obono On Bo Okyii Abee Onyen

⁸ Asa abono me men ti taa dena mo, de momo abono me gye akulaabo kyiiɛ mo bere, ilaa ibono nan tɔge momo mo ne n gye yee, i boran fee me' sii kyena momo-wole genen fee genobono me men dena faa.

⁹ To. Nengyene me man taale keda momo-nyoro bere mo, me' tɛɛ dena. I boran don ibono ilaayan nwɔnsa gi laa gyi momo-amu mo.

Obono O Dena Mo-Nanbo Yesu Sonbo

¹⁰ Feye abono fe dena ne feye anyo fe gye Yesu asonbo mo, n bo nbara nan sa feye. Genen nbara mo gin lii me ase. Gi lii daa Wura Yesu ase. Imo ne n gye yee okyii on sa o' koso mo-kuli ase.

¹¹ Nengyene i taa ba genen mo, o' tɛɛ kyena, on baa dena obanban. Ne i men gye genen mo, mo-re mo-kuli mo me' kii lɔrɔ de me' kyena. Onyen, mo, on sa o' kine mo-ka.

Obono Mo-Ka Abee Mo-Kuli Men Kya Son Yesu

¹² I san mo (me gbaa-gbaa ne n' kya ka feye kon faa, i men gye Wura Yesu), nengyene fee fo Yesu sonbo fo bo okyii obono o men kya son Yesu ne o kyule o te fo ase mo, gin sa fo' kine mo.

¹³ Genen kee, fo okyii obono fo kya son Yesu mo, nengyene fo-kuli men kya son Yesu ne o kyule fo te mo ase mo, gen sa fo' kine mo.

¹⁴ I kya nyiile yee kyu naa de ibono fo okyii mo fo kya son Yesu so mo, Wurubuaare gi lɔrɔ fo-kuli obono on kya son Yesu mo yela sa mo-nyoro. Genen kee ne kyu naa de ibono fo onyen mo fo kya son Yesu so mo, Wurubuaare gi lɔrɔ fo-ka obono on kya son Yesu mo yela sa mo-nyoro. In gye genen mo, nkana Wurubuaare ase mo, feye-biana me laa wɔra asa abono me bo ineesi. Ide mo faa mo, Wurubuaare gi lɔrɔ omo yela sa mo-nyoro.

15 Nengyene fo kya son Yesu ne fo-ka abeε fo-kuli obono ɔŋ kya son Yesu mɔ kya laare o' kine fo mɔ, kyule mɔ. I ba genen mɔ, gedena nbara giŋ baa ŋminde fo. I kya nyiile yee gisen yuuli so ne Wurubuaare gi tɔge fo yee fo' son Yesu.

16 Fo ɔkyii fo maŋ taale bii yee foŋbii mɔ lii fo so mɔ, i laa yege fo-kuli o' kyu mɔ-nyoro too Yesu so de ɔ' nye Wurubuaare ase gekyena. Ne fo ɔnyen mɔ kee, fo maŋ taale bii yee foŋbii mɔ lii fo so mɔ, i laa yege fo-ka o' kyu mɔ-nyoro too Yesu so de ɔ' nye Wurubuaare ase gekyena.

Wurubuaare ɔson Ne N Tiri

17 Kyu lii ilaa ide so mɔ, n bo ilaa nyiilese ibono n kya nyiile Yesu asonbo akpen mɔ pewu. Imo ne n gye yee: Wurubuaare gi tɔge fo yee fo' loo mɔ-ɔson mɔ dɔ mɔ, fo loo mɔ, kpe sii de ibono Wurubuaare gi wolaa kyu sa fo mɔ. Geŋ tɔge yee fo laa kine ilaa ibono ɔ wolaa sa fo pei ne fo baa loo mɔ-ɔson mɔ dɔ mɔ.

18 A' kyu yee me ti wolaa ten fo-giwore pei ne Wurubuaare gi tɔge sa fo yee fo' loo mɔ-ɔson mɔ dɔ. Fo loo mɔ, geŋ sa fo' kine fo-giwore giten. Ne fee me men ten fo-giwore mɔ, fo loo Wurubuaare ɔson mɔ dɔ mɔ, geŋ tɔge yee fo laa ten.

19 Fe ten awore daa-o, fe men ten-o, imo iko i men taa tiri. Ilaa ibono i kpe i tiri mɔ ne n gye yee fe' gyi daa Wurubuaare nbara mɔ so.

20 Fo nyamese kamaase, Wurubuaare gi tɔge fo yee fo' loo mɔ-ɔson mɔ dɔ mɔ, fo loo mɔ, kpe sii de genobono fo wolaa fo de pei ne fo loo loo mɔ.

21 A' kyu yee fo te owura ase pei ne Wurubuaare gi tɔge sa fo yee fo' baa wɔra mɔ-lee sonbo. In kya nyida sei. Fee fo bo ɔkpa obono fo laa kyu sɔge fo-nyoro lii fo-wura mɔ ase bere mɔ, i boran.

22 Imo iko-re iko in tiri. I lii fee fo loo Wurubuaare ɔson mɔ dɔ mɔ, ba-a ne fo te owura ase mɔ, Wura Yesu ase mɔ, fo nye fo-nyoro. Genen kee fo loo Wurubuaare ɔson mɔ dɔ mɔ ba-a ne fo te fo-gibaa so mɔ, Yesu Kirisito ne n san ɔ gye fo-wura.

23 O wu' sa feye. ɔ sɔɔ feye ka giko. Feŋ baa wɔra fee nvide sa anyamese.

24 Me-nanboana Yesu asonbo, genobono fe de pei ne Wurubuaare gi tɔge sa feye yee fe' loo mɔ-ɔson mɔ dɔ mɔ, fe nye loo mɔ, fe' kpe kyena de imo genen sa Wurubuaare.

Abono Men Dena Mɔ Ilaa

25 Nan tɔnge sa abono me men ti dena mɔ kon. Me, Pɔolo nan kyu me gbaa-gbaa lee ilaa ibono n nyi mɔ nyiile feye. In gye yee aye-Wura Yesu ne n sa me imo so nbara bere. Imo-re imo genen mɔ, Wurubuaare gi su me gitolon ne ɔ kpa me. Imo so fe laa taale ka gyan me so yee ilaa ibono nan tɔge mɔ i laa kpa feye.

26 Me ase mɔ, i boran fee feye abono feŋ ti dena mɔ fe' tese kyena fee genobono fe te faa. I lii fee nperε gekyena ge wɔra olon.

27 In kaabore obono ɔ bo ɔkyii mɔ o' kine mɔ. Ne fo obono foŋ bo ɔkyii mɔ, geŋ sa fo' kere yee fo laa laare ɔkyii dena.

28 Fo nye ɔkyii fo laa dena bere mɔ, foŋ wɔra ilaa nyenyen. Ne ɔkyii mɔ gi nye ɔnyen ɔ laa dena mɔ, ɔŋ wɔra ilaa nyenyen. Fe dena mɔ, fe laa wu gesinkpan so awɔrɔfɔɔ too. Mi-i me mɔ, n kya laare n' lee feye lii amo dɔ daa.

29 Me-nanboana Yesu asonbo, n' tɔge feye yee keke gebono Wurubuaare gi yela de o' kyu gyi anyamese pewu nbele mɔ geŋ baa ge bo geta. Imo so nke nbono gi san mɔ, i kaabore abono me bo akyii mɔ gbaa, me' san peere ansi de Wurubuaare ɔson mɔ fee men bo akyii.

30 Genen kee, i kaabore abono ɔgya gi to mɔmɔ mɔ, me' san peere ansi de Wurubuaare ɔson mɔ fee ɔgya men taa to mɔmɔ. Abono, mɔ, me kya gyi gesinkpan so ɔkon mɔ me' san peere ansi de Wurubuaare ɔson mɔ fee men kya taa gyi ɔkon ɔko. Abono me kya buede mɔ kee, i' wɔra ɔmɔ fee men bo sei de me' nye peere ansi de Wurubuaare ɔson mɔ.

31 Asa abono pewu me de gesinkpan so laawɔra dɔ mɔ, men sa me' yege i' gyi ɔmɔ-amu. I kya nyiile yee gesinkpan mɔ gidebi de gemɔ-akyenabi a kya laare a' baa ta ɔkara.

32 Men kya laare fee fe' kyena de nwansa feye-gekyena dɔ. Imo so ne i

kaabore fe' kere dandan yee fe laa dena abee fe man dena mo. Onyen obono on bo okyii mo kya nye nyoro sa Wura Yesu gesun de o' laare okpa obono so o laa kyu gyi Wura Yesu ginsi mo-gekyena do.

³³ Onyen obono o bo okyii mo bere, mo-nwansa gi gyan gesinkpan so gekeyena do ilaa so, i kya nyiile yee o kya laare ikpa ibono so o laa wora de i' gyi mo-ka ginsi mo daa.

³⁴ Imoso mo-nwansa gin kya nye gyan Wurubuaare gesun wole so. Genen kee ne gebolonbubii abee okyii obono on dena mo kya nye nyoro sa Wura Yesu gesun mo. Mo-nyoro de mo-ginyamese oduduu obono o bo mo do mo, o kya laare o' lora imo yela sa daa Wura Yesu. Okyii denabo bere, mo-nwansa gi kya gyan daa gesinkpan so gekeyena ilaa so, o kya laare ilaa ibono o laa wora de i' gyi mo-kuli ginsi mo.

³⁵ Feye-odan giwora so ne n' kya toge feye yee fe men dena mo, i gye ilaa dense mo. In gye yee ne tii feye-gedena daa. N kya laare fe' wora daa ilaa ibono i bo kanpe mo de fe' nye lora feye-nyoro yela sa Wura Yesu kpa loge. Feye-nwansa gin sa gi' ye ginyo.

³⁶ Nengyene fee fo onyen fo-re okyii ansi a den, ne fo nyi yee fo man taale keda fo-nyoro mo, fee o fo gedena ne i tiri yee fe' dena mo, wora ibono i bo fo-gisen do mo. Tese kpil mo de fe' dena abara. I men gye ilaa nyenyen.

³⁷ Nengyene fee fo onyen fo toge fo-gisen do yela yee fo man dena, ne fo yele imo so, ne sei men nyise fo, ne fo laa taale keda fo-nyoro mo, i boran.

³⁸ Imoso fo obono fo dena okyii mo, i boran. Ne fo obono fo men kii dena mo, imo ibono i boran don.

³⁹ Okyii obono o nye dena mo, o dena daa. Mo-re mo-kuli ne kpee'e. Nengyene mo-kuli mo gi wu' mo pei ne o laa nye okpa de o' kii dena. I ba genen mo, o bo okpa de o' dena onyen banban obono o bo mo obole mo. I kaabore kaase o' wora daa Wura Yesu sonbo.

⁴⁰ Me ase mo, okyii mo gi' tese kyena mo-nkon mo, i laa wora odan sa mo don ibono o laa kii dena mo. Ne soo gyi yee

Wurubuaare Oduduu mo ne n bo me do so ne ne taale toge genen ilaa ide.

8

Akyooleto Gigyi

¹ Kon faa ne nan lee geno sa feye kyu lli nbue nbono me kyu akyooleto gigyi so. Feye yee, "Aye pewu a nyi ilaa ide so." I gye gesintin bere. Ilaa ibono i bo imo do mo ne n gye yee nyamese nyi ilaa iko mo, o ti taa nyiile mo-nyoro. Nyamese bo glaare' bere mo, o kya lora daa asa.

² Obono o kya wu mo-nyoro yee o nyi ilaa iko mo, kaase mo men ti taa nye bii ilaa mo do fee genobono i kaabore o' bii mo.

³ Mo obono, mo, o kya laare Wurubuaare ilaa mo, mo ne Wurubuaare nyi.

⁴ Imoso kyu lli nbue nbono me kyole sa ikpere mo gigyi mo, fee genobono fe nmarase me mo, a nyi yee "Okpere oko men bo no obono i kaabore anyamese me' son mo." A nyi kee yee, "Wurubuaare kolon ne n bo no obono o kaabore anyamese me' son."

⁵ Ba-a ne i taa bo ilaa ibono me kya tere yee ikpere soso abee gese mo, fee genobono a kya wu asa me kya son ikpere de awura kpei-kpei gbaa faa,

⁶ aye bere, a bo daa Wurubuaare kolon a kya son. Mo ne n gye ose obono o lee ilaa kamaase, ne a bo no sa daa mo. Genen kee ne a bo daa Wura kolon. Mo ne n gye Wura Yesu Kirisito. Mo-re Wurubuaare ne n lee ilaa kamaase ne kyu naa de mo Yesu so ne aye mo-asonbo mo a nye a bo no faa.

⁷ Fe kya toge yee ikpere itiibilaa in bo ilaa do mo, i men gye okamaase ne n nyi genen. Ikpere ilaa i wolaa den ako. Imoso baa lli de nde faa, nengyene me gyi akyooleto mo, momo-nwansa do i kya wora omo yee okpere ne me kya son genen. Men ti ka gyan Wurubuaare agyebi mo so kpa loge. Imoso me kya gyi mo, i kya nmaa momo-asen yee Wurubuaare kya soo ginyadon de omo agyudo abonoana gigyi mo so.

⁸ Gesintin mo ne n gye yee aye-agyudo gigyi i man taale yege a' gyi Wurubuaare

ginsi. A gyi akyɔɔletɔ mɔ, i maŋ kpa aye iko, ne a meŋ kii gyi mɔ, sei maŋ kyon aye so Wurubuaare ase.

⁹ Fɛ' kere dɔɔdan daa. Ibono fɛ bo ɔkpa fɛ fɛ' gyi agyudɔ kamaase faa, fonbii mɔ, i laa yege fɛ' biide fɛye-nanboana ako kpa loo ilaa nyenyen giwɔra dɔ. I lii fɛ meŋ ti ka gyan Wurubuaare agyebi so kpa loge.

¹⁰ A' kyu yege fo ɔbono fo nyi Wurubuaare agyebi dandan mɔ fo loo ɔkperɛ obu dɔ kpe fo kya gyi akyɔɔletɔ. ɔbono ɔŋ ti ka gyan Wurubuaare agyebi so kpa loge mɔ gi baa wu fo genen mɔ, fo meŋ nyi yege i laa keda mɔ-nyoro de o' gyi akyɔɔletɔ kee? I laa yege mɔ ɔ' loo ɔkperɛ gison dɔ nfono.

¹¹ I ba genen mɔ, ilaa ibono fo yege fo nyi mɔ so mɔ, fo-nanbo ɔbono ɔ meŋ ti ka gyan Wurubuaare agyebi so kpa loge mɔ laa fue Wurubuaare ɔkpa mɔ. Yege mɔ so ne Kirisito gi baa wu'.

¹² Fo ɔbono fo kya wɔra genen mɔ, fo kya tɔrɔ fo-nanbo mɔ so ne. ɔŋ ti nye nu Wurubuaare agyebi geɛ kpa loge ne fo kya nyida mɔ-nwɔnsa. Imɔso fo kya tɔrɔ Kirisito kee so ne.

¹³ Imɔso me bere, nengyene ne wu yege me-akyɔɔletɔ gigyi ne nan yege me-nanbo ɔbono ɔ bo Yesu ɔson dɔ mɔ ɔ' loo ilaa nyenyen giwɔra dɔ mɔ, maŋ gyi amɔ kpa-a. In gyɛ genen mɔ, i laa naa ba yege me ne n yege me-nanbo ɔko gi fue Wurubuaare ɔkpa mɔ.

9

Pɔɔlo Gi Tɔge Yesu ɔkalan Sa Asa Mɔ, Oŋ Kyu Mɔ-Nyoro Too ɔko So

¹ Ne tɔge genen faa mɔ, meŋ bo ɔkpa de n' gyi abɛɛ n' wɔra ilaa ibono n kya laare mɔ daa? Meŋ gye Yesu ɔsɔ daa? Meŋ wu aye-Wura Yesu de me-ansi? In gyɛ me n wɔra gesun Wura Yesu ɔlon dɔ ne i yege fɛ nye bingiri Yesu asonbo faa?

² Imɔso nengyene fɛ asa ako me maŋ sɔ me gyi yege n gye Wura Yesu ɔsɔ mɔ, fɛye bere, fɛ laa sɔ me gyi. I lii fɛ fɛye gbaa-gbaa ne n kya lɛɛ nyiile yege Wurubuaare ne n sa me ɔlon de n' tɔge mɔ-agyebi sa asa.

³ Asa abono me kya taase me-gikɔɔdo barage mɔ, ilaa ibono n kya buu sa mɔmɔ mɔ ne nan nyiile fɛye gere faa.

⁴ ɔkamaase nyi yege i de ɔkpa fɛ aye Yesu isɔ mɔ a' nye gyi de a' nun lii aye-gesun mɔ giwɔra dɔ.

⁵ ɔkamaase nyi yege i de ɔkpa fɛ a' dena akyii abono me kya son Yesu mɔ. I de ɔkpa yege aye-re ɔmɔ a' naa a kya wɔra Yesu gesun fɛ geɔɔbono Piita, de Yesu isɔ sense, de Wura Yesu mɔ-tedeana mɔ me kya wɔra mɔ.

⁶ Yege fɛ wu yege me-re Banabase bere a kya laare aye-gekyena dɔ ilaa tirise aye-gibaa so bɔla de aye Yesu isɔ gesun mɔ. Mɔ, fɛ nyi yege aye anyɔ wole ne n kaabore a' nyaade gisisiri wɔra nsun nnyɔ genen?

⁷ Sogya ɔmɔ ne n kya wɔra mɔ-gesun giyan yege me meŋ kya ka mɔ gikɔ? Dɔɔbo ɔmɔ ne nan kyule dɔ giyan yege ɔ maŋ nye imɔ-agyudɔ gyi? Inaade ɔkerɛbo ɔmɔ ne nan kyule kere inaade so giyan yege ɔ maŋ nun naade ginyabo nkyu?

⁸ I meŋ gye anyamese ilaa wole ne n' kya kere de n' tɔge ilaa ide. I bo Wurubuaare agyebi ɔwole mɔ dɔ genen kee.

⁹ Wurubuaare gi yege Oloobu Mosisi gi nmarase nbara yela yege,

“Fo-naade kya daare fo-ayu mɔ, geŋ sa fo' nminde mɔ-geɔ de ɔŋ sa ɔ' we.”

Ilaa ibono Wurubuaare gi tɔge faa mɔ, imɔso fɛ nyi yege inaade ne ɔ dare?

¹⁰ I meŋ gye aye anyamese? Me bere n nyi yege aye anyamese so ne Wurubuaare gi yege me nmarase imɔ yela genen. I lii fɛ i kaabore nyamese ɔbono ɔ kya baale baale mɔ de ɔbono ɔ kya daare ayu mɔ pɛwu mɔmɔ-nwɔnsa gi' gyan yege me laa nye mɔmɔ-lɛɛ ogyiten.

¹¹ Aye ne n duu Wurubuaare agyebi mɔ fɛye dɔ, ne fɛ nye oduduu dɔ ilaa tirise faa. Imɔso a nye gekyena geɛ dɔ ilaa tirise lii fɛye ase mɔ, i kya kyo?

¹² Nengyene fɛ asa ako kpei me bo ɔkpa de me' kere fɛye-ansi dɔ yege fɛ' sa ɔmɔ mɔmɔ-ilaa tirise mɔ, nkana aye ne n gye abono a kaabore a' kere fɛye-ansi dɔ gikyɔ.

Dabole ibono a bo okpa genen gbaa faa, aŋ ti taa wɔra genen kerɛ. A wɔra genen mɔ, fonɓii i laa taale yegɛ asa maŋ baa nu Kirisito okalan konkonse mɔ lii aye ase de mɛ' sɔɔ mɔ gyi. Imɔso ne a kya kyule sɔɔ ilaa kamaase abaa anyɔ.

¹³ Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ asa abono mɛ kya wɔra gɛsun Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ mɔ mɛ kya nyɛ mɔmɔ-ilaa gyise lii Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ daa? Abono mɛ kya wɔra gɛsun Wurubuaare asunbi ɔlɛɛten mɔ, fɛ mɛŋ nyi yɛɛ mɛ bo mɔmɔ-lɛɛ ogyiten genen akyɔɔlɛto mɔ dɔ?

¹⁴ Imɔso genen kee ne Wura Wurubuaare gi tɔgɛ yɛɛ abono mɛ kya tɔgɛ Yesu okalan konkonse mɔ ma-a sa asa mɔ, mɛ' nyɛ mɔmɔ-gɛkyena dɔ ilaa tirise lii genen gɛsun gebono giwɔra dɔ.

¹⁵ Wurubuaare gi dabole sa aye okpa genen gbaa faa, mɛ Pɔɔlo, mɔ, mɛŋ kya taa ka imɔ-genɔ. Ne i mɛŋ kii i gye yɛɛ n kya ŋmarase ɔwole baare mi-i sa fɛye de fɛ' kerɛ me-ilaa tirise so sa me daa. Nengyene ne yegɛ fɛ' kerɛ me so genen mɔ, mɛŋ baa wu nyisigyi ilaa ibono n kya wɔra mɔ.

¹⁶ Genɔɔbono n naa mi-i tɔgɛ Yesu okalan konkonse mi-i sa asa mɔ, in kaa-bore me ne n' nyɛ nyisigyi kyu lii imɔ so. Wurubuaare ne yɛɛ n' wɔra genen gɛsun mɔ. Imɔso fɛɛ ne kine yɛɛ maŋ tɔgɛ Yesu okalan mɔ mɔ, me laako.

¹⁷ Ne fɛɛ me ne n kyu gɛsun gedɛ too me-nyoro so mɔ, naafo me-afaala a laa nyaakyo don ide Wurubuaare ase. Ibono Wurubuaare ne yɛɛ n' wɔra gɛmɔ faa mɔ, gɛsun mɔ gɛ gye daa gɛsola gebono Wurubuaare gi kyu sola me. Imɔso i tiri yɛɛ n' kerɛ gɛmɔ so.

¹⁸ Mɔ, menɛ ne nan wɔra de n' nyɛ nyɛ me-afaala a' nyaakyo Wurubuaare ase ne? Ibono nan wɔra mɔ ne n gye yɛɛ nan tɔgɛ Kirisito okalan mɔ sa asa mɔ, maŋ sɔɔ sei. Nkana i de okpa yɛɛ n' nyɛ me-ilaa tirise lii Kirisito okalan mɔ gɛsun mɔ dɔ.

¹⁹ I bo no yɛɛ mɛŋ gye oko dega berɛ. N kii mi-i wɔra me-nyoro fɛɛ gebide sa okamaase de n' kpaasa sakyo de mɛ' nyɛ nyɛ Wurubuaare ase gɛkyena.

²⁰ N bo Gyuda awura ase mɔ, n kya

wɔra me-nyoro fɛɛ Gyudanyen de n' kpaasa Gyuda awura de mɛ' nyɛ nyɛ Wurubuaare ase gɛkyena. Mɛŋ tɛ sa Mosisi nbara mɔ, yegɛ owi ɔbono n bo mɔmɔ ase mɔ n kya wɔra me-nyoro fɛɛ ɔbono n tɛ sa Mosisi nbara mɔ de n' kpaasa ɔmɔ de mɛ' nyɛ nyɛ nyɛ Wurubuaare ase gɛkyena.

²¹ N kya kpe abono mɛŋ nyi nbara mɔ ase mɔ, n kya wɔra me-nyoro fɛɛ me kee mɛŋ nyi nbara, yegɛ n tɛ sa Wurubuaare nbara nko. Genen nbara mɔ gi gye daa Kirisito nbara.

²² N bo asa abono mɛŋ ti sɛɛ mɔmɔ-Wurubuaare gisɔɔgyi dɔ mɔ, n kya wɔra me-nyoro fɛɛ mɔmɔ kee de n' kpaasa mɔmɔ de mɛ' nyɛ nyɛ nyɛ Wurubuaare ase gɛkyena. Me berɛ, ne wɔra me-nyoro fɛɛ anyamesɛ kpei-kpei kamaase oyuduu de okpa kamaase so mɔ n' nyɛ mɔlɛgɛ ako de mɛ' nyɛ nyɛ Wurubuaare ase gɛkyena.

²³ Kirisito okalan konkonse mɔ so ne n' kya wɔra me-nyoro fɛɛ nyamesɛ kamaase oyuduu genen de me kee n' nyɛ ayuule abono Wurubuaare kya sa asa kyu naa de genen okalan mɔ so mɔ.

Fɛ' Pɛɛɛ Ansi Wurubuaare Ilaa So Fɛɛ Abono Mɛ Sele ɔnangya

²⁴ Nengyene asa mɛ laa sele ɔnangya de mɛ' wu ɔbono ɔ laa kyon mɔ-nanbo so mɔ, mɔmɔ pɛwu dɔ mɔ, fɛ mɛŋ nyi yɛɛ nyamesɛ kolon ne nan nyɛ gɛgyangbara afaala? Imɔso fɛ' pɛɛɛ ansi Wurubuaare ilaa so fɛɛ ɔnangya ne fɛ sele de fɛ' nyɛ nyɛ genen afaala abono ɔnan.

²⁵ Nyamesɛ kamaase ɔbono o kyu mɔ-nyoro yɛɛ gisele gɛsun ne ɔ laa wɔra mɔ ɔ kya taa ilaa sɛnsɛ yegɛ de ɔ' keda mɔ-nyoro de o' nu de gisele ilaa wole. Mɔmɔ berɛ, mɛ kya pɛɛɛ ansi genen de mɛ' nyɛ nyɛ afaala. Genen afaala abono, mɔ, aŋ kya de kpe. Aye a kya pɛɛɛ ansi Wurubuaare ilaa so faa mɔ, aye-lɛɛ afaala a de sa aye gɛkpa-gɛkpa.

²⁶ Imɔso me berɛ, n kya wɔra Wurubuaare gɛsun mɔ, n kya tansi pɛɛɛ ansi fɛɛ ɔnangya ne n' sele. N kya too me-lɛɛ akɔn mɔ, mɛŋ kya too amɔ fue.

²⁷ N kya ken me-nyoro. I kya nu me daa mɔ, n kya nyise me-nyoro de gi' wɔra nmɔ-okara de in sa i' ba yɛɛ me ɔbono

ne tɔge Wurubuaare agyebi sa asa sense mɔ, me gbaa-gbaa men nye Wurubuaare afaala.

10

Ilaa Nyenyen In Sa I' Gyi Aye-Gimu Fɛɛ Adedaabo Mɔ-Lɛɛ Mɔ

¹ Me-nanboana Yesu asonbo, n kya laare fe' bii ilaa iko kyu lii aye-adedaaabo so. Owi obono me koso lii Igyipiti me buu obelense Mosisi me kya kpe mɔ, Wurubuaare giwole gi bun omɔ pewu so ne gi gyangbara sa omɔ. Genen kee ne owi obono Wurubuaare gi yege apoo mɔ gi ye ginyɔ sa omɔ mɔ, momɔ pewu me naa loo lii kyon.

² Kyu naa de genen Wurubuaare giwole mɔ de apoo mɔ so mɔ, i wɔra fɛɛ Wurubuaare gi gyere momɔ pewu mɔ-sagyere, ne me wɔra Mosisi ade.

³ Momɔ pewu me gyi agyudo abono Wurubuaare gi yege a lii Wurubuaare do sa omɔ gipen do mɔ.

⁴ Momɔ pewu me nun nkyu nbono Wurubuaare gi yege gi lii gifole do sa omɔ mɔ. Genen gifole gibono gi yele sa Kirisito.

⁵ Wurubuaare gi wɔra ilaa ideana sa omɔ pewu faa, imɔ-re imɔ-laalaloge mɔ momɔ do sakyɔ me men gyi Wurubuaare ginsi. Ne Wurubuaare gi yege me wu'wu nmade gipen mɔ do.

⁶ Me-nanboana, aye-adedaaabo ilaa ide i kya ka aye yee a men sa a' yege ilaa nyenyen i' gyi aye-gimu fɛɛ genobono momɔ me wɔra mɔ.

⁷ Fe men sa fe' wɔra ikpere asonbo fɛɛ genobono momɔ ako me wɔra mɔ. Genobono ikpere gison gi nyida momɔ-nwɔnsa mɔ i bo Wurubuaare agyebi do yee, "Mosisi ade mɔ me kpe san kyena ne me gyi ne me nun ne me koso ma-a seeli."

⁸ A men sa a' laare agyibara fɛɛ genobono momɔ do ako me wɔra ne geke kolon do Wurubuaare gi mɔo momɔ do asa nwe gudu-gudu genen gikpado oko gisa' mɔ.

⁹ Fe men sa fe' yege de a' soo Wurubuaare idoo kere fɛɛ genobono momɔ do ako me wɔra ne Wurubuaare gi yege awɔo a dun-dun momɔ mɔo mɔ.

¹⁰ Fe men sa fe' logede de Wurubuaare fɛɛ genobono momɔ ako me wɔra ne Wurubuaare gi yege Wurubuaare do owo obono o kya mɔo asa ka giko mɔ gi baa mɔo momɔ mɔ.

¹¹ Wurubuaare gi yege ilaa ibonoana pewu i tu aye-adedaaabo mɔ genen daa de i' nye ka momɔ. Aye so mɔ, Wurubuaare gi yege me nmarase imɔ yela. O laare yee aye abono gesinkpan so gekyena nke laalaloge mɔ gi baa tu aye faa mɔ a' nye kase ilaa lii imɔ do.

¹² Imoso fo obono fo nyi yee fo yele fo-ayaa so girin-n Wurubuaare onon mɔ do mɔ, wolaa kere dandan de fo men sa fo' lii tɔro.

¹³ Ilaa ibono i kya soo anyamese idoo de me' wɔra ilaa nyenyen mɔ, imɔ iko in bo no yee imɔ onan in kya ba feye-nanboana anyamese so kee. Wurubuaare mɔ gye opaaworabo. O man kyule de ilaa iko i' soo feye idoo de i' don feye-abaa. O laa yege fe' nye okpa lii odoo kamaase do de fe' taale yele feye-ayaa so kpaa lii.

Fe' Kine Ikpere Gison

¹⁴ Imoso, me-nanboana laarese, fe' kine ikpere gison.

¹⁵ N nyi yee fe' gye olaako anyibo, imoso n kya tɔge mi-i sa feye yee feye gbaa-gbaa fe' kere imɔ do de fe' bii yee in kaabore a' gyi akyyoleta.

¹⁶ A' kyu aye Kirisito asonbo amenbere mɔ kyu kaala kere. Konkon de nta nbono a kya dalaa kole Wurubuaare ayuule bun nmɔ so mɔ, a nun nmɔ mɔ, aye-re Kirisito a kya wɔra nyamese kolon kyu naa de mɔ-nkalan mɔ so. Genen kee ne a kya gbaa-gbaa bodobodo de a' ye mɔ sa abara. A gyi genen bodobodo obono mɔ, aye-re Kirisito a kya wɔra nyamese kolon kyu naa de mɔ-nyoro mɔ so.

¹⁷ Bodobodo kolon ne a kya kyu wɔra aye-amenbere abono. Imoso dabole ibono a nyaakyo faa, a gye daa nyamese kolon. I lii fɛɛ aye pewu a kya gyi daa bodobodo kolon.

¹⁸ A' kyu aye Isirale awura ilaa kee kaala kere. Dedaa nbara gi kya nyiile yee abono me gye Wurubuaare asunbi alebo mɔ wole ne n kya nye gyi ilaa ibono me kyu kyole sa Wurubuaare mɔ.

¹⁹ To. In gye yee n kya toge yee okpere gye ilaa iko daa abee akwoletto a gye ilaa iko daa.

²⁰ N kya laare fe' bii yee asa abono me men nyi Wurubuaare agyebi mo me kya kyole ikpere mo, me kya kyole sa daa ilaa nyenyen gemu mo isoo. Wurubuaare ilaa kyose ne me kya wora. Imoso men kya laare fee feye-re ilaa nyenyen pewu gemu mo fe' wora nyamese kolon.

²¹ Fe man taale nun lii Wura Yesu-lee konkon do de fe' kii kpaan nun lii ilaa nyenyen gemu isoo-lee konkon do. Fe man taale gyi Wura Yesu agyudo de fe' kii kpaan gyi ilaa nyenyen gemu isoo agyudo.

²² In kaabore a' kere Wurubuaare ta. An bo lon don mo.

Fe' Wora Ilaa Ibono I Laa Kyu Nyisigyi Bara Wurubuaare Mo

²³ Yesu so mo, Wurubuaare bo gisen sa aye. Imoso ako me kya toge yee, "Ilaa kyose in baa i bo no. Imoso a laa taale wora ilaa kamaase ibono a kya laare mo." I bo genen bere. I men gye ikamaase, mo, ne n kya kpaan nyamese. "I de okpa yee a' wora ilaa kamaase" bere. I men kii i gye ilaa kamaase ne n kya kpaan aye de a' see Wurubuaare onon do.

²⁴ Imoso oko on sa o' kere mo gbaa-gbaa-lee odan giwora so. O' kere daa genobono mo-nanbo ilaa i laa wora odan Wurubuaare ansi so.

²⁵ Fe' gyi ginun kamaase gibono me kya fe' gigya do mo. Fe' men sa fe' sa gewansa yee fonbii i laa kyolese feye-Wurubuaare onon so mo, fe' laa taase barage pei de fe' soo gim.

²⁶ I lii fee Wurubuaare agyebi do i toge yee, "Gesinkpan de ilaa kamaase ibono i bo gemu so mo, i gye daa Wurubuaare-lee."

²⁷ Nengyene fee obono on kya son Yesu mo gi da gibaa tere feye ne fe' kya laare fe' kpe mo, in gye ilaa nyenyen. Fe' kpe mo, fe' gyi ilaa kamaase ibono o kyu yii feye-ansi do mo. Fe' men sa fe' toge yee fonbii i laa kyolese feye-Wurubuaare onon so mo, fe' laa taase barage pei de fe' gyi.

²⁸ Nengyene fee oko gi buu sa feye yee, "Akwoletto ne i gye" bere mo, fe' sa fe' gyi. I kya nyiile yee fe' gyi mo, i laa

taale kpadee kaase obono o buu sa feye mo nwansa kyu lii Wurubuaare onon so. Imoso kaase mo-lee nwansa so mo,

²⁹ fe' sa fe' gyi. Nkana i men gye yee feye-lee nwansa so. Ne fee i men gye genen kaase mo-lee odan giwora so mo, nkana fo oko fo laa toge yee, "N bo okpa de n' gyi ilaa ide. Imoso i wone so ne oko-lee nwansa so mo, men bo okpa de n' gyi?"

³⁰ Ne nye agyudo nan gyi ne ne kyu afaala sa Wurubuaare lii amo so mo, i men ta ne? I wone ne oko laa baa toge sa me yee ne gyi amo mo, men kya son Wurubuaare dandan?"

³¹ Imoso fe' laa gyi daa-o, fe' laa nun daa-o, ilaa sense iko ne fe' laa wora daa-o, fe' wora imo pewu genobono i laa kyu nyisigyi bara daa Wurubuaare mo.

³² Feye-nanboana me gye Gyuda awura daa-o, me men gye Gyuda awura daa-o, me gye Yesu asonbo daa-o, fe' kere de fe' men' wora ilaa ibono i laa yege momo oko o' fue Wurubuaare okpa mo.

³³ Imo ne n' kya wora faa. N kya wora aniya ilaa kamaase do de n' wora ibono i laa gyi nyamese kamaase ginsi mo. In gye me-lee odan giwora ne n' kya laare. N kya laare daa asa sakyolee odan giwora genobono i laa nye molege omo de me' nye Wurubuaare ase gekyena mo.

11

¹ Imoso fe' kase me, Poo, gikyenabi fee genobono mi-i me mo n kya kase Kirisito gikyenabi mo.

Oson Mo Nbara: Akyii Me' Sin Ataa

² N kya yen feye Korinti awura. I kya nyiile yee ne wu yee fe' kya nyingi me so ilaa kamaase do, ne anyiilebi abono ne kyu wora feye-abaa do mo fe' de amo do.

³ N kya laare fe' bii yee onyen kamaase te sa daa Kirisito. Okyii mo te sa daa mokuli, ne Kirisito mo te sa Wurubuaare.

⁴ A' kyu yee fe' gyan' Wurubuaare ononon ne onyen oko kya laare o' dalaa abee o' lee Wurubuaare okalan oko nyiile mo-nanboana yege o bun gepe mo. On de ipeeli o bun mo-nyoro ne?

⁵ Ne ɔkyii ɔbono ɔ laa dalaa abɛɛ ɔ laa lɛɛ Wurubuaare ɔkalan ɔko nyiile mɔnanboana yɛgɛ ɔ mɛn sin gitaa mɔ de-e? Ɔn de ipeeli o bun mɔ-nyoro kee ne? I kaabore i' wɔra mɔ ipeeli asa ansi dɔ fɛɛ ɔkyii ɔbono mɛ koosi mɔ-gimu mɔ.

⁶ Nengyene ɔkyii maŋ sin gitaa Wurubuaare asonbo ansi dɔ mɔ, ɔ tɛsɛ sɛɛ mɔ-iman mɔ, i bɔ. Ibono in bo ɔbole yɛɛ o' koosi mɔ-gimu abɛɛ ɔ sɛɛ mɔ-iman pɛwu faa mɔ, ɔ' bii yɛɛ i kaabore o' sin gitaa.

⁷ Ɔnyen berɛ, in bo kanpɛ fɛɛ o' bun gɛpɛ Wurubuaare ɔsonten. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaare gi lɛɛ mɔ mɔ, ɔ dɛ fɛɛ mɔ Wurubuaare oyuduu. Ɔnyen kya lɛɛ Wurubuaare nyisigyɛ nyiile. Ɔkyii, mɔ, Wurubuaare gi lɛɛ mɔ mɔ, ɔ kya lɛɛ daa ɔnyen nyisigyɛ nyiile.

⁸ Imɔ gɛsɛ ne n gye yɛɛ Wurubuaare mɛn lɛɛ ɔnyen lii ɔkyii dɔ. Ɔkyii ne ɔ lɛɛ lii ɔnyen dɔ.

⁹ Ne Wurubuaare mɛn lɛɛ ɔnyen sa ɔkyii. Ɔ lɛɛ ɔkyii sa daa ɔnyen.

¹⁰ Genen ilaa idɛ so de Wurubuaare dɔ isɔɔ so mɔ, i kaabore fɛɛ ɔkyii o' sin gitaa Wurubuaare ɔsonten de i' lɛɛ nyiile yɛɛ ɔ tɛ sa ɔko.

¹¹ Imɔ genen gbaa mɔ, Wura Yesu so mɔ, akyii mɛn tɛ mɔmɔ-gibaa so, ne anyen kee mɛn tɛ mɔmɔ-gibaa so. Mɛ tɛ sa daa abara.

¹² I kya nyiile yɛɛ genɔɔbono Wurubuaare gi lɛɛ ɔkyii lii daa ɔnyen dɔ mɔ, genen kee ne Wurubuaare kya yɛgɛ ɔkyii, mɔ, kya korogɛ ɔnyen. Ɔkamaase de ilaa kamaase i lii daa Wurubuaare asɛ.

¹³ Fɛye gbaa-gbaa fɛ' kerɛ, ɔkyii laa dalaa sa Wurubuaare sansana ne ɔ mɛn sin gitaa mɔ, i boran genen?

¹⁴ Fo kerɛ mɔ, Wurubuaare gi wolaa lɛɛ imɔ yɛɛ ɔnyen iman i wɔra gisoro i kyɔlɛ mɔ i gye ipeeli ilaa sa mɔ.

¹⁵ Ɔkyii berɛ, nengyene ɔ nye iman i wɔra gisoro i kyɔlɛ de mɔ mɔ, i gye nyisigyɛ sa mɔ. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaare gi sa ɔkyii iman de i' wɔra fɛɛ ɔ sin gitaa ne.

¹⁶ Nengyene fɛɛ fɛye dɔ ɔko kya laare ɔ' sɔɔ me akycɔlɛ ilaa idɛ so mɔ, ibono nan tɔgɛ sa kaase mɔ ne n gye yɛɛ aŋ bo ilaa wɔrase iko baa too de idɛ. Ne Yesu asonbo akpen mɔ pɛwu dɔ mɔ, genen ne i dɛ ne.

Aye-rɛ Wura Yesu Ginyamesɛ Kolon Agyudɔ Agyibi

¹⁷ Fɛye-ilaa ibono nan baa tɔgɛ faa berɛ, maŋ taalɛ yen fɛye. I kya nyiile yɛɛ fɛ kya gyan' fɛye-ɔsonten mɔ, in kya lɔrɔ fɛye, i kya nyida fɛye daa.

¹⁸ Ibono i gyangbara mɔ ne n gye yɛɛ ne nu yɛɛ fɛye Yesu asonbo mɔ fɛ kya gyan' mɔ, gɛsabaragɛ gɛ bo fɛye dɔ, ne nɛ sɔɔ gyi yɛɛ i laa wɔra gɛsintin. Gɛsabaragɛ gɛ laa nye fɛye dɔ berɛ.

¹⁹ Imɔ ne nan yɛgɛ ɔkamaase ɔ' nye bii asa abono mɛ kya son Wurubuaare gɛsintin mɔ.

²⁰ Genɔɔbono fɛ kya gyan' fɛye-ɔsonten ne fɛ kya gyi mɔ, in baa i gye aye-rɛ Wura Yesu ginyamesɛ kolon agyudɔ mɔ ne fɛ kya gyi.

²¹ I kya nyiile yɛɛ fɛ kya gyi mɔ, ɔkamaase kya gyi daa mɔ-lɛɛ agyudɔ. Fo laa kerɛ mɔ, ako mɛ gyi kaabo, yɛgɛ akon a kya mɔɔ ako. Ako mɛ kya boo nta yɛgɛ ako mɛn nye nun.

²² I wonɛ so? Fɛn bo nwi fɛ laa kpe de fɛ' kpaa gyi de fɛ' nun do-o? Abɛɛ fɛ kya laare fɛ' kerɛ Wurubuaare asonbo gikpen mɔ ta daa? I bo fɛye ɔkon yɛɛ fɛ' wɔra ayenbo abono mɛ bo fɛye dɔ mɔ ipeeli genen? Fɛye yɛɛ nɛ ne n' tɔgɛ sa fɛye? N' yen fɛye? Maŋ bii yen fɛye.

²³ Ilaa ibono Wura Yesu gi nyiile me mɔ, imɔ ne me kee nɛ nyiile fɛye. Imɔ ne n gye yɛɛ: genye gɛbono mɛ kyu Wura Yesu wɔra mɔ-akyobo abaa dɔ mɔ, mɔ-rɛ mɔ-akasebo mɔ mɛ tɛ mɛ kya gyi. O puru bodobodo keda,

²⁴ ne o kyu afaala sa Wurubuaare. Ɔ gbaa-gbaa bodobodo mɔ dɔ, ne o kyu sa mɔ-akasebo mɔ, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Me-nyoro ne. N dɛ mi-i sa fɛye. Fɛ' wɔra imɔ idɛ kyu nyingi me."

²⁵ Genen kee mɛ gyi ta mɔ, o puru konkɔn de nta, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Nta ndɛ gi gye me-nkalan nbono gi laa yɛgɛ fɛye-rɛ Wurubuaare fɛ' nye wɔra genɔ pobɔrɔ. Owi kamaase ɔbono fɛ laa nun nɛ mɔ mɔ, fɛ' wɔra imɔ idɛ kyu nyingi me."

²⁶ Yesu gi tɔgɛ genen faa mɔ, i kya nyiile yɛɛ owi kamaase ɔbono fɛye Yesu asonbo mɔ fɛ laa gyi bodobodo ne fɛ laa nun nta

fafaanan kaabore Wura Yesu laa kii ba mɔ, mɔ-lewu mɔ ilaa ne fe kya lee fa-a nyiile genen.

²⁷ Imɔso obono ɔ laa gyi genen bodobodo mɔ, abee o' nun lii genen konkon mɔ do okpa obono so i men kaabore mɔ, kaase gi bun mɔ-nyoro gipuee. I kya nyiile yee ɔ tere aye-Wura nyoro mɔ de mɔ-nkalan mɔ giyan.

²⁸ Imɔso nyamese ɔ' kere mɔ-gisen do dandan pei de o' gyi bodobodo mɔ de o' nun lii konkon mɔ do.

²⁹ I kya nyiile yee i tiri yee o' nyingi aye-Wura Yesu nyoro nbono ɔ kya gyi mɔ de o' nu nmo gese pei de o' gyi bodobodo mɔ de o' nun lii konkon mɔ do. Obono ɔ men kya nyingi genen mɔ kya wɔra ilaa ibono i laa yee Wurubuaare o' bun mɔ gipuee mɔ ne.

³⁰ Imɔso ne fe kya wu yee feye sakyɔ men bo lon ne me kya lo, ne ako, mɔ, me kya wu' mɔ.

³¹ Nengyene a kya wolaa kere aye-asen do doodan mɔ, Wurubuaare man baa biide aye-giso genen.

³² Wurubuaare gi biide aye-giso genen mɔ, ɔ kya lɔɔ aye daa de on' baa bun aye gipuee kyu daboɔ de asa abono men kya soɔ mɔ gyi mɔ.

³³ Imɔso me-nanboana Yesu asonbo, nengyene fo laa gyan' de fe' gyi aye-re Wura Yesu ginyamese kolon agyudo mɔ mɔ, fe' kyena gyoo abara.

³⁴ Nengyene akon a laa mɔɔ oko ne ɔ man taale kyena gyoo mɔ-nanboana mɔ, o' gyi lii mɔ-getsen do pei de ɔ' loo kpe feye-ogyanten mɔ. In gyee genen mɔ, fonbii mɔ, fe gyan' genen mɔ, fe laa kyu daa Wurubuaare gisobiide bun feye-nyoro. I san ilaa sense ibono fe taase mɔ, owi obono nan ba feye ase nno mɔ, nan nyiile feye imo so ilaa.

12

Wurubuaare Oduduu Ilaa Kyeeɛɛ

¹ Me-nanboana Yesu asonbo, n kya laare fe' bii Wurubuaare Oduduu mɔ ilaa kyeeɛɛ adebi.

² Fe wu yee owi obono feɲ ti loo Wurubuaare onon do mɔ, ilaa kpei-kpei i ba

feye-nwɔnsa do, ne i yee fe son ikpere ibono in kya tonge mɔ.

³ Imɔso n kya laare fe' bii yee nengyene oko gi toge nno wɔra Yesu mɔ, i men gyee Wurubuaare Oduduu mɔ ne n tonge naa de kaase mɔ so. Nengyene oko, mɔ, gi toge yee, "Yesu gyee Wura" mɔ, Wurubuaare Oduduu mɔ ne n kpa mɔ pei ne ɔ taale toge genen.

⁴ Wurubuaare Oduduu mɔ ilaa kyeeɛɛ i bo kpei-kpei, yee Wurubuaare Oduduu kolon mɔ ne n kya kyee imo.

⁵ I bo nsun kpei-kpei nbono Wura Yesu kya kyu wɔra aye-abaa do, yee mɔ Wura kolon obono ne.

⁶ I bo ilaa wɔrase kpei-kpei ibono Wurubuaare kya yee mɔ-asonbo me' wɔra, yee Wurubuaare kolon obono ne n kya wɔra mɔ-ilaa mɔmɔ okamaase do de me' wɔra imo pewu.

⁷ Wurubuaare kya laare i' wɔra odan sa Yesu asonbo akpen pewu. Imɔso ne Yesu sonbo kamaase do mɔ Wurubuaare kya yee mɔ-Oduduu mɔ ɔ' lii gewi okpa oko so.

⁸ Oko bo no mɔ, Wurubuaare kya sa mɔ olaako ginyi getonge kyu naa de mɔ-Oduduu mɔ so. Oko mɔ mɔ, Wurubuaare kya yee ɔ kya bii ilaa de ɔ' lee toge sa asa.

⁹ Wurubuaare Oduduu kolon baare kya kyee oko gisoo gyi boduduuse, ne oko mɔ, Wurubuaare Oduduu kolon mɔ kee kya yee mɔ ɔ' taale kye aloɔ.

¹⁰ Oko mɔ, kya taale wɔra ilaa ibono i kya lee Wurubuaare onon nyiile mɔ. Oko mɔ, kya nu ikalan lii Wurubuaare ase de ɔ' lee toge. Oko mɔ, kya bii barage yee Wurubuaare Oduduu mɔ ilaa wɔrase ne imo ide, abee ilaa nyenyen oduduulee ne imo ide. Oko mɔ mɔ, Wurubuaare Oduduu mɔ laa yee ɔ laa tonge de nde nbono on wolaa ɔ kya nu mɔ do. Oko mɔ bo no mɔ, nengyene fee fo oko fo kya tonge de gede geko kpei mɔ, ɔ kya bii lee gese.

¹¹ Imo ideana pewu mɔ, Wurubuaare Oduduu kolon mɔ ne n kya wɔra ilaa Yesu asonbo mɔ do de me' wɔra imo genen. Mɔ ne n kya ye imo sa mɔmɔ okamaase genooobono ɔ kya laare mɔ. Okamaase mɔ-re mɔ-lee kpei-kpei.

Yesu Asonbo Me Gye Gikolon Fɛɛ Nyamese Nyoro Nten Kpei-Kpei

¹² Nyamese nyoro gi gye daa ilaa kolon, yegɛ fo kerɛ mɔ, gi bo nten kpei-kpei sakyɔ nmɔ dɔ. Abɛɛ fo kerɛ nyoro mɔ nten kpei-kpei pɛwu mɔ, gi nyaakyɔ gikyɔ gbaa faa, gi kya taale dabɔle wɔra nyoro kolon. Genen ne Yesu Kirisito asonbo me gye gikolon kee.

¹³ I kya nyiile yɛɛ Wurubuaare gi kyu mɔ-Oduduu mɔ kyu gyere aye Wurubuaare sagyere, ne aye pɛwu a bingiri nyamese kolon. A gye Gyuda awura daa-o, a mɛɲ gye Gyuda awura-o, a tɛ awura ase daa-o, abɛɛ a tɛ aye-gibaa so-o, aye pɛwu a bingiri nyamese kolon ne. Aye pɛwu a nye Wurubuaare Oduduu kolon baare gi suu de aye.

¹⁴ I nyiile fɛɛ aye Yesu asonbo mɔ a mɛɲ gye oyuduu kolon. A gye daa asa kpei-kpei fɛɛ genɔɔbono nyamese nyoro gi bo giyaa, de giso de ginsi nmɔ dɔ mɔ.

¹⁵ A' kyu yɛɛ nyamese giyaa gi tɔgɛ yɛɛ, "Me berɛ, mɛɲ gye gibaa faa mɔ, mɛɲ too nyamese nyoro mɔ dɔ." Giyaa gi taa tɔgɛ genen gbaa mɔ, i maɲ lɛɛ gimɔ lii nyoro mɔ so kpa-a.

¹⁶ Abɛɛ a' kyu yɛɛ nyamese giso gi tɔgɛ yɛɛ, "Mɛɲ gye ginsi faa mɔ, mɛɲ too nyamese nyoro mɔ so." Giso gi taa tɔgɛ genen gbaa mɔ, i maɲ lɛɛ gimɔ lii nyoro mɔ so kpa-a.

¹⁷ Naafɔ nyamese nyoro mɔ pɛwu gi gye daa ginsi mɔ, nne ne ɔ laa wɔra de o' nu ilaa? Mɔ-nyoro mɔ pɛwu gi gye daa giso mɔ, mɔ, nne ne ɔ laa wɔra de ɔ' sɔnga?

¹⁸ Genɔɔbono i de faa, Wurubuaare ne n lɛɛ nyamese nyoro so ilaa kpei-kpei, ne o kyu imɔ ikamaase kyu wɔra nyoro dɔ genɔɔbono ɔ kya laare mɔ.

¹⁹ Nkana nyamese nyoro mɔ gi gye daa ilaa kolon guan lii soso kpeleɛ baa yii gɛɛ mɔ, nne so ne i laa kyena?

²⁰ Genɔɔbono i de faa, nyamese nyoro so ilaa i kyɔ, yegɛ i dabɔle ne i gye nyoro kolon.

²¹ Ginsi gi maɲ taale tɔgɛ sa gibaa yɛɛ, "Lii me so! Foɲ tiri me." Ne gimɔ kee gi maɲ taale tɔgɛ sa giyaa yɛɛ, "Lii me so! Foɲ tiri me."

²² Fɛ kya kerɛ mɔ, nyamese nyoro nfono i mɛɲ bo lon mɔ, nfono mɔ ne n tiri mɔ gikyɔ.

²³ Ne nyamese nyoro nfono iɲ gye ilaa gbaa' mɔ, nfono so ne ɔ kya kerɛ dandan. Aye-nyoro nfono iɲ bo gikerɛ mɔ, a kya wolaa kerɛ nfono so dandan.

²⁴ Imɔso genɔɔbono Wurubuaare gi lɛɛ nyamese nyoro mɔ, o kyu nyisigyɔ kyu sa nyoro mɔ nten nbonoana aɲ kya kyu tere sei mɔ.

²⁵ Wurubuaare gi wɔra genen de i' nye ba yɛɛ nyamese nyoro gɛten kamaase i kya nu abara gɛɛ ne i kya kerɛ abara so.

²⁶ Nengyene nyoro mɔ getɛko i kya yiyɛ mɔ, nmɔ-gɛten kamaase kee i kya yiyɛ. Nyisigyɔ ne n kii tu nyoro mɔ getɛko mɔ, nmɔ-gɛten kamaase kee i kya gyi ɔkon.

²⁷ To. Ide pɛwu i gye daa gikpalɛ. Feye Kirisito asonbo mɔ fɛ de fɛɛ Kirisito nyoro. Feye dɔ ɔkamaase de fɛɛ Kirisito nyoro mɔ getɛko.

²⁸ I kya nyiile yɛɛ Wurubuaare gi lɛɛ yii mɔ-asonbo kpei-kpei yɛɛ mɛ' wɔra nsun kpei-kpei sa mɔ-asonbo gikpen mɔ. ɔ lɛɛ yii Yesu isɔɔ mɔ de mɛ' wɔra agyang-barabo. ɔ lɛɛ yii mɔ-ikalan atɔgɛbo de mɛ' buu ɔmɔ ginyɔɛ. Abono ɔ lɛɛ de mɛ' buu gisase mɔ ne n gye mɔ-agyɛbi mɔ anyiilebo. Mɔmɔ-gɛmara mɔ, abono mɛ buu mɛ buu mɔ ne n gye abono mɛ kya wɔra ilaa ibono i kya lɛɛ Wurubuaare ɔlon nyiile mɔ, de abono Wurubuaare kya yegɛ mɛ' taale kyɛ alɔɔ, de asa akpaabo, de akpen mɔ ilaa wɔrase mɔ so akerɛbo, de abono mɛ kya tɔngɛ de ndɛ kpei-kpei nbono mɛɲ wolaa mɛ kya nu mɔ.

²⁹ Genɔɔbono Wurubuaare gi wɔra imɔ faa, aye pɛwu ne n gye Yesu isɔɔ mɔ daa? Aye pɛwu a gye Wurubuaare ikalan atɔgɛbo abɛɛ mɔ-agyɛbi mɔ anyiilebo daa? Aye pɛwu a kya wɔra ilaa ibono i kya lɛɛ Wurubuaare ɔlon nyiile mɔ daa?

³⁰ O kyu alɔɔbi gikyɛ sa aye ɔkamaase? ɔkamaase kya tɔngɛ de ndɛ nbono ɔɲ wolaa ɔ kya nu nmɔ mɔ? Abɛɛ ɔkamaase kya lɛɛ genen ilaa tɔgɛɛ mɔ gɛɛ sa asa?

³¹ Wurubuaare Oduduu mɔ ilaa kyɛɛɛ mɔ i bo duduu don abara. Imɔso fɛ' pɛere ansi kyu feye-nwɔnsa gyan ibono i bo

duduu gikyo mo so. Imo-re imo genen gbaa mo, nan nyiile feye akyenabi abono a laa wɔra ɔdan nye ibono ne tɔge faa.

13

Gelaare' Ne N Tiri

¹ Akyenabi abono a boran mo ne n gye ibono fe laa laare Wurubuaare de anyamese ilaa. Me ne n kine n' tɔnge de Wurubuaare do isoo nde do abee anyamese-lee nde nbono menj wolaa mi-i nu mo, ne menj bo gelaare' mo, menj wɔra sei. I laa wɔra daa fee agongon abee gekpenyengelenbi bele ne n' kya nmee n kya tii asa aso giyan.

² Genen kee ne nengyene menj bo gelaare' mo, ba-a ne taale nu ikalan lii Wurubuaare ase tɔge sa asa mo, menj wɔra sei. Ba-a Wurubuaare gi kpaame ne ne taale nu mo-ila boduduuse pewu gese abee ne taale bii Wurubuaare ɔlaako ginyi pewu mo, ne menj bo gelaare' mo, menj wɔra sei. Ba-a Wurubuaare gi kpaame ne ne sɔ mo gyi ibono nan taale kosore abii gbaa, ne menj bo gelaare' mo, menj wɔra sei.

³ Ba-a ne kyu me-ila ibono n bo mo pewu kyu kyee asa, abee ne kyu me gbaa-gbaa nyoro kyu kyee de me' dee me Wurubuaare ɔson mo so, ne menj bo gelaare' mo, i manj kpaame de sei Wurubuaare ase.

Nyamese ɔbono ɔ Bo Gelaare' Mo

⁴ Nyamese ɔbono ɔ bo gelaare' mo kya nye gisen, ne ɔ bo gidense sa asa. ɔɲ bo gelaaloo. ɔɲ bo amelimeli. ɔɲ kya nyiile mo-nyoro abee

⁵ ɔ' wɔra ilaa ibono inj bo kanpe mo. Isa bo gelaare' mo, ɔɲ kya kere mo-lee gelaare wole so. ɔɲ kya nu ginyadon gisoo abee ɔ' keda mo-nanbo ginyadon.

⁶ Ilaa nyenyen inj kya wɔra mo ɔkon. Gesintin ilaa ne n kya wɔra mo ɔkon.

⁷ Isa bo gelaare' mo, ɔ laa nye gisen ilaa kamaase do, ɔ laa sɔ ilaa dense kamaase gyi. Mo-gewansa ge laa gyan ilaa dense kamaase so, ne ɔ laa sɔ ilaa kamaase da gikan.

⁸ Gelaare' bere genj bo ɔkara. Wurubuaare gi yege fo ɔko fo kya tɔge mo-ikalan sa asa mo, imo ibono i laa baa yela ɔkara. Wurubuaare gi yege fo ɔko fo kya tɔnge de nde nbono fonj wolaa fo kya nu mo, imo ibono kee, i laa baa kyon. Wurubuaare gi yege fo ɔko fo kya bii ilaa mo, imo ibono kee, i laa baa yela ɔkara.

⁹ I kya nyiile yee aye anyamese anj kya bii ilaa ta, ne anj kya tɔge Wurubuaare ikalan ta.

¹⁰ Owi ɔko laa baa ba yee Wurubuaare ilaa ibono i boran gekpaa mo i laa ba aye Yesu asonbo mo do. I ba genen mo, aye-ila wɔrase ibono a kya wɔra imo adin-adin mo, i laa yela ɔkara.

¹¹ I de daa fee genɔbono nyamese kya see baa wɔra ɔbelense mo. Owi ɔbono n gye gebii mo, ne tɔnge daa fee gebii, ne sa nbii nwansa ne ne sɔ akyɔle megisen do fee gebii. Owi ɔbono ne baa wɔra ɔbelense mo, ne lii ibiilaa do.

¹² Genen kee ne gekyena gede do mo, a de daa fee nbii. Genɔbono a nyi Wurubuaare mo, i kere aye-ansi so daa faa futa-a fee diiwu ne n wɔra ineesi. Aberɛ ako a laa baa ba ibono a laa san wu Wurubuaare faa tentegelen. Fee me faa, n nyi Wurubuaare ilaa daa adin-adin. Gekaako mo, nan bii Wurubuaare kpaame loge fee genɔbono Wurubuaare nyi me mo.

¹³ Aye-gekyena gede do mo, ilaa isa' wole ne nan de kpe gekpaa-gekpaame. Imo ne n gye gisoo gyi gibono a bo sa Wurubuaare mo, genɔbono aye-ansi a kya gyan Wurubuaare so mo, de gelaare' gebono a bo sa Wurubuaare de anyamese mo. Genen ilaa isa' ide do mo, gelaare' mo ne n don.

14

Ilaa Ibono I Laa Lɔro Yesu Asonbo Gikpen Mo

¹ Imoso ilaa ibono i kaabore fe' kyu too feye-nyoro so don ilaa kamaase mo ne n gye yee fe' laare Wurubuaare de anyamese ilaa. Imo gemara mo, fe' peere ansi yee Wurubuaare ɔ' kyee feye oduduu do ilaa kyee. Ilaa kyee kolon ibono i kaabore fo nyamese fo' laare don isense

mɔ ne n gye yɛɛ Wurubuaare ɔ' tɔge ikalan sa fo de fo' lɛɛ tɔge sa asa. Imɔ ne n kya kpaa Wurubuaare asonbo don ibono fɛ laa nye tɔnge de ndɛ nbono fɛɲ ti nu kerɛ mɔ.

² I kya nyiile yɛɛ nengyene fɛɛ Wurubuaare Oduduu mɔ gi yɛge fo kya tɔnge de gedɛ gebono fɔɲ ti nu kerɛ mɔ, fɔɲ kya tɔnge de anyamesɛ. Fo kya tɔnge daa de Wurubuaare, ne ɔko mɛɲ kya nu fo gɛsɛ. Ilaa ibono fo kya tɔnge Wurubuaare Oduduu mɔ ɔlon dɔ mɔ i ɲara.

³ Isa ɔbono Wurubuaare kya tɔge ikalan sa mɔ de ɔ' lɛɛ tɔge sa asa mɔ mɔ, kya tɔnge daa de anyamesɛ, ne i kya nye lɔrɔ ɔmɔ Wurubuaare gison dɔ. I kya ka ɔmɔ ne i kya yuule mɔmɔ-asen.

⁴ ɔbono ɔ nye tɔnge de ndɛ nbono ɔɲ kya nu mɔ kya lɔrɔ daa mɔ-lɛɛ Wurubuaare gison. ɔbono mɔ Wurubuaare kya tɔge ɔkalan ne ɔ kya nu lɛɛ tɔge sa asa mɔ, Wurubuaare asonbo gikpen mɔ pɛwu ne ɔ kya lɔrɔ.

⁵ Nkana i laa wɔra me ɔkon yɛɛ fɛye pɛwu fɛ' tɔnge de ndɛ nbono fɛɲ kya nu mɔ. Ibono mɔ i laa wɔra me ɔkon gikyɔ mɔ ne n gye yɛɛ fɛye pɛwu fɛ' nye nu Wurubuaare ikalan lɛɛ tɔge sa asa. ɔbono ɔ nu Wurubuaare ɔkalan ne ɔ kya lɛɛ mɔ tɔge sa asa mɔ gi don ɔbono ɔ kya tɔnge de gedɛ gebono ɔɲ kya nu mɔ. To. Nengyene ɔ tɔnge ne ɔ laa taale lɛɛ imɔ gɛsɛ kee berɛ mɔ, mɔmɔ asa anyɔ mɔ me gye kyɛɛ-kyɛɛ ne. I kya nyiile yɛɛ genen ne i laa nye lɔrɔ Wurubuaare asonbo pɛwu gikpen mɔ.

⁶ Me-nanboana Yesu asonbo, nengyene nɛ ba fɛye asɛ ne nɛ kyu Wurubuaare Oduduu n kya tɔnge de gedɛ gebono fɛ mɛɲ kya nu ne mɛɲ kii lɛɛ gɛsɛ sa fɛye mɔ, nɛɛ ne me-ilaa tɔgesɛ i laa nye kpaa fɛye? Mɛɲ kii lɛɛ Wurubuaare ilaa iko gewi sa fɛye abɛɛ n' kyu Wurubuaare ɔlaako ginyi abɛɛ mɔ-ɔkalan ɔko abɛɛ mɔ-ilaa nyiilese iko kyu nyiile fɛye.

⁷ Ilaa ibono i mɛɲ kya songa gbaa fɛɛ ngandan de aduuleana, nengyene fɛɛ ɔko gi folɛ abɛɛ ɔ lan ne iɲ kya lii mɔ, nɛɛ ne fɛ laa wɔra de fɛ' bii ɔlon mɔ kyule?

⁸ Fɛɛ ɔbono ɔ kya da iko gegandan so

mɔ mɛɲ kya bii folɛ gɛmɔ mɔ, nɛɛ ne mɔ-ade mɛ laa wɔra de mɛ' bii yɛɛ iko i tu mɔmɔ?

⁹ Genen kee ne i dɛ sa fɛye ne. Nengyene fɛ laa tɔnge ne fɛ mɛɲ tɔnge de asa mɛ' nu gɛsɛ mɔ, fɛ laa tɔnge sa daa afuu. ɔko mɛɲ bii ilaa ibono fɛ dare mɔ.

¹⁰ I bo ndɛ kpɛi-kpɛi gikyɔ gɛsinkpan so. Ne a nyi yɛɛ nmɔ pɛwu gi bo gɛsɛ.

¹¹ Nengyene me-rɛ ɔko aɲ kya nu abara ndɛ mɔ, a wɔra fɛɛ asafo sa abara ne.

¹² Imɔso ibono fɛye-ansi a pɛere yɛɛ Wurubuaare Oduduu mɔ ɔ' wɔra ilaa fɛye dɔ faa mɔ, fɛ' tɛsɛ kole mɔ yɛɛ ilaa ibono i laa lɔrɔ Wurubuaare asonbo pɛwu mɔ ne i' nyaakyɔ fɛye dɔ.

¹³ Imɔso fo ɔbono Wurubuaare Oduduu mɔ gi yɛge fo taale tɔnge de gedɛ gebono fɔɲ kya nu mɔ, dalaa kole Wurubuaare kee yɛɛ ɔ' kpaa fo de fo' taale lɛɛ imɔ gɛsɛ.

¹⁴ I lii fɛɛ nengyene nan taale tɔnge de gedɛ gebono mɛɲ ti nu kerɛ mɔ, i laa lii daa oduduu ɔbono ɔ bo me dɔ mɔ asɛ. Me-nwɔnsa dɔ mɔ mɛɲ nyi ilaa ibono i gye mɔ.

¹⁵ To. Mɔ, nɛɛ ne i kaabore n' wɔra? Ibono nɛ wu mɔ ne n gye yɛɛ i kaabore n' dalaa daa lii me-oduduu mɔ dɔ, de n' kii dalaa kee lii me-nwɔnsa dɔ. I kaabore n' bii ilon sa Wurubuaare lii me-oduduu mɔ dɔ, de n' kii bii ilon kee lii me-nwɔnsa dɔ.

¹⁶ Iɲ gye genen mɔ, ne fɛɛ fo ɔko fo kya faala Wurubuaare gedɛ pobɔrɔ dɔ lii fo-oduduu mɔ dɔ mɔ, abono mɛ tɛ mɛ kya nu mɔ mɛ mɛɲ nu gɛsɛ de mɛ' faala mɔ kpaa fo. Mɛɲ nyi ilaa ibono fo kya tɔge mɔ.

¹⁷ Fo-afaala abono ne n kine a boran nɛɛ mɔ, a mɛɲ kpaa fo-nanbo mɔ de sei.

¹⁸ N kya faala Wurubuaare fɛɛ mɔ-Oduduu mɔ gi yɛge me n kya taale tɔnge de ndɛ nbono mɛɲ ti nu kerɛ mɔ don fɛye ɔkamaase.

¹⁹ Imɔ mɔ mɔ, owi ɔbono n tɛ Yesu asonbo mɔ nsana mɔ, i boran sa me yɛɛ n' tɔge daa lii me-gɛwɔnsa dɔ gikyɔ de n' nye nyiile asa ilaa. Fɛɛ agyɛbi anun ɔkara ne nan kyu nyiile asa ilaa mɔ, i boran sa me don ibono nan dalaa agyɛbi nwe nfonɛɛ nfonɛɛ ne mɛ mɛɲ nu gɛsɛ mɔ.

²⁰ Me-nanboana Yesu asonbo, fɛ laa sa nwɔnsa kyu lii Wurubuaare ilaa so mɔ,

fɛɲ sa fɛ' sa nwɔnsa fɛɛ nbii. Fɛɲ sa fɛ' sɛɛ ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ. Nwɔnsa gisa dɔ berɛ, fɛ' wɔra fɛɛ abelɛnsɛ.

²¹ Wurubuaarɛ gi tɔgɛ mɔ-nbara ɔwɔlɛ mɔ dɔ gɛnɔɔbono ɔ laa kyu ɔkpa pɔbɔrɔ so tɔgɛ wɔra mɔ-adɛ de mɛ' nu mɔ asɛ mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,

“Nan tɔngɛ de fɛyɛ kyu naa de abono fɛ mɛɲ kya nu ɔmɔ-ndɛ mɔ so. Nan kyu asafo nno kyu tɔngɛ sa fɛyɛ.

Imɔ-rɛ imɔ gɛnɛn gbaa mɔ, fɛ maɲ taa nu mɛ asɛ.”

Wurubuaarɛ ne n tɔgɛ gɛnɛn.

²² Ɔ tɔgɛ gɛnɛn mɔ, i kya nyiilɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyu ndɛ nbono mɛɲ kya nu gɛsɛ mɔ kyu tɔngɛ de abono mɛ mɛɲ kya nu mɔ asɛ mɔ daa. Ɔ kya laarɛ i' lɛɛ mɔmɔ-gisomaanu nyiilɛ ɔmɔ. Wurubuaarɛ ikalan ginu tɔgɛ mɔ berɛ i gye sa daa asa abono mɛ kya son mɔ Wurubuaarɛ mɔ.

²³ Imɔso nɛngyɛnɛ fɛɛ fɛyɛ Wurubuaarɛ asonbo mɔ pɛwu fɛ gyan' ne fɛyɛ pɛwu fɛ kya kyu Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ɔlon fɛ kya tɔngɛ de ndɛ nbono fɛɲ kya nu mɔ, fɛ kya wɔra gɛnɛn ne asa giyan abɛɛ abono mɛ mɛɲ kya son Wurubuaarɛ mɔ mɛ baa tu fɛyɛ mɔ, fɛ mɛɲ nyi yɛɛ mɛ laa tɔgɛ daa yɛɛ fɛ kya lɔ nɛ?

²⁴ Nɛngyɛnɛ fɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya yɛgɛ fɛyɛ pɛwu fɛ kya nu ikalan lii Wurubuaarɛ asɛ ne fɛ kya lɛɛ imɔ tɔgɛ sa asa berɛ daa, ne isa giyan abɛɛ ɔbono ɔɲ kya son Wurubuaarɛ mɔ gi baa tu fɛyɛ gɛnɛn mɔ, Wurubuaarɛ laa kyu de fɛyɛ so nyiilɛ kaasɛ ilaa nyenyɛn ibono dɔ ɔ bo mɔ. Fɛyɛ pɛwu ilaa tɔgɛsɛ mɔ ne nan bun mɔ gipueɛ mɔ-gisɛn dɔ.

²⁵ Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ-gisɛn dɔ asiiri ilaa nyenyɛn nyiilɛ mɔ. Nfono mɔ, ɔ laa wolaa kyu mɔ-ansi kyu too gɛsɛ de ɔ' dalaa kyu nyisigyɛ sa Wurubuaarɛ. Ɔ laa tɔgɛ yɛɛ Wurubuaarɛ bo fɛyɛ dɔ gesintin.

Fɛ' Wɔra Ilaa Kamaasɛ Ɔkpa So Fɛyɛ-Gɛgyan Dɔ

²⁶ Imɔso mɛ-nanboana Yesu asonbo, nɛɛ ne i kaabɔrɛ fɛ' wɔra imɔ? Nɛngyɛnɛ fɛ koola gyan' fɛ laa son Wurubuaarɛ mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ laa sa fɛyɛ dɔ ɔko fɛɛ ɔlon biisɛ de fɛ' bii. Abɛɛ ɔ laa

sa ɔko fɛɛ ilaa nyiilɛsɛ de fɛ' kasɛ. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ laa lɛɛ Wurubuaarɛ ɔkalan ɔko nyiilɛ ɔko de fɛ' nu, abɛɛ ɔ laa kpaa ɔko mɔ de ɔ' tɔngɛ de gɛdɛ gɛbono ɔɲ ti nu kerɛ. Abɛɛ ɔ laa yɛgɛ ɔko ɔ' taalɛ lɛɛ gɛnɛn ilaa tɔgɛsɛ ibono gɛsɛ sa fɛyɛ. Imɔso fɛ' kerɛ imɔ ikamaasɛ so de i' nyɛ lɔrɔ daa fɛyɛ-gikpɛn mɔ.

²⁷ Nɛngyɛnɛ fɛɛ ako mɛ laa tɔngɛ de gɛdɛ gɛbono mɛɲ ti nu kerɛ mɔ, fɛ mɛɲ' yɛgɛ de mɛ' don asa anyɔ abɛɛ asa'. Mɛ laa tɔngɛ mɔ, mɛ' tɔngɛ ɔko-ɔko. Ɔko kee ɔ' lɛɛ ibono mɛ kya tɔgɛ mɔ gɛsɛ.

²⁸ Nɛ fɛɛ fɛ mɛɲ nyɛ ɔko de ɔ' lɛɛ imɔ gɛsɛ mɔ, fɛ' yɛgɛ de mɛ' sii kurun de mɛ' tɔgɛ daa mɔmɔ-asɛn dɔ sa mɔmɔ-nyoro de Wurubuaarɛ.

²⁹ Fɛ' yɛgɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo anyɔ abɛɛ asa' ne mɛ' tɔngɛ, yɛgɛ asɛnsɛ mɔ mɔ, mɛ kya nu ilaa ibono mɛ kya tɔgɛ mɔ dɔ dandan.

³⁰ Nɛngyɛnɛ mɔmɔ dɔ ɔko kya tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan ɔko ne Wurubuaarɛ gi kii lɛɛ mɔ-ɔkalan ɔko nyiilɛ ɔbanban mɔ, ɔbono ɔ ti daa ɔ kya tɔngɛ mɔ ɔ' sii kurun, de ɔnyɔsɛ mɔ ɔ' nyɛ tɔngɛ.

³¹ Fɛ laa taalɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔko-ɔko de fɛyɛ pɛwu fɛ' nyɛ tɔgɛ; fɛyɛ pɛwu fɛ' nyɛ kasɛ ilaa de i' nyɛ kɛda fɛyɛ pɛwu nyoro.

³² I kya nyiilɛ yɛɛ nɛngyɛnɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ tɛ ɔko so ɔ kya yɛgɛ mɔ ɔ kya tɔngɛ Wurubuaarɛ ɔkalan ɔko mɔ, in gye yɛɛ kaasɛ mɔ mɛɲ dɛsɛ. Ɔ kya tɔngɛ gɛnɛn pɛwu mɔ, mɔ-gɛwɔnsa gɛ dɛ. Ɔ bo ɔlon Wurubuaarɛ ɔkalan mɔ gitɔgɛ mɔ so.

³³ Wurubuaarɛ mɛɲ gye Wurubuaarɛ yɛrɛ-yɛrɛ. Ɔ gye daa gisɛn yuuli Wurubuaarɛ.

Fɛɛ gɛnɔɔbono i dɛ Yesu asonbo akpɛn mɔ dɔ pɛwu mɔ:

³⁴ in kaabɔrɛ akyii mɛ' tɔngɛ Wurubuaarɛ ɔsontɛn. In dɛ ɔkpa. Mɛ' bara mɔmɔ-nyoro gɛsɛ sa mɔmɔ-kuliana fɛɛ gɛnɔɔbono Mosisi nbara mɔ gi kya nyiilɛ mɔ.

³⁵ Nɛngyɛnɛ mɛ kya laarɛ mɛ' bii ilaa iko lii ɔson mɔ dɔ mɔ, mɛ' kpe mɔmɔ-nwi de mɛ' kpaa taasɛ mɔmɔ-kuliana nno. I bo ipeeli fɛɛ ɔkyii ɔ' tɔngɛ Wurubuaarɛ asonbo ɔsontɛn.

³⁶ Fɛ kya wɔra fɛye-gibaa so nbara faa, imɔso fɛ nyi yɛɛ Wurubuaare agyebi mɔ a lii daa fɛye ase abɛɛ fɛye-wolɛ so ne a ba daa?

³⁷ Nengyene fo ɔko fo nyi yɛɛ fo gye Wurubuaare ikalan ɔtɔgebo abɛɛ Wurubuaare Oduduu mɔ kya wɔra ilaa fo dɔ mɔ, i kaabore fo' wu yɛɛ ilaa ibono ne ŋmarase sa fɛye faa Wurubuaare ne n ka imɔ sa me.

³⁸ Nengyene ɔko gi kine ɔ man gyi ibono n dare faa so mɔ, fɛye bere fɛ mɛŋ sa fɛ' nu mɔ ase.

³⁹ Me-nanboana Yesu asonbo, fɛ' pɛɛɛrɛ ansi de fɛ' kolɛ Wurubuaare yɛɛ fɛ' nye nu mɔ-ikalan de fɛ' kyu tɔge sa asa. In kaabore fɛ' tii asa yɛɛ mɛ mɛŋ baa kyu Wurubuaare Oduduu kyu tɔnge de nde nbono mɛ mɛŋ ti nu kerɛ mɔ.

⁴⁰ Fɛ' kerɛ ilaa kamaase so dandan de fɛ' wɔra imɔ pɛwu ɔkpa so kanpɛ.

15

Yesu Gi Kyingi Lii Ibuni Dɔ

¹ Me-nanboana Yesu asonbo, nan nyingi fɛye ɔkalan konkɔnsɛ ɔbono nɛ wolaa tɔge fɛye kyu lii Yesu so mɔ. Nɛ lɛɛ ɔkalan mɔ tɔge sa fɛye mɔ, fɛ sɔɔ kyule ne fɛ kpe san fɛ de mɔ dɔ.

² Nengyene fɛ keda ɔkalan baare dɔ ken-ken mɔ, i laa mɔlɛge fɛye de fɛ' nye Wurubuaare ase gɛkyena. Ne fɛ mɛŋ keda genen bere mɔ, gisɔɔgyi gibono fe bo sa Yesu mɔ gi gye daa giyan.

³ ɔkalan mɔ agyebi abono a tansi a tiri mɔ, me kee nɛ kase amɔ daa pɛi ne nɛ lɔɔ kyu kperɛ fɛye. Imɔ ne n gye yɛɛ: Yesu Kirisito gi wu' sa aye de ɔ' so aye ilaa nyenyɛn.

Mɛ wolaa ŋmarase Wurubuaare agyebi mɔ dɔ yɛɛ i laa ba genen.

⁴ Mɛ pule mɔ.

Imɔ gɛke sase mɔ, o kii kyingi lii ibuni dɔ. Mɛ wolaa ŋmarase imɔ idɛ kee Wurubuaare agyebi dɔ.

⁵ O kyingi genen mɔ, ɔ lɛɛ mɔ-nyoro gɛwi nyiile Piita, ne o kii lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔ-akasebo gudu anyɔ mɔ.

⁶ Imɔ gemara mɔ, aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ mɛ gyan gɛten kolon, mɛ laa

don asa nwe nnun, ne Yesu gi lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔmɔ kee. Owi ɔbono n kya ŋmarase ɔwolɛ baare mɔ, mɔmɔ dɔ sakyo mɛ san mɛ tɛ de ansi. Mɔmɔ ako bere ne n ti wu'.

⁷ Imɔ gemara mɔ, ɔ lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔ-tedɛ Gyeemesi pɛi ne o kii lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔ-isɔɔ mɔ pɛwu.

⁸ Ibono i tiikara mɔ, ɔ lɛɛ mɔ-nyoro gɛwi nyiile me kee. ɔ lɛɛ mɔ-nyoro nyiile me mɔ, in wɔra fɛɛ asa sɛnsɛ lɛɛ mɔ. I wɔra daa fɛɛ gɛbii gɛbono gemɔ-gɛkoroge gɛŋ ti fo ne mɛ koroge gemɔ mɔ.

⁹ Imɔ gɛsɛ ne n gye yɛɛ Yesu isɔɔ mɔ dɔ mɔ, me ne mɛŋ fo ɔmɔ. Mɛŋ kaabore mɛ' tere me yɛɛ Yesu ɔsɔɔ gbaa. I kya nyiile yɛɛ nɛ ka Wurubuaare asonbo gikpen mɔ ansi yɛge.

¹⁰ Wurubuaare gitolon so ne nɛ nye baa bingiri mɔ-osunbo faa. O su me gitolon gidɛ genen mɔ, i mɛŋ wɔra giyan. Nɛ baa wɔra mɔ Wurubuaare gɛsun mɔ ken-ken kii baa don mɔmɔ asɛnsɛ mɔ pɛwu. Nkana man taalɛ wɔra genen me-gibaa so. Wurubuaare ne n kpaa me so ne nɛ taalɛ wɔra gɛsun genen.

¹¹ Imɔ-rɛ imɔ genen gbaa faa, me ne n lɛɛ Yesu ɔkalan mɔ tɔge daa-o, asɛnsɛ mɔ ne n lɛɛ mɔ tɔge daa-o, aye pɛwu, ɔkalan kolon ne a kya tɔge ne mɔ kee ne fɛye mɔ fɛ sɔɔ gyi.

Wurubuaare Laa Kyingi Yesu Asonbo Lii Ibuni Dɔ

¹² To, aye pɛwu a ti lɛɛ Yesu Kirisito ilaa tɔge sa fɛye yɛɛ o wu' ne Wurubuaare gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ, ne fɛye kee fɛ sɔɔ imɔ gyi. Ne idɛ kon, i wonɛ ne fɛye dɔ ako mɛ kii mɛ kya sɔɔ akyɔɔlɛ yɛɛ abono mɛ wu' mɔ mɛ man kyingi lii ibuni dɔ?

¹³ Naafɔ Wurubuaare man kyingi abono mɛ wu' ne mɛ ti pule ɔmɔ mɔ lii ibuni dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono fɛye dɔ ako mɛ kya tɔge faa mɔ, genen bere mɔ, Wurubuaare mɛŋ taalɛ kyingi Yesu Kirisito lii ibuni dɔ kee ne.

¹⁴ To. Naafɔ Wurubuaare mɛŋ kyingi Kirisito mɔ, nkana ɔfaanan ilaa ibono a naa a kya tɔge kyu lii mɔ so faa, i gye daa giyan. Nkana ibono fɛ ka gyan mɔ so mɔ kee i gye daa giyan.

¹⁵ Nkana i laa ba yɛɛ a kɛɛ abon gyan' Wurubuaare so ne. I lii fɛɛ aye ne n naa buu sa asa yɛɛ Wurubuaare gi kyingi Yesu lii ibuni dɔ. Ne fɛye mɔ yɛɛ idɛ kon in gye genen faa.

¹⁶ Genen ne fɛ kya nyiile ne. Fɛye yɛɛ Wurubuaare mɛn kya kyingi asa lii ibuni dɔ. Imɔso fɛye aɛ mɔ, Wurubuaare mɛn kyingi Yesu Kirisito lii ibuni dɔ kee ne. Abɛɛ in kya nyiile genen?

¹⁷ Ne fɛɛ Wurubuaare mɛn kyingi Kirisito lii ibuni dɔ gɛsintin mɔ, nkana ibono fo kya sɔɔ mɔ gyi yɛɛ ɔ kpaare fɛye-ilaɛ nyenyɛn pɛwu fuɛ sa fɛye mɔ, giyan ne. I laa nyiile yɛɛ fɛ tɛ faa, nkana fɛ san fɛ tɛ de fɛye-ilaɛ nyenyɛn ne.

¹⁸ Genen kee mɔ i laa nyiile yɛɛ aye-nanboana Kirisito adɛ abono mɛ bingiri Wurubuaare-lɛɛ mɔ pɛwu mɛ wu' sii gɛkpaɛ ne.

¹⁹ Nengyene gɛkyena gɛdɛ dɔ aye-gɛwɔnsa gɛ gyan' yɛɛ Kirisito laa kyingi aye lii ibuni dɔ, ne aye-lɛwu gɛmara berɛ, in ba genen mɔ, asa pɛwu dɔ mɔ nkana aye-ilaɛ ne nan tansi wɔra ayen.

²⁰ Nɛ taa tɔgɛ idɛ pɛwu mɔ, gɛsintin mɔ ne n gye yɛɛ Wurubuaare gi kyingi Kirisito lii ibuni dɔ. Mɔmɔ abono pɛwu Wurubuaare gi da gibaa tere mɔ dɔ mɔ Kirisito ne n gyangbara kii nyɛ mɔ-lɛɛ nyoro pobɔrɔ. ɔ dɛ daa fɛɛ gigyɔ pobɔrɔ gibono mɛ daa gigyangbara kyu too Wurubuaare pɛi de i' lɔɔ gbigi mɔ.

²¹ Imɔ gɛsɛ ne n gye yɛɛ nyamesɛ kolon ne n yɛgɛ lɛwu gi ba anyamesɛ dɔ. Genen kee ne nyamesɛ kolon ne n yɛgɛ ne ibuni mɛ laa kii nyɛ nyoro pobɔrɔ.

²² I kya nyiile yɛɛ aye-anyamesɛ pɛwu aye-rɛ aye-naana gyangbarasɛ, Adam, a gye nyamesɛ kolon. A kya nyɛ lɛwu fɛɛ Adam-lɛɛ mɔ ɔnan. Genen kee, aye abono pɛwu aye-rɛ Kirisito a gye nyamesɛ kolon mɔ, a wu' mɔ, a laa nyɛ kii kyingi de a' nyɛ aye-nyoro pobɔrɔ fɛɛ Kirisito-lɛɛ mɔ ɔnan.

²³ I bo abere abono Kirisito adɛ pɛwu mɛ laa nyɛ mɔmɔ-nyoro pobɔrɔ mɔ. Kirisito ne n wolaa gyangbara kyingi wɔra fɛɛ gigyɔ pobɔrɔ gibono mɛ kyu too Wurubuaare. I san asa abono mɛ gye mɔ Kirisito-lɛɛ mɔ berɛ, owi ɔbono ɔ laa kii

ba mɔ ne mɛ laa kyingi de mɛ' nyɛ mɔmɔ-nyoro pobɔrɔ.

²⁴ Mɛ nyɛ mɔmɔ-nyoro pobɔrɔ genen mɔ, gɛsinkpan so gɛkyena nke laalaalogɛ mɔ gi fo ne. Kirisito laa kyu gɛsinkpan so gɛwuragyi pɛwu kyu kpaɛ wɔra mɔ-sɛ Wurubuaare abaa dɔ. Pɛi de ɔ' wɔra genen mɔ, ɔ ti wolaa nyida gɛwuragyi de ɔlon de gɛbelensɛ, ibono a kya wu de ansi de ibono aɲ kya wu de ansi mɔ pɛwu.

²⁵ In gye giyan so ne Kirisito laa nyida imɔ idɛana. I wolaa i gye daa ilaa ibono Wurubuaare gi tɔgɛ kyu lii mɔ so yɛɛ ɔ laa gyi gɛwura kaabore mɔ-akyobo pɛwu mɛ' baa n̄mii mɔ-ayaa dɔ de mɛ' bara mɔmɔ-nyoro gɛsɛ sa mɔ.

²⁶ ɔkyobo laalaalogɛ ɔbono ɔ laa gyi mɔ so mɔ ne n gye lɛwu.

²⁷ I kya nyiile yɛɛ Kirisito ilaa i wolaa i bo Wurubuaare agyɛbi dɔ yɛɛ, "Wurubuaare laa yɛgɛ ilaa kamaasɛ i' bara imɔ-nyoro gɛsɛ sa mɔ." Wurubuaare agyɛbi mɔ a tɔgɛ genen mɔ, a nyi ibono Wurubuaare berɛ mɛn bo ilaa ibono i laa bara imɔ-nyoro gɛsɛ sa Kirisito mɔ dɔ. Mɔ ne n gye ɔbono ɔ laa yɛgɛ ilaa kamaasɛ i' bara imɔ-nyoro gɛsɛ sa Kirisito mɔ.

²⁸ Owi ɔbono ilaa kamaasɛ i laa bara imɔ-nyoro gɛsɛ sa Kirisito, Wurubuaare mɔ-bi mɔ genen mɔ, Kirisito gbaa-gbaa kee laa bara mɔ-nyoro gɛsɛ sa Wurubuaare. Wurubuaare, mɔ, ne n gye ɔbono ɔ yɛgɛ ilaa kamaasɛ i' bara imɔ-nyoro gɛsɛ sa mɔ-bi Kirisito. Imɔso Wurubuaare mɔ-bi mɔ laa baa bara mɔ-nyoro gɛsɛ sa mɔ-sɛ de i' wɔra yɛɛ ilaa kamaasɛ dɔ mɔ, Wurubuaare ne n gye ɔbono ɔkamaasɛ de ilaa kamaasɛ i bo no sa mɔ.

²⁹ Ako mɛ kya gyere asa Wurubuaare sagyere yii abono mɛ ti wu' mɔ giyaa. Nengyene Wurubuaare maɲ kyingi ibuni mɔ, i wonɛ ne mɛ kya gyere asa Wurubuaare sagyere yii abono mɛ ti wu' mɔ giyaa genen?

³⁰ Ne Wurubuaare maɲ kyingi ibuni mɔ, i wonɛ so ne mɛ-rɛ mɛ-nanboana a kya kyule wɔra Yesu gɛsun ne i kya yɛgɛ asa mɛ ka aye-ansi owi kamaasɛ dɔ daa? N nyi yɛɛ Yesu mɛn kyingi lii ibuni dɔ mɔ, maɲ kyule wɔra genen.

31 Me-nanboana Yesu asonbo, n' tɔge fɛye yɛɛ gɛkɛ kamaasɛ mɔ asa mɛ kpɛ mɛ dɛ mɛ ma-a wɔra daa lɛwu abaa dɔ. Fɛye-rɛ aye-Wura Yesu Kirisito ginyamesɛ kolon so mɔ, n kya gyiide fɛye so. Imɔso ne n kya tɔge fɛye genen ilaa idɛ faa.

32 Owi ɔko dɔ mɔ, nɛ kɔ de ndonbuɛ Efiso ɔsowolɛ so. Nengyene fɛɛ anyamesɛ-lɛɛ ilaa wolɛ ne n tiri mɛ mɔ, menɛ ne nan nyɛ lii imɔ dɔ? Nengyene a nyi yɛɛ a maɲ kyingi lii ibuni dɔ de a' nyɛ ntɛɛla mɔ, nkana ɔfaanan a kya nu de gɛdɛ gɛbono mɛ kya tɔge yɛɛ:

“A' tɛsɛ gyi de a' nun.

Ɔkɛ ɔfaanan a wu'” mɔ.

33 Fɛ mɛɲ sa fɛ' yɛgɛ de ɔko ɔ' nyɛ fɛye penɛ.

“Anyamesɛ nyɛnyɛn dɔ gisaarɛ i kya nyida nyamesɛ dɛnsɛ gikyen-abi.”

34 Imɔso fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro so de fɛ' kyu Yesu asonbo akyenabi kyu kyena kanpɛ. Fɛye dɔ ako mɛ mɛɲ nyi Wurubuaarɛ mɔmɔ-asɛn dɔ. N' buu sa fɛye yɛɛ genen ilaa idɛ i gye ipeeli ilaa sa fɛye.

Wurubuaarɛ Dɔ Lɛɛ Nyoro ɔnan

35 Fonɲii mɔ, fo ɔko fo laa tɔge yɛɛ, “Nnɛ so nnɛ so ne Wurubuaarɛ laa kyingi asa lii ibuni dɔ daa? Mɔmɔ-nyoro gi laa wɔra nnɛ?”

36 Fo ɔbono fo tɔge genen mɔ, fo mɛɲ nyi ɔlaako. Imɔso fo mɛɲ nyi yɛɛ abi abono fo kya duu mɔ a kya daa gigyɔ pɛi de a' lɔɔ kɔrɔ de a' nyɛ nkpa pobɔrɔ?

37 Ibono fo kya kyu duu mɔ kpɛi, ne ibono i laa kɔrɔ de i' sɔrɔ mɔ kee kpɛi. Ilaa ibono fo duu mɔ, i gye gibi giyan fɛɛ giyu abɛɛ giwayu gibi.

38 Wurubuaarɛ ne n kya sa gimɔ nyoro pobɔrɔ genɔɔbono ɔ kya laarɛ mɔ. Gibi kamaasɛ gimɔ-oyuduu gimɔ-rɛ gimɔ-nyoro pobɔrɔ ɔnan ɔbono ɔ kya kaabore gimɔ mɔ.

39 Ilaa ibono pɛwu i kya sɔnga mɔ nyoro i kɔrɔ i kɔrɔ. Anyamesɛ nyoro kpɛi. Nbuɛ-lɛɛ kpɛi. Nbuui-lɛɛ kpɛi, ne iken kee lɛɛ kpɛi.

40 I bo Wurubuaarɛ dɔ lɛɛ nyoro ɔnan, ne i bo gɛsinkpan so lɛɛ nyoro ɔnan. Wurubuaarɛ dɔ lɛɛ nyoro mɔ nyisigyi kpɛi, ne gɛsinkpan so lɛɛ nyisigyi kee kpɛi.

41 Owi bo mɔ-lɛɛ nyisigyi kpɛi. Bose bo mɔ-lɛɛ kpɛi, ne agyɛkpɛbi kee a bo amɔ-lɛɛ kpɛi-kpɛi. I kya nyiile yɛɛ agyɛkpɛbi gbaa nyisigyi a don abara.

42 Genen kee ne i dɛ ne. Anyamesɛ mɛ laa kyingi lii ibuni dɔ de mɛ' nyɛ nyoro pobɔrɔ mɔ, mɔmɔ-nyoro nbono a kya pule mɔ gi kya gyɔ. Nyoro nbono Wurubuaarɛ laa sa abono mɛ laa kyingi lii ibuni dɔ mɔ berɛ gi maɲ gyɔ kpa-a.

43 Nyoro nbono a kya pule mɔ, nmɔ-rɛ ipeeli ne. Nyoro nbono gi laa kyingi mɔ berɛ ne nan nyɛ nyisigyi. Mɛ pule aye mɔ, a gye daa afɔlɛbo. Wurubuaarɛ laa kosore aye mɔ, a laa wɔra alolonbo.

44 Gɛkyena gɛdɛ dɔ-lɛɛ nyoro ɔnan ne mɛ kya kyu pule. Oduduu dɔ-lɛɛ nyoro ɔnan ne Wurubuaarɛ laa kyu kosore aye. I kya nyiile yɛɛ i bo gɛkyena gɛdɛ dɔ-lɛɛ nyoro ɔnan, genen kee ne i bo oduduu dɔ-lɛɛ nyoro ɔnan.

45 Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ i kya tɔge yɛɛ, “Wurubuaarɛ gi pɔrɔ nyamesɛ gyangbarasɛ, Adam, ne ɔ nyɛ ɔɲɛ, ɔ tɛ nkpa.” Adam tiikarasɛ, Kirisito mɔ berɛ, Wurubuaarɛ gi yɛgɛ ɔ nyɛ Oduduu ɔ kya yɛgɛ asa mɛ kya nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

46 I mɛɲ gye oduduu dɔ ilaa ne Wurubuaarɛ gi daa gisa anyamesɛ. Nkpa ne Wurubuaarɛ gi daa gisa anyamesɛ pɛi ne ɔ lɔɔ kyu mɔ-Oduduu mɔ ilaa kyu sa ɔmɔ.

47 Nyamesɛ gyangbarasɛ, Adam mɔ gi lii daa gɛsinkpan dɔ. Ɔ gye daa isɛ. Adam nyɔsɛ, aye-Wura Kirisito mɔ berɛ, gi lii daa Wurubuaarɛ dɔ.

48 Gɛsinkpan so gɛkyena ilaa dɔ mɔ, anyamesɛ mɛ dɛ daa fɛɛ nyamesɛ gyangbarasɛ mɔ. Mɛ gye daa isɛ. Ne Wurubuaarɛ dɔ lɛɛ gɛkyena ilaa dɔ mɔ, anyamesɛ abono mɛ kya ka gyan Kirisito so mɔ mɛ laa wɔra daa fɛɛ mɔ. Mɛ laa wɔra Wurubuaarɛ dɔ asa.

49 Genɔɔbono a daa giwɔra fɛɛ ɔbono ɔ gye isɛ mɔ oyuduu mɔ, genen ne a laa baa wɔra fɛɛ ɔbono ɔ gye Wurubuaarɛ dɔ isa mɔ oyuduu kee ne.

50 Me-nanboana Yesu asonbo, n kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ aye anyamesɛ gɛsinkpan so-lɛɛ nyoro de nkalan oyuduu mɔ i maɲ taalɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ mɔ-gɛwuragyɛ mɔ dɔ. Ilaa ibono i kya gyɔ

mɔ, i maŋ taale sɔɔ ilaa ibono i maŋ gyo mɔ ilaa keda.

⁵¹ Fɛ' yela giso de fɛ' nu ilaa boduduuse iko. I mɛŋ gye aye pɛwu ne nan wu' lɛwu. I laa baa fo owi ɔko mɔ, Wurubuaare laa keda aye pɛwu kyɛɛgɛ

⁵² gikolon. I fo genen mɔ, Wurubuaare dɔ gegandan laalalogɛ mɔ gɛ laa su. Gɛ su mɔ, fo baa kerɛ mɔ, Wurubuaare gi ti wolaa keda aye kyɛɛgɛ. I lii fɛɛ gegandan mɔ gɛ laa su mɔ, asa abono mɛ ka gyan Yesu so pɛi ne mɛ wu' mɔ, Wurubuaare laa kyu nyoro nbono gi maŋ gyo mɔ kyu sa ɔmɔ de o' kyingi ɔmɔ. Aye abono a san a tɛ de ansi genen owi ɔbono mɔ kee, Wurubuaare laa keda aye kyɛɛgɛ.

⁵³ I lii fɛɛ aye-nyoro nbono gi kya gyo mɔ gi tiri yɛɛ gi' nye nbono gi mɛŋ kya gyo mɔ ɔnan kyu suu de nmɔ-nyoro. I tiri kee yɛɛ aye-nyoro nbono gi kya wu' mɔ gi' nye nbono gi mɛŋ kya wu' mɔ ɔnan kee kyu suu de nmɔ-nyoro.

⁵⁴ Gɛkaako mɔ Wurubuaare laa yɛgɛ genen ilaa ibono i' ba. Aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ nyoro nbono gi kya gyo mɔ gi laa nye kyu oyuduu ɔbono ɔ mɛŋ kya gyo mɔ kyu suu de nmɔ-nyoro. Aye-nyoro nbono gi kya wu' mɔ gi laa nye kyu oyuduu ɔbono ɔ mɛŋ kya wu' mɔ kyu suu de nmɔ-nyoro. I ba genen mɔ, nfono ne Wurubuaare agyɛbi ako a laa nye ba gɛsintin. Amɔ ne n gye yɛɛ,

“Lɛwu mɛŋ baa ɔ bo no. A kɔ lii gɛkpa.

⁵⁵ O Lɛwu, n' kerɛ fo-ɔlon ɔbono nkana fo bo fo kya gyi aye so mɔ?

O Lɛwu, n' kerɛ fo-ɔgyoo ɔbono nkana fo bo fo kya da aye mɔ?”

⁵⁶ Lɛwu ɔgyoo ne n gye anyamesɛ ilaa nyenyɛn giwɔra. Ne ilaa nyenyɛn giwɔra mɔ i kya nye lɛwu ɔlon lii daa Wurubuaare nbara mɔ dɔ.

⁵⁷ A kya faala Wurubuaare. Mɔ ne nan lɛɛ aye lii lɛwu ɔlon dɔ kyu naa de aye-Wura Yesu Kirisito so.

⁵⁸ Imɔso me-nanboana laareɛ Yesu ɔson mɔ dɔ, fɛ' yelɛ fɛye-ayaa so ken-ken fɛye-gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Yesu mɔ dɔ de ilaa iko in sa ɔ' yɔɔ fɛye-nyoro baa pii. Fɛ' kpe fa-a wɔra Wura Yesu gesun owi kamaase dɔ. I kya nyiile yɛɛ fɛ' nyi yɛɛ

ilaa kamaase ibono fɛ kya wɔra fɛ kya sa Wura Yesu mɔ, i mɛnan wɔra giyan.

16

Genɔɔbono Fɛ Laa Too Aterenbi Sa Yesu Asonbo Abono I Tiri ɔmɔ Mɔ

¹ Nan baa tɔgɛ aterenbi ilaa sa fɛye kon. Fɛ laa too too-too kyu kpa kpa' Yesu asonbo abono i tiri ɔmɔ mɔ, fɛye kee fɛ' wɔra fɛɛ genɔɔbono nɛ nyiile Yesu asonbo abono mɛ bo Galati ɔsowolɛ so mɔ.

² Kosida-Kosida mɔ fɛye ɔkamaase ɔ' lɛɛ aterenbi ako lii abono ɔ nye mɔ dɔ de fɛ' lɔrɔ amɔ yela. Nɛ san ba fɛye ase mɔ, in baa wɔra fɛye poroko.

³ Fɛ ti too yela ne nɛ ba mɔ, nan yɛgɛ fɛ' lɛɛ asa abono fɛye gbaa-gbaa fɛ sɔɔ mɔmɔ gyi mɔ de mɛ' kyu aterenbi mɔ kpe Gyerusalem. Nan nmarase iwolɛ ibono i laa lɛɛ mɔmɔ nyiile nno awura mɔ de mɛ' kyu keda de aterenbi mɔ kpe.

⁴ Nengyene i gye ibono me kee n' kpe daa mɔ, me-rɛ ɔmɔ a laa kpe.

Ikpa Ibono Pɔɔlo Yɛɛ ɔ Laa Kpe Mɔ

⁵ Nan naa de Masadoniya gɛsinkpan so de n' baa faala fɛye, i kya nyiile yɛɛ Masadoniya ne nan naa de.

⁶ Nɛ ba mɔ, fonbii mɔ nan gyi nkɛ fɛye ase. I laa taale ba yɛɛ nan kyena fɛye ase awo abere mɔ dɔ pɛwu gbaa. Nan kyon mɔ, de fɛ' lɛɛ me-ɔkpa de n' taale kpe nfono so nan kpe de mɔ.

⁷ Mɛŋ kya laare fɛɛ n' baa loo lii. Wurubuaare gi kyule mɔ, n kya laare n' gyi nkɛ fɛye ase.

⁸ Nan sii kyena Efiso gɛrɛ kaabore a' gyi aye Gyuda awura Agyudɔ Akɛbibere Gɛsi mɔ.

⁹ I lii fɛɛ nɛ wu yɛɛ Wurubuaare gi bugi ɔkpa sa me gɛsintin so de n' nye wɔra mɔ-gesun mɔ gɛrɛ. Abono mɔ mɛ kya laare de mɛ' tii me-gesun mɔ ɔkpa mɔ kee mɛ kyɔ.

¹⁰ Timoti gi ba fɛye ase mɔ, fɛ' yɛgɛ i' wɔra mɔ fɛɛ ɔ loo daa mɔ-gɛwi. ɔ kya wɔra Wura Yesu gesun mɔ fɛɛ genɔɔbono me kee n kya wɔra faa.

¹¹ Imɔso fɛ mɛŋ sa fɛ' nmanyan mɔ. ɔ laa kii mɔ, fɛ' lɛɛ mɔ-ɔkpa de gisen yuuli de ɔ' baa tu me de alanfiya. N kya kerɛ

mɔ-rɛ aye-nanboana Yesu asonbo mɔ ako ɔkpa.

¹² Aye-nanbo Apolose berɛ, nɛ buɛɛɛ mɔ yɛɛ o' buu aye-nanboana abono de mɛ' kpaɔ laa fɛye mɔ, nɛ kpon. N kya tɔgɛ mɔ mɔ, ɔ kpe ɔ dɛ daa yɛɛ ɔ laa kpe berɛ, mɔ, i mɛɲ gye nperɛ. Imɔso aberɛ mɔ a fo mɔ, ɔ laa ba fɛye asɛ.

Agyɛbi Laalaalogɛ

¹³ Fɛ' bii fɛye-nyoro akedabi. Fɛ' yeɛ fɛye-gikagyan gibono fɛ ka gyan Yesu so mɔ dɔ ken-ken. Fɛ' da otu wɔra mɔ-gɛsun mɔ. Fɛ' keda nyoro.

¹⁴ Ilaa kamaasɛ ibono fɛ laa wɔra genen mɔ, fɛ' kyu gɛlaarɛ' wɔra imɔ pɛwu.

¹⁵ Mɛ-nanboana Yesu asonbo, fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ Akaya gɛsinkpan pɛwu so mɔ, Sitefanasɛ gɛten dɔ asa ne n daa gikyu mɔmɔ-nyoro too Yesu so, ne mɛ kyu ɔmɔ-nyoro kyɛɛ mɛ kya kerɛ Yesu asonbo so.

¹⁶ N kya kolɛ fɛye yɛɛ fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa genen asa abono ɔnan. Fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ kee sa isa kamaasɛ ɔbono ɔ kya wɔra gɛsun de i' kpaɔ fɛye mɔ abɛɛ ɔ kya yiyɛɛ fɛye so mɔ.

¹⁷ Fɛye-nanboana, Sitefanasɛ de Fotunatusɛ de Akayakusɛ mɛ ba me asɛ mɔ, i wɔra me ɔkon gikyɔ. Fɛɲ bo me asɛ faa mɔ, mɔmɔ ne n san baa yii fɛye-giyaa sa me.

¹⁸ Mɛ yɛgɛ me-gisen gi tɔrɔ me. N nyi ibono mɛ yɛgɛ fɛye-asen a tɔrɔ fɛye kee genen. Fɛ' lɛɛ genen asa abono ɔnan ginyen.

¹⁹ Wurubuaarɛ asonbo akpen abono a bo Esiya gɛsinkpan so mɔ pɛwu mɛ kya faala fɛye. Akuila de Pirisika de Wurubuaarɛ asonbo gikpen gibono mɛ kya kyena gyan' mɔmɔ-gɛten dɔ mɔ pɛwu mɛ kya faala fɛye gikyɔ Yesu ginyen dɔ.

²⁰ Aye-nanboana Yesu asonbo mɔ pɛwu mɛ kya faala fɛye. Fɛ' kyu genyi-abi afaala faala abara fɛɛ gɛnɔɔbono i kaa-borɛ Yesu asonbo mɛ' faala abara mɔ.

²¹ Nɛ sin gerɛ. Me, Pɔɔlo gbaa-gbaa ne n dɛ me-gibaa n kya ɲmarasɛ ilaa tiikarase idɛ n kya sa fɛye.

²² ɔbono ɔ mɛɲ kya laarɛ aye-Wura Yesu ilaa mɔ, kaasɛ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ

abaa anyɔ. Aye-Wura Yesu, a kya kolɛ fo, kii ba gɛsinkpan so!

²³ Wura Yesu ɔ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ.

²⁴ Kirisito Yesu ginyen dɔ mɔ, n dɛ gɛlaarɛ' n kya kalɛ fɛye pɛwu.

Pɔɔlo Ɔwɔlɛ Nyɔsɛ Ɔbono Ɔ Nmarasɛ Bunge Korinti Awura Mɔ

¹ Me Pɔɔlo ɔbono n gye Kirisito Yesu ɔsɔɔ kyu naa de Wurubuaare gelaare so mɔ de Timoti, aye-nanbo Yesu ɔson mɔ dɔ ne n kya bunge fɛye ɔwɔlɛ baare. Fɛye abono fɛ kya son Wurubuaare kyu naa de Yesu so Korinti mɔ de asa abono Wurubuaare gi lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro Akaya gesinkpan pɛwu so mɔ, fɛye-ɔwɔlɛ ne.

² Aye-sɛ Wurubuaare de aye-Wura Yesu Kirisito mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

Wurubuaare Kya Tɔgɛ Wɔra Aye Aye- Ɔlaawusɛ Dɔ

³ Ayenbi a gye Wurubuaare-lɛɛ! Mɔ ne n gye aye-Wura Yesu Kirisito mɔ-sɛ, ne mɔ kee ne n gye mɔ Yesu Wurubuaare. Wurubuaare ne n gye aye-sɛ ɔbono ɔ gye Gitolon Gɛmu de aye pɛwu Ɔtɔgɛwɔrabo.

⁴ Nengyene aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ, a kya wu ɔlaawusɛ mɔ, Wurubuaare ne n kya tɔgɛ wɔra aye imɔ pɛwu dɔ ne aye-gisen gi kya tɔrɔ aye. Ɔ kya tɔgɛ wɔra aye genen de aye kee a' taale nye mɔ Wurubuaare-lɛɛ atɔngɛbi kyu tɔgɛ wɔra asa. Nengyene ako mɛ bo ɔlaa wusɛ dɔ mɔ, a laa bii tɔgɛ wɔra mɔmɔ de mɔmɔ-asen a' tɔrɔ mɔmɔ kee fɛɛ genɔɔbono Wurubuaare gi wɔra sa aye mɔ.

⁵ I kya nyiile yɛɛ nengyene a kya kyule buu Kirisito ayaa de a' wu mɔ-lɛɛ ɔlaawusɛ mɔ ɔnan gikyo mɔ, genen kee ne a laa nye i' tɔrɔ aye-asen gikyo kyu naa de mɔ Kirisito so ne.

⁶ Nengyene me Pɔɔlo me-rɛ me-nanboana a wu ɔlaawusɛ Yesu ɔson mɔ so mɔ, i kya kpaa daa fɛye Korinti awura. I laa yɛɛ i' tɔrɔ fɛye-asen ne i laa yɛɛ fɛ' nye Wurubuaare amɔlɛgɛ. Ne fɛɛ Yesu gi kii tɔgɛ wɔra aye ne i tɔrɔ aye-asen mɔ, genen kee ne i laa kpaa fɛye. Owi ɔbono fɛ kya wu awɔrɔfɔɔ mɔ, fɛ laa nyingi yɛɛ aye kee a wu genen awɔrɔfɔɔ abono ɔnan

ne Wurubuaare gi tɔgɛ wɔra aye. Imɔso i laa keda fɛye-nyoro de fɛ' nye gisen.

⁷ A nyi aye-asen dɔ yɛɛ fɛ laa keda Yesu ɔson mɔ dɔ kpaa lii. A nyi yɛɛ genɔɔbono aye-rɛ fɛye a kya wu ɔlaawusɛ kolon faa mɔ, genen kee ne Wurubuaare laa tɔgɛ wɔra aye-rɛ fɛye pɛwu gikolon de i' tɔrɔ aye pɛwu asen.

⁸ Aye-nanboana, i kaabore a' buu sa fɛye genɔɔbono a wu ɔlaawusɛ Esiya gesinkpan so kyu lii aye Yesu gesun mɔ so mɔ. Nsola bele nbono asa mɛ sola aye nno mɔ gi tansi don aye ibono aɲ baa gyan' gɛwɔnsa yɛɛ a laa nye nkpa.

⁹ A nyi yɛɛ a laa wu' daa. Wurubuaare ne n yɛɛ i ba aye-nwɔnsa dɔ genen de aɲ sa a' ka gyan aye-nyoro so de a' nye ka gyan mɔ Wurubuaare so. Mɔ ne n gye ɔbono ɔ kya kyingi ibuni.

¹⁰ Wurubuaare mɔ gi mɔlɛgɛ aye lii genen lewu idoo ibono dɔ. Ne ɔ laa kii mɔlɛgɛ aye kee. Mɔ so ne aye-ansi a gyan yɛɛ ɔ laa kpɛ ɔ kya mɔlɛgɛ aye.

¹¹ I tiri bere yɛɛ fɛye Korinti awura kee fɛ' kpaa aye fɛye-ndalaa dɔ. Fɛ wɔra genen mɔ, Wurubuaare laa wu yɛɛ asa gikpen bele mɛ kya dalaa mɛ kya sa mɔ, ne ɔ laa wɔra ilaa sa aye. I ba genen mɔ, asa abono mɛ laa faala mɔ Wurubuaare aye so mɔ kee mɛ laa nyaakyɔ.

Maɲ Baa Ba Laa Fɛye Belen

¹² A kya yen aye-nyoro yɛɛ a nyi aye-asen dɔ yɛɛ a sele Wurubuaare ne a kyu gesintin de gisen fufuli kyu kyena de anyamesɛ pɛwu kanpɛ, titirigu mɔ, de fɛye Korinti awura. Wurubuaare ne n kyu genen akyenabi dɛnsɛ abono kyu kyɛɛ aye. I mɛɲ gye anyamesɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi so ne a nye genen akyenabi abono.

¹³ Owi kamaase nan sa fɛye ɔwɔlɛ mɔ, ilaa ibono fɛ laa kalɛ de fɛ' nu gɛsɛ mɔ wɔlɛ ne n' kya nmarasɛ. Me-ansi a gyan fɛye so yɛɛ fɛ laa baa nu ilaa ibono n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye mɔ gɛsɛ sa me kpaa logɛ,

¹⁴ fɛɛ genɔɔbono fɛ ti yii gɛsɛ fɛ kya nu gɛsɛ faa. Fɛ nu gɛsɛ kpaa logɛ mɔ, fɛ laa nyiile fɛye-nyoro kyu naa de aye so gɛkaabono aye-Wura Yesu laa kii ba gesinkpan so mɔ. Aye kee a laa nyiile

aye-nyoro kyu naa de fɛye so genen gɛkaabono.

15 Me, Pɔɔlo, nɛ bii genen me-gisen dɔ mɔ, nɛ tɔgɛ sa me-nyoro yɛɛ nan kii naa tɔgɛ Wurubuaare agyɛbi mɔ sa asa mɔ, gikpe de gikii pɛwu mɔ, nan naa de fɛye ase de fɛ' nyɛ Wurubuaare agyan lii me ase gikpadɔ ginyɔ.

16 Nɛ tɔgɛ yɛɛ nan kyu de fɛye ase kyu kpe Masadoniya gɛsinkpan so. Nɛ lii Masadoniya mɔ, nan kii ba fɛye ase de fɛ' lɛɛ me-ɔkpa owi ɔbono nan kpe de Gyudiya gɛsinkpan so mɔ.

17 Ibono nɛ tɔgɛ imɔ idɛ ne mɛn baa wɔra genen mɔ, fɛ nyi yɛɛ mɛn sa gɛwɔnsa dandan abɛɛ? Abɛɛ n kya wɔra golon-golon fɛɛ abono mɛ kerɛ mɔmɔ-lɛɛ wole mɔ daa? N kya tɔgɛ “ɛɛn”, yɛgɛ i gye daa “Kuua”?

18 Fɛ nyi yɛɛ Wurubuaare gye ɔpaawɔrabo mɔ, fɛ' bii yɛɛ aye kee a tɔgɛ “ɛɛn” sa fɛye mɔ, i gye daa “ɛɛn”. Ne a tɔgɛ yɛɛ, “Kuua” mɔ, i gye daa “Kuua”.

19 Wurubuaare mɔ-bi, Yesu Kirisito ilaa ne me-rɛ Siilase de Timoti a kpa tɔgɛ sa fɛye. Ne fɛ nyi yɛɛ Yesu Kirisito, mɔ, mɛn gye golon-golon isa. Owi kamaase dɔ mɔ, ɔ gye daa ɔpaawɔrabo.

20 Ilaa dɛnsɛ ibono pɛwu Wurubuaare gi ka yela sa anyamesɛ mɔ, i kya wɔra gɛsintin sa aye kyu naa daa de Yesu Kirisito so. Imɔso a kya dalaa a kya sa Wurubuaare mɔ, Yesu ginyɛn ne a kya kyu tɔgɛ yɛɛ, “I' ba genen”. Imɔ ne n kya kyu nyisigyɛ bara Wurubuaare.

21 Wurubuaare ne n gye ɔbono ɔ kya yɛgɛ aye-rɛ fɛye pɛwu a kya nyɛ ayaa yelesɛ aye-rɛ Kirisito ginyamesɛ kolon mɔ so. Mɔ Wurubuaare ne n sun aye yɛɛ a' wɔra Kirisito gɛsun mɔ.

22 I lii fɛɛ ɔ kyu mɔ-daase kyu gyan' aye so. Daase mɔ ne n gye mɔ-Oduduu ɔbono ɔ kyu wɔra aye-asen dɔ mɔ. Mɔ-Oduduu mɔ so ne a kya nyɛ bii yɛɛ ilaa dɛnsɛ i de sa aye Wurubuaare dɔ.

23 Wurubuaare ne n nyi me-gisen dɔ yɛɛ ibono n kya tɔgɛ mɔ i gye gɛsintin. Nɛ tɔgɛ yɛɛ nan baa laa fɛye Korinti awura mɔ, n kya su fɛye so daa ne mɛn baa

ba. Mɛn laare yɛɛ me-giba mɔ gi' wɔra gisobiidɛ sa fɛye.

24 In gye yɛɛ a kya kyu aye-nyoro yɛɛ a gye fɛye-wuraana Yesu ɔson mɔ dɔ daa. Aye-rɛ fɛye a kya wɔra gɛsun dabɔle de i' nyɛ wɔra fɛye ɔkon fɛye-gɛkyena dɔ. Giyele berɛ, fɛ ti fɛ yele fɛye-ayaa so gisɔgyi gibono fɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ dɔ.

2

1 Imɔso nɛ sa gɛwɔnsa yɛɛ mɛn baa kii ba fɛye ase de n' yɛgɛ fɛye-nwɔnsa gi' kii nyida fɛye.

2 Nɛ yɛgɛ fɛye-nwɔnsa gi nyida fɛye mɔ, anɛana ne nan yɛgɛ de i' wɔra me ɔkon? Genen mɔ, fɛye abono nɛ yɛgɛ fɛye-nwɔnsa gi nyida fɛye mɔ wole.

3 Genen so ne nɛ nmarase fɛye ɔwole bolonɛ mɔ. Mɛn laare fɛɛ n' ba de me-gisen gi' nyida me fɛye so. Fɛye ne n kaabore fɛ' yɛgɛ i' wɔra me ɔkon. Ne nɛ sɔɔ fɛye gyi me-gisen dɔ kee yɛɛ ilaa ibono i laa wɔra me ɔkon mɔ, i laa wɔra fɛye ɔkon kee.

4 Nɛ nmarase fɛye genen ɔwole bolonɛ mɔ, nɛ tansi yiyɛɛ me-gisen dɔ. Ne nɛ su ginsikyu. Mɛn laare yɛɛ ɔwole mɔ agyɛbi a' loo fɛye. Nɛ laare daa yɛɛ fɛ' nyɛ bii me-gɛlaare' belɛ gɛbono n bo sa fɛye mɔ.

Fɛ' Kyu Kyɛɛ Ilaa Nyɛnyɛn ɔwɔrabo Mɔ Kon

5 ɔnyɛn ɔbono ilaa nɛ daa ginmarase sa fɛye yɛɛ fɛ' biidɛ mɔ-giso mɔ, nɛ kiiri mɔ-ila ba. Ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ wɔra mɔ, in gye me Pɔɔlo wole so ne ɔ tɔrɔ. ɔkpa ɔko so mɔ, fɛye pɛwu so ne ɔ tɔrɔ. In gye yɛɛ n kya laare n' njan ilaa mɔ gikyɔ-gikyɔ berɛ daa.

6 Asa sakyɔ mɛ ti biidɛ mɔ-giso faa mɔ, i kaabo.

7 Fɛ' yɛgɛ kyɛɛ mɔ kon de fɛ' tɔgɛ wɔra mɔ. In gye genen mɔ, mɔ-gisen gi laa nyida mɔ seregɛ.

8 N kya kole fɛye, fɛ' yɛgɛ de ɔ' nyɛ bii yɛɛ fɛ san fɛ kya laare mɔ-ila.

9 Owi ɔbono nɛ nmarase tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' biidɛ mɔ-giso mɔ, n kya laare n' bii fɛye-gidebi yɛɛ fɛ laa nu me-gɛdɛ ilaa kamaase dɔ?

10 Fɛ kyu kyɛɛ mɔ mɔ, me kee nɛ kyu kyɛɛ mɔ. I bo ilaa nyɛnyɛn ibono nan kyu

kyeε mɔ mɔ, fɛye so ne nan kyu kyeε mɔ, yege Yesu Kirisito kya wu me.

¹¹ N kya laare n' tii ilaa nyenyen pewu gemu mɔ ɔkpa ɔbono ɔ laa kyu nye aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ. Aye bere, a nyi mɔ-ikpa golon-golon ibono ɔ de ɔ naa mɔ.

A Kya Tɔge Daa Ilaa Ibono I Kya Lii Aye-Asen Dɔ Mɔ

¹² Owi ɔbono ne loo Tirowase ɔsowole so mɔ, ne wu yeε Wura Yesu Kirisito gi bugi ɔkpa sa me de n' tɔge mɔ-ɔkalan konkonse mɔ sa asa nno.

¹³ Imɔ-re imɔ genen mɔ, me-gisen dɔ i men kyena me. I lii fεε men wu menanbo, Taatusi nno. Genen so mɔ, ne kale ɔmɔ, ne ne kyon kpe Masadoniya gesinkpan so.

¹⁴ Afaala a gye Wurubuaare-lεε. Mɔ ne n kya gyi ilaa nyenyen pewu gemu mɔ so owi kamaase. ɔ kya gyangbara sa aye kyu lii aye-re Yesu Kirisito ginyamese kolon mɔ so, ne ɔ kya kyu aye-gekyena dɔ ilaa kyu nyiile asa genɔɔbono ɔ kya gyi ilaa nyenyen pewu gemu mɔ so mɔ. Kyu naa de aye so mɔ, mɔ Wurubuaare kya yege asa me kya bii Yesu geten kamaase. I kya wɔra fεε ilaa bofense ne n gyi gesinkpan pewu.

¹⁵ Imɔ gese ne n gye yeε asa me kya wu aye ne me kya nu aye ase mɔ, Wurubuaare ase mɔ, i wɔra fεε me kya nu Yesu Kirisito ofen ne. Mɔmɔ abono me laa nye Wurubuaare ase gekeyena mɔ de mɔmɔ abono me man nye Wurubuaare ase gekeyena mɔ pewu me kya nu Yesu ofen mɔ lii aye ase.

¹⁶ Mɔmɔ abono me man nye Wurubuaare ase gekeyena mɔ bere, Yesu ofen mɔ bo mɔmɔ ɔhale. Ne abono mɔ me laa nye Wurubuaare ase gekeyena mɔ, Yesu bo fen sa ɔmɔ. Imɔso me laa nye Wurubuaare ase gekeyena mɔ.

Nyamese ɔmɔ ne n bo no ɔ laa taale wɔra Wurubuaare agyebi gesun gede mɔ-gibaa so?

¹⁷ Asa sakyɔ ako, mɔ, me naa ma-a tɔge Wurubuaare agyebi mɔ mɔmɔ-gibaa so. Me san kyu bingiri gebusede. Aye bere, an kya wɔra genen. Wurubuaare ne n sun aye. A nyi ibono ɔ kya wu aye. Imɔso

kyu naa de aye-re Yesu Kirisito ginyamese kolon mɔ so mɔ, ilaa ibono i lii aye-asen dɔ mɔ ne a kya tɔge a kya sa asa.

3

Feye-Gidebi Ne N Kya Lεε Me-Gesun Wɔrase Nyiile Asa

¹ Ibono ne tɔge faa in gye yeε a kya yen aye-gesun mɔ a kya sa fɛye daa de fε' nye sɔɔ aye gyi. An tiri genen. Asa ako bere me tiri yeε fε' nye ɔwole ɔbono ɔ kya lεε ɔmɔ-ila nyiile fɛye pei de fε' sɔɔ ɔmɔ gyi. Mɔmɔ kee ne n kya laare yeε fε' ηmarase iwole lii mɔmɔ so de i' lεε ɔmɔ-ila nyiile abanban.

² Me bere, fɛye Korinti awura gbaa-gbaa ne n gye me-lεε ɔwole ɔbono ɔ kya lεε me-gidebi nyiile asa. I wɔra fεε Kirisito gi yege a ηmarase Wurubuaare ilaa wɔra fɛye-asen dɔ ne. ɔkamaase kya san wu fɛye mɔ, me kya bii yeε fe kyεεge lii fɛye-ila nyenyen giwɔra dɔ naa de aye so.

³ Feye-gidebi ne n kya lεε nyiile yeε fe de fεε Kirisito ɔwole genen. O sun aye ne ɔ ηmarase genen ɔwole baare naa de aye so. I men gye geyabii ηmarasese ne o kyu ηmarase mɔ. Wurubuaare Oduduu mɔ ne o kyu ηmarase mɔ. Wurubuaare ɔbono ɔ bo no adaa-adaa mɔ Oduduu gi wɔra gesun fɛye-asen dɔ. In baa i de fεε genɔɔbono dedaa Wurubuaare gi ηmarase mɔ-nbara gudu gyan daa abui papatela anyɔ so sa anyamese mɔ. Kon faa bere, aye anyamese asen dɔ gbaa-gbaa ne Yesu gi ηmarase Wurubuaare ilaa wɔra sa aye.

⁴ In bo aye gifuu de a' tɔge yeε aye so ne fe nye Wurubuaare agyebi fɛye-asen dɔ. A nyi ibono Wurubuaare kee nyi yeε i gye gesintin. I lii fεε kyu naa de Yesu Kirisito so ne a taale tɔge imɔ.

⁵ Nkana in gye yeε aye ne n de ilaa iko aye-gibaa so ne a kya taale wɔra Wurubuaare gesun. Wurubuaare so ne a kya taale wɔra mɔ-gesun.

⁶ Mɔ Wurubuaare ne n yege ne bii wɔra mɔ-genɔ pobɔɔ mɔ so gesun sa mɔ. Genen genɔ pobɔɔ gebono Wurubuaare gi yege mɔ-re anyamese me' san wɔra mɔ, ide kon in baa i gye mɔ-nbara gigyi so

ne a laa kyu genɔ pobɔɔ mɔ kyu kyena de mɔ. I san i gye daa mɔ-Oduduu mɔ so. I lii fɛɛ Wurubuaare nbara gimaagyi mɔ gi kya kyu lewu nyɔse bara anyamese. Wurubuaare Oduduu mɔ bere, kya sa daa Wurubuaare ase gekyena onan.

Ilaa Ibono Wurubuaare Oduduu Mɔ Kya Bara Mɔ

I Bo Nyisigyi Gekpaa-Gekpaa

⁷ Genen nbara gudu nbono Wurubuaare gi nmarase gyan abui patela-patela anyɔ so mɔ, nmɔ so gimaagyi so ne Wurubuaare gi yege lewu nyɔse gi ba. Ibono nbara mɔ gi kya yege asa me nye lewu genen gbaa mɔ, nbara mɔ gi gye Wurubuaare ilaa so mɔ, ɔ dabɔle sa nmɔ nyisigyi bele. I lii fɛɛ Mosisi gi kpa kyu nbara mɔ lii Wurubuaare ase ɔ kya ba mɔ, mɔ-ansi dɔ i kya nelegi de nyisigyi. Isirale awura mɔ men baa ma-a taale me' kerɛ mɔ-ansi dɔ, ne genen nyisigyi mɔ kya kɔɔge ɔ kya ta.

Nengyene Wurubuaare gi bara lewu gbaa ne i wɔra nyisigyi ilaa mɔ,

⁸ bii yeɛ nengyene ɔ bara mɔ-Oduduu mɔ i laa tansi wɔra nyisigyi don genen gbaa.

⁹ Nbara nbono Wurubuaare gi kyu bun anyamese gipueɛ mɔ gi gyi ginsi. Imɔso ɔkpa obono so Wurubuaare laa kyu asa yeɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran mɔ bere, i laa kii gyi ginsi don nbara nbono gi kya bun asa gipueɛ mɔ gbaa bun.

¹⁰ Nengyene a kyu Wurubuaare nbara nbono nkana gi naa kyena nye nyisigyi mɔ kyu kesere de Wurubuaare Oduduu-leɛ mɔ, fe laa wu yeɛ nbara mɔ leɛ mɔ gin baa gi bo nyisigyi ɔko. I lii fɛɛ Wurubuaare Oduduu mɔ-leɛ nyisigyi gi tansi don nbara mɔ-leɛ nyisigyi gbaa bun.

¹¹ Nengyene Wurubuaare nbara nbono nmɔ-nyisigyi kya kɔɔge ɔ kya ta mɔ gi nye nyisigyi mɔ, genen bere mɔ, Wurubuaare Oduduu ilaa ibono ɔ laa yege i' de kpe gekpaa-gekpa mɔ-leɛ nyisigyi laa tansi nyaakyɔ gikyɔ.

¹² Aye bere, a kyu aye-ansi gyan Wurubuaare Oduduu ilaa ide so, ne a nyi yeɛ

nyisigyi ilaa ibono i laa de kpe gekpaa-gekpa mɔ ne a kya toge a kya sa asa. Imɔso an kya nara aye-ilaa iko.

¹³ An de fɛɛ Oloobu Mosisi. I lii fɛɛ owi obono Mosisi ansi dɔ i kya nelegi mɔ, o kyu ilaa iko kyu bun mɔ-ansi. O nyi yeɛ Wurubuaare nyisigyi kya kɔɔge ɔ kya ta mɔ-ansi so, imɔso on kya laare Isirale awura me' wu.

¹⁴ In gye yeɛ Mosisi gi wɔra ɔmɔ ilaa nyenyen bere. Naafɔ ɔ menan kyu ilaa iko bun mɔ-ansi genen owi obono gbaa mɔ, Isirale awura mɔ nwɔnsa dɔ i man dabɔle bugi. Wurubuaare nbara nbono ɔ toge yela de i' yege mɔ-re asa me' wɔra genɔ dedaa mɔ, feɲ kya wu yeɛ Isirale awura mɔ me kya kale nmɔ mɔ, men kya nu gese baa lii de nde? Me man wolaa nu gese daa. I wɔra fɛɛ ilaa ibono Mosisi gi kyu bun mɔ-ansi mɔ onan i bun ɔmɔ-ansi. I kya nyiile yeɛ kyu naa de Yesu Kirisito wole so ne genen ilaa ibono i kya bugi lii asa ansi so de me' nye wu de me' nu Wurubuaare gese.

¹⁵ Gesintin, kyu baa lii de nde faa mɔ, nengyene Isirale awura me kya kale Wurubuaare nbara ɔwole mɔ mɔ, men kya nu Wurubuaare gese dandan.

¹⁶ Nengyene fo nyamese fo kpe nye kyeege ne fo nu Wurubuaare ase mɔ, Wurubuaare ilaa in baa i kya nara fo.

¹⁷ I lii fɛɛ Wurubuaare ne n gye Wurubuaare Oduduu mɔ. Nfono Wurubuaare Oduduu mɔ bo mɔ, nno ne asa me kya nye ɔmɔ-nyoro.

¹⁸ Genen so ne aye Yesu asonbo mɔ a kya kyu aye-nwɔnsa gyan daa Wurubuaare nyisigyi so, ne Wurubuaare ilaa iko in kya nara aye mɔ. Wurubuaare kpe ɔ kya kyeege aye, ne a kya wɔra fɛɛ mɔ-gidebi a kya too. Owi kamaase a kpe a kya nye mɔ-nyisigyi mɔ a kya too. Imɔ pewu mɔ, i lii daa Wurubuaare ase. Mɔ ne n gye Wurubuaare Oduduu mɔ.

4

Yesu Kya Sa Aye Gekyena Pobɔɔ

¹ Wurubuaare gi su aye gitolon ne o kyu gesun gedɛ sa aye. Imɔso aye-nyoro gi man yɔɔ aye.

² A ti kine ipeeli ilaa ibono asa me kya wɔra ɲara-dɔ mɔ. Aɲ kya penɛ asa adawo so de me' sɔɔ Yesu gyi. Aɲ kya keda Wurubuaare agyɛbi kyɛɛgɛ. Aye berɛ, a kya tɔgɛ gɛsintin ilaa tigi asa de ɔkamaase ɔ' nye bii mɔ-gisen dɔ yɛɛ a kya wɔra ilaa ibono i boran sa Wurubuaare.

³ Nengyene fɛɛ Yesu ɔkalan konkonse ɔbono a kya nyiile asa faa gi taa wɔra ɲara-dɔ mɔ, genen mɔ, asa abono me kya fue Wurubuaare ase gɛkyena mɔ wole ne i ɲara.

⁴ Mɔmɔ berɛ, ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ ne n lɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa genen. Gɛkyena gɛdɛ dɔ mɔ, ɔ wɔra fɛɛ gɛsinkpan pɛwu so wura, ne ɔ kya wɔra asa genen. ɔ yɛgɛ abono mɛɲ kya sɔɔ Yesu gyi mɔ me bingiri fɛɛ agyaatanbo. ɔ denge ɔmɔ-ansi de me mɛɲ' wu Yesu ɔkalan konkonse mɔ fatela mɔ. ɔɲ kya laare me' nye wu Kirisito ɔbono ɔ gyɛ Wurubuaare oyuduu gbaa-gbaa mɔ nyisigyi mɔ.

⁵ ɔkalan ɔbono a kya tɔgɛ a sa asa mɔ, iɲ gyɛ aye-ilaa ne a kya laare me' nu. Yesu Kirisito ilaa ne a kya tɔgɛ yɛɛ mɔ ne n gyɛ Wura. Aye mɔ, kyu lii mɔ Yesu so mɔ, a tɛ daa sa fɛye.

⁶ Dedaa mɔ, Wurubuaare gi tɔgɛ yɛɛ, "I' ɲmangɛ de i' wu gibiri dɔ" ne i ba genen. Genen Wurubuaare kolon ɔbono kee ne n yɛgɛ i ɲmangɛ ne i kya wu aye-asen dɔ. Imɔso ne a kya nye laa ansi kerɛ Yesu Kirisito de a' bii Wurubuaare nyisigyi kyu naa de mɔ so mɔ.

⁷ Ilaa dɛnsɛ-dɛnsɛ ibono Wurubuaare gi wɔra aye-asen dɔ genen faa, aye adɛ ɔnan ne ɔ wɔra imɔ sa. I dɛ fɛɛ ɔ kyu awurato gbaa' wɔra gɛkeebii nyenyɛn dɔ. Wurubuaare gi wɔra imɔ idɛ de i' lɛɛ nyiile yɛɛ ɔlon kamaase gi lii daa mɔ Wurubuaare ase. Aye aɲ bo ɔlon ɔko aye-gibaa so.

⁸ Imɔso ilaa i ti taa nyise aye ikpa kpɛi-kpɛi so, iɲ kii i kya yɛgɛ a' paadɛ. I kya ɲminde aye-amu, iɲ kii i kya yɔɔ aye-nyoro.

⁹ Asa me ti taa ka aye-ansi ibono a kya son Yesu mɔ so. Wurubuaare, mɔ, mɛɲ kya lɛɛ ansi yɛgɛ aye. Asa me kya kpare aye too fɛɛ asonsɔɔ, aɲ kii a kya wu'.

¹⁰ Owi kamaase a naa mɔ, Yesu lɛwu mɔ ɔnan kya pɛɛdɛ aye. Genen ne Yesu gɛkyena gɛbono ɔ kyingi ne ɔ kii nye mɔ kee gɛ laa nye lii gɛwi aye-gɛkyena dɔ ne.

¹¹ I kya nyiile yɛɛ ibono a kya son Yesu mɔ so mɔ, a tɛ de ansi faa, owi kamaase asa me dɛ aye ma-a wɔra lɛwu abaa dɔ. Genen ne Yesu gɛkyena pobɔɔ gɛbono ɔnan ɔ kyingi ne ɔ kii nye mɔ kee gɛ laa nye lii gɛwi aye anyamesɛ nyoro gibi gibono gi kya wu' mɔ dɔ ne.

¹² Imɔso aye abono a kya tɔgɛ Yesu ɔkalan mɔ, Yesu lɛwu mɔ kya wɔra mɔ-gɛsun aye-gɛkyena dɔ, ne i kya yɛgɛ fɛye, mɔ, fɛ kya nye mɔ-gɛkyena pobɔɔ mɔ ɔnan.

¹³ Wurubuaare agyɛbi dɔ mɔ, ɔko gi ɲmarase yɛɛ, "Nɛ sɔɔ gyi. Imɔso ne n' kya lɛɛ tɔgɛ." Aye kee a nye genen gisɔgyi gibono ɔnan. Imɔso ne a kya lɛɛ mɔ-ilaa a kya tɔgɛ a sa asa.

¹⁴ A nyi yɛɛ Wurubuaare ɔbono ɔ kyingi Wura Yesu lii ibuni dɔ mɔ laa kyingi aye kee lii ibuni dɔ fɛɛ Yesu-lɛɛ mɔ ɔnan de ɔ' kyu aye-rɛ fɛye pɛwu kyu kpe mɔ ase Wurubuaare dɔ.

¹⁵ Fɛye so ne Wurubuaare kya wɔra imɔ idɛ pɛwu faa. Fɛ' bii yɛɛ asa abono me kya nye Yesu amɔlɛgɛ kyu naa de mɔ-gitolon so mɔ me kpe me kya nyaakyɔ me kya bɔla. I kya ba genen daa de afaala abono me kya kyu sa Wurubuaare mɔ a' nye a kya nyaakyɔ genen kee de i' kyu nyisigyi bara mɔ Wurubuaare.

Ilaa Ibono Fɛɲ Kya Wu De Ansi Mɔ I Laa De Kpe Gɛkpaa-Gɛkpaa

¹⁶ Genen ilaa idɛ so mɔ, sɛi mɛɲ kya yɔɔ aye-nyoro. I bo no yɛɛ aye-nyoro gi kpe gi kya pɔɔ berɛ. Gɛkɛ kamaase mɔ, mɔ, Wurubuaare kpe ɔ kya lɔɔ aye-asen dɔ de aye-oduduu dɔ de a' kii wɔra apobɔɔ too.

¹⁷ Aye-gɛsinkpan so ɔlaawuse pi-i baare maɲ kɛɛla. Ne ɔ kya baala nyisigyi ɔbono ɔ tansi ɔ bo duduu mɔ ɔ kya yela ɔ kya sa aye Wurubuaare dɔ. Genen nyisigyi ɔbono berɛ mɛɲ bo ɔkara ne ɔ don aye ɔlaawuse baare gbaa bun.

¹⁸ A bii genen ilaa idɛ mɔ, i lii fɛɛ ilaa ibono i tiri aye ne n gyɛ ilaa ibono a mɛɲ kya wu de ansi mɔ. Ilaa ibono a kya wu

de ansi faa berɛ, in̄ gye aye-ilaa tirise. I lii fɛɛ ilaa ibono fo kya wu de ansi mɔ in̄ kya dɛ kpe. Ilaa ibono fo mɛn̄ kya wu de ansi mɔ berɛ i laa dɛ kpe gɛkpaa-gɛkpaa.

5

¹ Aye-nyoro gibi gide gi dɛ fɛɛ gibuu gibono Wurubuaare gi kyu sa aye yɛɛ a' kyena gimɔ dɔ gesinkpan so. Nengyene gibuu gide gi boori bun mɔ, a nyi yɛɛ a laa kii nye obu Wurubuaare dɔ. A laa nye nyoro pobɔrɔ de a' kyena nmɔ dɔ gɛkpaa-gɛkpaa. Wurubuaare gbaa-gbaa ne nan lɛɛ nmɔ sa aye.

² Gesinkpan gɛdɛ so berɛ, a kya muusi. I kya nyiile yɛɛ a kya laare fɛɛ a' nye loo Wurubuaare dɔ lɛɛ obu mɔ dɔ kusaa.

³ A kya laare a' kyu nyoro pobɔrɔ mɔ bun aye-nyoro so fɛɛ gikuru de in̄' baa wɔra fɛɛ a naa daa gibolonbukpan.

⁴ A san a bo gesinkpan so lɛɛ gibuu mɔ dɔ faa mɔ, ilaa i kya nyise aye, ne a kya muusi. In̄ gye yɛɛ a kya laare a' wu' de a' lɛɛ aye-gesinkpan so lɛɛ nyoro mɔ fue berɛ daa. A kya laare daa yɛɛ a' nye Wurubuaare dɔ lɛɛ nyoro mɔ kyu bun aye-gesinkpan so lɛɛ nyoro mɔ so. I ba genen mɔ, gɛkyena gɛkpaa ilaa i laa gyi lɛwu ilaa ibono i bo aye dɔ mɔ so.

⁵ Wurubuaare ne n baala aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ yela de gɛkaako ɔ' nye kyɛɛgɛ aye-nyoro genen. Ne o kyu mɔ-Oduduu mɔ sa aye de a' nye bii yɛɛ ɔ laa kyɛɛgɛ aye gesintin.

⁶ Imɔso owi kamaase i kya keda aye-nyoro.

A nyi yɛɛ nke nbono ɔkara a laa kyena aye-nyoro gibi mɔ dɔ gere mɔ, a mɛn̄ nye wu Wura Yesu.

⁷ I lii fɛɛ gisɔɔgyi gibono a bo sa Yesu mɔ ne a dɛ a naa faa. I mɛn̄ gye ilaa ibono a kya wu de ansi.

⁸ I kpe i kya keda aye-nyoro daa. A nye mɔ, a kya laare yɛɛ a' koso aye-nyoro gibi mɔ dɔ gere de a' nye wu Wura Yesu de a' kyena mɔ ase.

⁹ To. A ti nye koso kpe Wurubuaare dɔ daa-o, a san a bo gesinkpan so gere daa-o, ilaa kolon ne n tiri aye. Imɔ ne n gye yɛɛ a' wɔra ilaa ibono i laa gyi Wura Yesu ginsi mɔ daa.

¹⁰ I kya nyiile yɛɛ Wurubuaare laa terɛ aye pɛwu Wura Yesu Kirisito ase de o' gyi aye-gɛkyena gɛdɛ dɔ pɛwu nbelɛ. Nyamesɛ kamaase laa nye ibono i kaabore mɔ mɔ. Idense ne fo wɔra mɔ, Wurubuaare laa kyu idense ka fo gikɔ, ne inyenyen ne fo kii baa wɔra mɔ, inyenyen ne ɔ laa kyu ka fo gikɔ.

A' Kpaa Asa De Mɔmɔ-rɛ Wurubuaare Nsana I' Nye Lɔrɔ

¹¹ A selɛ Wura Yesu. Genen so ne a kya tɔgɛ wɔra asa de mɔmɔ kee mɛ' nye nu mɔ ase mɔ. Wurubuaare nyi aye-asen dɔ sɔnlii. Ne n nyi yɛɛ fɛ nyi ilaa ibono i bo me-gisen dɔ mɔ kee.

¹² N kya tɔgɛ genen ilaa ide faa mɔ, in̄ gye yɛɛ n kya laare de n' yen me-nyoro sa fɛye daa. N kya laare daa de fɛ' nye ilaa ibono fɛ laa taale yeɛ imɔ so de fɛ' nye nyiile fɛye-nyoro kyu lii aye so mɔ. Asa ako mɛ bo no mɔ, mɛ kya nyiile mɔmɔ-nyoro kyu lii ilaa ibono mɛ kya wɔra ansi so giyan mɔ so. Mɛn̄ kya kerɛ gisen dɔ ilaa. N kya laare fɛɛ fɛ' nye lɛɛ genɔ dandan sa ɔmɔ.

¹³ Nengyene i kya wɔra fɛye fɛɛ a kya pɛere ansi Wurubuaare ɔson so mɔ, a kya lɔ giyee daa mɔ, Wurubuaare so ne a kya wɔra genen. Ne fɛɛ fɛye ase mɔ, a kya sa nɔwɔnsa kanpɛ mɔ, fɛye so ne a kya wɔra genen.

¹⁴ I kya nyiile yɛɛ gɛlaare' gɛbono Yesu Kirisito bo sa anyamesɛ mɔ ne n san i kya gyi aye-amu. A tansi a nyi aye-asen dɔ yɛɛ isa kolon ne n yii asa pɛwu giyaa ne o wu'. Imɔso i wɔra fɛɛ asa pɛwu ne n wu'.

¹⁵ O wu lɛwu sa asa pɛwu genen de asa abono mɛ tɛ de ansi mɔ mɛ mɛn̄ baa kyena mɔmɔ-gibaa so. Mɛ' san kyena sa daa Yesu ɔbono o yii mɔmɔ-giyaa ne o wu' ne o kii kyingi lii ibuni dɔ sa ɔmɔ mɔ.

¹⁶ Imɔso aye abono a kya ka gyan Yesu Kirisito so mɔ a tɛ sa mɔ faa mɔ, aɲ baa kerɛ ansi so-lɛɛ ilaa de a' bii ɔko gidebi. Nkana owi ɔko dɔ mɔ, a kerɛ ansi so-lɛɛ ilaa daa de a' bii Kirisito gidebi. Ide kon berɛ aɲ baa wɔra genen.

¹⁷ I kya nyiile yɛɛ nengyene nyamesɛ mɔ-rɛ Yesu Kirisito mɛ wɔra nyamesɛ kolon mɔ, kaase gi bingiri nyamesɛ

poboro ne. Mo-dedaa-lee gidebi mo gi kyon. Nyamese poboro ne o san o gye.

¹⁸ Wurubuaare ne n kya wora imo ide pewu. Mo ne n naa de Kirisito so ne o lora aye-re mo nsana. Ne o kii kyu imo-gesun kyu wora aye-abaa do yee a' kpaasa sense de momo-re mo nsana kee i' nye lora.

¹⁹ Nan toge daa yee Wurubuaare gi yee mo-re anyamese nsana i lora kyu naa de Kirisito so. On baa kere momo-ila nyenyen de o' tere omo nbele. Ne o kyu okalan baare kyu wora aye-abaa do de a' toge asa genobono momo-re Wurubuaare nsana i laa lora mo.

²⁰ Imoso a yee Kirisito giyaa do gesinkpan so ne. I gye Wurubuaare gbaa-gbaa ne n kya kole feye kyu naa de aye so. A kya kole feye a kya sa Kirisito daa, fe' wora aniya de fe' yee feye-re Wurubuaare nsana i' lora.

²¹ Aye anyamese so mo, Wurubuaare gi kyu Kirisito fee nyamese kamaase ila nyenyen pewu mo, mo ne n wora imo, yee on wora ila nyenyen kere. Wurubuaare gi kyu Kirisito wora genen daa de o' nye kyu aye kee fee ila dense so-o ne a kya wora. Aye-re Kirisito ginyamese kolon mo so ne i ba genen.

6

¹ Imoso genobono Wurubuaare gi yee me-re mo a kya wora mo-gesun mo faa, n kya kole feye yee a toge Wurubuaare amolege okalan kyu lii Yesu so mo sa feye faa, fe men sa fe' yee i' wora giyan.

² I lii fee Wurubuaare gi wolaa toge yee, "Owi mo gi fo mo, nan nu feye ase. Nan molege feye me-amolege geke mo."

Imoso fe' nu yee kon ne Wurubuaare owi mo gi fo ne. Nde ne n gye Wurubuaare amolege geke mo.

A Kya Tansi Da Otu Keda Aye-Nyoro

³ A men kya laare de oko o' wu ila nyenyen iko aye-gesun mo do, ne an kya laare a' wora ila ibono i laa tii oko okpa de on' sa o' keda Wurubuaare onon mo do.

⁴ Okpa kamaase so mo, a kya kyena daa genobono i kaabore aye abono a gye Wurubuaare gesun aworabo a' kyena mo.

Ogenda do-o, geyiyee do-o, ansi gika do-o, a kya tansi da otu keda aye-nyoro.

⁵ Lii Wurubuaare gesun mo so mo, asa me kya daare aye, me kya tii aye de ibu, ne genobono sakpii me kya wora aye mo i bo gifuu. A kya wora gesun kyolon, a men kya nye ginsi gide, a kya kyena akon. Imo ide pewu do mo, a kya da otu keda nyoro de asa me' nye wu yee Wurubuaare gesun aworabo ne n gye aye gesintin so.

⁶ Lii aye-gisen fufuli so, aye-olaako ginyi so, lii aye-gidense giwora so, lii Wurubuaare Oduduu obono o bo aye do mo so, lii gelaare' gebono a kya laare abara lii aye-asen do mo so,

⁷ lii gesintin agyebi abono a kya toge mo so, lii Wurubuaare olon obono o bo aye do mo so, imo ide pewu so mo, me kya nye wu yee Wurubuaare gesun aworabo ne n gye aye.

Gesintin gigyi do ne a de a te. Gesintin gigyi mo gi de fee adonto ne a de gyise de bene.

⁸ Asa me kya kyu buubuu sa aye-o, men kya kyu aye tere sei-o, me kya saale aye-o, me kya yen aye daa-o, imo pewu do mo, a kya lee nyile yee a gye Wurubuaare gesun aworabo. Me ti taa nyida aye yee a gye daa abonbo; yee gesintin awura ne a gye.

⁹ Me kya kyu imo yee men ti nu aye so kere, yee me wolaa me nyi aye dandan. Me kya kyu aye fee a bo lewu do, yee a san a bo nkpa. Me kya biide aye-giso, yee me men kii me kya mo aye.

¹⁰ A naa fee aye-ila i bo ayen yee owi kamaase a kya gyi okon Wurubuaare so. Me kya wu aye fee ayenbo yee aye mo ne n kya yee asa saky o me kya bingiri awuragyibo Wurubuaare ase. Me kya wu aye fee an bo sei, yee aye mo ne n bo ila kamaase ibono i man lii aye-gibaa mo.

¹¹ Ne toge me-ila tigi feye Korinti awura. Ne bugi me-gisen pewu sa feye.

¹² N kya bugi ansi de feye. Feye ne men kya bugi ansi de me.

¹³ Me, Poo lo n kya tonge de feye fee me-biana daa. Fe' yaale feye-nyoro de me kee.

Aye Ne N Gye Wurubuaare Ɔson Obu Mo. Wurubuaare Te Aye Do

¹⁴ Feye-re asa abono men kya soƆ Yesu gyi mo feƆ sa fe' dabole wora genƆ kolon ilaa. Gesintin gigyi de ilaa nyenyen giwora i men bo gesu. Nne so ne gibiri de fatela i laa taale wora genƆ kolon?

¹⁵ Ilaa nyenyen pewu gemu mo, Ɔbonsan, Ɔbono me kya tere mo-ginyen giko kee yee Beeliyele mo, mo-re Kirisito me laa toge kyule abara nne so? Ɔbono Ɔ kya soƆ Yesu gyi mo, de Ɔbono ƆƆ kya soƆ Yesu gyi mo momo-re mo mene ase?

¹⁶ Nne so ne ikpere i laa gyi Wurubuaare Ɔson obu mo nbara? Genen kee ne aye-re ikpere a man taale kyena dabole. I lii fee aye ne n gye Wurubuaare Ɔson obu mo. Wurubuaare te aye do. Wurubuaare Ɔbono Ɔ bo no adaa-adaa mo, mo-Ɔson obu ne n gye aye. I lii fee Wurubuaare gi toge yee,

“Nan kyena momo do de n' naa saare momo do.

Nan wora momo-Wurubuaare de momo mo, me' wora me-ade.”

¹⁷ Imo so Wurubuaare yee,

“Fe' tee feye-nyoro lii abono men kya son me mo do.

Fe' lii momo do.

Fe men sa fe' wora ilaa ibono i laa kyolese feye-Ɔson mo.

Mo, mi-i me mo, nan soƆ feye.”

¹⁸ “Nan wora feye-se,

Ne feye mo fe laa wora me-biana anyense de akiise.”

Wurubuaare Ɔlolonbo mo ne n toge genen.

7

¹ Wurubuaare gi ka genen ilaa ide yela sa aye Yesu asonbo. Imo so me-nanboana alaaese, a' kpaare ilaa kamaase ibono i kya kyu ilaa nyenyen bun aye-nyoro gibi abee aye-oduduu mo. A' sele Wurubuaare de a' lora aye-nyoro yela sa mo-nkon kpaaloge.

Ne Nu Feye So Ne I Keda Me-Nyoro

² Fe' bugi feye-gisen sa me. Men wora feye oko ilaa nyenyen. Men biide oko loo ilaa nyenyen okpa do, ne men kudi oko gyi.

³ Men kya toge yee fe bo ilaa nyenyen daa. Ne ti toge kyon yee fe bo me-gisen do, in gye abiila. I gye lewu-o, nkpa-o, me-re feye ne.

⁴ Ne tansi soƆ feye gyi, ne n' kya nyiile me-nyoro kyu lii feye so. Me-re me-nanboana a kya wu olaawuse gikyo gbaa mo, kyu lii feye so mo, i kya kii keda me-nyoro. I kpe i bo me okon daa.

⁵ Me-re me-nanboana a baa loo Masadoniya gesinkpan so mo, nno kee a men taa nye kyoola. Okpa kamaase so mo, ilaa i tu-tu aye. Asa me kyu nlagede de nluu tu aye, ne gifuu gi keda aye.

⁶ To! Nengyene nyamese gisen gi kya nyida mo mo, Wurubuaare ne n gye Ɔbono Ɔ kya wora ibono i kya kii keda mo-nyoro. Imo so mo Wurubuaare ne n kyu aye-nanbo Taatusi lii feye ase baa tu aye Masadoniya, ne i nye keda aye-nyoro.

⁷ I men gye Taatusi giba mo wole. Feye-ila ibono fe toge keda mo-nyoro mo, imo kee ne n keda aye-nyoro. O buu sa aye yee fe kya laare me fee gibeles nkyu; yee ilaa ibono i ba me-re feye nsana mo i wora feye ayen. Ne yee fe pere ansi me-ila mo so. Imo ide pewu i lora wora me okon bola.

Ne Wu Yee Me-Ɔwole Mo Gi Kpa Feye

⁸ Ɔwole mo ne nmarase feye ne i loo feye mo, men soƆ gyi yee ne wora ilaa nyenyen. Ne wu yee i loo feye nmaraa. Imo so nkana ne soƆ me-nyoro akwole yee in kaabore n' nmarase feye genen.

⁹ Kon faa, i bo me okon. In gye ibono i loo feye mo so bere. I loo feye mo, i yee fe nu feye-nyoro gese. Imo so ne i bo me okon mo. Ilaa mo i loo feye Wurubuaare okpa so daa. Imo so in gye yee ilaa nyenyen iko i tu feye naa de me so.

¹⁰ Nyamese gi wora ilaa nyenyen, ne kyu lii Wurubuaare so ne o nu mo-nyoro gese ne i loo mo mo, i laa yee Ɔ' taa imo yee de Ɔ' nye Wurubuaare ase gekyena onan. Imo gemara mo, Ɔ san nyingi imo mo, i man baa loo mo. Nengyene gesinkpan so ilaa ne Ɔ kya kere ne i kya loo mo bere mo, imo ibono i laa yee Ɔ laa fue mo-lewu gemara.

¹¹ Feye gbaa-gbaa fe' nyingi genoo bono i wɔra feye mɔ. Fe sele Wurubuaare daa ne n yege owole mɔ ilaa i loo feye. I yege fe peere ansi de fe' nye gyi aso ilaa nyenyen so. I loo feye, ne i nmaa feye- asen. Fe peere ansi biide ilaa nyenyen oworabo giso, ne fe san fe kya laare fe' wu me. Okpa kamaase so mɔ, fe lee nyiile yege ilaa mɔ i menj lii feye ase ne fenj kyule imɔ.

¹² Ilaa ibono i tiri me gikyo so ne ne nmarase genen owole mɔ mɔ, inj gye yege kaase obono o wɔra ilaa nyenyen mɔ, ne inj kii i gye obono kaase mɔ gi tɔrɔ mɔ so mɔ kee. Ne nmarase owole mɔ mɔ, n kya laare daa Wurubuaare o' kpaa feye de fe' wu bii okara obono fe kyu feye-nyoro fue sa aye mɔ.

¹³ Imoso feye-ilaa i keda aye-nyoro.

Ilaa ibono i wɔra aye okon gikyo mɔ ne n gye genoo bono i wɔra Taatusi okon feye ase mɔ. Fe yege mɔ-gewonsa ge kyena mɔ geten kolon.

¹⁴ N wolaa mi-i yen feye Korinti awura sa Taatusi. Gesintin mɔ, fe menj lee me tanga. Fe nyi yege ne tɔge gesintin so-o sa feye. Genen kee ilaa ibono ne tɔge kyu lii feye so sa Taatusi mɔ, i wɔra gesintin.

¹⁵ Taatusi kya nyingi genoo bono fe kyu buubuu keda mɔ ne fe nu mɔ-gede mɔ, i kya yege o kya lɔrɔ nye gelaare' geko mɔ-gisen dɔ sa feye.

¹⁶ Imoso i kya wɔra me okon ibono ne wu yege nan taale ka gyan feye Korinti awura so ilaa kamaase dɔ.

8

Masadoniya Awura Me Wɔra Berɛ Ilaa

¹ Aye-nanboana Yesu onon mɔ dɔ, a kya laare de fe' bii Yesu asonbo abono me bo Masadoniya gesinkpan so mɔ ilaa. Wurubuaare gi tansi wɔra ilaa mɔmɔ dɔ.

² Ilaa kpei-kpei ibono i tu omɔ mɔ i yege i daase mɔmɔ-gikagyan gibono me ka gyan Yesu so mɔ kerɛ. Imɔ-re imɔ genen gbaa mɔ, mɔmɔ-okon bele obono o bo mɔmɔ dɔ so mɔ, mɔmɔ-re mɔmɔ-ayen mɔ me kya dabole kyee ayenbo ilaa gikyo.

³ Ne wu yege me wɔra asa berɛ lii mɔmɔ-asen dɔ genoo bono okara me laa

taale mɔ kii don ibono me laa taale mɔ gbaa.

⁴ Mɔmɔ gbaa-gbaa ne n kole yege a' wɔra aniya de a' yege omɔ kee me' too aterenbi sa ayenbo. Me laare yege mɔmɔ kee me' kpaa ayenbo abono me bo Yesu asonbo mɔ dɔ mɔ.

⁵ A menj taa gyan mɔmɔ-gewonsa. Genen so, mɔmɔ-ilaa mɔ i de aye-genɔ. Me daa gikyu mɔmɔ-nyoro kyu sa Wura Yesu, ne Wurubuaare gelaare dɔ mɔ, me kii kyu mɔmɔ-nyoro fue sa aye kee.

⁶ Masadoniya awura mɔ berɛ ilaa ide so mɔ, a tɔge sa Taatusi yege genoo bono o yii genen gesun mɔ gesɛ feye Korinti awura dɔ mɔ, o' tɛse keda genen de feye kee fe' nye wɔra berɛ ilaa ide kpaa loge.

⁷ Menj wu ilaa ibono dɔ yege fe menj yangbara, fɛe gikagyan gibono fe kya ka gyan Yesu so mɔ, getonge, olaako ginyi, gensipeere ilaa kamaase dɔ, de gelaare' gebono fe bo sa aye mɔ. Imoso fe' kerɛ de fe' yangbara genen berɛ ilaa ide dɔ kee.

⁸ N kya tɔge feye genen faa, inj gye yege n kya nyise feye berɛ. N kya laare daa yege a' nye kyu feye-gelaare' gebono fe bo mɔ kyu kesere de genoo bono asa ako me kya keda nyoro wɔra gidense mɔ. Genen ne a laa nye wu yege fe bo gelaare' sa Wurubuaare gesintin so.

⁹ I kya nyiile yege fe nyi Wura Yesu Kirisito gesalaare gebono o bo ne o kyu mɔ-nyoro fue sa aye mɔ. Owi obono o gye daa owuragyibo mɔ, feye so mɔ, o bingiri fɛe yenbo. Kyu naa de ibono o bingiri mɔ-nyoro fɛe yenbo so mɔ, o kya laare yege feye kee fe' nye mɔ-lee gewuragi mɔ onan.

¹⁰ N kya buu yege sinde mɔ, feye Korinti awura ne n gye asa yangbarase abono fe kpaa ayenbo. Feye kee ne n daa gikyu genen gewonsa gebono ba.

¹¹ Imoso ilaa ibono n bo nan tɔge mɔ ne n gye yege fe' tɛse loge gesun gebono fe yii gesɛ genen mɔ. Genoo bono i wɔra feye okon ne fe kyu gensipeere yii gesɛ mɔ, fe' tɛse keda nyoro de fe' wɔra kpaa loge. Fe' wɔra daa feye-abaa okara.

¹² Nengyene i bo fo oko okon yege fo' kpaa ayenbo mɔ, okara obono fo laa lee

kye mɔ, Wurubuaare laa kere daa ilaa ibono fo bo mɔ de i' gyi mɔ-ginsi. Nkana in gyɛ ibono fon bo mɔ ne Wurubuaare laa kere.

¹³ Men kya laare de n' kyu ako gesola kyu bola feye.

¹⁴ N kya laare feye okamaase ilaa i' wɔra ɔdan sa mɔ daa. Genɔɔbono ilaa i' gbigi feye ase abere ade dɔ faa, fe' kyu kpaa mɔmɔ abono i tiri ɔmɔ mɔ. Owi ɔbono i tiri feye ne i' gbigi mɔmɔ ase mɔ, de me' kpaa feye kee. Imɔ ne nan yege okamaase ilaa i' wɔra ɔdan ne.

¹⁵ I de daa fee genɔɔbono i bo Wurubuaare agyebi dɔ geteeko mɔ. I bo nno yee,

“Nyamese ɔbono ɔ koola gikyɔ mɔ, i man don mɔ-abaa.

Ne ɔbono mɔ, ɔ koola daa pii mɔ, i man pan mɔ.”

Taatusi Mɔ-re Abono Me Sun ɔmɔ Korinti Mɔ

¹⁶ A kya faala Wurubuaare yee ɔ yege Taatusi kya sa feye so gewɔnsa yee ɔ laa kpaa feye fee genɔɔbono aye kee a kya sa feye so nwɔnsa mɔ.

¹⁷ I kya nyiile fee ɔ kyule yee ɔ laa kpe feye ase kpaa sɔɔ too-too aterenbi sa ayenbo fee genɔɔbono a kole mɔ mɔ. Mɔ-gelaare' gebono ɔ kya laare feye gikyɔ so mɔ, ɔ wolaa tɔge yee ɔ kya laare o' kpe kpaa kpaa feye, yege in gyɛ ɔko ne n nyiile mɔ.

¹⁸ A keda ɔko kee sun yee o' buu Taatusi kpe feye ase. ɔ gyɛ nyamese ɔbono Yesu asonbo akpen pewu me de mɔ-ginyen dense yee ɔ kya bii tɔge Yesu ɔkalan konkonse mɔ sa asa.

¹⁹ Yesu asonbo akpen mɔ ne n lee mɔ de o' buu aye abono a de aterenbi gesun mɔ dɔ mɔ. Gesun gede ge laa kyu nyisigi bara Wura Yesu de i' lee aye-gesalaare nyiile.

²⁰ Me laa kyu aterenbi bele kyu wɔra aye-abaa dɔ genen mɔ, a kya laare a' kere amɔ so genɔɔbono ɔko man nye tɔge yee a gyi amɔ mɔ.

²¹ In gyɛ Wurubuaare wole ne a kya laare o' wu yee a gyi gesintin. A kya laare anyamese kee me' wu genen.

²² Imɔso a kya sun asa anyɔ ade feye Korinti awura ase. Ne a kyu ɔnyen ɔko bola de mɔmɔ kee. A wolaa daase mɔ kere ilaa kpei-kpei dɔ ne a wu yee ɔ bo ginsi peere imɔ pewu dɔ. ɔ tansi sɔɔ feye gyi. Imɔso feye ase gikpe ne n tiri mɔ don ilaa sense.

²³ Asa asa' ade dɔ mɔ, Taatusi ne n gyɛ me, Pɔɔlo, me-nanbo. Me-re mɔ ne n tɔge Wurubuaare agyebi mɔ sa feye mɔ. Asense anyɔ mɔ ne n gyɛ abono Kirisito asonbo akpen mɔ me sun mɔ. Me kya kyu nyisigi bara Kirisito.

²⁴ Imɔso fe' kere ɔmɔ so de me' wu yee fe kya laare mɔmɔ-ilaa. Fe' yege me' wu yee ilaa ibono a kya tɔge ne a kya yen feye mɔ i gyɛ gesintin. Fe wɔra genen mɔ, Yesu asonbo akpen sense me laa nu.

9

Aterenbi Abono Fe Laa Too Sa Aye-Gyuda Awura Mɔ

¹ Ne kere faa, in taa baa i tiri yee n' nmarase feye Korinti awura ɔwole yee fe' too aterenbi sa Yesu asonbo abono me bo Gyudiyaa gesinkpan so mɔ.

² N ti wolaa n nyi ibono i kya we feye-nyoro dɔ ibono fe kya laare de fe' kpaa ɔmɔ. N wolaa n de feye-ginyen kyu lii genen ilaa ide so n kya tɔge mi-i sa Masadoniya awura gere. N kya tɔge ɔmɔ yee feye Yesu asonbo abono fe bo Akaya gesinkpan so mɔ bere, kpe kyu lii ko-o sinde ne fe wolaa tɔge yee fe kya laare de fe' kpaa Gyudiyaa awura mɔ. Feye-bere mɔ gi kyigi Masadoniya awura sakyɔ ayaa.

³ N kya sun aye-nanboana asa' ade feye ase de fe' wolaa nye baala feye-nyoro yela fee genɔɔbono ne tɔge ɔmɔ yee fe laa wɔra mɔ. Men kya laare n' baa bingiri ɔbonbo mɔmɔ ase.

⁴ Genɔɔbono ne yen feye sa Masadoniya awura mɔ, nengyene fee mɔmɔ ako me buu me ba feye ase ne me baa wu yee fen baala mɔ, me-re feye kpini a laa gyi ipeeli.

⁵ Imɔso ne wu yee i tiri fee n' tɔge aye-nanboana ade yee me' gyangbara me kpaa gyɔ feye ɔwɔlii yee a laa ba. Imɔso fe' wolaa baala ilaa ibono fe ka yela yee fe laa sa ayenbo mɔ yela. In sa i' wɔra

fɛɛ ɔko ne n nyise fɛye bun aboli so. I' wɔra daa yɛɛ fɛye ne n kyu imɔ kyɛɛ lii fɛye-asen dɔ.

⁶ Fɛ kya laare fɛ' kpaa ayenbo mɔ, fɛ' nyingi yɛɛ i dɛ daa fɛɛ genɔɔbono mɛ kya duu ilaa mɔ. Fo ɔbono fo duu pii mɔ, fo laa tɛɛ pii. Ne fo ɔbono mɔ, fo duu gikyo mɔ, fo laa tɛɛ gikyo kee.

⁷ Fɛye ɔkamaase ɔbono ɔ laa kyɛɛ ilaa mɔ, ɔ' kyɛɛ imɔ daa genɔɔbono ɔkara ɔ wolaa tɔge mɔ-gisen dɔ mɔ. Ɔɲ sa ɔ' yɛge i' wɔra fɛɛ ɔko ne n kya nyise mɔ. Wurubuaare kya laare nyamese ɔbono ɔ kya kyɛɛ ilaa de ɔkon mɔ daa.

⁸ Wurubuaare laa taale yɛge mɔ-gesa ge' tu fɛye gikyo. Ɔ laa taa yɛge fɛ' nye ilaa ibono i tiri fɛye pɛwu owi kamaase, de fɛ' kii nye kpaa abono mɛ tiri gikpaa mɔ kee bɔla.

⁹ I dɛ daa fɛɛ genɔɔbono mɛ ɲmarase yela Wurubuaare agyebi dɔ kyu lii nyamese dense so mɔ. Mɛ ɲmarase yɛɛ, “Ɔ kya kyu ilaa dense ye sa asa.

Ɔ kya kyɛɛ ayenbo ilaa.

Mɔ-gidense giɲ kya ta ɔkara.”

¹⁰ Wurubuaare ɔbono ɔ kya sa dɔɔbo ilaa duuse ne ɔ kya sa nyamese ilaa gyise mɔ, mɔ kee ne nan yɛge fɛye-ilaa tirise i' yii fɛye-gibaa. Ɔ laa yɛge i' yelege de fɛye-agyan de fɛye-bereɛ a' ɲan fɛɛ dɔɔbo-lɛɛ ɔnan. I laa wɔra fɛɛ ilaa gyise ibono i kya yelege nyaakyɔ don ilaa duuse ibono dɔɔbo gi kyu duu mɔ.

¹¹ Ɔ laa yɛge fɛ' nye ilaa gikyo-gikyo ɔkpa kamaase so de fɛ' kii nye wɔra bereɛ gikyo too. Ne owi ɔbono a laa kyu fɛye-aterenbi abono fɛ de fɛ kya kpaa ayenbo kperɛ mɔmɔ mɔ, i laa yɛge mɛ' kyu afaala bele kyu sa Wurubuaare.

¹² I lii fɛɛ genɔɔbono fɛ laa kpaa ɔmɔ faa, i laa yɛge Wurubuaare asonbo mɔ mɛ laa nye ilaa ibono i tiri mɔmɔ mɔ. Ne i laa kii yɛge asa mɛ laa tansi faala Wurubuaare mɛ kya kpe mɛ kya ba.

¹³ Fɛ wɔra bereɛ baare ɔnan mɔ, i laa lɛɛ nyiile asa yɛɛ fɛ sɔɔ Kirisito ɔkalan konkonse mɔ gyi gesintin. Mɛ laa wu genɔɔbono fɛ kya wɔra fɛye-gisɔgyi mɔ so gesun mɔ de genɔɔbono fɛ kya kpaa

Gyudiya awura de asa pɛwu mɔ. Mɛ wu genen mɔ, mɛ laa lɛɛ Wurubuaare ginyen.

¹⁴ Mɛ laa laare fɛye-ilaa ne mɛ laa dalaa sa fɛye. I lii fɛɛ Wurubuaare gi tansi sa fɛye ɔsakon kyɔde.

¹⁵ Afaala a gye Wurubuaare-lɛɛ. Ɔ wɔra bereɛ sa aye ibono a maɲ taale bii imɔ-ɔkara tɔge mɔ.

10

Wurubuaare Iko Ɔnan Ne N' Kya Ko

¹ Nɛ nu ako mɛ kya tɔge yɛɛ nengyene fɛɛ meɲ bo fɛye ase mɔ, n kya yeɛ megebelse so ɲmarase fɛye iwole bolonse. Ne fɛɛ n bo fɛye ase mɔ, n kya bara menyoro gese kyu genɔ konkonse tɔnge de fɛye. Kirisito ɔbono ɔ bo gisen de buubuu mɔ ginyen dɔ mɔ, mɛ Pɔɔlo, n dɛ fɛye-giserɛ.

² N kya kole fɛye daa, fɛɲ' baa wɔra ilaa nyenyen ibono i laa yɛge n' baa yeɛ megebelse so fɛye-ansi dɔ. In bo me ɔbole yɛɛ n' tɔnge agyebi bolonse sa fɛye. Asa abono mɛ kya nyida aye mɔ bere ne nan baa tɔge agyebi bolonse sa. Mɛ kpe mɛ de yɛɛ gesinkpan so gekyena dense ne n tiri aye ne a kya wɔra Wurubuaare gesun, yɛge in taa gye genen.

³ I bo no yɛɛ a tɛ gesinkpan so bere. In kii i gye gesinkpan so gekyena iko ɔnan ne a kya ko faa. Wurubuaare iko ɔnan ne a kya ko.

⁴ Ne adontɔ abono a dɛ a kya ko Wurubuaare iko ide mɔ aɲ gye gesinkpan so lɛɛ adontɔ ɔnan. A gye daa adontɔ abono Wurubuaare ɔlon bo amɔ dɔ. A laa taale nyida ilaa nyenyen pɛwu gemu mɔ ikyenaten ibono ɔ kya ka gyan imɔ so mɔ.

⁵ Aye-adontɔ mɔ a kya nyida akyɔɔlɛ. A kya nyida daa ilaa kamaase ibono i kya nyiile imɔ-nyoro ne i kya tii asa ikpa de meɲ baa nye bii Wurubuaare mɔ. Adontɔ mɔ a kya gyi gewɔnsa kamaase so de ge' baa wɔra Kirisito gelaare.

⁶ Nengyene fɛ nye nu aye-gede kpaa loge mɔ, a baala ta de a' biide gisomaanu awura mɔ pɛwu giso.

Wurubuaare Gi Sa Me Ɔlon De N' Kyu Lɔɔɔ Fɛye

⁷ Fɛ kya kerɛ ilaa daa soso-soso wolɛ. Nengyene fɛye dɔ ɔko nyi yɛɛ o bingiri Kirisito sonbo gɛsintin mɔ, o' nyingi yɛɛ me kee n gye Kirisito sonbo fɛɛ mɔ.

⁸ Wurubuaare gi sa me ɔlon fɛye so de n' kpaa fɛye de fɛ' sɛɛ Yesu ɔson mɔ dɔ. In gye yɛɛ n' kyu nyida fɛye daa. Imɔso ba-a ne fɛɛ nɛ taa nyiile me-nyoro nmaraa kyu lii me-ɔlon ɔbono n bo fɛye so mɔ, ipeeli i maɲ gyi me.

⁹ Meɲ kya laare i' wɔra fɛɛ iwolɛ ne nan nmarase kyu njaala fɛye.

¹⁰ Nɛ nu yɛɛ fɛye dɔ ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ me-iwolɛ nmarasɛɛ i kya gyi ginsi. I bo duduu ne i bo ɔlon. Mɛ kii wu me gbaa-gbaa mɔ, mɛ kya kerɛ me fɛɛ meɲ gye nyamesɛ gbaa' ɔko. Ne mɛ kya kyu me-ilaa tɔgɛɛ kee fɛɛ in taa gye ilaa iko.

¹¹ I kaabore asa abono mɛ kya tɔgɛ genen mɔ mɛ' bii yɛɛ ilaa ibono meɲ bo fɛye asɛ ne n' kya nmarase fɛye mɔ, nɛ ba fɛye asɛ mɔ, imɔ kee ne nan wɔra.

¹² Asa ako mɛ kya yen mɔmɔ-nyoro yɛɛ mɔmɔ ne n gye abelɛnsɛ Wurubuaare gɛsun mɔ dɔ. Aye berɛ a maɲ bii wɔra genen. A maɲ kyu aye-nyoro kɛserɛ de ɔmɔ. Mɔmɔ berɛ, mɛ dɛ nyoro ma-a kɛserɛ de abara, ne mɛ kya kerɛ abara so de mɛ' nyiile mɔmɔ-nyoro. Imɔ ibono in gye ɔlaako ginyi.

¹³ Aye berɛ, a maɲ nyiile aye-nyoro de i' don gɛsun gɛbono ɔkara Wurubuaare gi kyu wɔra aye-abaa dɔ mɔ. Wurubuaare ne n sa aye ɔkpa ne a wɔra mɔ-gɛsun mɔ kpaa lii fɛye Korinti awura ɔsowolɛ so.

¹⁴ Nkana meɲnan fo fɛye nno mɔ, imɔ ne ɔko laa nyɛ ɔkpa tɔgɛ yɛɛ n kya yen me-nyoro giyan. Gɛsintin mɔ mɔ, aye ne n daa gikpe fɛye gɛsinkpan so kpaa tɔgɛ Kirisito ɔkalan konkonsɛ mɔ sa fɛye.

¹⁵ Imɔso in gye yɛɛ a kya nyiile aye-nyoro kyu naa de ako-lɛɛ gɛsun so. A maɲ taa wɔra genen. Aye-ansi a gyan yɛɛ fɛye-gikagyan gibono fɛ kya ka gyan Yesu so mɔ gi laa kpɛ gi kya nyaakyɔ gi kya too. Imɔ ne nan yɛgɛ aye-gɛsun gɛbono a wɔra fɛye asɛ mɔ gɛ laa nyɛ yelegɛ gikyɔ.

¹⁶ Genen ne a laa nyɛ tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa isowolɛ ibono i bo fɛye-gɛmara mɔ. A wɔra gɛsun nfono mɔ, i

maɲ wɔra ɔko yɛɛ a kya nyiile aye-nyoro kyu naa de ako-lɛɛ gɛsun gɛbono mɛ wɔra mɔ so.

¹⁷ Wurubuaare agyɛbi mɔ a kya nyiile aye yɛɛ, “ɔbono ɔ laa nyiile mɔ-nyoro mɔ, ɔ' nyiile mɔ-nyoro daa kyu lii Wurubuaare so.”

¹⁸ I lii fɛɛ in gye fo ɔbono fo kya yen fo-nyoro mɔ ne Wurubuaare laa sɔɔ fo yɛɛ fo gye nyamesɛ dɛnsɛ. Nyamesɛ ɔbono Wurubuaare kya yen mɔ mɔ, genen kaase ne ɔ kya sɔɔ mɔ yɛɛ ɔ gye nyamesɛ dɛnsɛ.

11

Pɔɔlo De Asa Abono Mɛ Kya Pens Yɛɛ Mɛ Gye Yesu Isɔɔ Mɔ

¹ Ilaa ibono n kya tɔgɛ faa, nba-a in gye ɔlaako ginyi ilaa mɔ, fɛ' wɔra aniya de fɛ' nyɛ gisen nmaraa sa me.

² I wɔra fɛɛ n kya kɔ fɛye so gikengbeli mi-i sa Wurubuaare ne. Fɛ dɛ fɛɛ ɔkyiifo ɔbono me ne n ye mɔ sa ɔnyen. ɔnyen kolon ɔbono n dare mɔ ne n gye Kirisito.

³ Imɔso idɛ kon i bo me gifuu yɛɛ fɛɛ gɛnɔɔbono giwɔɔ gi kyu adawo pens Efa mɔ, fonbii ilaa iko i laa lɛɛ fɛye-nwɔnsa lii Kirisito so de i' ba yɛɛ fɛɲ baa kyu gisen dɛnsɛ son Kirisito lii fɛye-asen dɔ.

⁴ Asa ako mɛ kya baa tɔgɛ Yesu ilaa sa fɛye mɔ, fɛ kya bii yɛɛ Yesu banban ɔko ilaa ne mɛ kya tɔgɛ, abɛɛ mɛ kyu oduduu ɔko abɛɛ ɔkalan ɔko kpɛi bara fɛye. Fɛ wu yɛɛ i meɲ gye ilaa ibono a wolaa kyu bara fɛye mɔ ne. Mɔ, fɛ kya nu mɔmɔ asɛ yɛɛ mɛnɛ?

⁵ Genen asa abono mɛ kya wɔra ɔmɔ-nyoro fɛɛ mɔmɔ ne n gye Yesu isɔɔ gbaa-gbaa. Meɲ kii wu yɛɛ mɛ don me iko dɔ.

⁶ Ba-a ne fɛɛ meɲ taa nyi getɔngɛ gbaa mɔ, ɔlaako ginyi berɛ, n bo. A ti wolaa lɛɛ imɔ ibono nyiile fɛye dandan ilaa kamaase dɔ.

Nɛ Nyiile Fɛye Yesu Ilaa Mɔ, Meɲ Sɔɔ Fɛye Sei

⁷ Gɛnɔɔbono nɛ tɔgɛ Wurubuaare ɔkalan konkonsɛ mɔ sa fɛye ne meɲ sɔɔ fɛye sei mɔ, i wɔra fɛɛ nɛ bara me-nyoro gɛsɛ daa de i' nyɛ diire fɛye. Nɛ wɔra genen mɔ, nɛ wɔra ilaa nyɛnyɛn ne?

⁸ Wurubuaare asonbo akpen ako kpɛi ne n kerɛ me so genen owi ɔbono dɔ. Fo kerɛ mɔ, i wɔra fɛɛ nɛ yuuri mɔmɔ kyu kpaɔ sa fɛye ne.

⁹ N bo fɛye aɛ ne ilaa i tiri me mɔ, mɛn nyala fɛye dɔ ɔko. Aye-nanboana abono mɛ lii Masadoniya ba mɔ ne n kyu me-ilaa tirise bara me. Imɔso mɛn ti wɔra gɛsola sa fɛye. Ne nan kpɛ keda genen kyu i kya kpɛ.

¹⁰ Kirisito gɛsintin ne n' dɛ n kya tɔgɛ fɛye; maŋ yɛgɛ asa mɛ' kerɛ me so abere abono n naa n kya tɔgɛ Wurubuaare agyɛbi fɛye Akaya nsinkpan so mɔ. Mɛn kya laare i' ba yɛɛ maŋ nyɛ ginyen kyu naa de imɔ so.

¹¹ Fɛ nyi yɛɛ mɛnɛ so ne mɛn kyule yɛɛ fɛ' kerɛ me so mɔ? Fɛ nyi yɛɛ mɛn kya laare fɛye ilaa daa? In gye genen. Wurubuaare nyi me-gisen dɔ yɛɛ n kya laare fɛye-ilaa.

¹² Asa abono mɛ kya nyiile ɔmɔ-nyoro yɛɛ aye-rɛ ɔmɔ a kya wɔra gɛsun ɔkpa kolon so mɔ, mɔmɔ so ne mɛn kya laare fɛ' kerɛ me so mɔ. Genen asa abono mɛ kpɛ mɛ kya laare ɔkpa de mɛ' nyɛ penɛ asa bɔla. Mɔmɔ so mɔ, nan kpɛ keda fɛɛ gɛnɔɔbono n wolaa n dɛ mɔ.

¹³ Genen asa abono mɛ kya penɛ asa yɛɛ mɛ gye Kirisito isɔɔ. Mɛ kya wɔra gɛsun mɔ, mɛ kya soo asa idoo daa, ne mɛ kya wɔra ɔmɔ-nyoro fɛɛ Kirisito isɔɔ.

¹⁴ Ne in kaabore i' dɛ aye-gɛnɔ. I lii fɛɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gbaa kya kyena keda mɔ-nyoro kyɛɛgɛ, ɔ kya penɛ asa yɛɛ ɔ gye Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ ɔko. ɔ kya penɛ yɛɛ ɔ bo Wurubuaare fatela mɔ dɔ.

¹⁵ Imɔso in kaabore i' wɔra aye ilaa pobɔrɔ yɛɛ mɔ-asonbo kee mɛ laa taale keda mɔmɔ-nyoro kyɛɛgɛ penɛ asa yɛɛ mɛ kya wɔra Wurubuaare gɛsintin-lɛɛ gɛsun mɔ. Imɔ-rɛ imɔ-laalalogɛ mɔ, gikɔka gi dɛ sa ɔmɔ.

Pɔɔlo Kya Wu Awɔrɔfɔɔ Yɛgɛ I Dabɔle I Bo Mɔ ɔkon

¹⁶ N kii mi-i tɔgɛ fɛye ginyɔsɛ yɛɛ in kaabore ɔko ɔ' tɔgɛ yɛɛ mɛn nyi ɔlaako so ne n' kya yen me-nyoro. Ba-a ne ɔko laa taa tɔgɛ yɛɛ mɛn nyi ɔlaako mɔ, kaase

mɔ ɔ' nyɛ gisen pii sa me de o' nu ilaa ibono nan tɔgɛ yen me-nyoro mɔ.

¹⁷ In gye Wura Yesu ne n kya yɛgɛ n' da otu yen me-nyoro. ɔbono ɔŋ nyi ɔlaako mɔ ilaa wɔrase ne i gye.

¹⁸ Imɔ genen mɔ, abono mɛ kya yen mɔmɔ-nyoro ansi so ilaa so fafaanan mɔ mɛ nyaakyɔ. Imɔso me kee nan yen me-nyoro sa fɛye ŋmaraa.

¹⁹ Fɛ nyi yɛɛ fɛ nyi ɔlaako mɔ, i wonɛ ne fɛ kya nu asa abono mɛ mɛn nyi ɔlaako mɔ aɛ?

²⁰ Nɛ wu yɛɛ asa abono mɛ kya kyu fɛye wɔra fɛɛ nɔbide, abɛɛ kyu lii fɛye so ne mɛ kya gyi, abɛɛ mɛ kya kudi fɛye gyi, abɛɛ mɛ kya wɔra fɛɛ mɔmɔ ne n bo fɛye, abɛɛ mɛ kya da fɛye itan mɔ, fɛ kya nu mɔmɔ aɛ.

²¹ Aye berɛ, a seɛ, aŋ taale wɔra fɛye genen. Abɛɛ i kaabore i' wɔra me ipeeli yɛɛ mɛn wɔra fɛye genen fɛɛ?

Nengyene ako mɛ kya kerɛ ansi nyi-ile mɔmɔ-nyoro kyu lii ilaa iko so mɔ, me Pɔɔlo nan kerɛ ansi nyiile me-nyoro genen kee. ɔbono ɔŋ nyi ɔlaako mɔ ilaa tɔgɛsɛ ne. I kii i tiri yɛɛ n' tɔgɛ imɔ.

²² Nengyene mɛ kya nyiile mɔmɔ-nyoro yɛɛ mɛ gye Isirale awura mɔ, me kee Isirale isa ne n' gye. Mɛ gye Hiiburu awura mɔ, Hiiburu isa ne n' gye kee. Mɛ gye Aberaham gɛsu dɔ mɔ, me kee, genen ne.

²³ Mɛ gye Kirisito asonbo mɔ, mi-i me mɔ, n kya son Kirisito don mɔmɔ gbaa. (Mɛ yɛgɛ n kya tɔngɛ fɛɛ ɔbono ɔŋ bo gimu mɔ, yɛgɛ in gye genen.) Nɛ wɔra Kirisito gɛsun don ɔmɔ. N naa n kya tɔgɛ Wurubuaare agyɛbi isowole kpɛi-kpɛi so. Genen so mɔ, asa abono mɛ kya kyo Kirisito ɔson mɔ mɛ tii me de obu, i mɛn gye gikolon. Nɛ wu ɔlaawuse don asa sense. Mɛ taa me gikpadɔ gifonɛɛ gifonɛɛ. Lɛwu ti taale pɛɛdɛ me belen-belen.

²⁴ Nɛ sɔɔ Gyuda awura giwulibi gibono mɛ kya taa asa oko de saalaa sango mɔ gikpadɔ ginun kerɛ.

²⁵ Mɛ koree me gikpadɔ gisa, ne asa mɛ ti da me abui kee kerɛ. Apoo so akolii bele-bele a da bun wɔra me gikpadɔ gisa. Imɔ iko dɔ mɔ nɛ sii apoo dɔ toloowi kalaade.

²⁶ Anaa-naa ne n san wɔra me-lɛɛ. Ne ti loo ibon bolase dɔ lii. Ne loo iyu abaa dɔ lii. Me-subuana Gyuda awura de asa abono men gye Gyuda awura mɔ pɛwu me yege ne wu gensipɛɛɛɛ. Ne wu gensipɛɛɛɛ isowole bele-bele dɔ de apen dɔ de apoo dɔ pɛwu. Abono me kya pene yege me gye aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ me yege ne wu gensipɛɛɛɛ kee.

²⁷ Ne nyaade gisisiri wɔra nsun bolonse sa Wurubuaare. Nke nbono men kya nye de genye mɔ ne n kyɔ. Ne naa akon de bolefo de awo. Men nye agyudɔ gyise abee gikuru bunse.

²⁸ Ba-a ne a kyu ilaa ide pɛwu yela nkan mɔ, i san genɔobono n kya kyena de nwansa geke kamaase sa Yesu asonbo akpen pɛwu mɔ. Imɔ ibono ne n nyii me fee gesola.

²⁹ Nengyene ne nu yege oko gisɔgyi gi kya yɔɔ Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ, i kya loo me fee me ne i gye. Nengyene oko gi tɔɔ Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ, me-gisen dɔ i kya dee me.

³⁰ I kaabore n' yen me-nyoro faa mɔ, nan kyu ilaa ibono i kya lee nyiile yege men bo lon mɔ daa kyu yen me-nyoro.

³¹ Wurubuaare ne ayenbi a gye mɔ-lee gekpaa-gekpa. Mɔ ne n gye Wura Yesu mɔ-se de mɔ-Wurubuaare. Mɔ ne n nyi yege in gye abon ne n kya kee.

³² N bo Damasikose ɔsowole so mɔ, abeyin obelense obono ɔ kya kere ɔsowole mɔ so sa Wura Aretese mɔ gi yege me dii ikpa ibono i de loo ɔsowole mɔ so mɔ me kya laare me de me' keda.

³³ Ako mɔ me kyu me wɔra gekeebii dɔ ne me liire me de ɔfe de gekpen gebono me yii kyaabɔɔ ɔsowole mɔ gefansere dɔ ne ne nye lii obelense mɔ abaa dɔ.

12

Ilaa Ibono Yesu Gi Lee Nyiile Pɔɔlo Mɔ

¹ Nyamese laa yen mɔ-nyoro mɔ in kya kpaa mɔ de sei; i kii i tiri yege n' yen me-nyoro de apenebo mɔ men baa nye pene feye. Imɔso nan san tɔge daa ilaa ibono Wura Yesu gi lee nyiile me baa kyon mɔ. O nyiile me ilaa fee ideri yege n kere.

² Nsi gudu nnan gemara mɔ, ilaa iko i wɔra me. Npere faa i kya wɔra me fee i men gye me ne i wɔra genen abee? I kya nyiile yege me-re Kirisito ginyamese kolon so mɔ, i puru me gikolon faa fiyu kyu kpe ko-o Wurubuaare dɔ. I puru me-re me-nyoro gibi mɔ pɛwu daa fee, me-oduduu mɔ wole daa fee, men taale bii bere. Wurubuaare wole ne n nyi.

³ Ilaa ibono n kpe n nyi mɔ ne n gye yege i kpe puru me fiyu kyu kyon kpe Wurubuaare ade okyoolaten. I puru me-re me-nyoro gibi mɔ pɛwu daa fee, me-oduduu mɔ wole ne n kpe fee, man taale bii. Wurubuaare wole ne n nyi.

⁴ I puru me kpe nno genen mɔ, ne nu ilaa ibono in bo ginu ne in bo gitɔge mɔ pei ne ne kii ba.

⁵ Me, Pɔɔlo, ne n wu genen ilaa ide. In kya sa me okpa yege n' yen me-nyoro daa. Yege ayenbi a kii kaabore nyamese obono o wu ilaa ide onan mɔ. Mi-i me mɔ ilaa ibono i kya nyiile yege men bo lon me-gibaa so mɔ wole ne nan kyu yen me-nyoro.

⁶ Nkana fee n kya laare n' yen me-nyoro gbaa mɔ, i man nyiile yege men nyi olaako. I laa wɔra gesintin daa. Mi-i me mɔ, ne kine imɔ. I lii fee men kya laare oko o' buu me yege n gye Wurubuaare isa don okara obono ɔ kya wu de ansi abee ɔ kya nu de aso mɔ.

⁷ Ilaa gbaa'gbaa ibono Wurubuaare gi lee nyiile me mɔ i tansi i nyaakyo. Wurubuaare men kii ɔ kya laare de n' yii gese n kya nyiile me-nyoro. Imɔso o kyule sa ilaa nyenyen pɛwu gemu mɔ yege o' kyu gilɔ gibono gi de fee owe ne n bo nyoro dɔ mɔ too me so. Imɔso gilɔ mɔ gi san gi kya nyala me gin kya sa me okpa de n' nyiile me-nyoro.

⁸ Ne dalaa kole Wura Yesu gikpadɔ gisa' yege i' ta me yege.

⁹ O kisee tɔge sa me daa yege, "Genɔobono nan kpe mi-i kpaa fo mɔ, i laa wɔra ɔdan sa fo. I lii fee isa obono ɔn bo lon mɔ dɔ ne me Wurubuaare olon mɔ kya nye lii gewi kpaa loge."

ɔ tɔge genen faa, i kya wɔra me okon bola yege n' kyu daa ilaa ibono i kya nyiile yege men bo lon me-gibaa so mɔ de n' kyu

yen me-nyoro. Imo ne nan yegε Kirisito-lee olon obono o bo mo o' nye baa kyena me do.

¹⁰ Imoso nengyene i gye daa Kirisito so mo, i boran sa me yee n' wora isa obono on bo lon, n' nye asebi, me-nyoro gi' keda me, asa me' ka me-ansi, de n' wu gentsipereε. I kya nyiile yee owi obono men bo lon me-gibaa so mo, mo-olon do mo, n kya wora olon.

Gelaare' Gebono N Bo Sa Feye Mo Ge Nyaakyɔ

¹¹ Ibono ne yen me-nyoro faa, obono on nyi olaako mo ilaa worase ne i gye. Mo, feye-oyuli do ne i ba genen. Nkana feye ne n kaabore fe' yen me. Men taa gye isa oko me-gibaa so bere. Yegε genen asa abono me kya penε yee momo ne n gye Yesu isoo gbaa-gbaa mo men taa don me iko do.

¹² Wurubuaare ilaa worase ibono i kya lee nyiile yee oko gye Yesu osoo gesintin mo, me Pooolo ne kyu gisen kyu wora imo feye-ansi do. Ilaa ibono nyamese man taale wora mo-gibaa so mo, ilaa ibono i kya de genɔ mo, de ilaa ibono i kya lee nyiile yee Wurubuaare olon bo me do mo pewu, ne wora imo.

¹³ Men wu ilaa ibono ne wora sa Yesu asonbo akpen sense mo ne i don ilaa ibono ne wora ne fe wu mo. Abee ibono ne ba feye ase ne men kyule wora gesola sa feye mo, ne wora feye ilaa nyenyen? To! Ne i gye ilaa nyenyen bere mo, n de feye gisere, fe' kyu kyee me.

¹⁴ Ide kon nan baa laa feye gisase. Ne baala ta. Ne ide kee man wora gesola sa feye. In gye feye-atɔ abee agyudo ne n tiri me. Feye gbaa-gbaa ne n tiri me. In gye nbii ne n kya sa momo-akorogebo ilaa tirise. Akorogebo ne n kya sa momo-biana ilaa tirise.

¹⁵ Genen kee ne i bo me okon yee n' lee ilaa ibono n bo mo kyu sa feye de n' kyu me-nyoro kee kyu sa feye. Imoso gelaare' gebono n bo sa feye mo ge kya nyaakyɔ ge kya too ofaanan mo, feye-lee gelaare' gebono fe bo sa me mo ge laa kii kooge daa?

¹⁶ Fe laa kyule toge gesintin yee men wora gesola sa feye abee fe laa toge yee n'

nyi giseε ne ne kyu npenε kyu kudi feye gyi daa fee? To.

¹⁷ Abee fe wu yee asa abono ne sun feye ase mo do oko gi kudi feye kyu bara me ne gyi daa?

¹⁸ Me ne n kole Taatusi yee o' kpe feye ase, ne ne sun aye-nanbo oko yee o' buu mo kpe. Abee fe nyi yee Taatusi gi kudi feye gyi? Me n nyi ibono me-re mo-nwonsa de aye-anaabi a gye gikolon.

¹⁹ Imoso baa lii de nde' fe kya nu aye-ila a togeε mo, fe nyi yee a kya toge a kya yeε aye-nyoro gemara daa? Aye-nanboana laareε, in gye genen. A nyi ibono Wurubuaare kya wu aye. Kyu naa de aye-re Kirisito ginyamese kolon mo so ne a kya tongε. Ilaa kamaase ibono a toge mo, a kya toge daa de fe' nye see Yesu oson mo do too.

²⁰ I bo me gifuu yee n' baa kii ba feye ase mo, fe laa wora fee asa abono onan men kya laare mo, ne fonbii feye mo, fe laa wu me mo, nan wora isa obono onan fen kya laare mo. Fonbii n' baa kii ba mo, ibiide i bo feye do, fe bo gelaaloo, fe bo ginyadon foro-foro, fe kya laare me-nkon me n' nye, fe kya saale asa, fe kya nyida abara, fe kya nyiile feye-nyoro, ne feye-gekyena do ilaa i kpe i de giyan-giyan.

²¹ I bo me gifuu yee fonbii, nan kii baa mo, me-Wura Wurubuaare laa bara me gese feye-ansi do de osulon. Fonbii asa abono me wora ilaa nyenyen ne men ti nu momo-nyoro gese mo me laa yegε me n' su. Iko mo, me wora ilaayan, abee me laare agyibara, me wora ilaa kankaran, ne men ti kyeeε momo-nwonsa.

13

Men Taa Yegε Mo, Nan Biide Omɔ-Giso Kon

¹ Me-gisase ne nan kii ba feye ase faa. Wurubuaare agyebi mo ako a kya nyiile yee i tiri yee asa anyo abee asa' nno gi' wora gikolon nbele do pei de a' loo bun oko gipueε.

² Owi obono ne kpaa laa feye ginyose mo ne wolaa ka sa asa abono me wora ilaa nyenyen de asense mo pewu. Ibono

menj bo fɛye ase faa mɔ, fɛ' yɛgɛ mɔmɔ-aso a' nu yɛɛ nengyene nɛ kii ba ne menj ti yɛgɛ mɔ, nan biide ɔmɔ-giso kon.

³ Inj gye genen ne fɛ kya laare mɔ? Inj gye fɛ kya laare fɛ' wu bii yɛɛ Kirisito ne n kya tɔngɛ naa de me so? Fɛ nyi yɛɛ Kirisito menj bo ɔlon de ɔ' taale wɔra fɛye ilaa kamaase ibono ɔ kya laare mɔ? ɔ tansi ɔ bo lon fɛye so.

⁴ I bo no yɛɛ kyu naa de Kirisito anyamesɛ gidebi gibono ginj bo lon mɔ so ne o wu' lɛwu oyii mɔ so. Wurubuaare ɔlon dɔ mɔ, o kii ɔ tɛ de ansi. Genen ne n gye aye kee faa. Anj bo lon fɛɛ Kirisito-lɛɛ mɔ. Yɛgɛ a kii a bo ɔlon de a' taale fɛye. I lii fɛɛ Wurubuaare ɔlon dɔ mɔ aye-rɛ Kirisito a tɛ dabɔlɛ.

⁵ Fɛ' kerɛ fɛye-asen dɔ yɛɛ fɛ san fɛ de gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Yesu mɔ? Fɛ menj nyi yɛɛ Yesu Kirisito tɛ fɛye dɔ? Abɛɛ fɛye berɛ fɛ wɔra awɔrafue daa fɛɛ?

⁶ Nɛ sɔɔ gyi yɛɛ fɛ laa wu me bii yɛɛ me berɛ, menj wɔra awɔrafue.

⁷ N kya dalaa n kya kole Wurubuaare yɛɛ ɔɲ sa ɔ' yɛgɛ fɛ' wɔra ilaa nyenyɛn. Inj gye me-lɛɛ ayenbi so ne n' kya tɔgɛ genen. N kya laare daa yɛɛ fɛ' wɔra ilaa ibono i boran sa Wurubuaare mɔ. Ba-a ne asa mɛ' taa nyida me yɛɛ n kya son Wurubuaare giyan mɔ, i boran sa me.

⁸ Me berɛ, manj taale wɔra sɛi de i' tii Wurubuaare gesintin mɔ ɔkpa. N kya wɔra daa ilaa ibono i laa bugi ɔkpa sa Wurubuaare gesintin ilaa mɔ.

⁹ Nengyene fɛɛ fɛ bo lon fɛ yelɛ fɛye-ayaa so Yesu ɔson mɔ dɔ, ne nɛ wɔra fɛɛ menj baa n bo ɔlon fɛye so mɔ, i laa wɔra me ɔkon daa. Ilaa ibono n kya dalaa mɔ ne n gye yɛɛ fɛ' sɛɛ Yesu ɔson mɔ dɔ kpaalogɛ.

¹⁰ Imɔso ne fɛ wu yɛɛ owi ɔbono menj bo fɛye ase mɔ, nɛ nmarase fɛye ɔwole baare ɔnan mɔ. Menj kya laare n' baa tu fɛye de n' kyu ɔlon ɔbono Wura Yesu gi sa me fɛye so mɔ kyu wɔra fɛye ipeeli. ɔ sa me ɔlon fɛye so daa de n' kpaalogɛ fɛ' sɛɛ mɔ-ɔson mɔ dɔ. Inj gye yɛɛ n' yɛgɛ i' yɔɔ fɛye-nyoro daa.

¹¹ Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, a laa sin gɛrɛ, a kya faala fɛye. Fɛ' yɛgɛ Wurubuaare ɔ' lɔrɔ fɛye-gikyenabi kpaalogɛ. Fɛ' nu me-ɔwole baare ilaa gɛsɛ sa me. Fɛ' tɔgɛ kyule abara, de fɛ' kyu gisen yuuli kyu kyena de abara. Fɛ wɔra genen mɔ, fɛye-rɛ Wurubuaare ɔbono ɔ bo gɛsalaare ne ɔ gye gisen yuuli gɛmu mɔ fɛ laa kyena.

¹² Fɛ' kyu gɛnyi-abi afaala faala abara fɛɛ gɛnɔɔbono i kaabore Yesu asonbo mɛ' faala abara mɔ.

¹³ Yesu asonbo abono mɛ bo aye ase mɔ pɛwu mɛ kya faala fɛye.

¹⁴ Aye-Wura Yesu Kirisito gitolon, Wurubuaare gɛsalaare, de gɛnɔ kolon gɛbono Wurubuaare Oduduu mɔ kya sa asa mɔ i' kyena fɛye pɛwu dɔ.

Pɔɔlo ɔwɔlɛ ɔbono ɔ Nɔmarasɛ Bunge Galati Awura Mɔ

Yesu ɔsɔɔ

¹ Me Pɔɔlo ɔbono n gye Yesu ɔsɔɔ mɔ ne n kya nɔmarasɛ fɛye genen ɔwɔlɛ baare faa. In gye anyamese ne n lɛɛ me abɛɛ anyamese ne n sun me yɛɛ n' wɔra Yesu ɔsɔɔ. I gye daa Yesu Kirisito de mɔ-sɛ Wurubuaare ɔbono o kyingi mɔ lii ibuni dɔ mɔ ne n sun me.

² Me-rɛ me-nanboana abono a kya son Yesu gɛrɛ mɔ pɛwu ne n dɛ ɔwɔlɛ baare a kya bunge fɛye Yesu asonbo akpen abono fɛ bo Galati gɛsinkpan so mɔ.

³ Aye-sɛ Wurubuaare de aye-Wura Yesu Kirisito mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa densɛ de mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

⁴ Yesu ne n kyu mɔ-nyoro kyɛɛ ne o wu' sa aye de a' nyɛ aye-nyoro lii ndɛ' asa adɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Aye-sɛ Wurubuaare gɛlaare dɔ ne Yesu gi wɔra genen ilaa idɛ.

⁵ Nyisigyi ɔ' wɔra Wurubuaare-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa! I' ba genen.

Kirisito ɔkalan

⁶ I kya dɛ me-gɛnɔ yɛɛ fɛ ti kpɛ fa-a taa Wurubuaare fa-a yɛgɛ kusaa genen. Mɔ ne n tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' baa nyɛ mɔ-amɔlɛgɛ abono ɔ kyɛɛ fɛye kyu naa de Kirisito so mɔ. Fɛye mɔ fɛ kii fɛ kya nu daa de ɔkalan ɔko kpɛi.

⁷ Nɛ tɔgɛ genen faa, gɛsintin ne n gye yɛɛ in bo ɔkalan konkɔnsɛ banban ɔko. Asa ako mɔ mɛ kya kpadɛɛ fɛye-nwɔnsa dɔ mɛ kya laare de mɛ' kyɛɛgɛ Kirisito ɔkalan konkɔnsɛ mɔ.

⁸ Imɔso ba-a nengyene aye abɛɛ Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ ne n kpeleɛ lii Wurubuaare dɔ ba baa tɔgɛ fɛye ɔkalan ɔbono ɔn kyena de ɔbono a wolaa buu sa fɛye mɔ, kaase mɔ mɔ-rɛ Wurubuaare abaa anyɔ.

⁹ Fɛɛ gɛnɔɔbono a wolaa tɔgɛ fɛye mɔ, idɛ kon n kii mi-i tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya tɔgɛ fɛye ɔkalan kyu lii Yesu so ne ɔn kyena de ɔkalan

ɔbono fɛ wolaa nu lii aye asɛ mɔ, kaase mɔ mɔ-rɛ Wurubuaare abaa anyɔ.

¹⁰ Nɛ tɔgɛ imɔ idɛ genen faa, anyamesɛ ginsi ne n' kya laare n' gyi abɛɛ Wurubuaare ginsi ne n' kya laare n' gyi daa? Fɛ kya kerɛ faa, n kya tɔgɛ daa ilaa ibono i laa wɔra anyamesɛ ɔbolɛ mɔ abɛɛ? Naafɔ n kya kerɛ daa ilaa ibono i laa wɔra anyamesɛ ɔbolɛ pɛi de n' lɔɔ wɔra me-ilaa mɔ, nkana Yesu Kirisito mɛn gye me-wura ne.

Gɛnɔɔbono Pɔɔlo Gi Baa Wɔra Yesu ɔsɔɔ Mɔ

¹¹ Me-nanboana Yesu asonbo, n kya laare de fɛ' bii yɛɛ Yesu ɔkalan konkɔnsɛ ɔbono nɛ lɛɛ tɔgɛ sa fɛye mɔ mɛn gye nyamesɛ-lɛɛ ɔkalan.

¹² I mɛn gye nyamesɛ asɛ ne nɛ nu ɔkalan mɔ lii. In gye nyamesɛ ne n nyiile me. Yesu Kirisito ne n lɛɛ ɔkalan baare gɛwi nyiile me.

¹³ Fɛ nu ilaa ibono nkana n kya wɔra owi ɔbono n kya son Wurubuaare kyu naa de me-naanaana Gyuda awura itiibilaa so mɔ. N' buu sa fɛye yɛɛ nɛ ka asa abono mɛ kya son Wurubuaare kyu naa de mɔ-bi Yesu so mɔ ansi gikyɔ. Nɛ laare fɛɛ nkana n' nyida genen asa mɔ mɔ-mɔ-rɛ mɔ-mɔ-ɔson mɔ.

¹⁴ Nkana n kya wɔra aye Gyuda awura ilaa wɔrasɛ imɔ-ɔkpa so don me-gikoso dɔ Gyuda awura sakyɔ. Aye-naanaana itiibi ilaa mɔ i gyi me-gimu genen owi ɔbono dɔ.

¹⁵ Dabɔlɛ ibono nɛ ka Wurubuaare mɔ-rɛ mɔ-bi mɔ asonbo adɛ ansi faa, pɛi de i' lɔɔ korogɛ me mɔ, Wurubuaare gi wolaa lɛɛ me yela. ɔ sa me so gɛwɔnsa densɛ ne ɔ tɔgɛ me yɛɛ n' son mɔ-rɛ mɔ-bi mɔ.

¹⁶ I wɔra Wurubuaare ɔbolɛ yɛɛ ɔ' lɛɛ mɔ-bi Yesu nyiile me de n' naa n kya tɔgɛ ɔkalan konkɔnsɛ kyu lii mɔ-bi mɔ so sa abono mɛ mɛn gye Gyuda awura mɔ. Wurubuaare gi kpɛ lɛɛ mɔ-bi mɔ nyiile me mɔ, mɛn kpɛ isa asɛ yɛɛ o' nyiile me Yesu ilaa.

¹⁷ Mɛn kpɛ Gyɛrusalem kpaa wu abono mɛ gyangbara me wɔra Yesu isɔɔ mɔ. Nɛ kpɛ koso naa daa kyon kpɛ Arabiya gɛsinkpan so, ne nɛ kii baa kyon kpɛ Damasikɔsɛ ɔsowolɛ so.

¹⁸ Nsi nsa gemara pei ne ne baa kpe Gyerusalem kpa faala Piita ne a nye bii abara. Ne kpe genen mo, nke gudu nnun ne ne kyena mo ase nno.

¹⁹ Men wu Yesu isoo asense mo baa bola, genen mo, Gyeemesi aye-Wura Yesu motede mo wole.

²⁰ Ilaa ibono n kya nmarase mi-i sa feye faa, Wurubuaare nyi yee men kya kee abon. I gye daa gesintin.

²¹ Imo gemara mo, ne kyon kpe Siiriya de Silisiya nsinkpan so.

²² Genen owi obono pewu mo, Yesu asonbo akpen abono a bo Gyudiyi gesinkpan so mo me men nyi me de ansi.

²³ Me kya nu me-ila de aso daa yee, "Onyen obono nkana o kya ka aye Yesu asonbo mo ansi mo, ide kon kere, mo mo ne n kii o kya toge Yesu okalan konkonse obono o laare mo-inyidaten mo o sa asa mo."

²⁴ Me-ila ide i yege me yen Wurubuaare.

2

Poolo Gi Kpe Yesu Asonbo Abelense Ase Gyerusalem

¹ Nsi gudu nnan gemara mo, ne kii kpe Yesu asonbo mo ase Gyerusalem. Me-re Banabase ne n kpe. A kya kpe mo, ne kyu Taatusi buu me-nyoro.

² Wurubuaare ne n lee nyiile me yee n' kii kpe nno. Ne kpe mo, ne kpa nyiile momo Yesu okalan konkonse obono n de mi-i toge mi-i sa asa abono me men gye Gyuda awura mo. Abono yee momo ne n gye abelense mo, ne yege me-re omo a gyan aye-wole. Ne laare yee genen abelense mo me' nu me-gesun mo gese de in sa i' ba yee Yesu okalan mo gesun gebono n kya wora faa de mo-gesun gebono nan kii wora mo ge' wora giyan.

³ Ne kpe abelense ade ase genen mo, ba-a me-nanbo Taatusi obono me-re mo a naa ne o men gye Gyuda isa mo, abelense mo oko-re oko men nyise mo yee o' ten mo-giwore aye Gyuda awura itiibilaa okpa so.

⁴ Pei de n' kpe Gyerusalem mo, asa abono me kya pen yee me kya son Yesu mo ako me baa loo aye Yesu asonbo mo

do de me' nye baa kere aye-akyeabi de genobono a nye aye-nyoro kyu lii Kirisito Yesu so mo. Me baa loo aye do genen mo, me kya laare daa fee a' gyi aye Gyuda awura itiibilaa de nbara mo pewu okpa so kee aye Yesu oson mo do de a' kii wora fee nbide sa nbara mo.

⁵ Kyu lii feye so mo, a men kyule genen asa abono. A kine momo-lee de fe' nye nu gesintin-lee okalan konkonse kyu lii Yesu so.

⁶ Ne kpe abono yee momo ne n gye abelense Yesu asonbo mo do mo ase mo, men nye ilaa nyiilese poboro iko lii omo ase. (Ne taa tere momo yee abelense faa, asa abono onan me gye mo lee in tiri me. I lii fee Wurubuaare men kya kere asa ansi so.) To. Fee genobono ne toge faa, genen abelense mo me men kyu sei kyu bola me-lee anyiilebi mo so.

⁷ Me wu me bii yee Wurubuaare ne n kyu Yesu okalan konkonse mo kyu wora me-abaa do de n' lee mo nyiile asa abono me men gye Gyuda awura mo fee genobono o kyu genen okalan baare kee wora Piita abaa do de o' lee mo nyiile Gyuda awura mo.

⁸ (I kya nyiile yee Wurubuaare obono o wora gesun kyu naa de Piita so ne o nye wora Yesu ooo sa Gyuda awura mo, genen Wurubuaare kolon obono kee ne n wora gesun kyu naa de me so ne ne wora Yesu ooo sa asa abono me men gye Gyuda awura mo.)

⁹ Abelense mo me nye wu bii yee Wurubuaare ne n kpa me ne ne wora Yesu ooo sa asa abono me men gye Gyuda awura mo genen. Imoso Gyeemesi, Piita, de Gyon, abono yee momo ne n gye nkpara sa Yesu oson mo, me kool kyule yee me-re Banabase de momo pewu a gye daa nyamese kolon gesun mo do. Imoso aye mo, a' kpe abono me men gye Gyuda awura mo ase de momo mo me' kpe Gyuda awura mo ase.

¹⁰ Me toge aye yee a' wolaa nyingi de a' kpa ayenbo. Genen ilaa ibono kee ne ne wolaa kyu too me-nyoro so n kya wora.

Poolo Gi Toge Piita Yee Ilaa Ibono O Wora Mo In Kyena

11 Owi obono Piita gi ba Antiyoki mɔ, ilaa ibono ɔ wɔra nno mɔ bere, in kyena. Imɔso ne tɔge tigi mɔ.

12 I kya nyiile yee nkana mɔ-re Yesu asonbo abono me men gye Gyuda awura mɔ me kya kyena wɔra abaa gyi daboile kanpe. ɔ bo nno mɔ, mɔ-nanboana Gyuda awura abono me gye Gyeemesi ade mɔ ako me kpe mɔ ase. Me kpe mɔ ase genen mɔ, ɔ tee mɔ-nyoro lii abono me men gye Gyuda awura mɔ dɔ. ɔn baa o kyule mada de ɔmɔ. I kya nyiile yee abono me kpe mɔ ase mɔ me kpe me de daa yee obono ɔ men gye aye Gyuda isa mɔ laa ten giwore de o' gyi Gyuda awura nbara so pei de ɔ' taale son Yesu ɔkpa so. Piita sele asa ade gifuu so ne ɔ tee mɔ-nyoro genen.

13 Gyuda awura sense abono me kya son Yesu mɔ me wu genen mɔ, mɔmɔ kee me yii gese me kya taa gesintin ɔkpa mɔ ma-a yee, kaabore i yee Banabase gbaa gi buu mɔmɔ-lee ɔkpa mɔ.

14 Mi-i me mɔ, ne wu ibono men kya naa ntintin genobono i kya kyena de Yesu gesintin okalan konkonse mɔ. Imɔso ne taase Piita Yesu asonbo mɔ pewu ansi dɔ yee, "Fo-o fo mɔ, fo gye daa Gyudanyen ne fo taa Gyuda awura akyenabi mɔ yee ne fo san fo te daa fee asa abono me men gye Gyuda awura mɔ. Mɔ, nne so ne fo laa taale nyise abono me men gye Gyuda awura mɔ de me' kyena Gyuda awura akyenabi?"

15 Gekoroge dɔ mɔ, me-re fo Piita a gye daa Gyuda awura. A men gye asa sense abono me men wolaa me nyi Wurubuaare agyebi ne me kya fue Wurubuaare ɔkpa mɔ.

16 Aye gbaa-gbaa a nye bii yee i men gye aye Gyuda awura itiibilaa mɔ abee nbara mɔ so gigyi ne nan yee Wurubuaare o' kyu nyamese yee mɔ-gisen dɔ i boran. I gye daa gikagyan gibono nyamese laa ka gyan Yesu Kirisito so mɔ. Imɔso ne aye gbaa-gbaa kee a ka gyan Yesu Kirisito so de Wurubuaare o' kyu aye yee aye-asen dɔ i boran kyu naa de aye genen gikagyan gibono so. I men gye aye Gyuda awura itiibilaa mɔ gigyi so. I lii fee Wurubuaare gi tɔge yee ɔ man kyu nyamese yee mɔ-gisen dɔ i boran kyu lii itiibilaa abee

nbara so gigyi."

Okalan Konkonse Obono Pɔɔlo Kya Nyiile Asa Mɔ

17 Genobono aye-ansi a gyan yee Wurubuaare laa kyu aye yee aye-asen dɔ i boran kyu naa de aye-re Kirisito ginyamese kolon mɔ so mɔ, i yee aye gbaa-gbaa a bingiri abono men kya gyi Gyuda awura itiibilaa mɔ so. Imɔso a taa itiibilaa yee de Wurubuaare o' kyu aye yee aye-asen dɔ i boran faa mɔ, a wɔra ilaa nyenyen ne? Kirisito kya yee asa me' wɔra ilaa nyenyen? Kuaa, in gye genen!

18 Nengyene n nyi yee ilaa ide in boran sa me ne ne kine imɔ, ne ne kii kpa kyu imɔ mɔ, ne lee me-nyoro nyiile yee n gye ilaa nyenyen ɔwɔrabo ne.

19 Imɔ gese ne n gye yee nkana n kya gyi Gyuda awura itiibilaa so, ne Wurubuaare men kyu me yee me-gisen dɔ i boran. Imɔso i wɔra fee ne wu' lii itiibilaa mɔ dɔ. Men baa n te sa itiibilaa mɔ de n' san nye kyena sa daa Wurubuaare.

20 Ne taa tɔge yee ne wɔra fee ne wu' faa mɔ, i wɔra daa fee me-re Kirisito pewu ne me da ananbi oyii so mɔ gikolon. In baa i gye me ne n' te. Yesu Kirisito ne n san ɔ te me dɔ. Wurubuaare mɔ-bi Yesu obono ɔ laare me-ilaa ne o wu' sa me mɔ so ne n' kya ka gyan de n' nye n te gekyena gebono n te faa.

21 Gidense gibono Wurubuaare gi wɔra sa anyamese mɔ, man kyu gimɔ yee gin gye sei. Ne fee i gye gesintin yee Wurubuaare kya kyu nyamese yee mɔ-gisen dɔ i boran kyu naa daa de itiibilaa gigyi so mɔ, nkana lewu obono Yesu Kirisito gi baa wu' sa anyamese faa, nkana giyan ne.

3

Anɛ Ne N Penɛ Feyɛ?

1 Feyɛ Galati awura, anɛ ne n penɛ feye daa? Fe men nyi olaako. Ne wolaa kaala nyiile feye genobono Yesu Kirisito gi wu' lewu oyii so sa feye mɔ. Sei men nara feye.

2 Imɔso n' taase feye ilaa kolon ide: Wurubuaare Oduduu mɔ gi daa giba feye so mɔ, fe nyi yee ibono fe kya gyi nbara mɔ so mɔ daa? In gye ibono fe nu Yesu

ɔkalan konkonse mɔ ne fɛ ka gyan mɔ so mɔ daa?

³ Fɛ mɛɲ nyi ɔlaako daa do-o? Ibono fɛ yii gɛsɛ kanpɛ de Wurubuaare Oduduu mɔ, fɛ laa san kyu fɛye anyamese-lɛɛ ɔlon daa kyu logɛ?

⁴ Ibono pɛwu fɛ wu ɔlaa sa Yesu ɔson mɔ faa mɔ, fɛ kya laare fɛ' wɔra awɔrafue? Imɔso i gye gɛsintin yɛɛ fɛ laa wɔra awɔrafue?

⁵ Genɔɔbono Wurubuaare kpɛ ɔ dɛ mɔ-Oduduu mɔ ɔ kya sa fɛye ne ɔ kya wɔra ilaa ibono i kya lɛɛ mɔ-ɔlon nyiile fɛye mɔ, fɛ nyi yɛɛ fɛye-nbara gigyi so ne ɔ kya wɔra imɔ genen? In gye Yesu ilaa ibono fɛ nu ne fɛ ka gyan mɔ so?

⁶ Fɛ' taa kerɛ aye Gyuda awura ɔnaana gyangbarase ɔbono mɛ kya tere mɔ yɛɛ Aberaham mɔ ilaa. Wurubuaare agyɛbi ako a tɔgɛ yɛɛ,

“Aberaham gi ka gyan Wurubuaare so. Ne mɔ-gikagyan gibono so mɔ,

Wurubuaare gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran.”

⁷ Imɔso i kaaborɛ fɛ' bii yɛɛ asa abono mɛ kya ka gyan Wurubuaare so mɔ, mɔmɔ ne n gye Aberaham mɔ-naanaana gɛsintin.

⁸ Wurubuaare agyɛbi mɔ kee a kya tɔgɛ gikagyan gide so ilaa. Wurubuaare wolaa ɔ nyi yɛɛ ɔ laa kyu abono mɛ mɛɲ gye Gyuda awura mɔ kee yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran kyu naa de mɔmɔ-gikagyan gibono mɛ laa ka gyan mɔ Wurubuaare so mɔ. I bo Wurubuaare agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ Wurubuaare gi wolaa tɔgɛ mɔ-ɔkalan konkonse mɔ yela sa Aberaham yɛɛ,

“Kyu naa de fo so mɔ, nan yuule nsinkpan kpɛi-kpɛi pɛwu so asa.”

⁹ Imɔso lii nfono mɔ a laa bii yɛɛ Wurubuaare kya yuule nyamese kamaase ɔbono ɔ kya ka gyan Wurubuaare so mɔ kyu dabɔle de Aberaham ɔbono ɔ wolaa ka gyan Wurubuaare so mɔ.

Ɔko-rɛ Ɔko Maɲ Taale Gyi Nbara Mɔ Pɛwu So

¹⁰ I bo Wurubuaare agyɛbi dɔ yɛɛ, “ɔbono ɔɲ kya wɔra ilaa kamaase

ibono Wurubuaare nbara mɔ gi kya nyiile

fɛɛ genɔɔbono mɛ nmarase Wurubuaare nbara ɔwɔle dɔ mɔ,

genen kaase mɔ mɔ-rɛ Wurubuaare abaa anyɔ.”

Ɔko-rɛ ɔko mɔ, maɲ taale gyi nbara mɔ pɛwu so. Imɔso nyamese kamaase ɔbono ɔ kya ka gyan nbara gigyi so mɔ, mɔ-rɛ Wurubuaare abaa anyɔ.

¹¹ I gye gɛsintin yɛɛ nyamese fo gyi nbara so pɛwu gbaa mɔ, in gye imɔ ne nan yɛgɛ Wurubuaare o' kyu fo yɛɛ fo-gisen dɔ i boran. I lii fɛɛ Wurubuaare gi wolaa tɔgɛ yɛɛ,

“ɔbono ɔ kya ka gyan Wurubuaare so mɔ ne Wurubuaare kya kyu yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran.

Genen kaase ɔbono ne nan nye Wurubuaare ase gɛkyena.”

¹² Nbara bere, mɛɲ kya ka gyan nɔmɔ so. Mɛ kya gyi nɔmɔ so daa. Wurubuaare gi wolaa tɔgɛ yela yɛɛ,

“ɔbono ɔ gyi nbara mɔ so mɔ ne nan nye kyena Wurubuaare ase kyu naa de nbara mɔ so.”

¹³ Nnɔ nbono Wurubuaare gi tɔgɛ wɔra aye abono aɲ kya gyi mɔ-nbara mɔ so mɔ ɔ yɛgɛ Yesu gi fiyɛɛ nnɔ sa aye. Kyu lii aye-ilaa nyenyɛn so mɔ, Yesu ne Wurubuaare gi san tɔgɛ nnɔ wɔra. I lii fɛɛ Wurubuaare agyɛbi dɔ i kya tɔgɛ yɛɛ,

“Nyamese kamaase ɔbono mɛ kyɔloga mɔ oyii so mɔɔ

kyu biide mɔ-giso mɔ,

Wurubuaare gi tɔgɛ nnɔ wɔra kaase mɔ ne.”

¹⁴ Wurubuaare kya laare o' yuule gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi fɛɛ genɔɔbono ɔ wolaa yuule Aberaham mɔ. Imɔso ne Yesu gi yele aye anyamese giyaa dɔ ka aye-ilaa nyenyɛn giko de Wurubuaare ɔ' nye yuule aye kii kyu naa de aye-rɛ Kirisito Yesu ginyamese kolon mɔ so. Imɔ ne n gye yɛɛ aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ, a kya nye Wurubuaare Oduduu ɔbono ɔ wolaa ka yela yɛɛ ɔ laa sa anyamese mɔ.

Ilaa Ibono Wurubuaare Gi Ka Yela Sa Anyamese Mɔ

¹⁵ Me-nanboana Yesu asonbo, n' taa kyu anyamese gɛkyena dɔ ilaa kyu wɔra sinkaala sa fɛye. Nengyene nyamese gi nye ka ntan mɔ, mɛ mɛɲ lɛɛ nɔmɔ mɔ,

nyamese maŋ taale kine nmo abee o' kyeege nmo.

¹⁶ Wurubuaare gi wolaa ka ilaa dense yela sa anyamese pewu. O ka imo yela sa omo kyu naa de Aberaham de mo-onaanabi mo so. Wurubuaare agyebi mo do nfono n dare faa mo, i men toge yee, "de Aberaham anaanabi." I nen toge yee "anaanabi" mo, me kyoo ne. I toge daa yee, "de Aberaham onaanabi." Nyamese kolon ne o gye ne. Genen onaanabi obono ne n gye Kirisito.

¹⁷ To! Ibono n dare mo ne n gye yee fee genobono asa me maŋ taale kine abee me' kyeege nyamese-lee ntan mo, genen kee ne Wurubuaare agyebi a de ne. Wurubuaare gi wolaa ka yela yee kyu naa de Aberaham so ne o laa kyule de o' yuule anyamese de me' nye wora mo-asonbo gesintin. I wora nsi nwe nnan de nsi oko de saalaa gemara mo, pei ne Wurubuaare gi loo lee mo-nbara nyiile Aberaham mo-naanaana Gyuda awura mo. Genen Wurubuaare nbara mo gi men taale kyade ilaa ibono Wurubuaare gi wolaa ka yela mo owole fue.

¹⁸ Nengyene fee i tiri yee anyamese me' gyi Wurubuaare nbara so pei de me' loo nye Wurubuaare ayuule de me' wora mo-asonbo gesintin mo, genen bere mo in baa i gye ibono Wurubuaare gi wolaa ka yela mo so ne. Gesintin gebono a nyi mo ne n gye yee Wurubuaare gi kpe ka daa yela sa Aberaham yee o laa yeege asa me' nye wora Wurubuaare asonbo gesintin kyu naa daa de mo Aberaham so. In gye kyu naa de nbara gyyi mo so.

Ilaa Ibono Nbara Mo Gi Maŋ Taale Wora Mo

¹⁹ Ne nbara mo gi maŋ yeege asa me' nye wora Wurubuaare asonbo gesintin mo, meneto so kiti-i ne o baa yela nmo daa? Asa ilaa nyenyen so ne Wurubuaare gi kyu nbara mo kyu bola ilaa ibono o ka yela sa omo mo so. O kya laare nbara mo gi' kpa a omo kpa fo abere abono Aberaham onaanabi mo laa ba mo. Mo-onaanabi obono ilaa ne Wurubuaare

gi wolaa ka yela mo. Owi obono Wurubuaare gi yela mo-nbara mo, o sun mo-iso iko ne me kpa a toge nmo sa Mosisi. Imoso Mosisi gi san wora fee okpowura Wurubuaare de anyamese nsana.

²⁰ Genen ilaa ibono i maŋ taale wora odan kpa a lii bere. I lii fee okpowura yele abaafon anyo nsana. Wurubuaare bere gye daa okolon.

²¹ Abee oko laa toge yee ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela mo de nbara nbono o yela mo, in kya kyena de abara? Kuaa, in gye genen. Nbara nbono onan gi laa taale sa nyamese Wurubuaare ase gekyena onan mo gin bo no. Naafonkana i bo genen nbara nbono onan mo, ofaanan Wurubuaare kya kere asa ilaa worase so de o' wu yee momo-asen do i boran kyu naa de genen nbara nbono so.

²² Ide faa mo, in gye genen. Wurubuaare agyebi mo a kya nyiile yee ilaa nyenyen giwora i kya nye olon anyamese pewu so. I ba genen de Wurubuaare o' kyu daa asa abono me kya ka gyan Yesu Kirisito so mo yee momo-asen do ne n boran. Genen ne Wurubuaare gi wolaa ka yela ne. Nyamese gikagyan so ne Wurubuaare laa kyu mo yee mo-gisen do i boran.

Nbara Mo Gi Kere Aye So Kaabore Kirisito Gi Ba

²³ Pei de anyamese me' loo ka gyan Yesu so mo, Wurubuaare nbara mo gi nminde aye ne gi tii aye wora genen kaabore Yesu gi ba ne gikagyan gibono a laa ka gyan mo so mo gi' lii gewi.

²⁴ Imoso nbara mo gi wora fee nbii so okerebo, ne gi kere aye so kaabore Kirisito gi ba. Ne a san a kya ka gyan mo so de Wurubuaare o' kyu aye yee aye-asen do i boran.

²⁵ Ide kon ibono a nye ka gyan Yesu so faa, an baa a tiri obono o laa kere aye so mo.

Kirisito Gi Ba Faa, Fe Laa Nye Ilaa Ibono Wurubuaare Gi Ka Yela Mo

²⁶ Imoso feye-re Kirisito Yesu ginyamese kolon mo so mo, feye pewu fe san wora Wurubuaare mo-biana gesintin kyu naa de feye-gikagyan gibono fe ka gyan Yesu so mo.

²⁷ Ibono me gyere feye Wurubuaare sagyere ne feye-re Kirisito fe wɔra nyamese kolon mɔ, i yege fe nye kyeege baa nye Kirisito gidebi feye-asen dɔ.

²⁸ Wurubuaare men kya kere yee Gyuda awura ne, Geriiki awura ne, abono me te awura ase mɔ de abono me te mɔmɔ-gibaa so mɔ ne, abee anyen ne, abee akyii ne. Mɔ ase mɔ, feye pewu fe gye nyamese kolon kyu lii feye-re Kirisito Yesu ginyamese kolon mɔ so.

²⁹ Feye-re Kirisito fe wɔra nyamese kolon faa, feye kee fe gye Aberaham mɔ-naanaana ne. Fe laa nye ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa Aberaham mɔ-re Kirisito obono ɔ gye mɔ-ɔnaanabi mɔ.

4

Pɛi Ne Kirisito Gi Ba Mɔ, A Kyena Sa Gese Gere Itiibilaa Mɔ Fɛɛ Nbide

¹ Fɛɛ ɔko laa baa yii mɔ-se giyaa mɔ, owi obono ɔ san ɔ gye gebii mɔ, mɔ-re gebide mɔ, ɔko men don mɔ-nanbo. Yege ɔ see mɔ, mɔ ne nan gyi mɔ-se ato pewu.

² Ɔɲ ti see mɔ, ɔ bo asa abono me kya kere mɔ-re mɔ-ato mɔ so sa mɔ kaabore ɔ' see kpa a fo owi obono mɔ-se gi yela sa mɔ mɔ.

³ Genen kee ne nkana aye a wɔra daa fɛɛ nbii Wurubuaare ɔson dɔ, ne a kyena sa gesinkpan so nbara de itiibilaa fɛɛ nbide.

⁴ Wurubuaare gelaare dɔ owi mɔ gi san baa fo mɔ, ɔ keda mɔ-bi sun gesinkpan so. Gesinkpan gedɛ so ɔkyii ne n koroge mɔ. Me koroge mɔ wɔra Gyuda awura nbara dɔ.

⁵ Wurubuaare gi sun mɔ-bi mɔ genen de aye abono nkana a kyena sa nbara mɔ, a' nye aye-nyoro lii nbara gekyena mɔ dɔ de a' kyena sa Wurubuaare de ɔ' san kyu aye yee a gye mɔ-biana gesintin.

⁶ Ibono i kya lee nyiile aye yee a ti bingiri mɔ-biana gesintin mɔ ne n gye yee Wurubuaare gi kyu mɔ-bi mɔ-Oduduu mɔ wɔra aye-asen dɔ ne ɔ kya yege a kya taale tere Wurubuaare yee, "N-se, n-se!" mɔ.

⁷ Imɔso i nye ba fo ɔko gisen dɔ genen mɔ, fon baa fo gye gebide sa Wurubuaare. Fo bingiri Wurubuaare mɔ-bi gesintin. Ne fo ti nye fo gye Wurubuaare mɔ-bi genen

mɔ, ɔ laa yege fo' nye ilaa ibono ɔ ka yela sa mɔ-biana mɔ.

Pɔɔlo Kya Nyiile Galati Awura Nfono Me Fue Mɔ

⁸ Owi obono fen ti nye bii feye-re Wurubuaare gese de gibi mɔ, fe son ikpere, yege in kaabore fe' son imɔ, ne fe wɔra nbide sa imɔ.

⁹ Ide kon fe nye bii feye-re Wurubuaare gese de gibi faa (abee n' lɔrɔ toge yee Wurubuaare ne n bii feye-re mɔ gese de gibi faa mɔ), nbara de itiibilaa ibono in bo ilaa dɔ ne i man taale wɔra sei sa feye mɔ, fe laa kii kyu feye-nyoro too imɔ so? Imɔso fe kya laare de fe' kii wɔra nbide sa genen ilaa ibonoana?

¹⁰ Fe kyu too feye-nyoro so yee fe laa wɔra geke kyoolase itiibilaa, ibose itiibilaa de gesi pobɔrɔ de agyudɔ pobɔrɔ de nke bele-bele mɔ itiibilaa.

¹¹ N kya nu feye so yee fo kya wɔra itiibilaa kpɛi-kpɛi genen mɔ, i kya wɔra me gifuu yee fonbii mɔ, genobono ne keda me-nyoro toge Wurubuaare agyebi mɔ sa feye mɔ, ne wɔra imɔ too nkyu dɔ giyan ne.

¹² Imɔso me-nanboana Yesu asonbo, n de feye gisere, fe' wɔra aniya de fe' wɔra fɛɛ me. Fen sa fe' ka gyan itiibilaa so. I lii fɛɛ owi obono n bo feye ase nno mɔ, me kee ne wɔra fɛɛ feye. Ne fe men wɔra me ilaa nyenyen iko.

¹³ Fɛɛ genobono fe nyi mɔ, me-gilo so ne ne kpe feye ase gigyangbarase mɔ, ne ne nye lee Yesu ɔkalan konkonse mɔ toge sa feye.

¹⁴ Ne kpe genen mɔ, fe men da me ikyɔɔ, ne fe men lee ansi taa me yege. Fe yiyee me so owi obono n kya lɔ mɔ. Fe kere me so de ɔkon fɛɛ n gye daa Wurubuaare dɔ ɔɔɔ abee n gye daa Kirisito Yesu gbaa.

¹⁵ Ide kon feye-ɔsakon obono gi kyon fone daa? Me gbaa-gbaa n nyi feye so yee genen owi obono dɔ mɔ nkana fe laa taale lee feye-ilaa kamaase sa me, ba-a feye-ansibi gbaa.

¹⁶ Imɔso gesintin gebono n kpe mi-i toge mi-i sa feye so mɔ, ne san bingiri feye-okyobo?

17 Genen asa abono me kya toge feye okalan banban mo bere, me kya laare feye-ilaa faa mo, in taa gye ilaa dense iko so. Me kya laare daa de me' nye tee feye lii me ase de me' nye de fe' laare momo-ilaa.

18 Fee ilaa dense so ne oko kya laare feye-ilaa mo, imo ibono i laa kpaa feye owi kamaase. Me kee n kya laare feye-ilaa. In gye owi obono n bo feye ase mo wole.

19 Me-biana, ne wolaa wu olaa feye so, ne n' kii n kya wu olaa feye so fee genobono gedun ge kya tu okyii mo. Nan wu olaa feye so genen kaabore Yesu Kirisito gidebi gi' lii gewi feye do.

20 I bo me obole fee nkana n' nye n bo feye ase de n' nye bii getonge gebono nan tonge sa feye mo. Feye-ilaa i bo me-gisen do genonko genonko daa.

Haga De Sara Ilaa

21 Feye abono fe kya laare de fe' kyena sa Gyuda awura nbara mo, fe nyi yee fe kya gyi nbara mo so ne? Fe' nu genobono nan baa lee nmo gese sa feye mo.

22 Me nmarase Gyuda awura nbara mo do yee Gyuda awura momo-naana gyangbarase Aberaham gi koroge anyen anyo. Oko mo-nyi gye Aberaham mo-ka obolonbu. Oko mo mo-nyi gye Aberaham mo-ka yese.

23 I kii koso mo, mo-ka mo obolonbu mo gi nye oto koroge sa mo fee genobono anyamese me kya nye ito koroge mo. Mo-ka yese mo bere gi nye oto koroge sa mo mo, i gye daa Wurubuaare ilaa worase. Wurubuaare gi ka yela sa mo yee o laa nye gebii, yee o gye olabanbo.

24 Genen akyii anyo ade ilaa i gye daa fee gikpale sa aye anyamese. Akyii mo me yele me sa geno dedaa de geno poboro gebono Wurubuaare gi yee mo-re anyamese me wora de me' kyu kyena de abara mo. Geno dedaa ne n gye Wurubuaare nbara nbono o kyu sa anyamese Saanayi gibii mo so mo. Genen geno gebono ge de fee Aberaham mo-ka obolonbu mo. O kya koroge nbii nbono me te sa ako mo. Me kya tere mo yee Haga.

25 Saanayi gibii mo gi bo daa Arabiya gesinkpan so. A kya nu yee Haga ginyen gi gyan genen gesinkpan gebono so. Haga kee yele o sa Gyusalem, Gyuda awura osowole gemu obono o bo no nde faa. I kya nyiile yee Gyusalem obono mo-re mo-asa pewu me te sa daa ako.

26 Wurubuaare do lee Gyusalem osowole mo bere men te o sa ako. O de daa fee Aberaham mo-ka yese Sara. Aye abono a kya ka gyan Yesu so mo, Wurubuaare do lee osowole baare de fee aye-nyi.

27 Fe' nyingi yee Sara ilaa onan i bo Wurubuaare agyebi do yee,
"Fo obono fon ti koroge mo, yeege i' wora fo okon.

Fo obono fon ti da oto mo, kpen de fo' wora olanba de okon.

I kya nyiile yee fo obono fo-kuli gi koso taa fo yeege mo,

fo laa kii baa nye nbii don okyii obono o bo onyen mo."

28 Imoso, me-nanboana Yesu asonbo, fe' bii yee aye abono a kya ka gyan Yesu so mo a de fee Sara mo-bi, Ayisiki, obono Wurubuaare gi wolaa ka yela sa mo yee o laa nye mo.

29 Aberaham mo-biana anyo mo do mo, me koroge oko genobono anyamese me kya nye ito koroge mo. Onyose mo bere kyu lii Wurubuaare Oduduu mo so ne me koroge mo. Nbii nnyo nde abere do mo, anyamese olon do lee gebii mo ge kyo Wurubuaare Oduduu do lee gebii mo. Genen gekyo gebono onan ne n de baa lii de nde' kee faa. Abono me kya ka gyan nbara gigyi so mo me kya kyo aye abono a kya ka gyan Yesu Kirisito so mo.

30 Menε ne Wurubuaare agyebi mo a kya nyiile aye kyu lii nbii nnyo nde so? A kya nyiile aye yee Wurubuaare gi toge Aberaham yee,

"Gya fo-ka obolonbu mo mo-re mo-bi mo lii fo-geten do.

Genen fo-bi obono man nye gyi fo-ato.

Fo-ka yese mo mo-bi mo ne nan gyi fo-ato."

Imoso lii agyebi ade do mo, a bii yee fee genobono Haga mo-bi men nye gyi Aberaham ato mo, genen kee ne abono

mε kya ka gyan nbara mɔ so mɔ mε maŋ nye kyena Wurubuaare ase ne.

³¹ Aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ bere, a kya nye Wurubuaare ase gekyena. Imɔso me-nanboana Yesu asonbo, a meŋ de fεε Aberaham mɔ-ka obolonbu mɔ mɔ-biana. A de daa fεε Aberaham mɔ-ka yese mɔ mɔ-biana.

5

Yesu Gi Yεge A Nye Aye-Nyoro

¹ Kirisito gi laare yεε aye abono a kya ka gyan mɔ so mɔ a' nye aye-nyoro lii ɔfe dɔ. I kya nyiile yεε mɔ so ne Wurubuaare gi kyu aye yεε aye-asen dɔ i boran. Imɔso fe' yeε fεye-ayaa so girin. Feŋ sa fe' yege itiibilaa de nbara mɔ i' kii ηminde fεye.

² Fe' nu dandan. Me, Pɔɔlo n kya buu mi-i sa fεye yεε fe yege mε' ten fεye-awɔre Gyuda awura itiibilaa ɔkpa so yεε imɔ ne nan mɔleγε fεye mɔ, Kirisito maŋ baa mɔleγε fεye.

³ N kii mi-i tɔge fεye ɔkamaase yεε fo ɔbono fo yege mε' ten fo-giwɔre Gyuda awura itiibilaa ɔkpa so mɔ, fo-re Gyuda awura nbara de itiibilaa mɔ pɛwu ne kpeε'ε.

⁴ Fo ɔbono fo kya laare fεε Wurubuaare o' kyu fo yεε fo-gisen dɔ i boran kyu naa de fεye-nbara gigyi so mɔ, fo-re Kirisito nsana i tεε ne. Fo lεε fo-nyoro lii Wurubuaare gitolon gibono ɔ kya kyu mɔleγε asa mɔ dɔ ne.

⁵ Aye bere, Wurubuaare Oduduu kya kpaa aye ne aye-ansi a kpe a gyan yεε aye-asen dɔ i laa wɔra ɔdan sa Wurubuaare kpaa logε. A nyi ibono i laa ba genen sa aye kyu naa de gikagyan gibono a kya ka gyan Kirisito so mɔ.

⁶ I lii fεε aye abono aye-re Kirisito Yesu a gye nyamesε kolon mɔ, a nyi yεε giwɔre giten de gimaaten mɔ, imɔ iko-re iko i meŋ taa tiri. Ilaa kolon ibono i kpe i tiri mɔ ne n gye yεε fo nyamesε fo' ka gyan Yesu so de fo-gikagyan gibono gi' lii gɛwi naa de fo-gelaare' gεbono fo bo sa Wurubuaare de fo-nanbo nyamesε mɔ so.

⁷ Nkana fe ti fe de fεye-gikagyan dɔ kanpe. Anεana ne n baa kpadεε fεye ne

feŋ baa fe kya buu gesintin mɔ ɔkpa mɔ daa?

⁸ Genen gεwɔnsa gεde geŋ kya lii Wurubuaare ase. Wurubuaare bere kya tɔge fεye yεε fe' keda gesintin ɔkpa mɔ dɔ.

⁹ Fe' kere dandan. Ilaa nyenyen pi-i i kya nyida ilaa gikyɔ. I de daa fεε genɔɔbono bodobodo gelin pi-i gi kya yege bodobodo kya ηan dii mɔ.

¹⁰ Ne taa tɔge genen faa mɔ, Wura Yesu so mɔ, n nyi me-gisen dɔ yεε fe maŋ taa sɔɔ ilaa banban iko gyi. Abono mε kya kpadεε fεye-nwɔnsa mɔ, ba-a anyamesε gbaa'gbaa ne mε gye mɔ, Wurubuaare laa biide mɔmɔ-giso.

¹¹ Me-nanboana Yesu asonbo, me bere, meŋ kya nyiile asa yεε awɔre giten nbara i tiri sa Wurubuaare. Nkana genen ne n' de mɔ, naafo Gyuda awura mε maŋ ka me-ansi. Naafo n san n de awɔre giten nbara mɔ, nkana genɔɔbono n kpe n de yεε Yesu oyii so lεwu mɔ wole ne n kpe i tiri mɔ, nkana i maŋ baa loo asa.

¹² Asa abono mε kya kpadεε fεye-nwɔnsa mɔ genen mɔ, mε nyi yεε awɔre giten i gye ilaa dεnsε sa ɔmɔ mɔ, mε maa tεε lεε mɔmɔ-awɔrebi kee?

¹³ Me-nanboana Yesu asonbo, fεye bere, Wurubuaare gi tɔge fεye yεε fe' kyu fεye-nyoro too Yesu so de fe' nye fεye-nyoro lii nbara de itiibilaa gigyi so. Ibono fe nye fεye-nyoro genen faa mɔ, fe meŋ sa fe' kyu imɔ yεε ɔkpa gi bugi sa fεye de fe' wɔra ilaa ibono fεye anyamesε-lεε gidebi mɔ i kya laare mɔ. Fe' kyu gesalaare kyu son abara.

¹⁴ I lii fεε Wurubuaare nbara nbono ɔ yela pɛwu mɔ gi kya baa yii daa de nbara kolon yεε, "Laare fo-nanbo fεε fo-nyoro mɔ."

¹⁵ Ne fεye mɔ, fεye yεε fe laa dun daa abara de fe' kyade abara fεε ndonbue bere mɔ, feŋ kere dandan mɔ, fe laa nyida daa abara de fεye-ikyenaten Wurubuaare ase i' lii fεye-abaa.

Anyamesε Gidebi Mɔ Ilaa Wɔrase

¹⁶ Imɔso ilaa ibono n kpe n de mɔ ne n gye yεε fe' kyena fεε genɔɔbono Wurubuaare Oduduu mɔ kya nyiile fεye mɔ. Fe wɔra genen mɔ, fe maŋ wɔra ilaa

ibono fɛye-anyamese-lɛɛ gidebi mɔ i kya laare mɔ.

¹⁷ I lii fɛɛ anyamese-lɛɛ gidebi mɔ i kya laare yɛɛ i' tii Wurubuaare Oduduu mɔ ɔkpa. Wurubuaare Oduduu mɔ mɔ kya laare yɛɛ o' tii aye-anyamese-lɛɛ gidebi mɔ ɔkpa. Genen ilaa inyɔ idɛ inj kya dabɔlɛ abara dɔ de i' kyena. Genen so mɔ, a mɛɲ kya nye wɔra ilaa ibono a kya laare mɔ.

¹⁸ Fɛɛ Wurubuaare Oduduu mɔ ne n gyangbara sa fɛye mɔ, inj baa i gye Wurubuaare nbara mɔ ne fɛ tɛ sa.

¹⁹ Ilaa nyɛnyɛn ibono ɔnan aye-anyamese-lɛɛ gidebi i kya yɛɛ a kya wɔra mɔ inj bo sen de nyamese o' wu imɔ bii. Imɔ iko ne n gye yɛɛ nyamese kya laare agyibara. ɔ kya wɔra ilaayan. ɔ kya wɔra ilaa kankaran.

²⁰ ɔ kya son ikperɛ. ɔ kya sɔɔ afɛ. ɔ kya kyo asa. ɔ kya laare laatɔngɛ. ɔ kya wɔra onsipara. ɔ bo ginyadon foroforo. Mɔ-rɛ asa mɛ kya kyena gikoso gɛgyanbue gɛkyena. Mɔ-rɛ ako mɛ kya wɔra genɔ ako so. ɔ kya lɛɛ ako laare taa ako yɛɛ.

²¹ Asa ilaa i bo mɔ gɛlaaloo. ɔ kya nun nta gɛɛɛ nyoro. Ne ɔ kya wɔra ibon. Anyamese-lɛɛ gidebi i kya yɛɛ asa mɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn banban kee. Fɛɛ genɔɔbono ne tɔgɛ fɛye baa kyon mɔ, n kya kii mi-i tɔgɛ mi-i sa fɛye ne-o: fo ɔbono fo yɛɛ imɔ idɛana ne fo laa wɔra mɔ, fo maɲ nye kyena Wurubuaare ase mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ.

Wurubuaare Oduduu Mɔ Ilaa Wɔrase

²² Ilaa ibono Wurubuaare Oduduu mɔ kya yɛɛ asa mɛ' wɔra mɔ inj de fɛɛ ilaa nyɛnyɛn idɛana. Wurubuaare Oduduu mɔ kya yɛɛ daa asa mɛ' nye gɛlaare' mɔmɔ-asen dɔ. ɔ kya sa ɔkon de gisen yuuli. ɔ kya yɛɛ asa mɛ' nye gisen, ɔ kya yɛɛ mɛ' wɔra ilaa ibono i kya yuuli asa asen mɔ, mɛ' wɔra gidɛnsɛ, mɛ' gyi gɛsintin sa asa,

²³ mɛ' buu asa, de mɛ' taale mɔmɔ-nyoro. Nengyene asa mɛ kya wɔra genen ilaa idɛana mɔ, inj bo nbara nko gi laa bun mɔmɔ gipueɛ.

²⁴ Abono mɛ gye Kirisito Yesu-lɛɛ asa gɛsintin mɔ, mɛ kine mɔmɔ-anyamese-lɛɛ gidebi mɔ imɔ-rɛ imɔ-ilaa laareɛ de imɔ-ilaa diilɛɛ pɛwu. I wɔra fɛɛ mɛ kyu mɔmɔ-gidebi gibono kyu da aɲanbi mada de oyii mɔɔ ne.

²⁵ Aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ, a ti nye Wurubuaare Oduduu mɔ ti ɔ tɛ aye-asen dɔ faa mɔ, a' tɛɛ naa fɛɛ genɔɔbono Wurubuaare Oduduu mɔ kya nyiile aye mɔ.

²⁶ A mɛɲ sa a' nyiile aye-nyoro abɛɛ a' kyena gikoso gɛgyanbue gɛkyena abɛɛ a' yɛɛ ɔko ilaa i' wɔra aye gɛlaaloo.

6

Fɛ' Sɔɔ Abara Nsola Sola

¹ Me-nanboana Yesu asonbo, nengyene fɛ wu yɛɛ fɛye dɔ ɔko kya wɔra ilaa nyɛnyɛn iko mɔ, fɛye abono fɛ kya nu Wurubuaare Oduduu mɔ ase fɛye-gɛkyena dɔ mɔ, fɛ' kyu buubuu kyu buɛɛɛ genen kaase mɔ de ɔ' lii imɔ dɔ. Fɛ' kere fɛye-nyoro so de i mɛɲ sa i' penɛ fɛye kee kpaa loo ilaa nyɛnyɛn dɔ.

² Fɛ' sɔɔ abara nsola sola. Fɛ wɔra genen mɔ, fɛ laa nye gyi Kirisito-lɛɛ nbara so.

³ Nengyene ɔko kya buu mɔ-nyoro yɛɛ ɔ don asa sense yɛɛ on kii don ɔmɔ mɔ, ɔ kya ten mɔ-nyoro genɔ daa.

⁴ Fɛye bere fɛye ɔkamaase ɔ' kpɛ nu daa de mɔ gbaa-gbaa lɛɛ ilaa wɔrase de ɔ' kere yɛɛ i boran abɛɛ inj boran. Fɛ kya wɔra genen mɔ, fɛye gbaa-gbaa ilaa wɔrase so ne fɛ laa nye nyiile fɛye-nyoro. Inj gye ɔkolɛɛ ilaa wɔrase so.

⁵ ɔkamaase o' nu de mɔ-lɛɛ gidebi. I lii fɛɛ ɔkamaase mɔ-rɛ mɔ-lɛɛ gɛsola.

⁶ Nengyene ɔko kya nyiile fo ɔko Wurubuaare agyɛbi mɔ, fo kee kyu ilaa dɛnsɛ ibono fo bo mɔ kyu kpaa mɔ.

⁷ Fɛɲ sa fɛ' penɛ fɛye-nyoro. Fo ɔko fo maɲ taale penɛ Wurubuaare. Ilaa ibono fo duu mɔ, imɔ kee ne nan kɔɔ.

⁸ Fɛɛ fo anyamese-lɛɛ ɔbolɛ gɛlaare ne fo yɛɛ fo laa wɔra mɔ, kyu lii fo anyamese gidebi mɔ so ne fo-ilaa i laa nyida wɔra fo. Ne fo ɔbono mɔ fo kya wɔra daa Wurubuaare Oduduu mɔ gɛlaare mɔ, kyu lii Wurubuaare Oduduu mɔ kee so ne

fo laa nye okyenaten Wurubuaare ase gekpaa.

⁹ Idense giwora i men sa i' fii aye. Nengyene idense giwora in yoo aye-nyoro mo, owi oko laa baa ba ibono Wurubuaare laa yegge a' nye imo so nteela.

¹⁰ Imoso a nye okpa mo, a' wora gidense sa nyamese kamaase, titirigu mo, abono aye-re omo a gye Yesu Kirisito onson gikpen mo do asa mo.

Pɔɔlo Agyebi Laalaaloge

¹¹ Fe' kere agyebi kiirese abono me gbaa-gbaa n de me-gibaa n kya nmarase feye-owole mo laalaaloge mo.

¹² Asa abono me kya laare yee momo-ila i' wora anyamese obole ansi so wole mo ne nan nyise feye yee fe' ten awore Gyuda awura itiibilaa okpa so pei de fe' nye loo Yesu onson mo do. Genen asa abono me sele Gyuda awura gifuu daa. Me nyi yee nengyene me ka gyan Yesu Kirisito lewu obono o wu' sa aye oyii mo so taa momo Gyuda awura itiibilaa mo yegge mo, Gyuda awura me laa naa ka momo-ansi.

¹³ Momo abono yee fe' ten awore de fe' wora Gyuda awura itiibilaa pewu mo gbaa me men kya taa wora imo kpaa loge. Yegge me kya laare fe' ten awore ansi so de me' nye diire momo-nyoro yee fe kyule wora momo-itiibilaa daa.

¹⁴ Me bere, Wurubuaare o' kpare fue! Nan taa diire me-nyoro gbaa mo, i' wora daa aye-Wura Yesu Kirisito lewu obono o wu' sa aye oyii so mo wole so ne n' diire me-nyoro. Wura Yesu Kirisito lewu baare so mo, gesinkpan so ilaa ibono i tiri sa momo abono men kya soo Wurubuaare gyi mo, i men baa i tiri me. Ne ilaa ibono i tiri me nperere faa kee, i men tiri omo.

¹⁵ I lii fee awore giten de gimaaten itiibilaa mo, imo iko-re iko i men taa tiri. Ilaa kolon ibono i kpe i tiri mo ne n gye ibono fo nyamese fo laa kyeege lii ilaa nyenyen giwora do de fo' wora nyamese poboro fo-gekyena do mo.

¹⁶ Asa abono me kya kyule yee genen ilaa kolon ide ne n tiri mo, Wurubuaare gisen yuuli de mo-gitolon gi gye momo

pewu-lee. Momo ne n gye Isirale awura abee Wurubuaare asonbo gesintin.

¹⁷ Kyu lii nde' kyu i kya kpe mo, oko-re oko on' baa nyida me-ginyen. N kya wora Yesu gesun mo so mo, ne wu olaawuse. Apan abono a te me-nyoro so faa ne n kya lee nyiile yee n gye Yesu osoo gesintin.

¹⁸ Me-nanboana Yesu asonbo, aye-Wura Yesu Kirisito o' sa feye so gewansa dense de feye-oduduu do ilaa i' wora odan sa feye. I' ba genen.

Pɔɔlo ɔwɔlɛ ɔbono ɔ Nɔmarasɛ Bunge Efiso Awura Mɔ

¹ Me Pɔɔlo ɔbono n gye Kirisito Yesu ɔsɔɔ kyu naa de Wurubuaare gelaare so mɔ ne n kya nɔmarasɛ ɔwɔlɛ baare. N kya nɔmarasɛ mi-i sa fɛye abono Wurubuaare gi lɔɔ fɛye yela sa mɔ-nyoro ne fɛ de Kirisito Yesu gesara dɔ Efiso ɔsowolɛ so mɔ.

² Aye-sɛ Wurubuaare de aye-Wura Yesu Kirisito mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

*Wurubuaare Gi Kyu Oduduu Dɔ Ayuule
Kamaase Kyu Sa Aye*

³ Ayenbi a gye Wurubuaare-lɛɛ. Mɔ ne n gye aye-Wura Yesu Kirisito mɔ-sɛ! Aye-rɛ Kirisito ginyamesɛ kolon so mɔ, Wurubuaare gi yuule aye. O kyu oduduu dɔ ayuule kamaase abono a bo Wurubuaare dɔ mɔ kyu yuule aye Kirisito asonbo mɔ.

⁴ I kya nyiile yɛɛ pɛi de Wurubuaare ɔ' lɛɛ soso de gɛsɛ mɔ, kyu naa de aye-rɛ Kirisito ginyamesɛ kolon so mɔ, ɔ lɛɛ gibaa yii aye yɛɛ a' wɔra gisen fufuli awura abono ɔ lɔɔ aye yela sa mɔ-nyoro. Gelaare' gɛbono Wurubuaare bo sa aye so mɔ,

⁵ ɔ wolaa tɔgɛ yela yɛɛ kyu naa de Yesu Kirisito so ne ɔ laa yɛgɛ a' wɔra mɔ-biana gɛsintin. I bo Wurubuaare ɔbolɛ ne i wolaa i bo mɔ-gɛwɔnsa dɔ yɛɛ a' wɔra mɔ-biana.

⁶ Wurubuaare gɛwɔnsa dɛnsɛ gɛbono ɔ kya sa aye so genen mɔ gɛ kya kyu nyisigyɛ belɛ bara mɔ. I kya yɛgɛ asa mɛ' yen mɔ. Aye-rɛ Yesu, Wurubuaare mɔ-bi laareɛ mɔ, a wɔra nyamesɛ kolon so ne i yɛgɛ Wurubuaare gi bugi mɔ-gisen wɔra ilaa idɛ pɛwu sa aye genen.

⁷ Aye-rɛ Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, a nyɛ aye-nyoro lii ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ ne a san a tɛ sa Wurubuaare. Kyu lii Yesu asunbi lɛwu ɔbono o wu' kyɛgɛ mɔ-nkalan fuɛ sa aye mɔ so ne Wurubuaare gi mɔlɛgɛ aye genen. Mɔ-gɛwɔnsa dɛnsɛ gɛbono ɔ sa aye so mɔ,

o kyu aye-ilaa nyenyɛn ibono a wɔra mɔ kyu kyɛɛ aye, yɛgɛ nkana aɲ kaabore ɔ' wɔra genen sa aye ba-a pi-i.

⁸ Wurubuaare gi tansi bugi mɔ-gisen sa aye. ɔ tansi o nyi ɔlaako ne ɔ kya bii wɔra ilaa ɔkpa kamaase so.

⁹ ɔ wolaa o nyi yɛɛ ɔ laa wɔra ilaa belɛ naa de Kirisito so. I wolaa i bo mɔ-gɛwɔnsa dɔ genen, ne o kyu imɔ nara. Idɛ kon ɔ san lɛɛ imɔ-gɛwi nyiile aye.

¹⁰ Owi mɔ gi fo mɔ, ɔ laa yɛgɛ mɔ-gɛwɔnsa gɛbono gɛ' ba gɛsintin. ɔ laa yɛgɛ ilaa ibono ɔ lɛɛ soso de gɛsɛ mɔ pɛwu i laa kyena genɔ kolon de i' bara imɔ-nyoro gɛsɛ sa Kirisito.

¹¹ Kyu lii aye-rɛ Kirisito ginyamesɛ kolon so mɔ, Wurubuaare gi tɔsɛ aye lɛɛ yɛɛ a' son mɔ. ɔ wolaa tɔgɛ yela yɛɛ i laa ba genen. In gye imɔ wolɛ ne Wurubuaare gi tɔgɛ yela. Ilaa kamaase ibono i kya ba mɔ, ɔ kya yɛgɛ i' ba daa genɔɔbono i laa nyɛ kyena de mɔ-gɛwɔnsa gɛbono ɔ wolaa ɔ de mɔ.

¹² Aye Gyuda awura ne n gye asa abono a daa gikyu aye-ansi gyan Kirisito so yɛɛ mɔ ne nan mɔlɛgɛ aye. ɔ wolaa lɛɛ gibaa yii aye yɛɛ naa de aye so mɔ, asa mɛ laa wu mɔ-nyisigyɛ de mɛ' yen mɔ.

¹³ Fɛye abono fɛ mɛɲ gye Gyuda awura ne fɛ mɛɲ wolaa bii Wurubuaare ɔson mɔ, fɛye kee fɛ nyɛ nu gɛsintin agyɛbi mɔ. Genen gɛsintin agyɛbi mɔ ne n gye ɔkalan konkonsɛ ɔbono fɛ nu ne fɛ nyɛ Wurubuaare asɛ gɛkyena ɔnan faa. Fɛye-rɛ Kirisito ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, owi ɔbono fɛ sɔɔ ɔkalan mɔ gyi mɔ, Wurubuaare gi kyu mɔ-Oduduu mɔ wɔra fɛye dɔ fɛɛ genɔɔbono ɔ wolaa ka yela mɔ ne i wɔra fɛɛ ɔ daase fɛye.

¹⁴ Ibono o kyu mɔ-Oduduu mɔ sa aye mɔ, i kya nyiile aye yɛɛ ɔ laa sa aye ilaa dɛnsɛ ibono pɛwu ɔ tɔgɛ yela yɛɛ ɔ laa sa mɔ-biana gbaa-gbaa mɔ. Aye-rɛ Wurubuaare Oduduu mɔ a laa kyena kaabore Wurubuaare ɔ' baa lɛɛ aye lii ilaa nyenyɛn kamaase dɔ de a' san kyena sa mɔ Wurubuaare wolɛ. Imɔ idɛ pɛwu i laa yɛgɛ asa mɛ' wu Wurubuaare nyisigyɛ de mɛ' yen mɔ.

Pɔɔlo Gi Dalaa Sa Yesu Asonbo Abono Me Bo Efiso Mɔ

¹⁵ Ne nu fɛye Efiso awura so yɛɛ fɛ kya ka gyan aye-Wura Yesu so. Ne ne nu kee yɛɛ fɛ kya laare asa abono pɛwu Wurubuaare gi lɔɔ ɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ ilaa. Imɔso

¹⁶ mɛn kya taa Wurubuaare afaala yɛɛ. N kpe n kya nyingi fɛye so mɛ-ndalaa dɔ.

¹⁷ Aye-Wura Yesu Kirisito mɔ-sɛ Wurubuaare gye Nyisigyi Gɛmu. N kya dalaa yɛɛ ɔ' sa fɛye ɔlaako ginyi de ɔ' lɛɛ mɔ-ilaa gɛwi nyiile fɛye de fɛ' bii mɔ-gidebi.

¹⁸ Wurubuaare ɔ' bugi fɛye-ansi de ɔ' yɛɛ fɛ' bii ilaa ibono so ɔ tɔɛ fɛye yɛɛ fɛ' kyu fɛye-nyoro sa mɔ mɔ de fɛ' kyu fɛye-ansi gyan imɔ so. Imɔ ne n gye mɔ-nyisigyi ilaa gbaa'gbaa ibono ɔ kya kyu sa abono ɔ lɔɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ.

¹⁹ Aye pɛwu abono a kya ka gyan Yesu so mɔ, Wurubuaare kya kyu mɔ-ɔlon bele ɔbono ɔn bo ɔkara mɔ wɔra gɛsun aye-asen dɔ. N kya dalaa yɛɛ Wurubuaare ɔ' yɛɛ fɛ' bii genen ɔlon ɔbono. ɔlon ɔbono kee ne

²⁰ ɔ kyu kyingi Kirisito lii ibuni dɔ mɔ. Genen ɔlon mɔ kee gi puru Kirisito kpe soso kpa sa mɔ ɔkyenaten Wurubuaare gibaa gyise so, mɔ-rɛ mɔ mɛ san mɛ kya gyi gɛwura.

²¹ Kirisito gi don ilaa sɛnsɛ pɛwu gbaa bun, fɛɛ awura, abelɛnsɛ, ɔlon kamaasɛ, de ilaa ibonoana pɛwu i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ so mɔ. Ilaa kamaasɛ ibono asa mɛ kya saawo tɛrɛ yɛɛ i' kpa ɔmɔ mɔ, Kirisito ne n don imɔ pɛwu. In gye aye-gɛsinkpan so gɛkyena gɛdɛ dɔ wolɛ; gɛkyena gɛbono gɛ laa baa ba gɛkaako mɔ dɔ kee.

²² Wurubuaare gi yɛɛ ilaa kamaasɛ i kya nɛmii daa Kirisito. Ne ɔ yɛɛ Kirisito gi gyangbara ilaa kamaasɛ dɔ sa mɔ-asonbo gikpen mɔ.

²³ Kirisito asonbo gikpen mɔ gi dɛ fɛɛ mɔ-nyoro. Mɔ Kirisito ɔbono ɔ bo ilaa kamaasɛ dɔ mɔ, ɔ bo mɔ-asonbo gikpen mɔ dɔ ɔkpa kamaasɛ so.

2

A Wɔra Fɛɛ Abono Mɛ Kyingi Lii Ibuni Dɔ Mɔ

¹ Pɛi de fɛ baa buu Kirisito mɔ, fɛ wɔra fɛɛ asa abono mɛ wu' mɛ naa mɔ. I lii fɛɛ genen owi ɔbono mɔ, ilaa nyɛnyɛn de gisomaanu

² ɔkpa ne fɛ buu. Fɛ nu daa de gɛsinkpan so gɛkyena dɔ ilaa. Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ ɔkpa ne fɛ buu. Mɔ ne n gyangbara ɔ sa ilaa nyɛnyɛn oduduu kpe-kpe ibono i bo afuu so mɔ. Mɔ-oduduu ne n kya wɔra gɛsun gisomaanu awura dɔ.

³ Nkana aye pɛwu a bo genen gisomaanu asa abono dɔ. Anyamesɛ ɔbole gelaare ilaa i gyi aye-amu. Ilaa ibono i bo aye ɔkon aye-nyoro dɔ de aye-nwɔnsa dɔ mɔ wolɛ ne a kpe a kya wɔra abere abono dɔ. Imɔso Wurubuaare gi kyu ginyadon de aye. Genen kee ne nkana Wurubuaare dɛ anyamesɛ pɛwu ginyadon.

⁴ Wurubuaare berɛ, ɔ tansi ɔ gye otolonbo. Lii gelaare' bele gɛbono ɔ bo sa anyamesɛ so mɔ,

⁵ ɔ sa aye mɔ asɛ gɛkyena ɔnan. Aye-ilaa nyɛnyɛn i dabɔlɛ nyida aye ne a wɔra fɛɛ asa abono mɛ wu' mɔ, ɔ lɔɔ aye, ne a san wɔra fɛɛ abono mɛ kyingi lii ibuni dɔ mɔ. I dɛ daa fɛɛ aye-rɛ Kirisito ne n wu' kyingi dabɔlɛ. Fɛ nyɛ Wurubuaare amɔlɛgɛ faa mɔ, mɔ-gitolon de mɔ-gidɛnsɛ so ne fɛ nyɛ amɔ genen.

⁶ Gɛnɔɔbono i wɔra fɛɛ a wu' kyingi mɔ, genen kee ne aye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, i wɔra fɛɛ Wurubuaare gi diirɛ aye kpe soso dabɔlɛ de Kirisito ne ɔ sa aye ɔkyenaten mɔ asɛ, ne i san wɔra fɛɛ a bo daa Wurubuaare dɔ.

⁷ Wurubuaare gitolon belɛ gin bo ɔkara. ɔ kya laare ɔ' lɛɛ mɔ-gitolon gidɛ nyiile asa lii nperɛ kyu i kya kpe. Imɔso ne ɔ yɛɛ i wɔra fɛɛ ɔ kosorɛ aye dabɔlɛ de Kirisito mɔ. ɔ kya laare asa mɛ' wu gelaare' gɛbono ɔ kya laare aye-ilaa kyu lii aye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ.

⁸ Wurubuaare gitolon so ne ɔ mɔlɛgɛ fɛye de fɛ' nyɛ mɔ asɛ gɛkyena kyu naa de fɛye-gikagyan gibono fɛ kya ka gyan Kirisito so mɔ. I mɛn lii fɛye-laawɔra so. I gye daa ilaa kyɛɛɛ ibono Wurubuaare gi kyu kyɛɛ fɛye,

⁹ de i men sa i' ba yee oko o' nyiile mo-nyoro yee mo-ilaa dense giwora so ne o nye okyenaten Wurubuaare ase.

¹⁰ I lii fee aye Kirisito asonbo mo, a gye daa Wurubuaare ilaa worase poboro. O kyu adawo kii lora poro aye kyu naa de aye-re Kirisito Yesu ginyamese kolon mo so. Wurubuaare gi lora poro aye de a' nye wora ilaa dense ibono i wolaa i bo mogewonsa do ne o baala yela sa aye de a' nye wora imo mo.

A Bingiri Nyamese Kolon Kyu Naa De Kirisito Lewu So

¹¹ Fe' nyingi yee feye abono me koro-ge feye ne fen gye Gyuda awura mo, fen wolaa bii Wurubuaare onon. Imoso Gyuda awura mo me yela feye ginyen yee awore amaatenbo. Ne me kya toge yee momo bere, me gye daa awore atenbo abono me kya gyi Wurubuaare nbara so. Yee momo-awore giten mo gi gye daa ansi so ilaa ibono anyamese me kya kyu wora momo-geyuwole so mo giyan. Aye-re feye abono a kya son Yesu mo bere, gisen do ilaa ne n tiri aye.

¹² Fe' laa ansi kere gikyenabi gibono fe kyena baa kyon mo. Genen aberere abono mo, fen ti bii Kirisito, ne feye-re Isirale awura abono me kya son Wurubuaare mo fen bo sei giwora. Geno gebono nkana Wurubuaare ge yee mo-re Isirale awura me wora de momo-re mo me' kyu kyena de abara mo, nkana ge gye feye gisafo. Aberere abono mo, fe naa gesinkpan so mo, feye-ansi a men gyan Wurubuaare so yee mo ne n de feye o naa.

¹³ Nkana feye-re Wurubuaare nsana i wora geta. Ide kon bere, feye-re Kirisito Yesu ginyamese kolon so mo, Wurubuaare gi bugi ansi de feye kyu naa de Kirisito nkalan nbono o kyeege fue sa aye mo so.

¹⁴ Kirisito ne n bara aye gisen yuuli. Aye Gyuda awura de feye asense abono fen wolaa bii Wurubuaare onon mo, Kirisito ne n yee ne aye-re feye a baa wora nyamese kolon. O boori gekyo oore abono nkana o bo aye-re feye nsana mo bun.

¹⁵ Nkana aye Gyuda awura nbara bolonse de aye-ilaa kyose mo i barage

aye-re feye nsana. Genen nbara de ilaa kyose ibono so ne Kirisito gi kyu mo-nkpa fue de o' nye lee giyaa kyise imo. O lee giyaa kyise imo de o' kyu aye anyamese gikpen ginyo mo kyu dabole wora nyamese kolon. O kyu aye dabole genen daa kyu naa de aye-re moginyamese kolon mo so. Imoso lii Kirisito so mo aye pewu a nye gisen yuuli.

¹⁶ Kirisito kya laare o' lora aye-anyamese gikpen ginyo pewu aye-re Wurubuaare nsana. O lora aye gikpen ginyo ne a wora nyamese kolon kyu naa de molewu obono o wu' lewu oyii mo so mo. Nfono ne Kirisito gi yela aye-re feye gekyo mo okara.

¹⁷ Kirisito gi baa toge Wurubuaare gisen yuuli ilaa sa aye Gyuda awura abono a de Wurubuaare onon mo do mo. Ne o yee feye abono nkana Wurubuaare onon mo gye feye gisafo mo kee fe nu genen gisen yuuli gibono ilaa.

¹⁸ I lii fee Kirisito so mo, aye anyamese gikpen ginyo gide a kya nye okpa bugi aye-gisen sa aye-se Wurubuaare kyu naa de mo-Oduduu kolon mo so.

Wurubuaare Ade Me De Fee Obu. Kirisito Ne N Gye Gese Oore

¹⁹ Imoso feye abono fe men gye Gyuda awura mo, fen baa fe gye asafu Wurubuaare onon do. Fen baa wora fee abono me te ako gesinkpan so. Fe bingiri nten abi. Fe bo asa abono Wurubuaare gi lora omo yela sa mo-nyoro mo do. Wurubuaare geten do ade ne fe gye.

²⁰ Feye-re Wurubuaare geten do ade mo pewu fe de fee obu. Yesu isoo mo de Wurubuaare ikalan atogebomo mo, me de fee abui abono a gyan genen obu mo gese oore mo so. Ne Kirisito Yesu gbaa-gbaa ne n gye obu mo gese oore.

²¹ Yesu ne n de obu mo pewu ne obu mo gi kyaga gikolon o yele o kpe o kya longa o kya too. Genen obu baare laa baa wora Wurubuaare gbaa-gbaa lee onon obu kyu naa de Wura Yesu so.

²² Lii feye-re Yesu ginyamese kolon mo so mo feye kee fe de fee Wurubuaare obu baare asodoo mo ako. O de feye o kya poro obu obono de o' kyena mo do kyu naa de mo-Oduduu mo so.

3

Wurubuaare Gi Sun Me Feye Abono Fɛɲ Wolaa Bii Mɔ Mɔ Ase

¹ Imɔ ide so mɔ, feye abono fɛɲ wolaa bii Wurubuaare agyebi mɔ, feye-ɔdan giwɔra so ne me, Pɔɔlo n de Kirisito Yesu ɔkalan mɔ n naa. Genen so ne Yesu akyobo me keda me tii de obu faa.

² Ne sɔɔ gyi yee fe ti nu yee Wurubuaare gi kyu mɔ-gesun gedɛ wɔra me-abaa dɔ de fe' nye mɔ-amɔlegɛ naa de me so.

³ Wurubuaare gi lee mɔ-ilaa boduduuse kyu lii Kirisito so nyiile me, fɛɛ mɔ gbaa-gbaa ne n tongɛ de me. (Ne ti tɔgɛ imɔ so ilaa ɲmaraa me-ɔwole baare dɔ.)

⁴ Imɔso fe kale ɔwole mɔ mɔ, fe laa wu yee ne nu Kirisito ilaa boduduuse mɔ gesɛ.

⁵ Anyamese abono me daa gikyena gesinkpan so yegɛ mɔ, me menɲ nye de Wurubuaare ɔ' lee Kirisito ilaa boduduuse ide nyiile ɔmɔ. Ide kon ne Wurubuaare Oduduu mɔ gi lee imɔ-gewi nyiile mɔ-ikalan atogɛbo de aye Yesu isɔɔ mɔ. Aye ne ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-gesun mɔ.

⁶ Genen Kirisito ilaa boduduuse ibono o nyiile aye mɔ ne n gye yee: kyu naa de Kirisito Yesu ɔkalan konkɔnse mɔ so mɔ, feye abono fɛɲ wolaa bii Wurubuaare ɔson mɔ de aye Gyuda awura mɔ pɛwu a wɔra nyamese kolon. Imɔso aye-re feye pɛwu a laa nye ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela yee ɔ laa sa abono me gye mɔ-biana mɔ. Aye pɛwu a kya nye ilaa ibono Wurubuaare gi wolaa ka yela kyu naa de Kirisito Yesu so mɔ.

⁷ Genen ɔkalan konkɔnse baare gesun ne n baa wɔra me-gesun wɔrase. Wurubuaare gidense de mɔ-gelaare' so ne ɔ sa me ɔlon yee n' nye wɔra mɔ-gesun ɔwɔrabo.

⁸ Aye abono pɛwu Wurubuaare gi lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ, nkana me ne menɲ fo sei. Me ɔde mɔ ne Wurubuaare gi wu yee ɔ laa kpaa de n' wɔra gesun bele gedɛ. Gesun mɔ ilaa i gye daa Kirisito Oduduu dɔ lee awuratɔ ilaa ibono nyamese man taale bii kpaa logɛ. Ilaa gbaa' ide ne Wurubuaare gi yegɛ n naa mi-i tɔgɛ mi-i sa asa abono me menɲ wolaa bii mɔ-ɔson mɔ.

⁹ Wurubuaare yee n' yegɛ de anyamese pɛwu me' bii ɔkpa ɔbono so me laa nye genen ilaa gbaa' ibono mɔ. Wurubuaare gewɔnsa gedɛ ge gye ilaa boduduuse. Nkana lii ko-o gesɛ de gesɛ mɔ, soso de gesɛ ɔleɛbo mɔ gi kyu mɔ-gewɔnsa gedɛ kyu sii de mɔ-nyoro.

¹⁰ Ide kon berɛ, ɔ kya laare mɔ-ɔlaako ginyi bele gi' lii gewi. Kyu naa de aye Yesu asonbo gikpen mɔ so ne ɔ kya yegɛ Wurubuaare dɔ isɔɔ de ilaa kamaase ibono i kya nye ɔlon anyamese so mɔ me' bii genen ɔlaako ginyi mɔ.

¹¹ Wurubuaare gi san lee mɔ-ɔlaako ginyi gewi genen mɔ, i kyena de mɔ-gewɔnsa gebono ɔ wolaa sa yela lii ko-o gesɛ de gesɛ mɔ. Ide kon ne ɔ yegɛ ne i ba gesintin kyu naa de aye-Wura Kirisito Yesu so.

¹² Lii aye-re Yesu ginyamese kolon mɔ so mɔ, a nye ɔkpa de a' bugi aye-asen pɛwu sa Wurubuaare de a' ka gyan mɔ so. A nyi yee a bo ɔkpa genen kyu naa de gisɔɔgyi gibono a bo sa Yesu mɔ so.

¹³ Imɔso n kya kole feye, fe menɲ sa fe' yegɛ i' yɔɔ feye-nyoro yee n tii de obu n kya wu ɔlaawuse feye so. Me-ɔlaawuse baare gye daa nyisigyi sa feye.

Pɔɔlo Kya Dalaa ɔ Sa Abono Me Kya Kale ɔwole Baare Mɔ

¹⁴ N kya nyingi ilaa ibono aye-se Wurubuaare gi wɔra sa aye anyamese mɔ, n kya ɲmii yen mɔ.

¹⁵ Mɔ so ne a kya nye tere Wurubuaare dɔ asa de gesinkpan so-lee asa pɛwu yee gesu kolon dɔ asa faa.

¹⁶ N kya kole Wurubuaare yee genɔɔbono mɔ-nyisigyi mɔ tansi ɔ kyo mɔ, ɔ' yegɛ fe' nye ɔlon bele feye-asen dɔ genen kee. ɔ' yegɛ mɔ-Oduduu mɔ ɔ' kyena feye-asen dɔ, fe kpe fe kya nye ɔlon kyu naa de mɔ so.

¹⁷ De feye-gikagyan gibono fe ka gyan Kirisito so mɔ gi' yegɛ ɔ' kyena feye-asen dɔ. N kya dalaa yee fe' kyu gelaare' kyu wɔra ilaa kamaase, de fe' wɔra fɛɛ oyii ɔbono mɔ-ilin i loo gesɛ-gesɛ ne ɔ yele girin mɔ.

¹⁸⁻¹⁹ N kya dalaa yee fe' keda feye-gelaare' dɔ genen de fe' nye bii genɔɔbono

Kirisito tansi ɔ kya laare fɛye-ilaa mɔ. N kya dalaa kee yɛɛ fɛye-rɛ abono pɛwu Wurubuaare gi lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ fɛ' bii genɔɔbono Kirisito gɛsalaare gɛ ɲmangɛ, gɛ lɔnga, gɛ bo gisoro, gɛ bo kin, ne nyamesɛ maɲ taale bii gɛmɔ-ɔkara mɔ. Wurubuaare ɔ' yɛgɛ mɔ-gidebi pɛwu gi' baa wɔra fɛye-lɛɛ.

²⁰ Aye-Wurubuaare baare kya kyu mɔ-olon bele kyu wɔra gɛsun aye Yesu asonbo mɔ dɔ. Genen ɔlon ɔbono ɔ bo mɔ so mɔ, iɲ bo sen sa mɔ yɛɛ ɔ' wɔra ilaa sa aye de i' tansi don ibono a kya kole mɔ abɛɛ a kya sa imɔ gɛwɔnsa mɔ gbaa.

²¹ Kirisito Yesu mɔ-rɛ mɔ-asonbo gikpen mɔ mɛ' kpe mɛ kya kyu nyisigi mɛ kya sa Wurubuaare aye-aberɛ abono a tɛ faa de aberɛ abono a laa baa ba mɔ kyu i kya kpe gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba genen.

4

Aye Yesu Asonbo A Gye Nyamesɛ Kolon

¹ Imɔso me Pɔɔlo ɔbono n kya son Wura Yesu ne mɔ-akyobo mɛ keda me tii de obu faa, n kya kole fɛye: Wurubuaare gbaa-gbaa ne n tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' kyu fɛye-nyoro kyu sa mɔ. Imɔso fɛ' kyena akyenabi abono a kaabore genen mɔ.

² Fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ kyu buubuu sa abara ɔkpa kamaase so. Fɛ' nye gisen de fɛ' kyu gɛsalaare tɔgɛ kyule abara.

³ Fɛ kya ka gyan Yesu so faa mɔ, fɛ bo genɔ kolon kyu naa de Wurubuaare Oduduu mɔ so ne. Fɛ' pɛrɛ ansi keda gɛmɔ dɔ. Gisen yuuli ne nan yɛgɛ ne fɛ laa taale keda fɛye-genɔ kolon gɛbono dɔ.

⁴ Aye abono pɛwu a kya ka gyan Yesu so mɔ a gye gikolon fɛɛ nyamesɛ nyoro gibi. Wurubuaare Oduduu kolon ne n bo no sa aye. Ne Wurubuaare gi tɔgɛ aye pɛwu yɛɛ a' kyu aye-ansi gyan daa ilaa kolon so. Genen ilaa kolon ibono so ne Wurubuaare gi tɔgɛ nyamesɛ yɛɛ ɔ' kyena sa mɔ.

⁵ A bo wura kolon. Mɔ ne n gye Yesu. ɔkalan kolon ne a sɔɔ gyi, ne Wurubuaare sagyere kolon ne mɛ gyere aye.

⁶ Wurubuaare kolon ne a bo. Aye pɛwu aye-sɛ ne. Mɔ ne n bo aye pɛwu. ɔ kya

wɔra ilaa kyu naa de aye abono a gye mɔ-asonbo mɔ pɛwu so, ne ɔ tɛ aye pɛwu asen dɔ.

Wurubuaare Gi Sa Aye Nsun Kpei-Kpei De A' Nye Lɔrɔ Abara

⁷ Aye abono a kya son Kirisito mɔ a dabɔle a gye gikolon genen gbaa faa mɔ, Wurubuaare gi kyɛɛ aye ɔkamaase mɔ-rɛ mɔ-lɛɛ genɔɔbono ɔkara Kirisito gi kaala sa aye mɔ.

⁸ Ilaa kyɛɛɛ idɛ ilaa i wolaa i bo Wurubuaare agyɛbi dɔ yɛɛ,

“Owi ɔbono ɔ dii kpe soso mɔ,

ɔ keda Wurubuaare akyobo gikpen bele tii,

ne ɔ kyɛɛ mɔ-ade ilaa.”

⁹ Mɛ tɔgɛ yɛɛ ɔko gi dii kpe soso genen mɔ, i kya nyiile yɛɛ genen kaase ɔbono gi wolaa kpelegɛ ba gɛsinkpan gɛsɛ gɛrɛ kee ne.

¹⁰ Kirisito ɔbono ɔ kpelegɛ lii Wurubuaare dɔ ba mɔ kee ne n kii dii kpe ko-o Wurubuaare dɔ genen. ɔ wɔra genen daa de ɔ' nye loo ilaa kamaase dɔ gɛten kamaase.

¹¹ Mɔ-ila a kyɛɛɛ ibono ɔ sa mɔ-asonbo mɔ ne n gye nsun kpei-kpei. ɔ sa ako yɛɛ mɛ' wɔra mɔ-isɔɔ. Ako mɔ mɛ' wɔra mɔ-ikalan atɔgɛbo. Ako mɛ kya tɔgɛ Kirisito ɔkalan konkɔnsɛ mɔ sa asa. De ako, mɔ, mɛ' kerɛ mɔ-asonbo mɔ so de ako, mɔ, mɛ' wɔra mɔ-agyɛbi mɔ anyiilebo.

¹² Genen nsun ndɛ ne Kirisito gi kyu sa aye abono ɔ lɔrɔ aye yela sa mɔ-nyoro mɔ. ɔ sa aye ilaa kpei-kpei idɛ genen daa de ɔ' baala aye sa mɔ-gɛsun mɔ giwɔra de a' nye a kya kpaa mɔ-asonbo mɔ pɛwu de mɛ' sɛɛ mɔ-ɔson mɔ dɔ. Kirisito asonbo ade mɛ de fɛɛ mɔ gbaa-gbaa mɔ-nyoro. ɔ kya laare a' kyu aye-nsun wɔrase ndɛ kpaa abara

¹³ kaabore aye pɛwu a' nye genɔ kolon. Genen genɔ kolon gɛbono gɛ laa lii daa aye-gisɔɔgyi kolon mɔ dɔ, ne Kirisito, Wurubuaare mɔ-bi mɔ, kya kyu genɔ kolon mɔ sa aye abono a nyi mɔ mɔ. Kirisito kya laare a' kpaa abara kaabore a' ten ansi wɔra fɛɛ mɔ Kirisito-lɛɛ mɔ ɔnan kpaa logɛ.

¹⁴ I ba genen mɔ, a maɲ baa wɔra fɛɛ nbii Wurubuaare ɔson mɔ dɔ. Abonbo mɛ maɲ baa nye kyu ikpa kpei-kpei de adawo

kpei-kpei penε aye de a' sɔɔ mɔmɔ gyi. Mε man baa nye penε aye fεε genɔɔbono afuu a kya da nkyu ɔbon so gi kya kpe gi kya ba geten kamaase nfono afuu mɔ a kya laare mɔ.

¹⁵ A' kyu daa gelaare' kyu tɔge Wurubuaare gesintin ilaa sa abara. A wɔra genen mɔ, a laa nye sεε wɔra fεε Kirisito-lεε gidebi mɔ ɔkpa kamaase so. Mɔ ne n gye aye-gimu.

¹⁶ Imɔ gεse ne n gye yεε nyamese nyoro pɛwu gi bo daa gimu mɔ gεse ne mɔ nkyaga-nkyaga pɛwu gi kya yεge nyoro mɔ pɛwu gi' kyaga abara dɔ. Nengyene nyoro mɔ geten kamaase i bo alanfiya i kya wɔra gesun genen mɔ, nyoro mɔ gi laa sen genɔɔbono i kaabore mɔ. Genen kee ne i dε ne. Kirisito ne n gye aye-gimu mɔ, i kya nyiile yεε aye abono a gye mɔ-asonbo mɔ pɛwu a kya nu daa mɔ ase ne a bo abara dɔ. I ba genen mɔ, a laa kyu gelaare' a kpe a kya kpaa abara de a' sεε mɔ-ɔson mɔ dɔ.

Gekyena Dedaa De Gekyena Pobɔɔ

¹⁷ Imɔso n yeλε me-ayaa so n dε Wura Yesu ginyen n kya ka mi-i sa feye yεε fεη' baa kii kyena fεε asa abono mε mεη kya son Wurubuaare mɔ. Mɔmɔ abono bere, mɔmɔ-nwɔnsa gin kya kpaa mɔmɔ de mε' nu ilaa gεse.

¹⁸ Wurubuaare ilaa i gye mɔmɔ-gibiri dɔ ilaa. Mεη kya nye Wurubuaare ase gekyena ɔnan. I lii fεε mε bo gisoɔlon ne i yεge mε mεη nyi sei kyu lii Wurubuaare ilaa so.

¹⁹ Mε mεη baa mε bo ipeeli. Mε wɔra mɔmɔ-nyoro fεε idense de inyenyen in tiri ɔmɔ, mε san mε kya wɔra ibono in gye iwɔrase mɔ. Ilaa ibono i kya kyu ineesi bun nyamese mɔ ne n san gyi mɔmɔ-amu.

²⁰ Feye bere, i mεη gye mɔmɔ-lεε mɔ ɔnan ne fε kase lii Kirisito ase.

²¹ N nyi yεε fε nu Yesu Kirisito so, ne feye-rε mɔ fε wɔra nyamese kolon. N nyi yεε mε nyiile feye gesintin ilaa ibono i lii Yesu ase mɔ.

²² Imɔso fε' too feye-gidebi dedaa mɔ fue. Genen gidebi dedaa gibono ne n yεge fε kyena akyenabi nyenyen. Ilaa ibono

nkana i kya penε feye ne i kya gyi feye-amu mɔ i nyida feye genen aberε abono dɔ mɔ ne fεη taale wɔra idense.

²³ Fε' yεge Wurubuaare ɔ' lɔrɔ feye-nwɔnsa.

²⁴ Fε' kyu gidebi pobɔɔ gibono Wurubuaare gi sa feye mɔ kyu kyena. I lii fεε Wurubuaare gi kii lεε gidebi pobɔɔ sa feye fεε mɔ gbaa-gbaa lεε oyuduu. Gesintin gigyi, ilaa dense giwɔra, de gisen fufuli ilaa wole ne n bo gimɔ gibono dɔ.

Gekyena Pobɔɔ Nbara

²⁵ Imɔso fεη' baa penε abara. Fε' gyi gesintin sa abara. I lii fεε aye Yesu asonbo pɛwu a gye daa nyamese kolon fεε genɔɔbono nyamese nyoro nten kpei-kpei gi dabɔle wɔra nyoro kolon mɔ.

²⁶ Nengyene fε sɔɔ ginyadon mɔ, fε mεη sa fε' wɔra ilaa nyenyen. Fεη sa fε' yεge owi ɔ' tɔrɔ yεε fεη ti lεε ginyadon gibono lii feye-asen dɔ.

²⁷ Fε mεη sa fε' bugi ɔkpa feye-gekyena dɔ sa ilaa nyenyen pɛwu gemu mɔ de ɔ' nye feye.

²⁸ ɔbono nkana ɔ gye oyu mɔ, ɔ' taa geyu yεge. ɔ' wɔra gesun kyu nye mɔ-ilaa tirise gesintin ɔkpa so, de ɔ' nye kpaa ayenbo kee.

²⁹ Fεη sa fε' yεge agyebi nyenyen a' lii feye nno dɔ. Fε' tɔge daa agyebi abono a laa lɔrɔ asa ne i tiri amɔ aberε tɔgese dɔ mɔ wole de i' nye kpaa asa abono mε kya nu feye ase mɔ.

³⁰ Wurubuaare Oduduu mɔ gye gisen fufuli wura. Fε mεη sa fε' wɔra ilaa ibono i laa loo mɔ mɔ. Mɔ-Oduduu baare ne o kyu wɔra feye-asen dɔ de i' daase feye yεε Wurubuaare amɔleεe gεke mɔ gε fo mɔ, fε laa nye Wurubuaare ase gekyena.

³¹ Fεη sa fε' keda abara ginyadon feye-asen dɔ. Fεη sa fε' sɔɔ ginyadon foro-foro abεε fε' faa abara so abεε fε' saale abara. Gεwɔnsa nyenyen kamaase gebono fε sa kyu lii feye-nanboana so mɔ fε' lεε gemɔ lii feye-asen dɔ.

³² Fε' buεεle abara de fε' su abara so. Nengyene fε wɔra abara ilaa nyenyen mɔ, fε' kyu kyεε abara fεε genɔɔbono Wurubuaare kee gi kyu feye-ilaal nyenyen

kyu kyεε fεye kyu naa de fεye-re Kirisito ginyamese kolon so mɔ.

5

¹ Fε gye Wurubuaare nbii laarese faa mɔ, fε' kase Wurubuaare ilaa wɔrase.

² Fε' kyu gelaare' kyu kyena de abara fεε genɔɔbono Kirisito gi laare aye-ilaa ne o kyu mɔ-nkpa fue sa aye mɔ. O kyu mɔ-nkpa fue sa aye genen mɔ, i wɔra daa fεε o kyu mɔ-nyoro kyu lεε asunbi sa Wurubuaare ne i gyi Wurubuaare ginsi.

Fε' Kine Gisomaanu Awura Akyenabi

³ Agyibara ilaa abεε ilaa kankaran kpεi-kpεi abεε onsipara ilaa in sa i' ba fεye dɔ. Ilaa idε ɔnan in kaabore fεye abono Wurubuaare gi lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ ba-a pi-i.

⁴ In kaabore i' ba fεye dɔ yεε fε kya gyi ilaayan nsingyi abεε fε kya tɔge gigyagaa tɔge abεε fε kya gyi abiila kankaran. Fε' taa imɔ ibono ɔnan giwɔra yεge de fε' kpε fε de daa afaala fε kya sa Wurubuaare.

⁵ Fε' bii yεε nyamese ɔbono ɔ kya laare agyibara, abεε ɔ kya wɔra ilaa kankaran, abεε ɔ kya wɔra onsipara ɔko ilaa so mɔ, genen asa abono mε maŋ nye kyena Kirisito mɔ-re Wurubuaare ase mɔmɔ-gewuragyi mɔ dɔ kpa-a. (Onsipara wura bere i wɔra fεε ɔ kya lii Wurubuaare gemara son gesinkpan so ilaa dense).

⁶ Fεŋ sa fε' yεge ɔko o' kyu getonge giyan penε fεye. Genen akyenabi adε ne nan yεge Wurubuaare o' kyu ginyadon biide gisomaanu awura giso.

⁷ Imɔso fε mεŋ sa fε' kyu fεye-nyoro mada de genen gisomaanu awura abono.

⁸ I lii fεε nkana owi ɔko dɔ mɔ, fεye-asen dɔ i bo gibiri. Idε kon bere, fεye-re Wura Yesu ginyamese kolon mɔ so mɔ, fatela kya wu fεye-asen dɔ. Imɔso fε' naa fεε fatela mɔ dɔ asa.

⁹ (I lii fεε nfonoana fε wu ɔko gi wɔra gidense, abεε ɔ wɔra gisen fufuli ilaa, abεε o gyi gesintin mɔ, nno ne fatela mɔ kya wɔra mɔ-gesun.)

¹⁰ Fε' kere ilaa dɔ de fε' lεε daa ilaa ibono i kya gyi Wura Yesu ginsi mɔ wɔra.

¹¹ Fεŋ sa fε' kyu fεye-nyoro mada de asa abono mε kya wɔra gibiri dɔ ilaa mɔ. Ilaa

ibono mε kya wɔra mɔ i maŋ wɔra agyan sa mɔmɔ Wurubuaare ase. Fε' lεε imɔ-gewi sa asa.

¹² I lii fεε ilaa ibono mε kya wɔra ŋara-dɔ mɔ, ba-a fo ɔko fo kya tɔge imɔ giyan gbaa mɔ, i ti i gye ipeeli ilaa.

¹³ Nengyene ilaa nyenyen iko i lii gibiri dɔ ba fatela mɔ dɔ mɔ, i kya lii gewi.

¹⁴ Fatela ne n kya yεge asa mε' wu ilaa kamaase de ansi. Imɔso ne mε da gikpale yεε,

“Fo ɔbono fo de ginsi gidε gibiri dɔ mɔ, kyingi lii fo-lewu ɔbono dɔ.

Kirisito laa sa fo fatela.”

¹⁵ Imɔso fε' kere fεye-anaabi dɔ dandan. Fεŋ sa fε' naa fεε asa abono mε mεŋ nyi ɔlaako mɔ. Fε' wɔra fεye-ilaa fεε aseεbo.

¹⁶ Gesun kamaase gebono fε wu yεε fε laa taale wɔra sa Wurubuaare mɔ, fε' peere ansi wɔra gemɔ. Nke nbono dɔ a bo faa mɔ giŋ boran.

¹⁷ Imɔso fεŋ sa fε' naa giyan fεε fε mεŋ nyi ilaa ibono fε kya wɔra mɔ. Fε' kase de fε' bii ilaa ibono Wura Yesu kya laare fε' wɔra mɔ.

¹⁸ Fε mεŋ sa fε' nun nta boo. Fε wɔra genen mɔ, fεŋ baa nye gewɔnsa. Ilaa nyenyen gekyena ne. Fε taa imɔ ibono yεge de fε' yεge Wurubuaare Oduduu mɔ ne ɔ' kyena fεye dɔ.

¹⁹ Fε' bii Wurubuaare agyebi dɔ ilon, Wurubuaare asonbo ilon, de Wurubuaare Oduduu mɔ ilon sa abara. Fε' bii ilon sa Wura Yesu de i' wɔra fεye ɔkon lii fεye-asen dɔ.

²⁰ Owi kamaase de ilaa kamaase dɔ mɔ, fε' faala aye-sε Wurubuaare kyu naa de aye-Wura Yesu Kirisito so.

Gedena Ilaa

²¹ Nengyene fε kya buu Kirisito mɔ, fε' bara fεye-nyoro gese sa abara.

²² Akyii, fε' bara fεye-nyoro gese sa fεye-kuliana fεε genɔɔbono fε kya bara fεye-nyoro gese sa Wura Yesu mɔ.

²³ I lii fεε ɔnyen ne n gye gimu sa mɔ-ka fεε genɔɔbono Kirisito ne n gye gimu sa mɔ-asonbo gikpen mɔ, ne mɔ-asonbo gikpen kee mε de fεε mɔ-nyoro. ɔ gye mɔmɔ-gimu ne mɔ kee ne n gye mɔmɔ-ɔmɔlegεbo ɔbono ɔ kya sa mɔmɔ Wurubuaare ase gekyena.

24 Imo so fɛɛ genɔɔbono Kirisito asonbo mo me kya bara momo-nyoro gese sa Kirisito mo, genen kee ne i kaabore akyii me' bara momo-nyoro gese sa momo-kuliana ilaa kamaase do.

25 Anyen, fe' laare feye-kaana ilaa fɛɛ genɔɔbono Kirisito gi laare mo-asonbo ilaa mo ne o kyu mo-nkpa fue sa momo mo.

26 Kirisito gi wu' sa omo genen daa de o' nye lɔɔ omo yela sa Wurubuaare. Wurubuaare agyebi mo ne o kyu gyere momo Wurubuaare sagyere ne o foro momo-ilaa nyenyen fue sa momo.

27 Kirisito gi wɔra ilaa ide genen daa de o' nye kyu mo-asonbo ba mo ase de nyisigyɛ. O kya laare me' wɔra gisen fufuli awura abono o lɔɔ yela sa mo-nyoro. Ineesi de ilaa nyenyen de genen ilaa ibonoana onan pewu i man baa nye momo do ba-a pi-i faa.

28 Genen kee ne i kaabore anyen me' laare momo-kaana ilaa fɛɛ momo gbaa-gbaa nyoro. Fo obono fo kya laare fo-ka mo, fo gbaa-gbaa fo-nyoro ne fo kya laare genen.

29 Nyamese oko bo no o kya kyo mo-nyoro gibi? Kuaa. O kya laare agyudo sa nmo, ne o kya kere nmo so dandan. Genen ne Kirisito kya kere mo-asonbo gikpen mo so ne.

30 I kya nyiile yee a de fɛɛ mo-nyoro nten kpei-kpei fɛɛ giyaa, gibaa, de ginsi. Genen ne aye-re mo a gye nyamese kolon ne.

31 Anyen de akyii ginyamese kolon so ne Wurubuaare gi tɔge yee, "Onyen kya taa mo-se de mo-nyi yee de o' kyu mo-nyoro mada de mo-ka de me' san bingiri nyamese kolon" mo.

32 Genen gedena gigyebi gide gi tansi gi gye ilaa boduduuse. Ne kyu gimɔ wɔra sinkaala de i' nyiile aye ginyamese kolon gibono Kirisito mo-re mo-asonbo me bo mo.

33 To. Fe wolaa fe nyi yee i kya nyiile aye yee aye okamaase o' laare mo-ka ilaa fɛɛ mo gbaa-gbaa mo-nyoro. Ne okyii mo kee o' kere dandan de o' kyu buubuu sa mo-kuli.

6

Nbii De Momo-Seana

1 Feye nbii mo mo, Wura Yesu so mo, fe' nu feye-seana de feye-nyiana ase. Imo ne n boran sa Wura Yesu.

2 Wurubuaare gi wolaa yela nbara mo-agyebi mo do yee, "Buu fo-se de fo-nyi." Nbara nde ne n gye ngyangbarase nbono Wurubuaare gi yela, ne o ka ilaa yela bola de nmo.

3 O ka yela yee fo obono fo gyi nmo so mo, fo-ilaa i laa wɔra odan sa fo, ne fo laa keela gesinkpan so.

4 Feye akorogɛbo mo mo, feɲ sa fe' nmanyan feye-biana. Fe' bela momo de fe' nyiile momo ilaa genɔɔbono Wura Yesu kya laare mo.

Abono Me Kya Son Awura Momo-re Momo-Wuraana

5 Feye abono fe te awura ase mo, fe' sele omo de fe' nu momo-gede. Fe' kyu gesintin wɔra momo-ilaa sa omo lii feye-asen do fitofee Kirisito ne fe kya wɔra fe kya sa.

6 Feɲ sa fe' wɔra asa abono me kya laare ayenbi lii asa ase mo. Feye-wuraana mo me yele me kere feye-o, me men yele me kere feye-o, fe' wɔra momo-gelaare sa omo kanpe. Genen ne Kirisito asonbo me kya wɔra Wurubuaare gelaare lii momo-asen do kee ne.

7 Fe' son feye-awuraana mo de okon fɛɛ Wura Yesu ne fe kya son, i men gye nyamese.

8 Fe' bii yee fo nyamese fo te owura ase daa-o, fo te fo-gibaa so daa-o, ilaa dense kamaase ibono fo wɔra mo, Wura Yesu laa sa fo imo so nteela.

9 Feye abono mo, asa me te feye ase me kya son feye mo, feye kee fe' nyingi yee Wura Yesu ne fe kya son. Fe' taa momo gikiide yee. Fe' bii yee obono o gye feye-re omo pewu wura mo bo Wurubuaare do, ne mo bere, o men bo geligi.

Kyu Wurubuaare Adonto Ko De Obonsan

10 Me-nanboana Yesu asonbo, pei de me-genɔ ge' yii mo, n kya tɔge feye yee fe' yele feye-ayaa so feye-gisɔgyi do. Fe'

yegε Wura Yesu o' kyu mɔ-ɔlon bele mɔ kpaa feye kyu naa de feye-rε mɔ ginyamesε kolon mɔ so.

¹¹ Fε' kyu Wurubuaare adontɔ de mɔ-ila a kunse mɔ pɛwu kyu baala feye-nyoro yela de fε' nye yelε feye-ayaa so owi ɔbono ilaa nyenyen pɛwu gemu mɔ laa kɔ de feye mɔ. Fε' baala yela genen de ɔŋ sa ɔ' nye kyu mɔ golon-golon nwɔnsa kyu gyi feye so.

¹² Genen Wurubuaare adontɔ abono a tiri feye. I kya nyiile yεε iko ibono aye Yesu asonbo mɔ a kya kɔ mɔ, i mεŋ gye anyamesε ne a kya kɔ de. A kya kɔ daa de ilaa nyenyen oduduu ibono i kya nye ɔlon anyamesε so mɔ, imɔ-rε imɔ-abelense de imɔ-nbii. A kya kɔ de ilaa ibono i kya nye ɔlon gesinkpan so ne i kya bara ilaa nyenyen mɔ. A kya kɔ de akyobo akpen abono a bo afuu so mɔ.

¹³ Imɔso fε' kyu Wurubuaare adontɔ de mɔ-ila a kunse mɔ pɛwu kyu baala feye-nyoro yela de gεkaabono gεke nyenyen mɔ gε laa ba mɔ, fε' taale yelε feye-ayaa so de fε' wɔra ilaa kamaase ibono i tiri mɔ, de fε' kɔ lii.

¹⁴ Imɔso fε' yelε feye-ayaa so girin. Fε' kyu gesintin wɔra fεε feye-igbagya, de fε' kyu gisen dense fε kya gyi gesintin fa-a sa Wurubuaare de i' wɔra fεε feye-nben kuntɔ.

¹⁵ Fεε genɔɔbono sogya kya wɔra iko ayaawolε mɔ, feye kee fε' wolaa baala feye-nyoro de fε' nye lεε Yesu gisen yuuli ɔkalan konkonse mɔ tɔgε sa asa geten kamaase.

¹⁶ Imɔ ide pɛwu gemara mɔ, fε' keda feye-gikagyan gibono fε kya ka gyan Yesu so mɔ dɔ. Feye-gikagyan gidε gi laa taale duule ɔbonsan, nyamesε nyenyen mɔ akpε kamaase abono ɔ kya too feye ne a kya dεε fεε ɔgya mɔ. Yesu so gikagyan mɔ gi de fεε ilaa kunse ibono sogya de de gibaa ne ɔ kya kyu kun mɔ-nyoro geten kamaase mɔ.

¹⁷ Fε' nyingi genɔɔbono Wurubuaare gi mɔlεgε feye lii feye-ila a nyenyen giwɔra dɔ mɔ. Genen amɔlεgε mɔ a de fεε abeletɔ gεpε gεbono sogyaana mε kya kyu kun mɔmɔ-amu mɔ. Fε' puru Wurubuaare Oduduu gεki mɔ keda. Genen

gεki mɔ ne n gye Wurubuaare agyebi mɔ fε laa kyu kɔ iko mɔ.

¹⁸ Owi kamaase dɔ mɔ, fε' yegε Wurubuaare Oduduu mɔ ne ɔ' kpaa feye de fε' nye dalaa de fε' kolε Wurubuaare ilaa kamaase. Fε kya laare fε' wɔra genen mɔ, fε' yegε feye-nwɔnsa gi' gyan Wurubuaare ndalaa so daa so-o. Fε' kpε keda ndalaa dɔ fε kya kolε Wurubuaare fε kya sa feye-nanboana abono Wurubuaare gi lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ pɛwu.

¹⁹ Fε' dalaa sa me, Pɔɔlo, kee yεε owi kamaase ɔbono nan bugi me-genɔ tɔgε Wurubuaare agyebi mɔ sa asa mɔ, Wurubuaare ne ɔ' sa me mɔ gbaa-gbaa agyebi mɔ. Yesu ɔkalan konkonse mɔ gye ilaa boduduuse. Wurubuaare ɔ' kpaa me de n' taale da otu lεε mɔ gese sa asa.

²⁰ Wurubuaare gi lεε me sun de n' tɔgε Yesu ɔkalan konkonse baare sa asa. Imɔ ne n yegε Yesu akyobo mε keda me tii de obu faa. Imɔso fε' dalaa kolε Wurubuaare sa me yεε n' taale da otu tɔgε Wurubuaare agyebi fεε genɔɔbono i kaabore n' tɔgε mɔ. Mεŋ sa n' sele sei.

Agyebi Laalaaloge

²¹ Nε keda aye-nanbo laarese, Tikakuse sun feye ase. Genɔɔbono ɔ kya wɔra Wura Yesu gesun mɔ mɔ, n kya ka gyan mɔ so. N kya laare fε' nu me so de fε' bii genɔɔbono so n de n tε de mɔ. Imɔso Tikakuse laa tɔgε me-ila a pɛwu sa feye.

²² Genen so ne nε sun mɔ faa. I lii fεε fε nu me-rε me-nanboana so mɔ, i laa keda feye-nyoro.

²³ Aye-sε Wurubuaare de Wura Yesu Kirisito mε' sa asa abono mε kya son Yesu mɔ gisen yuuli, gelaare', dabolε de gikagyan gibono mε laa ka gyan Wurubuaare so mɔ.

²⁴ Asa abono mε kya laare aye-Wura Yesu Kirisito ilaa ne mε man taa genɔɔbono mε kya laare mɔ ilaa yegε gεkaako mɔ, Wurubuaare ɔ' sa mɔmɔ pɛwu so gεwɔnsa dense.

Pɔɔlo ɔwɔlɛ ɔbono ɔ Nmarasɛ Bunge Filipayi Awura Mɔ

¹ Me Pɔɔlo de Timoti, aye abono a gye Kirisito Yesu gesun awɔrabo mɔ, ne n kya nmarasɛ ɔwɔlɛ baarɛ. A kya nmarasɛ a kya sa fɛye abono pɛwu fɛ bo Filipayi ɔsowolɛ so ne fɛye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, Wurubuaarɛ gi lɔrɔ fɛye yela sa mɔ-nyoro mɔ. Fɛye-rɛ fɛye-abelensɛ abono mɛ kya kerɛ fɛye so mɔ de abelensɛ mɔ akpaabo pɛwu ne a kya sa ɔwɔlɛ baarɛ.

² Aye-sɛ Wurubuaarɛ de Wura Yesu Kirisito mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa densɛ de mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

Pɔɔlo Kya Dalaa Ne ɔ Kya Faala Wurubuaarɛ In Kya Ta

³ Owi kamaasɛ n kya nyingi fɛye Filipayi awura abono fɛ kya son me-Wura Wurubuaarɛ mɔ, n kya faala mɔ in kya ta.

⁴ Me-ndalaa nbono n kya dalaa sa fɛye pɛwu mɔ, i kya wɔra me-gisen ɔɔkon.

⁵ I kya nyiile yɛɛ n kya nyingi gɛnɔɔbono aye-rɛ fɛye a san a kya wɔra Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ gesun kpɛ kyu lii gɛkaabono fɛ daa ginu ɔkalan mɔ kyu baa lii de ndɛ.

⁶ Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi yii gɛsɛ ɔ kya wɔra ilaa densɛ fɛye-asen ɔɔ mɔ, n nyi me-gisen ɔɔ yɛɛ genen Wurubuaarɛ kolon baarɛ kee laa wɔra imɔ kpaa loge gɛkaabono Yesu Kirisito laa kii ba mɔ.

⁷ I kaabore n' sa gɛwɔnsa kyu lii fɛye Filipayi awura abono fɛ kya son Kirisito mɔ pɛwu so. I lii fɛɛ fɛye-ilaa i bo me-gisen ɔɔ. Wurubuaarɛ wolaa ɔ kya kpaa aye ne ɔ kya wɔra ilaa sa me-rɛ fɛye pɛwu dabolɛ. Owi ɔbono mɛ keda me tii de obu faa de owi ɔbono n kya lɛɛ genɔ kyu lii Yesu ɔkalan mɔ so abɛɛ n naa n kya lɛɛ mɔ-ɔkalan mɔ mi-i nyiile asa mɔ, imɔ ɔɔ pɛwu mɔ, Wurubuaarɛ kya wɔra ilaa ɔ kya sa me-rɛ fɛye.

⁸ Wurubuaarɛ mɔ-nkon ne n nyi gɛnɔɔbono n dɛ Kirisito Yesu gesalaarɛ

me-gisen ɔɔ n kpɛ mi-i nyingi fɛye pɛwu so mɔ.

⁹ Me-gɛdalaa ne n gye yɛɛ fɛye-gesalaarɛ gɛbono fɛ bo mɔ gɛ' kpɛ gɛ kya nyaakyɔ gɛ kya too fɛye-asen ɔɔ, de fɛ' kpɛ fa-a nyɛ Wurubuaarɛ ɔlaako ginyi kee de fɛ' nyɛ bii baragɛ yɛɛ imɔ idɛ abɛɛ idɛ ne n boran.

¹⁰ Imɔ ne nan yɛgɛ fɛ laa nyɛ sɔɔ ilaa ibono i boran gɛkpaa mɔ kyule. Genen kee ne gɛkaabono Kirisito laa kii ba mɔ, fɛye-asen ɔɔ i laa fuuli ne ɔ man wu ilaa nyenyɛn iko fɛye-nyoro so tɔgɛ.

¹¹ Fɛ laa san fa-a wɔra ilaa kpɛi-kpɛi ibono i kya lii gisen densɛ ɔɔ kyu naa de Yesu Kirisito so de i' kyu nyisigyɛ de ayenbi kyu bara Wurubuaarɛ.

N Tii De Obu Mɔ, I Kya Wɔra ɔdan Daa Too

¹² Me-nanboana Yesu asonbo, n kya laarɛ fɛ' bii yɛɛ ibono n tii de obu faa, Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ gi kii nyɛ yɛlegɛ daa too.

¹³ Kyu lii imɔ so mɔ Rom awura asogya de asa sɛnsɛ pɛwu abono mɛ bo gɛrɛ mɔ mɛ nyɛ bii yɛɛ Yesu Kirisito gesun ne n' kya wɔra so ne mɛ keda me tii de obu genen.

¹⁴ Gɛnɔɔbono n tii de obu mɔ, i yɛgɛ aye-nanboana sakyɔ mɛ nyɛ ka gyan aye-Wura Yesu so bɔla. I kya san keda ɔmɔ-nyoro de mɛ' tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi ibono mɛn kya sɛlɛ nyamesɛ gifuu.

¹⁵ I bo no yɛɛ ako mɛ mɛn dɛ gɛwɔnsa densɛ kyu lii me so ne mɛ naa ma-a tɔgɛ Kirisito ilaa. Me-ilaa i bo mɔmɔ gelaaloo. Ako, mɔ, mɛ dɛ me so gɛwɔnsa densɛ so ne mɛ naa ma-a tɔgɛ Kirisito ilaa.

¹⁶ Mɔmɔ abono berɛ, gesalaarɛ gɛbono mɛ bo sa me mɔ so ne mɛ kya tɔgɛ Kirisito ilaa. Mɛ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyu gesun gɛdɛ wɔra me-abaa ɔɔ, ne o kyule yɛɛ mɔ-akyobo mɛ' keda me tii de obu de n' nyɛ lɛɛ tɔgɛ sa asa yɛɛ Kirisito ɔkalan mɔ gye gesintin.

¹⁷ Ako mɔ berɛ, mɛ kya tɔgɛ Kirisito ɔkalan mɔ mɔ, mɛ mɛn dɛ gɛwɔnsa kolon. Mɛ kya laarɛ asa mɛ' buu ɔmɔ taa me yɛgɛ. Mɛ nyi yɛɛ ibono n tii de obu faa, mɔmɔ-ilaa tɔgɛsɛ mɔ i laa yɛgɛ i' siile me-ɔɔ daa.

¹⁸ Imo ibono in tiri me. Me de gisen dense-o, men de gisen dense-o, okpa kamaase so mo, me ti taa nye lee Kirisito okalan mo toge. Imoso i bo me okon gbaa daa.

¹⁹ I lii fee fe kya dalaa sa me, ne Yesu Kirisito Oduduu mo kya kpaa me. Imoso n nyi yee imo ide pewu i laa yee n' nye Wurubuaare amolege.

²⁰ I kya nyiile yee ibono me keda me tii de obu faa, ilaa ibono me-ansi a tansi a gyan ne n' kere imo-okpa mo ne n gye yee men sa n' gyi ipeeli ilaa iko-re iko do de n' taale da otu gekpaa, i gye daa lewu mo, lewu, nkpa mo, nkpa. I ba genen mo de Yesu Kirisito ne o' nye nyisigy kyu naa de me so aberere ade do de owi kamaase do kee.

²¹ I kya nyiile yee me ase mo, n te nkpa mo, Yesu wole ne n tiri me. Lewu ne ne kii baa wu' mo, i laa loro wora odan sa me daa.

²² Nengyene fee ne kyena nkpa tu kpe mo, nan wora gesun gebono ge laa kpaa Yesu ilaa de i' kpe ansi do. Men nyi ibono n' lee, nkpa abee lewu fee.

²³ N kyole imo inyo nsana ne. Me-lee gelaare do mo, nkana n' tase taa gere-lee gekyena gede yee de n' kpaa kyena Yesu ase Wurubuaare do. Ibono ne n boran gikyo don.

²⁴ Feye so mo mo, i kii i tiri yee n' kyena nkpa tu kpe.

²⁵ N tansi n nyi yee n tiri sa feye pewu. Genen so mo, n nyi kee yee nan nye nkpa lii obu mo do baa tu feye de n' nye kpaa feye. Imo ne nan yee fe' nye kpe ansi do de i' wora feye okon feye-gisogyi gibono fe bo sa Yesu mo do.

²⁶ Ne kii baa tu feye de alanfiya mo, i laa yee i' tansi wora feye okon de fe' yen Kirisito Yesu kyu naa de ilaa ibono o wora sa me mo so.

Fe' Peere Ansi Yesu Gesun Mo Do

²⁷ Ilaa ibono i tansi i tiri mo ne n gye yee fe' kyena akyenabi abono a kya kaabore okalan konkonse obono fe nu kyu lii Yesu Kirisito so mo. Nengyene ne baa laa feye-o, men baa laa feye-o, n kya laare n' nu daa yee fe yele feye-ayaa so girin fee nyamese kolon feye-gisogyi gibono fe bo sa Yesu mo do, fe kya sa gewonsa kolon,

fe kya peere ansi dabole, de asa me' nye soo Yesu okalan konkonse mo gyi.

²⁸ N kya laare n' nu kee yee feye abono fe kya ka gyan Yesu so mo fen kya sele feye-akyobo baa pii. Fen sele omo mo, i laa lee ilaa ibono Wurubuaare de mo nyiile yee me laa fue momo-lewu gemara, ne i laa lee nyiile kee yee feye, mo, fe laa nye okyenaten Wurubuaare ase. Wurubuaare ne n kya sa genen okyenaten obono.

²⁹ I kya nyiile yee Wurubuaare gi wora ilaa sa feye ne fe nye kyu feye-nyoro too Yesu Kirisito so. Ne in gye imo ibono wole. O wora ilaa sa feye kee ne fe nye fe kya wu olaawuse fe kya sa Yesu.

³⁰ Feye-olaawuse obono fe kya wu mo, i gye daa olaawuse obono onan fe wolaa wu me ne naa kyena wu ne fe kya nu yee n san mi-i wu mo mo.

2

Fe' Bara Feye-Nyoro Gese Wora Fee Yesu

¹ Feye-re Yesu Kirisito ginyamese kolon so mo, i kya keda feye-nyoro. Genobono Kirisito kya laare feye-ilaa mo, i kya yee i kya toro feye-asen. Wurubuaare Oduduu mo kya sa feye geno kolon. Fe kya su abara so lii feye-asen do.

² Imo ide pewu i bo feye do faa, fe' yee i' tase wora me okon kpaa loge. Fe' nye geno kolon de gelaare' feye-gekyena do kpaa loge. Feye-asen do de feye-nwonsa do i' wora fee nyamese kolon ne fe gye.

³ Fen sa fe' wora sei de i' wora gikoso gegyanbue gekyena abee fe' nyiile feye-nyoro. Fe' bara feye-nyoro gese de fe' kale feye-nanboana wora asa do don feye-nyoro.

⁴ Fe men sa fe' kere feye-lee wole so. Fe' kere feye nanboana-lee kee so.

⁵ Feye-nwonsa gi' wora fee genobono Kirisito Yesu-lee gewonsa ge de mo.

⁶ Yesu dabole o gye Wurubuaare oyuduu faa mo,

o men kere yee mo-re Wurubuaare me gye kyee-kyee so mo,

o' yele imo so gyi gewura buu de Wurubuaare.

⁷ O too imo ibono pewu fue.

Ne ɔ baa kyu daa isa ɔbono ɔnan ɔ te
owura ase mo oyuduu.

Nyamese oyuduu ne i kyu koroge mo.

⁸ O wu yee ɔ gye nyamese oyuduu genen
mo,

ɔ bara mo-nyoro gese

ne o nu Wurubuaare gedε kaabore ɔ'
nye lewu gbaa.

Lewu ɔbono ɔnan o kyule ne o wu' mo
gye daa ipeeli lewu.

Me da mo ananbi oyii so mo.

⁹ Imo ide so mo, Wurubuaare gi kosore
mo-gimu gikyo kyode,

ne ɔ yela mo ginyen gibono gi don
ginyen kamaase mo.

¹⁰ Wurubuaare gi kosore mo-gimu genen
de i' ba yee ɔkamaase ɔbono o nu mo

Yesu ginyen mo,

o' nmii daa mo.

Nyamese kamaase, ɔ bo Wurubuaare
do-o,

ɔ bo gesinkpan so-o,

ɔ loo gesinkpan do-o,

o' nmii daa Yesu.

¹¹ De ɔkamaase o' bugi genɔ toge yee,

"Yesu gye Wura."

De i' kyu nyisigi kyu bara mo-se Wu-
rubuaare.

Fε' Wɔra Fεε Agyekpebi Abono A Kya Nεlegi Gibiri Do Mo

¹² Imoso me-nanboana laarese, fεε
genɔɔbono fε kya nu me-gede owi ka-
maase do mo, ide kon ibono men bo feye
ase faa, fε' peere ansi nu me ase don owi
ɔbono n bo feye ase nno mo. Fε' tansi
sele Wurubuaare de fε' peere ansi wɔra
ilaa ibono i laa lɔro feye-ɔkyenaten yela
Wurubuaare ase mo.

¹³ I lii fεε Wurubuaare kee kya wɔra
mo-leε gesun feye-asen do. ɔ yegε fε nye
kyu mo-ilaa too feye-nyoro so ne ɔ kya
yegε fε' nye wɔra imo kee de i' kyena de
mo-ɔbole gelaare.

¹⁴ Ilaa kamaase ibono fε laa wɔra mo,
fε men sa fε' logede abεε fε' soɔ akycɔle
de Wurubuaare.

¹⁵ Imo ne nan yegε feye-asen do i laa
nye fuuli ne i man nye ilaa nyenyen iko
feye-nyoro so. Fε laa wɔra Wurubuaare
mo-biana gesintin. I man nye ineesi iko
feye-nyoro so, yegε fε te saare ndε asa

abono me kya wɔra ibono in gye iwɔrase
mo. I keda ɔmo da kyεε fεε gikotoo.
Genen asa adε nsana mo, fε laa nεlegi fεε
agyekpebi.

¹⁶ Fε de agyebi abono a kya sa
anyamese Wurubuaare ase gεkyena ɔnan
mo fa-a nyiile asa. Imo ide pewu ne nan
yegε n' yen feye me-gisen do gεkaabono
Yesu Kirisito laa kii ba mo. I laa wɔra
me ɔkon yee men nyanga ansi wɔra gesun
gedε too nkyu do gyan.

¹⁷ Feye-gikagyan gibono fε kya ka gyan
Yesu so mo gi de fεε asunbi ne fε kya leε
fa-a sa Wurubuaare. Ne fεε me-nkalan ne
nan wɔra fεε nta nbono me leε asunbi ne
me kya woroge mo, nkana i laa wɔra me
ɔkon. I nye ba genen mo, nan gyi ɔkon de
i' yegε feye kee fε' gyi ɔkon.

¹⁸ Genen kee ne fεε i ba genen mo, i
kaabore fε' yegε i' wɔra feye ɔkon de i'
nye wɔra me kee ɔkon.

Timoti De Epaforodituse Ilaa

¹⁹ Kyu lii Wura Yesu so mo, n kya sa
gewɔnsa yee i man keela ne nan sun
Timoti feye ase. Ne nye nu feye so mo
de me-gisen gi' tɔro me.

²⁰ Men baa n bo ɔko fεε mo. Feye-ilaa i
tiri mo lii mo-gisen do.

²¹ Asa sense bere me kya kere momo-leε
daa pei. In gye Yesu Kirisito-leε.

²² Feye gbaa-gbaa fε nyi genɔɔbono
Timoti baare gi leε mo-gidebi wolaa nyiile
mo. Me-re mo a kya wɔra Wurubuaare
ɔkalan konkonse mo so gesun dabɔle mo,
a wɔra fεε ɔse de obi.

²³ Imoso ne kpe wu genɔɔbono me-ilaa
i kya kpe de mo, nan keda mo sun feye
ase.

²⁴ Wura Yesu ɔlon do mo, ne soɔ gyi yee
i man keela ne me gbaa-gbaa kee nan ba
feye ase nno.

²⁵ Ne kere faa, Epaforodituse, aye-
nanbo Yesu ɔson mo do ɔbono fε leε sun
yee ɔ' baa kye me-takpo mo, i tiri yee n'
leε mo-ɔkpa de o' kii ba feye ase. Me-re
mo a wɔra gesun ne a ko sa Wurubuaare
ɔson mo dabɔle.

²⁶ ɔ kya nyingi feye pewu so. O nyi
ibono fε nu mo-gilo mo so, ne i bo mo
gewɔnsa yee ɔfaa fε te de nwɔnsa.

²⁷ Gēsintin so mɔ, ɔ lo. Ɔ laare o' wu gbaa. Wurubuaare ne n su mɔ so. I men gye mɔ wolɛ. O su me kee so de men baa kii wu gēnsinyan baa bɔla de ibono n kya wu faa.

²⁸ Genen so mɔ, i kpɛ i kya da me kpa-kpa yɛɛ n' yɛgɛ mɔ de o' kii ba fɛye ase kusaa. Fɛ kii wu mɔ mɔ, i laa wɔra fɛye ɔkon, de me kee me-gisen gi' tɔrɔ me.

²⁹ Imɔso fɛ wu mɔ mɔ, fɛ' kyu ɔkon bele sɔɔ mɔ abaa anyɔ Wura Yesu ginyen dɔ de fɛ' kyu buubuu kyu sa genen asa abono ɔnan.

³⁰ I san pii ɔfaanan o wu' Kirisito gēsun mɔ so. Ilaa ibono fɛ laa wɔra sa me mɔ, ɔ yelɛ fɛye-giyaa dɔ wɔra imɔ kaabore mɔ-nkpa gi laare gi' lii mɔ-gibaa.

3

Fɛ' Keda Wura Yesu Ɔson

¹ Me-nanboana Wura Yesu ɔson mɔ dɔ, ibono i san mɔ ne n gye yɛɛ fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye ɔkon fɛye-rɛ Wura Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so. Ilaa ibono ne wolaa nmarasɛ bunge fɛye mɔ, nɛ kii nmarasɛ imɔ kii bunge fɛye mɔ, i man loo me. I laa kpa fɛye daa.

² Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dandan. Ako mɛ dɛ nwɔnsa nyenyɛn ma-a wɔra aye-gēsun mɔ ɔnan. Mɛ kya laare mɛ' nyɛ fɛye penɛ daa. Awɔrɛ giten ilaa ne n kpɛ i tiri ɔmɔ.

³ In gye awɔrɛ giten ne n kya nyiile yɛɛ nyamesɛ gye Wurubuaare sonbo. Ilaa ibono i kya nyiile yɛɛ a gye Wurubuaare asonbo gēsintin mɔ ne n gye yɛɛ a kya kyu Wurubuaare Oduduu mɔ kyu son mɔ. A kya diire aye-nyoro kyu naa daa de Kirisito Yesu ilaa wɔrasɛ wolɛ so. A kya kine yɛɛ a man ka gyan aye anyamesɛ-lɛɛ gidebi so.

⁴ I bo no yɛɛ nan taalɛ ka gyan me-itiibilaa de me-nbara gigyɛ so. Fɛɛ ɔko laa taalɛ ka gyan mɔ-itiibilaa de mɔ-nbara gigyɛ so de i' mɔlegɛ mɔ mɔ, nkana me ne nan wɔra ɔgyangbarabo.

⁵ Imɔ gɛsɛ ne n gye yɛɛ mɛ korogɛ me mɔ, imɔ gɛkɛ kuesɛ mɔ, mɛ ten me-giwɔrɛ Wurubuaare nbara mɔ ɔkpa so. N gye daa Isirale awura abono Wurubuaare gi yela mɔ-nbara sa mɔ obi. Nɛ lii daa Bengyamin gɛten dɔ. Me-rɛ me-sɛ de

me-nyi pɛwu aye-gɛdɛ ne n gye Hiiburu, aye Gyuda awura gɛdɛ mɔ. Wurubuaare nbara mɔ ne n tiri me so mɔ, nɛ baa wɔra Farasii awura gikpen mɔ dɔ isa.

⁶ Nɛ pɛrɛ ginsi sa Wurubuaare nbara mɔ gikyɔ. Genen so gbaa mɔ, nɛ wu yɛɛ Yesu asonbo mɔ mɛ kya son Wurubuaare ɔkpa banban ɔko so mɔ, nɛ biidɛ ɔmɔ-giso. N kya gyi Wurubuaare nbara mɔ so ibono ɔko men wu ilaa nyenyɛn iko me-nyoro so tɔgɛ.

⁷ Imɔ-rɛ imɔ genen gbaa mɔ, ilaa ibono nkana n nyi yɛɛ imɔ ne nan mɔlegɛ me Wurubuaare ase mɔ, men baa mi-i ka gyan imɔ so. Genɔɔbono nɛ nyɛ bii Yesu Kirisito so mɔ, nɛ kyu me-nbara so gigyɛ mɔ pɛwu yɛɛ in baa i gye ilaa gbaa' iko sa me.

⁸ Gēsintin mɔ, n kya kyu ilaa kamaasɛ yɛɛ in baa i bo ilaa dɔ. Ibono i don ilaa kamaasɛ gbaa bun sa me mɔ ne n gye ibono nɛ nyɛ bii me-Wura Kirisito Yesu. Kyu lii Kirisito so mɔ, nɛ taa ilaa kamaasɛ ibono nkana n kya wɔra mɔ yɛgɛ. Nɛ san kyu imɔ yɛɛ imɔ pɛwu i gye daa gibiinaa so ilaa. Imɔ ne nan yɛgɛ ne Yesu Kirisito laa nyɛ wɔra me-lɛɛ

⁹ de me-rɛ mɔ a san wɔra nyamesɛ kolon. Man baa tɔgɛ yɛɛ nan gyi Wurubuaare nbara mɔ so me-gibaa so de o' kyu me yɛɛ me-gisen dɔ i boran. Ɔ kya kyu me-gisen dɔ yɛɛ i boran kyu naa daa de gikagyan gibono nɛ ka gyan Kirisito so mɔ.

¹⁰ Nɛ too ilaa kamaasɛ fue daa de n' nyɛ bii Kirisito dɔɔdan. N kya laare n' wu mɔ-ɔlon ɔbono ɔ bo ne ɔ taalɛ kyingi lii ibuni dɔ mɔ, de n' wu mɔ-awɔrɔfɔɔ mɔ ɔnan kee, de n' baa wɔra fɛɛ mɔ, genɔɔbono ɔ taalɛ wu' sa asa mɔ

¹¹ de, Wurubuaare gi kyule mɔ, me kee n' nyɛ kyingi lii ibuni dɔ genen.

Abono Mɛ Ti Sɛɛ Wurubuaare Ɔson Dɔ Mɔ Nwɔnsa Ɔnan

¹² I men gye yɛɛ me-gibaa gi ti yii ilaa ibonoana n dare faa abɛɛ nɛ ti wɔra imɔ kpa logɛ berɛ. N san n dɛ imɔ dɔ n kya pɛrɛ ansi de n' laa gibaa keda ilaa dense ibono so Kirisito Yesu gi laa gibaa keda me kyu me wɔra mɔ-lɛɛ mɔ.

¹³ Me-nanboana Yesu asonbo, ilaa ibono n kya laare mo, men kya kyu imo yee me-gibaa gi ti yii imo. Ilaa kolon ibono n kya wora mo ne n gye yee n kya lee ansi taa ibono i bo me-gemara mo pewu yee de n' san nyanga ansi sele n gya ibono i bo me-ansi do mo.

¹⁴ Wurubuaare do ilaa ne ne nyanga ansi n sele n gya genen. Imoso ne Wurubuaare gi toge me yee n' kyu me-nyoro sa mo de o' kyu genen ilaa ibono sa me kyu naa de me-re Kirisito Yesu ginyamese kolon mo so.

¹⁵ Fe' yee aye abono a ti see Wurubuaare onon mo do mo a' sa daa me-gewansa gede onan. Nengyene fe kya sa nwansa nko kpei bere mo, Wurubuaare ne nan lee gese nyiile feye.

¹⁶ Imo-re imo genen mo, fe' yee de a' puge ibono okara a ti a de a te faa do.

Gekyena Gebono Ge Kya Bara Ansikyu Mo

¹⁷ Me-nanboana Yesu asonbo, fe' kase genobono n de mo de fe' kere asense abono a nyiile momo ne me te genen gikyenabi mo de fe' kase momo kee.

¹⁸ I kya nyiile yee asa abono me men de akyenabi abono onan mo me nyaakyo. Ne wolaa toge momo-ila sa feye. Ide kon n kii mi-i toge omo so ilaa mi-i sa feye faa, me-ansi a kya kpelege nkyu gbaa. Momo-gekyena ge de daa fee asa abono me kya kyo amolege lewu obono Yesu gi wu' lewu oyii so mo.

¹⁹ Genen asa abono me laa wu ilaa ibono me laa naa de mo. Me laa fue momo-lewu gemara. Momo-ito ne me kya son. Ilaa ibono i gye ipeeli ilaa mo, imo, mo, ne me kya kyu gyiide. Momo-nwansa gi gyan daa gesinkpan ilaa wole so.

²⁰ Aye abono a kya son Yesu mo bere, aye-gewi ne n gye Wurubuaare do. Wurubuaare do ne aye-ansi a gyan yee oko laa lii de o' baa molege aye. Mo ne n gye Wura Yesu Kirisito.

²¹ O laa baa kyeege aye-anyamese nyoro gibi gibono gin bo giko do mo wora fee mo-lee nyoro nbono gi bo nyisigy mo. Onon obono o bo ne o kya taale yee ilaa kamaase i kya bara imo-nyoro gese sa mo

mo ne o laa kyu kyeege aye-nyoro mo genen.

4

¹ Imoso me-nanboana Yesu asonbo, feye abono n kya laare feye-ila mo, n kya nyingi feye so. Fe kya yee i kya wora me okon ne fe kya kosore me-gimu. Me-kyemenana laarese, fe' yee feye-ayaa so girin Wura Yesu onon mo do fee genobono ne nyiile feye mo.

Genobono Fe Laa Nye Gisen Yuuli Mo

² N kya kole Yuwodiya ne n' kya kole Sintikii yee me' toge kyule abara Wura Yesu ginyen do.

³ Fo obono mo fo gye me-nanbo gesun mo do gesintin so mo, fo-o fo mo kee, n kya kole fo yee fo' kpa genen akyii anyo ade de me' toge kyule abara. Me-re omo ne n kpon Yesu okalan mo so gesun mo giwora do. Me-re omo ne n wora gesun, dabole de Kelemente mo-re me-nanboana asense abono Wurubuaare gi nmarase momo-anyen wora mo-owole do yee me laa nye okyenaten mo ase mo.

⁴ Owi kamaase do mo fe' yee i' wora feye okon kyu naa de feye-re Wura Yesu ginyamese kolon mo so. N' kii mi-i toge imo ginyose yee fe' yee i' wora feye okon.

⁵ Fe' kyu gisen kyena de asa kanpe de okamaase o' wu. I kya nyiile yee owi obono Wura Yesu laa kii ba mo gi fuude.

⁶ Fe men sa fe' kyena de nwansa iko-re iko do. Ilaa kamaase ibono i laa ba mo, fe' kyu too Wurubuaare ansi do. Fe' dalaa kole mo, de fe' kyu afaala sa mo kee feye-ndalaa do.

⁷ Fe kya dalaa genen mo, fe laa nye Wurubuaare gisen yuuli gibono o kya sa anyamese ne men kya taale bii imo-okara mo. Feye-asen de feye-nwansa gi laa kyena feye geten kolon kyu naa de feye-re Kirisito Yesu ginyamese kolon mo so.

⁸ Me-nanboana Yesu asonbo, pei de me-gen o ge' yii mo, n' toge feye yee fe' kpe fa-a sa gewansa kyu lii daa gesintin ilaa so, nyisigy ilaa so, gisen dense ilaa so, ilaa ibono i de okpa mo so, ilaa ibono i bo kanpe mo so, de ilaa ibono i bo obole mo so. Ilaa kamaase ibono i boran ne ayenbi

a kya kaabore imo mo, imo ibonoana so ne fe' kyu feye-nwonsa gyan.

⁹ Ilaa ibono fe kase, ne fe so kyule, ne fe nu, ne fe wu lii me ase mo, imo ne fe' wora. Fe wora genen mo, feye-re aye-gisen yuuli gemu Wurubuaare fe laa kyena.

N Kya Faala Feye Ibono Fe Bunge Me Ilaa Mo

¹⁰ Kyu lii aye-Wura Yesu so mo i bo me okon gesintin so yee ide kon ibono fe bunge me ilaa faa mo, fe kii lee nyiile me yee fe kya nyingi me so. Nkana fe kya nyingi me so bere. Fe men nye okpa daa de fe' lee imo nyiile me.

¹¹ In gye yee n kya toge yee ilaa iko i tiri me bere daa. Me bere, ne kase bii yee ilaa kamaase ibono i tu me mo, i kaabo sa me.

¹² Ayen a de me mo, n nyi me-nyoro akedabi. Ne ilaa i kii gbigi de me mo, n nyi me-nyoro akedabi. Ne kase ne ne bii genen akyenabi ade. Ilaa kamaase ibono i laa tu me mo, n kya so abaa anyo. Agyudo a gbigi me ase, abee akon a toro me so, ato a bo me ase gikyo abee ayen ne n de me mo, imo pewu do mo, n kya bii me-nyoro akedabi.

¹³ Me-re Yesu Kirisito ginyamese kolon do so mo, nan taale wora ilaa kamaase. Mo ne n kya sa me olon.

¹⁴ Imo-re imo genen mo, fe kpa me me-olaawuse do faa mo, fe gye asa.

¹⁵ Fee genobono feye Filipayi awura fe nyi mo, lii owi obono fe daa ginu Yesu okalan konkonse mo ne ne koso lii feye ase Masadoniya gesinkpan so mo, feye-wole ne n gye Yesu asonbo gikpen gibono fe kyu too feye-nyoro so yee fe laa kere me so de n' naa mi-i wora Yesu gesun mo. Feye-gibaa gi kya tu me ne me-geno mo ge kya kpe feye ase.

¹⁶ N san n bo feye-gesinkpan so Tesalonika osowole so gbaa mo, feye-gibaa mo gi tu me nno mo, in gye gikolon.

¹⁷ I men gye yee ilaa ibono fe kpe fa-a sa me mo ne n tiri me. Nteela nbono fe laa nye Wurubuaare do ne i laa kpe i kya nyaakyo i kya too mo ne n tiri me.

¹⁸ Ilaa ibonoana pewu fe kyu sun Epaforodituse yee o' kyu bara me mo, i

yii me-gibaa. Fe yee ne nye ilaa kamaase ibono i tiri me mo kii san. Ilaa ibonoana fe bunge me mo, i de fee asunbi bofense ne fe lee sa Wurubuaare. Wurubuaare gi so amo, ne a gyi mo-ginsi.

¹⁹ Me-Wura Wurubuaare mo ne nan sa feye feye-ilaa kamaase ibono i tiri feye mo kyu naa de feye-re Kirisito Yesu ginyamese kolon mo so. Wurubuaare ne n gye obono o tansi o bo ilaa dense kamaase.

²⁰ Nyisigy o' wora aye-se Wurubuaare-lee gekpaa-gekpa. I' ba genen.

Afaala Laalaaloge

²¹ Fe' faala okamaase obono Wurubuaare gi loro yela sa mo-nyoro kyu lii mo-re Kirisito Yesu ginyamese kolon so mo sa me. Aye-nanboana abono me kya son Yesu ne me bo me ase gerenaa mo pewu me kya faala feye.

²² Momo abono pewu Wurubuaare gi loro yela sa mo-nyoro mo me kya faala feye. Abono me kya faala feye gikyo-gikyo mo ne n gye abono me bo Rom wura bele mo geten do mo.

²³ Aye-Wura Yesu Kirisito o' sa feye okamaase so gewonsa dense de feye-oduduu do ilaa i' wora odan sa feye.

Pɔɔlo ɔwɔlɛ ɔbono ɔ Nɔmarasɛ Bunge Kolosiya Awura Mɔ

¹ Me Pɔɔlo ɔbono n gye Kirisito Yesu ɔsɔɔ kyu naa de Wurubuaare gelaare so de Timoti, aye-nanbo Yesu ɔson mɔ dɔ

² ne n de genen ɔwɔlɛ baare a kya bunge fɛye abono Wurubuaare gi lɔrɔ fɛye yela sa mɔ-nyoro ne fɛ de Kirisito gɛsara dɔ Kolosiya ɔsowɔlɛ so mɔ. Aye-sɛ Wurubuaare ɔ' sa fɛye so gɛwɔnsa dense de ɔ' sa fɛye gisen yuuli.

Afaala de Gedalaa

³ Owi kamaase a kya dalaa a kya sa fɛye mɔ, a kya faala Wurubuaare, aye-Wura Yesu Kirisito mɔ-sɛ.

⁴ Ibono so a kya faala mɔ genen mɔ ne n gye yɛɛ a nu fɛye-gikagyan gibono fɛ ka gyan Kirisito Yesu so mɔ. Ne a nu fɛye-gɛsalaare gɛbono fɛ bo sa asa abono pɛwu Wurubuaare gi lɔrɔ mɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ.

⁵ A kya faala Wurubuaare fɛye so kee yɛɛ fɛye-nwɔnsa gi gyan ilaa dense ibono Wurubuaare gi baala yela sa fɛye Wurubuaare dɔ mɔ so. Fɛ nu genen ilaa dense ibono so kyu lii Wurubuaare gɛsintin ɔkalan mɔ dɔ daa. Genen ɔkalan ɔbono ne n gye Yesu ɔkalan konkɔnsɛ mɔ.

⁶ Mɔ-ɔkalan konkɔnsɛ baare kya yelege nu gyan gɛsinkpan gɛten kamaase so ɔ kya wɔra ilaa dense asa gɛkyena dɔ. I wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ nu ɔkalan mɔ kee mɔ. ɔ yelege wɔra ilaa dense fɛye-gɛkyena dɔ kpɛ kyu lii gɛkaabono fɛ nu Wurubuaare gitolon mɔ so ne fɛ nu gimɔ-ilaalaa gɛsɛ yɛɛ i gye gɛsintin mɔ.

⁷ Fɛ kase Yesu ɔkalan mɔ ilaa lii daa Epafirase ase. Epafirase gye aye-nanbo laarese Yesu ɔson mɔ dɔ. ɔ yeɛ aye-giyaa dɔ ɔ kya wɔra Kirisito gɛsun ɔ kya sa mɔ gɛnɔɔbono a laa taale ka gyan mɔ so mɔ.

⁸ ɔ baa lɛɛ fɛye-gɛsalaare gɛbono Wurubuaare Oduduu mɔ gi sa fɛye mɔ nyiile aye.

⁹ Imɔso kyu lii gɛkaabono a nu fɛye so genen mɔ, owi kamaase a kpɛ san a

kya dalaa a kya kole Wurubuaare a kya sa fɛye. A kya kole mɔ yɛɛ ɔ' yɛɛ mɔ-Oduduu ɔ' kpɛ ɔ kya sa fɛye ɔlaako ginyi, ɔ' yɛɛ fɛ' bii gɛsintin ilaa de fɛ' bii mɔ-gelaare kpaa logɛ.

¹⁰ I ba genen mɔ, de fɛ' nye akɛnabi abono a kaabore Wura Yesu asonbo mɔ de fɛ' gyi Wura Yesu ginsi ɔkpa kamaase so. Fɛ' kpɛ fɛ kya wɔra ilaa dense kpɛi-kpɛi kamaase de fɛ' sɛɛ fɛ kya bii Wurubuaare fɛ kya bɔla.

¹¹ Wurubuaare ɔ' yɛɛ fɛ' nye ɔlon kamaase kyu naa de mɔ-nyisigyɛ ɔlon mɔ so, de i' yɛɛ fɛ' nye taale kyu gisen keda ilaa kamaase dɔ de ɔkon.

¹² Fɛ' kpɛ fɛ de afaala fɛ kya sa Wurubuaare ɔbono ɔ gye aye-sɛ ne ɔ kale fɛye wɔra mɔ-asonbo dɔ mɔ. Fɛ bo mɔmɔ dɔ genen mɔ, fɛye kee fɛ laa nye ilaa dense ibono ɔ baala yela sa ɔmɔ Wurubuaare ɔbono ɔ gye fatela mɔ ase mɔ.

¹³ Aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ, Wurubuaare gi mɔlɛge aye lii gibiri ɔlon dɔ ne ɔ yɛɛ a san a tɛ daa mɔ-gisen dɔ obi Yesu owuragyibo mɔ akɛnabi.

¹⁴ Mɔ Yesu ne n kyu mɔ-nkpa kyɛɛ ne a nye aye-nyoro genen faa. Mɔ-lɛwu so ne Wurubuaare gi kyu aye-ilaalaa nyenyɛn kyɛɛ aye.

Kirisito Ne N Gye ɔgyangbarabo

¹⁵ Kirisito ɔbono asa mɛ wu mɔ de ansi mɔ gye Wurubuaare oyuduu gbaa-gbaa. Imɔso Wurubuaare ɔbono a mɛn kya wu de ansi mɔ oyuduu ne Kirisito gi lɛɛ nyiile asa. Ilaa kamaase ibono Wurubuaare gi lɛɛ pɛwu dɔ mɔ, Kirisito ne n gye ɔgyangbarabo.

¹⁶ I kya nyiile yɛɛ Wurubuaare gi lɛɛ ikamaase ibono i bo soso de gɛsɛ gɛrɛ mɔ, mɔ-rɛ Kirisito ne n lɛɛ imɔ. In gye ibono a kya wu de ansi mɔ wɔlɛ. Dabɔlɛ de ibono an kya wu de ansi mɔ kee fɛɛ ilaa ibonoana pɛwu i kya nye ɔlon anyamese so mɔ. Imɔ-rɛ imɔ-abelɛnsɛ de imɔ-nbii, de imɔ-ibelebeɛ de imɔ-iburuburu pɛwu, Wurubuaare mɔ-rɛ Kirisito ne n lɛɛ imɔ. Kirisito kee ne ɔ lɛɛ imɔ sa.

¹⁷ Kirisito wolaa ɔ bo no pɛi ne ilaa kamaase i bo no. Ne kyu lii mɔ so ne ilaa kamaase i bo no faa.

18 Kirisito ne n gyangbara ɔ sa Wurubuaare asonbo fɛe genɔɔbono nyamese gimu gi gyangbara sa nyamese nyoro mɔ. Lii mɔ so ne mɔ-asonbo mɛ bo no. Mɔ kee ne n gye ɔgyangbarabo sa asa abono mɛ laa wu' de mɛ' kii kyingi lii ibuni dɔ fɛe genɔɔbono ɔ wɔra mɔ. I ba genen mɔ, de mɔ ne ɔ' nye wɔra ɔgyangbarabo ilaa kamaase dɔ.

19 I lii fɛe i wɔra Wurubuaare ɔbole yɛe mɔ-oyuduu mɔ pɛwu gi' kyena Kirisito dɔ kpaalɔge.

20 Kyu naa de mɔ Kirisito kee so ne i wɔra Wurubuaare ɔbole yɛe ɔ' lɔrɔ mɔ-re ilaa kamaase nsana, ilaa ibono i bo soso de ibono i bo gɛsɛ mɔ pɛwu. Imɔso ne mɛ da Kirisito aɲanbi oyii so mɔɔ ne mɔ-nkalan gi kyɛɛge fɛe. Nmɔ ne Wurubuaare gi kyu lɔrɔ ilaa kamaase ne gisen yuuli gi nye ba.

Genɔɔbono Wurubuaare Gi Mɔlɛge Kolosiya Awura Mɔ

21 Owi ɔko dɔ mɔ, fɛye kee fɛye-re Wurubuaare nsana in bo kon. Fɛ wɔra daa mɔ-akyobo kyu lii fɛye-nwɔnsa nyenyɛn de fɛye-ilaa nyenyɛn giwɔra so.

22 Nperɛ faa ibono Kirisito gi kyu mɔ-nyoro gibi kyu sa ne mɛ mɔɔ mɔ mɔ, i yɛge Wurubuaare gi lɔrɔ fɛye-re mɔ nsana. O wu' genen daa de a' nye wɔra gisen fufuli awura abono ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ de ɔ' nye kyu aye kperɛ mɔ-sɛ. ɔko maɲ wu aye-nyoro so ilaa nyenyɛn iko tɔge baa pii.

23 Pɛi ne ɔ laa nye wɔra genen sa fɛye mɔ, i gye ibono fɛ laa yele fɛye-ayaa so de fɛ' keda fɛye-gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Kirisito mɔ dɔ ken-ken. Genɔɔbono fɛ nu ɔkalan konkɔnsɛ kyu lii Kirisito so ne fɛ kyu fɛye-ansi gyan mɔ so mɔ, sei-sei mɛɲ sa i' biide fɛye lii nkan. Genen ɔkalan konkɔnsɛ ɔbono fɛ nu faa, mɛ naa gyan de gesinkpan pɛwu mɛ kya tɔge mɔ ma-a sa ɔkamaase. Ne ɔkalan baare kee ne n baa wɔra me, Pɔɔlo gesun wɔrase.

Gesun Gebono Wurubuaare Gi Kyu Wɔra Pɔɔlo Abaa Dɔ Mɔ

24 N kya yiyɛe mɔ, i kya wɔra me ɔkon daa kyu lii fɛye so. I kya nyiile yɛe kyu lii gɛyiyɛe gebono me-nyoro gi kya yiyɛe mɔ

so mɔ, i kya kpaalɔge de Kirisito-lɛe gɛyiyɛe gebono ɔ yiyɛe sa mɔ-asonbo mɔ gɛ' yela ɔkara. Kirisito asonbo adɛ mɛ de fɛe Kirisito nyoro gbaa-gbaa.

25 Kirisito asonbo kee ne nɛ ba n kya son. Genen gesun gɛdɛ ne Wurubuaare gi kyu wɔra me-abaa dɔ yɛe n' lɛe mɔ-agyɛbi mɔ gɛsɛ sa fɛye kpaalɔge.

26 Nkana lii ko-o adedaabo abere mɔ, Wurubuaare gi kyu mɔ-ilaa boduduuse iko kyu ɲara. Nde nke nde dɔ mɔ, Wurubuaare gi lɛe imɔ-gɛwi sa asa abono ɔ lɔrɔ mɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ.

27 ɔ kya laare fɛe ɔ' yɛge asa abono ɔ lɔrɔ mɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ mɛ' bii yɛe mɔ-ilaa boduduuse ide i gye sa gesinkpan so asa kpei-kpei pɛwu. ɔ kya laare mɛ' bii nyisigyi bele ɔbono ɔnan ɔ bo genen ilaa boduduuse ibono dɔ mɔ. Ilaa boduduuse ibono n dare faa ne n gye yɛe Kirisito kya kyena fɛye-asen dɔ. Imɔ ne nan yɛge fɛ' bii yɛe fɛ laa nye Wurubuaare nyisigyi mɔ.

28 Genen Kirisito ɔbono ɔ tɛ fɛye dɔ mɔ nyoro so ilaa ne a kya yele sansana tɔge mɔ. A kya kyu ɔlaako ginyi kamaase ka nyamese kamaase de a' nyiile nyamese kamaase ilaa. A kya wɔra aniya nyiile ɔmɔ genen de owi ɔbono a laa kyu mɔmɔ ɔkamaase kpe Kirisito ase mɔ mɛ ti sɛe Kirisito ilaa dɔ.

29 Ilaa ide so ne me, Pɔɔlo, n kya kyu ɔlon ɔbono Wurubuaare gi kpe tansi ɔ kya sa me mɔ pɛwu, n kya wɔra mɔ-gesun nyaade gisisiri n kya wu awɔrɔfɔɔ faa.

2

1 N kya laare fɛ' bii genɔɔbono n kya nyanga ansi n kya wɔra gesun n kya sa fɛye-re Lawodisiya awura de asa abono pɛwu mɛ mɛɲ ti wu me de ansi kere mɔ.

2 N kya wɔra gesun genen daa de i' nye keda fɛye-nyoro de fɛ' nye gesalaare. Fɛ nye gesalaare mɔ, i laa koola fɛye dabɔle wɔra nyamese kolon. N kya nyanga ansi de Wurubuaare gesintin ilaa i' loo fɛye asen dɔ de fɛ' nu Wurubuaare ilaa boduduuse mɔ gɛsɛ. Wurubuaare ilaa ibono i bo duduu mɔ ne n gye Kirisito.

³ Mɔ-nkon ase ne anyamese me laa kpe de me' nye Wurubuaare olaako ginyi de genɔɔbono me laa bii Wurubuaare mɔ.

Fɛ' Kpɛ Keda Feye-Gisɔɔgyi Mɔ Dɔ

⁴ N kya buu ilaa ide mi-i sa feye de fɛ' menɛ sa fɛ' yege de ɔko-rɛ ɔko o' kyu genɔ ɔkon penɛ feye kyu lii feye-gisɔɔgyi mɔ so.

⁵ Me-rɛ feye aɲ kya nye wu abara de ansi. Oduduu dɔ mɔ mɔ, me-gɛwɔnsa gɛ gyan feye so. I kya wɔra me ɔkon genɔɔbono fɛ kya wɔra ilaa imɔ-ɔkpa so ne fɛ yeɛ feye-ayaa so girin gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Kirisito mɔ dɔ.

⁶ Fɛɛ genɔɔbono fɛ sɔɔ Kirisito Yesu abaa anyɔ yeɛ mɔ ne n gye feye-Wura faa, feye-rɛ mɔ fɛ' kyena de abara genen.

⁷ Fɛ ti nye kyu feye-nyoro kyu mada de mɔ faa mɔ, fɛ' yege mɔ ɔ' lɔrɔ feye de fɛ' kpɛ fa-a wɔra ɔlon fɛ kya too feye-gisɔɔgyi mɔ dɔ. Fɛ' kpɛ keda genen fɛɛ genɔɔbono me wolaa nyiile feye mɔ de fɛ' kpɛ fɛ de afaala abono aɲ bo ɔkara mɔ fa-a sa Wurubuaare.

⁸ Fɛ' kerɛ feye-nyoro so dandan de ɔko-rɛ ɔko ɔ menɛ sa o' kyu mɔ-lɛɛ nwɔnsa kyu penɛ feye giyan de fɛɲ' baa buu Kirisito. Mɔmɔ-nwɔnsa nbono ɔnan i lii anyamese ase, ne i menɛ gye genen mɔ, i lii daa ilaa ibono i kya nye ɔlon anyamese so mɔ ase. In gye Kirisito ase ne i lii. Imɔso fɛɲ sa fɛ' sɔɔ imɔ gyi.

Feye-rɛ Kirisito Ginyamese Kolon Mɔ Agyan

⁹ Kirisito berɛ, mɔ-rɛ Wurubuaare me gye ɔkolon, ne o kii ɔ gye nyamese.

¹⁰ Feye-rɛ Kirisito fɛ gye nyamese kolon faa mɔ, Wurubuaare ilaa i bola feye dɔ kee. Ilaa ibonoana pɛwu i kya nye ɔlon anyamese so mɔ, genen Kirisito kolon baare ne n kya gyi imɔ so.

¹¹ Lii ibono feye-rɛ Kirisito fɛ gye nyamese kolon kee so mɔ, i yege ɔ wɔra ilaa iko sa feye, i de daa fɛɛ Gyuda awura itiibilaa iko. Gyuda awura me kya ten awɔre de i' lɛɛ nyiile yeɛ me gye Wurubuaare wolɛ asonbo. Ibono Kirisito gi wɔra sa feye mɔ berɛ, i menɛ gye fɛɛ genɔɔbono nyamese ne n ten awɔre kyu

kyɛɛge nyamese nyoro gibi mɔ. Feye-gidebi nyenyɛn gibono fɛ de mɔ ɔwolɛ ne Kirisito gi kyadɛ fue genen.

¹² Genen kee ne owi ɔbono me gyere feye Wurubuaare sagyere mɔ, i wɔra fɛɛ feye-rɛ Kirisito fɛ wu' gikolon ne me pule feye-rɛ mɔ dabɔɛ. Me gyere feye genen mɔ, i wɔra fɛɛ feye-rɛ Kirisito pɛwu fɛ kyingi lii ibuni dɔ ne. Wurubuaare ne n gye ɔbono o kyingi Kirisito lii ibuni dɔ. Fɛ sɔɔ Wurubuaare ilaa wɔrase ide gyi so mɔ, i wɔra fɛɛ feye kee fɛ kyingi lii ibuni dɔ.

¹³ Pɛi de feye-rɛ Kirisito fɛ lɔɔ wɔra nyamese kolon mɔ, nkana fɛ de fɛɛ asa abono me wu' me naa mɔ. Wurubuaare gi kyingi feye lii genen lɛwu ɔbono dɔ dabɔɛ de Kirisito. Imɔ gɛsɛ ne n gye yeɛ nkana feye-ilaa nyenyɛn giwɔra de ibono fɛɲ kya son Wurubuaare so mɔ, Wurubuaare ase mɔ, fɛ wɔra fɛɛ asa abono fɛ wu' mɔ. Nperɛ berɛ, ɔ yege fɛ wɔra fɛɛ fɛ kyingi baa nye Kirisito-lɛɛ gɛkyena ɔnan dabɔɛ de Kirisito. I kya nyiile yeɛ o kyu aye-ilaa nyenyɛn pɛwu kyɛɛ aye.

¹⁴ Aye-ilaa nyenyɛn ibono a kya wɔra ne i kya yege Wurubuaare nbara gi kya bun aye gipueɛ mɔ, Wurubuaare gi lɛɛ giyaa nyise imɔ pɛwu so. Ne i san wɔra fɛɛ aye-ilaa nyenyɛn de Kirisito ne Wurubuaare gi yege me da aɲanbi lɛwu oyii so mɔɔ genen.

¹⁵ Kyu lii Kirisito lɛwu baare so mɔ, ilaa nyenyɛn oduduu kpɛi-kpɛi ibono i kya nye ɔlon anyamese so mɔ, Wurubuaare gi sɔge imɔ-ɔlon pɛwu lii imɔ-abaa dɔ, ne o gyi imɔ so ne ɔ wɔra imɔ ipeeli sansana.

Kirisito So Ne A Kya Nye Sɛɛ Wurubuaare Ilaa Dɔ

¹⁶ Imɔso ibono Wurubuaare gi yege fɛ nye feye-nyoro genen faa, fɛ menɛ sa fɛ' yege ɔko-rɛ ɔko ɔ' baa yela ilaa kyosɛ nbara nko sa feye. Ako me kya tɔge yeɛ feye-ilaa gyise iko abɛɛ ilaa nunse mɔ iko i kya kyɔ. Ako, mɔ, me kya tɔge yeɛ i tiri fɛɛ fɛ' gyi gɛkɛ belɛ, bɔsɛ gikasegyan, abɛɛ gɛkɛ kyoolase mɔ so. Fɛɲ sa fɛ' nu ɔmɔ ase.

¹⁷ Genen ilaa kyosɛ ibono i gye daa fɛɛ ilaa kaalase ibono i kya nyiile ilaa ibono

i laa baa ba mɔ. Ide kon bere, ilaa mɔ gbaa-gbaa i ba. Imɔ ne n gye Kirisito ilaa.

¹⁸ Imɔso ibono fe ti nye bii Kirisito gbaa-gbaa ilaa faa, fe men sa fe' kii soɔ ako nbara kpei-kpei gyi. Ako yee fe men sa fe' kyu feye-nyoro yee fe gye asa de fe' son Wurubuaare do isoo. Me nyi yee imo ide ne nan kpaa feye Wurubuaare ase. Genen asa abono onan me kya toge yee Wurubuaare gi lee ilaa gewi nyiile omo fee ideri. Me kya toge genen mo, me kya peno nyoro daa. Anyamese-lee nwansa ne n kya yee me kya nyiile momo-nyoro genen.

¹⁹ Me men kya tese kyu momo-nyoro mada de Kirisito obono o gye ogyangbarabo gekpaa-gekpaa mo. Kirisito ase ne mo-asonbo me kya nye Wurubuaare olon de genɔ kolon lii, fee genobono gimu gi kyaga de nyamese nyoro pei ne mo-nyoro do ikyin de nkyaga-nkyaga i kya nye wɔra gesun imo-okpa so mo. Genen ne Wurubuaare kya yee me kya see mo-onon mo do ne.

²⁰ Feye abono fe kya son Kirisito mo, i wɔra fee feye-re Kirisito ne n wu' dabole. Ilaa nyenyen oduduu kpei-kpei ibono i kya nye olon anyamese so gesinkpan gere mo in baa nye olon oko feye so. To! I men baa i bo lon feye so mo, i wone so ne fe san fe te fee imo ne n bo feye genen? Fe san fe kya kyo imo-ilaa kyose, fee

²¹ "Gen sa fo' keda ide," "Gen sa fo' gyi ide," "Gen sa fo' yii ide."

²² Genen ilaa kyose ideana mo, i gye daa anyamese ne n yela imo. (Imo ideana pewu mo, fo yii imo daa-o, fo keda imo daa-o, i laa taa baa nyida.)

²³ Asa abono me kya kyo ilaa ideana mo, i kya wɔra momo fee olaako ginyi ilaa ne me kya wɔra. Momo ase mo, me nyi yee me de nyoro me kya son Wurubuaare imo-okpa so ne, yee men ti taa wɔra sei. Me kya wɔra momo-nyoro fee men gye asa ako, ne me kya ka momo-nyoro ansi momo-onon mo so. Gesintin mo ne n gye yee momo-nbara de momo-ilaa kyose mo in bo agyan. I man taale kpaa nyamese de on baa wɔra mo-lee obole gelaare.

3

Wurubuaare Ase Gekyena Onan

¹ Wurubuaare gi sa feye gekyena poboro ne i wɔra fee feye-re Kirisito ne n kyingi lii ibuni do dabole. Imo i kaabore fe' laare daa ilaa ibono i bo Wurubuaare do mo geten. Nno ne Kirisito te Wurubuaare ase, mo-re Wurubuaare me kya gyi gewura.

² Fe' kyu feye-nwansa gyan Wurubuaare do ilaa so taa gesinkpan so ilaa yee.

³ I kya nyiile yee fe wɔra fee asa abono me wu' mo. Imo feye-gekyena gbaa-gbaa gen baa ge bo gese gere. Ge san ge nara Kirisito ase Wurubuaare do.

⁴ Kirisito ne n te aye do so ne a nye gekyena gebono genen. Owi obono Wurubuaare laa lee Kirisito gewi nyiile gesinkpan so asa de nyisigy mo, Wurubuaare laa yee aye-gekyena gebono ge laa lii gewi Kirisito ase de nyisigy kee.

Gekyena Poboro De Gekyena Dedaa

⁵ Imo ibono i wɔra fee fe kpe Wurubuaare do genen so mo, fe' lee abaa kee lii gesinkpan so ilaa ibono i kya gyi feye-amu mo do. Genen ilaa ibonoana ne n gye agyibara gilaare, ilaa kankaran giwɔra, ilaayan nwansa, de ibono fe laa laare ilaa ibono in gye iwɔrase, abee fe' wɔra onsipara oko ilaa so. Onsipara wura kya wɔra fee o kya lii Wurubuaare gemara son daa gesinkpan so ilaa dense.

⁶ Asa abono me kya wɔra gisomaanu sa Wurubuaare mo momo ne n kya wɔra genen ilaa nyenyen ideana. Imo Wurubuaare laa kyu ginyadon de momo.

⁷ Nkana abero ako do mo fe te akyenabi abono, ne ilaa ideana ne feye kee fe kya wɔra.

⁸ Ide kon ibono fe kya ka gyan Kirisito so faa mo, fe' too ilaa nyenyen pewu giwɔra fue. Fe' sa fe' yee ginyadon foro-foro agyebi de gekyo ilaa de asebi de ibono in gye itogese mo i' lii feye-nno do.

⁹ Fe' men sa fe' kee abon sa abara. I lii fee feye dedaa-lee gidebi nyenyen mo gim-re gim-ilaa wɔrase pewu mo, fe too imo fue.

10 Idε kon fε kyεεge baa nye oyuduu poboro dεnsε. Wurubuaare ne n loro lεε oyuduu poboro obono sa feye. O kpe o kya loro feye-oyuduu baare i kya yεge o kya kii wora opoboro o kya too de fε' nye wora fεε mō Wurubuaare-lεε oyuduu mō. Wurubuaare kya wora genen de fε' nye bii mō dandan.

11 Wurubuaare gi loro lεε feye-oyuduu poboro genen mō, ilaa ibono nkana i kya barage feye nsana mō, in baa i bo ilaa dō. Fε gye Gyuda awura daa-o, fε menj gye Gyuda awura-o, fε ten awore daa-o, fε menj ten daa-o, fε gye asafo kpan-n daa-o, fε gye abono mōmō-ansi an bugi-o, fε te owura ase daa-o, fε te sa feye-nyoro daa-o, ilaa idε pεwu, in baa i bo ilaa dō. Kirisito wole ne n bo ilaa dō, ne mō ne n bo feye okamaase dō.

12 Wurubuaare gi lεε gibaa yii feye, ne o loro feye yela sa mō-nyoro. O kya laare feye-ilaa. Imoso ilaa dεnsε giwora ne n kaabore feye. Fε' kyu imō too feye-nyoro so, fεε gitolon de ilaa ibono fε laa wora de i' yuuli asa asen. Fε' bara feye-nyoro gese sa abara de fε' nye gisen sa abara.

13 Fε' tōge kyule abara. Nengyene oko gi wora feye ilaa nyenyen mō, fε' kyu kyεε mō. Genobono aye-Wura Yesu gi kyu kyεε feye mō, genen ne i kaabore fεε feye kee fε' kyu kyεε abara ne.

14 Feye-gidense gide pεwu gemara mō, fε' kyu gesalaare kyu too feye-nyoro so. Gesalaare ne n kya yεge feye-ilaa kamaase i laa kyena de abara okpa so kanpe.

15 Fε' yεge Kirisito gisen yuuli gibono o kya sa feye mō gi' kyena feye-asen dō de gimō ne gi' gyangbara sa feye. Fε gye daa nyamese kolon, ne gisen yuuli so ne Wurubuaare gi tōge feye yεε fε' son mō. Fε' yεge Wurubuaare ilaa worase i' gyi feye-ginsi de fε' faala mō lii feye-asen dō.

16 Fε' yεge Kirisito agyebi mō a' kyena feye-asen dō dōdan de fε' kyu Wurubuaare olaako ginyi pεwu kyu nyiile abara de fε' ka abara. Fε' kyu Wurubuaare agyebi dō ilon, Wurubuaare asonbo ilon, de Wurubuaare Oduduu mō ilon pεwu de fε' kyu bii faala Wurubuaare lii feye-asen dō.

17 Ilaa kamaase ibono fε laa tōge abεε fε laa wora mō, fε' kyu daa Wura Yesu ginyen kyu wora imō. Fε' kpe fε de afaala kyu naa de mō Wura Yesu so fε kya sa Wurubuaare obono o gye aye-se mō.

Obono O Sōo Yesu Gyi Mō Gikyenabi

18 Akyii, fε' bara feye-nyoro gese sa feye-kuliana fεε genobono i kaabore abono mε sōo Wura Yesu gyi mō mε' wora mō.

19 Feye anyen mō, mō, fε' laare feye-kaana ilaa. Fε menj sa fε' wora omō geno.

20 Feye nbii mō, mō, fε' nu feye-seana de feye-nyiana ase ilaa kamaase dō. Imō ne n kya gyi Wura Yesu ginsi.

21 Feye abono fε gye ase mō, fε menj' kyena nmaayii feye-biana de i' yoo mōmō-nyoro.

22 Feye abono fε te asa ase gesinkpan so mō, fε' nu feye-wuraana ase ilaa kamaase dō. Feye-wuraana mō mε yele mε kere feye-o, mε menj yele mε kere feye-o, fε' gyi gesintin sa omō lii feye-asen dō fεε asa abono mε sele Wura Yesu mō de i menj sa i' wora fεε abono mε kya laare ayenbi mε kya lii daa anyamese ase mō.

23 Ilaa kamaase ibono fε laa wora mō, fε' wora imō lii feye-asen dō fεε Wura Yesu ne fε kya wora fε kya sa. Inj sa i' wora fεε nyamese.

24 Fε' bii yεε feye-ntεela gi laa lii daa mō ase. Mō ne n kya baala Wurubuaare dō ilaa o kya yela o kya sa feye. Aye-Wura Yesu Kirisito ne fε kya son.

25 Genen kee ne Wurubuaare laa ka nyamese kamaase ilaa nyenyen ibono o wora mō gikō. Wurubuaare bere, menj bo gεligi.

4

1 Feye abono asa mε te feye ase mō, fε' kyu gesintin kere mōmō so fεε genobono i kaabore mō. Fε' nyingi yεε feye kee fε bo owura oko Wurubuaare dō.

Gika Laalaalogs

2 Fε' kpe keda gedalaa dō ken-ken de feye-ansi a' de. Fε kya dalaa genen mō, fε' kyu afaala sa Wurubuaare.

3 Fε' dalaa kole Wurubuaare sa aye abono a kya tōge mō-agyebi mō kee yεε o' bugi okpa sa aye de a' nye lεε Kirisito

ilaa boduduuse mɔ tɔge. Kirisito ilaa ide ne n' kya tɔge ne me keda me tii de obu faa.

⁴ Fe' dalaa yee Wurubuaare ɔ' sa me ɔkpa de n' taale tɔge Kirisito ilaa genɔɔbono ɔkara i kaabore n' tɔge de i' loo asa aso dɔ mɔ.

⁵ Feye-re asa abono men bo aye Yesu asonbo mɔ dɔ mɔ fe te dabole mɔ, fe' kere dɔɔdan de fe' kyu ɔkpa kamaase ɔbono fe laa nye mɔ kyu kpaa mɔmɔ de me' bii Wurubuaare.

⁶ Owi kamaase dɔ mɔ fe' yege feye-geɔnge ge' gyi ginsi genɔɔbono i laa nye kpaa Wurubuaare gesun. Ɔko gi taase feye ilaa iko mɔ, de fe' bii lee genɔ kanpe.

Afaala Tiikarase

⁷ Ne keda Tikakuse sun feye ase. Ɔ loo mɔ, ɔ laa tɔge me-ilaa sa feye. Ɔ gye aye-nanbo laarese ɔbono aye-re mɔ a kya son Wura Yesu dabole. Genɔɔbono ɔ kya wɔra gesun mɔ, a kya ka gyan mɔ so.

⁸ Ilaa ibono so ne keda mɔ n kya sun feye ase mɔ ne n gye yee n kya laare fe' nye bii genɔɔbono so a te de gere mɔ de i' nye keda feye-nyoro.

⁹ Mɔ-re Onesimose, aye-nanbo laarese ɔbono a kya ka gyan mɔ so mɔ ne n kya ba feye ase genen. Onesimose gye daa feyenten obi. Mɔmɔ asa anyɔ ade me laa tɔge ilaa kamaase ibono i wɔra gere mɔ pewu sa feye.

¹⁰ Arisetaakuse ɔbono me-re mɔ a tii de obu mɔ kya faala feye. Maako, Banabase mɔ-pikyii mɔ-bi mɔ kee kya faala feye. Fe ti wolaa nye ɔkalan kyu lii Maako baare so yee nengyene fee ɔ ba feye ase nno mɔ, fe' keda mɔ dandan.

¹¹ Gyiisase ɔbono me kya tere mɔ yee Gyusetuse mɔ kee kya faala feye. Me-re asa kpei-kpei a bo gere a kya wɔra aye-gesun gedɛ de Wurubuaare gewuragyi dɔ akyenabi mɔ a' nye yelege asa dɔ. Me-re genen asa asa' ade wole ne n gye Gyuda awura abono a saare mɔmɔ dɔ. Me yege me-gisen gi tɔrɔ me.

¹² Epafirase ɔbono ɔ gye feye-ɔsowole so isa ne ɔ kya son Kirisito Yesu mɔ kee kya faala feye. Owi kamaase dɔ mɔ Epafirase baare tansi ɔ kya dalaa lii mɔ-gisen dɔ sa feye yee fe' kpe keda genen de fe' wɔra

asa abono me ten ansi Wurubuaare ilaa dɔ. Ɔ kya dalaa yee fe' wɔra asa abono me laa bii Wurubuaare gelaare pewu mɔ.

¹³ Genɔɔbono ɔ kya gyi gesun sa feye-re Lawodisiya de Harapolise awura mɔ, ne wu imɔ de me-ansi pei ne n' kya tɔge feye faa.

¹⁴ Aye-kyemene dense, Luka ɔbono ɔ gye alɔbo ɔkyebo mɔ, de Deemase me kya faala feye.

¹⁵ Fe' faala aye-nanboana abono me kya son Yesu Lawodisiya ɔsowole mɔ so mɔ de fe' faala Nenfa mɔ-re Yesu asonbo abono me kya kyena gyan mɔ-geɛten dɔ mɔ kee sa aye.

¹⁶ Nengyene fe kale ɔwole baare mɔ, fe' yege Yesu asonbo gikpen gibono gi bo Lawodisiya mɔ kee me' kale mɔ, de feye kee fe' kale mɔmɔ-lee ɔbono me nye mɔ.

¹⁷ Fe' buu sa Akipuse yee ɔ' kere de ɔ' wɔra gesun geɛbono Wura Yesu gi kyu wɔra mɔ-abaa dɔ mɔ kpaa loge.

¹⁸ Ne sin gere. Me, Pɔɔlo gbaa-gbaa ne n de me-gibaa n kya nmarase afaala tiikarase ade n kya sa feye faa. Feɛ sa fe' tan me so yee ne tɔge Wurubuaare agyebi ne me keda me tii de obu. Wurubuaare ɔ' sa feye so gewɔnsa dense.

Pɔɔlo Ɔwɔlɛ Gyangbarasɛ Ɔbono Ɔ Nmarasɛ Bunge Tɛsalonika Awura Mɔ

¹ Mɛ Pɔɔlo de Siilasɛ (Silefanusɛ) de Timoti ne n kya nmarasɛ ɔwɔlɛ baare a kya sa fɛye Yesu asonbo abono fɛ bo Tɛsalonika ɔsowolɛ so mɔ. Fɛ gye asa abono fɛye-rɛ aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu Kirisito fɛ wɔra nyamese kolon. Wurubuaarɛ ɔ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de ɔ' sa fɛye gisen yuuli.

Fɛ Sɔɔ Yesu Ɔkalan Mɔ Abaa Anyɔ

² Owi kamaasɛ dɔ mɔ a kya faala Wurubuaarɛ kyu lii fɛye pɛwu so. A kya dalaa a kya nyingi fɛye so.

³ A kya dalaa a kya sa aye-sɛ Wurubuaarɛ genen mɔ, a kya nyingi genɔɔbono fɛ bo gisɔɔgyi sa aye-Wura Yesu Kirisito ne fɛ dɛ gimɔ fɛ kya wɔra ilaa dɛnsɛ mɔ. Fɛ bo gelaarɛ' sa Yesu so mɔ, fɛ kya nyanga ansi mɔ-gɛsun mɔ dɔ. Fɛye-ansi a gyan mɔ so ne i kya yɛgɛ fɛ kya nyɛ gisen fɛye-gɛkyena dɔ.

⁴ Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, a nyi yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyu fɛye-ilaa wɔra mɔ-gisen dɔ ne ɔ tɔɔsɛ fɛye lɛɛ de ɔ' nyɛ lɔrɔ fɛye yela sa mɔ-nyoro.

⁵ I lii fɛɛ owi ɔbono a kpe fɛye asɛ kpaa tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa fɛye mɔ, i mɛn gye gɛtɔngɛ giyan. A wu yɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n tɔngɛ naa de aye so sa fɛye ne fɛ bii fɛye-asen dɔ yɛɛ ɔkalan mɔ gye gɛsintin. Fɛ nyi genɔɔbono a kyu akyenabi dɛnsɛ kyena de fɛye de fɛ' nyɛ wɔra ɔdan Wurubuaarɛ ansi so mɔ.

⁶ Fɛye kee, fɛ kasɛ aye-rɛ aye-Wura Yesu ilaa wɔrasɛ. I lii fɛɛ owi ɔbono fɛ nu Yesu ɔkalan ne i yɛgɛ asa ako mɛ kya ka fɛye-ansi mɔ, fɛ dabɔlɛ yela giso nu ɔkalan mɔ de ɔkon. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n sa fɛye ɔkon ɔbono.

⁷ Fɛye-genen ilaa idɛ so mɔ, i yɛgɛ fɛ wɔra sinkaala sa asa abono pɛwu mɛ sɔɔ Yesu gyi Masadoniya de Akaya nsinkpan so mɔ.

⁸ Fɛye so mɔ, nono awura mɛ nyɛ nu Wura Yesu ɔkalan mɔ. I mɛn gye

mɔmɔ-wolɛ ne n nu fɛye-gisɔɔgyi mɔ ilaa. Genɔɔbono fɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi kyu naa de Yesu so mɔ, i nu gyan' de nten kpɛi-kpɛi kaabore nperɛ in baa i tiri yɛɛ a' baa tɔgɛ fɛye-ilaa sa ɔko-rɛ ɔko.

⁹ Genɔɔbono a kpe fɛye asɛ ne fɛ sɔɔ aye abaa anyɔ mɔ, asa mɛ kya tɔgɛ imɔ so ilaa ma-a sa nten kpɛi-kpɛi awura. Mɛ kya tɔgɛ genɔɔbono fɛ taa ikperɛ gison yɛgɛ ne fɛ san fɛ kya son daa Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gye gɛsintin wura ne ɔ dɛ nkpa de mɔ-gibaa mɔ.

¹⁰ Mɛ kya tɔgɛ yɛɛ fɛ san fɛ tɛ fɛ gyoo daa Wurubuaarɛ mɔ-bi Yesu ɔbono ɔ laa lii Wurubuaarɛ dɔ kii ba gɛsinkpan so mɔ. Wurubuaarɛ gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ. Anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra so mɔ, gɛkaako Wurubuaarɛ laa baa lɛɛ mɔ-ginyadon gɛwi nyiile mɔmɔ. Yesu ne n gye ɔbono ɔ laa mɔlɛgɛ aye lii Wurubuaarɛ ginyadon gibono dɔ.

2

A Kya Laarɛ Wurubuaarɛ Ayenbi, In Gye Anyamesɛ-Lɛɛ

¹ Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, fɛye gbaa-gbaa fɛ wu yɛɛ ibono so a kpe fɛye asɛ mɔ, i mɛn wɔra giyan.

² Pɛi de a' lɔɔ kpe fɛye asɛ Tɛsalonika nno mɔ, a kpe Filipayi ɔsowolɛ so. Genɔɔbono asa mɛ wɔra aye awɔrɔfɔɔ ne mɛ saalɛ aye nno mɔ, fɛ nyi imɔ pɛwu. A lɔɔ fɛye asɛ nno kee mɔ, nkana asa mɛ laarɛ mɛ' tii aye-ɔkpa yɛɛ a mɛn nyɛ tɔgɛ Yesu ilaa sa fɛye. Imɔ-rɛ imɔ genen gbaa mɔ, aye-Wurubuaarɛ gi dabɔlɛ sa aye ɔlon ne a taalɛ da otu tɔgɛ mɔ-ɔkalan konkonsɛ kyu lii Yesu so mɔ sa fɛye.

³ Genɔɔbono a tɔgɛ keda fɛye-nyoro mɔ, i mɛn gye yɛɛ a fue daa. Ne i mɛn gye yɛɛ a kpaa pensɛ fɛye. In kii i gye yɛɛ ilaa iko ne n tiri aye lii fɛye asɛ.

⁴ Wurubuaarɛ gi kere mɔ, o wu yɛɛ a gye asa abono ɔ laa taalɛ kyu mɔ-ɔkalan konkonsɛ kyu lii Yesu so mɔ wɔra aye-abaa dɔ de a' tɔgɛ sa asa. Imɔso aye, mɔ, a kya tɔgɛ ɔkalan mɔ mɔ, i mɛn gye anyamesɛ-lɛɛ ayenbi ne a kya laarɛ. A kya laarɛ genɔɔbono i laa gyi Wurubuaarɛ ginsi mɔ daa. Mɔ ne n nyi aye-asen dɔ.

⁵ Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ owi ɔbono a bo fɛye ase mɔ, aŋ kyu genɔ ɔkon penɛ fɛye. Ne aŋ kyu aye-asen dɔ ilaa iko ŋara fɛye de a' nyɛ ilaa iko lii fɛye ase. Wurubuaare kee nyi yɛɛ ibono a kya tɔge mɔ i gye gesintin.

⁶ I mɛŋ gye genɔɔbono aye-ginyen gi laa dii fɛye ase abɛɛ asa ako kpɛi ase mɔ ne a laare.

⁷ Genɔɔbono a gye Yesu Kirisito isɔɔ faa, nkana a bo ɔkpa fɛɛ a' nyise fɛye. Aye, mɔ, a su fɛye so, ne a kerɛ fɛye so fɛɛ genɔɔbono talabo kya kerɛ mɔ-biana so mɔ.

⁸ Gɛlaare' bele gebono a bo sa fɛye mɔ so mɔ, i mɛŋ gye Wurubuaare ɔkalan konkɔnɛ kyu lii Yesu so mɔ wolɛ ne a kyu kperɛ fɛye. A kyu aye-asen kee sa fɛye bɔla Wurubuaare ɔkalan mɔ so. I lii fɛɛ fɛye-ilaa i loo aye-asen dɔ.

⁹ Aye-nanboana, owi ɔbono a bo fɛye ase mɔ fɛŋ kya nyingi genɔɔbono a nyanga ansi wɔra gesun genye de gɛpɛ kyu kerɛ aye-nyoro so mɔ? Aŋ laare yɛɛ Wurubuaare ɔkalan konkɔnɛ mɔ gitɔge so mɔ, a' wɔra gesola sa fɛye dɔ ɔko-rɛ ɔko.

¹⁰ Fɛye abono fɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ, fɛye-rɛ Wurubuaare fɛ nyi aye so yɛɛ a bo fɛye dɔ mɔ, a lɔrɔ aye-nyoro yela sa Wurubuaare ne a gyi gesintin sa fɛye-rɛ mɔ. ɔko mɛŋ wu ilaa nyenyɛn iko aye-nyoro so tɔge.

¹¹ Fɛ wu yɛɛ a kerɛ fɛye ɔkamaase so fɛɛ genɔɔbono ɔsɛ dɛnsɛ kya kerɛ mɔ-biana so mɔ.

¹² Aberɛ abono dɔ pɛwu mɔ a kpɛ a kya buɛɛɛ fɛye, a kya tɔge wɔra fɛye, ne a kya ka fɛye yɛɛ fɛ' kyena akyenabi abono a kaabore Wurubuaare asonbo mɔ. I lii fɛɛ Wura Wurubuaare ne n tɔge fɛye yɛɛ fɛ' baa kyena mɔ ase mɔ-gɛwuragi mɔ dɔ de fɛye kee fɛ' nyɛ mɔ-lɛɛ nyisigi mɔ onan.

Fɛ Bii Yɛɛ Wurubuaare-Lɛɛ ɔkalan Ne ɔ Gye

¹³ I bo ibono so a kpɛ a kya faala Wurubuaare iŋ kya ta mɔ. Imɔ ne n gye yɛɛ a wu yɛɛ fɛ nu Wurubuaare ɔkalan mɔ lii aye ase genen mɔ, fɛ mɛŋ kyu mɔ yɛɛ nyamesɛ-lɛɛ ɔkalan ne ɔ gye. Genen mɔ ne i dɛ ne; ɔkalan mɔ gye daa Wurubuaare-lɛɛ, ne Wurubuaare dɛ mɔ ɔ

kya wɔra gesun fɛye abono fɛ sɔɔ mɔ gyi mɔ gɛkyena dɔ.

¹⁴ Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, fɛye-rɛ Yesu asonbo abono mɛ bo Gyuda awura dɔ mɔ fɛ wɔra gikolon. I lii fɛɛ Wurubuaare ɔkalan baare so mɔ, fɛye-gɛwi awura mɛ kya ka fɛye-ansi. Genen ne Gyuda awura kee mɛ wɔra mɔmɔ-gɛwi awura ne. Mɛ ka mɔmɔ abono mɛ kya son Wurubuaare kyu naa de Kirisito Yesu so mɔ ansi.

¹⁵ Dedaa mɔ, Gyuda awura adɛ mɛ mɔɔ Wurubuaare ikalan atɔgebo. Mɔmɔ-gɛmara awura ako mɔ mɛ mɔɔ aye-Wura Yesu, ne mɔmɔ ako kee ne n kya ka aye-ansi faa. Mɔmɔ-ilaa wɔrase iŋ kya wɔra Wurubuaare ɔkon, ne mɛ kya kyo asa sense pɛwu.

¹⁶ Mɛ gya aye yɛɛ a mɛŋ sa a' nyɛ tɔge Wurubuaare ɔkalan mɔ sa asa abono mɛ mɛŋ gye Gyuda awura mɔ. Mɛŋ kya laare genen asa abono mɛ' nyɛ Wurubuaare amɔlɛge mɔ. Genen ilaa ibono mɛ kya wɔra faa so mɔ, mɛ kya kpandɛ ilaa nyenyɛn ma-a mili mɔmɔ-nyoro ne. Mɔmɔ-ilaa nyenyɛn idɛ i laa yela ɔkara kon. Idɛ kon Wurubuaare laa lɛɛ mɔ-ginyadon gɛwi nyiile ɔmɔ.

A Laare Fɛɛ A' Nyɛ Kii Ba Wu Fɛye Kusaa

¹⁷ Aye-nanboana Yesu asonbo, lii aberɛ abono i ka aye-ansi ne a koso kyon taa fɛye yɛge ŋmaraa faa mɔ, aye-ansi ne mɛŋ kya wu fɛye. Aye-nwɔnsa berɛ gi gyan fɛye so. A kpɛ a kya nyingi fɛye so iŋ kya ta. A dɛ aniya a kya laare ɔkpa ɔbono so a laa nyɛ kii wu fɛye kusaa mɔ.

¹⁸ Genen so mɔ, a laare fɛɛ a' nyɛ kii baa laa fɛye. Mɛ Pɔɔlo berɛ, n kya tɔge yɛɛ nan kii baa laa fɛye mɔ, i don gikpadɔ gifonɛɛ. Imɔ pɛwu mɔ, ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ ne n kya tii aye-ɔkpa genen.

¹⁹ Gɛkaako aye-Wura Yesu laa kii ba gesinkpan so de aye-rɛ fɛye pɛwu a' kpɛ mɔ ase. Gɛkaabono mɔ, fɛye so ne aye-ansi a gyan' yɛɛ a laa nyɛ afaala lii Yesu ase. Ne iŋ gye fɛye so mɔ, nkana anɛana? Fɛye kee so ne a laa gyi ɔkon de a' nyɛ gyiide mɔ Yesu ansi dɔ.

²⁰ Gəsintin, fəye so ne a laa nye nyisigyi ne a laa nye gyi okon.

3

¹ I kii kɛɛla ne aŋ ti kii wu fəye mɔ, aŋ baa taale kyena genen. Imɔso aye asa asa' a tɔge kyule abara yɛɛ me-rɛ Siilase a laa sii kyena Atense osowolɛ so

² de a' sun aye-nanbo Timoti fəye asɛ. Aye-rɛ mɔ ne n naa a kya wɔra Wurubuaare gɛsun mɔ faa. Gɛsun mɔ ne n gye Wurubuaare okalan konkonse kyu lii Kirisito so gitɔge sa asa. A sun Timoti fəye asɛ yɛɛ ɔ' kpaa kpaa' fəye de ibono fɛ sɔɔ Yesu Kirisito gyi faa mɔ, fɛ' nye yelɛ fəye-ayaa so genen gisooɔgyi mɔ dɔ. Aye yɛɛ ɔ' tɔge keda fəye-nyoro yɛɛ

³ ibono fɛ bo ɔlaawuse baare dɔ faa, i mɛŋ sa i' yɛge fəye oko-rɛ oko gisen gi' koso Yesu so. Fəye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ genen ɔlaawuse baare onan ne n gye obono ɔ laa tu aye Yesu asonbo mɔ.

⁴ Owi obono a bo fəye asɛ nno mɔ, a wolaa tɔge fəye yela yɛɛ aye-rɛ fəye a laa wu ɔlaawuse. Gəsintin mɔ, fɛŋ wu i ba genen mɔ?

⁵ Me Pɔolo mɛŋ kya wu fəye mɔ, mɛŋ kya taale n' kyena. Imɔso ne a sun Timoti fəye asɛ mɔ. A sun mɔ de ɔ' kpaa laa fəye kere yɛɛ gisooɔgyi gibono fɛ bo sa Yesu mɔ gi de nne? N kya taase me-nyoro yɛɛ ofaanan ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ, mɔ obono ɔ kya soo anyamesɛ idoo mɔ, gi nye fəye fɛɛ? Abɛɛ aye-gɛsun gɛbono a kpaa wɔra fəye asɛ nno mɔ, gɛ wɔra giyan fɛɛ?

⁶ Idɛ kon Timoti gi baa wɔra aye amandɛɛ dɛnsɛ kyu lii fəye-gisooɔgyi gibono fɛ bo sa Yesu mɔ de fəye-gɛsalaare mɔ so. O buu sa aye yɛɛ aye-ilaa i bo fəye-asen dɔ fɛ kya nyingi aye so. ɔ tɔge yɛɛ fəye-ansi a gyan' aye so fɛ kya laare fɛ' kii nye aye wu de fəye-ansi fɛɛ gɛnɔobono aye kee a kya laare de a' kii nye fəye wu mɔ.

⁷ Aye-nanboana, Timoti gi baa tɔge aye genen mɔ, i yɛge aye-gisen gi tɔrɔ aye. Dabole ibono a kya wu ɔlaawuse baare ne a kya yiyɛɛ pɛwu faa, gɛnɔobono fɛ kpɛ fɛ kya sɔɔ Yesu fɛ kya gyi faa mɔ, i kya keda aye-nyoro.

⁸ Idɛ kon a nu yɛɛ fɛ yelɛ fəye-ayaa so ken-ken gisooɔgyi gibono fɛ bo sa Wura Yesu mɔ dɔ. Imɔso i yɛge aye-gisen gi tɔrɔ aye.

Pɔolo Ndalaa Nbono ɔ Kya Dalaa Sa Tesalonika Awura Mɔ

⁹ A mɛŋ nyi afaala abono a laa kyu faala Wurubuaare kyu lii fəye so mɔ. Okon obono Wurubuaare gi yɛge a nye fəye so mɔ kyo gikyo.

¹⁰ A kya dalaa gɛnyɛ de gɛpɛ a kya kole Wura Wurubuaare lii aye-asen dɔ yɛɛ ɔ' yɛge de a' kii nye wu fəye de ansi de ilaa ibono i kya san fəye de fɛ' nye sɔɔ Yesu gyi too mɔ, a' nye nyiile fəye imɔ.

¹¹ Aye-sɛ Wurubuaare gbaa-gbaa de aye-Wura Yesu mɛ' lɔrɔ aye-okpa kyu kpe de fəye asɛ so de a' nye kii kpaa laa fəye kusaa.

¹² Aye-Wura Yesu ɔ' yɛge fɛ' tansi laare abara ilaa de fɛ' laare nyamesɛ kamaase ilaa kee. ɔ' yɛge genen gɛsalaare mɔ gɛ kpɛ gɛ kya nyaakyo fəye dɔ gɛ kya too, fɛɛ gɛnɔobono aye kee a kya laare fəye-ilaa mɔ.

¹³ Genen ne aye-Wura Yesu laa nye sa fəye ɔlon de fəye-asen a' nye fuuli aye-sɛ Wurubuaare asɛ. I maŋ nye ilaa nyenyɛn iko fəye-nyoro so owi obono aye-Wura Yesu laa kii ba gɛsinkpan so, mɔ-rɛ abono pɛwu ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ.

4

Fəye-Gɛkyena Gɛ' Gyi Wurubuaare Ginsi

¹⁻² Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, a ti wolaa nyiile fəye gɛnɔobono fɛ laa kyu kyena ne i laa gyi Wurubuaare ginsi mɔ. Fɛ nyi nbara nbono a yela sa fəye Wura Yesu ginyɛn dɔ mɔ. A kya wu yɛɛ fɛ de nno dɔ. Idɛ kon mɔ a de Wura Yesu ginyɛn a kya kole fəye, ne a kya ka fəye yɛɛ fɛ' lɔrɔ keda genen.

³ Wurubuaare gɛlaare ne n gye yɛɛ fɛ kpɛ fɛ kya lɔrɔ fəye-nyoro fɛ kya yela fa-a sa mɔ. Oko ɔŋ sa ɔ' laare ogyibara.

⁴ Okamaase ɔ' kase de ɔ' bii mɔ-nyoro gikedabi de o' kyu gisen fufuli de buubuu kyu kyena.

⁵ Ɔŋ sa ɔ' yegɛ ilaayan nwonso i' gyi mɔ-gimu, fɛɛ gɛnɔɔbono abono mɛ mɛŋ nyi Wurubuaare agyebi mɔ mɛ kya wɔra mɔ.

⁶ Ɔko-rɛ ɔko ɔŋ sa o' kyu ilaa idɛ ɔnan penɛ mɔ-nanbo ɔbono mɔ-rɛ mɔ mɛ bo Yesu ɔson dɔ mɔ. Ɔko ɔŋ sa o' kyu ilaayan ɔkpa so kyu nyida mɔ-nanboana gɛkyena. A wolaa tɔgɛ titii fɛyɛ yɛɛ fɛŋ sa fɛ' wɔra genen. Ɔbono ɔ laa wɔra genen ilaa nyenyɛn idɛana mɔ Wurubuaare laa biidɛ mɔ-giso ka gikɔ.

⁷ Wurubuaare mɛŋ tɔgɛ aye yɛɛ a' kyena ilaayan gɛkyena abɛɛ a' laare agyibara. Ɔ tɔgɛ aye daa yɛɛ a' lɔrɔ aye-nyoro yela sa mɔ.

⁸ Imɔso fo ɔbono fo kine yɛɛ fo maŋ nu ilaa idɛ mɔ, i mɛŋ gye nyamesɛ gɛdɛ ne fo kine yɛɛ fo maŋ nu. Wurubuaare ɔbono o kyu mɔ-Oduduu kyu sa fo mɔ gɛdɛ ne fo kine genen.

⁹ A wu yɛɛ iŋ baa i tiri yɛɛ a' baa ŋmarasɛ fɛyɛ kyu lii gɛsalaare ilaa so. Wurubuaare gi ti wolaa nyiile fɛyɛ gɛnɔɔbono fɛ laa laare fɛyɛ-nanboana abono fɛyɛ-rɛ mɔmɔ fɛ kya son Yesu mɔ ilaa.

¹⁰ Gɛsintin mɔ, fɛ kya laare fɛyɛ-nanboana abono mɛ bo Masadoniya gɛsinkpan so mɔ pɛwu ilaa, fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaare gi nyiile fɛyɛ mɔ. A kya kolɛ fɛyɛ yɛɛ fɛ' kɛ fɛ kya laare abara ilaa genen fɛ kya too.

¹¹ Fɛ' wɔra aniya de fɛ' kyena fɛyɛ-nno so. Ɔkamaasɛ o' nu de mɔ-lɛɛ de ɔ' laare gɛsun wɔra de ɔ' kerɛ mɔ-nyoro so, fɛɛ gɛnɔɔbono a wolaa ka fɛyɛ mɔ.

¹² Fɛ wɔra genen mɔ, asa abono mɛ mɛŋ bo fɛyɛ-ɔson dɔ mɔ mɛ laa nye kyu buubuu sa fɛyɛ. Ne fɛ maŋ kyu fɛyɛ-nyoro too ɔko so.

Aye-Wura Yesu Laa Kii Ba Gɛsinkpan So

¹³ Aye-nanboana Yesu asonbo, a mɛŋ kya laare fɛɛ asa abono mɛ ti wu' lii fɛyɛ dɔ mɔ lɛwu ɔ kɛ ɔ kya loo fɛyɛ. Genen ne i kya wɔra asa abono mɔmɔ-ansi a mɛŋ gyan' Yesu so mɔ.

¹⁴ Aye abono aye-ansi a gyan' Yesu so mɔ berɛ, a sɔɔ gyi yɛɛ o wu' ne o kyingi lii ibuni dɔ. Imɔso abono mɔmɔ-ansi a

gyan' Yesu so pɛi ne mɛ wu' mɔ, a' buu sa fɛyɛ yɛɛ kyu naa de Yesu so mɔ owi ɔbono Wurubuaare laa yegɛ Yesu o' kii ba gɛsinkpan so mɔ, mɔ-rɛ genen asa abono mɛ laa ba.

¹⁵ I kya nyiile yɛɛ Wura Yesu gbaa-gbaa ne n nyiile aye ilaa idɛ. O nyiile aye yɛɛ gɛkaabono ɔ laa kii ba gɛsinkpan so mɔ, aye abono a san a tɛ de ansi mɔ a maŋ gyangbara abono mɛ son mɔ ne mɛ ti wu' mɔ de a' kɛ gyan' mɔ.

¹⁶ Ɔ laa ba genen mɔ, asa mɛ laa nu gigyebi giko gi laa kɛn gikolon, ne asa mɛ laa nu Wurubuaare dɔ isɔɔ ɔbelɛnsɛ gigyebi', de Wurubuaare gɛgandan gɛ' saawo. Nfono mɔ, Yesu asonbo abono mɛ ti wu' mɔ mɛ laa kyingi,

¹⁷ de Wurubuaare o' puru mɔmɔ de aye Yesu asonbo abono a san a tɛ de ansi mɔ koso. Wurubuaare laa yegɛ a laa dii kɛ Wurubuaare awolɛ dɔ kɛ gyan' Wura Yesu afuu so. Ne Wura Yesu asɛ ne a laa san kyena gɛkɛpaa-gɛkɛpaa.

¹⁸ Imɔso fɛ' kyu genen ilaa idɛ tɔgɛ keda abara nyoro kyu lii abono mɛ ti wu' lii fɛyɛ dɔ mɔ so.

5

Fɛ' Baala Fɛyɛ-Nyoro Gyoo Gɛkaabono Yesu Laa Kii Ba Mɔ

¹ Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, genen owi ɔbono abɛɛ gɛkɛ gɛbono Yesu laa kii ba gɛsinkpan so mɔ berɛ, iŋ tiri yɛɛ a' ŋmarasɛ imɔ so ilaa sa fɛyɛ.

² I kya nyiile yɛɛ fɛyɛ gbaa-gbaa fɛ ti fɛ nyi seregɛ yɛɛ genen gɛkɛ gɛbono Wura Yesu laa ba de ɔ' baa gyi asa nɛɛɛ mɔ gɛ laa fue asa ayaa fɛɛ gɛnɔɔbono oyu kya baa yuuri genyɛ mɔ.

³ Owi ɔbono asa mɛ laa tɔgɛ yɛɛ, "Aye-nyoro gi tɔrɔ aye; sɛi maŋ baa wɔra aye" mɔ, nfono mɔ, awɔrɔfɔɔ a laa tu mɔmɔ faa poroko, fɛɛ gɛnɔɔbono gɛdun gɛ kya tu ɔtɔ wura mɔ. Genen gɛkaabono mɔ, mɛ maŋ nye ɔkpa sɛɛ lii awɔrɔfɔɔ abono dɔ.

⁴ Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, fɛyɛ berɛ, fɛŋ tɛ gibiri dɔ kyu lii ilaa idɛ so de genen gɛkɛ mɔ gɛ' fue fɛyɛ-ayaa fɛɛ oyu.

⁵ Feye pɛwu fɛ gye daa fatela dɔ asa de owi kenken asa. Aye-rɛ feye a mɛn gye gibiri dɔ asa abɛɛ genyɛ asa.

⁶ Imɔso a mɛn sa a' dɛ tan ilaa idɛ so fɛɛ asa sɛnsɛ-lɛɛ mɔ. Aye-ansi a' dɛ ilaa idɛ so de a' bii aye-nyoro gikedabi.

⁷ I lii fɛɛ asa abono mɛ kya dɛ ginsi gɛdɛ mɔ, genyɛ ne mɛ kya dɛ. Ne abono mɛ kya boo nta mɔ, genyɛ ne mɛ kya boo mɔmɔnta.

⁸ Aye berɛ, aɲ sa a' wɔra fɛɛ ginsi gidɛ adɛbo abɛɛ nta aboobo. Fɛ' yɛgɛ aye-ansi a' dɛ ilaa so. A' wɔra fɛɛ asogya. Asogya mɛ kya kpe ikɔ mɔ, mɛ kya kyu ilaa ikoana kyu kun mɔmɔ-amu de mɔmɔ-akan adontɔ so. Ilaa ibono a laa kyu kun aye-lɛɛ akan mɔ ne n gye gisɔɔgyi de gɛlaarɛ' gɛbono a bo sa Yesu mɔ. Ne ilaa ibono a laa kyu kun aye-amu mɔ ne n gye amɔlɛgɛ abono aye-ansi a gyan yɛɛ Yesu laa kyu mɔlɛgɛ aye mɔ.

⁹ I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ mɛn lɛɛ aye de a' loo mɔ-ginyadon dɔ. Ɔ lɛɛ aye daa de a' nyɛ mɔ-amɔlɛgɛ kyu naa de aye-Wura Yesu Kirisito so.

¹⁰ Aye-Wura Yesu Kirisito gi wu' sa aye de owi ɔbono ɔ laa kii ba gɛsinkpan so mɔ, ba-a a wu' daa-o, a san a tɛ de ansi daa-o, aye-rɛ mɔ a' kyena dabolɛ.

¹¹ Imɔso fɛ' tɔgɛ keda abara nyoro de fɛ' kpaa abara de fɛ' sɛɛ Yesu ɔson mɔ dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ ti wolaa fɛ dɛ faa.

N Kya Ka Feye Gika Laalaalogɛsɛ

¹² Aye-nanboana Yesu asonbo, a kya kolɛ feye, fɛ' kyu buubuu sa asa abono mɛ gyangbara sa feye Wura Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ. Mɛ kya nyanga ansi mɛ kya ka feye.

¹³ Genen gɛsun mɔ so mɔ, fɛ' tansi kyu buubuu belɛ kyu sa mɔmɔ de fɛ' laarɛ mɔmɔ-ilaalɛ lii feye-asen dɔ. Fɛ' kyu gisen yuuli kyu kyena de abara.

¹⁴ Aye-nanboana, a kii a kya kolɛ feye yɛɛ awolɛgyɔbo abono mɛ bo feye dɔ mɔ, fɛ' tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ wolɛgyɔ mɛn boran. Fɛ' tɔgɛ wɔra asa abono mɛn bo otu mɔ. Asa abono, mɔ, mɛ tiri gikpaa mɔ, fɛ' kpaa mɔmɔ. Fɛ' nyɛ gisen sa nyamesɛ kamaasɛ.

¹⁵ Fɛ' kerɛ dɔɔdan de feye dɔ ɔko ɔɲ sa o' kyu ilaa nyenyɛn ka ilaa nyenyɛn giko.

Owi kamaasɛ mɔ, fɛ' kpe fɛ kya laarɛ feye-nanboana Yesu asonbo ɔdan ɔwɔraten de nyamesɛ kamaasɛ kee ɔdan ɔwɔraten.

¹⁶ Fɛ' yɛgɛ feye-asen dɔ i' wɔra feye ɔkon owi kamaasɛ dɔ.

¹⁷ Fɛ' kpe fɛ kya dalaa abɛrɛ kamaasɛ.

¹⁸ Fɛ' kyu afaala kyu sa Wurubuaarɛ ilaa kamaasɛ dɔ. Imɔ idɛana ne Wurubuaarɛ kya laarɛ fɛ' wɔra kyu naa de feye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so.

¹⁹ Fɛn sa fɛ' wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ mɛn nyɛ lii gya feye dɔ mɔ.

²⁰ Nengyene ako yɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi lɛɛ ilaa iko nyiile mɔmɔ ne mɛ kya tɔgɛ imɔ mɔ, fɛ mɛn sa fɛ' mirigi ɔmɔ-anɛbi.

²¹ Fɛ' kerɛ mɔmɔ-ilaalɛ tɔgɛsɛ mɔ pɛwu dɔ dɔɔdan daa. Ibono i boran mɔ ne fɛ' keda.

²² Ilaa nyenyɛn ne n gye ilaa nyenyɛn, fɛn sa fɛ' wɔra.

²³ Aye-gisen yuuli gɛmu Wurubuaarɛ gbaa-gbaa ɔ' lɔrɔ feye-gimu de ayaa yela sa mɔ-nyoro. Ɔ' kerɛ feye-oduduu dɔ, feye-nwɔnsa dɔ, de feye-nyoro gibi mɔ ilaa pɛwu so sa feye. Ɔ' kerɛ imɔ pɛwu so de gɛkaabono aye-Wura Yesu Kirisito gi kii ba gɛsinkpan so mɔ, ɔko ɔ mɛn sa o' wu ilaa nyenyɛn iko feye so tɔgɛ.

²⁴ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ tɔgɛ feye yɛɛ fɛ' kyu feye-nyoro sa mɔ mɔ gye daa ɔpaawɔrabo. Ɔ laa kerɛ imɔ so.

²⁵ Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, fɛ' dalaa kolɛ Wurubuaarɛ sa aye.

²⁶ Fɛ' kyu genyi-abi afaala faala feye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ pɛwu.

²⁷ Me, Pɔɔlo, n dɛ Wura Yesu ginyɛn n kya tɔgɛ mi-i sa feye yɛɛ fɛ' kalɛ genen ɔwolɛ baarɛ sa feye-nanboana asɛnsɛ abono pɛwu mɛ bo Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ.

²⁸ Aye-Wura Yesu Kirisito ɔ' sa feye so gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Pɔɔlo ɔwɔlɛ Nyɔsɛ ɔbono ɔ Nmarasɛ Bunge Tɛsalonika Awura Mɔ

¹ Me Pɔɔlo de Siilase (Silefanusɛ), de Timoti ne n kya nmarasɛ ɔwɔlɛ baare a kya sa fɛye abono fɛ kya son Yesu Tɛsalonika ɔsowɔlɛ so ne fɛye-rɛ aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu Kirisito fɛ wɔra nyamesɛ kolon mɔ.

² Aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu Kirisito mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa densɛ de mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

I Tiri Yɛɛ A' Faala Wurubuaarɛ Fɛye So

³ Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, i tiri yɛɛ a' faala Wurubuaarɛ owi kamaasɛ dɔ fɛye so. I kaaborɛ a' faala mɔ. I lii fɛɛ owi kamaasɛ fɛ kya lɔrɔ ka gyan Yesu so fɛ kya too, ne fɛye pɛwu fɛ kpɛ fɛ kya laare abara ilaa fɛ kya too.

⁴ Imɔso aye gbaa-gbaa a kya yen fɛye a kya sa Yesu asonbo akpen sensɛ mɔ. A wu yɛɛ Yesu ɔson mɔ so mɔ, asa mɛ kya kyo fɛye ne fɛ kya wu ɔlaa. Ne imɔ pɛwu dɔ mɔ fɛ kpɛ san fɛ kya nyɛ gisen fɛ kya ka gyan Yesu so.

Gɛkaabono Yesu Laa Kii Baa Gyi Anyamesɛ Nbelɛ Mɔ

⁵ Fɛye-akyenabi adɛ a laa yɛɛ asa mɛ' bii ɔkpa ɔbono so Wurubuaarɛ laa kyu gɛsintin gyi anyamesɛ nbelɛ mɔ. Ibono fɛ tɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi ɔnan ne asa ako mɛ kya yɛɛ fɛ kya wu ɔlaawusɛ faa, Wurubuaarɛ laa kalɛ fɛye wɔra asa abono mɛ kaaborɛ mɛ' wɔra mɔ-awuragyibo mɔ dɔ.

⁶ Fɛ kya yiyɛ faa, Wurubuaarɛ nyi yɛɛ nengyene ɔ laa kyu gɛyiyɛ kee kyu ka abono mɛ yɛɛ fɛ kya yiyɛ mɔ giko mɔ, imɔ-ɔkpa so ne.

⁷ O nyi kee yɛɛ i kaaborɛ ɔ' sa aye-rɛ fɛye abono a kya yiyɛ sa mɔ pɛwu mɔ nkyoola. Wurubuaarɛ laa sa aye nkyoola owi ɔbono ɔ laa lɛɛ Wura Yesu lii Wurubuaarɛ dɔ baa nyiile gɛsinkpan so asa mɔ. Yesu mɔ-rɛ mɔ-Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ alolonbo mɔ mɛ laa lii Wurubuaarɛ

dɔ baa ka asa ako giko yɛɛ ɔgya kya dɛɛ ɔ kya kyaabɔɔ mɔmɔ wule-wule.

⁸ Asa abono ɔ laa ka mɔmɔ giko genen mɔ ne n gye abono mɛ mɛn nyi Wurubuaarɛ ne mɛ mɛn kya gyi Wura Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ so mɔ.

⁹ Ilaa ibono Wura Wurubuaarɛ laa kyu ka genen asa abono giko mɔ ne n gye lɛwu nyɔsɛ. I laa sii de ɔmɔ gekpaa. ɔ laa tii ɔmɔ yɛɛ mɛ man nyɛ yelɛ mɔ-ansi dɔ gekaako. Mɛ man nyɛ wu Yesu, ɔlolonbo mɔ nyisigyɛ ɔbono ɔ bo mɔ.

¹⁰ Wurubuaarɛ gɛkɛ belɛ gɛdɛ dɔ ne ɔ laa ka anyamesɛ giko genen. Genen gɛkɛ mɔ ne n gye gɛkɛ gɛbono Wura Yesu laa kii ba gɛsinkpan so de ɔ' baa nyɛ nyisigyɛ kyu naa de mɔ-adɛ abono ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ so. Asa abono pɛwu mɛ ka gyan mɔ so mɔ mɛ laa tansi diilɛ mɔ de i' wɔra ɔmɔ giyan. Fɛye Tɛsalonika awura kee fɛ laa bɔla genen asa adɛ so. I lii fɛɛ Yesu gɛsintin ilaa ibono a lɛɛ nyiile fɛye mɔ, fɛ sɔɔ imɔ gyi.

A Kya Dalaa A Kya Sa Fɛye

¹¹ A kya nyingi gekaabono Yesu laa kii ba mɔ, a kya dalaa a kya sa fɛye Tɛsalonika awura owi kamaasɛ. Gɛnɔɔbono aye-Wurubuaarɛ gi tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' kyu fɛye-nyoro sa mɔ faa, a kya kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' kalɛ fɛye wɔra asa abono mɔ asɛ gɛkyena gɛ kaaborɛ mɔmɔ mɔ dɔ. Kyu lii mɔ-ɔlon so mɔ, ɔ' yɛɛ ilaa densɛ kamaasɛ ibono fɛ laa sa imɔ so gɛwɔnsa yɛɛ fɛ laa wɔra mɔ, i' wɔra ɔdan sa fɛye, de gɛsun kamaasɛ gɛbono fɛ ka gyan Yesu so ne fɛ kya wɔra mɔ, fɛ' taalɛ wɔra gɛmɔ kpaa logɛ.

¹² A kya dalaa a kya sa fɛye genen de aye-Wura Yesu ɔ' nyɛ nyisigyɛ kyu naa de fɛye so, de fɛye mɔ, fɛ' nyɛ nyisigyɛ kyu naa de mɔ so kee. I' ba genen sa fɛye kyu naa de aye-Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu Kirisito gɛwɔnsa densɛ gɛbono mɛ bo sa fɛye mɔ so.

2

Ilaa Ibono I Laa Ba Pɛi De Yesu O' Kii Ba Mɔ

¹ Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, fɛ ti fɛ nyi yɛɛ aye-Wura Yesu Kirisito laa kii

ba gesinkpan so geakaako ne Wurubuaare laa koola-koola aye kpa gyan Yesu ase. Imoso n kya kole feye,

² Okamaase obono o laa nyiile feye yee genen Wura Yesu geke bele gebono ge ti ba mo, feŋ sa fe' nu mo ase. Fee oko gi penes yee Wurubuaare-lee Oduduu mo ne n nyiile mo abee oko gi bara feye okalan abee owole yee o lii aye ase mo, feŋ sa fe' yee feye-nwansa ge' nyida feye abee i' kpadee feye.

³ Fe men sa fe' yee de oko o' penes feye imo iko-re iko do. I kya nyiile yee pei de geke mo gbaa-gbaa ge' loo fo mo, anyamese sakyoo me laa koso yele kine yee me man son Wurubuaare. Pei de geke mo ge fo mo, isa obono on kya buu sei ne o laa fue mo-lewu gemara mo laa lee mo-nyoro gewi nyiile.

⁴ Ilaa kamaase ibono anyamese me kya kyu yee i gye okpere de momo-ason ato mo pewu de Wurubuaare gbaa, genen onyen baare laa soo imo pewu akyoolo. O man kyu imo iko-re iko kyu tere sei. O laa diire mo-nyoro kaabore o laa loo Wurubuaare on obu do kpa kyena de o' bugi genoo toge yee mo ne n gye Wurubuaare.

⁵ Feŋ kya nyingi yee owi obono n san n bo feye ase nno mo, ne toge feye genen ilaa ide?

⁶ Ne feŋ nyi yee ilaa iko ne n kya tii genen onyen mo okpa nperere de o' nye lii gewi owi obono Wurubuaare gi yela sa mo mo?

⁷ On obono o kya yee asa men sa me' buu sei mo ti o kya wora gesun asa do nara-do. Oko ne n kya tii mo-okpa. Nkana ofaanan o kya wora mo-gelaare tentegelen. Kaase obono laa kpe o kya tii mo-okpa genen kpa fo owi obono Wurubuaare laa lee kaase mo lii on mo okpa do.

⁸ Nfono mo, obono on kya buu sei mo laa lii gewi, ne Wura Yesu genoo do agyebi a laa mo mo. Yesu nyisigi mo laa yee obono on kya buu sei mo on obono o bo mo o' yela okara.

⁹ Obono on kya buu sei mo laa ba genen mo, ilaa nyenyen pewu gemu mo ne n gye obono o laa sa mo on de o' kyu wora ilaa

degenose de ilaa ibono i laa nye penes asa yee Wurubuaare on ne o de mo.

¹⁰ O laa kyu ikpa nyenyen sakyoo so penes asa abono me man nye Wurubuaare ase gekyena mo. Me man nye Wurubuaare ase gekyena, i kya nyiile yee me kine yee men kya laare Yesu gesintin okalan mo. Nkana ibono, mo, ne nan molege omo de me' nye kyena mo ase.

¹¹ Me kine Yesu gesintin okalan mo genen mo, Wurubuaare laa tesse kyu on oko wora momo-nwansa do de me' san soo daa abon gyi.

¹² Wurubuaare laa yee i' ba genen daa de momo abono pewu me men soo Yesu gesintin okalan mo gyi ne ilaa nyenyen giwora ne n wora momo obole mo me' gyi gipuee.

Fe' Keda On Mo Do Kenken

¹³ Aye-nanboana abono fe kya son Wura Yesu ne o kya laare feye ilaa mo, feye bere, i kaabore a' faala Wurubuaare feye so owi kamaase. I kya nyiile yee lii gese de gese mo, Wurubuaare gi lee gibaa yii feye yee o laa molege feye lii feye-ila nyenyen giwora do. Genooobono o kya molege feye mo ne n gye yee mo-Oduduu mo kya looo feye yela sa mo, ne feye mo fe kya soo Yesu gesintin okalan mo gyi.

¹⁴ Genen ilaa ide so ne Wurubuaare gi toge feye yee fe' kyu feye-nyoro sa mo. O kya laare fe' nye aye-Wura Yesu Kirisito nyisigi mo onan. O yee a kyu Yesu okalan konkose mo bara feye, ne naa de genen okalan mo so ne o toge feye yee fe' kyu feye-nyoro sa mo.

¹⁵ Imoso aye-nanboana Yesu on mo do, ilaa ibono a nmarase sa feye abee a nyiile feye lii aye-nno do mo, fe' koso yele imo so de fe' keda imo do kenken.

¹⁶ Wurubuaare kya laare aye abono a kya son Yesu mo ilaa. O kya toge keda aye-nyoro gekpaa. O kya sa aye so gewansa dense ne o kya yee aye-gewansa ge kya gyan ilaa dense ibono o kya laare o' wora sa aye mo so. Genen Wurubuaare kolon baare de aye-Wura Yesu Kirisito gbaa-gbaa

¹⁷ me' tonge sa feye feye-asen do de i' keda feye-nyoro. Me' yee fe' nye on de

fɛ' kpɛ fɛ dɛ daa ilaa dɛnsɛ so-o fɛye-ilaa wɔrasɛ dɔ de fɛye-ilaa tɔgɛsɛ pɛwu dɔ.

3

Fɛ' Dalaa Sa Aye

¹ Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, pɛi de me-gɛnɔ gɛ' yii mɔ: fɛ' dalaa sa aye yɛɛ Wura Yesu ilaa i' yelegɛ de i' nu gyan belɛn-belɛn. Asa mɛ' nu imɔ, mɛ' sɔɔ imɔ gyi de mɛ' kyu buubuu sa imɔ fɛɛ gɛnɔɔbono fɛye kee fɛ wɔra mɔ.

² Fɛ' dalaa kee yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' mɔlegɛ aye lii abono mɛ gye ilaa nyɛnyɛn awɔrabo ne mɛn bo amu mɔ abaa dɔ. I kya nyiile yɛɛ i mɛn gye nyamesɛ kamaasɛ ne n bo gisɔɔgyi sa Wura Yesu.

³ Aye-Wura Yesu, mɔ, gye daa ɔpaawɔrabo. ɔ laa sa fɛye ɔlon de ɔ' dii fɛye de ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ, ɔ mɛn sa ɔ' nyɛ fɛye.

⁴ Wura Yesu so mɔ, a sɔɔ fɛye gyi yɛɛ fɛ kya gyi ilaa ibono a wolaa tɔgɛ fɛye mɔ so ne fɛ laa gyi ilaa ibono a kya tɔgɛ fɛye ɔwolɛ baarɛ dɔ faa kee so.

⁵ Wura Yesu Kirisito ɔ' kpaa fɛye de owi kamaasɛ fɛ' nyɛ bii fɛye-asen dɔ yɛɛ Wurubuaarɛ kya laarɛ fɛye-ilaa. ɔ' yɛgɛ fɛ' kpɛ fɛ kya da otu fɛ kya nyɛ gisen fɛ kya wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ fɛɛ mɔ Kirisito kee-kee lɛɛ mɔ ɔnan.

Fɛn Sa Fɛ' Wɔra Wolɛgyɔ

⁶ Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, a dɛ aye-Wura Yesu Kirisito ginyɛn a kya ka fɛye yɛɛ abono mɛ sii mɛ tɛ yɛɛ mɛ mɛn wɔra gɛsun mɔ, fɛn sa fɛ' baa bugi ansi de ɔmɔ. Gɛnɛn asa abono akyɛnabi aɲ dɛ fɛɛ gɛnɔɔbono a nyiile fɛye mɔ.

⁷ Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ i kaaborɛ fɛ' nyingi ilaa ibono a wɔra mɔ de fɛ' wɔra gɛnɛn kee. A bo fɛye asɛ nno mɔ, aye berɛ, a mɛn kyɛna giyan.

⁸ A mɛn gyi ɔko agyudɔ giyan yɛɛ a mɛn ka amɔ gikɔ. A pɛɛrɛ ansi wɔra gɛsun gɛnyɛ de gɛpɛ. A mɛn laarɛ yɛɛ a' wɔra gɛsola sa fɛye dɔ ɔko-rɛ ɔko.

⁹ Nkana i dɛ ɔkpa yɛɛ a' kyu aye-nyoro kyu too fɛye so berɛ. Aye mɔ, a laarɛ daa yɛɛ aye-gɛkyɛna mɔ gɛ' wɔra sinkaala sa fɛye de fɛ' nyɛ kasɛ.

¹⁰ Ko-o owi ɔbono a bo fɛye asɛ mɔ, a yɛla nbara nko sa fɛye yɛɛ, “Nɛngyɛnɛ ɔko yɛɛ ɔ maɲ wɔra gɛsun mɔ, fɛn sa fɛ' yɛgɛ de ɔ' gyi.”

¹¹ Fɛ' kerɛ gɛnɛn ilaa idɛ pɛwu so dandan. I lii fɛɛ a kya nu yɛɛ fɛye dɔ ako mɛ sii mɛ tɛ yɛɛ mɛn baa wɔra gɛsun. Mɛ kpɛ ma-a ten ma-a loo asa ilaa dɔ daa.

¹² Aye-Wura Yesu Kirisito so mɔ, a kya ka gɛnɛn asa abono ne a kya kolɛ mɔmɔ yɛɛ mɛ' yɛla mɔmɔ-nwɔnsa gɛtɛn kolon de mɛ' wɔra gɛsun kyu laarɛ mɔmɔ-agyudɔ gyisɛ.

¹³ Fɛye abono fɛ kya son Yesu dandan mɔ, fɛ mɛn sa fɛ' yɛgɛ idɛnsɛ giwɔra i' fii fɛye.

¹⁴ Nɛngyɛnɛ fɛye dɔ ɔko gi kine yɛɛ ɔ maɲ gyi ilaa ibono a nmarasɛ sa fɛye faa so mɔ, fɛ' kerɛ gɛnɛn isa ɔbono dandan yɛla de fɛn sa fɛ' baa bugi ansi de mɔ de i' nyɛ wɔra mɔ-ipeeli.

¹⁵ Fɛ mɛn sa fɛ' kyu mɔ wɔra fɛɛ fɛye-ɔkyobo berɛ. Fɛ' ka mɔ fɛɛ fɛye-tɛdɛana dɔ ɔko.

Agyɛbi Laalaalogɛ

¹⁶ Aye-Wura Yesu gbaa-gbaa, ɔbono ɔ gye gisen yuuli pɛwu gɛmu mɔ, ɔ' sa fɛye gisen yuuli owi kamaasɛ dɔ, ɔkpa kamaasɛ so. Aye-Wura Yesu ɔ' kyɛna fɛye pɛwu dɔ.

¹⁷ Mɛ, Pɔɔlo, gbaa-gbaa ne n dɛ me-gibaa n kya nmarasɛ n kya kalɛ fɛye faa. Imɔ idɛ ne n gye me-ɔwolɛ kamaasɛ daasɛ. Gɛnɛn ne n' kya nmarasɛ me-iwolɛ ne.

¹⁸ Aye-Wura Yesu Kirisito ɔ' sa fɛye ɔkamaasɛ so gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Pɔɔlo ɔwole Gyangbarase ɔbono ɔ Nmarase Bunge Timoti Mɔ

¹ Me Pɔɔlo ne n kya nmarase fo genen ɔwole baare. N gye Kirisito Yesu ɔɔɔ. I lii fɛɛ Wurubuaare aye-ɔmɔlegɛbo mɔ de Kirisito Yesu ɔbono aye-nwɔnsa gi gyan mɔ so mɔ ne n lɛɛ yii me ne ɔ tɔgɛ yɛɛ n' wɔra Yesu ɔɔɔ.

² N kya nmarase mi-i sa fo Timoti, fo ɔbono fo baa bingiri fɛɛ me-bi gbaa-gbaa mɔ. I lii fɛɛ nɛ nyiile fo Yesu ilaa, ne fo sɔɔ mɔ gyi. Aye-sɛ Wurubuaare de aye-Wura Kirisito Yesu mɛ' sa fo so gɛwɔnsa dense, mɛ' su fo gitolon de mɛ' sa fo gisen yuuli.

Ka Asa Abono Mɛ Dɛ Anyiilebi Ako Kpɛi Mɔ

³ Fɛɛ genɔɔbono nɛ tɔgɛ fo owi ɔbono n kya kpe Masadoniya mɔ, fo berɛ, kpe sii kyena Efiso nno de fo' ka asa abono mɛ kya nyiile asa anyiilebi ako kpɛi kyu lii aye-Wurubuaare ɔson mɔ so mɔ. Ka ɔmɔ yɛɛ mɛ' yɛgɛ imɔ.

⁴ Tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ mɛn baa nu de adedaabo gɛkyena gigyan so gigyan so abon nsingyi nbono ginj bo ɔkara mɔ. Nengyene asa mɛ kya nu de genen ilaa ibonoana mɔ i kya yɛgɛ mɛ kya taase mɔmɔ-nyoro ilaa ibono inj bo agyan mɔ. Inj kya kpaa ɔmɔ de mɛ' keda Wurubuaare gesun de mɔ-asonbo mɔ sa mɔ dandan. Ilaa ibono i laa taale kpaa aye genen mɔ ne n gye gikagyan gibono a laa ka gyan Wurubuaare so mɔ.

⁵ Ilaa ibono so a kya yela fɛye genen nbara ndɛ mɔ ne n gye yɛɛ aye Yesu asonbo mɔ a' nyɛ gɛlaare' sa Wurubuaare de anyamesɛ. ɔbono ɔ laa nyɛ gɛlaare' genen mɔ ne n gye ɔbono ɔ kya sa nwɔnsa dense lii mɔ-gisen dɔ, ɔ kya wɔra daa ilaa ibono o nyi mɔ-gisen dɔ yɛɛ i boran, ne ɔ kya sɔɔ Wurubuaare ilaa nyiilese mɔ gyi lii mɔ-gisen dɔ mɔ.

⁶ Asa abono mɛ dɛ anyiilebi ako kpɛi mɔ berɛ, mɛ fue ilaa dense idɛ, ne mɛ kpaa loo daa nsingyi yanyanse dɔ.

⁷ Mɛ kya laare de mɛ' wɔra Wurubuaare nbara mɔ anyiilebo, yɛgɛ mɛ mɛn kii mɛ kya nu ilaa ibono mɛ kpe mɛ dɛ mɔ gɛsɛ, ne mɛn nyi ilaa ibono mɛ kya tɔgɛ mɔ.

Asa Nyenyɛn So Ne Wurubuaare Gi Yela Nbara

⁸ Aye pɛwu a nyi yɛɛ Wurubuaare nbara gi boran. Ibono i tiri mɔ ne n gye yɛɛ a' kyu nmɔ wɔra gesun ɔkpa so.

⁹ Fo laa nyingi yɛɛ i mɛn gye abono mɔmɔ-asen dɔ i boran sa Wurubuaare mɔ so ne Wurubuaare gi yela nbara mɔ. Wurubuaare gi yela nmɔ sa daa abono mɛ mɛn kya ka nbara mɔ genɔ mɔ, de gisomaanu awura, de abono mɛ mɛn sele Wurubuaare mɔ, de ilaa nyenyɛn awura. Wurubuaare gi yela nbara mɔ sa abono mɛ mɛn kya gyi mɔ-ginsi mɔ, de abono mɛn kya son mɔ mɔ, de asa abono mɛ kya mɔɔ mɔmɔ-sɛana abɛɛ mɔmɔ-nyiana mɔ, de abono mɛ kya mɔɔ asa mɔ,

¹⁰ de abono mɛ kya laare agyibara mɔ, de anyen abono mɛ kya dɛ de mɔmɔ-nanboana anyen mɔ, de abono mɛ kya yuuri anyamesɛ koso sele mɔ, de abonbo, de abono mɛ kya ten asa nno nbele dɔ mɔ, de abono pɛwu mɛ kya wɔra ilaa ibono i san ne inj kya kyena de gesintin ilaa ibono a nyiile fɛye mɔ. Genen asa adɛ ɔnan ne Wurubuaare gi yela mɔ-nbara mɔ sa.

¹¹ Ilaa ibono nɛ nyiile gerɛnaa mɔ, i lii daa Wurubuaare nyisigyɛ ɔkalan mɔ dɔ. ɔkon de ayenbi a gye Wurubuaare-lɛɛ. Mɔ-ɔkalan konkonse baare ne o kyu wɔra me-abaa dɔ de n' kyu nyiile asa.

Genɔɔbono ɔkara Wurubuaare Kya Nyɛ Gisen Sa Asa Mɔ

¹² N kya faala aye-Wura Kirisito Yesu ɔbono ɔ sa me ɔlon ne nɛ nyɛ wɔra genen gesun gɛdɛ mɔ. O buu me yɛɛ n gye isa ɔbono ɔ laa taale ka gyan me so ne o kyu gesun gɛdɛ wɔra me-abaa dɔ.

¹³ Nkana owi ɔko dɔ mɔ, n kya kyena saale genen Yesu Kirisito kolon baare. N kya ka mɔ-asonbo mɔ-ansi, ne n' kya nyida mɔ-ginyɛn. Imɔ-rɛ imɔ genen gbaa mɔ, Kirisito gi kerɛ mɔ, o wu yɛɛ mɛn nyi daa. I kya nyiile yɛɛ mɛn ti sɔɔ mɔ gyi. Imɔso o su me gitolon, ne ɔ kyɛgɛ me.

¹⁴ Nkana menj kaabore ɔ' wɔra genen sa me ba-a pi-i. Aye-Wura Yesu bo gisen gikyɔ so mɔ, ɔ kyɛɛɛ me lii me-ilaa nyenyɛn ide dɔ. Kirisito Yesu gi yɛɛ n kya ka gyan mɔ so ne n' kya laare mɔ-ilaa gikyɔ. Gikagyan de gɛlaare' gɛ bo daa mɔ ase.

¹⁵ I bo gɛdɛ gɛko gɛ gye gɛdɛ paawɔrase ibono i kaabore a' kɔɔlɛ gɛmɔ kyule. Gɛmɔ ne n gye yɛɛ, "Kirisito Yesu gi ba gɛsinkpan so de ɔ' baa mɔlɛgɛ ilaa nyenyɛn awɔrabo." Mi-i me mɔ ne n wɔra ilaa nyenyɛn awɔrabo ɔbelɛnsɛ gin.

¹⁶ Yesu gi su me gitolon daa de ɔ' nyɛ lɛɛ nyiile gɛnɔɔbono ɔkara ɔ kya nyɛ gisen sa asa mɔ. ɔ kya laare yɛɛ o' kyu me ɔbono nkana n gye ilaa nyenyɛn awura ɔbelɛnsɛ mɔ, kyu wɔra sinkaala sa asa abono mɛ laa baa ka gyan mɔ so de mɛ' nyɛ ɔkyɛnaten Wurubuaare ase gɛkpaa-gɛkpaa mɔ.

¹⁷ Buubuu de nyisigyi i' wɔra Wurubuaare-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa. ɔ manj wu' gɛkaako, ne mɔ-gɛwura gɛn bo ɔkara. ɔko menj kya wu mɔ de ansi. Mɔ-nkon ne n gye Wurubuaare. I gye genen.

Kpɛ Keda Gɛsintin Ilaa Nyiilese Mɔ Dɔ Ken-Ken

¹⁸ Me-bi Timoti, gɛsun gɛbono n dɛ mi-i sa fo mɔ ne n gye yɛɛ fo' tɔngɛ sa genen asa abono nɛ nyiile fo faa. Genen ilaa ide ɔnan ne Wurubuaare ikalan ɔtɔgɛbo ɔko gi naa kyena tɔgɛ kyu lii fo so mɔ. Imɔso yɛɛ i' keda fo-nyoro de fo' kɔ ikɔ dɛnsɛ sa Wurubuaare.

¹⁹ Kpɛ keda fo-gisɔɔgyi dɔ ken-ken de fo' wɔra daa ilaa ibono fo nyi fo-gisen dɔ yɛɛ i boran mɔ. Fɛye dɔ asa ako berɛ, mɛ menj baa ma-a nu de ilaa ibono mɛ nyi mɔmɔ-asen dɔ yɛɛ i boran mɔ. Imɔso i nyida mɔmɔ-Wurubuaare ɔson mɔ kerɛ-kerɛ fɛɛ gɛnɔɔbono gikolii belɛ gi gyan nkyu so ne gi kya nɛmɛɛ de afole boori mɔ. Menj baa sɔɔ gɛsintin ilaa nyiilese mɔ gyi.

²⁰ Himinayose mɔ-rɛ Alesanda mɛ bo genen asa abono dɔ. Mɔmɔ berɛ, nɛ kpɛre ɔmɔ wɔra Satan, ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ abaa dɔ de ɔ' ka ɔmɔ-ansi de mɛ' kase gɛnɔɔbono menj baa nyida Wurubuaare ginyɛn mɔ.

2

Gɛnɔɔbono I Kaabore ɔkamaase ɔ' Dalaa Mɔ

¹ Ibono i gyangbara mɔ, n kya ka mi-i sa fo yɛɛ yɛɛ fɛye abono fɛ kya son Yesu mɔ fɛ' dalaa sa anyamesɛ pɛwu. Fɛ' kole ilaa tirisɛ lii Wurubuaare ase sa ɔmɔ. Fɛ' yelɛ ɔmɔ-giyaa dɔ kole Wurubuaare de fɛ' faala mɔ.

² Fɛ' dalaa sa awura-awura kee de asa sɛnsɛ abono pɛwu mɛ kya gyi gɛbelɛnsɛ asa so mɔ. Fɛ' dalaa sa ɔmɔ de ɔkpa kamaase so mɔ, mɛ' yɛɛ aye abono a kya son Yesu mɔ a' nyɛ kyena de gisen yuuli, de a' kyu buubuu sa Wurubuaare de anyamesɛ.

³ Fɛ kya dalaa fɛ kya sa ɔmɔ genen mɔ, i boran ne i kya gyi Wurubuaare ginsi. Mɔ ne n gye aye-ɔmɔlɛgɛbo.

⁴ Wurubuaare gɛlaare ne n gye yɛɛ anyamesɛ pɛwu mɛ' nyɛ mɔ-amɔlɛgɛ de mɔ-rɛ ɔmɔ mɛ' kyena de mɛ' bii gɛsintin kyu lii mɔ Wurubuaare ilaa so.

⁵ I kaabore ɔkamaase ɔ' bii ilaa ide. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaare kolon ne n bo no sa aye anyamesɛ pɛwu ne a bo ɔserɛbo kolon ɔbono ɔ yelɛ aye-rɛ Wurubuaare nsana mɔ. Mɔ ne n gye Kirisito Yesu. ɔ baa wɔra nyamesɛ,

⁶ ne o kyu mɔ-nkpa fue de ɔ' sɔɔ anyamesɛ pɛwu lii ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ abaa dɔ de mɛ' nyɛ kyena sa Wurubuaare. Owi ɔbono i gye Wurubuaare gɛlaare mɔ ne ɔ yɛɛ Yesu gi kyu mɔ-nkpa fue sa aye genen, ne i lɛɛ nyiile yɛɛ mɔ Wurubuaare kya laare anyamesɛ mɛ' nyɛ kyena mɔ ase.

⁷ Yesu Kirisito gi kyu mɔ-gɛsun wɔra me-abaa dɔ yɛɛ n' wɔra mɔ-ɔsɔɔ de n' nyɛ lɛɛ mɔ-ɔkalan mɔ tɔgɛ sa asa. (Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ, menj kya kɛɛ abon.) Yesu yɛɛ n' wɔra onyiilebo sa asa kpɛi-kpɛi abono menj kya son Wurubuaare mɔ de mɛ' ka gyan mɔ Yesu so de mɛ' bii gɛsintin kyu lii mɔ-ɔkalan mɔ so.

⁸ Imɔso ilaa ibono n kya laare mɔ ne n gye yɛɛ geten kamaase mɔ anyɛn abono mɛ laa dalaa mɔ, mɛ' kerɛ yɛɛ mɔmɔ-abaa abono mɛ kya diire owi ɔbono mɛ kya dalaa mɔ, menj kya kyu amɔ kyu wɔra ilaa nyenyɛn. Menj dɛ ɔko ginyadon, ne

men̄ kya sɔɔ akyaɔɔle mɔmɔ-asen dɔ yɛɛ Wurubuaare man̄ nu mɔmɔ-gɛdalaa.

Akyii Mɔ Mɛ' Kyu Ilaa Dense Giwɔra Kyu Lɔrɔ Mɔmɔ-Nyoro

⁹ Genen kee akyii abono mɛ bo fɛye dɔ mɔ mɛ' lɔrɔ mɔmɔ-nyoro kanpɛ fɛɛ asa abono mɛ kya buu ɔmɔ-nyoro ne mɛ dɛ ɔmɔ-nyoro mɔ. In̄ kaabore mɛ' laare iman gin̄minde, sika kɔkɔɔ, ngbɛ de ngyi boɔgyalonɛ.

¹⁰ Ilaa dense giwɔra ne i kaabore mɛ' kyu lɔrɔ mɔmɔ-nyoro. Genen ne i kaabore akyii abono mɛ kya lɛɛ nyiile yɛɛ mɛ kya son Wurubuaare mɔmɔ-gɛkyena dɔ mɔ mɛ' wɔra ne.

¹¹ Akyii mɔ mɛ' kase ilaa faa kurun de mɛ' bara mɔmɔ-gɛɛ ɔkpa kamaase so.

¹² Men̄ sa ɔkyii ɔkpa de o' nyiile anyen Wurubuaare ilaa abɛɛ o' kyu ɔlon ɔ kya gyi gɛbelense anyen so. Akyii mɔ mɛ' sii kurun Wurubuaare ɔson dɔ.

¹³ I lii fɛɛ Wurubuaare gi lɛɛ anyamese mɔ, ɔnyen, Adam, ne ɔ gyangbara lɛɛ pɛi ne ɔ baa lɛɛ ɔkyii, Efa.

¹⁴ Ne in̄ gye Adam ne ilaa nyenyen pɛwu gɛmu mɔ gi nye penɛ. ɔkyii ne ɔ penɛ ne ɔ tɔrɔ Wurubuaare nbara mɔ.

¹⁵ Imɔ-rɛ imɔ genen gbaa mɔ, Wurubuaare laa mɔlɛgɛ akyii mɔmɔ-gɛkorogɛ dɔ. Ibono i tiri mɔ ne n gye yɛɛ mɛ' wɔra asa abono mɛ dɛ ɔmɔ-nyoro, mɛ kya ka gyan Yesu so, mɛ kya laare mɔmɔ-nanboana anyamese ilaa, ne mɛ kya lɔrɔ mɔmɔ-nyoro ma-a yela ma-a sa Wurubuaare.

3

Yesu Asonbo Abelense

¹ I bo gɛdɛ gɛko, gɛ gye gɛdɛ paawɔrase yɛɛ nengyene ɔko kya laare ɔ' wɔra ɔbelense sa Yesu asonbo mɔ, gɛsun gbaa' ne ɔ lɛɛ genen.

² ɔbono ɔ laa wɔra Yesu asonbo ɔbelense mɔ, ɔ kaabore ɔ' wɔra daa nyamese ɔbono ɔko man̄ wu ilaa nyenyen iko mɔ-gɛkyena dɔ tɔgɛ. ɔ' wɔra daa ɔbono o' sii de ɔkyii kolon, ɔ bo gisen, ɔ dɛ mɔ-nyoro; asa mɛ kya wu mɔ-gidebi mɔ, mɛ kya kyu buubuu sa mɔ. ɔ' wɔra ɔbono ɔ kya sɔɔ asafo, ne ɔ kya bii nyiile asa ilaa.

³ ɔn̄ sa ɔ' wɔra ɔbono ɔ kya nun nta gikyɔ abɛɛ ɔ kya laare gɛluu. ɔ' wɔra daa ilaa ibono i laa yuuli asa asen mɔ. ɔn̄ sa ɔ' wɔra laatɔngɛ nyamese abɛɛ ɔbono mɔ-ansi a kya pɛɛɛ aterenbi gikyɔ mɔ.

⁴ ɔ' wɔra isa ɔbono mɔ-gɛten dɔ awura mɛ kya nu mɔ ase. Mɔ-biana mɛ kya bara mɔmɔ-nyoro gɛɛ ne mɛ kya kyu buubuu sa mɔ ɔkpa kamaase so.

⁵ I lii fɛɛ nengyene fo ɔko fo-gɛten dɔ awura men̄ kya nu fo ase mɔ, nne ne fo laa wɔra de fo' yɛgɛ Wurubuaare asonbo gikpen mɔ mɛ' nu fo ase?

⁶ Yesu asonbo ɔbelense men̄ kaabore ɔ' wɔra ɔbono ɔ men̄ ti taa kɛɛla ɔson mɔ dɔ mɔ. In̄ gye genen mɔ, ɔ laa naa diire mɔ-nyoro de i' bun mɔ gipueɛ fɛɛ ilaa nyenyen pɛwu gɛmu mɔ-lɛɛ mɔ ɔnan.

⁷ I kaabore asa abono men̄ bo Yesu asonbo mɔ dɔ mɔ kee mɛ' tɛɛ genen ɔbelense ɔbono ginyen dense. I ba genen mɔ, ɔko man̄ nye tɔgɛ ilaa nyenyen iko lii mɔ so, ne ɔ man̄ loo ilaa nyenyen pɛwu gɛmu mɔ ɔdoo dɔ.

Abono Mɛ Buu De Yesu Asonbo Abelense Mɔ

⁸ Asa abono mɛ buu de Yesu asonbo abelense mɔ kee mɛ kaabore mɛ' wɔra abono asa mɛ kya buu mɔmɔ. Men̄ bo inandii inyo-inyo. Men̄ sa mɛ' wɔra asa abono mɛ kya don nun nta abɛɛ mɛ kya kyu ɔkpa nyenyen so laare aterenbi.

⁹ Mɛ' kyu gisen dense keda Yesu ilaa boduduuse ibono mɛ sɔɔ gyi mɔ dɔ.

¹⁰ Fɛ' daase genen asa abono kɛɛ yɛɛ mɛ laa taale wɔra gɛsun mɔ? Nengyene fɛn̄ wu ilaa nyenyen iko lii mɔmɔ so mɔ, pɛi de mɛ' lɔɔ wɔra abono mɛ buu de Yesu asonbo abelense mɔ.

¹¹ Mɔmɔ akyiise mɔ mɛ kaabore mɛ' wɔra abono asa mɛ kya buu ɔmɔ mɔ. Men̄ sa mɛ' naa mɛ kya nyida asa anyen. Mɛ' wɔra abono mɛ bo gisen ne mɛ kya gyi gɛsintin sa asa ilaa kamaase dɔ.

¹² Abono mɛ laa buu de Yesu asonbo abelense mɔ mɛ' wɔra daa abono mɛ sii de ɔkyii kolon-kolon ne mɔmɔ-biana de mɔmɔ-gɛten dɔ asa mɛ kya nu mɔmɔ ase mɔ.

¹³ Nengyene mɛ kya gyi genen gɛbelense mɔ dandan mɔ, asa mɛ laa kyu

buubuu sa mómó ne mé laa taale da gikan lée Kirisito Yesu ilaa ibono mé kya sóó gyi mó tóge de asa mé' nu mómó ase.

Aye-Ɔson Baare Tansi Ɔ Gye Ilaa Boduduuse

¹⁴ Me-gewónsa gé gyan yée i man kéela ne nan ba fo ase. N kii n kya nmarase n kya ka fo pei de n' ló ba.

¹⁵ Nengyene fée ilaa iko i keda me yela ne men nye ba fo ase belen mó, me-owole baare laa yége fo' nye bii genobono i kaabore Wurubuaare geten' dó asa mé' kyena mó. Wurubuaare geten' dó asa ne n gye aye abono a kya son mó obono ɔ bo no adaa-adaa mó. Aye Wurubuaare wole asonbo pewu gikpen a de daa fée gekpara de gese ɔpore sa gesintin gebono Wurubuaare gi lée nyiile anyamese mó.

¹⁶ In bo akyole yée ɔson baare tansi ɔ gye ilaa boduduuse. I lii fée:

Yesu gi ba mó, Wurubuaare ne n kisee mó-nyoro nyamese oyuduu

kyu lée mó-nyoro gewi nyiile asa.

Wurubuaare Oduduu mó ne n lée Yesu gidebi nyiile anyamese

de mé' bii yée Yesu ilaa i gye gesintin.

Wurubuaare dó isóó mé wu Yesu de ansi. Asa mé naa gesinkpan so asa kpei-kpei dó tóge Yesu ilaa.

Gesinkpan so anyamese mé ka gyan Yesu so.

Wurubuaare gi puru Yesu dii kpe mó ase mó Wurubuaare nyisigyí dó.

4

Abon Anyiilebi

¹ Wurubuaare Oduduu mó kya lée tigi aye yée i laa baa ba owi ɔko dó yée ako mé laa taa Yesu ɔson mó yége. Mé laa san nu daa de ilaa ibono i kya kyena asa so ne i kya kyu abon anyiilebi pené asa mó.

² Anyiilebi ade a laa lii daa nno nnyo-nyo awura mó ase. Mé laa keré ansi kée abon ne i man nmaa mómó-asen.

³ Mé laa tii gedena so yée asa men sa mé' dena abee men sa mé' gyi agyudana ako. Wurubuaare mó gi lée agyudó abono daa yée nyamese o' gyi. Ɔ kya laare fée abono mé sóó Yesu gyi ne mé nyi gesintin mó mé' sóó amó abaa anyo de mé' kyu afaala sa mó.

⁴ Ilaa kamaase ibono Wurubuaare gi lée mó i boran. Imoso nengyene fo nye ilaa iko ne fo faala Wurubuaare kyu lii imó so mó, in kaabore ɔko ɔ' tóge yée in boran.

⁵ I lii fée fo kpe nye faala Wurubuaare kyu lii imó so mó, Wurubuaare mó gi yuule imó kyu lii mó-agyebi mó so de fogedala so sa fo ne.

Fo Bere, Bela Fo-Nyoro Daa De Fo' Sele Wurubuaare

⁶ Kyu genen ilaa ibono n kya ka fo faa kyu too aye-nanboana Yesu asonbo mó ansi dó. Fo kya wóra genen mó, i laa wóra gesun dense sa Kirisito Yesu. Wurubuaare agyebi abono fo sóó amó gyi mó de mó-gesintin anyiilebi abono ayaa fo buu faa ne nan sa fo ɔlon mó-ɔson mó dó.

⁷ Gen sa fo' nu de adedaabo gekyena dó abon nsingyi de akyi belense itare. Fo bere, bela fo-nyoro daa de fo' sele Wurubuaare.

⁸ Gesun gebono fo laa kpe fi-i wóra geké kamaase de i' kyu den fo mó gé laa kpaa fo ikpa iko so. Ilaa ibono, mó, fo laa kpe fi-i wóra geké kamaase de i' den fo yée fo sele Wurubuaare mó, imó ibono bere ne nan kpaa fo ɔkpa kamaase so. Fo sele Wurubuaare mó, ɔ kya yége fo' bii fогisen dó yée fo laa nye Wurubuaare ase gekyena onan gekyena gedé dó de fo-lewu gemara kee.

⁹ Genen agyebi ade a gye agyebi paaworase abono i kaabore a' kóole amó kyule.

¹⁰ Genen so ne aye abono a kya ka gyan Yesu so mó a kya peere ansi wóra Wurubuaare ɔson mó gesun mó. I lii fée a kyu aye-ansi kyu gyan mó obono ɔ bo no adaa-adaa mó so. Mó ne n gye anyamese pewu ɔmolegebo; titirigu mó, aye abono a kya ka gyan Yesu so mó-lee ɔmolegebo ne ɔ gye.

¹¹ Kyu genen ilaa ide ka asa de fo' kyu imó nyiile ɔmó.

¹² Gen sa fo' yége de ɔko ɔ' keré fo ta yée fo gye dega, fon ti wóra obelense. Fo bere, yége fo-atongebi de fo-akyanabi de fo-gisen fufuli de fo-gelaare' gebono fo bo mó de fo-gikagyan gibono fo kya ka gyan

Yesu so mɔ i' wɔra sinkaala sa abono mɛ kya ka gyan Yesu so mɔ.

Kere Fo-Nyoro De Fo-Ilaa Nyiilese So Dɔɔdan

¹³ Owi ɔbono men ti ba mɔ, fɛye Yesu asonbo mɔ fɛ laa kyena gyan' mɔ, kere de fo' kale Wurubuaare agyebi mɔ sa ɔmɔ de fo' buɛɛɛ ɔmɔ de mɛ' wɔra amɔ so ilaa de fo' nyiile ɔmɔ ilaa.

¹⁴ Fo tan gɛkaabono Yesu asonbo abelense mɔ mɛ kyu mɔmɔ-abaa gyan fo so kole Wurubuaare Oduduu sa fo mɔ? Genen gɛkaabono mɔ Wurubuaare ikalan ɔtɔgɛbo ɔko gi wu tɔgɛ yɛɛ Wurubuaare gi sa fo adawo de fo' kyu wɔra gɛsun sa mɔ. Keda genen adawo abono. Gɛn sa fo' lɛɛ ansi yɛgɛ amɔ.

¹⁵ Kpɛ keda genen ilaa wɔrase ide dɔ. Kyu fo-nyoro kyɛɛ imɔ de ɔkamaase o' wu yɛɛ fo kya kpɛ ansi dɔ ɔson mɔ dɔ.

¹⁶ Kere fo-nyoro de fo-ilaa nyiilese mɔ so dɔɔdan. Kpɛ keda genen. Fo keda genen mɔ, i laa kpaa fo-rɛ asa abono mɛ kya nu fo ase mɔ pɛwu de fɛ' nye Wurubuaare ase gɛkyena.

5

¹ Fo gyangbara sa Yesu asonbo ne abelense abono mɛ bo fɛye dɔ mɔ ɔko kya wɔra ilaa nyenyɛn iko mɔ, gɛn sa fo' nɔmaa yii mɔ. Buɛɛɛ mɔ daa fɛɛ ɔ gye daa fo-sɛ genen mɔ. Tɔngɛ sa adega abono mɛ bo fɛye dɔ mɔ fɛɛ fo-tedɛana

² de akyiinyi mɔ mɔ, fɛɛ fo-nyiana. Tɔngɛ sa abolonbu mɔ mɔ fɛɛ fo-pikiyiiana. Ginyɛn de gikiyi ilaa i men sa i' loo nno.

Akulaabo Ilaa

³ Kyu buubuu kyu kere akulaabo abono men bo akerebo mɔ so.

⁴ Nengyene okulaabo bo nbii abɛɛ anaana bere mɔ, i kaabore nbii mɔ mɛ' kase yɛɛ Wurubuaare kya tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ mɛ' kere mɔmɔ-subuana so de in sa i' ba yɛɛ mɛ koroge ɔmɔ kere ɔmɔ so giyan. Npii mɔ mɛ kya wɔra genen mɔ, imɔ ne n kya gyi Wurubuaare ginsi.

⁵ ɔbono ɔ gye okulaabo ne ɔn bo ɔkerebo mɔ kya kyu mɔ-gɛwɔnsa gyan daa Wurubuaare wole so. ɔ kpɛ ɔ kya

dalaa ɔ kya kole Wurubuaare genye de gɛpɛ.

⁶ Okulaabo ɔbono mɔ bere, ɔ kpɛ ɔ kya nu daa de ɔkon gigyi wole mɔ, o wu' ne, yɛgɛ ɔ tɛ de ansi.

⁷ Ka Yesu asonbo abono fo gyangbara sa ɔmɔ mɔ de asa men sa mɛ' nye ilaa nyenyɛn tɔgɛ kyu lii mɔmɔ so. ɔkamaase nyi yɛɛ i kaabore nyamesɛ ɔ' kere mɔ-subuana so.

⁸ Imɔso ka ɔmɔ yɛɛ fo ɔbono fo kya son Yesu ne fon kya kere fo-subuana so mɔ, titirigu fo-ka, fo-biana, fo-nyi de fo-sɛ so mɔ, i wɔra fɛɛ fo too Yesu ɔson mɔ fue ne. Isa ɔbono ɔn ti sɔɔ Yesu gyi mɔ tɛsɛ ɔ bo fo.

⁹ Akulaabo gikpen gibono fɛye Yesu asonbo mɔ fɛ kya kere ɔmɔ so mɔ, fɛn sa fɛ' kyu ɔbono ɔn ti gyi nsi ikue-isa mɔ bɔla mɔmɔ so. Okulaabo ɔbono fɛ laa kere mɔ so mɔ, ɔ' wɔra ɔkyii ɔbono o sii de ɔnyɛn kolon daa,

¹⁰ ne ɔkamaase nyi mɔ so yɛɛ ɔ wɔra ilaa dense mɔ-gɛkyena dɔ yɛgɛ mɔ. ɔ bela mɔ-biana dandan. ɔ bara mɔ-nyoro gɛsɛ; ɔ keda Yesu asonbo gisafo, ne ɔ wɔra ilaa ibono i tiri ɔmɔ mɔ sa ɔmɔ. ɔ mɔlegɛ asa abono ilaa i tu ɔmɔ mɔ, ne o kyu mɔ-nyoro kyu kyɛɛ ilaa dense kamaase giwɔra mɔ.

¹¹ Okulaabo ɔbono ɔn ti bele mɔ bere, fɛn' baa yɛgɛ mɔ ɔ' bɔla gikpen mɔ so. ɔn ti bele faa mɔ, i laa taale ba yɛɛ mɔ-ɔbole gɛlaare ilaa i laa biide mɔ-nwɔnsa koso Yesu Kirisito gɛsun mɔ so ne gɛdena gɛ laa kii da mɔ ɔbole.

¹² Nengyene o kii dena mɔ, ɔ laa gyi gipueɛ akulaabo gikpen mɔ ase. I lii fɛɛ ɔ ka yela yɛɛ ɔn baa kii dena.

¹³ I men gye gipueɛ gide wole. Nengyene ɔbono ɔn ti bele mɔ ɔ naa ntenana dɔ ɔ kya kere Yesu asonbo mɔ so mɔ, anaa-naa a laa den mɔ. ɔn baa wɔra sei. I men gye imɔ ide wole. ɔ laa kpɛ ɔ kya nu de asa ilaa gisola kpɛ sola ba, ne ɔ laa kpɛ ɔ kya ten ɔ kya loo asa ilaa dɔ de ɔ' naa ɔ kya tɔgɛ ilaa ibono in kaabore ɔ' tɔgɛ mɔ.

¹⁴ Imɔso nan laare fɛɛ akulaabo abono mɛ men ti bele mɔ mɛ' tɛsɛ dena, mɛ' koroge, de mɛ' keda mɔmɔ-adɛ. Genen ne i man nye bugi ɔkpa sa abono mɛ kya kyo

Yesu ɔson mɔ yɛɛ mɛ' tɔgɛ ilaa nyenyen kyu lii aye abono a kya son Yesu mɔ so.

¹⁵ N kya tɔgɛ imɔ idɛ pɛwu mɔ, i lii fɛɛ akulaabo abono mɛ mɛɲ belɛ ne nkana a kya kerɛ ɔmɔ so mɔ dɔ ako mɛ ti fue Yesu ɔkpa mɔ kpe mɛ buu ilaa nyenyen pɛwu gɛmu mɔ-lɛɛ ɔkpa mɔ.

¹⁶ Nengyene ɔkyii ɔbono ɔ kya ka gyan Yesu so mɔ bo akulaabo mɔ-gɛsu dɔ mɔ, ɔ' kerɛ mɔmɔ so. Ɔɲ sa ɔ' kyu genen gikpon mɔ kyu kpaɔ too Yesu asonbo mɔ so. Imɔ ne nan yɛgɛ Yesu asonbo mɔ mɛ' nye nyoro kerɛ daa akulaabo abono mɛɲ bo akerebo mɔ so.

Kyu Buubuu Keda Yesu Asonbo Abelense Mɔ

¹⁷ Yesu asonbo abelense abono mɛ kya gyangbara sa fɛye dandan mɔ, fɛ' kyu buubuu belɛ kyu keda mɔmɔ. Titirigu mɔ, abono mɛ kya pɛɛɛ ansi mɛ kya tɔgɛ ne mɛ kya nyiile asa Wurubuaare agyebi mɔ.

¹⁸ I kya nyiile fɛɛ Wurubuaare agyebi mɔ dɔ i kya tɔgɛ yɛɛ, “Owi ɔbono fo yɛgɛ fo-naadɛ kya daare fɛɛ ayu ɔ kya sa fo mɔ, gɛɲ sa fo' ɲminde mɔ-gɛnɔ de ɔɲ sa ɔ' nye wɛ amɔ.” Iko kee ne n gye yɛɛ, “Ɔko gi gyi fo paa mɔ, ka mɔ imɔ so gikɔ.”

¹⁹ Fo nu ɔko gi buu yɛɛ Yesu asonbo ɔbelense ɔko gi wɔra ilaa nyenyen iko, ne asa anyɔ abɛɛ asa' maɲ taalɛ tɔgɛ yɛɛ, “Ɛɛn, i gye gɛsintin” mɔ, gɛɲ sa fo' kyu imɔ wɔra ilaa dɔ.

²⁰ Nengyene fo wu yɛɛ ɔko kya wɔra ilaa nyenyen mɔ, ka mɔ Yesu asonbo mɔ pɛwu ansi dɔ de asense mɔ pɛwu mɛ' nye sele ilaa nyenyen giwɔra.

²¹ Wurubuaare de Kirisito Yesu de Wurubuaare dɔ isɔɔ ibono Wurubuaare gi lɛɛ gibaa yii yɛɛ mɛ' wɔra gɛsun sa mɔ mɔ pɛwu mɛ laa lɛɛ me gɛnɔ yɛɛ n kya ka fo yɛɛ fo' kyu gɛsintin gyi nbara nbono nɛ sa fo faa pɛwu so. Gɛɲ sa fo' wɔra gɛligi ilaa abɛɛ fo' su ako so don ako.

Kerɛ Dandan Pɛi De Fo' Lɛɛ Agyangbarabo

²² Gɛɲ sa fo' kpaala lɛɛ ɔko yɛɛ fo laa kyu abaa gyan mɔ so kolɛ Wurubuaare Oduduu sa mɔ de ɔ' wɔra ɔgyangbarabo sa Yesu asonbo. Gɛɲ sa fo' tɔgɛ wɔra ɔko

de ɔ' keda nyoro wɔra ilaa nyenyen. Kerɛ de fo' kyu gisen dɛnsɛ wɔra ilaa kamaase.

²³ Giko mɔ kee ne. Fo-ɔtɔ mɔ so mɔ, gɛɲ baa nun nkyu wolɛ. I bo no i bo no mɔ, nun nta ɲmaraa pi-i. I laa kpaɔ fo de fon' baa kyena lɔ belen-belen.

²⁴ Ako mɛ bo no faa mɔ, mɔmɔ-ilaa nyenyen in ɲara dɔ. I kya wolaa lɛɛ nyiile yɛɛ mɛ gyi gipueɛ. Ako mɔ, gɛmara-gɛmara ne mɔmɔ-ilaa nyenyen i kya lii gɛwi.

²⁵ Genen kee ne gidense giwɔra gin bo ɲara dɔ. Ba-a ne fɛɛ gidense giwɔra giko gin ti lii gɛwi mɔ, gi maɲ ɲara gɛkpa-gɛkpaɔ.

6

Abono Mɛ Tɛ Sa Awura Mɔ

¹ Abono pɛwu mɛ kya son Yesu, ne mɛ tɛ awura abono mɛɲ kya son Yesu asɛ mɔ, mɛ' kyu buubuu kyu sa mɔmɔ-wuraana ɔkpa kamaase so. Mɛɲ sa mɛ' sa asa ɔkpa de mɛ' ten aye-Wurubuaare ɔson mɔ gɛnɔ yɛɛ ɔson mɔ kya nyiile ilaa nyenyen de in sa i' mɔɔ Wurubuaare gimu.

² Abono mɛ tɛ awura abono mɔmɔ kee mɛ kya son Yesu asɛ mɔ, mɛɲ sa mɛ' tɔgɛ yɛɛ mɔmɔ pɛwu mɛ ti mɛ gye Yesu asonbo so mɔ, mɛ maɲ kyu buubuu sa mɔmɔ-awuraana mɔ. I kaabore mɛ' pɛɛɛ ansi son ɔmɔ dɔɔdan too gbaa daa. I lii fɛɛ mɔmɔ-wuraana abono mɛ kya nye agyan lii ɔmɔ asɛ genen mɔ, mɛ gye daa Yesu asonbo ne Wurubuaare kya laare mɔmɔ-ilaa.

Abono Mɛ Nyi Yɛɛ Wurubuaare Ɔson Mɔ Gye Aterenbi Gelaare Mɔ

Timoti, kyu ilaa ibonoana nɛ nyiile fo faa nyiile Yesu asonbo mɔ de fo' tɔgɛ wɔra ɔmɔ yɛɛ mɛ' gyi imɔ so.

³ Nengyene ɔko kya nyiile ilaa banban iko kpɛi, ne ɔɲ kya kyule aye-Wura Yesu Kirisito-lɛɛ gɛsintin agyebi mɔ, abɛɛ ɔɲ kya kyule ilaa nyiilese ibono i kya kpaɔ nyamesɛ de ɔ' sele Wurubuaare mɔ,

⁴ nyoro ginyiile gi gyi kaase ɔbono gimu ne. Ɔ mɛɲ nyi sei ne. Ɔ kpɛ ɔ kya sɔɔ akycɔlɛ ne ɔ kya taragɛ Wurubuaare agyebi dɔ mɔ, i kya wɔra mɔ ɔkon. Genen akycɔlɛ adɛ a kya bara gelaaloo, i kya

yegε asa mε' tɔrɔ abara so, mε' saale abara, abεε mεη baa bii abara amu dɔ.

⁵ Ibiide iη kya ta ɔmɔ dɔ. Mεη bo amu. Wurubuaare gesintin ɔson mɔ gi lii mɔmɔ-gibaa. Mɔmɔ-nwɔnsa ne n gye yεε mε wɔra Wurubuaare asonbi ilaa mɔ, i laa kpaɔ ɔmɔ de mε' nye aterenbi.

⁶ Fo kya son Wurubuaare mɔ, i bo agyan bele. Pɛi ne fo laa wu yεε i bo agyan mɔ, genen mɔ, ilaa ibono fo bo mɔ i kya gyi fo-ginsi.

⁷ A mεη kyu sɛi kyu ba gesinkpan so ne a maη taale kiiri sɛi.

⁸ Ibono a kpe nye a bo agyudɔ de ilaa ibono a kya kyu kun aye-nyoro faa mɔ, i kyɔ sa aye.

⁹ Abono mε kya laare mε' wɔra aterenbi awura mɔ, mε kya tɔrɔ daa ɔdoo dɔ abεε agyondiworɔ dɔ. Mε mεη nyi ɔlaako Wurubuaare ase. Mε mεη nyi yεε mɔmɔ-ɔbole gelaare ilaa ide i kya gooli mɔmɔ ne. Mɔmɔ-ilaa laarese i kya kpere ɔmɔ lii Wurubuaare ase. I laa yegε mε' gyi gyerebi de mε' fue mɔmɔ-lewu gemara.

¹⁰ I lii fεε nengyene aterenbi ilaa ne fo nyamese fo kya laare mɔ, i kya yegε fo' wɔra ilaa nyenyen kpɛi-kpɛi gikyɔ. Ako mε yegε aterenbi ilaa i gyi mɔmɔ-amu, ne i yegε mε taa Yesu ɔson mɔ yegε san kpe mε kya dun wa-wa.

Fo berε, Wɔra Idense

¹¹ Fo berε, Wurubuaare isa ne fo gye. Kine imɔ ibono pɛwu giwɔra. Pɛere ansi de fo' gyi gesintin sa Wurubuaare. Sele mɔ de fo' ka gyan Yesu so. Laare Wurubuaare de nyamese ilaa. Nye gisen ɔlaawuse dɔ, de fo' kyu buubuu kyu kyena de asa.

¹² Ka gyan Yesu so de i' wɔra fεε fo kya kɔ ikɔ dense fi-i sa mɔ ne. Imɔ ne nan yegε fo' laa abaa keda Wurubuaare ase gekyena gebono gεη bo ɔkara mɔ. Genen gekyena gebono so ne Wurubuaare gi tɔgε fo yεε fo' son mɔ mɔ, ne fo-o fo mɔ, fo yele sansana lεε fo-gikagyan gibono fo ka gyan Yesu so mɔ tɔgε kanpε.

¹³ Kirisito Yesu ɔbono ɔ yele Pontiyuse Pilato ansi dɔ lεε mɔ-gesintin tɔgε kanpε mɔ de Wurubuaare ɔbono ɔ kya sa ilaa

kamaase nkpa mɔ mε yele mε kere me-re fo ne n' kya ka fo faa.

¹⁴ Gyi imɔ so kpaɔ fo owi ɔbono aye-Wura Yesu Kirisito laa kii ba gesinkpan so mɔ. Gεη sa fo' tan imɔ iko-re iko so, de ɔko ɔη sa ɔ' nye ilaa nyenyen iko tɔgε kyu lii fo so.

¹⁵ Wurubuaare laa yegε Yesu o' kii ba owi ɔbono mɔ Wurubuaare kya laare mɔ. Ayenbi a gye Wurubuaare-lεε. Mɔ-nkon ne n gye ɔlolonbo, Awura dɔ Wura. Mɔ ne n gye abelense dɔ ɔbelense.

¹⁶ Mɔ-nkon ne n gye ɔbono ɔ maη wu' gekaako kpa-a. Nfono ɔ tε mɔ i tansi i kya wu ne i kya ηelegi ibono ɔko maη taale tu sindi nno. ɔko mεη ti taa taale bugi ansi kere mɔ, ne ɔko maη taale kere mɔ gekaako kpa-a. Buubuu de gεwuragyι i' wɔra mɔ-lεε gekpaa-gekpa. I' ba genen.

Aterenbi Awura Ilaa

¹⁷ Timoti, ka asa abono mε bo gesinkpan so awuratɔ mɔ yεε mεη sa mε' nyiile mɔmɔ-nyoro abεε mε' kyu mɔmɔ-ansi gyan aterenbi so. Mεη kya kyu aterenbi tii gikɔrε. Mε' kyu mɔmɔ-ansi gyan daa Wurubuaare so. Mɔ ne n kya bugi mɔ-gibaa dɔ sa aye ilaa kamaase ibono a kya nye faa de i' wɔra aye ɔkon.

¹⁸ Buu sa mɔmɔ yεε mε' wɔra gidense. Mε wu yεε mɔmɔ-aterenbi a kyɔ mɔ, mɔmɔ-gidense giwɔra gi' nyaakyɔ genen kee. Mε' bugi mɔmɔ-abaa sa asa lii mɔmɔ-asen dɔ.

¹⁹ Mɔmɔ-abaa dɔ i kya bugi gesinkpan so mɔ, mε kya baala awuratɔ mε kya yela mɔmɔ-nyoro Wurubuaare dɔ ne. Mε kya too gese ɔpɔrε Wurubuaare ase. I laa kpaɔ ɔmɔ de mε' nye laa abaa keda ilaa ibono i kya sa Wurubuaare ase gekyena mɔ. Gemɔ ne n gye gekyena gbaa-gbaa.

Dii Fo-Gesun Wɔrase

²⁰ Timoti, dii gesun gebono Wurubuaare gi kyu wɔra fo-abaa dɔ mɔ. I bo asa ako, mε kyu mɔmɔ-getonge de mɔmɔ-akyɔɔle abono mε kya sɔɔ kyu lii Wurubuaare agyebi so mɔ yεε i gye ɔlaako ginyi. Gεη sa fo' buu ɔmɔ-gitan.

²¹ Mε pene ako kaabore nde mε fue Wurubuaare ɔson mɔ ɔkpa.

Wurubuaare ɔ' sa feye pɛwu so
gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Pɔɔlo ɔwole Nyɔse ɔbono ɔ Nmarase Bunge Timoti Mɔ

¹ Me Pɔɔlo ne n kya nmarase genen ɔwole baare mi-i sa fo. Wurubuaare gi lee gibaa yii me yee n' wɔra Kirisito Yesu ɔsɔɔ de n' tɔge asa ilaa ibono ɔ ka yela sa ɔmɔ mɔ. ɔ ka yela yee asa abono mɔmɔ-re Kirisito Yesu me wɔra nyamese kolon mɔ me laa nye Wurubuaare ase gekyena.

² N kya wɔra ɔwole baare n kya sa fo, Timoti, fo ɔbono fo baa bingiri fee me-bi korogese mɔ. Fo-ilaa i bo me-gisen dɔ. Aye-se Wurubuaare de aye-Wura Kirisito Yesu me' sa fo so gewɔnsa dense, me' su fo so, de me' sa fo gisen yuuli.

³ Owi kamaase dɔ mɔ, n kya nyingi fo so gedalaa dɔ. N kya faala Wurubuaare mi-i sa fo genye de gɛpe. N kya dalaa genen mɔ, n nyi me-gisen dɔ yee n de gisen dense mi-i son Wurubuaare, fee genɔɔbono me-naanaana me son mɔ.

⁴ N kya nyingi owi ɔbono fo naa kyena gbaa ginsikyu mɔ de-e, i kya yee n' nyingi fo so. N kya laare de a' kii nye wu abara de i' tansi wɔra me ɔkon.

⁵ Owi kamaase mɔ, n kya nyingi genɔɔbono fo kya ka gyan Yesu so lii fo-gisen dɔ mɔ. Genen kee ne fo-naana kyise, Loowisi, de fo-nyi, Yunisi, me ka gyan mɔ so ne. N nyi yee genen gikagyan gibono ɔnan kee ne n bo fo dɔ faa.

*Lɛ Wura Yesu ɔkalan Mɔ Tɔge Sa Asa
De Fon' Sele ɔlaawuse*

⁶ Ne naa kyena kyu me-abaa gyan fo so kole Wurubuaare Oduduu sa fo. Gesintin mɔ, Wurubuaare gi sa fo adawo ako de fo' kyu wɔra mɔ-gesun. Imɔso n kya nyingi fo yee fo' lɔrɔ ɔgya wɔra genen adawo abono dɔ.

⁷ Oduduu ɔbono Wurubuaare gi kyu sa aye mɔ men kya yee a' bingiri afuubo. Mɔ-Oduduu mɔ kya yee a' nye daa ɔlon, a' nye gelaare' aye-asen dɔ, de a' nye taale keda aye-nyoro.

⁸ Imɔso gen sa fo' yee i' wɔra fo ipeeli yee fo laa lee aye-Wura Yesu ilaa nyiile

asa. Gen yee me-ilaa i' wɔra fo ipeeli kee yee me keda me tii de obu lii Yesu gesun mɔ so. Nye gisen de fo' sɔɔ fo-lee ɔlaawuse ɔbono ɔ laa tu fo kyu lii Yesu ɔkalan konkonse mɔ so mɔ. Wurubuaare laa sa fo ɔlon.

⁹ Wurubuaare gi mɔlege aye lii aye-ilaa nyenyen giwɔra dɔ, ne ɔ tɔge aye yee a' lɔrɔ aye-nyoro yela sa mɔ-nkon. In gye aye-ilaa wɔrase so ne Wurubuaare gi mɔlege aye genen. I gye daa mɔ gbaa-gbaa gelaare de mɔ-gewɔnsa dense gebono ɔ bo sa aye mɔ so. Pei de ɔ' lɔɔ lee ilaa kamaase mɔ, ɔ wolaa sa aye so gewɔnsa dense gede kyu lii aye-re Kirisito Yesu ginyamese kolon mɔ so.

¹⁰ Ide kon, ɔ yee genen mɔ-gewɔnsa gebono ge lii gewi. I lii fee aye-ɔmɔlegebo Kirisito Yesu gi ba gesinkpan so. Ne ɔ mɔɔ lewu gibɔrɔ. ɔ lee Wurubuaare ase gekyena gebono gen bo ɔkara mɔ gewi nyiile asa kyu naa de mɔ-ɔkalan konkonse mɔ so.

¹¹ Yesu Kirisito gi kyu mɔ-gesun wɔra me-abaa dɔ yee me kee n' wɔra genen ɔkalan mɔ ɔtɔgebo. ɔkalan mɔ so mɔ, ne wɔra Kirisito Yesu ɔsɔɔ, ne n' kya nyiile asa ɔkalan mɔ ilaa.

¹² Genen ɔkalan mɔ so ne n' kya yiyee faa. Imɔ-re imɔ genen gbaa mɔ, in bo me ipeeli. I lii fee n nyi ɔbono ne ka gyan mɔ so mɔ, ne n nyi ibono ɔ bo lon de ɔ' taale kere ilaa ibono o kyu wɔra me-abaa dɔ mɔ so kpaa fo geke gebono ɔ laa gyi anyamese pewu nbele mɔ.

¹³ Ilaa ibono ne nyiile fo kyu lii Yesu ɔkalan mɔ so mɔ i gye gesintin. Keda imɔ dɔ de fo' kyu imɔ nyiile asa. Kpe fo kya ka gyan Wurubuaare so de fo' laare Wurubuaare de anyamese ilaa kyu naa de fo-re Kirisito Yesu ginyamese kolon mɔ so.

¹⁴ Yee Wurubuaare Oduduu ɔbono ɔ bo aye-asen dɔ mɔ ɔ' kpaa fo de fo' kere agyebi dense abono Wurubuaare gi kyu wɔra fo-abaa dɔ mɔ so.

¹⁵ Fee genɔɔbono fo nyi mɔ, aye-nanboana abono pewu me lii Esiya gesinkpan so mɔ me yaase taa me yee. Mɔmɔ dɔ ako ne n gye Figyilo de Hemogyine.

16 Onesiforo bere, Wura Yesu o' su mo-re mo-ge ten do awura so sa me. I lii fee o kya kyena yeye me-gisen gi kya toro me. In bo mo ipeeli yee n tii de obu.

17 Mo bere, o kpe loo Rom gere mo, o peere ansi laare me-ge ten, ne o baa wu me.

18 Wurubuaare o' yeye aye-Wura Yesu o' su mo so gekaabono Yesu laa gyi anyamese nbele mo. Genobono o kpaame Efiso osowole so mo, in gye fo gisafo. Fo nyi imo pewu.

2

Da Gikan Wora Yesu Gesun Mo De Fo' Nye Imo-Ntesla

1 Me-bi, Kirisito Yesu kya sa fo so gewonsa dense. Imoso keda fo-nyoro wora mo-gesun.

2 Ilaa ibono ne nyiile fo ne asa sakyome kya lee me-geno yee i gye gesintin mo, fo kee, kyu imo nyiile ako. Kere daa asa abono me kya gyi gesintin ne me laa bii nyiile asa banban mo de fo' kyu genen ilaa nyiilese ibono wora momo-abaa do kee.

3 So fo-lee olaawuse obono o laa tu fo Kirisito Yesu onon mo so mo fee sogya dense.

4 Sogya bere men kya yeye ilaa ibono i men gye asogyaana ilaa mo i' biide mo lii mo-gesun do. O kya laare daa de o' nye gyi mo-obelense ginsi. Fo kee laare genobono fo laa gyi Kirisito Yesu ginsi mo.

5 Fo kya wora Yesu gesun mo, wora daa fee asa abono me kya sele onangya de me' kere obono o laa daa asense mo. Oselebo kamaase nyi yee ba-a o gyangbara ne o men gyi gisele mo nbara so mo, o man nye gegyangbara afaala.

6 Yesu gesun mo do mo, wora fee doobo obono o kya peere ansi wora gesun mo. Mo ne n kya daa gigyi agyudo gyangbarase.

7 Sa ilaa ibono n kya toge fo faa so gewonsa. Wura Yesu laa yeye fo' nu imo ikamaase gese.

8 Kyu fo-gewonsa gyan Yesu Kirisito so. Wurubuaare gi kyingi mo lii ibuni do. O gye Oloobu Deefidi onaanabi fee

genobono Yesu okalan konkonse obono n kya toge mi-i sa asa mo kya nyiile mo.

9 Genen okalan konkonse baare so ne asa me kya kyo me, me kya wora me aworofoo, ne me wora me agbangbaran fee ilaa nyenyen oworabo oko faa. Me ne me nye wora agbangbaran. Wurubuaare okalan konkonse mo bere, me man nye mo wora agbangbaran kpa-a.

10 N nyi genen so mo, ne soo olaawuse kamaase abaa anyo de i' kpaasa abono Wurubuaare gi toose lee yee me' son mo mo. N kya laare me' nye Wurubuaare amolege de me' nye mo ase gekyena kyu naa de momo-re Kirisito Yesu ginyamese kolon mo so. Me nye genen amolege mo, me laa nye nyisigy obono on bo okara mo.

11 I bo gede geko, ge gye gede paaworase. Gemo ne n gye yee:

"Fee Yesu so ne a nye lewu mo, aye-re mo kee a laa kyena dabo.

12 Nengyene a wu o laa Yesu so ne a keda nyoro kpaali mo,

aye-re mo a laa baa gyi gewura dabo.

Nengyene a kine yee Yesu men gye aye-Wura bere mo,

mo kee laa kine yee an gye mo-asonbo.

13 Nengyene a men gyi gesintin sa mo mo, mo bere laa kpe o kya gyi gesintin o sa aye.

I lii fee mo bere, genobono o de mo, o man kine yee in gye genen ne o de."

Kyu Gesintin Wora Wurubuaare Gesun

14 Kpe fo kya nyingi Yesu asonbo gikpen mo genen ilaa ibonoana ne toge fo faa. Ka sa momo Wurubuaare ginyen do yee me men sa me' soo akwole giyan kyu lii agyebi so. Genen akwole abono an kya kpaasa gisogyi. I laa nyida abono me kya nu momo ase mo gisogyi daa giyan.

15 Peere ansi de fo' gyi Wurubuaare ginsi kere mo-gesintin agyebi mo do dandan fo kya lee amo gese imo-okpa so. Fo wora mo-gesun sa mo genen mo, fo man gyi ipeeli mo ase.

16 Nsingyi nbono gin gye Wurubuaare gelaare ne gin kya kpaasa gisogyi mo, gen sa fo' kyu fo-geno wora nm do. Genen nsingyi nbono gi kya gbere asa loo

ilaa ibono Wurubuaare man kya laare asa me' wɔra mɔ dɔ daa kii too.

¹⁷ Asa abono me kya gyi genen nsingyi mɔ ilaa nyiilese mɔ i kya kyange fɛɛ gilɔto nyenyɛn gibono gi kya kyange mɔ. Asa abono me kya nyiile genen ilaa nyiilese ibono mɔ, mɔmɔ ako ne n gye Himinayose de Filetuse.

¹⁸ Me taa Wurubuaare gesintin okalan mɔ yege san me de daa yee ibono Wurubuaare dare yee o laa kyingi asa lii ibuni dɔ mɔ, genen ilaa ibono i ti wolaa ba kyon. Mɔmɔ genen ilaa ibono i kya nyida Yesu asonbo ako gisɔgyi gibono me sɔɔ Yesu gyi mɔ.

¹⁹ Imɔ-re imɔ genen gbaa mɔ, Yesu asonbo gikpen mɔ bere gi san gi yeɛ girin. Gi de fɛɛ obu obono Wurubuaare ne n too mɔ-gese ɔpɔɔre, ne o nmarase gyan mɔ so yee,

“Wurubuaare nyi asa abono me gye mɔ-ade gesintin mɔ.”

Ne o kii nmarase yee,

“Isa obono o laa tɔge yee Wura Yesu ne n gye mɔ-Wura mɔ, kaase o' taa ilaa nyenyɛn giwɔra yege.”

²⁰ Aye Yesu asonbo gikpen mɔ dɔ asa me de fɛɛ geten' bele dɔ ilaa kedase. Iko i gye sika kɔkɔɔ, iko i gye isilibaa, iko, mɔ, i gye iyii ne me kyu sale imɔ, ne iko, mɔ, i gye gebɔle ne me kyu pɔɔɔ imɔ. Imɔ dɔ mɔ, iko i gye sa gesi gigyi, ne iko, mɔ, i gye sa nke yanyanse gikeda.

²¹ Nengyene Yesu asonbo gikpen mɔ dɔ isa gi lɛɛ mɔ-nyoro lii ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ mɔ, kaase laa wɔra fɛɛ ilaa kedase ibono me kya keda gesi gigyi dɔ geten' bele dɔ mɔ. Aye-Wura Wurubuaare laa lɔɔ fo genen isa obono yela sa mɔ-nyoro de fo' wɔra nyamese tirise sa mɔ. O laa baala fo yela sa gesun dense kamaase giwɔra.

²² Imɔso genen sa fo' yege gidega de gibolonbu obole gelaare ilaa i' gyi fo-gimu. Sele genen gewɔnsa gebono. Pɛɛɛ ansi de fo-gisen dɔ i' nye wɔra ɔdan Wurubuaare ansi so. Ka gyan Yesu so lii fo-gisen dɔ. Laare Yesu de Wurubuaare de anyamese ilaa, de fo' wɔra aniya de fo' bara gisen

yuuli asa dɔ. Wɔra fɛɛ asa abono mɔmɔ-asen a fuuli ne me kya saawo tere aye-Wura Yesu mɔ.

²³ Akyɔɔle abono ɔlaako ginyi gin bo amɔ dɔ ne an bo agyan mɔ, genen sa fo' ka amɔ genɔ. I lii fɛɛ fo nyi yee genen akyɔɔle abono a kya bara daa ibiide.

²⁴ In kaabore Wura Yesu gesun ɔwɔrabo o' wɔra isa obono o kya laare ibiide. O' wɔra daa isa obono o kya su okamaase so. O' wɔra onyiilebo dense obono o bo gisen mɔ.

²⁵ Asa abono me kya sɔɔ Wurubuaare gesintin okalan mɔ akyɔɔle mɔ, Wura Yesu gesun ɔwɔrabo o' lɛɛ ilaa gese sa mɔmɔ laakaare so. I lii fɛɛ mɔ-gewɔnsa ge gyan yee fonbii mɔ, Wurubuaare laa kpaa mɔmɔ de me' nu mɔmɔ-nyoro gese yee me fue de me' baa bii gesintin okpa mɔ.

²⁶ Me nye nu mɔmɔ-nyoro gese genen mɔ, me laa nye mɔmɔ-nyoro lii ilaa nyenyɛn pewu gemu mɔ ɔdoɔ obono o da mɔmɔ mɔ dɔ. Ilaa nyenyɛn pewu gemu mɔ gi penɛ mɔmɔ kyu mɔmɔ wɔra mɔ-gyɔɔ dɔ ne me san me kya wɔra daa mɔ-gelaare.

3

Nke Laalaalɔge Mɔ Dɔ Mɔ, Wurubuaare Ilaa I Man Fe Ako Giso

¹ Sɔɔ gibui yela yee gesinkpan so gɛkyena nke laalaalɔge mɔ dɔ mɔ, i laa wɔra ɔlon gesintin sa anyamese.

² I lii fɛɛ anyamese me laa kere daa mɔmɔ wole-lɛɛ so, ne me laa laare daa aterɛnbi. Me laa nyiile mɔmɔ-nyoro, ne me laa tɔge yee mɔmɔ-gemara mɔ oko men bo no. Me laa saale asa, ne me man nu mɔmɔ-akorogɛbo gede. Me laa wɔra bundiaye asa, ne Wurubuaare ilaa gbaa i man fe mɔmɔ-giso.

³ Me laa wɔra asa abono me man bii gesu, ne me man su asa so. Me laa nyida asa, ne me laa wɔra nbirisi de geradama asa. Me laa kyo ilaa dense.

⁴ Me laa wɔra abono me kya fe asa. Me man sa gewɔnsa pei de me' lɔɔ wɔra ilaa. Me laa diire mɔmɔ-nyoro. Me laa laare okon gigyi de me' taa Wurubuaare yege.

⁵ Mē kya wōra fēē mē kya son Wurubuaare, yēgē mē kine Wurubuaare ɔlon ɔbono ɔ kya yēgē asa mē' taale wōra mō-gēlaare mō. Fo bere, gēŋ sa fo' saare genen asa abono ɔnan dō.

⁶ Mōmō ako ne n gyē asa abono mē kya kyu gēnɔ ɔkon kpaa loo asa nten dō penē akyii abono mē mēŋ kya sa gēwōnsa kpe gēta mō. Genen akyii abono mē kya nyē penē genen mō ilaa nyenyen i dē fēē gēsola. Anyamese-lēē ɔbole gēlaare ilaa kpēi-kpēi ne n gyi mōmō-amu.

⁷ Owi kamaase dō mō, genen akyii abono mē kpe ma-a kase ilaa kpēi-kpēi; mēŋ kii ma-a bii gēsintin ɔkpa mō kpa-a.

⁸ Gēnɔ ɔkon awura adē mē kya sōɔ akyɔɔlē de abono mē kya tōgē gēsintin mō, fēē gēnɔɔbono Gyanese de Gyanberesi mē naa kyena sōɔ akyɔɔlē de Mosisi mō. Gēnɔ ɔkon awura adē amu a nyida. Mē fue Yesu ɔkpa, mēŋ kya sōɔ mō gyi gēsintin ɔkpa so.

⁹ Mōmō-asa gipenē gidē gi maŋ kperē mōmō gētēeko. I laa lii gēwi yēē mē mēŋ nyi ɔlaako, fēē gēnɔɔbono Gyanese mō-rē Gyanberesi-lēē mō i naa kyena lii gēwi mō.

Fo Bere, Nyiile Gēsintin ɔkpa Mō

¹⁰ Fo bere, fo kase me-ilaa wōrase de me-ilaa nyiilese. Ibono i gyan me-ansi so yēē nan wōra mō, imō kee ne n gyan fo-ansi so. Gēnɔɔbono n kya ka gyan Wura Yesu so mō, de gēnɔɔbono n kya nyē gisen mō, de gēnɔɔbono n kya laare Wura Yesu mō-rē Wurubuaare de anyamese ilaa mō, fo kee fo ti kase imō pēwu. Fo nyi gēnɔɔbono ilaa i kya tu me ne n' kya nyē gisen kpaa lii mō.

¹¹ Fo nyi gēnɔɔbono asa mē ka me-ansi ne mē wōra me awōrɔfɔɔ Antiyoki, Ikoniyon, de Lisitera isowolē so mō. Wura Yesu, mō, gi mōlēgē me lii imō pēwu dō.

¹² Isa kamaase ɔbono ɔ kya laare ɔ' wōra Wurubuaare gēlaare mō-gēkyena dō kyu naa de Kirisito Yesu so mō, asa mē laa ka mō-ansi.

¹³ Ilaa nyenyen awura abono mē kya kyu mōmō-nyoro kyu wōra Wurubuaare asonbo gikpen dō mē kya penē asa mō bere, mē laa kpe mē kya wōra ilaa nyenyen mē kya too daa. Gēnɔɔbono mē

kya penē asa mō, genen ne i kya penē mōmō gbaa-gbaa kee ne.

¹⁴ Fo bere, kpe keda daa ilaa ibono fo kase ne fo nyi fo-gisen dō yēē i gyē gēsintin mō. Fo nyi asa abono mē nyiile fo genen ilaa ibono mō ɔnan.

¹⁵ Lii ko-o fo-nbii dō mō, fo ti bii ɔwolē ɔbono Wurubuaare gi yēgē mē ŋmarase yela mō. ɔwolē mō agyēbi a kya yēgē fo kya bii ɔlaako de fo' nyē Wurubuaare amōlēgē de fo' nyē mō ase gēkyena. Genen amōlēgē mō a kya naa daa de aye-gikagyan gibono a kya ka gyan Kirisito Yesu so mō.

¹⁶ Ilaa kamaase ibono mē ŋmarase wōra Wurubuaare agyēbi ɔwolē dō mō, Wurubuaare Oduduu mō ne n bara imō. Genen agyēbi mō a kya kpaa nyamese. A kya nyiile nyamese ilaa. A kya lēē nyamese lii ilaa nyenyen giwōra dō. A kya lōrɔ nyamese ne a kya bela nyamese de ɔ' nyē naa Wurubuaare gēsintin ɔkpa mō so.

¹⁷ Wurubuaare agyēbi mō a kya lōrɔ Wurubuaare sonbo ɔkpa kamaase so de ɔ' nyē taale wōra ilaa dēnsē kamaase.

4

Tōgē Wurubuaare Agyēbi Mō Sa Asa

¹ Kirisito Yesu laa kii ba gēsinkpan so, ɔ laa baa gyi gēwura, ne ɔ laa gyi anyamese nbele, abono mē ti wu' de abono mē san mē tē de ansi mō pēwu. Imōso Wurubuaare mō-rē Yesu mē yele mē kere me faa, n kya ka mi-i sa fo yēē:

² lēē Wurubuaare agyēbi mō tōgē de asa mē' nu. I gyē abere dēnsē dō daa-o; iŋ gyē abere dēnsē daa-o, fo bere, pēere ansi tōgē amō sa asa. Gya mōmō lii ilaa nyenyen giwōra dō. Ka mōmō de mē' wōra idēnsē de fo' tōgē wōra mōmō. Fo kya wōra genen pēwu mō, kpe fi-i nyē gisen fo kya nyiile mōmō Wurubuaare agyēbi mō ilaa dōɔdan.

³ I lii fēē i laa baa fo owi ɔko mō, asa mē maŋ kyule nu gēsintin ilaa nyiilese mō. Mē laa kpandē anyiilebo sakyɔ baa mili mōmō-nyoro yēē anyiilebo mō mē' nyiile mōmō ilaa ibono i bo mōmō ɔbole ne imō ne mē kya laare de mē' nu mō.

⁴ Mɛ laa kine ilaa ibono i gye gesintin mɔ de mɛ' san sele mɛ gya daa abon itare ginu.

⁵ Fo berɛ, bii fo-nyoro akedabi owi kamaase dɔ. Ɔlaawuse gi tu fo Yesu gesun mɔ dɔ mɔ, nye gisen de fo' keda fo-nyoro. Lɛɛ Yesu ɔkalan konkonse mɔ tɔge sa abono mɛn ti sɔɔ mɔ gyi mɔ de fo' wɔra Wurubuaare gesun gebono o kyu wɔra fo-abaa dɔ mɔ pɛwu kpaa logɛ.

⁶ Me berɛ, me-nkɛ nbono gi san de n' lii gesinkpan so mɔ gi loo ta. Me-nkpa gi wɔra fɛɛ nta ne n' dɛ mi-i woroge Wurubuaare.

⁷ Nɛ keda Yesu gesun mɔ dɔ fɛɛ ikɔ ne i gye. Nɛ kɔ kpaa wu imɔ-ɔkara. Nɛ wɔra gesun mɔ kpaa logɛ fɛɛ ɔnangya ne ne sele kpaa wu mɔ-ɔkara. Genɔɔbono ne ka gyan Yesu so mɔ, ne ka gyan mɔ so genen kpaa logɛ.

⁸ I san daa yɛɛ n' nye me-ntɛɛla nbono ɔ laa kyu tɛɛla abono o kyu yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ mɔ. Genen ntɛɛla nbono gi dɛ gi gyoo me Wurubuaare dɔ. Aye-Wura Yesu ɔbono ɔ laa gyi anyamese pɛwu nbɛɛ gesintin ɔkpa so gɛkaako mɔ laa kyu genen ntɛɛla nbono tɛɛla me genen gɛkaabono. I mɛn gye me-wolɛ ne nan nye ntɛɛla nbono. Ɔ laa tɛɛla asa abono pɛwu i kya da mɔmɔ kpa-kpa yɛɛ o' kii ba gesinkpan so belen mɔ.

Gika Laalaalogɛɛ

⁹ Wɔra aniya de fo' baa laa me belen.

¹⁰ Deemase gi san ɔ kya laare daa gesinkpan gɛdɛ gɛkyena dɔ ilaa so mɔ, ɔ taa me yɛge kyon kpe Tesalonika. Kiresɛnɛ gi kyon Galati, ne Taatusi, mɔ, gi kyon Damatiya.

¹¹ Luka mɔ-nkon ne n san me ase gɛrɛ. Fo laa ba mɔ, laare Maako gɛten de fo-rɛ mɔ fɛ' ba. Ɔ kya taale kpaa me Yesu gesun mɔ dɔ.

¹² Nɛ sun Tikakuse yɛɛ o' kpe Efiso.

¹³ Fo laa ba mɔ, kyu me soso-lɛɛ gɛgbe gebono ne taa yɛge Tirowase ɔsowolɛ so Kaapuse ase mɔ bara me. Kyu me-iwolɛ mɔ kee bara me, titirigu mɔ, nbue iwolɛ-lɛɛ mɔ.

¹⁴ Alɛsanda ɔbono ɔ gye ɔbelɛbo mɔ gi wɔra me ilaa nyenyɛn kpɛi-kpɛi gikyo.

Wura Yesu laa ka mɔ ilaa ibono ɔ wɔra me mɔ giko.

¹⁵ Fo kee, kerɛ fo-nyoro so dɔɔdan de mɔ. I lii fɛɛ ɔ tansi ɔ kya kyo Yesu ɔkalan ɔbono a kya tɔge a kya sa asa mɔ.

¹⁶ Owi ɔbono asa ako mɛ daa gikperɛ me abelɛnsɛ ansi dɔ mɔ, ɔko-rɛ ɔko mɛn yeɛ me-gɛmara. Ɔkamaase gi yaase wor-r taa me yɛge. Wurubuaare o' kyu abono mɛ sele yɛge me genen mɔ ilaa nyenyɛn kyɛɛ mɔmɔ.

¹⁷ Owi ɔbono mɛ yaase yɛge me mɔ, Wura Yesu berɛ mɛn yɛge me; ɔ yeɛ me-gɛmara. Ɔ sa me ɔlon ne ne taale lɛɛ mɔ-ɔkalan mɔ pɛwu tɔge sa asa abono mɛ mɛn nyi Wurubuaare agyɛbi mɔ, ne mɔmɔ pɛwu mɛ nye nu. Genen abere abono dɔ mɔ, ɔ mɔlɛge me lii lɛwu dɔ.

¹⁸ Genen kee ne ɔ laa mɔlɛge me lii ilaa nyenyɛn kamaase ibono i laa tu me mɔ dɔ ne. Ɔ laa kyu me kpe mɔ ase Wurubuaare dɔ gimu nkpa de alanfiya de n' kyena mɔ ase nfono ɔ kya gyi gɛwura mɔ. Nyisigyi ɔ' wɔra mɔ-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa! I' ba genen.

¹⁹ Faala Pisisila de Akuila de Onesiforo mɔ-rɛ mɔ-gɛten' dɔ awura sa me.

²⁰ Irasituse gi sii kyena Korinti ɔsowolɛ so. Tirofimusɛ berɛ, ne koso taa mɔ yɛge Mileto ɔsowolɛ so mɔ, ɔ kya lɔ.

²¹ Wɔra aniya de fo' ba pɛi de awo abere a' lɔɔ fo. Yubuluse kya faala fo. Genen kee ne Pudensi, Laanuse, Kelɔɔdiya, de aye-nanboana abono aye-rɛ mɔmɔ a bo Yesu asonbo gikpen mɔ dɔ gɛrɛ mɔ pɛwu mɛ kya faala fo.

²² Fo-rɛ Wura Yesu fɛ' kyena, de fo-oduduu dɔ ilaa i' wɔra ɔdan sa fo. Wurubuaare ɔ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Pɔɔlo ɔwɔlɛ ɔbono ɔ Nmarasɛ Bunge Taatusi Mɔ

¹ Taatusi densɛ, mɛ ɔbono n gye Wurubuaarɛ gesun ɔwɔrabo de Yesu Kirisito ɔsɔɔ mɔ ne n kya nmarasɛ ɔwɔlɛ baarɛ mi-i sa fo faa. Fɛɛ genɔɔbono fo nyi mɔ, Kirisito gi sun me asa abono Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ mɛ' son mɔ mɔ asɛ. O sun me yɛɛ n' kpaa mɔmɔ de mɛ' nyɛ sɔɔ Yesu gyi too de mɛ' nyɛ bii gesintin gebono gɛ kya yɛgɛ nyamesɛ ɔ' seɛ Wurubuaarɛ mɔ.

² Mɛ nyɛ bii gesintin mɔ mɔ, mɔmɔ-nwɔnsa gi laa nyɛ gyan yɛɛ mɛ laa nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa. Wurubuaarɛ gi wolaa ka yela lii ko-o gɛsɛ de gɛsɛ yɛɛ mɔ-asonbo mɛ laa nyɛ ɔkyenaten mɔ asɛ gɛkpaa ne Wurubuaarɛ mɛn kya kɛɛ abon.

³ Imɔso owi ɔbono i gye Wurubuaarɛ gɛlaarɛ mɔ, ɔ lɛɛ ibono ɔ ka yela mɔ gɛwi tentegelen mɔ-agyɛbi dɔ. O sun mɔ-adɛ ne mɛ naa mɛ kya tɔgɛ genen agyɛbi abono ilaa ma-a sa asa. Genen gesun mɔ ne Wurubuaarɛ, aye-ɔmɔlɛgɛbo mɔ, gi kyu wɔra me-abaa dɔ faa.

⁴ N kya nmarasɛ ɔwɔlɛ baarɛ n kya sa fo, Taatusi. Yesu ɔkalan ɔbono aye pɛwu a sɔɔ gyi mɔ so mɔ, fo bingiri fɛɛ me-bi gbaa-gbaa. Aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-ɔmɔlɛgɛbo Kirisito Yesu mɛ' sa fo so gɛwɔnsa densɛ de mɛ' sa fo gisen yuuli.

Lɛɛ Yesu Asonbo Abelensɛ Densɛ

⁵ Nɛ taa fo yɛgɛ yɛɛ fo' sii kyena Keriiti gesinkpan so nno daa de fo' lɔrɔ ilaa ibono a wɔra san mɔ logɛ de fo' lɛɛ Yesu asonbo abelensɛ sa ɔsowɔlɛ kamaasɛ fɛɛ genɔɔbono nɛ nyiile fo mɔ.

⁶ ɔbelensɛ ɔbono fo laa lɛɛ mɔ, kere yɛɛ ɔko mɛn kya wu ilaa nyenyɛn iko mɔ-nyoro so tɔgɛ. Imɔ ne n gye yɛɛ i kaabore ɔ' wɔra ɔnyɛn ɔbono o sii de ɔkyii kolon. Mɔ-biana mɛ sɔɔ Yesu gyi. Asa mɛ mɛn sa mɛ' nu nbii mɔ so yɛɛ mɛ gye nbii nbono mɛn kya kyena gikpaara so, abɛɛ mɛ gye gisomaanu nbii.

⁷ ɔbelensɛ ɔbono fo laa lɛɛ mɔ ne nan kere Yesu asonbo mɔ so sa mɔ. Imɔso i kaabore ɔ' wɔra isa ɔbono ɔko mɛn kya wu ilaa iko mɔ-nyoro so tɔgɛ. ɔn kya diire mɔ-nyoro. ɔn gye ɔbono ɔ kya kyu ginyadon belɛn-belɛn. ɔn gye nta ɔboobo. ɔn kya laarɛ gɛluu. ɔn gye onsipara wura.

⁸ ɔ' wɔra isa ɔbono ɔ ti taalɛ keda asafo, ɔ kya laarɛ idensɛ giwɔra, ne o nyi ɔlaako. ɔ' wɔra isa ɔbono mɔ-gisen dɔ i boran, ɔ seɛ Wurubuaarɛ, ne ɔ kya keda mɔ-nyoro de ɔn sa ɔ' wɔra ilaa nyenyɛn.

⁹ Lɛɛ daa nyamesɛ ɔbono ɔ bii Wurubuaarɛ gesintin agyɛbi abono a nyiile asa ne ɔ dɛ amɔ dɔ ken-ken mɔ. ɔ dɛ gesintin mɔ dɔ genen mɔ, ɔ laa bii nyiile Yesu asonbo gesintin ɔkpa so. Abono mɛ kya sɔɔ akycɔlɛ de aye-anyiilebi mɔ kee mɔ, ɔ laa bii tɔgɛ tigi ɔmɔ nfonoana mɛ kya fue ɔkpa mɔ.

¹⁰ Genen nyamesɛ baarɛ ɔnan ne fɛ tiri yɛɛ ɔ' wɔra fɛye-ɔbelensɛ. I lii fɛɛ gisomaanu awura mɛ nyaakyɔ. Gɛtɔngɛ giyan ne mɛ kya tɔngɛ ma-a penɛ asa. Abono mɛ kya wɔra genen gikyɔ mɔ ne n gye asa abono mɛ kya ka gyan Gyuda awura nbara so mɔ.

¹¹ I kaabore mɛ' tii mɔmɔ de mɛ mɛn' baa nyɛ ɔkpa nyiile asa ilaa. Mɛ ti kyu ibono in gye inyiilese mɔ nyiile asa ne i biide asa nten-ana dɔ pɛwu lii ɔkpa densɛ mɔ dɔ kyu kpe mɔmɔ-lɛɛ ɔkpa nyenyɛn mɔ dɔ. Aterenbi so ne mɛ kya wɔra genen. I gye ipeeli ilaa sa mɔmɔ.

¹² ɔnyɛn ɔko, mɔmɔ Keriiti gbaa-gbaa nten obi, gi naa kyena wu mɔmɔ-ilaa tɔgɛ yɛɛ,

“Owi kamaasɛ mɔ Keriiti awura mɛ gye daa abonbo,
mɛ dɛ daa fɛɛ ndonbue
ne mɛ gye awolegyɔbo de agyibelebo.”

¹³ Ilaa ibono genen ɔnyɛn baarɛ gi wu tɔgɛ kyu lii mɔmɔ so genen mɔ i gye gesintin. Imɔso pɛɛrɛ ansi tɔngɛ sa Yesu asonbo abono mɛ bo nno mɔ de mɛ' sɔɔ gesintin ilaa nyiilese mɔ gyi.

¹⁴ Gyuda awura adedaabo abon itarɛ mɔ de anyamesɛ-lɛɛ ilaa kyosɛ mɔ berɛ, mɛ mɛn sa mɛ' kyu imɔ wɔra ilaa dɔ. Genen ilaa kyosɛ ibonoana i kya lii daa Gyuda awura abono mɛ kya kine gesintin ɔkpa mɔ asɛ.

¹⁵ Fɛ' nyingi yɛɛ asa abono mɔmɔ-asen dɔ i fuuli mɔ sɛi mɛɲ kya kyɔlesɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ ɔson. Abono, mɔ, mɔmɔ-asen dɔ i bo gibiri ne mɛ mɛɲ bo gisɔɔgyi sa Yesu mɔ berɛ, ilaa kamaasɛ i kya kyɔlesɛ ɔmɔ. Ilaa nyenyɛn i wolaa i bo mɔmɔ-amu dɔ daa. Mɛ kya wɔra ilaa nyenyɛn, ne iɲ bo mɔmɔ ipeeli.

¹⁶ Mɛ kya nyiile nyoro yɛɛ mɛ nyi Wurubuaarɛ yɛgɛ mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ mɔ i kya lɛɛ mɔmɔ-abon gɛwi. Wurubuaarɛ kya kyo ɔmɔ-ilaa wɔrasɛ. Mɛ bo giso-maanu ne mɛ mɛɲ taa taalɛ wɔra ilaa densɛ iko gɛsinkpan so.

2

Aye-Gesintin Ilaa Nyiilese

¹ Fo berɛ, nyiile Yesu asonbo mɔ de mɛ' wɔra daa ilaa ibono i laa kyena de aye-gesintin ilaa nyiilese mɔ.

² Tɔgɛ sa anyɛn abono mɛ ten ansi mɔmɔ dɔ mɔ yɛɛ mɛ' wɔra asa abono mɔmɔ-nwɔnsa gi dɛ. Mɛ' taalɛ mɔmɔ-nyoro. Asa mɛ' wu mɔmɔ-gidebi de mɛ' kyu buubuu sa ɔmɔ. Mɛ' ka gyan Yesu so de mɛ' laarɛ asa ilaa de mɛ' nyɛ gisen ilaa kamaasɛ dɔ, fɛɛ gɛnɔɔbono aye-ilaa nyiilese i kya nyiile mɔ.

³ Genɛn kee ne, tɔgɛ sa akyiinyi abono mɛ bo mɔmɔ dɔ mɔ yɛɛ mɛ' kyu gisen densɛ de buubuu kyu kyena. Mɛ mɛɲ sa mɛ' naa mɛ kya kuli asa abɛɛ mɛ' wɔra asa abono nta ginun gi kya gyi ɔmɔ-amu. Mɛ' nyiile abolonbu abono mɛ bo ɔmɔ dɔ mɔ ilaa densɛ giwɔra.

⁴ Mɛ' nyiile ɔmɔ de mɛ' laarɛ mɔmɔ-kuliana de mɔmɔ-biana ilaa.

⁵ Mɛ' nyiile ɔmɔ de mɛ' taalɛ mɔmɔ-nyoro, mɛɲ sa mɛ' wɔra ilaayan. Mɛ' wɔra akyii denabo densɛ de mɛ' nu mɔmɔ-kuliana gɛdɛ. Mɛ' wɔra genɛn ilaa densɛ idɛana pɛwu de mɔmɔ-akyeɛnabi a mɛɲ sa a' yɛgɛ ɔko ɔ' nyɛ ilaa nyenyɛn iko tɔgɛ kyu lii Wurubuaarɛ ɔkalan mɔ so.

⁶ Adegɛ mɔ mɔ, tɔgɛ sa ɔmɔ kee yɛɛ mɛ' keda mɔmɔ-nyoro ilaa kamaasɛ dɔ.

⁷ Fo gbaa-gbaa mɔ wɔra idensɛ de asa mɛ' nyɛ wu kasɛ. Fo laa nyiile asa ilaa mɔ, nyiile ilaa kamaasɛ lii fo-gisen dɔ. Gɛɲ kyu sɛi seeli.

⁸ Agyɛbi abono fo laa tɔgɛ mɔ a' wɔra agyɛbi abono asa mɛ mɛɲ sɔɔ amɔ so akyɔɔlɛ. Wɔra ilaa idɛ pɛwu genɛn de i' wɔra aye-akyobo mɔ ipeeli gɛnɔɔbono mɛ mɛɲ nyɛ ilaa nyenyɛn iko tɔgɛ kyu lii aye so mɔ.

⁹ Abono mɛ tɛ awura asɛ mɔ, nyiile ɔmɔ yɛɛ mɛ' nu mɔmɔ-wuraana gɛdɛ ilaa kamaasɛ dɔ. Mɛ' wɔra ilaa ibono i laa gyi mɔmɔ-wuraana ginsi. Mɛɲ sa mɛ' tongɛ de mɔmɔ-wuraana

¹⁰ abɛɛ mɛ' wɔra gɛbaawɔra. Mɛ' gyi gɛsintin sa mɔmɔ-wuraana ilaa kamaasɛ dɔ. Mɛ' kyena de mɔmɔ-wuraana kanpɛ de asa mɛ' wu yɛɛ Wurubuaarɛ aye-ɔmɔlɛgɛbo mɔ ilaa nyiilese mɔ i boran.

¹¹ I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gɛwɔnsa densɛ gɛbono ɔ kya sa aye so mɔ gɛ ti lii gɛwi. Imɔ ne n gye yɛɛ o sun Kirisito de ɔ' mɔlɛgɛ aye anyamɛsɛ pɛwu lii aye-ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ.

¹² Wurubuaarɛ gɛwɔnsa densɛ gɛdɛ ne n kya yɛgɛ ne ɔ kya bela aye. ɔ kya nyiile aye yɛɛ a' taa ilaa ibono mɔ Wurubuaarɛ kya kyo mɔ giwɔra yɛgɛ de aɲ baa yɛgɛ gɛsinkpan gɛdɛ so ilaa i' gyi aye-amu. A' yɛgɛ aye-ansi a' dɛ, a' gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ, de a' seɛ mɔ owi ɔbono a san a bo gɛsinkpan so faa.

¹³ A tɛ genɛn gɛkyena mɔ mɔ, aye-nwɔnsa gi gyan gɛkaabono Yesu Kirisito aye-gitobelɛ de aye-ɔmɔlɛgɛbo mɔ laa ba gɛsinkpan so de mɔ-nyisigyɛ ɔ' lii gɛwi mɔ.

¹⁴ Mɔ Yesu gbaa-gbaa ne n kyu mɔ-nkpa fue sa aye ka gikɔ de ɔ' lɛɛ aye lii ilaa nyenyɛn giwɔra pɛwu dɔ. O kyu mɔ-nkpa fue sa aye genɛn de ɔ' lɔrɔ aye yela sa mɔ-nyoro yɛɛ a' wɔra mɔ-wolɛ asonbo abono mɔmɔ-asen a fuuli ne ilaa densɛ giwɔra wolɛ ne n kpɛ i gyan mɔmɔ-ansi so mɔ.

¹⁵ Kyu ilaa ibono nɛ nyiile fo gɛrɛ mɔ pɛwu nyiile Yesu asonbo mɔ. Kyu gɛnsipɛrɛ tongɛ de mɔmɔ de fo' gya mɔmɔ lii mɔmɔ-ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ. Yelɛ fo-gɛbelɛnsɛ gɛbono fo kya gyi mɔ so ken-ken. Gɛɲ sa fo' yɛgɛ de ɔko ɔ' kerɛ fo ta.

3

Ilaa Densɛ Giwɔra

¹ Nyingi Yesu asonbo mɔ yɛɛ mɛ' bara mɔmɔ-nyoro gɛsɛ sa abeyin abelensɛ de abono mɛ kya gyi gɛbelensɛ ɔmɔ so mɔ. Mɛ' nu mɔmɔ pɛwu gɛdɛ. Mɛ' lɔrɔ mɔmɔ-nyoro kee sa ilaa densɛ kamaasɛ giwɔra.

² Mɛ mɛn sa mɛ' tɔgɛ ilaa nyenyɛn kyu lii ɔko so. Mɛn sa mɛ' laarɛ laatongɛ. Mɛ' wɔra ilaa ibono i laa yuuli asa asɛn mɔ. Mɛ' kpɛ mɛ dɛ buubuu mɛ kya sa nyamesɛ kamaasɛ.

³ Aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ a' kerɛ de a' wɔra idensɛ ibonoana nɛ kaala faa. I kya nyiile yɛɛ owi ɔko dɔ kee mɔ, pɛi de a' lɔɔ sɔɔ Yesu gyi mɔ, nkana aye kee a mɛn nyi ɔlaako, a wɔra gisomaanu, ne asa mɛ nyɛ aye penɛ. Ilaa kpɛi-kpɛi i gyi aye-amu, aɲ taalɛ taa imɔ yɛgɛ. A naa a kya sa nɔwɔnsa nyenyɛn aye-nanboana so, ne mɔmɔ-ilaa i kya wɔra aye gɛlaaloo. A kya yɛgɛ asa mɛ kya kyo aye, ne aye kee a kya kyo abara.

⁴ A bo ilaa nyenyɛn idɛana genen gbaa mɔ, aye-ɔmɔlɛgɛbo Wurubuaarɛ gi dabɔlɛ lɛɛ mɔ-gidensɛ de mɔ-gɛsalaarɛ mɔ gɛwi nyiile aye.

⁵ I mɛn gye aye-ilaa densɛ giwɔra so ne Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ aye.

Mɔ-gitolon mɔ so ne ɔ mɔlɛgɛ aye Yesu asonbo mɔ genen.

Genɔɔbono Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ aye mɔ ne n gye yɛɛ

mɔ-Oduduu mɔ gi gyere aye ne aye-asen dɔ i fuuli.

Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi baa lɔrɔ korogɛ aye

ne ɔ yɛgɛ a nyɛ gɛkyena pobɔrɔ fɛɛ Wurubuaarɛ asɛ lɛɛ mɔ ɔnan.

⁶ Kyu naa de aye-ɔmɔlɛgɛbo Yesu Kirisito so mɔ,

Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-Oduduu mɔ kyɛgɛ bun aye so.

⁷ ɔ kya sa aye so gɛwɔnsa densɛ so mɔ, ɔ kyu aye yɛɛ aye-asen dɔ i boran sa mɔ.

Imɔso aye-ansi a san a gyan yɛɛ a laa nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa fɛɛ genɔɔbono ɔ wolaa baala yela sa mɔ-asonbo mɔ.

⁸ Genen ilaa nyiilese idɛ i gye ilaa paawɔrasɛ. Imɔso n kya laarɛ fɛɛ fo' kyu gɛnsipɛɛɛ nyiile abono mɛ ka gyan

Wurubuaarɛ so mɔ de idensɛ giwɔra ne mɛ' kyu gyan mɔmɔ-ansi so. Genen ilaa nyiilese idɛ i boran ne i kya kpaa nyamesɛ.

⁹ Akyɔɔlɛ gyaga de nsingyi gyaga kyu lii adedaabo ilaa gigyan so gigyan so, de laatongɛ, de ibiide kyu lii Wurubuaarɛ nbara mɔ so mɔ berɛ, gɛn sa fo' tu sindi imɔ ibonoana. I mɛn boran ne in kya kpaa nyamesɛ.

¹⁰ Nyamesɛ ɔbono ɔ dɛ anyiilebi kpɛi ne ɔ kya laarɛ asa mɛ' nu mɔ asɛ mɔ, ka mɔ yɛɛ ɔ' yɛgɛ imɔ. Fo ka sa mɔ genen giko, ginyɔsɛ ne ɔn yɛgɛ mɔ, fo-rɛ mɔ nsana i' tɛɛ.

¹¹ Bii yɛɛ genen nyamesɛ ɔbono ɔnan mɛn kya kyule tɔgɛ gɛsintin. ɔ naa daa ɔkpa nyenyɛn so yɛgɛ mɔ gbaa-gbaa nyi yɛɛ in boran.

Agyɛbi Laalaalogɛ

¹² Nengyene nɛ sun Atemasɛ abɛɛ Tikakusɛ fo asɛ mɔ, ɔ ba mɔ, wɔra ilaa kamaasɛ ibono fo laa taalɛ mɔ de fo' kpaa gyangara mɛ Nikopoli ɔsowolɛ so. Nɛ sa gɛwɔnsa yɛɛ nno ne nan kpaa kyena sigɛ awo aberɛ dɔ.

¹³ Wɔra ilaa ibono ɔkara fo laa taalɛ mɔ kyu kpaa Seenasɛ, ɔbono ɔ gye lɔya mɔ, de Apolose de mɛ' nyɛ ilaa kamaasɛ ibono i laa tiri ɔmɔ ɔkpa ɔbono mɛ laa kpɛ mɔ.

¹⁴ I kaabore aye-nanboana Kirisito asonbo mɔ mɛ' bii genɔɔbono mɛ laa keda ilaa densɛ giwɔra dɔ de i' kpaa asa abono ilaa i tiri ɔmɔ mɔ de in sa i' ba yɛɛ mɔmɔ-gɛkyena gɛn kya kpaa asa.

¹⁵ Nɛ sin gɛɛ. ɔkamaasɛ ɔbono ɔ bo mɛ asɛ gɛɛ mɔ yɛɛ n' faala fo. Faala abono pɛwu aye-rɛ ɔmɔ a bo gisɔɔgyi kolon ne mɛ kya laarɛ aye-ilaa mɔ. Wurubuaarɛ ɔ' sa fɛye pɛwu so gɛwɔnsa densɛ.

Pɔɔlo ɔwɔɛ ɔbono ɔ Nɔmarasɛ Bunge Filimon Mɔ

¹ Filimon dɛnsɛ, me Pɔɔlo ɔbono Kirisito Yesu ɔson mɔ gɛsun so ne mɛ tii me de obu mɔ ne n kya nɔmarasɛ fo ɔwɔɛ baarɛ.

Aye-nanbo laarɛsɛ, Timoti ɔbono me-rɛ mɔ a bo Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ, a kya faala fo ɔbono aye-rɛ fo a kya wɔra Yesu ɔson mɔ gɛsun mɔ.

² A kya faala Afiya, ɔbono ɔ gye aye-nanbo Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ de Akipusɛ, ɔbono aye-rɛ mɔ a pɛrɛrɛ ansi wɔra Wurubuaarɛ ɔson mɔ gɛsun dabɔɛ mɔ. A kya faala Yesu asonbo gikpen gibono me kya gyan' fo-gɛten' dɔ mɔ.

³ Aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu Kirisito mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

Fo-Ilaa Dɛnsɛ Giwɔra I Kya Keda Nyoro

⁴ Filimon, n kya nyingi fo me-ndalaa dɔ mɔ, n kya faala me-Wura Wurubuaarɛ owi kamaasɛ.

⁵ I kya nyiile yɛɛ n kya nu fo-gɛsalaarɛ gɛbono fo bo sa Yesu asonbo mɔ pɛwu de gikagyan gibono fo kya ka gyan Wura Yesu so mɔ.

⁶ Kyu naa de aye-rɛ fo-gikagyan gibono so mɔ, a nyɛ gɛnɔ kolon. N kya dalaa yɛɛ genen gɛnɔ kolon mɔ i laa yɛgɛ a' bii ilaa dɛnsɛ ibono pɛwu a kya nyɛ aye-gɛkyena dɔ kyu naa de aye-rɛ Yesu Kirisito ginyamɛsɛ kolon mɔ so mɔ.

⁷ Gɛnɔɔbono fo kya laarɛ Yesu asonbo mɔ ilaa mɔ i kya yɛgɛ mɔmɔ-asɛn a kya kyena mɔmɔ gɛten kolon. Lii genen so mɔ i wɔra me ɔkon ne i keda me-nyoro.

N Kya Kolɛ Fo N Kya Sa Onɛsimosɛ

⁸ Me-kyɛmɛnɛ, n kya laarɛ n' kolɛ fo ilaa iko. I bo no yɛɛ kyu naa de Kirisito so mɔ nkana n bo ɔkpa de n' nyise fo yɛɛ ilaa idɛ abɛɛ idɛ ne i kaabɔrɛ fo' wɔra.

⁹ Gɛlaarɛ' gɛbono gɛ bo me-rɛ fo nsana so mɔ, mɛn kya laarɛ n' wɔra genen. Imɔso n kya laarɛ n' kolɛ fo daa. Me,

Pɔɔlo ɔbono nɛ belɛ ne nperɛ mɛ keda me tii de obu Kirisito Yesu gɛsun mɔ so mɔ,

¹⁰ me ne n kya kolɛ fo n kya sa Onɛsimosɛ, ɔbono nɛ baa wɔra fɛɛ mɔ-sɛ owi ɔbono n tii de obu faa.

¹¹ Nɛ wu yɛɛ nkana ɔn baa wɔra agyan sa fo. Imɔ idɛ kon berɛ mɔ, ɔ bo agyan sa me-rɛ fo kpini.

¹² Imɔso n kya kiiri mɔ n kya bara fo. Me-ginsi ne.

¹³ Naafɔ nɛ nyɛ mɔ, ɔmɛn sii me asɛ gɛrɛ. Yesu ɔkalan konkɔnsɛ mɔ gitɔgɛ so ne mɛ keda me tii de obu faa mɔ, naafɔ Onɛsimosɛ bo me asɛ gɛkpa mɔ ɔ laa nyɛ yɛɛ fo-giyaa dɔ ɔ kya son me.

¹⁴ Nɛ kii kerɛ mɔ, mɛn laarɛ yɛɛ n' yɛgɛ o' sii me asɛ gɛrɛ owi ɔbono mɛn ti nu sei lii fo asɛ mɔ. N kya laarɛ fɛɛ fo-gidɛnsɛ gi' lii daa fo gbaa-gbaa gisen dɔ, de in sa i' ba yɛɛ me ne n nyise fo bun abɔli so.

¹⁵ Fonɔbii mɔ, ibono Onɛsimosɛ gi koso fo asɛ genen mɔ, Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ ne i gye. Fonɔbii ɔ koso nɔmaraa daa de ɔ' nyɛ kii baa loo fo-gibaa gɛkpa-gɛkpa.

¹⁶ Idɛ berɛ, in baa i gye gɛbide wɔɛ ne ɔ gye sa fo. O bingiri fɛɛ fo-tɛdɛ laarɛsɛ. Mɔ-ilaa i loo me-gisen dɔ gɛsintin so, ne n' nyi ibono mɔ-ilaa i laa loo fo-gisen dɔ don me-lɛɛ idɛ gbaa. I lii fɛɛ gɛnɔɔbono nkana ɔ kya son fo anyamɛsɛ gɛkyena dɔ mɔ, fo-rɛ mɔ fɛ laa kii nyɛ dabɔɛ Yesu ɔson mɔ dɔ kee.

¹⁷ Imɔso nɛngyɛnɛ fo nyi yɛɛ n gye fonanbo Yesu gɛsun mɔ dɔ mɔ, kii sɔɔ mɔ kyena fo-gɛten' dɔ de fo' keda mɔ fɛɛ me ne fo dɛ genen.

¹⁸ Nɛngyɛnɛ fɛɛ ɔ wɔra fo ilaa nyɛnyɛn iko abɛɛ ɔ dɛ fo gikɔ giko mɔ, kyu imɔ yɛɛ me ne n dɛ fo gikɔ genen.

¹⁹ Me, Pɔɔlo, n dɛ me gbaa-gbaa me-gibaa n kya nɔmarasɛ imɔ idɛ so ɔwɔɛ mi-i sa fo yɛɛ nan ka genen gikɔ mɔ sa fo. Nɛ tɔgɛ genen faa, mɛn kya laarɛ de n' tɔgɛ tigi fo yɛɛ fo mɔ, fo dɛ me gikɔ ɔkpa ɔko so. Gikɔ mɔ ne n gye ibono nɛ nyiile fo Yesu ilaa ne fo laa nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ faa.

²⁰ Me-nanbo, kyu lii aye-Wura Yesu Kirisito so mɔ, fo-o fo mɔ kii sɔɔ Onɛsimosɛ sa me de i' wɔra fɛɛ me kee nɛ

baa nye agyan lii fo ase ne. Kyu lii Kirisito so mo, yee me-gisen gi' toro me.

²¹ N kya nmarase fo owole baare faa, n nyi me-gisen do yee fo laa wora ilaa ibono n kya laare mo sa me. N nyi ibono fo laa wora imo de i' don ibono ne toge faa gbaa.

²² Me-gewonsa ge gyan yee Wu-rubuaare laa nu fo-re fo-nanboana ndalaa de me' tigi me lii obu obono n tii faa do. Imoso laro obu yela me.

Afaala Laalaaloge

²³ Ne sin gere. Epafirase obono me-re mo a tii de obu Kirisito Yesu gesun mo so mo kya faala fo.

²⁴ Maako, Arisetaakuse, Deemase, de Luka, me-nanboana abono me-re omo a kya wora Yesu gesun mo kee me kya faala fo.

²⁵ Aye-Wura Yesu Kirisito o' sa fo so gewonsa dense de fo-oduduu do ilaa i' wora odan sa fo.

I gye me,
Polo

Hiibururu Awura Ōwolé

Wurubuaare Mɔ-Bi Mɔ Gi Don Wurubuaare Dɔ Isɔɔ

¹ Dedaa mɔ i bo no i bo no mɔ, Wurubuaare kya baa tɔnge sa aye-naanaana. Ō naa de mɔ-ikalan atɔgebo mɔ so, ne ɔ yege me kyu ikpa kpɛi-kpɛi so tɔnge sa mɔmɔ.

² Nke laalaaloge nde dɔ bere mɔ, Wurubuaare gi san naa daa de mɔ-bi mɔ so tɔnge sa aye. Kyu naa de mɔ-bi mɔ so ne ɔ lɛɛ soso de gese de ilaa kamaase ibono i bo no mɔ, ne mɔ ne Wurubuaare gi lɛɛ yee ilaa kamaase i' wɔra mɔ-lɛɛ.

³ Mɔ-re Wurubuaare me gye daa gidebi kolon; ne mɔ ne n kya lɛɛ Wurubuaare nysisigyi gɛwi nyiile. Mɔ-gigyebi ɔlon bele dɔ ne ɔ kpɛ ɔ de ɔ kya kerɛ ilaa kamaase so. Mɔ ne n kpaare anyamese ilaa nyenyen fue sa mɔmɔ. Ō wɔra genen ta mɔ, ɔ kpɛ ɔ tɛ Wurubuaare ɔbono ɔ gye Gitɔbele mɔ ase, ɔ kya gyi gewura soso nno.

⁴ Imɔso Wurubuaare mɔ-bi mɔ gi baa don Wurubuaare dɔ isɔɔ gbaa bun. Genen kee ne ginyen gibono Wurubuaare gi sa mɔ mɔ gi don Wurubuaare dɔ isɔɔ mɔ-lɛɛ.

⁵ Anɛ ne Wurubuaare gi ti tɔge sa yee, "Fo ne n gye me-bi. Nde ne wɔra fo-se"? Wurubuaare dɔ isɔɔ mɔ dɔ ɔko abee? Kuaa, mɔ-bi mɔ nkon ne ɔ tɔge genen ilaa ide sa. Wurubuaare gi kii tɔge yee, "Nan wɔra mɔ-se, ne mɔ, mɔ, laa wɔra me-bi."

⁶ Genen kee ne owi ɔbono Wurubuaare kya laare de o' sun mɔ-gisen dɔ obi mɔ gesinkpan so mɔ, ɔ tɔge yee, "Wurubuaare dɔ isɔɔ mɔ pewu me' nmii de me' son mɔ."

⁷ Wurubuaare agyebi dɔ i tɔge kyu lii Wurubuaare dɔ isɔɔ mɔ so yee, "Wurubuaare kya yege mɔ-isɔɔ abono me kya son mɔ mɔ me' wɔra fɛɛ afuu de ɔgya awulewule."

⁸ Wurubuaare gi tɔge sa mɔ-bi mɔ, mɔ, yee, "O Wurubuaare,

fo-gewuragyi ge man ta ɔkara gɛkaako kpa-a.

Gesintin ne fo de fi-i kerɛ fo-ade so.

⁹ Fo kya laare daa gesintin gigyi.

Ilaa nyenyen giwɔra bere i gye fo-ilaa kyose.

Genen so ne me, fo-Wurubuaare, ne yege i wɔra fo-gisen dɔ ɔkon.

Ne yuule fo de fo' gyi gɛbelense fonanboana so."

¹⁰ Wurubuaare gi kii tɔge sa mɔ yee,

"Fo gye Wura. Kpɛ kyu lii gese de gese mɔ,

fo ne n lɛɛ gesinkpan, ne fo ne n lɛɛ soso

de ibono i bo imɔ dɔ mɔ pewu.

I gye daa fo-gesun wɔrase.

¹¹ Soso de gese pewu i laa baa wɔra idedaa de i' nyida fɛɛ akuru

de i' ta ɔkara.

Fo bere fo laa kpɛ fo bo no gɛkpaa-gɛkpaa.

¹² Fo laa koola soso de gese pewu gyan' de fo' too imɔ fue

de fo' kyu ipɔɔɔ baa yii giyaa

fɛɛ genɔɔbono akuru a kya wɔra apanan ne me kya too amɔ fue

de me' kyu apɔɔɔ yii giyaa mɔ.

Fo bere, fo man kyeege.

Genɔɔbono fo de mɔ,

genen ne fo laa kpɛ fo de,

ne fo man wu' gɛkaako kpa-a."

¹³ Wurubuaare gi tɔge sa mɔ-bi mɔ yee,

"Baa kyena me-gibaa gyise so de me-re fo a' gyi gewura

de n' yege fo' kyise fo-akyobo de fo-ayaa."

Gɛkaako Wurubuaare men tɔge genen ilaa ide ɔnan sa Wurubuaare dɔ isɔɔ mɔ ɔko-re ɔko.

¹⁴ Mɔmɔ pewu bere, me gye daa afuu so asa abono me kya son Wurubuaare. Ō kya keda ɔmɔ sun yee me' baa kpaasa abono me laa nye mɔ Wurubuaare amɔlege de me' kyena mɔ ase mɔ.

2

A Lɛɛ Ansi Yege Wurubuaare Amɔlege Mɔ, A Man Lii Mɔ-Gisobiide Dɔ

¹ Ilaa ide pewu so mɔ, i kaabore a' kyu aniya de a' yege ilaa ibono a nu lii Wurubuaare mɔ-bi mɔ ase mɔ i' loo ayeaso dɔ don Wurubuaare dɔ isɔɔ-lɛɛ mɔ a

nu mɔ. A nu Wurubuaare mɔ-bi mɔ ase mɔ, i man nyɛ kyɛɛɛ aye-nwɔnsa lii mɔ-ɔkalan mɔ so.

² Wurubuaare dɔ isɔɔ mɔ mɛ nyɛ kyu Wurubuaare ɔkalan kyu sa aye-naanaana adedaabo mɔ mɔ, i mɛn sa de mɛ' lɛɛ ansi yɛɛɛ genen ɔkalan mɔ. Ɔbono ɔ wɔra gisomaanu ne ɔ mɛn wɔra ɔkalan mɔ ilaa wɔrase mɔ kya nyɛ imɔ so gisobiide gibono gi kaabore mɔ mɔ.

³ Ne aye abono mɔ a nyɛ Wurubuaare mɔ-bi mɔ ɔkalan kyu lii mɔ-amɔlegɛ mɔ so faa mɔ de-e? Nengyene a lɛɛ ansi yɛɛɛ genen amɔlegɛ belɛ abono mɔ, aye ne nan lii Wurubuaare gisobiide mɔ dɔ? Wurubuaare mɔ-bi, aye-Wura mɔ, ne n daa gitɔgɛ genen amɔlegɛ ade so ilaa. Ne asa abono mɛ nu imɔ de mɔmɔ-aso mɔ mɛ buu genen amɔlegɛ ɔkalan baare ilaa sa aye imɔ-ɔkpa so de a' nyɛ bii yɛɛ i gye gɛsintin.

⁴ Wurubuaare kee gi nyise imɔ so gibaa. I kya nyiile yɛɛ ɔ yɛɛɛ asa abono mɛ sɔɔ gyi mɔ mɛ wɔra ilaa ibono i lɛɛ mɔ-bi mɔ ɔlon mɔ gɛwi nyiile. Imɔ ne n gye yɛɛ mɛ wɔra ilaa gbaa'gbaa de amunale ilaa de ilaa kpei-kpei ibono nkana nyamesɛ man taale wɔra mɔ-gibaa so mɔ. O kii yɛɛɛ mɔ-Oduduu mɔ gi kyu nsun kpei-kpei sa mɔmɔ genɔɔbono mɔ Wurubuaare kya laare mɔ.

Yesu Gi Bingiri Nyamesɛ Fɛɛ Aye

⁵ Fɛɛ genɔɔbono a tɔgɛ kyon mɔ, Wurubuaare mɔ-bi mɔ gi don Wurubuaare dɔ isɔɔ mɔ. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaare mɛn lɛɛ mɔ Wurubuaare dɔ isɔɔ mɔ yɛɛ mɛ' kere gɛkyena pobɔrɔ gɛbono a tɔgɛ gɛmɔ ilaa faa so.

⁶ Wurubuaare agyɛbi dɔ i wolaa lɛɛ nyiile aye genen. I bo nno yɛɛ, "Wurubuaare, nyamesɛ gye mɛnɛ sa fo ne fo kya kere mɔ so genen?"

⁷ Fo yɛɛɛ Wurubuaare dɔ isɔɔ mɛ kpe don mɔ daa nmaraa pii faa.

Fo yuule mɔ kyu nyisigyɛ de buubuu kyu sa mɔ, ne fo yɛɛɛ ilaa kamaase i' bara imɔ-nyoro gɛɛɛ sa mɔ."

⁸ Wurubuaare yɛɛ ilaa kamaase i' bara imɔ-nyoro gɛɛɛ sa nyamesɛ. Genen so mɔ, sei man baa san ibono Wurubuaare

mɛn tɔgɛ yɛɛ i' bara imɔ-nyoro gɛɛɛ sa mɔ. Genɔɔbono i de faa mɔ, in gye ilaa kamaase ne n ti bara imɔ-nyoro gɛɛɛ sa nyamesɛ.

⁹ Yesu ilaa ne a kya wu yɛɛ i kyena de Wurubuaare ilaa tɔgɛɛɛ ide. I kya nyiile yɛɛ owi ɔko dɔ mɔ Wurubuaare gi yɛɛɛ mɔ-isɔɔ mɔ mɛ baa don mɔ-bi Yesu nmaraa. Wurubuaare gi yɛɛɛ mɔ-bi mɔ gi baa wu' awɔrɔfɔɔ lɛwu sa anyamesɛ. Imɔso Wurubuaare gi yuule mɔ-bi mɔ, ne o kyu mɔ-nyisigyɛ de mɔ-buubuu kiiri sa mɔ. Wurubuaare kya sa aye anyamesɛ so gɛwɔnsa dɛnsɛ. Imɔso ne ɔ yɛɛɛ mɔ-bi mɔ gi wu' sa nyamesɛ kamaase.

¹⁰ Wurubuaare so ne ilaa kamaase i bo no faa, ne mɔ kee ne ilaa kamaase i bo no sa. Ɔ kya laare yɛɛ aye anyamesɛ sakyɔ a' wɔra mɔ-biana gɛsintin de a' nyɛ nyisigyɛ. Imɔso ɔ yɛɛɛ Yesu gi gyangbara lɔrɔ ɔkpa sa aye de a' nyɛ mɔ-amɔlegɛ. Ɔ yɛɛɛ Yesu gi wu awɔrɔfɔɔ de ɔ' nyɛ wɔra mɔ Wurubuaare gisen dɔ ilaa ide kpaa logɛ.

¹¹ Aye abono Yesu kya lɔrɔ aye ɔ kya yela ɔ kya sa mɔ-sɛ mɔ, aye-rɛ mɔ pɛwu a gye daa ɔsɛ kolon. Imɔso ne Yesu kya tere aye genen asa abono yɛɛ mɔ-tedɛana ne in bo mɔ ipeeli mɔ.

¹² Yesu gi tɔgɛ yɛɛ,

"O, Wurubuaare, nan tɔgɛ fo-ilaa sa medɛana.

Nan lɛɛ fo-ginyen de n' bii ilon yen fo sansana."

¹³ O kii tɔgɛ yɛɛ,

"Nan ka gyan' Wurubuaare so."

Ne o kii tɔgɛ kee yɛɛ,

"Me-rɛ nbii nbono Wurubuaare gi sa me mɔ ne."

¹⁴ Ibono nbii mɔ mɛ gye daa anyamesɛ so mɔ, mɔ Yesu kee gi baa bingiri nyamesɛ de mɔ-rɛ mɔmɔ mɛ' wɔra oyuduu kolon. Ɔ baa bingiri nyamesɛ, ne o' wu' de ɔ' nyɛ mɔɔ ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ gibɔrɔ gibono ɔ bo ne ɔ kya yɛɛɛ asa mɛ kya wu' mɔ.

¹⁵ Imɔso abono pɛwu nkana mɛ selɛ lɛwu ne lɛwu nwɔnsa ne n gyi mɔmɔ-amu mɔmɔ-gɛkyena dɔ pɛwu mɔ, Yesu gi baa mɔlegɛ mɔmɔ lii genen gifuu gibono dɔ.

16 Okamaase nyi yee i men gye Wurubuaare do isoo ne Yesu gi baa kpa. O baa kpa daa Aberaham ananabi.

17 Imoso i tiri yee Yesu o' baa bingiri fee mo-tedeana oyuduu okpa kamaase so. Imo ne nan yee ne o laa nye wora Wurubuaare asunbi alebo gemu obono o bo gitolon de gesintin mo. O laa kpaare asa ilaa nyenyen fue de Wurubuaare o' nye kyu kyee momo.

18 Ilaa nyenyen pewu gemu mo gi soo Yesu idoo, ne o men nye mo. Yesu gi wu aworofoo genen idoo ibono do so mo, o nyi genobono i de sa anyamese. Imoso o bo olon de o' kpa abono ilaa nyenyen pewu gemu mo kya soo momo idoo mo kee de men sa me' toro idoo mo do.

3

Yesu Nyisigi Gi Don Mosisi-Lee

1 Me-nanboana Yesu asonbo, Wurubuaare gi loro aye yela sa mo-nyoro. O toge aye-re feye pewu yee a' kyu aye-nyoro sa mo de a' nye kyena mo ase. Imoso fe' kyu feye-nwansa gyan' Yesu so. Mo ne Wurubuaare gi sun anyamese ase. Mo so ne a ka gyan ne a kya toge yee o gye Wurubuaare asunbi alebo gemu sa aye mo.

2 A' kyu Yesu kesere de Mosisi de a' kere. Yesu gi gyi gesintin sa Wurubuaare obono o lee mo sun aye anyamese ase mo. Mosisi kee gi gyi gesintin mo-gekyena do ne o kpa Wurubuaare ade.

3 Buubuu obono i kaabore asa me' kyu sa Yesu mo gi don Mosisi-lee mo gbaa bun. I de daa fee genobono nyamese kya yii geten ne o bo nyisigi don abono me te mo-geten mo do mo.

4 Geten' kamaase ge bo no mo, oko ne n yii gemo. Ilaa kamaase oporobo, mo, ne n gye Wurubuaare.

5 Mosisi gi wora Wurubuaare gesun oworabo ne o kyu gesintin wora mo-gesun ne i kpa Wurubuaare ade pewu. Mosisi ilaa worase i wora sinkaala sa ilaa ibono Wurubuaare laa baa lee nyiile geakaako Mosisi lewu gemara mo.

6 Yesu Kirisito bere gye daa Wurubuaare mo-bi ne o kyu gesintin

kyu kere Wurubuaare ade mo so fee genobono obi kya kere mo-se geten so mo.

Oko Oj Sa O' Yee Mo-Nwansa Gi' Lii Wurubuaare So

Genobono a kya da otu kyu aye-ansi gyan' Yesu Kirisito so de okon kyu i kya kpe faa mo, genen geten' gebono Yesu kya kere gemo so sa Wurubuaare mo, aye ne n gye gemo do asa.

7 Imoso fe' nu ilaa ibono Wurubuaare Oduduu mo gi toge mo. O toge yee,

"Nde fe nu Wurubuaare gigyebi' mo,

8 fe men sa fe' wora gisolon fee feye-naanaana lee mo.

Abere abono feye-naanaana me bo gipen mo do mo

abere ako do mo me kere me, Wurubuaare, ansi do

ne me soo me idoo kere.

9 Nsi ikue-inyo pewu do mo me wu me-gesun bele

gebono ne wora sa momo mo,

yee me kpe san me kya kuu me-gebo.

10 Genen so mo, ne kyu ginyadon wora genen gikpen gibono,

ne ne toge kyu lii momo so yee,

'Owi kamaase do mo, asa ade me kya kere ansi

me kya lee momo-nwansa ma-a lii me so.

Me kine, me men bii me-lee ikpa mo.'

11 Ne kyu ginyadon de momo, ne ne toge nno wora momo yee

nkyoola nbono me yee nan kyu sa momo mo

man baa kyu sa momo geakaako kpa-a."

12 Imoso, me-nanboana Yesu asonbo, fe' kere feye-nyoro so doodan. Feye do oko-re oko o men sa o' kyu nwansa nyenyen abee akwole nwansa de i' ba yee mo-nwansa gi lii Wurubuaare so. Mo ne n gye obono o bo no gekpaa-gekpaa mo.

13 Geke kamaase mo, i kpe nye wora yee geke dee, fe' kpe fe kya ka abara owi obono fe san fe kya nu Wurubuaare agyebi mo de ilaa iko i men sa i' nye pene feye de fe' wora ansiolon de Wurubuaare.

14 Nengyene a taale ka gyan Kirisito so kpa lii fee genobono a yii gese faa mo,

aye-re mo a laa kyena de mo-ila a kamaase ibono o bo mo i' wora aye-lee kee.

¹⁵ Genen so ne i wolaa toge Wurubuaare agyebi mo do yee,

“Nde fe nu Wurubuaare gigyebi' mo, fe' men sa fe' wora gisoolon fee genobono feye-nanaana me wora gisomaanu sa Wurubuaare mo.”

¹⁶ Anana ne n nu Wurubuaare agyebi mo ne me wora gisomaanu de mo mo? I men gye momo abono aye-naana Mosisi gi gyangbara sa omo lii Igyipiti mo?

¹⁷ Anana ne Wurubuaare gi kyu ginyadon wora nsi ikue-inyo mo daa? I men gye asa abono me wora ilaa nyenyen ne Wurubuaare gi yeye me wu' gipen mo do mo?

¹⁸ Wurubuaare gi kyu ginyadon ne o toge nno wora momo yee,

“Nkyoola nbono me yee nan kyu sa momo mo man baa kyu sa momo geakaako kpa-a.”

Mo, anana ne Wurubuaare dare genen? I gye daa asa abono me wora gisomaanu de Wurubuaare mo ne o dare.

¹⁹ Imoso a wu yee ibono genen asa abono me men soo Wurubuaare gyi mo so ne n yeye ne me men nye kpe Wurubuaare okyoolaten mo.

4

Aye Ako A Laa Nye Wurubuaare Nkyoola Mo Onan

¹ Wurubuaare gi ka yela sa aye yee ibono a san a te faa o laa yeye aye ako a laa nye mo-lee nkyoola mo onan gesinkpan so. Imoso a' kere doodan de oko-re oko o' men sa o' fue Wurubuaare okpa de o' men nye genen nkyoola nbono o dare faa.

² I lii fee aye kee a nu Wurubuaare okalan konkonse mo fee genobono aye-naanaana Isirale awura mo me nu mo mo. Momo, mo, me nu okalan baare mo, i men kpa mo de sei. I lii fee me men soo okalan mo gyi.

³ Aye abono a nu okalan mo ne a soo mo gyi mo bere, a laa nye genen Wurubuaare nkyoola nbono. A' nyingi

ibono Wurubuaare gi toge baa kyon mo. O toge yee,

“Ne kyu ginyadon de momo, ne ne toge nno wora momo yee,

‘Nkyoola nbono me yee nan kyu sa momo mo, man baa kyu sa momo geakaako kpa-a.’ ”

Owi obono Wurubuaare gi toge genen ilaa ide mo, o ti wolaa loge mo-gesun gebono o wora kyu lee soso de gese mo.

⁴ I lii fee o toge geke sonose mo ilaa mo-agyebi do geteeko yee,

“Wurubuaare gi loge mo-gesun gebono o wora pewu mo, geke sonose mo, o kyu kyoola.”

⁵ Imo gemara, Wurubuaare gi kii toge yee,

“Nkyoola nbono me yee nan kyu sa momo mo, man baa kyu sa momo geakaako kpa-a.”

⁶ Genen asa ade me wolaa nu Wurubuaare okalan konkonse mo. Me wora daa gisomaanu. Imoso ne me men nye Wurubuaare nkyoola nbono onan mo.

Wurubuaare Gi Kii Yela Aberε Ako

De Asa Me' Nye Mo-Nkyoola Mo Onan

Ide kon mo i bo no yee asa ako bere me laa nye genen Wurubuaare nkyoola nbono onan ibono a san a te de ansi faa.

⁷ I kya nyiile yee Wurubuaare agyebi mo do mo o yela aberε ako sa ako yee me laa nye mo-nkyoola mo onan. O yela genen aberε abono ginyen yee “Nde.” Imo gemara, i keela, ne i gyi nsi mo, o naa de aye-naana Deefidi so toge genen geke gede so ilaa, fee genobono o wolaa toge baa kyon mo. O toge yee,

“Nde fe nu Wurubuaare gigyebi mo fen sa fe' wora gisoolon.”

⁸ Ne fee Wurubuaare menan yeye de Gyosuwa o' taale kyu Wurubuaare nkyoola mo onan sa Isirale awura adedaabo mo mo, nkana Wurubuaare man baa kii yela mo-nkyoola nbono geke banban geke.

⁹ Imoso nde ibono a te faa Wurubuaare nkyoola mo onan gi bo no sa Wurubuaare asonbo.

¹⁰ I kya nyiile yee fo obono fo nye genen Wurubuaare nkyoola nbono onan mo, fo

kaase obono bere fo laa kyoola, fon baa wɔra fo-gibaa so-lɛɛ ɣesun. I laa wɔra daa fɛɛ ɣenɔobono Wurubuaare kee gi loge mɔ-ɣesun ne ɔ kyoola mɔ.

¹¹ Imɔso fɛ' yɛɛ de aye bere a' pɛɛɛ ansi de a' nye ɣenen Wurubuaare nkyoola nbono. An sa a' wɔra gisomaanu fɛɛ ɣenɔobono ako mɛ wɔra ne mɛ mɛn nye ɣenen Wurubuaare nkyoola nbono mɔ.

¹² Wurubuaare ɣenɔ ɣe bo gya, ne mɔ-agyebi mɔ a kya wɔra ilaa. A bo ye don ɣeki, ansi ɔ ye, ɣemara ɔ ye. Wurubuaare agyebi a loo nyamese dɔ mɔ, a kya kpe ko-o tudɔ kpaa tu mɔ-oduduu de mɔ-gisen dɔ barage ilaa dɔ nyiile mɔ. I de fɛɛ ɣenɔobono ɣeki ɣe laa taale barage nkyaga-nkyaga de awuye npɔ dɔ mɔ. Wurubuaare agyebi mɔ a kya yɛɛ nyamese ɣewɔnsa dɔ de mɔ-ɣɛlaare ilaa i kya lii ɣewi yɛɛ ide i boran, abɛɛ ide in boran.

¹³ In bo no yɛɛ ilaa ibono Wurubuaare gi lɛɛ mɔ i' nara mɔ. Imɔ pɛwu i ti wolaa lii ɣewi sa mɔ, ne i de daa faa tentegelen mɔ-ansi so. Mɔ-ansi dɔ kee ne aye pɛwu a laa yeɛ de ɔkamaase ɔ' lɛɛ mɔ-ɣenɔ.

Yesu Ne N Te Wurubuaare Gebunono Sa Aye

¹⁴ A bo Wurubuaare gebunono wura gbaa' ɔ kyon kpe ɔ te Wurubuaare ase sa aye. Mɔ ne n ɣye Yesu, Wurubuaare mɔ-bi mɔ. Imɔso ɣenɔobono a kya tɔge yɛɛ a ka gyan' mɔ so faa, a' yeɛ aye-ayaa so ken-ken ɣenen.

¹⁵ I lii fɛɛ mɔ obono ɔ te gebunono sa aye mɔ tansi ɔ kya su aye so. O nyi ibono aye anyamese an bo lon aye-gibaa so. I lii fɛɛ ilaa nyenyɛn pɛwu ɣemu mɔ gi soo mɔ kee idoo ɔkpa kamaase so fɛɛ aye. ɔn kii nye mɔ de ɔ' wɔra ilaa nyenyɛn.

¹⁶ Aye-gebunono wura baare so mɔ, fɛ' yɛɛ a' bugi aye-asen sa gitolon ɣemu, Wurubuaare, de ɔ' su aye gitolon. Ilaa i kya nyise aye mɔ, a' bugi aye-asen sa mɔ, de ɔ' tengɛ mɔ-gibaa gyan aye so de ɔ' kpaa aye.

5

¹ Wurubuaare asunbi alɛɛbo ɣemu kamaase, Wurubuaare ne n kya lɛɛ mɔ lii mɔ-nanboana anyamese dɔ yɛɛ ɔ' yeɛ

mɔmɔ-giyaa dɔ de ɔ' lɛɛ asunbi sa Wurubuaare sa ɔmɔ. Mɔ ne n kya kyu ilaa ibono asa mɛ laa kyu bara Wurubuaare mɔ de nbue nbono mɛ laa kyu kyɔɔle sa Wurubuaare mɔ lɛɛ asunbi sa Wurubuaare de Wurubuaare, mɔ, ɔ' kyu mɔmɔ-ilaa nyenyɛn ibono mɛ wɔra mɔ kyɛɛ mɔmɔ.

² ɣenen kaase mɔ kya taale nye gisen sa abono mɛn nyi ne mɛ kya fue Wurubuaare ɔkpa dense mɔ. I kya nyiile yɛɛ mɔ kee ɣye daa nyamese ne ɔn bo ɔlon ɔko mɔ-gibaa so.

³ ɣenen so mɔ, in ɣye asa sense ilaa nyenyɛn wolɛ so ne ɔ kya lɛɛ asunbi. I kaabore ɔ' lɛɛ asunbi sa mɔ-nyoro kee de Wurubuaare ɔ' kyu mɔ-ilaa nyenyɛn kyɛɛ mɔ.

⁴ Nyamese mɛn kya gyi gebelense ɣede mɔ-gibaa so. Wurubuaare ne n kya lɛɛ nyamese yɛɛ ɔ' wɔra mɔ-asunbi alɛɛbo ɣemu mɔ fɛɛ ɣenɔobono ɔ naa kyena lɛɛ Aron mɔ.

⁵ ɣenen kee ne Kirisito obono Wurubuaare gi sun yɛɛ ɔ' baa mɔlɛɛ anyamese mɔ mɛn gyi ɣenen gebelense gebono mɔ-gibaa so. Wurubuaare ne n lɛɛ mɔ yɛɛ ɔ' kyena gebunono sa mɔ Wurubuaare asonbo. Wurubuaare gi tɔge sa mɔ yɛɛ,

“Fo ɣye me-bi. Nde ne wɔra fo-se.”

⁶ Wurubuaare gi kii tɔge sa Kirisito mɔ-agyebi dɔ ɣetɛko yɛɛ,

“Fo ɣye asunbi ɔlɛbo ɣekpaa-ɣekpaa. ɔkpa obono so ne naa kyena yɛɛ Mɛkisedɛ gi wɔra asunbi ɔlɛbo mɔ, ɣenen ɔkpa obono so kee ne ne kyu fo wɔra asunbi ɔlɛbo faa.”

⁷ Owi obono Yesu gi baa bingiri nyamese kyena ɣesinkpan so mɔ, ɔ dalaa kole Wurubuaare obono mɔ ne nan taale mɔlɛɛ mɔ lii lewu dɔ mɔ. ɔ kya dalaa ɣenen mɔ, ɔ kya saawo ken-ken ɔ kya tere Wurubuaare, yɛɛ ansikyu a kya kyon. Yesu gi kyu mɔ-nyoro fue sa Wurubuaare so mɔ, Wurubuaare gi nu mɔ ase.

⁸ Dabole ibono ɔ ɣye Wurubuaare mɔ-bi faa, ɔ wu ɔlaawuse. Ne ɔ kase ɣenɔobono ɔ laa nu Wurubuaare ɣede mɔ lii mɔ-ɔlaawuse mɔ so.

⁹ Yesu gi wɔra Wurubuaare gisen dɔ ilaa loge mɔ, Wurubuaare, mɔ, gi yege ɔ baa wɔra amɔlegɛbo gemu sa asa abono pewu me kya nu mɔ Yesu ase mɔ. Mɔ ne nan yege me' nye kyena Wurubuaare ase gekpaa-gekpaa.

¹⁰ I lii fee Wurubuaare gi wolaa lee mɔ yee ɔ' wɔra asunbi alɛbo gemu sa anyamese buu de ɔkpa obono so ɔ naa kyena lee Mekisede ne ɔ wɔra mɔ-asunbi ɔlɛbo mɔ.

Fe De Fee Kyokyoona Abono Me Tiri Daa Ginyabo

¹¹ Nkana ilaa gikyo i san i bo no a laa toge kyu lii imo so. Feŋ kya laare de fe' kpaa feye-nyoro de fe' nu ilaa gese kusaa so mɔ, i bo sen sa aye de a' lee imo gese sa feye.

¹² Nkana i kaabore ofaanan fe ti wɔra Wurubuaare agyebi mɔ anyiilebo. Feye, mɔ, feŋ ti see amɔ dɔ. Fe de fee kyokyoona abono me tiri daa ginyabo, ne me maŋ bii gyi agyudɔ boduduuse mɔ. Fe tiri yee me' kii nyiile feye Wurubuaare ilaa lii imo gese de gese.

¹³ I kya nyiile yee feŋ ti ten ansi Wurubuaare agyebi dɔ de fe' bii genobono Wurubuaare laa kyu feye yee feye-asen dɔ i boran mɔ.

¹⁴ Abono me ten ansi mɔ ne nan taale kase ilaa boduduuse lii Wurubuaare agyebi mɔ dɔ de me' nu gese. Momo abono bere, me ti wu ilaa kpei-kpei kere. Imoso me ti kase ne me kya bii yee ilaa dense ne, ilaa nyenyen ne.

6

¹ A ti nu ilaa ibono i bo Kirisito onon mɔ dɔ gese de gese yee a' nu aye-nyoro gese, a' kyeege de aŋ baa wɔra ilaa ibono in kya kpaa nyamese Wurubuaare ase mɔ, de a' soɔ Wurubuaare gyi. Imoso aŋ sa a' sii de imo wole. Fe' yege a' kii kase ilaa banban bola de a' ten ansi mɔ-onon mɔ dɔ.

² Wurubuaare sagyere ilaa de genobono a laa kyu aye-abaa gyan' asa so de a' dalaa sa momo de genobono Wurubuaare laa kyingi anyamese pewu gekaako de o' gyi momo-nbele de ɔ' sa momo nteela nbono gin bo okara mɔ, imo pewu i bo aye-onon mɔ gese de gese ilaa

ibono n dare mɔ dɔ. Fe maŋ' yege a' sii de imo wole.

³ A' kpe ansi dɔ Yesu onon mɔ dɔ. Wurubuaare gi kyule mɔ, genen ne a laa wɔra ne.

⁴ Nengyene ako me kere ansi kine yee me maŋ baa ka gyan Yesu so mɔ, in baa sa de oko ɔ' yege me' kii nu momo-nyoro gese kii ka gyan' Yesu so ginyose. I lii fee me ti nye gensibugi kere, ne me ti daa Wurubuaare ilaa kyee ibono ɔ kyee masonbo mɔ kere, ne Wurubuaare Oduduu mɔ gi ti kyena momo dɔ kere.

⁵ Me ti nu Wurubuaare agyebi mɔ bii amɔ-okon kere, ne me ti wu Wurubuaare onon obono ɔ laa lii gewi gekyena gebono ge laa baa ba gekaako mɔ kee kere.

⁶ Nengyene genen asa ade me kere ansi kine yee me maŋ baa ka gyan' Yesu so mɔ, i maŋ baa sa de oko ɔ' yege me' kii nu momo-nyoro gese de me' kii ka gyan' Yesu so. I lii fee me kya wɔra genen mɔ, me kya kere ansi me kii ma-a da Wurubuaare mɔ-bi mɔ ananbi ma-a mada de lewu oyii mɔ ne. Me kya wɔra genen mɔ, me de Yesu ansi me kya kpiide gese sansana ne.

⁷ Gesinkpan gebono ge kya nye nkyu ne ge kya wɔra agyudɔ sa asa abono me kya dɔɔ gemɔ mɔ, gemɔ ne n kya nye ayuule lii Wurubuaare ase.

⁸ Gesinkpan gebono, mɔ, ge kya nye nkyu ne ge kya korɔ daa iwe de ife, ne geŋ kya wɔra agyudɔ sa asa abono me kya dɔɔ gemɔ mɔ, geŋ bo agyan ne. Wurubuaare laa toge nno wɔra gemɔ ne laalaloge mɔ Wurubuaare laa baa nyoga gemɔ ogya.

A Nyi Aye-Asen Dɔ Yee Feye Bere Fe Nye Wurubuaare Amɔlegɛ

⁹ Me-nanboana laarese Yesu onon mɔ dɔ, a kya tonge de feye fafaanan gbaa mɔ, a nyi aye-asen dɔ yee feye bere, feŋ de genen. Feye-ilaa i kya lee nyiile yee Wurubuaare gi mɔlegɛ feye ne fe nye mɔ ase gekyena onan.

¹⁰ Wurubuaare kya kyu daa gesintin gyi asa nbele; on kya tan gesun gebono fe wɔra sa mɔ mɔ. Genobono fe kpaa feyen-anboana abono me kya son Yesu mɔ ne fe san fe kya kpaa momo mɔ, ɔ maŋ tan imo so. Imo ne n kya nyiile yee fe kya laare mɔ-ilaa.

11 Ilaa ibono i tansi i tiri aye lii feye ase mo ne n gye yee feye okamaase o' kyu gensipere keda genen kpaaloge. Fe wora genen mo, ilaa ibono feye-ansi a gyan' imo so mo i laa nye ba gesintin sa feye.

12 A men kya laare yee fe' wora awol-egyobo. A kya laare fee fe' nye ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela mo. Imoso fe' kase asa abono me kya ka gyan Wurubuaare so ne me kya nye gisen de me' nye ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa momo mo.

Wurubuaare Gi Ka Yela Ne O Kere Fee Mo-Nyoro Mo, Ilaa Mo I Laa Ba

13 Owi obono Wurubuaare laa ka ilaa yela sa Aberaham mo, o men nye obono o don mo Wurubuaare mo de o' nye toge yee, "Ne kere fee genen kaase baare." Imoso o toge daa yee o kere fee mo-nyoro.

14 Wurubuaare gi ka sa Aberaham yee, "In bo sei, nan yuule fo de fo-ilin i' tansi yelege."

15 Aberaham gi nye gisen gyoo ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa mo mo, ne gesintin, o baa nye imo.

16 Nyamese kya ka mo, o kya kere daa obono o don mo mo de o' toge yee o kere fee ode. Imo ne n kya keda asa nyoro yee ibono o toge mo i gye gesintin, ne i kya mo akyole abono nkana me laa soo mo pewu geno.

17 Genen ne Wurubuaare kya laare yee mo-ade me' nye bii momo-asen do yee o man baa kyeege mo-geno. Me laa nye ilaa ibono o ka yela sa momo mo. Imoso ne o ka daa yee o kere fee mo-nyoro mo.

18 Wurubuaare gi kpe ka yela mo, o ka daa. Ne o kere fee mo-nyoro mo, in bo no yee o laa kyeege imo abee o kee abon. Genen ilaa inyoo ide so mo, aye abono a sele kpaal bukaa mo mo, i kaabore i' keda aye-nyoro gikyo yee a laa nye ilaa ibono o ka yela sa aye, ne aye-ansi a gyan' imo so mo. Imo ne n gye Yesu amolege mo.

19 Ibono aye-ansi a gyan' Yesu so faa mo i yege aye-asen a te aye geten kolon aye-gekyena do. Yesu so mo, a nye ayaa yelese, ne sei man taale wora aye. Molewu mo so mo i wora fee o kpaal gikuru gibono gi barage Wurubuaare tuda-tuda lee onon obu mo, ne o loo.

20 Yesu gi loo nno mo, aye-giyaa do ne o loo genen. Mo ne n bugi okpa sa aye de aye-re Wurubuaare kee a' nye saare abara do. Wurubuaare gi yege o te gebunono o sa aye Wurubuaare asonbo mo gekpaal-gekpaal. O yege o wora mo-asunbi alebo gemu buu de okpa obono so o naa kyena lee Mekisede ne o wora mo-asunbi olebo mo.

7

Mekisede Gi Tansi Wora Nyamese Gbaa' Gesintin So

1 Mekisede baare gi gyi gewura Salem osowole so, ne o wora asunbi olebo kee sa Wurubuaare obono o gye Gitobele mo. Owi oko do mo aye Isirale awura aye-naana Aberaham mo-re mo-ade me kpaal ko iko bele de awura ako momo-re momo-ade. Aberaham mo-re mo-ade me ko iko mo lii, ne me kii me kya kpe gewi mo, Mekisede baare gi lii gyangara momo. Mekisede gi sa Aberaham olon Wurubuaare ginyen do.

2 Ne Aberaham, mo, gi ye ilaa kamaase ibono o nye lii iko mo do mo gikpado gudu-gudu ne o kyu gikolon-gikolon kyu sa Mekisede yee ibono o gye Wurubuaare asunbi olebo so mo, mo-lee ogyiten ne. (Mekisede ginyen mo gese ne n gye yee "Wura obono mo-gisen do i boran." Ibono o gye wura sa Salem osowole mo, i yege o nye ginyen nyose yee "Wura obono o kya bara gisen yuuli.")

3 Wurubuaare agyebi do mo me men nmarase sei-sei kyu lii genen Mekisede baare mo-se so abee mo-nyi so abee monaanaana gigan so gigan so ilaa yela. Me men kii nmarase yee geke gede ne i kyu koroge mo abee geke gede ne o kyu wu'. Ibono a nyi kyu lii mo so mo ne n gye yee o gye Wurubuaare asunbi olebo gekpaal. Genen so ne o de fee Wurubuaare mo-bi mo.

4 Genen Mekisede baare gi tansi wora nyamese gbaa' gesintin so. Aberaham obono o gye aye Isirale awura opaal gyangbarase mo gbaa gi ye ilaa ibono o nye lii iko ibono o kpaal ko mo do mo gikpado gudu-gudu ne o kyu gikolon-gikolon kyu

sa Meksidede yee ibono o gye asunbi oleebo so mo, mo-lee ogyiten ne.

⁵ Imo gemara mo aye Isirale awura a baa nye nbara kyu lii Wurubuaare asunbi aleebo ogyiten so. Nbara mo ne n gye yee asa me' kyena me kya ye-ye momo-ila a ibono me kya nye mo do gikpado gudu-gudu de me' kyu gikolon-gikolon kyu kperere asunbi aleebo yee momo-lee ogyiten ne. Genen asunbi aleebo abono me kya lii daa Lefi gesu do wole. Me gye daa aye Isirale gesinkpan so asa. Imoso Aberaham o'paa do ne me gye, ne me kya nye momo-ila a gyise lii daa momo-nanboana Isirale awura gbaa-gbaa ase.

⁶ Meksidede bere men gye Lefi gesu do. Imoso o' gye kya lee Isirale awura asunbi sa omo. O' gye aye Isirale awura mo do gbaa. Meksidede gye daa Wurubuaare asunbi oleebo so ne aye Isirale awura aye-naana Aberaham gi ye ilaa ibono pewu o nye lii iko mo do mo gikpado gudu-gudu ne o kyu gikolon-gikolon sa mo. Ne Meksidede mo gi sa Aberaham olon Wurubuaare ginyen do. Ba-a ibono Wurubuaare gi wolaa ka ilaa dense yela sa Aberaham faa, Meksidede gi dabole don mo.

⁷ In bo akyole; nyamese obono o laa sa mo-nanbo olon Wurubuaare ginyen do mo gi don obono o kya nye genen olon obono mo.

Meksidede Gebelense Ge Don Gyuda Awura Asunbi Aleebo Pewu-Lee

⁸ Meksidede obono o nye mo-lee ogyiten faa, Wurubuaare agyebi mo a men taa toge yee o wu' de a' nu. Nkana aye Isirale awura mo do mo, asa abono me kya nye momo-ila a gyise lii aye asense ase mo, a nyi ibono momo bere me kya wu'.

⁹⁻¹⁰ Lefi gesu do asa ne n gye genen asa abono. Abere abono Aberaham gi gyangara Meksidede ne o sa mo mo-lee ogyiten mo, in ti taa koroge Lefi. Imo-re imo genen gbaa mo, a kya kyu imo yee Lefi ne n sa Meksidede genen. I lii fee kyu naa de Aberaham so ne i kyu koroge Lefi. Imoso Meksidede gi don Aberaham mo-re Lefi.

¹¹ Nkana Mosisi nbara mo gi kya nyiile Isirale awura yee Lefi gesu do ne me' wora

Wurubuaare asunbi aleebo sa momo. Lefi onaanabi Aron gikpen mo me kya lee asunbi imo-okpa so mo, in dabole ta gudu sa Wurubuaare. Imoso Wurubuaare gi lee oko kpei obono o' gye Lefi gesu do fee genobono o lee Meksidede mo. O' gye baa lee mo okpa obono so o lee Aron mo-re mo-gikpen mo. Obono o san lee mo ne n gye Yesu. Nengyene fee Aron-lee mo anan ta gudu mo, nkana in baa tiri yee oko o' baa kii ba.

¹² Wurubuaare laa kyeege genobono o kyu lee mo-asunbi aleebo mo, i tiri yee o' kyeege nbara mo kee.

¹³⁻¹⁴ Aye-Wura Yesu obono a dare mo men gye Lefi geten do isa. O gye Isirale awura geten geko do ibono in bo akyole. O gye daa Gyuda geten do isa. Nkana Wurubuaare nbara nbono Mosisi gi yela mo gin kya sa okpa de Gyuda geten do asa me' wora Wurubuaare asunbi aleebo, ne Gyuda geten do isa oko-re oko men wora Wurubuaare asunbi oleebo geakaako kere.

Yesu Gebelense De Meksidede-Lee Ge Lii Abara

¹⁵ Fee genobono a toge kyon mo, a wu yee Yesu gye Wurubuaare asunbi oleebo oko kpei, mo-re Meksidede ilaa i laare i' lii abara.

¹⁶ I lii fee Wurubuaare men lee mo lii Lefi gesu do de o' wora mo-asunbi oleebo fee genobono Mosisi nbara mo gi kya nyiile mo. O kere daa Yesu oduduu obono o bo ne o man baa kii wu' geakaako kpa-a mo ne o lee mo de o' wora mo-asunbi oleebo.

¹⁷ Wurubuaare gi lee nyiile Yesu yee, "Fo gye asunbi oleebo gekpaa-gekpa."

O'kpa obono so ne naa kyena yee

Meksidede gi wora asunbi oleebo mo genen okpa obono so kee ne ne kyu fo wora asunbi oleebo faa."

¹⁸ Ilaa ide i kya nyiile yee Wurubuaare gi nyaa dedaa-lee asunbi aleebi mo yela nkan ne. I lii fee genen asunbi abono onan an kya taale molege nyamese de o' nye Wurubuaare ase gekyena.

¹⁹ I kya nyiile yee genen Mosisi nbara nbono gi men kya yee oko-re oko o' gyi Wurubuaare ginsi. Ide kon bere, Yesu asunbi aleebi abono a boran don Mosisi

nbara mɔ a ba. Mɔ-lɛɛ mɔ so ne anyamese mɛ laa taale kyu mɔmɔ-gewɔnsa gyan. Amɔ ne nan yegɛ de aye-rɛ Wurubuaare nsana i lɔrɔ de a' nyɛ tu sindi mɔ.

Yesu Laa Wɔra Asunbi ɔlɛbo Gɛkpaa-Gɛkpaa

20-21 I kii i bo ibono so Yesu-lɛɛ Wurubuaare asunbi alɛɛbi mɔ a boran don Wurubuaare asunbi alɛɛbo sense mɔ. Imɔ ne n gye yɛɛ Wurubuaare gbaa-gbaa genɔ dɔ agyɛbi ne n yegɛ ne Yesu gi wɔra Wurubuaare asunbi ɔlɛbo. Wurubuaare gi ka yɛɛ,

“Fo gye asunbi ɔlɛbo gɛkpaa-gɛkpaa. Ne kerɛ fɛɛ me-nyoro, gɛkaako maŋ kyɛɛgɛ me-genɔ tɔgɛsɛ gɛdɛ kpa-a.”

Wurubuaare asunbi alɛɛbo sense mɔ berɛ, in gye Wurubuaare genɔ dɔ agyɛbi so ne mɛ wɔra Wurubuaare asunbi alɛɛbo.

22 Lii Wurubuaare genɔ dɔ agyɛbi adɛ so ne Yesu gi wɔra ɔbono Wurubuaare gi lɛɛ mɔ yɛɛ naa de mɔ so ne mɔ Wurubuaare laa yegɛ mɔ-rɛ anyamese mɛ' wɔra genɔ pobɔrɔ. Genen genɔ pobɔrɔ gebono gɛ boran don gɛgyangbarasɛ mɔ nkana ɔ yegɛ mɔ-rɛ mɔmɔ mɛ naa kyena wɔra mɔ.

23-24 I kii i bo ibanban ibono so Yesu-lɛɛ asunbi alɛɛbi mɔ a don asense mɔ-lɛɛ mɔ. Imɔ ne n gye yɛɛ genen asunbi alɛɛbo abono mɛ nyaakyɔ. Genɔɔbono mɛ kya wu' mɔ so mɔ, mɛŋ kya nyɛ kyena gɛkpaa. Yesu berɛ tɛ nkpa gɛkpaa-gɛkpaa. ɔ wɔra Wurubuaare asunbi ɔlɛbo faa, ɔko maŋ baa yii mɔ-giyaa.

25 Genen so mɔ, asa abono mɛ kya tu sindi Wurubuaare kyu naa de mɔ so mɔ, ɔ bo ɔlon de ɔ' mɔlɛgɛ ɔmɔ gɛkpaa-gɛkpaa. I lii fɛɛ owi kamaasɛ dɔ mɔ, ɔ kpe ɔ bo no ɔ kya kolɛ Wurubuaare ɔ kya sa mɔmɔ.

26 Genen Wurubuaare asunbi alɛɛbo gɛmu ɔnan ne n boran sa aye anyamesɛ. O kyu mɔ-nyoro fue sa Wurubuaare. ɔŋ bo ilaa nyenyɛn, ne ɔ gye gisen fufuli wura. Wurubuaare gi lɛɛ mɔ lii ilaa nyenyɛn awɔrabo dɔ, ne ɔ diirɛ mɔ kpe mɔ asɛ Wurubuaare dɔ.

27 Wurubuaare asunbi alɛɛbo gɛmu sense mɔ mɛ kya lɛɛ asunbi gɛkɛ kamaasɛ. Pɛi ne mɛ laa lɛɛ asunbi sa asa de i' kpaare mɔmɔ-ilaa nyenyɛn fue sa

mɔmɔ mɔ, mɛ kya daa gilɛɛ sa mɔmɔ-nyoro. Yesu berɛ ɔŋ bo ilaa nyenyɛn so mɔ, in tiri yɛɛ ɔ' lɛɛ asunbi sa mɔ-nyoro de i' kpaare mɔ-ilaa nyenyɛn fue sa mɔ. In tiri kee yɛɛ gɛkɛ kamaasɛ mɔ ɔ' kpe ɔ kya lɛɛ asunbi ɔ kya kpe ɔ kya ba. Gikolon ne o kyu mɔ gbaa-gbaa nyoro kyu sa ne mɛ mɔɔ. Imɔ ne n gye asunbi abono ɔ lɛɛ kyu kpaare asa ilaa nyenyɛn fue sa mɔmɔ.

28 Asa abono mɛ wɔra Wurubuaare asunbi alɛɛbo gɛmu kyu naa de Mosisi nbara mɔ so mɔ, mɛ mɛŋ bo ɔlon mɔmɔ-gibaa so de mɛ' wɔra Wurubuaare gelaarɛ. Mosisi nbara mɔ gɛmara mɔ Wurubuaare gbaa-gbaa genɔ dɔ agyɛbi ne n san yegɛ ne mɔ-bi Yesu gi baa wɔra mɔ-asunbi alɛɛbo gɛmu. Wurubuaare gi yegɛ Yesu berɛ gi wɔra mɔ Wurubuaare gisen dɔ ilaa pɛwu sa mɔ kpaa logɛ.

8

Yesu Gye Wurubuaare Asunbi Alɛɛbo Gɛmu Wurubuaare Dɔ

1 Idɛ kon fɛ' nu ilaa ibono a kya laare a' nyiile mɔ. A bo genen Wurubuaare asunbi alɛɛbo gɛmu ɔnan ɔbono a dare faa. Mɔ berɛ ɔ tɛ Wurubuaare ɔbono ɔ gye Gitɔbelɛ mɔ gibaa gyisɛ so ɔ kya gyi gɛwura.

2 ɔ kya wɔra asunbi alɛɛbo gesun Wurubuaare ɔsonten ɔbono ɔ bo Wurubuaare dɔ ne Wura Wurubuaare gbaa-gbaa ne n yii mɔ mɔ. In gye Wurubuaare ɔson panpan ɔbono anyamesɛ mɛ yii gesinkpan so mɔ.

Gesinkpan So Asunbi A Kya Lɛɛ Wurubuaare Dɔ-Lɛɛ Mɔ ɔnan Nyiile

3 Wurubuaare asunbi alɛɛbo gɛmu kamaasɛ gesun gebono Wurubuaare gi sa mɔ mɔ ne n gye yɛɛ o' kyu asa ilaa ibono mɛ kya kyu bara Wurubuaare mɔ de mɔmɔ-asunbi atɔ lɛɛ asunbi sa Wurubuaare. Imɔso i kaabore yɛɛ Yesu ɔbono ɔ tɛ gebunono sa aye Wurubuaare dɔ mɔ kee ɔ' nyɛ ilaa ibono ɔ laa kyu lɛɛ asunbi sa Wurubuaare sa aye mɔ.

4 Ne fɛɛ Yesu bo daa gesinkpan so mɔ, nkana ɔ maŋ nyɛ wɔra Wurubuaare asunbi ɔlɛbo kpa-a. I lii fɛɛ Mosisi nbara mɔ dɔ mɔ, i bo asa abono i kaabore mɔmɔ-wolɛ ne mɛ' lɛɛ asunbi sa asa.

5 Genen gesinkpan so-lee asunbi alebo mo gesun gebono me kya wora mo ge kya lee genobono Wurubuaare do-lee i de mo onan nyiile aye daa. I men gye imo gbaa-gbaa ne i gye. I de daa fee genobono Wurubuaare gi toge sa Mosisi yee, "Kere de fo' yii me-son panpan fee genobono ne kaala nyiile fo gibii mo so mo."

6 Gesun gbaa' gebono Wurubuaare gi kyu wora Yesu Kirisito abaa do mo bere ge tansi don gebono Wurubuaare gi kyu sa gesinkpan so asunbi alebo mo. Genen kee ne o yele anyamese mo-re Wurubuaare nsana, ne Wurubuaare mo-re anyamese me naa de mo so wora geno poboro gebono ge boran don geno gebono Wurubuaare mo-re anyamese me naa de Mosisi nbara mo so wora mo. Geno poboro mo do mo Wurubuaare gi ka ilaa dense yela sa aye anyamese. Genen ilaa dense ibono kee i boran don geno gyangbarase mo-lee mo.

Geno Dedaa De Gepoboro

Gebono Wurubuaare Mo-re Anyamese Me Wora Mo

7 Nengyene fee geno gyangbarase gebono Wurubuaare mo-re anyamese me wora mo ge nan ta gudu mo, nkana i man baa kii tiri geno nyose.

8-9 Wurubuaare gi wu yee geno gyangbarase mo ge men ta gudu so mo, o toge yee,

"Owi obono ne keda Isirale awura de Gyuda awura de gibaa

lii Igyipiti awura gesinkpan so mo, ne yee me-re momo a wora geno.

Gekaako mo i laa ba yee nan yee me-re momo-naanaana

a laa kii wora geno poboro. Geno gebono bere

ge man wora fee gegyangbarase mo.

Momo abono me men gyi geno gebono so. I ba genen mo, i yee me kee men ka momo-geno.

10 Nke nbono gi laa ba mo do mo, nan yee me-re momo-naanaana a' wora geno poboro.

Me Wurubuaare ne n kya toge yee, genen geno poboro gebono do mo, momo-nwansa do de momo-asen do ne nan kyu me-nbara mo wora.

Nan wora momo-Wurubuaare ne momo mo, me laa wora me-ade.

11 Oko-re oko man baa toge sa mo-nanbo abee mo-subu oko yee o' baa bii me Wurubuaare.

I lii fee momo okamaase, nbii de abelense pewu, me laa bii me.

12 Nan kyu momo okamaase ilaa nyenyen ibono o wora mo kyee mo, ne man baa nyingi imo geakaako kpa-a."

13 Ibono Wurubuaare gi toge kyu lii geno poboro mo so mo o yee gegyangbarase mo ge wora gededaa. Ilaa ibono, mo, imo-iwole i wu' abee i wora idedaa mo, in kya keela ne i kya fue sii.

9

Geno Gyangbarase Mo Son Ilaa

1 Geno gyangbarase gebono Wurubuaare mo-re anyamese me wora mo do mo, i bo imo-lee son nbara, ne i bo imo-sonnten obono anyamese ne n yii mo gesinkpan so.

2 Genen sonnten mo gye daa panpan. Me ten ibu inyo wora mo do. Ansi do lee obu mo do mo, i bo son ifatela ogyanten de son teebulu. Bodobodo obono asa me kya kyu sa Wurubuaare mo kya gyan' teebulu mo so nno. Me kya tere genen obu obono yee Wurubuaare ansi do lee obu,

3 ne me kya tere tudo-tudo lee obu obono me ten wora mo yee Wurubuaare obu bele. Gikuru ne n barage ansi do lee mo de tudo-tudo lee obu mo do.

4 Tudo-tudo lee obu mo do mo, i bo Wurubuaare son onufuii odeten obono me kyu sika kokoo nkyu kokuaa mo mo. Son ato gidekaa kee gi de genen obu obono do. Me kya tere genen gidekaa gibono yee "geno gebono Wurubuaare mo-re anyamese me wora mo gidekaa". Gidekaa mo nyoro so geten kamaase mo, i gye daa sika kokoo nkyu. Gim do mo i bo sika kokoo bonboron, de agyudo abono me kya tere amo yee "mana" mo, de Aron oyii tugese obono o poroge afedaa mo. Abui patela-patela ako a bo gidekaa mo do kee. Abui abono so ne Wurubuaare

gi n̄marase genɔ gebono ɔ yege mɔ-re anyamese me wɔra mɔ gyan.

⁵ Gidekaa mɔ obundii so mɔ, me pɔrɔ ilaa ikoana gyan' fɛɛ Wurubuaare dɔ isɔɔ. Genen isɔɔ mɔ i kya lɛɛ Wurubuaare nyisigyi nyiile owi kamaase. Me kya tere obundii mɔ yeɛ ilaa nyenyen ɔkpaarefusten. Isɔɔ mɔ me wɔnga mɔmɔ-aban bun genen ilaa nyenyen ɔkpaarefusten mɔ. A maŋ nye nyoro abere ade dɔ de a' tɔge imɔ so ilaa kamaase loge.

Gesinkpan-Lɛɛ Asunbi Aŋ Kya Kpaa

De Ilaa Nyenyen I' Lii Asa Nwɔnsa Dɔ

⁶ Me wɔra imɔ ide pɛwu mɔ, i san mɔ, Wurubuaare asunbi alɛɛbo mɔ me san me kya loo ɔsonten mɔ ansi dɔ-lɛɛ obu mɔ dɔ me kya wɔra ɔson mɔ ilaa wɔrase me kya kpe me kya ba.

⁷ Tudɔ-tudɔ lɛɛ obu mɔ dɔ bere, Wurubuaare asunbi alɛɛbo gemu mɔ wole ne n kya nye loo nno. Gesi dɔ mɔ gikolon guan ne ɔ kya loo nno. ɔ laa loo nno genen mɔ, i kaabore o' kyu nbue nkalan loo de o' kyu kpaa lɛɛ asunbi abono a laa yege Wurubuaare o' kyu mɔ gbaa-gbaa ilaa nyenyen de asa sense-lɛɛ ilaa nyenyen ibono me wɔra ne men nyi mɔ kyɛɛ mɔmɔ.

⁸ Kyu naa de ɔson ilaa wɔrase ideana so mɔ, Wurubuaare Oduduu mɔ kya lɛɛ nyiile yeɛ owi ɔbono ɔkara genen gesinkpan so-lɛɛ Wurubuaare ɔsonten baare san ɔ bo no mɔ, Wurubuaare men ti sa ɔkpa de mɔ-asonbo me' nye kyon loo Wurubuaare obu bele mɔ dɔ.

⁹ ɔson ilaa wɔrase ide i gye daa gikpale kyu lii nke nde dɔ-lɛɛ Wurubuaare ɔson mɔ so. I kya nyiile aye yeɛ nbue nbono asa me kya kyu kyɔɔle Wurubuaare de asunbi abono me kya lɛɛ kyu naa de Mosisi nbara mɔ so mɔ i maŋ taale yege nyamese gisen gi' kyena mɔ geten kolon yeɛ ilaa nyenyen ibono ɔ wɔra mɔ i maŋ baa nyida mɔ-re Wurubuaare nsana.

¹⁰ I gye daa nbara kyu lii ilaa gyise de ilaa nunse so de asunbi kpei-kpei abono a kya lɛɛ ilaa kyɔlesese lii asa nyoro so sa ɔmɔ. Genen nbara nbono gi de baa fo

owi ɔbono Wurubuaare gi san bara ilaa pɔbɔrɔ mɔ.

Yesu Gi Lɛɛ Asunbi Gikolon Kpaare Aye-Ilaa Nyenyen Fue Gekpaa

¹¹ Ide bere Wurubuaare gi sun anyamese ɔmɔlegebo ne ɔ baa wɔra Wurubuaare asunbi alɛɛbo gemu. Mɔ ne n bara ilaa dense ibono a kya nye mɔ. ɔ wɔra mɔ-asunbi ɔlebo gesun mɔ, i men gye gesinkpan so-lɛɛ ɔsonten ɔbono anyamese me yii mɔ dɔ ne ɔ loo kpaa lɛɛ genen asunbi abono. ɔ loo daa ɔsonten ɔbono ɔ don gesinkpan so lɛɛ mɔ dɔ. Genen ɔsonten ɔbono kya gyi Wurubuaare ginsi don gesinkpan so lɛɛ mɔ.

¹² Wurubuaare geten' dɔ ne n gye genen ɔsonten ɔbono. ɔ loo nno gikolon genen mɔ, i ta. I kya nyiile yeɛ i men gye itiide de inaadeana nkalan ne o kyu kpaa loo de o' kyu lɛɛ asunbi. Mɔ gbaa-gbaa lɛɛ nkalan ne o kyu loo. Genen ne ɔ wɔra ne ɔ sɔge aye lii ilaa nyenyen pɛwu gemu mɔ abaa dɔ kiiri aye wɔra Wurubuaare abaa dɔ gekpaa-gekpaa.

¹³ Asunbi alɛɛbo mɔ me kya deɛ nnaadebi de me' kyu nmo-nsɔ de itiide de inaade nkalan kyu lɛɛ asunbi sa asa. Genen asunbi abono aŋ gye gisen dɔ ilaa gbaa ne a kya taale lɛɛ ilaa kyɔlesese lii asa nyoro so sa mɔmɔ faa.

¹⁴ Ne Kirisito-lɛɛ nkalan mɔ de-e? Nmo nbono bere gi laa kpaare ilaa nyenyen ibono i tɛɛ aye-re Wurubuaare nsana mɔ lii aye-asen dɔ. A laa nye de a' kpe a kya son Wurubuaare ɔbono ɔ bo no abere kamaase dɔ mɔ. I lii fɛɛ Kirisito gi kyu mɔ-nyoro kyɛɛ ne ɔ lɛɛ asunbi sa Wurubuaare aye so. A nyi ibono Yesu asunbi alɛɛbi mɔ a gyi Wurubuaare ginsi gekpaa. I lii fɛɛ ɔŋ wɔra ilaa nyenyen gekaako kere, ne o wu' sa aye kyu naa de Wurubuaare Oduduu ɔbono ɔ kpe ɔ bo no abere kamaase dɔ mɔ.

¹⁵ Imɔso Kirisito ne n gye ɔbono ɔ yeɛ anyamese mɔ-re Wurubuaare nsana. Lii mɔ so ne Wurubuaare gi yege mɔ Wurubuaare mɔ-re anyamese me kii wɔra genɔ pɔbɔrɔ faa. I kya nyiile yeɛ genɔ gyangbarase gebono Wurubuaare gi wolaa yege aye-re mɔ a wɔra mɔ a tɔrɔ

gemɔ-nbara. Imɔso Kirisito gi kyu mɔ-nkpa kyare ne i ka giko de i' mɔleɛge aye lii genen ilaa nyenyen ibono dɔ. O wu' sa aye genen mɔ, aye abono Wurubuaare gi tɔge aye yee a' son mɔ mɔ a laa nye nye ilaa dense ibono ɔ wolaa ka yela sa mɔ-ade mɔ. Ne genen ilaa ibono bere i man ta okara.

Nkalan Gi Laa Kyeege Fue

Pɛi De Wurubuaare ɔ' Kpaare Ilaa Nyenyen Fue

¹⁶ Nengyene nyamese mɔ-re mɔ-subuana me wɔra genɔ mɔ-tɔgyi so yela mɔ, kaase mɔ laa wu' pɛi de ilaa ibono i' loo nye wɔra gesun.

¹⁷ I lii fɛe lewu ne n kya yege ne asa me kya gyi oko atɔ. Owi obono ɔɲ ti wu' mɔ, genɔ gebono ge man taale yege oko ɔ' nye gyi mɔ-atɔ.

¹⁸ Genɔ gyangbarase gebono Wurubuaare mɔ-re anyamese me wɔra mɔ kee ge tiri yee nkalan gi kyeege fue pɛi de me' taale gyi genen genɔ mɔ so.

¹⁹ Owi obono Wurubuaare mɔ-re anyamese me laa baa gyi genɔ gyangbarase mɔ so mɔ, Mosisi gi kale nbara nbono me nmarase yela mɔ nyiile asa mɔ pɛwu. Nfono mɔ o kyu itiide de inaade nkalan de nkyu saare, ne o kyu giponfe gibono me kya tere yee hisopo mɔ de sande ifuu pebara kyu nminde dabɔle, ne o kyu nyɔɔ nkalan de nkyu mɔ dɔ, ne o kyu nmade-nmade nbara owole mɔ de asa mɔ pɛwu,

²⁰ ne ɔ tɔge yee, "Nkalan nde ne Wurubuaare gi kyu nyise gibaa yee feye-re mɔ fe wɔra genɔ. Fe' gyi genɔ mɔ so."

²¹ Mosisi gi kii kyu nkalan mɔ kyu nmade-nmade Wurubuaare ɔson panpan mɔ dabɔle de ɔson ilaa mɔ pɛwu.

²² Mosisi nbara mɔ dɔ mɔ, ne fɛe in gye ilaa kalese iko so mɔ, nkana nkalan wole ne me kya kyu lee ilaa kyolesese lii ilaa kamaase so. Nyamese man nye Wurubuaare ɔ' kpaare mɔ-ila nyenyen ibono ɔ wɔra mɔ fue sa mɔ, genen mɔ, nkalan gi kyeege fue pɛi.

Kirisito Gi Wu' Sa Aye Gikolon, Ne ɔ Laa Kii Ba Gesinkpan So Ginyɔse

²³ Gesinkpan gedɛ so ɔson ilaa i lii Wurubuaare dɔ lee mɔ daa. In gye yee imɔ gbaa-gbaa bere ne i gye. Imɔso ne i kaabore yee nbue nkalan ne anyamese me' kyu lee asunbi de i' lee ilaa kyolesese sa mɔmɔ mɔ. Wurubuaare dɔ ɔson ilaa bere, i kaabore i' nye asunbi abono a don nbue nkalan-lee asunbi mɔ. Genen asunbi ne Kirisito gi kyu mɔ gbaa-gbaa lee nkalan kyu lee mɔ.

²⁴ ɔ loo Wurubuaare geten' dɔ. Nno ne n gye Wurubuaare dɔ. In gye geten' gebono anyamese me kyu mɔmɔ-abaa yii mɔ dɔ ne Kirisito gi loo genen. Gese gere-lee Wurubuaare ɔsonten mɔ kya lee Wurubuaare dɔ-lee mɔ onan nyiile daa. I men gye Wurubuaare dɔ-lee mɔ gbaa-gbaa. Ide kon mɔ aye abono a ka gyan' Kirisito so mɔ a nye Kirisito bo Wurubuaare ase aye-giyaa dɔ.

²⁵ Kirisito gi loo Wurubuaare dɔ genen mɔ, i men gye yee ɔ kpe ɔ de mɔ-nyoro ɔ kya lee asunbi gesi kamaase fɛe genɔobono Isirale awura Wurubuaare asunbi alebo gemu mɔ kya kyu nbue nkalan loo Wurubuaare obu bele mɔ dɔ mɔ lee asunbi sa Wurubuaare gesi kamaase mɔ.

²⁶ Fɛe genen ne i de mɔ, nkana kpe kyu lii owi obono Wurubuaare gi lee soso de gese baa lii de nde faa, ɔfaanan Kirisito kpe san ɔ kya wu ɔlaawuse ɔ kya kpe ɔ kya ba. Owi obono gesinkpan so gekyena nke mɔ gi kya ba laalaloge faa, Kirisito gi kpe loo Wurubuaare dɔ daa gikolon. Mɔ-nyoro ne o kyu sa ne me mɔɔ, ne i wɔra asunbi abono ɔ lee aye anyamese gimu so de i' nye kpaare aye-ila nyenyen fue sa aye.

²⁷ I de sa nyamese yee o' wu' gikolon, de imɔ gemara mɔ, Wurubuaare o' gyi mɔ-nbele.

²⁸ Genen kee ne Kirisito gi wu' gikolon ne ɔ lee asunbi sa Wurubuaare ne i kpaare asa sakyɔ ilaa nyenyen fue sa mɔmɔ. Imɔso i gye gesintin yee gekaako ɔ laa kii ba gesinkpan so ginyɔse. Aberɛ abono bere mɔ, i men baa i gye yee asa ilaa nyenyen gikpaare fue so ne ɔ naa. Ginyɔse gibono ɔ laa ba mɔ, ɔ laa baa mɔleɛge asa abono mɔmɔ-ansi a gyan' mɔ so mɔ de me' nye Wurubuaare ase

gekkyena.

10

Yesu Gi Ba Baa Wɔra Wurubuaare Gelaare

¹ Ɔson ilaa ibono Mosisi nbara mɔ gi kyu ba mɔ i dabɔle lii Wurubuaare dɔ lee mɔ faa mɔ, i men taale wɔra fɛe imɔ gbaa-gbaa. Imɔso ibono asa mɔ me kya lee asunbi kolon abono sa Wurubuaare gesi kamaase dɔ me kya kpe me kya ba faa mɔ, asunbi mɔ a man taale kpaare asa abono me kya laare me' tu sindi Wurubuaare mɔ ilaa nyenyen fue de me' gyi Wurubuaare ginsi kpa loge.

² Ne fɛe asunbi ade a laa taale kpaare Wurubuaare asonbo ilaa nyenyen fue sa mɔmɔ gekpaa mɔ, nkana ofaanan me laa bii mɔmɔ-asen dɔ yee ilaa nyenyen iko in baa i bo mɔmɔ-re Wurubuaare nsana de me' man baa lee genen asunbi abono.

³ Genɔɔbono i de faa mɔ, genen asunbi abono me kya lee mɔ a kya yegɛ me kya nyingi ilaa nyenyen ibono me wɔra mɔ gesi kamaase.

⁴ I lii fɛe inaade de itiide-lee nkalan gi man taale kpaare nyamese ilaa nyenyen ibono ɔ wɔra mɔ fue sa mɔ kpa-a.

⁵ Imɔ ideana so ne owi ɔbono Kirisito gi ba gesinkpan so mɔ ɔ tɔge sa Wurubuaare yee,

“Akyɔɔletɔ de asunbi atɔ bere i men kya da fo ɔbole;
fo yegɛ ne bingiri nyamese. Fo sa me nyamese nyoro.

⁶ Ibono me kya kyu nbue kyɔɔle fo abee me kya kyu lee asunbi de i' kpaare mɔmɔ-ilaa nyenyen fue mɔ, imɔ iko i men kya gyi fo-ginsi.

⁷ Nfono ne ne tɔge yee, ‘O Wurubuaare, me ne.

Ne ba de n' baa wɔra fo-gelaare fɛe genɔɔbono me wolaa nmarase tɔge me-nyoro so ilaa fo-agyebi ɔwole mɔ dɔ mɔ.’ ”

⁸ Owi ɔbono Kirisito gi tɔge genen ilaa ide sa Wurubuaare mɔ, ɔ daa gitɔge yee, “Akyɔɔletɔ de asunbi atɔ de nbue nbono me kya kyu kyɔɔle de asunbi abono me kya lee yee fo' kpaare mɔmɔ-ilaa nyenyen fue sa ɔmɔ mɔ, i men kya da fo ɔbole ne i

men kya gyi fo-ginsi.” (Yegɛ nkana asunbi abono Mosisi nbara mɔ gi kya nyiile yee me' lee mɔ ne.)

⁹ Imɔ ide gemara ne Kirisito gi kii tɔge bola yee,

“O, Wurubuaare! Me ne; ne ba de n' baa wɔra fo-gelaare.”

Ide i kya nyiile aye yee Wurubuaare gi kpaare genɔ gyangbarase gebono ɔ yegɛ mɔ-re anyamese me daa giwɔra mɔ, ne ɔ san kyu gepɔɔɔ yii giyaa.

¹⁰ Wurubuaare gelaare gebono Yesu Kirisito gi baa wɔra mɔ ne n yegɛ ne Wurubuaare gi kpaare aye-ilaa nyenyen fue sa aye. Imɔ ne n gye yee Kirisito gi kyu mɔ gbaa-gbaa mɔ-nyoro kyu lee asunbi sa Wurubuaare gikolon de i' nye lɔɔ aye yela sa Wurubuaare gekpaa-gekpa.

Asunbi Kolon Ne N Yegɛ Ne A Wɔra Gisen Fufuli Awura Gekpaa

¹¹ Wurubuaare asunbi ɔleebo kamaase kpe ɔ yeɛ ɔ de asunbi gilee dɔ ɔ kya sa Wurubuaare geke kamaase. Ɔ kpe ɔ kya lee genen asunbi kolon abono ɔ kya kpe ɔ kya ba. Genen asunbi abono a men kya taale kpaare anyamese ilaa nyenyen ibono me wɔra mɔ fue sa mɔmɔ kpa-a.

¹² Kirisito bere gi wu' sa aye de i' wɔra ilaa nyenyen gikpaare fue asunbi abono a bo no gekpaa-gekpa. Genen asunbi kolon abono a kya taale kpaare anyamese ilaa nyenyen fue sa mɔmɔ owi kamaase dɔ. Ɔ lee asunbi mɔ ta genen mɔ, ɔ kpa kpelege kyena Wurubuaare gibaa gyise so mɔ-re mɔ me kya gyi gewura.

¹³ San kyu lii genen abere abono kyu kyon mɔ, ɔ te ɔ gyoo owi ɔbono Wurubuaare laa yegɛ ɔ' kyise mɔ-akyobo de mɔ-ayaa mɔ.

¹⁴ Asunbi kolon guan ne ɔ kpe lee, ne genen asunbi abono a kya yegɛ aye abono ɔ lɔɔ yela sa Wurubuaare mɔ a kya nye gyi Wurubuaare ginsi kpa loge gekpaa-gekpa.

¹⁵ Wurubuaare Oduduu mɔ kee gi tɔge imɔ so ilaa sa aye. Ɔ tɔge yee,

¹⁶ “Nke nbono gi laa ba mɔ dɔ mɔ, nan yegɛ me-re anyamese a' kii wɔra genɔ pɔɔɔ.

Me Wurubuaare ne n kya tɔge yee,

'Genen genɔ pobɔrɔ gebono dɔ mɔ,
mɔmɔ-nwɔnsa dɔ de mɔmɔ-asen dɔ
ne nan kyu me-nbara mɔ wɔra.' "

17 Ne Wurubuaare gi kii tɔge yee,
"Maŋ baa nyingi mɔmɔ-ilaa nyenyen
ibono me wɔra mɔ
de genɔɔbono me tɔrɔ me-nbara mɔ
gekaako kpa-a."

18 Imɔso ibono Wurubuaare gi nye tɔge
yee o kyu asa ilaa nyenyen ibono me wɔra
mɔ kyee mɔmɔ faa mɔ, i meŋ baa i tiri yee
me' kii lee asunbi de i' kpaare mɔmɔ-ilaa
nyenyen fue.

A' Kyu Gesintin De Gikagyan Tu Sindi Wurubuaare

19 Imɔso me-nanboana, ibono Yesu gi
kyeege mɔ-nkalan fue sa aye so mɔ, a kya
da otu loo Wurubuaare ase mɔ-obu bele
mɔ dɔ.

20 Yesu ne n bugi genen ɔkpa pobɔrɔ
ɔbono sa aye kyu naa de mɔ gbaa-gbaa
nyoro gibi mɔ so. ɔ yeege gikuru gibono
gi barage Wurubuaare ibu inyɔ mɔ dɔ
mɔ gi tigi sa aye ɔkpa de a' nye kyon loo
Wurubuaare ase. Genen ɔkpa ɔbono kya
sa aye gekyena gekpaa.

21 Npere a nye ɔbono ɔ gye Wurubuaare
asunbi ɔleebo bele. ɔ kya kere Wu-
rubuaare geten' dɔ asa so.

22 Imɔso a' kyu gesintin ka gyan Wu-
rubuaare so de a' tu sindi mɔ, de a' lee
akyɔɔle kamaase lii aye-asen dɔ. Wu-
rubuaare gi yeege a' bii aye-gisen dɔ yee
ilaa nyenyen ibono a wɔra mɔ i meŋ baa
i kya nyida aye-re mɔ nsana, ne ɔ yeege a
nye nkyu dense gyere.

23 A' yele aye-ayaa so girin de aye-ansi
a kpe gyan' ilaa dense ibono Wurubuaare
gi ka yela sa aye ne a kya lee tɔge yee a sɔɔ
imɔ gyi mɔ so. I lii fee Wurubuaare ɔbono
ɔ ka imɔ yela sa aye mɔ gye ɔpaawɔrabo.

24 A' sa abara so gewɔnsa de a' tɔge
wɔra abara de aye pewu a' nye laare
abara ilaa de a' wɔra gidense.

25 I kaabore a' kyena a kya gyan' dabɔle
Wurubuaare ɔson mɔ dɔ. Aŋ sa a' taa
gegyan yeege fee genɔɔbono ako me kya
wɔra mɔ. Geke gebono Wurubuaare laa
kyu gyi anyamese pewu nbele mɔ ge kya
fuude. Imɔso a' lɔrɔ tɔge keda abara
nyoro too.

I Tansi I Bo Gifuu Yee Wurubuaare Laa Nye Fo ɔko Wɔra Mɔ-Gibaa Dɔ

26 Ibono a ti nye bii Wurubuaare
gesintin faa ne a kii kere ansi a kpe a
kya wɔra ilaa nyenyen mɔ, i maŋ baa nye
asunbi abono a laa baa taale kpaare aye-
ilaa nyenyen ibono fue sa aye.

27 A san a te a gyoo daa aye-nbele
gegyike gebono ge tansi ge bo gifuu mɔ.
Genen aberɛ abono mɔ ɔgya gin-gin ne
nan deɛ asa abono me kya kɔ de Wu-
rubuaare mɔ.

28 Nengyene ɔko meŋ ka Wurubuaare
nbara nbono Mosisi gi ŋmarase yela mɔ
genɔ, ne anyɔ abee asa' me wu tɔge yee,
"En! Kaase mɔ gi wɔra genen" mɔ, nbara
mɔ gi kya nyiile yee me' mɔɔ mɔ. Me meŋ
sa me' su mɔ so.

29 Ne ɔbono, mɔ, oŋ kyu Wurubuaare
mɔ-bi mɔ tere sei mɔ de-e? Feye ase mɔ,
mene gisobiide ɔnan ne Wurubuaare laa
kyu sa mɔ? Oŋ kyu Wurubuaare mɔ-bi
mɔ nkalan mɔ yee gi gye ilaa iko. Genen
nkalan nbono, mɔ, ne Wurubuaare mɔ-bi
mɔ gi kyeege fue de Wurubuaare mɔ-re
anyamese me' nye wɔra genɔ. Kyu lii
nkalan nbono so ne Wurubuaare gi lɔrɔ
genen kaase mɔ yela sa mɔ-nyoro. ɔbono
ɔ wɔra genen mɔ, ɔ saale Wurubuaare
Oduduu ɔbono ɔ gye Gitolon Gemu mɔ
ne. Imɔso Wurubuaare laa tansi biide
mɔ-giso.

30 A nyi mɔ ɔbono ɔ tɔge yee,
"Me ne n kya ka ilaa nyenyen giwɔra giko.
Me ne nan tee la ilaa nyenyen awɔrabo."
ɔ tɔge kee yee,

"Me Wurubuaare nan gyi me-ade nbele."
31 I tansi i gye ilaa ibono i bo gifuu
yee Wurubuaare ɔbono ɔ bo no gekpaa-
gekpaa mɔ laa nye fo ɔko wɔra mɔ-gibaa
dɔ.

Feye-Ansi A Gyan Wurubuaare So Mɔ, Fe Laa Nye Ntee la Bele

32 Fe' nyingi owi ɔbono fe daa giwu
Wurubuaare fatela mɔ bii mɔ. Genen
abere abono mɔ, fe wu ɔlaawuse kpei-
kpei gikyɔ. Owi ɔbono fe kya kpon genen
mɔ, fe taale keda nyoro.

33 Iko mɔ, asa me liire feye sansana
saale feye ne me ka feye-ansi. Iko mɔ
mɔ, me kya wɔra feye-nanboana ako

aworofoo genen mo, feye, mo, fe kya kpaawere momo so.

³⁴ Fe yiyee sa feye-nanboana abono ako me keda tii de ibu mo. Asa me soge feye-atoo abono fe bo mo, i men loo feye. I wora feye okon daa. I lii fee fe nyi feye-asen do yee ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa feye mo bere i san i bo no sa feye, ne i don ato abono gbaa bun.

³⁵ Imoso ibono feye-ansi a gyan Wurubuaare ilaa so genen mo, fen sa fe' taa imo yee. Fe laa nye imo so nteela bele.

³⁶ I tiri yee fe' nye gisen de fe' wora Wurubuaare gelaare de fe' nye ilaa ibono o ka yela sa feye mo.

³⁷ Wurubuaare agyebi mo do i toge yee, "I san daa nmaraa de obono o laa ba mo o' ba. On baa keela.

³⁸ Obono o kya ka gyan me Wurubuaare so mo ne nan kyu yee mo-gisen do i boran. Genen kaase obono ne nan nye me Wurubuaare ase gekyena.

Obono mo-gisoo gyi gi koso me so mo bere o man gyi me-ginsi."

³⁹ Abono o dare yee momo-gisoo gyi gi koso Wurubuaare so ne me fue mo-okpa mo mo, aye bere, an bo momo do. A bo daa momo abono me kya ka gyan mo so mo do. Aye ne o laa molege de a' nye kyena mo ase.

11

Asa Abono Me Soo Wurubuaare Gyi Mo

¹ Gisoo gyi ne n gye ilaa ibono i kya yee a' bii aye-asen do yee Wurubuaare laa wora ilaa ibono aye-ansi a gyan' imo so mo. Gisoo gyi ne a kya kyu bii yee Wurubuaare ilaa ibono an kya wu de ansi mo i bo no gesintin.

² Wurubuaare asonbo adedaabo mo me soo Wurubuaare gyi so mo, me gyi Wurubuaare ginsi.

³ A soo Wurubuaare gyi so mo, a kya nu gese yee Wurubuaare gi kpe toge daa de geno ne soso de gese i ba i bo no faa. Imoso ilaa ibono an kya wu de ansi mo ne Wurubuaare gi kyu lee ibono a kya wu de ansi faa.

⁴ Abele gi soo Wurubuaare gyi so mo, o lee asunbi sa mo, ne mo-asunbi mo a

gyi mo-ginsi don Keen-lee. Lii genobono Abele gi soo Wurubuaare gyi so mo, Wurubuaare gi kyu mo yee mo-gisen do i boran, ne o toge ilaa dense kyu lii mo-asunbi mo so. Abele gisoo gyi gide so mo, dabole ibono o ti wu' faa, mo-ginyen gi san gi de baa lii de nde.

⁵ Inoki gisoo gyi so mo, o men wu'. Wurubuaare gi puru mo dii kpe mo ase. Oko men baa wu mo. Asa me laare mo kpon, i kya nyiile yee Wurubuaare gi puru mo faa fem kyu dii kpe mo ase de ansi. Wurubuaare agyebi do i lee nyiile aye yee pei de i' ba de Wurubuaare o' puru Inoki genen mo, o gyi Wurubuaare ginsi daa.

⁶ Fo nyamese fon kya soo Wurubuaare gyi mo, fo man taale gyi mo-ginsi kpa-a. Fo obono fo kya laare fo' bii Wurubuaare lii fo gisen do mo, i tiri yee fo' soo gyi yee o bo no de fo' soo gyi kee yee o kya teela asa abono me kya peere ansi de me' bii mo mo.

⁷ Nowa gi soo Wurubuaare gyi so mo, o nu Wurubuaare gedde. Imo ne n gye yee mo-gekyena do mo, Wurubuaare gi gyoo mo owolii yela yee ilaa iko i laa baa ba. Genen abere abono mo, on ti wu genen ilaa ibono de mo-ansi, ne o dabole wora ilaa ibono Wurubuaare gi toge sa mo mo. O sale gikolii bele gibono gi baa molege mo-re mo-geten do asa. Kyu naa de Nowa gisoo gyi gide so mo, i lee nyiile yee gesinkpan so anyamese me kaabore Wurubuaare o' bun omo gipuee genen owi obono do. Nowa bere Wurubuaare gi kyu mo yee mo-gisen do i boran kyu naa de mo-gisoo gyi gibono o soo Wurubuaare gyi mo so.

⁸ Aberaham gi soo Wurubuaare gyi so mo, o nu Wurubuaare gedde. Wurubuaare gi toge sa mo yee o' koso nfono o wolaa o te mo kpe geten banban. Wurubuaare gi ka yela sa mo yee nno ne nan san wora mo-lee. Gesintin mo, o koso, yeege o men nyi nfono o kya kpe mo.

⁹ O soo Wurubuaare gyi so mo, o kpaawere fo gesinkpan gebono Wurubuaare gi ka yela sa mo mo so mo, o kyena gemo so fee isafo. On kyena geten kolon. O naa o kya kyena daa ibu ibono me kya kyu nbue iwole kyu yii imo mo do. Mo-bi

Ayisiki de mɔ-naana Gyeekopo kee me baa kyena fɛɛ mɔ-lɛɛ mɔ onan. I kya nyiile yɛɛ ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa Aberaham mɔ, ɔ ka yela sa mɔmɔ kee.

¹⁰ Ibono so Aberaham gi taale nye gisen genen mɔ ne n gye yɛɛ o kyu mɔ-ansi gyan' daa ɔsowole ɔbono ɔ bo no gekpaa-gekpaa mɔ so. Genen ɔsowole ɔbono ɔlɛbo de mɔ-oyiibo ne n gye Wurubuaare.

¹¹ Aberaham mɔ-ka Sara men koroge kerɛ. ɔ sɔɔ Wurubuaare gyi so mɔ, dabole mɔ-gikyibelense dɔ mɔ, ɔ nye ɔlon lii Wurubuaare ase, ne ɔ da ɔto koroge. O sɔɔ Wurubuaare gyi yɛɛ Wurubuaare gye ɔpaawɔrabo. ɔ laa wɔra ilaa ibono ɔ ka yela sa mɔ mɔ.

¹² Imɔso, lii genen gisɔɔgyi gide so mɔ, Aberaham ɔbono ɔ bele ɔ ti ɔ kya fuude lewu mɔ gi nye gebii koroge, ne genen gebii kolon gebono ge nye anaana-anaana-ana abono mɔmɔ-gegyɔnɔ ge nyaakyɔ fɛɛ agyekpebi de apoo genɔ ginɛsii.

¹³ Genen adedaabo abono ne tere faa pɛwu me sɔɔ Wurubuaare gyi mɔmɔ-gekyena dɔ kaabore me wu'. Owi ɔbono me men ti nye ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa mɔmɔ mɔ, me ti wolaa bii mɔmɔ-asen dɔ yɛɛ i bo ɔkpa i kya ba, ne i wɔra mɔmɔ ɔkon. Me kyule yɛɛ me gye daa asafo gesinkpan so. Gese gere in gye mɔmɔ-gewi.

¹⁴ Asa abono me kya tɔge genen ilaa ide mɔ, me kya lɛɛ nyiile yɛɛ me kya laare ɔsowole ɔbono ɔ laa baa wɔra mɔmɔ-gewi gekaako mɔ ne.

¹⁵ Nengyene fɛɛ ɔsowole ɔbono me daa gikyena mɔ menan da mɔmɔ-ɔbole mɔ, nkana me laa taale kii kpe nno.

¹⁶ Genɔɔbono i de faa mɔ, mɔmɔ-ansi a gyan' daa ɔsowole ɔbono ɔ don gesinkpan so-lɛɛ mɔ so. Wurubuaare gi lɔrɔ genen ɔsowole ɔbono yela sa mɔmɔ. Ibono mɔmɔ-ansi a gyan' Wurubuaare dɔ-lɛɛ ɔsowole mɔ so genen so mɔ, me kya tere Wurubuaare yɛɛ mɔmɔ-Wurubuaare mɔ, in bo Wurubuaare ipeeli.

¹⁷⁻¹⁸ Owi ɔko dɔ mɔ Wurubuaare gi daase Aberaham kerɛ. ɔ tɔge mɔ yɛɛ o'

kyu mɔ-bi Ayisiki kpaa kyɔɔle sa mɔ. Yɛge ɔ wolaa tɔge yela sa mɔ yɛɛ, "Kyu naa de fo-bi Ayisiki so ne fo laa nye anaana-ana abono ne ka yela sa fo mɔ." Imɔ-re imɔ genen gbaa mɔ, Aberaham gi dabole kyule yɛɛ ɔ laa kyu mɔ-bi kolon ɔbono ɔ bo mɔ kyu kpaa kyɔɔle sa Wurubuaare. ɔ sɔɔ Wurubuaare gyi, ne

¹⁹ o kyu imɔ yɛɛ nengyene ɔ wɔra genen mɔ, Wurubuaare laa taale kyingi mɔ lii ibuni dɔ. Ne gesintin mɔ, i baa wɔra fɛɛ Wurubuaare gi kyingi mɔ kiiri sa mɔ. I lii fɛɛ ɔn baa yɛge mɔ ɔ' kyɔɔle mɔ.

²⁰ Ayisiki gi sɛɛ mɔ, mɔ kee gi sɔɔ Wurubuaare gyi so mɔ, pɛi de ɔ' lɔɔ wu' mɔ, ɔ tɔge ilaa ibono i laa ba mɔ-biana Gyeekopo de Isawu so mɔ, ne ɔ sa ɔmɔ ɔlon Wurubuaare ginyen dɔ.

²¹ Gyeekopo gi sɔɔ Wurubuaare gyi so mɔ, owi ɔbono ɔ kya laare ɔ' lɛɛ ɔnɛ mɔ, ɔ koso kyena, ne ɔ sa mɔ-bi Gyosefo-lɛɛ mɔ-biana anyɔ mɔ ɔlon Wurubuaare ginyen dɔ. O kyu mɔ-oduduu gyan' mɔ-oyii tugese so, ne ɔ lɛɛ Wurubuaare ginyen.

²² Gyosefo gi sɔɔ Wurubuaare gyi so mɔ, owi ɔbono o wu yɛɛ mɔ-nke gi kya fo ibono ɔ laa kii kpe mɔ-naanaana ase mɔ, ɔ taale wu tɔge yela yɛɛ mɔ-nanboana Isirale awura mɔ me laa baa koso Igyipiti gesinkpan so gekaako. Genen so mɔ, ɔ ka sa mɔ-subuana yɛɛ gekaako gekaako me laa koso mɔ, me' kyu mɔ-awuye koso.

²³ Mosisi mɔ-nyi de mɔ-se me kyena mɔ, me sɔɔ Wurubuaare gyi. Igyipiti awura gesinkpan so ne me kyena. Owi ɔko dɔ mɔ, Igyipiti wura mɔ gi yela nbara yɛɛ me' mɔɔ Isirale awura nbii nyenseɛ. Imɔ genen gbaa mɔ, me men sele Igyipiti wura mɔ gifuu. Me koroge Mosisi ne me wu yɛɛ ɔ bo kanpe mɔ, me nara mɔ ibose isa'. Me men ka nbara mɔ genɔ.

²⁴ Imɔ gemara mɔ, Igyipiti wura mɔ-bi kyiise gi wu Mosisi, ne o kyu mɔ kpaa bela. Mosisi gi sɛɛ mɔ, ɔ sɔɔ Wurubuaare gyi. Imɔso o kine yɛɛ me men sa me' tɔge yɛɛ ɔ gye Igyipiti wura mɔ mɔ-bi kyiise mɔ-bi.

²⁵ ɔ tɔge yɛɛ ɔ laa kyena daa mɔ-nanboana Isirale awura abono me kya son Wurubuaare mɔ ase. Mɔ-re mɔ-nanboana mɔ me' wu ɔlaawuse mɔ, i

boran sa mɔ don ɔkon ɔbono nkana ɔ laa gyi lii ilaa nyenyen giwɔra dɔ mɔ. O nyi yee genen ɔkon ɔbono man de kpe sa mɔ.

²⁶ Mosisi gi sa gɛwɔnsa kyu lii ɔbono Wurubuaare laa sun de ɔ' baa mɔlegɛ anyamese mɔ so. O kyu yee nengyene o' wu ɔlaawuse ne o nun asebi genen kaase ɔbono so mɔ, imɔ ibono i gye ilaa gbaa' sa mɔ don ibono ɔ laa nye Igyipiti awura awuratɔ pɛwu mɔ. Mɔ-ansi a kpe a gyan' daa ntɛɛla bele nbono Wurubuaare laa sa mɔ gɛkaako mɔ so.

²⁷ Mosisi gi sɔɔ Wurubuaare gyi so mɔ, ɔ koso Igyipiti gɛsinkpan mɔ so. ɔ mɛn sele Igyipiti wura mɔ ginyadon gibono ɔ laa kyu mɔ so mɔ. ɔ keda nyoro kine yee ɔ man kpe ansi de o' kii gɛmara. I lii fɛɛ i wɔra mɔ fɛɛ ɔ kya wu Wurubuaare ɔbono ɔko mɛn kya wu mɔ de ansi mɔ.

²⁸ Mosisi gi sɔɔ Wurubuaare gyi so mɔ, o nu Wurubuaare gɛdɛ, ne o yii "Lewu Gi Serege Aye So" gɛke bele gigyi ba, ne o kyu nbue nkalan kyu nmadɛ-nmade aye-ibu nbunono, de Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ ɔbono ɔ kya mɔɔ asa mɔ, ɔ mɛn sa o' yii aye Isirale awura-lɛɛ nbii nyense gyangbarase.

²⁹ Isirale awura adedaabo mɔ mɛ sɔɔ Wurubuaare gyi so mɔ, Wurubuaare gi sa mɔmɔ ɔkpa, ne mɛ naa fara apoo ɔbono mɛ kya tere yee Apoo Pebara mɔ lii. Mɛ laa fara apoo mɔ, mɔ, nkyu mɔ gi ye ginyɔ sa mɔmɔ ɔkpa, ne mɛ naa kyon. Igyipiti awura mɔ, mɔ, mɛ ba mɛ' baa fara mɔ, nkyu mɔ gi gyi mɔmɔ.

³⁰ Isirale awura mɔ mɛ sɔɔ Wurubuaare gyi so mɔ, mɔmɔ-rɛ Gyeriko awura mɛ kya kɔ ikɔ mɔ, mɛ naa kyaabɔɔ gɛkpen gɛbono mɛ yii kyaabɔɔ Gyeriko ɔsowole mɔ nke so nke so, nke sono, ne Wurubuaare gi yegɛ gɛkpen mɔ ɔpɔɔre mɔ gi de gɛɛ.

³¹ Tutukyii ɔko gi kyena Gyeriko nno, mɛ kya tere mɔ yee Rahabe. Pei de Isirale awura mɛ baa kɔ de ɔmɔ mɔ, mɛ sun ako ne mɛ nara kpaa kere ɔsowole mɔ gidebi. Rahabe gi sɔɔ Wurubuaare gyi so mɔ, oŋ kyule lɛɛ mɔmɔ-gewi. O kii koso keda mɔmɔ-gisafo bɔla daa. Lii genen so mɔ, owi ɔbono Isirale awura mɛ kpaa mɔ

genen ɔsowole gisomaanu awura mɔ, mɔ bere, mɛ mɛn mɔɔ mɔ.

³² N' kii tɔge asa abono mɛ sɔɔ Wurubuaare gyi baa kyon mɔ so ilaa abɛɛ n' taa yegɛ genen? Man nye nyoro daa, nkana nan tɔge Gidiyon, Baraki, Samson, Gyefita, Deefidi de Samuele de Wurubuaare ikalan atɔgebo mɔ so ilaa kee.

³³ Genen asa adɛ mɛ sɔɔ Wurubuaare gyi so mɔ, ako mɛ taale kɔ ikɔ gyi awura-awura so.

Ako mɛ yegɛ gɛsintin gigyi gi' ba asa dɔ. Mɔmɔ-gisɔɔgyi mɔ so mɔ, ako mɛ nye ilaa dɛnsɛ ibono Wurubuaare gi ka yela sa mɔmɔ mɔ.

Ako mɛ taale baala aguuni nno bun.

³⁴ Ako mɛ duule igya gin-gin ibono i wɔra gifuu mɔ.

Ako gisɔɔgyi so mɔ, Wurubuaare gi mɔlegɛ mɔmɔ lii lewu dɔ owi ɔbono nkana asa mɛ laare mɛ' mɔɔ ɔmɔ de nki mɔ.

Ako mɛ gye afɔlebo, ne mɛ nye ɔlon baa bingiri alolonbo.

Mɛ bii kɔ ikɔ, ne mɛ gyi asafo asogya akpen akpen so.

³⁵ Akyii abono mɛ sɔɔ Wurubuaare gyi mɔ ako mɛ nye mɔmɔ-subuana abono mɛ wu' mɔ mɛ' kii kyingi lii ibuni dɔ.

Ako, mɔ, ibono mɛ sɔɔ Wurubuaare gyi so mɔ, asa mɛ ka mɔmɔ-ansi, kaabore mɛ kyu wu'.

I lii fɛɛ mɛ mɛn taa mɔmɔ-gisɔɔgyi mɔ yegɛ.

Mɛ nyi yee nengyene genen so ne mɛ laa taa gɛsinkpan so gɛkyena yegɛ mɔ, gɛkaako Wurubuaare laa kyingi ɔmɔ de mɛ' nye gɛkyena gɛbono gɛ boran don gɛdɛ mɔ.

³⁶ Ako, mɔ, mɛ sɔɔ Wurubuaare gyi so mɔ, asa mɛ gyaabii mɔmɔ ne mɛ koree mɔmɔ.

Ako, mɔ, kee, ibono mɛ sɔɔ Wurubuaare gyi so mɔ, asa mɛ nminde mɔmɔ ne mɛ tii mɔmɔ de ibu.

³⁷ Ako, mɔ, ibono mɛ sɔɔ Wurubuaare gyi so mɔ, asa mɛ da mɔmɔ abui mɔɔ. Mɛ kyan mɔmɔ ako dɔ ginyɔ-ginyɔ.

Ako, mɔ, mɛ mɔɔ mɔmɔ de nki.
 Ako, mɔ, ibono mɛ sɔɔ Wurubuaare gyi
 so mɔ,
 isandɛ de itiide iwolɛ ne n wɔra
 mɔmɔ-akuru bunse.
 Mɛ wɔra ayenbo. Asa mɛ ka mɔmɔ-ansi,
 mɛ mɛn nyɛ mɔmɔ-nyoro.
 38 Nkana in taa kaabore gesinkpan so asa
 nyenyɛn mɛ' nyɛ asa dense adɛ mɛ'
 kyena saare mɔmɔ dɔ.
 Mɔmɔ ako, ibono mɛ sɔɔ Wurubuaare gyi
 so mɔ,
 mɛn nyɛ ikyenaten ne mɛ naa de
 apɛn de abii so.
 Mɛ dɛ-dɛ gesinkpan ibɔ dɔ de afole ibɔ dɔ.
 39 Genen asa dense adɛ pɛwu ginyɛn gi
 dɛ kyu lii genɔɔbono mɛ sɔɔ Wurubuaare
 gyi mɔ so. Imɔ-rɛ imɔ genen gbaa mɔ, ilaa
 dense ibono Wurubuaare gi ka yela sa asa
 abono mɛ sɔɔ mɔ gyi mɔ, ɔ mɛn yɛgɛ de
 mɛ' nyɛ imɔ genen abere abono.
 40 I kya nyiile yɛɛ ɔ wolaa tɔgɛ yela yɛɛ
 ɔ laa baa wɔra ilaa dense sa aye abono a
 sɔɔ mɔ gyi ndɛ faa. Genen ilaa ibono i laa
 tansi wɔra ɔdan don ibono nkana ɔ laa sa
 ɔmɔ genen abere abono mɔ. Mɔmɔ-wolɛ
 mɔ Wurubuaare man yɛgɛ mɛ' wɔra ɔdan
 kpaa logɛ, genen mɔ, aye kee a' baa bɔla
 de mɔmɔ.

12

A' Kpɛ A' Kɛrɛ Daa Yesu Aye-Gɛkyena Dɔ

1-2 A' laa ansi kɛrɛ asa abono a kaala-
 kaala baa kyon faa. Mɔmɔ-gɛkyena gɛ lɛɛ
 nyiile aye genɔɔbono mɛ sɔɔ Wurubuaare
 gyi mɔ. Imɔso ilaa kamaasɛ ibono i
 laa gɛnda aye de a' mɛn nyɛ wɔra Wu-
 rubuaare gɛlaare kpaa logɛ mɔ, fɛ' yɛgɛ
 de a' lɛɛ imɔ lii aye-ayaa dɔ, titirigu mɔ,
 ilaa nyenyɛn giwɔra ibono i kya nyɛ aye
 kusaa-kusaa mɔ. A' kpɛ a' kɛrɛ daa Yesu
 aye-gɛkyena dɔ de a' wɔra fɛɛ asa abono
 mɛ kya kɛda nyoro seɛ ɔnangya ɔbono ɔ
 dɛ mɔmɔ-ansi so mɔ. Yesu ne n yɛgɛ a
 sɔɔ Wurubuaare gyi, ne mɔ ne nan yɛgɛ
 a' sɔɔ mɔ gyi kpaa logɛ. Abere abono mɛ
 laa da mɔ ananbi mada de oyii mɔɔ mɔ,
 ipeeli ibono ɔ gyi genen lɛwu ɔbono dɔ
 mɔ, ɔ mɛn kyu imɔ tɛrɛ sɛi. O kyu mɔ-
 ansi gyan' daa ɔkon ɔbono ɔ dɛ sa mɔ
 mɔ-lɛwu gɛmara mɔ so, ne ɔ sɔɔ lɛwu

mɔ abaa anyɔ. Idɛ kon ɔ tɛ Wurubuaare
 gibaa gyisɛ so ɔ kya gyi gɛwura.

3 Ilaa nyenyɛn awɔrabo mɛ tansi kyo
 Yesu, ne mɔ, mɔ, gi nyɛ gisɛn sa ɔmɔ.
 Imɔso fɛ' laa ansi kɛrɛ mɔ-lɛɛ mɔ, de in
 sa i' yɔɔ fɛyɛ-nyoro de fɛyɛ-asɛn a' koso
 mɔ so.

4 Ibono fɛ kya nyanga ansi fɛ kya kɔ fa-a
 tii ilaa nyenyɛn giwɔra faa mɔ, fɛn ti kɔ
 kpaa fo ibono mɛ laa mɔɔ fɛyɛ.

Wurubuaare Kya Laare Fo-Ilaa Mɔ Ne ɔ Kya Biide Fo-Giso

5 Fɛ ti tan ibono Wurubuaare gi tɔgɛ
 wɔra fɛyɛ fɛɛ mɔ-biana mɔ? Wurubuaare
 agyɛbi mɔ dɔ mɔ i tɔgɛ yɛɛ,
 "Mɛ-bi, gɛn sa fo' kyu Wura Wurubuaare
 gibela

gibono ɔ kya bela fo, ne ɔ kya lɔrɔ fo
 mɔ
 yɛɛ i mɛn gye ilaa gbaa' iko.

Genɔɔbono ɔ kya biide fo-giso mɔ, gɛn sa
 fo' yɛgɛ i' yɔɔ fo-nyoro.

6 I lii fɛɛ fo isa ɔbono Wurubuaare kya
 laare fo-ilaa
 ne ɔ kyu fo wɔra mɔ-bi gɛsintin mɔ,
 fo ne ɔ kya bela.

Fo kee ne n wɔra ilaa nyenyɛn ne Wu-
 rubuaare laa biide fo-giso."

7 Fɛ' kɛda nyoro de fɛ' nyɛ gisɛn fɛyɛ-
 ɔlaawusɛ ɔbono fɛ kya wu mɔ dɔ. Fɛ'
 kyu imɔ yɛɛ fɛyɛ-sɛ ne n kya bela fɛyɛ,
 ne ɔ kya lɔrɔ fɛyɛ genɛn. I kya nyiile yɛɛ
 Wurubuaare gi kyu fɛyɛ fɛɛ fɛ gye mɔ-
 biana gɛsintin. Obi ɔmɔ ne n bo no yɛɛ
 mɔ-sɛ mɛn kya bela mɔ de ɔ' lɔrɔ mɔ?

8 Wurubuaare kya lɔrɔ mɔ-biana pɛwu.
 Nengyɛne fɛɛ Wurubuaare mɛn kya lɔrɔ
 fɛyɛ mɔ, fɛ mɛn gye mɔ-biana gbaa-gbaa
 ne. Ako-lɛɛ nbii ne fɛ gye.

9 Gɛsinkpan gɛdɛ so mɔ, aye-sɛana mɛ
 kya bela aye ne mɛ kya lɔrɔ aye, ne aye,
 mɔ, a kya kyu buubuu sa mɔmɔ. Ne aye-
 sɛ ɔbono ɔ bo soso, oduduu dɔ-lɛɛ ɔsɛ mɔ
 de-e? I kaabore a' tansi bara aye-nyoro
 gɛsɛ sa mɔ de a' nyɛ mɔ-lɛɛ gɛkyena mɔ
 ɔnan.

10 Aye-gɛsinkpan so-lɛɛ asɛ mɔ, mɛ kya
 bela aye mɔ, nsi kalɛsɛ nko ne mɛ kya
 bela aye ne mɛ kya lɔrɔ aye genɔɔbono
 ɔkara mɛ laa taalɛ mɔ. Wurubuaare, mɔ,
 kya bela aye mɔ, ɔ kya bela aye gɛkpaa

daa de i' nye lɔrɔ aye de aye-asen a' nye fuuli wɔra fɛɛ mɔ.

¹¹ Owi ɔbono ako mɛ kya bela aye ne mɛ kya biide aye-giso mɔ, in bo aye ɔkon. Mɛ kya wɔra aye genen mɔ, a kya wu daa yɛɛ i kya nu aye. Imɔ gemara mɔ, a kya wu yɛɛ i yɛɛ a wɔra gesintin awura ne a nye gisen yuuli. Owi ɔbono i kya nu aye genen mɔ, i kpɛ i kya lɔrɔ aye ne.

¹² Imɔso fɛ' yelɛ fɛye-ayaa so girin. Fɛn sa fɛ' yɛɛ i yɔɔ fɛye-nyoro.

¹³ Fɛ' kpɛ naa daa de Yesu ɔson ɔkpa mɔ ntintin. Ilaa ibono i laa kiiri fɛye gemara Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ, fɛ' kerɛ dɔɔdan de fɛ' lɛɛ imɔ lii fɛye-ayaa dɔ de i' nye kpaa fɛye de fɛ' nye ayaa yelɛɛ ɔson mɔ dɔ.

Fɛn Lɔrɔ Fɛye-Nyoro Yela Sa Wurubuaare Mɔ, Fɛ Maŋ Wu Mɔ De Ansi

¹⁴ Fɛ' nyanga ansi de fɛ' kyu gisen yuuli kyu kyena de nyamesɛ kamaasɛ. Fɛ' lɛɛ fɛye-nyoro lii ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ. Fo nyamesɛ fo mɛn lɔrɔ fo-nyoro yela sa Wurubuaare mɔ, fo maŋ nye wu mɔ de fo-ansi.

¹⁵ Fɛ' kerɛ dɔɔdan de fɛye dɔ ɔko ɔ mɛn sa ɔ' fue Wurubuaare gidensɛ gibono ɔ bo sa mɔ mɔ de fɛye dɔ ɔko ɔ mɛn sa ɔ' wɔra fɛɛ giponfɛ gibono gi gye gibɔrɔ ne gi laa kɔrɔ de gi' sen mɔ. Asa abono ɔnan mɛ laa taalɛ yɛɛ asa sakyɔ mɛ' loo ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ.

¹⁶ ɔko ɔn sa ɔ' laare ogyibara. Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan de fɛye dɔ ɔko ɔn sa ɔ' kyu Wurubuaare ilaa yɛɛ i mɛn gye sei sa mɔ fɛɛ Isawu-lɛɛ mɔ ɔnan. Isawu gi kyu mɔ gɛbelensɛ kyare agyudɔ lɛpɛ kolon lii mɔ-tedɛ asɛ, yɛɛ nkana mɔ ne n gye mɔ-sɛ obi gyangbarasɛ.

¹⁷ Imɔ gemara mɔ, fɛ wu ibono ɔ kii laare fɛɛ mɔ ne mɔ-sɛ ɔ' wɔra mɔ kusee-kusee pɛi de mɔ-sɛ ɔ' lɔɔ wu' mɔ. ɔn kii nyɛ. I lii fɛɛ in baa sa de ɔ' nu mɔ-nyoro gɛsɛ de ɔ' kyɛɛɛ lii ilaa ibono ɔ ti wɔra mɔ dɔ. Gemara mɔ ɔ kyu ginsikyu kii laare imɔ-ɔkpa kpon.

Isirale Awura Adedaabo Mɛ Wu Yɛɛ Wurubuaare Ilaa I Bo Gifuu

¹⁸ Imɔso fɛye berɛ, fɛ' kerɛ dɔɔdan de fɛ' yɛɛ Wurubuaare ilaa i' wɔra fɛye-ilaa tirisɛ. Ilaa ibono Wurubuaare gi lɛɛ

nyiile fɛye mɔ, in de fɛɛ ibono ɔ lɛɛ nyiile aye Isirale awura adedaabo mɔ. Mɔmɔ abono, mɔ, Wurubuaare gi yɛɛ mɛ tu sindi ilaa ibono nyamesɛ maŋ taalɛ yii imɔ mɔ. Imɔ ne n gye yɛɛ mɛ wu gibii gi yelɛ gi kya dɛɛ gin-gin-gin ne i wɔra gibiri kyikin. Mɛ wu afuu belɛ a kya da fɛɛ gɛwulewule.

¹⁹⁻²⁰ Mɛ nu ɔlanba belɛ fɛɛ gɛgandan, ne mɛ nu gigyɛbi giko. Wurubuaare gi wolaa yela nbara sa ɔmɔ yɛɛ, "Ba-a gɛbue gbaa gɛmɔ-giyaa gi yii genen gibii gibono so mɔ, mɛ' da gɛmɔ abui mɔɔ." Mɛ nu gigyɛbi mɔ mɔ, mɛ mɛn taalɛ da otu, mɛ kolɛ Wurubuaare yɛɛ mɛ mɛn baa ma-laare mɛ' baa kii nu ilaa banban iko lii Wurubuaare asɛ.

²¹ Gesintin mɔ, nno i wɔra gifuu gikyɔ-gikyɔ so mɔ, mɔmɔ-ɔbelensɛ Mosisi gbaa gi bugi genɔ tɔɛ yɛɛ, "I tansi i bo me gifuu gikyɔ. Kerɛ, n yelɛ faa me-nyoro gi kya da me ne."

Fɛye-Lɛɛ I Bo Duduu Ne I Bo Kon Don Isirale Awura-Lɛɛ

²² Fɛye berɛ, Wurubuaare gi sa fɛye ɔkpa ne oduduu dɔ mɔ fɛ nye tu sindi Wurubuaare dɔ-lɛɛ Sayon Gibii. Gimɔ so ne Wurubuaare dɔ-lɛɛ Gyerusalem ɔsowolɛ mɔ gyan'. Nfono ne Wurubuaare ɔbono ɔ bo no gekpaa-gekpa mɔ tɛ, mɔ-rɛ mɔ-iso ɔ ibono a maŋ taalɛ bii mɔmɔ-gɛgyɔnɔ mɔ.

²³ I wɔra fɛɛ fɛ nye loo Wurubuaare mɔ-biana agyangbarasɛ mɔ sagyan mɔ dɔ ne. Nno i tansi i bo kon. Mɔmɔ ne n nye Wurubuaare gi nmarasɛ mɔmɔ-anyɛn wɔra mɔ-ɔwolɛ dɔ Wurubuaare dɔ. Fɛ tu sindi Wurubuaare ɔbono mɔ ne nan gyi anyamesɛ pɛwu nbelɛ mɔ. Fɛ tu sindi asa abono mɔmɔ-asen dɔ i boran sa Wurubuaare, ne mɛ wu', ne idɛ kon mɛ kya gyi Wurubuaare ginsi kpaa logɛ mɔ.

²⁴ Fɛ tu sindi Yesu ɔbono ɔ yelɛ aye-rɛ Wurubuaare nsana mɔ. Lii mɔ so ne Wurubuaare gi yɛɛ mɔ Wurubuaare mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ wɔra genɔ pobɔrɔ. I lii fɛɛ Yesu nkalan ne Wurubuaare gi yɛɛ gi nmadɛ aye kpaare aye-ilaa nyenyɛn fue sa aye. Yesu-lɛɛ nkalan mɔ gi wɔra ilaa densɛ don Abele-lɛɛ mɔ.

²⁵ Wurubuaare kya tɔngɛ ɔ kya sa fɛye. Fɛ' kerɛ dɔɔdan de fɛ mɛn sa fɛ' kine

yee fe man nu mo ase. I lii fee owi oko do mo Wurubuaare gi yee isa oko gi baa toge mo-okalan mo gesinkpan so sa asa. Asa abono me kine men nu Wurubuaare okalan otogebon abono ase mo, Wurubuaare men yee kyee momo. Ne feye abono, mo, fe laa kine yee fe man nu Wurubuaare abono o kya tonge o kya sa feye lii Wurubuaare do mo, feye ne o laa yee kyee?

26 Mosisi abere do mo, Wurubuaare gi tonge sa asa gesinkpan so mo, mo-gigyebi gi yee gesinkpan ge gyigisi. Ide kon bere, o ka yela yee, "Pai ne nan kii yee gesinkpan ge' gyigisi mo, in baa wora gesinkpan wole. Soso kee i laa gyigisi."

27 Agyebi abono Wurubuaare gi toge yee, "Pai ne nan kii yee" mo, a kya lee nyiile tentegelen yee ilaa ibono o lee ne i gye igyigisise mo, o laa yee i laa gyigisi de o' lee imo lii mo-ayaa do de i' san ibono i men gye igyigisise mo wole.

28 Wurubuaare gi sa aye Yesu asonbo mo mo-awuragyibo ikyenaten ibono i men gye igyigisise. Imoso a' faala mo lii aye-asen do. A' sele mo de a' kyu buubuu bele kyu son mo genobono i laa gyi moginsi mo.

29 I lii fee "Aye-Wurubuaare mo de fee ogya abono o kya dee mo."

13

Fe' Wora Wurubuaare Gelaare Ilaa Feye-Gekyena Do

1 Fe' kpe fa-a laare feye-nanboana Yesu asonbo mo ilaa fee fe gye daa anyibi asebi.

2 Fe' kere de fe' keda asafu. I lii fee genen giwora do mo, ako me ti keda Wurubuaare do isoo gisafu yee men dese.

3 Asa abono me tii de obu mo, fe' nyingi omo so fee feye-re omo ne n tii de obu genen. Fe' nyingi abono me kya wu olaawuse mo fee feye kee ne n kya wu olaawuse genen.

4 Okamaase o' kyu gedena yee ge tansi ge gye ilaa tirisu. Feye abono fe dena mo, fe' men sa fe' de de oko kpei de fe' nyida ansi. I lii fee abono o laa laare ogyibara

abee oko mo-ka abee oko mo-kuli mo, Wurubuaare laa biide kaase abono giso.

5 Fe' sa fe' laare yee fe' nye aterenbi giky feye-gekyena do. Ibono okara fe bo mo, fe yee i' gyi feye-ginsi. I lii fee Wurubuaare gi toge mo-agyebi do yee, "Gekaako man naa taa fo yee. Man lee ansi yee fo geakaako kpa-a."

6 Imoso lii Wurubuaare so mo aye okamaase a kya da gikan toge yee, "Wura Wurubuaare ne n gye me-okpaabo. Man sele gifuu. Men ne me-nanbo nyamese laa taale wora me?"

7 Fe' kyu feye-nwansa kyu gyan' abono me gyangbara sa feye Yesu onon mo do ne me toge Wurubuaare agyebi mo sa feye mo so. Fe' laa ansi kere gekyena genon onon me kyu kyena mo de fe' ka gyan' Yesu so fee momo-lee mo onon.

A' Keda Yesu Ilaa. I Boran Don Gesinkpan Gede So-Lee

8 Yesu Kirisito men kya kyeege; genobono o de deeri mo, genen kee ne o kpe san o de nde faa, ne genen ne o laa kpe o de gekpaa-gekpa.

9 Fe' men sa fe' nu de ilaa nyiilese kpei-kpei ibono in kya kyena de Yesu okalan konkonsu mo de i' yee fe' fue Wurubuaare gesintin okpa mo. I boran yee a' nye aye-asen a' kyena geten kolon kyu lii Wurubuaare gidense mo so; nkana i men gye agyudo gigy abee gimaagyi nbara so. Abono me kya gyi genen nbara nbono so mo, in kya kpa momo.

10 Aye abono a kya son Wurubuaare kyu naa de Yesu so mo bere, a bo asunbi oleeten. Nno ne Yesu gi lee ilaa nyenyen gikpaarefue asunbi sa aye. Isirale awura abono me kya lee asunbi momo-onon mo, men bo okpa de me' kyu ilaa nyenyen gikpaarefue asunbi ato kyu yii geno.

11 I lii fee momo Wurubuaare asunbi alebo gemu mo laa lee ilaa nyenyen gikpaarefue asunbi mo, nbue mo nkalan wole ne o kya kyu loo Wurubuaare onon obu tudo-tudo lee mo do. I san nbue mo inon mo bere, me kya dee imo daa nten nkan.

12 Nten nkan kee ne Yesu gi wu' mo-aworofo lewu mo sa aye. Mo gbaa-gbaa

mɔ-nkalan ne o kyu kyεεge fue de i' nye kpaare aye anyamese ilaa nyenyen fue sa aye de i' lɔrɔ aye yela sa Wurubuaare.

13 Imɔso a' sɔɔ Yesu ɔson mɔ so awɔrɔfɔɔ abaa anyɔ de i' wɔra fεε aye kee a lii kpe mɔ ase nten nkan nfono ɔ kpaalee asunbi mɔ de a' kpaasɔɔ ipeeli ibono o gyi aye so mɔ ɔnan sola.

14 I lii fεε gesinkpan so mɔ a menj bo ɔsowole ɔbono ɔ laa kyena gekpaa-gekpaasɔɔ. Aye-ansi a gyan' daa ɔsowole ɔbono ɔ laa baa ba gekaako mɔ so.

15 Kyu naa de Yesu so mɔ, a' kpe a kya lee ayenbi asunbi a kya sa Wurubuaare. Genen asunbi abono ne n gye ibono a laa lee Wurubuaare ginyen.

16 Fε' menj sa fε' tan ilaa dense giwɔra so. Fε' kpaasɔɔ asa mɔmɔ-ilaa tirise dɔ. Fε' kya wɔra imɔ ide mɔ, imɔ kee i gye daa asunbi gilee, ne i kya gyi Wurubuaare ginsi.

Agyebi Laalaloge

17 Fε' nu abono me gyangbara sa feye Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ gedε de fε' bara feye-nyoro gese sa ɔmɔ. I lii fεε me kya kere feye-akyeabi so me kya sa feye. Gekaako mɔ me laa yelee Wurubuaare ansi dɔ de me' lee mɔmɔ-genɔ kyu lii imɔ so. Fε' yege me' kere feye so de ɔkon. Nengyene fe yege mɔmɔ-asen a nyida mɔmɔ mɔ, i manj wɔra ilaa dense iko sa feye.

18 Fε' dalaa sa aye. A nyi aye-asen dɔ yege aye-gekyena dɔ mɔ a wɔra daa ilaa ibono a nyi yege i boran sa Wurubuaare mɔ. A kya laare yege ilaa kamaase dɔ mɔ, a' wɔra aye-ilaa imɔ-ɔkpa so.

19 N kya kole feye yege fε' bugi feye asen dalaa de Wurubuaare ɔ' yege n' nye nyoro kii ba feye ase kusaa.

20 Ide kon mɔ n kya kole Wurubuaare n kya sa feye. Mɔ ne n gye gisen yuuli gemu, ne mɔ ne n kyingi aye-Wura Yesu lii ibuni dɔ. Kyu naa de Yesu nkalan nbono ɔ kyεεge fue sa aye so mɔ, Wurubuaare gi yege aye-re mɔ a wɔra genɔ gekpaa-gekpaasɔɔ. Yesu kya kere aye so gikyɔ fεε genɔobono isandε ɔkerebo dense kya kere mɔ-isandε so mɔ.

21 Wurubuaare o' kyu ilaa dense kamaase lɔrɔ feye de fε' nye taale wɔra mɔ-gelaare. Kyu naa de Yesu Kirisito so mɔ, Wurubuaare ɔ' kpe ɔ kya wɔra gesun aye-asen dɔ de a' wɔra ilaa ibono i kya gyi mɔ-ginsi mɔ. Nyisigyɔ ɔ' wɔra Yesu Kirisito-lee gekpaa-gekpaasɔɔ. I' ba genen.

22 Me-nanboana Yesu asonbo, n de feye giserε, fε' nye gisen de fε' yela aso de fε' nu me-ilaa ibono ne tɔge keda feye-nyoro faa. I kya nyiile yege menj nmarase feye de i' wɔra bolo-bolo.

23 Fε' nu yege me tigi aye-nanbo Timoti ɔbono nkana o tii de obu mɔ. Nengyene ɔ ba me ase gere kusaa mɔ, nan baa laa feye mɔ, me-re mɔ ne nan ba.

24 Fε' faala abono pewu me gyangbara sa feye Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ de Yesu asonbo sense mɔ pewu sa me. Mɔmɔ abono me lii Itali mɔ me kya faala feye.

25 Wurubuaare ɔ' sa feye pewu so gewɔnsa dense.

Gyeemesi Ɔwole

1 Me Gyeemesi ɔbono n gye Wurubuaare de Wura Yesu Kirisito gesun ɔwɔrabo mɔ ne n kya wɔra genen ɔwole baare. N kya faala feye Gyuda awura akpen gudu-anyɔ abono fe sɔɔ Yesu gyi ne fe yaase kpe fe te fe te asa ako nsinkpan so mɔ.

Fe Kya Wu Awɔrɔfɔɔ Mɔ, Fe' Yegɛ I' Wɔra Feye Ɔkon

2 Me-nanboana Yesu asonbo, abere abono fe kya wu awɔrɔfɔɔ kpei-kpei mɔ, fe' yegɛ i tansi wɔra feye ɔkon.

3 Fe' bii yee awɔrɔfɔɔ mɔ a kya daase feye-gikagyan gibono fe ka gyan Yesu so mɔ a kya kere daa. Fe taale ka gyan Yesu so kpa lii mɔ, fe laa wɔra asa abono me bo gisen ilaa kamaase dɔ.

4 Imɔso fe' nye gisen genen de fe' yegɛ feye-gisen gibono gi' wɔra gesun feye-asen dɔ kpa loge. Fe wɔra genen mɔ, fe laa nye ten ansi de fe' wɔra Wurubuaare gisen dɔ ilaa, ibono iko i man san feye.

5 Nengyene ɔlaako ginyi ne n kya san fo ɔko mɔ, kaase ɔ' dala kole Wurubuaare. Ɔ laa sa mɔ. Wurubuaare kya kyee nyamese kamaase ilaa lii mɔ-gisen dɔ; in kya loo mɔ.

6 Fo ɔkamaase ɔbono fo laa kole ɔlaako ginyi lii Wurubuaare ase mɔ, kyu gisɔgyi kole mɔ. Gen sa fo' yegɛ i wɔra fo tefee-tefee. Ɔbono ɔ kya kole Wurubuaare ilaa ne i bo mɔ tefee-tefee mɔ, ɔ de daa fee genɔɔbono afuu a kya da nkyu apoo so, gi kya kpe gi kya ba mɔ.

7 Kaase ɔbono ɔ' bii yee ɔ man nye sei lii Wurubuaare ase.

8 Ɔ gye daa nwɔnsa nnyɔ-nnyɔ wura. Mɔ-ilaa kamaase dɔ mɔ i bo mɔ daa tefee-tefee. Ɔ man kya tese ye le ilaa kolon so.

9 Me-nanbo Yesu sonbo, fo ɔbono fo gye yenbo mɔ, yaale fo-nyoro. I lii fee kyu lii Yesu so mɔ, fo naa mɔ, fo bo duduu.

10 Ne fo gye aterebi wura ne Wurubuaare gi bara fo gese mɔ, yaale fo-nyoro. Bii yee i man keela ne fo-gesinkpan so gekyena ge laa ta ɔkara fee

genɔɔbono oyii afototo kee a man kya kyena oyii so keela mɔ.

11 Owi kya dii ne i kya son mɔ, oyii mɔ afototo a kya nyɔne, ne a kya yɔɔ too-too. Nfono mɔ, afototo mɔ ɔdan ɔbono nkana a bo mɔ, genen ɔdan mɔ kya yela ɔkara. Imɔso aterebi wura kee kpe ɔ de mɔ-gesun dɔ mɔ, genen kee ne ɔ laa wu' ne.

12 Omudensebo ne n gye fo ɔbono fo kya wu awɔrɔfɔɔ ne fo dabole nye gisen sɔɔ Yesu gyi mɔ. Nengyene awɔrɔfɔɔ mɔ a daase fo kere ne fo keda fo-gisɔgyi mɔ dɔ kpa lii mɔ, Wurubuaare laa teela fo. Ɔ laa yegɛ fo' nye kyena mɔ ase fee genɔɔbono ɔ ka yela sa asa abono me kya laare mɔ-ilaa mɔ.

13 Nengyene ilaa iko i kya pɛede fo de fo' wɔra ilaa nyenyen mɔ, gen sa fo' tɔge yee, "Wurubuaare ne n kya yegɛ ne i kya pɛede me genen." I kya nyiile yee ilaa nyenyen giwɔra i man taale da Wurubuaare ɔbole, ne in bo no yee Wurubuaare laa yegɛ ilaa nyenyen giwɔra i' pɛede nyamese.

14 Pei ne ilaa nyenyen i laa pɛede fo ɔko mɔ, i laa lii daa fo gbaa-gbaa ɔbole gelaare ase. Ilaa nyenyen i laa da fo ɔbole de i' bingiri fo-gelaare ilaa.

15 Imɔso nyamese ɔbole gelaare ilaa mɔ ne n kya yegɛ ilaa nyenyen i kya ba mɔ-gewɔnsa dɔ. I ba genen mɔ, ɔ laa wɔra ilaa nyenyen. Ɔ kpe ɔ kya wɔra ilaa nyenyen mɔ, mɔ-ɔkyenaten Wurubuaare ase mɔ laa lii mɔ-gibaa.

16 Me-nanboana laarese, fen sa fe' yegɛ ɔko ɔ' pene feye kyu lii ilaa ide so.

17 Owi kamaase ilaa ibono i boran mɔ i tu aye mɔ, abee a nye ilaa ibono i kya gyi ginsi kpa loge mɔ, Wurubuaare ne n sa aye imɔ genen. Aye-se Wurubuaare ɔbono ɔ lee soso-lee ifatela mɔ ne n kya yegɛ ne genen ilaa ibono i kya yii aye-gibaa. Wurubuaare bere ɔn kya kyeege fee soso-lee ifatela mɔ de o' kyu aye wɔra gibiri dɔ.

18 Kyu naa de Wurubuaare gesintin agyebi mɔ so mɔ, ɔ yegɛ aye abono a ka gyan Yesu so mɔ, a nye gekyena pobɔɔ. Wurubuaare gelaare ne n gye yee aye ne

a' wɔra agyangbarabo ilaa kamaase ibono
o lee mo pewu do.

*Fɛ Nye Nu Wurubuaare Agyebi Mo, Fɛ'
Wɔra Amo So Ilaa*

¹⁹ Me-nanboana laarese, nengyene oko
kya tonge de feye mo, feye okamaase o'
yela giso de o' nu. On sa o' kpaala mo-lee
getonge so. Oko-re oko on sa o' kpaala so
ginyadon.

²⁰ I lii fee nyamese ginyadon gin kya
kpa mo de mo-gisen do i' wɔra odan sa
Wurubuaare.

²¹ Imo fe' tee feye-nyoro lii ilaa
wɔrase kamaase ibono in kaabore fe'
wɔra mo do. Ilaa nyenyen giwɔra i
gbigi. Fe' taa imo pewu giwɔra yege.
Wurubuaare gi kyu mo-agyebi mo wɔra
feye-asen do. Fe' bara feye-nyoro gese de
fe' nu amo gese. Amo ne nan taale molege
feye de fe' nye Wurubuaare ase gekyena.

²² Fe' wɔra daa asa abono me kya kyu
Wurubuaare agyebi mo kyu wɔra gesun
momomo-gekyena do mo. In sa i' ba yee fe
gye asa abono me kya nu Wurubuaare
agyebi mo wɔra momomo-aso do wole pene
momomo-nyoro mo.

²³ Obono o kya nu agyebi mo ne on kya
wɔra amo so ilaa mo, o de daa fee obono
o kya kere mo-nyoro diiwu do mo.

²⁴ O kpe wu mo-nyoro ne o naa lii diiwu
mo ase mo, o ti tan genobono mo-ansi
do i de mo. Genen kee ne ako me kya
nu Wurubuaare agyebi de me' lee ansi taa
amo yege ne.

²⁵ I kaabore nyamese o' kpe o kya nu
Wurubuaare-lee nbara nbono gi boran
okpa kamaase so mo o kya wɔra mo-aso
do. Nmo ne n kya yege ne nyamese kya
nye mo-nyoro lii ilaa nyenyen giwɔra do.
O kya nu nbara mo mo, on sa o' wɔra
isa obono o kya nu de o' kii taa yege mo.
O' wɔra daa isa obono o kpe o kya wɔra
nbara mo so gesun mo-gekyena do. O kya
wɔra genen mo, Wurubuaare laa yuule
mo de mo-ilaa wɔrase i' wɔra odan sa mo.

²⁶ Fo obono fo nyi yee fo kya son Wu-
rubuaare ne fon kya bii kere fo-onandii
so mo, fo kya pene fo-nyoro ne. Fo genen
Wurubuaare gison mo gin bo agyan ako.

²⁷ Onson obono fo laa son aye-se Wu-
rubuaare ne o laa kyu fo yee fo kya

son mo kanpe fon kya fue mo ne n gye
nne? Imo ne n gye yee fo nyamese fo
wu anmenbi de akulaabo me kya yiyee
mo, kere omo so. Iko kee ne n gye yee
fo laa dii fo-nyoro de gesinkpan gede so
nwansa gi men' nye denge fo-nwansa lii
Wurubuaare gelaare ilaa wɔrase so.

2

*Fo Kere Ansi So Wole Buu Ako Taa Ako
Yege Mo, Fo Tɔro Nbara*

¹ Me-nanboana, fe kya so aye-Wura
Yesu Kirisito, obono o gye Nyisigyi Wura
mo, gyi faa mo, fe on sa fe' kere asa ansi so
wole kyu buubuu sa asa ako taa ako yege.

² A taa kyu yee aterebi wura oko wɔra
sika kokoo nbore, ne o bun gikuru dense,
ne o naa baa loo tu feye Yesu asonbo fe
gyan' fe kya son. Nfono kee mo, yenbo
oko gi baa tu feye. O kye' daa apanan
kyua-kyua.

³ Aterebi wura mo gi kyu ilaa dense
wɔra mo-nyoro so so mo, fe wu mo mo, fe
bugi ansi de mo ne fe toge sa mo yee, "Ba
kyena ansi do gere." Yenbo mo bere, fe
toge sa mo daa yee, "Kyon kpa yele faa,"
abee "Kpelege kyena gesinkpan aye-ayaa
do gere."

⁴ Fe toge genen faa mo, fe kya wɔra
fee nbele agyibo abono me kya kere
anyamese ansi so gyi momomo-nbele mo ne.
Fe kya toge yee ode gye nyamese gbaa';
ode bere on gye nyamese gbaa' ne. Fe' bii
yee ilaa ibono i bo feye-amu do ne fe kya
toge genen mo, in boran.

⁵ Me-nanboana laarese, fe' yela giso de
fe' nu. Fe on kya wu yee abono me gye
ayenbo gesinkpan so gekyena gede do mo
ne Wurubuaare gi toose lee yee me' tansi
ka gyan Yesu so de me' wɔra Wurubuaare
awuragyibo? Mo-awuragyibo akyenabi
mo ne Wurubuaare gi ka yela sa abono
me kya laare mo-ilaa mo.

⁶ Ne feye bere fe men' kyu ayenbo tere
sei. In gye aterebi awura ne n kya
nyala feye ne me kya biide feye kpe nbele
ogyiten adaa-adaa mo?

⁷ Momomo ne n gye abono me kya saale
feye-Wura Yesu, yege mo-ginyen do, mo,
ne me gyere feye Wurubuaare sagyere.

8 Aye-Wura Wurubuaare nbara tirise ne n gye yee, "Laare fo-nanbo nyamese fee fo-nyoro" fee genobono Wurubuaare agyebi a kya nyiile mo. Nengyene fe kya gyi genen nbara nde so mo, fo kya wora ilaa dense ne.

9 Nengyene fe kya kere ansi so ilaa kyu buubuu sa ako taa ako yegbe bere mo, ilaa nyenyen ne fe kya wora genen. Fe gyi gipuee, i lii fee fe toro Wurubuaare nbara.

10 Nengyene fo nyamese fo kya gyi Wurubuaare nbara mo so ne i san daa nkolon mo, fo toro Wurubuaare nbara mo pewu so ne.

11 I lii fee Wurubuaare obono o toge yee, "Gen sa fo' laare oko mo-ka," mo, mo kee ne n toge yee, "Gen sa fo' mo isa." Nengyene fo nyamese fon laare oko mo-ka ne fo mo isa mo, Wurubuaare laa bun fo gipuee yee fo toro nbara.

12 Wurubuaare laa gyi feye-nbele mo, o laa kyu daa nbara nbono gi kya yegbe ne nyamese kya nye mo-nyoro lii ilaa nyenyen giwora do mo gyi feye-nbele. Fe ti nye bii genen faa mo, fe' yegbe feye-ilaa worase de feye-ilaa toge se i' kyena de genen nbara nbono.

13 I lii fee geakaabono Wurubuaare laa gyi feye-nbele mo, fo obono fo men su fo-nanbo nyamese so mo, o man su fo so kee. Atolonbo bere Wurubuaare laa su momo so abere abono o laa gyi anyamese nbele mo.

Fe' Kyu Feye-Gikagyan

Gibono Fe Kya Ka Gyan Yesu So Mo Wora Gesun

14 Me-nanboana Yesu asonbo, nengyene oko kya toge yee o ka gyan Yesu so ne on kya wora imo so gesun mo, nne ne i laa kpaa mo? Gikagyan gibono onan gi man taale mloge mo de o' nye Wurubuaare ase gekyena.

15 A taa kyu yee aye-nanbo nyense abee okyiise oko naa awo ne on kya nye agyudo de o' gyi.

16 Ne fo oko fo wu genen isa obono, ne fo toge sa mo yee, "Naa fo kya kpe de gisen yuuli. Awo an' baa mo fo. Gyi de fo' kaabo," yegbe fon kii sa mo ilaa ibono i tiri mo mo, fo nyi yee i bo agyan ako sa mo ne?

17 Imoso fo nyamese fo ka gyan Yesu so ne fon kya wora imo so gesun mo, fo-gikagyan mo gi gye daa gikagyan wuse.

18 Oko laa taale toge sa oko yee, "Fo yee fo kya ka gyan Yesu so. Mi-i me mo n kya wora gikagyan mo so gesun." Nne so ne fo kya ka gyan Yesu so ne fon kya wora gikagyan mo so gesun? Nyiile me genen gikagyan gibono. Me bere nan wora gikagyan mo gesun de i' lee nyiile yee ne ka gyan Yesu so gesintin.

19 Fo obono fo soo gyi yee Wurubuaare kolon ne n bo no mo, fon ti wora sei. Ilaa nyenyen pewu gemu isoo gbaa me kya soo gyi yee Wurubuaare bo no. Ne me sele gifuu kee yee Wurubuaare laa biide omogiso.

20 Fo obono fon kya sa gewonsa kpe geta mo, yela giso de fo' nu yee nengyene oko bo gikagyan ne on kya wora gimoo so gesun mo, genen gikagyan gibono gin bo agyan.

21 Wurubuaare gi kyu aye Gyuda awura aye-naana Aberaham yee mo-gisen do i boran. Okpa omo so ne Aberaham gi nye ne Wurubuaare gi kyu mo yee mo-gisen do i boran mo? Imo ne n gye yee Aberaham gi kyu mo-gikagyan wora gesun. O kyule sa Wurubuaare yee o laa kyu mo-bi Ayisiki lee asunbi sa mo, imoso o kyu mo kpe asunbi oleeten.

22 Fen wu yee Aberaham gi ka gyan Wurubuaare so ne o wora gikagyan mo so gesun mo? Mo-gesun gebono o wora genen so mo, mo-gikagyan mo gi nye ta gudu.

23 Imo ne n yegbe ne ilaa ibono Wurubuaare agyebi mo a toge lii Aberaham so mo i nye ba gesintin. I toge yee,

"Aberaham gi ka gyan Wurubuaare so.

Ne mo-gikagyan gibono so mo,

Wurubuaare gi kyu mo yee mo-gisen do i boran."

Imoso ne me kya toge yee Aberaham gye Wurubuaare mo-kyemene mo.

24 Imoso fe' bii yee nengyene Wurubuaare gi kyu oko yee mo-gisen do i boran mo, in gye mo-gikagyan mo wole so. Pei de o' nye genen mo, i lii genobono o kyu mo-gikagyan gibono kyu wora gesun mo so.

²⁵ A' kii kerε oloobu kyiise oko, mε kya tere mɔ yεε Rahabe. Nkana ɔ gye daa tutukyii. Genen kee ne Wurubuaare gi kyu mɔ yεε mɔ-gisen dɔ i boran ne. I lii fεε o kyu mɔ-gikagyan gibono ɔ ka gyan Wurubuaare so mɔ wɔra gesun. Imɔ ne n gye yεε Rahabe baare gi sɔɔ Gyuda awura isɔɔ ibono mε ba mɔ-ɔsowole so mɔ gisafo, ne aberε abono mɔmɔ-akyobo mε kya laare mε' mɔɔ ɔmɔ mɔ, o nyiile mɔmɔ ɔkpa ne mε nye lii mɔmɔ-akyobo mɔ abaa dɔ.

²⁶ A' kyu gikagyan gibono fo nyamese fo bo ne foŋ kya wɔra gimɔ so gesun mɔ kyu kesere de nyamese nyoro gibi de a' kerε. Nengyene nyoro gibi gi bo no ne ɔŋε mεŋ baa ɔ bo gimɔ dɔ mɔ, genen nyoro gibi gibono gi wu' ne. Genen kee ne gikagyan gibono fo nyamese fo ka gyan Wurubuaare so ne foŋ kya wɔra gimɔ so gesun mɔ, genen gikagyan gibono kee gi wu' ne.

3

Fε' Bii Feye-Atongεbi

¹ Me-nanboana, fε' mεŋ sa fε' yεge feye dɔ asa sakyɔ mε' wɔra Wurubuaare agyεbi anyiilebo. I lii fεε nengyene Wurubuaare laa gyi anyamese nbele mɔ, ɔ laa gyi aye abono a gye mɔ-agyεbi anyiilebo mɔ nbele gensipεere so don asa sεnsε.

² Imɔso fε' nyingi yεε aye ɔkamaase kya sidi ilaa kpei-kpei dɔ gikyɔ.

Nengyene fεε oko mεŋ kya sidi mɔ-gεtɔngε dɔ mɔ, genen kaase ɔbono bere gi ta gudu ne; ɔ kya taale mɔ-nyoro ilaa sεnsε pεwu dɔ kee.

³ A' kyu aye-gεtɔngε kyu kesere de genɔɔbono nyamese kya taale kyu gibeletɔ pii giko kyu wɔra bee genɔ dɔ mɔ. Gibeletɔ pii mɔ gi kya biide bee mɔ-nyoro mɔ pεwu kpe de nfono so nyamese mɔ kya laare mɔ.

⁴ A' kyu akolii bele-bele abono a naa apoo so mɔ kee kyu wɔra sinkaala de a' kerε. I bo no yεε akolii mɔ a gye abele-bele ne afuu bolonse a de amɔ a naa nkyu so. Itaato pii-pii iko ne mε kya kibi ne i kya yεge akolii mɔ a kya kpe de nfono so mε kya laare mɔ.

⁵ Genen kee ne nyamese ɔnandii de faa. ɔ gye ilaa pii aye-nyoro dɔ. Genen ɔnandii baare ne nyamese kya kyu tɔge ilaa bele-bele nyiile mɔ-nyoro. Genen kee ne gipo ne n kine gi nyaakyo nne, gifilaa pii gi laa taale dεε gimɔ pεwu.

⁶ ɔnandii kee de daa fεε ɔgya. Fεε genɔɔbono ilaa nyenyen i kya kyange de i' nyaakyo gesinkpan so mɔ, genen kee ne ɔnandii kya wɔra ilaa nyenyen nyamese dɔ ne. Nengyene a kya tɔge ilaa nyenyen mɔ, i kya kyu aye-nyoro pεwu loo ilaa nyenyen giwɔra dɔ. I ti taale nyida aye-gekyena dɔ pεwu, fεε genɔɔbono ɔgya kya dεε ilaa ŋonii mɔ. I ba genen mɔ, ilaa nyenyen pεwu gemu mɔ ne n wɔra mɔ-ilaa kyu naa de nyamese ɔnandii so genen.

⁷ Ilaa kamaase ibono Wurubuaare gi lεε, fεε ifε dɔ nbue, nbuii, ilaa ibono i kya kprii imɔ-itɔ so mɔ, de nkyu dɔ nbue pεwu, nyamese laa taale bela imɔ ikamaase, ne gesintin mɔ anyamese mε ti taale bela imɔ.

⁸ ɔnandii bere, mεŋ bo gibela; mɔ-ilaa nyenyen ibono ɔ kpe ɔ kya wɔra mɔ i de daa fεε giboro gibono gi kya mɔɔ nyamese kusaa mɔ.

⁹ ɔnandii ne a kya kyu yen aye-sε Wura Wurubuaare, ne ɔnandii kolon baare kee ne a kya kyu tɔge nno wɔra aye-nanboana anyamese abono Wurubuaare gi lεε fεε mɔ gbaa-gbaa oyuduu mɔ.

¹⁰ Aye-nno de iyuuli, aye-nno de ikyugya faa mɔ, i boran? Me-nanboana, imɔ ide in kaabore i' ba genen.

¹¹ Fε' bii yεε nkyu nbono giŋ bo nfɔle de nkyu nbono gi bo nfɔle mɔ giŋ kya kyon lii ɔbon kolon gemu.

¹² Kankama oyii mεŋ kya sɔɔ mango, ne gifɔle giŋ kya sɔɔ kankama abi. Me-nanboana, in bo no yεε nkyu nbono giŋ bo nfɔle mɔ de nbono gi bo nfɔle mɔ gi laa taale kyon lii ɔbon kolon gemu kpa-a.

ɔlaako Ginyi Gi Bo Ginyɔ So

¹³ Feye dɔ anε ne n nyi ɔlaako ne ɔ kya nu ilaa gese? Kaase o' kyu mɔ-ɔlaako ginyi mɔ kyu bara mɔ-nyoro gese de ɔ' wɔra ilaa dense mɔ-gekyena dɔ. ɔ' yεge genen gekyena dense gebono ge' lεε nyiile

yεε o nyi ɔlaako gɛsintin. Genen ɔlaako ginyi mɔ gi kya yεge nyamese kya bara mɔ-nyoro gεse.

¹⁴ Nengyene fε kya wɔra genɔ ako so abεε fε tε gikoso gεgyanbuε gεkyena mɔ, fεŋ sa fε' nyiile fεye-nyoro. Fεŋ sa fε' kine Wurubuaare-lεε gɛsintin ilaa de fε' kεε abon yεε fε nye ɔlaako ginyi lii Wurubuaare ase.

¹⁵ Nyamese ɔbono ɔ kya wɔra genen ilaa nyenyen ibono mɔ, ɔlaako ginyi gibono ɔ bo mɔ giŋ lii Wurubuaare ase. I gye daa gɛsinkpan so-lεε ɔlaako ginyi gibono gi gye nyamese gibaa so nwɔnsa, ne gi lii daa ilaa nyenyen pɛwu gɛmu isɔɔ mɔ ase.

¹⁶ I lii fεε fε kya wɔra genɔ ako so ne fε tε gikoso gεgyanbuε gεkyena mɔ, fε laa kerε mɔ, ilaa kamaase i laa kpε i dε daa giyan-giyan sa fεye, ne ilaa nyenyen kpεi-kpεi pɛwu giwɔra ne nan nye fεye dɔ.

¹⁷ ɔlaako ginyi gibono gi lii Wurubuaare ase mɔ berε giŋ dε genen. Ibono i gyangbara mɔ, Wurubuaare ase-lεε ɔlaako ginyi mɔ gi gye daa gisen dense ilaa. ɔbono ɔ bo Wurubuaare-lεε ɔlaako ginyi mɔ kya lɔrɔ asa nsana, ɔ kya yuuli asa asen, ne ɔ kya nu ilaa gεse kusaa. ɔ kya tansi su mɔ-nanbo so ne ɔ kya wɔra ilaa dense kpεi-kpεi gikyɔ. Nyamese ɔbono ɔ bo Wurubuaare-lεε ɔlaako ginyi mɔ mεŋ kya kerε ansi so wolε de o' kyu buubuu sa ako taa ako yεge. ɔŋ kya penε asa.

¹⁸ Nengyene asa mε laa nye de mɔmɔ-asen dɔ i' wɔra ɔdan sa Wurubuaare mɔ, i laa lii daa asa abono mε kya laare gisen yuuli ne mε kya lɔrɔ asa nsana mɔ ase.

4

Fε' Bara Fεye-Nyoro Gεse Sa Wurubuaare

¹ Menε ne n kya bara fεye-nlɔgedε de nluu mɔ daa? In gye fεye-ɔbole gelaare ilaa ne n kpε i kya kɔ fεye-nyoro gibi dɔ genen faa?

² Fε kya laare ilaa; fεŋ kii fε kya nye. Imɔso ne fε kya mɔɔ asa faa. ɔko ilaa i kya wɔra fεye onsipara, fεŋ kii fε kya nye imɔ. Genen so ne fε kya laare nlɔgedε

de nluu mɔ. Fεŋ kya kolε Wurubuaare, imɔso ne fεŋ kya nye faa.

³ Nengyene fε kya kolε mɔ ne fεŋ kya nye mɔ, i lii fεε ilaa ibono so fε kya kolε mɔ mɔ in kya kyena sa mɔ daa. Fε kya kolε mɔ ilaa daa de fε' kyu wɔra fεye-ɔbole gelaare ilaa.

⁴ Fε kya lii Wurubuaare gɛmara. Fε' bii yεε nyamese gi kyu gɛsinkpan gɛdε so ilaa gεkyemene mɔ, Wurubuaare ilaa berε, ɔ laa kyo imɔ. Imɔso fo ɔbono fo kya laare fo' lεε gɛsinkpan so ilaa gεkyemene mɔ, fo laa bingiri Wurubuaare ɔkyobo.

⁵ In gye giyan so ne i bo Wurubuaare agyebi dɔ yεε,

“Oduduu ɔbono Wurubuaare gi yεge ɔ bo aye anyamese dɔ mɔ

kya pεere ginsi aye so yεε a' kyu aye-gisen pɛwu sa Wurubuaare.”

⁶ Wurubuaare berε kpε ɔ kya sa aye so gɛwɔnsa dense don genɔɔbono i kaabore aye mɔ. Imɔso ne Wurubuaare agyebi dɔ i tɔge yεε,

“Wurubuaare kya tii asa abono mε kya nyiile mɔmɔ-nyoro mɔ ɔkpa, de mεŋ sa mε' nye mɔmɔ-gelaare.

Asa abono mε kya bara mɔmɔ-nyoro gεse mɔ berε,

Wurubuaare kya sa mɔmɔ so gɛwɔnsa dense.”

⁷ Imɔso fε' bara fεye-nyoro gεse sa Wurubuaare. Fε' yeλε kɔ de ilaa nyenyen pɛwu gɛmu mɔ. Fε wɔra genen mɔ, ɔ laa sele taa fεye yεge.

⁸ Fε tu sindi Wurubuaare mɔ, mɔ kee laa tu sindi fεye. Fεye ilaa nyenyen awɔrabo mɔ, fε' foro fεye-abaa lii ilaa nyenyen giwɔra dɔ. Fεye abono fε gye nwɔnsa nnyɔ-nnyɔ awura mɔ, fε' lɔrɔ fεye-asen dɔ de fε' yeλε Wurubuaare ilaa wolε so.

⁹ Fε' bɔɔda fεye-nyoro. Fε' su de fε' saawo. Fε' yεge fεye-inmase i' bingiri osulon de ɔkon ɔbono fε kya gyi mɔ fεŋ' baa gyi mɔ de fε' nyanga.

¹⁰ Fε' bara fεye-nyoro gεse sa Wura Wurubuaare, de mɔ, mɔ, ɔ' diire fεye.

¹¹ Me-nanboana Yesu asonbo, fεŋ sa fε' tɔge ilaa nyenyen kyu lii abara so. Nyamese ɔbono ɔ kya tɔge ilaa nyenyen

kyu lii mɔ-nanbo so abɛɛ ɔ kya bun mɔ-nanbo gipueɛ mɔ, kaase mɔ kya tɔge ilaa nyenyɛn lii Wurubuaare nbara mɔ so ne, abɛɛ ɔ kya bun Wurubuaare nbara mɔ gipueɛ ne. Fo ɔbono fo kya bun Wurubuaare nbara mɔ gipueɛ mɔ, foŋ baa fo kya gyi nmɔ so ne. Fo san fo kya kyu fo-nyoro yɛɛ fo bo ɔkpa de fo' kerɛ yɛɛ nbara ndɛ gi boran, abɛɛ ndɛ giŋ boran.

¹² Wurubuaare mɔ-nkon ne n bo ɔkpa de ɔ' yela nbara sa anyamesɛ. Mɔ-nkon ne n bo ɔkpa de o' gyi asa nbele bun gipueɛ. Mɔ ne nan taale mɔlegɛ fo nyamesɛ de fo' nye ɔkyenaten mɔ ase, ne mɔ kee ne nan taale yɛgɛ fo-ɔkyenaten mɔ ase ɔ' lii fo-gibaa. Imɔso fo nyamesɛ fo ne n gye anɛ de fo' bun fo-nanbo nyamesɛ gipueɛ?

ɔkpa Kamaase So Mɔ Feŋ Sa Fe' Nyiile Feye-Nyoro

¹³ Idɛ kon fe' yela giso de fe' nu me ase. Feye ako fe' ti taale tɔge yɛɛ, “Nde abɛɛ ɔke mɔ a laa kpe ɔsowole baare so. A kpe mɔ, a laa gyi gesi nno de a' wɔra gesun laare aterɛnbi.”

¹⁴ Fe' kya tɔge genen faa mɔ, fe' nyi ɔke-lɛɛ? Nyamesɛ de daa fɛɛ nbokyu. Nyenyɛngɛ mɔ, gi kya sɔrɔ gi yelɛ faa nyɔlen. Owi ɔ baa dii mɔ, gi ŋaa.

¹⁵ Nkana i kaabore fo' tɔge daa yɛɛ, “Nengyene Wurubuaare gi kyule mɔ, a laa kyena nkpa de a' wɔra idɛ abɛɛ imɔ idɛ.”

¹⁶ Fe' kya wɔra genen mɔ, fe' kya nyiile feye-nyoro ne fe' kya gyiide. Genen nyoro ginyiile gidɛ ɔnan pɛwu iŋ boran.

¹⁷ Fe' bii yɛɛ nengyene fo nyamesɛ fo nyi ilaa ibono i kaabore fo' wɔra, ne foŋ wɔra imɔ mɔ, i gye ilaa nyenyɛn sa fo.

5

Abono Mɛ Gye Aterɛnbi Awura Mɔ Mɛ' Wɔra Laakaare

¹ Idɛ kon, feye aterɛnbi awura mɔ, fe' yela giso de fe' nu me ase. Fe' su de fe' pɛɛɛɛ ansi saawo lii ɔlaawuse ɔbono ɔ laa baa tu feye mɔ so.

² Feye-awuratɔ abono fe' bo mɔ a laa gyo nyida, ne feye-akuru a laa bingiri igyoonokpakpa awesansan.

³ Feye-isika kɔkɔ de feye-isilibaa i laa yere koro. Giyere gibono feye-ilaa idɛ i laa yere mɔ ne nan lɛɛ nyiile yɛɛ feŋ wɔra Wurubuaare gelaare. Imɔso genen ne feye-nyoro gibi mɔ gi laa dɛɛ kee ne. I lii fɛɛ fe' baala-baala daa awuratɔ yela anyamesɛ gekyena nke laalaalɔge ndɛ dɔ.

⁴ Fe' nu yɛɛ feye-gesun awɔrabo abono mɛ dɔɔ feye-ndɔɔana sa feye mɔ, fe' kudi mɔmɔ gyi kine feŋ ka ɔmɔ akɔ. Mɛ kya lɔgedɛ ne mɔmɔ-nlɔgedɛ mɔ gi loo Wura Wurubuaare ɔbono ɔ gye Sawura mɔ aso dɔ.

⁵ Giwaabi de ɔkon gigyi gekyena ne fe' kyu kyena gesinkpan so. Fe' san fɛɛ nbue nbono mɛ gyi loo nfo pei ne mɛ kya mɔɔ nmɔ mɔ. Feye kee Wurubuaare laa biide feye-giso aberɛ abono ɔ laa gyi anyamesɛ nbele mɔ.

⁶ Abono mɔmɔ-asen dɔ i boran mɔ, fe' ten mɔmɔ-nno bun mɔmɔ gipueɛ. Mɛ mɛŋ tɔge feye sei, ne fe' dabole mɔɔ mɔmɔ.

Fe' Nye Gisen Kaabore Wura Yesu O' Kii Ba Gesinkpan So

⁷ Me-nanboana Yesu asonbo, fe' nye gisen kaabore Wura Yesu o' kii ba gesinkpan so. Fe' laa ansi kerɛ genɔɔbono dɔɔbo kya nye gisen gyoo aberɛ abono mɔ-ilaa duuse i kya wɔra ilaa gyise de ɔ' nye agyan mɔ. ɔ kya nye gisen gyoo nyangbon gyangbarase de gikyɛ inyangbon.

⁸ Imɔso feye kee fe' nye gisen feye-gekyena dɔ genen. Fe' da gikan yelɛ feye-ayaa so gisɔgyi gibono fe' bo sa Yesu mɔ dɔ. I lii fɛɛ gekaabono Wura Yesu laa kii ba gesinkpan so mɔ gɛ fuude.

⁹ Me-nanboana, fe' mɛŋ sa fe' lɔgedɛ de feye-nanboana yɛɛ ɔmɔ ne n kya wɔra feye de Wurubuaare o' bun feye gipueɛ. Fe' nyingi yɛɛ i maŋ keela ne Wurubuaare laa baa gyi anyamesɛ pɛwu nbele. ɔ ti ɔ yelɛ feye-nbunono gbaa.

¹⁰ Fe' laa ansi kerɛ Wurubuaare ikalan atɔgebo mɔ. Aberɛ abono mɛ kyu Wurubuaare ginyen mɛ kya tɔge Wurubuaare agyebi mɔ ma-a sa asa mɔ, mɛ

wu ɔlaawuse. Me-nanboana, fe' kyu gisen gibono me nye mɔmɔ-ɔlaawuse dɔ mɔ kyu wɔra sinkaala sa feye-nyoro.

¹¹ Abono me wu ɔlaawuse ne me taale nye gisen keda Wurubuaare ɔson mɔ kpaa lii mɔ, a kya kyu mɔmɔ yee me gye amudensebo. Fe' nyingi genɔɔbono Gyoobu gi wu ɔlaawuse gikyo ne ɔ dabole nye gisen sɔɔ Wurubuaare gyi kpaa lii mɔ. Laalaloge mɔ, feŋ wu ilaa ibono Wura Wurubuaare gi baa wɔra sa mɔ mɔ? Wura Wurubuaare gye daa otolonbo. ɔ tansi ɔ kya su asa so.

¹² Me-nanboana, ibono pewu ne toge faa gemara mɔ, nan toge feye ibono i tiri gikyo mɔ. Imɔ ne n gye yee feŋ sa fe' toge yee, "Ne kere fee soso," abee "Ne kere fee gesinkpan" abee "Ne kere fee ilaa banban iko." Fe' yee feye-"kuua" ɔ' wɔra "kuua", de feye-"en" ɔ' wɔra "en," de Wurubuaare ɔŋ sa ɔ' nye bun feye gipuee.

¹³ Imɔso ɔko bo feye dɔ ɔ kya wu ɔlaawuse? Kaase mɔ ɔ' dalaa. ɔko bo feye dɔ ibono mɔ-gisen dɔ i bo mɔ ɔkon? Kaase mɔ ɔ' bii ilon yen Wurubuaare.

¹⁴ ɔko bo feye dɔ ɔ kya lo? Kaase ɔ' da gibaa tere Yesu ɔson mɔ dɔ abelense de me' baa dalaa sa mɔ de me' kyu nfo kyu woroge mɔ Wura Yesu ginyen dɔ.

¹⁵ Nengyene me kyu gisɔgyi dalaa mɔ, ɔlɔbo mɔ laa nye alanfiya. Wura Yesu laa kosore mɔ, ne fee ɔlɔbo mɔ gi wɔra ilaa nyenyen mɔ, ɔ laa kyu kyee mɔ.

¹⁶ Imɔso fe' lee feye-ilaa nyenyen ibono fe kya wɔra mɔ toge sa abara de fe' dalaa sa abara. Imɔ ne nan yee Wurubuaare laa nye kyu kyee feye de fe' nye alanfiya. ɔbono mɔ-gisen dɔ i boran sa Wurubuaare mɔ gi dalaa lii mɔ-gisen dɔ mɔ, genen gedalaa gebono ge bo gya ne ge kya wɔra gesun.

¹⁷ Ilaagya gi wɔra nyamese fee aye onan. Owi ɔko dɔ mɔ, ɔ dalaa sa Wurubuaare lii mɔ-gisen dɔ yee nyangbon ɔŋ sa ɔ' da. Gesintin mɔ, nyangbon meŋ da gesinkpan so nsi nsa de gibaafon.

¹⁸ Imɔ gemara mɔ, ɔ kii dalaa kole Wurubuaare yee ɔ' yee nyangbon ɔ' baa da kon. Ne gesintin mɔ, Wurubuaare gi nu mɔ-gedalaa ne ɔ yee nyangbon gi

baa da, ne gesinkpan mɔ ge kii nye wɔra agyudɔ.

¹⁹ Me-nanboana, nengyene feye dɔ ɔko gi fue Yesu gesintin ɔkpa mɔ ne ɔko gi taale kiiri mɔ ba mɔ, kaase mɔ gi wɔra ilaa.

²⁰ Fe' bii yee ɔbono ɔ taale lee ilaa nyenyen ɔwɔrabo mɔ lii mɔ-ilaa nyenyen ɔkpa mɔ dɔ genen mɔ, ɔ mɔlege mɔ de ɔŋ sa ɔ' fue mɔ-lewu gemara ne. Kaase mɔ kee laa nye mɔ-ilaa nyenyen gikyo i' kpaare fue sa mɔ.

Piita Ɔwolé Gyangbarasé

¹ Me Piita ɔbono n gye Yesu Kirisito ɔsɔɔ mɔ ne n kya nmarasé ɔwolé baaré. N kya nmarasé mi-i sa feye abono Wurubuaaré gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ ɔ laa lɔɔ feye yela sa mɔnyoro, ne fɛ yaasɛ kpe fɛ tɛ fɛ tɛ fɛ kya gyi gisafo Pontusɛ, Galati, Kapadosiya, Esiya de Bitiniya nsinkpan so mɔ.

² Pɛi ne aye-sɛ Wurubuaaré laa lɛɛ ilaa kamaasɛ mɔ, ɔ wolaa bii feye. Ɔ bii feye genen mɔ, ɔ tɔɔsɛ feye lɛɛ ne ɔ yɛgɛ Wurubuaaré Oduduu mɔ gi lɔɔ feye yela sa mɔ Wurubuaaré de fɛ' nye nu Yesu Kirisito gɛdɛ de Yesu nkalan mɔ gi' kpaarɛ feye-ilaa nyenyɛn fue sa feye. Wurubuaaré ɔ' sa feye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de ɔ' sa feye gisen yuuli ɔ kya ɔla.

Aye-Ansi A Gyan' Wurubuaaré Amɔlɛgɛ So

³ Afaala a gye Wurubuaarɛ, aye-Wura Yesu Kirisito mɔ-sɛ mɔ-lɛɛ! O su aye gitolon belɛ. Kyu naa de Yesu Kirisito giwukyingi mɔ so mɔ Wurubuaarɛ gi yɛgɛ i lɔɔ korogɛ aye wɔra anyamesɛ pobɔɔ. Genen so ne aye-ansi a gyan ilaa dɛnsɛ iko so, ne genen ilaa ibono i maŋ gbangɛ.

⁴ I kya nyiile yɛɛ a laa baa nye Wurubuaarɛ ilaa dɛnsɛ ibono ɔ baala yela sa aye Wurubuaarɛ dɔ mɔ. Genen ilaa dɛnsɛ ibono berɛ iŋ kya ta ɔkara. Ineesi iŋ bo imɔ dɔ ne iŋ kya nyida kpa-a.

⁵ Wurubuaarɛ dɛ mɔ-ɔlon ɔ kya kun feye. Kyu naa de ibono fɛ ka gyan Yesu so mɔ, ɔ laa kpe ɔ kya kerɛ feye so genen de gɛkɛ laalaalogɛ gɛbono gɛkyena gɛdɛ gɛ laa baa yela ɔkara mɔ, ɔ' mɔlɛgɛ feye de fɛ' nye kyena mɔ asɛ. Ɔ ti baala ta ibono ɔ laa lɛɛ genen amɔlɛgɛ abono gɛwi.

⁶ Ibono feye-ansi a gyan' amɔlɛgɛ adɛ so mɔ i yɛgɛ fɛ kya yaalɛ ne fɛ kya gyi ɔkon belɛ. I bo no yɛɛ genen owi baarɛ dɔ berɛ mɔ fonbii awɔɔɔfɔɔ kpei-kpei a kya tu feye ne fɛ kya yiyɛɛ. Genen awɔɔɔfɔɔ de gɛyiyɛɛ mɔ a maŋ dɛ kpe.

⁷ Awɔɔɔfɔɔ a kya tu feye genen mɔ, i mɛŋ gye giyan. Fɛ' bii yɛɛ i kya daasɛ feye-gikagyan gibono fɛ ka gyan' Yesu so

mɔ i kya kerɛ daa de i' nye lii gɛwi yɛɛ feye-gikagyan gi gye gɛsintin gikagyan. I dɛ daa fɛɛ sika kɔkɔɔ de ɔgya. Pɛi ne fɛ laa bii yɛɛ sika kɔkɔɔ gye sika kɔkɔɔ gbaa-gbaa mɔ, ɔgya ne mɛ kya kyu tɔ mɔ de i' dɛɛ ibono iŋ gye sika kɔkɔɔ mɔ lii mɔ dɔ. Feye-gikagyan gibono fɛ ka gyan' Yesu so mɔ gi tansi gi tiri don sika kɔkɔɔ ɔbono mɔ-ɔdan kya yela ɔkara mɔ. Nengyene awɔɔɔfɔɔ mɔ a lɛɛ feye-gikagyan mɔ nyiile yɛɛ gi gye gɛsintin gikagyan mɔ, i laa sa feye ayenbi, nyisigyɛ, de buubuu gɛkaabono Wurubuaarɛ laa lɛɛ Yesu Kirisito gɛwi nyiile nyamesɛ kamaasɛ mɔ.

⁸ Fɛŋ kya wu Yesu Kirisito de ansi berɛ. Imɔ-rɛ imɔ genen gbaa mɔ, fɛ kya laarɛ mɔ-ilaa ne fɛ kya ka gyan' mɔ so. Yesu so mɔ fɛ kya yaalɛ ne fɛ kya gyi ɔkon belɛ ɔbono nyisigyɛ bo mɔ dɔ ne fɛŋ nyi mɔ-ɔkara mɔ.

⁹ Ntɛɛla nbono feye-gikagyan gide gi kya sa feye mɔ ne n gye yɛɛ Wurubuaarɛ kya mɔlɛgɛ feye, ne feye-rɛ mɔ nsana i kya nye wɔra ɔkon.

Wurubuaarɛ Ikanan Atɔgɛbo De Mɔ-Isɔɔ

Mɛ Laarɛ Mɛ' Nu Ɔkalan Baarɛ Ilaa
¹⁰ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɛ wolaa wu genen Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ abono so ilaa tɔgɛ. Mɛ tɔgɛ genɔɔbono Wurubuaarɛ laa wɔra ilaa gbaa' sa aye mɔ. Mɔmɔ gbaa-gbaa berɛ mɛ mɛŋ nu imɔ gɛsɛ. Imɔso mɛ pɛɛɛɛ ansi loo imɔ dɔ taasɛ-taasɛ.

¹¹ Kirisito Oduduu ɔbono ɔ bo mɔmɔ dɔ mɔ kya nyiile mɔmɔ yɛɛ ɔbono Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ asa mɔ laa wu ɔlaawusɛ de imɔ gɛmara mɔ ɔ' nye nyisigyɛ belɛ. Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo adɛ mɛ laarɛ de mɛ' nye bii genen nyamesɛ kolon ɔbono Kirisito Oduduu mɔ dare mɔ. Mɛ kii laarɛ de mɛ' bii owi ɔbono genen ɔmɔlɛgɛbo ɔbono laa ba mɔ.

¹² Nfono mɔ, Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile mɔmɔ yɛɛ i mɛŋ gye mɔmɔ gbaa-gbaa so ne ɔ sa genen ikalan mɔ. Wurubuaarɛ gi nyiile ɔmɔ yɛɛ mɛ kya tɔgɛ mɔ-ikalan mɔ genen mɔ, mɛ kya tɔgɛ mɛ kya yela daa mɔmɔ-gɛmara awura. Gɛsintin, mɔmɔ-gɛmara mɔ, Kirisito gi baa mɔlɛgɛ asa.

Imo gemara mo, Wurubuaare gi sun mo Oduduu lii Wurubuaare do. Wurubuaare Oduduu mo gi baa yege asa me kya toge genen omolegebo obono ilaa ma-a sa feye. Wurubuaare do isoo gbaa, i kya da omo kpa-kpa, me kya laare me' bii genen okalan konkonse baare ilaa.

Fɛ' Kyena Gisen Fufuli Awura Akyenabi

¹³ Gekaabono Wurubuaare laa baa lee Yesu Kirisito gewi nyiile asa gesinkpan so mo, o laa kyu mo-gidense gibono o bo mo yuule feye de o' sa feye gekyena gekpaa. Imoso fe' kyu feye-ansi gyan' genen ayuule abono so de fe' dese feye-nyoro so. Feŋ sa fe' kyu imo seeli.

¹⁴ Fe' nu feye-se Wurubuaare gedɛ fɛɛ nbii dense; feŋ' baa kyena fɛɛ owi obono feŋ ti bii sei kyu lii Wurubuaare so ne feye-oble gelaare ilaa ne n gyi feye-amu mo.

¹⁵ Wurubuaare obono o toge feye yee feye-re mo fe' wɔra nyamese kolon mo gye gisen fufuli wura. Imoso feye kee fe' kyu gisen fufuli akyenabi kyu kyena.

¹⁶ Wurubuaare gi toge mo-agyebi mo do yee,

“Fe' wɔra gisen fufuli awura.

I lii fɛɛ me, n gye gisen fufuli wura.”

¹⁷ Fe kya dalaa mo, fe kya tere Wurubuaare yee feye-se. Mo ne n gye obono o kya kyu gesintin gyi anyamese pewu nbele naa de momo-ilaa wɔrase so. Oŋ kya ligi oko. Imoso fe' sele mo feye-gisafo gekyena gebono fe te gesinkpan so faa do.

¹⁸ Nkana fe te akyenabi abono aŋ kya kpaa nyamese Wurubuaare ase mo. Feye-naanaana ne n kyena genen gekyena gebono san sa feye. Wurubuaare, mo, gi lee feye lii imo ibono do, ne o sa feye gekyena poboro. Feye gbaa-gbaa fe nyi yee ilaa ibono o kyu molege feye mo imo-oduduu meŋ kya kooŋe fɛɛ sika kɔkɔ abee aterenbi.

¹⁹ I gye daa Kirisito nkalan nbono aterenbi a meŋ taale soo nmo mo ne Wurubuaare gi kyu molege feye genen. O wu' kyeege mo-nkalan fue sa aye. O wɔra fɛɛ sande obono o kyena sa asunbi gilee mo. I kya nyiile yee mo-gisen do i fuuli, ne oŋ bo ilaa nyenyen.

²⁰ Pei ne soso de gese i' loo wɔra ilɛɛɛ mo, i wolaa i de yee Kirisito laa wɔra asa omolegebo. Gese gere i kya laare i' yela okara faa mo, Wurubuaare gi san lee omolegebo mo gewi nyiile asa. Feye so ne o wɔra genen.

²¹ Kyu naa de Kirisito so ne fe kya nye soo Wurubuaare gyi faa. Wurubuaare gi kyingi mo lii ibuni do ne o sa mo nyisigy. Genen so ne fe kya ka gyan Wurubuaare so, ne feye-gewonsa ge gyan mo so.

²² Ibono fe nu gesintin kyu lii Yesu so ne fe kya gyi genen gesintin mo so faa mo, i yege fe taa ilaa nyenyen ibono nkana fe kya wɔra mo yege, ne fe san fe kya laare feye-nanboana Yesu asonbo mo ilaa gesintin so. Imoso fe' peere ansi laare abara ilaa genen lii feye-asen do.

²³ I kya nyiile yee kyu naa de Wurubuaare gigyebi mo so mo, o yege i lɔro koroge feye ne fe wɔra mo-biana gesintin. Aye-se Wurubuaare bo no gekpaa-gekpaa. O meŋ wu' gekaako. Mo-gigyebi gibono o kyu koroge aye mo gi bo gya, ne gi kpe gi bo no adaa-adaa.

²⁴ Wurubuaare ikalan otogebo oko me kya tere mo yee Isaya gi toge mo-owole do yee,

“Anyamese pewu momo-re momo-nyisigy

me de daa fɛɛ ife de iyii afototo.

Ife i laa wu', ne iyii afototo a laa kpiisi.

²⁵ Wura Wurubuaare gigyebi mo bere, gi kpe gi bo no gekpaa-gekpaa.”

Genen gigyebi gibono ne n gye Yesu okalan konkonse mo asa me toge sa feye mo.

2

¹ Imoso fe' lee gekyo kamaase lii feye-asen do. Feŋ sa fe' pene asa. Feŋ sa fe' wɔra ilaa ansi so giyan. Fe' taa gelaaloo yege. Feŋ sa fe' saale asa.

² Fɛɛ genobono kyokyoo meŋ nye ginyabo ne oŋ kya taale kyena mo, fe' yege Wurubuaare agyebi mo a' da feye obole genen kee. Mo-agyebi mo a gye gesintin. A kya sa nyamese oduduu do olon. Imoso fe kya nu agyebi mo, fe laa wɔra fɛɛ kyokyoo obono o kya nyabo ne o kya sen mo. Wurubuaare agyebi mo

ne nan yege fe' see oduduu do de fe' nye Yesu amolege de feye-re mo nsana i' wora okon.

³ I lii fee feye kee fe ti daa Wura Yesu gidense gibono o bo sa aye anyamese mo kere.

Yesu So Mo, Fe De Fee Wurubuaare Obu Asodoo

⁴ Fe' kyu feye-nyoro sa Wura Yesu. O de fee gisodoo gibono gi kpe gi bo no, ne anyamese me kine gimoo mo. Gimoo, mo, ne Wurubuaare gi lee yee gi bo agyan sa mo ne gi kya gyi mo-ginsi.

⁵ Feye kee kyu lii Yesu so mo fe de fee asodoo abono a kpe a bo no mo. Imoso fe' yege Wurubuaare o' kyu feye poro oduduu do obu. Wurubuaare gi yege mo-gisen do ilaa ne n san i gyan' feye-ansi so fee mo-asunbi alebo ne fe gye de fe' nye fe kya lee oduduu do asunbi fe kya sa mo. Kyu naa de Yesu Kirisito so mo, Wurubuaare laa soo genen asunbi abono abaa anyo.

⁶ I lii fee i bo mo Wurubuaare agyebi do yee,
"Fe' kere! Me Wurubuaare ne lee gisodoo gibono gi laa yege me-son obu mo o' nye olon yele mo.

Genen gisodoo gibono gi tansi gi kya gyi me-ginsi.

N de gimoo mi-i too obu gese ooro Sayon osowole so.

Obono o laa ka gyan' genen gisodoo gibono so mo
ipeeli i man gyi mo kpa-a."

⁷ Yesu ne n gye genen gisodoo mo. Feye abono fe ka gyan' mo so mo, o tansi o bo agyan sa feye. Asa abono momo bere men kya ka gyan' mo so mo, i bo Wurubuaare agyebi mo do geteko kyu lii momo so yee,
"Ibu aporo me kyu gisodoo mo too gebaamara,

ne gemara gemara mo genen gisodoo mo, mo,

ne Wurubuaare gi san baa kyu poro mo-son obu mo
ne obu mo gi nye olon yele."

⁸ Wurubuaare gi wolaa wu toge yela yee,
"Gisodoo gide gi laa yege anyamese me laa sidi de me' lii toro."

Ibono so Yesu laa yege anyamese me sidi genen mo ne n gye yee me kya wora

gisomaanu de Wurubuaare agyebi mo. Genen gisomaanu gibono gi gye daa ilaa ibono i wolaa i de sa momo.

⁹ Feye abono fe ka gyan' Yesu so mo bere, Wurubuaare gi toose feye lee yee fe laa bingiri fee gesu kolon do asa. Fe bingiri fee awuragyibo asunbi alebo sa Wura Wurubuaare. Feye ne o lora yela sa mo-nyoro lii nsinkpan kpei-kpei so asa do. Fe gye daa mo gbaa-gbaa lee ade. Wurubuaare gi toose feye lee de fe' nye fe kya lee mo-ginyen. I lii fee mo ne n biide feye lii gibiri do baa mo-fatela do nfono i bo obole ne i kya de genoo mo.

¹⁰ Owi oko do mo nkana fe men gye asa ako sa Wurubuaare. Ide kon, fe baa wora Wurubuaare-lee ade gesintin so. Nkana Wurubuaare men su feye gitolon. Ide kon, Wurubuaare gi su feye gitolon.

Fe' Kyena Akyenabi Dense

¹¹ Me-nanboana laarese, a gye daa fee asafo gesinkpan so. A gye daa akpakyonbo. Imoso n kya kole feye, fen sa fe' yege gesinkpan so ilaa i' gyi feye-amu. Genen ilaa ibonoana i kya ko de feye de i' nye nyida feye-nwansa.

¹² Fe te saare asa abono me men kya son Wurubuaare faa mo, fe' yege feye-gekyena ge' wora gekyena dense. Nengyene i ba yee me ten feye-genoo yee fe gye ilaa nyenyen aworabo mo, me laa wu feye-gidense gibono fe kya wora mo de me' yen Wurubuaare kyu lii gimoo so gekaabono o laa baa laa aye mo.

Fe' Bara Feye-Nyoro Gese

¹³ Kyu lii aye-Wura Yesu Kirisito so mo, fe' bara feye-nyoro gese sa nyamese kamaase obono o kya gyi gebelense feye so mo. Fe' bara feye-nyoro gese sa obono o kya gyi gewura feye so

¹⁴ de abono o yela gebelense buu de mo-nyoro mo kee. I lii fee o yela omo daa de me' biide ilaa nyenyen aworabo giso de me' yen abono me kya wora ilaa ibono i boran mo.

¹⁵ I gye daa Wurubuaare gelaare yee fe' wora ilaa ibono i kaabore mo, de i' yege ginyantoge awura me' bun momo-noon so.

¹⁶ Fe kya bara feye-nyoro gese genen mo, in gye yee fe gye nbide bere. Fen

sa fe' tɔge yeɛ feŋ te sa ɔko so mɔ, fe laa wɔra feye-ɔbole gelaare ilaa ibono in boran sa Wurubuaare mɔ. Fe' wɔra daa Wurubuaare nɔbide.

¹⁷ Fe' kyu buubuu sa anyamese pɛwu. Fe' laare abono feye-re ɔmɔ fe bo Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ ilaa. Fe' sele Wurubuaare de fe' buu ɔbono ɔ kya gyi gewura feye so mɔ.

¹⁸ Feye abono fe te awura ase mɔ, fe' bara feye-nyoro gese sa feye-wuraana de fe' kyu buubuu sa mɔmɔ fee genɔɔbono i kaabore mɔ. In sa i' wɔra yeɛ abono me kya wɔra feye gidense abee me kya su feye so mɔ wole. Fe' dabole buu abono me kya wɔra feye genɔ mɔ de fe' bara feye-nyoro gese sa ɔmɔ.

¹⁹ Fo ɔko fo kya wu ɔlaawuse ɔbono in kaabore fo wu mɔ ne fo nye gisen Wurubuaare so mɔ, i kya gyi Wurubuaare ginsi.

²⁰ Nengyene fo nyamese fo wɔra ilaa nyenyen, ne me biide fo-giso imɔ so ne fo nye gisen mɔ, i kaabore fo' nye afaala ako? Kuaa. Fee ilaa dense bere ne fo wɔra ne fo kya wu imɔ so ɔlaawuse mɔ, nye gisen daa. Fo nye gisen genen ɔlaawuse ɔbono dɔ mɔ, imɔ ibono ne n kya gyi Wurubuaare ginsi.

²¹ Yesu Kirisito kee gi nye gisen owi ɔbono ɔ kya wu ɔlaawuse ɔ kya sa feye mɔ. O kyu wɔra sinkaala yela yeɛ feye kee fe' kyule de fe' wu ɔlaawuse fee mɔ-lee mɔ ɔnan. Genen gekyena gebono ɔnan ne Wurubuaare yeɛ ge' wɔra feye-lee.

²² Yesu men wɔra ilaa nyenyen iko kere. ɔko-re ɔko men nu gekaako yeɛ ɔ taa kee abon kere.

²³ Asa me saale mɔ mɔ, ɔ men saale ɔmɔ ka giko.

O wu ɔlaawuse asa abaa dɔ mɔ, ɔ men tɔge sa mɔmɔ yeɛ,

“Fe' yege de-e, fe laa wu me kyule.”

O nyi ibono Wurubuaare laa gyi asa nbele gesintin ɔkpa so.

Imɔso o kyu imɔ pɛwu-u wɔra Wurubuaare abaa dɔ.

²⁴ Yesu gi kyu aye-anyamese ilaa nyenyen sola owi ɔbono me da mɔ ananbi mada de oyii mɔ. Mɔ gbaa-gbaa nyoro ne o kyu so aye-gisobiide. ɔ wɔra genen daa de a' nye lee abaa lii ilaa nyenyen giwɔra

dɔ de a' nye a kya gyi gesintin a kya sa Wurubuaare aye-gekyena dɔ. Ilo ibono Yesu gi nye lii awɔɔfɔɔ abono o wu kyu lii aye so mɔ i yege aye-nyoro gi' tɔɔ aye. ²⁵ Nkana a fue Wurubuaare ɔkpa mɔ fee genɔɔbono isande me kya fue me naa me naa mɔ. Ide kon bere a kii ba aye-ɔkparebo Yesu ase. Mɔ ne n gye ɔbono ɔ kya kere aye so.

3

Akyii Me' Bara Mɔmɔ-Nyoro Gese Sa Mɔmɔ-Kuliana

¹ Genen kee ne feye akyii mɔ, fe' bara feye-nyoro gese sa feye-kuliana. Nengyene mɔmɔ dɔ ako me kine Wurubuaare ɔkalan mɔ mɔ, kyu lii feye-akyanabi dense abono fe laa kyu kyena de ɔmɔ mɔ so mɔ, i laa yege me' kyeege mɔmɔ-nwɔnsa. I man baa tiri yeɛ fe' tɔge ɔkalan mɔ sa mɔmɔ.

² I kya nyiile yeɛ feye-kuliana mɔ me laa wu genɔɔbono fe de buubuu fa-a sa Wurubuaare ne fe kya gyi gesintin sa ɔmɔ feye-gekyena dɔ mɔ.

³ Feye-ɔdan ɔbono fe bo mɔ ɔŋ sa ɔ' wɔra nyoro gilɔɔ wole, fee iman ginminde abee sika kɔkɔ agbangbaran gikye abee akuru dense gidela.

⁴ Fe' yege feye-asen dɔ ne i' lee feye-ɔdan ɔbono fe bo mɔ nyiile. ɔdan ɔbono ɔŋ kya nyida gekaako mɔ ne n gye ibono fo ɔko fo laa bara fo-nyoro gese de fo' yela fo-gewɔnsa geten kolon. Genen ɔdan ɔbono ne n kya gyi Wurubuaare ginsi.

⁵ Adedaabo owi mɔ, genen ne mɔmɔ akyii abono me kyu mɔmɔ-nyoro too Wurubuaare so mɔ me kyu lɔɔ mɔmɔ-nyoro ne. Me kyu mɔmɔ-ansi gyan Wurubuaare so ne me bara mɔmɔ-nyoro gese sa mɔmɔ-kuliana.

⁶ Genen akyii abono dɔ ɔko ne n gye Sara. O nu mɔ-kuli Aberaham gedɛ, ne o kyu buubuu sa mɔ yeɛ mɔ-wura ne. Nengyene feye kee fe laa wɔra ilaa ibono i boran mɔ ne feŋ sele gifuu mɔ, fe laa wɔra fee Sara baare mɔ-biana gesintin.

Feye Anyen Fe' Kyu Buubuu Kyena De Feye-Kaana

⁷ Genen kee ne feye anyen mɔ, mɔ, feye-re feye-kaana fe te mɔ, fe' su mɔmɔ so yee men bo lon fo feye. Imɔso fe' kyu buubuu kyu kyena de mɔmɔ. I lii fee Wurubuaare laa sa feye-re ɔmɔ kpini mɔ ase gekyena. Fe' kyena de mɔmɔ genen de feye-ndalaa nbono fe laa dalaa kole Wurubuaare mɔ, sei-sei ɔ men sa ɔ' nye tii nmɔ-ɔkpa.

Fe' Kyena De Abara Kanpe

⁸ Pei de me-genɔ ge yii mɔ, feye abono fe ka gyan' Yesu so mɔ pewu, fe' wɔra genɔ kolon. Fe' su abara so de fe' laare abara ilaa. Fe' wɔra ilaa ibono i laa yege asa asen a' tɔrɔ mɔmɔ mɔ de fe' bara feye-nyoro gese sa abara.

⁹ Feŋ sa fe' kyu ilaa nyenyen kyu ka ilaa nyenyen gikɔ abee fee ɔko gi saale feye mɔ, fe' saale mɔ ka gikɔ. Feye bere, fe' kole daa Wurubuaare ayuule sa genen asa abono. Wurubuaare kya laare fe' nye mɔ-ayule so ne ɔ tɔge feye yee fe' son mɔ mɔ.

¹⁰ I de daa fee genɔobono me nmarase Wurubuaare agyebi mɔ dɔ mɔ. Me nmarase yee,
"Fo ɔbono fo kya laare gekyena dense ne fo kya laare fo' gyi ɔkon fo-gekyena dɔ mɔ,

kerɛ fo-genɔ so dɔdan.

Fon sa fo' tɔge ilaa nyenyen abee fo' kee abon.

¹¹ Kine ilaa nyenyen giwɔra de fo' san wɔra daa ilaa dense.

Nyanga ansi de fo' wɔra ilaa ibono i laa bara gisen yuuli mɔ.

¹² I kya nyiile yee Wura Wurubuaare kya kerɛ

asa abono mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ mɔ so,

ne ɔ kya nu mɔmɔ-ndalaa.

Asa abono me kya wɔra ilaa nyenyen mɔ bere,

mɔmɔ-re Wura Wurubuaare ansi a laa wɔra anan."

Fo-Gesintin So Ne Fo Kya Wu ɔlaa Mɔ, Wurubuaare Laa Yuule Fo

¹³ Nengyene ilaa dense giwɔra ne n kpe i bo feye-ansi so mɔ, ane ne nan wɔra feye ilaa nyenyen?

¹⁴ Ba-a ne ako me kya yege fe' wu ɔlaa lii feye-gesintin gigyi so mɔ, fe' gyɛ daa

amudensebo Wurubuaare ase. Feŋ sa fe' yege mɔmɔ-ansaala a' wɔra feye gifuu abee i' wɔra feye gewansa.

¹⁵ Feye bere fe' kyu buubuu sa Kirisito lii feye-asen dɔ yee mɔ-nkon ne n gye feye-Wura. Fe' wolaa baala feye-nyoro, nengyene fee ɔko gi taa taase feye kyu lii Wurubuaare ilaa ibono feye-ansi a gyan' imɔ so mɔ, de fe' nye lee genɔ sa mɔ dɔdan.

¹⁶ ɔko gi taase feye genen ilaa ibono mɔ, fe' nye gisen de fe' kyu buubuu lee genɔ kanpe sa mɔ. Fe' wɔra daa ilaa ibono fe nyi feye-asen dɔ yee i boran mɔ. Fe kya wɔra genen ne ako me kya saale feye ne me kya tɔge ilaa nyenyen kyu lii feye Kirisito asonbo akyenabi dense abono so mɔ, me laa gyi ipeeli.

¹⁷ Fo wɔra ilaa dense ne i gye Wurubuaare gelaare dɔ yee fo' wu ɔlaa mɔ, imɔ ibono ne n boran don ibono fo laa wɔra ilaa nyenyen de fo' wu ɔlaa mɔ.

¹⁸ Kyu lii aye anyamese ilaa nyenyen so mɔ, Yesu Kirisito gi wu' de aye-re Wurubuaare nsana i' nye lɔrɔ. Mɔ ɔbono mɔ-gisen dɔ i boran sa Wurubuaare mɔ gi wu' sa aye abono aye-asen dɔ in boran sa mɔ mɔ. ɔ kpe wu' daa gikolon gibono ne, i ta. Me mɔ daa mɔ-nyoro gibi mɔ. Mɔ-oduduu mɔ bere gi nye gekyena,

¹⁹ ne o kpe ibuni dɔ kpaa tɔge Wurubuaare agyebi sa ibuni ibono Wurubuaare gi tii ɔmɔ wɔra geteeko mɔ.

²⁰ I lii fee owi ɔbono genen ibuni ibono me te de ansi Nowa abere dɔ mɔ, me men nu Wurubuaare gede. Wurubuaare, mɔ, gi nye gisen kyena kerɛ ɔmɔ genen-n kaabore ɔ yege Nowa gi sale gikolii bele giko. Asa kalɛse ako, asa gukue ɔkara ne n nye loo Nowa gikolii bele gibono dɔ, ne mɔmɔ abono bere me nye Wurubuaare gi mɔlege mɔmɔ, ne me men sii nkyu nbono gi gyi asense mɔ dɔ.

²¹ Wurubuaare gi kyu Nowa abere dɔ ilaa ide kyu lee mɔ Wurubuaare sagyere ilaa nyiile. I kya nyiile yee Wurubuaare sagyere kya mɔlege aye nde asa de aye-re Wurubuaare nsana i' lɔrɔ. Nkana in gye yee Wurubuaare sagyere mɔ kya foro nyamese nyoro so ineesi daa. Sagyere mɔ kya mɔlege nyamese. I lii fee nyamese kya

kole Wurubuaare yee ibono Wurubuaare gi kpaare mo-ila nyenyen fue sa mo faa, o' yee mo o' bii mo-gisen do yee kyu naa de Yesu Kirisito giwukyingi mo so mo, mo-ila nyenyen ibono o wora mo in baa i kya nyida mo-re Wurubuaare nsana.

²² Yesu gi kii kyon Wurubuaare do kpe o te Wurubuaare gibaa gyise so, o kya gyi gewura. Wurubuaare do isoo de ilaa ibonoana pewu i kya nye olon anyamese so mo, Yesu ne n bo lon imo pewu so.

4

Fɛ' Kyule Yee Fo Laa Wu Aworofoo Fee Yesu-Lee Mo Onan

¹ Abere abono Yesu Kirisito bo gesinkpan so mo, o kyule yee o laa wu aworofoo. Imoso feye kee fɛ' kyule yee fo laa wu aworofoo fee mo-lee mo onan. I kya nyiile yee obono o kya sa genen Yesu-lee gewonsa gede onan ne gesintin, o kya wu aworofoo mo, kaase gi taa ilaa nyenyen giwora yee ne.

² O taa ilaa nyenyen giwora yee mo, okara obono o laa san kyena gesinkpan so mo, on baa o te sa mo anyamese-lee obole gelaare ilaa. O kya san kyena sa daa Wurubuaare gelaare.

³ Abono me men nyi Wurubuaare agyebi mo me kya nu daa de momo-bole gelaare ilaa. Owi oko do mo, feye kee fe kya wora momo-lee mo onan. Fe kya wora ilaayan, ilaa nyenyen kpei-kpei i kya gyi feye-amu, fe kya boo nta, feye-re feyenanoana fe kya gyan' dabole boo fe kya wora ilaa kpan, fe kya son ikpere wora ilaa ibono in bo gitoge mo. I kaabore fe' bii yee i kaabo genen.

⁴ Ide kon bere, fen baa fa-a kyu feye-nyoro mada de asa abono me men nyi Wurubuaare agyebi mo de fe' wora momo-amu wuse ilaa worase ibonoana. Imoso i kya de momo-geno, ne fe san bingiri omo-oyii wese.

⁵ Fe' yee omo de. Gekaako mo me laa yele Wurubuaare ansi do de me' lee momo-geno. Wurubuaare gi ti baala ibono o laa gyi anyamese nbele-asa abono me ti wu' de abono men ti wu' mo pewu.

⁶ Kyu lii genen so ne fe wu yee Wurubuaare gi yee Yesu gi kpaatoge mo-okalan konkonse mo sa asa dabole de ibuni mo. I lii fee Wurubuaare gi bun ibuni ibono gipuee fee genobono Wurubuaare kya bun nyamese gipuee de o' nye lewu mo. Yesu gi nye kpaatonge sa omo faa bere, ne me nu mo, Wurubuaare laa sa omo Wurubuaare ase gekyena onan fee genobono Wurubuaare Oduduu mo kya yee nyamese o' nye mo.

Kirisito Asonbo Akyenabi

⁷ Owi obono ilaa kamaase i laa yela okara mo, genen owi obono gi fuude. Imoso fe' yela feye-nwonsa geten kolon de fe' bii feye-nyoro akedabi de fe' nye taale dalaa sa Wurubuaare.

⁸ Imo gemara mo, ibono i tiri gikyogikyoo mo ne n gye yee fe' kpe keda gesalaare gebono fe bo sa abara mo do genen. I lii fee gesalaare ge kya kun nyamese ilaa nyenyen sakyoo.

⁹ Asafo me ba feye-gewi mo, fe' bugi ansi de fe' soo momo abaa anyo de fen sa fe' logede.

¹⁰ Genobono Wurubuaare gi kyee okamaase mo-re mo-lee adawo kpei-kpei faa, fe' kyu amo kyu wora gesun kyu kpaabara. Fe' wora asa abono Wurubuaare gi kyu mo-ila kyese kpei-kpei wora momo-abaa do ne me laa bii kere imo so sa mo mo.

¹¹ Fo obono getonge ne Wurubuaare gi kyu kyee fo mo, toge mo-agyebi fee mo gbaa-gbaa ne n kya tonge. Fo obono, mo, fo-nanoana gikpaa ne Wurubuaare yee fo' kpaamo, kyu Wurubuaare olon obono o sa fo genen mo kyu kpaamo. Fe' wora genen de i' nye kyu nyisigyi bara Wurubuaare ilaa kamaase do kyu naa de Yesu Kirisito so. Mo-nkon ne nyisigyi de gewuragyi ge' wora mo-lee gekpaa-gekpaamo. I' ba genen.

Olaawuse Gye Daa Ilaa Ibono I Wolaa I De Sa Yesu Asonbo

¹² Me-nanoana laarese, fen sa fe' yee i' de feye-geno yee asa me kya yee fe kya wu olaawuse kyu lii Yesu onan mo so. I gye ilaa ibono i wolaa i de sa aye abono a soo Yesu gyi mo. I men gye ilaa poboro.

ɔlaawuse mɔ kya daase feye ɔ kya kere daa yee fe sɔɔ Yesu gyi gesintin?

¹³ Genɔɔbono fe kya wu ɔlaawuse fee Yesu Kirisito-lee mɔ onan faa mɔ, fe' yeege i wɔra feye ɔkon. I wɔra feye ɔkon nperɛ mɔ, owi obono Yesu Kirisito nyisigyɛ mɔ laa lii gɛwi mɔ, fe laa gyi ɔkon kee.

¹⁴ Nengyene asa me kya saale feye kyu lii ibono fe gye Kirisito asonbo so mɔ, fe gye daa amudensebo. I kya lee i kya nyiile yee Wurubuaare Oduduu obono ɔ bo nyisigyɛ mɔ te feye-asen dɔ ne.

¹⁵ In sa i ba feye ɔko so yee ɔ laa wu ɔlaawuse mɔ, i' wɔra yee ɔ mɔɔ daa isa, ɔ yuuri, ɔ tɔrɔ nbara, abee ɔ ten loo asa ilaa dɔ.

¹⁶ Nengyene Yesu Kirisito ɔson mɔ so bere ne asa me kya yeege fe' wu ɔlaawuse mɔ, in sa i' wɔra feye ipeeli. Fe' faala Wurubuaare yee fe nye me kya kale feye wɔra Yesu Kirisito asonbo mɔ dɔ.

¹⁷ Wurubuaare gi ti yii gese ɔ kya biide asa giso. ɔ yii gese lii aye abono a gye mɔ-biana gesintin mɔ so. To! Ibono Wurubuaare gi yii gese de aye faa mɔ, asa abono mɔmɔ bere me kine yee me maŋ wɔra mɔ-ɔkalan konkonse mɔ ilaa mɔ, mɔmɔ-lee mɔ de-e? Fe' bii yee mɔmɔ-lee gisobiide bere gi laa tansi wɔra nyenyen.

¹⁸ I bo Wurubuaare agyebi mɔ dɔ yee, "Nengyene i bo lon de asa abono me kya gyi gesintin sa Wurubuaare mɔ gbaa

me' nye Wurubuaare amɔlege kyena mɔ ase mɔ,
nne ne ilaa nyenyen awɔrabo abono men
sele Wurubuaare mɔ
me laa taale nye genen amɔlege
abono?"

¹⁹ Nengyene Wurubuaare gelaare dɔ ne fe kya wu ɔlaawuse mɔ, fe' kyu feye-nyoro pewu too mɔ so de fe' kpe keda feye-ilaa dense giwɔra dɔ. Wurubuaare obono ɔ lee feye mɔ gye daa ɔpaawɔrabo.

5

Abono Me Kya Gyangbara Sa Yesu Asonbo Mɔ

¹ Ide bere n kya laare n' tonge sa feye abono fe gye abelense fe gyangbara sa Yesu asonbo mɔ. Me kee n gye daa

obelense n gyangbara sa Yesu asonbo fee feye. Ne wu Yesu Kirisito owi obono ɔ kya wu ɔlaawuse mɔ de me-ansi. Gɛkaabono Wurubuaare laa lee Yesu Kirisito baare nyisigyɛ gɛwi nyiile mɔ, me kee n bo abono me laa nye mɔ-nyisigyɛ mɔ dɔ.

² N kya ka feye yee fe' kere Wurubuaare ade abono ɔ kyu wɔra feye-abaa dɔ mɔ so dɔɔdan fee genɔɔbono isande ɔkparebo dense kya kere mɔ-isande so mɔ. Fe' kere mɔmɔ so lii feye-asen dɔ. In sa i' wɔra yee ɔko ne n kya nyise feye abee aterenbi so ne fe kya kere mɔmɔ so. Wurubuaare so mɔ, fe' yeege i' wɔra feye ɔkon yee fe nye fe kya kere mɔ Wurubuaare ade so.

³ In sa i' wɔra yee fe kya gyi daa gɛwura ɔmɔ so. Fe' wɔra asa abono me laa taale kase feye-akyeabi de i' kpaa mɔmɔ mɔ.

⁴ Nengyene Yesu Kirisito obono ɔ gye isande akparebo obelense mɔ laa kii ba gesinkpan so mɔ, feye abono fe kya kere mɔ-isande so fee genɔɔbono ne tɔge faa mɔ, fe laa nye ntɛɛla nbono gi bo nyisigyɛ ne giŋ bo ɔkara mɔ.

Adega

⁵ Feye abono fe gye adega mɔ kee fe' nu abono me gye abelense feye dɔ mɔ gɛde. Feye abono pewu fe sɔɔ Yesu gyi mɔ fe' bara feye-nyoro gese sa abara. I lii fee i bo Wurubuaare agyebi dɔ yee,

"Wurubuaare kya tii asa abono me kya nyiile mɔmɔ-nyoro mɔ ɔkpa de men sa me' nye mɔmɔ-gelaare.

Abono me kya bara mɔmɔ-nyoro gese mɔ bere,

Wurubuaare kya sa mɔmɔ so gɛwɔnsa dense."

⁶ Imɔso fe' bara feye-nyoro gese sa mɔ Wurubuaare obono ɔ gye Gitɔbele mɔ de ɔ' nye kosore feye-gimu abere abono i kaabore mɔ.

⁷ Fe' kyu feye-ilaa tirise pewu wɔra mɔ-abaa dɔ. I lii fee ɔŋ de feye gidɛ.

⁸ Fe' yela feye-nwɔnsa geten kolon de fe' bii feye-nyoro akedabi. I lii fee feye-ɔkyobo, ilaa nyenyen pewu gemu mɔ, naa ɔ kya kingi fee guuni obono akon a da mɔ ne ɔ naa ɔ kya laare obono ɔ laa nye keda we mɔ.

⁹ Fe' yele feye-gikagyan gibono fe ka gyan Yesu so mɔ ken-ken de fe' kɔ de ilaa

nyenyen pɛwu gɛmu mɔ. Fɛ' nyingi yɛɛ fɛye-nanboana abono mɛ ka gyan Yesu so ne mɛ bo mɛ bo gɛsinkpan gɛten kamaase so mɔ kee mɛ kya wu ɔlaawuse ɔbono ɔnan fɛ kya wu faa.

¹⁰ Fɛ laa kpɛ wu ɔlaa ηmaraa daa. Wurubuaare ne n gye gitolon pɛwu gɛmu, ne mɔ mɔ ne n tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛye-rɛ Kirisito ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, fɛ' baa nyɛ mɔ-nyisigyɪ ɔbono ɔη bo ɔkara mɔ. Fɛye-ɔlaawuse gɛmara mɔ, gɛnen Wurubuaare kolon ɔbono ne nan lɔrɔ fɛye, ɔ' sin fɛye, ɔ' sa fɛye ɔlon de ayaa yelesɛ, de fɛ' nyɛ taalɛ ka gyan Yesu Kirisito so kpaa lii.

¹¹ Gɛwuragyi gɛ' wɔra mɔ-lɛɛ gɛkpaagɛkpa. I' ba gɛnen.

Afaala Tiikarase

¹² Aye-nanbo Siilase ne n kpaa me ne ne ηmarase fɛye gɛnen ɔwolɛ teri baare. Gɛnɔɔbono n kya wu mɔ Yesu ɔson mɔ do mɔ, n kya sɔɔ mɔ gyi. Ne ηmarase fɛye daa de n' tɔgɛ keda fɛye-nyoro de n' tɔgɛ tigi fɛye yɛɛ Yesu ilaa ibono n kya nyiile mɔ i gye gɛsintin ilaa ibono Wurubuaare kya kyu mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ. Fɛ' keda imɔ do ken-ken.

¹³ Yesu asonbo gikpen gibono gi bo Babilon ɔsowolɛ so mɔ mɛ kya faala fɛye. Wurubuaare gi tɔɔsɛ fɛye-rɛ ɔmɔ lɛɛ yɛɛ fɛ' lɔrɔ fɛye-nyoro yela sa mɔ. Aye-nanbo Maako ɔbono ɔ wɔra fɛɛ me-bi mɔ kee kya faala fɛye.

¹⁴ Fɛ' kyu gɛnyi-abi afaala faala abara. Fɛye abono pɛwu fɛye-rɛ Yesu Kirisito fɛ wɔra nyamesɛ kolon mɔ, Wurubuaare gisen yuuli gi' wɔra fɛye-lɛɛ.

Piita Ɔwole Nyɔse

¹ Me Simon Piita ne n kya nmarase feye ɔwole baare. N gye daa Yesu Kirisito gesun ɔwɔrabo, ne n' gye mɔ-ɔsɔɔ. N kya nmarase mi-i sa feye abono fe ka gyan Yesu Kirisito so ne feye-gikagyan mɔ gi wɔra ilaa gbaa' sa feye fɛe genɔɔbono i wɔra ilaa gbaa' sa aye kee mɔ. Yesu Kirisito gye daa aye-Wurubuaare de aye-ɔmɔlegɛbo. O gyi gesintin sa Wurubuaare daa ne fe nye ka gyan mɔ so faa.

² Genɔɔbono fe nye bii Wurubuaare mɔ-re aye-Wura Yesu faa mɔ, mɛ' sa feye so gewɔnsa dense genen de mɛ' sa feye gisen yuuli mɛ kya bɔla.

Wurubuaare Kya Laare Feye-re Mɔ Fe' Wɔra Nyamese Kolon

³ Wurubuaare ɔlon so mɔ, a nye ilaa kamaase ibono i tiri aye de a' nye Wurubuaare ase gekyena ɔnan de a' taale wɔra mɔ-gisen dɔ ilaa. Ibono a nye bii Wurubuaare mɔ ne n bugi ɔkpa sa aye genen faa. Mɔ Wurubuaare kee ne n tɔge aye yɛe a' nye mɔ-nyisigyɛ de mɔ-ginyamese dense gibono ɔ bo mɔ.

⁴ Mɔ-nyisigyɛ de mɔ-ginyamese dense gidɛ so mɔ, ɔ ka ilaa gbaa'gbaa ibono i kya gyi ginsi mɔ yela sa aye. Kyu naa de genen ilaa ibono ɔ ka yela sa aye mɔ so mɔ, a laa nye wɔra fɛe mɔ-gidebi. I lii fɛe ilaa ibono ɔ ka yela mɔ i laa yɛge a' nye aye-nyoro lii ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ. Anyamese ɔbolɛ gɛlaare ilaa ne n kya loori mɔmɔ ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ.

⁵ Imɔso ibono fe sɔɔ Yesu gyi faa mɔ, fe' pɛere ansi wɔra idense bɔla feye-gisɔɔgyi mɔ so. Fe kya wɔra idense mɔ, fe' kase ɔlaako ginyi bɔla feye-ilaa dense giwɔra so.

⁶ Fe kya bii ɔlaako mɔ, fe' taale keda feye-nyoro. Fe taale fe de feye-nyoro mɔ, fe' kyu gisen keda feye-nyoro genen kpa lii. Fe kya nye gisen genen mɔ, fe' kere de fe' sele Wurubuaare ilaa kamaase dɔ.

⁷ Fe kya sele Wurubuaare genen mɔ, fe' kyu genyi-abi akyenabi kyu kyena de

abara. Fe te de abara genen mɔ, fe' laare Wurubuaare de nyamese kamaase ilaa.

⁸ Nengyene fe bo genen ilaa dense ideana feye-gekyena dɔ ne i kpe i kya nyaakyɔ mɔ, genɔɔbono fe nye bii aye-Wura Yesu Kirisito faa mɔ, i man wɔra giyan. I laa yɛge fe laa wɔra asa abono fe bo agyan sa mɔ.

⁹ Fo ɔbono fon bo genen ilaa ideana fo-gekyena dɔ mɔ fo de fɛe gyaatanbo abɛe fon kya sa gewɔnsa kpe gɛta. Fo tan yɛe Wurubuaare gi kpaare fo-gekyena dedaa ilaa nyenyɛn fue sa fo.

¹⁰ Me-nanboana Yesu asonbo, Wurubuaare gi tɔɔse feye lɛe ne ɔ tɔge feye yɛe fe' son mɔ faa mɔ, fe' kyu aniya wɔra ilaa ibono i laa lɛe nyiile yɛe ɔ wɔra genen sa feye gesintin. Fe kya wɔra genen mɔ, i man ba yɛe fe pale feye-gɛmara sa mɔ,

¹¹ ne gekaako mɔ aye-Wura de aye-ɔmɔlegɛbo Yesu Kirisito laa sɔɔ feye abaa anyɔ de fe' nye kpa kyena mɔ-gewuragyi gɛbono gɛn bo ɔkara mɔ dɔ.

¹² Lii genen so mɔ, ne kyu too me-nyoro so yɛe nan kpe mi-i nyingi feye genen ilaa ideana pewu. I bo no yɛe fe ti fe nyi imɔ. Yesu gesintin ɔkalan ɔbono fe nu mɔ fe ti fe ye le mɔ so girin.

¹³ Ne wu yɛe owi ɔbono n san n te de ansi men ti wu' faa, i kaabore n' kpe mi-i nyingi feye n kya tɔge mi-i wɔra feye de i' nye keda feye-nyoro.

¹⁴ I lii fɛe aye-Wura Yesu Kirisito gi lɛe nyiile me yɛe man baa keela gesinkpan so. Nan kpe wu' lii feye dɔ ne.

¹⁵ Imɔso n kya pɛere ansi de nengyene ne wu' taa feye yɛge mɔ, fe taale nyingi genen ilaa ideana owi kamaase.

Aye Yesu Isɔɔ Mɔ Ilaa Tɔge I Gye Gesintin

¹⁶ Aye Yesu isɔɔ mɔ a tɔge feye yɛe aye-Wura Yesu Kirisito bo ɔlon belɛ, ne ɔ laa kii ba gesinkpan so. A tɔge feye genen mɔ, i men gye ɔlaako ginyi itare ne a too sa feye. A tansi wu mɔ-nyisigyɛ de aye-ansi.

¹⁷ Owi ɔbono ɔ bo aye ase gesinkpan so mɔ, aye-se Wurubuaare gi kyu nyisigyɛ de buubuu sa mɔ. A nu Nyisigyɛ Gɛmu mɔ gbaa-gbaa gi tɔge lii mɔ so yɛe, "Me-gisen dɔ obi ne. Mɔ-ilaa i kya gyi me-ginsi."

¹⁸ Wurubuaare gi tɔge genen mɔ, aye-re aye-Wura Yesu pɛwu ne n bo gibii giko so. Nno ne a nu Wurubuaare gbaa-gbaa atɔngebi.

¹⁹ A nu genen mɔ, i lɔrɔ keda aye-nyoro yɛɛ ilaa ibono Wurubuaare ikalan atɔgebo mɔ mɛ wolaa nmarase kyu lii Yesu so yela mɔ i tansi i gye gesintin. Imɔso i kaabore fɛ' bugi fɛye-aso de fɛ' nu imɔ. I kya nyiile yɛɛ mɔmɔ-ilaa nmarasese mɔ i laa yɛge fɛ laa bii ilaa ibono i gye gesintin mɔ fɛɛ genɔɔbono fatela kya wu gibiri dɔ mɔ. A' nu genen ilaa nmarasese ibono genen-n kpaa fo gɛkaabono aye-Wura Yesu laa kii ba gesinkpan so mɔ. Yesu laa kii ba mɔ, ɔ laa yɛge a tansi bii gesintin ilaa fɛɛ gɛde ne n ke aye abɛɛ gɛbaadiike gigyekpebi ne n lii.

²⁰ Ibono i tansi i tiri yɛɛ fɛ' nu gese mɔ ne n gye yɛɛ ilaa ibono Wurubuaare ikalan atɔgebo mɔ mɛ nmarase wɔra Wurubuaare agyebi ɔwɔle dɔ mɔ, nyamese men bo no ɔ laa taale nu imɔ gese mɔ-gibaa so.

²¹ I lii fɛɛ in gye mɔmɔ-gibaa so ne mɛ tɔge Wurubuaare ikalan mɔ ne mɛ nmarase yela. Wurubuaare Oduduu mɔ ne n suu de mɔmɔ pei ne mɛ taale tɔge ikalan ibono i lii Wurubuaare ase mɔ.

2

Abonbo Mɛ Laa Saare Fɛye Dɔ

¹ Adedaabo aberɛ mɔ i nye asa ako mɛ keɛ abon yɛɛ Wurubuaare ikalan ne mɛ kya tɔge ma-a sa asa. Genen kee ne fɛye-aberɛ adɛ dɔ mɔ i laa nye asa ako mɛ laa koso keɛ abon yɛɛ Wurubuaare gesintin ilaa ne mɛ kya nyiile fɛye. Genen abonbo abon mɛ laa tɔnge adawo so nyiile fɛye ilaa nyiilese ibono i kya nyida anyamese gɛkyena mɔ. Yɛge Yesu gi wu' sa ɔmɔ. Mɔ ne n gye wura ɔbono ɔ sɔɔ mɔmɔ ka giko de mɛ' nye kyena sa mɔ. Imɔ-re imɔ gbaa mɔ, mɛ laa kine mɔ. Imɔso mɔmɔ gbaa-gbaa mɛ kya laare lewu poroko ma-a sa mɔmɔ-nyoro ne.

² Abonbo mɔ mɛ laa wɔra ilaa kpan. Fɛye dɔ sakyɔ fɛ laa buu mɔmɔ-gitan. Asa banban mɛ wu genen mɔ, i laa yɛge

mɛ laa tɔge ilaa nyenyen kyu lii Yesu-lee gesintin ɔkpa mɔ so.

³ Genen abonbo adɛ mɛ bo onsipara nyenyen. Mɛ kya laare mɛ' nye fɛye gyi so mɔ, mɛ laa lee ilaa nyiilese lii mɔmɔ gbaa-gbaa amu dɔ kyu nyiile fɛye. Lii ko-o dedaa mɔ, Wurubuaare gi ti wolaa bun mɔmɔ gipueɛ. Mɔmɔ-gisobiide gi de gi gyoo mɔmɔ.

Asa Nyenyen Mɛ Laa Sii De Gisobiide Kaabore Mɔmɔ-Nbele Gɛke Mɔ

⁴ A laa taale bii yɛɛ Wurubuaare laa ka ilaa nyenyen giwɔra giko gesintin. I lii fɛɛ Wurubuaare dɔ isɔɔ ibono mɛ wɔra ilaa nyenyen mɔ, Wurubuaare men yɛge kyɛɛ mɔmɔ. O tii mɔmɔ wɔra ibɔ ibono i bo gibiri gɛkpaa mɔ dɔ yɛɛ mɛ' de nno gyoo gɛkaabono ɔ laa gyi mɔmɔ-nbele mɔ.

⁵ Dedaa mɔ genen kee ne Wurubuaare men yɛge kyɛɛ gesinkpan so asa abon mɛ men sele mɔ mɔ. ɔ yɛge nkyu gi gyi mɔmɔ pɛwu. Pei de nkyu gi' lɔɔ gyi mɔmɔ genen mɔ, Nowa bere naa ɔ kya nyiile asa yɛɛ mɛ' wɔra ilaa ibono i boran sa Wurubuaare. Ne Wurubuaare gi mɔleɛge mɔ-re asa sono ako, ne nkyu mɔ gin gyi mɔmɔ.

⁶ Genen kee ne Wurubuaare men yɛge kyɛɛ Sodom de Gomora isowole so asa. I lii fɛɛ mɛ men sele mɔ. ɔ tɔge yɛɛ ɔ laa boori ɔmɔ-isowole ka giko. Gesintin mɔ, ɔ yɛge ɔgya gi deɛ isowole mɔ imɔ-re imɔ-asa bingiri nsɔ, ne i wɔra sinkaala sa asa abon mɛ man sele mɔ mɔ.

⁷ Owi ɔbono Wurubuaare men ti taa deɛ genen isowole ibono mɔ, ɔnyen ɔko te nno. Mɛ kya tere mɔ yɛɛ Lotɛ. Lotɛ gye gesintin wura. O wu genɔɔbono isowole mɔ so awura amu a wu' ne mɛ san mɛ kya wɔra ilaa kpan mɔ, mɔ-gisen dɔ i nyida mɔ.

⁸ Gɛke kamaase mɔ, ɔ kya wu de mɔ-ansi ne ɔ kya nu de mɔ-aso yɛɛ men kya ka Wurubuaare nbara mɔ genɔ. Mɔ bere kya laare ilaa ibono i boran sa Wurubuaare so mɔ, mɔ-gisen dɔ i kpe i kya deɛ mɔ daa kyu lii genen ilaa ibonoana so.

⁹ Imɔso fɛ' bii yɛɛ Wura Wurubuaare nyi genɔɔbono ɔ laa wɔra de ɔ' lee anyamese abon mɛ sele mɔ mɔ lii ilaa

nyenyen idoo dɔ. O nyi genɔɔbono kee ɔ laa yege ilaa nyenyen aworabo mɔ me laa sii de gisobiide kpa a fo geke gebono ɔ laa gyi anyamese nbele mɔ.

¹⁰ Asa abono Wurubuaare laa tansi biide giso mɔ ne n gye abono me kya son mɔmɔ-ɔbole gelaare ilaa ibono i kya kyu ineesi bun mɔmɔ-nyoro ne men kya kyu nyamese kamaase ɔbono ɔ kya gyi gebelense mɔ tere sei mɔ.

Genen ne n gye abonbo abono a dare yee mɔmɔ-ilaa nyiilese i kya nyida anyamese gekyena mɔ. Me bo ansiolon ne me kya nyiile mɔmɔ-nyoro yee mɔmɔ ne n bo no. Me kya taale saale ilaa ibono i kya nye ɔlon anyamese so mɔ ne in kya taa nmaa mɔmɔ-gisen.

¹¹ Wurubuaare dɔ isɔɔ gbaa men kya wɔra fee mɔmɔ-lae ide. Yege mɔmɔ-ɔlon de mɔmɔ-oduduu ɔbono me bo mɔ gi don abonbo ade-lae mɔ gbaa bun. Imɔ genen gbaa mɔ, nengyene ilaa ibono i kya nye ɔlon anyamese so mɔ i kya wɔra ilaa nyenyen ne Wurubuaare dɔ isɔɔ mɔ me laa kpa buu imɔ sa Wura Wurubuaare mɔ, men kya kpa saale mɔmɔ sa Wurubuaare.

¹² Genen abonbo ade me de daa fee nfeɔɔbue; men kya sa nwansa pei de me' loɔ wɔra ilaa. Ilaa ibono me men nyi imɔ dɔ mɔ, asebi ne mɔmɔ bere me kya kyu loo imɔ dɔ. Me laa nye imɔ so lewu fee genɔɔbono i de sa nbue nko yee gyanbue ɔ' pɛede nno mɔ mɔ.

¹³ Ilaa nyenyen ibono me wɔra mɔ me laa nye imɔ so gikɔka. Mɔmɔ-ilaa laarese ne n gye nta ginun de ɔkon gigyi. Me san me kya laare me' wɔra daa imɔ toloowi kalaade. Me kya wɔra feye ipeeli ne me kya nyida ilaa sa feye fee genɔɔbono ilaa kpense i kya yii gegbe mɔ. Me kya wɔra abaa gyi de feye mɔ, i kya wɔra mɔmɔ ɔkon yee me kya nye feye me kya penɛ.

¹⁴ Asa mɔmɔ-kaana gilaare ne n kpe i gyan mɔmɔ-ansi so, ne ilaa nyenyen giwɔra in kya fii mɔmɔ geakaako kpa-a. Me kya penɛ asa abono men ti nye yele Yesu gesintin ɔkalan mɔ so girin mɔ yee me' kase daa mɔmɔ abonbo ilaa wɔrase mɔ. Onsipara nyenyen gi den mɔmɔ. Mɔmɔ bere, Wurubuaare gi toge nno

wɔra mɔmɔ.

¹⁵⁻¹⁶ Me taa gesintin ɔkpa mɔ yege, ne me naa kpe me kya wɔra ilaa nyenyen fee ibono Baalam, Beeyɔ mɔ-bi mɔ gi wɔra mɔ. Nkana Baalam baare kya toge Wurubuaare ikalan, ne ɔ baa fue Wurubuaare ɔkpa. Mɔ-gelaare ne n gye yee ɔ' wɔra ilaa nyenyen de asa me' ka mɔ imɔ so gikɔ. Geke gede ɔ koso de ɔ' kpa wɔra genen ilaa nyenyen ibono, ne Wurubuaare gi gya mɔ. ɔ yege bee, gbaa, gi bugi genɔ tonge sa mɔ fee nyamese de ɔ' nye taa ilaa kpan ibono nkana ɔ kya laare ɔ' kpa wɔra mɔ yege.

¹⁷ Abonbo ade me kya lae asa tanga fee nkolobii nbono gi kya naa gibe mɔ, abee nyangbon ne n sin ɔ kya laare ɔ' baa da ne ɔ kya koso mɔ. Wurubuaare gi kyu nfono i tansi i bo gibiri gekpa mɔ yela sa ɔmɔ yee nno ne me laa kpe mɔmɔ-lewu gemara.

¹⁸ Agyebi boduduuse abono a kya lii mɔmɔ-nno dɔ mɔ a don mɔmɔ ne an kya kpa nyamese de sei. Fee asa ako me kya laare me' taa abon ɔson mɔ yege mɔ, genen abonbo ade me kya kyu ilaayan nwansa kii baa penɛ mɔmɔ. Genen nwansa nbono gi kya lii daa aye anyamese-lae ɔbole gelaare ilaa ase.

¹⁹ Abonbo mɔ me kya toge wɔra asa mɔ yee, "Nengyene fe nu aye ase mɔ, i laa wɔra fee fe te feye-gibaa so ne. Fe men te sa ɔko." Abonbo abono me kya toge ilaa ide pewu faa, mɔmɔ mɔ ne n gye nbide sa ilaa nyenyen giwɔra ibono i kya nyida nyamese mɔ. I lii fee ilaa nyenyen giwɔra i gyi mɔmɔ-amu. Fo ɔbono ilaa iko i gyi fo-gimu ne fon baa taale taa imɔ giwɔra yege mɔ, fo bingiri gebide sa genen ilaa ibono ne.

²⁰ Nkana abonbo ade me ti nye mɔmɔ-nyoro lii Wurubuaare ilaa kyose ibono asa me naa ma-a wɔra gesinkpan gede so mɔ dɔ. Me ti bii aye-Wura de aye-ɔmɔlegebo Yesu Kirisito. Imɔ gemara mɔ, me kii kpa loo genen ilaa nyenyen ibono dɔ, ne i kya kii nye ɔlon mɔmɔ so. I ba genen mɔ, i kya lɔɔ wɔra nyenyen sa mɔmɔ don gigyangbarase mɔ.

²¹ Ne fee me men ti bii genɔɔbono nyamese kya nye mɔ-gisen dɔ i' wɔra

ɔdan sa Wurubuaare kere daa mɔ, nkana i bɔ. Ide faa mɔ, Yesu isɔɔ mɔ me ti yege me nu nbara nbono Wurubuaare gbaa-gbaa gi yela sa anyamese mɔ. Ibono me taa nmɔ yege faa mɔ, i laa tansi wɔra mɔmɔ nyenyɛn.

²² Mɔmɔ-ilaa wɔrase i kyena de akpale adɛ.

“Gyoono gi kpalege yela naa kyon, ne o kii baa puru mɔ-akpalegetɔ mɔ gyi.”

Ne

“Kuuri, mɔ, fo ne n kine fo gyere mɔ lɔrɔ nne, gipateɛ dɔ ne ɔ laa kii kpaɛ de fɔgedɛ.”

3

Wura Yesu Laa Kii Ba Gesinkpan So

¹ Me-nanboana laarese, ɔwole baare ne n gye me-ɔwole nyɔse obono n kya nmarase mi-i bunge feye. Imɔ inyɔ dɔ mɔ, n kya nyingi feye daa ilaa ibono fe ti wolaa nu mɔ. N kya tɔge mi-i wɔra feye de feye-gewɔnsa ge' nye gyan gesintin ilaa ide so.

² N kya laare fe' nyingi ilaa ibonoana Wurubuaare ikalan atɔgebo mɔ me wolaa tɔge yela mɔ. Wurubuaare ne n lɔrɔ ɔmɔ yela sa mɔ-gesun. Fe' nyingi aye-ɔmɔlegebo de aye-Wura Yesu nbara nbono ɔ yela ne mɔ-isɔɔ mɔ me lee tɔge sa feye mɔ.

³ Ilaa ibono i gyangbara mɔ, fe' bii yee owi obono gese gere i kya laare i' yela ɔkara mɔ, i laa baa nye asa akome laa koso me kya nmase feye. Genen asa abono me laa kpe me kya nu daa de mɔmɔ wole-lee obole gelaare.

⁴ Genɔɔbono so me laa kyu nmase feye mɔ ne n gye yee me laa taase feye yee, “Feye-Wura Yesu gi ka yela sa feye yee ɔ laa kii ba gesinkpan so mɔ, ɔ bo fone dɔ daa? Owi obono ɔ ka sa feye genen mɔ, aye-seana me san me yii ayaa. Lii ko-o ibono Wurubuaare gi lee soso de gese baa lii de nde faa, genɔɔbono ilaa kamaase i kpe i de mɔ, genen ne i kpe san i de faa.”

⁵ Me kya nmase feye genen mɔ, me kya kere ansi daa yee me men nyi yee dedaa mɔ Wurubuaare genɔ dɔ gigyebi ne o kyu

lee soso de gese. Me men nyi kee yee Wurubuaare gi lee gesinkpan mɔ, ɔ lee gemɔ lii daa nkyu dɔ, ne kyu lii nkyu so kee ne gesinkpan ge bo no faa.

⁶ Owi ɔko dɔ mɔ, kyu naa de Wurubuaare genɔ dɔ gigyebi kee so mɔ, ɔ yege nkyu gi gyi gesinkpan ne i nyida gemɔ pewu.

⁷ Kyu naa de Wurubuaare genɔ dɔ gigyebi mɔ kee so ne Wurubuaare gi kyu soso de gese yela gyoo yee ɔgya ne ɔ laa san kyu baa nyida imɔ mɔ. Genen gekaabono ne ɔ laa gyi anyamese nbele de o' bun asa abono men sele mɔ mɔ gipueɛ de ɔ' mɔɔ mɔmɔ gekpaa.

⁸ Me-nanboana laarese, ibono fe te fe gyoo Yesu gikiiba faa mɔ, fen sa fe' tan yee Wura Wurubuaare ase mɔ, geke kolon ge de fee nsi nwe gudu, ne nsi nwe gudu mɔ gi de fee geke kolon.

⁹ Ako me kya tɔge yee Wurubuaare de mɔ-ilaa ɔ kya kpil gese, nkana ɔfaanan ɔ ti yege Yesu Kirisito gi kii ba gesinkpan so fee genɔɔbono ɔ ka yela mɔ. In gyee yee Wurubuaare de mɔ-ilaa ɔ kya kpil gese. ɔ bo gisen sa anyamese daa. ɔn kya laare fee ɔko ɔ' fue mɔ-lewu gemara. ɔ kya laare yee nyamese kamaase ɔ' nye nu mɔ-nyoro gese yee ɔ gye ilaa nyenyɛn ɔwɔrabo de ɔ' taa imɔ giwɔra yege.

¹⁰ Gekaabono Wura Yesu laa kii ba gesinkpan so mɔ, genen geke mɔ ge laa fue asa ayaa fee oyu. Gekaabono mɔ, Wurubuaare laa yege ɔgya laa yelege ilaa ibono o kyu pɔrɔ soso de gese mɔ nyida de ilaa kamaase ibono i bo gesinkpan so mɔ de gesinkpan mɔ gbaa-gbaa ge' dee nonii. Soso de gese i laa yela ɔkara genen gekaabono. Aberɛ abono soso i kya yela ɔkara genen mɔ, i laa wɔra ɔlanba.

Imɔso Fe' Kyena Gisen Fufuli Awura Akyenabi

¹¹ Ibono ɔgya laa baa nyida ilaa kamaase fafaanan faa mɔ, meneto anyamese gidebi ne i kaabore fe' wɔra? I kaabore feye-gekyena dɔ ilaa pewu dɔ mɔ, fe' lɔrɔ feye-nyoro yela sa Wurubuaare de fe' sele mɔ.

¹² Fe' kyu feye-gewɔnsa gyan' geke gebono Wurubuaare laa yege Wura Yesu

o' kii ba gēsinkpan so mō so de fē' wōra ilaa ibono i laa yēge ne genen gēke mō ge laa ba kusaa mō. Genen gēke gēbono mō, soso i laa dēē nyida. Ōgya mō awulewule a laa yēge ilaa ibono Wurubuaare gi kyu pōrō soso de gēsē mō kee i' yēlēge.

¹³ Imō genen gbaa mō, Wurubuaare gi ka yela yēē ō laa kii lēē soso de gēsē pōbōrō, ne aye-ansi a gyan' imō so genen. Gēsintin so-o ne mē laa gyi nno.

¹⁴ Imōso me-nanboana laarese, fēye-ansi a gyan' soso de gēsē pōbōrō mō so faa mō, fē' tēse nyanga ansi de o' wu yēē fē tē de abara de gisen yuuli. Fē' yēge fēye-asen a fuuli de ōŋ sa o' wu ilaa nyenyen iko fēye-nyoro so tōge.

¹⁵ Yesu mēŋ ti kii ba gēsinkpan so faa mō, fē' bii yēē aye-Wura Wurubuaare kya nyē gisen sa asa daa de mē' nyē de ō' mōlēge mōmō de mōmō-rē mō nsana i' nyē lōrō pēi de Yesu ō' lōō ba. Aye-nanbo laarese Pōolo kee gi ti wolaa ŋmarase imō sa fēye. Wurubuaare ne n sa mō ōlaako ginyi ne ō ŋmarase genen.

¹⁶ Pōolo ōwōlē kamaase ōbono ō laa ŋmarase ne ō laa tōge kyu lii Yesu gi-maakiiba belen mō so mō, genen ne ō kya ŋmarase ne. Mō-iwōlē dō mō i bo ilaa ikoana ibono i kya wōra ōsen de fē' nu imō gēsē kusaa. Asa abono mēŋ kase ilaa ne mēŋ yelē ilaa kolon so mō mē kya keda Pōolo iwōlē nten nko kyēēge. Genen ne mē kya keda Wurubuaare agyēbi sense kee kyēēge ne. Mē kya wōra imō idē genen pēwu faa mō, mē kya laare mē' fue mōmō-lēwu gemara ne.

Agyēbi Tiikarase

¹⁷ Me-nanboana laarese, fēye berē, fē ti wolaa fē nyi imō idē. Imōso fē' kerē fēye-nyoro so dōdan de fē mēŋ sa fē' yēge asa abono mēŋ kya gyi Wurubuaare nbara so mō mē' nyē fēye penē de i' yēge fē' tōrō Wurubuaare ōson mō dō.

¹⁸ Fēye berē, fē' kpē fē kerē aye-Wura de aye-Ōmōlēgebo Yesu Kirisito ansi dō yēē ō laa kpaa fēye. Fē ti nyē bii mō fēye-asen dō faa mō, fē' kpē fē kya bii mō genen fē kya too.

Nyisigyi ō' wōra mō-lēē aberē adē dō kpaa lii aberē abono aŋ bo ōkara mō. [I' ba genen.]

Gyɔn Ɔwɔlɛ Gyangbarasɛ

Kirisito Ɔbono A Wu De Ansi Mɔ

¹ Kirisito Ɔbono ɔ wolaa ɔ bo no lii ko-o gɛsɛ de gɛsɛ mɔ, mɔ Ɔbono a nu mɔ-ilaa tɔgɛsɛ ne a wu mɔ de aye-ansi, ne a kere mɔ dandan ne a nyɛ mɔ yii mɔ, mɔ-ilaa ne a kya baa a' baa tɔgɛ faa. Mɔ ne n gye gigyɛbi gibono gi kya sa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan mɔ.

² Genen Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛdɛ gɛ lii gɛwi gɛsinkpan so. A wu mɔ de ansi. Mɔ-ilaa ibono a wu mɔ ne a kya buu a kya sa fɛye faa. Mɔ gbaa-gbaa ne n gye Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa mɔ. Nkana ɔ bo mɔ-sɛ Wurubuaarɛ asɛ ne Wurubuaarɛ gi san lɛɛ mɔ-gɛwi nyille aye gɛsinkpan so. Mɔ-ilaa ne a kya lɛɛ a kya tɔgɛ faa.

³ Imɔso ilaa ibono a wu ne a nu genen mɔ, imɔ ne a kya tɔgɛ a kya sa fɛye de aye-rɛ fɛye kee a' nyɛ wɔra nyamesɛ kolon. Aye berɛ aye-rɛ Wurubuaarɛ de mɔ-bi Yesu Kirisito a ti wɔra nyamesɛ kolon.

⁴ A kya nmarasɛ imɔ idɛ a kya sa fɛye de aye-rɛ fɛye pɛwu a' nyɛ gyi ɔkon dabɔlɛ kpaa logɛ.

Ɔkalan Ɔbono Kirisito Gi Sa Aye Mɔ

⁵ Ɔkalan Ɔbono a nu lii Kirisito asɛ ne a kya lɛɛ tɔgɛ sa fɛye mɔ ne n gye yɛɛ Wurubuaarɛ gye fatela; gibiri ginj bo mɔ dɔ ba-a pii faa.

⁶ Nengyene a tɔgɛ yɛɛ aye-rɛ Wurubuaarɛ a gye nyamesɛ kolon yɛgɛ a naa daa ilaa nyenyɛn ibono i gye gibiri dɔ mɔ, a kya kɛɛ abon daa. Aye-gɛkyena dɔ mɔ, a mɛn naa gɛsintin ɔkpa mɔ so ne.

⁷ Nengyene a buu fatela mɔ aye-gɛkyena dɔ fɛɛ genɔɔbono Wurubuaarɛ bo fatela dɔ mɔ, aye-rɛ aye-nanboana Yesu asonbo mɔ a laa wɔra nyamesɛ kolon, ne Yesu, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ nkalan mɔ gi laa kpɛ gi kya kpaarɛ aye-ilaa nyenyɛn pɛwu lii aye so.

⁸ Nengyene a tɔgɛ yɛɛ a mɛn bo ilaa nyenyɛn iko mɔ, a kya penɛ aye-nyoro daa. Gɛsintin gɛn bo aye dɔ ne.

⁹ Nengyene a lɛɛ aye-ilaa nyenyɛn ibono a wɔra mɔ tɔgɛ sa mɔ mɔ, Wurubuaarɛ gye ɔpaawɔrabo ne ɔ bo gɛsintin so mɔ, ɔ laa kyu aye-ilaa nyenyɛn kyɛɛ aye de ɔ' kpaarɛ aye-asen dɔ de ilaa kamaasɛ ibono inj boran sa mɔ mɔ i' lii aye dɔ.

¹⁰ Nengyene a tɔgɛ yɛɛ a mɛn wɔra ilaa nyenyɛn iko mɔ, a kya laarɛ a' ten Wurubuaarɛ genɔ ne. Mɔ-agyɛbi mɔ anj bo aye-asen dɔ.

2

A Nyi Wurubuaarɛ?

¹ Me-biana, n kya nmarasɛ genen ilaa idɛ mi-i sa fɛye de i' kpaa fɛye de fɛn sa fɛ' wɔra ilaa nyenyɛn. Nengyene fɛɛ fɛye dɔ ɔko gi taa wɔra ilaa nyenyɛn iko mɔ, fɛ' bii yɛɛ a bo Ɔbono ɔ yeɛ aye-giyaa dɔ mɔ-sɛ Wurubuaarɛ asɛ ɔ kya dɛ giserɛ. Mɔ ne n gye Yesu Kirisito, Gɛsintin Wura mɔ.

² A wɔra ilaa nyenyɛn mɔ, mɔ ne n kyu mɔ-nyoro pataa Wurubuaarɛ sa aye. Ne inj gye aye-wolɛ gbaa, aye-rɛ gɛsinkpan so anyamesɛ pɛwu.

³ Ilaa ibono i laa yɛgɛ a' nyɛ bii aye-asen dɔ yɛɛ a nyi Wurubuaarɛ mɔ ne n gye yɛɛ, “A kya gyi Wurubuaarɛ nbara so?”

⁴ Nyamesɛ Ɔbono ɔ kya tɔgɛ yɛɛ, “N nyi Wurubuaarɛ, n nyi Wurubuaarɛ” yɛgɛ ɔ mɛn kya gyi Wurubuaarɛ nbara so mɔ, genen kaasɛ Ɔbono gye daa Ɔbonbo. Gɛsintin gɛn bo mɔ asɛ.

⁵ Ɔbono ɔ kya gyi Wurubuaarɛ nbara so mɔ berɛ, genen kaasɛ Ɔbono kya laarɛ Wurubuaarɛ ilaa gɛsintin lii mɔ-gisen dɔ kpaa lii. Nan tɔgɛ fɛye ilaa ibono i laa yɛgɛ a' nyɛ bii aye-asen dɔ yɛɛ aye-rɛ Wurubuaarɛ a kya loo mɔ.

⁶ Imɔ ne n gye yɛɛ nyamesɛ Ɔbono ɔ kya tɔgɛ yɛɛ ɔ naa de Wurubuaarɛ mɔ, i kaaborɛ mɔ-anaabi a' wɔra daa fɛɛ Yesu-lɛɛ ɔnan.

Laarɛ Fo-Nanbo Kirisito Sonbo Ilaa

⁷ Me-nanboana laarɛsɛ, inj gye nbara pobɔrɔ ne n' kya nmarasɛ mi-i sa fɛye. Nbara mɔ gi gye daa ndedaa nbono fɛ ti wolaa fɛ dɛ nmɔ lii giyiigɛsɛ. Nmɔ ne n gye Yesu agyɛbi abono fɛ ti nu amɔ so mɔ.

⁸ Ɔkpa ɔko so berɛ mɔ, nbara nbono n kya nmarasɛ faa gi gye daa npobɔrɔ. Kyu

lii Kirisito so de feye kee so mɔ, gi gye daa nbara npoboro gesintin. I kya nyiile yee gibiri mɔ gi ti gi kya kyon ne gesintin fatela mɔ ti ɔ kya wu.

⁹ Nyamese obono ɔ kya tɔge yee ɔ bo Wurubuaare fatela mɔ dɔ, yee ɔ kya kyo mɔ-nanbo Kirisito sonbo mɔ, genen kaase obono san ɔ bo ilaa nyenyen gibiri mɔ dɔ ne.

¹⁰ Nyamese obono ɔ kya laare mɔ-nanbo Kirisito sonbo ilaa mɔ kya kyena daa Wurubuaare fatela mɔ dɔ, ne in bo sei fatela mɔ dɔ ibono i laa yee de o' sidi.

¹¹ Obono mɔ, ɔ kya kyo mɔ-nanbo Kirisito sonbo mɔ bere, bo daa ilaa nyenyen gibiri dɔ. ɔ wɔra fee obono ɔ naa gibiri dɔ mɔ, ɔ men nyi nfono ɔ kya kpe. Mɔ-gekyo ge yee ɔ wɔra fee gyaatanbo.

N Kya Nmarase Mi-i Sa Feye Abono Fe Gye Kirisito-lɛɛ Mɔ

¹² Me-biana, n kya nmarase mi-i sa feye yee kyu lii Kirisito so mɔ
Wurubuaare gi kyu feye-ilaa nyenyen kyee feye.

¹³ Me-seana, n kya nmarase mi-i sa feye yee fe nyi Kirisito
obono ɔ wolaa ɔ bo no lii ko-o gese de gese mɔ.

Adega, n kya nmarase mi-i sa feye yee fe nye olon Obonsan, nyamese nyenyen mɔ so.

Me-biana, n kya nmarase feye owole baare, n kya tɔge feye yee fe nyi aye-se Wurubuaare.

¹⁴ Me-seana, n kya nmarase feye owole baare n kya tɔge feye yee fe nyi Kirisito obono ɔ bo no lii ko-o gese de gese mɔ.

Adega, n kya nmarase feye owole baare n kya tɔge feye

yee fe bo olon, Wurubuaare agyebi mɔ a te feye-asen dɔ,
ne fe nye olon Obonsan, nyamese nyenyen mɔ so.

Men Kya Son Awura Anyɔ

¹⁵ Imoso fe naa gesinkpan gede so faa, fe men sa fe' yee gerenaa asa abono men kya ka Wurubuaare geno mɔ mɔmɔ-gekyena onan abee mɔmɔ-ilaa wɔrase i' da feye obole. Nengyene mɔmɔ-ilaa

wɔrase i kya da fo oko obole mɔ, fon bo gelaare' sa Wurubuaare lii fo-gisen dɔ ne.

¹⁶ I kya nyiile yee mɔmɔ-nwɔnsa dɔ ilaa i men lii Wurubuaare ase. Me kya nu de mɔmɔ-obole gelaare ilaa, me kya diile gesinkpan so ilaa ne i kya gyi mɔmɔ-amu, ne me kya nyiile mɔmɔ-nyoro kyu lii ilaa ibono me bo abee ilaa ibono me kya wɔra mɔ so. Genen nwɔnsa nde onan pewu gi men lii Wurubuaare ase. Gi lii daa gesinkpan gerenaa gekyena gebono asa me te ne men kya ka Wurubuaare geno mɔ ase.

¹⁷ Gesinkpan gede so gekyena de gemɔ so ilaa ibono i kya gyi asa amu mɔ i kya laare i' yela okara. Obono ɔ kya wɔra Wurubuaare gelaare mɔ bere, laa kyena Wurubuaare ase gekpaa-gekpaa.

Genobono Kirisito Ade Me Kya Bii Kirisito Akyobo

¹⁸ Me-biana, aye-gesinkpan so gekyena nke laalaaloge mɔ gi fo. Fee genobono fe wolaa nu yee nke laalaaloge mɔ dɔ mɔ, Kirisito okyobo mɔ laa ba mɔ, ide kon, Kirisito akyobo me nyaakyo. Imoso ne a nye bii yee nke laalaaloge mɔ gi fo mɔ.

¹⁹ Kirisito akyobo ade me lii aye dɔ. Men gye aye dɔ. Nengyene fee me gye aye dɔ mɔ, nkana ofaanan me san me bo aye dɔ baa lii de nde. Me lii aye dɔ genen daa de i' nye lee gewi nyiile tentegelen yee mɔmɔ pewu me men gye aye dɔ.

²⁰ Feye bere, Kirisito obono mɔ-nkon ne n lii Wurubuaare ase mɔ gi yee Wurubuaare Oduduu mɔ gi suu de feye de fe' wɔra mɔ-asunbo. Feye pewu fe nyi genen ilaa ide.

²¹ N kya nmarase feye genen owole baare faa, i men gye yee fe men nyi gesintin mɔ so. Fe nyi. Fe nyi kee yee in bo abon ako yee amɔ bere, a lii daa gesintin mɔ ase.

²² Ane mɔ ne n gye obonbo mɔ? Genen mɔ, obono ɔ kya kine yee in gye Yesu ne n gye obono Wurubuaare gi sun lii Wurubuaare dɔ yee ɔ' baa mɔlege anyamese mɔ, genen kaase obono ne n gye obonbo mɔ. Mɔ ne n gye Kirisito okyobo mɔ. Mɔ kee ne n gye obono ɔ kya kine Wurubuaare mɔ-re mɔ-bi Yesu pewu mɔ.

²³ Ɔkamaase ɔbono ɔ kya kine yee Yesu men gye Wurubuaare mo-bi mo man taale tere Wurubuaare yee mo-se. Ɔbono mo ɔ kya lee tɔge sansana yee ɔ kya soo Yesu, Wurubuaare mo-bi mo gyi mo bere, ɔ laa taale tere Wurubuaare yee mo-se.

Fɛ' Kyena Kirisito Dɔ Genen

²⁴ Fɛ' yegɛ ilaa ibono fɛ wolaa nu lii gese de gese mo i' kyena feye dɔ. Nengyene ilaa ibono fɛ wolaa nu mo i tɛ feye dɔ mo, feye kee fɛ laa kyena Wurubuaare mo-bi mo dɔ de Wurubuaare gbaa-gbaa dɔ.

²⁵ Ilaa ibono Yesu Kirisito gi ka yela sa aye abono a kya soo mo gyi genen mo ne n gye yee ɔ laa yegɛ de a' nye Wurubuaare ase gekyena onan gekpaa.

²⁶ Asa abono mɛ kya laare mɛ' penɛ feye mo so ne n' kya nmarase imo idɛ n kya sa feye faa.

²⁷ Feye bere, Kirisito gi yegɛ Wurubuaare Oduduu mo gi suu de feye, ne ɔ san ɔ bo feye dɔ. Imoso i men baa i tiri yee oko ne ɔ' baa nyiile feye ilaa idɛ. Wurubuaare Oduduu ɔbono ɔ suu de feye mo wolaa ɔ kya nyiile feye ilaa kamaase. Ilaa ibono ɔ kya nyiile feye genen mo i gye daa gesintin. I men gye abon. Imoso fɛ' kyena Kirisito dɔ fɛe genɔɔbono Wurubuaare Oduduu mo gi nyiile feye mo.

²⁸ Me-biana, fɛ' kyena Kirisito dɔ. Nengyene o kii ba mo de a' nye da gikan yele mo-ansi dɔ de a men sa a' sele ipeeli.

Abono Mɛ Gye Wurubuaare Mo-Biana Gesintin Mo Ilaa

²⁹ Fɛ' nye bii yee Wurubuaare gye gesintin wura mo, i kaabore fɛ' bii kee yee ɔkamaase ɔbono ɔ kya gyi gesintin mo, i lɔɔ koroge mo lii Wurubuaare ase ne.

3

¹ Fɛ' kere genɔɔbono Wurubuaare kya laare aye abono a kya ka gyan Yesu so mo ilaa mo! Imo ne n gye yee ɔ kya tere aye yee mo-biana. Ne genen asa ne a san a gye. Asa abono mɛ men kya ka Wurubuaare genɔ mo bere, mɛ men kya wu aye bii genen. Men nyi Wurubuaare so daa ne i dɛ momo genen.

² Me-nanboana laarese, ide kon a bingiri Wurubuaare mo-biana ne. Anyamese abono onan a laa baa wɔra gɛkaako mo bere Wurubuaare men ti taa lee imo-gewi. A nyi daa yee Yesu Kirisito gi kii ba mo, a laa wɔra fɛe mo-onan. I kya nyiile yee a laa wu genɔɔbono ɔ dɛ mo de aye-ansi.

³ Nyamese kamaase ɔbono mo-gewonsa gɛ gyan Kirisito so yee ɔ laa wu mo de ansi mo kya lɔɔ mo-gisen dɔ de i' fuuli fɛe genɔɔbono Kirisito gisen dɔ i fuuli mo.

Ilaa Ibono So Asa Mɛ Kya Wɔra Ilaa Nyenyɛn Mo

⁴ Ɔkamaase ɔbono ɔ kya wɔra ilaa nyenyɛn mo men kya ka nbara genɔ. Ilaa nyenyɛn ne n gye ibono nyamese men kya ka nbara genɔ mo.

⁵ Feye abono fɛ kya ka gyan Kirisito so mo fɛ nyi ibono so Kirisito gi ba gesinkpan so mo. Ɔ ba daa de ɔ' baa kpaare anyamese ilaa nyenyɛn fue. Ilaa nyenyɛn iko-re iko in bo mo dɔ.

⁶ Anyamese abono mɛ tɛ Kirisito dɔ kee mo, momo oko-re oko man kpe ɔ kya wɔra ilaa nyenyɛn. Abono mɛ kpe mɛ kya wɔra ilaa nyenyɛn mo bere, momo oko-re oko men ti taa bii Wurubuaare kere, ne mɛ men nyi Wurubuaare.

Ilaa Nyenyɛn Pɛwu Gemu Mo Mo-Biana De Wurubuaare Mo-Biana

⁷ Me-biana, fɛ' men sa fɛ' yegɛ de oko ɔ' penɛ feye. Nyamese ɔbono ɔ kya gyi gesintin sa Wurubuaare mo ne n gye gesintin wura fɛe genɔɔbono Kirisito gye gesintin wura mo.

⁸ Ɔbono mo ɔ kya wɔra ilaa nyenyɛn mo gye daa ilaa nyenyɛn pɛwu gemu mo-lee isa. Mo bere, ilaa nyenyɛn ne n kpe i gye mo-ila wɔrase lii gese de gese. Ilaa ibono so Wurubuaare mo-bi mo gi ba gesinkpan so mo ne n gye yee ɔ ba de ɔ' baa nyida ilaa nyenyɛn gemu mo ilaa wɔrase.

⁹ Me-nanboana Kirisito asonbo, fɛ' bii yee ɔbono i lɔɔ koroge mo lii Wurubuaare ase gesintin mo man kpe ɔ kya wɔra ilaa nyenyɛn. Wurubuaare gidebi ne n kya san kyena mo dɔ. Imoso ɔ man baa taale wɔra ilaa nyenyɛn. I kya nyiile yee i lɔɔ koroge mo lii Wurubuaare ase.

¹⁰ Ilaa ibono i laa lɛɛ nyiile fɛye yɛɛ asa adɛ ne n gye Wurubuaare mɔ-biana abɛɛ mɔmɔ adɛ ne n gye ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ mɔ-biana mɔ ne n gye ilaa idɛ: fɛ wu yɛɛ kaase baare mɛɲ kya gyi gɛsintin sa Wurubuaare abɛɛ ɔɲ kya laare mɔ-nanbo Kirisito sonbo mɔ, genen kaase ɔbono mɛɲ gye Wurubuaare isa ne.

Gɛlaare Gɛbono ɔnan Gɛ Kaabore Kirisito Adɛ Mɔ

¹¹ I kya nyiile yɛɛ Yesu ɔkalan mɔ fɛ nu lii gɛsɛ de gɛsɛ mɔ kya nyiile aye abono a kya son Yesu mɔ yɛɛ a' laare abara.

¹² Aɲ sa a' wɔra fɛɛ Keen. Keen berɛ, gi wɔra ɔbonsan, nyamesɛ nyenyɛn mɔ-lɛɛ isa. ɔ mɔɔ mɔ-tɛdɛ. Mɛnɛ n wɔra so ne Keen gi mɔɔ mɔ-tɛdɛ mɔ genen daa? O wu yɛɛ mɔ gbaa-gbaa ilaa wɔrase in boran, ne mɔ-tɛdɛ mɔ, mɔ, kya gyi gɛsintin sa Wurubuaare. Genen so ne ɔ mɔɔ mɔ.

¹³ Me-nanboana Yesu ɔson dɔ mɔ, nengyene asa abono mɛɲ kya son Wurubuaare mɔ mɛ kya kyo fɛye mɔ, fɛ mɛɲ sa fɛ' yɛɛ i' wɔra fɛye ilaa pobɔrɔ.

¹⁴ Ibono a kya laare aye-nanboana Yesu asonbo mɔ ilaa mɔ ne n kya yɛɛ a kya bii yɛɛ a ti nyɛ Wurubuaare asɛ gɛkyena ɔnan; a maɲ baa fuɛ aye-lɛwu gɛmara. ɔbono, mɔ, ɔ mɛɲ kya laare mɔ-nanbo ilaa mɔ dɛ fɛɛ isa ɔbono o wu' ɔ naa mɔ.

¹⁵ ɔkamaase ɔbono ɔ kya kyo mɔ-nanbo mɔ gye daa asa ɔmɔɔbo, ne fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ asa ɔmɔɔbo mɛɲ bo Wurubuaare asɛ gɛkyena ɔnan.

¹⁶ Gɛnɔɔbono a laa wu gɛlaare' gbaa-gbaa bii mɔ ne n gye yɛɛ Kirisito gi sɔɔ aye-lɛwu wu' sa aye. Imɔso i kaabore aye kee a' sɔɔ aye-nanboana Yesu asonbo lɛwu wu' sa ɔmɔ.

¹⁷ A' kyu yɛɛ fo ɔko fo bo gɛkyena dɔ ilaa tirisɛ ne fo-nanbo mɛɲ bo. Nengyene fo keda fo-ansi lɛɛ taa mɔ yɛɛ mɔ, nne so ne fo laa tɔgɛ yɛɛ fo bo gɛlaare' sa Wurubuaare lii fo-gisen dɔ?

Gɛnɔɔbono Aye-Asen A Maɲ Nyaa Aye Wurubuaare Asɛ Mɔ

¹⁸ Imɔso, me-biana, a kya tɔgɛ yɛɛ a kya laare abara ilaa mɔ, in sa i' wɔra gɛnɔ dɔ giyan. I' wɔra daa gɛsintin-lɛɛ gɛsalaare gɛbono mɛ kya wu aye-ilaa wɔrase dɔ mɔ.

¹⁹ A wɔra genen mɔ ne a laa nyɛ bii yɛɛ a buu daa Gɛsintin mɔ ɔkpa. Imɔ ne nan yɛɛ ne a laa taale tɔgɛ keda aye-nyoro de in sa i' nyaa aye-asen Wurubuaare asɛ.

²⁰ Owi ɔbono aye-asen a kya nyaa aye Wurubuaare asɛ mɔ, aɲ sa a' yɛɛ i' yɔɔ aye-nyoro. Wurubuaare berɛ, ɔ don aye-rɛ aye-asen. Mɔ ne n nyi ilaa kamaase.

²¹ Me-nanboana laareɛ, nengyene aye-asen a mɛɲ kya nyaa aye Wurubuaare asɛ mɔ, genen berɛ mɔ, a kya taale da otu bugi aye-asen sa Wurubuaare ne.

²² Ilaa kamaase ibono a dalaa kole mɔ mɔ, aye-gibaa gi laa yii imɔ. I lii fɛɛ a kya gyi mɔ-nbara mɔ so ne. Genen kee ne a kya wɔra ibono i kya gyi mɔ-ginsi mɔ ne.

²³ Wurubuaare nbara mɔ ne n gye yɛɛ a' ka gyan mɔ-bi Yesu Kirisito so de a' laare abara. Genen ne Wurubuaare gi ka yela sa aye ne.

Fɛ' Daase Ilaa Ibono I Kya Kyena Asa So Mɔ Kɛɛ

²⁴ Asa abono pɛwu mɛ kya gyi Wurubuaare nbara mɔ so mɔ, Wurubuaare tɛ mɔmɔ dɔ ne mɔmɔ kee mɛ tɛ mɔ dɔ. Ibono i kya yɛɛ a kya nyɛ bii yɛɛ Wurubuaare tɛ aye dɔ mɔ, i kya lii daa Wurubuaare Oduduu ɔbono o kyu sa aye mɔ asɛ.

4

¹ Imɔso me-nanboana laareɛ abono fɛ kya son Yesu mɔ, fɛɲ sa fɛ' sɔɔ ilaa kamaase ibono i kya kyena anyamesɛ so mɔ gyi. Pɛi ne fɛ laa sɔɔ imɔ gyi mɔ, fɛ' daase imɔ kɛɛ yɛɛ i lii Wurubuaare asɛ abɛɛ? Abono mɛ kya penɛ asa yɛɛ mɛ gye Wurubuaare ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ naa mɛ naa gɛsinkpan so.

² Imɔso ibono i laa yɛɛ fɛ' bii yɛɛ Wurubuaare Oduduu ne n tɛ ɔko so mɔ ne n gye yɛɛ genen oduduu ɔbono kya kyule lɛɛ tɔgɛ yɛɛ Yesu Kirisito ne n gye Wurubuaare mɔ-bi. Wurubuaare gi sun mɔ ba gɛsinkpan so, ne ɔ baa bingiri nyamesɛ. ɔ kya tɔgɛ genen mɔ, fɛ' bii yɛɛ genen ilaa ibono i tɛ mɔ so mɔ, i lii Wurubuaare asɛ ne.

³ Ilaa kamaase ibono i tɛ nyamesɛ so ne i mɛɲ kya kyule lɛɛ Yesu ilaa tɔgɛ mɔ i mɛɲ kya lii Wurubuaare asɛ. Imɔ ibono i

gye Kirisito okyobo mo ilaa ne. Fe wolaa nu imo so yee i laa ba, ne gesintin i ti ba i bo gesinkpan so.

⁴ Me-biana, abono fe kya ka gyan Yesu so mo, feye bere, fe gye Wurubuaare asa gesintin. Asa abono me kya peneyee me gye Wurubuaare ikalan atogebomo, fe ti nye olon omo so. I kya nyiile yee Wurubuaare obono o bo feye do mo gi don obono o naa gesinkpan gedee so faa. Ilaa nyenyen pewu gemu mo ne n de asa abono men kya ka Wurubuaare genomo o naa gesinkpan so genen.

⁵ Me gye daa gesinkpan gerena lée asa. Gesinkpan so gekyena do ilaa wole ne n kya lii momo-noon do, ne abono gesinkpan so ilaa wole ne n bo momo-ansi so mo kee, mo, ne n kya nu momo ase.

⁶ Aye abono a kya ka gyan Yesu so mo bere, a gye Wurubuaare asa gesintin. Imoso okamaase obono o nyi Wurubuaare mo kya nu aye ase. Abono me men gye Wurubuaare asa gesintin mo, men kya nu aye ase. Genen ilaa ide ne n kya yegge a kya nye bii yee ilaa ibono i te oko so mo i gye gesintin abee i gye abon.

Wurubuaare De Abono Me Nyi Wurubuaare Mo Me Kya Laare Asa

⁷ Me-nanboana laarese, a' laare abara. Gelaare' ge lii daa Wurubuaare ase. Nyamese obono o kya laare mo-nanbo ilaa mo, i loro koroge mo lii Wurubuaare ase ne. O nyi Wurubuaare ne.

⁸ Obono mo, o men kya laare mo-nanbo ilaa mo, genen isa obono men nyi Wurubuaare. I kya nyiile yee Wurubuaare bere gye daa gelaare' wura.

⁹ O keda mo-bi kolon sun aye ase gesinkpan so de a' nye mo Wurubuaare ase gekyena onan kyu naa de mo so. Imo ne n yegge mo-gelaare' gebono o bo sa aye mo ge' lii gewi.

¹⁰ Ilaa ide ne n kya lee gelaare' gbaa-gbaa nyiile. In gye aye ne n kya laare Wurubuaare ilaa. Wurubuaare ne n kya laare aye-ilaa. Imoso ne o keda mo-bi sun yee me' kyu mo kyole kpaare aye-ilaa nyenyen ibono a wora mo fue sa aye.

¹¹ Me-nanboana alaaese, ibono Wurubuaare gi laare aye-ilaa fafaanan faa, i kaabore aye kee a' laare abara ilaa.

¹² Oko-re oko men ti taa wu Wurubuaare de ansi kere. Nengyene a kya laare abara ilaa mo, i kya nyiile yee Wurubuaare te aye do, ne a nye mo-lee gelaare' onan a de a kya laare mo-ilaa.

¹³ A nyi aye-asen do yee Wurubuaare te aye do ne aye mo a te mo do. Ibono so a nyi genen mo ne n gye yee Wurubuaare gi sa aye mo gbaa-gbaa Oduduu.

¹⁴ Aye mo a wu de ansi ne a kya buu a kya sa asa yee Wurubuaare gi sun mo-bi yee o' baa wora anyamese omolegebo gesinkpan gedee so.

¹⁵ Nyamese kamaase obono o kya bugi genomo toge yee Wurubuaare mo-bi mo ne n gye Yesu mo, Wurubuaare te kaase mo do ne kaase mo mo kee te Wurubuaare do.

¹⁶ Aye bere, a ti bii gelaare' gebono Wurubuaare kya laare aye ilaa mo ne aye mo a kya ka gyan genen gelaare' gebono so.

Wurubuaare ne n gye gelaare' wura. Imoso fo obono fo te ne fo de gelaare' do mo, Wurubuaare te fo do, ne fo-o fo mo, fo te mo do.

¹⁷ Imo ne n kya yegge aye abono a kya ka gyan Kirisito so mo a kya nye Wurubuaare gelaare' onan aye-asen do. A nye mo-gelaare' onan genen mo, a laa nye mara akyole gekaabono Wurubuaare laa gyi anyamese nbele mo. Imo gese ne n gye yee genobono Kirisito de mo, genen kee ne aye abono a kya ka gyan mo so mo a de gesinkpan gedee so ne.

¹⁸ Nyamese bo gelaare' mo-gisen do mo, o men bo gifuu. I kya nyiile yee fo bo Wurubuaare gelaare' onan fo-gisen do mo, i kya gya gifuu lii fo-gisen do kpem. I san i bo fo gifuu mo, gisobiide ilaa ne fo kya kere. Obono o bo gifuu mo men ti nye Wurubuaare gelaare' onan mo-gisen do.

¹⁹ Aye abono a kya ka gyan Yesu so mo a kya laare Wurubuaare ilaa faa mo, i lii daa Wurubuaare gelaare' gebono o daa gilaare aye-ilaa mo so.

²⁰ Nengyene oko gi toge yee o kya laare Wurubuaare ilaa, yegge o kya kyo mo-nanbo Kirisito sonbo mo, kaase obono gye

daa ɔbonbo. Ɔbono ɔŋ kya laare mɔ-nanbo ɔbono ɔ kya wu de ansi mɔ, nne ne ɔ laa laare Wurubuaare ɔbono ɔ men kya wu mɔ de ansi mɔ?

²¹ Nbara nde kee ne Wurubuaare gi yela sa aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ. Ɔbono ɔ kya laare Wurubuaare ilaa mɔ, i kaabore ɔ' laare mɔ-nanbo Kirisito sonbo ilaa.

5

Wurubuaare Mɔ-Biana Gidebi de Mɔmɔ-Ɔlon Ɔbono Mɛ Bo Mɔ

¹ Abono pewu me sɔɔ gyi yee Yesu ne n gye ɔbono Wurubuaare gi sun lii Wurubuaare dɔ de ɔ' baa mɔlegɛ aye mɔ, i lɔrɔ korogɛ mɔmɔ lii Wurubuaare ase ne. Mɛ gye Wurubuaare mɔ-biana gesintin. Ɔbono ɔ kya laare Wurubuaare ilaa mɔ, ɔ laa laare abono me gye Wurubuaare mɔ-biana gesintin mɔ ilaa kee.

² Nengyene a nye bii yee a kya laare abono me gye Wurubuaare mɔ-biana gesintin mɔ ilaa mɔ, i laa lii ilaa inyɔ ide ase: imɔ ne n gye yee a kya laare Wurubuaare gbaa-gbaa ilaa ne a kya nu mɔ-gɛdɛ.

³ Nengyene a kya laare Wurubuaare ilaa gesintin mɔ, a laa gyi mɔ-nbara mɔ so. Ne mɔ-nbara mɔ so gigyi i manj wɔra ilaa bolonse sa aye.

⁴ Nyamese kamaase ɔbono i korogɛ mɔ lii Wurubuaare ase mɔ, mɔ ne n kya nye ɔlon asa abono men nyi Wurubuaare mɔ ilaa wɔrase so. Ilaa ibono i bo aye dɔ ne i kya sa aye ɔlon ne a kya nye kɔ lii ilaa ideana dɔ mɔ ne n gye gisɔgyi gibono a sɔɔ Yesu gyi mɔ.

⁵ Isa ɔmɔ ne nan taale nye ɔlon asa abono men nyi Wurubuaare mɔ ilaa wɔrase so? Genen mɔ, ɔbono ɔ kya sɔɔ gyi yee Yesu ne n gye Wurubuaare mɔ-bi mɔ wole.

Ibono So A Laa Ka Gyan Yesu So Mɔ

⁶ Yesu Kirisito ne n gye ɔbono ɔ ba gesinkpan so ne Wurubuaare gi lee mɔ-gidebi nyiile asa kyu naa de nkyu nbono me kyu gyere mɔ Wurubuaare sagyere mɔ so. Ɔ lee mɔ-gidebi nyiile asa kee kyu naa de ibono o wu' kyeege mɔ-nkalan fue

mɔ so. I men gye nkyu mɔ wole so ne Kirisito gidebi mɔ gi lii gewi. Nkyu de nkalan so ne mɔ-gidebi mɔ gi lii gewi. Wurubuaare Oduduu mɔ kee kya lee Yesu gidebi mɔ nyiile aye. I lii fee Wurubuaare Oduduu mɔ bo gesintin.

⁷ I bo ilaa isa' ibono i kya lee Yesu gidebi mɔ nyiile aye.

⁸ Imɔ ne n gye Wurubuaare Oduduu mɔ, nkyu mɔ, de nkalan mɔ. Ne genen ilaa isa' ide i kya tɔge daa ilaa kolon.

⁹ Nyamese gi wu ilaa de ansi ne ɔ kya tɔge mɔ, a kya nu mɔ ase. Ne Wurubuaare mɔ de-e? Ilaa ibono ɔ laa buu mɔ i manj don anyamese-lee mɔ gbaa bun? To! Ilaa ibono Wurubuaare gi lee nyiile aye kyu lii mɔ-bi mɔ so mɔ ne n gye ilaa ide.

¹⁰ Ɔbono ɔ sɔɔ Yesu, Wurubuaare mɔ-bi mɔ, gyi mɔ, ilaa ibono Wurubuaare gi lee nyiile kyu lii mɔ-bi mɔ so mɔ i bo kaase gisen dɔ. Ɔbono mɔ, ɔ men kya sɔɔ Wurubuaare gyi mɔ, genen kaase ɔbono kya nyiile yee Wurubuaare gye ɔbonbo ne. I lii fee ilaa ibono Wurubuaare gi lee nyiile kyu lii mɔ-bi mɔ so mɔ, ɔ men sɔɔ imɔ gyi.

¹¹ Ilaa ibono Wurubuaare gi lee nyiile aye mɔ ne n gye yee ɔ sa aye mɔ ase gekyena gebono geŋ bo ɔkara mɔ. Genen gekyena gebono ge kya naa daa de mɔ-bi Yesu so.

¹² Nyamese ɔbono ɔ bo Wurubuaare mɔ-bi mɔ te mɔ dɔ mɔ, genen kaase ɔbono bo Wurubuaare ase gekyena ne. Ɔbono mɔ, Wurubuaare mɔ-bi mɔ men te mɔ dɔ mɔ, men bo Wurubuaare ase gekyena.

Wurubuaare Ase Gekyena de Gedalaa

¹³ N kya nmarase ɔwole baare n kya sa feye abono fe kya ka gyan Wurubuaare mɔ-bi mɔ so mɔ de fe' nye bii yee fe bo Wurubuaare ase gekyena gekpaa.

¹⁴ Ilaa ibono a nyi aye-asen dɔ ne i kya yege a kya nye bugi aye-asen sa Wurubuaare mɔ ne n gye yee a kya kole mɔ ilaa kamaase ne i gye mɔ-gɛlaare dɔ mɔ, ɔ kya nu aye ase.

¹⁵ Nengyene a nyi yee Wurubuaare kya nu ilaa kamaase ibono a kya kole mɔ mɔ, a nyi kee yee ɔ ti nu aye-ndalaa ne ɔ laa wɔra sa aye.

¹⁶ Nengyene fɛɛ fo ɔko fo wu fo-nanbo Kirisito sonbo kya wɔra ilaa nyenyɛn iko ne i mɛn gye ilaa ibono i laa barage mɔ-rɛ Wurubuaarɛ nsana gɛkpaa mɔ, dalaa kole Wurubuaarɛ sa mɔ. Fo dalaa sa mɔ mɔ, Wurubuaarɛ laa sa mɔ Wurubuaarɛ aɛ gɛkyena ɔnan. Nyamesɛ ɔbono mɔ-ilaa nyenyɛn i mɛn gye ilaa ibono i laa barage Wurubuaarɛ mɔ-rɛ mɔ nsana gɛkpaa mɔ wolɛ ne n' darɛ genen. Ilaa nyenyɛn iko i bo no i kya barage Wurubuaarɛ mɔ-rɛ nyamesɛ nsana gɛkpaa. In gye imɔ ibono so ne n' kya tɔgɛ yɛɛ fɛ' dalaa sa ɔbono mɔ.

¹⁷ Ilaa kamaasɛ ibono in boran sa Wurubuaarɛ mɔ, i gye ilaa nyenyɛn. I bo ilaa nyenyɛn iko ɔnan berɛ ibono in kya barage Wurubuaarɛ mɔ-rɛ nyamesɛ nsana gɛkpaa.

¹⁸ A nyi yɛɛ ɔkamaasɛ ɔbono i lɔrɔ korogɛ mɔ lii Wurubuaarɛ aɛ mɔ maŋ kpe ɔ kya wɔra ilaa nyenyɛn. Kirisito ɔbono i korogɛ mɔ lii Wurubuaarɛ aɛ mɔ ne n kya dii fo genen kaasɛ ɔbono ne Ɔbonsan, nyamesɛ nyenyɛn mɔ mɛn kya nyɛ yii fo.

¹⁹ A nyi yɛɛ aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ a gye Wurubuaarɛ aɛ gɛsintin. Asa sɛnsɛ pɛwu abono mɛ bo gɛsinkpan so mɔ, mɛ bo daa Ɔbonsan, nyamesɛ nyenyɛn mɔ abaa dɔ.

²⁰ A nyi kee yɛɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi Yesu Kirisito gi ba gɛsinkpan so, ne o bugi aye abono a kya ka gyan mɔ so mɔ ansi de a' bii ɔbono ɔ tansi ɔ gye Wurubuaarɛ mɔ. Aye-rɛ ɔbono ɔ tansi ɔ gye Wurubuaarɛ mɔ a san a gye nyamesɛ kolon. Aye-rɛ Wurubuaarɛ mɔ-rɛ mɔ-bi Yesu Kirisito ne n san a gye nyamesɛ kolon. Wurubuaarɛ tansi ɔ gye Wurubuaarɛ, ne mɔ kee ne n kya sa Wurubuaarɛ aɛ gɛkyena gɛbono gɛn bo ɔkara mɔ.

²¹ Imɔso, me-biana, fɛ' dii fɛye-nyoro de fɛ mɛn sa fɛ' son ilaa banban iko baa bola de Wurubuaarɛ.

Gyɔn Ɔwɔlɛ Nyɔsɛ

¹ Me, Wurubuaare asonbo ɔbelense mɔ, ne n kya nmarase ɔwɔlɛ baare n kya sa fo, ɔkyii ɔbono Wurubuaare gi lɛɛ fo yɛɛ fo' wɔra mɔ-sonbo mɔ. Fo-rɛ fo-biana ne n' kya sa genen ɔwɔlɛ baare.

N kya laare fɛye-ilaa naa de Wurubuaare gesintin ɔkalan mɔ so, ne i mɛn gye me-nkon. Asa abono pɛwu mɛ nyi gesintin ɔkalan mɔ kee mɛ kya laare fɛye-ilaa.

² I kya nyiile yɛɛ Wurubuaare gesintin ɔkalan mɔ bo aye-rɛ fɛye dɔ ne ɔ laa kyena aye dɔ gɛkpaa.

³ Aye-sɛ Wurubuaare mɔ-rɛ mɔ-bi Yesu Kirisito mɛ' sa aye-rɛ fɛye so gɛwɔnsa dense de mɛ' su aye gitolon de mɛ' sa aye gisen yuuli kyu naa de gesintin de gɛlaare' so.

Gesintin De Gɛlaare' Ɔkpa

⁴ I wɔra me ɔkon gikyɔ-gikyɔ yɛɛ nɛ wu fo-biana dɔ ako mɛ buu gesintin ɔkpa fɛɛ genɔɔbono aye-sɛ Wurubuaare gi ka yela sa aye mɔ.

⁵ Imɔso me-nyi dense, n kya kole fo, yɛɛ a' laare abara. I mɛn gye yɛɛ n kya nmarase nbara pɔbɔɔ mi-i sa fo daa. Nbara mɔ gi gye daa ndedaa nbono a wolaa a de nmɔ lii gɛsɛ de gɛsɛ.

⁶ Gɛlaare' gbaa-gbaa ne n gye ibono a laa buu Wurubuaare nbara ɔkpa. Nbara mɔ ne n gye yɛɛ fɛ' buu gɛlaare' ɔkpa fɛɛ genɔɔbono a wolaa nu lii gɛsɛ de gɛsɛ mɔ.

⁷ Fɛ' kerɛ genen ilaa ide so. I kya nyiile yɛɛ abono mɛ kya penɛ asa lii Wurubuaare ilaa so mɔ mɛ naa mɛ naa gesinkpan so. Mɔmɔ ne n gye abono mɛn kya kyule lɛɛ tɔɛ yɛɛ Yesu ne n gye Kirisito Wurubuaare mɔ-bi, ne Wurubuaare gi sun mɔ ba gesinkpan so baa bingiri nyamesɛ mɔ. Nengyene fɛ wu isa ɔbono ɔnan mɔ, mɔ ne n gye asa ɔpenɛbo mɔ. Mɔ kee ne n gye Kirisito ɔkyobo mɔ.

⁸ Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dandan de ilaa ibono fɛ wɔra gesun nyɛ mɔ i mɛn sa i' lii fɛye-gibaa. Fɛ' nyɛ imɔ pɛwu so ntɛɛla.

⁹ Nyamesɛ ɔbono ɔ tɔɛ yɛɛ ɔ kya kpe ansi dɔ Wurubuaare ilaa dɔ ne ɔ mɛn sii

de Kirisito ilaa nyiilese mɔ, Wurubuaare mɛn tɛ mɔ dɔ. Ɔbono mɔ, o sii de Kirisito ilaa nyiilese mɔ, genen kaase ɔbono berɛ, aye-sɛ Wurubuaare mɔ-rɛ mɔ-bi Kirisito mɛ tɛ mɔ dɔ.

¹⁰ Nengyene ɔko gi ba fɛye ase ne i mɛn gye ilaa nyiilese ide ɔnan ne ɔ de mɔ, fɛ mɛn sa fɛ' sɔɔ mɔ gisafo abɛɛ fɛ' faala mɔ.

¹¹ Ɔbono ɔ kya faala genen isa ɔbono ɔnan mɔ de mɔ-nyoro ɔ wɔra kaase mɔ-ilaa nyenyɛn giwɔra dɔ ne.

Afaala Laalaalogɛ

¹² Nkana n san n bo ilaa gikyɔ ibono nan tɔɛ sa fɛye. Nɛ kii kerɛ mɔ, mɛn kya laare n' nmarase imɔ ɔwɔlɛ dɔ bunge fɛye. Me-ansi a gyan daa yɛɛ nan ba nno baa wu fɛye de ansi de a' nyɛ tɔngɛ de abara. Imɔ ne nan yɛɛ ne a laa nyɛ gyi ɔkon kpaa logɛ.

¹³ Nɛ sin gɛrɛ. Fo-daa ɔbono Wurubuaare gi lɛɛ yɛɛ ɔ' wɔra mɔ-sonbo mɔ, mɔ-biana mɛ kya faala fo.

I gye me,
Gyɔn

Gyon Ɔwole Sase

¹ Gayuse, me-kyemene dense,

Me, Yesu asonbo ɔbelense mo, ne n kya sa fo ɔwole baare. N kya laare fo-ilaa gesintin so.

N Kya Nu Fo So Yee Fo Buu Gesintin Mo Ɔkpa

² Me-kyemene dense, n kya dalaa n kya kole Wurubuaare yee ɔ' yee fo-ilaa kamaase i' wɔra ɔdan sa fo de fo' kyena de alanfiya. Fo-oduduu do lee bere, in bo me gifuu.

³ I kya nyiile yee aye-nanboana Yesu asonbo ako me ba baa toge me genɔɔbono fo kya gyi gesintin sa Wurubuaare mo. Ilaa mo i wɔra me ɔkon gikyɔ-gikyɔ. N nyi yee fo buu Wurubuaare gesintin ɔkalan mo.

⁴ Nengyene n kya nu yee me-ade Yesu ɔson mo do me buu gesintin ɔkalan mo genen mo, i kya wɔra me ɔkon don ilaa kamaase.

Asafo Gikeda

⁵ Me-kyemene dense, genɔɔbono fo kya wɔra idense sa aye-nanboana Yesu asonbo, dabɔle asafo abono fo men nyi ɔmo mo, a wu yee a laa taale kyu fo tii gikɔɔre.

⁶ Asa me ti baa lee fo-gesalaare mo ilaa toge sa Yesu asonbo gikpen gibono gi bo gere mo. Wɔra aniya de fo' kii lee asafoana abono ɔkpa mɔmɔ-anaa-naa do fee genɔɔbono i kaabore aye abono a kya son Wurubuaare kyu naa de Yesu so a' wɔra mo.

⁷ Me kya laare Kirisito ginyen gi' dii daa so ne me koso me naa ma-a toge mo-ɔkalan mo. Me kya kpe abono me men nyi Wurubuaare agyebi mo ase mo, men kya kyu mɔmɔ-nyoro too mɔmɔ so yee mɔmɔ ne me' kere ɔmo so.

⁸ Imɔso i kaabore aye, Yesu asonbo mo ne a' kpaa genen asa abono ɔnan. Imo ne nan yee aye-re mɔmɔ a laa nye wɔra gesun dabɔle de Kirisito gesintin ɔkalan mo ɔ' nye yelege.

Abono Me Kya Wɔra Ilaa Nyenyen Mo

⁹ Me-kyemene dense, ne ti nmarase ɔwole ɔko bunge feye Yesu asonbo gikpen mo. Dayatrofiise bere, men kya ka aye-genɔ. Ɔ kya laare daa gebelense.

¹⁰ Nengyene ne ba feye ase nno mo, nan baa lee mo-ilaa wɔrase toge sa feye. Ɔ naa ɔ kya nyida aye, ne ɔ kya kee abon ɔ kya gyan aye so. Imo ibono wole gbaa i men kaabo mo. Ɔ kya kii kine bola yee ɔ man so aye-nanboana Yesu asonbo mo gisafo. Nengyene ako mo me kya laare me' so ɔmo gisafo mo, ɔn kya yee ɔmo. Me wɔra genen mo, ɔ kya gya ɔmo lii Yesu asonbo gikpen mo do.

¹¹ Me-kyemene dense, gen sa fo' kase ilaa nyenyen ibono asa me kya wɔra mo. Kase daa ilaa dense. Nyamese ɔbono ɔ kya wɔra ilaa ibono i boran mo ne n gye Wurubuaare isa. Ɔbono mo ɔ kya wɔra daa ilaa nyenyen mo men ti bii Wurubuaare ne.

¹² Dimiiterosi bere, nyamese kamaase kpe ɔ de mo-ginyen dense. Gesintin ilaa ibono o buu mo kee i kya lee mo-gidebi nyiile ɔkamaase. Aye kee genen. Ne fo nyi yee ibono a wu toge mo i gye gesintin.

Afaala Laalaaloge

¹³ Nkana n san n bo ilaa gikyɔ ibono nan toge sa fo. Ne kii kere mo, men kya laare n' nmarase imo ɔwole do bunge fo.

¹⁴ Me-ansi a gyan yee i man keela, nan baa wu fo de ansi de a' nye kyena tonge de abara.

Ne sin gere. Wurubuaare gisen yuuli gi' wɔra fo-lee. Aye-nanboana abono me bo gere mo me kya faala fo. Faala aye-nanboana abono me bo nno mo ɔkamaase sa me.

I gye me,
Gyon

Gyude Ɔwolé

¹ Me Gyude, Gyeemesi mɔ-tede, ɔbono n gye Yesu Kirisito gesun ɔwɔrabo mɔ ne n kya nmarase genen ɔwolé baare. N kya nmarase mi-i sa feye abono Wurubuaare gi tɔge sa feye yee fe' son mɔ mɔ. Feye-ila i bo aye-se Wurubuaare gisen dɔ, ne aye-Wura Yesu Kirisito kya kere feye so.

² Wurubuaare ɔ' yee fe' nye gitolon, gisen yuuli, de gelaare' fe kya bɔla.

Asa Ako Me Nara Loo Feye Dɔ Me Kya Kyeege Yesu Ɔkalan Mɔ

³ Me-nanboana laarese, Wurubuaare gi mɔlege me-re feye pewu ne a kya nye mɔ ase gekyena onan. Nkana i bo me-gisen dɔ yee n' nmarase feye ɔwolé de n' tɔge feye imɔ so ilaa. Ne san kere mɔ, ne wu yee i kaabore n' daa ginmarase feye kyu lii ilaa banban iko so pei. I lii fee Wurubuaare gi kyu ilaa nyiilese ibono i kaabore a' sɔɔ imɔ gyi mɔ wɔra aye, Yesu asonbo mɔ, abaa dɔ. Ɔ sa aye imɔ faa, ɔ sa aye daa. Ɔn baa kyeege imɔ. Imɔso n kya kole feye, fe' wɔra aniya de fe' kere imɔ so dɔɔdan de ɔko ɔn sa ɔ' kyeege imɔ.

⁴ I lii fee asa abono men sele Wurubuaare mɔ ako me nara loo saare feye dɔ ibono fe men nyi mɔmɔ so. Genen asa abono me de yee Wurubuaare gitolon so mɔ, anyamese me laa nye wɔra ilaayan. Genen asa abono mɔ, me kine Yesu Kirisito ɔbono mɔ-nkon ne n gye aye-Ɔbelense de aye-Wura mɔ. Lii ko-o dedaa mɔ, Wurubuaare gi yee ako me nmarase asa abono ilaa yela yee ɔ laa biide mɔmɔ-giso.

Fe' Nyingi Yee Wurubuaare Kya Biide Asa Nyenyen Giso

⁵ Ilaa ibono n kya laare n' baa tɔge nperɛ faa, fe ti wolaa fe nyi imɔ pewu. Ne taa kii mi-i nyingi feye daa. Fe nyi genɔɔbono Wura Wurubuaare gi mɔlege Isirale awura ne me koso Igyipiti gesinkpan so mɔ. Ɔ mɔlege mɔmɔ genen mɔ, imɔ gemara mɔ, mɔmɔ dɔ abono men sɔɔ mɔ gyi mɔ, ɔ mɔ mɔmɔ.

⁶ Fe' nyingi Wurubuaare dɔ isɔɔ-lee mɔ kee. Mɔmɔ dɔ ako me men kyule de me' sii de gebelense gebono ɔkara Wurubuaare gi sa mɔmɔ mɔ. Mɔmɔ gbaa-gbaa ne n taa mɔmɔ-ɔkyenaten ɔbono nkana me wolaa me te mɔ yee. Wurubuaare gi yee ɔfe ɔbono ɔ man tee gekaako mɔ gi nminde genen Wurubuaare dɔ isɔɔ ibono kyu kpa too wɔra gibiri dɔ tudɔ-tudɔ geteeko. Nno ne me san me te me gyoo geke gbaa' gebono ɔ laa biide mɔmɔ-giso kyu lii mɔmɔ-ila nyenyen ibono so mɔ.

⁷ Fe' nyingi Sodom mɔ-re Gomora de isowole sense ibono i sindi imɔ mɔ. Imɔ dɔ asa me wɔra fee Wurubuaare dɔ isɔɔ ibono n dare faa lee mɔ onan. Genen isowole ibono so asa mɔ me wɔra ilaayan denge kpa loo ibono in gye iwɔrase mɔ dɔ, ne Wurubuaare gi yee ɔgya gi dee mɔmɔ-re mɔmɔ-isowole mɔ pewu faa nonii. Mɔmɔ-ila ide i kya ka aye yee asa nyenyen me laa kpe ɔgya ɔbono ɔn kya wu' gekaako mɔ dɔ.

Abonbo Mɔ Gidebi

⁸ Asa abono n dare yee me nara loo saare feye dɔ mɔ kee me kya wɔra ilaa nyenyen ibono onan asa akpen asa' ade me wɔra mɔ. Me kya tɔge yee i kya lee ilaa nyiile ɔmɔ de me' yee imɔ so wɔra ilaa nyenyen. Me kya wɔra ilaayan kyu kyolese mɔmɔ gbaa-gbaa nyoro gibi mɔ. Me men kya kyu abono me kya gyi gebelense mɔmɔ so mɔ tere sei ne me kya saale ilaa ibono i kya nye ɔlon anyamese so mɔ.

⁹ Wurubuaare dɔ isɔɔ ɔbelense ɔbono me kya tere mɔ yee Maakele mɔ gbaa men saale ilaa ibono i kya nye ɔlon anyamese so mɔ. Owi ɔbono mɔ-re ilaa nyenyen pewu gemu mɔ me nye gelogede kyu lii Mosisi gibuni so mɔ, Maakele men saale mɔ. Ilaa ibono ɔ kpe tɔge sa mɔ mɔ ne n gye yee, "Wura Wurubuaare ɔ' gya fo yee ilaa ibono fo de faa in boran."

¹⁰ Asa abono n dare yee me nara loo saare feye dɔ mɔ, ilaa kamaase ibono men kya nu gese mɔ, asebi ne me kya kyu loo imɔ dɔ. Ilaa ibono me kya nu imɔ gese gbaa mɔ, i men gye yee me kya sa gewonsa pei de me' loo nu imɔ gese. I kya

loo daa mómó-amu dɔ fɛɛ nbue-lɛɛ ɔlaako ginyi ɔnan. Genen ilaa ibonoana ne nan mómó mómó.

¹¹ Asa abono bere, mómó laako. I lii fɛɛ ilaa nyenyen ibono Keen gi naa kyena wɔra mɔ imɔ ɔnan ne mómó kee mɛ kya wɔra faa. Aterenbi gelaare so mɔ, mɛ taa mómó-nyoro yege sa Baalam-lɛɛ ilaa nyenyen giwɔra mɔ ɔnan. I yege mɛ fue ɔkpa dense mɔ. Mɛ wɔra gisomaanu de Wurubuaare fɛɛ genɔɔbono Kora gi naa kyena wɔra mɔ. Wurubuaare laa mómó mómó ka giko fɛɛ genɔɔbono ɔ naa kyena mómó Kora mɔ.

¹² Mɛ kya gyi fɛye-genanbokon geke bele agyudɔ kpaa fɛye mɔ, mɛ kya nyida daa ilaa sa fɛye ne mɛ kya wɔra fɛye ipeeli. Mómó bere mɛ men nyi ipeeli. Mɛ kya kere daa mómó-nyoro wole so. Mɛ de fɛɛ Wurubuaare awole abono a koola fɛɛ nyangbon laa baa da ne afuu a kya da amɔ koso mɔ. Mɛ de daa kee fɛɛ iyii ibono in kya sɔɔ abi, daboɔle imɔ-asɔɔbere mɔ. I wɔra fɛɛ genen iyii ibono i wu' i yele ne. I kaabore mɛ' kyigi imɔ fue de i' wu' ilewu inyɔ. Genen ne asa ade mɛ laa wu' ilewu inyɔ kee ne.

¹³ Mɛ laa kpe ma-a wɔra ilaa nyenyen, de mómó-ipeeli ilaa i' lii gewi. I de daa fɛɛ genɔɔbono afuu a kya da apoo ginyadon so, ne nkyu mɔ gi kya furu mɔ. Mɛ de fɛɛ agyekpebi abono a naa Wurubuaare awole dɔ giyan-giyan mɔ. Ɔko-re ɔko man taale buu ɔmɔ de ɔ' bii ɔkpa dense mɔ. Wurubuaare gi lɔɔ nfono i tansi i bo gibiri kyikin mɔ yela sa mómó mómó-lewu gemara. Nno ne mɛ laa sii gekpaa-gekpaa.

¹⁴ Adedaabo abere dɔ mɔ Inɔki gi wu asa ade ilaa tɔge yela. Adam abere dɔ gemara mɔ asa abono mɛ kyena-kyena kyon mɔ gikpadɔ sonose ne n wɔra Inɔki-lɛɛ abere dɔ. Inɔki baare gi wu tɔge yela yeɛ, “Kere, Wura Wurubuaare kya ba mɔ-re mɔ-isɔɔ sakpii bele abono ɔ lɔɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ.

¹⁵ Ɔ kya ba de ɔ' baa gyi nyamese kamaase nbele. Ɔ laa bun abono men sele mɔ mɔ pewu gipueɛ. Mómó-ilaa wɔrase i kya lɛɛ nyiile yeɛ men sele mɔ. Wurubuaare ilaa in fe genen ilaa nyenyen

awɔrabo ade giso. Mɛ saale mɔ asebi loose. Ɔ laa biide mómó-giso kyu lii imɔ ide pewu so.”

¹⁶ Asa abono mɛ nara loo saare fɛye dɔ mɔ, owi kamaase mɔ mɛ kya nye ilaa iko logede imɔ so, ne sei men kya gyi mómó-ginsi. Mómó-ɔbole gelaare ilaa ne n bo mómó-ansi so. Mɛ kya nyiile mómó-nyoro mómó-gɛtonge dɔ. Mɛ kya kyu genɔ ɔkon kyu tonge sa asa de mɛ' nye ilaa lii mómó ase.

Fe' Keda Yesu-Lɛɛ Ɔson Mɔ Dɔ

¹⁷ Me-nanboana laareɛɛ, fe' nyingi ilaa ibono aye-Wura Yesu Kirisito isɔɔ mɔ mɛ wolaa wu tɔge yela mɔ.

¹⁸ Mɛ tɔge sa fɛye yeɛ, “Owi ɔbono gese gere i kya laare i' baa yela ɔkara mɔ, i laa nye ako mɛ laa kyu Wurubuaare ilaa mɛ kya nmasɛ. Ilaa kpei-kpei ibono Wurubuaare kya kyo mɔ giwɔra ne nan gyi mómó-amu.”

¹⁹ Genen asa abono ne n kya yege gesabarage ge kya ba fɛye dɔ. I lii fɛɛ anyamese-lɛɛ nwɔnsa ne n bo mómó-amu dɔ. In gye Wurubuaare Oduduu ne n bo mómó dɔ.

²⁰ Me-nanboana dense, fɛye bere, fe' bela fɛye-nyoro kyu naa de Yesu ɔkalan ɔbono Wurubuaare gbaa-gbaa gi sa aye yeɛ a' sɔɔ gyi mɔ so. Fe kya dalaa mɔ, fe' dalaa Wurubuaare Oduduu mɔ ɔlon dɔ.

²¹ Fe' yege fɛye-nwɔnsa gi' gyan' Wurubuaare gelaare' gebono ɔ bo sa fɛye mɔ so. Aye-Wura Yesu Kirisito bo gitolon sa fɛye. Imɔso fe' kyena gyoo gekaabono ɔ laa sa fɛye Wurubuaare ase gekyena gekpaa mɔ.

²² Asa abono mómó-nwɔnsa dɔ i bo mómó tefɛɛ tefɛɛ kyu lii Yesu ɔkalan mɔ so mɔ, fe' su mómó gitolon.

²³ Asa ako mɛ kya wɔra ilaa ibono i laa yege mɛ' kpaa loo ɔgya dɔ mómó-lewu gemara; fe' mɔlege ɔmɔ! Ako, mɔ, ne fe laa su mómó-gitolon mɔ, fe' kere fɛye-nyoro so dɔdan. Fe' kyo ilaa nyenyen ibono mɛ kya wɔra ne i kya kyolese mómó fɛɛ akuru ne n wɔra ineesi mɔ de in sa i' kyange fɛye.

Fe' Yege A' Yen Wurubuaare

²⁴ Fε' yεge a' yen Wurubuaare. Mɔ ne n gye ɔbono ɔ laa taale kpaɔ fεye de fεɲ sa fε' loo ilaa nyenyen giwɔra dɔ. Mɔ ne nan taale yεge i maɲ nye ilaa nyenyen iko fεye-nyoro so baa pii, de o' kyu fεye kpe mɔ ase mɔ-nyisigyɪ dɔ de ɔkon belε.

²⁵ Fε' yεge a' yen mɔ kyu naa de aye-Wura Yesu Kirisito so. Mɔ-nkon ne i kaabore nyamese ɔ' son. Mɔ ne n gye aye-ɔmɔlegεbo. Nyisigyɪ, gεwuragyɪ, ɔlon de gεbelense i' wɔra Wurubuaare-lεε abere abono a ti kyon mɔ, abere adε dɔ, de abere abono a laa baa ba mɔ dɔ gεkpaɔ-gεkpaɔ. I' ba genen.

Gileenyiile Ibono Yesu Gi Lɛɛ Nyiile Gyon Mɔ

¹ Ilaa ibono i bo ɔwole baare dɔ faa, Wurubuaare ne n kyu imɔ wɔra Yesu Kirisito abaa dɔ yɛɛ ɔ' lɛɛ imɔ nyiile mɔ-asonbo de mɛ' nye nu ilaa ibono i laa baa ba mɔ. I maŋ keɛla ne ɔwole baare dɔ ilaa i laa ba gesintin. Owi ɔbono Yesu laa lɛɛ imɔ nyiile mɔ-asonbo genen mɔ, o sun mɔ-ɔsɔɔ lii Wurubuaare dɔ ba Gyon (me ɔbono n gye mɔ-gesun ɔwɔrabo mɔ) ase.

² Yesu ɔsɔɔ mɔ gi yɛɛ ne wu Wurubuaare ilaa ide fɛɛ oderi yɛɛ n kerɛ, ne ne nmarase imɔ pɛwu yela fɛɛ genɔɔbono ne wu imɔ mɔ de asa mɛ' nye nu imɔ. Ne lɛɛ Wurubuaare agyebi abono ne nu de ilaa ibono Yesu Kirisito gi buu sa me mɔ kee nyiile asa.

³ ɔbono ɔ laa kale Wurubuaare ɔkalan baare agyebi sa asa mɔ gye omudensebo Wurubuaare ase. Abono, mɔ, mɛ laa nu de mɛ' gyi amɔ so mɔ, mɛ wɔra amudensebo kee. I lii fɛɛ owi ɔbono agyebi mɔ a laa ba gesintin mɔ genen owi mɔ gi fuude.

Wurubuaare de Yesu Kirisito

⁴ Me Gyon ne n kya nmarase genen ɔwole baare n kya sa Yesu asonbo akpen sono abono a bo Esiya gesinkpan so mɔ.

Wurubuaare ne n gye ɔbono ɔ bo no, ɔ wolaa ɔ bo no, ne ɔ bo no gekpaa. ɔ' sa fɛye so gewɔnsa dense. Wurubuaare mɔ-re mɔ-Oduduu ɔbono ɔ bo gikpado sono ne ɔ bo Wurubuaare gegyapaa ase mɔ

⁵ de Yesu Kirisito mɛ' sa fɛye so gewɔnsa dense de mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

Yesu Kirisito ne n gye ɔbono ɔ kya gyi gesintin

ne ɔ kya lɛɛ ilaa kamaase nyiile anyamese imɔ-ɔkpa so mɔ.

Mɔ ne n gye ɔbono o wu'

ne ɔ gyangbara nyamese kamaase kyingi lii ibuni dɔ mɔ.

Mɔ kee ne n gye gesinkpan so awura mɔ mɔmɔ-wura.

Nyisigyɛ ɔ' wɔra Yesu Kirisito-lɛɛ!

Mɔ ne n kya laare aye-ilaa,
ne o kyu mɔ-nkalan sɔge aye abono a
kya ka gyan mɔ so mɔ
lii aye-ilaa nyenyɛn dɔ.

⁶ Mɔ ne n yɛge ne a wɔra fɛɛ awuragyibo de asunbi alɛɛbo sa mɔ-se Wurubuaare.

I lii fɛɛ ɔ yɛge a kya kpaa de i' lɔrɔ anyamese mɔmɔ-re Wurubuaare nsana.

Nyisigyɛ de gewuragyɛ i' wɔra Yesu-lɛɛ gekpaa-gekpaa.

I' ba genen.

⁷ Fɛ' nu yɛɛ Yesu laa kii ba mɔ-re Wurubuaare awole!

Nyamese kamaase laa wu mɔ de mɔ-ansi de asa abono mɛ yii mɔ-gekelebi fondi mɔ pɛwu.

Gesinkpan so asa kpɛi-kpɛi pɛwu mɛ laa saawo lii mɔ so.

I' ba genen.

⁸ Wura Wurubuaare yɛɛ,

“Me ne n gye giyiigese de laalaalɔge.

Me ne n bo no,

me ne n wolaa n bo no,

ne me ne n bo no gekpaa.

Me ne n gye ɔlolonbo.”

Genɔɔbono I Ba Ne Ne Nmarase ɔwole Baare Mɔ

⁹ Me Gyon ne n kya buu genen ilaa ide n kya sa fɛye abono fɛ kya ka gyan Yesu so mɔ. Kyu lii aye-re Yesu ginyamese kolon mɔ so mɔ, n gye fɛye-nanbo mɔ-ɔson dɔ. Me-re fɛye kpini ne n kya wu ɔlaa wuse, a gye Wurubuaare awuragyibo ne a kya nye gisen Wurubuaare gesun mɔ dɔ. Nkana n kya wɔra Wurubuaare agyebi mɔ so gesun n kya tɔge Yesu ilaa mi-i sa asa de mɛ' sɔɔ mɔ gyi. Imɔso asa ako mɛ gya me kpaa kyena apoo gikyaafiya bele giko so. Asa mɛ tɛ nno. Mɛ kya tere nno yɛɛ Patimose.

¹⁰ N bo nno genen mɔ, Wurubuaare ɔson geke geko mɔ, Wurubuaare Oduduu mɔ gi baa kyena me so. ɔ tɛ me so mɔ, ne nu genɔ geko me-gemara ken-ken fɛɛ gegandan.

¹¹ Genɔ mɔ ge tɔge sa me yɛɛ, “Nmarase ilaa ibono fo wu mɔ wɔra ɔwole dɔ de fo' kyu bunge Yesu asonbo akpen abono a bo isowole sono ide so mɔ. Isowole mɔ ne

n gye Efiso, Simæna, Pegamum, Tayatira, Saadisæ, Filadæfiya, de Lawodisiya.”

Nε Wu Yesu Yelε Ifatela Igyanten Sono Nsana

¹² Nε nu genen mɔ, nε kisee kerε de n' wu ɔbono ɔ kya tɔngε de me mɔ, n' baa kerε mɔ, ifatela igyanten sono iko ne. Sika kɔkɔɔ ne mε kyu wɔra imɔ.

¹³ Ifatela igyanten mɔ nsana mɔ, nε wu ɔko fεε gesinkpan so nyamesε, o suu gεgbe bosorose kpelegerε yii ne ilaa iko fεε liide i laran mɔ-gikan so. Imɔ-nkyu i dε fεε sika kɔkɔɔ.

¹⁴ Mɔ-gimu dɔ iman i fuuli faa pare-pare fεε okurufεpuu. Mɔ-ansi abi a dε fεε ɔgya ɔbono ɔ kya dεε mɔ.

¹⁵ Mɔ-ayaa a dε fεε gibeletɔ ne n tɔ ɔgya dɔ kεela ne mε lεε tɔlɔsε. Mɔ-gigyebi' mɔ gi kya gbere fεε abii dɔ ibon ne n bɔla gibola belε.

¹⁶ ɔ dε agyεkpebi sono de mɔ-gibaa gyisε. Geki boyesε geko, gemara ɔye, ansi ɔye, gebono gε yelε sa gesintin agyεbi mɔ gε bo mɔ-genɔ dɔ, ne mɔ-ansi dɔ i kya ηelegi fεε owi.

¹⁷ Nε wu mɔ genen mɔ, nε tɔrɔ mɔ-ayaa dɔ fεε nε wu' daa. Mɔ mɔ gi kyu mɔ-gibaa gyisε gyan me so, ne ɔ tɔgε sa me yεε, “Gεη selε gifuu. Me Yesu ne. Me ne n gye giyiigεsε de laalaalogε.

¹⁸ N kpe n bo no. Nε naa kyena wu'. Ne idε kon, n bo no gεkpa-a-gεkpa-a. Lεwu de nkyan isafuee i bo daa me-gibaa dɔ.

¹⁹ Nmarasε ilaa ibono fo laa wu mɔ, ibono i bo no mɔ de ibono i laa baa ba gεkaako mɔ, pεwu yela.

²⁰ Ilaa ibono agyεkpebi sono abono fo wu me-gibaa gyisε dɔ de ifatela igyanten sono mɔ i yelε i sa mɔ ilaa ne nan baa tɔgε faa. Agyεkpebi sono mɔ a yelε a sa Wurubuaare isɔɔ sono iko. Mɔmɔ ne n kya gyangbara sa Wurubuaare asonbo akpen sono mɔ. Ne ifatela igyanten sono mɔ mɔ, i yelε sa Wurubuaare asonbo akpen sono mɔ.”

2

Efiso

¹ ɔ lεε imɔ gεsε genen mɔ, o kii tɔgε sa me Gyɔn yεε, “Nmarasε ilaa idε kpa-a sa

Wurubuaare ɔsɔɔ ɔbono ɔ gyangbara ɔ sa me-asonbo gikpen gibono gi bo Efiso mɔ.

‘Me Yesu, ɔbono n dε agyεkpebi sono me-gibaa gyisε dɔ ne n' naa ifatela igyant-ten sono nsana mɔ ne n kya sa fεye ɔkalan baare.

² ‘N nyi fεye-ilaa wɔrasε. N nyi gesun gebono fε kya gyi ne n' nyi gisen gibono fε kya nyε Wurubuaare gesun mɔ dɔ mɔ. N nyi yεε nengyene fεye-rε asa nyenyen fε tε mɔ in kya sa fεye. Abono mε penε yεε mε gye Yesu isɔɔ mɔ, fε daasε-daasε ɔmɔ kerε ne fε wu yεε mε kya kεε daa abon.

³ N nyi ibono fε bo gisen fε dε me-gesun mɔ dɔ, fε kya wu ɔlaa kyu lii me so, ne in kya yɔɔ fεye-nyoro.

⁴ ‘Imɔ ibonoana dɔ berε mɔ, fε wɔra ilaa. Ilaa kolon ibono fε kya wɔra ne i kya loo me mɔ ne n gye yεε fεη baa fε kya laare me-ilaa fεε genɔɔbono fε gyangbara laare me-ilaa mɔ.

⁵ Fε' taa laa ansi kerε nfono nkana fε ti fo ne fε kii tɔrɔ mɔ. Fε' nu fεye-nyoro gεsε de fε' kii keda ilaa dεnsε ibono fε wolaa fε dε mɔ dɔ. Nengyene fε mεη nu fεye-nyoro gεsε de fε' kyεεgε mɔ, nan ba fεye asε de n' baa lεε fεye-fatela ɔgyanten mɔ lii nfono ɔ bo mɔ.

⁶ ‘Ilaa idε berε ne fε kya wɔra ne i kya kyena me-gisen dɔ. Imɔ ne n gye yεε fε kya kyo Nikolatiya awura ilaa wɔrasε ibono me kee n kya kyo mɔ.

⁷ ‘ɔbono ɔ bo aso mɔ o' nu ilaa ibono Wurubuaare Oduduu mɔ gi tɔgε sa Wurubuaare asonbo akpen mɔ. Isa ɔbono ɔ laa kɔ lii mɔ, nan yεgε kaasε o' gyi oyii ɔbono mɔ-abi a kya sa Wurubuaare asε gεkyena gεkpa-a mɔ. Genen oyii ɔbono yii daa Wurubuaare gεkyena dεnsε mɔ gaten.’ ”

Simæna

⁸ O kii tɔgε yεε, “Nmarasε ilaa idε kpa-a sa Wurubuaare ɔsɔɔ ɔbono ɔ gyang-barasε sa me-asonbo gikpen gibono gi bo Simæna mɔ.

‘Me, Yesu ɔbono n' gye giyiigεsε de laalaalogε mɔ, me ɔbono nε wu' ne nε kii kyingi n tε nkpa mɔ ne n kya sa fεye ɔkalan baare.

⁹ ‘N nyi yεε fε kya wu ɔlaa ne fε kya wu ayen me so. Fεye mɔ ne n gye awuragyibo

gbaa-gbaa. N nyi yee Gyuda awura ako me kya ten feye-geno. Momo ase mo, me nyi yee me kya son Wurubuaare. In gye Wurubuaare ne me kya son. Satan, ilaa nyenyen pewu gemu mo, gikyangbon do asa ne me gye.

¹⁰ Fe men sa fe' sele olaawuse obono fe laa baa wu mo mo gifuu. Fe' nu! Me-son mo so mo, ilaa nyenyen pewu gemu mo laa yegge asa me' keda feye do ako kpaatii de obu de o' soo feye idoo kere yee fe laa taa me-son mo yegge abee? O laa yegge fe laa wu o'laa nke gudu. I ba genen mo, ba-a me laa mo feye mo, me' mo feye, fe' kpe keda genobono fe de mo do kpaatii. Fe wora genen mo, afaala abono nan kyu faala feye mo, a gye daa gekyena dense Wurubuaare ase.

¹¹ 'Obono o bo aso mo, o' nu ilaa ibono Wurubuaare Oduduu mo gi toge sa Wurubuaare asonbo akpen mo. Isa obono o laa ko lii mo, nan yegge lewu nyose mo man kpee de kaase mo ba-a pii.' "

Pegamum

¹² O kii toge yee, "Nmarase ilaa ide kpaatii sa Wurubuaare osoo obono o gyangbara sa me-asonbo gikpen gibono gi bo Pegamum mo.

'Me Yesu, obono n bo geki boyese, gemara oye, ansi oye mo, ne n kya sa feye genen okalan baare.

¹³ 'N nyi nfono fe te mo. Satan, ilaa nyenyen pewu gemu mo, kya gyi gewura feye-osowole mo so. Feye abono fe kya son me mo bere, ne wu yee fe sii de me, fe men kine me. Ba-a Antipase gekyena do mo, fe men kine me. Nkana o kya gyi gesintin sa me, ne o kya lee me-ilaa nyiile asa imo-okpa so. Genen so mo, me mo mo feye-osowole mo so nfono Satan te mo.

¹⁴ 'Imo ibonoana do bere mo, fe wora ilaa. Ilaa kalese iko ne fe kya wora ne i kya loo me. Imo ne n gye yee feye do asa ako me de Baalam ilaa nyiilese do ne fen kya bii ka omo. Baalam obono ne n nyiile Balaka ilaa nyenyen ne Balaka mo gi san yegge Isirale awura abono me kya son Wurubuaare mo me loo imo do giwora, me san me kya gyi akyooleto, ne me kya laare agyibara.

¹⁵ Genen kee ne fe bo asa ako feye do abono me de daa Nikolatiya awura ilaa nyiilese do.

¹⁶ Imoso fe' nu feye-nyoro gese de fe' kyeege. In gye genen mo, i man keela ne nan ba feye ase de n' kyu geki gebono ge bo me-geno do ne ge yeke sa gesintin mo kyu baa ko iko de genen ilaa nyenyen aworabo abono.

¹⁷ 'Obono o bo aso mo, o' nu ilaa ibono Wurubuaare Oduduu mo gi toge sa Wurubuaare asonbo akpen mo. Fo obono fo laa ko lii mo, nan sa fo agyudo abono me kya tere yee "mana" ne a nara Wurubuaare ase mo. Nan sa fo gibui fufuli giko kee. Me nmarase me-ginyen poboro gyan gimso. Oko-re oko men nyi genen ginyen mo, genen mo, fo obono fo laa nye gibui gibono mo wole ne nan bii ginyen mo.' "

Tayatira

¹⁸ O kii toge yee, "Nmarase ilaa ide kpaatii sa Wurubuaare osoo obono o gyangbara o sa me-asonbo gikpen gibono gi bo Tayatira mo.

'Me, Wurubuaare mo-bi obono me-ansibi a kya dee fee ogya ne me-ayaa a de fee gibeletso ne n to ogya do keela ne me lee tolso mo, me ne n kya sa feye okalan baare.

¹⁹ 'N nyi feye-ilaa worase pewu. Feye-gikagyan gibono fe kya ka gyan me so mo de feye-gelaare' gebono fe bo sa me mo, n nyi. Gesun gebono fe kya wora sa me mo de gisen gibono fe kya nye me-gesun mo do mo pewu mo, n nyi. Ne wu kee yee ilaa dense ibono fe kya wora nper faa mo, i kya don ibono fe daa gigyangbara wora mo.

²⁰ 'Imo ibonoana do bere mo, fe wora ilaa. Ilaa kolon ibono fe kya wora ne i kya loo me mo ne n gye yee fe yegge Gyesebele, okyii obono o kya kyu mo-nyoro yee o gye Wurubuaare ikalan otogbo mo, saare feye do. O kya nyiile me-asonbo ilaa nyenyen, ne o kya peno omo de me' laare agyibara de me' gyi akyooleto.

²¹ Ne nye gisen sa mo keela de o' nye nu mo-nyoro gese de o' kyeege. O kine yee o man taa mo-ilaayan mo yegge.

²² N' tōge sa fēye yēe nan dē mō too gifengen so de gilō. Mōmō abono mē lii mōmō-kaana nmara kpaa laare mō mō kee, nengyene mē maŋ nu mōmō-nyoro gēse yēe ōkyii mō kya yēge mē' wōra ilaa nyenyen mō, nan too mōmō wōra ōlaawuse bele dō.

²³ Nan mōō abono mē kya buu mō mō kee kpem. Nfono ne Wurubuaare asonbo akpen mō pēwu mē laa bii yēe me ne n gye ōbono n kya kerē anyamese nwōnsa dō de mōmō-asen dō. Gēsun gēbono fo ōkamaase fo kya wōra mō, nan tēela fo.

²⁴ 'Fēye asense abono fē bo Tayatira ne fēŋ dē genen ilaa nyiilese nyenyen idē mō, fēye abono fē mēŋ kase ilaa ibono ako mē kya terē yēe Satan ilaa boduduuse mō, fēye berē, n kya tōge mi-i sa fēye yēe maŋ baa kyu gikpon giko baa bōla fēye.

²⁵ Fē' kpē keda daa ibono fē ti fē dē mō dō ken-ken kpaa lii owi ōbono nan kii ba mō.

²⁶ 'Isa ōbono ō laa kō lii ne ō keda me- ilaa nyiilese mō dō kpaa lii mō, nan sa genen kaase ōbono ōlon gēsinkpan asa kpēi-kpēi so,

²⁷ fēe genōōbono me kee nē nye ōlon lii me-se Wurubuaare ase mō. Nan yēge mō o' kyu gibeletō-lee ōlon ōnan kyu kerē anyamese so fēe genōōbono ōpōrōbo kya taa nlobi boori dogo-dogo mō.

²⁸ Nan kyu Gibaadiike Gigyekpebi ny- isigyi ōbono gi bo mō ōnan kyu sa kaase ōbono kee.

²⁹ Ōbono ō bo aso mō, o' nu ilaa ibono Wurubuaare Oduduu mō gi tōge sa Wu- rubuaare asonbo akpen mō.' "

3

Saadise

¹ O kii tōge yēe, "Ŋmarase ilaa idē kpaa sa Wurubuaare ōsōō ōbono ō gyangbara sa me-asonbo gikpen gibono gi bo Saadise mō.

'Me Yesu, ōbono n bo Wurubuaare Oduduu ōbono ō bo gikpadō sono ne n' bo agyēkpebi sono mō ne n kya sa fēye ōkalan baare. N nyi fēye-ilaa wōrase. Ginyen gi gyan fēye so yēe me-Oduduu bo fēye dō, yēge kuaa, me-Oduduu mēŋ taa bo fēye dō.

² Fē' kyingi. Fē' lōrō fēye-nyoro keda me-Oduduu pii ōbono ō san fēye dō ne ō kya laare de ō' lii gēkpaa mō. I kya nyiile yēe mēŋ wu yēe fēye-ilaa wōrase i boran me-se Wurubuaare ansi so.

³ Imōso fē' nyingi ilaa ibono mē nyiile fēye de ilaa ibono fē nu mō. Fē' gyi genen ilaa ibono so de fē' nu fēye-nyoro gēse de fē' kyēegē. Nengyene fē maŋ kyingi mō, nan baa tuule fēye fēe oyu. Fē maŋ bii owi ōbono nan ba fēye ase mō.

⁴ 'I san asa kalēse fēye Saadise ōsowole so abono mōmō berē, mē mēŋ yēge de ineesi i' yii mōmō-ngbē. Mōmō ne nan nye suu ilaa fufuli de me-rē ōmō a' naa dabōle. I kya nyiile yēe ōmō ne i kaabore me-rē mōmō a' naa.

⁵ 'Isa ōbono ō laa kō lii mō ne nan nye suu genen ngbē fufuli nbono. Maŋ kpaare mō-ginyen lii Wurubuaare ōwole dō. Genen ōwole ōbono dō ne Wu- rubuaare gi ŋmarase abono mē laa nye ōkyenaten mō ase mō anyen wōra. Nan lee tōge me-se Wurubuaare, mō-re mō- isōō mō ansi dō yēe genen isa ōbono gye me-lee.

⁶ Ōbono ō bo aso mō, o' nu ilaa ibono Wurubuaare Oduduu mō gi tōge sa Wu- rubuaare asonbo akpen mō.' "

Filadēfiya

⁷ O kii tōge yēe, "Ŋmarase ilaa idē kpaa sa Wurubuaare ōsōō ōbono ō gyangbara sa me-asonbo gikpen gibono gi bo Fi- ladēfiya mō.

'Me Yesu, Gēsintin wura ōbono me- nkon ne n lii Wurubuaare ase mō, me ōbono n dē Oloobu Deefidi safuee ōbono ō kya yēge asa mē' nye loo Wurubuaare gaten' dō mō, me ne n kya tigi ne ōko maŋ taale tii, ne me kee ne n kya tii ne ōko maŋ taale tigi. Me ne n kya sa fēye ōkalan baare.

⁸ 'N nyi fēye-ilaa wōrase. Fē' nu yēe nē tigi gebunono gēbono ōko maŋ taale tii mō yela sa fēye. N nyi ibono fēye-ōlon mēŋ kyō. Imō genen gbāa mō, fē kya nu me-gēdē ne fē mēŋ kine me.

⁹ Imōso fē' nu ilaa ibono nan kyu wōra Satan gikyāngbon dō asa mō. Mē kya kyu mōmō-nyoro yēe mē kya son Wurubuaare. Yēge i gye daa abon. In gye

Wurubuaare ne me kya son. N' tɔge sa feye yee nan yege genen asa abono me' baa nmii feye-ayaa do de me' bii yee n kya laare feye-ilaa.

¹⁰ 'Geyiyee owi kya ba gesinkpan pewu so. Ibono fe nu me-gede ne fe nye gisen keda me-gesun mo do so mo, geyiyee owi gi fo mo, me kee, nan kere feye so. Genen owi obono mo, Wurubuaare laa kere yee abono me te gesinkpan so mo me laa taale yele momo-ayaa so?

¹¹ Nan ba belen. Feŋ sa fe' yege oko o' soge feye-afaala abono nan kyu faala feye mo lii feye-abaa do. Fe' keda ibono fe de mo do ken-ken.

¹² 'Obono o laa ko lii mo, nan yege o' wɔra fee gekpara me-se Wurubuaare onon obu mo do. O maŋ baa lii mo do gekaako. Nan nmarase me-se Wurubuaare ginyen de me-se Wurubuaare osowole mo ginyen gyan kaase mo so. Wurubuaare osowole obono ne n gye Gyerusalem poboro obono o laa lii soso me-se Wurubuaare ase ba gesinkpan so mo. Nan nmarase me gbaa-gbaa lee ginyen poboro kee gyan kaase mo so.

¹³ Obono o bo aso mo o' nu ilaa ibono Wurubuaare Oduduu mo gi tɔge sa Wurubuaare asonbo akpen mo.' "

Lawodisiya

¹⁴ O kii tɔge yee, "Nmarase ilaa ide kpa sa Wurubuaare osoo obono o gyangbara sa me-asonbo gikpen gibono gi bo Lawodisiya mo.

'Me Yesu obono n kya tɔge ne i kya ba genen mo, me obono n kya gyi gesintin lee ilaa kamaase nyiile anyamese imo-okpa so ne i kya kyena mo, Wurubuaare laa lee ilaa kamaase mo, me ne n gyangbara imo do. Me ne n kya sa feye okalan baare.

¹⁵ 'N nyi feye-ilaa wɔrase. Feŋ bo gya, ne feŋ kii fe bo yuuli. Fee fe bo imo iko do mo, nkana n kya laare.

¹⁶ Ibono fe kyole nsana faa so mo, nan fure feye lii me-geɔ do fue.

¹⁷ Fe wu ibono fe bo aterenbi, feye-ilaa i kya wɔra odan sa feye, ne sei men tiri feye, ne sei maŋ taale feye. Yege feye mo ne maŋ taa da aban. Feye-ilaa i bo ayen. Fe de fee abono me gye

ayenbo, agyaatanbo de abono me naa gibolonbukpan mo.

¹⁸ Imoso n kya ka feye yee fe' ba me ase de n' sa feye sika kɔkɔ obono ne kyu ogya lɔro mo mo. Imo ne n gye oduduu do-lee awurato abono a laa kere feye so gesintin gikere mo. Fe' ba de n' sa feye ngbe fufuli de fe' suu de i' lee feye lii feye-gibolonbukpan ipeeli mo do. Fe' ba de n' sa feye gelin fe' wɔra feye-ansi de a' bugi de fe' wu Wurubuaare okpa.

¹⁹ 'Obono n kya laare mo-ilaa mo, mo ne n' kya ka ne mo kee ne n' kya biide giso. Imoso fe' peere ansi me-ilaa so de fe' nu feye-nyoro gese de fe' kyeege.

²⁰ Fe' nu! N yele gebunono n kya nme. Okamaase obono o nu me-geɔ ne o tigi me mo, nan loo mo ase de me-re mo a' wɔra abaa gyi dabole.

²¹ 'Isa obono o laa ko lii mo, nan sa mo okpa de o' kyena me ase me-gewuragyapaa so, fee genooobono me kee ne ko lii ne ne kpelege n te me-se Wurubuaare ase mo-gewuragyapaa so mo.

²² Obono o bo aso mo, o' nu ilaa ibono Wurubuaare Oduduu mo gi tɔge sa Wurubuaare asonbo akpen mo.' "

4

Gyon Gi Wu Wurubuaare Gegyapaa

¹ Genen ilaa ide gemara mo, n baa kere mo, ne wu gebunono geko ge yaa Wurubuaare do! Nfono mo, ne kii nu geɔ gebono ne daa ginu ge kya tonge de me ken-ken fee gegandan mo. Geɔ mo ge tɔge sa me yee, "Dii ba soso gere de n' nyiile fo ilaa ibono i laa ba imo ide gemara mo."

² Ayaa abono so mo Wurubuaare Oduduu mo gi puru me. N' baa kere mo, Wurubuaare gegyapaa ge yii Wurubuaare do ne Wura Wurubuaare te gemo so.

³ O te gemo so mo, o kya nelegi faa pila-pila fee abui nelegise ako, afufuli de apebara. I kya nelegi kyaaboo Wurubuaare gegyapaa mo fee gibui nelegise gibono gimoo-nkyu gi gye gifedaa bonboli.

⁴ Awura ngyapaa oko nnan gi yii kyaaboo Wurubuaare gegyapaa mo, ne abelense oko anan me te ngyapaa mo so.

Mε bun akuru fufuli, ne με bun awura npe. Npe mo gi gye sika kokoo npe.

⁵ Nyangbon kya wiisee lii Wurubuaare ase o kya ghere ne o kya faa. Wurubuaare gegyapaa mo ansi do mo, ifatela sono i yii i kya dee wule-wule. Ifatela mo ne n gye Wurubuaare Oduduu obono o gye gikpado sono mo.

⁶ Ilaa iko i de Wurubuaare gegyapaa mo ansi do fee nkyu bele ne n ken. I kya wu sonlii fee puruntuwa.

Wurubuaare Do Asa Me Kya Yen Mo

Ilaa inan iko i mada Wurubuaare gegyapaa mo nkan-nkan. I bo nkpa ne i bo ginyamese nwansa. In kii i gye anyamese. I bo ansibi faa birim, gemara de ansi pewu.

⁷ Genen ilaa inan ibono, ogyangbarase mo de fee guuni. Onyose mo, de fee nten do naade. Osase mo ansi do a de fee nyamese, ne onanse mo mo, de fee lun ne n kya maale.

⁸ Genen ilaa inan ide ikamaase i bo aban asee ne i bo ansibi faa birim imonyoro so de imo tudoo. Genye de geye mo, i men kya kyoola, i kya bii olon yen Wurubuaare yee,

“Mo-nkon, mo-nkon guan
ne n gye Wura Wurubuaare
Ololonbo!

Mo ne n gye obono o bo no,
o wolaa o bo no, ne o bo no gekpaa.”

⁹ Genen ilaa inan mo i kya kyu nyisigy de buubuu de afaala sa Wurubuaare obono o te gegyapaa mo so ne o bo no gekpaa-gekpa mo. Owi kamaase obono me yen Wurubuaare genen mo,

¹⁰ abelense oko anan mo kee me kya kyu obono o te gegyapaa mo so ne o bo no gekpaa-gekpa mo buubuu obono o kaabore mo mo sa mo. Me kya kpelege de mo-ayaa do, me kya bugi momo-awura npe ma-a too Wurubuaare ansi do yee mo-wole ne gewura ge kaabore. I san mo me kya bii olon yee,

¹¹ “Aye-Wura de Aye-Wurubuaare,
nyisigy de buubuu de olon ne n
kaabore fo.

Fo ne n lee ilaa kamaase.

Fo-gelaare do ne fo lee imo ne i nye i bo no faa.”

5

Ilaa Ibono I Laa Baa Ba Mo Owole

¹ Ne wu Wurubuaare te mo-gegyapaa so o de owole oko de mo-gibaa gyise. Genen owole mo, me nmarase ilaa ibono i laa baa ba mo bola mo-ansi de gemara ne me boo mo fee gifengen, ne me kyu gimara kyu daase mo nten sono de oko kpei o men sa o' nye sange mo.

² Ne wu Wurubuaare do osoo ololonbo oko yele o kya taase ken-ken de okamaase o' nye nu yee, “Ane ne n kaabore ibono o laa nye fologe idaase mo de o' sange Ilaa Ibono I Laa Baa Ba Mo owole mo?”

³ O taase genen mo, me kere Wurubuaare do de gesinkpan so de gesinkpan obo do pewu, men nye isa obono o bo okpa de o' taale sange owole mo de o' kere mo do mo.

⁴ Ne nu yee in nye isa obono o kaabore o' sange owole mo de o' kere mo do genen mo, ne su gikyo-gikyo.

⁵ N kya su mo, abelense mo do oko gi toge sa me yee, “Gen baa su. Kere, Gyuda gesu do guuni mo, Yesu obono o gye Oloobu Deefidi opaa do mo, gi ti wolaa ko lii. Mo ne n bo okpa de o' fologe idaase sono mo de o' sange Ilaa Ibono I Laa Baa Ba Mo owole mo”.

⁶ Ne kere Wurubuaare gegyapaa de ilaa inan mo nsana de abelense mo nsana mo, ne wu Yesu yele fee sande, fo laa toge yee me kyu mo kyole daa. O bo ase sono abono a kya lee mo-olon nyiile, ne o bo ansibi sono. Ansibi ade ne n gye Wurubuaare Oduduu obono o bo gikpado sono mo. Wurubuaare gi sun mo-Oduduu baare ba gesinkpan so geten kamaase gyan.

⁷ Wurubuaare sande mo gi kpa soo owole mo lii Wurubuaare gibaa gyise do.

⁸ O nye okpa soo owole mo genen mo, nfono mo, ilaa inan ibono i bo nkpa mo de abelense oko anan mo me kpelege de mo-ayaa do me kya yen mo. Abelense mo okamaase de ilaa iko fee aduule de sika kokoo gelepebi, ne anuwantere a bo gemo do. Anuwantere mo a yele sa Yesu asonbo ndalaa.

⁹ Abelense oko anan mo me bii olon poboro yee,

“Fo Yesu wole ne n kaabore ibono fo' nye
okpa
sɔɔ ilaa Ibono I Laa Baa Ba Mɔ owole
mɔ,
fologe mɔ-idaase mɔ.

I kya nyiile yee fo ne me kyɔɔle,
ne fo-nkalan gi sɔɔ anyamese kiiri sa
Wurubuaare
me san me te me sa mɔ.

Fo ne n sɔɔ anyamese lii opaa kamaase
dɔ,
gedɛ kamaase dɔ, asa oyuduu ka-
maase dɔ,
de gesinkpan kamaase so.

¹⁰ Fo ne n yegɛ ne genen asa mɔ
me wɔra awuragyibo de asunbi
alebo sa aye-se Wurubuaare.

I lii fee fo yegɛ me kya kpaa
de i' lɔrɔ anyamese mɔmɔ-re Wu-
rubuaare nsana.

Abono fo sɔɔ genen mɔ
me laa baa gyi gewura gesinkpan asa
pewu so.”

Soso De Gese Awura Pewu Me Kya Yen Wurubuaare Mɔ-re Yesu

¹¹ Nfono mɔ, ne kerɛ mɔ, Wurubuaare
dɔ isɔɔ sakpii bele abono nyamese man
taale bii mɔmɔ-gɛgyɔnɔ mɔ me kyaabɔɔ
Wurubuaare gɛgyapaa mɔ de ilaa inan
ibono i bo nkpa mɔ de abelense mɔ. Ne
nu sakpii mɔ pewu

¹² kya kpen yee,
“Gebelense, awuratɔ, olaako ginyi, olon,
buubuu,
nyisigyɛ, de ayenbi i kaabore Yesu.

Mɔ ne n gye Wurubuaare sande
obono me kyu mɔ kyɔɔle sa
anyamese mɔ.”

¹³ Nfono mɔ, ne nu ilaa kamaase ibono
Wurubuaare gi lee Wurubuaare dɔ, de
gesinkpan so, gesinkpan dɔ, de nkyu dɔ,
ilaa kamaase ibono i bo imɔ pewu dɔ mɔ
i kya tɔge yee,

“Ayenbi, buubuu, nyisigyɛ, de olon
i' wɔra mɔ obono ɔ te gɛgyapaa mɔ
so mɔ-lee
de Wurubuaare sande mɔ-lee gekpaa-
gekpaa!”

¹⁴ Me kpen genen mɔ, ilaa inan ibono i
bo nkpa mɔ i kyule yee, “I' ba genen!” Ne
abelense mɔ me kpelege de Wurubuaare

mɔ-re mɔ-sande mɔ ayaa dɔ me kya yen
ɔmɔ.

6

Idaase Gyangbarase Mɔ: Abee Anan

¹ I san i kya wɔra me fee oderɛ mɔ, ne
wu Yesu, Wurubuaare sande mɔ gi fologe
owole mɔ idaase sono mɔ dɔ oko. Nfono
mɔ, ilaa inan ibono i bo nkpa mɔ dɔ oko
gi lee genɔ tere fee nyangbon ne n gbere
yee, “Ba!”

² N baa kerɛ mɔ, bee fufuli ne. Isa gyan
mɔ so, ɔ de gita. Me kyu okoliibo gɛpe
kyu bun mɔ-gimu so. Bee mɔ mɔ-re isa
baare me yeɛ sa ilaa ibono i laa baa ba
gesinkpan so gekaako mɔ. Isa mɔ laa kpe
gesinkpan so fee okoliibo de ɔ' kpaa kɔ iko
lii.

³ Yesu, Wurubuaare sande mɔ, gi fologe
daase nyɔse mɔ mɔ, ne nu ilaa inan ibono
i bo nkpa mɔ dɔ onyɔse mɔ gi lee genɔ tere
yee, “Ba!”

⁴ ɔ lee genɔ genen mɔ, bee pebara oko
ne. Bee baare mɔ-re isa obono ɔ gyan
mɔ mɔ me yeɛ sa iko ibono i laa baa
ba gesinkpan so gekaako mɔ. Me kyu iko
geki bele kyu sa isa mɔ. Wurubuaare gi sa
mɔ okpa de ɔ' lee gisin yuuli lii gesinkpan
so de ɔ' yegɛ iko i' ba de asa me' mɔ
abara.

⁵ Yesu, Wurubuaare sande mɔ, gi fologe
owole mɔ daase sase mɔ mɔ, ne nu ilaa
inan mɔ dɔ osase mɔ i lee genɔ tere yee,
“Ba!” N baa kerɛ mɔ, bee bibiri ne. Obono
ɔ te bee mɔ so mɔ de ilaa ibono me kya
kyu kerɛ ilaa mɔ. Bee baare mɔ-re isa
obono ɔ gyan mɔ mɔ me yeɛ sa akon bele
abono a laa baa ba gesinkpan so gekaako
mɔ.

⁶ Ne wu genen mɔ, ne nu gigyebi' giko
gi kya tongɛ lii ilaa inan ibono i bo nkpa
mɔ nsana. Gi tɔge yee, “Ayu mudu laa
wɔra ogyalon fee aterebi abono gesun
oworabo laa nye geke mumuli dɔ mɔ. Ne
awayu, mɔ, imudu isa' i laa wɔra geke
kolon-lee aterebi kee. (Nfo de nta bere
gigyɛ gi laa kpe gi de genen.)”

⁷ Yesu, Wurubuaare sande mɔ gi fologe
daase nanse mɔ, ne nu ilaa inan ibono i
bo nkpa mɔ dɔ onanse mɔ gi lee genɔ tere
yee, “Ba!”

⁸ N baa kere mɔ, bee tonsɔ oko ne. Me kya tere obono ɔ te bee obono so mɔ yee Lewu, ne Nkyan gi buu mɔ. Genen ilaa ide i yele i sa lewu obono onan ɔ laa baa ba gesinkpan so geakaako mɔ. Wurubuaare laa ye gesinkpan so anyamese mɔ dɔ gikpado ginan de o' kyu gikolon kyu wɔra lewu mɔ-re nkyan mɔ abaa dɔ yee iko, akon, alɔɔ, de ndonbue i' mɔɔ ɔmɔ.

Daase Nunse: Gesintin Awura Me Taase Ilaa Lii Jɔson Gibui Mɔ Gese

⁹ Owi obono ɔ fɔlɔge ɔwole mɔ daase nunse mɔ, ne wu asa ako Wurubuaare dɔ. Me bo Wurubuaare ɔson gibui mɔ gese. Owi obono me te de ansi mɔ, me tɔge Wurubuaare agyebi sa asa gesinkpan so ne me lee Wurubuaare ilaa ibono me wu mɔ nyiile anyamese. Genen so mɔ, asa ako me mɔɔ mɔmɔ.

¹⁰ Abono ne wu nno genen mɔ, me lee geno kpen taase yee, "E Wurubuaare, soso de gese Wura, gisen fufuli de gesintin wura ne fo gye. Aberɛ amɔ dɔ ne fo laa gyi gesinkpan so asa nbele de fo' biide abono me mɔɔ aye mɔ giso daa?"

¹¹ Nfono mɔ, Wurubuaare gi sa mɔmɔ ɔkamaase gegbe fufuli, ne ɔ tɔge ɔmɔ yee me' kii kyena kyoola gyoo ɲmaraa pii too. Asa me laa kii mɔɔ mɔmɔ-nanboana abono me kya son Wurubuaare mɔ bɔla. Imɔso me' kyena kpaa lii abere abono mɔmɔ-gegyɔnɔ ge laa fo ɔkara obono ɔ yela mɔ.

Daase Seese: Soso I Laa Naa, Ne Gifuu Gi Laa Tɔɔ Asa Dɔ Gese Gere

¹² Yesu obono ɔ wɔra fɛɛ sande mɔ gi fɔlɔge daase seese mɔ lii Ilaa Ibono I Laa Baa Ba Mɔ ɔwole mɔ so mɔ, ne wu genɔobono gesinkpan ge laa gyigisi mɔ, i laa wɔra nyenyɛn, owi laa biiri fɛɛ gikuru bibiri ne bɔse mɔ geten kamaase i laa peere fɛɛ nkalan.

¹³ Agyekpebi a laa kyigi lii soso tɔɔ gesinkpan so fɛɛ kyangbelele afuu bele ne n kpiisi oyii abii too.

¹⁴ Soso i laa ɲaa gikolon fɛɛ gifengen ne me sangɛ ne gi kya kii bɔɔ gimɔ-atɔ. Abii de apoo akyaafiya bele-bele a laa koso lii nfono nkana a wolaa a de mɔ.

¹⁵ Nfono mɔ, awura abono me kya kere nsinkpan so mɔ, asa gbaa'gbaa, asogya

abelense, aterɛnbi awura, alolonbo, de asa abono me te awura ase de abono me te mɔmɔ-gibaa so mɔ pewu me laa sele kpaa ɲara abii so, ifolebɔ dɔ de afole dɔ.

¹⁶ Me laa san tɔge sa abii mɔ de afole mɔ yee, "Fɛ' tɔɔ bun aye so de a' ɲara Wurubuaare obono ɔ te gewuragyapa mɔ so mɔ de a' ɲara de aɲ sa a' loo Wurubuaare sande mɔ ginyadon gibono ɔ de mɔ dɔ.

¹⁷ I lii fɛɛ mɔ-re Wurubuaare ginyadon geke bele mɔ ge fo. Anɛ ne nan taale yele?"

7

Wurubuaare Laa Kun Mɔ-Asonbo

¹ Imɔ ide gemara mɔ, ne wu Wurubuaare dɔ isɔɔ inan me yele gesinkpan so afuu iliiten inan mɔ so. Mɔmɔ-gesun ne n gye yee me kya tii afuu nyenyɛn ɔkpa de a mɛɲ sa a' nye da gesinkpan abee apoo so abee oyii ne n gye oyii.

² Genen isɔɔ inan ide kee ne Wurubuaare laa sa ɔkpa de me' yege afuu nyenyɛn a' baa da gesinkpan de apoo so.

Nfono mɔ, ne wu Wurubuaare dɔ ɔɔɔ banban oko mɔ kya dii ɔ lii owi obaaliiten so ɔ de Wurubuaare obono ɔ bo no adaa-adaa mɔ daase. ɔɔɔ mɔ gi bugi geno kpen ken-ken tɔge sa Wurubuaare dɔ isɔɔ inan mɔ yee,

³ "Fɛ' yege a' kyu Wurubuaare daase kyu gyan'gyan mɔmɔ abono me kya son Wurubuaare mɔ asegebele so pei de fɛ' loo yege afuu a' nyida gesinkpan mɔ, apoo mɔ, de iyii mɔ."

⁴ Ne nu asa abono ɔkara me laa daase genen mɔ ge gyɔnɔ. Me laa wɔra asa nwe gudu-gudu genen gikpado gudu ginyɔ, genen gikpado gudu ginyɔ. Me laa lii Isirale awura abono me kya son Wurubuaare wole mɔ adedaabo gudu anyɔ mɔ ɔpaa dɔ.

⁵ Me laa daase:

Gyuda-lee ɔpaa dɔ asa nwe gudu-gudu genen gikpado gudu ginyɔ,

Ruben-lee ɔpaa dɔ asa nwe gudu-gudu genen gikpado gudu ginyɔ,

Gade-lee ɔpaa dɔ asa nwe gudu-gudu genen gikpado gudu ginyɔ,

⁶ Akya-lee ɔpaa dɔ asa nwe gudu-gudu genen gikpado gudu ginyɔ,

Nafitali-lee opaa do asa nwe gudu-gudu
 genen gikpado gudu ginyo,
 Manase-lee opaa do asa nwe gudu-gudu
 genen gikpado gudu ginyo,
 7 Simiyon-lee opaa do asa nwe gudu-
 gudu genen gikpado gudu ginyo,
 Lefi-lee opaa do asa nwe gudu-gudu
 genen gikpado gudu ginyo,
 Isakaa-lee opaa do asa nwe gudu-gudu
 genen gikpado gudu ginyo,
 8 Sebulun-lee opaa do asa nwe gudu-
 gudu genen gikpado gudu ginyo,
 Gyosefo-lee opaa do asa nwe gudu-gudu
 genen gikpado gudu ginyo,
 de Bengyamin-lee opaa do asa nwe
 gudu-gudu genen gikpado gudu
 ginyo.

*Sakpii De Wurubuaare Do Isoo Pewu
 Me Kya Yen Wurubuaare*

9 Imo ide gemara mo, i san i kya wora
 me fee oderi mo, n' baa kere mo, sakpii
 bele-bele oko ne n bo Wurubuaare do.
 Isa man taale kale momo de o' bii momo-
 gegyoo. Me lii gesinkpan kamaase, opaa
 kamaase, asa oyuduu kamaase, de gede
 kamaase do. Me suu ilaa fufuli ne me
 de me de abelafe me yele Wurubuaare
 gewuragyapaa mo de Yesu, Wurubuaare
 sande mo, ansi do.

10 Me yele genen mo, me bugi geno kpen
 ken-ken yee,

"Wurubuaare ase ginye kyena
 gi kya lii daa aye-Wurubuaare obono
 o te gewuragyapaa so mo
 de Yesu, Wurubuaare sande mo ase!"

11 Wurubuaare do isoo mo pewu me
 yele kyaaboo Wurubuaare Gewuragyapaa
 mo de abelense mo de ilaa inan ibono i bo
 nkpa mo. Wurubuaare do isoo mo pewu
 me kpelege de Wurubuaare ayaa do ne
 me yen mo

12 yee,

"T' ba genen!
 Ayenbi, nyisigy, olaako ginyi, afaala, bu-
 ubuu, gebelense,
 de olon i' wora aye-Wurubuaare lee
 gekpaa-gekpaal
 I' ba genen!"

*Anyamese Sakpii Abono Me Suu Ilaa
 Fufuli Mo*

13 Nfono mo, abelense mo do oko gi
 tonge de me, ne o taase me yee, "Genen
 asa abono me suu ilaa fufuli faa, aneana
 ne? Fone do ne me lii ne me ba Wu-
 rubuaare do gere faa?"

14 Ne lee geno yee, "Obelense, fo bere ne
 n nyi."

Nfono mo, o nyiile me yee, "Momo ade
 ne n gye asa abono me laa loo olaawuse
 bele mo do lii mo. Me laa kyu Yesu,
 Wurubuaare sande mo nkalan de me' kyu
 loro momo-asen de a' fuuli fee genobono
 asa me kya foro momo-akuru ne a kya lii
 fuuli mo.

15 Imoso me laa yele Wurubuaare ansi
 do ginye de gere me kya yen mo mo-
 onon obu mo do. Me bo Wurubuaare
 gewuragyapaa mo ase genen mo, mo
 Wurubuaare laa kun momo.

16 Akon de bolef o man baa moo momo
 geakaako. Owi man baa moo momo ne owi
 afuu bogyase a man baa da omo geakaako
 kpa-a.

17 I lii fee Yesu obono o gye Wurubuaare
 sande ne o te Wurubuaare ase mo, ne
 nan kere momo so. Mo ne nan kyu
 momo kpe ibon ibono i kpe i kya kyon i
 kya sa Wurubuaare ase gekyena mo do,
 ne Wurubuaare mo laa kpaare momo-
 ansiky kamaase lii momo-ansi do sa
 momo."

8

*Daase Sonose: Onufuii, Ndala, De
 Ngandan Sono*

1 Yesu, obono o wora fee sande mo, gi
 fologe daase sonose mo lii Ilaa Ibono I Laa
 Baa Ba Mo owole mo so mo, Wurubuaare
 do i sii kurun fee owi kolon gibaafon.

2 Nfono mo, ne wu Wurubuaare do isoo
 sono ibono me bo Wurubuaare ase mo.
 Ako me kyu ngandan sono baa sa momo.

3 Ne ne wu Wurubuaare do isoo ban-
 ban oko gi naa baa yele Wurubuaare onon
 gibui mo ase, o de sika kokoo tangalan.
 Me kyu onufuii gikyoo sa mo yee o' kyu dee
 sika kokoo onon gibui mo so Wurubuaare
 ansi do de igyesii mo i' dii dabole de Yesu
 asonbo mo ndalaa de i' wora Wurubuaare
 okon.

⁴ Imoŋo onufuii mo igyesii de Yesu asonbo mo ndalaa mo gi dii lii Wurubuaare do ɔsoo mo abaa do Wurubuaare ansi do.

⁵ Ɔ dɛɛ ta mo, ne wu genɔɔbono Wurubuaare do ɔsoo mo laa nyoo ɔgya lii Wurubuaare ɔson gibui mo ase de o' kyu wɔra sika kɔkɔo tangalan mo do de o' kyu too woroge gesinkpan so mo. Nfono mo, nyangbon laa ghere, i laa wɔra ɔlanba, nyangbon laa wiiseɛ, ne gesinkpan ge laa gyigisi.

Ngandan Gyangbarase Nnan: Soso De Gese Ilaa I Laa Nyida

⁶ Nfono mo, Wurubuaare do isoo sono abono me de Ilaa Ibono I Laa Baa Ba Mo Ngandan sono mo me lɔro momo-nyoro de me' fole.

⁷ Ɔsoo gyangbarase mo gi fole mo-gegandan. Ɔ fole genen mo, Ne wu genɔɔbono nyangbon akpenkpenbui, de ɔgya saare de nkalan i laa lii soso baa woroge gesinkpan so mo. Me ye gesinkpan do gikpado gisa' mo, ɔgya laa baa dɛɛ gibaafon giko, gimɔ-re gimɔ-iyii de gimɔ-ife bonboli pewu.

⁸ Wurubuaare do ɔsoo nyɔse mo gi fole mo-lɛɛ gegandan mo, ne wu genɔɔbono ilaa iko fɛɛ gibii bele ne n kya dɛɛ, gi laa lii soso baa tɔro apoo do.

⁹ Gi lii tɔro apoo mo do mo, apoo mo gibaafon giko gi laa bingiri nkalan de i' san abaafon anyo. Ne nkyu do nbue gibaafon giko gi laa wu', de i' san abaafon anyo, ne akolii bele-bele mo gibaafon giko gi laa nyida de i' san abaafon anyo.

¹⁰ Wurubuaare do ɔsoo sase mo gi fole mo-gegandan mo, gigyekpebi bele giko gi laa kyigi lii soso gi kya dɛɛ fɛɛ gifilaa. Gigyekpebi mo gi laa kpaa tɔro gesinkpan so ibon de ibon gemu gibaafon giko do.

¹¹ Me laa tere genen gigyekpebi gibono yɛɛ "ololoo". I kya nyiile yɛɛ ibon mo nkyu gi laa loo ololoo, ne asa sakyɔ me laa nun nkyu mo de me' wu'.

¹² Wurubuaare do ɔsoo nanse mo gi fole mo-gegandan. Nfono mo, ne wu genɔɔbono i laa gyi owi, bose, de agyekpebi gyerebi mo. Genɔɔbono nkana i kya wu mo, fo ye imo do gikpado gisa' mo, gikolon gin baa wu. Genye de gɛpɛ

kee, fo ye imo do gikpado gisa'gisa mo giko-giko gin baa wu.

¹³ I san i kya wɔra me fɛɛ odero mo, ne wu lun kya maale soso. Ne nu lun mo kya kpen ken-ken yɛɛ, "Ngandan sense nbono Wurubuaare do isoo isa' mo me laa baa fole mo, me fole nmo nsa' mo, asa abono me te gesinkpan so mo, momo laako, momo laako, genen-n gikpado gisa'."

9

Gegandan Nunse: Ɔbo Ɔbono Ɔɲ Bo Ɔkara Mo Nkpenfuree

¹ Nfono mo, Wurubuaare do ɔsoo nunse mo gi fole mo-lɛɛ gegandan. Ɔ fole genen mo, ne wu ɔko, ɔ de fɛɛ gigyekpebi. Ne wu genɔɔbono ɔ laa baa kyigi lii Wurubuaare do baa tɔro gesinkpan so mo. Wurubuaare laa kyu gesinkpan so ɔbo ɔbono ɔɲ bo ɔkara mo safuee wɔra kaase ɔbono abaa do.

² Ɔ laa kyu safuee mo tigi gesinkpan so ɔbo ɔbono ɔɲ bo ɔkara mo de igyesii i' lii ɔbo mo do dugu-dugu fɛɛ gitalaa bele ne n kya dɛɛ. Ɔbo mo igyesii mo i laa keda afuu de owi wɔra.

³ Nfono mo, ilaa iko i laa lii igyesii mo do fɛɛ nkpenfuree. Wurubuaare laa sa genen ilaa mo ɔlon fɛɛ gesinkpan so nnan-lɛɛ mo ɔnan.

⁴ Wurubuaare laa tii imo yɛɛ in sa i' nyida gesinkpan so iyii abɛɛ gifɛ ne n gye gifɛ. Asa abono me men bo Wurubuaare daase gyan momo-asegbele so mo bere,

⁵ ilaa mo i laa nye ɔkpa de i' yege momo-nyoro gi' ko momo genen-n ibose inun. Gimoo bere, i man nye ɔkpa de i' moo momo. I laa wɔra momo fɛɛ genɔɔbono genan ge kya da nyamese ne i kya ko mo mo.

⁶ Genen nke nbono do asa me laa laare lewu; me man kii nye. Me laa toge yɛɛ me' tɛse wu' mo, i bo. Lewu mo laa sele lii momo ase.

⁷ Ilaa ibono ne wu fɛɛ nkpenfuree mo i wɔra fɛɛ abee abono me baala sa iko gikpe. Imo-amu i de fɛɛ sika kɔkɔo npe ne i bun. Imo-ansi do i de fɛɛ anyamese ansi do ɔnan.

⁸ Imo-iman i wɔra gisoro tɛɛ kyolɔga, ne imo-anyi a de fɛɛ aguuni anyi.

⁹ Ilaa iko i mada i mada mómó-nben dɔ fɛɛ abeletɔ abono asa mɛ kya kyu kun mómó-nyoro owi ɔbono mɛ kya kɔ iko mɔ. Ɔlanba ɔbono imɔ-aban dɔ i kya wɔra mɔ, i dɛ fɛɛ asa ne n kyu abee gikyo gberɛ loo iko dɔ.

¹⁰ Ilaa mɔ i bo iduu fɛɛ nnan, ne i kya da fɛɛ nnan-lɛɛ mɔ. Genɔɔbono i laa yɛgɛ asa nyoro gi' kɔ mómó ibosɛ inun mɔ, i laa lii daa imɔ-iduu dɔ.

¹¹ Genen ilaa ibono i dɛ fɛɛ nkpenfuree mɔ, i bo wura. Mɔ ne n gye ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ gɛsinkpan gɛdɛ so ɔbo ɔbono ɔɲ bo ɔkara mɔ so. Mɔ-ginyen ne n gye Ɔnyidabo. Mɛ kya terɛ mɔ de Hiiburu gɛdɛ dɔ yɛɛ Abadon. Geriiki gɛdɛ dɔ mɔ, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Apoliyon.

¹² Nkpenfuree ndɛ ilaa ne n gye laako gyangbarasɛ sa gɛsinkpan so awura. I san mómó laako gikpadɔ ginyɔ.

Gɛgandan Seesɛ:

Mɛ Laa Sange Ilaa Nyenyɛn Pɛwu Gɛmu Mɔ Isɔɔ Inan

¹³ Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ seesɛ mɔ gi folɛ mɔ-lɛɛ gɛgandan. Ɔ folɛ genen mɔ, ne nu genɔ lii Wurubuaarɛ sika kɔkɔɔ ɔson gibui igen inan mɔ nsana Wurubuaarɛ asɛ.

¹⁴ Genɔ mɔ gɛ tɔgɛ sa ɔsɔɔ seesɛ ɔbono ɔ folɛ gɛgandan mɔ yɛɛ, “Sange ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ isɔɔ inan ibono Wurubuaarɛ gi ɲminde mómó yela Yufer-eetisɛ ɔbon belɛ mɔ asɛ mɔ.”

¹⁵ Gɛsintin mɔ ne wu genɔɔbono Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ laa sange ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ isɔɔ inan ibono Wurubuaarɛ gi wolaa baala ɔmɔ yela sa genen gɛsi, bosɛ, gɛkɛ, de owi ɔbono mɔ. Wurubuaarɛ yɛɛ genen owi mɔ gi nyɛ ne ɔ fo mɔ, isɔɔ inan mɔ mɛ' yɛgɛ gɛsinkpan anyamesɛ sakyɔ mɛ' wu iko dɔ ka gɛsinkpan so awura ilaa nyenyɛn gikɔ. Wurubuaarɛ yɛɛ mɛ yɛ gɛsinkpan so anyamesɛ dɔ gisa' mɔ, giko gi laa wu' genen owi ɔbono dɔ de i' san mómó gikpadɔ ginyɔ.

¹⁶ Mɛ laa kyu abee gikyo kpe genen iko ibono. Nɛ nu mɛ terɛ asogya abono mɛ laa gyan abee mɔ so mɔ gɛgyɔnɔ. Mómó-gɛgyɔnɔ gɛ gye imiliyon nwe nnyɔ.

¹⁷ Nɛ wu abee mɔ fɛɛ oderɛ genen mɔ, genɔɔbono so nɛ kyu wu imɔ mɔ ne n gye yɛɛ: Asa ako mɛ gyan abee mɔ so. Mɛ kyu abeletɔ abono a pɛɛɛ fɛɛ ɔgya, de abono a dɛ fɛɛ kyaasɛ nfo fɛɛ fɛrɛwuta, de abono a gye buruu mɔ, kyu kun mómó-akan. Abee mɔ amu a dɛ fɛɛ aguuni-lɛɛ. Ɔgya, igyɛsii de fɛrɛwuta i kya lii imɔ-nnɔ dɔ.

¹⁸ Genen lɛwu ilaa isa' idɛ: ɔgya mɔ, igyɛsii mɔ de fɛrɛwuta mɔ i kya lii abee mɔ nnɔ dɔ mɔ ne nan mɔɔ gɛsinkpan so anyamesɛ sakyɔ abono Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yela mɔ. Mómó dɔ giko gi laa wu' de i' san gikpadɔ ginyɔ.

¹⁹ Abee mɔ ɔlon ɔbono mɛ bo mɔ laa lii daa mómó-nnɔ dɔ de mómó-iduu dɔ. Mómó-iduu mɔ i dɛ fɛɛ awɔɔ ne i bo amu. I laa yɛgɛ anyamesɛ mɛ' gooli.

²⁰ Ibono lɛwu ilaa isa' mɔ i laa mɔɔ asa sakyɔ mɔ gemara mɔ, asa abono mɛ laa san mɔ mɛ maɲ nu mómó-nyoro gɛsɛ yɛɛ mɛ kya wɔra ilaa nyenyɛn. Mɛ laa kii mɛ kya son ilaa ibono i kya kyena asa so mɔ. Mɛ ti taalɛ kyu sika kɔkɔɔ, abeletɔ oyuduu kpɛi-kpɛi, abui, de iyii de mɛ' kyu salɛ ikpɛrɛ de mɛ' san son genen ilaa ibono i mɛɲ kya wu, i mɛɲ kya nu, ne i mɛɲ kya naa mɔ.

²¹ Genen asa adɛ kee mɛ maɲ nu mómó-nyoro gɛsɛ de mɛ' taa mómó-asa gimɔɔ, mómó-afɛ, mómó-ilaayan, de mómó-gɛyu yɛgɛ.

10

Wurubuaarɛ Dɔ Ɔsɔɔ Ɔlolonbo Mɔ

¹ Nfono mɔ, i san i kya wɔra mɛ fɛɛ oderɛ mɔ, ne wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ banban ɔlolonbo ɔko gi kpelegɛ lii Wurubuaarɛ dɔ ɔ kya ba. Wurubuaarɛ awolɛ a mili mɔ ne i kya ɲɛlegi kyaabɔɔ mɔ-gimu fɛɛ okyiimaale. Mɔ-ansi dɔ i dɛ fɛɛ owi, ne mɔ-ayaa a dɛ fɛɛ ɔgya ne n kya dɛɛ.

² Ɔwolɛ pii ɔko gi bugi ɔ bo mɔ-gibaa dɔ. O kyu mɔ-giyaa gyisɛ yii apoo dɔ ne o kyu mɔ-benɛ giyaa yii gifuli.

³ O kpen ken-ken tɔngɛ fɛɛ guuni ne n kya gberɛ gipɛn dɔ. O kpen genen mɔ, nyangbon gi gberɛ gikpadɔ sono.

⁴ Nyangbon gi gberɛ gikpadɔ sono genen mɔ, nɛ laarɛ n' ɲmarasɛ ilaa ibono

ne nu lii imo do mo yela. Nfono mo, ne nu geno geko lii Wurubuaare do yee, "Kyu ilaa ibono nyangbon gi gbera gikpado sono toge mo kyu wora asiiri do ilaa. Gen sa fo' nmarase imo yela."

Ilaa Boduduuse In Baa Keela

⁵ Nfono mo, Wurubuaare do soso obono o yele apoo do de ofuli so mo gi diire mo-gibaa gyise soso,

⁶ ne o ka ntan yee, "Ne kere fee Wurubuaare obono o bo no adaa-adaa ne mo ne n lee soso de gese de apoo de ilaa kamaase ibono i bo imo pewu do mo yee, in baa keela

⁷ ne Wurubuaare ilaa boduduuse i laa ba gesintin, fee genobono o wolaa toge sa mo-asonbo, mo-ikalan atogebon mo. Genen ilaa ibono i laa ba daa abere abono Wurubuaare do soso sonose mo laa fole mo-lee gegandan mo."

Ne We Owole Pii Obono O Bo Kon Ne O Bo Ololoo

⁸ Nfono mo, geno gebono ne nu ge tonge lii Wurubuaare do mo ge kii toge sa me yee, "Naa kpe me-soso obono o yele apoo do de ofuli so mo ase de fo' kpa soso owole obono o bugi o bo mo-gibaa do mo."

⁹ O toge me genen mo, ne naa kpe mo ase kpa toge sa mo yee o' kyu owole pii mo o de mo sa me. Mo mo gi kyu sa me yee, "Soso de fo' we. Fo-geno do i laa wora fo okon fee nmasan, fo oto do bere n' toge tigi fo yee i laa wora fo ololoo."

¹⁰ O toge me genen mo, ne soso owole pii mo lii mo-abaa do ne ne we. N kya we owole mo mo, i bo kon fee nmasan me-geno do. Ne we ta mo, me-oto do i wora me ololoo.

¹¹ Nfono mo, me lee owole obono ne we mo gese sa me yee, "I tiri yee fo' kii toge ilaa ibono Wurubuaare laa yee i' ba asa kpei-kpei, nsinkpan kpei-kpei, nde kpei-kpei asa, de awura sakyoo so mo."

11

Wurubuaare Ilaa Atogebon Anyo

¹ I san i kya wora me fee oderi mo, Wurubuaare do soso oko gi kyu oyii kaala-ilaase fee oyii tugese sa me ne o toge sa me yee, "Koso de fo' kaala Wurubuaare

oson obu mo de Wurubuaare oson gibui mo de fo' kale anyamese abono me kya son Yesu obu mo do mo.

² Oson obu gikpaara mo bere, taa gimoo yee. Gen sa fo' kaala gimoo. Asa kpei-kpei abono me bo nno mo men kya son Wurubuaare. Wurubuaare gi sa omo okpa yee me' loo nno. Me laa kyise-kyise Wurubuaare osowole mo so giyan-giyan ibose ikue-inyoo de ibose inyoo."

³ Wurubuaare yee, "Nan sa me-ila atogebon anyoo olon de me' wu me-ila de me' lee me-ikalan toge sa asa, nke nwe gudu nnyoo de nke ikue-isa. Me laa bun akuru abono a laa nyiile yee anyamese ilaa nyenyen i gye gensipeere ilaa sa omo mo. Ne me laa naa me kya toge me-ikalan mo ma-a sa asa.

⁴ Wurubuaare agyebi ako do i wolaa toge yee nfo iyii inyoo iko de ifatela igyant-ten inyoo iko i bo gesinkpan pewu Wura mo ase." Fe' bii yee genen ilaa ibono i yele sa Wurubuaare ilaa atogebon anyoo ade.

⁵ Nengyene fee oko kya laare de o' wora omo ilaa iko mo, ogya laa lii momo-nno do kpa dee momo genen okyobo obono. Imoso okamaase obono o kya laare o' wora omo ilaa iko mo, genen lewu nyenyen baare ne nan tu kaase.

⁶ Me bo okpa de me' keda Wurubuaare awole tii de nyangbon on sa o' da nke nbono me de ma-a toge Wurubuaare okalan mo. Me bo olon kee de me' yee ibon i' bingiri nkalan de me' kyu geyiyee kamaase kyu too gesinkpan so owi kamaase obono me kya laare mo.

⁷ Wurubuaare ilaa atogebon anyoo ade me laa lee Wurubuaare ilaa ibono me wu mo nyiile asa loge. Nfono mo, gedonbue geko ge laa lii gesinkpan oboo obono on bo okara mo do baa ko iko de momo. Ge laa gyi omo so de ge' moo omo.

⁸ Ge moo momo mo, momo-gibuni gi laa too gidan so osowole bele mo do. Me kya tere genen osowole mo akpale do yee Sodom de Igyipiti. Nno ne me da Wura Yesu anjanbi oyii so moo mo.

⁹ Momo-gibuni mo gi laa kpe gi too gidan so osowole bele mo do genen nke nsa' de gibaaafon. Oyuduu kpei-kpei, gesu kpei-kpei, nde kpei-kpei, de nsinkpan kpei-kpei

asa me laa wu mamo me too, ne me man kyule yee oko o' puru mamo kpaapule.

¹⁰ Mamo-lewu laa wora gesinkpan so asa okon. Me laa gyi gee bele de me' kyee-kyee abara ilaa. I kya nyiile yee genen asa anyo mo me yee gesinkpan so asa me' wu olaawuse gikyo.

¹¹ Nke nsa' de gibaafon gemara mo, Wurubuaare laa kii sa genen asa anyo ade oye de me' kyingi koso yele mamo-ayaa so. Nfono mo, gifuu bele gi laa keda asa abono me laa wu mamo mo.

¹² Nfono mo, me laa nu geno geko lii Wurubuaare do ge laa tere omo ken-ken yee, "Fe' dii ba gere." Me laa kyu de Wurubuaare awole do dii kpe soso, yee mamo-akyobo mo me yele me kere mamo.

¹³ Genen ayaa abono so mo, gesinkpan ge laa gyigisi, i laa wora nyenyen. Me ye osowole bele mo gikpado gudu mo, giko ibu i laa toro de i' san gikpado sango. I laa mo asa nwe gudu-gudu genen gikpado sono. Gifuu bele gi laa loo asa abono me laa san mo do de me' yen Wurubuaare obono o bo soso mo.

¹⁴ Gesinkpan so anyamese mamo-laako nyose obono o laa baa ba mo ilaa ne ne toge faa. Mo-gemara mo, osase mo laa buu ayaa abono so.

Gegandan Sonose: Wurubuaare Gewuragyi Do Akyenabi A Ba

¹⁵ I san i kya wora me fee oderi mo Wurubuaare do oso sonose mo gi fole mo-lee gegandan. O fole genen mo, ne nu nno nko Wurubuaare do gi kya tonge ken-ken yee,

"Ide kon gesinkpan so gewuragyi pewu ge san bingiri

aye-Wura Wurubuaare mo-re obono o sun kpaapule anyamese mo-lee.

O laa gyi gewura gekpaa-gekpaal!"

¹⁶ Nfono mo, abelense oko anan abono me te awura ngyapaa so Wurubuaare ansi do mo me toro bun Wurubuaare ayaa do, me kya yen Wurubuaare.

¹⁷ Me kya toge yee,

"Wura Wurubuaare, Ololonbo!

Fo obono fo bo no, ne fo wolaa fo bo no mo,

a kya faala fo yee fo kyu fo-olon bele mo
fo kya gyi gewura.

¹⁸ Gesinkpan so asa kpei-kpei me kyu ginyadon bele fo so.

Fo-o fo mo-lee ginyadon gi ba.

Owi mo gi fo ibono fo laa koola anyamese de fo' gyi okamaase obono o wu' mo nbele,

de fo' kyu nteela sa asa

abono fo lora mamo yela sa fo-nyoro mo

de fo-ikalan atogbo de asa abono me sele fo mo,

abelense de nbii pewu.

Owi mo gi fo ibono fo laa nyida

abono me nyida gesinkpan gemore-gemo so asa mo."

¹⁹ Ne wu ilaa ide fee oderi mo, imo gemara mo, ne kii wu Wurubuaare onon obu obono o bo Wurubuaare do mo. Gi tigi, ne i kya wu tudotudo nfono Wurubuaare onon gidekaa mo gi de mo. Me kya tere gidekaa mo yee Geno Gebono Wurubuaare Gi Yee Mo-re Anyamese Me Wora Mo Gidekaa. Ne wu gidekaa mo genen mo, ne kii wu genobono nyangbon laa wiisee, i laa wora olanba, nyangbon laa gbere, gesinkpan ge laa gyigisi, ne nyangbon akpenkpenbui a laa toro gikyo.

12

Giwo Bele-Bele Mo De Jkyii Mo Ilaa

¹ I san i kya wora me fee oderi mo, ide kon mo, ne wu ilaa bele soso ibono i kya lee Wurubuaare ilaa nyiile mo. Imo ne n gye jkyii obono owi ne n gye mo-gikuru ne bese mo bo mo-ayaa ateesi mo. O bun awura geye. Genen geye mo so mo, agyekpebi gudu anyo a mada a mada gemo so kyaaboo.

² Jkyii mo da oto. Gedun ge yii mo, o kya laare o' koroge mo, o kya saawo.

³ N' baa kii kere mo, ne wu ilaa banban iko soso nno ibono i kya lee Wurubuaare ilaa nyiile. Imo ne n gye giwo pebara bele-bele giko. Gi bo amu sono de ase gudu ne gi bun awura npe sono gimamo amu mo so.

⁴ Ne fee me ye agyekpebi abono a bo soso mo do gikpado gisa' mo, giwo mo

gi kyu gimɔ-oduu kpare gikolon lii soso too gesinkpan ne i san gikpadɔ ginyɔ soso nno. Gi wɔra genen mɔ gi kpe gi kpaa yeɛ ɔkyii ɔbono ɔ kya laare de ɔ' koroge mɔ ansi dɔ, de nengyene ɔ' koroge mɔ, gi' nye puru gebii mɔ mara.

⁵ ɔkyii mɔ gi koroge gebii nyenseɛ. Gɛmɔ ne nan baa kyu ɔlon fɛɛ gibeletɔ-lɛɛ ɔlon ɔnan gyi gɛwura nsinkpan pɛwu so. ɔkyii mɔ gi koroge mɔ, i puru mɔ-bi mɔ dii kpe Wurubuaare mɔ-rɛ mɔ-gɛgyapaa mɔ aɛɛ.

⁶ ɔkyii mɔ mɔ gi sele kyon kpe gipen dɔ. Wurubuaare gi lɔrɔ nno gɛtɛɛko yela mɔ yɛɛ ɔ' kyena nke nwe gudu nnyɔ nke ikue-isa. ɔ laa nye mɔ-ilaa gyise nno.

Wurubuaare Dɔ Iko

⁷ Nfono mɔ, iko i tɔrɔ Wurubuaare dɔ. Maakɛɛ, Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ belense ɔko mɔ-rɛ mɔ-nanboana Wurubuaare dɔ isɔɔ mɛ kya kɔ de giwɔɔ bele mɔ. Giwɔɔ mɔ gimɔ-nanboana isɔɔ kee mɛ kya kɔ ma-a kpaa gimɔ.

⁸ Maakɛɛ mɔ-rɛ Wurubuaare dɔ isɔɔ mɔ mɛ gyi giwɔɔ mɔ gimɔ-rɛ gimɔ-isɔɔ mɔ so, ne mɛn baa nye ɔkyenaten Wurubuaare dɔ.

⁹ Mɛ too giwɔɔ bele mɔ lii Wurubuaare dɔ, genen ko-o dedaa giwɔɔ gibono mɛ kya tere yɛɛ Satan abɛɛ ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ. Mɔ ne n gyɛ gɛsinkpan pɛwu so asa ɔpenɛbo mɔ. Mɛ kyu gimɔ-rɛ gimɔ-isɔɔ mɔ pɛwu too gesinkpan.

¹⁰ I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, ne nu gɛnɔ gɛko Wurubuaare dɔ gɛ kya tɔgɛ ken-ken yɛɛ,

“Ide kon bere, aye-Wura Wurubuaare amɔlegɛ,
de mɔ-ɔlon, de mɔ-gɛwuragyi mɔ gɛ
lii gɛwi tentegelen.

Yesu ɔbono Wurubuaare gi sun lii Wurubuaare dɔ,
ne ɔ kpaa mɔlegɛ gɛsinkpan so
anyamesɛ mɔ kee
mɔ-gɛbelense mɔ gɛ lii gɛwi tentege-
len. I kya nyiile yɛɛ
mɛ gya ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ
lii Wurubuaare dɔ kon.

Aye-nanboana Wurubuaare asonbo
abono mɛ bo gɛsinkpan so mɔ
mɔmɔ-ɔkyobo ne n gyɛ mɔ.

Nkana ɔ kya kyu mɔmɔ-ilaa kpaa buu sa
Wurubuaare genye de gɛpɛ.

Ide kon bere mɛ gya mɔ lii nno.

¹¹ Ilaa ibono so Wurubuaare asonbo mɔ
mɛ taale nye ɔlon

ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ so genen
mɔ ne n gyɛ yɛɛ

Yesu, Wurubuaare sandɛ mɔ, gi wu'
kyɛɛgɛ mɔ-nkalan fue sa mɔmɔ,
ne mɛ lɛɛ Wurubuaare gɛsintin
gɛbono mɛ nyi mɔ tɔgɛ sa asa.

Mɛ taale kyule yɛɛ Yesu so mɔ,
ba-a mɛ laa mɔɔ mɔmɔ mɔ, mɛ' mɔɔ
mɔmɔ.

¹² Imɔso aye abono pɛwu a bo Wu-
rubuaare dɔ mɔ,
a' yɛgɛ de i' wɔra aye ɔkon.

Gɛsinkpan so asa de ilaa ibono i bo apoo
dɔ mɔ bere, fɛye laako.

Ilaa nyenyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi kyu
ginyadon bele
kpelegɛ ba fɛye aɛɛ.

O nyi ibono mɔ-nke ginj kyɔ gɛsinkpan
so.”

Giwɔɔ Mɔ Gi Laa Sele Gya ɔkyii Mɔ Kpon

¹³ Giwɔɔ bele mɔ gi wu yɛɛ gi laa san
kyena daa gɛsinkpan so mɔ, gi koso gi sele
gi gya ɔkyii ɔbono ɔ koroge gebii nyenseɛ
mɔ.

¹⁴ Wurubuaare gi sa ɔkyii mɔ lun bele
aban anyɔ de o' kyu maale kyon giwɔɔ mɔ
so kpe gipen dɔ nfono ɔ laa nye ilaa gyise
nsi nsa' de gibaafon mɔ.

¹⁵ Nfono mɔ giwɔɔ mɔ gi gbii nkyu lii
gimɔ-gɛnɔ dɔ fɛɛ ɔbon de gi' gyi ɔkyii mɔ.

¹⁶ Gɛsinkpan mɔ gɛ mɔlegɛ mɔ. Gɛ bugi
ginyɔ ne nkyu nbono giwɔɔ mɔ gi gbii lii
gimɔ-gɛnɔ dɔ mɔ gi nɔa loo gɛmɔ dɔ.

¹⁷ Nfono mɔ giwɔɔ bele mɔ gi kyu
ginyadon wɔra ɔkyii mɔ. Imɔso gi kyon
de gi' kpaa kɔ de ɔkyii mɔ mɔ-biana sense
mɔ. Mɔmɔ ne n gyɛ anyamesɛ abono
pɛwu mɛ gyi Wurubuaare nbara so ne mɛ
keda Yesu gɛsintin gɛbono o nyiile mɔ dɔ
mɔ.

¹⁸ Giwɔɔ mɔ gi kya kpe mɔ gi san sii gi
yele apoo gɛnɔ.

13

Giwoɔ Mɔ Gi Kyu Gimɔ-ɔlon Kyu Sa Gedonbue Geko

¹ I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu gedonbue geko ge kya dii ge kya lii apoo dɔ. Ge bo ase gudu de amu sono. Awura npe gudu gi bun gemɔ-ase mɔ so. Ge kya nyiile gemɔ-nyoro so mɔ, ge nmarase Wurubuaare anyen gyan'gyan gemɔ-amu mɔ so.

² Gedonbue gebono nɛ wu genen mɔ ge dɛ fɛɛ bufuli. Gemɔ-ayaa a dɛ fɛɛ otukuakyurɛɛ ayaa ne gemɔ-genɔ ge dɛ fɛɛ guuni genɔ. Giwoɔ bele mɔ gi kyu gimɔ-ɔlon de gimɔ-gɛwuragyapaa de gimɔ-gebelense bele mɔ kyu sa gedonbue gedɛ.

³ Fo wu gedonbue mɔ gimu giko mɔ fo laa tɔge yɛɛ ge lɔ ɔlɔ bele ibono i kaabore ge' wu' ne geɲ kii wu' ne ɔlɔ mɔ gi san wu'. I dɛ gesinkpan so anyamese pewu genɔ ne mɛ san kpandɛ kpe mɛ buu gemɔ.

⁴ Ibono giwoɔ mɔ gi kyu gimɔ-gɛwuragyi mɔ kyu sa gedonbue mɔ so mɔ, asa mɛ son gimɔ. Mɛ son gedonbue mɔ kee, mɛ kya tɔge yɛɛ, "Anɛ ne n fo gedonbue gedɛ? Anɛ ne nan taalɛ kɔ de gemɔ?"

⁵ Giwoɔ mɔ gi sa gedonbue mɔ ɔlon ne ge kya tɔge ilaa kyu nyiile gemɔ-nyoro, de ge' kyu gemɔ-nyoro yɛɛ ge gye Wurubuaare. Ge nye ɔkpa gyi gebelense ibose ikue-inyɔ ibose inyɔ.

⁶ Ge kya bugi gemɔ-genɔ saalɛ Wurubuaare. Ge kya nyida mɔ-ginyen ne ge kya saalɛ mɔ-ɔkyenaten de asa abono mɛ bo mɔ ase mɔ pewu.

⁷ Gebue mɔ ge nye ɔkpa kee de ge' taalɛ kɔ de Yesu asonbo de ge' gyi mɔmɔ so. Ge nye ɔkpa kee de ge' gyi gɛwura ɔpaa kamaase, asa oyuduu kamaase, gedɛ kamaase, de gesinkpan kamaase asa so.

⁸ Gesinkpan so anyamese pewu mɛ laa son gedonbue mɔ, i laa san daa abono mɔmɔ-anyen a wolaa a bo Wurubuaare ase gekyena ɔwole mɔ dɔ pei ne Wurubuaare gi lɔɔ lɛɛ soso de gese mɔ. Genen ɔwole mɔ gye daa Yesu, Wurubuaare sandɛ ɔbono mɛ kyu kyɔɔle sa anyamese mɔ lɛɛ.

Wurubuaare Asonbo, Fɛ' Kpe Keda Genen

⁹ ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu.

¹⁰ Fo ɔbono i gye yɛɛ mɛ laa kyu fo kpa tii de obu mɔ, obu dɔ ne mɛ laa tii fo. Fo ɔbono fo laa mɔɔ isa de geki mɔ, geki lewu ne fo laa wu'. Gerɛnaa-lɛɛ ilaa tɔgese ide i kya ka asa abono Wurubuaare gi lɔɔ mɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ yɛɛ mɛ' kpe keda mɔmɔ-gikagyan gibono mɛ ka gyan Yesu so mɔ.

Gedonbue Gebono Ge Kya Pens

Yɛɛ Wurubuaare ɔlon Ne N Bo Gemɔ Dɔ Mɔ

¹¹ I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu gedonbue banban geko ge lii gesinkpan dɔ. Ge bo ase anyɔ fɛɛ sandɛ. Gemɔ-atɔngɛbi a dɛ fɛɛ giwoɔ atɔngɛbi.

¹² Gedonbue gedɛ ge bo ɔlon asa so. Ilaa ibono gebue gyangbarase mɔ ge bo ge kya wɔra mɔ, gebue nyɔse mɔ kee ge laa wɔra imɔ gegyangbarase mɔ ansi dɔ. Genyɔse mɔ ge laa yɛge gesinkpan so asa mɛ' son daa gegyangbarase gebono gemɔ-gimu giko gi lɔ ɔlɔ ɔbono i kaabore ge' wu' ne geɲ kii wu' ne ɔlɔ mɔ gi san wu' mɔ.

¹³ Gedonbue nyɔse gedɛ ge laa wɔra ilaa dɛgenɔse bele-bele ibono i kya lɛɛ gemɔ-ɔlon nyiile. Ge laa yɛge ɔgya ɔ' lii Wurubuaare dɔ ba gesinkpan so de asa mɛ' wu de ansi.

¹⁴ Kyu lii ilaa dɛgenɔse ibono ge laa nye wɔra gedonbue gyangbarase mɔ ase mɔ so mɔ, ge laa nye penɛ gesinkpan so asa. Ge laa tɔge ɔmɔ pewu yɛɛ mɛ' pɔɔɔ ɔkperɛ ɔbono ɔ laa lii gedonbue gyangbarase gebono mɛ mɔɔ gemɔ de geki ne ge kii kyingsi mɔ.

¹⁵ Gebue ɔpenɛbo mɔ laa nye ɔkpa kee de ge' sa gebue mɔ ɔkperɛ mɔ gesɔnga de ɔkperɛ mɔ ɔ' taalɛ tɔngɛ gbaa. ɔkperɛ mɔ laa yɛge mɛ' mɔɔ abono mɛ kine yɛɛ mɛ man son mɔ mɔ.

¹⁶ Ge laa yɛge mɛ' daase anyamese pewu abaa gyise so, abɛɛ mɔmɔ-asegbele so; nbii de abelense, aterɛnbi awura de ayenbo, abono mɛ tɛ mɔmɔ-gibaa so de abono mɛ tɛ awura ase mɔ pewu.

¹⁷ Fo ɔbono mɛ mɛn daase fo mɔ, fo man nye fɛ ilaa abɛɛ fo' sɔɔ ilaa. Daase

mɔ ne n gye gedonbue mɔ ginyen abee gemɔ-ginyen aseɛ gegyɔnɔ.

¹⁸ Genen ilaa ide mɔ, i tiri sa ɔlaako ginyi. Imɔso fo ɔbono fo nyi ɔlaako mɔ, buu gedonbue mɔ ginyen aseɛ mɔ gegyɔnɔ. I gye nyamese ginyen aseɛ gegyɔnɔ. Gegyɔnɔ mɔ ge gye nwe nsee de ikue-isa isee.

14

Abono Me Kya Buu Yesu Geten Kamaase Mo

¹ I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, ne wu Yesu, Wurubuaare sande mɔ. ɔ yele Sayon Gibii so mɔ-re asa nwe gudu-gudu genen gikpadɔ gudu ginyɔ genen gikpadɔ gudu ginyɔ. Asa bele ade ne n gye abono me nye me' nmarase Wurubuaare sande mɔ ginyen de mɔ-se Wurubuaare ginyen gyan'gyan mɔmɔ-asegbele so mɔ.

² Nfono mɔ, oderi dɔ mɔ, ne nu ɔlanba ɔko lii Wurubuaare dɔ fɛɛ kyakyaale bele ɔko abee fɛɛ nyangbon ne n kya faa. ɔlanba mɔ kii ɔ de fɛɛ aduule alanbo ne n kya lan mɔmɔ-aduule.

³ Asa bele abono ne wu gibii mɔ so mɔ, me yele Wurubuaare gegyapaa mɔ de ilaa inan ibono i bo nkpa mɔ de abelense ɔko anan mɔ ase me kya bii ɔlon pobɔrɔ. Asa nwe gudu-gudu genen gikpadɔ gudu ginyɔ genen gikpadɔ gudu ginyɔ ade gemara mɔ, ɔko-re ɔko man baa taale kase ɔlon ɔbono gibii. Genen asa abono me kya bii ɔlon ɔbono mɔ ne Wurubuaare laa daa gimɔlegɛ lii gesinkpan so kpe mɔ ase.

⁴ Mɔmɔ genen asa abono me man kyu ikpa nyenyen so laare akyii de i' kyɔlese mɔmɔ-Wurubuaare ɔson. Mɔmɔ-asen dɔ i laa fuuli. Mɔmɔ abono ne nan naa buu Yesu, Wurubuaare sande mɔ, geten kamaase gebono ɔ kya kpe mɔ. Mɔmɔ ne nan nye lii anyamese dɔ kii ba Wurubuaare ase fɛɛ agyudɔ pobɔrɔ abono me kya daa gikyu too Wurubuaare mɔ-re Yesu, Wurubuaare sande mɔ.

⁵ ɔko-re ɔko man nu mɔmɔ me' kee abon. I man nye ilaa nyenyen iko mɔmɔ so.

Wurubuaare Dɔ Isɔɔ Isa' Mɔmɔ-re Mɔmɔ-Ikalan Isa'

⁶ I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, ne wu Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ ɔko kya maale soso. ɔ de ɔkalan konkonse ɔbono ɔ bo no gekpaa-gekpaa mɔ ɔ laa tɔge sa asa abono me te gesinkpan so nsinkpan kamaase so, ɔpaa kamaase dɔ, gede kamaase dɔ, de asa oyuduu kamaase pewu dɔ.

⁷ Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ kya maale mɔ, o bugi genɔ tɔge ken-ken yee, "Fɛ' sele Wurubuaare de fɛ' yen mɔ. Mɔ-owi ɔbono ɔ laa koola anyamese de o' gyi mɔmɔ-nbele mɔ gi fo. Fɛ' son Wurubuaare ɔbono mɔ ne n lee soso de gese de apoo de ibon mɔ."

⁸ Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ nyɔse ɔko buu ɔgyangbarase mɔ ɔ kya tɔge yee, "Babilon, ɔsowole bele mɔ laa boori. ɔ laa boori gesintin. Mɔ ne n gye ɔsowole ɔbono ɔ yege nsinkpan pewu so asa me nun lii mɔ-ilaa nyenyen gewe dɔ fɛɛ ɔkyii ɔbono genyenlaare i gyi mɔ-gimu ne ɔ yege anyen sakyɔ me loo mɔ-ilaayan dɔ mɔ."

⁹ Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ sase ɔko kee gi buu isɔɔ gyangbarase inyɔ mɔ. Mɔ kee gi baa lee genɔ ken-ken ɔ kya tɔge yee, "Mɔmɔ abono pewu me son gedonbue mɔ gemɔ-re gemɔ-ɔkperɛ mɔ ne gemɔ-daase gyan mɔmɔ-asegbele so abee mɔmɔ-gyise abaa so mɔ,

¹⁰ me laa nun daa Wurubuaare ginyadon so-o! Gi laa wɔra fɛɛ nta bolonse nbono Wurubuaare gi kyeege bola mɔ-gisobiide gewe mɔ. Me laa yiyee ferewuta de ɔgya dɔ yege Wurubuaare dɔ isɔɔ ibono ɔ wolaa lɔrɔ yela sa mɔ-gesun mɔ de Yesu, Wurubuaare sande mɔ me yele me kere ɔmɔ.

¹¹ Igyesii i laa kpe i kya dii i kya lii mɔmɔ-geyiyee mɔ geten gekpaa-gekpaa. Genye de gepɛ mɔ, mɔmɔ abono me son gedonbue mɔ gemɔ-re gemɔ-ɔkperɛ ne gemɔ-ginyen gi gyan mɔmɔ so mɔ, mɔmɔ-nyoro gi man tɔrɔ mɔmɔ kpa-a."

¹² Gere-lee ilaa tɔgesɛ ide i kya ka asa abono Wurubuaare gi lɔrɔ mɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ yee me' kpe keda Wurubuaare nbara mɔ dɔ de me' keda mɔmɔ-gikagyan gibono me ka gyan Yesu so mɔ dɔ genen.

¹³ Nfono mɔ nɛ nu i tɔgɛ lii Wurubuaare dɔ yɛɛ, “Nmarasɛ genen ilaa idɛ yela: Lii nperɛ kyu kyon mɔ, ɔbono mɔ-rɛ Wurubuaare mɛ gyɛ nyamesɛ kolon ne o wu' mɔ, ɔ gyɛ daa omudensebo.” Ɔ tɔgɛ genen mɔ, Wurubuaare Oduduu mɔ gi lɛɛ genɔ yɛɛ, “Gesintin. Mɛ laa taa mɔmɔ-gɛsun bolonse mɔ yɛgɛ de mɛ' kyoola. Gesun mɔ ntɛɛla mɔ gi laa yii ɔmɔ-abaa.”

Wurubuaare Laa Koola Anyamese Dense Yela Mɔ Ase

¹⁴ I san i kya wɔra me fɛɛ oderɪ mɔ, n baa kerɛ mɔ, Wurubuaare awolɛ fufuli ne. Nɛ wu ɔko tɛ Wurubuaare awolɛ mɔ so. Ɔ lii nyamesɛ. O bun sika kɔkɔɔ gɛpɛ fɛɛ wura, ne ɔ dɛ getakpara boyɛsɛ de gibaa.

¹⁵ Nfono mɔ, Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ ɔko gi lii Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ kpaa kpen ken-ken sa ɔbono ɔ tɛ Wurubuaare awolɛ mɔ so mɔ yɛɛ, “Idɛ kon, kyu getakpara mɔ wɔra gɛsun. I fo ibono Wurubuaare laa koola anyamesɛ dense pɛwu yela mɔ ase fɛɛ genɔɔbono igyo i yaa ne dɔɔbo kya kpa imɔ koola yela mɔ.”

¹⁶ Imɔso nɛ wu genɔɔbono ɔbono ɔ tɛ Wurubuaare awolɛ so mɔ laa kyu mɔ-gitakpara mɔ loo gɛsinkpan dɔ de ɔ' koola gɛsinkpan so anyamesɛ dense pɛwu yela Wurubuaare ase.

Wurubuaare Laa Koola Anyamese De Ɔ' Ka Ɔmɔ Giko

¹⁷ Nfono mɔ nɛ wu Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ ɔko gi lii Wurubuaare ɔson obu ɔbono ɔ bo Wurubuaare dɔ mɔ. Ɔ dɛ gebirega boyɛsɛ.

¹⁸ Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ banban ɔko mɔ gi lii Wurubuaare ɔson gibui mɔ ase, mɔ ɔbono ne n kya kerɛ Wurubuaare gisobiide ɔgya so. O kpen ken-ken tɔgɛ sa ɔbono ɔ dɛ gebirega boyɛsɛ mɔ yɛɛ, “Idɛ kon kyu gebirega boyɛsɛ mɔ wɔra gɛsun. I fo ibono Wurubuaare laa koola anyamesɛ nyenyɛn pɛwu de ɔ' biide ɔmɔ-giso fɛɛ genɔɔbono gifɔlɛ giko abi a pɛɛrɛ ne mɛ kya tɛɛ amɔ kyu wɔra nta mɔ.”

¹⁹ Imɔso nɛ wu genɔɔbono Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ laa kyu mɔ-gebirega boyɛsɛ mɔ wɔra gɛsun gɛsinkpan so de ɔ' koola anyamesɛ nyenyɛn pɛwu kyu kpaa too Wurubuaare ginyadon dɔ fɛɛ genɔɔbono

mɛ kya kyu genen gifɔlɛ gibono abi kpaa too amɔ-ɔnyanten mɔ.

²⁰ Mɛ laa biide ɔmɔ-giso ɔsowolɛ mɔ nkan, ne ɔmɔ-nkalan gi laa lii gi kya kyon faa bo-bo-bo fɛɛ genɔɔbono gifɔlɛ mɔ abi nkyu gi kya kyon amɔ-ɔnyanten mɔ. Nkalan mɔ gi laa kyon genen-n wɔra gisoro akpaten nwe nnyɔ, ne nmɔ-okin laa wɔra fɛɛ bee ɔlonga.

15

Mosisi Mɔ-rɛ Yesu Mɛ Wɔra Wurubuaare Ayenbi Ɔlon

¹ I san i kya wɔra me fɛɛ oderɪ mɔ, nɛ kii wu ilaa lɛenyiilese banban iko Wurubuaare dɔ. I gyɛ ilaa belɛ ne i kya dɛ genɔ. Imɔ ne n gyɛ Wurubuaare dɔ isɔɔ sono ibono mɛ dɛ awɔrɔfɔɔ akpen sono abono a gyɛ awɔrɔfɔɔ tiikarase mɔ. Kyu naa de amɔ so ne Wurubuaare laa biide gɛsinkpan so anyamesɛ nyenyɛn giso de mɔ-ginyadon mɔ gi' yela ɔkara.

² Nɛ wu ilaa iko fɛɛ nkyu belɛ nbono gi ken gi kya wu sɔnlii fɛɛ puruntuwa ne i dɛ fɛɛ ɔgya gi kyange saare imɔ dɔ. Ilaa mɔ ase mɔ nɛ wu asa abono mɛ laa kɔ lii mɔmɔ-gisɔɔgyi dɔ mɔ. I lii fɛɛ mɛ laa kine gedonbue mɔ de gɛmɔ-ɔkperɛ mɔ gison de gɛmɔ-asɛɛ gɛgyɔnɔ daase mɔ. Asa mɔ mɛ yelɛ ilaa mɔ ase mɛ dɛ aduule abono Wurubuaare gi sa mɔmɔ mɔ.

³ Mɛ kya bii ɔlon ɔbono Mosisi, Wurubuaare sonbo mɔ de Yesu ɔbono ɔ gyɛ Wurubuaare sandɛ mɔ, mɛ wɔra mɔ yɛɛ, “Wura Wurubuaare Ɔlonbo,

fo-ilaa wɔrase i kyɔ ne i kya dɛ genɔ.

Nsinkpan pɛwu so Wura,

fo-ikpa i dɛ ntintin ne i gyɛ gɛsintin.

⁴ Anɛ ne n bo no yɛɛ ɔ maɲ sele fo? Anɛ ne maɲ lɛɛ fo-ginyɛn?

Fo-nkon ne n gyɛ gisen fufuli wura.

Nsinkpan pɛwu so asa mɛ laa baa son fo. I lii fɛɛ fo-gɛsintin gɛ laa lii gɛwi yɛɛ

Fo kya wɔra ilaa gɛsintin ɔkpa so.”

Awɔrɔfɔɔ Tiikarase Sono Mɔ

⁵ Idɛ gɛmara mɔ, i san i kya wɔra me fɛɛ oderɪ mɔ, nɛ wu Wurubuaare ɔson obu mɔ gi tigi Wurubuaare dɔ. Genen obu ɔbono dɔ ne Wurubuaare ɔson atɔ a bo ne i kya lɛɛ Wurubuaare ilaa wɔrase nyiile aye.

⁶ Nfono mɔ, Wurubuaare dɔ isɔɔ sono mɔ me lii Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ me de awɔrɔfɔɔ sono mɔ. Me suu akelɛle ngbe pare-pare gi kya nɛlegi, ne ilaa iko fɛɛ iliide i laran mɔmɔ-akan so. Imɔ-nkyu gi gye sika kɔkɔɔ.

⁷ Nfono mɔ, ilaa inan ibono i bo nkpa mɔ dɔ ɔko gi kyu sika kɔkɔɔ ibonboron sono sa Wurubuaare dɔ isɔɔ sono mɔ. Wurubuaare ɔbono ɔ bo no gɛkpaagɛkpa mɔ ginyadon gi bɔla ibonboron mɔ dɔ.

⁸ Isɔɔ mɔ me sɔɔ ibonboron mɔ mɔ, Wurubuaare nyisigyɛ de mɔ-ɔlon mɔ i yege igyesii i bɔla Wurubuaare ɔson obu mɔ. Ɔko men taale loo nno kaabore awɔrɔfɔɔ sono mɔ a yela ɔkara.

16

Ibonboron Dɔ Awɔrɔfɔɔ Sono

¹ Ne nu genɔ gɛko lii Wurubuaare ɔson obu mɔ dɔ, ge tɔge ken-ken sa Wurubuaare dɔ isɔɔ sono mɔ yege, "Fɛ' kpa kyege Wurubuaare gisobiide sono gibono gi bo fɛye-ibonboron mɔ dɔ mɔ woroge gesinkpan so."

² Gesintin mɔ, isɔɔ sono mɔ dɔ ɔgyangbarase mɔ gi lii kpa kyege mɔ-bonboron mɔ dɔ-lee awɔrɔfɔɔ mɔ woroge gesinkpan so. Nfono mɔ, ne wu genɔɔbono asa abono gedonbue mɔ daase gyan mɔmɔ so ne me son gedonbue mɔ ɔkperɛ mɔ me laa lɔ ilo mɔ. Ilo nyenyen gyɔse ne nan lii mɔmɔ-nyoro so faa nyamaa.

³ Ɔsɔɔ nyɔse mɔ gi kyege mɔ-lee bonboron dɔ awɔrɔfɔɔ mɔ wɔra apoo dɔ ne ne wu genɔɔbono nkyu mɔ pɛwu gi laa bingiri fɛɛ obuni nkalan mɔ. Ilaa kamaase ibono i bo apoo mɔ dɔ pɛwu i laa wu'.

⁴ Ɔsɔɔ sase mɔ gi kyege mɔ-lee bonboron dɔ awɔrɔfɔɔ mɔ wɔra ibon de ibon amu so, ne ne wu genɔɔbono nkyu gi laa bingiri nkalan mɔ.

⁵ Nfono mɔ, ne nu Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ ɔbono ɔ kya kere nkyu so mɔ gi tɔge yege, "E, Wurubuaare, fo ɔbono fo bo no, ne fo wolaa fo bo no mɔ, fo-nkon ne n gye Wurubuaare, Gesintin Wura. Genɔɔbono fo laa biide anyamese nyenyen giso faa, i kyena.

⁶ I kya nyiile yege me mɔɔ abono fo lɔrɔ yela fo-nyoro mɔ de fo-ikalan atɔgebo kyege mɔmɔ-nkalan fue. Ne fo mɔ, nkalan kee ne fo laa kyu nuule mɔmɔ. Ibono i kaabore mɔmɔ mɔ ne!"

⁷ Nfono mɔ ne nu genɔ gɛko ge kyule lii Wurubuaare ɔson gibui mɔ dɔ yege, "I gye gesintin, Wura Wurubuaare Ɔlolonbo. Genɔɔbono fo laa biide anyamese nyenyen giso mɔ, i gye gesintin ne i gye imɔ-ɔkpa so."

⁸ Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ nanse mɔ gi kyege mɔ bonboron mɔ dɔ awɔrɔfɔɔ mɔ bun owi, ne ne wu genɔɔbono i laa sa owi ɔkpa de mɔ-ɔgya ɔ' foo asa mɔ.

⁹ Imɔso owi mɔ laa son kan-kan-kan ne i laa foo asa. Ibono Wurubuaare bo ɔlon genen awɔrɔfɔɔana abono so mɔ, asa me laa saale mɔ. Me man nu mɔmɔ-nyoro gese de me' kyege de me' kyu nyisigyɛ sa mɔ.

¹⁰ Ɔsɔɔ nunse mɔ gi kyege mɔ-bonboron mɔ dɔ-lee awɔrɔfɔɔ mɔ bun gedonbue mɔ gɛwuragyapaa, ne gesinkpan gebono so ɔ kya gyi gɛwura mɔ i wɔra gibiri. Asa me laa yiyee ne me laa san we anebi.

¹¹ Mɔmɔ-geyiyee de mɔmɔ-ilo mɔ so mɔ, me laa saale Wurubuaare ɔbono ɔ bo soso mɔ, yege me man kii nu mɔmɔ-nyoro gese de me' kyege lii mɔmɔ-ilaa nyenyen ibono me kya wɔra mɔ dɔ.

¹² Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ seese mɔ gi kyege mɔ-bonboron mɔ dɔ awɔrɔfɔɔ wɔra Yufereetise ɔbon bele mɔ dɔ, ne ne wu genɔɔbono ɔ laa nɔa wosi-wosi mɔ. I laa ba genen de awura-awura mɔ mɔmɔ-re mɔmɔ-ade abono me laa lii owi ɔbaaliiten so mɔ me' nye ɔkpa kyon.

¹³ I san i kya wɔra me fɛɛ oderɛ mɔ, ne wu ilaa nyenyen oduduu ɔko-ɔko isa' ibono i kya kyena asa so mɔ, i de fɛɛ atetemenyi. I laa lii giwɔɔ mɔ genɔ dɔ de gedonbue mɔ genɔ dɔ de gedonbue gebono ge kya penɛ asa mɔ genɔ dɔ.

¹⁴ Genen ilaa nyenyen oduduu isa' ide i gye ilaa nyenyen pɛwu gemu mɔ isɔɔ. I kya wɔra ilaa degenɔse. Ilaa nyenyen oduduu mɔ i laa naa gyan de gesinkpan pɛwu koola awura pɛwu kpa gyan de me' kpe kpa kɔ iko de Wurubuaare ade

geke bele gebono Wurubuaare obono o
gye Ololonbo mo gi yela mo.

¹⁵ Wura Yesu gi wolaa toge yee,

“Genen geke bele gebono mo,
nan baa tuule anyamese fee oyu.

Imoso fe' baala feye-nyoro gyoo me.

Omudensebo ne n gye obono o dese mo-
nyoro so

ne o kya kere mo-aso gigyi gikuru so
de on sa o' naa gibolonbukpan
de i' wora mo ipeeli sansana mo.”

¹⁶ Ilaa nyenyen oduduu isa' mo i laa
koola-koola awura mo pewu kpa gyan
gesinkpan gebono so me kya tere de
Hiiburu gede do yee Amagedon mo.

Bonboron Do Aworofoo Sonose: Gese Gere I Kya Nyida

¹⁷ Wurubuaare do osoo sonose mo gi
kyeegge mo-bonboron mo do-lee aworofoo
mo wora afuu do, ne ne nu geno geko ge
tere ken-ken lii Wurubuaare onon obu do,
Wurubuaare gegyapaa mo ase yee, “I loge
kon.”

¹⁸ Nfono mo, ne wu genobono nyang-
bon laa wiisee, i laa wora olanba,
nyangbon laa faa, ne gesinkpan ge laa
gyigisi. Ge laa tansi gyigisi serege. Ko-o
ibono Wurubuaare gi lee nyamese faa,
gesinkpan gen ti taa gyigisi de i' fo genen.

¹⁹ I laa ba' osowole bele mo so gikpado
gisa', ne nsinkpan pewu so isowole mo
i laa boori. Genen owi obono do mo,
Wurubuaare laa nyingi Babilon osowole
bele mo ilaa nyenyen so, de o' kyu mo-
gisobiide wora gewe do de o' yee Babilon
awura me' nun gisobiide mo ta.

²⁰ Oko man baa wu apoo akyaafiya bele-
bele de abii gesinkpan so.

²¹ Nyangbon akpenkpenbui bo-
duduuse a laa lii Wurubuaare do toro
anyamese so. Akpenkpenbui mo
gikamaase oduduu laa wora fee siminti
bagi oduduu. A laa toro genen kaabore
anyamese me laa tonge kpa nme
de Wurubuaare. I kya nyiile yee
akpenkpenbui mo aworofoo mo a laa
don abaa.

17

Ilaayankyii Obono O Te Gebunono Mo De Gedonbue Mo

¹ I san i kya wora me fee odero mo, Wu-
rubuaare do isoo sono ibono nkana me de
Wurubuaare ginyadon ibonboron sono
mo do oko gi baa tere me yee, “Ba kere!
Nan nyiile fo genobono Wurubuaare laa
kyu biide osowole bele obono o te ibon
sakyase mo giso mo. Osowole mo de fee
ilaayankyii obono o te gibunono ne mo-
ginyen gi nu gyan de gesinkpan pewu so
mo.”

² Gesinkpan so awura-awura me kya
dii ma-a kpelege osowole bele mo so fee
genobono anyen me kya kpe genen okyii
obono onan ase mo. Gesinkpan so asa
pewu me kya nun lii osowole mo onsipara
gewe do ne me kya boo fee nta.”

³ Osoo mo gi toge me genen ta mo,
Wurubuaare Oduduu olon do mo, i wora
me fee osoo mo gi puru me kyu kpe
gipen giko do. Nno mo, ne wu okyii oko,
o gyan gedonbue pebara geko so. Ge
kya nyiile gemo-nyoro so mo Wurubuaare
anyen so-o ne ge nmarase gyan'gyan
gemo-nyoro so. Ge bo amu sono de ase
gudu.

⁴ Okyii mo dela akuru pebara
boogyalonse. O kyu sika kokoo de abui
nelegise, de ngyi boogyalonse loro mo-
nyoro faa nyolen-n. O de sika kokoo
bonboron oko de mo-gibaa. Ilaa kyose de
ilaa kyolesese ibono mo-ilaayan mo i kya
kyu bun mo-nyoro mo ne n bola genen
sika kokoo bonboron mo do.

⁵ Ayenbi anyen a gyan mo-gisegbele so
yee,

Babilon osowole bele!
Ilaayan akyii abono me te nbunono mo
momonyi.

Gesinkpan so ilaa kyose kamaase
imonyi.

⁶ Ne wu genen okyii mo mo, asa nkalan
gi kya boo mo fee nta. I lii fee o kya mo
asa abono Wurubuaare gi loro momo yela
sa mo-nyoro mo de asa abono me kya wu
Yesu ilaa lee toge mo. Ne wu okyii mo
genen mo, i de me-geno gikyo.

Wurubuaare Do Osoo Gi Lee Okyii Mo Ilaa Mo Gese Sa Me

⁷ Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ mɔ gi taase me yee, “Mene n wɔra ne i kya de fo-geɔo genen? Ɔkyii baare de gedonbue gebono ge bo amu sono de ase gudu ne ɔkyii mɔ te gemɔ so mɔ i gye daa ilaa boduduuse iko. Nye gisen. Nan nyiile fo imɔ gese.

⁸ Gedonbue gebono fo wu mɔ, nkana ge bo no ne ide kon gen ba ge bo no. Ge laa dii lii Wurubuaare ilaa kyose ɔbo ɔbono ɔɲ bo ɔkara mɔ dɔ de ide kon ge' baa kyon kpe lewu nyɔse dɔ. Gesinkpan so asa ako, mɔmɔ abono mɔmɔ-anyen aɲ wolaa a bo Wurubuaare Ase Ɔkyenaten Ɔwole mɔ dɔ pei ne Wurubuaare gi lɔɔ lee soso de gese mɔ, me laa wu genen gedonbue mɔ ilaa wɔrase mɔ, i laa de ɔmɔ-geɔo. I kya nyiile yee nkana ge bo no. Gen ba ge bo no, ne ge laa kii kii ba.

⁹ “Ɔbono ɔ gye ɔlaako onyibo mɔ wole ne nan nu ilaa ide gese. I kya nyiile yee gedonbue mɔ amu sono mɔ a yele sa abii sono abono ɔkyii mɔ te amɔ so mɔ. A yele sa awura sono ako kee.

¹⁰ Awura mɔ dɔ anun men ba me bo no. Ɔko san ɔ kya gyi gewura. Ɔbanban mɔ bere men ti baa gyi gewura. Owi ɔbono ɔ laa baa gyi gewura mɔ, ɔ laa kyena daa nmaraa faa.

¹¹ “Gedonbue gebono nkana ge bo no ne ide kon gen ba ge bo no mɔ, gemɔ ne n gye wura kuesɛ ɔbono mɔ kee bola de awura sono mɔ. Gemɔ kee ge laa baa kyon kpe lewu nyɔse mɔ dɔ.

¹² Ase gudu abono fo wu mɔ, a yele sa awura gudu abono me men ti taa yela mɔmɔ gewura mɔ. Me laa nye ɔkpa de me' gyi gewura dabole de gedonbue mɔ nmaraa pi-i faa daa.

¹³ Genen awura gudu ade nwansa gi gye gikolon, ne me laa kyu mɔmɔ-olon de mɔmɔ-gewuragi sa gedonbue mɔ.

¹⁴ Me laa kyu iko tu Yesu, Wurubuaare sande mɔ. Ne Yesu mɔ laa gyi mɔmɔ so. I kya nyiile yee mɔ ne n gye awura dɔ Wura de abelense dɔ Ɔbelense. Mɔ-re mɔ-ade abono ɔ tɔge ɔmɔ yee me' son mɔ mɔ, ɔ tɔɔse mɔmɔ lee, ne me sii de mɔ, mɔ-re ɔmɔ ne nan gyi awura gudu mɔ so genen.”

¹⁵ Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi kii tɔge sa me yee, “Ibon ibono fo wu ilaayankyii

mɔ te imɔ ase mɔ i yele sa asa kpei-kpei, sakpii kpei-kpei, nsinkpan kpei-kpei, de nde kpei-kpei so asa.

¹⁶ Ase gudu abono fo wu mɔ de gedonbue mɔ me laa kyo ilaayankyii ɔbono ɔ yele sa ɔsowole mɔ. Me laa soge ilaa kamaase lii mɔ ase de me' naa taa mɔ yee gibolonbukpan de me' kyɔɔ-kyɔɔ mɔ-inun gyi de me' kyu ɔgya dee mɔ.

¹⁷ I kya nyiile yee Wurubuaare gi kyu wɔra mɔmɔ-asen dɔ yee me' wɔra mɔ Wurubuaare gelaare de me' wɔra genɔ kolon de me' kyu mɔmɔ-gewuragi sa gedonbue mɔ kaabore Wurubuaare agyebi mɔ a' lɔɔ ba gesintin.”

¹⁸ Ɔsɔɔ mɔ gi kii tɔge sa me yee, “Ɔkyii ɔbono fo wu mɔ, yele sa ɔsowole bele mɔ. Gesinkpan so awura-awura me te sa genen ɔsowole mɔ.”

18

Babilon Ɔsowole Gbaa' Mɔ Laa Boori

¹ Imɔ ide gemara mɔ, i san i kya wɔra me fee oderɔ mɔ, ne wu Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ banban ɔko gi kpelege lii soso ɔ kya ba. Ɔ gye ɔbelense gbaa' ne ɔlon bele bo mɔ ase. Mɔ-nyisigyɔ kya nelegi gesinkpan so.

² O kpen ken-ken yee,
“Babilon ɔsowole gbaa' mɔ laa boori.
Ɔ laa boori gesintin.

Ɔ laa baa bingiri akyanfon.

Ɔ laa wɔra ilaa nyenyen oduduu kpei-kpei ɔkyenaten.

Nbuii nyenyen de nbuii kyose gi laa kyena nno.

³ Mɔ-ilaa nyenyen so ne ɔ laa boori genen. I kya nyiile yee ɔ kya yee nsinkpan pewu so asa

me kya nun lii mɔ-ilaa nyenyen gewe dɔ

fee genɔɔbono anyen sakyɔ me kya loo ilaayan dɔ

kyu naa de ɔkyii ɔbono anyen gilaare i gyi mɔ-gimu mɔ.

Gesinkpan so awura-awura

me kya dii ma-a kpelege ɔsowole mɔ so

fee genɔɔbono anyen me kya kpe ilaayankyii

ɔbono ɔ te gebunono ase mɔ.

Gesinkpan so gigya agyibo me kya baa
wora aterenbi awura
kyu lii osowole mo nkyoola nbono o
kya kyoola fom-m mo so.”

⁴ Nfono mo ne nu geno geko lii Wu-
rubuaare do ge kya toge yee,
“Feye abono fe kya son me Wurubuaare
mo,
fe' lii genen osowole baare so.

In gye genen mo, mo-ilaa nyenyen giwora
i laa naa kyangfe feye
de mo-gisobiide kee gi' taare feye.

⁵ Mo-ilaa nyenyen i nyaakyo.
I dii kpa kyaga de Wurubuaare
ne Wurubuaare men kya tan imo so.

⁶ Feye Wurubuaare do isoo
ibono Wurubuaare laa yegfe' ka asa
giko mo,
genobono osowole gbaa' mo gi kyu wora
asa mo,
fe' kyu genen kee wora mo.

Mo-ilaa nyenyen ibono o kyu wora asa
mo,
fe' ka mo giko genen gikpado ginyo.
Fee genobono o kyu aworofoo gewe sa
asa

ne me nun mo,
fe' ko aworofoo kee genen gikpado ginyo
wora gewe do nuule mo.

⁷ Genobono okara o kyu yen mo-nyoro,
ne o wora mo-gelaare ilaa kyu kyoola
fom-m mo,
feye mo fe' kyu daa olaawuse de osulon
too mo so.

O kya toge sa mo-nyoro yee,
'N kya gyi gewura daa ne n' te.
Men gye okulaabo. Osulon maa bii tu
me.'

⁸ Lii genen so mo,
geke kolon poroko ne aworofoo a laa
tu mo:
alobi, osulon, de akon bele.

Ogya kee laa dee mo.
Wura Wurubuaare obono o laa biide mo-
giso genen mo,
gye daa ololonbo.

*Gesinkpan So Awura Me Laa Su De Me'
Saawo Sa Babilon*

⁹ “Gesinkpan so awura-awura abono
me dii kpelege osowole gbaa' mo so fee
genobono anyen me kya kpe ilaayankyii
obono o te gebunono ase mo, nkana genen

awura abono momo-re osowole mo pewu
me kyoola dabole fom-m. Awura-awura
mo me laa wu igyesii ibono i laa dii lii
osowole mo-odeten mo, me laa su de me'
saawo sa mo.

¹⁰ Mo-geyiyee ge laa wora momo gifuu
so mo, me laa yele daa koo-koo me kere
mo de me' toge yee,
'O, laako, Babilon osowole gbaa'.

Laako-a, Babilon ololonbo.
Fo-gisobiide gi baa tu fo owi kolon
poroko.'

¹¹ “Gigya agyibo abono me bo
gesinkpan so mo kee me laa saawo de
me' su osulon kyu lii mo so. Oko-re oko
men baa o kya soo momo-ilaa.

¹² Men baa nye fe momo-sika kokoo
de abeletu fufuli, momo-abui nelegise
de ngyi boogyalonse, momo-akuru dense
dense onan kamaase. Men baa nye fe iyii
bofense, de ilaa ibono pewu asa me kyu
akonde anyi de iyii boogyalonse sale imo
mo, de ilaa ibono me kyu abeletu kpei-
kpei de akpenkpenbui fufuli kyu wora
mo.

¹³ Men baa nye fe ilaa bofense fee
sasaale, atikee, ibono me kya kyu bo de
ibono me kya kyu dee mo, de onufuii.
Men baa nye fe nta de nfo, de nnyufo
nbono gi pe mo de ilaa gyise ibono me
kya kyu koru nnyufo de inaade de isande,
abee de ilaa ibono abee me kya biide mo,
de nbide.

¹⁴ Babilon osowole, oyii abi abono nkana
a da fo obole mo
a kyon yegfe fo.

Fo-awurato de fo-nyisigyi pewu gi lii fo-
gibaa.

Gekaako, geakaako fon baa nye imo kpa-a.

¹⁵ “Gigya agyibo abono me fe ilaa
ide pewu osowole mo so ne me bingiri
aterenbi awura mo me laa wu osowole
mo-geyiyee mo, i laa wora omo gifuu, ne
me laa yele koo-koo de me' san su de me'
yiyee sa mo yee,

¹⁶ 'Mo laako! Mo-re geiyiyee! Osowole
gbaa' baare!

Yegfe nkana mo ne n gyere
bun akelale de akuru pebara dense,
ne o kyu sika kokoo, de abui nelegise, de
ngyi boogyalonse
kyu loro mo-nyoro nyolen-n mo.

17 Owi kolon dɔ mɔ
genen ato de aterenbi bele ade pewu
a sii.'

"Abono me kya kere akolii so, abono
me kya kyu akolii kpe mɔmɔ-nten kpesɛ,
abono me kya wɔra akolii dɔ gesun, de
abono me kya gyi gigya apoo so mɔ,
mɔmɔ pewu me laa yeɛ koo-koo

18 me kere genɔɔbono ɔsowole mɔ kya
dɛɛ ne igyɛsii i kya dii lii ɔsowole mɔ so
mɔ de me' saawo yeɛ, 'Nkana ɔsowole
ɔmɔ ne n baa fo ɔsowole gbaa' baare!'

19 Me laa paada mɔmɔ-amu de me' san
me kya saawo me kya su osulon yeɛ,
'Mɔ laako! Mɔ-re geyiyɛɛ!
ɔsowole gbaa' baare!

Nkana mɔ-aterenbi so
ne akolii awura pewu me bingiri
aterenbi awura.

Owi kolon dɔ mɔ, ɔ boori bun.'

20 Wurubuaare dɔ asa,
nengyene ilaa ide pewu i ba genen
mɔ,

fɛ' yeɛ i' wɔra fɛye ɔkon!

Fɛye abono Wurubuaare gi lɔrɔ yela sa
mɔ-nyoro mɔ,

Yesu isɔɔ, de Wurubuaare ikalan
atɔgebo mɔ,

fɛ' yeɛ i' wɔra fɛye ɔkon!

Ilaa ibono ɔsowole baare gi kyu wɔra fɛye
mɔ,

Wurubuaare gi ka mɔ gikɔ sa fɛye!"

*Wurubuaare Dɔ ɔsɔɔ ɔlolonbo Mɔ Ilaa
Tɔgeɛ*

21 Nfono mɔ, Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ
ɔlolonbo ɔko gi puru gibui fɛɛ giboo bele
ne ɔ too gimɔ wɔra apoo dɔ kaala nyiile,
ne ɔ tɔge yeɛ,

"Fɛɛ genɔɔbono ne too gibui gide wɔra
apoo dɔ faa,

genen kee ne Wurubuaare

laa boori Babilon ɔsowole gbaa' mɔ
ɔlon so ne.

Me maɲ baa wu mɔ geɛkaako.

22 Babilon ɔsowole!

ɔko maɲ baa nu aduule alanbo, ilon
abiibo, nɛɛ

de ngandan afolebo so fo dɔ geɛkaako.

Adawo awura abono me kya wɔra abaa
dɔ nsun mɔ kee,

ɔko maɲ baa nu mɔmɔ so fo dɔ.

ɔko maɲ baa nu ɔdoo kɔrɔɛ so fo dɔ
geɛkaako.

23 Fatela maɲ baa kii kyange fo dɔ
ne ɔko maɲ baa nu ɔkyiifo mɔ-re mɔ-
kuli genɔ fo dɔ geɛkaako.

Fo-gigya agyibo ne n wɔra gesinkpan so
anyamese gbaa'gbaa,
ne fo kyu fo-afe pene nsinkpan pewu
so asa.

24 Babilon ɔsowole gisobiide gi kya ba.

I lii fɛɛ asa nkalan nbono gi nyida
gesinkpan mɔ,

Babilon ne n wɔra imɔ.

Babilon ne n yeɛ ne Wurubuaare ikalan
atɔgebo,

asa abono Wurubuaare gi lɔrɔ mɔmɔ
yela sa mɔ-nyoro mɔ,

de asa abono pewu me mɔɔ mɔmɔ
gesinkpan so mɔ nkalan gi kyɛɛge
fue."

19

Wurubuaare Dɔ Asa Me Kya Yen Mɔ

1 Imɔ ide gemara mɔ, i san i kya wɔra
me fɛɛ oderɔ mɔ, ne nu ɔlanba fɛɛ sakpii
bele nno Wurubuaare dɔ me kya tɔnge
ken-ken yeɛ,

"Nbuo! Wurubuaare kusee-e!

Amɔɛge, nyisigyɛ de ɔlon

i gye daa aye-Wura Wurubuaare-ɛɛ.

2 Genɔɔbono Wurubuaare laa biide
anyamese nyenyɛn giso mɔ,

i gye gesintin ne i gye imɔ-ɔkpa so.

ɔ laa biide ɔsowole nyenyɛn mɔ giso.

Genen ɔsowole mɔ de fɛɛ ilaayankyii
ɔbono ɔ te gebunono mɔ.

ɔsowole mɔ gi kyu mɔ-ilaa nyenyɛn

kyu kyange gesinkpan so anyamese

fɛɛ genɔɔbono ilaayankyii kya taale yeɛge
anyen sakyɔ

me' wɔra ilaa kankaran mɔ.

Wurubuaare laa biide ɔsowole mɔ giso

de i' kyu ka mɔ Wurubuaare asonbo

abono genen ɔsowole mɔ gi mɔɔ

mɔmɔ mɔ gikɔ."

3 Sakpii mɔ me kii kpen yeɛ,

"Nbuo! Wurubuaare kusee-e!

Igyɛsii i laa kpe i kya dii

i kya lii ɔsowole mɔ ɔdɛɛten geɛkpa-
geɛkpa."

⁴ Abelense oko anan mo de ilaa inan ibono i bo nkpa mo me kpelege de Wurubuaare ayaa do me kya yen mo obono o te gegyapaa so mo. Me toge yee, "Nbuo! I' ba genen!"

Yesu Gεke Bele Mo Ge Fo

⁵ Geno geko ge lii Wurubuaare gegyapaa mo ase kpen toge yee, "Fe' yen aye-Wura Wurubuaare! Fe'ye abono pewu fe kya son mo ne fe sele mo mo, nbii de abelense pewu, fe' yen aye-Wura Wurubuaare!"

⁶ Nfono mo, ne nu olanba faa kpo-o fee sakpii katakperε nno gi kya gberε fee abii do ibon ne n bola gibola bele. Olanba mo kii o de fee nyangbon ne n kya faa ken-ken. Sakpii mo kya kpen o kya toge yee, "Nbuo! Wurubuaare kusee-e! Ide kon ne aye-Wura Wurubuaare Ololonbo mo gewuragi ge laa lii gewi tentegelen. Okamaase laa san wora daa Wurubuaare gelaare.

⁷ A' gyi okon!

I' wora aye-asen do okon de a' yen Wurubuaare.

Yesu, Wurubuaare sande mo gekε bele gebono ge de fee okyii gikpiike mo ge fo.

Yesu asonbo mo me de fee okyiiifo obono o gyere loro nyoro nyolen-n

⁸ ne mo-kuli gi sa mo-okpa de o' dela akelele kyabi-kyabi abono a kya nelegi mo."

Okyiiifo akelele ade a yele sa Yesu asonbo mo gesintin gebono me kya gyi sa Wurubuaare mo.

Gyon De Wurubuaare Do Osso Mo Ilaa

⁹ Nfono mo, Wurubuaare do osso mo gi toge sa me Gyon yee, "Nmarase imo ide yela yee, 'Amudensebo ne n gye asa abono Wurubuaare laa da gibaa tere momo yee me' baa gyi Yesu, Wurubuaare sande gedenake agyudo mo.' " Ne nmarase imo yela mo, o kii toge sa me yee, "Wurubuaare gesintin agyebi ne fo nmarase faa."

¹⁰ Nfono mo, ne kpelege nmii mo-ayaa do n de buubuu bele mi-i sa mo. O wu genen mo, o gya me yee, "Gen baa

wora genen. Me-re fo de fo-nanboana Wurubuaare asonbo abono me de ilaa ibono Yesu gi nyiile momo mo do mo, aye pewu a gye daa Wurubuaare asonbo. Son daa Wurubuaare." (Ilaa ibono Yesu gi nyiile momo mo ne n kya sa asa oduduu de me' taale toge Wurubuaare ikalan mo.)

Bee Fufuli Wura

¹¹ Nfono mo, i san i kya wora me fee oderi mo, ne wu soso i bugi ginyo. N' baa kerε mo, bee fufuli ne. Me kya tere isa obono o gyan bee mo so mo yee "Opaaworabo de Gesintin Wura." O kya gyi nbele ne o kya ko iko imo-okpa so.

¹² Mo-ansibi a de fee ogya obono o kya deε mo, ne awura npe gi bun gi bun mo-gimu so. Ginyen giko gi gyan mo so. Oko-re oko men nyi genen ginyen mo, genen mo, mo-wole.

¹³ Iko do nkalan gi pale mo-gegbe gebono o suu mo. Ginyen gibono me kya tere mo mo ne n gye yee Wurubuaare Gigyebi.

¹⁴ Wurubuaare do iko akobo me buu mo. Me gyan abee fufuli so kee ne me bun akelele kyabi-kyabi.

¹⁵ Geki boyese gebono ge yele sa gesintin mo ge bo mo-geno do. Gemo ne o laa kyu ko de nsinkpan kpei-kpei so awura-awura. O laa kyu olon fee gibeletolee olon kyu gyi gewura momo so. O laa kyu Wurubuaare Ololonbo mo ginyadon bele kyu ka anyamese nyenyen giko sa Wurubuaare fee genobono me kya kyise gifole giko abi amo-onyanten peterε mo.

¹⁶ Ginyen giko gi gyan mo-gegbe de mo-ogyan so yee,

AWURA DO WURA DE ABELENSE DO
OBELENSE.

Nbuii Gi Laa Gyi Kaabo

¹⁷ I san i kya wora me fee oderi mo, ne wu Wurubuaare do osso oko owi do, ne ne nu o lee geno ken-ken tere nbuii nbono gi kya maale afuu so mo pewu yee, "Fe' baa gyan' de fe' gyi Wurubuaare agyudo bele mo.

¹⁸ Agyudo mo ne n gye asa nyoro inun: awura-awura de asogya abelense de anyamese alolonbo de iko do abee akobo abono me gyan momo so mo de

anyamese nyenyen pewu, daboŋe abono me te mamo-gibaa so de abono me te awura ase mo, nbii de abelense pewu inun."

¹⁹ Nfono mo ne wu genobono gedonbue mo de gesinkpan so awura-awura mamo-iko akobo mo me laa kpaa gyan me kya laare me' kpaa ko de obono o gyan bee mo so mo mo-re mo-lee iko akobo.

²⁰ Me laa ko mo, me laa keda gedonbue mo gemo-re gemo-nanbo gebono ge pene asa mo. Ge wora ilaa degenose gedonbue geko mo ase pene asa abono me bo gedonbue mo daase mamo-asegbele so ne me son gemo-okpere mo. Wurubuaare laa too genen ndonbue nnyo nde wora ferewuta gigyapade do, yegge me kere.

²¹ Mo obono o gyan bee mo so mo laa kyu geki mo gedonbue mo iko akobo sense mo. Genen geki mo ne n bo mogeno do ne ge yele sa gesintin mo. Nfono mo nbuii pewu gi laa baa gyi mamo abono o laa mo do inun geele nyoro.

20

Nsi Nwe Gudu Ilaa

¹ I san i kya wora me fee oderi mo, ne wu Wurubuaare do osoo oko, o lii Wurubuaare do kpelege o kya ba gesinkpan so. O de safuee de gigbangbaran bele de gibaa. Genen safuee mo gye daa Wurubuaare ilaa kyose obo obono on bo okara mo safuee.

² O laa kpaa keda ginaagee, giwo dedaa-dedaa gibono gi gye Satan, ilaa nyenyen pewu gemu mo. Wurubuaare do osoo mo gi keda Satan genen mo, o laa nminde mo yela nsi nwe gudu.

³ O laa kyu mo kyu too wora obo obono on bo okara mo do de o' tii wora safuee de on' baa nye pene nsinkpan kpei-kpei pewu so asa, genen mo, nsi nwe gudu mo gi fo pei de o' sangge mo nmaraa.

⁴ Nfono mo ne wu awura ngyapaa. Abono me te nmo so mo, Wurubuaare laa kyu gesinkpan so nbele gyyi kyu wora mamo-abaa do. Ne wu asa abono me toge Yesu ilaa de Wurubuaare agyebi sa asa ne imoso ne asa ako me ten mamo-amu mo. Abono ne wu genen mo, me

men son gedonbue mo abee gemo-okpere mo. Me kyena mo, me kine gedonbue mo daase mamo-asegbele so abee mamo-abaa so. Genen asa ade me laa kyingi lii ibuni do kii kyena nkpa, ne mamo-re Kirisito me laa gyi gewura nsi nwe gudu.

⁵ Asa sense abono me wu' mo bere, me man kyingi kii nye nkpa, genen mo, nsi nwe gudu mo gi fo. Imoso asa abono mamo-re Kirisito me laa gyi gewura mo ne nan wora agyangbarabo abono me laa kyingi lii ibuni do.

⁶ Mamo abono me laa daa gikyingi lii ibuni do genen mo, me laa wora amudensebo de asen fufuli awura. Lewu nyose mo man nye olon mamo so. Me laa wora Wurubuaare mo-re Kirisito asunbi alebo ne me laa gyi gewura nsi nwe gudu mo.

Ilaa Ibono I Laa Ba Ilaa Nyenyen Pewu Gemu Mo So

⁷ Nsi nwe gudu mo gi fo mo, Wurubuaare do osoo mo laa tigi ilaa nyenyen pewu gemu mo

⁸ de o' lii kpaa pene asa kpei-kpei abono me te gesinkpan pewu so mo. Genen asa mo ne n gye Goge de Magoge. Ilaa nyenyen pewu gemu mo laa kpaa pene asa de o' koola omo baa gyan de me' kpe iko. Me laa nyaakyo fee apoo gigengen so ginesii.

⁹ Me kpaa gyan mo, me laa naa gesinkpan onmange okara kpaa bun kyaaboo nfono asa abono Wurubuaare gi loro mamo yela sa mo-nyoro mo me bo mo de Wurubuaare osowole laarese mo. Me bun kyaaboo genen mo, ogya laa lii Wurubuaare do baa dee mamo koro.

¹⁰ Nfono mo, Wurubuaare laa kyu ilaa nyenyen pewu gemu mo, mo obono o pene asa mo, kyu too wora ferewuta gigyapade do. Nno ne Wurubuaare gi wolaa kyu gedonbue mo gemo-re gemo-nanbo gebono ge pene asa mo too wora mo. Me laa wu olaawuse genye de geppe genen-n gekpaa-gekpaa.

Wurubuaare Laa Gyi Okamaase Nbele

¹¹ Nfono mo ne wu gewuragyapaa fufuli bele, ne Wurubuaare te gemo so. Soso de gese i nnaa lii Wurubuaare ansi so. Oko man baa wu imo.

¹² Ne ne wu abelense de nbii abono me wu' wu' mo me yele Wurubuaare obono o te gegyapaa so mo ase. Ne ne wu genobono Wurubuaare laa bugi-bugi iwole ibono o nmarase okamaase ilaa worase wora mo. O laa bugi owole banban oko. Obono do ne o nmarase abono me laa nye kyena mo ase mo anyen wora. Wurubuaare laa gyi okamaase nbele lii iwole mo do genobono i laa kyena de mo-ilaa worase mo.

¹³ Apoo a laa lee asa abono me wu' sii mo do mo, ne Lewu de Nkyan i laa lee abono me wu' kpe momo do mo, de Wurubuaare o' gyi momo pewu nbele kyu naa de momo-ilaa worase so.

¹⁴ Nfono mo, Wurubuaare laa too Lewu de Nkyan wora gigyapade mo do. Gigyapade gide ne n gye lewu nyose mo.

¹⁵ Nyamese kamaase obono mo-ginyen gin bo Wurubuaare ase gekyena owole mo do mo, Wurubuaare laa too mo wora gigyapade mo do.

21

Soso de Gese Ipoboro

¹ Nfono mo, i san i kya wora me fee oderi mo, ne wu soso poboro de gesinkpan poboro. Soso gyangbarase mo de gesinkpan gyangbarase mo i kyon ne in baa i bo no. Apoo kee an baa a bo no.

² Ne wu Wurubuaare osowole, Gyerusalem poboro mo. Ne wu genobono o laa lii Wurubuaare ase o kya kpelege o kya ba gesinkpan so mo. I laa lora osowole mo fee genobono okyiifo kya gyere lora mo-nyoro nyolen-n sa mokuli mo.

³ Ne nu geno geko faa ken-ken lii Wurubuaare gegyapaa mo ase ge kya toge yee,

"Fe' kere,

Wurubuaare okyenaten laa san ba o bo anyamese ase.

O laa kyena momo do ne momo mo, me laa san wora mo-wole lee asa. Wurubuaare gbaa-gbaa ne nan kyena momo do.

⁴ O laa kpaare ansikyu kamaase lii momo-ansi do sa momo.

In baa nye lewu. Me man baa yiyee de me' su osulon abee me wu olaa.

I kya nyiile yee gekyena gede do ilaa i laa kyon gekpaa."

⁵ Wurubuaare obono o te gegyapaa mo so mo gi toge yee, "Fe' kere! Nan yee ilaa kamaase i laa bingiri ipoboro." O kii toge yee, "Nmarase imo ide yela. I lii fee genen agyebi ade a gye agyebi paaworase ne a gye gesintin."

⁶ Wurubuaare gi toge sa me yee, "I loge kon! Me ne n gye obono n gyangbara ne me ne n tiikara. Me ne n gye giyigese de laalaaloge. Asa abono bolef do omo mo, nan sa momo nkyu. Genen nkyu nbono gi kya lii daa obon obono o kpe o kya kyon ne o kya sa Wurubuaare ase gekyena gekpaa mo gemu. Man soo omo sei.

⁷ Abono me laa ko lii mo me laa nye genen ilaa ide pewu lii me ase, ne me, nan wora momo-Wurubuaare de momo mo, me' wora me-biana gesintin.

⁸ Afuubo de abono men bo gisoo gyi sa Yesu mo, de abono me wora me Wurubuaare ilaa kyose mo, de asa amobo, de abono me kya laare agyibara mo, de afe awura, de ikpere asonbo, de abonbo pewu bere, gigyapade gibono gi kya dee de ferewuta mo do ne me laa kpe. Imo ide ne n gye lewu nyose mo."

Wurubuaare Osowole, Gyerusalem Poboro

⁹ I san i kya wora me fee oderi mo, ne wu Wurubuaare do osoo oko kya ba me ase. Wurubuaare do isoo sono ibono nkana me de ibonboron sono de aworofoo sono tiikarase mo do oko ne o gye. O baa tere me yee, "Baa kere. Nan nyiile fo asa abono me de fee okyiifo, Yesu, Wurubuaare sande mo, mo-ka mo."

¹⁰ Wurubuaare do osoo mo gi toge me genen mo, Wurubuaare Oduduu olon do so mo, i wora me fee osoo mo gi puru me kyu dii kpe gibii bele lege-lege giko gimu so, ne o kpa nyiile me genobono Gyerusalem, Wurubuaare osowole mo, laa lii soso Wurubuaare ase o kya kpelege o kya ba gesinkpan so mo.

¹¹ Osowole mo kya ba mo, o laa nye Wurubuaare nyisigy o kya nelegi fee gibui boogyalonse giko. O laa nelegi o kya wu sonlii fee puruntuwa.

12 Ɔsowole mɔ laa nye gɛkpen bele gɛbono gɛmɔ-ɔpɔɔre laa lɔnga dandan. Gɛkpen mɔ gɛ laa nye nbunono gudu nnyɔ, ne Wurubuaare dɔ isɔɔ gudu anyɔ mɛ laa kyena-kyena nbunono ndɛ ase mɛ kya dii nmɔ. Genen nbunono mɔ so mɔ mɛ laa nmarase Isirale awura abono mɛ son Wurubuaare mɔ adedaabo gudu anyɔ mɔ anyen gyan'gyan nmɔ so.

13 Gɛkpen mɔ nbunono mɔ nsa' gi laa nye de owi ɔbaaliiten so, nsa' gi laa nye de owi ɔtɔrɔten so, nsa' gi laa nye de ɔbon adii so, ne nsa', mɔ, gi laa nye de ɔbon akpelege so.

14 Ɔsowole mɔ gɛkpen mɔ gɛsɛ ɔpɔɔre laa wɔra daa abui gudu anyɔ. Mɛ laa nmarase Yesu, Wurubuaare sandɛ mɔ isɔɔ gudu anyɔ mɔ anyen gyan'gyan amɔ so.

15 Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ ɔbono ɔ tɔnge de mɛ fɛɛ oderi dɔ mɔ dɛ sika kɔkɔɔ gibeletɔ de o' kyu kaala ɔsowole mɔ de mɔ-gɛkpen mɔ ɔpɔɔre de nbunono mɔ.

16 Ɔsowole mɔ ɔnmange de mɔ-gisoro pɛwu i laa wɔra daa kyɛɛ-kyɛɛ. Ɔ laa kyu gibeletɔ mɔ kyu kaala ɔsowole mɔ mɔ, i laa wɔra akpaaten nwe gudu-gudu genen gikpadɔ gudu ginyɔ. Ɔsowole mɔ gisoro de mɔ-ɔnmange de mɔ-ɔlonga i laa wɔra kyɛɛ-kyɛɛ. Iko i maɲ don iko.

17 Ɔ laa kaala ɔsowole mɔ gɛkpen mɔ kee, ne i laa wɔra abaaɲmin gisoro gudu anyɔ-anyɔ genen gikpadɔ gudu ginyɔ. Anyamesɛ-lɛɛ kaala ne Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ laa kyu kaala genen.

Wurubuaare Ɔsowole Mɔ Nyisigyɪ

18 Abui nɛlegise fufuli ne mɛ kyu yii gɛkpen mɔ. Ɔsowole mɔ gye daa sika kɔkɔɔ, ɔ kya wu sɔnlɪi fɛɛ puruntuwa.

19 Mɛ kyu abui nɛlegise kamaase ɔnan kyu too gɛkpen mɔ gɛsɛ ɔpɔɔre mɔ adawo so.

Gigyangbarase mɔ gi gye gibui fufuli.

Ginyɔsɛ de gisase mɔ a gye buruu.

Ginanse mɔ gi gye gifɛdaa bonboli nkyu siidase.

20 Ginunse de giseese mɔ a pɛɛɛ.

Gibui sonose mɔ gi gye kyaase nfo.

Gukuese mɔ gi gye gifɛdaa bonboli gibono i kaare gimɔ dɔ mɔ.

Sangose mɔ gi laare gi wɔra fɛɛ kyaase nfo.

Guduse mɔ gi gye gifɛdaa bonboli nkyu nbono gin siida mɔ.

Gudu ɔkose de gudu ginyɔsɛ mɔ a pɛɛɛ folan.

21 Nbnunono gudu nnyɔ mɔ mɔ gi gye ngyi boɔgyalonse nbele-bele gudu nnyɔ. Gɛbunono kamaase mɔ mɛ kyu gɛgyi bele kolon kyu sale gɛmɔ-gisin. Ɔsowole mɔ so gidan mɔ gi gye daa sika kɔkɔɔ so-o ne gi kya wu sɔnlɪi fɛɛ puruntuwa.

22 Meɲ wu Wurubuaare ɔson obu genen ɔsowole mɔ so. Wura Wurubuaare gbaa-gbaa, Ɔlolonbo mɔ, mɔ-rɛ Yesu, Wurubuaare Sandɛ mɔ, ne n gye ɔsowole mɔ Wurubuaare ɔson obu.

23 Genen ɔsowole ɔbono so mɔ, in tiri yɛɛ owi abɛɛ bɔsɛ ɔ' lii mɔ so. Wurubuaare nyisigyɪ mɔ ne n kya nɛlegi ne i kya wu ɔsowole mɔ fɛɛ owi. Yesu, Wurubuaare Sandɛ mɔ, mɔ, ne n gye ɔsowole mɔ so fatela.

24 Genɔɔbono ɔsowole mɔ so i laa wu mɔ, imɔ ne nan yɛgɛ ne nsinkpan kpei-kpei so asa mɛ laa nye wu naa. Gɛsinkpan so awura-awura mɔ mɛ laa kyu mɔmɔ-nyisigyɪ kpe genen ɔsowole mɔ so.

25 Mɛ maɲ tii ɔsowole mɔ nbunono mɔ gɛkaako, i kya nyiile yɛɛ in bo genye nno.

26 Asa mɛ laa kyu nsinkpan kpei-kpei lɛɛ nyisigyɪ de nmɔ so buubuu kpe Wurubuaare ɔsowole mɔ so.

27 Ilaa kyɔlesese berɛ, i maɲ nye loo ɔsowole mɔ so. Nyamesɛ ɔbono ɔ kya wɔra Wurubuaare ilaa kyɔsɛ abɛɛ ɔ gye ɔbonbo mɔ maɲ nye loo ɔsowole mɔ so. Genen mɔ, mɔmɔ abono mɔmɔ-anyen a bo Yesu, Wurubuaare Sandɛ mɔ ɔwole mɔ dɔ, nfono mɛ nmarase asa abono mɛ laa nye gɛkyena dense Wurubuaare ase mɔ anyen wɔra mɔ, mɔmɔ-wole ne nan nye genen Wurubuaare ɔsowole ɔbono dɔ loo.

22

Wurubuaare Ase Gɛkyena

1 Nfono mɔ, Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi nyiile me ɔbon ɔbono mɔ-nkyu gi kpe gi kya kyon gi kya sa Wurubuaare ase gɛkyena gɛkpaa mɔ. Ɔbon mɔ nkyu gi dɛ faa kelan-kelan ne gi kya nɛlegi.

Ɔbon mɔ gi lii Wurubuaare mɔ-re Yesu, Wurubuaare sande mɔ gegyapaa mɔ ase ɔ kya kyon

² naa de Wurubuaare ɔsowole mɔ gidan mɔ nsansana. Oyii ginsi kolon ɔbono ɔ kya sa Wurubuaare ase gekyena gekpaa mɔ yeɛ ɔ yeɛ ɔbon mɔ agengen so genen-n kyu kpa lii. Oyii mɔ kya sɔrɔ abi gikpadɔ gudu ginyɔ gesi dɔ, bose kamaase mɔ-re mɔ-lɛɛ abi sɔrɔse oyuduu. Mɔ-afɛdaa a kya kye nsinkpan kpei-kpei so asa alɔɔ.

³ In baa nye Wurubuaare ɔ' tɔge nno wɔra mɔ-ilaa iko-re iko. Wurubuaare mɔ-re Yesu, Wurubuaare Sande mɔ, gegyapaa mɔ ge laa nye ɔsowole mɔ so nno. Wurubuaare asonbo me laa son mɔ,

⁴ ne me laa wu Wurubuaare de ansi, ne mɔ-ginyen gi laa gyan mɔmɔ-asegbele so.

⁵ In baa wɔra genye. Ɔsowole mɔ so i man baa tiri ifatela abɛɛ owi. I lii fɛɛ Wura Wurubuaare so mɔ, i laa wu abono me bo ɔsowole mɔ so mɔ fɛɛ owi, ne Wurubuaare laa yege me laa wɔra fɛɛ awura gekpaa-gekpa.

Ɔwole Baare Dɔ Agyebi Mɔ Ilaa

⁶ Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔge sa me yeɛ, "Genen agyebi abono fo nu mɔ pɛwu a gye agyebi paawɔrase ne a gye gesintin. Wura Wurubuaare ɔbono ɔ wolaa kyu mɔ-Oduduu mɔ kyu sa mɔ-ikalan atɔgebo mɔ, genen Wurubuaare kolon ɔbono kee ne n sun mɔ-ɔsɔɔ ne ɔ baa nyiile mɔ-asonbo ilaa ibonoana i man keɛla ne i laa ba mɔ."

⁷ Yesu gi tɔge yeɛ, "Nan kpe ba ne. Omudensebo ne n gye nyamese ɔbono ɔ laa gyi Wurubuaare ikalan agyebi mɔ so fɛɛ genɔɔbono me tɔge ɔwole baare dɔ mɔ."

⁸ Me, Gyɔn mɔ ne n gye ɔbono ne nu ne ne wu genen ilaa ide fɛɛ oderɔ mɔ. Ne nu ne ne wu imɔ genen mɔ, ne kpelege nmii Wurubuaare dɔ ɔsɔɔ ɔbono ɔ lɛɛ imɔ nyiile me mɔ ayaa dɔ, n de buubuu bele n kya sa mɔ.

⁹ O wu genen mɔ, ɔ gya me yeɛ, "Geɲ baa wɔra genen. Me-re fo, de fo-nanboana Wurubuaare ikalan atɔgebo mɔ, de mɔmɔ abono me laa wɔra ilaa ibono ɔwole baare dɔ i kya tɔge mɔ, aye

pɛwu a gye daa Wurubuaare asonbo. Son daa mɔ."

¹⁰ O kii tɔge sa me yeɛ, "Geɲ sa fo' kyu Wurubuaare ikalan ibono ɔ tɔge ɔwole baare dɔ mɔ kyu wɔra asiiri dɔ ilaa. I lii fɛɛ imɔ-owi mɔ gi fuude.

¹¹ Fo ɔbono fo yeɛ ilaa nyenyen ne fo laa wɔra mɔ, kpe keda de-e. Fo ɔbono fo bo ineesi mɔ, kpe nu de fo-ineesi de-e. Fo ɔbono mɔ fo-gisen dɔ i boran sa Wurubuaare mɔ, kpe keda genen, ne fo ɔbono fo lɔrɔ fo-nyoro yela sa Wurubuaare mɔ, kpe keda genen."

Yesu Kya Ba! A' Baala

¹² Yesu kya tɔge aye yeɛ, "Nan kpe ba ne. N de ɔkamaase mɔ-re mɔ nteɛla fɛɛ genɔɔbono ɔ wɔra gesinkpan so mɔ n kya bara mɔ.

¹³ Me ne n gye ɔbono n gyangbara ne me ne n tiikara. Me ne n gye giyigese de laalaloge.

¹⁴ Asa abono me kya lɔrɔ mɔmɔ-asen dɔ fɛɛ genɔɔbono me kya foro ngbe mɔ, Wurubuaare ayuule a gye mɔmɔ-lɛɛ. Mɔmɔ ne nan nye ɔkpa gyi oyii ɔbono ɔ kya sa Wurubuaare ase gekyena gekpaa mɔ abi. Mɔmɔ ne nan nye loo de Wurubuaare ɔsowole mɔ gekpen mɔ nbunono.

¹⁵ I laa san asa abono me kya wɔra ilaa kankaran mɔ, de afe awura, de abono me kya laare agyibara mɔ, de asa amɔɔbo, de ikpere asonbo, de abono abon ilaa i da ɔmɔ ɔbole ne me kya kee abon mɔ pɛwu. Me man nye loo Wurubuaare ɔsowole mɔ so.

¹⁶ "Me, Yesu ne n kyu ɔkalan baare sun me-ɔsɔɔ, ne ɔ ba ɔ kya buu ɔ kya sa feye abono fe bo me-ɔson mɔ akpen dɔ mɔ. Oloobu Deefidi ɔnaanabi ne n' gye. Ne lii daa Wura Deefidi ɔpaa dɔ. Me ne n gye Gibaadiike Gigyekpebi gibono gi kya ɲelegi ne gi kya wu mɔ."

¹⁷ Wurubuaare Oduduu mɔ de aye abono a kya ka gyan Yesu so ne a de fɛɛ mɔ-ɔkyiifo mɔ, a kya tere Yesu yeɛ, "Ba!"

Ɔkamaase ɔbono o nu genen ilaa ide mɔ kee

ɔ' tere mɔ yeɛ, "Ba!"

Wurubuaare kya tɔge yeɛ,

"Ɔbono bolefo de mɔ mɔ, ɔ' ba.

Ɔbono i bo mɔ ɔbole mɔ, ɔ' ba de n' sa mɔ
nkyu nbono gi kpe gi kya kyon
gi kya sa Wurubuaare ase gɛkyena
gɛkpaa mɔ.
Maŋ sɔɔ mɔ sei.”

Agyebi Laalaaloge

¹⁸ Me, Gyɔn, ne n kya laare n' ka fo
ɔkamaase ɔbono fo laa nu Wurubuaare
ikalan ibono i bo Wurubuaare agyebi
ɔwole baare dɔ mɔ. Fo ɔbono foŋ nyi ne
fo kyu agyebi ako bɔla ikalan mɔ agyebi
ade so mɔ, Wurubuaare laa kyu awɔɔfɔɔ
abono ilaa ɔ tɔge ɔwole baare dɔ mɔ sa fo.

¹⁹ Ne fo ɔbono, mɔ, foŋ nyi ne fo kɔɔge
agyebi ako lii Wurubuaare ikalan ibono i

bo ɔwole baare dɔ mɔ, Wurubuaare maŋ
baa sa fo ilaa ibono nkana fo laa nye lii
mɔ ase ne ɔ kya tɔge imɔ so ilaa ɔwole
baare dɔ mɔ. Fo laa pan oyii abi abono a
kya sa Wurubuaare ase gɛkyena gɛkpaa
mɔ, ne fo laa pan Wurubuaare ɔsowole
mɔ so gɛkyena mɔ kee.

²⁰ Wura Yesu ɔbono ɔ lee ɔwole baare
dɔ ilaa nyiile me mɔ ne n kya tɔge yee,
“Nan kii ba gesintin. I maŋ keela.” Mi-i
me mɔ, ne kyule mɔ yee, “I' ba genen!
Wura Yesu, ba.”

²¹ Aye Wura Yesu ɔ' sa mɔ-asonbo pɛwu
so gɛwɔnsa dense. I' ba genen.